[illegible]
nob
ne s
gism
ute
cdo
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Versoris expositio in summulas logice Petri hispani cũ textu eiusdem.

Eiusdem Petri hispani libellus paruorum logicalium nuper inuentus.

In opus Petri hispani in versorisqz in id commentaria laudationis emendationisqz epistola.

Petrus de sancto Joanne. Joanni Pardo Salutem.

Epenumero a me petieras: vt Versorium nostrum vna cum magistri Petri hispani vbi exigitur intersertum textu: quez tibi magnopere aiebas placere: transcribendum curarem e meo: quoniam propter miram eius raritatez venalis nusquã inueníretur: nec recusaras quominus pro eo quãuis magnum preciuz dummodo eum haberes impenderem. Ego uero cuz tibi cuperẽ celerrime satisfieri: nec librarium inuenirem: qui ita breui de bonis notis se expediturum polliceretur: imprimendũ curaui: quo z celerius z emẽdatius: qua in re plurimum laboris ego consumpsi: z pulchrioribus notis cum haberes: simul: z si tu id non curabas: multo vilius eum emeres: de cuius virtutibus nihil attinet me plura dicere: presertim apud eum cui tam sit notus. uides ut omnia que ab Aristotele de logica sũt conscripta preter posteriores analeticos: quos hic cõsulto omisit: que quidem ab illo nõ satis explicate sũt dicta ab hoc dici ꝙ dilucidissime: ut mihi non Petrum hispanum: sed Aristotelem explanare voluisse videatur. Plures alias affert vtilitates: que z tibi: vt dixi: sunt note: z aliis eius studiosis ita placebũt. vt ex omnib⁹ qui i hoc genere scripserint neminẽ huic nostro existiment anteferendum. Vale.

¶ Textus summularum logice Magistri Petri Hispani cum Versoris parisiensis doctoris perspicacissima interposita expositione.

Iste est tractatus summularum Magistri Petri Hispani in quo ipse compendiose determinat de his que in libris logice Aristotelis. Boetii: et Porphirii pluries continent. Et dr iste liber summularum p similitudinem ad summā proprie dictaz. Est. n. summa proprie dicta magnus numerus resultās ex aggregatione pluriū paruoꝝ numeroꝝ: et tñ assumptiue p similitudinem ad summā ꝓprie dictā. aliqs liber in quo est aggregatio pluriū tractatuū particulariū vel capituloꝝ dicitur summa: et summula est diminutiuū a summa sic accepta sm transumptionē. et qꝛ iste liber breuis est et compendiosus: ideo vocat summula: et diffinit sic. Sūmula est qdam breue cōpendiū in breui et generali cōprehēdens illa que in libris logicalibus diffuse et in spāli tractant. Et dicit Petri Hispani ad denotandum cām efficientē huius tractat⁹. Ipse. n. hūc tractatū extraxit a libris Aristotelis et alioꝝ logicoꝝ: et per hoc patet titulus hui⁹ libri. Est. n. titulus nominatio libri sm oēs vel aliquas suaꝝ causarum.

Primo sciendum qꝫ huius libri. sicut et alioꝝ sunt quattuor cause. s. causa efficiens materialis formalis et finalis. Causa autem efficiens dicta est. Et eius causa materialis siue subiectum attributiōis. sicut etiam totius logice est argumentatio que nihil aliud est qꝫ qdam processus rōnis nostre de notitia noti ad ignoti notitiam: et capit ibi rō in ꝓdicta diffinitione: vt capit ab Isaac: quam sic diffinit: qꝫ est motus nostre intelligibilis vni⁹ faciens currere cām in causatū. Et qꝫ argumentatio sit subiectum huius scientie sic ꝓbat rōne: qꝛ conditiones subiecti attributiōis conueniūt argumentationi respectu huius scientie. ergo ipsa est subiectum attributionis hui⁹ scientie. vnde tres sunt cōditiones subiecti attributiōis. Prima est: qꝫ illud sit principaliter cōsideratū in scia cui⁹ ē subiectum: et ideo passiones subi et principia: et partes subiectiue et integrales que considerant rōne subi. et non principaliter non hñt rōnem subi. Scda cōditio est qꝫ oia considerata in scientia cui⁹ est subm habeāt reductionez ad tale subm: et sub eo contineant qꝫtū ad rōnē formalē in qua et modū ꝯsiderandi. Vñ aliqua reducūtur ad subz vt principia ei⁹. aliqua vt passiones: et aliqua vt partes subiectiue vel integrales. Tertia est: qꝫ tale subm sit adequatū scie: cui⁹ est subm: ita qꝫ sub tali ratione formali in nulla alia scia consideret: sed qꝫ tale sit sibi propriū sub tali formali ratione.

Secundo sciendum qꝫ subm octo modis dicit. Primo modo pro obiecto alicui⁹ potentie: vt color dicitur subm visus. i. obiectum. Scdo modo pro famulo alicuius domini: vt famulus dicitur subiectus suo domino. Tertio mō pro corpore posito sub alio: vt fundamentū dicit subiectum parietis. Quarto mō pro subiecto accidentis: vt paries est subm albedinis. Quinto ꝓ subiecto ꝓpōnis: vt hō est aial. Sexto ꝓ subiecto ꝓprie passiōis: vt homo est subiectū risibilis. Septimo ꝓ subiicibili vel inferiori respectu alicui⁹ superioris: vt homo respectu aialis. Octauo ꝓ subiecto attributiōis. de quo mō est hic principaliter ꝓpositū: et describitur sic. Subm ē cuius completa et perfecta notitia intendit in scientia: cui⁹ est subm: et sub cui⁹ ratione formali oīa tradita in illa scientia considerant: et ad ipm hñt attributionem et ordinem. q modi in his versibus notant. Obiectum. verna: positum: subcui qd inheret. Qd prius est copula ꝓprii: logicaliter ista. Quo simul ars heret: sunt his subiecta quaterna.

Tertio sciendum qꝫ duplex est causa finalis. s. intrinseca et extrinseca. Vnde finis eius intrinsecus est perfecta et completa cognitio sui subiecti. s. argumentationis: et hoc quantum ad sua principia partes et proprietates: sicut et in qualibet scientia speculatiua finis propinquus est perfecta cognitio sui subiecti. Sed eius finis extrinsecus est cognitio omnium aliarū sciētiarū que per argumentationem acquirunt. Et ideo cū omnis scientia nostra sit bonū et perfectio ipsius anime excedēs in perfectione omnia bona corporis: sequit qꝫ logica per quā oēs alie scientie acquiruntur est vtilis et necessaria. Vnde bonitas rei: et vtilitas attenduntur ex parte sui finis.

Quarto sciendūqꝫ causa formalis hui⁹ tractatus est duplex. s. forma tractandi. et forma tractatus. Forma tractandi est suus modus procedendi qui est quadruplex. s. diffinitiuus: diuisiuus: probatiuus: et ratione nostri exemploꝝ positiuus. Cuius sufficientia sic habetur nam omnis modus ꝓcedendi in aliqua scientia aut est de bene esse: aut est de necessitate doctrine. Si primum sic est quartus modus: qui est exemplorum positiuus. Si secūdum hoc est dupliciter aut se tenet ex parte sciētie tm: et sic est argumentatiuus: aut se tenet ex parte rei scibilis et hoc est etiam dupliciter: qꝛ aut notificat ipm scibile qꝫtuz ad sua essentialia et sic est modus diffinitiu⁹: aut notificat illud qꝫtū ad ptātem: et sic est diuisiuus. Et forma tractat⁹ est diuisio libri per tractatus: et tractatuū per capitula: et capituloꝝ per ptes. et ptium per lectiōes. Vnde in hoc libro sunt septē tractat⁹ principales. Prim⁹ est de enunciatiōe correspōdens libro periermenias. Scds est de vniuersalibus correspōdēs libro ꝓdicabiliū Porphirii. Terti⁹ est de ꝓdicamētis correspōdēs libro ꝓdicamētoꝝ Aris. Quartus est de syllogismo simplr correspōdēs libro prioꝝ. Quintus est de locis dyalecticis correspōdens libro topicorum. Sext⁹ est de fallaciis correspōdens libro elēcoꝝ. Septim⁹ est de paruis logicalib⁹ ꝯsiderans de aliquib⁹ ꝓprietatibus terminoꝝ. s. de suppositiōib⁹: de relatiuis: de appellatiōib⁹: ampliatiōib⁹: restrictiōib⁹: et de dictiōib⁹ sincathegorematicis. q tractatus non correspōdet alicui spāli libroꝝ logice sed est extractus a diuersis libris. Et licet via doctrine ille tractat⁹ sequatur tractatū fallaciaꝝ: tñ ordine nature dz imediate seq tractatuz predicamentorum: qꝛ ibi determinat de passionibus terminoꝝ incōplexoꝝ: et sic pꝫ titulus cause: et diuisio huius tractatus. Et si querat cui parti philosophie sciētia libri subordinatur: rñdet sermocionali: qꝛ logica est scientia tractans de sermone.

Sed contra predicta arguit primo sic. Iste liber est tñ vna summula. igit male noiat summule in plurali numero. ¶ Secūdo sic: aia ē subiectū scientie huius libri: qꝛ est subiectū cuiuslibet sciētie: igit nō argumentatio. ¶ Tertio sic. Scientia est habitus conclusionis: sed argumentatio non est conclusio: igit de ipsa non est scientia: nec est subiectū. ¶ Quarto sic: prius nunqꝫ reducit ad posterius: sed principia subiecti ꝓcedunt ipm: igit nunqꝫ hñt reductionē ad ipm vt dictum est prius. ¶ Quinto sic. finis logice est ꝓfectio aie cum sit finis cuiuslibet scientie. ergo ꝑfecta cognitio argumentationis non est hic finis: cum illa cognitio sit effectus aie me consequens suum esse completum.

Ad argumēta Ad pmū dicitur qꝫ si ꝯsideret iste liber vt ē vn⁹ totalis tractatus hñ dr summula i singulari: sed si ꝯsideret vt cōtinēs plures ptiales tractatus hñ dr summule in plurali. ¶ Ad secūdū dicit. qꝫ licet aia sit subiectum inhesiōis cuiuslibet scientie capiēdo subiectū pro subiecto accidētis: non tñ est subiectū attributionis eius de quo solū est hic ad propositū. ¶ Ad tertium dicit. qꝫ de cōclusione tm est scientia directe tanqꝫ de obiecto ꝓprio eius: sed tñ idirecte est scientia

Tractatus.

de subiecto conclusionis: et de eius predicato de principiis et partibus eiusdē subiecti: modo licet argumētatio nō sit cōclusio tm̄ tñ vt designat per modū īcompleti pōt esse subiti vel pdicati cōclōnis. ¶ Ad quartum dicit q̄ licet principia subiecti sm̄ suū esse nō habeāt reductionē ad subiectū tamen possunt reduci ad ipm quātū ad rōnem cōsiderandi: et isto modo posteriora sunt. ¶ Ad quintum negatur cōsequentia: et causa est. q̄ licet pfecta cognitio argumētatōis sit ipsamet pfectio siue effectus aīe. tñ bene esse pōt perfectio eius accidētalis: et pōt perficere ipsam in ordine ad suum finem vltimū: qui est summa felicitas. ideo.

¶ Tractat⁹ prim⁹ de enunciatione siue ppositiōe incipit.

Dialectica est ars artium: scientia scientiarum: ad omnium methadorum principia viam habens. Sola enim dialectica probabiliter disputat de principiis omnium aliarū scientiarum.

¶ Postq̄ dictū est de causis hui⁹ libri: et titulo eius. hic ɔsequenter accedendum est ad materiam eius. In principio aūt huius auctor pmittit phemium: et q̄ in prohemio q̄libet auctor debet reddere auditorem beniuolū docilem et attentū: ideo ratione huius auctor primo ostendit excellentiā: vtilitatē: et ordinem hui⁹ scientie: ratione cui⁹. pmo diffinit dyalecticam dicens q̄ est ars artiū et c. In qua diffinitione ostendit excellētia eius. cum dicit. Ars artiū. Et tangit vtilitas eius quā dicit. Ad oīum methodor̄ principia viam habens: p cui⁹ diffinitionis itellectu.

Primo sciendū est q̄ ars dupliciter accipit. Uno modo specialiter vt ab Aristotele diffinit q̄ est recta ratio rerū a nobis factibiliū: et sic est un⁹ habitus intellectualis ab aliis distinctus: et hoc modo diuidit per septem artes mechanicas: que continent his versib⁹. Lana: nemus: miles: naugatio: rus: medicina. His ars fabrilis ɔiungit mechanice sunt. Et dicunt iste artes mechanice. q̄ faciunt intellectum mechari. i. commisceri cū rebus exterioribus: et alienari a sua propria operatione que est speculatio. Alio modo sumitur ars generaliter vt diffinitur a Tullio: vt est collectio plurium preceptorū in vnū finem tendentium: et hoc modo est quoddam superius ad scientiam et ad artem pprie dictam. et hoc modo ponit in diffinitione dyalectice: rōne cui⁹ pmo ponit ars q̄ scientia: et nō capitur specialiter vt opponit scientie: q̄ sic opposita ponere tur in eadem diffinitione.

Secūdo sciendū est q̄ ars generaliter capta sub se cōprehendit plures habitus intellectuales: et non est vnus habitus intellectualis ab aliis distinctus. Unde quinq̄ sunt habitus vel virtutes intellectuales quib⁹ non contingit falsum dicere. s. Sapientia. Scientia. Intellectus. Prudentia. et Ars. quor̄ sic habet sufficientia: q̄ omnis habitus intellectualis. vel est speculatiuus vel practicus. si speculatiu⁹ hoc est tripliciter. vl' dicit cognitionē pncipior̄ et cōclusionū simul: et sic est sapientia: vel pncipior̄ tm̄. et sic est itellect⁹ vel cōclusionum tm̄. et sic est scīa. Uel sic. oīs habit⁹ ē speculatiu⁹ vel practicus. Si speculatiu⁹ hoc est dupl'r. vel circa principia. vel circa cōclusiones. Si scdm sic est scīa. Si pmū hoc est dupl'r. vl' circa pncipia demonstrationū: que sunt pncipia cognoscēdi sic est intellectus vel circa pncipia rerum que sunt principia quo ad esse et sic est sapientia. Si sit practicus est dupliciter: vel circa agibilia: et sic est prudētia que sic describitur. Prudētia est recta ratio rerū a nobis agibiliū vel circa factibilia. et sic est ars. Unde sapientia est cognitio de pmis causis et pncipiis cōplexis rerū. Sed intellectus est habitus pncipior̄ idemōstrabiliū. Sciētia vero est habit⁹ conclusiōis firmus cert⁹ et eidēs p demōstrationē acquisit⁹. Et omnes isti habit⁹ aliquo modo continent sub arte generaliter dicta. quia in quolibet est collectio plurium preceptorum vel regularum ad vnum finem tendentium. Ex quo patet q̄ sub arte accepta generaliter continent septez artes liberales. q̄ ille continent sub scientia: que sunt grāmatica. Logica. Rhetorica. Musica. Arithmetrica. Geometria. et Astrologia. Tres prime dicunt triuiales: quasi tribus viis in vnum finem tendentes: q̄ grammatica considerat de sermone cōgruo vel incongruo. Logica vero de sermone vero vel falso. Rhetorica de sermone ornato vel inornato. Et sic pcedūt in cognitionem sermonis. Alie dicūtur quadruuiales. quasi quatuor viis in vnū finem tendentes. s. in cognitionem quantitatis: q̄ arithmetrica est de quantitate discreta non contracta. s. de numero. Musica est de quātitate discreta contracta ad sonū. Geometria de quantitate cōtinua non contracta. Astrologia de quantitate continua contracta ad motum. Unde omnium liberaliū artium sic pōt haberi sufficientia. Omnis ars liberalis est circa sermonē vel circa quantitatem. si primum sic ē tripliciter vel circa sermonem congruum vel incōgruum. et sic est grammatica. aut circa sermonem verum vel falsū: et sic est logica aut ornatum vel inornatum. et sic est rhetorica. si circa quantitatem hoc est dupliciter. vel circa quātitatem continuam vel discretam. Si secūdum hoc est dupliciter aut circa eam simpl'r et non cōtractā ad sonū. et sic est arithmetrica que est de numero in cōi. vel est circa quātitatem discretā cōtractā ad sonū. et sic est musica que cōsiderat de numero sonor̄. si pmū hoc est dupliciter. aut est circa eā simpliciter nō cōtractā et sic est geometria. aut circa ipsam cōtractā ad motū. et sic est astrologia. vnde versus

Gra. loquit. dya. vera refert. re. verba colorat. Mus. canit. ar. numerat. geo. pōderat. as. colit astra. Iste aūt artes dicunt liberales triplici de causa. Prima q̄ antiquitus soli liberi et nobiles consueuerūt eas studere. Secunda q̄ liberāt hoies eas studētes a curis mundanis. Tertia. q̄ ordinant ad opa per aīam tm̄ exercenda: q̄ aīa libera est respectu corporis: iō iste artes dicunt liberales. Artes vero mechanice dicunt potius seruiles: q̄ ordinant ad opa p corpus exercēda. corpus aūt seruit aīe. Et dicunt iste liberales artes alia de causa: q̄ libere informāt intellectū nostrum sine aliqua difficultate. et per hoc physica et methaphysica que non libere informant intellectū nō dicunt liberales: q̄ methaphysica est de nimis eleuatis supra intellectum. in physica est de nimis immersis materie.

Tertio sciendum q̄ methadus accipit dupliciter. vno modo pprie put ē breuis et recta via certo ad terminum ducens. Alio modo transumptiue et similitudinarie: et sic est scientia compendiose tradita cito ducēs in cognitionem sui subiecti: et hoc modo capitur in ista diffinitione quum dicitur q̄ logica habet viam ad principia omnium methadorum: sensus est omnium scientiarum: et valet per hoc ad illarum principia: quia considerat de argumentatione per quam inquirimus de principiis omnium scientiarum. et quia nulla scientia ab ista docet modus arguendi probabiliter: ideo sola dyalectica disputat de principiis aliarum scientiarum.

Quarto sciendū q̄ dyalectica dupl'r accipit. vno modo generaliter p tota logica. Alio modo spāliter solū p illa pte logice que tradit in libris thopicor̄. hic aūt diffinit pro tota logica: tñ sub noie sue ptis logica cui pbabil'r disputat rōne sue ptis: q̄ illud qd cōuenit parti etiā aliquo modo ɔuenit toti gra partis. et sic patet diffinitio dyalectice: et q̄uo hic capit. s. communiter.

Sed cōtra hāc diffinitionē pmo arguit. Ars ē de factibilib⁹ a nobis cū sit recta rō rer̄ a nobis factibiliū. sed logica nō ē de factibilib⁹ a nobis ergo nō est ars. ¶ Scdo sic: modus sciēdi nō est scīa: sed logica est modus sciēdi ergo logica nō est scīa. ¶ Tertio sic. ille genitiuus artiū siue sciarū denotat excellentiā logice ad alias scientias. cuz omnis genitiu⁹ pluralis numeri

ret lermis super suum nominatiuum singularem importat excellentiam: sed logica non est excellētior aliis scientiis cū multe sint excellentiores ipsa: vt puta scientia de metaphysica. ergo &c. ¶ Quarto arguitur sic. logica est quidaz modus: ergo si doceat viam ad principia: sequitur q̄ doceat viam ad principia sui ipsius: quod est inconueniens ¶ Quinto arguitur. principia scientiarum sunt p̄ se nota ergo logica non valet ad cognitionem illorum principiorum.

Ad rationes. Ad primū istorum dicit q̄ licz ars specialiter capta sit de factibilib⁹ a nobis. non tamen ars generaliter capta: & illo modo capitur hic: & sic logica bene est ars. ¶ Ad scd̄m dicit q̄ logica dupliciter accipit. vno mō p̄ perfecta argumētatiōis cognitione: q̄ dicit logica docens: & sic dr̄ scientia: nec est modus sciendi. Alio mō pro vsu argumētationis: quo vtitur in aliis scientiis: qui vsus dicit logica vtens: & sic est modus sciendi: & nō est scientia proprie dicta. ¶ Ad tertiū dr̄ q̄ logica nō est excellentior in dignitate oībus aliis sciētiis: & in p̄fectione: est tamen excellentior ceteris in vsu sui subiecti: & applicatiōe eius ad acq̄rēdū alias scias. ¶ Ad quartū dr̄ q̄ de rōne argumentatiōis p̄ quā possum⁹ inq̄rere de principiis logice est q̄ logica valet ad inquirendū p̄ncipia sm̄ q̄ argumētatio est instrumentū sciēdi. Argumētatio. n. in vniuersali cōsiderata est subiectū logice: & in p̄ticulari bene est instrumētū ad ingrendū de principiis eius. ¶ Ad quītū dr̄ q̄ licet p̄ncipia scientiarū sint p̄ se nota sm̄ se: tamen quandoq̄z sunt ignota quo ad nos: & sic ex parte nostri argumentatio valet ad cognitionem eorum.

¶ Et ideo in acquisitione sciarum dyalectica dz esse prior. Dicit autez dyalectica a dya qd̄ ē duo: & logos qd̄ est sermo: vel lexis qd̄ est rō: quasi duorum sermo vel rō. s. opponentis & respōdentis in disputatione. Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediante sermone: nec sermo nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono. Omnis eniz vox ē sonus: ideo a sono tanq̄ā a priori inchoandū est. ¶ Postq̄z petrus hispanus posuit diffinitionem dyalectice: & probationem vnius partis eius. in qua diffinitione ostensa est excellentia & vtilitas hui⁹ scie. Hic consequēter ostendit ordinem hui⁹ scientie ad alias: & interpretationem hui⁹ nominis dyalectica. ¶ Ad reddendū auditores hui⁹ scientie docilē & attentū ostendit de quo: & quo ordine in hac scientia cōsiderandū. Ratione aūt prime infert quasi corelariū dicens: q̄ dyalectica in acquisitione aliarū scientiarū dicitur esse prior. Cuius ratio est. q: principia omnium aliarum scientiarū. & etiam conclusiones acquiruntur per argumētationem: sed logica considerat de argumētatione: & docet modū arguendi. ergo debet prius acq̄ri q̄z alie scientie: ideo in acquisitione debet esse prior.

Primo sciendum q̄ vna scientia dicitur esse prior alia dupliciter. Uno modo ordine nature: & p̄fectiōis: & sic scientie reales p̄cedūt logicam. & ratio est. q: ordine nature scientie ordinant sicut & sua subiecta: sed ens reale pri⁹ est ente rōnis. ergo scientie reales: vt physica & metaphysica: q̄ sunt de ente reali precedūt logicam: q̄ est de ente rōnis. & similiter alias scientias rōnales vt sunt grāmatica & rhetorica. Alio mō vna sciētia dicit prior alia ordine doctrine: & quo ad nos: & hoc mō intelligit q̄ logica est prior aliis sciētiis. Ideo notāter dr̄ q̄ non sit prior simpliciter: sed in acq̄sitione: eo q̄ dicit prius acq̄ri aliis scientiis que per argumentationem acquiruntur.

Secundo sciēdū q̄ auctor ponit īterp̄tationem hui⁹ nois dyalectice: qd̄ p̄t dupl̄r declarari. vno mō pōt dici a dia qd̄ scribit p̄ i latinū: qd̄ ē de: & logos: sermo: & ycos scia: quasi scia de sermone. Alio modo a dyas p̄ y grecū qd̄ est duo: & logos sermo: & ycos sciē: quasi scia de sermone duorū. s. opponētis & respōdētis licet. n. idē possit arguere: & respōdere: n̄ p̄ se facere disputationē: tū hoc ē inquantū ipse tenet locū duorū. Ex hoc patet q̄ hic non accipit dicit p̄ut tm̄ valet sicut p̄fert vel predicat. sed vt tantum valet sicut deriuatur.

Tertio sciendum q̄ in hoc libro icipiēdū est determinate de sono tanq̄z a cōmunior: i hac scientia cōsiderato. Cui⁹ rō est. q: logica cōsiderat de argumētatione tanq̄z de p̄prio & adequato subto ei⁹: & de disputatione q̄ fit mediante argumētatione: sz argumētatio nō potest fieri nisi mediante sermone: nec sermo nisi mediāte voce: nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̄z a communiori incipiendum est. q: communior est omnibus istis.

Quarto sciendū q̄ dupl̄r pōt fieri argumētatio siue disputatio. Uno mō mentaliter quando homo disputat p̄ seipsum considerādo: & talis disputatio pōt fieri sine vocib⁹ & sermone. Alio modo vocaliter: et talis p̄prie est disputatio: quasi duorū putatio. nā talis semper est inter opponētē & respondentē. & ita non potest fieri nisi mediāte sermone: & in hoc habet ordo huius scientie ad alios: & interpretatio huius nois dyalectica: & de quo sit terminandum: & a quo sit incipiendum.

Sed contra predicta primo arguit. Grammatica debet prius acquiri q̄z logica cum logicus presupponat significationem terminorum: et modum congrue loquendi qui per grammaticā habet: ergo grāmatica prior est in acquisitiōe: & non logica. ¶ Secundo arguit. Plures medici acq̄sierūt scientiam medicine ante inuētionē logice & etiam multi qui nō habuerūt logicā: ergo logica nō est prior in acq̄sitione aliarū sciarū. ¶ Tertio. Sonus & vox ab oīe aīali eque cito p̄ferunt: ergo sonus nō p̄cedit vocē: igit vox non fit mediante sono ¶ Quarto sic. Idem nō dz ɔsiderari in diuersis scientiis. sed sonus cōsiderat in physica: ergo nō dz ɔsiderari in logica. ¶ Quinto sic. qualitas est prior q̄z sonus cum sit genus soni: ergo magis incipiendū est a qualitate q̄z a sono.

Ad argumēta Ad p̄mū dr̄ q̄ duplex est grāmatica. s. positiua & regularis. Positiua est cognitio que est de significatis terminorū & regulis grāmatice nō cognoscendo causas eorū: & ista bene p̄cedit logicā. sed non est scia p̄prie dicta: sed quedā cognitio imp̄fecta. Sz grāmatica regularis est cognitio propter qd regularū grāmaticaliū: qua cognoscunt probatiue & p̄ cās: & talis bn̄ est scia & nō pōt acq̄ri āſ logicā nisi imperfecte cū acq̄rat per argumētationē que p̄ logicā cognoscitur. ¶ Ad scd̄m dr̄: q̄ lz tales medici acq̄sierūt medicinaz imp̄fecte per quādā argumētationē nālē factā. s. n ali cognitione intellectus: qui est nāliter discursiuus. nō tn̄ p̄fecte acq̄sierūt eā & per argumētationē artificiose factam: qui nō habuerūt artē arguēdi: & inde fuit q̄ inciderūt in errorē. Et sīliter dicēdū est de aliis sciētiis que non acq̄runt p̄fecte sine argumētatione de qua est logica. ¶ Ad tertiuz dr̄. q̄ licet sonus nō p̄cedat vocē sm̄ tp̄s: tū bn̄ p̄cedit sm̄ nām & in rōne p̄ncipii formalis: & iō vox fit mediāte sono in genere cāe formalis & nō efficiētis. ¶ Ad quartū dr̄. q̄ idē sub diuersis rōnibus pōt in diuersis scientiis considerari: lz nō sub eadē rōne. modo sonus in physica ɔsiderat vt passio rei nālis: & in logica vt est signū cōcept⁹ mētis: iō diuersis rōnib⁹ hic & ibi ɔsiderat. ¶ Ad quītū q̄ qualitas est cōmunior sono sm̄ p̄dicationē. nō tn̄ vt est signum conceptus mētis: q: non significat cōceptū nisi vt est in sono. & sub illa rōne sonus hic cōsiderat & licet etiā sonus nō sit signū cōceptus nisi vt est in voce: q: tn̄ est p̄rimum genus vocis oportuit hic de ipso determinare.

¶ Sonus est quicquid proprie ab auditu p̄cipit. Dico autez p̄prie: q: licet homo vel campana audiat: hoc non est nisi per sonum eius. ¶ Postq̄z petrus hispa. posuit p̄hemium suum: hic aggredit tractatum: & q: in illo p̄mo tractatu: cui⁹ enūciatio

ē subiectū: determinat de noīe ⁊ vbo: eo ꝙ sint ptes enūciationis ⁊ in eoꝝ diffinitionibus ponit̄ vox: cuius sonus est genus. ideo auctor pmo determinat de sono ipm diffiniēdo. Sonus est qcqd auditu ꝓprie ⁊ per se percipit̄.

Pro cuius itellectu pmo sciēdū ē: ꝙ sensibile i cōi dr̄ illud qd aptū natū ē sentiri: ⁊ diuidit̄ in sensibile p se ⁊ p accn̄s. Sensibile p se ē quod p se immutat sensum: ⁊ nō rōne alicuius accidentis: sicut color p se: ⁊ nō rōne alicuius accidētis eius immutat visum: ⁊ sapor gustū. Sensibile per accn̄s est: qd nō rōne sui: sed rōne alicuius accn̄tis eius immutat sensum: sicut campana immutat auditū nō rōne sui: sed rōne soni cuius qsibi est accn̄s.

Secundo sciendū ꝙ sensibile p se iterū diuidit̄ i sensibile cōe ⁊ ꝓpriū. Sēsibile cōe est qd a pluribus sensibus sentiri pōt: sicut ista qnqȝ: magnitudo: numerus: motus: figura: ques que dicunt̄ cōia: nō qr ab oibus sensibilibus peipiant̄: sȝ a pluribus. Sȝ sensibile ꝓpriū ē qd ab vnico sensu sentiri pōt. sicut color est ꝓpriū obiectū visus: sicut ꝓpriū sensibile. ⁊ sonus ꝓpriū obiectū auditus. et odor olfactus: ⁊ sapor gustus. ⁊ qualitas tāgibiles. q̄ sunt calidū. frigidū: humidū ⁊ siccū sicut ꝓpriuȝ obm̄ tactus

Tertio sciendum est ꝙ sensibile in cōi vt pȝ ex p̄dictis est genus soni. ⁊ illud dȝ intelligi in sua diffinitione cū dr̄. qcqd peipit̄. i. aliqd peeptibile vel sensibile. qr percipitur in illa diffinitione dicit aptitudinē ⁊ nō actū. ⁊ sic illa pars diffinitionis soni ponit̄ loco generis. Deinde ponit̄ p se ad drīam sensibiliū p accn̄s. qr vt dem̄ est. sonus est sensibile p se. ⁊ dr̄ ꝓprie ad drīam sensibiliū cōium. qr sonus est sensibile ꝓpriū auditus. ⁊ subiungit̄ ab auditu ad differentiam propriorum sensibiliū aliorum sensuum. ⁊ sic intellectus diffinitionis est. ꝙ sonus est sensibile p se. ⁊ ꝓpriū auditus. ⁊ melius sic diffinit̄ p suū genus ꝓpinquū qd est sensibile qȝ p suū genus remotū. qd ē qualitas sensibilis vt diffinit ipm Buridanus ⁊ posset ēt ista diffō probari. qr tres ꝯditōes bone diffōnis sibi cōueniūt. igit̄ ē sufficiēs

Quarto sciēdū ꝙ tres sunt ꝯditōes bone diffōnis Prima est ꝙ diffinitio dȝ cōuenire oi cōtento sub diffinito. Secunda est ꝙ cōueniat soli diffinito ⁊ rō harum cōditionū ē. qr diffinitio cōponit̄ ex genere et drīa ꝓpria diffiniti. sȝ illa drīa ꝯpetit oi cōtento sub diffinito ⁊ soli diffinito. qr cōuertit̄ cū ipso: iō diffō dȝ cōuenire oi ⁊ soli. Tertia cōditio est ꝙ diffō dȝ sufficiēter explicare naturā diffiniti: ⁊ facere ipsum differre a quolibet alio Ratio est. quia natura rei sufficienter explicatur per genus ⁊ differentiam q̄ dicūt pmā potētiā ⁊ vltimū actū nature rei. diffō aūt sit ex genere ⁊ drīa. ⁊ rōne drīe ꝓprie facit diffinitū differre a quolibet alio. Iste aūt tres ꝯditiōes cōueniūt diffinitioni soni. vt ꝓbat̄ iductiue. igit̄ est sufficiēs.

¶ Sciēdū vlterius ꝙ quadruplex ē diffō. s. qditiua. descriptiua. causalis. ⁊ qd noīs. ¶ Diffō qditatiua ē oro qd est eē rei significās p ēentialia. vt hō ē aial rōnale ⁊ mortale: ¶ Diffō descriptiua ē oro qd ē eē rei indicās p accn̄talia vt hō est aial gressibile bipes. ¶ Diffō cālis ē q̄ dat̄ p cām. s. efficiētē vel naturalē. vt ira est accēsio sanguinis ad cor ¶ Diffō qd noīs ē oro significās qd p nomē importat̄ sicut vacuū dr̄ spaciū nō repletū corpore. posit tū repleri. sȝ qr diffō cadit sub pma opatiōe itellectus. iō sciendū ꝙ tres sunt opatiōes intellectus. pma ē simpliciū apphensio. secunda est ꝯpō vel diuisio. tertia est discursus ⁊ rōcinatio.

Sed cōtra p̄dicta pmo argt̄. Ois diffō ē falsa i q̄ p̄dicat̄ vlē vlr̄ sumptū. sȝ sic ē in ista. Sonus est qcqd. nam quicquid est signum distributiuū includens materiam sue distributionis. igit̄ diffinitio est male posita. ¶ Secundo sic. Audibile non est de essentia soni. sed accn̄s eius. igit̄ sonus cuȝ peipiat̄ p auditū p accidens peipit̄ ab auditu. ⁊ nō p se. ¶ Tertio sic. Ois motus est sensibile cōe. vt pȝ ex p̄dictis. sed sonus est qdam motus cū sit motus aeris refracti. vt dr̄ in de aīa. ergo sonus est sensibile cōe. ⁊ sic in ista diffōne male pōitur ꝓprie. ¶ Quarto arguitur sic. Nullum obiectum potentie passiue debet diffiniri per potentiam cuius est obiectum cū ipm sit prius ⁊ notius ipsa potentia. sed sonus est obiectum auditus qui est potentia passiua. igitur. ¶ Quinto sic. Silentium proprie ⁊ per se percipitur ab auditu. qr non peicipit̄ ab eo p aliquod accidēs. nec ēt peipit̄ ab aliis sensibus qȝ ab auditu. igitur diffinitio conuenit silentio. igitur non conuenit soli sono diffinito.

Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ qcquid est signum distributiuum. sed tamen ibi non tenetur distributiue. sed infinite ⁊ tm̄ valet quicquid percipitur. i. id quod est perceptibile ergo non ibi predicatur vniuersale vniuersaliter sumptū. ¶ Ad secundum dr̄. ꝙ lȝ audibilitas sit accn̄s ꝓpriuȝ soni. non tm̄ est sibi accidens cōe quod ꝯtingit adesse vel abesse. iō sibi bn̄ cōuenit p se sicut ꝓpria passio cōuenit per se suo subto. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ licet sonus qȝtuȝ ad suū materiale dicat̄ motus aeris. qui semper multiplicatur cum motu aeris. tm̄ quātum ad suum formale non est motus localis. sed est qualitas causata ex violenti fractione aeris vel alicuius alterius medii. iō nō est sensibile cōe. ¶ Ad quartū dr̄ ꝙ obiectum potentie passiue non diffinitur a priori et qditatiue p potētiā cuius est obiectum. tn̄ bene diffinitur per ipsam a posteriori ⁊ descriptiue. ⁊ hoc qn̄ potentia est nobis obiecto notior sicut est in ꝓposito. ¶ Ad quintum dicit̄ ꝙ licet silentium percipiat̄ priuatiue ab auditu. s. p carentiam soni: non tamen positiue ⁊ per se sicut sonus: iō non sibi competit presens diffinitio.

¶ Sonoꝝ alius vox: alius nō vox. Sonus vox idē est quod vox. Unde vox est sonus animalis ab ore prolatus naturalibus instrumētis formatus. Naturalia aūt instrumenta quibus vox formatur sunt hec: guttur: lingua: palatū ⁊ quattuor dētes: ⁊ duo labia ⁊ pulmo. Unde versus. Insita sunt nouem: guttur: lingua palatum. Quattuor ⁊ dētes pulmo ⁊ duo labia simul. Sonus non vox est ille qui generatur ex collisione corporuȝ inanimatoruȝ vt fragor arborum: strepitus pedum.

¶ Premissa diffinitione soni: hic cōsequēter auctor pōit diuisionē eius ipm diuidēdo p sonū vocē ⁊ sonū nō vocē: Cuius diuisiōis rō est: qr ois sonus fit ex violēti fractiōe aeris vel alterius corporis: vel igit̄ in tali fractione fit formatio vocis ab ore aīalis cū naturalibus instrumētis: vel fit ex ꝑcussione corporum sine tali formatione. Si primum: sic est sonus vox. si scdm̄ sic est sonus nō vox. Et potest ista diuisio probari per conditiones que cōueniunt bone diuisioni.

Primo sciendum ꝙ tres sunt cōditiōes bone diuisionis. Prima est ꝙ mēbra debent eē opposita qd debet intelligi ꝙ sint opposita: vel formaliter vel virtualiter: sic ꝙ aliquo mō includāt modos cōtradictiōis oppositos: qr in his que diuidunt̄ vel distinguunt̄ inter se semp vnū includit aliquo mō negationē alterius. Scdo est ꝙ mēbra diuisionis non debēt excedi a diuiso: sed debent euacuare totam materiam ipsius diuisi siue ptātē: sic ꝙ nihil cōtineat̄ sub diuiso qd nō sit in aliquo mēbroꝝ diuisionis. Tertia est ꝙ illa mēbra simul sumpta nō excedāt diuisum sed cū eo couertant̄. Sȝ iste tres cōditiones in p̄dicta diuisione reperiunt̄: vt pōt facile declarari: iō ipsa est sufficiens. Et est p̄dicta diuisio generis in suas spēs qr diuiduȝ equaliter ⁊ vna diffinitiōe dr̄ de mēbris diuidētibus. Et licet sonus vox sit ꝑfectior ⁊ prior via ꝑfectionis qȝ sonus nō vox ex parte proprie nature ⁊ perfectionis ⁊ speciei: nō tamen respectu soni in communi: sed se habent equaliter.

Secūdo sciēdum ꝙ vox dicit̄ sonus ab ore aīalis ꝓlatus naturalibus instrumētis formatus. Et ibidē ponit̄ sonus loco generis: ⁊ ponit̄ ab ore aīalis ꝓlatus ad differentiā soni facti ex ꝑcussione duoꝝ corporū.

⁊ ponitur naturalibus instrumentis formatus ad differentiam tussis ⁊ sternutationis ⁊ multoꝝ sonoꝝ q̄ fiunt ab ore animalis: ⁊ tn̄ nō formant nālibus instrumētis: id nō sunt voces. Uñ in formatione vocis nouē instrumēta requirūt̄ .s. guttur: ligua: palatū: quattuor dētes: pulmo: duo labia. Et lȝ plura requirant̄ in causatione vocis: tamē ista sufficiunt ad debitā formationē tanquā instrumēta ꝓpinqua.

Tertio sciendū ꝙ quadruplr̄ fit formatio vocis. Primo .n. ꝑ respirationē fit attractio aeris ad pulmonē. Scḋo aeris attracti circa pulmonē īgrossatio. Tertio fit aeris ingrossati reuerberatio ad arteriam vocalē in qua expulsine causat̄ sonus. Quarto fit soni i aere repercussio ⁊ debita distractio ⁊ formatio cum plectro lingue ad palatū ⁊ ad dētes: ⁊ ex diuersa ꝑcussione causat̄ diuersitas vocis: ⁊ ꝑ defectū huius soni facta ab ore aīalis si ne tali formatiōe cū naturalibus īstrumētis nō sūt voces. Et hec generatio vocis explicat̄ in diffōne eius que sic ponitur in scḋo de aīa: ꝙ est repercussio aeris respirati ab aīa ad vocalem arteriam cum ymaginatione significandi.

Quarto sciendum ꝙ sonus non vox est ille q̄ causatur ex collisione corpoꝝ inaīatoꝝ: vt fragor arboꝝ: strepit⁹ pedū. Et ē collisio mutua ꝑcussio duoꝝ corpoꝝ adinuicē: ⁊ dr̄ collisio ex con qḋ ē simul lesio: ⁊ ponitur hic locus gn̄is. Dr̄ corpoꝝ inaīatoꝝ q̄ztū ad modū faciendi sonū: q̄ nō opȝ ꝙ talia corpa sint inaīata ſm substantiā suā: q̄ fragor arboꝝ ⁊ ꝑcussio manuū: sunt soni nō voces: ⁊ fiūt a corpibus que sūt aīata ſm subām sȝ sūt inanimata quantum ad modum operandi: q̄ faciunt talem sonum: vt sunt corpora dura: ⁊ non vt sunt animata.

Sed contra predicta arguitur pmo. Nulla forma simplex est diuisibilis: sonus ē forma simplex: igitur male diuiditur. ¶ Secundo sic. Sonus tube ⁊ instrumentoꝝ musicalium est quedam vox cuȝ habeat continuationē melodiam ⁊ articulationem q̄ sunt proprie passiones vocis: ⁊ tamen non fit ab ore animalia cum naturalibus instrumentis: ergo contra diffinitionem vocis. ¶ Tertio sic. Homines edentati ⁊ quedaȝ aues carentes labiis ⁊ dentibus faciunt vocem: ⁊ tamen non habent instrumenta prius enumerata: ergo ad formationem vocis non requiruntur predicta instrumenta. ¶ Quarto sic. In fractione pāni vel papiri fit sonus non vox: ⁊ tamē ille non generatur ex mutua collisione .i. percussione duorum corpoꝝ inanimatoꝝ: igitur. ¶ Quinto sic. Tussis est sonus: non vox: ⁊ tamen non fit ex percussione duorū corporum inanimatorum: ergo contra diffinitionem.

Ad argumēta. Ad primum dicitur: ꝙ nulla forma simplex est diuisibilis in partes integrales ⁊ quātitatiuas: q̄ caret talibus: tamē bene est diuisibilis in partes subiectiuas: sicut gen⁹ in suas species: ⁊ hoc modo hic diuiditur sonus in species eius: ⁊ licet illud mēbrum sonus non vox sit quoddā incomplexū includēs negationē: tn̄ ponit̄ ad circūloquendū vnā spēm positiuam ⁊ incōplexā defectu nominis simplicis sibi impositi. ¶ Ad scḋm dicitur: ꝙ lȝ voces tube ⁊ ceterorum instrumentorum dicantur voces trāsumptiue ⁊ similitudinarie: eo ꝙ ꝑ similitudinē participant predictas passiōes vocis: non tn̄ sunt voces ꝓprie. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ hoies edentati ⁊ aues formant quodāmodo voces indistincte ⁊ imꝑfecte: non tn̄ voces dictas bene distinguunt ꝓpter defectū illoꝝ instrumentoꝝ. ¶ Ad quartum dicitur: ꝙ lȝ in fractiōe pāni non est formalr̄ mutua percussio duoꝝ corpoꝝ: tamē ibi est equiualenter q̄ztum ad suū effectuȝ: que est subita ⁊ violenta fractio aeris que pōt fieri ꝑ subitam subtractionem partium talis corpis. ¶ Ad quintū dicit̄: ꝙ lȝ in tussi non fit ꝑcussio corpoꝝ inaīatoꝝ ſm subām eoꝝ: tamen sunt ibi corpora inaīata q̄ztū ad modū opandi: q̄ nō fit ibi aliqua formatio vocis ſm aliquā virtutem cognoscitiuaȝ anime.

¶ Uocum alia significatiua: alia non significatiua. Uox significatiua ē illa que auditui nostro aliquid representat: vt homo equus vel gemitus infirmoꝝ qui significat dolorē. Uox nō significatiua ē illa q̄ auditui nr̄o nihil repn̄tat: vt bu ba baf.

¶ Postq̄ȝ auctor premisit diuisionem soni ⁊ diffinitiōes mēbroꝝ. Hic consequenter subdiuidit illud mēbrū de quo est sibi ad propositum .s. sonum vocem aliud mēbrū relinquens: q̄ suo proposito non deseruit. Et diuidit vocem in significatiuam ⁊ non significatiuam. Cuius diuisionis rō est: q̄ omnis vox se obicit intellectui: vel ergo aliquid repn̄tat intellectui tāq̄ȝ signum alterius: vel solū representat seipsam: ⁊ non est signum alterius significati. Si pmūȝ est vox significatiua. Si scḋm est vox nō significatiua. Et nō est ista diuisio generis in suas species: sed subiecti in accn̄tia accidit .n. voci ꝙ ſm se accipiat̄ ⁊ vt signū alicui⁹ significati nec iste sunt eēntiales ⁊ formales dr̄ntie vocis sȝ accn̄tales.

Primo sciendum ꝙ vox significatiua est illa: que auditui aliqḋ representat: ⁊ intelligitur ꝙ representat aliquid tanq̄ȝ significatum eius cuius ipsa est signum. Signum autem: vt dicit Tullius ē qḋ offert se auditui aliquid relinquens intellectui: ideo talis vox mediāte auditu aliqḋ representat itellectui: qḋ fit hoc modo: quia vox ordinata ad significanduȝ: cū sit quidam sonus per se obicit auditui: ⁊ per auditum species vl̄ similitudo illius vocis presentatur intellectui: per quam specieȝ intellectus cognoscens impositionem vocis ad significandum cognoscit: ⁊ accipit speciem significati talis vocis: ⁊ sic mediante auditu representat intellectui suum significatū.

Secundo sciendum ꝙ vox significatiua duo includit. Primū est materiale: quod est ipsa vox. Scḋm vero est formale: qḋ est virtus significādi ⁊ representandi actualiter suū significatū que virtus sibi ꝓuenit per institutionē ⁊ ordinationem ad significandū: per hoc .n. ꝙ ipsa imponitur ad aliqḋ significatum: ⁊ efficitur signum eius, accipit virtutē representandi actualiter illud significatum, ⁊ hec virtus q̄nq̄ȝ vocatur significatio habitualis, q̄ habet̄ ab ipsa voce tāq̄ȝ forma a mā. ⁊ q̄nq̄ȝ rō significandi, q̄ est rō ⁊ cā ꝓpter quam vox ē significatiua. Et datur ipsi voci q̄nq̄ȝ ꝑ ordinationeȝ pmi iponentis, q̄ ordinat vocem ad suū significatū ⁊ non ad aliud, q̄nq̄ȝ ꝓuenit per ordinationem que fit ab instinctu nature, que instigat ⁊ inclinat aīalia ad formādū voces presentātes suos effectus. Ex quo pȝ ꝙ ad vocē significatiuā requirit̄ pmo ꝙ habeat significatum aliud a se, cuius ipsa ē signū. Secundo requiritur ꝙ habeat ordinationeȝ ad tale significatum vel ſm placitum, vel ſm instinctuȝ nature.

Tertio sciendum ꝙ licet quinq̄ȝ sint obiecta ꝓpria sensuum particularium sicut superius visum est, tamen q̄ vox percipitur per auditum magis imponitur ad significandum conceptus ⁊ affectiones anime q̄ȝ obiecta aliorum sensuum ab auditu. Cuius ratio est, q̄ voces sunt in potestate nostra, ⁊ possumus formare ipsas cum volumus, ⁊ variare ſm multas differentias, nō anteȝ possumus formare ad placitum nostrum obiecta aliorum sensuum, vtputa colores vel sapores, ideo vox ē magis cōueniens ad significandum conceptus anime, ⁊ ad hoc ꝙ fiat significatiua q̄ȝ cetera sensibilia.

Quarto sciendum ꝙ vox nō significatiua ē que nihil auditui representat, quod sic intelligitur, nihil representat preter seipsam per modum signi, licȝ bene aliqḋ representet per modum rei sicut buf ⁊ baf, que non representant. Si tamē ille voces proferantur indignāter, vel cum asperitate vocis possunt significare derisionē vel aliquem affectum mentis, ⁊ essent interiectiones, sȝ quādo proferuntur sine speciali signo in gestu corporali, vel in modo proferendi, sic sunt non significatiue, ⁊ per hoc patet diuisio vocis ⁊ diffinitiones mēbrorum eius.

Sed contra predicta pmo arguitur. In bona diuisione mēbra diuisionis non

debent excedere diuisum: sed significatiuum excedit voces cum multa sint significatiua que non sunt voces sicut e circulus ante tabernam: ergo ista diuisio nõ valet. ¶ Scdo sic. Omnis vox representat animal cuius est illa vox: ergo vox non significatiua aliquid auditui nostro representat. ¶ Tertio sic. Vox se non obicit intellectui: sȝ tm̃ auditui. Sed auditus non apprehendit significatum vocis: igitur vox significatiua nihil auditui representat. ¶ Quarto sic. Omnis vox fit cum intentione significandi: vt pȝ in secundo de anima: ergo omnis vox est significatiua. ¶ Quinto sic. Omne subiectum alicuius propositionis est nomẽ: ꝛ ꝑ consequens vox significatiua: sed buff ꝛ baff bene sũt subiecta ꝓpõnis: vt dicendo buff est vna vox: ergo tales sũt nomina: ꝛ per consequens sunt voces significatiue.

Ad argumẽta

Ad ꝑmũ dr̃: ꝙ significatiuũ in cõmuni bene excedit vocẽ: nec est mẽbrũ huius diuisionis: sed significatiuũ vt est adiectiuum vocis: ꝛ tantũ valet sicut vox significatiua: nõ excedit vocem: ꝛ isto mõ hic itelligit. ¶ Ad scdm dr̃: ꝙ licet vox non significatiua repñtet aial sicut effectus suã cãz. nõ tamen sicut signũ suũ significatũ cui imponit ad significãdum: de qua representatiõe ẽ hic ad ꝓpositũ. ¶ Ad tertiũ dicitur: ꝙ lȝ vox significatiua non ꝑmo se obiciat intellectui: tñ bene se obicit ex ꝯñti mediãte auditu: qꝛ ꝑ auditũ representat suã siĺitudinẽ: ꝛ ex ꝯñti significatũ intellectui. ¶ Ad quartũ dr̃ ꝙ in scdo de aia soluȝ ꝑncipalr̃ itelligit de voce significatiua ꝛ ꝑ analogiã de nõ significatiua: vñ non opȝ ꝙ diffõ analogi pro qualibet sui pte ꝯueniat cuilibet mẽbroꝝ diuisionis: sȝ sufficit ꝙ cõplete ꝯueniat ꝑ io ꝛ ẽm alias partes alis. ¶ Ad quintum dr̃: ꝙ buff potest esse subiectum ꝓpositionis: non ꝙ habeat significatum: sȝ solum prout ab intellectu capit loco vnius vocis ad significandũ iposite talẽ vocem imꝑfectã: ꝛ tũc tenet materialr̃.

¶ Vocum significatiuarũ alia significat naturaliter: alia ad placitum. Vox significatiua naturaliter est illa que apud omnes homines idẽ repñsentat: vt latratus canũ: gemitus infirmorũ. Vox significatiua ad placitũ est illa que ad voluntatem primi instituentis aliquid representat: vt homo.

¶ Postq̃ȝ auctor posuit diuisionem vocis in cõmuni: ꝛ diffinitiones partium eius. Hic consequenter subdiuidit vocem significatiuam dicens: ꝙ vocum significatiuarum quedam significat ad placitum: ꝛ quedam naturaliter. Cuius ratio est: qꝛ omnis vox significatiua habet impositionem ꝛ ordinem ad suum significatum vel ergo talis significatio sit ẽm instinctum nature: ꝛ sic est vox significatiua naturaliter: vel ẽm placitum imponentis: ꝛ sic est vox significatiua ad placitum.

Primo

sciendum ꝙ vox significatiua naturaliter ẽ illa que apud omnes homines idem significat vt gemitus infirmorum. Cuius ratio est: qꝛ talis vox ordinatur ad significandum ꝛ representandum suum significatum per instinctum nature: que inclinat animal ad formandum talem vocem: ꝛ ad exprimendum suas affectiones: vtputa ad exprimendum iram: famẽ: tedium vel gaudium: ꝛ sic de aliis: ꝛ qꝛ natura est eadem apud omnes: ꝛ eodem modo inclinat animalia ad explicandum suas passiones: ideo vox significatiua naturaliter idem representat apud omnes sed significatiua ad placitum non significat idem apud omnes. sed solum apud illos qui nouerũt eius impositionem ad significandum.

Secundo

sciendum ꝙ vox significatiua naturaliter. ꝛ vox significatiua ad placitum quadrupliciter differunt. Primo in prolatione: qꝛ vox significatiua naturaliter non perfecte formatur: neqȝ profertur propter impetum passionis que impedit homines ad debite proferendum. Sed vox significatiua ad placitum ẽ debite prolata ꝛ formata. Secundo differũt ex parte significationis: qꝛ significatiua naturaliter apud omnes idẽ representat: alia vero non: sed tm̃ apud illos qui cognoscunt eius impositionem. Tertio differunt ex pte significati: qꝛ significatiua naturaliter significat affectiones ꝛ passiones appetitus: alia vero significat conceptum intellect⁹. Quarto ex parte cause sue ordinationis ad significandum: qꝛ significatiua naturaliter ordinatur ad significandum ab instinctu nature: alia vero ẽm placitum imponentis.

Tertio

sciendum est ꝙ vox significatiua ad placitũ est illa que ad placitum primi imponentis aliquid representat. Unde differunt voluntas ꝛ placitum: quia voluntas est potentia volitiua: vel actus eius qui incipit ab intra: ꝛ terminatur ad extra. s. in bonum cognitũ: sed econtra placitum nominat actum voluntatis qui incipit ab extra: ꝛ terminatur ad intra: incipit. n. a re cognita: ꝛ terminatur ad voluntatẽ. Et qꝛ vox significatiua ad placitum imponitur ad significandum rem que cõcipitur ab anima: ꝛ illa cognitio primo venit ad extra: ideo magis ꝓprie dicitur significare ad placitum q̃ȝ ad voluntatẽ.

Quarto

sciendũ ꝙ cum res presentatur sensui mediante sensu generat suam similitudinem in aĩa: ꝛ per illã similitudinẽ anima format intra se ꝯceptũ rei quem postea vult exprimere: ꝓꝑ qđ imponit vocem ad significandum talem ꝯceptum: ꝛ mediante ipso rem conceptam ꝛ ideo apud ꝓferentẽ vox primo significat ꝯceptum: licet apud audientẽ ꝑmo repñtat rem ꝯceptam. Unde ipsa proprie non significat conceptũ tm̃: nec rem tm̃: sed rẽ ꝛ rẽ sub conceptu. Unde ista quattuor. s. res: ꝯceptus rei: voces ꝛ scripture sic se hñt: ꝙ ꝯceptus significãt res a quib⁹ causantur in anima: ꝛ voces imediate significant conceptus: ꝛ scripture significant voces: ꝛ sunt signa tm̃: nec vlterius significantur per aliud. Ex istis patet diuisio vocis significatiue ꝛ diffinitiones mẽbrorum eius.

Sed cõtra

predicta ꝑmo argr̃ sic. Sicut se habent ꝯceptus ad res: ita voces ad cõceptus: sed ꝯceptus nãlr̃ significant res: ergo voces naturaliter significant cõceptus: ꝛ per ꝯñs nulle voces significant ad placitum. ¶ Scdo sic. Omne signũ habet similitudinem sui significati: sed oĩs vox significatiua est signũ rei: ergo habet similitudinem rei: ꝛ per ꝯñs significat eam naturaliter: ꝛ nulla significat eã ad placitũ. ¶ Tertio sic. Illa vox significat naturaliter que de sua nã repñtat suuȝ significatum. sed gemit⁹ infirmoꝝ de sua nã ñ repñtat suũ significatum. qꝛ si ꝓferatur ab hoĩe sano. talis nõ significat dolorem. ergo talis nõ significat naturalr̃. ¶ Quarto sic. Quilibet cognoscens impositionẽ vocis significatiue ad placitũ cognoscit significatũ eius: sȝ oẽs pñt cognoscere talem ipositionẽ. sicut oẽs pñt cognoscere impositionẽ huius vocis homo. ergo talis vox idẽ significat apud omnes. ¶ Quinto sic. Illud quod fit ad placitum est variabile in infinitum cũ voluntas hoĩs in infinitum varieť. ergo si vox significet ad placitum. sua significatio erit variabilis in infinitum. ꝛ sic nulla erit certa cognitio de significatione vocis significatiue. quod est inconueniens. ergo ipsa non significat ad placitum instituentis.

Ad argumenta

Ad primũ istoꝝ dr̃. ꝙ lȝ sit in istis siĺe in hoc ꝙ voces significãt ꝯcept⁹. ꝛ ꝯcept⁹ res. ẽ tñ dissiĺe in hoc ꝙ ꝯcept⁹ est eẽntialis siĺitudo cãta a re ipsa nãliter. iõ significat eaȝ naturaliter. sed vox nõ causať naturalr̃ a ꝯceptu. sed a voluntate ꝯcipiẽtis. iõ nõ significat ꝑ ipm̃ nãliter. ¶ Ad secundũ dr̃. ꝙ signũ causatũ a nã ip hȝ siĺitudinẽ sui significati. sed nõ opȝ de signo causato ꝑ voluntateȝ. sicut pȝ de circulo taberne qui nõ hȝ similitudinẽ vini. ¶ Ad tertiuȝ dr̃. ꝙ si talis vox eodẽ mõ formareť ab homine sano. sicut ab hoĩe ifirmo. tunc semꝑ repñtabit dolorẽ. sȝ si non hẽat formã eãdẽ prolationis cum gestu corpali non repñtabit idẽ. nec erit eadẽ nisi materialiter. ¶ Ad quartuȝ dr̃. ꝙ si omnes cognoscerẽt ipositionẽ huius vocis: homo. tũc si-

gnificaret idē apud omnes: sed non sine notitia sue impositionis ideo illa impositio non est nota apud omnes sicut est inclinatio naturalis qua vox significat naturaliter.
¶ Ad quartū dr: q illud qd fit ad placitū cuiuslibet idē sēi ēter variatur in infinitū. nō tamē id qd determinate fit ad placitū vnius: sicut est vox significatiua que significat solum ad placitum primi instituentis.

¶ Vocū significatiuarū ad placitū: alia cōplexa vt oratio alia incōplexa: vt nomē vel verbū.

¶ Postq̄ auctor posuit diuisionē vocis significatiue et diffōnes membrorū eius: hic pñr auctor diuidit vocē significatiuā ad placitū p vocē cōplexā ꝛ incōplexam. Cui9 diuisionis ratio est: q2 omnis vox significatiua ad placitum vel continet plures voces significatiuas: vel vnam tantū. Si primū: est vox cōplexa. si scdm est incomplexa.

Primo. sciendum ē q quelibet res dupli accipit vno mō fm se: ꝛ tunc fit conceptus simplex siue icōplexus: vt cū sor. fm se ꝛ non per habitudinē ad aliud apprehēdit. Scdo mō aliq̄d cōcipit fm cōpositionem vel habitudinē ad aliud. vt cū sor. apprehendit siue cognoscit sub albedine. vel alio accidēte: ꝛ tūc fit conceptꝰ cōplexꝰ. idē ē duplex ꝯceptꝰ rei. s. ꝯplexꝰ: ꝛ incōplexꝰ q2 vox significatiua ad placitū significat cōceptum anime ideo aliqua est cōplexa significās cōceptū anime cōplexū sicut ofo. ꝛ alia est incōplexa cōceptū incōplexum significās: vt nomen ꝛ verbū per se sumptū.

Secundo sciendum. q vox complexa est illa i q̄ vniunt plures voces significatiue ꝛ re p resentant conceptū cōplexū. ꝛ ideo ad pfectā rationē vocis complexe tria requirūt. Primo q ibi sint plures voces significatiue: ꝛ ille voces habēt se tanq̄ materiale vocis cōplexe. Scdo q ille voces habeāt cōplexionē ꝛ vnionem ita q vna se habeat vt determinatio: alia vero vt determinabile. pp̄ter cuius defectū hec non est vox cōplexa homo asinus: q2 lz ibi sint plures voces significatiue, tamen non habent cōplexionem intrinsece inter se cum ibi non sit vnio determinationis ꝛ determinabilis: ꝛ hoc secundum est formale in voce complexa. Tertio requiritur q talis vox significet cōplexum conceptum: sed illud ē minus principale in voce complexa quamuis tamen requiratur ex parte cause finalis.

Tertio sciendū q vox incōplexa est illa que continet solū vnā vocē significatiuam sicut homo vel asinus: ꝛ representat ꝯceptum incōplexum ꝛ ad talem vocem non sufficit qd habeat significatum incōplexū sed magis reqritur q sit tm̄ vna vox significatiua: ꝛ ideo licet diffinitio solum habeat vnum significatum remotū quod est diffinitum. qd significatum est icōplexum: q2 tamē cōtinet plures voces significatiuas. ꝛ ēt suū significatum propinquum. s. cōplexum ꝯceptū generis ꝛ dfie diffiniti est ꝯplexum: ꝛ idō est vox significatiua complexa.

Quarto sciendum q ad vocem incōplexam nō requirit q habeat tm̄ vnum significatum sed sufficit quod sit actualiter vna. s. quantum ad vocē ꝛ et modum pferendi. Et ideo nomē equiuocum sicut est canis est bū vox icōplexa: q2 lz habeat plura significata: tñ est dictio actualiter vna: nō continēs plures voces significatiuas: nec requiritur ad vocem significatiuā incōplexā q nō sit ꝯposita ex pluribus vocibus: sed sufficit q ille voces nō sint in toto significatiue. ideo nomē compositē figure cum partes nō sint significatiue est vox incōplexa: ideo nō est idem complexio fm logicum ꝛ compositio fm grāmaticum. Et p hoc pz diuisio vocis significatiue ad placitum ꝛ diffinitiones membrorum eius.

Sed contra p dicta pmo arguit. Vox icōplexa est pars vocis complexe: ꝛ i ipa cōtinet. igit vnum membrū huius diuisionis continetur in alio: ꝛ p ꝯñs mēbra nō sūt opposita nec diuisio ē sufficiēs

¶ Scdo sic. ois cōceptus est incōplexus: sed vox significat cōceptum: ergo ois vox est incōplexa. ꝛ sic diuisio est insufficiens. maior patet: q2 intellectus non pōt plura simul intelligere: sz vnū tm̄: ergo ois cōceptus est incōplexus.
¶ Tertio sic. ofo est tm̄ vna vox significatiua: ꝛ nō continet plures voces cum sit vnū nomē: igitur male dr q q̄dam est vox cōplexa vt ofo. ¶ Quarto sic: omne cōplectens voces ꝛ significatum est cōplexum: sz ois vox continet vocem ꝛ significatum. ergo quelibet vox est cōplexa: et nulla est incōplexa. ¶ Quinto sic. ois vox componitur ex litteris ꝛ syllabis que grāmaticaliter elemēta vocantur. igitur quelibet vox est complexa. ergo male dr q aliqua ē incomplexa vt nomen ꝛ verbum.

Ad argumenta Ad pmum dr: q lz vox incōplexa materialiter cōtineatur in voce cōplexa: nō tñ formaliter tanq̄ ptinens ad formā vocis cōplexe: ꝛ lz i voce cōplexa maneat forma vocis incomplexe: tñ illa se habet per modū materie respectu forme totius vocis cōplexe. ¶ Ad scdm dr: q lz intellectus noster possibilis nō possit intelligere plura simul p modum plurium: tamē pōt itelligere plura se habentia p modum vnius: q2 plura simplicia ibi sūt sub vna cōplexione. ¶ Ad tertiū dr: q si sumat ofo p illa voce vel intētione: tūc est vox incōplexa: sed si sumat pro re subiecta intentioni siue p significato illius vocis vt hic sumit: tūc ē vox cōplexa. ¶ Ad quartū dr: q si capiat cōplexio generalr p quacūq̄ cōplexiōe reali vel etrōnis: tūc cōcedit q omne cōplectēs voces ꝛ significatū ē complexū: sed si capitur specialiter pro vnione plurū vocū significatiuarū vt hic sumit in ꝓposito sic maior est falsa. ¶ Ad quintū dr: q lz vox significatiua cōponatur ex litteris ꝛ syllabis tanq̄ ab elemētis: q2 tamen nō sūt voces significatiue: ideo nō debet dici q sit vox complexa.

n Omen est vox significatiua ad placitū sine tpe cuius nulla pars separata aliquid significat finita ꝛ recta. Vox ponitur in diffinitiōe nois pro genere. Significatiua ponitur ad differētiam vocis nō significatiue. Ad placitum ponit ad differentiā vocis significātis naturaliter. Sine tpe ponit ad differentiā verbi qd significat cum tpe. Cuius nulla pars separata aliqd significat ponit ad differentiam orationis cuiꝰ partes sepate aliqd significant. Finita ponitur ad differentiā nois infiniti: vt nō hō: quod nō est nomen fm dialecticum sed nomen ifinitū. Recta ponitur ad differentiam noium obliquorum: vt Catonis catoni que non sunt noia fm dialecticum sed noia obliqua. Unde solus nominatiuꝰ siue rectus dr esse nomen fm dialecticum.

¶ Postq̄ auctor determinauit de sono ꝛ voce que sunt principia materialia partiū orationis: hic cōsequēter determinat de partibus oratiōis. s. de nomine ꝛ verbo prius q̄ de tota oratiōe: eo q partes ex qbus fit aliquod totū naturaliter pcedūt ipsum totū: ꝛ q2 nomē substātiā significat a qua egreditur actus. verbum vero significat actū egredientem a substātia: ideo prius determinat de nomine q̄ de verbo ipsum sic diffiniens. Nomen est vox significatiua ad placitum sine tempore: cuius nulla pars separata aliquid significat finita ꝛ recta.

Pro quo sciendū pmo q vox i ista diffōne ponitur loco gñis: q2 vox habet modū generis respectu vocis significatiue ꝛ nō significatiue ꝛ totū residuū ponit loco differētie. s. significatiua ad differētiā vocis non significatiue. ad placitū ad differētiā vocis naliter significātis. Nomen enī consideratum materialiter

quātū ad ipsam vocē sm placitū imponit ad significādū si tamē ɔsideret formaliter sub rōne signi illo modo de necessitate est signū. qr hoc est de ratione signi.

Secundo sciendū q nomē significat p modum sbe. et p modū pmanētis: et nō p modū fluxus et fieri: et qr tēpus est mēsura motus et fluxus. iō nomē significat sine tēpore: qd ponitur ad dr̄ntiam verbi qd significat cum tpe: et lz multa noia: vt dies: annus et similia significēt tēpus. nō tn̄ cum tpe. Unde significare tēpus est de suo pncipali significato importare tps: sz significare cum tēpore est cū suo pncipali significato importare vnā differentiā tēporis: vt presens vel pteritū: et hoc nulli nomini conuenit: in quo differt a verbo. Deinde ponitur. Cuius nulla pars separata aliquid significat ad differētiam orōnis: cuius partes separate aliquid significāt et ponitur finita ad differentiam nominis infiniti. et ponitur recta ad differentiam nominū obliquorum.

Tertio sciendū q sm logicū solū illud est nomē q pōt esse sbm enūciatiōis: et de quo aliqd pōt vere vel false enūciari. et qr nomē infinitum nō pōt eē subiectū enūciatiōis: qr nō significat aliquid determinatum de quo aliqd posset enunciari vere vel false. similiter nomen obliquū qd non significat per modū sbe absolute sed per modū dependentis nō pōt esse sbm verbi. iō nomina infinita et obliqua nō sunt noia sm logicum. ¶ Itē nomen est vox primo et p se significatiua: sed nomen infinitum nō est primo et per se significatiuum: sed solū ratione nois finiti cui iungit negatio infinitans: et nomē obliquum solū significat ex ɔsiti rōne recti a quo descēdit. Iō nomina infinita et obliqua nō sunt nomina.

Quarto sciendum q nomē infinitū est cuius priuata est certa qualitas et determinata remanente substātia infinita: vt nō hō. non equus. In noie enī est sba que finit per qualitatē et est qualitas determinans sbam: et negatio adueniēs nomini p cōpositionē tollit illā qualitatē et ɔpōnit eius cū sba relinquēs sbam indeterminatā: et sic reddit nomē infinitū. Sed ad hoc q aliquod nomen infinitet requirunt due ɔditiōes. Prima ē q habeat qualitatē determinatā: defectu cuius trāscēdentia: vt res verū bonū et ens capta in cōi et infinita vt qs et aliqs et signa distributiua: vt ōis quilibet nō pñt infinitari: quia non habent qualitatē et substātiam determinatā. Secunda est q tale nomen non sit negatiuū: sed habeat qualitatem positiuā: defectu cuius nemo nihil et similia non possunt infinitari. ex quibus pz intellectus diffinitionis.

Sed contra predicta arguit pmo. Nulla materia vere pdicat de toto cōposito cū nō dicat totū eē eius: sed vox ē materia nois: ergo male dr̄ q nomē est vox. ¶ Scdo sic. fluxus et fieri mēsurant tpe sed motus importat fluxū et fieri et multa alia: ergo motus qd est nomē significat cū tpe. ¶ Tertio sic partes nominis cōpositi significāt aliquid separate sicut ptes huius nominis eqferus et tamē est nomē ergo male dicit cuius ptes separate nihil significant. ¶ Quarto sic nomē infinitū pōt esse subiectū enūciatiōis vt dicēdo nō hō currit. et silr nomē obliquū: vt dicendo regis interest q̄ ipsa sūt noia sm logicū. ergo cōtra diffinitiōem. ¶ Quinto sic aliquis est nomē infinitum. et similiter alter et reliquus: et tamen in ipsis non est priuata qualitas determinata: quia nunq̄ habuerunt qualitatem determinatam. ergo contra diffinitionem nominis infiniti.

Ad argumenta. Ad primū dr̄ q lz materia pprie dicta q̄ ē materia ex qua in naturalibus nō verificet de toto cōposito qr nō dicit totū esse eius. tn̄ materia in qua et materia sm modum bñ verificat de eo cuius ē. vt dicēdo albus ē hō. modo vox sm modū ē materia nominis. et hz silitudinē cū materia rei artificialis. in hoc q sicut materia rei artificialis pdicat in recto de cōposito. vt pz dicendo domus ē fundamētum parietes et tectū. ita ēt materia sm modū. cuiusmodi est vox respectu nois. ¶ Ad scdm dr̄ q motus dupliciter accipit. vno mō sm suū eē reale vel materiale qd hz in mobili. et sic nō est ens pmanēs. sed successiuū. Alio mō sz eē qd hz in aīa q̄ retinet pmā partē ipsius motus cū aliis sequētibus. et illo mō est ens pmanēs. et qr modus significādi eius imediate sumit a tali mō itelligēdi quo concipit ab aīa. iō motus nō significat p modū fluxus. lz significet fluxum. iō non significat cū tpe. ¶ Ad tertiū dr̄: q si partes nois cōpositi ɔsiderent vt sunt partes orōnis sic bñ aliqd significāt. sz si ɔsiderent vt sūt ptes nois cōpositi sic nihil significāt. et cā ē. qr ille ptes in noie cōposito nō iponunt ad significādū. sz totū nomē cōpositū vno cōceptu significat suū significatū. vñ ptes huius nois eqferus i hoc noie nihil significāt p se. lz bñ significēt vt sunt ptes huius orōnis equus ferus. ¶ Ad quartū dr̄: q si nomē ifinitū cōsideret vt nomē infinitū est. sic nō pōt esse subiectū enūciationis. sz si ɔsideret inqntū virtute itellectus determinatur ad aliqd sbm finitū. vt nō hō capit p oī alia parte ab ipso hoie sit sbm enūciatiōis. sz tūc nō capit vt est infinitū. sed p modū finiti. Dicit scdo. q i hac orōne. regis interest. et similibus obliquus nō ē sbm sz ītūs ī tali orōne itellectus. vt pz resoluēdo. regis interest hoc est aliqd ē ptinens regi. ¶ Ad qntū dicit: q si capiat generaliter nomē infinitū p oī illo qd significat sbam infinitā et hz significatū indeterminatū. sic aliqs et reliqus bñ sūt noia infinita. et silr oia pnoia. sz si capiat spāliter pro illo qd fit infinitū per aduētū negationis p quo. hic diffinit. sic nō sūt noia ifinita. ideo hec diffinitio nō cōuenit aliis a diffinito.

Erbū est vox significatiua ad placitū cū tpe cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta. Cū tēpore ponitur ad differentiam nominis qd significat sine tēpore. Finita ponitur ad differentiam verbi infiniti: vt non currit nō laborat que nō sunt verba sz dialecticū. Recta ponitur ad differētiam verborum obliquorū: vt currebat cucurrit que nō sūt verba sm dialecticum sed verba obliqua: solum enī verbum presentis tēporis idicatiui modi dicitur esse verbū sm dialecticū. Oia autem alia verba eiusdem modi et aliorū modorum dr̄ verba obliqua. Oēs aūt alie differentie ponunt hic in verbo eadem rōne et in noie. Et sciendū est q dialecticus solum ponit duas partes orōnis. s. nomen et vbū Alias autem omnes appellat sincathegoreumaticas. i. consignificatiuas.

¶ Postq̄ auctor determinauit de noie qd significat substātiā a qua egredit actus qd qdē nomē in ɔpositiōe dr̄ sbiectū et est materia ɔpōnis. hic cōsequenter determinat de verbo qd significat actū egrediētē a substantia et est predicatum formale ɔpositiōis ipsū pmo sic diffinieñs. Uerbū est vox significatiua. ad placitum. cū tpe cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta.

Pro cuius intellectu pmo sciēdū q i hac diffinitiōe ponit vox loco gñis. et totū residuū ponit loco differētie. s. significatiua ad placitum cuius nulla et c. et alia eadē rōne hic ponuntur q̄ ponebantur in diffinitione nois. Sed cū tēpore ponitur ad differentiam nois qd significat sine tēpore. et ponit finita et recta ad differētiam verborū infinitorū et obliquorū q̄ sm logicum non sunt verba. In ista autē diffinitione non ponitur illa particula et est semper eorum que de altero dicūtur nota. eo q non respicit naturam verbi nec de necessitate ponitur. quia illa solum ponitur de bene esse et ad maiorem declarationem et de necessitate.

Secundo sciendum q̄ ois flux⁹ ⁊ fieri mēsurat tpe: tpa enī ē mēsura mot⁹ ⁊ flux⁹ ſm p̄us ⁊ posteri⁹. ⁊ qꝛ verbū ſꝫ suū cētialē modū significandi significat p modū flux⁹ ⁊ fieri. iō oē verbū significat cū tpe. i. cū ꝓpo significato ꝯsignificat tpꝰ: nō tn̄ capiēdo tps ꝓpe put est numerus mot⁹: sed capiēdo tps gn̄aliter ꝓ omni mō tpis vt repit in qualibet mēsura durationis. s. i eternitate i euiternitate ⁊ tpe ꝓprie dcō. sicut. n. verbū nō semper significat verū fluxum: sed sufficit q̄ significet p modū fluxus sic nō semper consignificat verum tempus. sed consignificat per modum temporis. *ut cum eo significat eum*

Tertio sciendū q̄ verbū infinitū est: cui⁹ est priuatus act⁹ spālis remanēte actu gn̄ali infinito. Sicut. n. in noie est suba ⁊ qualitas finiēs talē substantiam: sic i omni alio verbo ab isto verbo est includit actus gn̄alis q est esse: ⁊ act⁹ spālis sine res verbi q̄ importat p participiū illi⁹ verbi. iō oē verbū p̄ter ē resoluit p ē ⁊ suū participiū vt currit. i. ē currēs. ⁊ iō sicut i noie finito negatio remouēs qualitatē determinatā a suba facit nomē infinitū. similiter in verbo negatio tollens actū spālem q determinat actum gn̄alem reddit verbū infinitum: qd̄ se extendit tam ad ens q̄ ad nō ens. Ex quo pꝫ q̄ tale verbū nō pōt enūciari de subiecto: qꝛ non significat aliquē determinatum actū q p intellectū dr̄ de alio enūciari. iō ſm logicum nō est verbum vn̄ tale verbum nō pōt eē infinitū in oꝛone nec etiam infinitādū est in oꝛone: qꝛ negatio sibi adueniēs in oꝛone negat cōpositōem actualē extremorū ⁊ nō cōpositiōem intrinsecam ipsius verbi. Unde ad h̄ q̄ verbū infinitet duo requirunt. Primo q̄ significet aliquā infinitatiōem actionem vel passionem determinatā ⁊ nō gn̄alem. ⁊ pp̄ hoc verbum est significat gn̄alem actū eēndi inclusum in oi alio verbo Scdo requirit q̄ tale verbum non determinet sibi tale certum suppositum: ⁊ ideo uerba excepte actionis ⁊ verba prime vel scde ꝑsonarum non possunt infinitari.

Quarto sciendū q̄ verba aliqua sunt verba ceterorū tēporum ⁊ modorum a p̄n̄ti indicatiui modi: quoꝝ aliqua sunt obliqua ſm tps tm̄ vt preteritum ⁊ futurū indicatiui. Alia vero ſm modū tm̄ vt p̄n̄tia aliorū modoꝝ. Alia aūt ſm vtrūq; vt preterita ⁊ futura de alijs modis. Un̄ talia verba obliqua n̄ pn̄t vere vel false enunciari de aliquo nec faciūt p se ⁊ p̄mo oꝛonē vera vel falsam: ⁊ qꝛ solū ſm logicū illud est nomē qd̄ per se p̄mo ⁊ nō rōne alterius pt dici subm̄ enunciatōis. similr illd̄ ē vbm̄ apd̄ logicū qd̄ p̄mo ⁊ p se ⁊ n̄ rōe alteri⁹ de vl' false p̄dicat iō ſꝫ ip̄a vba obliq̄ n̄ sunt vba: Unūſꝫ ip̄a tm̄ due sūt ptes oꝛonis. ⁊ capit spāliter partē oꝛonis p parte reqsita necessario ad oꝛonē verā vel falsā. ⁊ nō capit eā gn̄aliter sicut grāmatic⁹. q capit partē oꝛonis p oi voce significatiua q̄ ponit i oꝛone siue ponat ut pars p̄ncipalis: siue vt dispōsitio partium. rōne cuius ipse ponit octo partes oꝛonis. ⁊ per hoc pꝫ determinatio diffōnis ipsius verbi.

Sed contra p̄dcā. Prio arguit. Uerbū significat per suā significationē: sed significatio est de n̄a uerbi cū virtus significandi sit de rōe eius. g uerbū significat nāli ⁊ non ad placitū. ¶ Scdo sic creare est uerbū ⁊ tn̄ nō significat cū tempore: qꝛ n̄ significat fluxū ⁊ fieri: sed actōez q̄ fit in idiuisibili: ergo male ponitur cū tpe. ¶ Tertio sic. lr̄e ⁊ syllabe sunt ptes uerbi et sunt significatiue sepate: qꝛ sicut voces significāt ꝯceptus. ita lr̄e vel syllabe significāt voces. g ptes uerbi aliqd sepate significant. ¶ Quarto sic. Uerbū infinitū pt p̄dicari in oꝛone. ergo ē uerbū. aūs pꝫ. qꝛ significat actum cōem enti vel non enti. sed oē cōis potest p̄dicari de suis iferioribus. g tale verbum apud logicū dr̄ verbum. ¶ Quinto sic. iste ꝓpōnes sunt vere. Adā fuit. antichrist⁹ erit. ⁊ tn̄ ibi p̄dicantur uerba obliqua. g verbum obliquum pōt uere predicari de alio. igitur est verbum ſm logicū.

Ad argumenta ¶ Ad p̄mū dr̄ q̄ si verbū ꝯsideretur formalr̄ in rōne signi sic virtus significandi ē de rōne ⁊ de natura ei⁹: ſꝫ h̄ hoc mō nō capit. Sꝫ si ꝯsideret materialiter in rōe vocis sic significatio nō est de rōne eius seu natura: ſꝫ sibi attribuitur ad placitū. hoc mō itelligit in ista diffinitione referēdo ad placitū ad ipsam vocē. qꝛ significatiuū ad placitum refertur ad vocē. ¶ Ad scdm dr̄ q̄ creare nō significat fluxū realē qui mēsuret tpe. ſꝫ significat p modum fluxus ⁊ fieri. iō significat sub mō tpis: ⁊ h̄ sufficit. ¶ Ad tertium dr̄. q̄ si capiatur lr̄a p figura scripta in aliqua superficie tunc lr̄e ⁊ syllabe sūt significatiue vocum: sed sic n̄ sunt ptes vbi: sed si capiatur lr̄a p voce indiuisibili significata p illā figuram que p̄prie dr̄ elemētū. tūc lr̄e ⁊ syllabe bn̄ sūt partes uerbi: ſꝫ nō sūt significatiue. ¶ Ad quartum dicitur q̄ oē cōius determinatū pōt p̄dicari de suis inferioribus. ſꝫ cōius indeterminatum ⁊ infinitum q̄ nō potest accipi per intellectum pro aliquo certo ⁊ determinato non predicatur de suis inferioribus. mō sic est de uerbo infinito. ¶ Ad quintum dr̄ q̄ uerba preterita ⁊ futura indicatiui modi nō p̄dicantur vere de aliquo. nec faciunt oꝛonem verā vel falsā inq̄ntū obliqua sunt. sed solum inq̄ntum includunt p̄ns tempus indicatiui. Juxta illud. ꝓpōnes de p̄terito uel de futuro non sunt vere vel false nisi per reductionem ad illas de p̄n̄ti. vn̄ ista non est vera. Adam fuit. nisi qꝛ ista fuit vera. Adam est. sil'r de futuro suo mō.

Ratio est vox significatiua ad placitū cuius ptes separate aliqd significant. Hoc totū cuius ptes ⁊c̄. ponitur ad dr̄iam nois ⁊ vborū quoꝝ ptes separate aliqd nō significāt. Reliq̄ aūt pticule ponūtur hic sub eadem rōne qua i nomine ⁊ uerbo ponebantur.

¶ Postq̄ꝫ determinatū est de noie ⁊ vbo q̄ sunt ptes materiales enunciatiōis. Hic p̄n̄r auctor determinat de oꝛone q̄ est gen⁹ enunciatiōis: ⁊ qꝛ diffinitio explicat eē rei. diuisio vero posse sine separationē ptium ei⁹: ⁊ esse precedit posse vel separationē: ideo anteq̄ꝫ diuidat oꝛonē ponit eius diffōnem que talis est. Oꝛatio ē vox significatiua ad placitum cuius partes separate aliquid significant.

Pro quo p̄mo est sciendum q̄ oꝛo accipit tripliciter. Uno mō p re subiecta itētōi ſꝫ se. ⁊ illo mō nō diffinit hic. qꝛ est vox cōplexa ⁊ cōplexorum inquantū huiusmodi nō est diffinitio. Alio mō pōt capi absolute p alia intentione vel illa voce significatiua que ē oꝛatio: ⁊ sic iterū non diffinit hic. qꝛ ptes ei⁹ separate nihil significarēt. Tertio modo capitur pro illa itentione vt est significatiua rei subiecte que est significatum eius: ⁊ illo modo hic diffinitur: sicut enim homo diffinitur sub illa voce homo ⁊ pro significato eius quod est animal rōnale ita similiter hec vox oꝛatio diffinitur p suo significato pro quo est vox quedam complexa.

Secundo sciēdū q̄ lꝫ oꝛo nō sit vna vox icōplexa: est tn̄ vna p cōplexiōez: ⁊ pōt dici vna pp̄ duas cās. Primo rōne forme: qꝛ ibi ē vnitas ordinis ⁊ cōplexiōis plurium vocum significatiuarū que sub tali forma vniūt. Scdo ex parte finis. qꝛ p̄dicte voces vniuntur ad significādū vnū conceptum cōplexum ideo i diffinitiōe oꝛonis bene ponit vox tanq̄ꝫ genus.

Tertio sciendū q̄ licet oꝛo nō fuerit p̄mo ⁊ per se imposita ad significādum tn̄ fuit ex ꝯseq̄nti imposita. ratione impositionis suarū partiū. p hoc enim q̄ partes sūt significatiue oꝛo cōposita ex ipsis trahit suū significatum ⁊ tamen habet significatum distinctum ab illis. qꝛ ille partes significant cōceptus simplices oꝛo vero per se ⁊ primo significat cōceptum cōplexum. Et eodem mō pōt dici orationem significare ad placitū rōne impositionis suarū partiū que facta est ad placitum lꝫ oꝛo ſm se nō significet primo ad placitum: iō in diffinitione oꝛonis cōueniēter ponit significatiua ad placitum ratiōe differentie sicut i diffinitionibus nois ⁊ verbi. Et ibi ponit

cuius ptes sepate aliquid significat ad vf iam vdis ꝛ vbi.

Quarto sciendum ꝙ duplices sunt ptes ofonis. qdam sunt remote vt littere ꝛ sillabe: ꝛ qdam propinque vt nomen ꝛ verbum. Prime aūt nō sūt significatiue nec sunt ptes ofonis nisi fʒ quid: sed alie sūt significatiue q̄ proprie dicuntur partes ofonis: de quibus intelligitur in ista diffinitione: ꝛ per hoc habetur declaratio huius diffinitionis ofonis q̄ satis cōcordat diffinitioni eius sic posite a Prisciano: oratio est cōgrua dictionuʒ ordinatio cōgruā perfectamqʒ sententiam demonstrans ex modis significandi causata.

Sed cōtra pdicta pmo arguit. Nullus cōplexum pōt diffiniri cū nō habeat vnū esse. oratio est qd cōplexuʒ. ergo male hic diffinit. ¶ Secundo sic: nulla q̄ntitas est vox. cum vox sit quedam qualitas: ofo autem est quedam q̄ntitas: cū sit species q̄ntitatis discrete: igit male dr ꝙ ofo ē vox. ¶ Tertio sic. ois vox significatiua ad placitū hʒ aliqd significatū pprium, oratio nō est hmōi: q̄ non significat nisi rōne suarū partiū: ergo male dr oratio est vox significatiua. ¶ Quarto sic. nullū significās de necessitate significat ad placitum. sed illa oratio. homo currit. in pma eius formatiōe significabat suuʒ significatum. s. hominē currere: nec poterat aliud significare. ꝛ similiter quelibʒ alia ofo: ergo oratio nō significat ad placitum pmi impōnētis. ¶ Quīto sic. dicēdo sic: curro pluit sunt ofones. ꝛ tn̄ partes earū sepate nihil significant igitur male ponitur cuius partes separate ꝛc.

Ad argumenta. ¶ Ad pmum dr ꝙ nullū cōplexuʒ cōplexe designatum pōt diffiniri: q2 ibi non esset explicatio vnius diffiniti fm nomē: tn̄ complexuʒ significatuʒ incōplexe sub voce incōplexa bn̄ diffinitur. ꝛ sic est in proposito. ¶ Ad scōm dr ꝙ si capiatur ofo p mēsura platiōis sic ē q̄ntitas discreta. nec illo mō hic diffinitur: sed si capiatur p voce significatiua cōplexa sicut capit i ppositō: sic nō est quantitas: sed quātū ad suū māle qd ē vox q̄dam est qualitas. ¶ Ad tertium dr ꝙ lʒ oratio trahat suū significatū cāliter ex suis partib⁹: nō tn̄ trahit illud formaliter a ptib⁹ sʒ hʒ pprium significatū i rōne cōpōnis partiū. ꝛ illud ē cōcept⁹ cōplexus significatorū suarū ptiū. ¶ Ad quartū dicit ꝙ illud qd necessario significat suū significatū ū significat p se pmo ad placitū: sed ex cōsti ꝛ sic est de ofone que significat ad placitum ppter impositionem suarū ptiū factā ad placitū: sed supposita tali impōne ptiū ofo composita ex ipis necessario habet significatum determinatuʒ. ¶ Ad quintuʒ dr: ꝙ ille voces curro: pluit ꝛ similes ex vi sermonis nō sūt ofones: sed verba tm̄. sed virtute intellectus q̄ subintelligit supposita in verbis pme ꝛ secūde psonarū. ꝛ i verbis excepte actiōis sūt ofones ꝛ ptes sepate aliquid significant dū itelligit suppositū: vt curro tm̄ valet sicut ego curro: ꝛ pluit sicut deus vel natura pluit. ꝛ sic de similibus.

¶ Orationum alia perfecta alia impfecta. Oratio pfecta est que pfectum sensum generat in animo auditoris: vt homo currit. Oratio impfecta ē illa que impfectum sensum generat in aio auditoris: vt homo albus. Oratiū pfectarum alia indicatiua: vt homo currit: alia iperatiua: vt Petre fac ignem: alia optatiua: vt vtinam essem bonus clericus: alia subiunctiua: vt si veneris ad me dabo tibi equū. Alia deprecatiua: vt miserere mei de⁹. Harum autem orationum sola indicatiua oratio dicitur esse propositio.

¶ Postq̄ȝ auctor premisit diffinitiōeʒ orationis que explicat ipsam a priori. Hic cōsequēter ponit diuisioneʒ eius que explicat ipsam a posteriori. ipsam sic diuidens. Orationum alia perfecta: alia impe. fecta. Cui⁹ diuisiōis rō est q2 omnis ofo repñtat aliquē sensuʒ itellectui. vel q̄ represent at sensum pfectum, ꝛ sic est ofo perfecta. vel imperfectum: ꝛ sic est oratio imperfecta.

Pro quo sciendum pmo ꝙ sensus pfectus est ille q perfecte terminat actum intellect⁹ nō suspendens aium audientis ad inqsitionē alteri⁹ reqsiti ad suam intellectionem: vt cum dr hō ē animal. ibi est snia cōpleta nō reqrens additiōem alterius vt complete intelligatur: sed sensus impfectus est ille qui non terminat pfecte actum intellectus. sed indiget alio vt cōplete itelligatur. vt dicendo. homo albus. ibi est snia incōpleta ꝛ imperfecta: i qua intellect⁹ audiētis nō pfecte terminat. iō est ibi sensus impfectus. Vn̄ clare pʒ ꝙ h nō capit sensus p potētia sensitiua aie: sed capit p snia q̄ est significatio ofonis.

Secundo sciendum ꝙ ofo pfecta est illa q̄ pfectum sensuʒ gñat in aio auditoris. i. i intellectu audiētis ipsam. Per hoc. s. ꝙ ipsa psentat auditui sua spēs siue similitudo defertur ad intellectū: ꝛ intellectus cognoscēs significationes terminorū apprehendit p illas significatōes pfectū sensuʒ orationis. Et ita ofo perfecta mediāte sua spē ꝛ similitudine gñat pfectū sensuʒ in intellectu audiētis. Sed ofo iperfecta dr illa q̄ impfectum sensum gñat in aio auditoris: ꝛ ibi capitur gñat vt dicit aptitudinem ꝛ non actū: q2 talis ofo nō semp gñat sensum in actu: sed bn̄ fm aptitudinem.

Tertio sciendū ꝙ ofo pfecta diuidit p ofonē indicatiuā impatiuā optatiuā subiūctiuā ꝛ cōiunctiuam: ꝛ depcatiuam. Quarū sic habetur sufficiētia: q2 ois ofo pfecta explicat pfectum sensum: vel q̄ explicat cōceptū itellect⁹. vel affectū appetit⁹. Si cōceptū hoc est dupl. vel explicat talem cōceptum cathegorice ꝛ determiate: ꝛ sic ē indicatiua: aut dubitatiue ꝛ cōditionalr. ꝛ sic ē cōiūctiua. Si explicat affectū: h ē dupl'r vel pertinet ad appetituʒ cōcupiscibilē. ꝛ sic ē optatiua. vel irascibilē. ꝛ h ē dupl'r q2 vl' cōnotat imperiū qd fit ad minores: ꝛ sic ē ipatiua: vel depcatiōnem q̄ fit ad maiores ꝛ sic ē depcatiua. ꝛ hec ē diuisio gñis i suas spēs: ꝛ sil'r pcedēs: q2 lʒ ofo nō sit verū genus fm rem: tn̄ est gen⁹ fm modū. ꝛ diuidit ad modū diuisionis gñis. ꝛ similiter ofo pfecta. Et ideo iste diuisiōes sub diuisione generis continentur.

Quarto sciendum ꝙ ofo indicatiua ē cui⁹ verbuʒ principale est indicatiuū: ꝛ impatiua cuius verbū pncipale est impatiuum. ꝛ sic d alijs modis suo modo. ꝛ q2 verbū indicatiuū ceteris est pfecti⁹: iō ofo indicatiua ceteris perfectior est. Vn̄ sola indicatiua significat verū vel falsuʒ. eo ꝙ alie nō dicūt determinate aliquid esse vel nō esse. sed sola idicatiua rōne verbi idicatiui. iō ipa sola dr ppositio vel enunciatio. Ex qbus appet diuisio ofonis ꝛ diffinitiōes mēbrorū ei⁹. ꝛ diuisio ofonis perfecte.

Sed contra pdicta. Primo arguit. Nihil est perfectum cui pōt fieri additio. sed cuilibet ofoni pōt fieri additio. ergo nulla ofo est perfecta. ¶ Scdo sic. oē qd hʒ debitā cōpositionē mae ꝛ forme est pfectū. dicit enim perfectū cui nihil deest d reqsitis ad suū cōplemētū. sʒ ois ofo hēt debitā cōpositionē materie ꝛ forme. ergo ois ofo est perfecta ꝛ sic diuisio dicta non valet. ¶ Tertio sic. nulla ofo agit in aio auditorū. igitur generat perfectum sensum in itellectu. añcedēs tripl'r probatur. pmo. q2 oē qd agit est suppositū. secūdo q2 ofo nō pñtat itellectui. q2 vox nō peruenit ad itellectū sʒ ad auditū tm̄. tertio q2 itellect⁹ ē ipassibilis cū sit imaterialis: ꝛ passio oritur a materia. ergo ofo nō agit in itellectū. ¶ Quarto sic. aliqua est ofo perfecta ifinita. q2 talis componit ex noīe ꝛ verbo ꝛ tn̄ talis non ponit in diuisione ofonis perfecte. igitur illa non est bona. ¶ Quinto sic. ista ofo optatiua. vellē eē bon⁹ cleric⁹. significat verum vel falsum. ergo nō sola idicatiua significat verū vel falsum.

Ad argumenta Ad pmū dr ꝙ aliqd dr pfectū dupl'r. vno mō simpliciter ꝛ absolute cui nl'la simpliciter potest fieri additio

sic oratio nō est pfecta: ꝫ solus deus. Alio modo in gñe vl' specie: cui nihil deest de requisitis ad suā pfectiones in tali gñe uel specie. ꝛ sic ofo dr̄ pfecta. ꝛ sibi nō pōt fieri additio eēntialis reqsita ad suuz genus uel spēm. sed accñtalis tm̄. ¶ Ad scd̄z dr̄. q̄ lꝫ ois oratio possit dici pfecta pfectione pmaria que resultat ex debita cōpositione materie ꝛ forme eius que est eius modus pferendi: tm̄ nō ois ofo ē pfecta pfectione finis orationis: qui est repn̄tatio cōceptus pfecti cōplexi. ¶ Ad tertiū dr̄. q̄ oratio non agit p̄ modū efficiētis pncipalis ꝛ tanq̄ꝫ hoc q̄d: q2 hoc cōuenit soli supposito: tamē bene agit p modū forme vel instrumēti vel tanq̄ꝫ quo. Dicit̄ secundo q̄ ipsa pficitur ex ꝯñti intellectu. ꝑm suam spēm: licet non ꝑm se. Dicit̄ tertio q̄ lꝫ intellect⁹ non sit passiuus passione corruptiua: tamē bene ē passiu⁹ passione saluatiua ꝛ pfectiua: q2 pōt perfici per ipm̄ itellectum. ¶ Ad quartum dr̄. q̄ lꝫ ofo infinita habeat nomē ꝛ verbum obliquū: non tm̄ rectū: quare nō pfectuꝫ sensum gñat i aīo. ideo nō est oratio pfecta: nec debuit poni i diuisione eius. ¶ Ad quintum dr̄. q̄ ista ego vellem esse bon⁹ clericus. si cōsideretur vt optatiua est ut explicat desideriū nō est vera neq̄ꝫ falsa: sed si considerer̄ vt virtualiter icludit vnam indicatiuam. s. istā volūtas mea est q̄ essem clericus sic ē uera vel falsa. ꝛ ita dicendum est de similibus.

¶ Capitulum de propositione.

Propositio est oratio verum vel falsum significans indicando: vt homo currit.

Propositionū alia cathegorica: alia ipothetica.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de oratione que est gen⁹ enunciationis. ¶ Hic ꝯñter determinat de ipsa enunciatione de qua pncipaliter intenditur in hoc pmo tractatu. Et ipsam pmo diffinit sic sub nomine ppositionis dicēs. Propositio est oratio uerū vel falsum significās indicando. In qua diffinitione ponit̄ ofo loco generis. veruꝫ vel falsum significās ad dr̄iam ofonum impfectarū ꝛ aliaruꝫ perfectarū ab indicatiua: q2 nulla earū significat veruꝫ vel falsum. ꝛ ponitur idicando ad maiorē explicatiōem. s. ad ostendendum q̄ sola indicatiua dr̄ propositio. ꝛ q̄ꝫuis ħ posset itelligi p ħ q̄d dr̄ uerū vel falsuꝫ significans. nō tm̄ eq̄ explicite. iō illa pars nō supflua q̄ꝫuis etiā aliq̄ ppositio hypotetica nō sit indicatiua: non tamen significat verū vel falsum. nisi per reductionem ad indicatiuam.

Pro quo est sciēdū pmo q̄ ppositio ꝛ enūciatio dicunt idē realiter: sed differūt rōe q̄d nois. Nam dr̄ enūciatio inq̄ꝫtum penes ipsam extra intellectum enunciat̄ p̄dicatum de subiecto. dr̄. n. enunciatio ab ē q̄d est extra ꝛ nūciatio: q2 ipsa est quasi nūcius intellectus nuncians conceptum interiorem extra itellectuꝫ. Sꝫ dicit̄ propositio inq̄ꝫtum ponit̄ p alio. s. pro conclusione iferenda in argumentatione. sed q2 idē sunt realiter ppositio ꝛ enunciatio. iō hn̄t eandem diffōnez eēntialē. Vn̄ diffinitur enunciatio q̄ ē ofo in qua verū vel falsum est. ꝛ hec ē eadem cū diffōne propositionis. iō hic diffinit̄ enūciatio sub nomie ppōnis: q2 hic considerat̄ur inquātum ordinatur finaliter ad sillogismum.

Secundo sciendum q̄ significare verū est significare aliquid. ita esse sicut est uel aliq̄d ita non eē sicut non est. Et significare falsum ē significare aliquid eē vel non eē aliter q̄ꝫ ē. iō propositio significat verum q̄n̄ representat aliq̄ꝫ ꝯpōnē adequate sicut ē. ꝛ significat falsum q̄n̄ representat illā ꝯpōnē inadequate ꝛ aliter q̄ sit. Ex quo pꝫ q̄ veritas ppōnis est adequatio ei⁹ ad suum significatum. ꝛ falsitas est inadequatio. Pꝫ ulteri⁹ q̄ primum significatum ꝛ formale ppōnis est ꝯpositio extremorum. ꝛ verum vel falsum sunt significatum materiale ꝛ secundariuꝫ propositionis. Ipsa enim primo significat illam compositōem ꝛ dicitur significare veruꝫ ꝛ falsum quātum ad modos significādi vel representandi illam cōpositionem. ꝛ per hoc pꝫ declaratio diffinitionis propōnis.

Tertio sciēdū q̄ propositio i communi diuiditur i propōnem cathegoricam ꝛ hypotheticaꝫ. Cuius diuisionis rō ē: q2 ois propositio est oratio vera vl' falsa. uel ergo talis ofo componitur immediate ex terminis uel ex pluribus ofonibus. si primum est cathegorica. si ꝯm ē hypothetica. ꝛ hāc diuisionē ponit Arist. i libro piermeniarū alr̄ hoc mō. enūciationuꝫ alia est vna simplr̄ q̄ dr̄ cathegorica. alia est ꝯiunctiōe vna q̄ dr̄ hypothetica.

Quarto sciendū q̄ ista diuisio dr̄ dari penes substantiam ppositionis: q2 ppositio cathegorica ꝛ hypothetica differūt ꝯm suā spēm. i. ꝯm materiam ꝛ formam ipsaꝝ. ꝛ ex ꝯñti ꝯm totam subam: q2 cathegorica hꝫ subiectum ꝛ p̄dicatum materiale pro materia: ꝛ hꝫ copulā verbalem p forma. Hypothetica vero hꝫ duas cathegoricas pro materia: ꝛ coniunctionem uniente ipsas pro forma. ꝛ p hoc pꝫ declaratio huius diuisionis.

Sed contra predicta pmo arguit̄: nulla distincta de se inuicem verificant̄. cum diuisio semp includat oppositionem: ꝛ in ea fundet̄. sed ppositio ꝛ ofo distinguunt̄: cū ofo sit ꝯmunior propōne. igitur male dr̄ q̄ propositio est ofo. ¶ Scd̄o sic. in bōa diffinitione non debeant poni opposita: sed in ista ponunt̄ verum vel falsum q̄ sunt opposita. g non est bona. ¶ Tertio sic. ois ofo que semp significat suū significatū ad q̄d ē imposita ad significandū ē uera: ꝫ ois ppositio repn̄tat suum significatū: ut hec propō. homo currit. semp significat hoīem currere siue currat siue nō. g ois ppositio sp significat verum ꝛ nunq̄ꝫ falsuꝫ. ¶ Quarto sic. mēbra diuisiōis propōnis nō sunt opposita. q2 vnū in alio cōtinetur ut pꝫ alterius: q2 cathegorica est pars hypotheticae. igit̄ illa diuisio est insufficiens. ¶ Quinto sic. ħ ofo. tm̄ hō currit est ppō ꝛ tamen nō est cathegorica q2 cōtinet plꝭ cathegoricas. nec hypothetica: cū non sit ibi cōiūctio vniēs plures cathegoricas. ergo diuisio illa ē insufficiens.

Ad argumenta. Ad pmum dr̄. q̄ illa que sunt distincta essentialiter: ut opposita vel disperata de se inuicem non verificantur. sed illa que distinguūtur accñtaliter tm̄ ut supius ꝛ iferi⁹ bn̄ uerificant̄ de seinuicē. ꝛ hoc mō solū distinguunt̄ ppō ꝛ ofo. ¶ Ad scd̄m dr̄. q̄ si ꝯsiderent̄ opposita vt opposita sunt ꝛ destruunt se inuicē. sic nō debēt poni in eadem diffinitione. sed si cōsiderent̄ vt circumloquuntur aliq̄d supius uel explicāt diuersas passiones iferioꝝ diffiniti: sic bn̄ ponūt disiunctiue in eadē diffōne. ꝛ sic ponunt̄ ueruꝫ ꝛ falsum in eadem diffōne ad circūloquēdū ppriam passionem ppōnis: ꝛ diuersas passiones suoꝝ inferiorū. ¶ Ad tertium dr̄. q̄ ofo nō dr̄ vera eo q̄ repn̄tat suuꝫ significatuꝫ sed q2 repn̄tat ipm adequate. iō maior rōis ē falsa. ¶ Ad quartū dr̄. q̄ cathegorica materialiter ꝯtinet̄ in hypothetica tanq̄ꝫ ptinens ad materiam eius: non tm̄ formaliter tanq̄ꝫ ptinēs ad formaꝫ eius. ꝛ lꝫ ibi maneat cathegorica ꝯm formam eius: tm̄ illa forma se habet p modum materie respectu hypotetice. iō nō manet ibi formalr̄. ꝛ sic bn̄ opponunt̄ ille ppōnes ꝯm formas. ¶ Ad quintum dr̄. q̄ ista. tm̄ homo currit. est formaliter cathegorica. q2 solum pōit formalr̄ vnam cathegoricā preiacētē ei⁹: sed est vtualr̄ hypothetica. q2 vtualiter ꝛ implicite continet duas cathegoricas cōiunctas copulatiue: ut pꝫ in resolutiōe eius: q2 valet tm̄ sicut hō currit. nihil aliud ab hoīe currit.

Propositio cathegorica est illa que habet subiectum ꝛ predicatum ꝛ copulam tanquaꝫ principales partes sui: vt homo currit: in hac enim propositione. homo currit. homo est subiectuꝫ: currit vo p̄dicatū. ꝛ quod cōiungit vnū cum altero ē copula: vt pꝫ i resoluēdo: vt homo currit: id est homo ē currens. ibi hoc nomen homo ē subiectū: ꝛ currens p̄dicatum: ꝛ hoc verbum est dicitur esse copula

qr coniungit vnum cum altero. Et dicitur cathegorica a cathegorizo zas: quod idem est quod predico as. vnde cathegorica id est propositio predicatiua. Subiectum est illud de quo aliud dicitur. Predicatum est illud quod de altero dicitur: scilicet de suo subiecto.

¶ Postquam auctor posuit diffinitionem propositionis et eius diuisionem in cathegoricam et ypotheticam. Hic consequenter incipit determinare de membris illius diuisionis: et quia propositio cathegorica pars est propositionis ypothetice: et pars naturaliter precedit totum quod ipsa componit. ideo prius determinat de propositione cathegorica quam hypothetica ipsam sic diffiniens. Propositio cathegorica est illa que habet vnum subiectum vnam copulam et vnum predicatum tanquam principales partes sui.

Pro quo primo sciendum quod in hac diffinitione per relatiuum illa intelligitur genus diffiniti. scilicet propositio. Est enim relatiuum identitatis substantie et supponit pro suo antecedente quod est propositio. ideo dat intelligere genus diffiniti. Et totum residuum ponitur ad differentiam hypothetice propositionis. in qua licet sint subiectum predicatum et copula: non tamen tanquam partes principales sui: sed sicut minus principales et remote. et per subiectum et predicatum intelligitur materia propositionis cathegorice. et per copulam intelligitur forma partis: et sua forma totius est esse vnitum resultans ex vnione copule predicati et subiecti. ideo per hanc diffinitionem sufficienter explicatur natura propositionis cathegorice.

Secundo sciendum quod in omni propositione cathegorica dicitur aliquid de aliquo. et ideo in qualibet propositione cathegorica tria requiruntur. Primo illud de quo aliquid dicitur. scilicet subiectum. secundum est illud quod dicitur de aliquo. scilicet predicatum materiale. tertium est illud per quod vel mediante quo vnum dicitur de alio: quod est copula vel predicatum formale propositionis. et ideo dicitur cathegorica quasi predicatiua a cathegorizo zas. quod est idem quod predicare: quia semper ibi predicatur aliquid de subiecto: et magis dicitur predicatiua a predicato quam subiectiua a subiecto: quia predicatum in ipsa habet rationem forme. subiectum vero rationem materie. modo a formali debet fieri denominatio. et ideo attenditur hec denominatio principaliter ex parte predicati formalis quod est copula.

Tertio sciendum quod subiectum propositionis dicitur illud de quo dicitur aliud. scilicet predicatum. Et predicatum est illud quod dicitur de alio. scilicet de subiecto: duplex tamen reperitur predicatum in propositione. scilicet materiale quod vnitur cum ipso subiecto per copulam: et predicatum formale quod vnit predicatum materiale cum subiecto quod est ipsa copula: vt in hac propositione. homo est animal ibi hoc verbum est dicitur predicatum formale: et animal dicitur predicatum materiale: et quandoque in propositione predicatum materiale et formale secundum vocem et realiter distinguuntur. quandoque vero differunt ratione tantum et non secundum vocem: vt hic. homo currit.

Quarto sciendum quod propositionum cathegoricarum quedam sunt de secundo adiacente in quibus non ponitur aliquod predicatum materiale preter illud verbum est: vt hic. homo est. Alie sunt propositiones de tertio adiacente in quibus preter illud verbum est ponitur predicatum aliud materiale: vt hic homo est animal. et propositionibus de tertio adiacente predicatum materiale et formale secundum vocem distinguuntur et formaliter. sed in illis de secundo adiacente non distinguuntur realiter: sed ratione tantum: probatur: quia tale verbum significat quendam actum per modum fluxus et fieri: et importat illum vt fluit ab agente: et recipitur a patiente: ratione enim verbum significat per modum actionis vel passionis: et dicibilis ab alio. et de ratione actus verbum dicit id quod vnitur cum subiecto: et habet rationem predicati materialis. sed in quantum respicit id cuius est. scilicet id a quo fluit vel a quo recipitur est vnitiuum sibi ipsius ad subiectum. et habet rationem predicati formalis. ideo in propositione de secundo adiacente predicatum materiale et formale ratione distinguuntur.

Sed contra predicta arguitur. Primo tantum sunt due partes principales orationis. scilicet nomen et verbum. ergo propositio cathegorica non habet tres partes principales. ¶ Secundo sic. in ista propositione. homo est. non reperiuntur subiectum et predicatum et copula et tamen est cathegorica. igitur diffinitio non conuenit omni contento sub diffinito. ¶ Tertio sic. in ista propositione. homo est homo: homo est subiectum. et tamen de ipso non dicitur aliud cum idem predicetur de seipso. ergo male diffinitur subiectum de quo aliud dicitur. ¶ Quarto sic. subiectum et predicatum opponuntur: quia de ratione subiecti est esse sub et predicati est esse supra. ergo predicatum non potest dici de subiecto. ¶ Quinto sic. idem non potest esse diffiniens et diffinitum respectu eiusdem. quia si sic idem ignotius et notius esset respectu eiusdem: sed subiectum diffinitur per predicatum. ergo male diffinitur predicatum per subiectum.

Ad argumenta. ¶ Ad primum dicitur quod licet sint tantum due partes orationis essentialiter distincte quantum ad modos significandi. scilicet nomen et verbum: tamen sunt plures accidentaliter distincte. scilicet quantum ad situm et numerum earum in propositione. et sic distinguitur predicatum materiale et subiectum propositionis. ¶ Ad secundum dicitur quod licet in illa propositione. homo est: predicatum et copula non distinguantur secundum vocem et realiter. tamen distinguuntur ratione vt prius visum est. et ideo potest resolui in istam. homo est ens. vbi predicatum et copula vocaliter distinguuntur. et similiter quelibet propositio in qua ponitur nomen et verbum tamen potest resolui per participium illius verbi. et per hoc verbum est. vt homo legit. id est homo est legens. ¶ Ad tertium dicitur quod in illa. homo est homo: licet predicatum non sit realiter aliud a subiecto. est tamen aliud secundum situm et numerum vocis. et hoc sufficit. quia non sumitur hic aliud proprie vt dicit diuersitatem essentialem. ¶ Ad quartum dicitur. quod subiectum et predicatum accepta formaliter quantum ad intentiones subiecti et predicati opponuntur. ideo ista est impossibilis. subiectum est predicatum. tamen ipsa accepta materialiter quantum ad illud quod sunt non opponuntur: et hoc modo vnum dicitur de alio. ¶ Ad quintum dicitur. quod licet in entibus absolutis idem non sit diffiniens et diffinitum: tamen bene est in relatiuis in quibus vnum potest esse magis et minus notum altero secundum diuersas rationes: et huiusmodi sunt subiectum et predicatum: et ideo per se inuicem conuenienter possunt diffiniri.

¶ Propositionum cathegoricarum alia vniuersalis: alia particularis: alia indefinita: alia singularis. Propositio vniuersalis est illa in qua subijcitur terminus communis signo vniuersali determinatus. Uel propositio vniuersalis est illa que omni aut nulli inesse significat: vt omnis homo currit. vel nullus homo currit. Terminus communis est qui aptus natus est predicari de pluribus: vt homo est terminus communis: quia predicatur de sorte et platone et de vnoquoque homine. Signa vniuersalia sunt hec: omnis: nullus: nihil: quilibet: alter: vterque: neuter: et similia.

¶ Postquam auctor premisit diffinitionem propositionis cathegorice. Hic consequenter auctor eam diuidit per vniuersalem propositionem particularem et indefinitam et singularem. Cuius diuisionis sufficientia sic haberi potest: quia in omni propositione cathegorica est subiectum predicatum et copula: vel ergo subiectum eius tenetur pro vnico supposito: et sic est singularis. vel pro pluribus: et hoc dupliciter: vel tenetur sub quantitate indeterminata per signum: et hoc dupliciter. quia vel illud subiectum determinatur per signum vniuersale: et sic est vniuersalis. vel per signum particulare: et sic est particularis. Et dicitur ista diuisio sumi ex parte quantitatis propositionis.

Primo sciendum quod quantitas propositionis est dispositio subiecti qua mensuratur acceptio eius pro vnico vel pro pluribus. Et dicitur ista dispositio quantitas transumptiue per similitudinem: quia sicut quantitas proprie dicta est mensura substan

te sic ista est mensura subiecti ppõnis. ꝛ q: ista diuisio sumitur ex parte dispõnis subiecti ppõnis, vt pz per sufficiētiā eius. iõ sumit ex parte q̄titatis. ꝛ iterū: q: illa q̄titas se tenet ex parte subiecti ꝛ materie, lz imediate sumatur ex parte quantitatis. Ex quo pz ꝙ nõ est diuisio generis i suas species: q: illa diuisio semper fit per formales differentias: quod non conuenit isti diuisioni. sed magis est diuisio subiecti in accidentia.

Secundo sciendū ꝙ ppõ vlis ē in qua subĳcit terminus cõis signo vli determinat⁹ vt ois hõ currit. Et ad ipsaz requirit pmo ꝙ ibi sit terminus cõis cõiter tentus. defectu cuius ista nõ est vlis: ois hõ est totū in quantitate: sed singularis: q: lz hõ fm se sit terminus cõis: tñ ibi capit singulariter p seipso nõ distributo in ordine ad predicatū. iõ illa ppõ est singularis. Secūdo requirit ꝙ talis terminus sit determinat⁹ signo vniuersali sic ꝙ distribuat per ipsuz ꝛ teneat vniuersaliter: defectu cuius ista nõ est vniuersalis: nõ ois homo currit: sed particularis q: illud signū. ois nõ distribuit subiectū: sed per negatione impeditur actio eius. ꝛ sic pz ꝙ in propositione vniuersali requiritur terminus vniuersalis vliter tentus: ꝛ ꝙ sit vniuersalis bz ex pte sui significati: ꝛ ꝙ sit vniuersaliter tentus habet a signo vniuersali: ꝛ ab hoc vltimo propositio dicitur vniuersalis.

Tertio sciēdū ꝙ ad notificandū diffinitionē ppõnis vlis auctor notificat terminū cõem ꝛ signa vlia. Vñ terminu⁹ cõis est q est aptus natus pdicari de plurib⁹. Et hui⁹ rõ est: q: terminus cõis dr cuius significatū ē cõicabile multis. sicut hõ significat humanitatez q̄ cõicabilis est sorti ꝛ platoni. ꝛ sic de aliis: ꝛ q: tale significatū cõe est repertū in multis actu vel aptitudine. iõ terminus cõmunis potest predicari de multis: ꝛ cõitas eius attendit ex parte sui significati ꝛ non ex parte vocis: ꝛ q: ex parte vocis hõ nõ habet maiorē cõmunitatē q̄z sortes.

Quarto sciendū ꝙ signū vle dr qd facit terminū cui iungit teneri vliter p oibus suis inpositis: vel ē signū qd significat: qñ vliter. i. ꝙ terminu⁹ cui addit tenet vliter ꝛ distributiue ꝛ signoꝝ quedā significāt vniuersaliter ꝛ affirmatiue: alia vniuersaliter ꝛ negatiue. Ex quo pz ꝙ signū vle est quedā dispositio subiecti: non tamen absoluta dicens quale sit subiectū fm se: sed est dispositio respectiua dicēs qualiter subiectū subĳcitur predicato. ppter hoc reperta fuerunt. ꝛ p hoc pz prima diuisio ppõnis cathegorice: ꝛ diffinitio primi membri eius.

Sed cõtra pdicta pmo arguit. mēbra diuisiõis ppõis cathegorice nõ sunt opposita igit ꝛc. Antecedēs pz: q: particularis ppõ cõuenit in vli. igit ille non sunt opposite: vel opposita essent in eodem. ¶ Secundo sic. in ista cuiuslibet hominis asinus currit. subĳcitur terminus cõis signo vli determinatus: ꝛ tñ ē indefinita. igit diffinitio ppõnis vniuersalis conuenit alii a diffinito. ¶ Tertio sic. ista est vlis: nihil est in bursa: ꝛ tñ nõ subĳcitur terminus cõis: sed tantūmodo signum vniuersale. f. nihil igitur cõtra illā diffinitionem. ¶ Quarto sic. ista est vlis: nõ homo currit: cū sit cõtradictoria istius: hõ currit: ꝛ tñ ibi nõ ponit signū vle: igit in illa diffinitio ne male ponit signo vniuersale determinatus. ¶ Quinto sic. omne vle predicat de multis: sed nullū signum predicatur de multis. igitur nullum est signū vniuersale.

Ad argumēta ¶ Ad pmū dr. ꝙ ppõ particularis. lz fz suū significatū cõtineat i vli: nõ tñ formalr ꝛ fz vocē iõ formalr bñ opponūt penes vle ꝛ pticulare. ¶ Ad scd̄z dr ꝙ i ista cuiuslibz hominis asin⁹ currit. ē duplex sbm. f. sbm locutiõis qd reddit suppositū vbo: ꝛ sbm distributiõis qd ibi distribuit p signū vle: rõne pmi ē idefinita. rõe scdi ē vlis: sz q: enūciatio simplr denoiat q̄ta ex pte sbi locutiõis qd ipe ē sbm enūtiationis. ideo est simpliciter indefinita. ꝛ silr dicendū ē de istis: cuiuslibz hois oculus ē dexter: oēm hoiem videt sortes. ¶ Ad tertiū dr ꝙ lz in ista nihil est in bursa nõ ponat explicite termin⁹ cõis: tñ vtualiter ponit ꝛ implicite in illo signo nihil: qd includit terminū sue distributiõis. f. ens. ¶ Ad q̄rtū dr. ꝙ i ista: nõ hõ currit lz nõ ponat formalr signū vle: tñ ibi ponit distributio ex pstitiõne negatiõis q p se pmo negat vitatē hui⁹ ppõnis hõ currit ꝛ p hoc remouet pdicatuz a quolibet supposito subiecti: q: hoc reqrit ad falsitatē huius: hõ currit. ꝛ iõ ex psiti ponit istā nullus hõ currit: ꝛ distribuit subiectū. ¶ Ad quītū dr. ꝙ nullu vle signū est vle in pdicādo: sed bene in distribuendo: quod sufficit vt aliqua dicant signa vlia.

¶ Propositio particularis est illa in qua subĳcit terminus cõmunis signo particulari determinatus: vt aliquis homo currit: qdam equus mouet. Signa particularia sunt hec: aliquis: qdam: reliquus: alter: ꝛ similia. Propositio idefinita est illa in qua subĳcitur terminus cõis nullo signo determinatus: vt homo currit.

¶ Postq̄z auctor determinauit de ppõne vli que iter alias habet pfectiorē q̄titatē eo ꝙ subiectū ei⁹ teneat i actu ꝛ fm modū enūciandi pro oibus suis suppositis quod nõ fit in aliis. Hic consequenter auctor determinat de ppõne pticulari ꝛ indefinita. ꝛ q: ppõ pticularis habet quantitatem sui subiecti determinata per signū: non aūt indefinita: iõ pus determinat de particulari ipsaz sic diffiniēs. Propositio pticularis est illa in qua subĳcitur terminus cõis signo particulari determinatus: vt quidam homo.

Primo sciēdū ꝙ in ppõne pticulari subm cõtrahit ad stādū p aliqua pte ei⁹ siue p aliquo suorū pticularū: ꝛ inde dr pticularis. ꝛ q: terminus discretus nõ bz aliquā ptē subiectiuā sub se: ꝛ iõ nõ bz cõtrahi ad stādū p aliq̄ ei⁹ pticulari: nec põt eē subm alicui⁹ ppõnis pticularis: ideo oportet ꝙ in ea subĳciatur termin⁹ cõis. ꝛ q: terminus cõis nõ bz de se maiorē determinatiõnē ad stādū p natura simplici q̄z p particularibus: nec ad stādū pro oib⁹ suppositis vl vt p aliq̄o⁹ eni iõ ad determinādū ipz p aliq̄ pticulari ei⁹ reqrit ꝙ sit determiatū p signū particulare.

Secūdo sciēdū ꝙ signū pticulare ē dispositio subiecti determinās ipm p pte indeterminata eius. f. pro indiuiduo vago in ordine ad pdicatū: ꝛ inde dr pticulare a pte: q: cõtrahit terminū ad aliquā ptē ei⁹: vt dicendo. qdam hõ currit: illud signum qdam determiat hominem ad indiuiduū ei⁹ lz idetermiatū. hõ eni remoto illo signo nõ hēret talē determinatiõnē. sz posset idifferēter accipi p natura cõi vel p suppositis: ꝛ nõ est signū pticulare dispõ absoluta subi: sz ē dispõ respectiua subiecti dicēs q̄lr subm pdicato subĳcitur. sicut dcm̄ ē de signis vlibus.

Tertio sciēdū ꝙ ppositio indefinita est illa in qua subĳcitur termin⁹ cõis sine signo. vt hõ currit. Cui⁹ rõ est: q: ppositio indefinita est indeterminata fm quantitatē ꝛ acceptionē sui subiecti. ꝛ q: terminus singularis semper habet determinatam acceptionē: q: tenet pro vnico determinato supposito: iõ in ppõne idefinita non pt subĳci termin⁹ discret⁹: sz ibi requirit termin⁹ cõis. ꝛ quia termin⁹ cõis acceptus cū signo vli vel particulari sp bz determinatā q̄titatē. iõ ad ppõnē idefinitā reqritur ꝙ talis terminus ponat sine signo determināte ipm ad certā quātitatē mēsurādo acceptionē ei⁹ p vnico supposito vel pro pluribus. ꝛ ad ppõnē idefinitā ꝛ pticulare reqritur ꝙ sit ibi terminus cõis cõiter tētus defectu cui⁹ hec nõ ē idefinita. homo ē species: quia homo ibi tenetur simpliciter.

Quarto sciēdū ꝙ ppositio indefinita nõ dr idefinita: quia nõ hēat determinatā q̄titatē fm rē ꝛ itellectum: q: omnis ppositio fm rem habet determinatam q̄titatem. cuz in ea sit determinata acceptio sui subiecti: sed dr indefinita: q: acceptio sui subiecti non est determinata ad certam quātitatem fm modū enūciandi que

prouenit ex dispositione subiecti ꝑ signū vlē vel particula- re. iō dr̄ idefinita. i. indeterminata q2 subm̄ eius nō ē de- terminatum signo vniuersali vel particulari ad aliquā q̄- titatem. ⁊ licet subiectum ei⁹ supponat determinate q̄ztum ad illud pro quo verificatur locutio: tn̄ q̄ztū ad modū enū- ciandi tenetur indeterminate: q2 nō determinatur ꝑ signum ⁊ per hoc apparent diffinitiones propositionum particu- laris ⁊ indefinite.

Sed contra p̄dicta. Primo arguit: hec est ꝑ- ticularis: non omnis hō currit: ⁊ tamen ibi non est terminus cōmunis signo particulari de- terminatus: igitur ꝯ diffinitionē. ¶ Scd̄o sic. nullū com- munius pōt determinare minus cōe cū sit magis determi- natū q̄z sit cōius: sed signū pticulare ē cōius ⁊ minus deter- minatū q̄z terminus cōis: q2 pōt applicari ad quelibet ter- minū cōem. ergo nō pōt determinare terminū cōmunem. ¶ Tertio sic: signū pticulare nō remouet cōitatē termini cōis: q2 gdā hō vificat de tot hoib⁹ sicut hō: g̃ signū pticu- lare nō ꝯhit terminū cōez ad aliq̄z ei⁹ ptē. ¶ Quarto sic: hec ē idefinita: sor. ē dictio dissyllaba: q2 sor. ibi tenet pro vocibus plratis a diuersis hoibus: ⁊ pōt ꝑ qualibet vifica- ri: ⁊ tn̄ ibi nō subiicit termin⁹ cōis: g̃ in idefinites nō sem- per subiicit termin⁹ cōis. ¶ Quinto. ista ē idefinita. tm̄ hō currit: ⁊ tn̄ ibi nō ponit termina na cōis sine signo: g̃ ⁊c.

Ad argumēta. Ad pmū dr̄. q2 lz ista: si oīs hō cur. nō sit signū pticulare formalr: tn̄ ibi est virualr rōne negatiōis remonētis vlitatē signi vlis sequētis ⁊ ponētis ex ꝯsiti pticularitatē. ¶ Ad scdm dr̄. q2 lz signū pticulare sit minus determinatū sm̄ spēm q̄z terminus cōis: q2 applicabile est indifferenter ad oēs spēs: tn̄ est magis determinatū sm̄ numerū: ⁊ q̄ ad hoc pōt ꝯhere terminū cōem ad aliquā partē eius. ¶ Ad terti- um dr̄. q2 lz signū pticulare nō ꝯhat terminū cōem ad ptē determinatā eius. s. ad indiuiduū signatū: tn̄ bn̄ cōtrahit ipm ad ptē ideterminatā. ⁊ lz gdā hō vificet de tot suppo- sitis de quot hō. Nō tn̄ pōt teneri pro nā simplici sicut hō per se sumptus: iō est ibi determinatio q̄ztū ad acceptionē ⁊ pdicationē indiuidui. Uñ gdā hō nō p̄dicat de multis hoibus nisi equoce: lz bn̄ pdicatiōe spēi. ¶ Ad quartū dr̄ q2 si sor. sumat ꝑ vno supposito est terminus discret⁹. sed si sumat loco vni⁹ vocis imposite ad significādū oēs siles voces in plratiōe sicut sumit in hac sor. est dictio dissylla- ba. sic hz rōnē termini cōis: ⁊ iō illa est indefinita: ⁊ sor. ibi supponit determinate. ¶ Ad quintū dr̄. q2 lz in ista. tan- tū hō cur. sit signū exclusiuū: nō tn̄ signū vlē vel pticulare disponens subiectum sm̄ vlitatem vel particularitatem. ⁊ de illo solum est hic ad propositum.

¶ Propositio singularis est illa i qua subiicit ter- minus singularis vel discretus: vt sortes currit: vl terminus cōmunis cum pnomine demonstrati- uo primitiue spēi: vt iste homo currit. Terminus singularis vel discretus est qui aptus natus ē pre- dicari de vno solo: vt sortes de seipso.

¶ Postq̄z determinatū ē de ꝓpōne vlī pticulari ⁊ idefini- ta. Hic ꝯñter auctor determinat de ꝓpone singlari. Nō ordis est: q2 i trib⁹ pmis subiicit termins cōis cōiter acce- pt⁹ qui semp potest teneri ꝑ multis. In singulari vō subii- cit termin⁹ singulr capt⁹ qui nō pōt teneri pro pluribus: ideo in illis tribus ē pfectior q̄ntitas subiecti q̄z in singu- lari. rōne cui⁹ iter has ꝓpōnes auctor vltio determinat de singlari ipaz sic diffinēs. Propō singlaris ē illa i q̄ subii- cit termin⁹ discret⁹ vel cōis cū pnoie demōstratiuo.

Pro quo sciēdū pmo q2 in ꝓpōne singulari subie- ctū debet teneri singulariter ⁊ pro vno tm̄ sic q2 non possit teneri pro pluribus: rōne cuius ipsa de singularis. ⁊ q2 ois terminus cōis cōiter acceptus tenetur pro pluribus in actu vel in aptitudine. iō in ꝓpōne singu- lari nō potest subiici terminus cōis cōiter accept⁹. sed ibi requiritur terminus discretus q solū sumitur ꝑ vno: vel ali- quod sibi equiualens: quod etiā tenetur singulariter ⁊ pro vno tm̄: sicut est terminus cōis sumptus cum pronomine demonstratiuo: qd̄ quidē pronomē ꝯtrahit terminū com- munem ad vnum suppositum determinatum.

Secundo sciendum q2 quattuor modis fit ꝓpō singularis. Primo modo quādo ibi subiicitur terminus discretus. vt sor. cur. Scd̄o mō qñ ibi subiicitur terminus cōis cum pronomie demōstratiuo: vt iste homo currit. quod dz itelligi de pnoie demōstratiuo primitiuo ⁊ non deriuatio: q2 hec ē indefinita: mea tunica ē alba. Tertio quando subiicitur terminus cōis captus ꝑ natura simplici significata ꝑ ipm: vel hñs suppositionem simplicē: vt hō est spēs: aial ē gen⁹. Quarto qñ subiicitur aliquod dictū qd̄ solū supponit pro vno singulari dicto: vt h. hominē currere est possibile: vl h: vt hominem eē aial ē necessarium. est propositio vera. silr in oibus modalibus.

Tertio sciendum q2 cū dr̄ hoiez currere ē pos: illō dictum quod est hominem currere accipit ꝑ seipso in defectu vni⁹ vocis q̄ nō est imposita ad significan- dum ipm. ⁊ iō supponit ꝑ tali dicto: nec pōt suppōere nec appellare ꝑ aliquo alio dicto: sicut non pōt sumi ꝑ isto di- cto. asinū moueri: vel hoiem esse asinū. iō tenet singulari- ter ⁊ reddit ꝓpōnem singularem: ⁊ lz ibi non subiiciat ter- minus discretus formaliter. tamē ibi subiicitur virtualiter ⁊ equiualēter. ⁊ silr in aliis singularibus. Uñ ad declara- tionem diffinitionis propōnis singularis h diffinitur ter- minus discretus.

Quarto sciendū q2 termin⁹ discretus est q est apt⁹ natus p̄dicari de vno solo. Cuius rō est: q2 terminus discretus hz significatum incōicabile qd̄ ē di- scretum. i. diuersis cretum ⁊ distictū ab aliis: sed icōmuni- cabile nō ꝯuenit pluribus actu vel aptitudine. ⁊ q2 ab esse in pluribus sumit dici de pluribus: iō terminus discretus non potest dici de plurib⁹: sed tm̄ de vno solo. s. de seipso. vñ pz q2 idē sunt terminus discretus sm̄ logicum. ⁊ nomē ꝓprie qualitatis sm̄ grāmaticū: sicut idē sunt termin⁹ cō- munis ⁊ nomen appellatiuū. Nomē. n. appellatiuū hz si- gnificatum cōicabile multis: ꝓpriū vō incōicabile. ⁊ per h pz declaratio diffōnis ꝓpōnis singularis ⁊ termini discreti.

Sed contra p̄dicta arguit: ista ē singularis: hō ē spēs: ⁊ tn̄ ibi non subiicitur ter- minus discretus vel terminus cōis cū pronoie demonstra- tiuo. ergo cōtra diffōnem propōnis singularis. ¶ Scd̄o sic. ista est singularis: oēs apli dei sūt duodecim: ⁊ tn̄ ibi nō subiicitur termin⁹ discretus nec formaliter nec virtualiter q2 subm actu tenet ꝑ pluribus. ergo diffō ē mala. ¶ Ter- tio sic. in ista: totus sor. est albus. subiicitur termin⁹ discre- tus: ⁊ tamē nō est singularis: q2 equiualet isti: q̄libz ps sor. ē alba: mō equiualētes sūt eiusdem q̄ztitatis. g̃ diffinitio conuenit aliis a diffinito. ¶ Quarto sic. nullū ideterminatum ꝯhit terminum cōem ad standum ꝑ aliquo vno singu- lari discreto: sed pnomē demōstratiuū ē indeterminatum: q2 significat sbam infinitam: ⁊ pōt demonstrare generalr omne ens reale vel rōnis. igitur terminus cōis sumpt⁹ cū pnomine demonstratiuo non facit ꝓpōnem singularem. ¶ Quinto arguit sic. sor. ē terminus discretus: ⁊ tn̄ p̄dica- tur de isto sor. ⁊ de illo. g̃ terminus discretus non predica- tur solum de vno solo.

Ad argumenta. ¶ Ad pmū dr̄. q2 i ista hō est species. nō subiicit ter- min⁹ discretus formaliter: sed bene virtualiter: q2 hō ibi te- netur simplr ꝑ natura simplici in se accepta ꝑ modū vnius discreti: ⁊ habet modum singularis vnius respectu huius predicati spēs: quod conuenit sibi sm̄ se ⁊ non ea pte q̄ cō- munis est suis inferioribus: sed inquātum differt ab eis. ¶ Ad scdm dr̄. q2 si in ista: oēs apli dei sunt duodecī oēs sumat distributiue vel sincathegoreumatice est vlis et fal- sa. ⁊ si collectiue vel cathegoreumatice est singularis ⁊ va:

z licet subiectum ibi teneatur actu pro pluribus: tamen illa plura accipiunt vt collecta per modū vnius discreti: vt sunt vnum sēm huius numeri duodecim: z sic est ibi virtualiter terminus discretus vel singularis. ¶ Ad tertiū dicitur q si in illa: totus sor. est albus: ly totus teneatur collectiue pro pfecto ē simplr singularis sed si teneat distributiue pro ptibus integralibus vt tūc valet sicut quelz pars tunc est virtualiter vlis: sed adhuc est formalr singularis. ¶ Ad quartū dicitur q pronomē psideratum sz suos modos significandi eēntiales: qui sunt significare p modum subē indeterminate: z determinabilis est indeterminatum: nec pōt determinare nec contrahere terminū cōem: sed ipm psideratum q̄tum ad suos modos significandi acctitales: qui sunt relatio vel demonstratio virtute demonstrationis contrahit terminū cōem: cui additur ad standum pro vno supposito determinato. ¶ Ad quintū dicitur q lz sortes dicatur equiuoce de isto z de illo non vnivocē: tū sm vnaz rōnē: z lz ille sor. z alius hēant eandem rōnem cōem: vt q2 conueniunt in noīe hoīs: nō tū vt pueniunt in hoc nomine sor. significat eos sm idem significatum: nec sm eandem impositionez vocis.

¶ Propositionum cathegoricarū alia affirmatiua: alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua p̄dicatum coniungitur cum subiecto: vt homo currit. Negatiua est illa in qua predicatum remouetur a subiecto: vt homo non currit.

¶ Postq̄z auctor premisit diuisionem ppōnis cathegorice sumptā ex parte q̄titatis z mā̄e eius: z etiaz posuit diffinitiones mēbrorū eius. Hic psiter ponit aliā diuisionem propositionis cathegorice que se tenet ex parte forme z qualitatis eēntialis ppōnis dicēs: ppōnum alia affirmatiua alia negatiua. Cuius diuisionis rō est: q2 in omni ppositiōe cathegorica est cōpositio p̄dicati z subiecti: vel ergo ibi cōpositio est sm voces tm̄: z sic est negatiua: vel tū sm voces z significata: z sic est affirmatiua.

Pro quo sciendū pmo q in oī voce cōplexa ē cōpositio pluriū vocum significatiuarum. Et q2 ois ppō cathegorica est quedā vox cōplexa ex subiecto z p̄dicato: ideo in qualz cathegorica ē cōpositio subiecti z p̄dicati. Sed sēm qñqz cōponit cum p̄dicato sm vocem z significatū simul: vt hic: hō est aial: ibi est cōpositio hoīs z aialis sm voces: z ibidem significat coniunctio eorū sz significata. Qñqz vero cōponunt sēz z p̄dicatum sm voces tm̄: z ibi significatur diuisio eorū q̄tū ad significata: vt hic: homo non est asinus significat diuisionem z remotio significatorum hominis z asini.

Secundo sciendum q ppō affirmatiua ē illa in qua p̄dicatū affirmat de sbo: vt hō currit: z ponit illa loco gñis: z residuū ad dfiaz ppositiōis negatiue in qua p̄dicatuz nō affirmat de sbo. Et dr aliqd affirmari de sbo aliq̄ qd cōponit cum ipso mediante copula verbali nō negata. Et q2 in ppōne affirmatiua p̄dicatū pponit cuz sbo mediāte copula verbali sine negatiōe: z ibi designat ppō subiecti z p̄dicati: ideo in ipsa p̄dicatuz cōponit cum subiecto: non ē tñ itelligēduz de intentionibus subiecti z p̄dicati q cōponant inter se: sed debet intelligi de rebus subiectis itentionibus illis.

Tertio sciendum q ppō negatiua ē illa in qua p̄dicatuz remouet a subo: vt hō nō currit. Rō est q2 illud dr remoueri a sbo qd soluz cōponit cuz eo sm vocē: z denotat diuidi z separi ab eo sm rē: z sic ē in negatiua: vt prius dictuz ē: nō i ea predicatuz remouet a sbo sz modus enunciādi. s. mediāte negatiōe cōpōnis designare p verbuz ē: z p hoc dfnt ppō affirmatiua z negatiua. Ex quo pz q ppō affirmatiua z negatiua iter se differunt sm spēm. Cuius rō ē: q2 q̄cunqz dfnt sz suas formas eēntiales sic q dfia sumat ab illis formis eēntialibus: dummodo conueniāt in genere differunt in spē. Sz dfia ppōnis affirmatiue z negatiue sumit sm suas formas eēntiales: q2 sumit ex pte ppōnis que ē forma essentialis cathegorice: nō ppōnes ille spē dfnt: z ideo diuisio prius posita est diuisio generis i suas spēs sm modum.

Quarto sciendum q affirmatio z negatio dupliciter accipiunt. Uno mō formalr. s. affirmatio pro ppōne affirmatiua p̄dicati cuz subo: negatio p cōpositiōe negatiua cōiūdē q̄ fit p negationē appositā verbo capiēdo negationē p aduerbio negādi. Et isto mō affirmatio z negatio sunt dfie eēntiales enunciatiōis cathegorice. Alio mō malr. s. affirmatio p ofone affirmatiua: z negatio p ofone negatiua: z hoc mō sunt spēs enunciationis. Et ab Aristo. diffiniunt. Affirmatio ē enunciatio alicuius de aliquo. Negatio vero ē remotio alicuius ab aliquo. Et capiēdo isto mō diuisio presens fit in species. Sed capiendo affirmationem z negationem primo modo formaliter: sic fit per differētias formales.

Sed contra p̄dicta pmo arguitur sic: nulla ofo in qua destruit forma cōpositiōis est ppō: sz negatiua ē hmōi: q2 negatio destruit cōpositionē q̄ ē forma ppōnis: igit nulla ppō ē negatiua. ¶ Secūdo sic: hec ē cathegorica: qdlz ē vel nō ē: z tñ nō ē affirmatiua vel negatiua: q2 vnuz mēbrū affirmat z aliud negat: z sic nō dz magis dici affirmatiua q̄z negatiua: igit ē ɔ diuisionē datā. ¶ Tertio sic: hec est affirmatiua: sor. q nō currit mouet: z tñ ibi p̄dicatuz nō affirmat de subiecto, cuz ibi sit negatio negās p̄cedēs p̄dicatuz: g mala diffinit ppō affirmatiua. ¶ Quarto sic: vbi p̄dicatuz cōponit cuz sbo nō remouet ab eo: sz in ppōne negatiua predicatuz pponit cuz sbo: cuz h sit de rōne ppōnis: igit non remouet p̄dicatuz a sbo: igit zc. ¶ Quinto sic: hec est negatiua: hō non ē aial: z tñ p̄dicatum nō remouet a sbiecto: cū ipossibile sit aial remoueri ab hoīe: igitur zc.

Ad argumenta ¶ Ad pmuz dr q lzi ppositiōe negaª destruat ppō significatorū subiecti z p̄dicati: nō tñ destruit copula verbalis sm se: nec cōpō predicati z subiecti sm vocem. ¶ Ad scdm dr q si ista: quodlz ē vel nō ē: sit vna disiunctiua: sic est affirmatiua: q2 eius copula pncipalis. s. coniunctio illa vel non negat: z silr si sit cathegorica de disiuncto p̄dicato est affirmatiua: q2 pncipalis eius copula non negatur: sensus n. est: qdlibet est ens vel non: ens z illud verbuz ē non negat. ¶ Ad tertiuz dr q hec ē simpliciter affirmatiua: hō q non currit mouet: q2 pncipale verbuz eius. s. mouet non negat: z lz negatio negās p̄cedat ipm: hoc tñ non ē imediate: sz actus eiº terminat supra illud verbuz currit: qd se tz ex pte subiecti: q2 hoc totuz: qui non currit: est qdā iplicatio determinatiua subiecti. ¶ Ad quartuz dr q vbi p̄dicatuz pponit cuz subo non remouet ab eo sm id i q̄ pponit: sz bñ sz aliud: nō i negatiua p̄dicatuz sz diuersa cōponit z diuidit a sbō: vt visum ē prº. ¶ Ad quītuz dr q in ista: hō nō ē aial: p̄dicatum non remouet a subo sm rē: sz bñ sz moduz enunciādi. s. p negationē qua denotat ab ipso separi: z h mō intelligit remoueri i in diffōne ppōnis negatiue: nō nō sequit.

¶ Diuisa ppōne tunc sciēdum est q triplex ē q̄situm per qd querimus de ipsa ppōne. s. q̄ qualis z quāta. Que querit de suba ppōnis. Uñ ad interrogationē factaz p que rñdēduz ē cathegorica vel ypothetica. p qualis respōdendū ē affirmatiua vel negatiua: q2 qualis q̄rit de qualitate propōnis. p quāta respōdēdū ē vlis vel particularis. indefinita vel singularis. Quāta. n. q̄rit de quantitate ppōnis. vnde versus. Q. ne ca. vel hip. qualis ne. vel af. u. quanta par. in. sin.

¶ Postq̃ auctor posuit tres diuisiones. Unã ppõnis in cõi: ⁊ duas ppõnis cathegorice: h̃ cõsequẽter ostendit aliqua quesitiua illis diuisionibus correspondẽtia ad que eandẽ de mẽbris earũdẽ dicẽs q̃ sm̃ triplicẽ diuisionẽ ppõnis triplex est eius q̃situũ. s. q̃ qualis quãta. Quoꝝ sic hr̃ sufficientia: q̃ oẽ q̃situũ absolutũ ppõnis vel q̃rit de subã eius vel de accñte. Si pmũ sic ẽ q̃. Si scd'z h̃ ẽ dupl'r: vel q̃rit de q̃ntitate: ⁊ sic ẽ quãta: vel de qualitate: ⁊ sic est qualis.

Pro quo sciendũ pmo q̃ h̃ nõ enumerãt oĩa q̃sitatiua gñaliter qb' põt iterrogari de ppõne: s3 solũ enumerãt h̃ q̃sitiua correspondẽtia trib' predictis diuisionib': qb' q̃rimus de subã q̃ntitate ⁊ qualitate ppõnis: ⁊ magis enumerãt q̃3 alia q̃sitiua: vt sunt ne an vtrũ duplici rõne. Prio q̃ ista tria q̃runt de subã qualitate ⁊ q̃ntitate ppõnis. Alia vero de veritate ⁊ falsitate: mõ iferius determinãt de oppõne ?uersiõe ⁊ equipollentiã ppõnũ ad quas cognoscẽdas necẽ ẽ cognoscere sp̃ subãm qualitatẽ ⁊ q̃ntitatẽ ppõnis: nõ ãt veritatẽ ⁊ falsitatẽ ppõnis. Alia rõ ẽ: q̃ ista tria q̃runt de his q̃ cõueniunt ppõni sm̃ se absolute. Alia vero de his q̃ sibi cõueniunt respectiue. s. per respectum ad eius significatũ. Iõ ista hic potius enumerantur q̃3 alia.

Secundo sciendũ q̃ vt dr̃ in textu q̃ q̃rit de subã ppõnis: eo q̃ est nomen infinitum significãs subãm ifinitã. ⁊ q̃sitiuũ sbe rei ad quã applicatr̃ ⁊ querit instrumẽtaliter tñ: nõ ãt pncipalr̃ p modũ pncipalis agẽtis. ⁊ sibi d3 rñderi cathegorica vl' ypothetica: q̃ dicit subãm ppõnis. Et sunt mẽbra diuisiõis eius date penes subã3. S3 quãta q̃rit de q̃ntitate ppõnis: eo q̃ est q̃situũ q̃ntitatis: ad qd' d3 rñderi vl'is vel pticularis: idefinita ⁊ singularis: eo q̃ illa sunt mẽbra diuisiõis ppõnis sũpte penes q̃ntitatẽ eius ⁊ mãm. S3 qualis q̃rit de qualitate ppõnis: eo q̃ ẽ ?cretum ⁊ q̃sitiuum qualitatis: ⁊ sibi d3 rñderi affirma. vl' nega. q̃ dicit qualitatẽ ppõnis.

Tertio sciendũ q̃ subã accipit dupl'r. Uno mõ pprie vt est ens p se sicut dicimus q̃ h̃ nomen hõ significat subãm. Alio mõ trãsumptiue ⁊ gñaliter pro oĩ illo qd' accipit sm̃ se ⁊ p modum subẽ: vt cum dr̃ q̃ albedo est subã albi. In ppõne ãt nõ repit subã pprie dicta: sed intelligit q̃ in ipsa ẽ modus subẽ: ⁊ ideo que nõ querit de substantia absoluta: s3 de ipsa accepta p modum substantie. Silr̃ in ppõne nõ reperit q̃ntitas pprie dicta: vt est mensura subẽ materialis: sed ibi repitur trãsũptiue. i. similitudinarie q̃ntitas: vt ẽ mensura acceptiõis subiecti ppõnis ⁊ silr̃ est de qualitate: vñ affirmatio ⁊ negatio sm̃ similitudinẽ dicuntur qualitates propositionis.

Quarto sciendum q̃ dupl'r põt intelligi affirmationẽ ⁊ negationẽ esse qualitates ppõnis. Uno mõ q̃ sint qualitates accñtales ⁊ accñtia ?ñtia propõnem affirmatiuã ⁊ negatiuã: ⁊ hoc mõ non d3 itelligi: q̃ nõ aduenĩũt ipsis post suũ cẽ cõpletũ: q̃ nõ ẽ ppõ affirmatiua nisi h3 affirmationẽ. Alio mõ q̃ sint qualitates eẽntiales illaꝝ ppõnũ. Et isto mõ dicũr qualitates propositionis: ⁊ hñt modum accñtis respectu ppõnis in cõi cuius sunt dr̃e diuisiue: sicut semp dr̃e diuisiue alicu' generis hñt modũ accñtis respectu illius generis.

Sed contra predicta arguit. ¶ Prio sic: p vtz bene querimus de subã ppõnis: ⁊ etiã de quãtitate: vt dicendo: vtrũ: ista: hõ currit: sit cathegorica vel ypothetica: ⁊ tñ illud q̃situm non enumerat inter ista: igit hic sufficienter nõ enumerant quesitiua correspondentia tribus diuisiõibus pmissis. ¶ Secũdo sic: per que q̃rimus de q̃ntitate ppõnis dicendo q̃ q̃ntitas est in hac ppõne: hõ est q̃ que nõ solum querit de subã propositionis. ¶ Tertio sic: oĩs q̃ntitas est ?tinua vel discreta: sed ppõ non h3 q̃ntitatem ?tinuã nec discretam: igitur nõ h3 q̃ntitatẽ: nec q̃nta querit de q̃ntitate ei'. ¶ Quarto sic: vnius q̃sitiui ẽ tñ vnũ rñsiuũ: sed q̃nta est vnum q̃sitiuum: igit nõ sibi debent rñderi ista quattuor. s. vl'is: particularis: indefinita: ⁊ singularis. ¶ Quinto sic: qualis est q̃situum qualitatis in cõi: igit non est pprie quesitiuum propositionis: ergo male enumeratur inter q̃sitiua eius.

Ad argumenta. ¶ Ad pmum dr̃ q̃ per illud quesitiuum vtrũ hñ queritur indirecte de subã vel q̃ntitate ppõnis: non tñ directe. sed per ipsum querit directe de veritate ppõnis in qua põt fieri mentio de subã vel q̃ntitate: vt h̃: vtz homo currit sit cathegorica: directe querit veritas huius ppõnis: homo currit: est cathegorica. ¶ Ad scd'm dr̃ q̃ per que quãdoq3 querit de q̃ntitate ppositionis accepta per modum subẽstãtie sm̃ suã essentiã: non tñ querit de ipsa sm̃ esse q̃ntitatis: vt est denominatiua propositionis: s3 h̃ solum fit per quanta. ¶ Ad tertium dr̃ q̃ omnis q̃ntitas proprie dicta est cõtinua vel discreta: non tñ q̃ntitas accepta trãsũptiue sicut hic accipit. ¶ Ad quartũ dicit q̃ vnius quesitiui est tñ vnũ responsiuũ adequatũ ⁊ ppriũ: tamen põt esse plura pticularia non adequata: ⁊ sic ẽ de illo quesitiuo q̃nta pprium eius responsiuũ est q̃ntitas propositionis in cõi pticularia respõsiua eius ?tenta sub q̃ntitate ppõnis sunt vl'e particulare: ⁊ sic de ceteris: ⁊ d3 responderi tñ vnũ rñsiuum cum querit de vnica ppõne: ⁊ de diuersis dantur diuersa responsiua. ¶ Ad quintũ dr̃ q̃ qualis in cõi est quesitiuum qualitatis i cõi: sed per applicationem ad ppõnem dici potest quesitiuum qualitatis propositionis: ⁊ etiã proprium: eo q̃ non querit de aliis accidentibus eius. Et simil'r diceretur de aliis quesitiuis.

¶ Item ppõnum cathegoricaꝝ: alie participãt vtroq3 termino: vt homo currit: homo nõ currit. Alie vero altero termino tñ: vt hõ currit: hõ disputat. Alie vero nullo termino: vt homo currit: fortes mouetur. Item propositionum participantiũ vtroq3 termino quedam participant vtroq3 termino sm̃ eundem ordinem: vt homo currit homo non currit. Quedam vero ordine econuerso: vt homo est animal: animal est homo.

¶ Postq̃ auctor determinauit de propositione sm̃ se ⁊ q̃ntum ad principia eius: hic cõsequenter incipit determinare de aliquibus passionib' eius. s. de oppositione: conuersione: ⁊ equipollentia. Et anteq̃ de ipsis determinet duas diuisiones ponit valentes ad cognitionem ipsarũ. Quarum prima est: propositionum cathegoricaꝝ quedam participant vtroq3 termino: alie vero vno tñ: alie vero nullo. Cuius diuisionis sic potest haberi sufficientia: q̃ omnes propositiones cathegorice vel conueniunt in extremis: vel disconueniunt. Si conueniunt hoc est dupliciter: vel conueniunt in vtroq3 simul: ⁊ sic est primum membrum: vel in altero tñ: ⁊ sic est secundũ: vel disconueniunt in vtroq3 simul: sic est tertium.

Pro quo primo sciendũ q̃ pticipare tripl'r accipitur. Uno mõ idẽ est qd' pticipatũ rõnem suscipere sicut spẽs participat genus: q̃ suscipit diffinitionem eius. Secundo mõ idem est qd' partem rei capere: sicut duo fratres dicũtur patris bona participare. Tertio mõ idem est quod conuenire in aliquo: vt q̃ñ aliqua duo conueniunt in aliquo tertio: ⁊ isto modo sumit in proposito: ⁊ ideo ille propositiões dicuntur pticipare vtroq3 termino: que cõueniunt in vtroq3 suoꝝ terminorum seu extremoꝝ. s. in subiecto ⁊ predicato.

Secundo sciendũ q̃ terminus ẽ dictio materialiter ⁊ p se terminus ppõnem. Et dicit materialr̃ ad drãm copule verbalis: q̃ terminat formaliter. Et dr̃ p se: ad drãm dispositionum subiecti ⁊ p̃dicati: sicut sunt signa distributiua ⁊ adiectiua que nõ terminant per se propositionem. Et dicitur terminus a terminãdo eo q̃ terminat propositionẽ sicut extremum ei'.

Tertio sciendū q̄ conuenientia vel disconuenientia vnius ꝓpōnis ad aliā: est accñs respectiuū ꝓpōnis ⁊ nō absolutū. Et q̄ ista diuisio attendit penes ꝯuenientiā ⁊ discōuenientiā ꝓpōnis vni⁹ ad aliā seu cum alia ex pte suoꝝ terminoꝝ: seq̄t iō q̄ ista diuisio sumit ſm accñtia ꝓpōnis: quare ista diuisio ē subti in accñtia: ⁊ non gñis i suas spēs. Et valet ista diuisio ad cognoscēdū quib⁹ ꝓpōnib⁹ oppō ꝯuersio ⁊ eqpollētia ꝯueniūt: ⁊ qb⁹ non: q̄ solū ꝯueniunt ꝓpōnib⁹ vtroq̄ʒ termino ꝑticipātibus. Vñ iste tres sunt passiōis respectiue q̄ soluʒ ꝯueniūt ꝓpōni ꝑ cōparationē ad aliam propositionem.

Quarto sciendū q̄ ꝓpōnes vtroq̄ʒ termino ꝑticipantes iteꝝ diuidūt: q̄ Quedā ꝑticipāt vtroq̄ʒ termino eodē ordine. Alie vero ordine econuerso. Vñ ille sunt ꝑticipātes vtroq̄ʒ termīo eodē ordine q̄ sunt eiusdē subti ⁊ eiusdē p̄dicati: vt hō ē alb⁹: hō nō ē albus. Sʒ ille sunt ꝑticipātes ordie ecōuerso quaꝝ p̄dicatū vni⁹ est sbtm alteri⁹ ⁊ ēꝯ: vt hō ē alb⁹: albū est hō: ⁊ ꝑ h̄ facile daret sufficiētia huius diuisiōis. Et vʒ ista diuisio sil̄r sicut p̄cedens ad cognoscendū qb⁹ ꝓpōnib⁹ oppō ⁊ eqpollentia ꝯueniāt: q̄ soluʒ ꝯueniunt ꝑticipātib⁹ vtroq̄ʒ terio eodē ordine: ⁊ qbus ꝯueniat cōuersio: q̄ soluʒ ꝯueniūt participantib⁹ vtroq̄ʒ termino ordine ecōuerso. Et ꝑ h̄ patet iste due diuisiones propositionum cathegoricaruʒ.

Sed cōtra predicta p̄mo arguit: distincte ꝓpōnes semꝑ h̄nt distinctos terminos: cum distinguant̄ ꝑ sua sbta ⁊ p̄dicata: ergo nulle ꝓpōnes distincte participāt vtroq̄ʒ termino. ¶ Secundo sic: oēs propositiones cathegorice ꝯueniunt in rōne ꝓpōnis cathegorice. cū q̄libet ꝓpō cathegorica semꝑ h̄eat duos terminos sḡtm ⁊ p̄dicatuʒ: igit̄ nulle participāt altero termino tm̄: cuʒ tm̄ excludat oē aliud. ¶ Tertio sic: in oi ꝓpositione cathegorica reperit̄ h̄ verbuʒ est: ⁊ tñ ē terminꝰ: quia terminat ⁊ actuat ꝓpōnem: ⁊ etiā est p̄dicatuʒ ꝓpōnis: ergo oēs ꝓpōnes aliquo termino ꝑticipāt ⁊ non sunt alique nullo termino ꝑticipātes. ¶ Quarto sic: in qualʒ ꝓpōne est vnus: ergo diuerse ꝓpōnes h̄nt diuersos ordines: ergo nulle sunt ꝓpōnes ꝑticipantes eodē ordine ꝯ secundā diuisionē. ¶ Quinto sic: ordo ꝓpōnis ē ordiatio suorum terminoꝝ. s. subti ⁊ p̄dicati: sed in oibus est ordinatio eadem: q̄ subiectuʒ ⁊ predicatuʒ sil̄r ordinantur: cū semper subiectum precedat predicatum igitur nulle sunt participantes ordine econuerso.

Ad argumenta. Ad p̄mū d̄r q̄ lʒ oēs propositiones diuerse h̄eant diuersos terminos ſm numeꝝ: q̄ quod semel dictuʒ est in vna ꝓpōne amplꝰ resumi non pōt idē numero: tñ bñ h̄nt eosdē terminos ſm spēʒ vocis ⁊ significati sil̄r. ¶ Ad scḋʒ dicit̄ q̄ si tm̄ faciat exclusionē respectu ꝯuenītie ꝓpōnis in cōi: sic nulle cathegorice ꝯueniunt tm̄ vno terminorū. Sed si faciat exclusionē respectu ꝯuenītie terminoruʒ sic alique ꝓpōnes ꝯueniunt in altero tm̄: ⁊ sic intelligit̄ circa precedentē diuisionē. ¶ Ad tertiuʒ d̄r q̄ h̄ verbuʒ ē nō ē terminus: q̄ lʒ terminet ꝓpōneʒ formal̄r ⁊ in rōne copule non tñ materialiter in q̄ʒtum hʒ rōnē copule: ⁊ si aliqñ sit p̄dicatum: vt hic hō est: tñ in rōne copule non d̄r p̄dicatum materiale: iō rōne ipsius non oēs ꝓpōnes participāt vno termino. ¶ Ad quartuʒ d̄r q̄ lʒ diuerse ꝓpōnes ſp h̄eant diuersum ordinē in numero non tñ in spē. ¶ Ad quintū dicit̄ q̄ lʒ subtm ⁊ p̄dicatum accepta ſm illas intētiones similiter ordinentur i propositione: q̄ semper illud quod habet rationem subiecti preponitur alteri: tamen q̄ʒtum ad res subiectas intentionibus illis non semper similiter ordinantur: q̄ aliquando subiectum vnius propositionis bene fit predicatum alterius ⁊ econuerso.

¶ Item ꝓpōnū participantiū vtroq̄ʒ termīo ſm eundē ordinem alie sunt contrarie: alie sunt subcontrarie: alie contradictorie: alie subalterne. Cō trarie sunt vl̄is affirmatiua ⁊ vl̄is negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdem predicati: vt omnis homo currit: ⁊ nullus homo currit. Subcontrarie sunt particularis affirmatiua ⁊ ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ predicati: vt quidam homo currit: ⁊ quidam homo non currit.

¶ Postq̄ʒ auctor premisit duas diuisiones valentes ad cognoscendū ꝯuersiones: oppōnes ⁊ equipollentias ꝓpōnum: h̄ ꝯñter determinat de illis passionib⁹: ⁊ p̄mo de oppositionibus. Cuius iō est: q̄ oppō solū ꝯuenit ꝓpōnib⁹ que ꝑticipant ſʒ eundē ordinē: ⁊ ꝯuersio ꝯuenit illis que participāt ordine ecōuerso: ideo oppō p̄cedit ꝯuersionē. Et q̄ eqpollentia sumit̄ respectu ꝓpōnum oppositarum: que sunt eqpollentes: ideo ēt oppō p̄cedit eqpollentiam quare ꝯueniēter determiat̄ pri⁹ de oppōnib⁹ q̄ʒ de alus.

Primo sciēdū q̄ duplex est oppō q̄dā est oppō reruʒ: vel terminoꝝ q̄ est repugnātia aliquoruʒ duoꝝ nō ꝑmittētū se sil̄ ⁊ respectu eiusdē: ⁊ de ista nō determinat̄ h̄: ſʒ i postpredicamētis. Alia ē oppō ꝓpōnū vel modoꝝ enunciādi q̄ ē repugnātia duaꝝ cathegoricaꝝ eiusdē subti ⁊ eiusdē p̄dicati in qualitate ⁊ q̄ʒtitate sil̄ vel in altero eoꝝ: ⁊ illo mō hic ꝯsideraṫ de oppōne ⁊ de ꝓpōnib⁹ oppositis: vñ ad cognoscendū spēs oppōnis p̄dicte hic auctor ponit diuisionē ꝓpōnuʒ oppositaꝝ.

Pro quo sciēdū secundo q̄ ꝓpōnuʒ oppositaꝝ: alie sūt ꝯtre: alie subcontrarie: alie contradictorie: alie subalterne. Cuius diuisiōis sic h̄r sufficiētia: q̄ oēs ꝓpōnes opposite h̄nt repugnātiā inter se: vel ergo repugnant in qualitate ⁊ q̄ʒtitate simul: ⁊ sic sunt ꝯtradictorie: vl̄ i altero eoꝝ tm̄: ⁊ sic est dupl̄. q̄ vl̄ repugnāt i q̄ʒtitate solum: ⁊ sic sunt subalterne: vel in qualitate ⁊ hoc est tripl̄r: vel ambe sunt vl̄es: ⁊ sic sunt ꝯtre: vel ambe sunt particulares: ⁊ sic sunt subcontrarie: vel ambe sunt singulares: ⁊ sic iterum sunt contradictorie.

Tertio sciendū q̄ ꝯtrie sūt vl̄is affirmatiua ⁊ vl̄is negatiua eiusdē subti: ⁊ eiusdē predicati: vt quilʒ hō currit: ⁊ nullus hō currit: ⁊ i ipsis req̄rit̄ idēptitas subti: ⁊ predicati in tribus vel ſm tria. Primo q̄ sint eadē ſm vocē rōne cuius iste non ꝯtrariant̄: q̄libʒ hō currit: nullū rōnale currit. Secundo q̄ sint eadē ſm significata: rōne cuius iste non ꝯtrariant̄: ois canis currit: nullus canis currit: ſi canis teneat̄ equoce: q̄ p̄nt ambe sim̄ esse vere. Tertio q̄ sint eadē q̄ʒtum ad supposita pro qb⁹ teneant̄: ita q̄ eque ample ⁊ eque stricte in vtraq̄ʒ teneant̄: ideo iste non ꝯtriant̄: ois homo ē albus. nullus hō fuit albus: q̄ in prima supponit pro p̄ntibus tm̄: ⁊ secūda pro presentibus ⁊ preteritis sil̄r: ⁊ sic non sunt eiusdē subti ſm rem ⁊ vocē: quod tū req̄ritur in omnibus oppositionib⁹.

Quarto sciendū q̄ subcontrarie sunt particularis affirmatiua ⁊ ꝑticularis negatiua eiusdem subti ⁊ eiusdem p̄dicati. Unde ad ipsas req̄rit̄ q̄ ambe sint particulares vel indefinite. Ratio est: q̄ subcōtrarie dicuntur quasi subcontrariis posite. Sed subcontrariis non ponuntur propositiones vniuersales nec singulares: q̄ non sunt eiusdē subiecti cum ipsis: ideo subcontrarie debent esse ambe particulares vel indefinite. Et q̄ nō repugnant in q̄ʒtitate opʒ eas repugnare i qualitate: ⁊ sic vna debet esse affirmatiua: alia negatiua: ⁊ non ponuntur alique subcontradictorie sicut subcontrarie: q̄ vna ē particularis in contradictoriis sub qua non potest sumi alia propositio: q̄ sub particulari nunq̄ʒ est sumere aliquid. Et per hoc patet diuisio propositionum oppositarum: ⁊ diffinitio contrariarum ⁊ subcontrariarum.

Sed cōtra p̄dicta p̄mo arguit̄: iste ꝓpōnes: ois hō non currit: nullus hō currit: ꝑticipant vtroq̄ʒ termino ⁊ eodē ordine: ⁊ tñ nō sūt ꝯtrie: nec subcontrarie: ⁊ sic de aliis ſʒ sunt eqpollētes: igit̄ h̄ male

diuiduntur propositiones vtroq; termino participantes eodez ordine. ¶ Secūdo sic: oīa ɔ̄ria sunt forme actiue ꝛ passiue inter se: s; ppōnes nunq; sunt actiue ꝛ passiue cu; ppōnes nō agant: nec patiant̄ iter se: igit̄ nulle sūt ɔ̄rie. ¶ Tertio sic: diffō ɔ̄riar conuenit istis: oīs hō est albus: nullus hō est alb⁹: ꝛ istis: oīs homo currit: nullus homo currit: ꝛ tn̄ iste non sunt ɔ̄trarie: q: i p̄ma homo supponit pro viris ꝛ mulieribus ꝛ in secunda p viris tn̄: igitur ꝛc̄. ¶ Quarto sic ppōnes que simul se ɔ̄patiunt̄ in veritate non opponunt̄: q: non hn̄t repugnantiā: sed subcōtrarie simul se cōpatiunt̄ in veritate: ḡ nō opponunt̄. ¶ Quito sic: iste sunt subcontrarie: iste hō currit: iste homo non currit: q: sunt posite subcontrariis que sunt vniuersales: ꝛ tn̄ ille non sunt particulares nec indefinite. igitur male diffiniuntur subcontrarie.

Ad argumenta

Ad p̄mū dr̄ q: l; non diuiduntur ppōnes pticipātes vtroq; termino in cōi: sed tn̄ pticipantes vtroq; termino que sunt opposite: ideo cū p̄dicte ppōnes sint eq̄pollētes non contrariant̄. ¶ Ad scdm̄ dr̄ q: l; ɔ̄ria incōplexa sunt forme actiue ꝛ passiue: non tn̄ cōplexa: de quibus h̄ solu; est ad ppositū. ¶ Ad tertiū dr̄ q: de virtute sermonis iste non ɔ̄trariant̄: oīs hō currit: nullus hō currit: q: subiectū in vtraq; non tenet̄ pro equalibus suppositis: sed virtute vsus sm̄ cōtrarie: q: sm̄ vsum hō restringit̄ ad standu; p viris tn̄: ꝛ est ibi restrictio ab vsu: l; de aliis dr̄ q: vere cōtrariant̄: q: albus i p̄dicato p ɔ̄significationē eius restringit hoīem in vtraq; ad standū pro viris pro q̄bus solū distribuitur. ¶ Ad quartū dr̄ q: l; subcontrarie non repugnent in veritate, tn̄ hn̄t repugnant in falsitate: ꝛ etiā i qualitate: ideo opponunt̄. ¶ Ad q̄ntū dr̄ q: l; singulares sunt posite sub vlibus que sunt ɔ̄rie: non tn̄ ponunt̄ sub ipsis sm̄ idem sbm̄: q: in ɔ̄trariis terminus cōis: vt hō supponit pro oībus suis suppositis: ꝛ in illis singularibus pro vno solo: ideo non hn̄t idem sbm̄ cum suis vlibus: qd̄ tn̄ requiritur ad subcontrarias i respectu contrariarū.

¶ Contradictorie sunt vlis affirmatiua ꝛ pticularis negatiua vel vlis negatiua ꝛ particularis affirmatiua eiusdem subiecti ꝛ predicati: vt omnis homo currit: ꝛ quidā homo non currit: vel nullus homo currit: quidā homo currit. Subalterne sūt vlis affirmatiua ꝛ pticularis affirmatiua: vel vlis negatiua ꝛ particularis negatiua eiusdem subiecti ꝛ predicati: vt oīs homo currit: quidam homo currit. Nullus homo currit: quidā hō nō currit ꝛ hoc totum patebit in sequenti figura.

¶ Postq̄; auctor determinauit de cōtrariis ꝛ subcōtrariis ppōnibus: h̄ ɔ̄sequēter determinat de ɔ̄tradictoriis ꝛ subalternis. ¶ Rō ordinis ē: q: ɔ̄rie ꝛ subcōtrarie sūt eiusdē q̄ntitatis: sed ɔ̄dictorie ꝛ subalterne sūt diuerse q̄ntitatis: ꝛ q: ɔ̄dictorie opponunt̄ simplr̄ ꝛ sm̄ rē: subalterne vero s; modū tn̄: iō prius auctor determinat de ɔ̄dictoriis q̄; de subalternis: ipas sic diffiniēs. Cōtradictorie sūt vlis affirmatiua ꝛ particularis negatiua: vel vlis negatiua ꝛ particularis affirmatiua eiusdem subiecti ꝛ predicati.

Ubi primo

sciēdū q: duplices sūt ɔ̄dictorie. Quedā sunt repugnātes in veritate ꝛ falsitate ꝛ qualitate: ꝛ nō in q̄ntitate: ꝛ tales sūt ɔ̄dictorie sm̄ rē ex pte suor̄ significator̄ non aūt sm̄ rē ꝛ modum sil: ꝛ h̄ mō due singulares eiusdē sbi ꝛ p̄dicati ꝛ diuerse qualitatis hn̄t ɔ̄dictorie. Alie sūt ɔ̄dictorie q̄ repugnant in veritate ꝛ falsitate: in q̄ntitate ꝛ qualitate sil: ꝛ iste sunt ɔ̄dictorie s; rē ꝛ modū sil: ꝛ pfecte ɔ̄dictorie: ꝛ solum de talib⁹ dat̄ ista diffō ꝛ non de aliis: iō hn̄ dr̄ q: ɔ̄dictorie sunt eiusdē sbi ꝛ p̄dicati ꝛ diuerse q̄ntitatis ꝛ qualitatis simul. Unū in talibus est perfecta cōtradictio.

Secundo

sciendu; q: ɔ̄tradictio ē affirmatio ꝛ negatio eiusdē de eodez: ad idem sm̄ idem: sil: ꝛ i eodē tpe: vn̄ ad ipsā hec q̄nq; requirunt̄ requiri. ¶ Primo requirtur q: affirmet̄ idē de eodē s; rē ꝛ vocē: defectu cuius iste nō ɔ̄tradicūt. Tullius currit. Marcus non currit. ¶ Secundo q: p̄dicatū in vtraq; enunccietur de sbo cōparato ad idē: ideo iste non ɔ̄tradicunt: sor. ē pater platonis: sor. non est pr̄ tullii. ¶ Tertio q: p̄dicatum affirmet̄ ꝛ negetur de eodē sm̄ eandē ptē vel rōnem: ideo iste non ɔ̄tradicunt: sor. videt sm̄ oculos: ꝛ sor. non videt sm̄ aures. ¶ Quarto q: sbm̄ in vtraq; teneat̄ sil: iō iste non ɔ̄tradicunt hō est spēs: nullus hō est spēs: q: in p̄ma hō tenet̄ pro nā simplicit: ꝛ in scda p suppositis. ¶ Quinto q: predicatū enuncietur in vtraq; pro eodē tpe: iō iste non ɔ̄tradicunt: sor. currit hodie: sor. nō curret cras: ꝛ per istas ɔ̄ditiones satis pōt cognosci natura ɔ̄tradictonorū.

Tertio

sciendū q: subalterne sunt vlis affirmatiua ꝛ pticularis affirmatiua: vel vlis negatiua ꝛ particularis negatiua eiusdē sbi ꝛ p̄dicati: vn̄ ad ipsas requirit̄ q: sint diuerse q̄ntitatis. Cuius rō ē: q: in subalternis vna ponit̄ supra aliā sicut totū supra ptē. s; due vniuersales nō ponunt̄ supra se inuicē: nec due particulares eiusdē sbi ꝛ p̄dicati: iō i subalternis reqrit̄ vna vlis que ponat̄ supra: ꝛ ē subalternās: ꝛ alia pticularis q̄ ponat̄ infra ꝛ ē subalternata. Scdo reqrit̄ q: sint eiusdē q̄litatis. q: negatiua nūq; ponit̄ sub affirmatiua de eodē sbo ꝛ p̄dicato. nec econuerso. ideo subalterne vel ambe affirmatiue vel ambe negatiue.

Quarto

sciendū q: subalterne nō opponūt̄ s; re; ex pte suor̄ significator̄. s; s; modū tn̄. Cuius rō est. q: solū ppōnes ille opponunt̄ sm̄ rē q̄ repugnant in veritate ꝛ falsitate ex pte suor̄ significator̄. s; subalterne nō repugnāt i veritate ꝛ falsitate. q: pñt sil' eē vere vel false ḡ non opponunt̄ s; rē. Iō Ari. iter ppōnes nō enumerauit oppōnē subalternā. q: cepit oppōnē spāliter p repugnātia duar̄ ppōnū s; affirmationē ꝛ negationē. s; Pe. hispa. q: cepit oppōnē gnālr̄ p oī repugnātia duarum ppōnū eiusdē sbi ꝛ p̄dicati i qualitate vl' q̄ntitate. iō posuit oppōnē subalternā. vn̄ ipse sbalterne opponūt̄ s; modū enunciādi. s. ex pte q̄ntitatis sui sbi ꝛ penes vlē ꝛ particulare. ꝛ p hoc p; qd̄ sint subalterne ꝛ ɔ̄tradictorie.

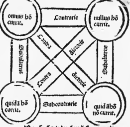
Sed cōtra

p̄dicta argūit̄ p̄mo. iste ɔ̄dicūt. sor. est. sor. nō est. cū ibi sit affirmatio ꝛ negatio eiusdē de eodē. ꝛ tn̄ ibi nulla est vlis vel pticularis. ḡ ɔ̄ diffōnem ɔ̄dictoriar̄. ¶ Scdo sic. In ɔ̄dictoriis sbm̄ d; teneri sil. s; in vli ꝛ pticulari non tenet̄ sil. q: in vna distribuit̄ ꝛ in alia nō. igit̄ vlis ꝛ pticularis nō sūt ɔ̄dictorie. ¶ Tertio sic. Iste ɔ̄dicunt. oīs hō est ens. q̄da; homo est non ens. ꝛ tn̄ ambe sunt affirmatiue. ergo i ɔ̄dictoriis vna non est affirmatiua ꝛ alia negatiua. ¶ Quarto sic. Ulis affirmatiua ꝛ pticularis affirmatiua eiusde; subiecti ꝛ predicati. non opponunt̄ inter se. q: pticularis continet̄ sub vli ꝛ seq̄t̄ ad vlē; ḡ subalterne nō opponūt̄. ¶ Quinto sic. Due subcontrarie sunt subalterne. q: sūt sub aliis posite. ꝛ tn̄ nō sūt vlis affirmatiua ꝛ pticularis affirmatiua nec econuerso. igit̄ ɔ̄ diffinitionem earūdem.

Ad argumenta

Ad p̄mū dr̄ q: l; iste singulares sint cōtradictorie s; rem. non tn̄ sm̄ rem ꝛ modū sil. q: non repugnant in q̄ntitate ꝛ qualitate. sed solū in qualitate ꝛ de ɔ̄dictoriis sm̄ rem ꝛ modum simul dat̄ ista diffō. ¶ Ad scdm̄ dr̄ q: i vli ꝛ particulari sbm̄ non tenet̄ sil: q̄ntū ad distributionē. tn̄ tenetur sil: q̄ntum ad illa pro quibus sumit̄. q: in vtraq; tenetur pro oībus suis suppositis. vel pro his ad que restringit̄. ¶ Ad tertiū dr̄ q: ille hn̄ ɔ̄dicunt virtualr̄ ꝛ non formalr̄. ꝛ eo mō quo ɔ̄dicunt vna ē negatiua virtualiter. s. ista hō est non ens: q̄ includit istā. hō nō est ens. ¶ Ad quartū dr̄ q: pticularis ɔ̄tinet̄ ꝛ seq̄t̄ ad vlē; rōne sui significati ꝛ sī rōe q̄ntitatis s; quā opponūt̄ ꝛ hn̄t repugnātiā.

¶ Ad quartū dr̄ q̄ lʒ subcontrarie sint subalterne respectu suaꝝ 𝔠trariaꝝ: non tn̄ sūt inter se subalterne: q̄r vna nō ponit sub alia: ⁊ hec diffō intelligit de his q̄ adinuicē sūt subalterne seu subalternant: ⁊ oia hec patent in figura sequēti.

p Ropōnū triplex ē mā. s. naturalis contingens ⁊ remota. Nālis est illa i qua predicatū est de esse subiecti vel ꝓpriū eius: vt homo est aīal: hō est risibilis.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de oppōnibus ꝓpōnuȝ: consequēter vult determinare de legibus oppōnum: ⁊ q̄r ille leges vel regule variant ſm variationē materie ꝓpōnum: io añq̄ȝ de ipsis determinet prius agit de materia ꝓpositionū: ⁊ lʒ ꝓpō nō hēat materiā ꝓprie dictā: q̄r nullū accidens vel ens rōnis hʒ materiā ꝓprie dictā: ꝓpō āt hʒ suum materiale: qḋ est vox est accidens: ⁊ q̄ȝtū ad formale quod est esse signū cōpositionis est ens rōnis: ideo nō hēt materiam proprie dictam: sed similitudinarie tm̄.

Primo sciendū q̄ ꝓpō hʒ materiā ex qua similitudinarie: ⁊ materiā in qua ⁊ circa quaȝ: vn̄ materia ex qua sūt sbm ⁊ p̄dicatū ⁊ sbm vocis ē materia i qua vel ipsa vox si ꝓpō considerat q̄ȝtū ad suū formale: sȝ enunciabile de quo est ipa ꝓpō est sua materia circa quā: hic aūt capit materia ꝓpōnis solū ꝓ 𝔠ditione materie sue ex qua. i. ꝓ hitudie p̄dicati ad sbm: nō materia ꝓpōnis: vt hic sumit ē hitudo p̄dicati ad sbm i qua sit 𝔠pō p̄dicati cum sbto. ⁊ in qua sbtȝ ⁊ predicatum conueniunt.

Secundo sciendū q̄ triplex ē materia ꝓpōnū. s. naturalis: 𝔠tingēs ⁊ remota: qḋ ꝓbat ꝑ sufficientiā: q̄r materia ꝓpōnis ē hitudo p̄dicati ad sbȝ vel ergo illa hitudo dicit repugnantiā p̄dicati cum sbto: ⁊ sic est materia remota: vel dicit 𝔠uenientiā: ⁊ hoc dupliciter: vel dicit conuenientiā necessariā: ⁊ sic est naturalis: vel contingentē ⁊ accidentaleȝ ⁊ sic est contingens. Et q̄r conuenientia necessaria perfectior est q̄ȝ contingens ⁊ cōtingēs q̄ȝ remota: ideo materia naturalis pfectior ē aliis: deinde cōtingens ⁊ remota vltimo est imꝑfectior ceteris.

Tertio sciendū ē q̄ materia naturalis ē illa i qua predicatū ē de sbti eēntia vel ꝓpriū ei⁹: vt homo ē aial: vl' hō ē risibilis: ⁊ dr̄ talis materia naturalis q̄r p̄dicatū naturalr̄ 𝔠uenit subiecto: ⁊ hʒ naturalē hitudinē ad ipm: sȝ id qḋ hʒ naturalē hitudinē ad sbȝ ē de natura ⁊ eēntia sbti vel nc̄io 𝔠s natura sbti sicut ꝓpꝛium cōsequit spēȝ: lʒ. n. ꝓpriū nō sit de natura sui sbti: tn̄ imediate 𝔠sequitur illā naturā: iō naturalr̄ inest subiecto suo.

Quarto sciendū q̄ eēntia dr̄ illud q̄ formalr̄ res hʒ eē: sicut hūanitas est illud q̄ hō hʒ eē: ⁊ silr̄ aia rōnalis. Esse aūt ſm Boetiū ē exn̄tia forme i materia vel act⁹ in potētia. Quid āt sit ꝓpriū videbit i p̄dicabilibus: ⁊ per hoc pȝ intellectus huius diuisionis: ⁊ diffinitionis materie naturalis.

Sed cōtra predicta ꝑmo arguit: hitudo p̄dicati ad subiectū ē forma in qua extrema illa ꝓpōnis 𝔠ueniunt. g̊ est forma materia ꝓpōnis. g̊ illa hitudo non ē materia ꝓpōnis. ¶ Scd̄o. Ista ꝓpō: sor. est ens: est i materia naturali: cū ens sit de rōne substātie ⁊ omniuȝ suoꝝ inferioꝝ: ⁊ tn̄ ē i materia 𝔠tingenti q̄r p̄dicatū potest adesse ⁊ abesse subiecto. cuȝ sor. possit eē ⁊ nō esse: ergo materia naturalis ⁊ 𝔠tingens coincidūt: igit mēbra diuisionis materie ꝓpōnis non opponunt. ¶ Tertio sic: hec est in materia naturali: aial est hō. ⁊ silr̄ ista: hō est hō: cum ille sint nc̄ie: ⁊ tn̄ p̄dicatum non ē de eēntia subiecti cum inferius non sit de eēntia supioris: nec ideȝ de eēntia sumpsius: nec ēt est ꝓpꝛiuȝ eius: igit 𝔠tra diffōnē materia naturalis. ¶ Quarto: ista: ignis est calidus: est i materia naturali cūȝ sit nc̄ia: ⁊ tn̄ p̄dicatuȝ non ē de eēntia sui subiecti: cuȝ p̄dicatū possit adesse vel abesse subto cuȝ sit accn̄s ei⁹: nec ꝓpꝛiuȝ: q̄r 𝔠tingit aliis: ⁊ silr̄ argueret de ista: aqua ē frigida. ¶ Quinto: in ista: hō est aialitas: p̄dicatuȝ est de essentia subiecti tn̄ illa non est in materia naturali: sȝ i remota cum sit īpossibilis: q̄r p̄dicatuȝ non pōt vere dici de subiecto: ergo illa diffō conuenit aliis a diffinito.

Ad argumenta. Ad ꝑmuȝ dr̄ q̄ lʒ illa habitudo sit forma respectu subiecti ⁊ p̄dicati: tn̄ hʒ moduȝ materie respectu cōpōnis actualis ꝓpōnis: ideo bn̄ dr̄ materia ꝓpōnis. ¶ Ad scd̄ȝ dicit q̄ si capiat ens noiali: vt idē est q̄ hn̄s eēntiā sic ē de eēntia substātie: ⁊ ēt ceteroꝝ entiuȝ: ⁊ hoc mō ista: sor. ē ens: est i materia naturali: sȝ si capiat ꝑncipalr̄: vt tm̄ valȝ sicut exn̄s: sic 𝔠uenit sube contingēter ⁊ silr̄ sorti: ⁊ sic illa est in materia 𝔠tingēti: ⁊ sic non ē idē p̄dicatū illi⁹ ꝓpōnis nec eadē ꝓpō duȝ est i materia naturali ⁊ 𝔠tingēti. ¶ Ad tertiuȝ dr̄: q̄ lʒ hō non sit de eēntia aialis in cōi: est tn̄ de eēntia aliquoꝝ suppositoꝝ aialis. s. illoꝝ q̄ 𝔠tinēt sub homine ⁊ in ista: aial ē hō: aial supponit ꝓ suis suppositis: ⁊ homo ꝓ natura simplici: ⁊ sic verificat locutio ꝓ suppositis aialis q̄ sunt sub hoie: iō p̄dicatuȝ ē de eēntia subti q̄ȝtum ad supposita ꝓ qb⁹ verificat de ipo: ⁊ in ista: hō ē hō: homo in subto supponit ꝓ suis suppositis ⁊ i p̄dicato ꝓ natura simplici: ideo p̄dicatum est de eēntia subti. ¶ Ad quartuȝ dr̄: q̄ lʒ esse calidū non sit ꝓpꝛiuȝ ignis quarto mō: est tn̄ ꝓpꝛiuȝ ei⁹ scd̄o mō: ⁊ h̄ sufficit ad h̄ q̄ sit i materia naturali. q̄r ꝓpꝛium scd̄o mō. ⁊ quarto modo nc̄io 𝔠ueniūt ⁊ semꝑ: ideo faciunt ꝓpōnē in materia naturali: ⁊ de ista aq̄ est frigida dr̄ q̄ si eē frigidū dicat aptitudinē ē i materia naturali ⁊ ē ꝓpꝛiū aq̄ scd̄o mō: sȝ si dicat actuȝ ē i materia contingēti sȝ pōt adesse ⁊ abesse ipsi aq̄. ¶ Ad quītū dr̄ q̄ lʒ aialitas ſm reȝ sit de eēntia hoiꝫ: non tn̄ ſm moduȝ q̄ p̄dicat in illa ꝓpōne: q̄r ibi predicat in abstracto put sumit cū ꝑcisione suoꝝ inferioꝝ: ideo sub tali mō non 𝔠uenit subiecto. sed illa est in materia remota. ideo.

¶ Contingēs mā ē illa i qua p̄dicatū pōt adesse vel abesse subiecto p̄ter eius corrupnonē: vt hō est albus: hō non est albus. Remota materia est in qua predicatū nullo mō pōt conuenire subiecto: vt homo est asinus: lignū est lapis: leo est vacca.

¶ Postq̄ȝ auctor determiauit de materia naturali. his 𝔠siter determiat de materia 𝔠tingēti ⁊ remota. ⁊ ꝑmo de materia 𝔠tingēti q̄ sic diffinit. Materia 𝔠tingēs ē illa in qua p̄dicatū pōt adesse ⁊ abesse subto. vt hō currit. i hac diffōne ponit adesse ad dr̄iaȝ materie remote i qua p̄dicatuȝ nō pōt 𝔠uenire subto. ⁊ ponit abesse ad dr̄iam materie naturalis in qua predicatum non potest abesse subto.

Primo sciendū q̄ materia dr̄ 𝔠tingēs eo p̄dicatū 𝔠tingēter 𝔠uenit subto. illā āt qḋ 𝔠tingēter

conuenit alicui potest sibi adesse cū non habeat repugnātiam: ⁊ ēt pōt tali subiecto abesse: qꝛ nō ꝯueniēt sibi necīo: ideo qḋ ꝯtingēter inest pōt nō inesse: iō bñ diffinit̄ mā cōtingēs in q̄ p̄dicatū pōt abesse ⁊ adesse sb̄to: nō ē tñ itelligendū ꝙ possit adesse ⁊ abesse sil' ſm actū qꝛ h̄ iplicat ꝯdictionē sed ſm aptitudinē ⁊ successiue q̄ntum ad actum.

Secundo sciendū ꝙ ꝯtingēs a q̄ venit ꝯtigēter dupli' accipit̄. Uno mō p̄ oī eo qḋ pōt esse ⁊ ꝯuertit̄ cū possibili: ⁊ dr̄ tā de necīo q̄ȝ de nō necīo. Alio mō ſpāliter pro ꝯtingēti non necīo qḋ pōt esse ⁊ nō esse: ⁊ diuidit̄ p̄ ꝯtingēs natū ad vtrūlibet ⁊ ꝯtingēs raro. Contingens natū est qḋ est magis determinatū ad esse q̄ȝ ad non esse: vt frigus in hyeme. Et ꝯtingens raro ē qḋ ē magis determinatū ad nō esse q̄ȝ ad eē sicut hōs nat' cum duobus capitib'. Contingēs ad vtrūlibet est qḋ non magis determinatū est ad eē q̄ȝ ad non eē sicut virū ludere: ⁊ a contingenti hoc mō accepto venit ꝯtingēter qḋ denoiat materiā ꝯtingētē ⁊ nō a ꝯtingēti i cōi accepto: qꝛ tale cōtingens non semper potest esse ⁊ non esse: cum dicatur de necessario quod non est contingens sed semper est.

Tertio sciendū ꝙ materia remota ē illa in qua p̄dicatū nō p̄t ꝯuenire sb̄o: vt hō ē asin': ⁊ rō ē: quia in materia remota p̄dicatū h̄ȝ repugnantiā ⁊ distantiam cū sb̄to: ⁊ a tali repugnantia vel remotione p̄dicati a subiecto dr̄ materia remota. illud āt qḋ h̄ȝ repugnantiā cum aliq̄ non pōt sibi ꝯuenire sicut asinus p̄ repugnantiā quam h̄ȝ cū hoīe p̄ irrōnale non pōt sibi ꝯuenire: iō bñ dicitur materia remota in qua p̄dicatū non pōt ꝯuenire cum subiecto propter remotionem eius a subiecto.

Quarto sciēdū ꝙ tripl' pōt fieri remotio p̄dicati a subiecto. Uno mō p̄ negationē negando ipsū a subiecto. Alio mō remouendo ipsū de ꝑpone ⁊ a subiecto ſm vocē: ⁊ de istis remotionib' non ē h̄ ad ꝑpositū. Alio mō ꝙ remoueat̄ p̄dicatū ſm suū significatū a subiecto ꝑp̄ repugnantiā quā h̄z adinuicē: ⁊ a tali remotione p̄ repugnantiā p̄dicati a sb̄to dr̄ materia remota. Ex q̄ p̄ȝ ꝙ ꝑpōnes affirmatiue i materia remota sūt false ⁊ negatiue vere: sicut i materia naturali affirmatiue sūt vere: ⁊ negatiue false. In ꝯtingēti v̄o affirmatiue ⁊ negatiue p̄nt eē v̄e ⁊ false: ⁊ p̄ h̄ patēt diffōnes istaꝝ materiarū.

Sed cōtra predicta arguit̄ p̄mo. Ista ē i materia ꝯtingēti: hō ē q̄ntus: ⁊ tñ q̄ntum nō pōt abesse sb̄to: igit̄ ꝯ diffōnē. maior p̄ȝ qꝛ illa ꝑpō nō est in materia remota nec i materia naturali: cū p̄dicatū non sit de eēntia subiecti vel ꝑp̄iū ei': ḡ ē i materia ꝯtingenti. ❡ Scḋo sic: hec ē in materia ꝯtingenti: cornus est niger. ⁊ tñ p̄dicatū non pōt abesse sb̄to: cū sit accūs eius insepabile: ḡ ꝯ diffōnē. ❡ Tertio sic: in ista: hō viuit p̄dicatum adesse pōt ⁊ abesse sb̄to: ⁊ tñ non ē in materia ꝯtingenti cū vita sit de esse hoīs ⁊ eadē cū aīa ei'. ⁊ sil' de ista hō est. ḡ illa diffō ꝯuenit aliis a diffinito. ❡ Quarto sic. hec est in materia remota. sor. est albedo vl' qualitas. ⁊ tñ predicatū pōt ꝯuenire sb̄to. ḡ male diffinit̄ materia remota. ❡ Quinto sic. ista ē i materia remota. hō nō ē asinus. cū affirmatiua ⁊ negatiua sint i eadē materia ⁊ tñ p̄dicatū pōt ꝯuenire sb̄to. qꝛ v̄e enunciat̄ de ipso. ḡ diffō ē mala.

Ad argumenta Ad p̄mū dr̄ ꝙ ista. hō est q̄ntitas. ē in materia naturali. ⁊ lȝ q̄ntitȝ non sit ꝑp̄iū hoī quarto mō. est tñ sibi ꝑp̄iū scḋo mō. ⁊ quarto mō ꝑp̄iū respectu corpis de genere substantie qḋ est supius ad hoiem. ideo illa est in materia naturali. sicut ⁊ ista. hō est risibilis. ❡ Ad secundū dr̄ ꝙ licet nigrū non possit faciliter abesse coruo remanentibus suis principiis cōplexionalibus. tñ pōt sibi abesse p̄ mutationem sue cōplexionis. vñ nō dr̄ accūs insepabile qꝛ nullo modo possit sepaꝛari. sȝ qꝛ cū difficultate. ❡ Ad tertium dicitur. ꝙ si viuit dicat actū viuendi ⁊ esse actuale viuentis. sic potest abesse homini ⁊ illa est in materia cōtingenti. sed si dicat aptitudinē sibi conuenit naturaliter ⁊ non potest sibi abesse. ⁊ illa est in materia naturali. ⁊ similiter ista. homo est. qꝛ est potest dicere actū ꝗ ꝯtingēter aduenit cuilibet rei create. ⁊ sic est in materia ꝯtingenti. vel esse possibile ⁊ in suis causis. qḋ semp conuenit rei. ⁊ sic ē in materia naturali. ❡ Ad quartū dr̄. ꝙ albedo ſm rem potest inesse sorti. non tñ ſm denominationē vt designat̄ in abstracto. qꝛ designat̄ cum precisione subiecti. ⁊ sic non potest verificari de subiecto eius secum h̄eat repugnantiā sub tali modo significandi. ❡ Ad quintum dr̄. ꝙ lȝ illud predicatum vere enunciet̄ negatiue de subiecto nō tñ ꝑp̄ h̄ habet ꝯuenientiā cū eo: sed magis repugnātiā: qꝛ dr̄ de alio negatiue non sumitur ab esse nisi sed potius a nō esse.

❡ Lex ⁊ natura ꝯtrariaꝝ talis ēst: ꝙ si vna ē vera reliqua erat falsa ⁊ non ecōuerso. Possūt. n. ambe esse false i cōtingēti materia: vt ois hō ē alb': ⁊ nullus hō est albus. In nāli aūt materia semper si vna est vera: reliqua erit falsa ⁊ ecōuerso: vt ois homo ē aīal: nullus hō est aīal. Silr̄ i remota materia: vt ois hō est asinus: nullus hō est asinus. Et in materia ꝯtingenti quando accidens est insepabile: vt oīs coruus est niger: nullus coruus est niger. Sed ille que sunt de accidente separabili ambe possūt simul esse false: vt omnis homo est alb': nullus homo est albus.

❡ Postq̄ȝ auctor determinauit de materia ꝑpositionum cuius cognitio valet ad cognoscendū leges oppositionis: hic consequenter prosequitur determinando de illis legibus propositionū oppositarū: ⁊ qꝛ propositiones ꝯrie precedunt omnes alias oppositiones ſm ordinem suppositum eo ꝙ ꝯrie sunt ambe vl'es ⁊ h̄nt perfectiorem ꝯrietatem aliis ꝑpōnibus oppositis: ideo hic auctor determinat de lege contrariarum prius q̄ȝ de aliis.

Primo sciendum ꝙ due contrarie nunq̄ȝ possunt esse simul vere in qualicūq̄ȝ materia. Cuius duplex est ratio. Prima est: qꝛ in contrariis vna est vniuersalis affirmatiua denotans predicatū conuenire sb̄to pro omni supposito eius: ⁊ alia est vniuersalis negatiua denotās predicatum remoueri a quolibet supposito subiecti: sed qꝛ ipossibile est idē predicatū simul conuenire cuilibet supposito subiecti ⁊ a quolibet remoueri: qꝛ hoc implicat cōtradictionē: ideo due contrarie nō possunt simul esse vere. Secunda rō est: qꝛ due contrarie que ambe sunt vniuersales sunt simul vere: ⁊ ad v̄itatē vniuersalis sequitur veritas particularis per legem subalternaꝝ: due subcontrarie que ambe sunt particulares essent simul vere cum illis: ⁊ per consequens propositiones ꝯtradictorie essent simul vere: quod est ipossibile: ergo ꝯrie non p̄nt simul eē vere.

Secundo sciendum ꝙ due contrarie bñ possunt esse simul false in contingenti materia: dū tamen accidens est separabile. Cuius rō est: qꝛ in materia contingenti predicatū pōt conuenire sb̄to pro aliquibus suppositis ⁊ pro aliquibus nō: sicut albū ꝯuenit hoī p̄ aliquibus suis suppositis: ⁊ p̄ quibusdā nō: sed p̄ illa pte qua non ꝯuenit subo vl'is affirmatiua falsificat̄: ⁊ ea pte qua ꝯuenit vl'is negatiua reddit̄ falsa. igit̄ in tali materia contingenti ambe ꝯrie p̄nt sil' esse false: ⁊ dr̄ notanter dū accidens est sepabile: qꝛ si esset insepabile affirmatiua semp eēt vera ⁊ negatiua falsa: ⁊ sic non possent simul esse false.

Tertio sciendum ꝙ due contrarie in materia naturali ⁊ remota nunq̄ȝ p̄nt sil' eē false. Cuius rō ē: qꝛ in ꝯriis in materia naturali sp̄ vl'is affirmatiua est vera cū p̄dicatū subo ꝯueniat p̄ quolȝ supposito: ⁊ vl'is negatiua falsa: ⁊ ecōuerso ē i materia remota vl'is affirmatiua ē falsa ⁊ negatiua v̄a: ⁊ sic ibi due ꝯrie nūq̄ȝ p̄nt sil' esse false. Ex qb' p̄ȝ ꝙ tres sūt ptes i lege ꝯriaꝝ. Pria ē ꝙ ꝯrie nūq̄ȝ p̄nt eē sil' v̄e: sȝ repugnāt in v̄itate. Scḋa ē: ꝙ in

materia contingenti possunt simul esse false: et sic non repugnant in falsitate. Tertia est quod in materia naturali et remota non possunt simul esse false.

Quarto sciendū quod repugnātia in veritate conuenit contrariis rōne forme sue oppōnis: quia in quacūqz materia sint cōuenit ipsis sp̄aliter ꝑtꝫ formalr̄ ad leges ipsarum: sꝫ repugnātia in falsitate quāqz cōuenit ipsis vt in materia naturali et remota: et quāqz nō: vt in ꝯtingēti: et sic repugnātia in falsitate nō cōuenit ipsis rōne forme sue oppōnis: sꝫ rōne materie: et ideo nō ꝑtinet formalr̄ ad legē ipsarum: sꝫ solum primum mēbrum. s. repugnantia in veritate.

Sed cōtra predicta ꝑmo arguitur: ois lex ē ꝯstitutio quedā ꝑcipiens bonuꝫ vel ꝓhibēs maluꝫ: sed in ꝯtrariis nō est talis ꝯstitutio: igitur nulle sunt leges ꝯtrariarum. ¶ Secūdo sic: iste: ois hō currit: et nullus hō currit: pn̄t sil' eē ve: quia ambe simul habent potentiam ad hoc quod sint vere: cum nūc q̄lꝫ sit in potētia ad v̄itatē: igitur contrarie pn̄t sil' eē ve. ¶ Tertio sic: iste ꝯtrariantur: ois hō ē totū i q̄ntitate: et tn̄ sūt sil' ve: ergo ꝯtrarie pn̄t sil' eē ve. ¶ Quarto sic: in ꝯtrariis icludunt subcōtrarie: igitur si ꝯtrarie sūt sil' false: sequitur quod et subcōtrarie: quod ē ipoīe: igitur ꝯtrarie non pn̄t sil' eē false in ꝯtingēti materia. ¶ Quinto sic: iste ꝯtrariantur in materia naturali vel remota: oē aial ē hō: nullū aial ē hō: et tn̄ sūt sil' false: igitur ꝯtrarie i mā naturali vl' r̄eota pn̄t sil' eē false.

Ad argumenta. Ad ꝑmū dr̄ quod lex uno mō capitur ꝓpe vt ē regula opationū humanarum docēs modū bn̄ viuēdi sicut ē lex nature vel diuina vel hūana: et h̄ mō est ꝑcipiēs bonū vel ꝓhibēs malum: et sic non capitur in ꝓposito. Alio mō capitur similitudinarie vt ē regula de mō repugnātie ꝓpōnū oppositarum: et solū h̄ mō capitur h̄ et cōuenit ꝯtrariis. ¶ Ad scōm dr̄: quod hec est duplex: ꝯtrarie pn̄t sil' eē vere: quia hec determinatio sil' pōt referri ad pn̄t: et sensus istius ē: sil' h̄nt potētiā vt sint vere: et hoc mō est v̄a. Alio mō pōt referri ad eē vere: et sic ē falsa: et sensus isti' est: quod ꝯtrarie pn̄t simul eē ve: sic ponitur sil' i pn̄ti loco. ¶ Ad tertiū dr̄: quod si i illis hō distribuatur sic sūt ꝯtrarie: et tunc ista ē falsa ois hō est totuꝫ i q̄ntitate: sꝫ si hō teneatur ibi simplr̄ ꝓ seipso distributo sic nō sunt ꝯtrarie: quia ambe sunt singulares: et ita dꝫ teneri hō de vi ꝟmonis i ōne illi' attributi totuꝫ in q̄ntitate. ¶ Ad quartū dr̄ quod ad falsitatē vl'is non sequitur falsitas ꝑticularis: ideo nō opꝫ quod si due subcōtrarie icludantur i duab' ꝯtrariis sil' falsis quod ꝓp h̄ sint false. ¶ Ad quintū dr̄: quod lꝫ ille sint in materia remota vel naturali tn̄ ibi ē ꝑdicatio iducta: et h̄ quod dcm̄ ē ꝑus quod ꝯtrarie i illis materiis nō pn̄t sil' eē ve dꝫ itelligi i ꝑdicatiōe directa et ordinata: vn̄ lꝫ illa: ois hō ē aial: sit i materia naturali: tn̄ ista: oē aial ē hō: ponitur i materia remota: quia aial ibi stat nō solū ꝓ hoibus: sꝫ et̄ pro aliis aialibus q̄bus hō nō pōt cōuenire.

¶ Lex et natura subcōtrariarum talis est: quod si vna ē falsa reliqua erit vera et non econuerso. Possunt enim ambe simul esse vere in cōtingenti materia: et hoc qn̄ accidens est separabile: vt q̄daꝫ hō ē alb': quidā hō non est albus. Unde lex subcōtrariaruꝫ contrario mō se hꝫ ad legē ꝯtrariarum. ¶ Lex et natura cōtradictoriarum talis est quod si vna est vera reliqua erit falsa et econuerso: in nulla. n. materia pn̄t ambe esse simul vere vel false: vt omnis homo est animal: quidam homo non est aial: et sic de aliis.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de lege ꝯtrariarum: hic ꝯsiter determinat de lege subcontrariarum in qua sūt plures ꝑtes sicut i lege ꝯtrariarum. Prima ē quod due subcōtrarie i nulla materia ꝓn̄t sil' eē false. Cui' rō ē: quia si due subcontrarie pn̄t sil' esse false: due ꝯdictorie erūt simul false: vt si iste subcōtrarie: q̄dā hō currit: q̄dā hō non currit: sint false: cū ad falsitatem ꝑticularis sequatur falsitas vl'is: vt ad falsitatē istius aliq's hō non currit: sequatur falsitas isti': ois hō currit: ergo due ꝯdictorie erunt sil' false: quod ē inconueniēs: ideo si i subcōtrariis aliqua sit falsa reliqua erit vera: et non econuerso.

Primo sciendum quod secunda pars legis subcōtrariarum talis est quod due subcōtrarie in materia ꝯtingenti pn̄t simul eē vere: et rō est: quia in materia ꝯtingenti ꝑdicatum pōt inesse sb̄to pro aliquo supposito: et ꝓ aliquo non inesse: sed pro illo supposito cui cōuenit verificatur ꝑticularis affirmatiua: quia ad veritatē eius sufficit ꝑdicatuꝫ eius inesse sb̄to ꝓ vnico supposito: et ꝓ supposito cui non inest verificatur ꝑticularis negatiua: quia ad veritatē eius sufficit ꝑdicatuꝫ remoueri ab vnico supposito sb̄ti: ideo in materia ꝯtingēti due subcōtrarie pn̄t simul eē ve: vt iste: quidā homo est cecus: quidam homo nō ē cecus.

Secundo sciendū quod i materia naturali et remota due subcontrarie nunq̄ꝫ pn̄t simul esse vere: i. ō est: quia in materia naturali ꝑdicatū cōuenit omni supposito sb̄ti: ideo negatiua semp est falsa et affirmatiua semp vera: sed in remota ꝑdicatū remouetur a quolibet supposito sb̄ti: ideo semp affirmatiua est falsa et negatiua vera. Ex quo pꝫ quod tres sūt ꝑtes in lege subcontrariarum. Prima est: quod non pn̄t simul eē false. Secūda est: quod pn̄t esse simul vere i materia ꝯtingēti. Tertia est: quod in materia naturali et remota nunq̄ꝫ pn̄t eē vere nec false: et sic repugnāt in falsitate et hoc cōuenit eis rōne forme sue oppōnis: ideo ꝑtinet formaliter ad legem ipsarum. Quandoqꝫ repugnant in veritate: et quandoqꝫ non: ideo conuenit ipsis rōne materie nec ꝑtinet formaliter ad legem ipsarum: vnde patet quod lex subcontrariarum econtrario se habet ad legē ꝯtrariaruꝫ.

Tertio sciendum quod due ꝯtradictorie in nulla materia pn̄t simul eē vere: cuius rō est: quia in ꝯdictoriis denotatur idē inesse et non inesse eidem: quia idem affirmatur et negatur de eodem: sed ipossibile ē ideꝫ inesse et non inesse eidem: hoc enim est primum principiuꝫ oium complexorum: ideo cōtradictorie nunq̄ꝫ possunt simul esse vere: sed si vna est vera alia falsa est.

Quarto sciendūꝫ est quod ꝯdictorie in nulla materia possunt simul eē false: rō ē: quia si possent simul eē false cuꝫ vnuꝫ ꝯdictoriorum sit ens: et aliud non ens: sequeretur quod inter ens et non ens eēt dare mediū: sꝫ hoc ē impossibile: quia ens ꝯtinet oia entia: et oē aliud ab ente dr̄ nō ens. ideo ꝯtradictorie non pn̄t simul eē false. et sic h̄nt repugnantiā in veritate et falsitate sil' et vtrāqꝫ ꝑtꝫ formalr̄ ad leges ipsarum. et h̄ ē quod dr̄ quod ꝯdictorie magis opponuntur q̄ꝫ ꝯtrarie et subcontrarie. quia contrarie in veritate opponuntur. subcontrarie in falsitate solū. subalterne in q̄ntitate solū.

Sed cōtra predicta ꝑmo arguitur sic. Due cōtrarie pn̄t sil' eē false. sꝫ falsitas vl'is puenit ex falsitate alicui' ꝑticularis ei': igitur ad falsitatē ꝯtrariarum opꝫ quod subcōtrarie sint sil' false. ¶ Secūdo sic. idem nō potest iesse et nō inesse eidē nec ve affirmari nec negari de eodē. sꝫ in subcontrariis semp idē affirmatur et negatur de eodem. igitur in materia ꝯtingēti nō pn̄t sil' eē ve. ¶ Tertio sic. iste sunt ve sil'. q̄dā ens ē bonū. q̄dā ens nō ē bonū. et tn̄ sunt in materia naturali. quia bonū ē ꝓpetas entis. ergo in materia naturali sbcōtrarie pn̄t sil' eē ve. quod ē ꝯ legē earum. ¶ Quarto sic. i morte sortis. sor. hꝫ sil' eē et nō esse. igitur in duo ꝯdictoria q̄qꝫ sunt sil' v̄a. aīs pꝫ. quia si esse et nō esse sibi nō sil' ꝯuenirēt i eodeꝫ istāti sibi ꝯuenirent i diuersis instantib' et ibi esset tp̄s itermediū in q̄. sor. nec h̄ret esse nec nō esse. et si due ꝯdictorie essent sil' false et cū h̄ sit ipossibile opꝫ dare ꝑmū q̄d sil' hꝫ esse et non esse. ¶ Quinto sic. vnū ꝯdictoriorum est falsuꝫ. igitur alterum est falsuꝫ. et sic pn̄t sil' esse falsa. ꝯn̄tia tꝫ. quia vel alterum est falsuꝫ vel non alterum. Si non alterum cum non alterum et neutrum equipolleant sequeretur quod neutrum erit falsū. sed erunt ambo vera.

Ad argumenta Ad ꝑmū dr̄ quod ad falsitatē vl'is nō sequitur falsitas ꝑticularis ei'. sꝫ tantūmō vni'sarum singularium. et lꝫ v̄itas vnius singularis sufficiat ad v̄itateꝫ ꝑticularis. tn̄ ad falsitatem

singularis nõ sufficit falsitas pticularis. qr plus reqrit ad veritatē singularis q̃ʒ pticularis. s. pdicatuʒ inesse ꝛ nõ inesse pro vno supposito determinato: qḋ nõ reqrit ad pticularē. ¶ Ad scḋʒ dr: ꝙ lʒ idē numero inesse ꝛ non inesse nõ possit eidē numero: tñ pōt inesse ꝛ non inesse eidē in spē ꝓ diuersis suppositis: ꝛ sic pro diuersis suppositis verificat̄ subcōtrarie. ¶ Ad tertiū dr: ꝙ si capiat̄ bonū vt ē passio entis ꝛ ꝯuertit cuʒ ente: ille sūt i materia naturali: ꝛ negatiua est falsa: sed si capiat̄ vt dicit bonitatē moris: illo mō ē accñs respectu entis: ꝛ ille sunt i materia cōtingēti. ¶ Ad quartū dr: ꝙ in morte sor. ipse hʒ eē ꝛ nõ eē i eodē instāti capto materialr: diuerso tñ formalr: qꝛ vt ē finis pteriti hʒ in eo eē ꝛ vt est pncipiū futuri hʒ i eo nõ eē: ꝛ qꝛ nõ ē ideʒ instans formalr: iō esse ꝛ nõ eē nõ dñr simul ꝯuenire sorti: nec ēt opʒ ibi esse tp̄s mediū. ¶ Ad qntū dr: ꝙ aliex vno modo capit̄ indefinite vel pticulariter: ꝛ tñ vʒ sicut vnuʒ vel aliqḋ: ꝛ sic bñ seqt̄ vnuʒ ꝯdictoriuʒ est falsuʒ: ergo alterum ꝛ valet probatio ꝯñie. Alio mō relatiue vt est relatiuum diuersitatis: ꝛ sic ꝯñia non valet nec probatio eius: quia hoc mō non alterum ꝛ neutrum non equipollēt. iō.

¶ Lex ꝛ natura subalternaruʒ talis est ꝙ vniuersalis est vera sua particularis erit vera ꝛ non ecōuerso. Potest enim vniuersalis esse falsa sua particulari existēte vera ꝛ si particularis est falsa sua vniuersalis erit falsa: ꝛ non econuerso.

¶ Postq̃ʒ auctor determinauit de lege ꝯdictoriaꝝ q̃ repugnāt i q̄litate ꝛ q̄ntitate sil: h̄ ꝯñter determinat de lege subalternaꝝ q̃ repugnāt in q̄ntitate solū: subalterne. n. nõ repugnāt in v̄itate: qꝛ pñt sil' eē ve: nec in falsitate qꝛ pñt simul eē false: nec ī qualitate: iō solū repugnant ī q̄ntitate: iō inter oēs ꝓpōnes subalterne minime repugnāt siue oppōnunt̄: rōne cuius auctor vltimo determinat de ipis. ꝛ pmo dicit ꝙ si vl'is est vera pticularis est vera ꝛ non econuerso.

Ubi primo

est sciendū ꝙ ad veritatē vl'is seqt̄ veritas pticularis sibi sbalterne. Cuius sunt due rōnes. Pria ꝙ si p̄dicatū ve dicat̄ de q̄libet supposito sbti sicut dicit vl'is: ēt vere dr de aliq̄ supposito subiecti qḋ sufficit ad v̄itatē pticularis: iō ad veritatē vl'is sequit̄ veritas sue pticularis. Scḋa iō est. qꝛ si vl'is ē vera sua pticulari existe falsa: sequeret̄ ꝙ ꝯdictorie eēnt sil' vere ꝛ sil' false: qꝛ si ista eēt vera: oīs hō currit: ꝛ illa falsa: qdam hō currit subcōtraria istius. s. qdā hō nõ currit p legem subcōtrariaꝝ eēt vera: sʒ hec aliqs hō non currit ꝯdicit pme. s. oīs hō currit q̃ ponebat̄ v̄a. igit̄ due ꝯdictorie erunt v̄e sil'. Etiā si illa sit vera: oīs hō currit p legē ꝯtraꝝ sua ꝯtria erit falsa. s. nullus hō currit: sʒ ista ꝯdicit illi pticulari: aliqs hō currit: iō si ista ponat̄ falsa: ꝛ vl'is vera due contradictorie erunt simul false qḋ est ipossibile: iō relinqt̄ ꝙ si vniuersalis est vera sua particularis erit vera.

Secundo

sciendū ꝙ ad veritatē pticularis nõ seqt̄ veritas vl'is: rō est: qꝛ in materia contingēti p̄dicatuʒ pōt ꝯuenire alicui supposito: ꝛ tñ nõ conuenire oībus: iō pticularis pōt esse vera: qꝛ ad ipsā sufficit p̄dicatū v̄e dici de sbto p aliq̄: vl'i tñ existe falsa: iō q̄ʒuis ad v̄itatē vl'is seqnat̄ v̄itas pticularis: iō tñ ecōuerso.

Tertio

sciendū ꝙ ad falsitatē pticularis seqt̄ falsitas sue vl'is. Rō est: qꝛ si p̄dicatū non verificet̄ de aliquo supposito sbti: quod reqritur ad veritatē particularis non verificabit̄ de quolibet. sicut requiritur ad veritatem vniuersalis. igitur si particularis ē falsa. sua vniuersalis est falsa. lʒ non ecōuerso. etiam si particularis poneretur falsa. ꝛ non vniuersalis eius. sequeretur ꝙ due contradictorie eēnt sil' vere ꝛ sil' false. qḋ pbaret̄ codeʒ modo sicut pbatum est in prima parte legis subalternaꝝ.

Quarto

sciendum ꝙ ad falsitatē vl'is non seqt̄ falsitas pticularis. Rō est. qꝛ ad falsitatem vl'is sufficit p̄dicatum falso dici de aliquo supposito subiecti. ꝛ ad falsitatē pticularis requirit̄ falso dici de oībus. Sed si falso dicat̄ de vno. non opʒ ꝙ falso dicat̄ de omnibus aliis. ideo a falsitatem vl'is nõ sequitur falsitas particularis. ꝛ hoc in materia contingenti. qꝛ in materia naturali ꝛ remota si vl'is sit falsa ēt ꝛ pticularis. ꝛ p h̄ habentur quattuor ptes q̃ sunt in lege subalternaꝝ. ¶ Ex p̄dictis colligit̄ ꝙ ad v̄itateʒ vl'is affirmatiue p̄dicatuʒ dʒ inesse sbo pro quolʒ supposito. ꝛ ad falsitatē sufficit ꝙ remoueat̄ ab aliquo. seu vnico supposito. Sed ad veritateʒ particularis vel indefinite sufficit predicatū verificari de sbto p vnico supposito eiꝰ: ꝛ ad falsitatē eiꝰ dʒ ipʒ f'lo dici de q̄lʒ supposito. ꝛ ad veritatē singl'aris requirit̄ ꝙ v̄ificet̄ vnico deriato supposito. ꝛ ad falsitatē ꝙ rēoueat̄ ab eodē.

Sed contra

predicta pmo argint̄. Ad positionem vl'is nõ seqt̄ positio pticularis. vt ad positionē aīalis non seqt̄ positio hoīs. g̃ ad vitatem vl'is non seqt̄ veritas pticularis. ¶ Scḋo sic. Nõ sequitur. oē aīal pter sor. currit. g̃ qḋdā aīal p̄ter sor. currit igitur ad veritatē vl'is nõ seqt̄ veritas pticularis. ¶ Tertio sic. Ad veritatē huius. qdā hō est aīal. seqt̄ v̄itas huiꝰ omnis hō ē aīal. ꝛ ad istā. aliqs sol lucet. seqt̄ ista. oīs sol lucet. igit̄ ad veritatē pticl'aris. seqᵗ v̄itas vl'is. ¶ Quarto sic. In oī bona ꝯñia ꝯñs icludit̄ i añte. sʒ i falsitate pticularis nõ includit̄ falsitas vl'is. qꝛ i pticulari nõ includit̄ vl'is sua. g̃ ad falsitatē pticularis non sequitur falsitas vl'is. ¶ Quinto sic. Vtrobiq̄ʒ sbm tenet̄ p equalibꝰ suppositis. ꝛ vbi est idē p̄dicatū ē eadē cā veritatis ꝛ falsitatis. sed in vl'i ꝛ pticulari eiꝰ sbm tenet̄ p equalibꝰ suppositis. alias non eēnt opposite. igit̄ h̄nt eandeʒ cām veritatis ꝛ falsitatis. g̃ ad falsitatem vl'is sequitur falsitas pticularis.

Ad argumenta.

Ad pmū dr. ꝙ ad positionem vl'is incōplexi qḋ est superiꝰ alicuius iferioris non seqt̄ positio sui pticularis. sed ad positionē vl'is cōplexi qḋ ē ꝓpō vl'is. seqt̄ positio sui pticularis. ꝛ de isto vl'i soluʒ est hic ad propositū. ¶ Ad scḋʒ dr. ꝙ ibi male capitur pticulare illius ꝓpōnis vl'is: qꝛ exceptio nõ pōt addi termino capto pticulariter. sed sic dʒ capi sua pticularis. aliqḋ aīal aliud a sor. currit. ꝛ tunc bñ seqtur ad suā vl'em. ¶ Ad tertiū dr. ꝙ lʒ i illis propōnibus ad particulares sequat̄ vl'is. hoc tñ non est ratione modi enunciandi. lʒ tñ grā materie. qꝛ non seqt̄ in oībus. Unde due prime sunt in materia naturali i qua vl'is ꝛ pticularis eius equipollent quo ad veritatē. ꝛ i alius est vnū solū suppositū subiecti. quare si pticularis est vera etiam vl'is. ¶ Ad quartū dr. lʒ in falsitate pticularis non includatur formalr falsitas vl'is. tñ includitur virtuali. qꝛ in hoc ꝙ p̄dicatū falso dr pro quolʒ supposito subiecti. icluditur ꝙ falso dr p aliquo qḋ sufficit ad falsitatē vl'is. ¶ Ad quintū dr. ꝙ in vl'i ꝛ pticulari subm dr de equalibus suppositis. non tñ eodē mō. qꝛ in vl'i distribuitur ꝛ tenetur i actu pro oībus suppositis eius. ꝛ i particulari solum tenetur p oībus in aptitudine. ꝛ non in actu cū non distribuatur. ꝛ sic patet de lege subalternaꝝ.

¶ Item ꝓpositionū participantiū vtroq̄ʒ termino ordine ecōuerso triplex est conuersio. s. simplex: per accidens ꝛ per contrapositionem.

¶ Postq̃ʒ auctor determinauit superius de oppōne q̃ ē passio ꝓpōnum participantiū vtroq̄ʒ termino eodem ordine. Hic ꝯñter determinat de conuersione que ē passio ꝓpositionum participantium vtroq̄ʒ termino ordine econuerso. ꝛ qꝛ conuersio dicitur analogice. i. ꝑm prius ꝛ posterius de suis speciebus. ideo auctor non diffinit eaʒ in cōmuni. sed diuidit. ꝛ postea diffinit eam in suis spēbus. hic tamen videndum est de ratione eius in cōmuni.

Primo

sciendū ꝙ ꝯuersio accipit̄ dupl'r. Uno mō generalr p quacūq̄ʒ mutatiōe rei de vno i aliud sicut est ꝯuersio de bono in malū. vel cōuersio aque in vinū. ꝛ sic dr tam de conuersione terminorum q̃ʒ rerūʒ ꝛ propōnum. Alio mō capitur sp̄aliter solū pro mutatiōe

vni⁹ ꝓpõnis ĩ aliã ꝗ̃ ē ↄuersio ꝓpõni: ⁊ sic ē ꝓprietas ꝓpõnuz ꝗ̃ ↄuertunt̃: ⁊ sic ↄsiderat̃ hic: ⁊ nõ ꝓmo modo.

Secundo sciendũ ꝙ conuersio ꝓpõnuz adhuc accipit̃ tripli. Uno mõ cõiter ꝓ omni mutatiõe vni⁹ ꝓpõnis in aliã ⁊ sic cõtinet sub se cõuersionē in terminis: ⁊ cõuersionē in oppositã qualitatē que cõuenit ꝓpõnib⁹ de cõtingẽti ad vtrũlibet: vt dicẽdo: fortez currere ē ↄtingẽs ergo fortē currere nõ est ↄtigẽs. Secũdo mõ capit̃ vni⁹ cõiter ꝓut est mutatio p̃dicati ĩ sbm ⁊ ecõuerso: siue ibi sit bona ↄña siue non. Tertio capitur ꝓꝓe ꝓut est mutatio predicati in sbm: ⁊ econtra: cũ bona cõsequentia vni⁹ ꝓpõnis ad aliã. vñ q: mutatio sit⁹ terminoruz cũ qua est bona ↄña dr̃ debita alia aũt vbi nõ ē bona ↄña, dr̃ indebita matatio. ideo cõuersio magis proꝓe significat mutationē situs terminorum ꝓpõnis cuz bona ↄña vnius ꝓpõnis ad aliam ꝗ̃z significat aliam mutationem: ⁊ solũ hoc tertio modo sumitur hic cõuersio.

Tertio sciẽdũ ꝙ cõuersio sic diffinit̃. Cõuersio est ꝓpõnũ vtroqz termino participantiũ ordine ecõuerso vni⁹ ad aliã formalis ↄña. In qua diffinitione ponit̃ formalis ↄña loco generis. ipsa. n. est superi⁹ ad argumẽtationē ↄuersionẽ: ⁊ ad alias simplices ↄñtias: et est formalis ↄña ꝗ̃ tz in oĩb⁹ terminis simili forma arguendi retẽta. Deinde ponit̃ ꝓpõnũ vtroqz termino participantiũ ad dr̃iaz ↄñtie ꝓpõnũ que non sũt vtroqz termio participãtes: sicut est in entimemate vel exẽplo. ponit̃ ordine ecõuerso ad dr̃iaz ↄñtie ꝓpõnũ que sunt vtroqz termino participãtes codẽ ordine. sicut est ↄña inter subalternas. vel iter equipollentes. Ex qbus pz ꝙ in q̃libet ↄuersiõe: cũ sit quedã ↄña requiruntur due ꝓpões. ⁊ prima ē cõuersa: ⁊ est antecedẽs respectu alterius. scda vero dicitur conuertens: ⁊ est consequens ad aliam.

Quarto sciendu3: ꝙ ꝓpõnũ cathegoricaꝝ vtroqz termino participãtiuz ordine econuerso triplex est cõuersio: simplex: ꝑ accidẽs: ⁊ per ↄ̃positionem cui⁹ diuisiõis sufficientia sic habet̃: q: oĩs cõuersio ē ↄña vnius ꝓpõnis ad aliã cũ mutatiõe sit⁹ terminoꝝ: vel ergo in illis ꝓpõnib⁹ termini habẽt ↄ̃riã positionem: sic ꝙ in vna ponant̃ finite: ⁊ in alia infinite. vel habent similẽ positionem sic ꝙ codez mõ tenent̃ in vtraqz: si ꝓmuz sic ē conuersio ꝑ cõtrapositionez. si scdm: sic est dupliciter. vel vna ꝓpositio sequit̃ inmediate ⁊ conuertibiliter ad aliã: ⁊ sic ē conuersio simplex. vel non cõuertibiliter: sed solũ ex ↄñti sic est conuersio per accidens in qua cõuertens non sequitur inmediate ad conuersam: sed ꝑ alteruz. s. ratione vnius ꝓpositionis que sequitur primo ad conuersam ad quam sequitur sua conuertens sicut inferi⁹ patebit.

Sed contra predicta primo arguit̃. Cõuersio dr̃ mutatio p̃dicati in subiectuz sed p̃dicatuz cũ habeat rationez forme nõ põt mutari in sbm qđ hz rõnez materie. ergo cõuersio nõ est possibilis nec est passio ꝓpõnum. ¶ Scdo sic. cõuersio est mutatio situs terminoꝝ ꝓpõnis. igit̃ dz dici passio terminoꝝ ⁊ nõ ꝓpõnũ. ¶ Tertio sic: cõuersio nõ est aliqua argumentatio: cũ in ipsa nõ sit mediuz: ⁊ tñ in oĩ argumẽtatiõe ē aliqđ mediũ: igit̃ cõuersio non est ↄña formalis. ¶ Quarto sic: hõ ⁊ risibile cõuertunt̃: ⁊ non cõuertũtur ꝑ aliquaz harũ speciez cõuersionis: igitur male ponuntur tñ tres spẽs cõuersionuz. ¶ Quinto sic. Aristo. sufficienter determinans de cõuersionibus nõ posuit conuersionem ꝑ contrapositionez: igit̃ hic male ponit̃ inter spẽs conuersiõis

Ad argumenta Ad primum dr̃: ꝙ conuersio ē possibilis: cũ oẽs ei⁹ cause sint possibiles: ⁊ lz p̃dicatũ formaliter sub ratiõe p̃dicati nõ possit mutari in sbm: tñ ꝗ̃tũ ad illud qđ ē bene mutat̃ in sbm ⁊ ecõtra. ¶ Ad scdm dr̃: ꝙ cõuersio debita ꝗ̃tũ ad rõnẽ a qua sumit̃ nomẽ ↄuersionis dr̃ mutatio sit⁹ terminoꝝ. dr̃. n. conuersio quasi sil⁹ versio sbti ĩ p̃dicatũ ⁊ ecõtra. ⁊ ꝑm hoc ĩ suo noĩe nõ ē bona ↄña: sz quãtuz ad id cui nomẽ iponit̃ est ↄña cũ mutatiõe terminoꝝ: ⁊ talis ↄña est passio ꝓpõnũ ⁊ nõ terminoꝝ: ⁊ adhuc mutatio terminoꝝ: ideo cõuenit termin⁹ ꝑm se: sz vt sũt in ꝓpositione: nõ est passio ꝓpõnis sibi ↄueniens rõne terminoꝝ. ¶ Ad tertiũ dr̃: ꝙ lz cõuersio nõ sit aliqua argumẽtatio tñ nõ seqt̃ ꝙ nõ sit ↄña formalis q: ↄña est qđdã superi⁹ ad argumẽtationē ⁊ simplices ↄñtias: cuiusmodi sũt conuersio ⁊ eqpollẽtia. ¶ Ad quartuz dr̃: ꝙ hõ ⁊ risibile inter se ↄuertunt̃ ꝑ ↄuertibilitatē: ⁊ nõ ꝑ ↄuersionē. sic enĩz differũt ↄuersio ⁊ ↄuertibilitas ⁊ ↄuertẽtia: q: ↄuertibilitas ē passio terminoꝝ cõuertibiliũ. q de seinuicẽ vlr̃ v̄ificant̃. sz cõuertẽtia ē passio relatiuoꝝ ꝗ̃ adinuicẽ referunt̃: vt sunt pr̃ ⁊ filius: ⁊ cõuersio ē passio ꝓpõnũ. ¶ Ad quintũ dr̃: ꝙ Arist. ↄsiderat cõuersionē: vt est ꝓncipiũ reductiuuz sillogismoꝝ iperfectoꝝ ad ꝑfectos: ⁊ q: ↄuersio ꝑ ↄ̃positionē ad hoc nõ deseruit: q: in ipsa nõ manẽt idẽ termini simplr̃. q tñ debẽt remanere in reductiõe sillogismoruz ideo illã nõ enumerauit Arist. iter ↄuersiões, sz Petr⁹ hispan⁹ ↄsiderauit ↄuersionē vt ē passio ꝓpõnis. ⁊ ↄuersio ꝑ ↄ̃pone ē qđã passio ei⁹. ideo ipsaz cũ aliis enumerauit. inde ẽt ꝓuenit ꝙ auctor iste determinauit de ↄuersiõe ĩ p̃so tractatu vbi ↄsiderat de enũciatiõe. ⁊ Ari. de ↄuersiõe ĩ libro prioꝝ determinat. vbi considerat de sillogismis.

¶ Simplex conuersio est q ñ de p̃dicato fit subiectum: ⁊ de subiecto predicatuz manẽte eadẽ qualitate ⁊ quantitate ꝓpositionis. ⁊ hoc modo conuertit̃ vlis negatiua in se ⁊ particularis affirmatiua in se: vt nullus hõ est lapis: nullus lapis ē hõ: qdam hõ est aĩal: quoddam animal est homo.

¶ Post ꝗ̃z auctor p̃misit diuisionez ↄuersionis. hic ↄñr determinat de mẽbris ei⁹. ⁊ q: ĩ ↄuersiõe simplici: ⁊ ꝑ accñs manẽt idẽ termini ⁊ ꝑm rẽ ⁊ vocẽ: ⁊ ĩ ↄuersione ꝑ ↄ̃positionẽ solũ manent ꝑm vocez: ⁊ variãt ꝑm significationẽ ideo p̃i⁹ determinat de ↄuersiõe simplici ⁊ ꝑ accñs ꝗ̃z de aliis ⁊ q: ĩ ↄuersione simplici ē solũ mutatio sit⁹ terminoꝝ ⁊ nõ mutant̃ ꝗ̃titas nec qualitas ꝓpõnis: ⁊ ĩ conuersione per accñs est mutatio ꝗ̃titatis cũ mutatione situs terminorũ ideo prius agit de conuersione simplici ꝗ̃z per accidens.

Primo sciendũ ꝙ conuersio simplex est mutatio p̃dicati ĩ sbm. ⁊ eꝯ. manente eadez ꝗ̃titate ⁊ qualitate. ĩ qua diffõne ponit̃ mutatio loco gñis. deinde ponit̃ p̃dicati in sbm ⁊ eꝯ. ad dr̃iam conuersionis ꝑ cõtrapositionem vbi nõ mutat̃ simpliciter p̃dicatũ ĩ subiectuz. sed mutant̃ termini finiti in terminos infinitos. et sic variantur ꝑm significata. Deinde ponit̃ manente eadez qualitate ⁊ quantitate ad dr̃iam conuersionis ꝑ accidens. vbi est mutatio quãtitatis ꝓpõnis. non tñ remanet hic eadez qualitas vel ꝗ̃titas in numero. q: cõuertens ⁊ conuersa nũero differũt. sed soluz manet eadẽ in specie.

Secundo sciendũ ꝗ̃z ista ↄuersio dr̃ simplex duplici de cã. Primo q: ibi est simplex mutatio p̃dicati ĩ sbm sine mutatione ꝗ̃titatis vel terminoꝝ finitoꝝ ĩ ifinitos terminos sicut ĩ conuersiõe ꝑ ↄ̃positionem ꝗ̃ nõ est simplex mutatio. sed ē mutatio cõplectens plures mutatiões. Scda cã ē. q: in hac cõuersione ꝓpõ cõuersa ꝑ se ꝓmo. i. ꝑm se totã conuertitur. ⁊ non gr̃a partis. sicut ĩ ↄuersiõe ꝑ accñs. vbi vlis non ꝑm se totaz ↄuertit̃. sz ꝑm suã ꝑticularẽ. ⁊ ide ē ꝙ ĩ ista ↄuersione vna ꝓpõ simplr̃ conuertit̃ in aliã. ⁊ ideo in conuersione simplici est ↄña ↄuertibilis. q: sicut cõuertẽs sequit̃ ad ↄuersaz. ita econuerso. qđ tamen non fit in conuersione ꝑ accidens vbi lz particularis conuertens sequat̃ ad vniuersalem. non tamen econtra. vt licet sequatur. omnis homo ē animal. ergo qđdaz aĩal est homo. non tamen econtra.

Tertio sciendũ ꝙ ꝑm ↄuersionẽ simplicẽ ↄuertit̃ particularis affirmatiua. qđ sic ꝓbat̃. q: bñ seqt̃. qđã hõ ē aĩal. ergo qđdã aĩal ē hõ. ⁊ ibi ē muta

tio predicati in subiectuz & ecōtra: igitur ibi est bona conuersio. añs patet: qr si ista vera: quidā hō est aial: oz q aliquid idē sit hō & aial: tunc signet illud idez qd sit homo & aial: & vocetur sortes: & arguit sic p sillogismū expositoriū .i. ex singularibus factū. sortes est hō. sor. ē aial. ergo qd daz aial est hō. & sic istaq̄ qōdam aial est homo. sequitur ad illam scilicet quidam homo est animal: ad quam sequuntur premisse illius sillogismi expositorii.

Quarto sciēduz: q ista ꝯuersiōe etiā cōuertit vlis negatiua: qō pbat sic: qr bene sequitur: nullus hō est lapis: ergo nullus lapis ē hō: qr ois ꝯña est bona in qua ex pō ꝯñtis sequit oppositū añtis: sed sic est de ista: qr ad istā que est ꝯdictoria ꝯñtis: quidā lapis est hō sequit ista: qdaz homo est lapis p ꝯuersionē simplicē ptīcularis affirmatiue: iā pbatā: & illa ē oppositum añtis: g prima ꝯña fuit necessaria. Et pōt aliter sic argui: si nō sequitur: nullus hō est lapis: ergo nullus lapis est hō oppositum ꝯñtis stabit cū añte: sed ad ipsuz sequit ꝯdictoriū añtis: ergo due cōtradictorie stabūt simul i veritate: qō ē īpossibile: igit oz primā cōsequentiā fuisse necessariam.

Sed cōtra predicta primo argui. In oi ꝯuersione ē mutatio pdicati cū mutatiōe sbti. ergo in qualibet cōuersiōe sūt plures mutatiōes: & p ꝯñs nulla est mutatio simplex siue ꝯuersio. ¶ Scdo sic: hec est ꝯuersio simplex. sor. ē hō. igit qdaz hō est sor. & tñ ibi ñ remanet eadez q̄ztitas: cū pma sit singularis: & scda sic particularis. igit in cōuersiōe simplici nō manet eadē q̄ztitas. ¶ Tertio sic: nullus hō est spēs: igit nulla spēs ē hō. nō sequitur: cū añs sit verū: & ꝯñs falsuz: cū ꝯdictoriū ꝯñtis sit vez. s. aliqua spēs est hō: igit vlis negatiua non bñ cōuertit simplr. ¶ Quarto sic: non sequit nullus senex erit puer: ergo nullus puer erit senex: cū añs sit verū & ꝯñs falsuz: igitur cōuersio simplex vlis negatiue: non est bona cōsequentia. ¶ Quinto. nō sequitur: quidā lapis ē in muro. ergo quidā murus est in lapide: igitur. particularis affirmatiua non cōuertitur simpliciter.

Ad argumenta Ad primū dicit: q lz i cōuersione simplici sint due mutatiōes i numero q̄ztū ad terminos ppōnis: tñ est vna tñ in spē. s. mutatio situs terminoz: & nō est complectēs plures mutatiōes spē: sicut ē in aliis cōuersiōib⁹. ¶ Ad scdm dr: q in illa cōuersione nō manet eadē q̄ztitas quātū ad modū enunciādi: tñ manet eadē vtualr q̄ztū ad id p quo verificant ille ppōnes: qr sicut singularis p vnico supposito verificatur: ita & pticularis & idefinita: rōne cui⁹ de singularibus pticularib⁹ & idefinitis idē ē iudiciū quātuz ad ꝯuersiōes. ¶ Ad tertiū dr q illa: nullus hō ē spēs dz sic ꝯuerti: nulla spēs est aliqs hō: ad hoc q hō in scda ita euidēter teneat p suppositis sicut in prima. ¶ Ad quartum dr. q ille due. s. nullus senex erit puer: & nullus puer erit senex pñt capi in sensu cōposito: & tūc ē sensus: nullus senex sub forma senis erit puer: & sic ambe sunt vere: & pñt capi in sensu diuiso: & est sensus talis: nullus senex quantuz ad id qd ē erit puer: & sic prima ē falsa sicut & scda: qr ibi senex supponit p oibus senib⁹ pñtibus & futuris: rōne verbi de futuro. & p oib⁹ illis distribuit. modo de aliquo futuro sene qui forsan cras nascet: vez est dicere q erit puer. ¶ Ad quītuz dr: q illa non cōuertitur sic: quidā lapis ē in muro: ergo quidā murus ē in lapide: sz dz sic cōuerti. ergo qddaz ens in muro est lapis. qr pdicatum pme nō est murus: sed ens in muro. & silr etiā dicit de istis: qdam oculus ē in capite: quoddā vinuz est in dolio.

¶ Conuersio per accidens ē quādo de predicato fit subiectū & de subiecto pdicatū manēte eadem qualitate: sed mutata quātitate: & sic cōuertit vniuersalis affirmatiua in particularē affirmatiuaz vt: ois hō ē aial: quoddā aial est homo. Et vlis negatiua in particulare negatiuā: vt nullus homo ē asinus: quidam asinus est homo.

¶ Postq̄z auctor determinauit de ꝯuersiōe simplici in q solū ē mutatio pdicati in sbtū & ecōtra. hic ꝯñter determinat de ꝯuersiōe p accidēs in qua sūt due mutatiōes. s. pdicati in sbtū & quātitatis: ipsaz sic diffiniēs. Conuersio ē trāspositio pdicati in sbtū & ecōtra: manente eadem qualitate: sz mutata quātitate. Cui⁹ diffinitiōis ē eadem explicatio sicut pcedētis preter hoc qd hic ponit mutata quātitate ad differentiā conuersionis simplicis.

Primo sciendū q hec cōuersio dr p accñs: qr p ipsaz nō ꝯuertit ppō sm se totā & p se primo. sed gra ptis. s. sm suā pticularē: vt hec. ois hō ē aial g qddā aial est hō: pma nō ꝯuertit nisi rōne sue particularis. s. qdā hō est aial. que ꝯuertit simplr in aliā: & nō conuertit sm se totā: hoc ē sm oēs suas singulares: etiaz illa ꝯuertēs sequit ad ipsā sm partē ei⁹ & nō p se: primo modo id qd ꝯuenit alicui sm partē sibi cōuenit p accñs: & p alterius: ideo talis cōuersio per accidens nominatur.

Secundo sciendū: q sm hāc ꝯuersionē debite cōuertitur vlis affirmatiua i particularem affirmatiuā probat qr hic est bona consequentia cuz trāspōne subiecti & pdicatiōis hō est animal. ergo qddaz aial ē hō. ergo ibi est debita cōuersio. cum ꝯuersio sit formalis ꝯña vnius ppōnis ad aliā cū mutatiōe predicati in sbtū & eꝯ. añs pbat: qr ad istaz. ois hō est aial. sequitur ista: qdaz hō ē aial. p legē subalternaz. & vltra s. quit: qdaz hō est aial. ergo qddā aial est hō: p cōuersionē simplicē. ergo de pmo ad vltimū seqt: ois hō est aial. g qddā animal ē hō. p illā regulā ꝯsequētiarum. quicqd sequitur ad ꝯñs bone ꝯsequētie seqt ad añs. & talis ꝯña vocat de pmo ad vltimū. & sic vlis affirmatiua bñ ꝯuertit p accñs: nō tñ pōt ꝯuerti simplr: qr argueret a nō distributo ad distributū a pte pdicati pme ppōnis: qd nō distribuit in pria. eo q est predicatū p pōnis affirmatiue: & tñ distribueret in scda cū eet subiectū ppōnis vlis.

Tertio sciendū q p ꝯuersionē p accidēs debite cōuertit vlis negatiua in pticularē negatiuā pz qr hec est bona ꝯña cū transpositione terminorū. nullus hō ē lapis. igit quidā lapis nō est hō. igit vlis negatiua bñ conuertit per accñs. añs pz q bñ sequit. nullus hō ē lapis g nullus lapis ē hō. p cōuersionē simplicē vniuersalis negatiue ad quā sequit ista. quidā lapis nō ē hō p legē subalternaz. iō seqbat ad pmā. & ibi ē bona ꝯña. Itē si nō sequat nullus hō ē lapis. ergo quidā lapis non est homo. oppositū cōsequentis stabit cū añte in veritate. s. omnis lapis est homo. sed ad ipsaz sequitur. quidaz hō est lapis. p cōuersionem p accidēs vlis affirmatiue. sz illa est ꝯdictoria añtis. igitur due ꝯdictorie stabūt simul in veritate. qd est ipossibile. & silr posset pbari cōuersio p accidens vniuersalis affirmatiue.

Quarto sciendū q vt supponit in hac pbatione vltima i oi mala ꝯña oppositū ꝯñtis stabit in vitate cū añte: Cui⁹ rō est. qr in oi mala ꝯña añs potest esse vez. ꝯñte falso. & iō oppositū ꝯñtis. ipsi⁹ pōt stare in veritate cū añte. vnde cōsequētia nō dr mala nisi qr ꝯña eius nō includit in añte. sz pōt esse falsuz añte existe vō iō suū oppositū pōt esse vez cū añte talis cōsequētie & ecōtra in bona ꝯña. vnde ex vō nūq̄z sequit falsum. licet ex falso qñqz sequat verū. ¶ Ex quib⁹ pz q vlis affirmatiua & vlis negatiua bñ conuertuntur p accñs. sz nulla particularis pōt cōuerti p accñs. qr si sic conuerteret i vniuersalez. sed ad particularē nunq̄z sequitur formaliter sua vlis. iō particularis nunq̄z cōuertit per accñs.

Sed cōtra pdicta pmo argruit. qlitas rei cōsequitur q̄ztitatē ei⁹. igit mutata quantitate mutabit qlitas. g in ꝯuersione p accñs non manet eadē qlitas mutata quātitate. ¶ Scdo sic. non sequit ois hō videt lapidē. igit qdam lapis videt hoiem. ergo vlis affirmatiua nō bñ ꝯuertit p accñs. ¶ Tertio sic. nō seq.

omnis hō ē mortuus .ergo qdā mortuū est homo: cum aīs possit eē verū ɔñte existē falso ergo vlis affirmatiua non bene cōuertit per accidēs. ¶ Quarto sic nō sequit: nullus hō est mulier: ergo quedā mulier nō ē hō: igit cōtra ɔuersionē vlis negatiue. ¶ Quinto sic nō seqt: nullū aial pter hoiez ē rōnale. ergo qddā rōnale nō ē aial pter hoiez: igit vlis negatiua nō dz cōuerti p accidens.

Ad argumenta

Ad primum dr: q mutata quantitate in numero mutat qualitas sm numez: q qualitas sequit quātitatē i eē numerali: sz mutata quātitate in spē nō mutat qualitas i spē: q sm suū eē specificū nō sequit quātitatē: z de ista est hic ad ppositū. ¶ Ad scdm dicit: q illa non bñ ɔuertit sz dz sic ɔuerti. ois hō videt lapidē. ergo qddam videns lapidē est hō. ē eniz regula in ɔuersiōibus: q qñ in ppōne ponit verbū adiectiuū p copula principali anteqz conuertat ppō illud resoluēduz est p est: z suū participiū z dz illud participiū accipi in pdicato: z reduci ad sbtm ɔuertētis: ali non fieret de pdicato prime sbtm secūde. ¶ Ad tertiū dr: q illa nō bñ ɔuertit: q2 in ista. ois hō ē mortuus hō supponit p ptitib z pteritis sil: rōne illi pteriti mortuus. z in alia tenet p ptitib tm: z nō ampliat: sed dz sic ɔuerti ois hō ē mortu .ergo qddā mortuū est vel fuit hō vñ habēdū ē p regula: q termini cōuertentis z ɔuerse debent teneri eque ample. z eque stricte. i. p equalib suppositis: aut ille nō eēnt participantes vtroqz termino: nō ista sic conuertitur: omnis hō est generandus: ergo qddā generāduz est vel erit hō: z dz poni verbuz futuz: vt hō stet in scda pro futuris sicut in prima. ¶ Ad quartuz dr: q illa dz sic conuerti: nullus hō est mulier: ergo quedā mulier nō est aliqs hō. z ponit aliqs hō vt hō stet in scda pro viris tm sicut i prima. ¶ Ad quītū dr: q illa male cōuertit: sed dz sic ɔuerti. nullum aial pter hoiez est rōnale. ergo qddā rationale nō est aial aliud ab hoie resoluendo pter p aliud z ab: z sic debet fieri in oibus exceptiuis: de istis tamē z reduplicatiuis z exclusiuis hz videri in paruis logicalibus: quo mō in speciali conuertantur: z sic patet de conuersione per accidens.

¶ Conuersio p ɔtrapositionē est qñ de subiecto fit pdicatuz: z de predicato subiectū manente eadez qualitate z quātitate: sz terminis finitis i terminos infinitos mutatis. Et hoc mō conuertit vlis affirmatiua in se: z particularis negatiua i se vt omnis hō est aial oē non aial est nō hō: z quidam hō non est lapis: quidā nō lapis nō ē nō hō vñ versus. Feci simpliciter ɔuertit: eua per acci. Asto per cōtra sic fit cōuersio tota. Asserit a negat e. sūt vniuersalr ambe. Asserit i. negat o. sunt particular ambo. Ecce tibi sim armigeros ac arma bona con. Et notāduz q illud signū qd ē in subiecto ppōnis que dz cōuerti qdcūqz sit illud dz poni supra totum predicatuz: z reducere ipsuz ad subiectum. Preterea eadē est cōuersio z idefinite z singularis z particularis.

¶ Postqz determinatuz est de cōuersiōe simplici: z p accidens vbi termini mutant soluz sm situz. hic ɔñter de cōuersione p ɔpositionē vbi termini mutant sm situm z significata simul ipsam sic diffiniens. Cōuersio p cōtrapositionē est mutatio subiecti in predicatū z ecōuerso manēte eadē qualitate z quantitate: sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos: cui diffōnis sīlis est explicatio sicut pcedētiū: nisi q2 ibi ponit mutatis terminis finitis i terminos ifinitos ad drāz ɔuersiōis simplicis per accñs.

Primo sciendū q termin finit z ifinit ɔdicūt: iō oñr hre ɔriā positionē z ñ silēz: z q2 i ista cōuersione termini finiti mutant in terminos ifinitos habētes ɔriā positionē terminis finitis. ideo talis cōuersio dr p ɔpositionē. vñ q2 terminus finitis z infinit ɔdicūt. vt dictuz ē: z q̄to vnū ɔdictoriōz ē cōmun z de pluribus dr tanto suū ɔtradictoriū ē min cōe z de paucioribus dr. iō quāto termin finit est cōior z generalior tāto termin infinit est spālior: vt pz p exēpluz. aial eniz est cō munius qz homo: z ecōtra: z non hō est cōius qz nō aial. q2 dr de oib alijs ab aiali: z cū h de alijs aialibus ab homine. z non aial solum dicitur de alijs ab aiali.

Secundo sciendū q p istā cōuersionē debite cōuertitur vniuersalis affirmatiua. patet q2 hic est bona consequētia. ois homo est animal. ergo omne non est aial est non homo. igitur vniuersalis affirmatiua conuertitur in vniuersalē affirmatiuā per cōtrapositionē. antecedēs patet. q2 bene sequit. ois homo est animal. igit ois homo non est nō aial. quia animal z nō aial contradicūt. z vltra ois homo non est non aial. igit omne non animal non est hō. per cōuersionē simplicē vniuersalis negatiue. z vltra. oē nō aial nō ē homo. ergo oē non aial est nō homo. q2 homo z nō hō cōtradicūt. ideo de quocūqz verificat homo negat non hō. ergo de pmo ad vltimuz sequit. ois hō est animal. ergo omne nō aial ē non hō. Aliter etiā posset probari. q2 sicut aial est superi ad hoiem. ita nō homo ad non aial rōne infinitatiōis. vt dictuz est. ideo sicut aial vniuersaliter verificatur de hoie ita non homo de non animali.

Tertio sciendū q particularis negatiua debite cōuertit p ɔpositionē. pz. q2 bñ seqtur. qdaz hō nō ē lapis. ergo qdaz nō lapis nō est nō hō. z sic ibi ē debita ɔuersio. aīs pz. q2 bñ sequit. qdaz homo non est lapis. ergo quidā homo ē non lapis. q2 lapis z nō lapis ɔdicūt. z vltra. qdā hō non est lapis. igit qdaz nō lapis ē hō. per ɔuersionē simplicez particularis affirmatiue. z vltra. qdaz nō lapis est hō. igitur qdam nō lapis nō ē non hō. q2 homo z non hō ɔdicūt. ergo de pmo ad vltimū bene sequit: qdā hō non ē lapis: ergo qdā non lapis non ē non hō: z sic pticularis negatiua bñ ɔuertit per ɔpositionez: non tamē conuertit simpliciter: nec p accidens: quia ibi argueret a non distributo ad distributuz ex parte subiecti prime qd in pma non distribuit. cū sit subiectuz propositionis particularis: z tñ in secunda distribueret: cum esset predicatum propositionis negatiue.

Quarto sciēdū q circa ɔuersiōes pdictas auctor ponit duo notabilia i textu. ¶ Primuz ē q signū positū in sbo ppōnis q dz ɔuerti dz poni supra totū pdicatū ei z illd aggregatū dz poni i sbo ɔuertētis. Rō ē: q2 signū nō ē sbtm nec ps ei: sz est dispō sbi: inqz tuz sbiaō nūqz dz poni ad pdictū sed sp ad sbtm: z hoc ē intelligēdū de ɔuersiōe simplici. z p ɔpositionez vbi manet eadē quātitas z idez signū: z nō de ɔuersione p accñs vbi mutat qntitas. ¶ Scdm notabile ē q eadē ē ɔuersio particularis indefinite z singularis. Rō ē: q2 sicut singularis pro vnico supposito verificatur z particularis z indefinita: iō de ipsis idē ē iudiciū qntū ad cōuersiones. vñ ex predictis pz q vlis affirmatiua ɔuertit p accidēs z p ɔpositionē sil. z vlis negatiua simplr z p accñs. Sz particularis affirmatiua solū ɔuertit simpli: z pticularis negatiua solū p ɔpositionē: z p hoc habent oēs ɔuersiōes vnde versus. Simpl feci ɔuertit eua p acci. Asto per ɔ sic fit cōuersio tota. Qui sic intelligunt. Feci. i. vlis negatiua designata per e. particularis affirmatiua designata p i. ɔuertunt simpli. Eua. i. vlis negatiua designata per e. z vlis affirmatiuā designata p a ɔuertunt per accñs. Asto. i. vlis affirmatiua designata p a. z particularis negatiua designata per o. cōuertunt per cōtrapositionem.

Sed cōtra pdicta arguit pmo: termini finiti et infiniti non sunt idem termini: igitur in ɔuersi one per cōtrapositionem nō remanent idem

terminii: igit ibi nõ fit de subiecto predicatũ: nec econtra. ¶ Scđo sic: sicut se hz hõ ad aial: ita nõ hõ ad non aial qr sicut se hz affirmatio ad affirmationẽ: ita se hz negatio ad negationẽ: sz hõ non põt vlr dici de aiali. ergo non hõ non põt dici vlr de non aiali. igit hec est mala cõuersio: ois hõ est aial ergo oẽ non aial est nõ hõ. ¶ Tertio sic: si particularis negatiua cõuertat p cõtrapositionez argueretur a non distributo ad distributuz a parte sbti cõuerse qđ distribuit in scđa ꝛ nõ in pma: igit talis cõuersio pticularis negatiue nõ valet. ¶ Quarto sic: hec ẽ bona cõuersio: aliqs hõ est sortes: igit. sor. ẽ hõ: ꝛ tñ signuz sbti non dz addi pdicato cõuerse: qr termino singulari nõ dz addi signuz. igitur signuz positũ in sbto nõ semp dz addi pdicato in cõuersione simplici. ¶ Quinto sic: due singulares diuerse qualitatis ꝯdicunt: nõ aũt due particulares. ergo de particularib' ꝛ singularib' nõ ẽ idez iudicium.

Ad argumenta Ad pmũ dicit: qꝫ in conuersiõe p ꝯpositionẽ non manent idẽ termini fm significatum ꝛ modũ significãdi: manẽt tamẽ idez terminu fm vocẽ qr in termino ifinito includit tota vox termini finiti: iõ fit de pdicato subiectum fm qđ: ꝛ ille ppões sunt vtroqz termino participantes. ¶ Ad scđm negat maior: qr hõ est iferius ad aial: sed non hõ est superi' adnõ aial: iõ nõ se habẽt sili: ꝛ illa auctoritas, sicut se hz hõ ad aial: ita non hõ ad nõ aial ꝛc. intelligit in cõuertibilib': ꝛ nõ inter iferi' ꝛ superi'. ¶ Ad tertiuz dr: qꝫ in hac cõuersiõe sbtm ꝯuerse nõ manet simplr ꝛ fm significatuz ei': ideo non est idẽ qđ distribuit i pdicato ꝯuertẽtis: ꝛ in sbo cõuerse est non distributũ: quare nõ arguit a nõ distributo ad distributuz. ¶ Ad quartuz dr: qꝫ illud notabile solũ itelligit qñ pdicatuz ꝯuerse ẽ terminus cõis cui bene põt addi signuz: non aũt qñ ẽ terminus singularis. ¶ Ad quĩtuz dicit: qꝫ lz de particularib' ꝛ singularib' nõ sit idez iudiciuz quantuz ad oppositiões est tñ idez iudiciuz qꝫtuz ad cõuersiones.

Propõ ypothetica est illa que hz duas ppositiones cathegoricas coniunctas tanquã pricipales partes sui: vt si homo currit homo mouetur. Et dicit ypothetica ab hypos qđ est sub: ꝛ thesis qđ est positio: quasi suppositio: quia in ea vna pars supponitur alteri. Propositionuz ypotheticarum tres sunt spẽs. s. conditionalis: copulatiua: disiunctiua.

¶ Postqꝫ superi' determinatuz est de ppositiõe cathegorica q̃ est simplex enunciatio: ꝛ de qua pncipalr in hoc tractatu intẽdit. hic ꝯsir auctor determinat de ppositiõe ypothetica que cõponit ex plurib' cathegoricis: ꝛ sequit cathegoricas sicut cõpositũ sua cõponẽtia: ipsaz sic diffiniens. Propositio ypothetica est illa q̃ hz duas cathegoricas coniunctas per aliquã coniunctionem: vel p aliquod sibi equiualens: vt si homo est: aial est.

Pro quo sciendũ primo: qꝫ in hac diffinitione p hoc relatiuũ illa: itelligit genus diffiniti. s. ppositio q̃ hz modũ generis respectu ppõnis ypothetice: ꝛ residuũ ponit ad drãm ppõnis cathegorice. vñ ibi ponit: q̃ hz duas cathegoricas ad explicãduz materiã ppõnis ypothetice. due eniz cathegorice mãlr cõponũt ypotheticã: ꝛ ponit ꝯiunctas ad ostẽdẽdũ suaz formã totius ypothetice que ẽ eẽ ꝯiũctiuuz duaz cathegoricaruz inter se: ꝛ ponit p aliquã ꝯiũctionẽ pp formã partis ypothetice. sicut. n. in cathegorica subiectũ ꝛ pdicatuz sũt materia: ꝛ copula est forma partis ꝛ eẽ vnitiuũ subiecti ꝛ pdicati est forma toti'. sic i ypothetica due cathegorice sũt materia: ꝛ ꝯiũctio ipsas vniẽs ẽ forma partis: ꝛ esse vnitiuum ipsarum est omnino forma totius.

Secundo sciẽdũ: qꝫ ppões ypothetice psũt dici affirmatiue vel negatiue: qr vt dictũ ẽ hñt copulã pncipalẽ: ꝛ si illa ponat cũ negatiõe dicunt negatiue: ꝛ si sine negatiõe dicũr affirmatiue: ꝛ sic psũt dici quales sed nõ quãte. Cui' rõ ẽ: qr quãtitas ppositionis se tenet ex parte subiecti ppositionis: sed subiectum cathegorice nõ ẽ pars pncipalis ppositiõis: ypothetice sed tñmõ remota: ꝛ a partib' remotis nõ dz fieri denominatio rei: iõ ypothetice nõ dicũr alicui' qꝫtitatis.

Tertio sciẽduz: qꝫ pdicta diffinitio ppositiõis ypothetice põt dici qđitatiua fmmodũ. Rõ ẽ quia explicat naturaz propositionis ypothetice p gen' et differentiam: hoc est per materiam ꝛ formaz eius. iõ ostẽdit principia essentialia diffiniti ꝛ essentiã eius: eo modo quo habet essentiã: ꝛ per ipsam habet sufficienter qđ est ppositio ypothetica. Et dicit ypothetica ab ipos qđ est sub: ꝛ thesis positio quasi suppositiua locutio: qr in ipsa vna cathegorica est in potẽtia ad aliaz: vnde prima se habet quodammodo in potentia ad secundam: ideo aliquo modo sibi supponitur.

Quarto sciendũ: qꝫ ppositio ypothetica diuidit p cõditionalẽ copulatiuã ꝛ disiũctiuã que dicunt species ei' fm modũ: que diuisio sic pbat: quia in omni ppositiõe ypothetica cõiungunt due cathegorice: vel ergo cõiungunt fm voces tñ: ꝛ sic est disiunctiua: vel fm voces ꝛ significata simul: ꝛ hoc dupliciter: qr vel illa significata denotant continere se inuicẽ sicut antecedẽs cõtinet consequens: ꝛ copulant per modũ vnius: ꝛ sic ẽ conditiõalis. vel copulantur p modũ diuersoꝝ: ꝛ sic est copulatiua: ꝛ p hoc pz qꝫ in cõditionali in qua vniunt due cathegorice per modũ antecedentis ꝛ cõsequẽtis: ꝛ per modum vnius magis vniunt cathegorice qꝫ in aliis vbi vniuntur per modum diuersoꝝ: ꝛ adhuc magis in copulatiua qꝫ in disiunctiua: ideo conditionalis precedit copulatiuam: ꝛ copulatiua disiunctiua.

Sed cõtra predicta arguit pmo: idẽ est ppositio ꝛ ppõ vna sicut hz pbũs idez est hõ: ꝛ vnus homo: sz ypothetica non ẽ ppositio vna. igit nec ẽ ppositio: ꝛ p ꝯñs male ponit propositio eẽ gen' ei'. ¶ Scđo sic: ex duob' actu existib' non põt fieri vnũ tertiũ: sz due cathegorice due sũt ppões in actu. igit ypothetica nõ fit ex duab' cathegoricis. ¶ Tertio sic. hec ẽ ypothetica. sor. currit qñ mouet: ꝛ tñ ibi nõ ẽ ꝯiũctio vniens ipsas cathegoricas. igit ꝯ diffinitionem ypothetice. ¶ Quarto sic. aliqua ẽ ypothetica cãlis vt hec: qr sol lucet dies ẽ. ꝛ aliqua tpalis: vt qñ sol lucet dies ẽ. ꝛ aliqua localis vt sor. currit vbi plato disputat: ꝛ tñ ille spẽs non ponunt i diuisiõe ppõnis ypothetice. igit diuisio nõ est bona. ¶ Quito sic eadẽ ẽ copulatiua ꝛ disiũctiua: vt sor. currit ꝛ plato vl' robert' disputat. igitur mẽbra illius diuisionis coincidũt. igitur diuisio est insufficiens.

Ad argumenta Ad pmuz dr qꝫ lz ypothetica nõ sit vna simpliciter: est tñ vna ꝯiunctione: qr capit vnitatẽ a ꝯiũctiõe vniẽte ipsas cathegoricas. ¶ Ad scđm võ dr. qꝫ lz ex duob' existẽtibus actu vt actu sũt nõ fiat vnũ tertiũ. tñ ex ipsis inqꝫtũ vnũ est in potẽtia respectu alteri' bñ fit vnũ tertiũ actu: sz in ypothetica vna cathegorica bñ ẽ in potẽtia ad aliã: est tñ cathegorica fm ppriũ ei' actũ q ẽ vnio pdicati ꝛ subiecti i ypothetica: tñ ille act' ppri' non est sibi vltim' act'. sed ipsa ẽ sub actu toti' ypothetice: iõ non dr ibi esse sub actu pprio: nec manet ibi sub forma ppria tãqꝫ sub vltima forma. qr forma eius se hz per modũ potẽtie ad formam toti' ypothetice. ¶ Ad tertiũ dr qꝫ in illa ppositione nõ est ꝯiũctio explicite lz sit iplicite. ꝛ iplicat in hoc relatiuo q qđ tãtuz valet, sicut ꝛ ille. iõ sensus est. sor. currit q mouet. i. sor. currit ꝛ ille mouet. ꝛ sili' diceret de istis. sor. ẽ tãt' qꝫtus est plato. ꝛ hector est talis qualis est paris. ¶ Ad quartũ dr. qꝫ ille spẽs ypothetice cõtinẽt sub istis tribus tanqꝫ sibi inferiores. ideo non debuerũt ꝯ ipsas enumerari. vñ cãlis cõtinet sub conditionali. ꝛ tẽporalis

⁊ localis sub copulatiua: q2 cū dr̄ sor. currit qñ plato disputat sensus ē sor. currit in aliquo tpe: ⁊ in eodē plato disputat: ⁊ sili cū dr̄: sor. currit vbi plato disputat. sensus ē: sor. currit in aliquo loco: ⁊ in eode ꝫ plato disputat: ⁊ sic vtraqz resoluit̃ i copulatiuā. ¶ Ad quītū dicit̃ ꝙ lꝫ eadē ypothetica sit mālr̄ copulatiua ⁊ disiūctiua: nō tñ est eadē formalr̄: q2 fm ꝙ in ipsa pōit capi diuerse cōiūctiões ꝓ copula pncipali sic est diuersa ī spēꝫ: vt ī ista. sor. currit. ⁊ plato vel robertus disputat: si ⁊ sit copula pncipalis est copulatiua: ⁊ si vel est copula pncipalis ē disiunctiua.

¶ Conditionalis est illa in qua cōiungunt̃ due cathegorice p hanc cōiunctionē si: vt si homo currit hō mouet̃. ⁊ cathegorica illa cui imediate adiungitur hec cōiūctio si dicitur añs: reliqua vero ꝯñs. Ad veritatem conditionalis exigitur: ꝙ añs non possit esse verum sine ꝯñte: vt si homo ē. aial aial est: vnde omnis cōditionalis vera est necessaria: ⁊ ois cōditiōalis falsa est ipossibilis. Ad falsitatem eius sufficit ꝙ antecedens possit esse sine ꝯñte: vt si sortes est albus est.

¶ Postq̃ꝫ auctor posuit diffinitionē ꝓpōnis ypothetice ⁊ eius diuisionez: hic ꝯñter determinat de mēbris eiꝰ: ⁊ quia conditionalis pfectior est oibus aliis: q2 in ipsa vniuntur due cathegorice per modū añtis ⁊ consequētis in aliis autem soluꝫ vniuntur p modū diuersarū ꝓpositionū: ideo prius determinat de cōditionali q̃ꝫ de aliis eaꝫ sic diffiniens. Cōditionalis est illa in qua coniunguntur due cathegorice per hanc cōiunctionez si.

Primo sciendū: ꝙ talis ꝓpō dicit̃ cōditiōalis q2 ponit veritatē sui ꝯñtis cōditiōaliter: ⁊ nō absolute: vñ ponit suā veritatez sub illa cōditiōe si antecedēs ē verū denotādo ꝯsecutionez vniꝰ ꝓpōnis ad aliam: ⁊ q2 ista cōiūctio si denotat ꝯsecutionē ⁊ antecessionē vnius ꝓpōnis ad aliā: iō in cōditionali due cathegorice cōuenienter cōiūguntur per hanc cōiūctionē si: vel p aliā sibi equalentez. Ex quo pꝫ ꝙ ad pfectā rōnez cōditiōalis sufficit ꝙ vna ꝓpō denotet̃ sequi ad aliā: ⁊ hoc fit in ꝓpositione causali: vbi denotatur ꝙ añs est cā ꝯñtis: ⁊ insert ipsuꝫ: vt hic: q2 sol lucet dies est: iō cālis est vna spēs contenta sub cōditionali: sed vltra rōnez cōditionalis accidit cālitatez sui añtis respectu ꝯñtis: rōne cuius plus requiritur ad veritatez eius q̃ꝫ ad veritatez cōditionalis.

Secundo sciendū: ꝙ ad veritatez ꝯditionalis reqrit̃ ꝙ añs nō possit esse verum sine ꝯñte: hoc est sine vitate sui ꝯñtis. Cuiꝰ ratio ē: q2 cōditionalis vera ꝑortat ꝯñaꝫ necessariaꝫ: sed in oi bona ꝯña si añs eius sit veruꝫ ꝯñs eius erit veruꝫ: q2 ꝯñs actu ⁊ itellecta icludit̃ in añte: rōe cuius ex vero nō sequit̃ nisi veruꝫ: iō i ꝯditiōali: si añs eiꝰ est veꝝ ꝯñs eiꝰ erit verum.

Tertio sciendū ꝙ ad falsitatē ꝯditiōalis reqrit̃ ꝙ añs possit eē verū sine ꝯñte. Rō ē: q2 cōditionalis denotat ꝯñaꝫ vnius ꝓpōnis ad aliā. Sed ad hoc ꝙ sit mala ꝯña oꝫ ꝙ añs possit esse veruꝫ ꝯñte eiusdez existente falso nisi sit repugnātia terminoꝝ añtis: eo ꝙ in tali ꝯña ꝯñs non icludit̃ in añte: iō pp habitudinē añtis et ꝯñtis non repugnat añs esse veꝝ sine ꝯñte. vñ in ꝯditiōali illa ꝓpō cui imediate iūgit̃ hec ꝯiūctio si. dr̄ añs. alia vo ꝯñs. Ex pdictis pꝫ ꝙ ois ꝯditionalis vā ē necīa: q2 dicit necīaꝫ ꝯñtiaꝫ viniꝰ ꝓpōnis ad aliā: qd̄ requirit̃ ad vitatez eius: sed ois ꝯditionalis falsa est ipollis: q2 ipsa dicit ꝯñtiaꝫ vnius ꝓpositiōis ad aliā: ⁊ illa ꝯña ꝓ nullo tpe ē necessaria: sine sit ibi habitudo ꝯtingēs siue impossibilis ideo est pro oīm tpe falsa: ⁊ sic est impossibilis.

Quarto sciēdū: ꝙ a tota ꝯditiōali duobꝰ modis arguit̃. Uno mō a positiōe añtis ad positionē ꝯñtis: vt hic. si. sor. currit. sor. mouet̃. sed. sor. currit. g̃ mouet̃. Scdo mō. a destructione ꝯñtis ad ōstructionez añtis: vt si. sor. currit. sor. mouet̃. g̃ si nō mouetur nō currit: ⁊ tales syllogismi dicunt̃ ypothetici. Posset ēt argui p alias regulas ꝯñtiarū: vt p istaꝫ. Quicquid seqt̃ ad ꝯñs bone ꝯsequētie sequit̃ ad añs eius. Et p istā. Quicqd antecedit ad añs antecedit ad ꝯñs. Et rō est: q2 ꝯditionalis est quedam cōsequentia: vt dictum est.

Sed contra predicta pmo argui̊t. Hec ē ꝯditionalis: si hō ē ē, asinꝰ esset rudibilis: ⁊ tamē ibi non cōiungunt̃ due cathegorice: sed due orōnes cōiunctiue: igit̃ male diffinit̃ ꝓpō cōditionalis. ¶ Secūdo sic: hec ē cōditionalis: sortes currit. igit̃ mouetur: cū sit ypothetica: ⁊ nō sit copulatiua nec disiunctiua: tamē ibi non cōiunguntur due cathegorice per hanc cōiunctionez si, ergo cōtra diffinitionez. ¶ Tertio sic: ista. si homo est asinus equus curret. añs nō pōt esse veꝝ sine ꝯñte: q2 illud añs nullo mō pōt esse verū. ⁊ tñ non est vera cōditionalis. ergo ad veritatē conditionalis nō sufficit: ꝙ antecedens nō possit esse verū sine consequente. ¶ Quarto sic: hec conditionalis vera est: si sortes currit sortes mouetur: ⁊ tñ non est necessaria: cum vtraqz pars sit contingens: ergo nō ois conditionalis vera est necessaria. ¶ Quinto sic: ista est falsa: si homo currit hō ē albꝰ: ⁊ tñ pōt esse vera: supposito ꝙ omne currens sit albū igit̃ non omnis falsa est impossibilis.

Ad argumenta Ad pmuꝫ dr̄ ꝙ ista nō est cōditiōalis p se pmo: ſꝫ solūꝫ p reductionē istaꝝ ꝯiūctiuaꝝ ad propōes idicatiuas. Rō est: q2 cōditionalis denotat vitatē sui ꝯñtis seq ad veritatē sui antecedētis: ſꝫ antecedēs nō pōt esse veꝝ vel falsum. nec ꝯsequēs nisi sit oratio indicatiua. ¶ Ad scdm dr̄ ꝙ lꝫ in illa nō ponat̃ formaliter hec cōiūctio si. ponit̃ tñ virtualiter in hac ꝯiunctiōe ergo. q̄ denotat habitudinem vnius ꝓpōnis ad aliā. sicut illa cōiūctio si. ⁊ lꝫ illa ꝓpositio ponat veritatē sui antecedētis hec tñ nō est ī ꝓpositū, conditionalis. sed vtute modi positiōis ⁊ ꝑlatiōis ꝓpōnis cathegorice. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ licet in illa ꝓpōne añs nō possit esse veꝝ pp repugnātiā suoꝝ terminorum. hoc tñ nō repugnat pp habitudinē eius ad suū ꝯñs. cuꝫ possit eē veꝝ sine ꝯñte. q2 si poneret̃ esse veꝝ, per impossibile nō pp hoc sequeret̃ cōsequēs. iō illa, nō est cōditioālis vera. ¶ Ad quartū dicit̃. ꝙ licet vtraqz pars illiꝰ conditionalis sit cōtingēs tamē habitudo vniꝰ ad aliā est necessaria. ⁊ hoc sufficit ad veritatez cōditionalis q̄ solū denotat necessariā habitudinē vniꝰ cathegorice ad aliam. ¶ Ad quītuꝫ dr̄ ꝙ si supponat̃ illa vlis. oē currens ē album. tūc cōclusio sequit̃ de necessitate. ſꝫ hoc erit virtute illaꝝ duaꝝ premissaꝝ. oē currēs est albuꝫ. ⁊ hō currit. et non vtute illiꝰ soliꝰ ꝓpōnis hō currit. iō illa ꝯditiōalis pma nō propter hoc efficit̃ vera. ſꝫ semꝑ est ipossibilis.

¶ Copulatiua est illa in qua coniungūtur due ꝓpositiones cathegorice per hanc coniunctionem ⁊: vel aliquam sibi similem: vt sortes currit ⁊ plato disputat. Ad veritatem copulatiue exigitur vtranqz partem esse veram: vt homo est animal ⁊ deus est. Ad falsitatem eius sufficit alterā ptez eē falsaꝫ: vt hō est animal ⁊ equus est lapis.

¶ Postq̃ꝫ auctor determinauit de ꝓpōne ꝯditionali. hic ꝯñter fm ordinez prius positū determinat de copulatiua ipsaꝫ sic diffiniēs. Copulatiua est illa in qua cōiūgūtur due ꝓpōnes cathegorice p hanc cōiunctionē ⁊. vl' p aliqd̄ sibi equiualens. ⁊ ponit̃ p hāc cōiūctionē ⁊ ad differentiaꝫ aliaꝝ specieꝝ ypothetice in qbꝰ cathegorice cōiūguntur per alias coniunctiones. ⁊ dicit̃ talis ꝓpositio copulatiua magis q̃ꝫ alie ypothetice. q2 licet in aliis coniūgant̃ cathegorice per aliquam coniunctionem tamen in ista soluꝫ copulantur p cōiunctionez copulatiuaꝫ. vñ i cōditionali ꝯiūgūtur p modū vniꝰ. sicut añs ⁊ ꝯñs q̄i

cludūt seinuicē: ꝛ in disiūctiua solū ꝯiungunt̄ q̄ꝫtuꝫ ad voces: ꝛ disiūgunt̄ q̄ꝫtuꝫ ad significata: ideo in sola copulatiua cathegorice vniunt̄ simplr̄ ꝛ ꝑ moduꝫ diuersorum.

Primo sciendū: q̄ ad veritateꝫ copulatiue requiritur q̄ vtraqꝫ pars sit vera. Cuiꝰ rō est: q̄ copulatiua siml̄ ponit ambas partes eiꝰ siml̄ asserēdo eas, ꝫ sua significata. Jō ad veritateꝫ eiꝰ requirit̄ q̄ vtraqꝫ ps sit vera: ipsa. n. est sicut totū integrale respectu partiū eiꝰ sed ad esse totiꝰ integralis sequit̄ esse cuiuslibet ptis principalis eiꝰ: iō ad veritateꝫ copulatiue reqrit̄ veritas vtriusqꝫ ptis: q̄ꝫuis tñ in tpali vltra hoc reqrat̄ q̄ ambe ptes sit vere ꝑ eodē tpe ꝛ hoc ē q̄ spēs semper addit aliqd vltra suū genꝰ: nō tpalis est vna spēs copulatiue: etiā i locali requirit̄ vtrāqꝫ ptē esse verā ꝑ eodē loco: vt hic sortes currit vbi plato disputat. hoc tamē nō requiritur ad ipsaꝫ. inq̄ꝫtū copulatiua: ē ꝫ inq̄ꝫtū est talis copulatiua.

Secundo sciēdū: q̄ copulatiua inter oēs ꝓpōnis ypothetice spēs hꝫ minorē vnitatē: q̄ ipsa pōit duas cathegoricas siml̄ q̄ꝫtū ad veritatē earuꝫ: sic ꝑus dciū ē. Cōditiōal̄ āt solū ponit hitudinē vniꝰ ad aliā: ꝛ disiūctiua solū ponit vitatē vniꝰ cathegorice: iō copulatiua hꝫ miorē vnitatē iter oēs: ꝛ ē simplr̄ ꝓpō plures: ꝛ solū ē vna ꝯiūctiōe ꝛ ſm qd. vnū q̄ copulatiua siml̄ ponit veritatē vtriusqꝫ ptis eiꝰ: iō arguēdo a tota copulatiua ad veritatē cuiuslibet ptis eius seorsuꝫ ē bona ꝯña: vt bene sequit̄: hō ē aial ꝛ deꝰ est: ergo homo ē animal.

Tertio sciendūꝫ: q̄ ad falsitatē copulatiue sufficit alterā pteꝫ eē falsaꝫ. Rō est: q̄ ipsa simul ponit ambas ptes eiꝰ. sicut vl̄is oēs suas singulares. ergo ꝑpter falsitatē vnius cathegorice ipsa ē tota falsa. ꝛ copulatiua cuius ambe partes sūt false: nō est magis falsa intensiue: q̄ꝫ illa q̄ hꝫ tñ vnā falsaꝫ: ꝫ sit magis falsa extēsiue. q̄ falsitas eius ad plura se extēdit. Ex istis seqt̄: q̄ arguēdo a falsitate vnius cathegorice ad falsitatē totiꝰ copulatiue est bona ꝯña. Sequit̄ etiā q̄ ad possibilitatē copulatiue reqrit̄ possibilitas vtriusqꝫ partis eius: ꝛ nō sufficit q̄ ambe partes sint ſm se possibiles: sed reqritur q̄ sint iter se ꝯpossibiles. iō ista non est possibilis. sor. est. sor. nō est: q̄ ille due non sunt cōpossibiles iter se in veritate cū sint ꝯdictorie. Sꝫ ad necessitateꝫ copulatiue requirit̄ necessitas vtriusqꝫ partis eiꝰ. Et ad possibilitatē sufficit ipossibilitas vnius partis eiꝰ. Et ad contingētiā sufficit ꝯtingētia vnius partis: nisi altera sit impossibilis.

Quarto sciēdū: q̄ ad dādū ꝯdictioneꝫ i copulatiuis habetur talis regula: q̄ copulatiua ꝛ disiūctiua de ptibꝰ ꝯdicētibꝰ ꝯdicūt: q̄ nō pñt siml̄ eē vere nec siml̄ false ꝫ repugnāt i veritate ꝛ falsitate siml̄. Et posset ēt aliter dari ꝯdictio in oībꝰ ypotheticis ferēdo negationeꝫ ad ꝑncipalē copulā ypothetice. vel ꝑponēdo negationeꝫ toti ꝓpōni: q̄ nō ē veriꝰ dare ꝯdictionē q̄ꝫ toti ꝓpōni ꝑponere negationē: ꝛ ꝑ hoc pꝫ qd sit ꝓpositio copulatiua: ꝛ quid requiritur ad falsitatē ꝛ veritatē eius.

Sed cōtra ꝑdicta ꝑmo argūit̄: hec est copulatiua. sortes ꝛ plato currunt: ꝛ tamē ibi non sunt due cathegorice: igit̄ ꝯ diffinitioneꝫ copulatiue. ¶ Scdō sic: hec est copulatiua: ois hō currit: q̄ copulatiue cōtinet istas sor. currit plato currit: ꝛ sic de aliis ꝛ tñ ibi non est ꝯiunctio copulatiua igit̄ cōtra diffinitionem. ¶ Tertio sic: hec est copulatiua vera. homo ē aial ꝛ equus est lapis: igit̄ ad veritatem eius nō requirit̄ veritas vtriusqꝫ partis. Antecedens patet q̄ ois ꝓpositio aliquid dicēs ita eē sicut est: est vera sed illa dicit aliqd eē sicut est. igit̄ est vera: q̄ dicit hominem esse aīal. ¶ Quarto sic: in copulatiua magis vniuntur due cathegorice q̄ꝫ in disiunctiua. in qua vniunt̄ ſm voces tñ igitur copulatiua est magis vna q̄ꝫ disiunctiua: igitur non habet minorem vnitatem oibus aliis. ¶ Quinto sic: totum valet tantum quantū quelibet pars: igit̄ ad hoc q̄ tota copulatiua sit falsa oportet quamlibet parteꝫ esse falsaꝫ: ꝛ non sufficit falsitas alterius partis.

Ad argumenta Ad ꝑmuꝫ dr̄ q̄ si i illa ꝓpōne: sor. ꝛ plato currunt illa cōiunctio copulet inter terminos. s. iter forteꝫ ꝛ platoneꝫ: ipsa est cathegorica de copulato subiecto: sed si copulet iter ꝓpōnes ipsa est copulatiua: ꝛ tūc ibi sūt due cathegorice. s. sortes currit. ꝛ plato currit. ¶ Ad scdm dicit̄ q̄ ꝫ ista: ois hō currit: materialr̄ ꝯtineat plures cathegoricas, etiā copulatiue: tñ ille nō ꝯtinet̄ per modū pluriuꝫ et formalr̄ sed ꝑ modum vniꝰ tñ: iō nō ē copulatiua. ¶ Ad tertiū dicit̄: q̄ ꝫ ista: ois hō est aial ꝛ equus est lapis: dicat aliqd esse sicut est q̄ꝫtuꝫ ad parteꝫ sui significati nō tñ quātū ad suuꝫ totū significatuꝫ qd̄ ipsa affirmat: qd̄ reqritur ad veritateꝫ ꝓpōnis copulatiue. ¶ Ad quartū dr̄: q̄ ꝫ in disiunctiua cathegorice minus vniant̄ q̄ꝫ in copulatiua: q̄ tñ disiunctiua solū ponit veritatem vniꝰ cathegorice ideo hꝫ simplr̄ maiorem vnitatem q̄ꝫ copulatiua. ¶ Ad q̄tuꝫ dicitur q̄ si capiat̄ tota distributiue: tūc ad hoc q̄ tota copulatiua sit falsa requirit̄ falsitas vtriusqꝫ partis eius: sed si capiat̄ tota copulatiue pro perfecto: sic tota dicit̄ falsa propter falsitatem vnius partis.

¶ Disiunctiua ē illa in qua cōiunguntur due ꝓpositiones cathegorice ꝑ hāc cōiunctionē vel: aut aliā sibi equiualētem: vt sortes currit vel plato disputat. Ad veritatē disiunctiue sufficit alterā partem esse verā: vt hō est aial vel equus est asinus: ꝛ ꝑmittitur q̄ vtraqꝫ pars eius sit vera: sed nō ita ꝓprie: vt homo est animal vel equus ē hinnibilis. Ad falsitatem eius oportet vtrāqꝫ partem eiꝰ eē falsam: vt hō est asinus vel equus est lapis.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit supiꝰ de ꝓpōne copulatiua i qua due cathegorice ꝯiūgunt̄ ſm voces ꝛ significata siml̄. Hic cōsequenter determiat de disiūctiua in q̄ cathegorice ꝯiūgunt̄ ſm voces tñ: ꝛ ipaꝫ ꝑmo sic diffinit: disiūctiua est illa i qua cōiungunt̄ due cathegorice ꝑ hanc ꝯiūctioneꝫ vel: aut per aliā sibi equiualentem.

Primo sciendūꝫ q̄ hec ꝓpō dr̄ disiunctiua eoꝙ̄ i ipsa due cathegorice disiūgunt̄ q̄ꝫtuꝫ ad significata: ꝛ q̄ hoc fit ꝯuenienter ꝑ ꝯiūctioneꝫ disiunctiuā: ideo in ipsa cathegorice vniunt̄ per aliquā ꝯiūctiōeꝫ disiunctiuā. Cōiunctionis. n. disiunctiue duo sūt actusꝰ. Primus est ꝯiungere voces: in quo ꝯuenit cū aliis cōiūctiōibꝰ: rōe cuiꝰ ꝯiūctioꝰ dr̄. Scdꝰ actus est disiungere significata. rōne cuiꝰ dr̄ disiūctiua: ꝛ i hoc differt sic ab aliis specie bꝰ ꝯiūctiōis: ꝛ ꝑ hoc pꝫ itentꝰ diffōnis ꝑmisse.

Secundo sciendūꝫ q̄ ad veritatē disiūctiue sufficit alterā eiꝰ partem esse verā. Rō q̄ disiunctiua ponit duas cathegoricas. s. vnā sub disiūctione ad aliaꝫ: ideo de suo formali significato tñ ponit vnaꝫ cathegoricam: nō tñ determinate hāc vel illā: sed indeterminate. Jdeo ad veritateꝫ eiꝰ sufficit alterā partem esse verā: cum ponat soluꝫ vnā illaꝫ partiū: ipsa cuꝫ est sicut totū vl̄e. Sed ad esse totiꝰ vl̄is sufficit positio vnius suarū partiū. sicut ad pōnē aialis sufficit positio hois iō ad veritatē disiunctiue sufficit veritas vniꝰ partis. Ex q̄ pꝫ q̄ ad possibilitatē eiꝰ requirit̄ possibilitas alteriꝰ ptis eiꝰ. Et silr̄ ad necitatē eiꝰ sufficit necitas vniꝰ ptis eiꝰ: q̄ eadē est rō de posl̄itate sicut de necitate eius ꝛ veritate.

Tertio sciendū q̄ ad falsitatē disiūctiue requitur vtrāqꝫ partē esse falsā. q̄ si tñ vna sit falsa ꝛ alia vera: cū ad veritatē eiꝰ sufficiat veritas vniꝰ ptis ipsa erit vera simplr̄: ꝛ nō poterit dici falsa. Jō ad hoc q̄ ipa sit falsa reqrit̄ falsitas vtriusqꝫ ptis eiꝰ sic ad destructionē vl̄is reqrit̄ destructio oīuꝫ suaꝫ ptiuꝫ subiraꝫ. Ex q̄ seqtur q̄ ad ipossibilitatē disiūctiue reqrit̄ ipossibilitas vtriusqꝫ ptis eiꝰ: q̄ si vna eēt polis tota diceret̄ polis. Et ad cōtingētiā eius requirit̄ vtrāqꝫ partē esse ꝯtingen

tem: vel q una sit ipossibilis τ alia ɔtingẽs: qꝛ si una sit necessaria τ alia ɔtingẽs tota dicit eẽ necĩa. τ hoc itelligendũ est i affirmatiuis: qꝛ opposito mõ se hꝫ in negatiuis.

Quarto sciendũ q dupliẽ arguiẽ a disiunctiuis. Uno mõ: a tota disiunctiua cũ destructione uni' partis ad positionem alteri': vt hõ est aial: vel equus ẽ lapis. sed equ' nõ est lapis: igiẽ hõ est aial. Scdo mõ arguendo a veritate uni' ptis ad veritatẽ toti' ẽ bona ɔña. vñ bñ sequiẽ. hec est vera: hõ currit: igiẽ hec ẽ vera: hõ est asin': vel hõ currit. Et posset arguere a falsitate toti' disiũctiue ad falsitatẽ vtriusqꝫ partis τ ecõuerso. De mõ aũt dãdi ɔdictionẽ i disiũctiuis satis dictuz est.

Sed contra predicta pmo arguiẽ: hec est disiũctiua: ois ꝓpõ ẽ vera vl' falsa: cum ibi sit ɔiunctio disiũctiua: τ tñ ibi nõ sũt due cathegorice igiẽ. ¶ Secũdo sic: ɔiũgere τ disiũgere sunt act' oppositi: q nõ pñt cõuenire eidẽ: sꝫ ɔiunctio disiũctiua hꝫ disiũgere ꝓpõnes: igiẽ p eã nõ ɔ ɔgunẽ due cathegorice in disiũctiua. ¶ Tertio sic: o totũ itegrale sil' ponit oẽs suas ptes: sed disiunctiua est totuz itegrale cuz integreẽ ex suis partib': igiẽ sil' ponit vtrãqꝫ. Et ad veritatẽ eius nõ suffi cit veritas uni' ptis. ¶ Quarto sic: disiũctiua nõ ponit veritatẽ alicui' ptis eius: q nõ ponit veritatem nec pmẽ nec' scdẽ. Igiẽ ad veritatẽ ei' nõ reqriẽ veritas uni' partis. ¶ Quinto sic: hec disiũctiua est falsa: oẽs homines sunt asini: τ tamen una pars eius est vera scilicet hec asini sunt asini. igitur ad falsitatem disiunctiue non requiritur falsitas vtriusqꝫ partis.

Ad argumenta Ad primũ dẽ q si hec cõiunctio vel cõiũget inter terminos: sic illa nõ est disiunctiua: sꝫ cathegorica de disiuncto ꝑdicato: cui' ꝑdicatuz est hoc totũ ve℞ vel falsũ: τ sic est vera. Sed si ɔiungat iter ꝓpõnes: sic est una disiunctiua falsa: τ sic in ea sunt due cathegorice. s. iste ois ꝓpõ est vera: vel ois ꝓpõ est falsa. ¶ Ad scdm dẽ: q ɔiungere τ disiũgere nõ pñt ɔuenire eidẽ τ respectu eiusdẽ: sꝫ bene respectu diuerso℞: τ sic sil' ɔueniũt ɔiunctiõi disiunctiue cõiungere τ disiungere: qꝛ ɔiũgit voces τ disiũgit significata respectu alicui' tertii. ¶ Ad tertiũ dicitẽ: q si ɔsidereẽ disiunctiua sm vocẽ bene est totũ itegrale suarũ cathegoricarũ: sꝫ nõ si ɔsidereẽ q̃tuꝫ ad significata eius: qꝛ nõ ponit formalr' significatũ vtriusqꝫ partis de suo significato formali: ponit tamen significatuz unius tñ. ¶ Ad quartuz dicitur: q lꝫ disiũctiua nõ ponat veritatẽ alicui' partis eius determinate: tñ ponit veritatem ei' ideterminate sub disiũctione ad aliã. ¶ Ad qntũ dẽ: q in illa ꝓpõne pma cathegorica põt esse de disiũcto ꝑdicato: τ sic ẽ una copulatiua vera: qꝛ vtraqꝫ ps ẽ vera. pma. n. ps ẽ oẽs homines sũt asini vel hoies. scda ẽ. asini sũt asini. alio modo scda cathegorica põt eẽ de copulato subo: τ sic ẽ disiũctiua falsa: qꝛ vtraqꝫ ps ẽ falsa: pma ps ẽ: oẽs hoies sũt asini. scda ẽ: hoies τ asini sũt asini. τ sic eo mõ q̃ ẽ disiũctiua hꝫ vtrãqꝫ partem falsaꝫ: τ sic patet de ypotheticis.

¶ De equipollentiis tales dantur regule. Quaruꝫ prima est talis. Si alicui signo vli vel particulari preponatur negatio equipollet suo contradictorio. τ ideo eqpollent iste due: nõ ois homo currit: quidaꝫ hõ nõ currit: τ ita de aliis. Scda regula talis ẽ. si alicui signo vli ꝑponatur negatio: eqpollet suo contrario: sicut iste: ois homo non ẽ animal: nullus hõ ẽ animal. Uel iste: nullus hõ non currit: omnis hõ currit: τ ita de aliis signis vlib' affirmatiuis vel negatiuis.

¶ Postq̃ꝫ auctor determinauit de ꝓpõnib' tã cathegoricis q̃ꝫ ypotheticis. Hic ɔñr determinat de quadã passione ꝓpõnis. s. de eqpollẽtia q̃ p se pmo ɔuenit ꝓpõnib' cathegoricis: τ p cathegoricas ypotheticis. τ lꝫ ordie nature eqpollẽtia debeat imediate poni post oppõnes τ an ɔuersiões: sicut posuit Buridan': eo q regule eqpollẽtia℞ daniẽ p respectũ ad oppõnes: tñ ordine doctrine ɔuenienti' ponunẽ post ꝓpõnes ypotheticas: ad innuẽduꝫ q eqpollentie nõ solum cõueniunt ꝓpõnib' cathegoricis: sed ẽt ex ɔñti' ypotheticis. s. rõne sua℞ partiũ: vt ille equipollent: si nullus hõ moueẽ nullus hõ currit: τ si nõ quidam hõ mouetur nõ quidam homo currit.

Primo sciẽduꝫ: q eqpollentia diciẽ equiualentia dua℞ ꝓpõnũ in qualitate τ quãtitate in veritate τ falsitate p aduentuꝫ negationis facta. Et dẽ eqpollentia ab equi: qđ est equale: τ polleo es: qđ est idẽ qđ valeo es. ideo eqpollentia τ equalentia idẽ dicũt realiter. Sed equalẽtia cõiter accipiẽ p equiualẽtia verũ terminoruꝫ τ ꝓpõnuꝫ. Equipollentia vero q̃uis ita generaliter τ ideo cõiter possit accipi: tñ magis ꝓprie sumiẽ p equalentia ꝓpõnuꝫ q̃ꝫ pro aliis: ideo equalentia se hꝫ vt genus ad equipollentiaꝫ: ideo bene poniẽ in sua diffinitiõe loco generis: τ residuuꝫ qđ sequiẽ loco differentie ad explicanduꝫ specialiter naturã equipollentie ꝓpõnum.

Secundo sciendũ: q triplex est negatio. s. negans. ifinitãs: τ ꝑuãs. Negatio negans est q̃ negat totuꝫ qđ reperit post se τ ei' oppositum ponit: cuius ꝓprius actus est negare cõpositionẽ ꝓpositiõis itrinsecã. Sed negatio ifinitans est q̃ negat cõpõnẽ intrinsecaꝫ termini finiti faciẽs ipsuꝫ ifinitũ. sicut ẽ negatio nois ifiniti vel verbi ifiniti que solũ infinitat τ negat qualitatẽ vel actuꝫ determinatuꝫ relinquens subaꝫ infinitaꝫ vel actuꝫ ideterminatuꝫ: vt nõ hõ vel nõ currit. Sꝫ negatio priuans est q̃ negat habituꝫ subi: τ relinquit subiectuꝫ: cuꝫ aptitudine ad habituꝫ sicut ẽ cecitas. τ de negatiõe negãte soluꝫ intelligiẽ in diffinitiõe eqpollẽtie τ i regulis sequentib': nõ aũt de aliis negationibus.

Tertio sciẽdũ q eqpollẽtie ꝓpõnũ q̃tuor regul' notificanẽ i textu. Qua℞ pma est: si alicui signo vli vel pticulari ꝑponaẽ negatio eqpollet suo ɔtradictorio. Cuius rõ ẽ: qꝛ cõtradictorie repugnant in qualitate τ quãtitate simul. sed negatio preposita signo mutat quantitatẽ signi τ qualitatẽ copule in suam oppositã: eo q ipsa totũ negat qđ post se reperit: ideo facit propositiones ꝑus repugnantes in qualitate τ quantitate simul eẽ eiusdem qualitatis τ quantitatis: τ sic facit cõtradictorias equipollere per aduentum eius.

Quarto sciendum q scda regula est: q si alicui signo vli postpõatur negatio eqpollet suo ɔrio. Cui' rõ ẽ: qꝛ ɔrie repugnãt i qualitate solũ τ i q̃titate nõ: sꝫ negatio postposita signo τ addita copule mutat q̃litatẽ copule τ nõ quãtitatẽ: qꝛ nõ agit in ꝑcedẽs: ideo ipsa facit ꝑus ɔrias eẽ eiusdẽ qualitatis τ eqpollere iter se. Et haruꝫ regularuꝫ exẽpla satis patent in textu.

Sed contra predicta primo arguiẽ. Signo nõ est addẽda negatio: vt diciẽ pmo periarmenias: neqꝫ infinitãs: neqꝫ negãs: eo q act' negatiõis negãtis est negare cõpositionẽ subiecti cuꝫ ꝑdicato igitur signo non debet preponi negatio aliqua: vt dicit prima regula. ¶ Scdo sic. nulla negatio dat ꝓpositioni aliquã quãtitatem: sed soluꝫ negat τ destruit id qđ reperit: igiẽ negatio addita signo particulari nõ dat sibi quãtitatẽ vlẽ. igitur nõ facit ipsaꝫ equipollere suo ɔdictorio. ¶ Tertio sic. contradictorie nunq̃ꝫ sunt equipollentes cuꝫ simul repugnant in qualitate τ quãtitate: ergo negatio preposita signo non facit cõtradictorias ipsas equipollere. ¶ Quarto sic. negatio postposita signo est eiusdem virtutis sicut preposita: cuꝫ sit eiusdem nature τ rationis: igiẽ sicut negatio preposita signo facit equipollere cõtradictorias: ita negatio postposita: τ sic non facit equipollere cõtraria. igitur cõtra scdaꝫ regulã. ¶ Quinto sic: in istis omne currens mouet: ẽ negatio postposita signo τ tamen non facit contrarias equipollere: qꝛ ille nõ equi

pollent in veritate ergo secunda regula falsa.

Ad argumenta Ad p̄mū dicitur: ꝙ signo nō est addēda negatio infinitans: q2 non est infinsibile tamen sibi potest addi negatio negans: ⁊ licet actus primus negationis negantis sit negare cōpositionem orationis: tamen secūdario pōt negare quantitatem signi: ⁊ alia que reperit post seipsam. ℭ Ad scd̄m vero dicitur ꝙ lʒ negatio negās per se soluʒ neget id qd̄ post se reperit tñ ex cōsequēti pōt ponere oppositū illius qd̄ ipsa negat. lʒ sit p accidēs ⁊ nō p se. ideo qñ negat particularē quātitateʒ: ex cōsequēti ponit vlem ⁊ ecōtra: ⁊ negādo negationeʒ ex cōsequēti ponit affirmationeʒ. ℭ Ad tertiū dicit: ꝙ si capiant cōtradictorie formaliter vt cōtradictorie sunt: nunꝗ̄ sūt eqpollētes: ꜱʒ repugnātes. Sed si capiant materialiter ꜱm illud qd̄ sūt bene sūt eqpollentes p aduentū negatiōis: sic ꝙ ille due que prius erāt cōtradictorie p aduentū negatiōis sūt eqpollentes: ⁊ sic intelligit ista regula ⁊ oēs alie regule sequentes. ℭ Ad quartū dicit ꝙ lʒ negatio postposita signo lʒ se sit eq̄lis virtutis sicut pposita. tñ non est eodem modo applicata ad subiectū qd̄ dʒ negare: eo ꝙ nō reperit post se quantitatem ppositionis sicut alia: ideo non mutat quātitatē: nec facit eqpollere cōtradictoria. ℭ Ad quintū dr ꝙ lʒ in illis sit negatio postposita signo tñ non fert supra copulaʒ principalē ppositionis. sed supra illud participium currēs: ideo non facit cōtrarias eqpollere: sed solū mutat subiectū ppōnis. Unde regula itelligit sic: ꝙ sit negatio postposita signo ⁊ toti subiecto cadēs supra copulā ppositionis: quod tamen non fit in istis.

ℭ Tertia regula talis est: ꝙ si alicui signo vniuersali vel particulari pponat ⁊ postponat negatio: equipollet suo subalterno: sicut iste due: non omnis hō non currit: quidā hō currit. vel iste: nō quidam hō nō currit: ois hō currit: ⁊ sic de aliis similiter de quolibet alio signo. Ex istis regulis sumitur alia regula talis. Si duo signa vlia negatiua ponantur in eadem oratione: ita ꝙ vnū in subiecto ⁊ reliquū fuerit in predicato: primum equipollet suo contrario per secundam regulam: reliquum vero contradictorio per primam regulaʒ: vt illa: nihil est nihil equipollet huic: quodlibet ē aliquid: quia per secundam regulam quodlibet non ⁊ nihil equipollent: ⁊ per primam regulā: nō nihil ⁊ aliquid equipollent. Unde hec: nihil ē nihil: equipollet huic: quodlibet est aliquid: quia nō nihil ⁊ aliquid equipollent sicut nonnullus ⁊ quidam. vnde versus. Non omnis quidam: non omnis non quasi nullus. Non nullus quidam: sed nullus non valet omnis. Non aliquis nullus: nō quidam nō valet omnis. Non alter neuter: neuter non prestet vterqʒ. Item. Pre cōtradic. post contra. prepostqʒ subalter.

ℭ Postq̄ꝫ auctor determinauit ⁊ posuit duas regulas. s. p̄mā: ad habēduʒ equipollentiā ꝯdictoriaꝝ. ⁊ scd̄ʒ ad habenduʒ eqpollentiā ꝯriaꝝ. Hic ꝯsequenter ponit tertiam ad habenduʒ eqpollentiā subalternaꝝ: q̄ talis est. Si alicui signo vli vl' pticulari pponat ⁊ postponat negatio eqpollet suo sub alterno: q2 subalterne repugnāt i quātitate soluʒ: ⁊ non in q̄litate. Sed negatio preposita signo mutat quātitatē ppositionis: ⁊ postposita ipedit ne mutetur q̄litas: q2 vna negatio destruit actum alteri᷒: ⁊ iō prima negatio variat quātitatē ppositiōis: ⁊ nō qualitateʒ. ⁊ per ꝯsequēs facit equipollere subalternas.

Primo sciendum: ꝙ vt in ista regula habet. due negatiōes equalent vni affirmatiōi. Cui᷒ rō est: q2 p̄ma negatio q̄ post seipsaʒ reperit aliā negationeʒ negat ⁊ destruit ipsaʒ: sed destructa negatiōe ponitur affirmatio: q2 de quolibet ē affirmatio vel negatio vera: ⁊ de nullo ambe simul: ⁊ iō due negatiōes cadentes supra se inuicem equiualent vni affirmationi.

Secundo sciēduʒ ꝙ due affirmatiōes non equolētvm negatiōi: ꜱʒ due negationes vni affirmationi. Cui᷒ rō est: q2 vna affirmatio nō destruit aliam: sed magis affirmat eam: affirmatio .n. nō est istrumentuʒ itellect᷒ ad destruenduʒ illud qd̄ pri᷒ dcm̄ est: vel qd̄ reperit post se: sicut est negatio: iō nō destruit affirmationeʒ sequenteʒ: quare nō ponit negatiōeʒ p destructioneʒ affirmatiōis sicut fit i negatiōib᷒. ⁊ lʒ affirmatio ex ꝯsequenti destruat negationeʒ rōne oppositiōis: tamē non primo ⁊ per se destruit sicut negatio sed soluʒ ex ꝯsequenti: p hoc ꝙ primo ponit suum significatum proprium: cum quo nō pōt stare negatio eius.

Tertio sciēduʒ ꝙ licet i textu ponant tres regule speciales de equipollentia cōtradictoriaʒ contrariarum: ⁊ subalternaꝝ: tamen nulla ponit de subcōtrariis. Cui᷒ ratio est: q2 si daret equipollētia i subcontrariis: vel negatio pponeret ⁊ postponeret signo pticulari vel pponeret tñ: ⁊ sic vtroqʒ modo mutaret quantitas ppositionis: ideo subcōtrarie nō essent eiusdē quantitatis vel postponeret tñ ⁊ hoc dupliciter. q2 vel esset in affirmatiua vel in negatiua. Si scd̄m sic esset negatio ponendo duas negationes vt hic: quidā homo non nō currit. Si primum sic esset penitus eadeʒ ppositio cum alia: ⁊ sic nō esset equiualentia duarum ppositionuʒ: ideo in istis non potest dari eqpollentia.

Quarto sciēduʒ ꝙ ex p̄cedentib᷒ regulis Pe. hispanus infert quartā regulā quodāmodo cōtinenteʒ. primā ⁊ scd̄aʒ q̄ talis est. Si in eadē locutione ponātur duo signa vlia negatiua: vnuʒ in subiecto: ⁊ reliquuʒ in p̄dicato: primuʒ eqpollet suo ꝯrio. ⁊ reliquuʒ suo ꝯdictorio. Cui᷒ rō est q2 primo signo postponitur negatio secundi ⁊ sic eqpollet suo ꝯrio p scd̄am regulaʒ ⁊ scd̄o signo p̄ponit negatio primi: ⁊ sic equipollet suo ꝯdictorio per primā regulaʒ: vt ille equipollēt: nihil est nihil: ⁊ quodlibet est aliquid. vnde ad retinenduʒ p̄dictas regulas cuʒ exemplis eaꝝ ponunt metra i textu q̄ satis faciliter possunt intelligi p ea que dicta sunt.

Sed contra predicta p̄mo arguit. Due subalterne minus repugnāt q̄ꝫ due ꝯtradictorie: ideo min᷒ reqrit ad facienduʒ eas equipollere: sed ad equipollentiā ꝯdictoriaꝝ sufficit vna negatio ergo cū due negatiōes magis faciāt q̄ꝫ vna: sequit ꝙ ad equipollentiā subalternaꝝ nō requirunt due negatiōes. igit cōtra tertiā regulā in ordine ⁊ p̄mā hui᷒ lectionis. ℭ Scd̄o sic. vna negatio nō pōt destruere aliā. igit per hoc ꝙ negatio pposita ⁊ postposita se destruant non fit equipollentia subalternaꝝ. antecedēs pʒ: q2 omne qd̄ corrumpitur a suo cōtrario corrumpit: ꜱʒ due negatiōes nō opponunt: imo sunt euisdeʒ rōnis. igit vna non destruit aliā. ℭ Tertio sic. due negatiōes nō ponunt affirmationem. q2 vnuʒ ꝯdictoriuʒ nunꝗ̄ ponit reliquuʒ: sed negatio cōtradicit affirmatiōi. ergo negatio pposita ⁊ postposita signo nō facit equipollere subalternas. ℭ Quarto sic. signuʒ vniuersale est dispositio subiecti inq̄ꝫtum subiectuʒ est. ergo nunꝗ̄ dʒ poni in p̄dicato. igit in quarta regula supponit falsuʒ ꝙ signuʒ vniuersale ponat a parte predicati. ℭ Quinto sic. iste nō equipollent. nihil est nihil. ⁊ quodlibet est aliqd: quia prima est negatiua cum ibi ponat tñ vna negatio ante copulaʒ: ⁊ alia est affirmatiua: igitur contra quartam regulam.

Ad arguméta Ad p̄mū dicit: ꝙ min᷒ reqrit ad eqpollentiā subalter

natum q̄ȝ contradictoriarum: q̄ꝛ ibi solum requiritur mutatio q̄ȝtitatis. ⁊ in contradictoriis requiritur mutatio q̄ȝtitatis ⁊ qualitatis simul: ⁊ licȝ due negationes sint aliquid plus q̄ȝ vna s̄m vocē tñ s̄m actum negandi minus faciūt: quia solum mutant q̄ȝtitatem: ⁊ vna sola p̄posita signo mutat q̄ȝtitatem ⁊ qualitatem simul. ¶ Ad secundum dr̄: q̄ȝ si due negationes considerent̄ s̄m suam rationē sic non opponuntur. Sed si vna consideret̄ in q̄ȝtum est instrumentum intellectus ad negandū aliquid: ⁊ alia vt est obiectuȝ quod negat̄ supra qđ cadit actus negandi: illo mō bñ opponunt̄ s̄m rōnem agentis ⁊ patientis: ⁊ sic vna destruit aliam q̄ȝtū ad suos actus ⁊ non s̄m substantiā ei⁹. ¶ Ad tertium dr̄: q̄ȝ licȝ negatio per se p̄mo non ponat affirmationem: tñ bene ex q̄ñti ⁊ per accñs negando negationē: qua negata ponit̄ affirmatio. ¶ Ad quartū dr̄: q̄ȝ signum vlē vt includit in se terminū sine distributionis siue significatū termini qui p̄ ipsum distribuit̄ bene ponitur in predicato propositionis: ⁊ adhuc in q̄ȝtuȝ distributū est potest poni a parte subiecti seu a p̄te p̄dicati: licȝ magis p̄prie ponat̄ a parte subiecti. ¶ Ad q̄ntū dr̄: q̄ȝ licȝ in ista: nihil est nihil: secunda negatio non ponat̄ añ copulā s̄m vocē: tñ ponitur s̄m intellectū ⁊ sensuȝ q̄structionis: q̄ꝛ dȝ resolui sic: nihil p̄ non ⁊ aliquid: ⁊ est sensus nihil est nihil: idest nihil nō est aliquid: ideo illa simpliciter est affirmatiua ⁊ equipollet alteri affirmatiue: ⁊ sic patet de equipollentiis.

m Odus est adiacēs rei determinatio: ⁊ hȝ fieri per adiectiuū. Sed adiectiuū est duplex. Est. n. q̄ddaȝ adiectiuū nominis: vt albus niger ⁊ silia. Et q̄ddaȝ est adiectiuū verbi: vt aduerbiū: q̄ꝛ s̄ȝ Priscianū aduerbiū: est vi verbi adiectiuuȝ. Et io duplex est modus. Unus ē nolalis q̄ fit per adiectiuuȝ noīs: vt hic homo albus currit. Alius vero aduerbialis qui fit per adiectiuuȝ verbi: vt homo albus currit velociter. ¶ Itē aduerbiorȝ q̄dā determināt verbū gr̄a compōnis vt ista sex: necessario: contingēter: possibilr̄: ipossibilr̄: vero: ⁊ falso. Alia determināt verbum gr̄a rei verbi: vt fortiter agit: velociter currit. Alia determinant verbū rōne tp̄is: vt aduerbia temporalia. Alia determinant verbum ratione modi: vt aduerbia optandi ⁊ hortandi: ⁊ sic de aliis. Et s̄m hoc sumitur multipliciter modus per aduerbia.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit sup⁹ de p̄pōne de inesse: in qua denotatur simplex inherentia predicati ad subm: ⁊ est compositio simplex: hic consequenter vult determinare de propositione modali: in qua est compō modificata ⁊ composita s̄m rōnem ex compōne dicti ⁊ modificatione: ratione cuius modalis sequitur illā de inesse sicut cōpositꝰ suū simplex: ⁊ q̄ꝛ p̄pō modalis dr̄ a mō per quē formaliter modificant̄: ideo añq̄ȝ auctor notificet p̄pōnem modalem prius determinat de modo in cōi diffinitiue ⁊ diuisiue vt eliciat modum facientem propositionem modaleȝ.

Primo sciendum q̄ȝ est accidens rei determiatio. Et huius ratio est: q̄ꝛ idem est mod⁹ realiter s̄m logicū: ⁊ adiectiuum s̄m grāmaticum: sed omne adiectiuum est determinatio adiacens rei. s. suo substantiuo: omne enim adiectiuum est determinatio sui substantiui: ⁊ sibi adiacet: ideo modus bene dicitur determinatio adiacens rei: ⁊ ponitur ibi determinatio loco generis: q̄ꝛ determinatio est quoddam superius ad determinationē que fit per adiectiuū: ⁊ ad determinationē que fit p̄ substantiuū: vel p̄ inferius additū suo superiori: vt aial hō. Deinde dr̄ adiacens rei ad drīam determinatiōis facte p̄ substātiuū. Ex ista diffinitione p̄ȝ q̄ȝ oē adiectiuū siue sit determinatio rei ibi: siue rei subiecte vel p̄dicate vel subiecti in q̄ȝtū subm: vel p̄dicati in q̄ȝtū predicatū est vt sunt signa vlīa vel particularia: ⁊ alie dispōnes respectiue possunt dici modi accipiendo modum cōmuniter sicut accipitur hic.

Secundo sciendū q̄ȝ modus in cōi sic diuidit̄: q̄ꝛ quidā est modus nolalis: ali⁹ aduerbialis. Cuius rō est: q̄ꝛ ois modus hȝ fieri p̄ adiectiuū cū sit adiacēs rei vel q̄ fit per adiectiuū noīs: ⁊ sic est modus noialis vel p̄ adiectiuū verbi: qđ est aduerbiū: ⁊ sic est aduerbialis q̄ modus est determinatio determinās ip̄m verbum ⁊ sibi adiacens: vñ talis modus p̄ot dici v̄bali rōne obiecti sui qđ determinat: q̄ꝛ ē determiatio v̄bi: ⁊ p̄ot dici aduerbialis ratione sui subiecti: eo q̄ȝ est aduerbiū.

Tertio sciendū est q̄ȝ nomē significat p̄ modū permanentis siue p̄ modū q̄etis: verbū v̄o p̄ modū fluxus ⁊ fieri: ⁊ q̄ꝛ adiectiuū noīs significat p̄ modum p̄manentis: io solū hȝ determiare nomē: vel aliqđ captum p̄ modū noīs s̄m suos modos significandi: sed aduerbiū significat p̄ modū fluxus ⁊ fieri in alio rōne cui⁹ ē conueniens determinatio verbi ⁊ adiectiuū eius: ideo isti modi sic differunt inter se: q̄ꝛ modus nominalis est adiectiuum nominis: ⁊ est determinatio noīs substantiui s̄ȝ modus aduerbialis hȝ fieri p̄ aduerbia ⁊ ē determiatio v̄bi.

Quarto sciendū q̄ȝ modus aduerbialis subdiuiditur p̄ quattuor modos s̄m diuisionem aduerbiorȝ: q̄ꝛ quedā modificant verbū gr̄a compōnis: vt possibiliter ipossibilr̄ ⁊ sic de aliis. Alia vero gr̄a rei verbi vt velociter cōiter fortiter. Alia vero gr̄a tp̄is: vt aduerbia tp̄alia. Alia gr̄a modi: vt aduerbia optandi ⁊ hortādi. Cuius rō est: q̄ꝛ v̄bū sp̄aliter adiectiuū includit in se quattuor ista. s. cōpositionē q̄ ē actus g̃nalis: ⁊ rē verbi que dr̄ actus sp̄alis ipsius verbi. vt in hoc v̄bo currit iportat̄ cōpositio q̄ est actus g̃nalis eius ⁊ cursus in ipso dr̄ res v̄bi ⁊ est actus sp̄alis p̄ ip̄m iportatus. Tertiū est tp̄s. Quartum est modus: sed duo p̄ma sunt eēntialia v̄bo: duo vero vltima sunt modi significandi accñtales eius. Et s̄m ista quattuor sunt diuersa aduerbia v̄bū diuersimode determinantia. Ex predictis patent diffō ⁊ diuisio modi: ⁊ subdiuisio eius: p̄ȝ ēt q̄ȝ ois modus cadens in p̄pōne ē determinatio subiecti vel predicati vel cōpōnis ip̄orȝ: q̄ꝛ semper est determinatio alicuius nominis vel alicuius v̄bi.

Sed cōtra predicta argui̇t̄ p̄mo ois determinatio est actio q̄ꝛ determinare ē agere: sed modus non est actio: igit̄ non ē determinatio. ¶ Secundo sic. Impossibile est modus. ⁊ tñ nō est determinatio rei adiacens: q̄ꝛ nō significat aliquā formaȝ alteri adiacentem: igit̄ male ponit̄ diffō modi. ¶ Tertio sic. Oē nomē significat p̄ modū per se stātis: cū oē nomen significet per modū sube: igitur nullū est adiectiuū noīs nec modus nominalis. ¶ Quarto sic. Unius determinabilis ē tm̄ vnica determiatio: s̄ȝ v̄bū est vnū determinabile: g̃ male ponūtur plura aduerbia q̄ p̄nt determiare idē v̄bū. ¶ Quinto sic. Quedā aduerbia determināt v̄bū gr̄a loci: vt aduerbia localia. ⁊ q̄dā gr̄a nũeri: vt aduerbia nũeralia: igit̄ insufficienter enumerantur aduerbia determinantia verba.

Ad argumenta Ad p̄mū dr̄: q̄ȝ determiare effectiue: ⁊ p̄ modū agētis est agere: s̄ȝ nō determiare formalr̄: io licȝ determiatio actiua sit actio: nō tñ determinatio formalis de qua itelligit̄ in diffōne modi. ¶ Ad scđm dr̄. q̄ȝ licȝ ipossibile nō significet formā realē adiacentē cōpōni. q̄ꝛ significat ipossibilitateȝ que ē p̄uatio potētie. tñ significat formā ⁊ determiationē s̄m modū itelligēdi. q̄ꝛ ipossibilitas bñ app̄hendit̄ p̄ modum forme ⁊ determinatiōis cōpōnis. ⁊ sic significat̄ per hunc modū ipossibile. ¶ Ad tertiū dr̄. q̄ȝ duplex ē mod⁹ substantie. s. modus p̄manētis ⁊ p̄ se stātis. ⁊ oē nomen significat p̄ modū sube q̄ȝtuȝ ad modū p̄manētis. sed sola substantia significant p̄ modū p̄ se stātis. adiectiua vero p̄ modū alteri adiacentis ¶ Ad quartū dr̄. q̄ȝ vni⁹ determin

nabilis fm idem esse vel eandem rōnem est vnica determinatio: sz tñ virtus determinabilis materialr fz diuersas rōnes pñt eē plures determinatiōes: ⁊ sic de verbo qđ diuersis rōnibus determinat p aduerbia. ¶ Ad quīn đr q ad uerbia loci ⁊ numeri ⁊ alia multa determināt vbū gfa rei vero: ⁊ ptinent in illa diuisiōe: vn̄ aduerbiū numeri nō determinat vbū rōne numeri q est modus significādi vbi: sz rōne numeri rei significate per verbū: vt cū đr sor. bis currit: ibi determinat currit rōne dualitatis cursus significati p ipz vbū: nō āt rōne nūeri singlāris aut plālis absolute.

¶ Sed omissis oībus alus solū de illis modis q cōpositionē determināt est dicendū: vt sūt sex necessario contingenter ⁊c. Cum enim dicit bō currit necessario: hic significat q cōpositio ista sit necessaria. Cuz aūt dicit homo currit bene vel male vel velociter significat q cursus hominis sit bonus vel malus vel velox: ⁊ ita in illa determinatur res verbi: in prima vero compō: ⁊ sic intelligendū est de alus pdictis aduerbus. Unde solus ille modus qui determinat cōpositionē facit ppōnez modalem: ⁊ solū de tali hic intendimus. Et sciendū q isti sex modi qñqz sumunt aduerbialiter: vt possibiliter: ipossibiliter: necessario: ↄtingenter: vero: falso. Quandoqz noialiter: vt possibile: ipossibile: necessarium: contingens: verum: falsum.

¶ Postqz auctor determinauit de mō in cōi tā diffinitiue qz diuisiue: hic ↄñter ostēdit de quo mō ē spāliter h ad propositū: dicēs q h solū in spāli dōm est de mō q determinat verbū gfa cōpōnis ⁊ cōpositionē ppōnis. Cuius rō est: qz hic solū pncipalr ↄsideratr modus faciēs ppōnē modalē: sed solus modus determināns cōpositionē ppōnis facit ppōnē modalē: eo q compō est forma totius ppōnis: ideo modus ipsaz modificans reddit ppōnē modalē. Sz modi determinantes sbm vel predicatum: qz solū modificant partes materiales propositionis non faciunt ppōnez modalē: quare de illis non est amplius determinandum.

Primo sciendū q cōpō ppōnis pōt dupli determinari. Uno mō gnāli determinatiōe qñ sibi addit aliqs modus entis sine āpliatione ipsi⁹ cōpōnis: ⁊ hoc mō determinat istis modis vero vel falso. Sz qz generalis determinatio non est determinatio simplr: sed fm quid tm̄: iō cōpō hoc mō nō simpli modificat: nec fit simpliciter modalis ppō. Alio mō determinat spāli determinatione: qñ. s. modus dicit spālez modū entis ⁊ āpliat cōpositionē vltra tps pñs: ⁊ sic determinat istis modis: pōlez impōlē: ↄtingēs ⁊ nēcīuz: ⁊ h mō simplr fit ppō modalis.

Secundo sciendū q ad modū facientē ppōnem modalē regrunt tres ↄditiōes. Prima q talis modus determinet cōpositionē ppōnis: defectu cuius adiectiua que determināt subz vel pdicatuz materiale ppōnis vel verbū gfa rei verbi modi vel tpis non reddunt ppōnem modalē. Secunda ↄditio ē: q talis modus dicat aliquā dñam vel modū entis circa talē cōpositionem. defectu cuius negatio ⁊ isti modi opinabile ⁊ inopinabile vel credibile non faciunt ppōnez modalē. Tertia est. q talis modus ampliet compōnē vltra tempus sue preiacentis. defectu cuius vez ⁊ falsum non faciunt propositionem modalem simpliciter dictam: sed generaliter tm̄.

Tertio sciendū q tm̄ quattuor sunt modi facientes simplr ppōnē modalē. s. possibile. ipossibile ↄtingēs ⁊ nēcīum: pbat p sufficientiā: qz ois mod⁹ faciens ppōnem modalē determinat cōpositionē ppōnis: vl' ergo circa ipsā dicit nō esse. ⁊ sic ē ipossibile: vel dicit eē: ⁊ hoc dupl: vel dicit simplr eē in actu: ⁊ sic ē nēcīum: vl' eē permixtuz potētie: ⁊ hoc ē dupliciter: vel dicit ipsum per respectuz ad suū actuz: ⁊ sic est possibile. vel p respectū ad suam cām ↄtingentē: ⁊ sic ē contingēs: vn̄ ⁊ isti modi determinent cōpōnez pz: qz cū đr sor. necio currit. designat q cōpō cursus cū sorte sit nēcīa ⁊ nō necessitas sortis fm se nec cursus sed necessitas cōis vnius cuz altero: sz si dicatur sor. currit fortiter. designat q ille cursus est sor.

Quarto sciendū q pdicti modi pñt sumi dupl. Uno mō noialiter. Alio mō aduerbialr. Et rō est. qz modus in cōi ⁊ adiectiuū idē sunt. sz oē adiectiuum pōt sumi noialiter. cuz significet p modū pmanentis ⁊ aduerbialr. cū significat p modū fluxus ⁊ fieri. ideo illi modi pñt duob⁹ illis modis accipi. ⁊ vtroqz mō faciūt propōnē modalē simplr. qz simplr determināt cōpōnē acceptā p modū nois. vt h sor. currere ē possibile. cōpō istius dicti sortē currere sumit noialiter. sz qñ sumunt aduerbialiter determināt cōpōnez verbali designatā. vt h sor. currit possibiliter. Ex dictis pz qui ⁊ quot sunt modi facientes ppōnem modalem. ⁊ quot modis accipiantur.

Sed cōtra predicta arguit sic. oē determinabile est in potentia. sz cōpō ppōnis cū sit forma totius est in actu tm̄. ⁊ p ↄñs nō est determinabilis igitur nullus modus determinat illā compōnē. ¶ Scdo arguitur sic. modus determinans ptē totius ex ↄñti denominat totū vt signū distribuens pmo subiū ppōnis. ex cōsequenti denoiat totā ppōnē vlem. g modi determinātes subm vel pdicatū debēt denoiare totā ppōnē ⁊ nō solum modus determināns totā cōpōnez. ¶ Tertio sic. determinationes entis incōpleti nō determināt cōpō. ex oībus: sed nēcīum ⁊ ↄtingens sunt determinatiōes entis incompleti. qz eius đr nēcīum vel ↄtingēs. g isti modi nō determinant cōpōnē. ¶ Quarto arguit sic. per se ⁊ p accñs faciunt ppōnē modalē. vt dicēdo sor. accñtaliter currit. igr non sunt tm̄ quattuor modi faciētes ppōnem modalem. ¶ Quinto sic. nihil qđ significat determinat cōpōnē verbi. sz solū illud qđ designatur aduerbialr. sz modi faciētes ppōnem modalem determinant verbuz gratia compositiōis. igitur non possunt nominaliter designari.

Ad argumenta. Ad pmum: đr. q lz cōpōsitionis nō sit i potētia respectu eē toti⁹ ppōnis. sz in actu tm̄. tm̄ est in potentia respectu determinationū accñtaliuz eius. iō bñ pōt modificari. Idē. n. respectu diuersoz bñ est in potentia ⁊ in actu simul. ¶ Ad scdm đr. q in accñtibus que nō ↄueniūt toti nisi gfa ptis. accñs partis bñ denoiat totū. sz i illis que possunt ↄuenire toti ⁊ ptibus. accñs ptis nō sufficit denominare totū. ⁊ sic est de modificatiōe. qz tota ppō pōt per se pmo modificari qñ modificat fm s formā totius. ⁊ pñt modificari sue ptes. sz illa modificatiōe non denoiat ppō modalis. ¶ Ad tertiuz đr. q si cōtingēs ⁊ nēcīum accipiantur vt sunt dñe entis incōpleti sic sunt determinationes eius. Sz si capiantur vt sunt dñe entis cōpleti qđ ē inherentia predicati ad subm. sic sunt determinatiōes cōpositionis. ⁊ sic sumūtur in proposito. ¶ Ad quartū đr. q per se ⁊ per accñs non sunt modi distincti ab istis. qz p se sub necessario continet reductiue. ⁊ per accñs sub contingenti. ¶ Ad quintū đr. q lz illud qđ sumit noialr non possit determinare cōpositionē vbaliter acceptā. sz soluz aduerbium. tm̄ pōt bñ determinare cōpositionē noialiter acceptam quo determinant isti modi nominaliter capti.

¶ Propositio modalis est que modificatur aliquo istorum sex modorum. s. possibile: contingēs: ipossibile: necessarie: vere: ⁊ false: vt sor. currere est possibile: sortez currere est ↄtingens: ⁊ sic de alus.

¶ Postqz auctor determinauit de mō q ē pncipiuz formale propōnis modalis. hic ↄñter determinat de ppōne modali. ⁊ qz subā rei precedit passiōes eius. ideo pus determinat de propositione modali fm se qz de equipollentus ⁊ oppositionibus eius ipsā pmo sic diffinēs. Pro

positio modalis est illa que modificatur aliquo istorum sex modorum .s. possibile. impossibile: contingens necessarium. verum: et falsum.

Primo sciendũ q̃ ppõ modalis dupli̇r accipitur. Uno mõ cõiter pro oĩ ppõne in qua modificat cõpositio siue hoc fit determinatione generali siue speciali: et sic verũ et falsũ faciunt ppõnẽ modalẽ: et h̃ mõ diffinit̃ hic in gñali. Alio mõ capit̃ spẽaliter solũ p illa propositione cuius cõpõ spẽali determinatiõe modificat̃ ampliãdo ipsas vltra tps̃ sue ꝑiacentis: et sic solũ fit ppõ modalis p illos quattuor modos: possibile. ĩpossibile: ꝯtigẽs: et necẽm: et solum modales que sunt modificate his modis sunt simpliciter modales: et de illis in sequentibus solum determinabitur: eo q̃ non h̃nt easdem equipollẽtias et oppositiones sicut ille de inesse. Ille vero que modificãtur p veruz et falsuz h̃nt easdez equipollentias et oppõnes sicut ille de inesse: q̃ non habent ampliationem vltra tps̃ presens: ideo de illis non determinabitur amplius.

Secundo sciendũ q̃ duplex est ppõ modalis .s. cõposita et diuisa. Cõposita est illa in qua ꝑdicatũ dicti cõponit̃ cũ materia et forma ipsius sbĩ: et dz pferri dictuz platiõe ꝯtinua ad designandũ illã cõpõnem nõ pausando inter ptes dicti sed inter dictũ et modũ. Diuisa est illa in qua ꝑdicatũ dicti solũ cõponit̃ cuz materia subti et diuidit̃ a forma eius: et dz pferri prolatiõe discõtinua ad designandũ illã diuisionẽ iter ptes dicti pausando et non inter dictũ et modũ: vt pro sbto albedinis et p ipsa albedine: tunc ẽ cõposita et falsa. Sed si cõponat̃ cuz albo pro subto albedinis: et diuidat̃ ab albedine discõtinuãdo partes dicti: sic est diuisa et vera. Ex q̃bus pz q̃ tñ in modalibus diuisis q̃z cõpositis modus determinat totã compositionẽ dicti lz differenter: iõ vtraq̃z est simpli̇r modalis: et de vtraq̃z intelligit̃ diffõ prius posita nec differunt spẽ eẽntiali cõposita et diuisa de eodẽ mõ sz spẽ accñtali solũ.

Tertio sciendũ q̃ in ppõnibus modalibus dictuz subicit̃: et modus semp ꝑdicat̃. Cui⁹ rõ ẽ: quia sicut se h̃nt esse et nõ eẽ in illis de inesse: ita modus in modalibus: sed in illis de inesse: eẽ vel non eẽ ẽ ꝑdicatum formale q̃ sil̃r mod⁹ i modalib⁹ ẽ ꝑdicatũ formale et nõ materiale: q̃ est illud quo ꝑdicatuz materiale denoiat̃ inesse subiecto. Itẽ illud qđ est determinatio et se hz p modũ forme respectu cõpõnis dicti nũq̃z subicit̃ in ppõne modali: sed semp ꝑdicat̃: eo q̃ determinatio nõ hz subici suo determinabili: sed modus se hz vt forma respectu compositionis dicti: q̃ est determinatio eius lz non sit determinatio compositionis que est inter dictuz et modum: igitur in modalibus nunq̃z modus subicitur sed semper predicat̃.

Quarto sciendũ q̃ in modalibus dictũ ẽ illa oro cuius cõpõ modificat̃ siue sit cõposita ex actio casu et v̾bo infinitiuo cui addit̃ modus noialiter captus siue sit oro perfecta cui additur modus aduerbiali̇r captus et talis oro ante aduentũ modi dicit̃ preiacens ppositionis modalis: et tale dictuz est materia ppõnis: et modus determinans compõnẽ eius se hz vt forma ptis et esse modificatũ compõnis resultans ex vnione modi et cõpõnis dicti q̃ faciunt vnũ sicut determinatio et determinabile est forma totius ppõnis modalis: et p hoc pz qđ sit ppõ modalis: et quot modis dr̃: et qđ sit sbm et predicatuz eius.

Sed cõtra predicta ꝑmo arguit̃. in ista. sor. currere est possibile: hoc dictũ sor. currere est illud qđ modificat̃ p illuz moduz possibile et tñ non est ppõ modalis sz tñ eius sbm: ergo ppõ modalis non est que modificatur aliquo istoꝝ sex modoꝝ. ❡ Secundo sic hec est modalis hoiem eẽ asinũ est impossibile. et tñ nõ modificatur: igit̃ minor pz: q̃ in illa ille modus impossibile destruit totã cõpositionẽ dicti: igit̃ nõ determinat vel modificat ipsam. ❡ Tertio sic: aduerbiũ in orone nunq̃z predicatur: sed modus in modalibus q̃nq̃z ponit̃ aduerbialiter: ergo modus in ipsis non semp ꝑdicat̃. ❡ Quarto sic: modalis aliq̃n cõuertit̃: igitur in ea fit de pred cato subiectum et econtra: ergo cum modus quandoq̃z predicetur p ꝯuersionẽ mutat̃ in subm: et sic nõ semp ꝑdicatur. ❡ Quinto sic: vniens semp est formalius vnito: sed modus vnit̃ cuz dicto mediante copula v̾bali: igitur modus se hz in modalibus vt ꝑdicatũ materiale et nõ vt formale.

Ad argumenta Ad ꝑmuz dr̃: q̃ licet illud dictum modificetur ꝑmo per modum ptis et tanq̃z quo: tamen tota propositio modificatur per modum totius et tanq̃z quod: lz hoc sibi conueniat per compositionẽ dicti que ꝑmo modificat̃: iõ tota ppõ dicitur modalis et non ipm dictum tñ. ❡ Ad scd̃z dicit̃: q̃ impossibile non destruit ꝑmo et p se illam cõpositionem: sed ex ꝯñti tñ. q̃ p se ꝑmo negat vnum spẽalẽ modum entis a tali cõpositione .s. possibilitatẽ siue potentiã ad esse: q̃ negata destruitur ex ꝯñti compõ. ❡ Ad tertiuz dicitur: q̃ aduerbium p se sumptum non est ꝑdicatum ppositionis. sed aduerbiũ coniunctum cum v̾bo sicut determinatio suo determinabili potest esse ꝑdicatuz formale ppositionis. et sic est de modo aduerbialiter posito i ppõne modali: q̃ determinat formaliter verbũ gr̃a ꝯpõnis: et ideo fit vnum predicatuz formale. ❡ Ad quartuz dicit̃: q̃ ppõ modalis nõ ꝯuertitur ꝯm se totam sic q̃ modus ponatur la subo: sed solũ conuertitur q̃ztum ad dictũ faciẽdo de ꝑdicato dicti subm et econtra: vnde modales de possibili et necessario ꝯm dictum eodẽ mõ conuertunt̃ sicut ille de inesse: et sil̃r ille de ꝯtingenti accepto pro possibili: sz i illis de contingenti ad vtrũlibet fit conuersio in oppositã qualitatem et vl̃is negatiua in eis non cõuertit̃ simpli̇r in terminis: sed pticularis affirmatiua conuertitur simpli̇r. Sed in illis de ĩpossibili ꝑmo ad conuertendum illas opz videre quibus eq̃pollent de necessario et conuertere illas de impossibili sicut conuertuntur sue equipollentes de necẽio: et in eis vl̃is affirmatiua non conuertitur in terminis: sz pticularis negatiua bene conuertitur in terminis. ❡ Ad quintum dicitur: q̃ modus non vnitur cum dicto mediãte verbo in q̃ztum est modus. sed solũ in q̃ztum noialiter significatur in ratione modi non est in potentia ad copulã vniẽtem sed est ꝑdicatũ formale respectu compositiõis.

❡ Et sciendũ q̃ vnusq̃sq̃z istoꝝ quattuor modoꝝ facit quattuor ppõnes modales et cũ quattuor sint modi. erũt quater quattuor ppões: et sic sũt sedecim ppões. Uerbi gr̃a: iste mod⁹ q ẽ poẽ si sumat̃ sine negatiõe facit vnã ppõnẽ modalẽ: vt sor. currere ẽ poẽ. Si sumat̃ cũ negatiõe posita ad v̾buz facit scdãz ppõnẽ: vt sor. nõ currere ẽ poẽ. Si sumatur cũ negatiõe posita ad modũ facit tertiã ppositionẽ: vt sor. currere non est poẽ. Si sumat̃ cũ duplici negatione: vna posita ad moduz et alia ad verbũ facit quartã ppõnẽ: vt sor. non currere non est poẽ. Et sic scd̃m vnũquẽq̃z istoꝝ quattuor modoꝝ sumũt̃ quattuor ppões Et sciendũ q̃ i modalib⁹ v̾bũ dz subici: mod⁹ ãt ꝑdicari. Oẽs ãt alie propositiones dñr de inesse. i. de simplici inherentia ꝑdicati ad sbm: et p hoc pz diuisio ppositionis q̃ solet fieri: Propositionũ alia modalis: alia de inesse. Ille ãt propositiones q̃ modificãt̃ his modis .s. vero vel falso modo relinquant̃: q̃ eodem non sumitur oppositio et equipolientia in eis sicut in illis de inesse. In his autem modis qui sunt possibile: ĩpossibile contingens et necesse non sic sumitur oppositio et equipolientia vt postea patebit.

❡ Postq̃z auctor determinauit de propositione modali q̃ztum ad substantiam eius. Hic consequenter determinat

de suis passionibus.s. de equipollentiis τ oppositione: τ q: equipollētie τ oppositiōes modaliū facilis cognosci nequūt nisi cognoscat multiplicatio ppositionū modaliū: ideo añq; de illis passionibus determinet: prius ostendit quot propositiones possunt multiplicari sm quālibet modū.

Primo sciendū q in ppōne modali duplex est cōpositio. Pria est cōpō ptiū dicti inter se. Secundavo est cōpō modi cū dicto q est pncipalis i ipsa: τ q: qualitas ppōnis siue affirmatio τ negatio attendunt ex pte cōpōnis: iō ppō modalis pōt dupli dici affirmatiua τ negatiua.s.ex pte mōi τ ex pte dicti:illa āt sl q negat mod' ē simplr negatiua modalis:sed illa in q solū negatur compō dicti non ē simplr negatiua:sed vt dicit Aristo.hz negatiuam figuram: τ potest dici negatiua de dicto.

Secundo sciendū q sm istū moduz possibile p variationez affirmatiōis τ negatiōis possunt fieri quattuor ppōnes modales. Pria ē affirmatiua tā de dicto q̄z de mō: vt possibile est eē. Scda ē negatiua de vtroq; vt non possibile ē non eē. Tertia ē negatiua de dicto solū: vt possibile est nō eē. Quarta ē negatiua solum de mō. vt non possibile est eē. Et sil'r pīt fieri i quattuor sm quālibet alioꝝ modoꝝ: τ sic in toto pīt multiplicari in sexdecim ppōnes modales sm quattuor modos. Unde pdicte quattuor ppōes p quattuor vocales significantur: p a. significat affirmatiua tam de dicto q̄z de mō: per u. negatiua de vtroq; per e. negatiua de dicto solum: per i. negatiua de mō solū. Iuxta illos versus. Et dictum negat. Iq; modū. A nil sed u totuz: vel illos versus. Destruit u totū sed affirmat vtrūq;. Destruit e dictū destruit i quoq; modum. Ex quib' patet quomō sumit τ variat.

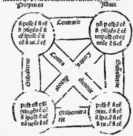
Sed ad videndū de q̄ztitate ipsaꝝ ē tertio sciendū q in modalibus tripl'r attēditur q̄ztitas. Primo ex pte dicti qd est subm totius ppōnis. Secūdo ex parte subiecti dicti. Tertio ex parte modi. Unde ex pte dicti omnes sunt singulares: q: in ipsis dictū singulariter pro vno solo dicto in defectu vnius vocis imposite ad significanduz ipm: sed ex pte subl'i dicti pīt dici vl'es particulares indefinite τ singulares sm q tale subm differēter tenetur vl'r p'ticulariter indefinite aut singulariter: sz ex pte modi alique sunt vl'es: sicut sunt ille de necessario τ impossibili: alie particulares sicut sunt ille de contingenti τ possibili: τ nulle sūt indefinite aut singulares.

Quarto sciendū q q̄ztitas modalis sumpta ex pte modi non est q̄ztitas suppositoꝝ. sed temporum que est mensura acceptionis copule respectu tpis sm ampliationē modi sicut q̄ztitas suppositoꝝ est mēsura acceptionis subiecti respectu suoruz suppositoꝝ: vnde modales de necessario τ impossibili dicunt vl'es: eo q necēuz ampliat ad oē tempus affirmatiue sicut ois distribuit vl'r τ affirmatiue: τ impossibile ampliat ad oē tempus negatiue sicut nullus distribuit vl'r τ negatiue. Sed ille de possibili τ contingenti sunt p'ticulares: q: vtrūq; ampliat particulariter τ affirmatiue: q: solum ampliant ad presens τ futurum τ sic habent sicut illud signū quidam: vnde versus. Omne necessarium impossibile est quasi nullus. Possibile est quidam: quidam non possibile non: τ p hoc pz de multiplicatiōe: qualitate τ q̄ztitate ppositionū modaliū.

Sed cōtra predicta primo arguitur sz hūc modum possibile possunt fieri infinite propositiones modales: igitur male dictuz est q sm ipsuz solum sunt quattuor propositiones modales. ¶ Secūdo sic: omnes ppōnes de eodem modo sunt eedem ppō i spē: eo q modales specie distinguunt ex parte modi qui ē forma ppōnis modalis: igitur nullus modus facit quattuor propositiones modales in specie. ¶ Tertio sic: ista sortez currere non est possibile: τ sil' alie vbi possibile negat non est de possibili sed de ipossibili vel necessario: igitur male dicitur q possibile facit vnā negatiuā propositionem modalem ex parte modi. ¶ Quarto sic: cuiuslibet rei est tm vna forma: sed qualitas ē forma propositionis: igit vnius propōnis modalis est vna qualitas: τ sic in istis nō potest accipi duplex qualitas. ¶ Quinto sic: modus in modalibus se habet per modum forme. sed q̄ztitas rei se tenet ex parte materie τ non ex parte forme: igitur in ipsis non sumitur q̄ztitas ex parte modi.

Ad argumenta. Ad pmū: q sm quālibet modū pīt fieri infinite ppositiōes in nūero: non tn pīt fieri plusq̄z quattuor i spē: τ solū de tali multiplicatiōe sz spēz ē h ad ppositū. ¶ Ad secundū dr: q lz oēs modales de eodē mō affirmatio sint eadē ppō in spē essentiali τ ex parte modi: tn hn variant spē accntali ex pte affirmationis vel negationis dicti. ¶ Ad tertium dr: q lz ppō in qua negat possibile q̄ztū ad significatū ei' sit de ipossibili vel de necio: tn ē formalr de possi quod sibi ponit sm vocē. ¶ Ad quartū dr: q lz vni' modalis sit tm vna qualitas pncipalis: tn pīt eē plures subordinate ad seinuicē quaꝝ vna ē min' pncipalis τ subordinatur alteri sicut cōpō dicti respectu cōpōnis modi cū dicto. ¶ Ad qntū dr q q̄ztitas suppositoꝝ sumit ex pte sbi τ materie ppōnis. tn q̄ztitas tēpoꝝ bn sumit ex pte forme: τ iō potest sumi ex pte modi ampliātis cōpōnez vltra tps ei'.

¶ Harum aūt ppōnum equipollentie siue q̄ntie quattuor regulis cognoscunt. Prima regula talis est. Cuiuscūq; dicto affirmato attribuitur possibile eidem attribuit contingens τ ab eodem remouetur impossibile τ ab eius contradictorio opposito remouet necesse. Secunda regula est. Cuicūq; dicto negato attribuit possibile: eidem attribuitur contingens: τ ab eodez remouet ipossibile τ ab eius cōtradictorio opposito remouet necesse. Tertia regula est. A quocūq; dicto affirmato remouetur possibile: ab eodem remouetur ptingēs: τ eidem attribuitur impossibile: τ eius cōtradictorio opposito attribuit necesse. Quarta regula est. A quocūq; dicto negato remouetur possibile: ab eodem remouetur contingens: τ eidem attribuit impossibile: τ eius ptradictorio opposito attribuit necesse qd pz in ordinatione istius figure τc.

¶ Omnes autē ille propositiones que sunt in prima linea equipollent sibi inuicem per primaz regulam τ conuertuntur inter se. Que autem in se

eunda linea equipollent per secundam regulaȝ ⁊ similiter conuertuntur. Et que in tertia ꝑ tertiaȝ: ⁊ que in quarta ꝑ quartā. Ad cuius expōnē danꝛ quidā vsus. Nō necesse valet: valet ipossibile nullum. Possibile quidā: quidā non possibile non.

¶ Postq̄ȝ auctor ostendit multiplicationē ꝓpōnū modalium ad cognoscendū eaꝝ equipollentias. Hic consequenter determinat de equipollentiis eaꝝ quaꝝ cognitio valet ad cognoscendū ꝯūtias propositionū modaliū. qꝛ iter eqpollentes semper vna ꝓpō sequitur ad aliam ⁊ econuerso: eo ꝙ sint equipollentes siue equalentes i vitate ⁊ falsitate.

Ubi primo sciendū ꝙ hic magis determinaꝛ in spāli de equipollentiis modalium q̄ȝ de ꝯuersionibus eaꝝ: eo ꝙ modales eodē mō conuertunꝛ sicut ille de inesse: ⁊ solū q̄ztū ad dictuȝ: sȝ eqpollētia non ꝯueniunt ipsis eodē mō sicut illis de inesse: qꝛ i ipsis variaꝛ eqpollētia ⁊ etiā sumiꝛ ex pte modi amplātis cōpositionē ⁊ non ex pte subiecti ꝓpōnis sicut in illis de inesse: ⁊ ēt conuenit ipsis inq̄ztuȝ sunt modales: iō oportuit specialiter determinare de equipollentia earū.

Secundo sciendū ꝙ pdicte equipollentie quattuor regulis cognoscunꝛ. Prima est: cuicūqȝ dicto affirmato attribuiꝛ possibile eidē attribuiꝛ contingens ⁊ ab eodē remoueꝛ impossibile: ⁊ ab eius ꝯdictorio opposito remoueꝛ necesse. Cuius rō ē: qꝛ possibile ⁊ ꝯtingens ꝯuertunꝛ: igiꝛ cuicūqȝ attribuiꝛ possibile ⁊ cōtingens: ⁊ possibile ⁊ ipoīe ꝯdicunt: iō cuicūqȝ attribuitur possibile ab eodē remoueꝛ ipossibile: qꝛ vnū ꝯdictoriorū remouet reliquū: ⁊ si aliqđ dictū sit possibile pōt aliqñ verificari ⁊ suū ꝯdictoriū pōt eē falsuȝ: iō si alicui dicto attribuitur possibile ab eodē remoueꝛ ipoīe ⁊ ab eius ꝯdictorio remoueꝛ necesse. Scđa regula: cuicūqȝ dictō negato attribuiꝛ possibile eidē attribuiꝛ ꝯtingēs ⁊ ab eo remoueꝛ impossibile ⁊ a suo ꝯdictorio opposito remoueꝛ necesse. Tertia regula est: a quocūqȝ dicto affirmato remoueꝛ possibile ab eodē remoueꝛ ꝯtingens: ⁊ eidē attribuiꝛ ipoīe ⁊ suo contradictorio attribuiꝛ necesse. Quarta regula ē: a quocūqȝ dicto negato remouetur possibile ab eodē remouetur contingens ⁊ eidem attribuitur impossibile ⁊ suo contradictorio attribuitur necesse: ⁊ iste tres regule possūt eodeȝ modo probari sicut prima.

Tertio sciendū ꝙ modus dr̄ attribui dicto quādo affirmatiue ꝑdicaꝛ de ipso: ⁊ dicitur ab eo remoueri qñ negaꝛ de ipso. Dupl'r tn̄ potest intelligi modum remoueri a dicto. Uno mō ꝙ remoueaꝛ ab ipso sm̄ rem ⁊ vocē ⁊ sic non dȝ itelligi i proposito. qꝛ si sic remoueretur non remaneret propositio modalis. Alio modo ꝙ remoueatur sm̄ modum enunciandi per negationem ⁊ sic capitur hic remouetur prout tn̄ valet sicut negaꝛ.

Quarto sciendum ꝙ predictaꝝ regulaꝝ exempla disponunꝛ in quattuor lineis siue ordinibus: ⁊ oēs de primo ordine eqpollent ꝑ primā regulam ⁊ consequuntur seinuiceȝ ⁊ oēs de secundo per scđam: ⁊ sic de aliis: ⁊ oēs illi ordines habenꝛ ꝑ hos versus. Primus amabimus: edentuliqȝ secundus. Tertius illiace purpurea reliquus. Prima dictio .s. amabimus significat pmū ordinē: ⁊ quattuor eius vocales dant intelligere quattuor propositiones primi ordinis significando ꝑ pmuȝ a. propositionem de possibili eē affirmatiuā taȝ de dicto q̄ȝ de modo: ⁊ ꝑ scđm a. illam de contingēti esse affirmatiuā de vtroqȝ: ⁊ i. significat illaȝ de ipossibili eē negatiuā de mō: ⁊ u. significat illam de necessario eē negatiuam de vtroqȝ: ⁊ similiter exponerentur alie dictiones pro aliis ordinib9 sm̄ significationes suarum vocalium iuxta sententiā illoꝝ versuuȝ in proxima expōne positoꝝ supius. Et ꝑ hoc patēt equipollentie propositionum modalium.

Sed contra predicta primo arguitur sic hoc dictum hominē eē animal est possibile: ⁊ tamen non est contingens cum sit necessarium ergo male dr̄ in prima regula: cuicūqȝ dicto affirmato attribuitur possibile eidē attribuiꝛ contingens. ¶ Scdō sic: huic dicto negato deuȝ non eē attribuiꝛ possibile dicēdo deuȝ non eē est poīe: ⁊ tn̄ ab eo non remoueꝛ ipossibile cū semꝑ sit ipossibile: igitur cōtra secūdam regulā. ¶ Tertio sic: ipossibile semꝑ negat dictū cui attribuiꝛ qꝛ destruit cōpōnem eius: agitur non pōt attribui dicto affirmato ꝯ tertiā regulā. ¶ Quarto sic: ꝓpō affirmatiua ⁊ negatiua nūq̄ȝ sunt equipollentes: qꝛ non equiualent in qualitate: igiꝛ ꝓpositio negatiua de possibili ⁊ affirmatiua de necesse nūq̄ȝ equiualent contra quartam regulā. ¶ Quinto sic: oēs ꝓpōnes equalentes debent eē eiusdē sbi ⁊ eiusdē ꝑdicati cū eqpollētia sit equalentia duaꝝ ꝓpōnum vtroqȝ termino participantiū sm̄ eundē ordinē. sed illa de possibili ⁊ de necio que ponunꝛ in quarta regula nō hn̄t idē sbm qꝛ in eis ꝯdictoria dicta subiiciunꝛ: nec idē ꝑdicatū qꝛ nō est idem modus in ipsis: igitur ille ꝓpōnes non equalent.

Ad argumenta Ad pmū dr̄: ꝙ si capiaꝛ cōtingens ispāliter ꝑ ꝯtingēti non necessario qđ diuidiꝛ ꝑ ꝯtingens natū raro ⁊ ad vtrū libet: illud dictū hoīem eē aīal non ē ꝯtingens. Sed si capiatur gn̄aliter ꝯtingens vt ꝯuertiꝛ cuȝ possibili ⁊ diuidiꝛ per necium: ⁊ nō necium sic hō est ꝯtingens: ⁊ illo mō capitur contingens hic. ¶ Ad secundū dr̄: ꝙ lȝ ab hoc dicto deum non eē nō vere remoueaꝛ impoīe: tn̄ false remoueꝛ ab ipo eodeȝ mō sicut possibile false sibi attribuiꝛ. ¶ Ad tertium dr̄: ꝙ lȝ ipossibile neget vr̄tualr̄ dictuȝ cui attribuitur non tn̄ formaliter: ideo pōt attribui dicto formalr̄ affirmato. ¶ Ad quartū dr̄: ꝙ lȝ affirmatiua ⁊ negatiua de eisdem extremis nūq̄ȝ sint eqpollentes: tn̄ ille de diuersis extremis pn̄t eqpollere quo ad veritatē ⁊ falsitatem: lȝ non sm̄ qualitatem. ¶ Ad quintū dr̄: ꝙ si capiaꝛ eqpollentia spāliter ꝑ equalentia ꝓpōnum vtroqȝ termino participātiū in qualitate ⁊ q̄ztitate veritate ⁊ falsitate sic maior ē vera. Sed si capiatur generaliter ꝑ qualicūqȝ equiualentia duaꝝ ꝓpositionum in veritate ⁊ falsitate sic est falsa: ⁊ in ꝓposito sic accipitur equiualentia generaliter.

¶ Item equipollentia ⁊ cōuertentia ⁊ consequētia propositionū modalium potest poni per has regulas. Omnes .n. propōnes de possibili ⁊ impossibili equipollent verbo similiter se habēte: ⁊ modo dissimiliter: vt sortem currere est possibile: sortem currere non est impossibile. Item omnes ꝓpōnes de possibili ⁊ de necesse equipollent verbo ⁊ modo dissimiliter se habentibus: vt sortem currere ē possibile: sortem non currere nō est necesse. Itēȝ omnes propositiones de ipossibili ⁊ necesse eqpollent verbo dissimiliter se habente: ⁊ modo similiter: vt sortem currere non est ipossibile: ⁊ sorteȝ nō currere non est necesse. Et itelligatur modus silr̄ ⁊ dissimiliter se habere quantū ad affirmationeȝ ⁊ negationem: vt dicaꝛ modus similiter se habere quādo affirmaꝛ vel negatur vtrobiqȝ. Dissimiliter autem quādo affirmaꝛ in vna ⁊ negatur in altera: ⁊ eodem modo intelligendū est de vbo sicut de modo. Et sciendum est ꝙ predicte regule non faciūt mentionem de contingenti: eo ꝙ contingens conuertitur cum possibili. Unde idem est iudiciuȝ de propōnibus vtriusqȝ. Exempla aūt huius q̄rātur in supiori figura in prima scđa tertia ⁊ quarta lineis: qꝛ ad omnia ista est regula generalis:

¶ Postq̄ȝ auctor superius ostendit per quattuor regulas equipollentias ⁊ consequentias modaliū. Hic osten

notificat ipsas sin alias regulas: ꝛ q̃uis ipse equipollentie sufficienter notificent̃ p regulas p̃dictas:tñ magis facile cognoscunt̃ p illas regulas cũ alias q̃z per alias tñ: ideo iste regule ad maiorem ꝛ faciliorem cognitionẽ h̃ conuenienter ponuntur ꝛ non superflue.

Primo sciẽdũ q̃ negatio posita ad modum negat q̃ntitate ampliationis tempoꝝ q̃ se tenet ex pte modi. ꝛ etiã qualitate ꝓpõnis q̃ negat modificationẽ ꝛ ex ꝯñti ꝯpõnẽ modificatã:iõ mutat q̃ntitatẽ ꝛ qualitatẽ ꝓpõnis ꝛ facit cõtradictorias eq̃pollere. Ipsa enim negatio preposita mõ sili se h̃z in modalib' sicut negatio ꝓposita signo in illis de inesse. Sz negatio posita ad dictũ tñ negat solũ cõpõnẽ ꝓpõnis ꝛ nõ q̃ntitatẽ modi:ꝛ sic nõ mutat q̃ntitatẽ ipsi':q: in negãdo p̃uenit ampliationẽ modi: iõ talis negatio mutat qualitatẽ ꝛ nõ q̃ntitatẽ ꝛ se h̃z vt negatio postposita signo q̃ facit eq̃pollere cõtrarias:sz negatio posita ad dictũ ꝛ ad modũ sil' mutat, q̃ntitatẽ solũ:iõ se habet vt negatio preposita ꝛ postposita signo ꝛ facit equipollentiam subalternam.

Secundo sciendũ q̃ ad cognoscendum p̃dictas eq̃pollentias ponunt̃ h̃ tres regule. Prima ẽ q̃ ꝓpõnes de possibili ꝛ ipossibili eq̃pollent v̾bo sili se habẽte ꝛ mõ dissili. Cui' rõ est q: ꝓpõnes de possibili ꝛ impossibili cõtradicunt sz negatio posita ad modũ tñ facit ꝯtradictorias eq̃pollere vt dictũ est:iõ ꝓpõnes de possibili ꝛ impossibili eq̃pollent mõ dissili se h̃nte ꝛ verbo sili. ꝛ oẽ modus sili se h̃re q̃ntũ ad affirmationẽ ꝛ negationẽ q̃ñ i vtraq3 affirmat̃ vl' negat̃. ꝛ dissili q̃ñ i vna negat̃ ꝛ in alia affirmat̃. ꝛ ita itelli vel dissili se h̃re suo mõ.

Tertio sciendũ q̃ s̃cda regula talis ẽ: oẽs ꝓpõnes de possibili ꝛ necessario eq̃pollẽt v̾bo ꝛ mõ dissili se h̃ntib'. Cui' rõ ẽ: q: ꝓpõnes de possibili ꝛ necessario affirmatiue de dicto ꝛ mõ sil' opponunt̃ subalterne. Sz negatio posita ad dictũ ꝛ ad mõꝫ sil' facit in modalib' eq̃pollẽtiã subalternã: q: se h̃z sicut negatio ꝓposita ꝛ postposita signo in illis de inesse: ideo ꝓpõnes de possibili ꝛ necẽio equipollẽt posita negatione ad dictũ ꝛ ad modũ sil'. Vñ ex istis duabus regulis seq̃tur q̃ ꝓpõnes de contingẽti ꝛ impossibili ẽt eq̃pollẽt verbo sili se h̃nte ꝛ mõ dissili: sed ille de contingenti ꝛ necessario equipollent v̾bo ꝛ mõ dissili se h̃ntib': q2 ille d̾ possibi ꝛ ꝯtigẽti adinicẽ ꝯuertunt̃.

Pro tertia regula quarto sciẽdũ q̃ ꝓpõnes de impossibili ꝛ necessario equipollent verbo ꝛ modo dissimiliter se habentibus. Cuius ratio est: q2 ille de impossibili ꝛ necẽio affirmatiue de vtroq3 contrariant̃. Sz negatio posita ad dictũ tñ in modalibus facit ꝯrias eq̃pollere: q: solũ mutat qualitatẽ: igit̃ ille de ipossibili ꝛ de necẽio eq̃pollẽt v̾bo dissili se h̃nte ꝛ mõ sili. Hic aũt ñ ponũt̃ regl'e in textu de eq̃pollẽtiis ꝓpõnũ de cõtingẽti: q2 de ipsis idẽ est iudiciũ sicut de illis de possibili: eo q̃ cõtigẽs ꝛ possibile conuertunt̃ capiendo contingẽs in cõi vt se extendit ad necessariũ: ꝛ causa ẽ, q2 vtrũq3 ampliat ad p̃ns ꝛ futuꝝ affirmatiue ꝛ nõ ad preteritũ: eo q̃ vtrũq3 dicit potentiã ꝛ potentia se h̃z ad p̃ns ꝛ ad futurũ: q2 ad preteritũ nulla est potẽtia: ideo ꝓpõnes de possibili ꝛ ꝯtigẽti adinuicẽ ꝯuertunt̃ ꝛ eq̃pollent verbo ꝛ mõ sili se habẽtibus.

Sed cõtra p̃dicta p̃mo arguit̃: iste due equipollent de possibili ꝛ impossibili. Sortem currere est possibile: ꝛ sortẽ currere nõ est impossibile. ꝛ tñ verbũ nõ se h̃z sil': q2 in vna negat̃ hoc verbũ est ꝛ in alia affirmat̃: igit̃ ille de possibili ꝛ impossibili nõ eq̃pollent verbo sil'r se h̃nte. ¶ Scdo sic oẽs eq̃pollentes in modalibus sunt eiusdẽ q̃ntitatis ex pte modi: igitur modus in oĩbus eodẽ mõ ampliat ꝛ se h̃z sili: igit̃ ille de possibili ꝛ impossibili nõ eq̃pollẽt mõ dissili se h̃nte. ¶ Tertio sic: ille non eq̃pollent sortẽ currere est possibile: ꝛ sortẽ nõ currere nõ est necesse: q2 p̃ma aliqd ponit ꝛ secunda nõ cũ sit negatiua tã de dicto q̃z de mõ. igit̃ ille de possibili ꝛ necessario non eq̃pollent v̾bo ꝛ modo dissili se h̃ntibus.

¶ Quarto sic: ipossibile semp̃ includit negationẽ ꝛ necesse affirmationẽ: igit̃ impossibile ꝛ necesse nõ p̃nt sili se h̃re q̃ntũ ad affirmationẽ ꝛ negationẽ. q̃ ꝓpõnes de ipsis non eq̃pollent mõ sili se habẽte ꝛ v̾bo dissili. ¶ Quinto sic: illa q̃ sunt inter se diuersa nõ conuertunt̃: sz possibile ꝛ cõtingens sunt diuersi modi. nã aliter nõ erũt quattuor modi facientes propositionem modalem. ergo possibile ꝛ cõtingens non conuertuntur inter se.

Ad argumenta Ad p̃mũ dr̃. q̃ lz in illis ꝓpõnibus verbũ vnicũ modum cũ dicto se habeat dissili: tñ v̾buz dicti se h̃z sili ꝛ solũ de illo h̃' intelli. ¶ Ad s̃m dr̃. q̃ lz in oĩbus modalibus q̃ eq̃pollent modus se h̃ẽat sili q̃ntũ ad ampliationẽ non tñ q̃ntũ ad affirmationẽ ꝛ negationẽ. ꝛ h̃ mõ itelli modus dissili se h̃re vel sili. ¶ Ad tertiũ dr̃. q̃ ista: sortẽ nõ currere nõ ẽ necẽ. nihil ponit p̃mo ꝛ ꝑ se: tñ ponit aliqd ex ꝯñti q: negat h̃ dictum sortẽ nõ currere esse necessariũ: iõ ex cõsequenti ponit suum ꝯdictoriũ esse posse. ¶ Ad quartũ dr̃ q̃ lz ipossẽ icludat negationẽ itrinsecã tñ ñ icludit extrinsecã de q̃ solũ ẽ ad ꝓpositũ: iõ q̃ ad illã possunt sili se h̃re: et dissimiliter ipossĩ ꝛ necessariũ. ¶ Ad q̃ntũ dr̃. q̃ lz illa q̃ conuertunt̃ q̃ntũ ad supposita ꝛ rationem formalem non sint diuersa: tamen illa que conuertuntur q̃ntum ad supposita: ꝛ non q̃ntum ad rationem formalem possunt eẽ diuersa: ꝛ sic possibile ꝛ contingens conuertuntur: ꝛ faciunt inter se distinctas propositiones modales.

¶ Item propositionum modalium: alie sunt contrarie: alie subcontrarie: alie contradictorie: alie subalterne. Unde omnes propositiones que sunt de quarta linea sine ordine contrariantur. Unde versus. Tertius est quarto semper contrarius ordo. Primus autem ordo ꝛ secundus subcontrariantur. Unde versus. Sit tibi linea subcõtraria prima secunde. Item primus ordo ꝛ tertius: ꝛ secundus ꝛ quartus contradicunt. Unde versus. Tertius est primo cõtradictorius ordo. Pugnat cum quarto contradicendo secundus. Item prima linea subalternatur quarte: ꝛ secunda tertie. Unde versus. Prima subest quarte vice particularis habens se. Hanc habet ad seriẽ se lege secũda sequentem. Vel sic. Ordo subalternus sit primus siue secundus. Et hoc totum patet in superiori figura.

¶ Postq̃z auctor determinauit de equipollentiis modalium que sunt inter propositiões eiusdẽ qualitatis ꝛ quãtitatis. Hic ꝯñter determinat de oppositionibus ipaꝝ: que quidem oppositiones sunt inter ꝓpõnes diuerse quãtitatis vl' qualitatis: primo ponens talem diuisionẽ. Propositionum modalium: alie sunt contrarie: alie subcontrarie. alie contradictorie: alie subalterne: cuius diuisiõis eodem modo potest dari sufficientia, sicut data est de oppositionibus propositionuz de inesse.

Primo sciendum q̃ inter propositiones modales superius positas in quattuor ordinib' omnes de primo ordine que significantur per amabimus sũt particulares ex parte modi vel formaliter vel equiualenter. ꝛ etiam affirmatiue: q2 omnes equipollenter isti: sortẽ currere est possibile: que est particularis affirmatiua. Et oẽs de s̃cdo ordine que significantur ꝑ edentuli: sunt ꝑticulares negatiue: q2 equipollent isti: sortem non currere ẽ possibile: q̃ est ꝑticularis negatiua. Et oẽs de tertio ordĩe que significantur ꝑ illiace sunt vl'es negatiue: q2 equipollẽt iste: sortẽ currere est ipossibile. Et oẽs de q̃rto ordine que significatur per purpurea, sunt vniuersales affirmatiue: q2 equipollent isti: sortem currere est necesse.

Secundo sciendum ꝙ quartus ⁊ tertius ordo siue ꝓpõnes de tertio ⁊ quarto ordĩe inter se contrariant. rõ est. qꝛ. vlis affirmatiua ⁊ vlis negatiua ꝯtrariant. Ille aũt de tertio ordine sunt vlẽs negatiue: ⁊ ille de quarto vlẽs affirmatiue: vt pꝫ intuenti. Sed ꝓpositiones de ꝑmo ⁊ scḋo subcõtrariant: rõ ẽ: qꝛ ille de ꝑmo sunt ꝑticulares affirmatiue: ⁊ ille de scḋo sunt ꝑticulares negatiue: ſꝫ ille de ꝑmo ordine ꝯdicunt illis de tertio: quia in ꝑmo particulares affirmatiue: ⁊ in tertio vlẽs negatiue. Similiter ille de secundo que sunt particulares negatiue contradicunt illis de quarto que sunt vlẽs affirmatiue: ⁊ sic ibi est repugnantia in q̄ntitate ⁊ qualitate simul.

Tertio sciendũ ꝙ ad dandũ ꝯdictionẽ in modalibus de mõ ferenda est eadẽ negatio ad modum ⁊ non ad dictũ. cuius rõ est: qꝛ ꝯdictio est affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ. Sed in modali affirmatiua modus formaliter affirmat de cõpõne dicti ⁊ est ꝑdicatũ formale respectu ip̄ius: igit ad dandũ ꝯdictionẽ dꝫ ferri negatio ad modũ dicto remanente eodẽ. Itẽ sicut se hꝫ vbũ in illis de inesse ita modus in modalibus: ſꝫ ad dandũ ꝯdictionẽ ĩ de inesse negatio dꝫ ferri ad verbũ: igit negatio in modalibus dꝫ ferri ad modũ ⁊ nõ ad dictuꝫ ⁊ nõ refert vtrum immediate ponatur ad modũ vel ad cõpõnez qua cõponitur cum dicto: vt non refert dicere: fortem currere est non possibile: vel fortem currere non est possibile.

Quarto sciendum ꝙ ꝓpõnes de ꝑmo ordine subalternant illis de quarto: ⁊ ille de secũdo subalternant illis de tertio. qꝛ repugnant in q̄ntitate. vt pꝫ per ea que dicta sunt ⁊ ꝑ hoc pñt hꝛi plures ꝯñie istaruꝫ modalium: qꝛ oẽs ꝑticulares sequũtur ad vlẽs quib⁹ subalternantur vt ille de ꝑmo ordie sequunt ad illas de quarto ordine: vt ad istam: fortẽ currere est necesse. sequunt oẽs de quarto ordine ꝑ equipollentiã: ⁊ omnes ille de primo ordine ꝑ legem subalternaꝝ: silr ad istam: fortẽ non currere est necesse: sequuntur oẽs alie ꝓpõnes de tertio ordine ꝑ equipollentiã: ⁊ omnes de secundo ordine ꝑ legem subalternarum: ⁊ sic ad istas duas: for. currere ẽ necesse: ⁊ fortez non currere est necesse: sequunt oẽs ille modales de quatuor ordinib⁹: ⁊ etiã in ipsis pñt haberi ꝯñie ſm leges oppositionũ supius positas. Ex ꝑdictis pꝫ ꝙ ad necesse esse sequitur possibile eẽ ꝑ legẽ subalternaꝝ: ⁊ etiam ad necẽiuꝫ sequitur possibile. Primũ pꝫ ꝑ legem subalternaꝝ: qꝛ necesse eẽ est de quarto ordine ⁊ possibile de ꝑmo. Alia rõ ẽ: possibile in cõi dr tam de necẽio q̄ꝫ de non necẽio: qꝛ dr de omni illo qḋ non est ipossibile: ⁊ non hꝫ repugnantiaꝫ ad essendo ẽ supius ad necessariũ: ſꝫ supius sequitur ad suũ inferius: ergo ad necessariũ sequitur possibile: ꝯñtia valet per locum a spẽ ad genus suũ si considerent possibile ⁊ necessarium quo ad supposita: de quibus verificant: ⁊ si considerentur quo ad ampliationem ipsoꝝ est locus a toto in q̄ntitate ad suam partem: qꝛ necessariũ ampliat vlr ⁊ affirmatiue: ⁊ oĩum istoꝝ exẽpla pñt videri in ꝑcedenti figura.

Sed contra predicta arguit ꝑmo: oẽs contrarie sunt vlẽs. ſꝫ nulle modales sũt vniuersales cum omnes sint singulares: igit nulle modales contrariant. ¶ Secundo sic. Omnes ꝯrie repugnant in qualitate: ſꝫ ꝓpõnes de quarto ordine ⁊ de tertio nõ repugnant in qualitate: qꝛ iste sunt ambe affirmatiue: fortez currere ẽ necesse: fortẽ non currere est necesse: igitur ille de quarto ordine ⁊ tertio non ꝯtrariant. ¶ Tertio sic. Subcontrarie sunt eiusdẽ subiecti: ſꝫ ille de ꝑmo ordine ⁊ scḋo non sunt eiusdem subiecti: vt pꝫ de istis: fortẽ currere ẽ possibile: fortẽ non currere ẽ possibile: igit nõ subcõtrariant. ¶ Quarto sic. Ille de scḋo ordine sequuntur ad illas de quarto: igitur non ꝯdicunt sibi. añs pꝫ: qꝛ sequitur fortem currere ẽ necesse: igitur fortẽ currere ẽ contingens ꝑ legez subalternaꝝ. ⁊ vltra sequit: fortẽ currere est contingẽs: igit fortem non currere ẽ contingens ꝑ cõuersionẽ in oppositam qualitatẽ: ⁊ sic ista de secundo ordine sequit ad ꝑmã que ẽ de quarto. ¶ Quinto sic. Particulare nõ seqt ad suum vlẽ. sed necessariuꝫ est vlẽ respectu possibilis: igit ad necessariũ eẽ non seqtur possibile esse: ⁊ sic propositiones de primo ordine non subalternantur illis de quarto.

Ad argumenta Ad ꝑmũ dr: ꝙ ex parte totius dicti oẽs modales sũt singulares tñ ex ꝑte modi alique sũt vlẽs: ⁊ alique particulares: ideo pñt eẽ ꝯrie. ¶ Ad scḋm dr. ꝙ lꝫ ista: for. nõ currere ẽ necesse: sit formalr affirmatiua ex parte modi: tñ est virtualr negatiua: qꝛ virtualr includit istã: fortẽ currere nõ est possibile. ¶ Ad tertiũ dr. ꝙ lꝫ ĩ ꝓpõnibus de inesse, subcõtrarie sint eiusdẽ subi formalr: tñ nõ reqritur in modalib⁹: qꝛ in ipsis nõ sumunt eodẽ mõ oppõ sicut in illis de inesse. ¶ Ad quartũ negato añte dr ad ꝓbationẽ: ꝙ lꝫ ꝓpõnes de cõtingẽti ad vtrũlibꝫ cõuertant in oppositam qualitatẽ: nõ tñ ꝓpõnes de cõtingenti cõi qḋ se extẽdit ad necessarium ⁊ nõ necessariũ: de quo est hꝛ sermo. ⁊ licꝫ ille ꝓpõnes realr sint de cõtingenti ad vtrũlibꝫ: tñ ꝑma nõ sequitur ad suaꝫ vlẽm: in q̄ntũ de cõtingenti ad vtrũlibꝫ: ſꝫ in q̄ntũ est de cõtingẽti cõi: ⁊ sub illa rõne nõ hꝫ cõuerti in opposita qualitate. ¶ Ad quintũ dr. ꝙ lꝫ ad vlẽ in ꝑdicando nõ sequatur suũ particulare: sicut ad aĩal nõ seqtur hõ: tñ ad vlẽ in distribuendo vel ampliando: sicut est necessarium respectu possibilis: bñ sequitur suũ particulare. Et hec de primo tractatu dicta sufficiant.

¶ Tractatus secundus de vniuersalibus incipit.

P Redicabile quandoqꝫ sumit proprie: ⁊ sic solum dr predicabile qḋ de pluribus predicatur. Quãdoqꝫ sumitur cõmuniter: sic dr ꝑdicabile qḋ de vno solo siue de pluribus predicat. Unde predicabile ꝓprie sumptũ idẽ est qḋ vniuersale: sed differũt in hoc ꝙ predicabile diffinitur per dici de: ⁊ vniuersale per esse in. Est. n. predicabile qḋ aptũnatuꝫ ẽ dici de pluribus. Uniuersale aũt qḋ aptũnatum est esse in pluribus ⁊c̃.

¶ Postq̄ꝫ petrus hispanus in primo tractatu determinauit de enũciatiõe siue ꝓpositiõe q̄ cõponit ex terminis incõplexis. Hic cõsequenter incipit determinare de ipsis terminis in cõplexis. Ratio ordinis est: qꝛ licet ordine nãe terminũ ꝑcedãt enũciationẽ: tamẽ via doctrine scia de enũciatione cõuenienter preponitur scie de terminis incõplexis. s. de ꝑdicabilib⁹ ⁊ predicamentis: eo ꝙ totũ est nobis notius suis ꝑtibus. ⁊ etiã qꝛ oratio ꝑfecta. s. ꝓpositio q̄ cõtinet nomẽ ⁊ verbũ: de quibus agit in ꝑmo tractatu quodãmodo presupponit cognita in grãmatica: ideo procedendo a notioribus auctor prius determinat de enũciatione ⁊ consequenter de terminis incõplexis licꝫ ecõuerso ordinentur i logica. ⁊ ꝑmo determiat de incõplexis q̄ꝫtũ ad rõnes vniuersaliũ in hoc secundo tractatu: deinde q̄ꝫtũ ad rõnes ordinaliũ in genere ſm sub ⁊ supra in tertio tractatu.

Primo sciendũ ꝙ licet vlr dicat multipliciter: qꝛ qḋdã est vniuersale in causando sicut deus. Aliud in cognoscendo sicut intellectus. Aliud in distribuẽdo sicut signũ vlẽ: ⁊ aliud in representãdo vt species intelligibilis: tñ hic solũ est ꝓpositũ de vniuersali in ꝑdicando qḋ ẽ natura cõis que põt predicari de multis. Et tale vniuersale iterũ capitur dupliciter. vno modo materialiter pro tali nature absolute ⁊ nõ per cõparationẽ ad intentionẽ vlis: ⁊ sic eius cõsideratio pertinet ad metaphysicũ. Alio modo consideratur formaliter q̄ꝫtum ad rationem ⁊ intẽtionem vlis: ⁊ sic cõsideratur a logico: ⁊ sic est ꝓpriũ subiectum huius tractatus. qꝛ pricipaliter cõsiderat in hac sciẽtia ⁊ sub eius rõne formali alia hic tradita cõsiderantur: ⁊ in nulla alia scientia consideratur sub propria rõne vlis predicabile aũt est propria passio eius.

Secundo sciendum q tota argumentatio componitur ex enunciationibus. Enunciatio autem ex terminis incomplexis q sunt ordinabiles in genere secundum sub et supra sicut subiectum et predicatum: que quidem ordinatio fit secundum rationem vlis vel generis aut speciei: nec potest cognosci illa ordinatio que fit in predicamentis nisi prius cognoscantur rationes vlium: quia ordinare nescit qui rationes ordinabilium ignorat: ideo hec scientia de vlibus vtilis est ad cognitionem predicamentorum enunciationis et argumentationis quantum ad omnes eius species. Valet etiam ad assignandum diffinitiones que fiunt ex genere et differentia vel ex genere et proprio: et ad cognoscendum diuisiones generis in suas species: vel subiecti in accidentia: et isti sunt fines extrinseci huius scientie: sed eius finis intrinsecus est perfecta cognitio vlium quantum ad rationem vniuersalis. Et per hoc patet causa materialis et finalis huius tractatus: formalis et efficiens eodem modo sunt assignande sicut dictum est in primo tractatu.

Tertio sciendum q hic primo determinatur de vli in communi: deinde in speciali quantum ad partes eius. Et ad cognoscendum eius diffinitionem auctor premittit diuisionem predicabilis in communi quod diuiditur in predicabile proprie sumptum quod predicatur de multis vniuoce. et in predicabile communiter sumptum quod predicatur de vno solo vniuoce siue de multis equoce: et per hoc facile est dare rationem huius diuisionis: et de predicabili proprie dicto solum est hic ad propositum non autem de predicabili communiter sumpto.

Quarto sciendum q predicabile et vle proprie sumptum idem sunt secundum rem: quia est eadem natura communis realiter que dicitur vlis et predicabilis. tamen differunt ratione: quia dicitur vle inquantum aptum natum est esse in multis: dicitur .n. vle quasi vnum versum in multis. Sed dicitur predicabile prout aptum natum est predicari de pluribus: et per hoc habetur diffinitionis vlis et predicabilis. Uniuersale .n. est quod est aptum natum esse in multis: et predicabile est quod est aptum natum predicari de multis: et quia esse in multis naturaliter precedit dici de multis: ideo ratio vniuersalis precedit rationem predicabilis: et sic ipsum vle se habet vt subiectum: predicabile vero vt passio eius: et per hoc patet quid sit vle et quid predicabile: et quomodo inter se conueniant et differant.

Sed contra predicta primo arguitur: predicabile proprie sumptum continetur sub predicabili communiter sumpto: igitur illa membra predicte diuisionis coincidunt et non opponuntur. ¶ Secundo sic. Omnis passio realiter differt a suo subiecto: predicabile est passio vlis: igitur differt ab eo secundum rem: maior patet: quia idem non potest demonstrari de seipso: cum non habeat causam inherentie ad seipsum: sed passio potest demonstrari de suo subiecto: igitur differt ab eo secundum rem. ¶ Tertio sic. Quecunque sunt eadem realiter habent eandem diffinitionem: quia diffinitio explicat esse et essentiam rei: sed si vle et predicabile sint idem secundum rem rationes eorum non differunt. ¶ Quarto sic. Sol est predicabile et tamen non predicatur de pluribus nec est in multis: ergo diffinitio predicabilis est insufficiens. ¶ Quinto sic. Deus est quoddam vle cum sit causa vniuersalissima: et tamen non est aptus natus esse in multis: ergo male ponitur diffinitio vlis.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q si considerentur predicabile proprie sumptum et predicabile communiter sumptum secundum illud quod sunt non opponuntur sed vnum sub alio continetur. Sed si considerentur quantum ad rationes communis et proprii vt sunt membra huius diuisionis habent opponi. Et licet predicabile communiter sumptum conuertatur cum diuiso quantum ad supposita: non tamen quantum ad modos sue acceptionis. ¶ Ad secundum dicitur: q licet omnis passio extrinseca realiter differat a suo subiecto: non tamen intrinseca: et licet idem secundum rem et rationem simul non possit de seipso demonstrari: tamen idem secundum rem differens secundum rationem bene potest demonstrari de seipso quomodo sunt vle et predicabile. ¶ Ad tertium dicitur: q licet ea que sunt eadem realiter habeant eandem diffinitionem quidditatiuam: possunt tamen habere diuersas rationes descriptiuas secundum diuersos modos essendi eiusdem rei: et sic est de vniuersali et predicabili. ¶ Ad quartum dicitur: q licet sol non predicetur actu de multis nec sit actu in multis propter repugnantiam sue materie que tota actuata est per vnam formam: tamen predicatur de multis secundum aptitudinem sue forme que de se communicabilis est. ¶ Ad quintum dicitur: q deus est vle in causando et non in predicando de quo datur diffinitio.

¶ Predicabile autem siue vniuersale diuiditur per genus: speciem: differentiam: proprium: et accidens: et solum de his quinque hic intendimus.

¶ Postquam auctor diffiniuit vle et predicabile proprie sumptum. Hic consequenter ponit diuisionem vniuersalis seu predicabilis dicens: q predicabile diuiditur in genus: speciem: differentiam: proprium: et accidens: que diuisio probatur per sufficientiam: quia omne predicabile predicatur in quid vel in quale: si in quid: hoc est dupliciter: vel in quid de pluribus differentibus numero: et sic est species: vel in quid de pluribus differentibus specie: et sic est genus: si in quale: hoc est dupliciter: vel in quale essentiale: et sic est differentia: vel accidentale: et hoc est dupliciter vel in quale conuertibile: et sic est proprium: vel non conuertibile: et sic est accidens: et istorum etiam faciliter daretur sufficientia secundum quod consideratur in ratione vniuersalis accipiendo diuersas rationes ipsorum vniuersalium.

Primo sciendum q vniuersale secundum suum esse diuiditur .s. in vniuersale in re: ante rem: et post rem. Et ante rem adhuc dupliciter .s. ante rem natura et tempore simul: et ante rem natura tantum: et si vniuersale ante rem natura et tempore simul: est natura communis accepta secundum esse quod habet in intellectu prime cause vel in causis secundis: in quo esse natura et tempore precessit productionem singularium. Sed vniuersale ante rem natura tantum est eadem natura communis considerata secundum se: et quantum ad sua principia essentialia sine respectu ad sua singularia que ipsa naturaliter precedit tanquam principium formale ipsorum: licet non habeat suum esse extra singularia. Sed vniuersale in re est natura communis accepta secundum esse quod habet in suis indiuiduis: quibus dat esse et rationem tanquam principium intrinsecum et essentiale ipsorum. Sed vniuersale post rem est eadem natura communis accepta secundum esse quod habet in intellectu nostro per quem abstrahitur a suis singularibus: et illo modo vle quandoque dicitur intentio: quia mediante ipso intellectus tendit in cognitionem rei ad extra. vnde intentio dicitur conceptus rei.

Secundo sciendum q duplex est intentio. s. prima et secunda: prima intentio est conceptus primarius quem habemus de re: sed secunda intentio est secundarius conceptus quem intellectus facit de re iam cognita in prima intentione: vt cum intellectus concipit naturam animalis secundum se ibi est prima intentio. et significatur iste conceptus hoc nomine prime intentionis animal. Sed cum intellectus concipit illam eandem essentiam per respectum ad multa inferiora in quibus est ibi est secunda intentio: et significatur hoc nomine secunde intentionis. s. vniuersale: quia hoc modo concipit ipsam tanquam vnum versum in multis: et percipit vniuersalitatem illius nature communis: quia cognoscit eam per respectum ad multa: et cum cognoscit illam naturam esse communem ad multas species sibi attribuit generalitatem que significatur hoc nomine genus: et sic daretur exemplum de aliis quattuor predicabilibus.

Tertio sciendum q in presenti diuisione non diuiditur vniuersale pro re aliqua subiecta intentioni vniuersalis: sed pro ipsa communi intentione. et quia talis intentio communis non significat aliquam veram naturam: ideo non potest habere aliquam vnam diffinitionem simpliciter cum vnitas diffinitionis presupponat vnitatem diffiniti: ideo non dicitur vniuoce de quinque predicabilibus: quia nihil est vnum realiter quod sit vniuocum ad quinque predicabilia que dicunt res diuersorum generum: et etiam intentio vniuersalis non dicit essentiam rei secundum se nec quidditatem eius: sed formaliter importat respectum superadditum essentie vt visum est: ideo non potest predicari in quid de quinque predicabilibus: quare non est genus ad quinque predicabilia.

Quarto sciendum q vle dicitur de istis quinque vlibus analogice .s. secundum prius et posterius: cuius ratio est: quia vle debet esse vnum in multis: sed vnum non potest esse in multis nisi per

diuisionē eiꝰ: ſ3 diuiſio ꝑmo ꝯuenit gñi qđ diuidiť ꝑ differētias formaliter. ⁊ q: genus ꝯſtituit ſpēm cū drīa: iō dat ſibi diuiſibilitatē, ipſa tñ diuidiť ſolū diuiſiōe multi ꝑ ſua idiuidua. Et drīa ē in ſpecie ⁊ etiā ꝓpriū: iō vtrūq3 diuiditur ꝑ diuiſionē ſpēi: ⁊ ꝑ ipſā h3 eſſe in multis: ⁊ ſimiliter accidens cōe qđ diuidiť diuiſione ſpēi vel generis ꝑ diuerſa idiuidua h3 eſſe in multis: ⁊ ſic eſſe in multis ꝑmo ꝯuenit generi: ſcđo ſpēi: ⁊ tertio ꝑ ſpēm ꝯuenit drīe ꝓprio ⁊ accñti: ideo vniuerſale ꝑ iſta quīq3 diuiditur diuiſione analogi in ſua analogata: ⁊ nō gñis i ſuas ſpēs.

Sed cōtra ꝑdicta ꝑmo argniť. Ens ē ꝑdicabile cū ꝑdiceť de multis: ⁊ tñ nō cōtineť ſub aliq̄ iſtoꝝ quīq3 vliū: ergo diuiſio nulla. ¶ Scđo ſic: vlē qđ hic diuidiť ē aliqđ vle: cū ſibi ꝯueniat diffō vlis ꝑius poſita: ⁊ tñ nō ꝯtineť ſub aliq̄ iſtoꝝ mēbroꝝ diuiſionis igiť. ¶ Tertio ſic. ꝑdicabile ⁊ ꝑdicamētū idē ſūt. ſed decē ſūt ꝑdicamēta: igiť decē ſunt ꝑdicabilia: igiť. ¶ Quarto ſic. genꝰ de ſe ꝑdicať de ſpē: ergo genꝰ ⁊ ſpēs nō opponuntť inter ſe: igiť iſta diuiſio nō dať ꝑ membra oppoſita. ¶ Quinto ſic: qualitas ē accidēs ⁊ ēt genꝰ cū ſit vnum ꝑdicamentum: igiť genus ⁊ accidens que ſunt mēbra huiꝰ diuiſionis coincidunt: igitur diuiſio non eſt bona.

Ad argumenta Ad ꝑmū dť q: ens nō ꝑdicať tanq̄3 aliqđ vnū ꝺ multis q: nō ꝑdicať vniuoce: iō nō eſt vle nec ꝑdicabile ꝓꝑe ſūptum: ſ3 ſit ꝑdicabile cōiter ſūptū: q: equiuoce ꝑdicatur de multis: ⁊ hic ſolū diuidiť ꝑdicabile ꝓꝑe ſūptū. ¶ Ad ſcđm dť: q: vlē qđ hic diuiditur nō dicit aliquā vnā cōmuneť naturā que ſit in multis: iō nō eſt aliqđ vlē. ſed eſt vna intētio cōis dicta analogice de quīq3 ꝑdicabilibus: ⁊ diffinitio vlis nō ꝯuenit ſibi equaliť ꝑ oibꝰ ſuis ſuppoſitis: ſ3 ſolum ſibi cōuenit tanq̄3 cōi analogo ſm prius ⁊ poſterius: nec dať iſta diffinitio ꝑ iſta itētiōe ſm ſe: ſ3 ꝑ re ſubiecta itētioni. ¶ Ad tertiū dť: q: ſ3 idē ſi realiť ꝑdicabile ⁊ ꝑdicamentū hoc: tñ eſt diuerſis rōnibꝰ q: dicit ꝑdicabile inq̄ztū pōt ꝑdicari de pluribꝰ: ⁊ ꝑdicamētū inq̄ztū metiť ⁊ colligit oia ꝑdicabilia eiuſdē coordinatiōis ſicut eſt genus gñaliſſimū vel ipſa tota coordinatio dicibilium eiuſdē gñis. Aliter eniz diſtinguunť predicabile: ꝑdicamētū ⁊ ꝑdicatū. nā predicabilia diſtinguunť ꝑ ſuos modos predicādi de ſuis ſubiicibilibꝰ: ⁊ predicamēta ſm diuerſos modos predicādi de ꝑma ſbā ſm qđ predicanť vniuoce ⁊ denoīatiue ⁊ predicata ſm diuerſos modos inherēdi ſuis ſbīs. ſ. eēntialiter vel accidētaliter. iō nō oꝫ tot eē predicabilia quot ſūt predicamēta vel predicata. ¶ Ad quartū dť q: ſi genꝰ ⁊ ſpēs ꝯſidereť materialiter q̄ztū ad id qđ ſūt genus predicať de ſpē. ⁊ ſic nō opponunť: ſ3 ſi ꝯſidereť formaliť q̄ztū ad itētiōes generis ⁊ ſpēi opponunť: q: genꝰ dicit reſpectū ad diuerſas ſpēs: ⁊ ſpēs ad ſuū genꝰ: qđ ipſa ſpecificat ⁊ determinat. ¶ Ad quintū dť: q: qualitas ꝑ reſpectū ad ſbām diciť accidēs. ⁊ ꝑ reſpectū ad ſua iferiora diciť genꝰ: iō nō eſt idē formaliter qđ dť genꝰ ⁊ accñs: ſ3 mālr tñ: ⁊ ſ3 diuerſas formas reſpectiuas ſibi attribuunť ille diuerſe intentiones.

Genus dicitur tripl'r. ¶ Primo modo diciť collectio multoꝝ ſe habentiū quodammodo ad ſeinuicem: ⁊ ad vnum principiū vt collectio eorum que ſunt de eadē parentela deſcēdentium ab vno auo. Secūdo modo dicitur genꝰ qđ eſt principiū vniuſcuiꝰq3 gñationis: vt pr̄ vl' patria ſiue locꝰ. Tertio modo diciť genus cui ſupponitur ſpecies: ⁊ hoc vltimo: mō ſumitur hic genus.

¶ Poſtq̄3 determinatū ē de vli i cōi tā diffinitiue q̄3 diuiſiue. Hic ꝯſr̄ in ſpāli determinat de q̄lz quīq3 predicabilium: ⁊ q: genꝰ ſpēs ⁊ drīa ꝑdicanť eēntialiť: iō prius de ipſis determinať q̄3 de aliis q̄ ꝑdicanť accñtaliť: ⁊ ꝑus de genere ⁊ ſpē q̄ ꝑdicanť in qđ q̄3 de drīa q̄ ꝑdicať in q̄le. Nā eniz qđ ꝑdicať in qđ iportat eēntiā rei ꝑ modū ſbē: ⁊ qđ ꝑdicať i quale iportat eēntiā ꝑ modū accñtis .i. ſub mō qualitatis. ⁊ q: genꝰ ē i multis ſpēbꝰ ſpēs ꝟo in multis idiuiduis. iō genꝰ ē veriꝰ vlē q̄3 ſpēs: quare auctor pꝰ determinat de gñe q̄3 de ſpē. ꝑmo ponēs eiꝰ acceptiōes ad eliciendū mēbrum de quo eſt ſibi ꝓpoſitum.

Ubi primo eſt ſciēdū: q: tres ſūt acceptiones generis. nā ꝑmo mō accipiť genus: vt eſt collectio multorū quodāmō ſe habentiū ad ſe inuicē: ⁊ ad vnū ꝑncipiū: vt ē collectio multoꝝ eiuſdē cognatiōis vel ꝓgeniei. vt tota ꝓgenies romanorū q̄ deſcendit a romulo dť vnū genꝰ: ⁊ hoc mō genus ē idē qđ ꝓgenies. Scđo mō dť genꝰ qđ eſt ꝑncipiū alicuiꝰ gñatiōis vt ꝑmus pr̄ vel genitor ꝓgenie dť genꝰ reſpectu filiorum ꝑ hoc. ſ. q: ab eo trāſmittiť ſemē vñ illi generanť. Etiā locus ē ꝑncipiū gñatiōis ꝑ hoc q: in eo ē virtꝰ generatiua ⁊ ꝯſeruatiua locati: rōne cuiꝰ hoies nati i eodē loco ꝯueniūt i colore vel i cōplexiōe: vel i aliquo alio ꝓꝑ vnitatem virtutis gñatiue loci q̄ coadunat ꝟtutē gñatiuā pr̄is: ⁊ ide locus diciť genus. Tertio mō dť genꝰ id cui ſupponitur ſpēs: ⁊ illo mō eſt genꝰ logicū ⁊ alii modi ſunt modi dicti in ciuilibꝰ ad cuiꝰ ſilitudinē genꝰ logicū ſumitur.

Secundo ſciendū: q: hic ſpāliter ē determinandū de gñe logico: ⁊ nō de aliis acceptiōibꝰ gñis. Et q: genꝰ logicū ſūptū eſt ꝑ ſilitudinē a gñe dicto i ciuilibꝰ iō hic enumerāť iſte due ꝑme acceptiones: ad quā ſimilitudinē dť genꝰ logicū. vt ꝑ illas acceptiōes hēať cognitio de gñe logico: ⁊ q: hic nō: enumeranť oēs acceptiōes gñis: ſ3 ſolū ille ad quā ſilitudinē dť genꝰ logicū. iō hic nulla fit mētio de gñe ſcđo maſculino actiuo paſſiuo ⁊ neutro: q: ad ſilitudinē eoꝝ nō ſumiť genus logicū: ſ3 forſan hēat aliquā ſimilitudinē cū ipſis.

Tertio ſciēdū: q: genꝰ logicū h3 aliq̄liter ꝯuenientiam ⁊ drīaz cū gñe ꝑmo mō dcō: ꝯueniūt .n. i hoc. q: ſicut genꝰ ꝑmo mō dictū dicit collectionē multorū ad ſeinuicē. ita genꝰ logicū dicit collectiōē multarū ſpēꝝ q̄ ſub eo ꝯtineť. S3 ſic differūt: q: talis collectio ē totū itegrale reſpectu collectoꝝ i ipſa. ſ3 genꝰ logicū ē totum vniuerſale reſpectu ſpecieꝝ ⁊ nō totum integrale.

Quarto ſciendū q: genꝰ logicū ⁊ genꝰ ſecūdo mō dcm̄ ꝯueniūt ēt ⁊ differunt. Conueniunt qdē. q: ſicut genꝰ ſecūdo mō dcm̄ eſt principiū ſuorū gñatoꝝ: ſic etiā genꝰ logicū ē ꝑncipiū formale ſuaꝝ ſpecierum: ⁊ ſicut ſcđo mō dcm̄ tranſfundit virtutē gñatiuā ⁊ ſemen ꝓpagatiōis ꝑ ſua gñata: ſic ēt genꝰ logicū multiplicat ſuā eſſentiam ꝑ ſuas ſpēs. S3 differūt. q: genꝰ ſcđo mō dcm̄ ñ eſt totū ꝑ eēntiā in quolib3 gñatorū: iō de ipſis nō ꝑdicať noīe ⁊ rōne: ſ3 genꝰ logicū eſt totū ꝑ eēntiā in q̄lib3 ſpecie eius. iō de ipſis ꝑdicatur vniuoce: vt pꝫ q: ſcđa acceptio gñis maiorē h3 cōuenientiam cū gñe logico q̄3 ꝑma. iō ſibi iuxta poniť tanq̄3 magis ꝑtinens ad ꝓpoſitū q̄3 ꝑma. ⁊ ꝑ hoc patent acceptiones generis ⁊ ordo ipſarum.

Sed contra ꝑdicta ꝑmo arguiť ſic. Oē genꝰ ē vniuocū igiť nō ē equiuocū. igiť nō ſūt tres acceptiones generis. ¶ Scđo ſic. genꝰ ſemꝑ dicit aliquid vnū: ſ3 collectio multoꝝ eiuſdē ꝓgeniei nō ē aliqđ vnū. ergo nō dꝫ dici genꝰ. ¶ Tertio ſic. genꝰ ē vnū vle. ſ3 ꝑncipiū gñatōis vt pr̄ vel locꝰ eſt vnū ſingulaŕ. igiť nō dꝫ dici genꝰ. ¶ Quarto ſic. omne qđ eſt genus eſt generans vel genitum: quia genus dť a gigno gignis: vel de gignoris. ſed pr̄ia vel locus nō eſt generās vel genitꝰ. g̃ nō ē genus. ¶ Quinto ſic: genus ⁊ ſpecies idem ſunt: quia dicūt eandem eſſentiam. ſed idem non ꝑonitur ſub ſeipſo. igitur genus non eſt cui ſupponitur ſpecies.

Ad argumenta Ad ꝑmū dť. q: genꝰ logicū captū ꝑ re ſubiecta itentio ni ſemꝑ eſt vniuocū. tñ intentio gñis in cōi hñ dť equiuoce de genere ciuili ⁊ logico. ¶ Ad ſecūdū dicitur. q: collectio.

multorum eiusdē .plus non est aliquid vnum in numero: tū est aliquid vnum ꝓpter vnitatem principii in alio qđ est semen pro pagationis multiplicatum in tota ꝓgenie a quo existentes in illa ꝓgenie habent affinitatē inter se ⁊ ad suum principium. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ lȝ gen⁹ logicum ſpecificat vlē: non tū gen⁹ dictum in cuilib⁹: ſȝ est quãqȝ singulare sicut pater generãs aliquã plem. ¶ Ad quartū dicit ꝙ lȝ locus nõ sit generãs principale: tū coadiuuat vtutem principalis agētis rōne vtutis diffuse in loca a corporib⁹ celestib⁹ ¶ Ad quītum dicitur. ꝙ lȝ gen⁹ ⁊ spēs dicant eādem eēntiam: nõ tū sub eodem modo essendi: sed sub diuersis: qr genus dicit eam sub esse cõfuso ⁊ cõi. spēs vero sub esse determinato p drīam. iõ genus rōne cõitatis bñ ponitur supra spēm

¶ Et diffinitur sic genus est qđ p̄dicat̄ de pluribus differētib⁹ spē in eo qđ quid est vt animal predicatur de hoīe: ⁊ de equo: ⁊ leone q̄ differunt spē. ¶ Postq̄ȝ auctor posuit tres acceptiones gñis: hic cõir determinat de tertia. s. de gñe logico de quo solū est hic ad ꝓpositum ipsius primo i rōne p̄dicabilis diffiniens sic. Genus est qđ p̄dicatur de plurib⁹ differentib⁹ specie i eo qđ quid. In qua diffinitione subintelligit̄ vlē lc. o gñs per hoc relatiuū quod dans itelligere suum antecedens. s. vlē. Deinde ponit̄ p̄dicatū in qđ ad drīam drīe ꝓprii ⁊ accidentis que p̄dicant̄ in quale. Deinde ponit̄ de plurib⁹ differentibus spē ad drīam spēi que predicatur solum de plurib⁹ differentibus numero: p hoc etiã pōt genus distingui ab indiuiduo: sed potius distinguit̄ ab eo per primam partem diffinitionis in qua subintelligitur vniuersale.

Primo sciēdū ꝙ gen⁹ est nomē scđe intētionis: ⁊ in sua significatiōe duo represental. Primum ē natura cõis plurib⁹ spēb⁹ q̄ dr̄ res sbīa eius. Secūdum est respect⁹ nãe cõis ad diuersas spēs q dr̄ gñalitas: ⁊ iste ptus gñalitatis illi⁹ est itētio gñis. Primū ē mãle in genere: ⁊ se hȝ vt sbīa cui nomē gñis attribuit̄. Secūdum vo est formale ⁊ se hȝ vt qualitas a qua nomē gñis iponit̄. iõ genus formaliter acceptum gen⁹ ē dicit talē respectū gñalitatis: ⁊ qr talis respect⁹ nõ est actualiter in reb⁹: ſȝ solum in intellectu q abstrahit talē nãm a plurib⁹ spēb⁹: ⁊ ipsam postea ad eas cõparat. iõ talis intētio hȝ fundamētū in re: ⁊ cõplemētum i itellectu. Ex dictis pȝ rō quare gen⁹ qñqȝ supponit p illa nã cõi vt dicēdo gen⁹ p̄dicat̄ in qđ. qñqȝ vo p intētione gñalitatis: vt dicēdo gen⁹ est scđa intētio: i hac autem diffinitione diffinitur genus sub intētione cõi pro ipsa re subiecta cui cõuenit predicari in quid.

Secundo sciendū ꝙ p̄dicari i duplr̄ capit̄. Uno mõ. gñalr̄ vt cõprehēdit p̄dicari vere vel false affirmatiue vel negatiue. Alio mõ spãliter pro predicatione vera ⁊ affirmatiua: ⁊ hic sumit̄ p̄dicari spãliter ⁊ nõ generalr̄ qr indiuiduū pōt predicari in qđ negatiue vel false de plurib⁹ differētib⁹ specie: sed hoc nõ est p̄dicari simplr̄ sed solum ſm qđ. Et dicit hoc verbum p̄dicatur aptitudinem ⁊ nõ actum sicut in aliis diffinitiōib⁹ vniuersalium. Et ad hoc ꝙ aliqđ p̄dicet̄ requirunt̄ tres cõditiões. Prima ꝙ sit forma: iõ mã non pōt p̄dicari de toto cõposito. Scđa ꝙ sit forma toti⁹ iõ forma ptis non est p̄dicabilis: vt hec nõ ē vã: hõ est aial rōnalis. Tertio ē ꝙ illa forma designet̄ p modum toti⁹: iõ forma designata i abstracto p modum ptis nõ est p̄dicabilis: vt hec nõ est vera sor. ē humanitas: ſȝ ista. sor. ē hõ: qr ibi tenet̄ p modū toti⁹.

Tertio sciēdū ꝙ illud p̄dicat̄ in qđ qđ iportat formã eēntialē rei p modū p se stãtis: ⁊ nõ p̄supponit aliqđ añ se qđ qlificet ⁊ determinet: ⁊ qr gen⁹ importat eēntiã spēi p modum p se stãtis: ⁊ nõ sub mõ adiacentis alteri: qr nõ p̄supponit aliqđ añ se qđ determinet sicut facit drīa: iõ gen⁹ p̄dicat̄ i qđ. Aliqđ tñ pōt triplr̄ dicere qđ siue eēntiã rei. Uno mõ ſm rē ⁊ modū sil̄ sicut genera ⁊ species de genere substantie. Alio modo ſm rem tñ sicut drīa substantialis: que dicit qđ tñ ſm rem p modū q̄litatis. Tertio mõ ſm modū tñ. vt gñia ⁊ spēs accidētiū.

Quarto sciēdū ꝙ gen⁹ i sua potētia hȝ drīas oppositas p q̄s diuidit̄. ſȝ q̄libet drīa cõstituit vnã spēm sub genere. iõ gen⁹ sub se cõtinet spēs oppositas ⁊ distinctas in qb⁹ ē eēntialr̄. ideo p̄dicat̄ de differētibus specie. ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis.

Sed contra predicta p̄mo arguitur. Ois diffinitio debet notificare naturã diffiniti: sed in ista ponit̄ illud nomē infinitū: quod: quod nihil potest notificare. eo ꝙ est infinitum ⁊ ignotum: igitur diffinitio mala est. ¶ Secundo sic. omne predicabile dicit formam totius: sed genus non dicit formã totius spēi: sed se habet per modum partis materialis ad ipsam ⁊ differentiam per modū forme. agit̄ male dr̄ ꝙ genus p̄dicatum de specie. ¶ Tertio sic: omne qđ p̄dicatur dicit totum esse illius de quo p̄dicat̄: genus aūt nõ dicit totū esse speciei: cum non dicat eē datū spēi per drīam: igitur nõ predicatur de spē. ¶ Quarto sic: ois forma qualificans aliqđ dicit quale: ⁊ p̄dicat̄ i quale: sed genus dicit formã qlificantē aliqđ cū ois forma qualificet materiã suã. ḡ gen⁹ predicat̄ in quale ⁊ non i quid. ¶ Quinto sic quecūqȝ cõueniunt in aliquo: indiuisibili ſm essentiã sūt idē eēntialiter ⁊ in spē: sed quecūqȝ ponūt̄ sub genere cõueniūt i vno indiuisibili p eēntiam: qr genus est indiuisibile ſm eēntiam igit̄ illa q̄ sunt sub genere cõueniūt i spē: ⁊ sunt idē eēntialiter. igitur genus non predicat̄ de pluribus drītib⁹ spē.

Ad argumenta Ad p̄mū dr̄. ꝙ lȝ hoc pronomen qđ de se sit infinitum: tñ in illa diffinitione capit̄ finite: ⁊ finitat̄ p ea q̄ sibi adduntur ⁊ p suū añcedens. iõ pōt notificare diffinitum. ¶ Ad scđm dr̄ ꝙ si cõsideret̄ genus vt cõtractū ē ad spēm p drīam sic hȝ modum ptis mãlis ⁊ spēs modum toti⁹ ſȝ si cõsideret̄ in cõi: vt sub se cõtinet multas spēs se hȝ per modum toti⁹ ⁊ est totum vlē i respectu speciei: iõ hoc mõ pōt de spē p̄dicari. ¶ Ad tertiū dicit̄: ꝙ spēs hȝ duplex esse. s. cõfusum: qđ hȝ in gñe in quo cõuenit cum aliis spēb⁹: ⁊ eē distinctum qđ hȝ per drīam in quo differt ab aliis speciebus: ⁊ lȝ gen⁹ non dicat totū eē distinctum speciei: tñ dicit totū esse cõfusum ei⁹. ¶ Ad quartū dr̄. ꝙ licet forma qualificans aliud designata p modum adiacētis alteri ⁊ qualificantis alterum dicat quale ⁊ p̄dicetur in quale tñ forma essentialis designata p modum p se stãtis nõ dicit quale: sed solū predicat̄ i qđ: qr nõ capit̄ sub illo respectu quo qualificat aliud: ſȝ ab eo abstrahit̄. mõ sic est de genere vt prius patuit. ¶ Ad quintū dr̄: ꝙ oia contenta sub genere cõueniunt potētialiter in vno indiuisibili ſm essentiam non tamen actualiter: iõ non oportet ꝙ inter se cõueniant essentialiter ⁊ specifice: ideo genus non solum predicatur de differentibus specie: sed etiam de conuenientibus.

¶ Ad cognoscendū aūt hoc mēbrū differentib⁹ spē oȝ scire ꝙ differens dicitur tot modis quot modis dicitur idem. Idē aūt dicitur tripliciter. s. idē genere: idem spē: idē numero. Eadem genere sunt quecunqȝ sub eodē genere continentur: vt hõ ⁊ asinus sub aiali. Eadē spē sunt quecunqȝ sub eadem spē continent̄. vt sortes ⁊ plato sub hoīe. Idem numero dicitur quadrupliciter. s. idem noīe: idē diffinitione: idem proprio: ⁊ accidēte. Eadem noīe dicūtur quorum res est vna: nomina vero plura: vt marcus tullius cicero. Eadem diffinitione dicuntur quorum vnum est diffinitio alterius vt aial rõnale mortale ⁊ hõ. Eadem ꝓprio dicuntur quorum vnum est proprium alterius ⁊ cõuertitur cū eo vt risibile ⁊ hõ. Eadem accidente dicuntur quorū vnum est accidens alterius vt sortes ⁊ albedo que est in ipso: Si

ro. Dfia gñe sunt q̄cunqz sub diuersis gñib⁹ cōtinentur: vt hō et arbor: qr hō cōtinetur sub hoc gñe quod est aial: et arbor sub hoc gñe quod est plāta. Differētia spē sunt quecūqz sub diuersis specieb⁹ continent: vt sor. sub homine: et hic asinus sub asino in cōi. Dfia numero sunt que cunqz diuersuz numerum cōstituunt: vt sortes et plato.

¶ Postqz auctor posuit diffōnez gñis. hic pñter declarat aliquas partes ei⁹: et pmo illā pte differētib⁹ spē. Et qr priuatio cognoscit p suū habitū. et differēs se h3 p modū priuatiōis respectu eiusdē. iō ad cognoscendum modos differentis auctor notificat modos eiusdē: qr tot modis dr dfus quot modis dr idē. Nam quot modis dicit vnū oppositorum: tot modis dr et reliquū. Etiā eadē forma est cā idēptitatis inter illa q̄ cōueniūt: et cā diuersitatis ab aliis. nā p eadez formaz h3 res idēptitatē i se: et diuersitatem ab aliis: iō pmo vidēdum est de modis eiusdem.

Pro quo sciēdū: pmo q idē dr tripl'r. idē gñe: idē spē: idē numero. p3 p sufficiētiam qr ois idēptitas et vnitas sumit a forma: vl' igit sumit a forma icōicabili: et sic ē idē numero. vel cōicabili: et hoc ē dupliciter: vel sumit a forma cōpleta et determinata et sic est idez spē. vel in cōpleta ideterminata: et cōfusa: et sic ē idem gñe: et iter istos modos eadē numero habent maiorē vnitatem q̄ eadē genere vel specie: qr habēt maiorē idiuisionem: ideo ille est perfectior modus idēptitatis hic aūt nō ponit idez sm analogiā: qr illa nō ē idēptitatis simpl'r nec sumit ab aliqua forma vna: et hic solu3 enumerant modi idēptitatis q sumunt ab aliqua idēptitate forme.

Secundo sciendū q eadē genere sūt que sub eodez genere cōtinent. et per oppositu3 dfia gñe que sub diuersis gñib⁹ ptinent: et l3 genera gñalissima qnqz dicant dfia gñe: tñ magis ppe dicu i a genere dicunt q̄ dfia gñe. differūt eni3 diuersa et dfia: qr diuersa sunt q̄ in nullo cōi vniuoco cōueniūt. dfia vo q̄ in aliq cōi pueniūt et in aliquo spāli differūt: qd nō cōuenit gñibus gñalissimis. S3 eadē spē sunt q̄ ptinent sub eadē spēbus. et dfia spē q̄ sub diuersis spēbus ptinent. Et eadem numero sūt q̄ nō faciūt diuersu3 nūez int se: vt sor. et hō et puenit talis vnitas a forma q̄ format et actuat mām: et realiter idē sunt vnitas numeralis et idiuisio: s3 drūt rōne: qr dr vnitas inqz tu3 causat a forma q̄ vnit ptes māe: et idiuisio inqztu3 puenit a mā q̄ reddit formā incōicabilē. Sed dfia numero sūt q̄ faciūt diuersu3 numez iter se: vt sor. et pla. et puenit illa diuersitas originalit ex pte māe diuise ab agēte in diuersas ptes sub q̄titate cōpleme aūt puenit a forma toti⁹ q̄ variat sm eē in diuersas ptes māe prius diuise: et p hoc hr quō spēs diuidit diuisiōe materie: et quō idiuidua eiusdez speciei formaliter differunt.

Tertio sciendū q idē numero qdrupliciter dr. s. idem noie: idem diffinitiōe: idē pprio idē accñte: qd patet per sufficiētiā: qr q̄cūqz sunt eadē numero: vel sunt eadez eēntialiter vel accidētaliter. si pmū ē dupliciter. vel sunt eadē sm eam rōnem simul. et sic sūt eadez noie: vel sunt eadē sm eēntiā tm̄. et differūt rōne. et sic sunt eadez diffinitione: in quibus diffinitio sm naturā precedit diffinitu3: si sunt eadez accidentaliter: hoc est dupliciter: vel sunt vnū accidentaliter accidēte pprio. et sic sunt eadem proprio vel cōmuni et sic sunt eadem accidente. et sicut habetur sufficientia modorum eiusdem: ita potest dari sufficientia modorum differentis: et etiā modorū vnius: quia vnum et idem realiter idem sunt.

Quarto sciēdū q eadez noie dicunt quorum res est vna: noia vero plura. et hoc mō synonima dicunt eadē. Sed eadez diffōne dfūt: quorum vnū ē diffinitio alteri⁹. vel ēt de diffōne: sicut spēs ē vna diffōne cū idiuiduo: et oē superi⁹ eēntiale cū suo iferiori ē idem. Ea

dem pprio sunt quorum vnū est pprium alterius et eadē accidēte sunt quorum vnū ē accūs alteri⁹: et puenit hec vnitas formaliter ex parte forme accūtalis q̄ seipsa inheret formal'r suo sbto. effectiue vero ex pte sui sbti. qd dat accūti eē et vnitatez in genere cāe efficiētis materialis et finalis.

Sed cōtra pdicta arguit pmo. Celū et terra sb eodē gñe ptinent. s. sub corpore. et tñ nō sūt eadem gñe. qr corruptibile et icorruptibile dfūt plus q̄ genere. ergo male hic diffiniunt eadē genere. ¶ Scdo sic: hō et asinus dfūt specie. et tñ nō ptinent sub diuersis specieb⁹. igit male diffiniunt dfia spē. ¶ Tertio sic sor. et plato dfūt numero et tñ nō faciūt diuersū numerū iter se. s3 tm̄ faciunt vnū numeru3. s. binariu3 ḡ male diffiniunt dfia numero. ¶ Quarto sic. plura noia sūt dfia noie. ergo nō psūt esse eadez noie. qm n3 res est vna. noia vo plura. ¶ Quinto sic: vbi sunt diuerse forme ibi sunt diuersa esse: subiectu3 et accūs important diuersas formas. igitur non hūt vnu3 esse nec sunt eadez numero.

Ad argumenta Ad pmū dr q corruptibile et icorruptibile nūqz sunt eadez in gñe physico qd ē materia: eo q nō hūt eiusdem rōnis mām. tñ bene psūt esse eadez gñe logico. de quo solū est, hic ad ppositu3. ¶ Ad scdm dr. q l3 hō et asinus nō sint sub diuersis specieb⁹. tñ hūt diuersas dfias specificas qb⁹ differunt specie iō psūt dici dfia spē. s3 magis ppe dnū diuerse spēs. ¶ Ad tertiu3 dr. q si capiat numerus ppe put est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. sic sor. et pla. nō faciunt diuersu3 numeru3. sed si capiat improprie p vnitate numerali vel cōiter vt se extendit ad numerū et vnitate sicut hic capit. sic. sor. et pla. faciunt diuersu3 numez. i. diuersas vnitates nūerales siue māles. ¶ Ad quartu3 dr. q l3 diuersa noia sint dfia ex pte vocis siue nominātis. psūt tñ esse eadez ex parte rei noiate. et pp illaz vnitatez dicunt eadez noie. ¶ Ad qntū dr q l3 subiectū et accidens habeat diuersa esse essentie tñ hūt vnu3 solu3 esse exntie per qd sbiectū existat per se. accidens vero ex cōsequenti ad existentiam subiecti vel substātie.

¶ Illud aūt dicit predicari in quid qd cōuenienter rūdet ad interrogatiōez factā p quid: vt cum querit quid est hō: cōuenienter: rūdet aial: et ergo aial predicat de hoie i quid. Aliter aūt diffinitur genus sic. Genus est cui supponitur species.

¶ Postqz auctor notificauit illud mēbrū diffōnis gñis .i. differētibus spē. Hic pñter notificat aliud mēbrū. s. pdicari in qd dicēs: q illud dr pdicari in qd qd pueniēter rūdet ad qstionem factam per quid. Cuius rō est: qr hoc interrogatiuū qd qrit de suba et qditate rei. et qr interrogationi d3 eē pportionata rūsio. iō ad illud iterrogatiuū qd d3 rūderi illud qd dicit eēntiā et qditatē rei. iō quod pueniēter rūdet ad questionē factā per qd dr pdicari in quid.

Primo sciēdū q forma: actus: qditas: eēntia. et natura idez sunt sm rez: s3 differunt rōnibus: qr essentia rei quinqz modis cōsiderat: Primo mō inqztu3 informat mām vel totū cōpositū: et sic dr forma. Secūdo mō put actuat potentiā māe: et sic est actus. Tertio mō vt est pncipiu3 essendi. et sic dr essentia. est. n. essentia id quo res habet esse. Quarto mō cōsiderat inqztum est pncipiū cognoscendi rem: et sic dr qditas quasi dicens qd est res: qr res per formā eius ab intellectu cognoscit. et etiā qnqz dicitur ratio. qr est id quo rō vel itellectus cognoscit ipsaz rem. Quinto mō cōsiderat iquantū est pncipiū operādi: et sic dicit natura. et dicit natura a nascor nasceris. qr ab eo nascunt motus et operationes cōpositi. vel quia est pncipium nascentie rei: et per hoc p3 quid sit qditas rei: et qd pdicatur in quid: qr illud quod importat quiditatem rei per modum substantie.

Secundo sciēdū: q gen⁹: spēs. dfia. et diffō importāt eādē eēntiā reali: s3 sb diuersis mo

dis essẽdi: q̄ genꝰ importat eã sub cõfuso eẽ determinabi-li p̄ dr̃ias oppositas formalr̃. Dr̃ia vͦo ĩportat eandẽ eẽn-tiaʒ p̄ modũ formãtis ꝛ qualificãtis potẽtiã gn̄is: ꝛ h̄ q̄r determinatꝰ genꝰ ad spẽz. Spẽs vͦo ĩportat illã eẽntiã per modũ formati ꝛ determinati iplicite tñ. Sʒ diffõ ĩportat eã p̄ modũ cõpleti ꝛ explicite. explicat .n. ipsã a prima po-tẽtia vsqʒ ad actũ vltimũ p̄ genꝰ ꝛ dr̃iaʒ spẽi. ideo diffõ p̄-dicat in qd de spẽ: tñ nõ vnũ p̄dicabile tñ: sʒ cõplectitur plura p̄dicabilia. s. genꝰ ꝛ dr̃iam. alia vͦo q̄r sunt icõple-ta dicunt p̄dicabilia: ꝛ q̄r a modis eẽndi sumunt modi p̄-dicãdi: ꝛ nõ ab eẽntia sm̄ se: ideo genus ꝛ spẽs q̄ ĩportãt eẽntiaʒ sub mõ substãtie p̄dicant in qd: nõ autẽ differen-tia que importat eam sub modo qualitatis.

Tertio sciendũ q̄ genꝰ duplr̃ ↄsideratr̃. Uno mõ sub rõne p̄dicabilis: ꝛ sic de ipso da-ta est diffinitio p̄us posita. Aliomõ sub rõne gn̄is in q̄ʒtũ hʒ respectũ ad plures spẽs: ꝛ sic de ipso datr̃ hec diffõ. Ge-nus est cui supponit spẽs. cuiꝰ rõ ẽ q̄r in ordine p̄dicabi-lium cõius dʒ poni supra minꝰ cõe: cũ possit de ipso p̄di-cari vlr̃ ꝛ nõ ecõuerso: sʒ genus est cõius q̄ʒ sit spẽs: q̄r ad hoc q̄ sit genꝰ requirit q̄ possit eẽ in pluribꝰ spẽbꝰ: ꝛ q̄ sub eo sint plures spẽs aptitudine: ꝛ q̄r in perpetuis fient sũt vlia nõ differũt eẽ ꝛ posse sm̄ rõ. iõ cũ genus sit i po-tẽtia ad plures spẽs: ẽt hʒ plures in actu: ꝛ lʒ genus sʒ to-tam suã eẽntiã possit saluari in vnica spẽ: nõ tñ sm̄ totam eius potẽtiaʒ: q̄r potestate cõtinet oẽs spẽs sub se: ideo sem-per manet cõiusꝰ spẽs cõuenienter ponitur sub eo.

Quarto sciendum q̄ sub gn̄e aliqd duplr̃ ponit. Unomõ lateralr̃. vt dr̃ia q̄ a latere ↄuenit ptẽz p̄tatis gn̄is: ꝛ a latere cõcurrit ad ↄstõnez spẽi tanq̄ʒ determinãs eẽntiaz gn̄is ad spẽm. Aliomõ directe: vt id qd ĩportat eẽntiã gn̄is p̄ modũ determinate sbe ꝛ sic spẽs supponit generi ẽt imediate ꝛ formalr̃: q̄r p̄ dr̃iaʒ genus determinat ad spẽz. Indiuidua vͦo ponũt sub gn̄e medi-ante spẽ: ꝛ hoc mãlr̃: q̄r spẽs diuidit p̄ i diuidua solũ diui-sione mãli ꝛ nõ formali. iõ cõueniẽter dr̃ q̄ genꝰ est eni i-mediate directe ꝛ formalr̃ supponit spẽs: ꝛ nõ dr̃ia: vel in-diuiduum ppter causas iam dictas.

Sed contra predicta p̄mo arg. Si q̄rat qd ẽ oro: cõuenienter r̃ndet bñ q̄ est vox: ꝛ tñ vox nõ p̄dicat de orone i qd: cũ oro non habeat qdditatẽ eo q̄ est ens rõnis: igit male diffinit predicari i qd. ¶ Scđo si q̄rat qd est chymera bñ r̃ndet q̄ ẽ qd ima-ginabile cõpositũ ex ipossibilibꝰ cõponi: ꝛ tñ hoc nõ pre-dicat in qd de chymera: cũ ipsa nõ habeat qdditatem. ¶ Tertio sic: vnius diffinibilis vnica est diffõ: cũ vnius rei sit vnicũ eẽ: ꝛ diffõ sit oro explicãs eẽ rei. g̃ male ponit hec scđa diffõ gn̄is. ¶ Quarto sic potẽtia p̄oit sb actu ꝛ nõ ecõuerso: sed genꝰ est potẽtia respectu spẽi: igit poni-tur sub spẽ: ꝛ sibi nõ supponit spẽs. ¶ Quinto sic: prius nõ dʒ diffiniri per posterius: sed spẽs est posterior genere igitur genus male diffinitur per speciem.

Ad argumenta Ad primũ dr̃: q̄ lʒ oro nõ hẽat qdditatez sm̄ rem et simplr̃: tñ hʒ qdditatẽ sm̄ modũ eo mõ quo hʒ eẽ. cũ qd-ditas non sit aliud q̄ʒ rei entitas vt notificatiua ipsius iõ vox de orone in qd p̄dicat eo mõ quo respõdet ad iterro-gationẽ eiꝰ factã p̄ qd. ¶ Ad scđm dr̃: q̄ si de chymera q̄rat qd rei nõ valet diffõ. sed si q̄rat qd nois bñ datur il-la diffõ. ꝛ põt p̄dicari in quid de chymera. vel etiã hʒ mo-dum p̄dicat in qd de ipsa ostẽdendo entitatẽ eiꝰ put est ens rõnis. ¶ Ad tertiũ dicit. q̄ lʒ vnius rei sit vnicũ esse eẽntie ꝛ vnica diffõ qdditatiua. tñ possunt esse plures mo-di essendi: vel plura eẽ accidentalia que explicant p̄ diffi-nitionẽ descriptiuaz. iõ vniꝰ rei sm̄ plures modos eẽndi p̄nt esse plures diffõnes descriptiue: ꝛ sic est de gn̄e i istis diffinitõibꝰ. ¶ Ad quartũ dr̃. q̄ duplex ẽ potentia: que-dam est potentia subiectiua q̄ ẽ potentia materie vel sbi p̄ quã põt suscipere formã. Alia est potẽtia formalis: que est aptitudo forme adapte determinari p̄ diuersas formas ꝛ lʒ potentia subiectiua ponat sub actu: nõ tñ potẽtia for-malis: sʒ ponit supra actũ: ꝛ hoc modo genus est potẽtia respectu spẽi. ¶ Ad q̄ntuʒ dr̃: q̄ si spẽs capiat p̄ re subie-cta itentiõi: sic est posterior gn̄e sʒ si capiat p̄ intentiõe cõ-creta rei: adhuc dupli cõsideratr̃. Unomõ vt hʒ dependẽ-tiam ad suuʒ genꝰ qd terminat ipsaʒ: ꝛ sic adhuc ẽ posteri-or. Aliomõ vt ipsa terminet respectuʒ ꝛ depẽdẽtiã itentio-nis gn̄is: ꝛ sic est p̄or gn̄e: cũ terminãs p̄cedat terminatuʒ ꝛ solũ hoc mõ capit in diffinitiõe gn̄is postremo posita.

¶ Et diuiditur i genus generalissimũ ꝛ genꝰ sub alternũ. Genus generalissimũ est supra qd non est aliud genus superueniens. Uel genꝰ genera-lissimũ est qd cũ sit genus nõ põt esse species. Et diuidit in decem p̄dicamenta que sunt sba: q̄ã-titas qualitas: relatio: actio: passio: q̄n: situs: vbi: habitus. Hec aũt predicamenta dicunt g̃nalissi-ma: q̄r nullũ genus habent supra se. lʒ eniʒ ens di-catur de istis decem: hoc tñ non est vniuoce: sed equiuoce siue multipliciter: ꝛ iõ non est genus eo-rum. De his aũt deceʒ nihil mõ dicemus: sed in p̄dicamentis determinabit de ipsis. Genus sub alternũ est: qd cũ sit genꝰ põt eẽ spes: vt aĩal est ge-nus hoĩs ꝛ q̄ui: ꝛ est spes corporis animati.

¶ Postq̄ʒ auctor determinauit de gn̄e diffinitiue ponẽ-do duas diffõnes eius. Hic aũt determĩat de ipsis diui-siue dicens q̄ genus diuidit i genus g̃nalissimũ ꝛ genus subalternũ. Cuius rõ est: q̄r omne genus ordinat i ordine p̄dicamentali: vel ergo est p̄ncipiũ sui ordinis sic q̄ nõ po-nitur sub alio: ꝛ sic est genus g̃nalissimũ vel subordinatur alteri: ꝛ sic est genus subalternũ: ꝛ istorũ membroꝝ g̃nalis-simuʒ dr̃ pfectius genꝰ q̄ʒ subalternũ. Rõ est: q̄r rõ gn̄is a g̃nalitate sumit ꝛ cõitate sui ambitꝰ. sʒ genꝰ g̃nalissimum hʒ maiorez g̃nalitatez ꝛ cõitatez q̄ʒ subalternum: q̄r plura sub se ↄtinet: iõ pfectius dr̃ genus: quare sequit q̄ diuisio predicta est diuisio analogi in sua analogata.

Primo sciendum q̄ genus g̃nalissimũ est qd cũ sit genus nõ põt esse species: cuius rõ est: q̄r genus g̃nalissimũ hʒ q̄ sit genus ꝛ q̄ sit g̃nalissimũ. p̄mum hʒ p̄ respectũ ad suas species quaꝝ dr̃ genꝰ. ꝛ secũ-dum hʒ per negationeʒ prioris gn̄is qd sit g̃nalius ipso: ꝛ vtrunqʒ explicatur in diffinitiõe p̄dicta. primuʒ cũ dicit qd cum sit genus. scđm p̄ hoc q̄ dicitur non põt eẽ spẽs q̄r si nõ possit esse spẽs non hʒ aliquod genus cõmunius ipso. ideo aliter sic potest diffiniri. Genus generalissimũ est supra quod non est aliquod superueniens genus.

Secundo sciendũ q̄ g̃nalissimũ dupliciter ex-ponitur. s. affirmatiue ꝛ negatiue ne-gatiue sic. G̃nalissimũ est g̃nale ꝛ nihil est eo g̃naliꝰ: ꝛ af-firmatiue sic. G̃nalissimũ est qd est g̃nale, ꝛ oĩ alio est ge-neraliꝰ: qd p̄t duplr̃ itelligi vel qd oĩ alio g̃nalius sit sim-pliciter: vel oĩ alio de suo ordine. vñ si exponat g̃nalissi-mum affirmatiue: ꝛ itelligat q̄ sit oĩ alio g̃nalius simplr̃ sic sba nõ esset g̃nalissimũ ipsa. n. nõ esset oĩ alio g̃nalior s. q̄ʒtitate: ꝛ tũc q̄ʒtitas nõ eẽt genꝰ g̃nalissimũ: ꝛ sic opor-teret tñ vnũ esse genꝰ g̃nalissimũ. Sʒ si exponat g̃nalissi-muʒ negatiue vl' affirmatiue cũ ista restrictiõe qd sit omni alio de suo ordine g̃naliꝰ: sba bene est genus g̃nalissimuʒ ꝛ silr̃ alia predicamẽta. ꝛ hoc mõ capit hic generalissimũ

Tertio sciendũ q̄ genꝰ g̃nalissimũ diuidit p̄ decẽ p̄dicamẽta q̄ sũt sba quãtitas. ad aliqd. q̄-litas. actio. passio. situs. habitꝰ. vbi. q̄n. ꝛ dicunt ista gn̄a g̃nalissima: q̄r nõ hñt aliqd genꝰ supra se. q̄r licet genꝰ ge-neralissimũ diuidat p̄ ista decem. tñ nõ est genus ipsoruʒ sʒ solũ est intẽtio cõis q̄ de ipsis p̄dicatur accidentaliter.

& etiã lz ens dicatur de oib⁹ illis: tñ nõ est genus ipsorum q: nõ pdicat de ipsis vniuoce. nã qd pdicat vniuoce pdicatur fm vnũ nomẽ & vnã rõnẽ equali participatã a multis: lz rõ entis q̃ est hñe eẽntiã vel hñe actũ eẽndi nõ equalr participat a decẽ pdicamẽtis: q: act⁹ eẽndi pmo ɔuenit sbe & p sbam solũ ɔuenit aliis. s. accñtib⁹. & nõ ɔuenit ipsis p se. Silr hñe eẽntiã verius ɔuenit sbe q̃z aliis. Item dẽ gen⁹ diuidit p differẽtias formales q̃ sunt extra rõnẽ generis: sed ens nõ diuidit in decez pdicamenta p differẽtias formales q̃ sũt extra rõnẽ vel naturam entis: q: tũc essent nõ entia: mõ non ens nullaz ɔstituit speciez sub ente: iõ ens non hz differentias formales: nec est genus ad decem predicamenta: sed est cõmune analogum.

Quarto sciendũz: q gen⁹ subalternũz dr q cũ sit gen⁹ hñ põt esse spẽs. Cui⁹ rõ est: q: subalternuz mediat positiõe vel rõne ordinis iter generalissimuz & spãlissimũ. rõne cui⁹ hz duplicẽ respectũ. pmũ hz respectu generalissimi qd ẽ sibi super⁹: & ab illo dr spẽs. scdm hz respectu suoz inferioz: a quo dr genus: & sic hñ dr q cũ sit genus põt eẽ spẽs & dr subalternũ quasi alternatis sub & supra positũz. s. positiõe formali: & nõ dr subalternũ q: ẽ sub altero natum: q: tũc species spãlissima diceret subalterna: & per hoc pz de diuisione gñis & de diffinitiõib⁹ mẽbroz ei⁹: & de diuisione gñis gñalissimi.

Sed cõtra predicta primo argnit. Ois diuisio gñis fit p dfias & in spẽs ei⁹: sz ista diuisio generis nõ fit in spẽs eius: cũ gñalissimũ non possit esse spẽs. igit illa diuisio nõ est sufficiẽs. ❡ Scđo sic: qd põt hñe eẽ determinatũz p dfiaz põt eẽ spẽs: sz genus gñalissimũ est hmõi q: sba hz esse determinatum p rõnalẽ ad hoiem ergo gñalissimũ põt eẽ spẽs. ❡ Tertio sic: qd dr p supabũdãtiam vni soli cõuenit: sz gñalissimũ per supabũdãtiã dr igit vni soli ɔuenit: igit nõ sunt decẽ predicamẽta. ❡ Quarto sic. oẽ qd pdicat in quid & est cõi⁹ alio est gen⁹: sed ens pdicat in quid de quolibet pdicamẽtoruz: & est cõi⁹ quolibet: q: si q̃rat qd est sba: cõuenienter rñdet q est ens: ergo ens ẽ genus ad decẽ predicamẽta. ❡ Quinto sic: opposita nunq̃z simul pñt esse in eodẽ. genus & spẽs opponunt fm itẽtionem eorum: ergo gen⁹ subalternum non est genus simul & species.

Ad argumenta Ad pmuz dr. q dupli dr diuisio gñis. Uno mõ rõne modi diuisiõis: q: fit fz formã diuisiõis gñis p dfias oppositas. Alio mõ dr diuisio gñis rõne diuisi: eo q ibi diuidit gen⁹ vel intẽtio gñis: & lz diuisio gñis pmo modo dicta sp fiat i diuersas spẽs: nõ tñ diuisio gñis scđo modo dcã. & illa nõ ẽ ppa diuisio gñis: sz cõis analogi: & h mõ ẽ ista diuisio: q: hic nõ diuidit gen⁹ p aliq spãli re sbta intẽtioni: sz p itẽtiõe cõi gñis ɔcreta rei q̃ nõ hz dfias formales. ❡ Ad scđm dr. q si gñalissimũ ɔsiderat q̃ztũ ad essentiã ei⁹ bñ põt hñe determinatũ eẽ p dfiaz: sz si cõsideretur fm suũ modũ eẽndi q̃ dr cõissimũ sui ordinis. sic non põt hñe eẽ determinatũ p dfiaz. & q: genus gñalissimum vtrũq3 iportat. s. eẽntiã: & talẽ modũ eẽndi. iõ vt gñalissimum ẽ nõ pt eẽ tale determinatũ. ❡ Ad tertiũ dr: q lz illud qd p supabũdãtiã dr vni soli cõueniat in vno ordine tñ pt ɔuenire diuersis i diuersis ordinib⁹: & sic ẽ de decez pdicamẽtis: quoz quodlibet i suo ordie dicit gñalissimũ. ❡ Ad quartũ dr: q ens dupli capit. Uno mõ pncipalr: vt tãtũ valet sicut eẽns vel hñs actũ eẽndi: & sic nõ pdicatur in qd de aliquo pdicamẽto: sz ipsis accidentalr vel cõtingẽter ɔuenit. Alio mõ noialr: vt tãtũ valet sicut hñs essentiã: & sic bñ pdicat in qd de pdicamẽtis: sz nõ est cõius aliq illoz cõitate nã e vel rei q̃ diuidat p illa decẽ. sz ẽ solũ cõius cõitate vocis: iõ nõ dr vniuoce de ipsis. ❡ Ad quintum dr: q si gen⁹ & spẽs cõparent fm idem sic opponunt fm suas intentiões: sed respectu diuersoz nõ opponunt: & hoc e in odo conueniunt subalterna.

Capitulum de specie.

Species est quod predicatur de plurib⁹ differentibus numero i eo quod quid est. In hac autem diffinitione hoc verbuz predicatur. dicit aptitudinem & non actum. Similiter in aliis: vt homo predicatur de sorte & platone & de aliis particularibus hoibus que sunt plura: & dfia numero vt prius patuit. Et predicat de his in quid: q: cum queritur quid est sortes: conuenienter respondetur homo.

❡ Postq̃z determinatũ est de gñe qd est pncipiuz spẽi. Hic ɔñter auctor determinat de spẽ que capit rõnẽ & naturaz vniuersalẽ ab vno gñe: ipsam pmo sic diffiniens. Species ẽ qd predicat de plurib⁹ differentib⁹ numero i eo qd quid. In qua diffinitiõe p illã particulã qd pdicatur de pluribus habet: q spẽs est vnũ predicabile per qd intelligit gen⁹ diffiniti. deinde ponit differentib⁹ nũero ad dfiaz gñis: qd pdicat de differẽtib⁹ spẽ: & ponit in qd ad dfiaz differẽtie ppri & accidẽtis q̃ pdicant i qle: & conuenit hec diffinitio spẽi spãlissime tm: & nõ subalterne. Rõ ẽ: q: hic diffinit spẽs i rõne pdicabilis. In cui⁹ signũ ponit h relatiuũ qd referẽs pdicabile vel vlẽ: sz spẽs spãlissima solum est pdicabile ab aliis distinctũ & nõ subalterna. sed illa continet sub predicabili generis.

Primo sciendũ q spẽs dupl'r accipit. Uno mõ p prie vt est vniuscuiusq3 forma. i. pulchritudo vel formositas corporis q̃ cõsistit in debita quantitate & debita mẽsuratione mẽbroz corporis cũ viuacitate coloris: & hoc modo dicit spẽs in cuilib⁹. Scđo modo capit spẽs trãsumptiue pro forma cõicabili que ponitur sub assignato genere: & illo modo dr spẽs logica. vnde nomẽ spẽi pmo repertũz est in cuilib⁹: & p silitudinẽ trãslatũz ẽ ad spẽm logicã: q: sic spẽs q̃ est pulchritudo actuat ipsũ corp⁹ remouẽdo ei⁹ turpitudinẽ: sic spẽs logica actuat & determinat ips gen⁹ & remouet ei⁹ turpitudinẽ. s. potẽtialitatẽ & ideterminationez ab h. n. qd ẽ specificare dr spẽs. & de spẽ scđo mõ dicta est hic ad ppositum.

Secundo sciẽdũ q nã spẽi vtputa nã hoĩs tripl'r cõsideraf. Uno mõ. fm se & absolute: & sic nõ dr vlis nec pticularis: q: nõ capit sub aliq fa intẽtiõe. Alio mõ. capit sub respectu ad sua idiuidua. & ab illo dr vlis. Tertio mõ. p respectũ ad suũ genus: & ab illo accipit itẽtio spẽi: & fm illũ respectũ hz specificat gen⁹: h aũt non diffinit spẽs p illa nã cõi absolute: sed p illa nã vt subsistat itentioni pdicabil'r & spẽi simul: & q: nõ diffinit h in rõe pdicabil tñ: q: tũc p istã diffõnẽ nõ differt ab aliis pdicabilib⁹: sz diffinit i rõne pdicabilis determinati & ɔtrai ad spãlẽ modũ pdicandi & p itentionẽ spẽi. vñ spẽs i suo nomie icludit pdictã naz, cõez materialiter. & formaliter icludit intentionẽ spẽi cum intentõe vlis. iõ diffinit p illa re subiectã inq̃ztũ subsistat intentioni vniuersalis & speciei.

Tertio sciendũ q dũz in aliq diffõne põit vbũ qd hz significare actũ dz capi vt dicit aptitudinem. Cui⁹ rõ ẽ. q: diffõ sp ẽ de aliquo vli & nõ de singularib⁹ eo q singularũ nõ ẽ demõstratio: & p ɔñs neq3 diffõ q: diffõ ẽ mediuz demonstratõis. sed aptitudo se tz ex pte vlium. act⁹ autẽ ex pte singulariuz: cuz act⁹ & opatiões sint singulariuz & supposi toruz. iõ dum vbuz significãs actuz ponit i diffõne dz capi vt dicit aptitudinẽ tñ: ideo in psnti diffõne hoc vbũ pdicatur dicit aptitudinem ad predicandum & non actum.

Quarto sciendũ q gen⁹ & spẽs diuersimode multiplicant & diuidunt. gen⁹. n. diuidit diuisiõe formali. s. p dfias formales formalr ɔtrẽtes eẽntiam gñis ad diuersas spẽs i rõe cui⁹ gen⁹ pdicat de differẽtib⁹ spẽ. sz spẽs diuiditur solum diuisiõe mali p h. q ipsa accipit i mã diuisa p diuersas ptes i quas ipsa multiplicat fz esse: & q: talis diuisio materialis causat diuersa indiuidua

differentiis numero. ideo spēs p̄dicat̄ de differentib⁹ numero: q2 ipsa dicit totā essentiā cōpletā illoꝝ individuoꝝ per modū ſbe ideo predicatur de ipsis in quid: ꝛ per hoc patet intellectus diffinitionis speciei.

Cōtra predict p̄mo arguit̄. nullū ens cōpletū h3 eē in plurib⁹: cū ens i alio sit ipfectū ꝛ n̄ p ſe ſeꝜſis: ſ3 spēs ē ens cōpletū et pfectū ſicut gen⁹ ē ipfectū. g̃ spēs nō h3 eē in plurib⁹ nec p̄dicat̄ de multis. ¶ Scḋo ſic. oē p̄dicabile dicit totū eſſe ſm ſubiicibilis: spēs nō dicit totū eē idividuoꝝ: q2 individuū vltra spēm addit mām ſignatā accidētib⁹ quā spēs nō includit. g̃ spēs nō p̄dicat̄ de individuis differētibus numero. ¶ Tertio ſic: idividuū nō h3 q̈ditatē nec diffōnē. g̃ spēs nō dicit q̈ditatē individuoꝝ ꝛ p ↄ̄ñs nō p̄dicatur in q̈d de differētib⁹ numero. ¶ Quarto ſic gen⁹ p̄dicatur in q̈d de differentib⁹ numero vt aīal de ſorte ꝛ bru nello. ergo iſta diffō cōuenit generi: nec valet dicere q̈ genus p̄dicat̄ de differētibus numero ſolū mediate: q2 p̄dicat̄ imediate de differētib⁹: q2 diuerſe spēs in gn̄e ſbe differūt numero: ig̃ gen⁹ imediate p̄dicat̄ de differentibus numero. ¶ Quinto ſic: mā p̄dicat̄ in q̈d de hac mā ꝛ illa q̄ differunt numero ꝛ tn̄ nō eſt spēs cū non ſit forma toti⁹ ergo iſta diffinitio conuenit aliis a diffinito.

Ad argumenta Ad p̄mū ḋr q̄ l3 spēs ſit ens cōpletū pfectiōe eēntiali ꝛ formali: nō tn̄ eſt pfectū pfectiōe ſuppoſiti: nō eſt p ſe ſubſiſtēs. l3 bn̄ pōt eē in multis: ſicut ſupi⁹ in ſuo ſuperiori l3 nō ſit in alio: vt accñs in ſuo ſbo: q̈d ē ſimplr̄ ipfectū. ¶ Ad ſcḋm ḋr q̄ l3 spēs nō dicat totū eſſe mālē ꝛ ꝓpriū idividui: q2 idividuū vltra spēz addit materiā: vl' ſm aliquos ſignificationē māe tn̄ ipſa dicit totū eē ſpecificū ſuoꝝ individuoꝝ q̈d ſufficit ad p̄dicādum de ipſis. ¶ Ad tertiū ḋr: q̄ individuū dupl'r ↄ̄ſideratur. Uno mō vt eſt res particularis terminās fluxū nature cōis: ꝛ iſto mō bene h3 eēntiā ꝛ q̈ditatē. Alio mō cōſiderat̄ ſub rōne differētie: vt includit accidētia idividuātia: ꝛ hoc mō non h3 eēntiam niſi per ſuas partes: q2 icludit eēntias de diuerſis p̄dicamētis: nec iſto mō spēs p̄dicat̄ in q̈d de individuis: ſed p̄mo mō. ¶ Ad q̈rtū ḋr: q̄ l3 gen⁹ mediate p̄dicet̄ in q̈d de differētib⁹ numero: nō tn̄ imediate ſicut intelligitur de spē: ꝛ l3 diuerſe spēs ſbe p ſe ꝛ p̄mo differāt numero. ſ. numeroſitate eēntie: nō tn̄ numeroſitate ſuppoſiti: de qua ſolū hic itelligit̄. ¶ Ad q̈ntū ḋr: q̄ l3 materia p̄dicet̄ in q̈d de differentib⁹ numero ſm modū: nō tn̄ ſm rē: q2 ipſa nō ē forma dicēs eē huius materie vl' illi⁹ niſi ſm modū tm̄: ꝛ illo modo pōt dici spēs logica ſm modū eo modo quo predicatur in q̈d de differentibus numero.

¶ Diffinitur etiā ſic. Spēs ē q̄ ponit̄ ſub aſſignato genere: ꝛ de qua gen⁹ in eo q̈ q̈d ſit predicatur ꝛ diuidit̄ in spēz ſpālīſſimaz ꝛ ſpeciez ſubalternā. Species ſpālīſſima eſt q̄ cū ſit ſpecies nō pōt eſſe genus: vt homo equus vel ↄ̄ſilia: vel ſic: Species ſpālīſſima eſt ſub qua non eſt alia iferior ſpecies. ſpecies ſubalterna eſt que cū ſit ſpecies poteſt eē genus: vt aīal. vnde q̄cunq3 ſunt inter gen⁹ generaliſſimū ꝛ ſpeciē ſpālīſſimā: p̄ſūt eſſe genera ꝛ spēs ad aliud q̈dem ꝛ ad aliud ſumpta. Sūt eni genera reſpectu inferiorū: spēs vō reſpectu ſuperiorū: ſicut patebit in arbore porphiriana.

¶ Poſtq3 auctor poſuit diuiſionē spēi i rōne p̄dicabilis. ꝛ p reſpectū ad ſua iferiora ſm quē ḋr vlis. hic ↄ̄ñter diffinit ipſā ſub rōne spēi: ꝛ p reſpectū ad ſua ſupiora ſm quē ḋr spēs. dicēs q̄ ipſa alr̄ ſic diffinit̄. Spēs ē q̄ ponit̄ ſub aſſignato gn̄e: ꝛ de q̄ gen⁹ i eo q̈d q̈d p̄dicat̄. ꝛ ḋs itelligi q̄ ponit̄ directe ſub gn̄e: ꝛ nō laterali ſic ḋr̄ia: ꝛ ēt ponit̄ imediate ꝛ nō imediate alio ſic idividuū: ꝛ ↄ̄uenit iſta diffō tā spēi ſpālīſſime q̄3 ſubalterne: q̈r. n. illaꝝ ponitur ſub aſſignato gn̄e. ideo ipſa eſt cōior p̄cedente.

Primo ſciēdū q̄ spēs ſub gn̄e ponit̄ poſitiōe formali ꝛ ordine. vel pōne participatōis. Cuius rō ē q2 spēs ponit̄ ſub gn̄e: eo q̄ ē mi⁹ cōis ꝛ magis determinata q̄3 genus: ſed q̄ ſit magis determinata h3 a ḋr̄ia formali q̄ ↄ̄hit formalr̄ ꝛ determinat gen⁹ ad spēm: iō spēs ponit̄ ſub genere poſitiōe formali: ꝛ ēt ordine participatiōis: q2 p̄ticipare ē rōnē participati in ſe capere ſeu ſuſcipere. Spēs aūt i ſe ſuſcipit gn̄is rōnē quaſi ei⁹ diffōnem. vn̄ p3 q̄ spēs alr̄ ponit̄ ſub gn̄e q̄3 idividuū: q2 idividuū ponit̄ mediate spē ſub gn̄e: ꝛ ſub spē ponit̄ poſitiōe mali tn̄ idividuū u. ↄ̄hit formā gn̄is: vl' spēi per mām ſolum q̄ ē p̄ncipiū idividuatiōis: ꝛ reddit formā icōicabilē p quā efficit̄ mi⁹ cōis: ꝛ p talē determinatiōez idividuū ponit̄ ſub gn̄e vl' spē: i ōe cui⁹ idividuū vagū gn̄is: vt aliq̈d aīal reſpectu aīal nō ponit̄ ſub aliq̄ pte determinata ptā tis gn̄is. ſ3 idifferēter ↄ̄hit gen⁹ ad idividuū cuiuſl3 spēi.

Secundo ſciēdū q̄ spēs actu ꝛ intellectu icludit eſſentiā generis: ꝛ ideo ipſa nō p̄t poni indifferent' ſb diuerſis gn̄ib⁹: ſ3 ſolū ſub illo determinato gn̄e cui⁹ h3 eēntiā. ꝛ iō poni ḋr ſub aſſignato genere. i. ſub ſuo genere determinato: cui⁹ h3 eēntiā: ꝛ de eo genus p̄dicat̄ in q̈d eo q̄ dicit totā eius eſſentiā per modum ſubſtātie: l3 ſub eſſe confuſo vt prius dictum eſt: ꝛ p hoc patet intellectus huius diffinitionis.

Tertio ſciendum q̄ spēs diuidit̄ p spēm ſpālīſſimam ꝛ ſubalternā cui⁹ rō eſt: q2 oīs spēs eſt determinata p ḋr̄iaz p quā cōſtituit̄. vel ergo eſt totaliter determinata per ḋr̄iam ꝛ ſic ē ſpālīſſima. vel adhuc ē determinabilis ꝛ diuiſibilis p ḋr̄ias oppoſitas. ꝛ ſic ē ſubalterna. Rō ē. q2 rō spēi ſumit̄ ab hoc q̈d eſt ſpecificare poteſtate ꝛ cōfuſionē generis p ſimilitudinē ad spēm in ci̇̄bil' q̄ ſpecificat ipſū corp⁹. ſed in ſpecie ſpālīſſima genus veri⁹ determinat̄ ꝛ ſpecificat̄ q̄3 in ſubalterna cū in ſubalterna gen⁹ adhuc ſit determinabile p ḋr̄iam ꝛ i ſpecie ſpecialiſſima eſt totaliter determinatum.

Quarto ſciendū q̄ spēs ſpālīſſima ē q̄ cū ſit ſpecies nō pōt eē gen⁹. vn̄ ipſa i reſpectu ſui gn̄is ḋr spēs ſed iq̄3tū ē totalr̄ determinata p ḋr̄iaz ꝛ nō amplr̄ diuiſibilis ē p ḋr̄ias ḋr ſpālīſſima: q2 nō ē diuiſibilis formalr̄: iō nō pōt eē gen⁹. iō ḋr q̄ ē ſub qua non ē alia iferior spēs. Sz spēs ſubalterna ē q̄ cū ſit spēs pōt eē genus. ipſa. n. ē spēs i reſpectu ſuoꝝ ſupioꝝ ꝛ gen⁹ reſpectu ſuoꝝ iferiorū. q2 pōt diuidi p ḋr̄ias formales. q̈rū q̄3 ↄ̄ſtituit spēm ſub ſe. iō pōt eſſe gen⁹ reſpectu illaꝝ spēꝝ. ꝛ hoc mō oīa itermedia iter gen⁹ gn̄aliſſimū ꝛ spēz ſpālīſſimaz ſūt gn̄a reſpectu iferioꝝ. ꝛ spēs reſpectu ſuperiorū ꝛ p hoc p3 diuiſio ſpeciei ꝛ diffinitiōes mēbrorū eius.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo. magis cōe ſi ponit̄ ſub mi⁹ cōi. ſed spēs cōior eſt q̄3 gen⁹. q2 plures ſūt spēs q̄3 gn̄a. g̃ spēs de pluribus ḋr q̄3 gen⁹ ꝛ p ↄ̄ñs nō ponitur ſub gn̄e. ¶ Scḋo ſic idē nō ē diffinitū ꝛ diffinitū reſpectu eiuſdē cū idē nō ſit noti⁹ ꝛ mi⁹ notū reſpectu eiuſdē. ſ3 genus p̄us diffinitū eſt p spēz ergo spēs hic male diffinit̄ p gen⁹. ¶ Tertio ſic. idividuū vagū gn̄is imediate ponit̄ ſub aſſignato gn̄e vt aliq̈d aīal imediate ponit̄ ſub aīali: ꝛ tn̄ nō ē spēs ergo iſta diffinitio nō cōuenit ſoli diffinito. ¶ Quarto ſic. hō eſt spēs ſpālīſſima. ꝛ tn̄ eſt gen⁹ viri ꝛ mulieris. cū vir et mulier spē ꝛ formalr̄ differāt. ergo ſpālīſſima bn̄ pōt eſſe genus. ¶ Quinto ſic nullū gen⁹ h3 aliquā ḋr̄iaz i actu. ſ3 in potētia ſolū ſ3 oīs ſpecies ſubalterna habet vnam differentiam in actu igitur nō poteſt eſſe genus.

Ad argumenta Ad p̄mū ḋr q̄ ſi spēs capiat̄ p itētiōe spēi. ſic ē cōior q̄3 gen⁹. ſ3 ſi capiat̄ p re. ſubiecta itētiōi p q̄ ſb diffinit̄ nō ē cōior gn̄e. ſed magis determinata. iō ponit̄ ſub gn̄e. ¶ Ad ſcḋm ḋr q̄ i abſolutis idē nō pōt eē diffinitū ꝛ dif

finitus: sed vnū in relatiuis: seu respectiuis vnū diffinit p alterū: et ecōuerso. mō gen⁹ et spēs relatiue dr̄. vn̄ in relatiuis idē pōt eē magis et min⁹ notū respectu eiusdē sm̄ diuersas rōnes. Relatiua eī ꝯsiderant tripliciter. vnomō sm̄ subiecta vel fundamēta relationū: et sic vnū ē noti⁹ altero et nō ecōuerso. Scdomō inq̄tū in vtroqz ē vna spēs relatiōis et sic sunt simul natura: et sic ambo sūt nota eq̄lr. Tertiomō inq̄tū vnū terminat depēdentiā alterius: et sic vnū ē magis notū et min⁹ notū altero. inq̄tum .n. ē terminās ē magis notū inq̄tū vo ad al’ud terminat ē min⁹ notuz: et hoc mō relatiua p se inuicē differēter diffiniuntur. ¶ Ad tertiū dr̄: q̄ lz idiuiduū vagū generis imediate ponat sub gn̄e positione mat̄ali: nō tn̄ positiōe formali: de qua est hic ad ꝓpositū. ¶ Ad quartū dr̄: q̄ vir et mulier nō differūt spē fo’ali. q̄re hō nō ē genus eo⁹ sz spē accn̄tali solū p nālē potētiā et nālē ipotētiā q̄ sūt qualitates. ¶ Ad q̄ntū dr̄: q̄ si gen⁹ cōparet ad suas drīas p quas diuidit et inq̄tū ē gen⁹ nullā hz in actu: sed si cōparet ad drīas sui supioris hz vnā’in actu: sz hoc sibi nō ꝯuenit inq̄tum est genus: sed inquātuz est species sui superioris.

¶ Ut aūt hoc sit magis planū sumat exemplum de vno p̄dicamento: vt s̄ba est gen⁹ primum. sub hac aūt est corp⁹: sub corpe corp⁹ aīatum: sub quo aīal: sub aīali aīal rōnale: sub quo hō: sub homine sūt idiuidua: vt sortes: plato: et cicero.

¶ Postq̄ʒ auctor ꝑmisit diffōnes spēi spālissime: et etiā subalterne: et pri⁹ posuerat diffōnes generalissimi et subalterni: hic ꝯsr̄ declarat oīa p̄dicta p exēpla ponēdo coordinationē p̄dicamentalez vni⁹ p̄dicamenti. s. p̄dicamenti s̄be: qđ est ceteris nobis noti⁹ dicēs: q̄ in tali coordinatione est vnū gen⁹: qđ est s̄ba: qđ diuidit per has differentias corporeū et incorporeū: sub quo per corporeū constituitur corp⁹: qđ diuidit p aīatū et inanimatum. sub quo ē corpus aīatuz. s. sub quo est animal. sub animali aīal rōnale: sub quo est hō: sub hoīe solum sunt indiuidua.

Primo sciendū q̄ hec coordinatio ad similitudinē arboris nālis vocat q̄dā arbor: q̄r sicut in arbore nāli sūt trūcus: rami: et radices: ita p silitudinez in ista coordinatiōe. vn̄ recta linea in qua sūt generalissima et spālissima se hz sicut trūcus in arbore directe ꝓtensus. Drīe vero laterales sunt sicut rami laterali in arbore ꝓtensi: et q̄ntū ad esse eētie genus generalissimū se hz p modū radicis: q̄r sicut in arbore tota arbor egredit: et etiā tota virt⁹ ei⁹ a radice. sic ēt in generalissimo ꝑmo ꝯtinet totū eētie suoꝝ inferioꝝ. vn̄ tale esse primo ꝯuenit vlib⁹ et p vlia singularib⁹. et quātū ad esse existie radix ponitur in diuiduis q̄r illud esse primo conuenit indiuiduis: et per ipsa vniuersalibus que non existunt nisi in indiuiduis.

Secundo sciendū q̄ in ista coordinatiōe est tn̄ vnū gen⁹ gn̄alissimū. s. s̄ba: sz sūt plura spālissima. Cui⁹ rō ē: q̄r ꝓcedēdo a gn̄alissimo ad spālissima fit ꝓcessus p diuisionē vni⁹ in multa: iō sub gn̄alissimo plura spālissima ꝯtinent: et ꝓcedēdo a spālissimis ad gn̄alissimū ꝓcedit a multitudine p collectionē in vnitatē: et lz i hoc p̄dicamento sint plura spālissima: tn̄ gr̄a exēpli hic solū ponit vnū. s. hō. vn̄ intermedia iter hoīez et s̄baz dicūtur subalterna: et dr̄ itermedia nō p abnegationē q̄r de ipsis nō possunt negari sua supiora: sed p participationez: q̄r participāt rōnes accn̄tales extremoꝝ: q̄r gn̄alissimuz est supra tm̄: et spālissimū solum ponit sub positione formali: et subalterna ponuntur sub et supra.

Tertio sciēdū q̄ in linea recta p̄dicamētali lz tria ponunt. s. gen⁹ qđ dr̄ qd: spēs q̄ dr̄ aliqd idiuiduū qđ dicit h aliqd: et lz idiuidua q̄nqz lateralr ponātur sub spē. tn̄ nō ē ad denotādū q̄ nō sint i recta linea p̄dicamētali: sz ad denotādū q̄ spēs diuidit p pl’a idiuidua. ipsa tn̄ nō ponunt i recta linea p̄dicamētali positiōe formali sz mālr solū: q̄r p māṁ sub spē ponunt: iō q̄ntum ad positionē formalē gn̄alissimū et spālissimū extrema dicunt. ideo ꝓcedēdo a gn̄alissimo fit stat⁹ i spālissimis sm̄ positionē formalē: et h ē qđ dicit Porphirius a gn̄alissimo ad spālissima descēdentez iubet plato quiescere.

Quarto sciendū q̄ i hac arbore drīe sinistri lateris signant positiue: alie vero priuatiue. Rō ē q̄r drīe sinistri lateris sūt nobis notiores: iō sunt sibi noīa positiua iposita: alie vo sunt min⁹ note. iō pp penuriā vocū significant p noīa priuatiua dicētia priuationez drīaꝝ sinistri lateris: sz tn̄ ille drīe significent priuatiue. tn̄ dn̄t vas drīas positiuas q̄ ꝯstituūt spēs sub gn̄e s̄be. Ex q̄b⁹ oīb⁹ patet itellectus huius coordinationis.

Sed contra predicta prio arg. Suba n̄ p̄dicatur vno noīe et vna rōne de s̄btiis corpis et icorpeis. g̃ n̄ p̄dicat vniuoce. añs ꝓbat: q̄r s̄ba n̄ dicit aliqd vnū icale qđ sit cōe ad illas drīas. g̃ nō hz vnaz diffōnē: cū vnitas diffōnis psupponat vnitatē diffiniti. ¶ Scdo sic, nulla mā toti⁹ cōpositi ē gen⁹: sz corp⁹ ē mā i corpe aīato: cui⁹ aīa ē forma. igit corp⁹ hic male ponit vt gen⁹. ¶ Tertio sic: nullū cōplexū p se et directe ponit i p̄dicamēto: corp⁹ aīatū est qd cōplexū. g̃ male hic ponit vt gen⁹ i directa linea. ¶ Quarto. sic oē corp⁹ ē sensibile cū oē corp⁹ possit videri. g̃ nullū corp⁹ est isensibile igr̃ male diuidit corp⁹ aīatū p sensibile et isensibile. ¶ Quinto sic aīal rōnale ꝯuertit cū hoīe cū sit ꝓpria diffō hoīs. g̃ n̄ est gen⁹ hoīs. et p ꝯn̄s male supra ipsuz ordinat vt genus.

Ad argumenta Ad primū dr̄: q̄ lz s̄ba in cōi nō dicat aliqd vnuz in numero vl’ spē: tn̄ dicit aliqđ vnuz vnitate gn̄is q̄ ē ꝯueniētia pluriū spēꝝ iequalr, vno gradu pfectiōis cōis. vnde s̄be corporee et icorporee equalr in vno gradu ꝯueniūt q̄ sūt p se subsistētes et nō in s̄bto. ¶ Ad scdm̄ dr̄. q̄ corpus duplr capit. vno mō vt ē ps corpis aīati mālis. et sic non ponit vt gen⁹. Aliomō vt dicit formā toti⁹ q̄ resultat ex vnione forme cuz mā p quā s̄ba ē apta nata suscipe tres dimēsiōes: et h mō nō ē ps corpis aīati. sz forma toti⁹. et sic ponit eē gen⁹. ¶ Ad tertiū dr̄. q̄ corp⁹ aīatuz sm̄ vocem et significatuz ꝓpiquuz sibi qđ ē cōcept⁹ corpis et aīe ē qđdaz icōplexuz. sz tn̄ ei⁹ significatuz remotuz. s. viuum qđ hec circunloquunt ē icōplexuz: et hoc mō ponit genus. ¶ Ad quartuz dr̄. q̄ si capiat sensibile ꝑut ē aptuz natū sentiri oē corp⁹ ē sensibile. sz si capiat actiue. vt tātū valet sicut aptuz natuz sentire. sic soluz aīal ē sensibile. ¶ Ad q̄ntuz dr̄. q̄ sm̄ rei vitatē aīal rōale nō ē gen⁹ hoīs: sz cōuertit cuz hoīe. et hic soluz pōit supra hoīez ad declarādū opionē Porphirii q i seq̄ndo opionē Stoicorum q ponebant aīal rōale diuidi p hoīes et deos posuit animal rōnale superius ad hoīem: hoc tamen est erroneum q̄ animal rationale sic diuidatur. ideo non est tenendum.

¶ Indiuiduum autem est quod de vno solo predicatur vt sortes.

¶ Postq̄ʒ auctor determinauit de spē. Hic ꝯsr̄ determinat de indiuiduo. eo q̄ in diffinitiōe spēi dr̄ q̄ ipsa p̄dicat de differētib⁹ numero: q̄ sunt idiuidua. et in coordinatione p̄dicamētali ꝑus posita dr̄. q̄ sub spē spālissima ponunt indiuidua. Iō hic diffinit indiuiduz. vn̄ idiuiduz est qđ p̄dicat de vno solo vbi ponitur qđ p̄dicat loco generis. et capiat hic predicatur cōiter vt se extēdit ad predicabile proprie sumptuz et cōiter. deinde ꝑponitur de vno solo ad differentiam p̄dicabilis proprie sumpti.

Primo sciendū q̄ res pticularis. vt sortes duplr ꝯsiderat. vno mō sm̄ se et absolute. et sic significat noīe prime itētionis. vt noīe sortis vl platōis. Alio mō inq̄ntū ē incōicabil’. et hz negationē cōitatis respectu pluriū idiuiduoꝝ. et sic significat hoc noīe scde itētionis qđ ē idiuiduuz. vn̄ idiuiduuz i sua significatiōe duo rep̄sentat. Primū ē illa res pticularis quā mālr iportat. Secūduz ē itētio icōicabil’. quā formalr iportat. et a q̄ iponitur. Qñqz tn̄ sumit idiuiduū p illo noīe scde intentionis

individuū. quandoqȝ vero pro suo significato qḋ est res particularis subesse cōicabile: ⁊ p tali significato hic diffinitur ⁊ non pro ipsa voce.

Secundo sciendū ꝙ duplex est individuū .s. individuū vagū qḋ iportat naturā cōtractā ad indeterminatū suppositū: vt aliqs hō: ⁊ dr vagū idest indeterminatū quo ad nos: lȝ sit determinatū ſm rez cū sit vnum ens in numero. Aliud individuū determinatū qḋ iportat naturā ꝯctā ad determinatū suppositū quo ad nos. Et illud ē quadruplex: qꝛ aliud ē determinatū noīatione qḋ significat ꝓprio noīe sibi iposito: vt sortes. Aliud est determinatū demonstratiōe: qḋ fit per terminū cōem cū ꝓnoīe demonstratiuo: vt iste hō. Aliud ē determinatū ex circūlocutiōe: qḋ significatur per circūlocutionē ꝓpetatum individui: vt dicēdo talis hō cū crasso capite longo naso ⁊c. Quartum est determinatū ex suppositione: vt sortis filius: vn̄ sortis fili⁹ non est de se individuū cum possit sumi ꝓ multis: sed solū ex illa suppositione ꝙ sor. habeat vnicū filiū: ⁊ cuilibet istoꝝ ꝯuenit diffō prius posita.

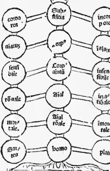
Tertio sciendum ꝙ de ratione individui est ꝙ sit incōicabile multis: ⁊ per hoc differt abvl'i ⁊ iō illud qḋ reddit formā icōicabilē q̄ de se ē cōicabilis ē ꝑncipiū individuatiōis: lȝ mā q̄ de se ē hec ⁊ icōicabilis reddit formā i ea receptā icōicabilē, iō mā ē ꝑncipiū individuatiōis: ⁊ iō rōne ipsi⁹ hȝ individuū ꝙ ꝑdicet de vno solo ⁊ ꝙ nō possit cōuenire multis vn̄ pȝ ꝙ spēs ſm se sūpta nō includit materiā: cū materia sit ꝑncipiū individuatiōis ⁊ sit icōicabilis: lȝ i suis suppositis icludat materiā ⁊ formā. iō individuū vltra spēz ꝑ se acceptā addit materiam.

Quarto sciendū ꝙ septē sūt ꝓpetates vel accñtia individui q̄ his vsib⁹ notant. Forma: figura: loc⁹: nomē: stirps: p̄ria: tps. Hec septē ꝓpria ꝯtinet ois hō. vn̄ individuū cui⁹ sūt he ꝓpetates dupl'r ꝯsiderat. Uno modo q̄ztū ad eē individui inq̄ztum ē ens icōicabile: ⁊ illo mō ille ꝓprietates nō sūt aliquo mō ꝑncipia individui: sed capiūt individuationē a sbto suo. Alio mō ꝯsiderat q̄ztum ad rōnē discreti: ⁊ sic illa accñtia sūt ꝑncipia individui quātū ad sensibilē discretionē ⁊ quo ad nos: qꝛ dr discretuz quasi diuersis cretū. i. diuersis accñtib⁹ ab alio distinctuz. Ex qb⁹ pȝ quō capit individuū in p̄nti diffinitiōe: ⁊ quot modis capitur. quid sit principiū individuationis: ⁊ quo modo cōditiōes individui cōcurrunt ad rationē eius.

Sed cōtra predicta ꝑmo arguit. vl'iuȝ tm̄ ē diffinitio ⁊ nō singulariū ꝑmo posteriorū: sȝ individuū n̄ ē vl'e. igit ⁊c. ¶ Scḋo sic. a ꝑma sbta nulla ē predicatio: vt dr i ꝑdicamētis: sȝ individuū sbte est ꝑma sbta. ergo individuū nō ꝑdicat. ¶ Tertio sic: individuū ꝑdicat de multis etiā vniuoce: vt dicēdo: sortes ē individuū: plato ē individuū: igit nō ꝑdicatur de vno solo. ¶ Quarto sic. sor. ꝑdicat vniuoce de isto sorte ⁊ de alio: qꝛ ꝑdicat vno noīe ⁊ vna rōne de ipsis: qꝛ eadē ē diffō istius sortis ⁊ alterius ergo individuū nō ꝑdicatur de vno solo. ¶ Quinto sic: aliqs hō est individuū: ⁊ tm̄ vniuoce predicatur de isto homine ⁊ de alijs cuȝ eadē rōne sit iste aliqs hō ⁊ alij eiusdē spēi. ergo diffinitio est mala.

Ad argumenta. Ad ꝑmū dr ꝙ si capiat individuū ꝓ aliq re sbta i itētiōi ei⁹ sic nō ē vl'e: tm̄ si capiat ꝓ itētiōe cōi sub qua hic diffinit est q̄dā vl'e vl'itate itētiōis: lȝ nō vl'itate rei: ⁊ illud ꝓ quo diffinit ē singulare ⁊ individuū. ¶ Ad scḋm dr: ꝙ a ꝑma sbta nulla ē ꝑdicatio directa ⁊ ordinata: tm̄ bn̄ ē ꝑdicatio idirecta q̄ nō ē ordinata ſm ordinē supioris ⁊ iferioris: vt qñ sortes ꝑdicat de ipso. hȝ tm̄ i ꝑdicatoe rōnē forme. ⁊ i sbto rōne mīe. ¶ Ad tertiū dr: ꝙ individuum captuȝ ꝓ itētiōe cōi ꝑdicat de multis vniuoce vniuocatiōe itētiōis: tm̄ individuū captū ꝓ re sbta itētiōi: ꝓ q̄ datur diffō nō ꝑdicat de multis. ¶ Ad q̄rtū dr: ꝙ lȝ iste hō ⁊ ali⁹ hēant eādez diffōnē cōez sue spēi: nō tm̄ hn̄t vnā diffinitionē cōez: vt ꝯueniūt in noīe sortis. iō sor. nō ꝑdicat de ipsis ſm vnā rōnē. vn̄ in suis ꝓprijs diffōib⁹ ponunt sue ꝯditiōes individuātes q̄ nō p̄nt sil' eē in diuersis individuis: iō duo individua nunq̄ȝ hn̄t eādē diffinitionē ꝓpiaz. ¶ Ad q̄ntū dr: ꝙ lȝ aliqs hō ꝑdicatiōe spēi ⁊ rōne nāe ꝯcte ꝑdicet de multis: nō tm̄ ꝑdicatiōe individui. s. qñ ꝯsiderat ex pte signi ꝯhētis nām qḋ ē mā denotās ꝑncipiū individuatiōis qḋ ē differēs in diuersis individuis. ¶ Hec āt oīa patēt in figura sequēti: q̄ dr arbor porphiriana. vnde vsus. Iste tibi plana facit arbor porphiriana.

Genus generalissimum.

Differentia dicitur tripliciter .s. cōmunit ꝓprie ⁊ magis proprie. Cōis differentia est qua alterum differt ab altero vel a seipso separabili accidente: vt sortes sedens differt a seipso non sedente vel alio. Propria differentia est qua alterum differt ab altero inseparabili accidente: vt sortes simus a sorte non simo: vnde accidens inseparabile dicitur vt simum aquilinȝ. Magis propria differentia est qua alterum differt ab altero specifica differentia idest per specieī differentiā: vt homo differt ab equo per rationale: ⁊ hoc vltimo modo sumitur hic differentia et diffinitur.

¶ Postq̄ȝ determinatū ē de secūdo ꝑdicabili. s. de spē. Hic ꝯsir determinat de tertio. s. de dr̄ia. Rō ordinis est: qꝛ licet dr̄ia ſm naturā ei⁹ ꝑcedat spēm: vt ꝑncipiū cōstitutiuū spēi: tm̄ quantū ad rōnē vniuersalis ⁊ predicabilis spēs est prior qꝛ spēs dicit eēntiaȝ rei sub mō substātie iō predicat in quid dr̄ia vero sub modo accidentis: ideo ꝑdicatur in quale: quare ſm rationem predicabilis spēs dȝ ꝑcedere differentiā. Item spēs dicitur correlatiue ad genus: sed vnuȝ relatiuuȝ cognoscit ꝑ aliud: ⁊ ecōuerso: qꝛ diffiniunt per se inuicem. ideo ordine, doctrine species ꝑcedit differentiam: ⁊ dȝ poni imediate post genus.

Primo sciendum ꝙ differentia in cōi est quoddāz equiuocū: ideo priusq̄ȝ diffiniat diuidit. Vn̄ triplex ē differētia. s. cōis: propria: ⁊ magis propria.

Ratio est: q2 omnis dfia facit differre ꝛ inde dicitur differens. Uel ergo facit differre eētialiter: ꝛ sic ē dfia magis propria: vel accñtaliter: ꝛ hoc est dupli: vel facit differre ꝑ accidens sepabile qḋ hȝ cām mutabilē in subiecto: ꝛ sic ē differentia cōis: vel ꝑ accidēs inseparabile qḋ hȝ cām per manentē: ꝛ sic est ꝓpria: ꝛ q2 differre eētialiter ꝑfectiꝰ ē q̄ȝ differre accñtaliter: ꝛ differre isepabili accñte ē veriꝰ differre q̄ȝ separabili: iō dfia magis propria ē verior dfia q̄ȝ alie: ꝛ propria q̄ȝ cōmunis: iō in hac diuisione vltimo ponitur dfia magis ꝓpria de qua fit ꝯñs determinatio: ꝛ primo ponitur cōmunis tanq̄ȝ remotior a vera differentia.

Secundo sciendū q dfia cōis est qua vnū differt ab alio sepabili accñte: ꝛ dr̄ accidens sepabile qḋ nō hȝ cām stantē ꝛ ꝑmanētē: ſȝ variabilē in sbto quare facilr̄ sepaꝛ a sbto. sicut cā quā insequtur sicut albedo vel color i forte: ꝛ tale accñs dr̄ accñs inquātū est in sbto: ꝛ dfia inquātū facit suū sbtm differre ab aliis que hñt formā oppositā: ꝛ dr̄ talis dfia cōis: nō q2 causetur ab accñte cōi. ſȝ q2 prio dcā ē ſȝ cōiter loquētes q dn̄t aliq̄ differre ꝑ quācūq̄ȝ diuersitatē accñtalē q̄ ꝑcipitur a sensu.

Tertio sciendū q dfia ꝓpria ē qua vnū differt ab alio accñte isepabili: ꝛ dr̄ insepabile accñs quod hȝ cām ꝑmanentē ꝛ stantē in sbto q̄ nō facilr̄ sepaꝛ a subiecto. Et tale duplex ē: q2 qdḋā est isepabile ꝑuatiue: quod ſȝ nō facilr̄ separeꝛ a sbto: tñ pōt aliquo mō separi cum difficultate: sicut albedo i cignis: ꝛ ꝯtineꝛ sub ꝑdicabili accñtis. Aliud ē isepabile negatiue qḋ nullo mō a subiecto realr̄ sepaꝛ: sicut est accñs ꝓpriū: ꝛ de vtroq̄ȝ hic itelligitur: ꝛ q2 vtrūq̄ȝ hȝ cām ꝑmanentē in sbto: ideo vtrūq̄ȝ quodāmodo sibi appropriatum: ꝛ inde vocaꝛ dfia ꝓpria.

Quarto sciendū q dfia magis ꝓpria ē qua vnuȝ differt ab altero specifica dfia: ꝛ ē specifica dfia q̄ cōstituit spēm sub aliquo gñe: talis. n. dat spēi eē vnitatē ꝛ diuersitatē ab aliis: ꝛ dr̄ magis ꝓpa ꝑ respectū ad differētiā ꝓpriā: q2 magis facit differre q̄ȝ ꝓpria que facit differre accidentaliter tm̄. Et differt magis propria ab aliis tripliciter. Primo: q2 ipa facit aliud: ꝛ alteratum simul differre eētialiter: ꝛ ex consequēti accidentaliter: alie vero faciunt alteratū tm̄. Secūdo: q2 dfia magis est ꝑ se differentia: alie vero ꝑ accidēs. Tertio: q2 cōis ꝛ propria suscipiunt magis ꝛ minus: hec autē nō ſȝ cōsistit in idiuisibili. Item cōis est dfia sepabilis: alie vero insepabiles: vñ sola dfia magis ꝓpria est vnum ꝑdicabile ab aliis distinctum: alie vero cōtinentur sub ꝓprio ꝛ accñte a qbꝰ cāuꝛ.

Sed cōtra predicta ꝑmo arguiꝛ: sortes ꝛ plato differunt eētialiter: ꝛ nō ꝑ aliquaȝ istarum dfiaꝝ q2 nō differunt accñte separabili nec isepabili: nec ēt dfia specifica: ergo nō sufficiēter ponunꝛ acceptiones dfie. ¶ Secūdo sic. Differētia cōis ē id quod diuidiꝛ in ista diuisione: ergo male poniꝛ inēbrum diuisionis. ¶ Tertio sic. Illḋ qḋ facit ꝯuenire nō facit differre: sed accñs separabile facit ꝯuenire cū sit quoddā cōe i quo multa ꝯueniūt: igitur. ¶ Quarto sic. Quia risibile ē dfia propria: ꝛ tñ nō est accñs inseparabile: q2 nō ꝯtineꝛ sub accidente. ḡ dfia ꝓpria male diffiniꝛ. ¶ Quinto sic. Sensibile est differentia magis propria: ꝛ tamē nō ē differentia specifica sed generica. ergo differentia magis propria non est qua vnum differt ab alio differentia specifica.

Ad argumenta Ad ꝑmuȝ dr̄: q ſȝ sortes ꝛ plato eētialiter differant: hoc tamen fit originaliter ꝑ differētiam materialeȝ ꝛ non formalem. hic autem solum ponunꝛ acceptiones differentie que solum faciunt differre eētialiter ꝑ formaȝ. ¶ Ad secundum dr̄: q ſȝ hec dfia que hic diuiditur, dicaꝛ cōis sm̄ ꝑdicationē: nō tñ dicitur cōis rōne vsus ipsiꝰ: eo q ꝑmo venit in vsum cōiter loquentiū: sicut dfia dr̄ cōis que poniꝛ mēbꝝ huius diuisiōis. ¶ Ad tertiuȝ dr̄: q ſȝ accñs cōe sit cā ꝯueniētie suoꝝ sbtoꝝ qbꝰ ꝯuenit: tñ ē cā dfie suorum subiectoꝝ ab aliis q̄ hñt formā sibi oppositā. Idē. n. respectu diuersorum bene facit ꝯuenire ꝛ differre. ¶ Ad quartuȝ dr̄: q risibile nō ē accñs isepabile ꝯtētū sub accidente cōi: tñ si accñs isepabile capiaꝛ gñaliter ꝓ oi accñte quod nō sepaꝛ a suo sbto: sicut capitur in ꝓposito risibile bene ē accñs insepabile. ¶ Ad qntuȝ dr̄: q sensibile nō ē differētia specifica constituens speciem specialissimam: tamen est differentia specifica constituens speciem subalternam: ideo capiendo differētiam specificam cōiter ꝓ omni differētia ꝯstitutiua spēi sicut hic capiꝛ: pōt dici specifica.

¶ Differentia ē qḋ predicaꝛ de pluribus differentibus specie i eo qḋ quale: vt rōnale predicatur de hoīe: ꝛ de diis que sunt differētia spē. Sumus. n. rōnales nos ꝛ dii: vt vult Porphyrius: sed mortale additū nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur predicari in quale ad qḋ conuenienter respondetur ad iterrogationeȝ factam ꝑ quale: cuȝ. n. dr̄ qualis est hō: ꝯuenienter respōdeꝛ rōnalis: ꝛ ideo rationale predicatur de homine in quale. ¶ Postq̄ȝ auctor posuit acceptiones dfie: vt eliceret mēbrum quod faciebat ad ꝓpositū. s. dfiam magis ꝓpriaȝ. Hic ꝯñter determinat de ipsa ipsaȝ ꝑmo sic diffiniēs. Differentia ē qḋ ꝑdicaꝛ de pluribus differētibus spē i eo qḋ quale. In q̄ diffōne poniꝛ qḋ ꝑdicaꝛ loco gñis. ꝛ de pluribus ad dfiaȝ idiuidui: de differētibus spē poniꝛ ad dfiaȝ spēi ꝛ ꝓpriū: q̄ solū ꝑdicanꝛ de idiuiduis eiusdē spēi: ꝛ ponitur i eo qḋ quale ad dfiam gñis ꝛ spēi: q̄ ꝑdicanꝛ i qd: ꝛ accidentis ꝛ proprii que predicantur in quale accidētale: ꝛ non in quale essentiale sicut facit differentia.

Primo sciendū q sicut genus dicit potentiā spēi: ita dfia dicit vltimū actum eius: ꝛ rō ē: q2 illud quod facit differre spēm ab oībus aliis rebꝰ ē vltius actua spēi: q2 ꝑ eē potētiale: ꝛ ꝑ actum cōem spēs non differt ab aliis: ſȝ cum ipsis conuenit: ſȝ dfia dicit id quo vna spēs differt ab aliis: ergo dfia dicit vltimū actuȝ spēi. Talis aūt actus consideraꝛ triplr̄. Uno mō sm̄ se ꝛ absolute: ꝛ sic significatur ꝑ nomen ꝑme intentionis: vt per rōnale. Secundo mō vt est cōicabilis pluribus inferioribus: ꝛ sic sibi attribuiꝛ intentio ꝛ nomen vniuersalis. Tertio mō inquantum facit differre spēm in qua est ab aliis: ꝛ ab illo respectu capit intentionē ꝛ nomē dfie: ꝛ dfia q̄tū ad illḋ. s. materiale cui nomen attribuitur dicit vltimum actū spei: ꝛ inquantum ad suuȝ formale a quo imponitur dicit respectuȝ differentie ad id a quo facit differre.

Secundo sciendū q hic diffinitur differentia ꝑ re subiecta eius vt stat sub intentione vniuersalis ꝛ predicabilis ꝛ nō sub i atione itentionis differentie. Ratio est: q2 hic diffinitur differētia vt habet respectum ad plura inferiora eius. s. ad plures species in quibus est: sed sm̄ talem respectum habet rōnē vlis ꝛ ꝑdicabilis: iō hic diffiniꝛ sub rōne ꝑdicabilis ꝛ nō sm̄ illum respectum quo facit differre a quo sumiꝛ rō dfie: nō ſȝ nō diffinitur differentia quantū ad rōnem intētionis dfie: quare hic conuenētius diciꝛ: differentia est quod predicaꝛ q̄ȝ differentia est que predicatur. q2 quod predicatur dat itelligere predicabile: quod est suum antecedens.

Tertio sciendum q differentia magis propria dupliciter capitur. Uno modo generaliter pro quacūq̄ȝ differentia constitutiua speciei siue specialissime siue subalterne: ꝛ hoc modo non diffinitur hic: q2 hec diffinitio non cōuenit differētie cōuertibili cuȝ specie specialissima. Alio modo capitur specialiter solū pro differentia generica que cōuertiꝛ cū genere subalterno ꝛ cōstituit speciem subalternā: ꝛ hoc modo hic diffinitur: talis. n. constituit spēm subalternā que diuiditur per plures spēs: ideo est cōis pluribus spēbus sicut illa spēs quam constituit: iō predicatur de pluribus speciebus etiam imediate quantū ad suum modum predicandi de ipsis. i. in quale.

Quarto sciendum: q illud dr predicari in quale quod importat formaz siue essentiaz per modum qualitatis. 3 dria importat spēi ēentiaz p modū qualitatis: q p modū ɔstituētis ⁊ determinantis genꝰ ad ipsam speciem nō pdicatur in quale de ipsa spē. Etiā ɔueniē ter p dr̄iam i ñdetur ad q̄onem factā p quale de ipsa spē: ideo pdicatur de spē in quale nō accñtale 3 eēntiale. Est .n. triplex quale. s. quale gñis qd importat dria qd nō est quale simplr: q dr̄ia non aduenit generi post eē suū complementum sicut acc̄ns aduenit subto: 3 dicit eandē eēntiā cū ipso nō dicit quale eēntiale. Aliud ē quale spēi qd ipoītat per ɔprium: ⁊ ē quale simplr. Tertiū ē quale idiuiduū: ⁊ est quale pure accñtale qd ipoītat p accidēs cōmune quod ē simpliciter quale: q aduenit rei post eē eius completum.

Sed contra predicta pmo argut. Oē pdicabile dicit totū eē rei de qua pdicat: sed dr̄ia non dicit totū eē spēi: cū sit tm̄ ps spēi: ⁊ nō dicat totam eē ɔfusum eius qd ipoītat p genus: igit ipsa non pdicatur de spē. ¶ Scdo sic. Dr̄ia solū pdicat de spē quā constituit. 3 vna dr̄ia vnā sola spēm ɔstituit. igit dr̄ia predicatur de vnica spē ⁊ nō de pluribus. ¶ Tertio sic. Rationale est dr̄ia: ⁊ tamē nō pdicat de pluribus spēbus q ɔueniat eū homine: igit diffō dr̄ie non cōpetit oi contento sub diffinito. ¶ Quarto sic. Illud qd dicit quidditatē rei predicat i qd: 3 dr̄ia dicit qdditatē spēi. q ponit i suā diffinitione qdditatiua: igitur predicat in quid ⁊ nō i quale. ¶ Quinto sic. Accidens cōmune predicat de pluribꝰ spe ciebus in quale: igitur diffō ista cōpetit alijs a diffinito.

Ad argumenta. Ad pmū dr̄. q 3 dr̄ia nō dicat totū eē spēi fm oēs modos eius: q non dicit ipm p modū ɔfusi: tñ ipsa dicit totum eē eius fm vnū modū eēndi. s. actuātis ⁊ determinantis: ⁊ q solū dicit illud eē fm vnū modū eēndi nō dicitur ps spēi non q̄tū ad eēz q̄tuz ad suos modos eēndi. ¶ Ad scdz dr̄: q dr̄ia generica solū pmo ɔstituit vnā speciem subalternā. tñ ex ɔñti constituit spēs plures iferiores eius de qbus predicat in quale. ¶ Ad tertiū dr̄: q rōnale est dr̄ia specifica: ⁊ nō generica de qua solū dat ista diffō: ideo non ɔtinet sub diffinito huiꝰ diffōnis: ⁊ 3 auctor exē pficet de illa in textu: hoc tñ est solū ad explicandū falsaz opinionē eoz qui posuerunt aial rōnale cōe ad deos: ⁊ ad hoies: ⁊ non ad ostendendū q aial rōnale sit i pluribꝰ spe ciebus. Exemploz .n. non requiritur veritas: 3 sufficit vt addiscens intelligat. ¶ Ad quartū dr̄: q 3 dr̄ia dicat qdditatem fm rez: hoc tñ est sub modo qualitatis: ⁊ q a modo essendi ⁊ non ab eēntia fm rem sumitur modus pdicandi: ideo predicatur in quale. ¶ Ad quintum dr̄ q 3 accidēs predicetur in quale accñtale non tamē predicatur i quale essentiale de quo in hac diffinitione solum intelligit.

¶ Differentia est qua species habūdat a genere: vt homo habūdat ab animali his differentijs que sunt rationale mortale.

¶ Postq̄3 auctor posuit diffōnem differētie sub rōne pdicabilis: ⁊ declarauit ipsam. Hic ɔñter ponit aliaz diffōnem que sibi conuenit inquantū ē constitutiua spēi que talis est. Differētia ē qua abundat spēs a gñe: sicut hō abūdat ab animali per rōnale: ⁊ primo loco huius diffinitionis intelligitur genus diffiniti qd ē forma vel natura p illud relatiuum qua: q sensus ē: differentia ē qua. i. forma qua spēs abundat a genere: ⁊ per totum residuum dr̄ia distinguitur ab omnibus alijs pdicabilibus: q i nullo aliorum species abundat a genere essentialiter.

Primo sciendum q fm quinqz actꝰ differentie differentia consideratur quinqz modis: ⁊ fm hoc habet diuersas diffinitiones. Primo modo consideratur vt est vna forma cōmunicabilis multis speciebus ⁊ predicabilis de ipsis: ⁊ sic de ipsa datur prima diffō eius. Secundo modo vt est constitutiua spēi: ⁊ actualiter includitur in ipsa: ⁊ sic de ipsa datur presens diffinitio. Tertio modo vt facit differre solū spēm quā ɔstituit ab alijs: ⁊ tūc sic diffinit. Dr̄ia ē q̄ differunt a se singula. i. singule spēs alicuiꝰ gñis. Quarto mō: vt ē diuisiua gñis: ⁊ ex ɔñti specierum q̄ sunt i ptāte gñis: ⁊ tūc diffinit sic. Dr̄ia ē que est apta nata diuidere genus: ⁊ ea q̄ sub gñe sūt. Quinto mō: vt determinat genus ad eēntiā spēi ⁊ hoc mō est ps eēntialis spēi. ⁊ fm hunc actum sic diffinit. Dr̄ia est qd cōducit genus ad eē rei. ⁊ eius qd est eē rei para ē: ⁊ p hoc p3 quomodo fm diuersos modos essendi differentie sunt eiꝰ plures diffinitiones. Et quomodo hec secunda differētie diffinitio aliter de ipsa datur q̄3 prima.

Secundo sciendū q spēs actu ⁊ itellectu includit dr̄iam. Cuius rō ē: q spēs cōponitur eēntialr ex gñe ⁊ dr̄ia sicut statua ex ere ⁊ figura. Sz compositū actu icludit ɔponētia: g spēs actu icludit dr̄iaz ⁊ etiā itellectu: q ipossibile est itelligere spēm nō intelligēdo diffinitionem ⁊ eius eēntiam: 3 in eēntia spēi ē dr̄ia: g ipsa est de itellectu eius: 3 genus non includit suas dr̄ias in actu: q cū ille dr̄ie sint opposite: opposita simul ⁊ actualiter eēnt in codē: qd est impossibile: nec ēt includit eas fm intellectu: q genus fm naturam eius precedit suas differentias: modo posterius non est de intellectu prioris: ideo differentie non sunt de intellectu generis: sed genus potest intelligi non intelligendo differentias eius.

Tertio sciendū q illud dr̄ abundare respectu alterius qd plus h3 alio fm actum: ⁊ dr̄ notāter fm actū: q aliqd nō dicit abūdare vltra aliud qd h3 potentiā icludit plura alio: sicut hō paup q̄uis sit i potentia ad hñdum plures diuitias q̄3 hēat diues: nō tñ dr̄ abūdātior diuite: q illa potētia non ē reducta ad actū: ⁊ q spēs actu includit dr̄iam: genus vero nullam icludit actu: ideo spēs dicit abundare a gñe per differentiam: q̄uis tamē genus plures differentias includit in sua potestate.

Quarto sciendū q ptās gñis ē aptitudo essentie generis que h3 determinari per diuersas dr̄ias in diuersas spēs. Essentia. n. gñis ē de se indeterminata: ⁊ est de se in potentia vt determinet ad diuersas species: vt natura aialis de se cōis est ⁊ indeterminata respectu suaz spēz: ⁊ cū hoc ē i potētia vt determinet ad hoiez vel equum p dr̄iam eius: ⁊ talis potentia vel aptitudo p quaz pōt determinari vocat ptās gñis: ⁊ qñqz vocat ambitus vel cōitas gñis: q ē cōis respectu eēntie gñis ad oēs spēs: quādoqz vō dr̄ sinus ɔfusus dr̄iaz gñis. q in tali aptitudine ɔfusiōe ⁊ potētia ɔtinent oēs dr̄ie eiꝰ q̄ postea distincte accipiunt p intellectum abstrahentē illas dr̄ias ab illo esse ɔfuso. ⁊ non differt talis ptās realiter ab eēntia gñis, sed rōne tm̄. q talis eēntia ē ens absolutum. ptās vero respectiuum. Ex qbus p3 intellectus diffōnis prius posite.

Sed contra predicta pmo argut. hec diffinitio explicat dr̄iam vt ē constitutiua spēi in qua est. ⁊ precedens explicat differentiam p respectum ad inferiora speciei constitute per differentiaz. 3 differentia prius respicit speciem q̄3 inferiora eius. ideo ista diffinitio debet precedere primā. ¶ Secundo sic. Genus includit plures differentias simul. species vero vnam tm̄. igitur species non abundat a genere per differentiam. ¶ Tertio sic. Differentia nihil addit realiter vltra genꝰ. quia realiter in genere continetur. igitur per differentiam species non abundat a genere. antecedens p3. q si differētia aliquid adderet vltra genus cum sit i specie eēntialiter genus non diceret totaz essentiam speciei. ¶ Quarto sic. Illud quod est separatum a genere est separatum ab omni specie eius. sed differentia est separata a genere cum sit vltra naturam eius. vt habetur quarto thopycorum. ideo est separata a specie. ⁊ sic species non abūdat a genere per differentiam. ¶ Quinto sic. Species includit proprium sicut homo risibile. quod tñ non includit genus. igit ppriū est q̄ spēs abūdat a gñe. igit diffō ɔuenit alijs a diffinito.

Ad argumenta Ad pmū dr. q licet differē tia pus respiciat spēm quā constituit q̃z inferiora determinata illius spēi: tñ non pus respicit ipsam spēm cū sit forma cōicabilis multis. q: vt ipsa precedit nālr spēm in illo esse cōapta nata eē in multis r d ci de multis, lz nō sic respiciat determinata inferiora. iō pma diffinitio explicās eā in esse pdicabilis cōuenien ter pponitur. ¶ Ad scdm dr. q lz genus includat plures dfias vtualr r secundū potestatē: nō tñ in actu: qre nō dr abūdare respectu spēi. ¶ Ad tertiū dr: q lz dfia nihil ad dat realiter vltra genus sm eēntiā: addit tñ sm determina tionem aliqd: r sm modū eēndi: q: genus dicit eēntiaz sm esse indeterminatū: dfia vero dicit eaz p modū determinā tis: r causat modū determinati i ipsa. ¶ Ad quartū dr: q licet illud qd separatū est vlr: r sm rem a gnē sit a spē sepa ratum: non tñ opz de illo qd est sepatū a gnē sm rōnē tm: r sic dr dfiam esse extra genus: q: nō includit in eēntia ge neris in dfia eo q dfia de suo formali solū dicit vltimum actū spēi q nō icludit eē 9fusuz gnis. ¶ Ad qntū dr: q lz species includat ppriū tāq̃z 9fus eēntiā r accñtaliter: nō tñ includit ipsum essentialiter sicut includit differentiā: ideo solum abundat essentialiter per differentiam.

¶ Et sciendum q eadem dfia est diuisiua r 9sti tutiua: sed diuisiua generis: constitutiua vero spe ciei: vt rōnale diuidit animal cum differentia sibi opposita. s. irrationale. Dicimus. n. aialiu3 aliud rationale: aliud irrationale: r ille differentie con stituunt diuersas species sub animali. Omnis. n. differentia aduenitens generi constituit speciez: r ideo constitutiua seu specifica nominatur. Mor tale enim additum super hoc genus quod est ani mal constituit hominem. Et ob hoc dicit Boe tius q sola species diffinitur.

¶ Postq̃z auctor determinauit de dfia ponēdo duas dif finitiones eius. Hic 9sñter ponit vnū notabile ipsius dfie dicens q eadē dfia pōt dici diuisiua r constitutiua. Diui siua generis r constitutiua spēi. Cuius rō est: q: ipsi⁹ dfie per ordinez sunt tres act⁹. Prim⁹ ē diuidere genus: vnde denominatur diuisiua. Scds est constituere spēm sub ge nere qd diuidit: vnde dr constitutiua. Tertius ē facere dif ferre spēm quā constituit ab aliis: r inde dicitur differen tia: r q: vnūquodq̃z denominat a suo vltimo actu que est formalior aliis: ideo ipsa magis denominatur differentia ab hoc vltimo actu q̃z nominetur a precedentibus.

Primo sciendū q genus dupli 9siderat. Uno mō q̃ztū ad eēntiaz eius que est natura iporta ta per genus: r q: natura est forma simplex: ideo ē indiuisi bilis r tota 9hitur ad quālibet spēm eius: sicut tota essen tia aialis est in homine: r tota in equo. variatur tñ i diuer sis spēbus eēntialiter sm esse formale qd capit a differen tiis que contrahunt genus ad diuersas spēs. Secūdo mō cōsideratur q̃ztum ad potestatē eius: que est potentia ipsi⁹ essentie que pōt contrahi p diuersas dfias i diuersas spe cies: r q: hec potentia iportat plures respectus r vna dif ferentia aduenitens generi solū contrahit ipm p vnum re spectū quē hz ad vnā spēm: r p aliū 9trahitur ab alia dif ferentia: iō genus sm suā potestatē diuiditur per duas dif ferentias: ideo differentia bene dicit diuisa generis.

Secundo sciendum q illud est constitutiuū spe ciei quod contrahit r determinat ge nus ad eē determinate spēi: p hoc. n. q genus specificat i esse determinato causat spēs: s3 dfia 9hit genus ad deter minatū eē r distinctū spēi: iō dfia cū gnē ē 9stitutiua spēi. In tali aūt 9stitutione genus se hz p modū mãe: nō tñ ē ve ra mã spēi: s3 solū sm modū: q: sicut mã ē determinabilis per diuersas formas: sic etiam genus dicit potentiam for malē determinabilē p diuersas dfias: dfia vero p modu3 forme vl' actus: r spēs se hz vt totū cōpositū ex gnē r dfia: ideo vt dicit Porphyrius spēs cōponit ex gnē r dfia si cut statua ex ere r figura: quare 9ueniēter dfia ē 9stituti ua spēi. s. in gnē cāe formalis: r non in genere cause efficiē tis. Illud. n. qd effectiue causat est extrinsecus constituto. Ex predictis p3 q tota essentia speciei cōpletur per gen⁹ r differentiam: quorum vtrūq̃z est forma r materia: ideo spe cies sm se accepta in sua essentia non includit materiam: sed includit eam in esse physico r in suis suppositis.

Tertio sciedum quod duplex est cōpositio: quedā est cōpositio realis que habet extrema rea lia realiter distincta: vt cōpositio hominis ex corpore r ani ma r ad talem compositionem duo requirūtur. Primo quod sit entium realium. Secūda quod illa entia sint rea liter distincta. Alia est cōpositio rationis que est iter entia rationis vel alicuius in q extrema sola rōne distinguunt. Exemplū pmi: vt cōpositio chymere r alterius ymagina bilis. Exemplū scdi: vt cōpositio pme cāe r volūtatis ei⁹. r q: in cōpōne spēi extrema nō sūt realiter distincta: q: ge nus r dfia nō sunt realr distincta: sed rōne solū r sm mo dum essendi: ideo compositio speciei ex genere r differētia non est compositio realis sed rationis tm.

Quarto sciendum q vnūq̃dq̃z diuidit p ea ex q bus componit: sicut res cōponit ex suis partibus ita in suas ptes diuidit: r q: spēs cōponit ex ge nere r differentia: ideo resoluit per genus r differentia qd fit in diffinitione quidditatiua spēi: ideo ex pdictis p3 q sola species diffinit diffinitione quidditatiua. Ratio ē. q: talis diffinitio continet genus r dfiam. q: dz explicare dif finitum a pma potentia que est genus vsq̃z ad vltimū actū qui est dfia: sed sola spēs habet genus r differentiā; q: ge nus generalissimū non habet genus nec etiam dfia: quia differentia superior non est genus inferioris: nec ēt indiui duum hz genus r dfiam nisi solum mediante spē: sed sola spēs hz genus r dfiaz. ideo sola spēs diffinit qdditatiue.

Sed cōtra predicta primo arguitur: diuidere r constituere sūt actus diuersi r op positi: igitur non possunt simul conuenire eidem: igitur ea dem differentia non est diuisa generis r constitutiua spe ciei. ¶ Secundo sic. Genus est indiuisibile: igitur diffe rentia non est diuisiua generis: nec valet dicere q diuisibi le sm potestatem sit: nam potestas r essentia generis idem sunt: igitur cum essentia generis sit indiuisibilis: sic ēt erit sua potestas. ¶ Tertio sic. Idem non est diuisiuum r cō stitutiuum respectu eiusdez: sed differentia est diuisiua spe ciei: q: differentia est optanata diuidere genus r ea que sb eo sunt: igitur ipsa non est constitutiua speciei. ¶ Quar to sic. Substantia est genus generalissimum: r tamen dif finitur diffinitione quidditatiua: dicendo q ens per se: q: ibi explicatur esse substantie per suam essentiam: ergo non sola species diffinitur diffinitione quidditatiua. ¶ Quin to sic. Differentia dicit totum esse speciei in actu: igit i dif finitione speciei preter differentiam non requiritur gen⁹: cum differentia sufficienter notificet esse speciei: igitur nō omnis diffinitio datur per genus r differētiā.

Ad argumenta Ad primum dicitur: q di uidere r constituere com parata ad idem r sm idem sunt actus oppositi: tamen cō parata ad diuersa non opponuntur. igitur eadem differē tia potest diuidere genus r constituere speciem: ¶ Ad se cundum dicitur quod licet genus sit in diuisibile secun dum suam essentiam est tamen diuisibile secūdum potesta tem eius: r licet illa potestas non differat realiter ab essen tia distinguitur tamen secundum modum essendi quia es sentia est eius absolutum: r potestas respectiuū: ideo pote stas diuidi potest essentia nō diuisa. ¶ Ad tertiuz dicitur q licet dfia sit diuisiua vnius spēi ab aliis spēbus p hoc q separat r facit eam differre ab aliis: tamen non est di

nitiua speciei per se ſm ſe:ſed constitutiua. ¶ Ad quartũ dicitur. q̃ illa diffõ ſibi e non eſt q̃dditatiua: ſʒ deſcriptiua tñ: q2 eius q̃ ibi ponit non eſt cõius ſm rem q̃ʒ ſba ſʒ ſʒ vocem tñ: ꝛ ꝑ ſe nõ eſt dĩa formalis que ꝯbitur ipſʒ eius. ¶ Ad quintũ dĩ: q̃ lʒ dĩa dicat totũ eẽ ſpẽi iplicite: ꝛ ſʒ vnum modũ eẽndi: non tñ explicite: ꝛ ſm oẽs modos eẽndi: quod tñ requiritur ad diffõnem: nam diffõ explicat eẽ diffiniti ſm eſſe potentiale ꝛ actuale ſimul. Ideo in diffinitione non ſufficit differentia tñ: nec genus tñ: ſed requiritur genus ꝛ differentia ſimul.

¶ Capitulum de proprio quarto predicabili ꝛc̃.

p Roprium quadrupliciter dĩ. Uno enĩ modo dicit̃ propriũ qd̃ ineſt alicui ſpẽi: ſed non omni: vt eſſe medicuʒ vel gramaticum ꝯuenit alicui: ſed nõ oĩ. Secundo modo dicit̃ propriũ qd̃ ineſt omni: ſed non ſoli: vt eſſe bipedẽ ineſt oĩ hoĩ: ſed non ſoli. Tertio modo dicitur propriũ qd̃ ineſt omni ꝛ ſoli: ſed nõ ſemper: vt caneſcere ineſt omni homini ꝛ ſoli: ſʒ non ſemper: q2 ſoluʒ in ſenectutẽ. Quarto modo dicitur proprium qd̃ appellatur proprie propriũ: ꝛ diffinitur ſic. Proprium eſt qd̃ ineſt omni ꝛ ſoli ꝛ ſemꝑ: vt riſibile ineſt omni homini: ꝛ ſoli homini ꝛ ſemper. Non ideo q̃ actu ſemper rideat: ſed q̃ aptus natus eſt ad ridenduʒ: ꝛ hoc quarto mõ dicitur proprium vnum de quinqʒ p̃dicabilibus. ¶ Poſtq̃ʒ auctor determinauit de gñe: ſpẽ: ꝛ dĩa: q̃ predicantur eẽntialiter hic determinat de alijs p̃dicabilibus que predicantur accñtaliter. Ratio ordinis eſt: q2 illa que predicant̃ eẽntialiter cũ dicãt eẽ eẽntiale rei veriori modo predicant̃ q̃ʒ illa que p̃dicantur accñtaliter. Primo determinatur de ꝓprio q̃ʒ de accñte ꝑꝑ duplicẽ rõnem. Prio: quia ꝓprium fluit a pncipijs ſpẽi: ꝛ conſequit̃ ſpẽm: accidens vero a pncipijs indiuidui: modo ſpẽs eſt prior indiuiduo. Secundo. q2 ꝓprium veriori modo p̃dicatur q̃ʒ accidens: cũ predicetur conuertibilr: accidẽs aũt nõ conuertibiliter. ideo conuenienter ꝓprium p̃cedit accidens.

Primo ſciendũ q̃ ꝓpriũ vt dĩ in textu accipit̃ quadrupl̃r. Primo mõ ꝓpriuʒ eſt qd̃ ineſt alicui ſoli ſpẽi: ꝛ nõ omni indiuiduo. Cuius rõ eſt. q2 ꝓpriuʒ primo mõ cõſeqtur ꝓpria pncipia ſpẽi cõtingẽter. ꝛ q2 illa pncipia ſoli ſpẽi cõueniũt cũ ſint ꝓpria pncipia. iõ ꝓpriũ fluẽs ab ipſis cõuenit ſoli ſpẽi ſed q2 fluit ab ipſis contingẽter ꝛ nõ neceſſario. ideo nõ cõuenit omni indiuiduo eiꝰ ſicut eẽ grãmaticũ fluit a ꝓprijs pncipijs hoĩs mediante intellectu ꝛ volũtate ſm q̃ intellectus per volũtatẽ ad ſtudiũ applicat̃. ꝛ q2 volũtas libere applicat intellectuʒ: ꝛ nõ de neceſſitate: nec eodẽ mõ inclinat̃ in oĩbus hoĩbus: ideo eẽ grãmaticũ fluit contingenter ab illis pncipijs. ꝛ nõ cõuenit omni hoĩ. Et hoc capiendo eſſe grãmaticũ vt dicit actum ꝛ nõ aptitudinem. q2 ſi diceret aptitudinem ſic conueniret omni homini.

Secundo ſciendũ q̃ ꝓpriũ ſcdo mõ ineſt omni: ſed nõ ſoli. Cuiꝰ rõ ẽ. q2 tale pncipiũ conſequitur cõmunia pncipia ſpẽi de neceſſitate. ꝛ q2 illa pncipia cõueniũt omni indiuiduo ſpẽi. ꝛ nõ ſoli ſpẽi cum ſint cõmunia pluribꝰ. ideo ꝓpriũ cõſequens ipſa de neceſſitate cõuenit omni indiuiduo ſpẽi ſed nõ ſoli: ſicut eẽ bipedẽ cõſequit̃ pncipia cõmunia hominis in q̃bus cõuenit cũ alijs: in hoc. ſ. q̃ in oĩbus eſt forma requirẽs talem diſpõnem materie ad debite ad exercendũ ſuas operationes. ſ. gradiendo cum duobus pedibus. ideo bipes cõuenit omni homini ꝛ nõ ſoli. Et lʒ per accñs aliq̃ñ hõ nõ habeat duos pedes in actu tñ ſm aptitudinem ſue ſpẽi quilibet naſcitur cum duobus pedibus.

Tertio ſciẽdũ q̃ propriũ tertio modo ineſt omni ꝛ ſoli: ſʒ nõ ſemꝑ. Cuius rõ eſt. q̃ tale ꝓpriũ cõſequitur ꝓpria principia ſpẽi de neceſſitate: non tñ ſub quacũq3 diſpõne: ſed ſub vna determinata ipſoꝝ diſpõne: ꝛ q2 conſequit̃ neceſſario talia pncipia que ꝯueniunt oĩ ꝛ ſoli: ideo omni ꝛ ſoli ꝯuenit: ſed q2 ſolũ conſequitur ea ſub vna determinata diſpõne que non ſemꝑ conuenit: ideo tale ꝓpriũ non ſemꝑ ꝯuenit: vt caneſcere ꝯſequit̃ principia naturalia hoĩs neceſſario: vt ſtãt ſub vna determinata diſpoſitione tꝑis: vnde canicies hoĩs cauſatur ĩ ſenectute ꝑꝑ debilitatem caloris naturalis qui non ſufficit digerere ſuperfluos humores cerebri. Unde cauſatur putredo in cerebro ex quo cauſat̃ albedo ꝛ canicies piloꝝ: ꝛ nõ cõuenit homini niſi in ſenectute niſi ꝑ accñs in iuuẽtute nimis debilitetur calor nãlis: ꝛ lʒ in alijs aĩalibus generent̃ pili albi tũ hoc nõ eſt ex putredine cerebri: ſed humorum corporis: ideo non dicuntur caneſcere ſed griſeſcere.

Quarto ſciendũ q̃ ꝓpriũ quarto mõ ineſt homini ꝛ ſoli ꝛ ſemꝑ. Rõ eſt: q2 tale ꝓpriũ neceſſario ꝯſequit̃ ꝓpria principia ſpeciei intranſmutabiliter ꝛ ſub quacũq3 diſpoſitiõe: ideo ſicut illa ꝓpria principia cõueniunt ſoli ſpeciei: ꝛ omni indiuiduo eius ꝛ ſemper: ſic ꝛ proprium quarto modo. Et iſtoꝝ modoꝝ ſufficiẽtia iſto modo habet̃: q2 omne proprium fluit a principijs ſpeciei: vel igitur fluit ab ipſis adequate vel nõ adequate. ſi primũ eſt dupliciter: vel cõſequitur trãſmutabiliter: ꝛ ſic eſt tertius modus. vel nõ trãſmutabiliter: ꝛ ſic ẽ quartus modus. Si nõ adequate hoc eſt dupliciter: vel principia ſpeciei excedunt proprium ꝛ ſic eſt primus modus. vel exceduntur ab eo. ꝛ ſic eſt ſecundus modus. Et inter iſtos propriũ quarto modo eſt verius proprium ꝛ cõſequenter alijs ſm q̃ magis accedunt ad ipſum ꝛ ſolum proprium quarto modo eſt predicabile ab alijs diſtinctum. Alia võ continentur ſub accidenti communi.

Sed cõtra p̃dicta pmo arguit̃. Philoſophꝰ q̃ ſufficienter enumerat modos proprij ſolũ ponit tres modos eius. ſ. propriũ q̃ſi: propriũ ad aliquid ꝛ propriũ ſimpliciter igit̃ male dicit̃ q̃ proprium accipit̃ quadrupliciter. ¶ Secũdo ſic. Species de neceſſitate conuenit omni indiuiduo eius: igit̃ ꝓpriũ pmo modo omni indiuiduo ſpeciei conuenit. ¶ Tertio ſic. eſſe bipedem eſt proprium ſecundo modo ꝛ tamẽ cõuenit ſoli homini: igit̃ male dĩ q̃ propriũ ſecundo modo ineſt omni ꝛ nõ ſoli. minor patet. q2 bipes eſt vltima differẽtia diffinitionis hoĩs qua dicitur: homo eſt aĩal greſſibile bipes: ſʒ vltima differẽtia ſemꝑ eſt cõuertibilis cũ diffinito: igit̃ bipes ſoli homini cõuenit. ¶ Quarto ſic: illud qd̃ ineſt omni cõuenit pluribus ꝛ nõ ſoli: igitur ſi propriũ tertio modo conueniat omni: non põt conuenire ſoli. ¶ Quinto ſic: illud quod ineſt omni eſt cõmune multis: cuʒ multis cõueniat. ſed proprium quarto modo non eſt commune. igitur non conuenit omni.

Ad argumenta Ad pmũ dĩ. q̃ Ariſtoteles pmo thopicoꝝ ſub ꝓprio ad aliqd com p̃hendit duos iſtoꝝ modoꝝ. ſ. pmũ ꝛ ſcdm: q2 vtrũq3 dĩ ꝓpriũ ſuo ſubo ſolũ per reſpectũ ad aliquid vt eſſe bipedẽ eſt ꝓprium homini comparato ad equum: cui nõ cõuenit. ſed q2 iſti duo modi diſtinguunt̃ abinuicẽ vt dictum eſt. ideo hic bene ponunt̃ quatuor modi. ¶ Ad ſecundum dicitur. q̃ lʒ illud quod cõuenit neceſſario ſpeciei ꝛ neceſſario cõueniat omni indiuiduo eius. non tamẽ oportet de illo quod ineſt ſpeciei cõtingenter ꝛ accidentaliter ſicut eſt proprium primo modo. ¶ Ad tertiuʒ dicitur. q̃ licet in diffinitione quiditatiua in qua ponitur propria differentia ſub nomine proprio vltima differentia ſit conuertibilis cum diffinito. non tamen oportet de illa vbi ponitur propria differentia ſpeciei per circũlocutionem tñ: ſicut eſt in iſta: homo eſt animal greſſibile bipes. q2 hec duo. ſ. greſſibile bipes circũloquũtur propriam diffe

rentiam hominis.s.rationale: ideo non opz q bipes con uertatur cum hoie. ¶ Ad quartum dr: q lz illud qd inest omni in sit pluribus indiuiduis: tñ nõ inest pluribꝰ spēbꝰ: sed põt inesse vni soli: hic.n.oi refert ad indiuidua ꝛ soli ad spēm. ¶ Ad quintū dr: q lz ppriuz cõparatū ad spēm non dicatur cõe.sed pprium: tñ respectu idiuiduoꝝ spēi dr cõmune ꝛ vniuersale: ergo potest conuenire omni ꝛ soli.

¶ Et diffinitur sic ab Aristo. Proprium est qd inest omni soli ꝛ semp: ꝛ conuersim predicatur de re: ꝛ non indicat qd est eē rei: vt risibile inest hoi: ꝛ non indicat quid est eē rei: ponitur i diffõne ppri ad drīam diffonis. Diffinitio enim conuersim p dicatur de re: ꝛ indicat quid est esse rei: vt substantia animata sensibilis conuertitur cū animali: ꝛ indicat quid est esse eius: q: omnis diffõ fit p substantialia. Omne aũt supius est de eēntia sui inferioris. Diffõ.n. sic diffinit ab Aristotele. Diffõ ē oratio quid est esse rei significans: proprium autez non indicat quid est esse rei.

¶ Postq̃ʒ auctor diuisit ppriū in quattuor modos vt eliceret mēbrū de quo erat sibi ppositū.s. ppriū quarto mõ: quod ē vnū pdicabile distinctū ab alijs. Hic p̃nter ponit diffinitionē ppri quarto mõ dicēs: ppriū ē qd p̃uersim p dicatur de re: ꝛ non indicat qd est eē rei: hic aũt ponit qd predicat loco gñis.s. pdicabilis. Deide ponit p̃uersim.i. conuertibiliter ad drīaʒ alioꝝ quattuor pdicabiliū: quoꝝ nullum de suis subiicibilibus p̃uertibiliter predicat: ꝛ ponitur: ꝛ nõ idicat qd ē eē rei ad drīam pdicati diffõnis: qd predicat eēntialr ꝛ p̃uertibiliter: hec.n. diffõ ppri data ē in pmo topycoꝝ: vbi ppriū diffinitur: vt vnū de quattuor predicatis que sunt genus diffinitio pprium ꝛ accidēs: ratione cuius ponitur illa particula: p quā differt a diffõne.

Primo sciendum q spēs dupl̃r considerat. Vno modo in cõi: ꝛ pz se: ꝛ sic p̃siderat p modū vnius ꝛ nõ multoꝝ: ꝛ sub tali rõne cū non conseqt ppriuz. Alio mõ considerat p inclinationē eius ad mām: ꝛ od sua indiuidua: ꝛ isto mõ pprium consequitur spēm: ꝛ de ipa p dicatur: ꝛ q: spēs multiplicata ꝛ diuisa p sua idiuidua nõ habet rationē vnius: sʒ multoꝝ ꝛ propriū de ipsa hoc mõ predicatur: iõ proprium imediate pdicatur de multis: ꝛ sic est vnum predicabile: ꝛ ēt habet ppria subiicibilia formaliter distincta a subiicibilibus alioꝝ predicabilium: vñ iferiora spēi considerata respectu accñtium que consequunt spēm sunt subiicibilia proprii: ꝛ si considerent q̃ʒtuʒ ad eē essentiale quod hñt a sua spē sunt subiicibilia spēi: vt soꝛ. ꝛ plato sūt subiicibilia hois ꝛ ēt risibilis sm diuersa esse.

Secundo sciendum q ppriū fluit: ꝛ causat a ppriis pncipiis spēi.sicut risibile a propriis principiis hois: per hoc.n. q hõ ē rõnalis ꝛ intellectiuus ex cognitis pncipiis consurgit in admirationem: ꝛ ex admiratione fit inquisitiuus veritatis: ꝛ p inquisitionē inuentiuus.ꝛ p inuentionē apprehensiuus delectabilis: vnde causatur in eo risibilitas: vel ēt tristabilis: vñ sibi prouenit flebilitas: q: propria pncipia spēi conueniunt huic pprio p̃uertibiliter: iõ pprium p̃ns ipsam p̃uersim pdicatur de re.s. de spē: ꝛ iste ē ppriꝰ modus pdicandi eius.s. pdicari p̃uertibilr ꝛ accñtaliter: non ē tñ intelligendū q ppriū formaliter fluat a propriis pncipiis spēi: sed fluit effectiue ab ipsis: ꝛ in gñe cause formalis fluit a pncipiis sui gñis: vt risibile quod ē de secunda spē qualitatis habet pncipia in tali genere vt sunt cognoscibilitas ꝛ admiratio.

Tertio sciendū q pncipia a qbꝰ ppriū fluit: dupl̃r considerant. Vno mõ sm q hñt hitudinē potentie ꝛ actus: ꝛ sub tali rõne solū sunt pncipia eēntialia spēi. Alio mõ cõsiderant sub hitudine totꝰ cõpositi ad operationem suam: ꝛ sic sunt principia effectiua proprii: iõ sm diuersas rationes sunt pncipia formalia spēi: ꝛ principia effectiua ppri. vñ pz q ppriū nõ ē de eēntia spēi: sʒ accidens eius: q: p̃sequit eē p̃stitutū spēi: q̃uis dr inesse spēi essentialiter: eo q imediate consequitur essentiam spēi: sed non essentialiter tanq̃ʒ existens de essentia spēi.

Quarto sciendum q illud dr indicare quid ē eē rei: qd explicat pncipia eēntialia ipsius rei. q: eē eēntiale rei cognoscit per illa principia quibus i trinsece causatur: sʒ pprium non explicat nec formalr ostēdit principia eēntialia. nec ē de eēntia spēi vt dictum ē: iõ non indicat quid est eē rei: ꝛ per hoc differt a diffinitione que explicat quidditatem ꝛ eēntiam spēi: per hoc.s. q importat genus ꝛ differentiam: ex qbus tota eēntia ꝛ eē eēntiale speciei constituitur. ꝛ inde dicitur: diffinitio est oratio indicans quid est esse rei: per hoc satis põt intelligi a parte quis sit intellectus diffinitionis ppri.

Sed contra predicta pmo arguitur. Oē pdicabile dicit totum eē sui subiicibilis: proprium non dicit totum eē spēi nec indiuiduoꝝ eius cum sit accidens consequens eē ipsoꝝ: igitur propriū non est predicabile. ¶ Secundo sic. Omne predicabile dʒ imediate predicari de multis. proprium aũt imediate non predicatur de multis: sed de vna sola spē ꝛ mediante ipsa de suis indiuiduis: igitur nõ ē predicabile. ¶ Tertio sic. Dicendo sortes ē risibilis: risibile pdicatur de sorte vt ppriū: ꝛ tamen non predicatur conuertibiliter de sorte: igitur proprium non predicatur p̃uersim. ¶ Quarto sic. Accidentia magnam partē conferunt ad cognoscendum qdqd ē. ꝛ specialiter accidentia ppria. igitur propriū facit cognoscere qd quid est speciei: igitur male dicitur q proprium non indicat quid est esse rei. ¶ Quinto sic. nullum accidens extrinsecum indicat quid est esse rei: sed diffinitio est accidēs extrinsecum diffinito: cum sit oratio imperfecta. ergo ipsa nõ indicat quid est esse rei.

Ad argumenta Ad primum dicitur: q proprium non dicit totum esse essentiale rei vt speciei ꝛ indiuiduorum eius: tamē dicit totum esse accidentale quod datur a forma importata per ipsum proprium. ꝛ hoc sufficit. ad hoc q predicetur de specie ꝛ indiuiduis eius: predicabile enim dicere debet totū esse rei sm vnum modum: non tamē sm omnes. ¶ Ad secundum dicitur. q lz propriuz imediate predicetur de specie: tamen predicatur de ipsa accepta per modum multorum vt est diuisibilis vel diuisa per sua indiuidua: ꝛ nõ solum predicatur de ipsa accepta per modum vnius ꝛ pz se: ideo imediate ꝛ sm aptitudinē pdicatur de multis. ¶ Ad tertium dicitur: q in hac propositione sortes est risibilis, risibile est proprium respectu hominis inclusi in sorte: nõ tamen respectu sortis: vnde risibile sub ratione predicabilis predicatur de sorte ꝛ platone ꝛ de alijs hominibus: sed sub ratione ppri predicatur de homine in cõmuni. ¶ Ad quartum dicitur: q lz ppriū faciat a posteriori ꝛ q̃ ad nos ad cognoscendū quodqd est: nõ tamen a priori tanq̃ʒ dicens principia essentialia rei: ideo nõ indicat eē rei. ¶ Ad quintum dicitur. q si diffinitio cõsideretur ex parte vocis tñ. sic est accñs extrinsecuz diffinito: sʒ si p̃sideret ex parte vocis ꝛ significati simul sic non ē accñs eius: q: significata diffõnis sunt pncipia eēntialia intrinseca diffiniti.s. genꝰ ꝛ drīa: vñ illa pncipia simul sumpta dūt quodqd ē vel qdditatē spēi: ꝛ diffõ est signū explicās illā qdditatē: iõ diffõ ꝛ quidditas differunt sicut signum ꝛ signatum.

¶ Capitulum de accidente.

a Accidens est quod adest ꝛ abest preter subiecti corruptionem: vt albū nigꝰ sedere ꝛ nõ sedere: hec.n. põt adesse hoi ꝛ abesse preter subiecti eiꝰ corruptionē.

¶ Postq̃ʒ auctor superius determinauit de quarto predicabili.s. de pprio. Hic consequenter determinat de vltio

scilicet de accidente. Accidens. n. inter cetera predicabilia est imperfectius: qꝛ solū dicit totū eē accñtale rei nō conuertibiliter: iō h3 imperfectiōē modū p̄dicandi alijs oībus: iō conuenienter ordinat̄ in vltimo loco. ⁊ sic diffinitur. Accidens est qđ adest vel abest p̄ter subiecti corruptionē: vnde p quod intelligitur vlē siue predicabile quod se h3 vt genus diffinitur ⁊ residuum ponitur ad differentiam aliorum p̄dicabiliū: qꝛ omnia alia sūt de eēntia rei: vt sūt genus: spēs: ⁊ differentia vel necessario sequuntur essentiam: sicut proprium: ideo nullum aliorum potest adesse vel abesse preter subiecti corruptionem.

Primo sciendū q̄ accñs dupl'r capitur. Uno mō cōmuniter p̄ oī illo qđ aduenit rei post eē eius cōpletū: ⁊ sic diuiditur contra sub̄am: ⁊ dr̄ de oī illo quod non ē sub̄a: ⁊ hoc mō accñs sub se p̄tinet propriuz ⁊ accidens cōe: ⁊ illo mō non diffinit̄ hic. Alio mō capitur specialiter pro omni illo qđ aduenit rei post eius eē cōpletum: ⁊ fluit propriis p̄ncipiis indiuidui: ⁊ sic ē p̄dicabile distinctum a proprio ⁊ oībus alijs: ⁊ hoc mō hic diffinit̄: ⁊ tale accñs q̄nq3 vocatur accñs cōe q̄nq3 infinitū: ⁊ q̄nq3 accidens p accidens. Dicitur cōe s̄m cāltatem eius: qꝛ a pluribus causis indifferēter pōt in suo subiecto causari: ⁊ dr̄ infinitum: qꝛ infinitis modis variari pōt s̄m variationē ex principiorū indiuidui: ⁊ dr̄ p accidēs: qꝛ non causat̄ i subiecto per causam essentialem: sed per causam accidentalez.

Secundo sciēdum qꝛ accñs cōe qđ hic diffinit̄ potest dupl'r p̄siderari. Uno mō s̄z se particulare eius qđ h3 accñtaliter in suo subiecto: ⁊ illo mō corrūpitur ⁊ variat̄ in infinitū: nec isto mō est ens necessarium: iō sub tali eē non diffinit̄: vñ. n. qđ diffinitur d3 h̄re esse necessarium quod explicet̄ p diffōnem eius. Alio mō consideraf̄ s̄z eē vlē sub quo attribuit̄ sibi intētio accñtis: ⁊ sic capitur vt ens necessariuz: ⁊ hoc mō multa sibi de necessitate conueniunt: vt q̄ sit accñs: ⁊ q̄ sit variabile in aptitudine: vnde eē variabile sibi conuenit inuariabili: ⁊ isto modo in vniuersali hic diffinitur.

Tertio sciendū q̄ illud pōt adesse ⁊ abesse suo subiecto quod h3 eē variabile: ⁊ causatur contingēter in ipso: s3 accñs h3 eē variabile ⁊ causat̄ contingēter in ipso subiecto p cām cōtingētez: eo q̄ p̄sequitur p̄ncipia indiuidui q̄ sunt variabilia ⁊ trāsmutabilia: sicut rubedo cāta in hoīe pp verecundiā: qꝛ causatur in eo p cām p̄tingētez potest facilr̄ adesse ⁊ abesse: igit̄ accñs cōe pōt adeē ⁊ abeē subiecto eius: ⁊ per hoc datur intelligi modus p̄dicādi accidentis. s. quod p̄dicat̄ accñtalr̄ ⁊ nō p̄uertibilr̄: per h̄. n. q̄ habet causam contingētē predicatur accidētaliter: ⁊ qꝛ quandoq3 abest predicatur non cōuertibiliter.

Quarto sciendu3 q̄ illud quod aduenit rei post eē eius cōpletū ⁊ p̄tingēter pōt adesse ⁊ abesse p̄ter subiecti talis corruptionē eo q̄ ante aduentū ei' res ē completa: iō non ē de cōpositione vel cōstitutiōe rei: ideo p aduentum eius non cōstituit subiectū: nec p remotionem eius causat illius corruptionē: s3 accidēs cōe aduenit rei post eē eius completū: ⁊ p cām contingētē. ergo pōt adesse ⁊ abesse sine corruptione sui subiecti. Itē ad corruptionē posterioris non sequitur corruptio prioris: qꝛ eē prioris a posteriore non depēdet. s3 accidēs cōmune ē posteri' subiecto: iō ad eius corruptionē nō sequitur corruptio subiecti. quare potest adesse ⁊ abesse preter subiecti corruptionē. ⁊ per hoc potest intelligi premissa diffinitio.

Sed contra predicta arguitur. Omne diffinibile habet eē necessariuz ⁊ finitū. quia contingēs ⁊ infinitum non sunt diffinibilia. s3 accñs non habet eē necessarium ⁊ finitū. s3 contingēs ⁊ infinitū. igitur non est diffinibile. ¶ Secundo sic. In nulla diffinitione debent poni opposita simul. sed adest ⁊ abest sūt opposita. igit̄ diffinitio accidētis non ē bona. ¶ Tertio sic. Mors ⁊ cōbustio sunt accñtia. ⁊ tñ non possunt abesse preter subiecti corruptionem. igitur p̄tra diffōnē. ¶ Quarto sic. Uiuere est accidens cum non sit de essentia viuentis. ⁊ tamen non potest abesse preter subiecti corruptionē: igit̄. ¶ Quinto sic. Accidens corrumpitur per sui subiecti corruptionem: igitur nō pōt abesse preter subiecti corruptionē.

Ad argumenta Ad p̄mum dr̄: q̄ l3 accidēs s̄m eē particulare qđ h3 accidētaliter in subiecto non sit necessariū ⁊ finitū: tamē s̄m eē vniuersale eius bñ accipitur. vt finitū ⁊ necessarium: ideo isto modo pōt diffiniri. ¶ Ad sc̄d3 dr̄: q̄ adesse ⁊ abesse vt dicunt actū p̄dictone opponunt̄ ⁊ non p̄nt simul inesse eidem: s3 vt dicunt aptitudinē non opponunt̄: ⁊ possunt inesse eidē simul: ⁊ sic sumunt̄ in ista diffōne: vñ sensus est q̄ accidēs in vlī adest ⁊ abest s̄m aptitudinez in particulari adest ⁊ abest actu: s3 hoc sibi conuenit successiue. ¶ Ad tertium dr̄: q̄ mors capitur dupl'r. Uno mō malr̄ vt dicit alterationem q̄ p̄cedit corruptionē viuētis: ⁊ sic ē accidēs: ⁊ potest adesse ⁊ abesse p̄ter subiecti corruptionē. Alio mō capitur formalr̄ pro corruptiōe viuētis. s. pro subita mutatione qua mutat̄ de eē ad nō eē: ⁊ hoc mō ñ ē accñs: s3 mutatio substātialis q̄ reductiue ē de gñe sub̄e sicut motus ē reductiue in gñe sui termini ad quē: ⁊ silr̄ dicēdū ē de cōbustione. Ad quartū dr̄: q̄ si capiatur viuere pro eē substātiali viuētis s̄m q̄ viuere viuentibus ē eē hoc mō vita vel viuere non ē accidens: sed eē substantie. Sed si capiatur p operationibus viuentis vt sunt videre ⁊ audire sic ē accñs ⁊ potest abesse subiecto preter subiecti corruptionē. ¶ Ad quintum dr̄: q̄ l3 accidens cōmune corrūpatur per corruptionem subiecti: non tamen hoc modo solū corrūpitur. sed tribus alijs modis. Uno modo per accidens sibi contrarium vt frigus per calorem. Alio modo per remotionē cause per quam est in subiecto vt lumē corrūpitur in aere per remotionem solis. Tertio modo per remotionem termini accidentis respectiui vt patet per corruptionez filij: ideo non op3 q̄ p̄pter corruptionē accñtis fiat corruptio subiecti: sed pōt corrūpi preter subiecti corruptionē.

¶ Diffinitur etiam sic. Accidēs est quod neque est genus: neq3 est differentia: neque proprium: neque species inest autem rei. Uel sic: Accidens est quod contingit eidem inesse ⁊ non inesse vt albū: nigrum: sedere ⁊c. ⁊ de his duabus vltimis diffinitionibus dicit aristo. Est aūt diffō accidētis secunda melior quā prima: qꝛ ad intelligendu3 primaz necesse est prescire quid sit genus ⁊ quid sit p̄priu3 ⁊ sic de alijs: secunda autem per se finita est ad cognoscendum quid est quod dicitur per ipsum.

¶ Postq̄3 auctor posuit diffōnem accidētis. Hic p̄sequēter notificat ipsum ponendo duas alias diffinitiones quaruz prima est. Accñs est quod neq3 ē gen': neq3 spēs: neq3 differentia: neq3 proprium: inest autem rei. In p̄ma p̄te hui' diffinitionis per hoc relatiuum quod intelligitur gen' diffiniti. s. predicabile: ⁊ residuum ponitur ad differētia aliorum predicabilium per abnegationem enim aliorum ostēditur accidens habere vnum alium moduz predicandi ab ipsis. Deinde ponitur: inest autem rei ad explicandum eē eius in subiecto.

Primo sciendum q̄ accidens tripliciter consideratur. Uno modo per respectum ad subiectum in quo est respectu cuius dicitur accidens: quasi ad aliud cadens: ⁊ hoc modo datur de ipso prima diffinitio. Illa enim explicat ipsum per respectum ad suum subiectum. Secundo modo consideratur per respectu3 ad alia predicabilia: ⁊ ad predicabile in cōmuni: ⁊ hoc modo diffinitur per hanc diffinitionem que datur per abnegationem aliorum predicabilium: ⁊ explicat ipsum inesse predicabilis. Tertio modo consideratur per respectum ad causam propter quam inest subiecto: ⁊ sic consideratur in tertia diffinitione: ⁊ per hoc patet quomodo iste diffinitiões

diuersimode explicant esse accidentis.

Secundo sciendū ꝙ ois ꝓuatio hʒ eē ꝛ cognosci ꝑ suū habitū:ſʒ diffõ explicat esse rei.iõ ois ꝓuatio hʒ diffiniri ꝑ respectū ad suum habitū ꝛ qꝛ accidēs se hʒ:vt ꝓuatio respectu alioꝝ ꝑdicabiliū.qꝛ hʒ iperfectioē modū ꝑdicandi oibus aliis. iõ hic ꝯuenienter diffinit ꝑ abnegationē alioꝝ: sicut ꝓuatio ꝑ abnegationeʒ sui habitꝰ.nõ tñ diffõ est ꝓpe negatiua.qꝛ prima ps qua itelligit vlt̃ est affirmatiua:ꝛ etiã vltima.s.iest aũt rei. ꝛ ita negatio alioꝝ ꝑdicabiliū explicat aliqd̃ affirmatiuū.s. speciale modū ꝑdicãdi accidentis.ide est ꝙ predicatur accidentaliter ꝛ nõ essentialiter:vt tria predicabilia prima. ꝛ ꝑdicatur non conuertibiliter.ꝛ per hoc non est proprium.

Tertio sciendū ꝙ alia est diffõ accidentis.Accidēs ē qđ cõtigit eidē iesse ꝛ nõ inesse. Rõ est.qꝛ illud qđ est in sbo ꝑ cãm cõtingentē cõtigit eidē ineē ꝛ nõ iesse:ſʒ accñs est huiusmodi vt ꝑus patuit:ꝛ i hac diffõne explicat cã ꝑ q̃ʒ accidens ē in suo subo ꝑ hoc ꝙ dicit cõtigit.i. cõtigenter aduenit.s. ꝑ cãm cõtingẽteʒ. ꝛ li inesse et nõ iesse ꝑñt sumi octo modis ſm octo modos eēndi in.tñ hic accipit inesse ꝓ illo mõ quo forma accidẽtalis iest suo subo.ꝛ similiter non inesse:ꝛ hic modus cõtinetur sub quīto modo eēndi in.ꝛ ꝑ hoc satis pʒ intellectꝰ huiꝰ diffõnis.

Quarto sciendum est: ꝙ inter has tres diffões accñtis. tertia est melior q̃ʒ secũda ꝓpter duas rationes. Prima est.qꝛ secunda explicat esse accidẽtis ꝑ respectū ad alia ꝑdicabilia:ꝛ ꝑ negationē alioꝝ. Tertia vero explicat ipm per respectum ad aliam causam ꝛ ad suum subiectum ꝛ qꝛ accñs hʒ suum esse respectu cause et subiecti ꝛ diffinitio dʒ explicare esse rei:iõ tertia est perfectior secunda.qꝛ perfectius explicat eē accidentis. Secunda cã est qꝛ illa diffinitio est melior q̃ facilius explicat diffinitum.ſʒ tertia facit facilius cognoscere accñs q̃ʒ secũda. qꝛ ad cognoscendū scđam opʒ cognoscere alia predicabilia. nõ autē ad intelligendū tertiã ideo tertia est melior secũda.

Sed contra predicta ꝓmo arguit. Nulla bona diffõ debet dari ꝑ negationem qꝛ negatio nõ explicat eē rei. sed ista diffõ accñtis in qua dicitur accñs nõ est genus ꝛc.datur ꝑ negationem igitur. ¶ Secundo sic.color ē accñs:ꝛ tamen ē genus albedinis ꝛ species qualitatis.igitur male dicitur in secunda diffõne ꝙ accidens nõ est genus neqꝫ spẽs. ¶ Tertio sic.aīa sortis nõ est genꝰ:neqꝫ spẽs:neqꝫ dr̃ia:neqꝫ ꝓꝓiũ.ꝛ iest rei.s. corpori igitur ista diffõ sibi competit.ꝛ tñ nõ est accidens igitur diffinitio mala. ¶ Quarto sic.illd̃ qđ est semper in subiecto subsistens nõ põt iesse.ꝛ non ieē in subiecto:ſʒ accidens semꝑ est in subo sbsistens .vt dicit Por.igit non contingit eidē ineē ꝛ nõ iesse. Quinto sic.pes sortis ꝯtingit eidem iesse ꝛ nõ iesse:tamen non est accidens igitur.

Ad argumenta. Ad primum dr̃ ꝙ si negatio cõsideret formaliter in quantũ dicit nõ ens:ꝛ est negatio pura sic nulla diffinitio debet dari per negationem sed si cõsideret materialiter inquãtuʒ ex cõsequenti põt implicare aliquã affirmationem ꝛ dare itelligere esse diffiniti.sic diffinitio põt dari ꝑ negationem oppositorũ eius cuiusmodi est in predicta diffinitione. ¶ Ad secundum dicitur ꝙ lʒ color respectu suorum inferiorum sit genus.ꝛ respectu superiorum sit spẽs tamē nõ est genus vel species respectu sui subiecti.sed est accñs iõ sub illo respectu quo est accidens nunq̃ʒ põt eē genꝰ vl̃ species:lʒ tamen materialiter possit dici genus species et accidens respectu diuersorum. ¶ Ad tertium dr̃. ꝙ prima pars huius diffinitionis nõ cõuenit aīe sortis.s. ꝑdicabile:nec etiam vltima.quia licet insit et tanq̃ʒ forma subalis materie:non tamē vt forma accidẽtalis subiecto.ꝛ isto modo hic capitur iesse. ¶ Ad quartũ dr̃.ꝙ cũ dicitur accñs semper est in subiecto subsistẽs si semper dicat distributionem pro omnibus partibus temporis generalr̃ illa propositio ē falsa:nec isto mõ itelligit a Porphirio: sed si dicat distributionē ꝓ partibꝰ tꝑis durationis accñtis:ita ꝙ sit sensus.semp est i subo subsistẽs q̃ʒdiu durat iesse:tũc ꝓpositio est vera.ꝛ accñs põt eidē inesse ꝛ nõ iesse. ¶ Ad quītũ dr̃. ꝙ pes sortis põt eidē iesse ꝛ non iesse sicut pars integralis suo toti non tñ sicut forma accñtalis suo subiecto de quo modo essendi in.hic itelligitur.

¶ Accidentium aliud separabile:vt albedo hōmine. Aliud iseparabile vt nigredo i coruo ꝛ ethiope.ꝛ albũ in cigno.licet.n.nigrũ accidat iseparabiliter coruo ꝛ ethiopi:ꝛ album cigno: tñ hoc nõ ē contra diffõnem in qua dicit põt adesse vel abesse preter subiecti corruptioneʒ:qꝛ vt vult Porphirius coruus põt intelligi albus : ethiops nitēs cãdore preter subiecti corruptionē.item accidẽtium aliud cõmune:vt albũ sedere ꝛ simum esse. aliud ꝓprium vt albedo sortis ꝛ simitas platonis.

¶ Postq̃ʒ auctor notificauit accidēs ꝑ diffõnes ponendo tres diffões:hic ꝯsequenter ipm notificat ꝑ diuisionē ponendo duas diuisiones eius:quarum prima est. Accidētium aliud separabile aliud iseparabile. Cuiꝰ diuisiõis rõ est:qꝛ omne accñs est in subiecto.vel ergo hʒ cãm firmã ꝛ ꝑmanentem in subiecto ꝛ sic est iseparabile.vel hʒ cãm variabilem ꝛ non stantem:ꝛ sic est sepabile:vnde sepabile ꝛ inseparabile sunt qdam modi accidẽtales cõuenientes accidenti ꝑ respectum ad subiecta in qbus sunt:ideo hec diuisio potest dici subiecti in accidentia.

Primo sciendū ꝙ sepabile dr̃ qđ ē aptũ natũ separi ab alio facilr̃:sed dupl̃r ꝯtingit aliqd separari ab alio.vno mõ ꝑ realē sepationē sic ꝙ ambo extrema remaneãt facta separatione:ꝛ isto modo nullum accidens potest separari naturaliter a subiecto:lʒ q̃nq̃ʒ supernãliter accidēs separatur a subiecto vt in sacramẽto altaris vbi remanent accidentia sepata sine subiecto. Alio mõ põt vnũ ab alio separari ꝑ corruptionē eiꝰ: ꝛ sic accidēs ē separabile a subiecto qꝛ põt ab eo facilr̃ separari per eius corruptionem eo ꝙ nõ habet causam stantem ꝛ fortiter radicatam in subiecto.

Secundo sciendū ꝙ accidens inseparabile ē qđ nõ potest faciliter separi a subiecto eo ꝙ habet cãm fortiter radicataʒ in tali subiecto vt nigredo corui que radicat in ꝓpria cõplexione corui que nõ potest faciliter ab eo separari. Aliqd tñ dr̃ dupl̃r insepabile: vno modo negatiue:sic ꝙ nullo modo põt separi.ꝓut illa negatio in.addita separabili negat actum ꝛ potentiam simul:et sic ꝓpriũ est inseparabile realiter a spē ꝛ etiã dr̃ia. Alio mõ dr̃ inseparabile ꝓuatiue qđ non separatur actu:vel nõ faciliter separat vt illa negatio in.negat actũ vel facultatem actus ꝛ relinquit potentiã:ꝛ hoc modo accidens cõe qđ ñ faciliter separat dr̃ inseparabile ꝛ non negatiue: sic ꝙ nullo mõ possit separari:sic nigredo corui transmutata cõplexiõe corui posset ab eo separari.nõ tñ h̃ sicut ꝑt facilr̃.

Tertio sciendū ꝙ accidens secũdo mõ diuidit per cõe ꝛ ꝓprium:rõ est.qꝛ omne accidēs vel potest cõuenire pluribus idiuiduis vel idifferẽter pluribꝰ partibus sui subiecti ꝛ sic est accidens cõe vt album vel nigrũ vel est appropriatũ alicui parti sui subiecti vel alicui idiuiduo:ꝛ sic est accidēs propriũ vt albedo sorti vel simitas naso. Ex quo pʒ ꝙ ista diuisio sicut ꝑcedens est diuisio subiecti in accidentia:qꝛ commune ꝛ propriuʒ accidunt ipsi accidenti:ꝛ licet accidens nunq̃ʒ sit principale subiectum alterius accidentis tamen potest esse subiectum proximum ꝛ minus principale vt superficies est proximum subiectuʒ albedinis.

Quarto sciẽdū ꝙ accidens sumit dupliciter. vno modo q̃ʒtum ad causalitatem eiꝰ eo ꝙ indifferenter causatur a pluribus causis: ꝛ hoc modo accidens quod hic diuiditur dicitur accidens cõe. Alio mo

do dicitur cõmune per predicationem vel inherentiam.i. eo quod conuenit pluribus idiuiduis aut speciebus: ⁊ etiam pluribus partibus corporis. indifferenter: ⁊ hoc modo accidens commune est vnum membrum huius diuisionis. tale.n. dicitur commune per causalitatem ⁊ predicationem. Sed accidens ꝓprium licet sit commune per causalitatem vt albedo fortis. non tamen per predicationem ideo dicitur ꝓprium. quia est appropriatum vni idiuiduo vel determinate parti subiecti sui. Et per hoc patent due diuisiones accidentis.

Sed contra predicta primo arguitur. Sicut non esse in subiecto est proprium substãtie. sic esse in subiecto est proprium accidenti. igitur accidẽs semper hꝫ eẽ in subiecto ⁊ nõ ẽ separabile. ¶ Secundo sic. omne accidens adest ⁊ abest subiecto ꝓter eius corruptionem. ergo nullũ accidẽs est iseparabile. pꝫ añs per diffinitionem vnius que dꝫ competere omni contento sub diffinito. ¶ Tertio sic. idem accidens spẽ ẽ separabile ⁊ inseparabile. sicut album in cigno est inseparabile: ⁊ in ligno separabile: ergo membra huius diuisionis coicidũt ¶ Quarto sic. accñs cõmune diuiditur in secũda diuisione sed illud nõ dr̃ de accñte proprio. ⁊ etiã cõuertitur cũ vno membro illius diuisionis. igitur illa diuisio est mala. ¶ Quinto sic. accidens proprium est vnum predicabile distinctum ab accidente: ⁊ non continetur sub ipso. igitur male ponitur membrum diuisionis accidentis in secunda diuisione.

Ad argumenta Ad ꝓmum dicitur. ꝙ licet esse in subiecto in aptitudine semp cõueniat accidenti: tamẽ esse in subiecto i actu non semper sibi conuenit simplr̃: sꝫ solũ quãdiu durat: iõ potest a subiecto separari per corruptionem. ¶ Ad secũdũ dr̃. ꝙ lꝫ omne accidens possit aliquo modo separari a subiecto ⁊ abesse: nõ tñ q̃libet potest separari faciliter: iõ non omne accidens dicitur separabile. nullum.n. accidẽs dicitur iseparabile negatiue sic ꝙ nullo modo separetur a subiecto sed bene dr̃ inseparabile priuatiue qꝛ non faciliter separatur. ¶ Ad tertiũ dr̃. ꝙ idẽ accidẽs in specie dicitũr separabile ⁊ inseparabile respectu diuersorum subiectorum non tamen respectu eiusdẽ subiecti ideo ista membra non coincidunt in eodem accidẽte in numero. ¶ Ad quartũ dr̃. ꝙ lꝫ diuisum in secunda diuisione dicatur cõmune per causalitatem non tamen per predicationem iõ verificatur de accidẽte proprio quia illud est cõmune per causalitatem: nec etiam conuertitur cum accidẽte cõmuni quod est mẽbrũ huius diuisionis: qꝛ illud dicitur cõmune per predicationem. ¶ Ad quĩtũ dr̃. ꝙ lꝫ proprium speciei sit proprium predicabile distinctum ab accidẽte nõ tñ proprium indiuidui de quo est hic ad propositum: sed tale bene cõtinetur sub predicabili accidentis.

¶ De cõmunitate ⁊ differentia quinqꝫ predicabilium.

Commune est omnibus quinqꝫ predicabilibus de pluribus predicari. Differũt autem. quia genus de pluribus predicatur quam alia: ⁊ ꝓ hoc differt ab alijs. differentia vero differt a genere eo ꝙ predicatur in quale. genus autem in quid. Item differt a dr̃ia a specie ⁊ a ꝓprio. qꝛ dr̃ia predicatur de pluribus differentibus specie: alia vero non. Differt etiam ab accidente. quia accidens suscipit intensionẽ ⁊ remissionem. dr̃ia vero non suscipit magis neqꝫ minus. Differt autẽ species a genere: qꝛ genus cõtinet spẽs. ⁊ nõ continetur ab eis. item species differt a dr̃ia: qꝛ ex pluribus differentijs bene constituitur vna species: vt iste due differentie rõnale ⁊ mortale coniunguntur ad constitutionem huius speciei homo. Species vero non coniungitur speciei: vt gignat aliam spẽm. Quedam enim particularis equa cuidam particulari asino permiscetur ad muli generationem: ⁊ non equa ⁊ asinus in communi. Item spẽs differt a proprio: qꝛ species natura prior est ꝓprio. proprium autẽ posterius specie. Preterea quorum termini.i. diffõnes sunt differentes: ⁊ ipsa sunt dr̃ia: sed diffinitiones proprij ⁊ speciei sunt differentes: ergo ⁊ ipsa erunt differentia. Item species differt ab accidẽte quia species predicatur in quid. accidens autẽ in quale: vel quomodo se habet et species natura prior est accidente. omne autem accidens natura posterius est suo subiecto. Proprium autem differt ab accidente: qm̃ proprium de vna sola specie predicatur: cuius est proprium. Accidens vero de pluribus speciebus: ⁊ accidens primo inest indiuiduis: ⁊ per posterius generibus ⁊ speciebus: non enim homo vel animal currit. nisi quia sortes vel plato currat. Propriũ autem primo inest speciei ⁊ per speciem indiuiduis conuenit. Item genus differentia species proprium equaliter participãtur ab omnibus de quibus predicãtur. Accidens vero non: sed suscipit intensionem vel remissionẽ. Item genus differẽtia species proprium vniuoce predicatur. Accidens vero non predicatur vniuoce: sed denominatiue. Predicari aũt vniuoce est predicari ſm nomen vnum. ⁊ rationem vnaꝫ secundum illud nomen sumptam: vt homo secũdum vnum nomen solum predicaẜ de sorte ⁊ platone: vt sortes est homo: plato est homo: ⁊ ratio eiꝰ secundum illud nomen est vna: vt animal rationale mortale secundum ꝙ predicatur de suis inferioribus: vt sortes est animal rationale mortale ⁊ sic de alijs: ⁊ ob hoc ens nõ potest esse genus. qꝛ licet scđm vnum nomen predicetur de omnibus tamen non secũdum rationem vnam. Ratio. n. entis secũdum ꝙ dicitur de substantia est ens per se: scđm autem ꝙ dicitur de alijs nouem predicamentis est ens in alio: ⁊ ita ꝓdicatur scđm diuersas rationes: ⁊ ideo non predicatur vniuoce: sꝫ potius equiuoce aut multipliciter. Predicari aũt equiuoce est predicari nomine vno ⁊ ratiõibus diuersis secunduꝫ illud nomen sumptis: vt canis ꝓdicatur nomine vno de latrabili animali: marino pisce: ⁊ celesti sidere: ratio autem secũdũ illud nomen non est eadem omnibus: sed alia ⁊ alia.

Denominatiua dicuntur quecunqꝫ ab aliquo solo casu sunt differentia: ⁊ secundũ illud nomen habent appellationem: vt a grammatica grammaticus. a fortitudine fortis. Unde grammaticꝰ ⁊ fortis ꝓdicantur denomĩatiue: ⁊ ideo accidens dicitur predicari denominatiue.

¶ Postquam auctor determinauit de vno quoqꝫ quinqꝫ predicabilium: Hic consequenter determinat de ipsis comparatiue. scilicet comparando ipsa secundum conuenie(ntiam)

tiam ꝛ differentiam eorum. Prius eni vnumquodqȝ hȝ fm se cognosci qȝ per respectuȝ ad aliud: ꝛ quia conueniētia est vt habitus. ꝛ dr̄ia se hȝ p modū priuatōis: ideo anteqȝ ipsa cōparet fm dr̄iam ondit conuenientiam ipsorum dicens. Cōe est oībus quoqȝ p̄dicabilibus de pluribus predicari. Cuius ratio est: qꝛ hoc ē de ratione predicabilis ī cōi .s. predicari de pluribus. ideo in hoc omnia predicabilia habent conuenientiam.

Sed ad videnduȝ de suis dr̄ntiis. Prima sciēdū qꝫ genus differt ab oībus aliis p̄dicabilibus in gn̄ali: per hoc qꝺ predicatur de pluribus qȝ qꝺcū qȝ aliorū: ꝛ ēt qꝛ gen⁹ est p̄ncipiū aliorū predicabiliū. Est .n. p̄ncipium in dr̄ntiarū que incboant in ptāte generis: ꝛ ēt spe ciei um q̄ sunt sub ipso: ꝛ qꝛ ꝓpriū cansaṫ a spē: accn̄s vero ab indiuiduis quorū gn̄s ē p̄ncipiū. iō gen⁹ ē p̄ncipiū ꝓpriū ꝛ accn̄tis ꝛ sic ē p̄ncipiū ꝛ cā oīm aliorū qꝺ nulli alteri ꝯuenit. Sȝ in spāli p̄mo differt a dr̄ntia: qꝛ se hȝ vt determinabile dr̄ia vero vt determinans. Secundo differt a specie. qꝛ genus predicaṫ de pluribus speciebus: spēs vero de multis indiuiduis. Tertio differt a ꝓprio: qꝛ gen⁹ predicaṫ nō cōuertibiliter. ꝓpriū vero sic. Quarto differt ab accn̄te: qꝛ genus predicatur eēntaliter: accn̄s vero accidētaliter tātuȝ.

Secundo sciendū qꝫ dr̄ia in generali differt ab oībus predicabilibus aliis p hoc qꝫ ē formaliter diuisiua generis: ꝛ facit differre essentialiter: qꝺ nulli alteri ꝯuenit. Sȝ in spāli p̄mo differt a genere p hoc qꝫ ipsa predicaṫ in quale: qꝛ dicit essentiaȝ rei p modū qualitatis: gen⁹ vero p̄dicaṫ in quid: qꝛ dicit essentiā rei p modum substantie. p hoc etiā dr̄ntia differt a specie. Secundo differt a specie ꝛ ꝓprio: qꝛ predicaṫ de multis specieb⁹. species vero ꝛ ꝓprium soluȝ predicātur de indiuiduis vnius speciei. ꝛ hoc itelligendo de dr̄ia generica ꝛ nō specifica. Tertio differt ab accn̄te qꝛ accn̄s suscipit magis ꝛ minus: dr̄ntia vero non: qꝛ esse ipsius ꝯsistit i indiuisibili: cū sit vltimus actus speciei qui semper est in aliquo determinato gradu entis.

Tertio sciendū qꝫ spēs i generali differt ab aliis p hoc qꝫ ipsa subiiciṫ respectu oīū aliorū predicabilium. s. generi ꝛ dr̄ie fm predicatōem essentialē. proprio vero ꝛ accidenti fm predicatione accidētalem: ꝛ hoc nulli aliorum conuenit. Sed in speciali p̄mo differt a gn̄e qꝛ genus cōtinet sub se speciem ꝛ est totuȝ vniuersale respectu suarum specierum: sed species non continet gen⁹ qꝛ ps non cōtinet suum totum. Secūdo differt a dr̄ia: qꝛ ex pluribus dr̄ntiis bene fit vna species. sed ex pluribus spēbus non fit vna species tertia: qꝛ ex duobus entibus cōpletis existibus in actu non potest fieri vnum tertium. due auteȝ species sunt essentia cōpleta i actu. Tertio species differt a dr̄ia: quia spēs est eus completum in actu ex duobus. s. genere ꝛ dr̄ia: sed sic non est dr̄ia. Quarto differt a ꝓpo: qꝛ species est causa ꝓprii: quare naturaliter ipsum precedit: ꝛ etiam qꝛ diffinitio speciei ꝛ proprii differunt vt patuit prius. ꝛ species differt ab accidente: qꝛ predicatur in quid accidens vero in quale.

Quarto sciendum qꝫ ꝓpriū differt ab omnibus aliis in gn̄ali qꝛ predicaṫ cōuertibiliter. qꝺ nulli aliorū cōuenit. Sed in speciali p̄mo differt a genere specie ꝛ differentia per differentias prius positas: assignādo differentias aliorum predicabilium a proprio. Secundo differt ab accn̄te: qꝛ proprium de vna sola specie predicatur: eo qꝫ cōsequitur ꝓpria p̄ncipia spēi: accn̄s vero de pluribus. Item proprium p̄mo inest speciei: ꝛ p spēm indiuiduis. accidens vero econtra: eo qꝫ fluit a principiis indiuidui. Ex quo satis patet qualiter accn̄s in spāli differt a ceteris predicabilibus quoniā posite sunt dr̄ntie oīū aliorum predicabilium ab ipso. tamen in generali dupliciter differt a ceteris. Primo qꝛ accidens suscipit magis ꝛ minus: alia quatuor equaliter participātur a suis inferioribus. Secūdo quia cetera p̄dicantur vniuoce: accidens vero denoīatiue. ꝛ ad declarationeȝ hui⁹ hic diffinitur vniuoce predicari equiuoce ꝛ denoiatiue: vn̄ predicari vniuoce est predicari vno nomine ꝛ vna rōe de multis: vt homo predicatur de sorte ꝛ platone. Predicari equiuoce ē p̄dicari vno noie ꝛ diuersis rōnibus de multis: vt hō de hoīe viuo ꝛ de picto. Sed p̄dicari denoīatiue est p̄dicari vno nomine tm̄ ꝛ nō ratione. vt album de sorte noie ꝛ rōne.

Sed contra predicta primo arguitur. gen⁹ nō differt ab aliis p̄dicabilibus p hoc in quo cōuenit cū ipsis: sȝ conuenit cum aliis in hoc qꝺ ē de pluribus p̄dicari. igitur nō differt ab aliis per hoc qꝺ predicatur de pluribus. ¶ Secūdo sic. omne superi⁹ actu et intellectu cōtinetur in suo inferiori. igiṫ spēs cōtinet suum genus. ꝛ male dr̄ qꝫ gen⁹ continet species ꝛ non cōtinetur ab eis. ¶ Tertio sic. ex duobus existētibus in actu non fit vnum tertium: sed due differentie sunt entia in actu vel duo actus. igitur ex duabus differētiis nō potest fieri vna species. ¶ Quarto sic. non esse in subiecto ē propriuȝ substantie: ꝛ tamē predicatur de multis speciebus. s. de omnibus speciebus substātie. ergo propriū non predicaṫ d̄ vna sola specie. ¶ Quinto sic. omne vniuersale dȝ p̄dicari vniuoce de multis: accidēs est vniuersale: igitur.

Ad argumenta. Ad p̄mū dr̄. qꝫ de plurib⁹ capiṫ dupliciter. Vno mō absolute vt tantum valet sicut de multis. ꝛ hoc modo genus conuenit cum aliis per hoc qꝺ de multis predicatur. Alio modo comparatiue: ꝛ per hoc genus differt ab aliis: qꝛ p̄dicatur de pluribus qȝ alia ideo non est idem in quo gen⁹ ꝯuenit. ꝛ in quo differt ab aliis. ¶ Ad secūduȝ dr̄ qꝫ lȝ ipsa species cōtineat genus sicut totum essentiale: vel inferius suum superius scilicet quo ad ptem ptātis eius: non tn̄ sicut totum vniuersale suas ptes: sic qꝫ ꝯtineat genus fm totā potestatem ꝛ communitatē eius. ¶ Ad tertiuȝ dr̄. qꝫ ex duobus existētibus in actu vt sic non fit vnū: sed tn̄ inquātum vnum ē in potentia ad alterum bene fit tertium. mō duarum differentiarum vna pōt se habere in potētia respectu alterius: per hoc qꝫ differentia supior cōstituit vnum gen⁹ quod est distinguibile ꝛ determinabile per differētiā inferiorem. non est tamen itelligendum qꝫ differentia inquantum differētia est: ꝛ vltimus actus speciei sit ī potētia ad aliam differētiam. Sȝ inquātū se hȝ vt actus cōfusus speciei inferioris: ꝛ est ꝯstitutiua generis speciei. ¶ Ad quartū dicit. qꝫ si propriū capitur cōiter pro omni proprio generis vel speciei: sic bene predicaṫ de pluribus speciebus: qꝛ proprium generis predicaṫ de vno genere vt est in multis speciebus: sed quia tale est cōmune multis speciebus: ideo non habȝ simpliciter modum ꝓprii. sȝ accidētis cōmunis. Sed si capiaṫ spāliter solum pro ꝓpo spēi specialissime vt hic capitur: sic de vna sola spē p̄dicatur. ¶ Ad quītuȝ dr̄. qꝫ si capiaṫ p̄dicari vniuoce gn̄aliter p omni illo quod fm significatum p̄dicatur de multis: sic omne vniuersale dȝ p̄dicari de multis vniuoce. ꝛ illo modo accidens vniuoce p̄dicatur. Sed si capiatur vniuoce predicari spāliter vt est predicari nomine ꝛ ratione essentiali de subiecto: sic non predicatur vniuoce: ꝛ hec de predicabilib⁹ dicta sufficiāt.

¶ Tractatus tertius de predicamētis incipit.

Ad cognoscenduȝ predicamenta quedam necessaria premittenda sunt quorum cognitione nequaquam haberi potest cognitio predicamentorum. Et ideo distinguimus cum Aristotele triplicem modum predicandi. Eorum que predicantur. quedam sunt equiuoca. quedaȝ vniuoca: quedam denominatiua.

¶ Iste est tertius tractatus de predicamentis: i quo postqȝ Pe. hyspa. i p̄cedēti tractatu determinauit de dicibili incomplexo sub rōne predicabilis ꝛ vniuersalis. Hic ꝯsiter

determinat de dicibili incōpleto sub rōne ordinabilis i genere sm sub ꝛ supra. Cuius ordinis ratio est: qꝛ ordinatio sm sub ꝛ supra est ordinatio in linea pdicamētali i qua genus ordinat supra spēm: ꝛ spēs sub genere ꝛ idiuidua sub spēbus: ꝛ sic de alijs. ꝛ qꝛ talis ordinatio fit sm rōnes pdicabilium. iō oportebat determiare pmo de dicibili incomplexo q̄ztum ad rōnem vniuersalis q̄z sm rōnem ordinabilis in genere sm sub ꝛ supra: qd fit in hoc tractatu de pdicamētis. Et intitulat hic tractatus de pdicamentis. quia inter dicibilia incōplexa predicamenta sunt principaliora A principaliori autem parte subiecti sepe fit denominatio scientie.

Primo sciēdū ꝙ pdicamenta que sunt gnā gnālissima dupli considerantur. Uno mō iquātum sunt pma principia diuersitatis reruz formalia: ꝛ hoc modo non potest de ipsis aliquid demōstrari: nec de ipsis sub tali ratione habetur scientia. Alio modo cōsiderātur p reductionē ad aliquod cōe in quo ꝯueniunt: ꝛ hoc dupliciter. vel inquantū reducuntur ad ens ꝛ sunt partes entis: ꝛ hoc mō considerantur in metaphysica: que considerat de ente inq̄ztum ens. Alio modo inquātum reducunt ad dicibile incōplexum. ꝛ sub tali ratione in logica cōsiderantur. Logicus. n. non considerat res absolute: sed inq̄ztum referunt ad rōnem dicibilis ꝛ predicabilis: vel vt i ipsis fundant alique secunde intentiones.

Secundo sciendū ꝙ subm huius tractatus est dicibile incomplexum ordinabile in genere sm sub ꝛ supra: Dicitur dicibile: eo ꝙ hic cōsiderātur res vt referunt ad dici. Et dr̄ incōplexū: ad drīam subiecti pmi tractatus qd ē dicibile cōplexū .i. enūciatio. Dicit ordinabile in genere ad drīam subiecti libri predicabilium. qd est dicibile incōplexum sub ratione vniuersalis: ꝛ non sub ratione ordinabilis in genere ꝛ nō est pdicamētum subm huius tractat⁹ q̄zuia sit pncipalior pars ei⁹: qꝛ nō omnia hic cōsiderata pncipalr considerantur sub ratione predicamēti: sed sub ratione dicibilis incomplexi ordinabilis in genere. ꝛ p hoc pz q̄ sit cā materialis hui⁹ tractat⁹ p qd hētur que sit causa finalis ei⁹. vñ finis itrinsecus est pfecta cognitio subiecti sicut in alijs sciētijs speculatiuis ꝛ finis extrinsecus est cognitio enūciatōia que fit ex dicibilibus incomplexis ꝛ argumentationis: ꝛ etiam gnāliter acq̄sitio oium aliarū sciētiarū. Et eius cā formalis est modus ꝓcedendi qui ē diffinitiuus diuisiuus ꝛ exēplorū positiuus. Et forma tractatus est eius diuisio p capla: ꝛ capitulorum p partes vñ tres sunt partes pncipales. In pma traduntur antepredicamenta. In secunda pdicamenta. In tertia postpredicamenta.

Tertio sciendum ꝙ antepredicamētuz est documētum pcedens determinationem predicamētorum imediate ordinatū ad cognitiōez eoꝝ habēdam. Et dr̄ immediate ordinatū ꝛc. qꝛ lꝫ diffinitiōes predicabiliuz ad cognitionez pdicamētoꝝ valeant: nō tñ imediate ordinantur ad cognoscēdum predicamēta. sed ad cognoscēdū ipsa vniuersalia Et sunt tria antepredicamēta in gnāli. s. diffinitio diuisio ꝛ regula. Et septē in spāli. s. tres diffinitiōes due diuisiones: ꝛ due regule. Quorum sic habetur sufficiētia: qꝛ antepredicamentum ordinatur ad cognitiōez pdicamentorum: vel ergo valet ad cognoscendum ꝯuenietiā vl' differētiā vel ordinē. Si pmuz hoc est tripli: vel valet ad cognoscēdum ꝯueniētiam predicamētorum in vnum cōe equiuocū quod ē ens: ꝛ sic est diffinitio equiuocorū: vl' ad cognoscēdum cōuenientiam dicibilium vnius ordinis. et sic est diffinitio vniuocorum. vel ad cognoscēdū cōuenientiam omnium pdicamētorum accñtiū in vnū cōe subm. s. in subām de qua dicūtur denominatiue: ꝛ sic est diffinitio denominatiuorum. Si ad cognoscēdū drīam hoc est dupliciter. vel docet differentiam eoꝝ q̄ ponuntur in genere ab his que non ponuntur in gene e ꝛ sic est pma diuisio. vel eorū q̄ ponūt in diuersis generibus inter se: ꝛ sic est secunda diuisio. Si ad cognoscendum ordinem i linea pdicamentali hoc est dupliciter. vel respectu vnius coordinationis. vel diuersaruz. Si primum. sic est pma regula. Si scdm: sic est secūda. Et ista antepredicamēta sunt illa q̄ premittenda sunt añ predicamēta sine quorū cognitiōe nō pt haberi faciliter cognitio predicamentorum.

Quarto sciēdum ꝙ ad cognoscēdum tria pma añ predicamenta. auctor ponit vnā diuisionem modorum predicandi siue eoruz que pdicant dicens ꝙ eoꝝ q̄ predicātur. alia sūt vniuoca. alia equoca: ꝛ alia d̄nominatiua. Cuius rō est: qꝛ omne qd pdicat: vel pdicat tanq̄z multa: ꝛ sic sunt equoca. vel tanq̄z vnū: ꝛ hoc duplr vel predicantur nomine tantum: ꝛ sic est denominatiuum: vel nomine ꝛ ratione. ꝛ sic est vniuocum: ꝛ de his tribus postea in speciali videbitur.

Sed contra predicta pmo arguit sic. omne illd de quo est sciētia habet pncipia p que de illo pbantur passiones ꝛ cognoscunt. Sed predicamēta cū sint pma pricipia ergo de ipsis non est scientia. ¶ Secūdo sic. logicus nō hꝫ cōsiderare res cū logica sit sciētia rationalis ꝛ nō realis. ergo cum predicamenta sint res naturales d̄ male determinat de predicamētis. ¶ Tertio sic. pria principia sunt de se nota simpliciter ꝛ quo ad nos. ergo predicamenta erunt p se nota: ꝛ ad cognoscēdū ipsa aliqua nō sūt premittenda. ¶ Quarto sic: in libro predicabiliū determinatū est de modis pdicandi ergo de ipsis non dꝫ hic dterminari sꝫ tm̄ de dicibilib⁹ incōplexis ordinabilibus in gnē. ꝛ sic male distinguitur tripler modus predicandi. ¶ Quinto sic, mēbra huius diuisionis coincidunt. ergo ꝛc. añs patet: qꝛ hō vniuoce predicat de sorte ꝛ platone: ꝛ equiuoce de homine viuo ꝛ homine picto. ergo ista diuisio est mala.

Ad argumēta. Ad primuz dr̄. ꝙ lꝫ predicamenta nō habeāt principia formalia ꝛ vniuoca. hñt tñ effectiua ꝛ formalia equoca: iō de ipsis vt reducunt in vnum cōe pōt esse scia p talia principia. ¶ Ad secūdū dr̄. ꝙ logicus nō cōsiderat principaliter de rebus sm se acceptis: sꝫ tm̄ vt subsūt intentionib⁹ primis ꝛ secundis ex qbus fiunt argumentationes. ꝛ ob h̄ dicit Auicēna ꝙ logica est de secūdis intentionibus adiunctis primis. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ lꝫ prima principia complexa sint per se nota ꝛ simplr ꝛ quo ad nos: vt illud omne totum est maius sua pte: nō tñ prima principia icōplexa: sed nobis sunt difficillima ad cognoscēdū. predicamenta aūt sunt pncipia incōplexa ꝛ non cōplexa. ¶ Ad quartū dr̄. ꝙ lꝫ in hoc libro nō debeat determinari de aliquibus modis predicādi qnq̄z vniuersaliū in spāli. pōt tñ determinari i generali de aliquibus modis ad ostendendū quō genus predicatur de suis iferioribus: ꝛ accñs de pma subā. ¶ Ad qntū dr̄. ꝙ lꝫ hō vt accipit pro oib⁹ significatis et predicet equoce. ꝛ qñ accipit p vno tm̄ predicet vniuoce: ñ tñ ē equocū: ꝛ vniuocū sm eandē acceptionē ei⁹: sꝫ soluz sm diuersas ideo ista membra diuisiōis nō coincidunt.

¶ Equiuoca dicunt quorū nomē soluz est cōmune: ꝛ sm illud nomen ratio substantie est diuersa vt cū aīal significat aīal viuū vl' veꝝ: ꝛ pictuz: ꝛ nomē solū cōe ē eis: ꝛ sm illd nomen ratio substātie ē diuersa. Dicim⁹ enim de leone picto i pariete: ecce terribile aīal: ꝛ de leōe viuo idē dicim⁹. ꝛ de statuis regū dicim⁹. Isti sūt tales reges ꝛ d̄ his q adhuc regnant dicimus. isti sunt reges: sumendo equoce nomen regis.

¶ Postq̄z auctor premisit diuisionē dicibiliū p vniuoca equoca ꝛ denoīatiua. Hic ꝯñr ponit diffōnem horū membrorū: ꝛ pmo ponit diffōnem equocorū. Cuius rō est qꝛ illa valet ad cognoscēdū reductionē predicamētorū ad vnū commune quod est ens quod dicit equoce de ipsis. ꝛ dif-

finitio vniuocoꝝ valet ad cognoscēdū reductiones oium dicibiliū eiusdē generis ad ipsuz genus generalissimū: et diffinitio denoiatiuoꝝ valet ad reducēdūz oia pdicamenta accidentiū ad sbam de qua pdicant denominatiue. ⁊ qꝛ reductio predicamētorum ad eam est prior alis, iō diffinitio equiuocoꝝ conuenienter precedit alias. ⁊ qꝛ ēt reductio dicibiliū ad suum genꝰ pcedit reductionez accidēnū ad sbstātiaz, iō diffinitio vniuocoꝝ pcedit diffinitionē denoiatiuoꝝ sic ergo ponitur diffinitio equiuocoꝝ. Equiuoca dicūr quoꝝ solū nomē est cōe ⁊ rō substātie fm illud nomē ē diuersa. In qua diffinitiōe ponitur dicūr id est sunt dicibilia ad explicādum genus diffiniti qđ est dicibile. ⁊ nō ponit̄ sunt: qꝛ hic nō ɔsiderant̄ inquātum sunt entia: sed inquantuz sunt dicibilia: ⁊ totū residuū ponitur ad differētiā vniuocoꝝ ⁊ denominatiuoꝝ: qꝛ vniuoca non habent solū nomen cōmune: sed cum hoc hñt rationem: ⁊ denominatiua non predicantur fm diuersas rationes.

Primo sciendum qꝫ duplicia sunt equoca. s. equiuoca equiuocātia: ⁊ equiuoca equiuocata. Equiuocū equocans est nomē cōe diuersis ratiōibus plura significās: sicut hoc nomen aial diuersis ratiōibus significat aial viuū ⁊ aial pictuz. Sed equiuoca equocata dicuntur res diuerse diuersis rōnibus p vnum nomen significate: sicut aial viuū ⁊ aial pictuz sunt diuerse res diuersis ratiōibus significate p hoc nomē aial. Hec aūt diffinitio solū datur de equiuocis equocatis ⁊ nō equocantibus: qꝛ equoca equocata solū hñt nomē cōe: tamē p hāc diffinitiōez pōt hēri diffinitio equoci equocantis qꝛ sicut equoca equocata hñt vnuz nomē cōe ⁊ diuersas rōnes. ita equiuocuz equocās est nomen cōe diuersis rōnibꝰ plura significās. ⁊ qꝛ equoca equocata semper sūt plures res significate per vnum nomē cōe, ideo ad designandā istam pluralitatez. hic diffiniunt̄ equiuoca in plurali numero.

Secundo sciendū qꝫ adhuc duplex est equocū equocās. ⁊ silr equiuocū equocatum. s. equiuocū a casu ⁊ a ɔsilio. qđ dr analoguz. vñ equocū a casu est quod eque pmo plura significat. Et dr a casu: qꝛ imponēs ipsuz ad significāduz in secūda impōne eius nō hꝫ respectuz ad suā pmā significationez: sed a casu accidit qꝫ tale nomē prius habuit aliud significatum: sicut equus si dicat̄ idem ē qđ equalis vel idē est qđ aial: ⁊ imponens ipsuz ad vnū significatum nō habuit respectum ad aliud: ⁊ p hoc dicit diffiniri equoca equocata a casu. Sed equiuocuz a cōsilio est vnuz nomē per priꝰ ⁊ posteriꝰ plura significās. Et dicit a cōsilio: qꝛ sicut in iudicio vnus imitatur iudiciū alteriꝰ: sic etiā tali nomini attribuitur vna significatio p respectū ad aliam: sicut aial significat aial viuuz: ⁊ ex ɔñti per similitudinē significat animal pictuz. vñ equiuoca equocata a cōsilio sunt res diuerse fm prius et posterius significate per vnum nomē: ⁊ de vtrisqꝫ. s. a casu ⁊ a cōsilio datur hec diffinitio equiuocorum.

Tertio sciēduz: qꝫ nomen dr cōe dupliciter. Uno mō fm vocē que cōis ē ad multa significata: sicut sortes dr nomē cōe ad istū sortē ⁊ ad illū. Alio mō dr cōe fm significatū eius qđ est cōe ad plura supposita: sicut significatū hois. s. humanitas q̄ ē cōis ad oia indiuidua eiꝰ. hic aūt sumit̄ nomē cōe pmo modo ɔ illo qđ est cōe fm vocē per respectū ad plura significata: ⁊ nō secūdo mō qꝛ si sic caperet̄: tūc nullus terminꝰ singularis diceret̄ equoce de multis: cū nō sit nomē cōe cōitate fm significatū equoca equocata ex quo diuerse res diuersa sūt significata eiusdē vocis. ideo hñt nomē cōe primo modo.

Quarto sciendum: qꝫ ratio substantie dupliciter accipitur. Uno mō specialiter pro diffinitione qdditatiua vere substātie que est p se: ⁊ isto mō nō accipitur hic: qꝛ sic in accidētibꝰ nō essent aliqua equoca cuz nō habeant hoc modo rōnem substantie. Alio modo capitur generaliter pro quacūqꝫ diffinitiōe quidditatiua substantiali ⁊ accidentali que aliquo modo explicat essentiam rei capiendo substantiam ɔ essentia: ⁊ hoc modo equiuocoꝝ ratio substātie est diuersa. Cuius ratio ē. qꝛ quecunqꝫ habent diuersas formas qbus significant̄ per vnū nomē: ⁊ etiam sub diuersis conceptionibus habēt diuersas diffinitiōes fm tale nomen. Sed equiuoca equiuocata sunt diuerse res ⁊ fm diuersas formas ⁊ diuersos cōceptus quibus significant̄ per vnum nomē cōe ⁊ non significant̄ p vnuz conceptuz cōem: ⁊ iō fm nomen ipsoꝝ ratio substātie generaliter sumpta ē diuersa. Et per hoc patet intellectus diffinitionis equiuocorum.

Circa predicta arguit̄ primo: canis est quoddam equocuz ad canez latrabilez piscez marinuz: sidus celeste: ⁊ tamen nō habet vnuz cōmune nomen cuz ipsuz sit vnuz nomen ergo male dicit̄ qꝫ equiuoca habent vnum nomen cōmune. ¶ Secundo sic. in verbis reperiuntur equoca: ⁊ tamen ibi nō est nomē cōmune. igitur ⁊c. ¶ Tertio sic. equiuoca a consilio habent vnam rationem cōmunem vnitate ɔportionis ⁊ analogie: ⁊ tamen sunt equiuoca. ergo male dicitur qꝫ equiuoca habēt soluz nomen cōmune: ɔsequētia tenet: qꝛ istis equiuocis vltra nomen cōmune est ratio cōmunis. ¶ Quarto sic canis latrabilis marinus piscis sunt equiuoca equiuocata: ⁊ tamen non habēt solum nomē cōmune: sed conueniunt in ratione substantiali corporis animati ⁊ habēt vnam rationem cōmunem: ergo male dicatur qꝫ equiuoca habēt solum nomen cōmune ⁊ rōnem substantie diuersā. ¶ Quinto sic: vnius rei est tm̄ vna forma. sed significatio est forma nominis: ⁊ sic vnius nominis est tm̄ vna significatio ergo ⁊ vnum significatum: ⁊ per consequens si equiuoca habent vnum nomen cōmune habent vnam rationem que significatur per tale nomen.

Ad argumenta Ad pmū dicit̄ qꝫ lꝫ hoc nomen canis sit equiuocum equiuocās: nō tamē ē equocatū. ⁊ de equocis equiuocatis datur hīc presens diffinitio. ¶ Ad secundū dr: qꝫ si nomē copiat̄ specialiter pro voce que significat per moduz permanētis siue habitus ⁊ quietis: ⁊ vt est pars orōnis distincta contra verbuz: sic i verbis nō reperitur nomē. Sꝫ si capiat̄ generaliter ɔut est nota mēns. i. signum illius quod in mēte ɔcipit̄: sic verbuz bñ dr nomē. ⁊ hoc modo capit̄ in diffinitiōe. ¶ Ad tertiū dr. qꝫ lꝫ equoca a cōsilio habeant rōnez cōmunez fm moduz: non tamē fm rem: qꝛ vnitas analoga non est vnitas fm rem. sed tm̄ fm modū ⁊ ad cōmunitatez requirit̄ vnitas rei. vnde illa que habēt talē vnitatē ɔportionis sunt fm rem diuersa. lꝫ hēant quēdaz moduz vnitatis. ¶ Ad quartuz dr. qꝫ lꝫ canis latrabilis ⁊ canis marinus hēant vnam cōem rōnem vt cōueniunt in corpore aiato: non tamē vt cōueniunt in noie canis: iō rōnes eoꝝ sumpte fm illud nomē sunt diuerse. ¶ Ad quintū dicitur: qꝫ licet significatio sit forma accidentalis nois: non est tamē forma essentialis: ideo vnius nois possunt eē plures significationes: sicut eiusdē rei plures forme accidentales: sed sua forma eētialis ē dearticulatio siue modus proferendi: ⁊ ipsa vox est materia eius.

¶ Uniuoca dicuntur quorum nomen est cōmune: ⁊ fm illud nomen ratio substantie est eadem: vt hoc nomen animal est cōmune homini ⁊ boui ⁊ similiter ratio substantie eius fm illud nomen est eadem. Dicimus enim homo est animal: bos est animal: ⁊ homo est substantia animata sensibilis: ⁊ bos est substantia animata sensibilis: ⁊ sic nomen est commune eis: ⁊ ratio eorum fm illud nomen est eadem. Nihil enim aliud est homo fꝫ qꝫ est animal nisi substantia animata sensibilis: similiter ⁊ bos.

¶ Postqꝫ auctor posuit diffinitionē equiuocoꝝ. Hic ɔñt

Ponit diffinitionem vniuocoꝝ dicens. Uniuoca dicuntur quoꝝ nomē cōe est: ꝛ ſm illud nomē ratio ſubſtantie ē eadem. In hac diffinitiōe, dicuntur idest ſunt dicibilia ponitur loco generis diffiniti quod est dicibile: ꝛ nō ponit ſūt quia hic non cōſiderant vniuoca ſub ratione entis: ſed in quantum referuntur ad dici. Illud quod ſequit ponitur ad differentiam aliorū vt ſtatim declarabitur. ꝛ accipitur hic nomen cōe ꝑ voce ſignificatiua q̄ eſt nota mētis ꝛ nō ſpecialiter vt eſt pars orationis diſtincta a verbo: qꝛ ꝛ in verbis reperiuntur vniuoca ſicut ꝛ in nominibus.

Primo sciēdū ꝙ duplicia ſūt vniuoca. ſ. vniuoca vniuocātia. ꝛ vniuoca vniuocata. Unū vniuocū vniuocās ē nomē ſm vnā rōnē pluribꝰ attributum vt hoc nomē aīal ſm vnā rōnē cōem attribuit homini ꝛ aſino. Et vniuocata ſunt res diuerſe ſm vnam rationē cōmunem ꝑ idē nomē importate: vt hō ē aſinus ſm vnā rationē cōmunē repertā in hoc noīe animal. hic autē diffiniuntur vniuoca vniuocata ꝛ nō vniuocū vniuocans, ſicut prius dictū ē de equiuocis: ꝛ qꝛ vniuoca vniuocata ſūt res plures ꝛ diuerſe cōtente ſub eodē noīe ideo ad notandū illam pluralitatē hic vniuoca in plurali diffiniuntur.

Secundo sciēdū ē ꝙ vniuoca differūt a multiuocis ꝛ diuerſiuocis quia multiuoca diuerſe voces vni rei attribute q̄ aliter vocātur ſinonima: ꝛ diuerſiuoca ſunt diuerſe voces diuerſis rebus attribute. ꝛ de iſtis, hic nō determinatur ſicut de equiuocis ꝛ vniuocis: qꝛ non valēt ad cognoſcēdū reductionē ꝑdicamētorum in aliquod vnū: nec neceſſario requirant ad cognitionem eorum ꝛ in iſtis non reperitur vnum nomē cōmune ſed ſunt plura nomina. vniuoca vero habēt vnum nomē cōe ſignificās vnā cōceptū cōem in quo cōueniūt iō in diffinitiōe vniuocoꝝ cōuenienter ponit quoꝝ nomen eſt cōe ad differentiam multiuocoꝝ ꝛ diuerſiuocorum.

Tertio sciendū ꝙ vniuoca differūt ab equiuocis: quia equiuocum habet plura ſignificata formalia. iō dicitur equiuocum quaſi equaliter plura vocans: ꝛ lꝫ equiuocum a conſilio ex parte rōnis noīs nō equaliter vocet omnia ſignificata eius: ſed ſm ꝑus ꝛ poſterius tamē ex parte vocis: ꝛ ſecluſa rōne ſe hꝫ equaliter. Sꝫ vniuocum habet tm̄ vnū ſignificatū formale ꝛ immediatū ideo dicitur vniuocū quaſi vnū vocans ſicut animal immediate ſignificat aīalitatē: ꝛ qꝛ vniuoca vniuocata cōueniunt in ſignificato formali qđ eſt forma cōis ſignificata ꝑ nomē vniuocum: ꝛ illa forma cōmunis habet vnam rōnem eſſentialē. ideo vniuoca habēt eandē rōnem ſubſtantie ſumptā ſm nomē cōe coꝝ ideo hec particula rō ſubſtātie ē eadē ponit cōuenienter ad drīam equiuocoꝝ.

Quarto sciendum ꝙ vniuoca ꝛ denominatiua ſic differāt inter ſe: quia vniuoca vniuocata includūt eſſentialiter ſignificatum formale nominis vniuoci in quo cōueniunt. iō ratio ꝓpria illiꝰ ſignificati cōis ē rō cōmunis ꝛ eſſentialis vniuocatoꝝ iō vniuocū noīe ꝛ rōne dr̄ de vniuocatis ſed denominata alicuius denominatiui nō includūt eſſentialiter ſignificatū formale ipſiꝰ denominati: ſed accidētaliter tm̄. iō rō eſſentialis illius ſignificati nō eſt rō denominatiuoꝝ. vt cū albus predicat de hoīe ꝛ equo: hō ꝛ equus ſunt denominata: albū vo denoīatiuū ꝛ hō ꝛ equus includūt ſolū accñtaliter formale ſignificatum albi qđ eſt albedo. iō ratio illius ſignificati nō eſt ratio illoꝝ denominatoꝝ. ideo ꝑ hanc particulā rō ſubſtātie eſt eadē vniuoca differunt a denominatiuis. Et ꝑ hoc pꝫ ꝙ iſta diffinitio explicat nām vniuocorū faciens ipſā differre ab omnibꝰ aliis. ideo eſt ſufficiens.

Sed contra ꝑdicta ꝑmo arguit ſic. nomē vniuocū hꝫ tm̄ vnum ſignificatū: ſed vniuoca vniuocata ſunt res diuerſe: ꝛ nō ſunt vnū ſignificatū nominis ergo vniuoca: vniuocata nō importātur ꝑ idē nomē cōe. ¶ Secūdo ſic. homo ꝛ equus ſūt vniuoca vniuocata: ꝛ tamē ipſoꝝ nō eſt vna ratio ſubſtātie: ſed habent diuerſas diffinitiōes cum differāt ſpecie. ergo ratio ſubſtātie vniuocoꝝ nō eſt eadem. ¶ Tertio ſic. albedo ꝛ nigredo ſunt vniuoca vniuocata: ꝛ tñ nō hñt eandem diffinitionē ſubſtātie cōem cum ſint accidentia ergo contra diffinitionem. ¶ Quarto ſic: equiuocū dr̄ quod eſt equaliter plura vocās: ſed animal equaliter vocat hoiem ꝛ aſinum: quia tales ſub ſuo genere equaliter continētur: ergo male dat exemplum ꝙ animal ſit cōe vniuocum homini ꝛ aſino. ¶ Quinto ſic. ratio aīalis ſm vnū modū quodqꝫ animal eſt altera ꝛ altera. vt dicitur ſeptimo phyſicorum ergo hic male dicitur ꝙ homo ꝛ aſinus conueniunt in vna ratione animalis.

Ad argumēta. Ad ꝑmum dr̄ ꝙ ſi vniuoca cōſiderent quātū ad id qđ ſūt ꝛ ad ſuas ratiōes ꝓprias: ſic nō ſignificātur ꝑ nomen cōe vniuocū. Sed ſi cōſiderētur quātū ad naturā cōem in qua cōueniūt ex cōſiti important ꝑ nomē vniuocū tanqꝫ ſignificata materialia eiꝰ: ꝛ illa natura cōis eſt ſignificatū ſuū formale ꝛ immediatū. ¶ Ad ſm dr̄. ꝙ ſi hō ꝛ aſinus cōſiderentur ſm proprias ipſoꝝ formas: ſic habēt diuerſas diffinitiones proprias. Sed ſi cōſiderentur vt cōueniūt in animali bene hñt vnam diffinitionē ſubſtātialem cōmunē ipſis que innitur ſm formā cōmunem in qua cōueniunt. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ ſi capiat ſubſtantia ꝓprie pro ente per ſe: ſic albedo ꝛ nigredo nō habent rationē ſube. Sed ſi capiat generaliter pro eſſentia ſicut accipit i iſta diffinitione: ſic hñt bñ eādem rōnem ſubſtātie cōem. ¶ Ad quartū dr̄: ꝙ lꝫ hoc nomen aīal ex cōſequēti plura ſignificet equaliter. ſ. ſpēs ſm ſignificati: nō tamen ꝑmo ꝛ immediate plura vocat equaliter: ſed tm̄ vnū ꝓpriū ſignificatū eius. ideo animal non eſt equiuocū ſed vniuocū: equiuocum enim eſt ex parte vocis immediate plura ſignificās. ¶ Ad quintū dr̄. ꝙ ſi aīal cōſideretur ſm eē quod habet in diuerſis ſpēbꝰ eiꝰ cōtractū ꝑ diuerſas differentias: ſic rō aīalis ſm vnāquāqꝫ ſpēm eiꝰ bene eſt altera ꝛ altera. Sed ſi cōſiderat ſm ſimplicem eiꝰ eſſentiā ſic ſua ratio ē eadē ꝛ non diuerſa: qꝛ ſic accipit ſua eſſentia indiſtincta ꝛ non diuiſa per differētias eius: ideo ratio explicans ipſā ſic acceptam non eſt diuerſificata.

¶ Denominatiua dicuntur quecūqꝫ ab aliquo ſolo caſu ſunt differentia: ꝛ ſm illud nomen habent appellationem: vt a grāmatica grāmaticus ꝛ a fortitudine fortis. Differunt ſolo caſu id eſt ſola cadentia que eſt ex parte rei: ꝛ ſm illud nomen habent appellationem. Nomen enim denominatiuum debet communicare cum nomine vniuoco in principio ſed differre in fine vt a gramatica grammaticus.

¶ Poſtqꝫ auctor poſuit diffinitionem vniuocoꝝ que docet reductionē dicibilium in ſuū genus generaliſſimū qđ dicitur de ipſis vniuoce. Hic cōſequenter ponit diffinitionem denominatiuoꝝ per quā cognoſcitur reductio accidentium ad ſubſtantiam: de qua ꝑdicantur denominatiue dicēs. Denominatiua dicunt quecūqꝫ ab aliquo ſolo caſu differentia ſunt. et ſm illud nomen habent appellationē. In qua diffinitione ponit dicunt loco generis diffiniti: vt dictū eſt in ꝑcedentibus. Deinde alia pars ponitur ad differentiā vniuocoꝝ ꝛ equiuocoꝝ: qꝛ vniuoca ꝛ equiuoca non habent appellationem id eſt nominationem ſm illud nomen abſtractū a quo differūt ſolo caſu ſicut denominatiua: ſed ꝑmo ꝛ per ſe important ſua ſignificata ꝛ non per cadentiam ab aliquo.

Primo sciendū ꝙ in denoīatione tria requiruntur. ſ. denominās denominatū ꝛ denominatiuū. Denominās eſt forma accidētalis que iportatur per nomē abſtractū. Et dicit denominās quaſi de ſe alio nominans: quia de ſe dat concreto: quod predicatur ꝛ nominet ſubiectū. Sed denominatiuum eſt accidens con-

cretũ qđ predicaẽ denominatiue de suo subiecto: vt album vel nigrũ. Et dicĩ denominatiuũ quasi de alio nominatiuum: q2 est denominatiuũ subiecti ratiõe forme accidẽtalis que est in alio a subiecto. denominatũ est subiectum de quo predicaẽ accñs concretũ: vt in hac p̃dicatione denominatiua: sortes est alb⁹: albedo significata i hoc nomine alb⁹ ⁊ p illud abstractũ albedo est forma denominans: ⁊ illud cõcretũ album est denominatiuũ sortis: ⁊ sor. est subiectũ denominatuz. Et p hoc p3 q denominatiuũ ⁊ cõcretũ idẽ sũt: ⁊ denominans ⁊ abstractũ silr importãt.

Secundo sciendũ q ad verã denominatiõez requirũtur tres cõditiões. Prima cõditio est q forma denominãs sit alia a subiecto sic q non sit de essentia eius sicut genus respectu speciei: ⁊ q nõ fluat ex principiis essentialibus eius sicut proprium defectu cuius predicata essentialia ⁊ propria nõ predicantur denominatiue. hic enĩ non est vera denominatio: homo ẽ humanus: vel homo est risibilis. Secũda conditio est q forma denominans significetur fm cadentiam ⁊ inherentiaz ad subiectum vt fit in nomine concreto ratione cuius nulla abstracta predicantur denominatiue. Tertia conditio est q denominatiuum ⁊ abstractum conueniant in principio dictionis: ⁊ differant in fines: cuius defectu studiosus non dicitur denominatiue a virtute quia ibi non est conuenientia in principio dictionis.

Tertio sciẽdũ q triplicia sunt denominatiua: quedam fm rem tñ ⁊ nõ fm vocẽ in quib⁹. s. forma cõcreti naturaliter prouenit a forma abstracti. ⁊ tamen nõ est cõuenientia in principio dictionis ⁊ differentia in fine: ⁊ sic studiosus dr̃ denominatiue a virtute. Alia sũt denominatiua fm voceз tñ ⁊ non fm reз que habẽt conuenientiam in principio ⁊ differentiam i fine nominis abstracti ⁊ cõcreti: ⁊ tamen non important alienã naturam a denominato sicut homo ⁊ humanitas vel human⁹. Alia sunt denominatiua fm rem ⁊ vocem simul: ⁊ sunt illa quibus cõueniũt tres conditiões presupposite simul: sicut album ⁊ nigrum que sunt vera denominatiua: ⁊ solum de ipsis datur diffinitio presens.

Quarto sciendũ q denominatiuũ ⁊ denominans siue concretuз ⁊ abstractuз conueniunt dupliciter: ⁊ differunt dupliciter. Conueniũt primo in re significata: quia significant eandeз formã eẽntialiter. sicut albedo ⁊ albuз significant formaз albedinis. Dicitur. n. i predicamẽtis album aũt solam qualitateз significat. Secũdo: conueniunt in p̃ncipio dictionis: vt albedo ⁊ album: ⁊ illa cõueniẽtia in p̃ncipio dictionis significat conueniẽtiã in re significata. Sed differunt in modo significãdi ⁊ in modo essendi quia concretum significat formaз cũ cadentia ⁊ inherẽtia ad subiectum per respectum ad subiectum. ⁊ ideo dicitur concretuз quasi simul cernens formam ⁊ subiectum eius: sicut albuз significat albedinem inherenteз suo subiecto. Sed abstractum significat formam fm se sine inherentia ⁊ cadentia ad subiectum ⁊ significat eam substantiue ⁊ p modum per se stãtis: ⁊ inde dr̃ abstractum quia fi ab alio tractuз: q2 fm moduз eius significandi significat formam cum precisiõe subiecti designando ipsaз o͠mo sine suo subiecto: ⁊ inde est q non põt verificari de suo subiecto. Secundo, differunt in finali terminatione vocis ⁊ ista differentia significat differentiam q̃ est in modo significãdi iõ in diffinitione denominatiuorũ conuenienter dr̃ q differunt ab aliquo. s. quodlibet a suo abstracto in solo casu: quia solum differunt ab ipsis in cadentia ⁊ in modo significandi: ⁊ in hoc explicantur due differentie denominatiui ⁊ denominantis ⁊ subiungitur: fm illud nomen habẽt appellationem: ad explicandũ conuenientiam illorum in principali significato ⁊ in principio dictionis. vnde ordine nature concretum habet appellationem id est denominationeз a suo abstracto: quia ab ipso accipit suũ significatum: ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis.

Sed contra predicta p̃mo arguiẽ sic. in nulla bona diffinitiõe debet poni vniuersale vniuersaliter sumptũ: q2 sic talis diffinitio nõ posset vere predicari de diffinito: s3 i ista poniẽ vlẽ vliter sumptum. s. quecũq3 ergo male. ¶ Secũdo sic albuз ⁊ nigrũ sunt denominatiua: ⁊ tamẽ nõ differũt solo casu: sed etiam in principali significato. ergo in hac diffinitiõe male ponitur ab aliquo solo casu dr̃ntia sunt. ¶ Tertio sic denominatiuũ ⁊ abstractuз differũt in mõ significãdi vt prius dictũ est: ⁊ etiã in genere: sicut albedo ⁊ albus. ergo nõ differũt solo casu ergo. ¶ Quarto sic. studiosus est denominatiuũ virtutis: q2 p̃dicaẽ denominatiue de suo subiecto. ⁊ hoc nõ h3 nisi a forma virtutis: ⁊ tñ nõ h3 appellationẽ fm nomẽ virtutis ergo male dr̃ q fm illud nomẽ h3 appellationẽ. ¶ Quinto sic abstractuз denominaẽ a cõcreto sicut a iusto iusticia. ergo abstractũ h3 appellationeз a concreto ⁊ non ecõtra. ergo male dicitur q denominatiuum fm illud nomẽ abstracti habet appellationem.

Ad argumenta Ad primuз dicitur: q quecũq3 in hac diffinitiõe nõ teneẽ vniuersaliter: sed infinite. ⁊ tñ valet sicut illa que iõ nõ poniẽ vniuersale vniuersaliter sumptũ. ¶ Ad secũduз dr̃. q l3 albũ ⁊ nigrũ nõ differant inter se solo casu: tamẽ respectu suoꝝ abstractoꝝ. s. albedinis ⁊ nigredinis solo casu differũt a suis abstractis. ¶ Ad tertiũ dr̃. q negaẽ cõsequentia ⁊ causa est. quia cum dicitur solo casu: nõ solũ dicitur de cadẽtia vocis. sed etiam de cadẽtia que ẽ i modo significandi concreti ⁊ abstracti: ⁊ etiam quantum ad modos essendi qui per istos modos significãdi importãtur. ¶ Ad quartũ diciẽ. q licet studiosus sit denominatiuum fm rem: non tamen fm vocem ⁊ rem simul: ⁊ solum de illis denominatiuis datur ista diffinitio. ¶ Ad quintum dicitur. q licet fm formationem vocis que a grãmatico principaliter cõsideratur abstractum denominetur a concreto: tamen fm ordinem vere significationis ⁊ denominationis cõcretum deriuatur ab abstracto eo q abstractum importat formam fm se. ⁊ concretum importat eaз per cadẽtiam ad subiectum mõ ipsa fm se naturaliter p̃cedit inherentiam eius ad subiectuз. ideo i tali ordine cõcretum capit denominationem ⁊ appellationeз ab abstracto. ⁊ talis ordo denominationis a logico cõsideraẽ. ideo dicitur concretum ab abstracto deriuari.

¶ **Eorum que dicuntur quedaз dicuntur cuз cõplexiõe vt homo currit quedaз sine cõplexione vt homo vel currit.**

¶ Postq̃3 auctor posuit in speciali tria antepredicamẽta. s. tres diffinitiões que valẽt ad reductionem dicibiliũ ⁊ cõuenientiam eorum i aliquod vnum cõmune. Hic consequẽter ponit duas diuisiões valẽtes ad cognoscẽdũ distinctionem ⁊ differẽtiam eorum que ponuntur i p̃dicamẽto adinuicem ⁊ ab his q̃ nõ ponũtur: ⁊ q2 prius oportet distinguere illa que nõ ponũtur i predicamẽto ab his q̃ ponũtur i predicamẽto q̃3 distinguere ea que ponũtur i p̃dicamẽto adinuicem. Ideo auctor ponit primo hãc diuisionem que valet ad cognoscẽdum que ponũtur i predicamẽto ⁊ que nõ dicẽs. Eorum que dicuntur: quedam dicũtur cum complexione sicut oratio quedam vero sine complexione vt termini incomplexi. Cuius ratio est: q2 omne quod dicitur exprimitur vel significaẽ per vocem cõplexam ex pluribus vocibus significatiuis: ⁊ sic dicitur cum complexione vel exprimitur per vnam solam voceз significatiuam ⁊ sic dicitur sine complexione.

Primo sciendu3 q dici tripl'r accipiẽ. Uno mõ vt tãtũ valet sicut deriuari ab alio. vt cuз dr̃ dialectica dr̃ a dia qđ est duo id est deriuaẽ. Scđo mõ p ut tãtuз valet sicut p̃dicari vt i diffinitiõe p̃dicabilis cum diciẽ p̃dicabile est qđ aptum natuз est de pluribus dici id

est predicari. Tertio modo dici accipitur prout tm̄ valet sicut exprimi vel significari per vocem significatiuã: ⁊ isto modo sumitur in proposito: ⁊ per hoc patet quid sit diuisum in hac diuisione. Est enim dicibile quod est significabile: ⁊ dici potest per dictionem que est vox significatiua. ideo tantum valet dicere eorum que dicuntur sicut dicibilium que per vocem significatiuam exprimuntur.

Secundo sciendū q̄ complexio dupliciter accipitur. Uno modo generaliter ꝓ qua cunq̄ʒ cōpositiōe duorū adinuicē siue sit dualium rerum vel dictionū litteraꝝ vel syllabaꝝ: ⁊ isto mō nō accipitur hic. Alio modo accipit̄ soluʒ specialiter ꝓ cōpositione plurium vocuʒ significatiuaꝝ. ⁊ isto modo sumitur in proposito. ⁊ iō cōpl'o vt hic sumit̄ est cōpositio ex pluribꝰ vocibus significatiuis. Et dici cū ꝯpl'one est significari vel exprimi. p voce cōpositaʒ ex pluribꝰ vocibus significatiuis. Et dici sine ꝯpl'one est exprimi p vnaʒ solaʒ dictionem.

Tertio sciēdū: q̄ duplex est complexio. Quedaʒ ē cōplexio distās: in qua extrema copulant̄ per copulam verbalem. sicut in qualibet oratōe perfecta. Et dicitur cōplexio distans. q: extrema illius cōpositiōis accipiuntur ab anima distincte ⁊ tanq̄ʒ entia distincta cōcipiuntur ⁊ postea vniuntur adinuicem: ⁊ hoc significat̄ per copulam verbalem que est nota cōpositionis facte in intellectu. Uel etiam dicitur distans. ideo q̄ inter extrema eius mediat copula verbalis. Alia est complexio indistās cuius extrema non copulantur per copulam verbalem et se habent sicut determinatio ⁊ suum determinabile sicut fit in oratione imperfecta: vt dicendo: homo albus. Et dicitur indistans: q: extrema talis compositionis designant̄ confuse ⁊ apprehenduntur ab anima vt vnum ab alio: et ideo inter ipsa non mediat copula verbalis.

Quarto sciendū q̄ illa que dicunt̄ cum cōplexione dupliciter possunt cōsiderari. Uno modo inquantuʒ habent complexionem ex pluribus vocibꝰ ⁊ important conceptum complexuʒ. Et isto modo cōplexa non ponuntur in predicamento nisi per suas partes. ⁊ si ille partes sint de diuersis predicamentis: vt hic homo est albus. tale dicibile s'm suas partes reponitur in diuersis predicamentis. ⁊ si ille partes sint de eodeʒ predicamēto: vt animal rōnale: tale dicibile ponit̄ in eodem predicamento tm̄ s'm suas partes: q: tamen non per se est vnū dicibile: sed plura ideo. simpliciter loquendo d' quod tale dicibile complexum non est reponibile in predicamento. Alio modo potest considerari illud quod dicitur cum cōplexione. s. dicibile complexum inquantuʒ sumitur ad circūloquendum vnum incomplexum: ⁊ illo modo bene ponitur in predicamēto loco illius icomplexi: qđ circūloquitur vt quādo diffinitio ponitur loco diffiniti ad circumloquendū ipm diffinitū. Sʒ si capiat̄ diffinitio inquātū includit genus ⁊ d'iam: hoc mō non poneret̄ in p̄dicamēto per modū vniꝰ: sʒ p modū pluriū s'm suas partes. s. p modum generis ⁊ d'ie. ⁊ sic dicibilia cōplexa vt ꝯplexa sunt nō ponunt̄ i p̄dicamēto: incōplexa. v'o ponunt̄: ⁊ p hāc diuisionem cognoscimus quomodo differunt dicibilia complexa ⁊ incomplexa. ideo hec diuisio valet ad cognoscēdū d'iam eoꝝ q̄ ponunt̄ in p̄dicamēto ab his q̄ nō ponūt̄.

Sed contra predicta argūt̄ p'mo sic. omne dicibile est predicabile: cum ideʒ sit dici ⁊ predicari: sʒ omne p̄dicabile ē incōplexū. ergo ⁊ omne dicibile. ergo nulla dicuntur cum cōplexiōe. ℂ Secūdo sic. vnumquodq̄ʒ hʒ dici ⁊ significari eo modo quo habet esse: sed omne ens habet esse incomplexum ⁊ esse vnū. ergo omne dicibile ē incomplexum. ℂ Tertio sic. canis est vnum dicibile. ⁊ tamen non est incomplexum cum includat plura significata. nec complexum cum non habeat plures voces. ergo male dicitur quod dicibilium quedam dicuntur cum complexione ⁊ quedaʒ sine. ℂ Quarto sic. huius diuisionis membra non sunt opposita: quia incomplexum ⁊ incomplexum in eodem incidunt. ergo diuisio est mala. ℂ Quinto sic. omne compositum ex voce ⁊ mō ꝓferendi est cōplexū: sed oē dicibile hʒ vocem ⁊ modū ꝓferendi ergo nullum hʒ sine complexione.

Ad argumenta Ad p'mū d' q̄ si capiatur dicibile vt est aptum natū predicari: sic omne dicibile est predicabile: sed si capiatur vt est aptum natum exprimi ⁊ significari per dictioneʒ vt in proposito sumitur: sic non omne dicibile est predicabile. ℂ Ad secūduʒ dicit̄. q̄ lʒ omne ens s'm se sit vnum incomplexum: tamen in ordine ad aliud cum quo est cōplexum vel cum quo est componibile aliquod ens potest dici complexum. lʒ hoc sibi conueniat formaliter per respectum ad intellectum componentem ⁊ diuidētem qui facit actualiter tm̄ complexioneʒ que prius est in rebus s'm aptitudinem. ℂ Ad tertiū dicit̄. q̄ lʒ canis ex parte vocis ⁊ materialiter sit vnum dicibile tamen formaliter ex parte significatorum non est vnum dicibile: sed plura: non tamen debet dicibile complexum q: illa significata non habent inter se aliquam vnionem vel compositionem: nec se habent vt determinatio ⁊ determinabile. ideo illo modo non potest dici complexum vel incomplexuʒ: quia hic diuiditur dicibile quod aliquo modo habet rationem vnius dicibilis. ℂ Ad quartum d'. q̄ lʒ complexum ⁊ incōplexum materialiter coincidant in eodem: eo q̄ incōplexum materialiter est pars cōplexi: tamen formaliter opponuntur quantum ad formas cōplexi ⁊ icomplexi sicut dictum est circa diuisionem vocis per complexam ⁊ incomplexam in qua multa ponuntur que ad intellectum huiꝰ diuisionis presupponuntur. ℂ Ad quintū d': q̄ lʒ compositum ex voce ⁊ modo proferendi habeat complexionē generaliter acceptam: non tamen habet complexionem proprie dictam que est ex pluribus vocibus significatiuis: de qua est hic. solum ad propositum:

ℂ Sed antequaʒ alterum membrum huius diuisiōis sub diuidat̄ distinguēdi sūt mōi essendi in octo: quia necessarij sūt ad sequētem diuisionem cognoscendam: ⁊ ad quedam que postea dicentur. Primus igitur modus essendi in est quando dicitur aliquid in alio esse sicut pars integralis in suo toto: vt digitus in manu: paries i domo: ⁊ similia. Secundus autem modus est: sicut totum integrale in suis partibus simul sumptis: vt domus in pariete tecto ⁊ fundamento. Tertius modus essendi in sicut species in genere: vt homo vel bos in animali: ⁊ vnumquodq̄ʒ inferius in suo superiori. Quartus modus essendi in est sicut genus in specie: vt animal in homine vel boue: ⁊ similiter quodlibet superius in suo inferiori. Quintus modus essendi in est sicut forma in materia. Et iste quintus modus subdiuiditur: quia ē quedam forma substantialis: vt anima ē forma substantialis hominis. Quedam est forma accidentalis: vt albedo hominis. Et prima harum dicitur proprie esse in: sicut forma in materia vt anima in corpore. Alia autem dicitur esse i sicut accidens in subiecto: vt albedo in pariete. Sextus modus essendi in est sicut aliquid in sua causa efficiente: vt regnum in regente. Septimus modus essendi i est sicut aliquid est in suo fine: vt virtꝰ in beatitudine: Octauus modus essēdi in est sicut aliquid in suo continente: vt vinum i vase locatuʒ in loco. Hos autem octo modos essendi in distin

guit. Aristoteles in physicis. Boetius autem assi gnat nonã: quia subdiuidit quemadmodū dictū est. Unde versus. Insunt pars totum species. genus. ⁊ calor igni. Rex in regno: res in fine: locoq3 locatum.

¶ Postq3 auctor posuit primã diuisionē antepredicamentalē. Hic cōsequēter vult ponere secundam: sed q2 illa diuisio nō pōt pfecte cognosci nisi cognoscantur modi essendi in: ideo priusq3 auctor ponat illã diuisionē diuidit esse in alio per octo modos qui in his versibus continentur. Insunt pars: totū: spēs: genus: ⁊ calor igni. Rex in regno: res in fine: locoq3 locatum. Quoꝝ sic habetur sufficientia: q2 omne qđ est in aliquo vel cōuenit realiter cum eo in quo est: vel ab eo differt realiter. Si conuenit cū3 eo realiter in quo est dupliciter: vel est in eo per modu3 partis vel per modū totius. Si per modū partis hoc ē etia3 dupliciter: vel per modu3 partis integralis: ⁊ sic est primꝰ modus. Uel per modū partis subiectiue: ⁊ sic est tertius modus. Si per modum totius hoc est dupliciter: vel per modum totius integralis: ⁊ sic est secundus modus. Uel per modu3 totiꝰ vniuersalis: ⁊ sic est quartus modus. Si differt ab eo in quo est realiter: hoc ē dupliciter. Uel est i eo actualiter: vel virtualiter tm̄. Si actualiter: hoc est dupliciter. Uel id qđ est in alio dat esse ei in quo est. ⁊ facit vnū eē cū eo: ⁊ sic est qntus modus quo. s. forma est in materia. vel ab eo in quo est suscipit esse ⁊ distinguit in esse ab ipso: et sic est octauus modus quo locatus est in loco. Si sit i alio virtualiter tm̄ hoc est dupliciter: vel est in alio q̄ztum ad virtute3 pductiuam qua producit in eē: ⁊ sic est sextus modus quo effectꝰ est in cā efficiēte. vel est in eo solu3 virtualiter q̄ztu3 ad bonitate3: ⁊ sic est septimꝰ modus quo effectus h3 esse in suo fine: ⁊ nō est hic diuisio antepredicamētalis: q2 nō imediate ordinatur ad cognitione3 antepredicamentoꝝ: sed ad cognitiōe3 vnius diuisiōis antepredicamētalis: l3 ex ꝯñti valeat ad cognitione3 predicamentorum.

Primo sciendu3 ē q̄ partes diuersimode sunt i toto integrali: ⁊ totū itegrale in suis partibꝰ q2 partes sunt in toto p modu3 materie: ⁊ cōponūt ipsum totū materialiter ⁊ actualiter vniunt ⁊ cōtinent adinuice3 per formã totius sub qua vniunt. Sed totu3 integrale est in suis partibꝰ per modū forme cū sit vniens actualiter ⁊ cōtinēs suas partes adinuicē. vnde cum totum habeat ratione3 actus i respectu suarū partiū: ⁊ ex ipsis cōponatur: ⁊ actus est in eo cuiꝰ est actus. ideo totū conuenienter dicit esse in suis partibus: ⁊ nō differt realiter ab ipsis coniunctim acceptis. s3 rōne tm̄ l3 distinguat realiter a suis partibus diuisim acceptis: sicut sortes differt a manu eiꝰ: eo q̄ includit alias partes q̄ realiter a manu distinguuntur: ⁊ similiter a quacunq3 alia parte diuisim accepta.

Secundo sciendū q̄ diuersimode spēs est in genere ⁊ genus in specie. q2 species ē in genere potestate tm̄ ⁊ nō actu: ⁊ continetur sub eo fm totam entitatem eius ⁊ similiter intelligēdu3 est de qualibet alia parte subiectiua respectu sui totius. Sed genus est i specie: actu. ⁊ intellectu. q2 species non potest intelligi nō intelligendo genus. ⁊ etiam est in specie fm essentia3 ⁊ fm partem sue potestatis ⁊ non fm totam cōmunitatem eius ⁊ per hoc habetur differentia tertii modi ⁊ quarti. ⁊ licet genus ⁊ species sint idem realiter quantum ad essentiam: non tamen propter hoc sequitur q̄ idem eodem modo sit in seipso: eo q̄ genus ⁊ species distinguūtur fm diuersos modos essendi: quare non est inconueniens q̄ sub illis diuersis modis vnum insit alteri ⁊ econtra.

Tertio sciēdū circa quintu3 modu3 q̄ forma substãtialis ⁊ forma accidētalis multipli iter se differunt: ⁊ differenter sunt in aliquo. Primo mō: q2 forma substãtialis dat esse simpliciter materie i qua suscipit: q2 dat sibi esse substãtiale qđ est eē simpli. Sed forma accidentalis dat esse fm quid subiecto suo. quia solu3 dat sibi esse accidentale in genere cause formalis: ⁊ suscipit esse a suo subiecto i triplici genere cause. s. cause efficiētis materialis ⁊ finalis. Secundo differūt: quia forma substãtialis nūquam p̄supponit esse in actu ⁊ completum sui subiecti: sed in potentia tm̄. Sed forma accidētalis p̄supponit esse cōpletum in actu sui subiecti. Tertio differunt: q2 destructa forma substantiali destruitur in quo est: non aūt: destructa forma accidētali. ⁊ per has cãs qntus modus subdiuiditur a boetio in duos modos.

Quarto sciendū q̄ aliqd est differēter in sua cã efficiēte ⁊ in sua cã finali: q2 res ē in suo efficiente p hoc q̄ ipm efficiēs h3 virtutem pductiuam qua potest pducere effectum. sicut domificator habet virtutem pductiuam qua pōt producere domum: ⁊ i efficiēte p naturam nō ē cognitio effectus: sed in agente fm ꝓpositū effectus est in sua cã q̄ztum ad similitudinē eiꝰ p quã cognoscit sicut domus ē i mēte artificis fm suã similitudinem qua cognoscitur domus: ⁊ ad cuius imaginem ipsa pducitur: s3 res ē i suo fine accidentaliter tm̄. s. q̄ztū ad bonitatē eiꝰ. q2 tota bonitas rei ordinate ad finē pueniet ex bonitate finis: ⁊ sic sua bonitas continetur in suo fine. sicut bonitas securis cōtinet i secatiōe: ⁊ bonitas equi in eqtatione: ⁊ p h aliquali habet intellectus octo modorum essendi in.

Sed contra predicta arguitur primo sic. omne contentu exceditur ab eo i quo continetur. sed totum integrale nō exceditur a suis partibus. sed ipsos oēs cōtinet. ergo non cōtinet in suis partibus. ⁊ per ꝯñs nō ē i ipsis. ¶ Secūdo sic vnū oppositoꝝ nō pōt esse in alio. sed mã ⁊ forma sunt opposita. cū materia sit potētia. forma vero actus ergo forma nō ē in materia cōtra qntu3 modu3. ¶ Tertio sic effectus eētialiter ⁊ realiter distinguit a suo efficiēte ⁊ fine. cum ille due sint cause extrinsece effectꝰ. ergo res nō ē in efficiēte nec i suo fine. ¶ Quarto sic. locus ⁊ locatū distinguūtur eētialiter ⁊ realiter. q2 locus est in locāte ⁊ nō in locato. ergo locatu3 non habet eē in loco. s3 ē extra ipsu3. ¶ Quinto sic sicut aliqd ē in loco similiter aliqd ē i tpe. ⁊ tamē modus essēdi in tpe inter istos modos nō enumerat. ergo non sufficienter ponuntur modi essendi in.

Ad argumenta. Ad primū dr̄ q̄ l3 totū integrale fm supposita ⁊ eē actuale nō excedatur a suis partibꝰ. tm̄ exceditur q̄ztu3 ad eē potētiale ⁊ fm rōne3 eo q̄ eē potētiale sibi cōuenit a suis partibꝰ in qbus primo reperit. ¶ Ad secūdu3. dr̄ q̄ l3 forma ⁊ materia q̄ztum ad suos modos opponant. s. quãtu3 ad modu3 actus ⁊ modu3 potētie. nō tamē fm eē suum. per qđ quidē eē cōsistunt materia ⁊ forma in composito: ideo forma bñ ē in materia cui dat eē. ¶ Ad tertiū dicitur. q̄ l3 effectus nō sit actualiter ⁊ eētialiter in sua cã efficiēte vel finali tamē bñ est in aptitudine in ipsis ⁊ virtualiter. vt prius visum ē. ¶ Ad quartum dicitur. q̄ licet locatu3 non sit in loco per ihērētiam sic q̄ loco inhereat, tamē est in eo per cōtinētiam. quia in loco cotinetur ⁊ circūdatur. ¶ Ad qntum dr̄. q̄ l3 eē in tpe nō numerer hic distincte ⁊ formaliter. tamē equiualēter enumerat. q2 cōtinet sub octauo modo. s. sub eē in loco. q2 eē in loco ⁊ in tpe ē eē in alio vt in mensura extrinseca rei.

¶ Eoꝝ autem sunt quedam dicuntur de subiecto in subiecto vero nullo: sunt: vt genera et species: et substantie ⁊ differentie earū: que omnia dicuntur substantie vniuersales extenso nomine substantie: vt homo est animal rationale. Dici de subiecto vt hic sumitur est. dici sicut supius de iferiore. vt aial dicitur de homine: ⁊ homo de sorte: ⁊ color de albedine. Esse autem in subiecto est vt hic.

sumitur sm ꝙ accidens est in subiecto. alia vero neqz dicuntur de subiecto: neqz sunt ī subiecto vt indiuidua substantie. alia vero dicuntur de subiecto ⁊ sunt in subiecto: vt genera ⁊ species aliorum nouem predicamentorum que dicuntur de suis inferioribus: ⁊ sunt in subiecto vt accidens in subiecto: vt color dicitur de albedine vt de inferiori: ⁊ ē in corpore vt in subiecto. alia vero in subiecto sunt de subiecto autem nullo dicuntur: vt hec scientia est in anima sicut accidens in subiecto: ⁊ non dicitur de aliquo inferiori: vt iste color est ī subiecto in corpore ⁊ non dicitur de subiecto: omnis enī color in corpore est.

¶ Postq̄z auctor premisit diuisionez modorū essendi in que valet ad cognoscēdum secundaz diuisionē antepredicamentalez. Hic ꝯñter ponit secūdam diuisionez antepredicamentalem dicēs ꝙ entium dicibiliū aliqua nō sūt in subiecto ⁊ dicuntur de subiecto. ⁊ alia nec sunt ī subiecto nec de subiecto dicuntur. alia ī subiecto sūt ⁊ de subiecto dicūtur. ⁊ alia ī subiecto sūt ⁊ de nullo subiecto dicuntur. Huius diuisionis sic potest haberi sufficiētia: quia omne ens dicibile est substātia vel accidens. Si substātia hoc ē dupliciter. vel substātia vniuersalis: ⁊ sic est primum mēbrum vel substātia particularis: ⁊ sic ē secūdum. Si accidens hoc est dupliciter. vel accidens vle: ⁊ sic ē tertium membrum. vel accūs particulare ⁊ sic est quartum mēbrum. Et in hac diuisione subdiuidit secūdum membrū prime diuisionis antepredicamētalis. s. dicibile incōplexum: nō tñ diuiditur hic dicibile incōplexum in tota cōitate eius. sed solum dicibile qđ est ens reale. iō ponit Aristo. ī textu ꝓdicamētorū ī hac diuisione eorū q̄ sūt ⁊ nō eorū q̄ dicūtur.

Primo sciēdum ꝙ dici de subiecto ⁊ esse ī subiecto sic differūt īter se: ꝙ dici de sbiecto vt hic sumitur est superius dici de inferiori vnde superius: eo ꝙ dicit totum esse sui inferioris predicatur de suo inferiori: ⁊ sic capitur hic subiectum nō pro subiecto accidētis: sed ꝓ inferiori subicibili alicui⁹ superioris. Sed eē in subiecto est esse in alio vt accidēs in subiecto tāq̄z forma sibi inherens ⁊ adueniēs ei post esse cōpletum. Ad hoc. n. ꝙ sit accidens requiritur ipsum habere eius cōpletum ante se ad qđ cadit aut inheret: ⁊ sic capitur hic subiectum ꝓ subiecto accidētis qđ est indiuiduum de genere substātie: ⁊ ꝑ hoc patet quomodo diuersimode capitur sbtm dicendo ꝙ aliqua dicūtur de subiecto: ⁊ dicendo ꝙ aliqua sūt in subiecto: q2. s. in primo mō capitur pro inferiori. In scđo ꝓ ente cōpleto ⁊ perfecto qđ est subiectum accñtis.

Secundo sciēdum ꝙ in pmo mēbro huius diuisionis dr ꝙ aliqua dicunt de subiecto ⁊ nō sūt ī subiecto: ꝑ qđ intelligunt sube vles ille. eniz ꝙ sint substātie: ⁊ ꝙ sint vles. inq̄ztum sunt substātie nō sūt in subiecto: q2 ꝓprium est sube in subiecto nō esse: eo ꝙ est eus ꝑ se ⁊ nō in alio. Sed inq̄ztuz sunt vles dicunt de subiecto: q2 hñt inferiora sub ipsis. Sed in scđo membro dr ꝙ q̄dam non dicuntur de subiecto nec sunt in subiecto: ⁊ ꝑ hoc itelligunt sube particulares. Ille. eniz inq̄z sbe nō sunt in subiecto. inq̄ztū vero particulares sūt nō dicunt de subiecto: q2 non habēt aliqua inferiora sb ipsis: ⁊ ꝑ istos duos modos habetur differētia inter substantias vniuersales ⁊ particulares.

Tertio sciendū ꝙ in tertio mēbro dr: alia sūt ī sbiecto ⁊ dicunt de sbto: ꝑ quod intelligunt accidētia vniuersalia. Illa eniz inquantum accidētia sunt ī subiecto sūt: q2 oē accñs hz esse in subiecto. vñ ꝓprium accidētis est inherētia ad subiectū. sed inquantū vlia sunt dicunt de sbto. s. de suis inferiorib⁹: ⁊ cū dr in quarto membro. alia sunt in subiecto ⁊ de subiecto nullo dicūtur: per hoc intelligūtur accidētia particularia que inquātum sunt accidētia sunt in sbo: inquātum vero particularia nō dicūtur de subiecto: q2 nō habent iferiora: ⁊ istorū modorū siue mēbrorū exempla satis patēt in textu.

Quarto sciendum ꝙ sbe particulares ⁊ accidētia particularia diuersimode particularizantur ⁊ indiuiduanf. q2 particulares substātie particularizātur ⁊ idiuiduanf per materiā signatā que est ꝓncipium indiuidualionis: ⁊ sic ille sbe indiuiduanf per aliqđ de suo genere: ⁊ q2 differūt a suis spēbus per ꝓncipiū indiuiduationis iō talia idiuidua de genere sbe per aliqđ de suo genere a suis vniuersalib⁹ differūt: sed accidētia particularia particularizanf per idiuiduationez sui subiecti: q2 capiunt vnitatem ⁊ pluralitatez numeralez ab vnitate ⁊ pluralitate sui sbti: ⁊ quia suum sbtm nō est de suo genere. iō indiuiduanf per aliqđ sui generis: nec per aliqđ sui generis differūt a suis vniuersalibus sicut sbe idiuidue. Unde ex ꝓdictis patet ꝙ per hanc diuisionē cognoscif differentia eorū que ponuntur in predicamento substantie ab hiis que ponuntur in predicamētis accidētium. etiā cognoscitur differentia eorum que ponuntur in predicamento eodem scilicet penes vniuersale ⁊ particulare: ⁊ ideo habetur ad quid hec diuisio est vtilis.

Sed contra predicta arguitur primo: quicqđ dicitur de subiecto ē in subiecto: cum dici de presupponat esse in ergo nulla dicūtur de subiecto que nō sunt in subiecto: vt dicitur in primo mēbro. ¶ Secūdo sic: omne subiectuz prius est illo cui⁹ est subiectuz: sed inferius nō est prius suo superiori: ergo non est subiectuz sui superioris: ꝑ cōsequēs dici de subiecto nō ē dici de inferiori. ¶ Tertio sic aliquis homo est substātia particularis: ⁊ tñ dicitur de subiecto. i. de suo inferiori: vt dicēdo sortes est aliqs homo vbi aliquis homo est superius ad sortez: ergo male dicif ꝙ substātia particularis nō dicitur de subiecto nec est in subiecto. ¶ Quarto sic: omne qđ est in subiecto est in essentia vel esse subiecti sed accidens vniuersale nō est intra essentiam subiecti: cum nō sit de essentia eius nec de eē: cum eē rei. aliene nature nō permisceaf: igitur accidētia vlia nullo modo sunt in sbiecto. ¶ Quinto sic: oīs forma cōmunicabilis dicif de subiecto hoc est de inferiori: sed accidētia particularia sūt forme cōmunicabiles. cū oīs forma sit cōicabilis: ergo illa accidens dicunf de sbto: qđ est cōtra quartum membrum.

Ad argumēta. Ad pmūz dr ꝙ si capiaf sbiectū eodez modo subiectū: tūc verum est ꝙ quicqđ dr de sbto hoc est de inferiori est in subiecto. i. in inferiori. Sed capiēdo subiectuz diuersimode vt accipif ī istis mēbris: tūc nō omne quod dicitur de subiecto hoc est de iferiori est ī subiecto accidētis qđ est ens cōpletum ⁊ pfectum existēs actu quod est causa ⁊ occasio alteri existēti in eo: sicut homo est causa albedinis existētis in eo. ¶ Ad sm dr. ꝙ licet subiectuz accidētis sit naturaliter prius eo cuius est subiectuz: nō tñ subiectum alicui⁹ superioris: ⁊ isto modo capif hic subiectum in diffinitiōe dici de subiecto. ¶ Ad tertiū dr. ꝙ licet aliquis homo ꝑ predicatiōe speciei ⁊ cōsiderando ipsum ex parte nature ꝯete dicatur de sorte vt de inferiori: nō tñ predicatione indiuidui: ⁊ cōsiderādo ipsuz ex parte signi ꝯñentis naturā: sed hoc modo dicēdo sor. est aliquis hō predicaf idem realiter de seipso: ⁊ nō superi⁹ de iferiori. ¶ Ad quartū dr: ꝙ lz accidēs nō sit in essentia subiecti tanq̄z principium eius eēntie: tñ per iherētiaz dr esse in eēntia subiecti ex ꝯñti vt est in toto cōposito ⁊ sub eē ipsius: sed tñ per se ⁊ pmo nō iheret eēntie vel eē: sed toti cōposito: lz q̄nq̄z rōne materie ⁊ quandoqz rōne forme. ¶ Ad quintū dicitur: ꝙ licet omnis forma sm se accepta sit cōmunicabilia: non tamē forma accepta ⁊ indiuiduata per subiectuz eius: sed est in cōmunicabilis: ideo accidens particulare: eo ꝙ particulare nō est cōmunicabile nec dicitur de subiecto.

¶ Quando alterum de altero predicatur vt de subiecto: quecunq de eo predicatur dicuntur: omnia de subiecto dicuntur: vt sortes est homo: homo est animal: ergo sortes est animal. Diuersorum generum et non subalternatim positorum diuerse sunt species et differentie: vt animalis et scientie que sunt diuersa genera: differentie. n. animalis sunt rationale et irrationale: diuiditur enim per has differentias: vt animalium aliud rationale aliud irrationale. Differentie autem scientie sunt naturale: morale et sermotionale. Diuiditur enim per has differentias: vt scientiarum alia naturalis: alia moralis: alia sermotionalis.

¶ Postquam auctor superius posuit duas diuisiones valentes ad cognoscendum differentias dicibilium inter se tam ponibilium in predicamento quam non ponibilium. Hic consequenter ponit duas regulas antepredicamentales valentes ad cognoscendum ordinem illorum que in predicamento ponuntur. Et quia prius est cognoscere ordinem dicibilium respectu vnius predicamenti quod docetur per primam regulam quam cognoscere ordinem ipsorum respectu diuersorum predicamentorum quod fit per secundam regulam: ideo conuenienter preponit primam istarum regularum que talis est. Quando alterum de altero predicatur vt de subiecto quecunque de eo quod predicatur dicuntur omnia de subiecto dicuntur: vt si sortes est homo et animal predicetur de homine etiam predicabitur de sorte.

Primo sciendum quod in ista regula per illud quod predicatur siue per predicatum intelligitur superius huius modum predicandi alicuius predicabilis: et per subiectum intelligitur inferius alicuius superioris: ideo sensus regule est quando aliquod superius predicatur de suo inferiori quecunque predicantur essentialiter de illo superiori etiam predicantur de inferiori eius. Cuius ratio est: quia superius actualiter includitur in suo inferiori: ideo quecunque insunt tali superiori et de ipso predicantur essentialiter sunt etiam actualiter in suo inferiori: et de illo actualiter predicantur: et si primum superius essentialiter predicetur de suo inferiori etiam sua superiora predicabuntur essentialiter: et si accidentaliter etiam sua superiora predicabuntur accidentaliter de suo subiecto: et per hoc patet quod ista regula valet ad cognoscendum ordinem dicibilium in vna linea predicamentali: et quomodo de se omnia superiora alicuius generis sunt superiora suarum specierum: et etiam que predicabilia possunt de seinuicem predicari.

Secundo sciendum quod secundum istam regulam debent obseruari due conditiones. Prima est quod prima propositio sit directa et ordinata siue sit ibi essentialis predicatio siue accidentalis: oportet enim ibi aliquod superius predicari secundum ordinem alicuius quinque predicabilium. Secunda conditio est quod in secunda propositione sit predicatio essentialis et directa: defectu cuius hic non argumentatur per regulam: homo est animal: animal est asinus: ergo homo est asinus: quia in secunda propositione non est essentialis predicatio: cum inferius non predicetur essentialiter de suo superiori: quod tamen hic requiritur propter hoc quod reducendo talem ordinem ad syllogismum secunda propositio fit maior in prima figura: et illa oportet esse vniuersalis semper actualiter vel virtualiter: et non esset virtualiter vniuersalis nisi esset ibi predicatio essentialis: et tenet etiam ista regula in negatiuis: supposito tamen quod prima propositio sit affirmatiua quam oportet fieri minorem in prima figura et in secunda propositione predicatum negatur essentialiter de predicato prime vnde sequitur: sortes est homo: homo non est asinus: ergo sortes non est asinus.

Tertio sciendum quod secunda regula antepredicamentalis talis est. Diuersorum generum et non subalternatim positorum diuerse sunt species et differentie. Cuius ratio est: quia species et differentie alicuius generis essentialiter descendunt a suo genere: et dicunt eandem essentiam cum ipso. sed diuersa genera essentialiter differunt: ergo species et differentie includunt essentias oppositas illorum generum et per consequens diuersorum generum et non subalternatim positorum diuerse sunt species et differentie: et per hoc patet quod ista regula valet ad sciendum quomodo sub diuersis predicamentis debent ordinari diuerse species et quomodo essentie predicamentorum sunt impermixte.

Quarto sciendum quod genera subalternatim posita dicuntur quorum vnum essentialiter est sub alio sicut corpus et animal: et per oppositum illa dicuntur non subalternatim posita: quorum vnum non continetur sub alio essentialiter vt sunt substantia et qualitas: et in hac regula dicitur non subalternatim posita ad differentiam generum subalternatim positorum: quia ipsorum possunt esse eedem species et differentie. sicut species animalis sunt species corporis et etiam substantie: licet non sint immediate respectu illorum generum: similiter differentie animalis ex consequenti sunt differentie coordinationis substantie: licet genera posita non subalternatim non possunt ex consequenti habere easdem differentias nec species propter causam prius dictam.

Contra predicta. Primo arguitur sic: non sequitur: sortes est homo: homo est species: igitur sortes est species: et tamen ibi arguitur per primam regulam: ergo illa non est bene assignata. ¶ Secundo sic. Non sequitur per illam regulam: homo est albus: album est accidens: ergo homo est accidens: et tamen arguitur secundum conditiones regule prime: ergo non est sufficiens. ¶ Tertio sic. Substantia et quantitas sunt diuersa genera: et tamen corpus est species vtriusque: ergo male dicitur in secunda regula: diuersorum generum diuerse sunt species. ¶ Quarto sic. Animal et scientia sunt diuersa genera non subalternatim posita: et tamen ipsorum est eadem differentia scilicet rationale quod est differentia hominis. quia diuidit animal: et etiam scientiam: quia scientia diuiditur per scientiam rationalem et realem: ergo diuersorum generum non sunt diuerse differentie. ¶ Quinto sic. Intellectiuum est differentia hominis: et etiam angeli: et tamen homo et angelus non continentur sub eodem genere sed sub diuersis: quia homo continetur sub corpore: et angelus est substantia incorporea: ergo diuersorum generum est eadem differentia.

Ad argumenta. Ad primum illorum dicitur: quod ibi non arguitur per regulam: quia in hac propositione: homo est species: non est predicatio essentialis: quia intentiones secunde non predicantur de prima essentialiter: sed accidentaliter solum eo quod dicunt respectus accidentales qui accidunt rebus prime intentionis: et eodem modo diceretur de ista: homo est substantia: substantia est genus: ergo homo est genus: et sic de aliis. ¶ Ad secundum dicitur quod album in predicato prime propositionis: et in subiecto secunde differenter tenetur: quia in prima album tenetur contractum ad subiectum secundum quod dicit totum esse eius. In secunda vero tenetur sub propria ratione eius et non inquantum dicit esse per respectum ad suum subiectum: ideo in illa secunda propositione non predicatur aliquid de predicato prime formaliter accepto: sicut tenebatur in prima: ideo non arguitur per primam regulam: sed committitur fallacia accidentis. ¶ Ad tertium dicitur quod corpus non est species substantie et quantitatis capiendo corpus vniuoce: sed capiendo equiuoce tamen: quia prout corpus est substantia que potest suscipere tres dimensiones est species substantie: et secundum quod importat actu illam dimensionem scilicet longitudinem latitudinem et profunditatem est species quantitatis: et sic non tenetur equiuoce non est vna species sed diuerse. ¶ Ad quartum dicitur quod rationale non est eadem differentia vt est differentia animalis et scientie: quia non tenetur vniuoce sed equiuoce: quia secundum quod dicit formam qua possumus vti ratione est differentia animalis: et secundum quod dicit scientiam que est de ente rationis est differentia scientie. ¶ Ad quintum dicitur quod intellectiuum non reperitur equaliter in homine et in angelo: nec sunt intellectus hominis et angeli in equali gradu perfectionis: cum intellectus angeli sit perfectior essentialiter intellectu hominis: et ideo intellectiuum dicitur de ipsis analogice et non vniuoce: ideo non est differentia eadem.

e

Orum que secundum nullam complexionem dicuntur: singulum eorum aut significat substantiam aut quantitatem aut qualitatem aut ad aliquid aut agere

aut pati aut vbi aut quãdo aut sitũ eẽ aut hr̃e. Est enim substantia vt exemplariter dicaſ. vt hõ equ⁹ quãtitas vt bicubitũ tricubitũ: qualitas vt albedo nigredo: ad aliqd vt duplum triplum: vbi vero vt in loco esse: qñ ãt vt heri fuisse cras fore: situs vt iacere: sedere: habere: vt calciatum esse: armatũ esse agere vt secare vrere: pati vt secari vri.

¶ Postq̃ʒ auctor determinauit de antepredicamentis q̃ necessario reqrunẽ ad cognitionẽ p̃dicamẽtoꝝ. Hic ɔ̃siter incipit determinare de p̃dicamẽtis: ⁊ qꝛ cognitio gñalis ⁊ confusa p̃cedit in nobis cognitionẽ spãlez ⁊ distinctã: adeo determinat de ipsis in gñali primoq̃ʒ in spãli p̃mittens talẽ diuisionẽ. Eoꝝ que dñr ſm nullã cõplexionẽ .i. vnũqdq̃ʒ dicibiliũ incõpleroꝝ singulũ aut significat subam aut q̃titatem aut qualitatẽ aut ad aliqd: ⁊ sic de aliis: de quolibet istorum satis patẽt exẽpla in textu: vnde pʒ q̃ ista diuisio non ẽ vnũ antepredicamentũ: qꝛ non p̃cedit determinationem p̃dicamentoꝝ. ſʒ determinat de p̃dicamentis in gñali distinguendo ipsa ⁊ exemplificando de quolibet ipsorum.

Primo

sciendum q̃ dicibile incõplexuʒ accipitur dupl'r. Uno mõ pro oi illo qḋ significaẽ p vnam vocẽ incõplexam vt capiẽ in p̃ma diuisione anṗedicamẽtali: ⁊ isto modo nõ capitur hic: qꝛ multa dicibilia hoc modo incomplexa sunt que non ponunẽ in aliquo p̃dicamento vt chymera ⁊ multa alia entia rõnis. Alio mõ capitur specialiter solum pro dicibili incõplexo ordinabili in genere: ⁊ hoc mõ sumitur dicibile in ista diuisione pʒ q̃ significat substantiam q̃titatem ⁊c. ⁊ p hoc q̃ dicit significat: dat intelligere q̃ hic non considerantur res sub rõne entis: nec homo ordinatur in predicamentis. Sed considerantur ille voces per quas res significantur: ⁊ sub tali consideratione ordinantur res in predicamento.

Secundo

sciendum est q̃ ad hoc q̃ aliqd sit ordinabile in gñe quattuor conditiões requiruntur. Prima ẽ q̃ tale dicibile sit vnum formaliter ⁊ virtualiter qꝛ si eẽt equiuocũ: eẽnt plura dicibilia: ⁊ posset ordinari in diuersis ordinibus siue in diuersis p̃dicamentis: ⁊ propter hoc equiuoca vt equiuoca sunt non ordinantur in predicamẽto. Secunda ɔditio ẽ q̃ tale dicibile sit icomplexum: qꝛ si eẽt complexum ſm diuersas partes eius esset in diuersis predicamẽtis vel in diuersis locis eiusdeʒ ordinis: sicut pʒ de diffõne: genus .n. ponitur i recta linea: differẽtia vero in linea laterali: ⁊ pp hanc rationẽ complexa non ponuntur in genere ſm se vt complexa sunt: sed ſm suas partes solum vel inq̃ʒtũ sumunẽ pro vno incõplexo. Tertia conditio ẽ q̃ tale dicibile sit ens reale: ⁊ q̃ habeat ordinem certum in rebus: ⁊ propter hoc entia rationis: vt chymera ⁊ hyrcocervus ⁊ similia non ponuntur in predicamentis. Quarta conditio ẽ q̃ tale dicibile sit vniuersale vel particulare: qꝛ ordinatio ſm sub ⁊ supra fit ſm rationes vniuersalis vl' particularis: sic q̃ particulare ponitur sub: ⁊ vniuersale supra: ⁊ propter hoc deus non ponitur in predicamento: nõ .n. ẽ vniuersalis: qꝛ nõ possunt eẽ plures dii nec particularis cum nõ habeat aliquid supius vniuocũ: ⁊ per hoc patet q̃ id qḋ diuiditur in presenti diuisione est dicibile incomplexum ordinabile in genere.

Tertio

sciendum q̃ huius diuisionis sic habeẽ sufficientia: qꝛ omne dicibile ordinabile in genere vel dicit ens per se vel in alio: si primum sic est suba: si secundum hoc est dupliciter: vel est ens absolutum vel respectiuum: si absolutum hoc est dupliciter: vel cõsequitur substantiam gratia materie: ⁊ sic est q̃titas: vel gratia forme sic ẽ qualitas: si respectiuum hoc ẽ dupl'r: vel sumitur a respectu substantie ad aliquid extrinsecũ vel a respectu alicuius extrinseci ad subam: si primum hoc est dupliciter vl' dicit respectum partiũ substantie ad suum totuʒ ⁊ ad locũ ⁊ sic ẽ situs: vel dicit respectũ simplicez substantie ad aliqd extrinsecum: ⁊ hoc est tripliciter: qꝛ vel oritur a forma: ⁊ sic est actio: vel oritur a materia: ⁊ sic ẽ passio vel a toto composito: ⁊ sic ẽ ad aliquid. Si vero dicat respectum extrinseci ad subam hoc ẽ dupliciter. vel tale extrinsecum est adiacens ⁊ applicatum sumitur: ⁊ sic ẽ habitus: vel adiacens tm̃: ⁊ hoc est dupliciter: vel adiacet rei in motu: ⁊ sic est quãdo: vel in q̃ete: ⁊ sic est vbi: ⁊ p h̃ hʒ q̃ tm̃ decẽ sũt p̃dicamẽta.

Quarto

sciendum q̃ predicamentuʒ est genus generalissimum respectu alicuius coordinationis: vel ẽ ipsa tota coordinatio: ⁊ dicitur predicamentũ de predicari ⁊ metior metiris: quia ẽ mensura omniũ aliorum que sunt in tali genere. vel etiam quia in se vel sub se colligit omnia predicata eiusdẽ generis: ⁊ sicut pʒ in diffinitione predicamenti: predicamentum potest accipi dupl'r: ⁊ vtroq̃ʒ modo tm̃ decem sunt predicamenta: qꝛ si sumatur primo modo pro genere generalissimo tm̃ decem sunt genera generalissima: ⁊ qꝛ coordinationes predicamentales distinguũtur per generalissima que sunt prima principia formalia illarum coordinationum: igitur si scḋo sumaẽ p tota coordinatione erunt decem predicamenta solũ.

Sed contra

predicta primo arguitur sic. Ens est dicibile ⁊ incomplexum ⁊ similiter res aliquid vnum verum bonum que sunt transcẽdentia: ⁊ tamẽ non ponuntur in aliquo p̃dicamento: cũ ens sit cõmunius quolibet p̃dicamẽto ergo ista diuisio nõ valet. ¶ Secundo sic. Deus ẽ in p̃dicamẽto: ⁊ tamẽ non ẽ i aliquo istorum: ergo diuisio mala: antecedẽs pʒ: qꝛ omne particulare dicibile incompleruʒ ponẽtur in predicamento: ſʒ deus ẽ quoddam particulare cum sit vnum eus in numero: sed vnum in numero ⁊ particulare idẽ sunt: g. ¶ Tertio sic. Genus ⁊ spẽs sunt dicibilia incomplexa: ⁊ tamẽ nõ ponuntur in aliquo istorum predicamẽtoꝝ: igiẽ. ¶ Quarto sic. Isti termini incomplexi propositio ⁊ oratio sunt dicibilia incomplexa ⁊ ordinabilia in genere: qꝛ propositio ẽ spẽs respectu orationis: ⁊ tamen non sunt in aliquo istorũ predicamentorum. ¶ Quinto sic. Materia est dicibile incomplexum ⁊ ens reale ⁊ sibi conueniunt conditiones ordinabilium: ⁊ tamen non ponitur in aliquo istorum: ergo non sufficienter enumerantur hic predicamenta.

Ad argumenta.

Ad primum istorum dr̃: q̃ licet ens ex parte vocis sit vnũ dicibile quodãmõ: tñ ex parte significatoruʒ eius non est vnum dicibile. ſʒ multa dicibilia: qꝛ ipsum acceptum in cõmuni non est vniuocum: igitur non ponitur in aliq̃ vno predicamento: sed ſm diuersa significata eius ponitur ĩ diuersis predicamentis: similiter dicenduʒ ẽ de aliis transcẽdentibus. ¶ Ad scḋm dicitur: q̃ lʒ deus sit vnus in numero: qꝛ ẽ indiuisibilis: non ẽ tamẽ quoddam particulare: qꝛ particulare dicit partem alicuius totius. deus autem sub nullo toto continetur: ⁊ lʒ vnum in numero ⁊ particulare ĩ aliquo sunt idem realiter: tamẽ non sunt ideʒ formaliter ſʒ differunt ratione vt dictum est. ¶ Ad tertium dr̃: q̃ lʒ genus ⁊ spẽs de mãli significato eorum dicant ens reale aliquod: tamẽ quantũ ad sua formalia significata iportat entia rõnis a quibus sumunẽ intẽtiones scḋe: ⁊ illi respectus non sunt entia realia: ideo genus ⁊ species non ponuntur per se in predicamento. ¶ Ad quartum dicitur: q̃ licet isti termini propositio ⁊ oratio ex parte vocis sint dicibilia incomplexa: tamen ex parte significatorum sunt dicibilia cõplexa: ⁊ quia hic non considerantur voces tm̃ sed capiuntur voces pro rebus significatis: ideo propositio ⁊ oratio: ⁊ alia que importaut dicibilia complexa non sunt in predicamento: ideo male ponit Buridanus vndecimum predicamentum .s. signi ad reponendum omnia ista signa vel entia rationis. ¶ Ad quintuʒ dr̃. q̃ lʒ materia sit ens reale reductiue ⁊ per modum principii: non tamen ẽ ens cõpletum: ideo per se non ponitur in predicamẽto: ſʒ bñ ponitur reductiue in predicamento substantie. ⁊ per modum principii substantie corporee eo modo quo ipsa est ens.

b His habitis dicendū est de vnoquoqꝫ ipsorum predicamentorū: ⁊ primo de substantia cū sit prior aliis p̄dicamentis. Substantia diuiditur per primam substantiam ⁊ secundam. Prima substantia est que proprie ⁊ principaliter ⁊ maxime substare dicitur. Uel prima substantia est que neqꝫ de subiecto dr̄ neqꝫ in subiecto est: vt aliqs hō ⁊ aliqs eqn᷒.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de decem p̄dicamētis in generali. Hic ꝯsiter determinat de ipsis in sp̄ali: ⁊ q2 suba est prior accn̄tibus nā diffinitione ⁊ tpe: ⁊ ē cā oium accidentium in triplici gn̄e cause. s. efficiētis mālis ⁊ finalis: ⁊ causa nāliter p̄cedit suum effectū: ideo prius auctor determinat de substantia q̄ꝫ de accidētibus: ipsaꝫ p̄mo diuidēs per p̄mam ⁊ scđam subam. Cuius diuisionis sic habet̄ sufficientia: q2 omnis substantia vel ꝑ se p̄mo substat accidētibus vt substantia particularis: ⁊ sic ē substantia p̄ma: vel secundario substat accidētibus vt substantia vlis: ⁊ sic ē secunda substantia: ⁊ ꝑ hoc pꝫ ꝙ non sunt ponende tres aut quattuor substantie: sꝫ solum due. s. prima ⁊ scđa: eo ꝙ ois substantia vel est particularis: vel vniuersalis: sꝫ oēs vles substantie secundo substant accidentibus per hoc ꝙ sūt in primis: particulares vero primo ⁊ per se substant.

Primo sciendū ꝙ substantia tripl᷑ accipitur. Uno mō vt ē p̄ma ⁊ pfectior ps entis: ⁊ sic est de consideratione metaphysici. Scđo mō vt ē genus ⁊ p̄ncipiū p̄mū oiuꝫ subaꝝ: ad qđ oēs alie reducunt̄. Tertio mō accipitur vt ē primum subm omniū accidētiuꝫ: ⁊ istis duobus modis consideratur a logico: principalius tamē vt est subm accidētium que distinguunt̄ inter se sꝫ diuersos modos predicandi de prima substantia: ideo hic conuenientius diuiditur per primam ⁊ secundam inq̄ꝫtum est subm accidentiū ⁊ diuersimode substat ipsis q̄ꝫ diuideretur sub ratione generis in suas species.

Secundo sciendum ꝙ nomen substantie a duobus sumitur. Primo mō a ꝑ se essendo: ⁊ sic sumit̄ a proprio eē substantie. qđ ē eē per se ⁊ absolutum: ⁊ hoc modo substantia vniuoce dicitur de omnib᷒ substantiis: ⁊ est genus ipsaruꝫ. Alio modo sumitur a substando: ⁊ sic sumitur ab esse respectiuo substantie quo ē in potentia ad substandū accn̄tibus: ⁊ isto mō suba prius dr̄ de substantiis pticularibus que p̄ncipaliter substant accidentibus q̄ꝫ de substantiis vlibus que secūdario substāt: ⁊ quia hic diuiditur substātia inq̄ꝫtum habet substare accidentibus: ⁊ vt sic per prius dicitur de primis substātiis q̄ꝫ de secundis: ideo ista diuisio ē diuisio analogi in sua analogata: ⁊ hinc est ꝙ ꝑ prius suba diuiditur q̄ꝫ diffiniat̄: q2 equiuocum prius est diuidendum q̄ꝫ diffiniendum.

Tertio sciendum ꝙ suba prima vno modo sic diffinitur. Prima suba est que proprie ⁊ principaliter ⁊ maxīe substare dicit̄: in qua diffinitione ꝑ illud relatiuum que subintelligitur suba loco generis diffiniti: ⁊ ponitur proprie ad differentiam accidentium in quibus lꝫ vnum aliquo modo substet alteri sicut superficies albedini: tamen hoc non est proprie ⁊ tanq̄ꝫ subiectum principale ⁊ per se subsistens sicut prima suba: deinde ponitur principaliter ad dr̄iam secundaꝝ substantiarū que minus principaliter ⁊ secundario substant accidentibus. Tertio ponitur maxime ad dr̄iam specierum de gn̄e substantie q̄ magis principaliter videntur substare q̄ꝫ genera: sed adhuc p̄ma suba pluribus substat q̄ꝫ illa species: q2 quibuscunqꝫ substat species substat indiuiduum ⁊ vltra hoc ipsi speciei: ⁊ ponitur substare ad explanandum esse substantie que est susceptiua accidentium.

Quarto sciendū ꝙ aliter diffinit̄ p̄ma suba q̄ ē q̄ nec in subiecto nec de sbiecto dicit̄ vt aliquis hō aliquis equus: in qua diffinitiōe subintelligit̄ genus diffiniti. s. substātia. Deinde dr̄ que nec est in subo ad dr̄iam accidētiū que sunt in subo. deinde ponitur nec de subiecto dr̄ ad dr̄iaꝫ secūdarū substantiarū: q̄ lꝫ nō sint in subiecto tamē de subiecto dicunt̄. Prima enim substantia hꝫ ꝙ sit suba ⁊ ꝙ sit p̄ma: in q̄ꝫtum enim substantia cōuenit cū secundis subs̄tātiis ⁊ sibi ꝯuenit nō esse in subiecto q2 hoc est cōe omni substātie sꝫ inq̄ꝫtū p̄ma est nō hꝫ inferiora sub se nec dicit̄ de subiecto: ⁊ ꝑ hoc differt a secūdis substātiis: ⁊ in ista diffinitiōe exemplificat̄ ꝑ indiuiduū vaguꝫ: vt aliqs homo aliqs equus: magis q̄ꝫ ꝑ indiuiduū determinatum: eo ꝙ indiuidua determinata vt determinata sunt ꝑ ꝯditiones indiuiduantis sunt ab arte relinquenda: ⁊ per hoc patet diuisio substantie ⁊ diffinitiones p̄mi mēbri eius.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo: vbi ē equalitas ibi non ē p̄mū ⁊ secundum: sꝫ substātia equaliter dicitur de ambabus substātiis cū sit gen᷒ ipsarū: ģ male hic diuiditur ꝑ p̄mam ⁊ secundaꝫ. ¶ Secūdo sic: vnū membꝝ huius diuisionis p̄dicat̄ de alio: q2 scđa p̄dicat̄ de p̄ma. ģ p̄ma ⁊ secunda non opponuntur. ģ ista diuisio non dat̄ per opposita. ¶ Tertio sic: materia p̄ma p̄ncipalr̄ sb̄stat: q2 sb̄stat forme substātiali ⁊ p̄ma substātia solū substat accn̄tib᷒: ⁊ tn̄ nō est prima substantia ergo illa diffinitio cōuenit aliis a diffinito. ¶ Quarto sic omnis passio: que realiter conuenit pluribus indiuiduis ꝯuenit ipsis realiter ratione alicuius cōmunis in quo cōueniunt: sed substare est passio cōmunis omnibus substantiis primis. ergo conuenit ipsis ratione alicuius superioris ipsarum: sꝫ tale superius non est nisi scđa substantia. ergo substare per p̄us ꝯuenit secunde substantie principalius q̄ꝫ prime. ¶ Quinto sic. diffinitio prime substantie solum datur ꝑ negationem. ergo non sufficienter nisi diffiniti explicat. ergo non est sufficiens.

Ad argumenta. Ad primum dr̄. ꝙ lꝫ substantia vt dicitur a per se essendo dicatur equaliter de omnibus substantiis ⁊ vniuoce. tn̄ non vt dicitur a substando ⁊ isto modo diuiditur hic. ¶ Ad secundum dr̄. ꝙ licet secunda substantia ⁊ p̄ma: sm̄ id quod sunt non opponantur ⁊ secunda p̄dicetur de prima: tn̄ sm̄ rationem primi ⁊ secundi opponuntur: ⁊ sic sunt membra diuisionis. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ licꝫ materia prima ꝓprie ⁊ principaliter substet respectu forme substantialis: non tn̄ respectu accidentium sꝫ totum cōpositum principalis substat accidētibus: ⁊ materia ⁊ forma non substant ipsis nisi ex consequenti inq̄ꝫtum sunt in toto composito ⁊ de tali substare accidētibus solum intelligitur in ista diffinitiōe. ¶ Ad quartum dr̄. ꝙ lꝫ substare ꝑ p̄us ꝯueniat secūde substātie. s. sube in cōi sicut cause ⁊ forme a qua ꝓuenit talis passio: non tn̄ sibi primo ꝯuenit tanq̄ꝫ subiecto: sꝫ istud per prius ꝯuenit prime substantie: q̄ est ens seu subiectum completum seu subsistens: per hoc ꝙ non ē in alio ⁊ ꝙ est vltima. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ in secunda diffinitione prime substantie licet ponātur due negationes tn̄ ponuntur ad explicandum aliquam affirmationē: ibi. n. explicatur quod p̄ma substātia est p̄ma in substando per hoc quod non est in alio: ⁊ quod est in vltima predicando per hoc quod non dicitur de subiecto. i. de inferiori. ⁊ etiam prima ps diffinitionis est affirmatiua.

¶ Secunde substātie sūt species in qbus sūt prīe substātie: ⁊ haꝝ specierū genera: vt homo est aial. Est. n. aliquis hō in hoīe qui est species: ⁊ homo in animali qđ est genus. ¶ Indiuidua substātie dicūt prime substantie: q2 primo substāt aliis: genera vo ⁊ species eorum dicunt̄ secunde substātie: q2 secūdo substāt. Aliquis. n. homo dicit̄ grammaticus

τ currens τ animal τ substantia: τ ita homo dicit grammaticus currens animal τ substantia. Item ea que dicuntur de subiecto omnia predicantur noīe τ rōne: vt hō predicat de sorte τ platone. Eorum vero que sunt in subiecto vt ī pluribus inenit quorum neqꝫ nomen de subiecto neqꝫ ratio predicatur. vt hec albedo vel hoc albuꝫ. In aliquibus autem nomē nihil prohibet predicari aliquādo de subiecto: ratione vero predicari de subiecto est impossibile: vt albuꝫ de subiecto predicatur: ratio vo albi nunquā de subiecto predicatur.

¶ Postq̄ꝫ auctor supius determinauit de p̄mo mēbro diuisionis subē. s. de p̄mis substantiis. Hic ɔ̄sñter determiat de scdo mēbro. s. de secundis substātiis dicēs: φ scde substantie sunt vl'ia: vt gn̄a τ spēs in quibus sunt p̄me subē: τ dicuntur substantie vniuersales secunde: eo φ tales substātie secundario substant accid. tibus nō p̄mo τ per se: sicut substātie particulares. Cuius ratio ē: q: accidēs fluūt imediate a p̄ncipiis indiuidui: τ subē vl'is non includunt p̄ncipia indiuidui ideo non p̄mo substant accidētibus: sꝫ soluꝫ ex ɔ̄sñti in q̄ꝫtum habent esse in primis substantiis.

Primo sciendū φ subē vl'es dupli consideranť. Uno mō q̄ꝫtum ad eē eētie ipsaruꝫ τ q̄ꝫtum ad hoc qd̄ ē p se eē: τ hoc mō sunt priores substantiis particularibus: eo φ sūt cāe formales ipsaꝝ ipsis dātes eē nomē τ rōnē. Alio mō ɔ̄siderant̄ s̄m eē existētie: τ q̄ꝫtuꝫ ad hoc φ ē substare accñtibus: τ hoc mō substātie p̄ticulares precedunt vl'es. Cuius rō ē: q: substantie vl'es non hn̄t esse existentie nec substare accñtibus nisi ex ɔ̄sñti τ s̄m eē qd̄ habent in p̄mis substantiis. τ ideo subē vl'es q̄ꝫtum ad existere τ substare accidentibus dicuntur secunde substantie.

Secundo sciendūꝫ φ scde subē diuersimode sūt in p̄mis τ p̄me in secundis: p̄me eniꝫ sunt in secūdis virtualr̄ τ potētialiter tm̄: sicut ps tot'vlis est in toto vl'i: τ inferius in suo supiori: sꝫ secūde subē sūt in primis actu τ intellectu: q: sunt de itellectu τ eēntia p̄maꝝ substantiaꝝ τ solū hn̄t eē exñtie in p̄mis substātiis: non tñ capiunt illud eē exñtie a p̄mis substātiis: sꝫ in gn̄e cāe efficientis τ finalis causant̄ a causis extrīsecis sicut a p̄ma cā τ a nā: sꝫ in gn̄e cāe formalis hn̄t a seipsis sicut sūt forme q̄dam τ nō hn̄t ipsum ab aliis cā formali: τ in gn̄e cāe mālis quodāmō τ s̄m quid accipiunt esse a primis que sunt materia in qua respectu ipsarum secundarum substantiaꝝ.

q̄d sit p̄dicari denominatiue 39 ... 101

Tertio sciendū φ ea que dicunt̄ de subiecto. s. superiora aliquoꝝ inferioꝝ τ ea que sūt ī sbto. s. accidentia diuersimode p̄dicant̄ de suis subiicibilibus: quia supiora p̄dicant̄ de suis inferiorib' noīe τ rōne: τ causa ē: q: illud dr̄ p̄dicari s̄m nomē cuius nomē de aliquo p̄dicat̄ seu verificat̄: τ illud dr̄ p̄dicari rōne cuius diffō vel essentia includit̄ eēntialr̄ in inferiori. sed omne supius s̄m nomen eius verificat̄ de inferiori τ includit̄ eēntialr̄ in diffinitione sui inferioris: τ ēt diffō eius conuenit suo inferiori: ideo oē superius eēntiale predicatur noīe τ rōne de suis inferioribus: τ sic p̄dicatur vniuoce sꝫ accidētia aliqua nec nomine nec rōne de subiecto p̄dicantur vt albedo τ nigredo. Alio vero noīe p̄dicant̄ sꝫ non ratione sicut albū vel nigrum: τ sic solum prediĉatur denoīatiue de suis subiectis.

Quarto sciendū φ duplex est accñs: q: quoddaꝫ ē accidens abstractum qd̄ importat formā accidentalē s̄m se τ non s̄m inherentiā eius ad sbtm vt albedo: τ tale accñs nullo modo de sbiecto p̄dicat̄: q: omne illud quod de alio p̄dicatur debet dicere totum esse eius: sꝫ accñs abstractum non dicit totum eē sui subiecti: sꝫ importatur cū p̄cisione subti τ sine inherentia ad ip̄m: τ nō p̄dicatur de subto nec noīe nec rōne. Aliud ē accidens ɔ̄cretū quod importat formā cum inherentia ad subtm: τ tale de subiecto p̄dicat̄ noīe sꝫ nō rōne. Cuius cā ē: q: p̄dicari ratione est eēntialiter includi in rōne alterius: mō accñs concretum non p̄dicatur eēntialiter de suo subo: nec includit̄ essentialiter in rōne sui subiecti: ideo non p̄dicat̄ de ip̄o sꝫ ratione: τ p hoc cognoscit̄ dr̄ia secundaꝝ substātiaꝝ τ accidentiū respectu p̄me substantie. secunde eni substantie p̄dicantur de ipsis vniuoce: accñtia vero denoīatiue tm̄: p hoc etiam cognosci pōt quid ē eē ī subiecto τ quid dici de subiecto que in diffinitione prime substantie ponuntur.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic. Substātie secunde substāt secundario accñtibus: sed subē vniuersales non substant accidētibus: cum accñs solum indiuiduis sit τ solum fluat a p̄ncipiis indiuidui: ergo substantie vl'es non sūt secūde subē. ¶ Secundo sic. Subē vl'es sunt priores particularibus τ per prius conuenit eis rō subē. s. p se eē q̄ꝫ indiuiduis. ergo subē vniuersales debent dici prime τ nō particulares. ¶ Tertio sic. Genus generalissimū dicitur de subo. s. de suis inferioribus: τ tamen non p̄dicatur rōne: q: nō habet diffōnem: ergo non omne superius p̄dicatur noīe τ ratiōe de inferiori. ¶ Quarto sic. Omnis forma dans esse alteri dat etiam nomen sibi τ p̄dicatur noīe de ipso: sꝫ accñs abstractum est forma dans esse suo sbto: g̃ s̄m nomē de subto predicatur. ¶ Quinto sic. De quocūqꝫ predicatur diffinitum predicatur τ diffinitio: ergo si accidens concretum predicatur de subiecto: ergo τ diffinitio eius: τ per consequens predicatur nomine τ ratione simul.

Ad argumenta. Ad primū istoꝝ dr̄: φ licet subē vl'es non p̄mo τ p se substent accñtibus: tñ sbstant secundario: vt sunt in p̄mis substantiis τ accñs conueniēs primis subiis: etiā cōuenit ex ɔ̄sequenti secundis sbstantiis que sūt in primis: vt quia sortes ē albus ex ɔ̄sñti hō dicit̄ alb' τ animal τ suba. ¶ Ad secundū dicit̄: φ lꝫ subē vl'es sūt priores primis q̄ꝫtū ad eē essentie τ q̄ꝫtum ad eē per se: tamē sunt posteriores q̄ꝫtum ad actum substandi accidentibus. ¶ Ad tertiū dicit̄: φ lꝫ genus generalissimū non habeat p̄priā diffōnem quidditatiuam qua predicetur de suis īferioribus: tñ includitur essentialiter in rōne suoꝝ inferioruꝫ: τ etiā diffō notificans eēntiam ei' conuenit ipsis: ideo p̄dicat̄ noīe τ rōne de suis inferioribus. ¶ Ad quartū dr̄: φ lꝫ omnis forma designata per modū totius det nomen suo subto τ predicetur nomine de ipso: non tñ forma designata p modū ptis: cū illa non dicat totū esse subti: mō accñs abstractū designat̄ per modū ptis. ¶ Ad q̄tū dr̄: φ lꝫ diffō accñtis concreti predicet̄ de suo subto denominatiue sicut ipsū accidens: nō tamen predicat̄ eētialiter: ideo non predicat̄ ratione: diffinitio eniꝫ dꝫ conuertibiliter τ essentialiter inesse.

¶ Item secūdaꝝ substātiarum speciés est magis substātia quā gen': q: spēs est p̄pinqor prie substātie quā genus: τ etiā q: pluribus substat: q̄buscūqꝫ enim substat genus: eisdē substat spēs: τ cum hoc species substat ipi generi: sed species specialissime equaliter substant τ equaliter sūt substantie: vt hō mo equus τ consimilia.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de p̄mis sbstātiis τ secūdis s̄m seip̄as diffinīēdo τ cōparādo ēt eas adinuicē. Hic cōsequēter cōpat secūdas iter se dicēs φ secūdaꝝ subaruꝫ magis spēs est suba q̄ꝫ gen'. Cuius auctor duas assignat rationes. Prima ē: q: secundaꝝ substantiaꝝ illa est magis substantia que est p̄pinquior p̄me subē: cū in omni analogia illud quod ē p̄pinquis primo: magis participet rōnem analogi: sed spēs est p̄pinquior p̄me subē q̄ꝫ gen': q: ordinatur iter primā subam τ sūmū gen': ergo spēs ē magis suba q̄ꝫ genus. Secūda rō ē: q: secundaꝝ substantiaꝝ illa ē magis substantia que pluribus substat s̄m diuersos modos substandi: sed species pluribus sbstat q̄ꝫ genus: q: substat

accidentibus generis: et cum hoc substat ipsi generi: et sic substat ut subiectum accidentibus: et generi ut inferius superiori: ideo species est magis substantia quam genus.

Primo sciendum quod substantia ut visum est dupliciter consideratur. Uno modo quantum ad suum proprium esse: quod est per se esse: et sic sumitur a per se essendo: et sic una substantia nunquam dicitur magis vel minus substantia quam alia. Secundo modo quantum ad esse accidentale quo est in potentia ad substandum alteri: et hoc modo una substantia potest esse magis substantia quam altera: sed quod tale esse. scilicet in potentia ad substandum alteri non est proprium substantie: sed subsequitur suum proprium esse: ideo ipsa in proprio suo esse non intenditur nec remittitur. Ideo propter hoc non debet dici suscipere magis et minus: sicut etiam dicetur in una proprietate eius.

Secundo sciendum quod species esse propinquiorem prime substantie dupliciter intelligi potest. Uno modo quod sit propinquior prime substantie quantum ad eius esse et hoc modo ipsa non est propinquior quam genus: quia in esse prime substantie genus et species idem sunt essentialiter et sub actu simul: ideo quantum ad tale esse non dicitur species prime substantie esse propinquior quam genus. Secundo modo potest intelligi quod sit propinquior prime substantie quantum ad modos substandi aliis et hoc modo species est propinquior prime substantie quam genus: quia genus habet esse indeterminatum et confusum: species vero habet esse determinatum per differentiam non secundum numerum: sed secundum speciem: prima vero substantia habet esse determinatum secundum numerum: et sic secundum istum modum essendi species est gratie propinquior prime substantie: et etiam quia species substat accidentibus et etiam suis superioribus: genus autem inquantum genus non: sed solum substat accidentibus et non superioribus: ideo quantum ad illud quod est substare aliis magis convenit species cum prima substantia quam genus.

Tertio sciendum quod omnes species specialissime de genere substantie dicuntur equaliter substantie. Cuius ratio est: quia ille substantie que equaliter appropinquant primis substantiis: et equaliter habent substerni suis accidentibus sunt equaliter substantie sed omnes tales species specialissime equaliter appropinquant primis substantiis: quia omnes immediate divisione nulli descendunt ad individua: et sic species specialissime sunt equaliter substantie: et licet in analogia membra subordinata inquantum sunt subordinata inequaliter suscipiant rationem analogi: tamen membra non subordinata inter se quod solum sunt subordinata uni tertio possunt equaliter suscipere rationem sui superioris: modo species specialissime non sunt subordinate inter se: ideo licet substantia sit quoddam analogum: tamen non est inconveniens species specialissime equaliter dicantur substantie.

Quarto sciendum quod omnes prime substantie dicuntur equaliter substantie: unde sortes non est magis substantia quam plato vel cicero. Cuius ratio est: quia ille equaliter dicuntur substantie que eque primo substant accidentibus: sed omnes prime substantie eque primo substant accidentibus: quare equaliter debent dici substantie. Et licet quandoque unum individuum substet pluribus accidentibus quam aliud: tamen eque primo substant: modo substantia non dicitur magis substantia propter numerum illorum quibus substat: sed secundum quod habet plures modos substandi et perfectiores quam alia substantia.

Sed contra predicta arguitur primo sic. Omnis substantia est ens per se: sed genus et species non sunt entia per se: sed solum habent esse in alio. scilicet in prima substantia: ergo species et genus non sunt substantie: et sic unum non est magis substantia quam aliud. ¶ Secundo sic. Genus substat pluribus accidentibus quam species quia substat omnibus accidentibus plurium specierum eius: species autem substat accidentibus unius speciei: sicut animal substat accidentibus omnium animalium homo autem solum substat accidentibus hominis: ergo genus est magis substantia quam species: et per consequens male dicitur quod species est magis substantia quam genus. ¶ Tertio sic. Genus prius convenit prime substantie quam species: quia sortes secundum naturam est prius animal quam sit homo. ergo genus est propinquius prime substantie quam species et per consequens male dicitur quod species est sibi propinquior. ¶ Quarto sic. Genus et individuum in hoc conveniunt quia utrumque est indeterminatum et quodammodo infinitum: quia individua variantur in infinitum secundum potentiam: et etiam genus habet de se esse confusum: ergo genus magis convenit cum prima substantia quam species: ergo est sibi propinquius. ¶ Quinto sic. Una species specialissima est perfectior substantia quam alia species sicut homo est perfectior et prior ceteris speciebus animalis: ergo una species specialissima est prior aliis: et per consequens non sunt equaliter substantie sicut dictum est.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: quod licet species et genus sint in aliquo sicut superius in suo inferiori: non tamen sunt in alio sicut accidens in subiecto suo: modo illud quod est in alio sicut superius in inferiori potest esse ens per se: quando suum inferius est substantia: quia per unum et idem esse sunt inferius et superius in ipso inferiori: unde cum substantia dicitur ens per se non dicit negationem cuiuslibet cause a qua substantia habeat esse: sed solum dicit negationem alicuius entis completi quod sit causa materialis in qua: per cuius existentiam substantia habeat esse. ¶ Ad secundum dicitur: quod licet genus quantum ad numerum accidentium pluribus substet quam species: non tamen pluribus substat quantum ad plures modos substandi aliis quam species: quia species substat alteri ut subiectum accidentibus: et alteri ut inferius superiori. ¶ Ad tertium dicitur: quod licet genus quantum ad viam generationis prius concurrat ad esse prime substantie quam species: non tamen est propinquius prime substantie quantum ad modum essendi eius: nec etiam quantum ad modum substandi aliis: sed illo modo species est propinquior prime substantie: ut dictum est. ¶ Ad quartum dicitur: quod licet individuum sit indeterminatum quantum ad conditiones accidentales eius que variantur in infinitum: tamen quantum ad esse substantiale est determinatum: cum illud esse sit tantum unum in numero: genus autem non est hoc modo determinatum. ¶ Ad quintum dicitur: quod licet una species sit perfectior aliis quantum ad gradum perfectionis sive nature: et secundum hoc dicatur prior et perfectior aliis speciebus: tamen quantum ad modum substandi suis accidentibus una non est perfectior aliis: sed hoc modo omnes species specialissime de genere substantie dicuntur equaliter substantie.

¶ His autem visis dicendum est de communitatibus et proprietatibus substantie. Commune est autem omni substantie in subiecto non esse: quia esse in subiecto solum convenit accidenti: et hoc patet de primis substantiis per diffinitionem prime substantie: de secundis autem patet inductione et syllogismo. Inductione sic: homo non est in subiecto: equus non est in subiecto: leo non est in subiecto: neque animal: et sic de singulis: ergo nulla substantia secunda est in subiecto. Syllogismo sic. Nihil eorum que sunt in subiecto predicantur nomine et ratione de subiecto: sed omnis secunda substantia predicatur nomine et ratione de subiecto: ergo nulla secunda substantia est in subiecto. Hoc autem non est proprium substantie: sed etiam differentie competit: et hoc intelligitur de differentiis substantie. Neque est in substantia de partibus substantie que sunt in suo toto: et ideo videtur esse in suo subiecto: quia alius est modus essendi in: ut accidens in subiecto: et alius sicut pars in suo toto ut prius patuit.

¶ Postquam auctor determinavit de substantia secundum se et quantum ad esse substantiale eius. Hic consequenter determinat de proprietatibus eius: quia esse substantiale rei debet precedere proprietatem eius cum tale esse sit causa illarum proprietatum: prio ponens istam proprietatem: quod commune est omni substantie in subiecto non esse. Et istius proprietatis ratio est: quia nullum ens per se est in subiecto per cuius esse substet: quia tunc non esset ens per se: sed ens in alio: unde esse in alio solum convenit accidentibus: sed omnis substantia est ens per se: cum hec sit diffinitio eius: ideo convenit omni substantie in subiecto non esse.

Primo sciendū ꝙ ꝑ id quod dr̄: eē est oī sub̄e in subiecto non eē: nō itelligitur pura negatio: sed ista negatio fundatur in affirmatione: ⁊ dat itelligere vnā affirmatiuā. s. ꝙ ꝓpriū est sub̄e eē ꝑ se: ⁊ non esse in subiecto. vnde in tali eē duo sunt ſm rōnem. s. eē ꝑ se: q est modus essendi sub̄e: ⁊ negatio modi accidentis: qui mod⁹ est esse in alio. ⁊ lȝ eē ꝑ se non sit proprietas sub̄stātie: q: nō consequitur suum eē completum: sȝ est ipm̄ eē: tamē negatio modi eēndi accidentis bene ponitur ꝓprietas sub̄e: q consequitur rationem substantie lȝ non distinguatur i esse a tali esse: ⁊ per hoc pȝ ꝙ ista proprietas non conuenit eby mere nec entibus rationis: q: lȝ non sint in subiecto: tamē non habent esse quod presupponitur in ista propuctate.

Secundo sciendū ꝙ ista ꝓprietas conuenit tā primis substātiis ꝗȝ secundis: de primis patet ꝑ suā diffōnē: ⁊ de scd̄is ꝑ iductionē ⁊ syllogismū in textu: ꝗ ꝓbatio satis clara ē. Aliter ēt ꝓbatur: q: eē in sub̄o vt accidens non est eē in alio tāꝗȝ forma adueniens sibi post eius eē cōpletū: sed scd̄e sub̄e non adueniūt ꝑmis post eē earum completū cum sint cause formales dantes eē ꝑmis substantiis: ideo secunde substantie non sunt in subiecto.

Tertio sciendū ꝙ sub̄a dupliciter accipitur. Uno modo generaliter ꝓ omni illo quod importat naturam vel eēntiam de gn̄e substantie. ⁊ hoc mō sub̄a comprehēdit oēs sub̄as cōpletas ⁊ dr̄ias sub̄ales: ⁊ si hoc modo sumatur sub̄a: sic ista ꝓprietas ē sub̄e ꝓprie quarto modo. Alio modo capitur sub̄a specialiter ꝓ sub̄a completa solum que est sub̄a ſm rem ⁊ modum simul: ꝑ hoc qd̄ importat substantie eēntiam ⁊ ꝓprium modum essendi eius: ⁊ sic sub̄a continet substantias ꝑfectas que ponuntur i recta linea ꝑdicamentali: ⁊ hoc mō hec ꝓprietas ē ꝓpria scd̄o modo sub̄e: q: conuenit omni ⁊ non soli: q: conuenit differentiis substantie: que non sunt substātie hoc modo.

Quarto sciendum ꝙ lȝ ꝑtes sub̄e que sunt in toto suo aliquo modo videantur esse in sub̄o: que tamē sūt sub̄e: ⁊ ꝑ hoc aliqua sub̄a videatur eē i sb̄to: tamen ille ꝑtes non sunt in suo toto sicut accidens i subiecto: q: est alius modus eēndi: in quo ꝑtes sunt in suo toto ab illo quo accidens est in subiecto: vnde differunt tripliciter. Uno modo q: ꝑs integralis ē de compositione ⁊ ꝑfectione totius: ⁊ requiritur ad esse eius completū: accidēs vero non: sed consequitur esse completum sui subiecti. Secundo modo differunt: q: ꝑ sepatione ꝑtium a suo toto aliquo modo destruitur totum: accidens vero potest a subiecto separari ꝓter subiecti corruptionē. Differunt tertio: q: pars integralis potest remanere separata a suo toto accidens vero non: nisi hoc fit supnaturaliter: quia ſm naturā accidens semper est in subiecto subsistens: ⁊ per hoc patet prima proprietas substantie.

Contra predicta arguitur primo sic. Proprium est substantie i subiecto non esse: ergo male dicitur ꝙ cōmune ē omni substātie in subiecto non esse. ¶ Secundo sic. Ista ꝓprietas nō cōuenit omni nec soli: ergo nullo modo est ꝓprietas: antecedēs patet pro ꝑma parte: q: forma substantialis est substantia que est in subiecto cum sit in materia: ⁊ secunda pars ꝓbatur: q: accidens quandoqȝ non ē in subiecto: vt in sacramēto altaris vbi accidētia existunt sine subiecto: ergo non eē i subiecto non conuenit soli substantie. ¶ Tertio sic. Illud quod ē in ente completo in actu hȝ esse in subiecto sȝ substantie secunde sunt in ꝑmis: ⁊ ꝑma substantia ē ens completum in actu: ergo secunda sub̄a ē in subiecto. ¶ Quarto sic. Oē qualificās aliqd ē in subiecto qd̄ qualificat: sed differentia substantialis qualificat aliquid. s. essentiā generis. ergo ē in ipsa vt in subiecto: ergo male dicitur ꝙ ista ꝓprietas differentiis conuenit. ¶ Quinto sic. Differentia substantialis dr̄ substantia: ergo ista ꝓprietas non cōuenit aliis a sub̄a ꝑ hoc ꝙ ipsa conuenit ipsi differentie: ⁊ sic male dicitur in textu quod conuenit aliis. s. differentiis.

Ad argumenta. Ad primum dr̄: ꝙ lȝ non esse in sub̄o sit ꝓpriū sub̄e in cōi. s. ſm se considerate: tñ hoc ē cōe substātie diuise ⁊ multiplicate ꝑ sua inferiora. ¶ Ad scd̄m dr̄: ꝙ lȝ forma sub̄alis adueniat mãe tāꝗȝ in illo qd̄ recipit ipsā: tamē non aduenit materie post eius eē completū: sȝ dat eē materie: ideo non est in ea sicut accidēs in subiecto: ⁊ ad secundā ꝓbationem dr̄: ꝙ lȝ accidens supnaturaliter sit sine subiecto actu: hoc est ſm actum: tamen est semꝑ in subiecto ſm aptitudinem. sȝ sub̄a actu nec aptitudine nunꝗȝ ē i subiecto. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ lȝ secūda sub̄a sit i ꝑma vt ꝑncipiū ei⁹: non tamen aduenit ei post eē eius completū: io nō ē in ipsa vt accidens in sub̄o. ¶ Ad quartū dr̄: ꝙ differentia nō aduenit generi post eius eē completū: sed implet ⁊ ꝑficit suū esse determinando ipm̄ ad certam speciem. ¶ Ad quintū dicitur: ꝙ lȝ differentia substantie sit substantia ſm rē: q: importat eēntiam sub̄e non tamē ſm rem ⁊ moduȝ simul: quia non iportat eā ꝑ modū entis ꝑ se sȝ sub mō eēndi accidentis. s. qualificantis: ideo non est substātia completa: cū non habeat simul essentiam ⁊ proprium modum essendi.

¶ Item omnibus secundis substantiis ⁊ differētiis earum conuenit vniuoce predicari. Hec enī omnia predicant̄ de primis substantiis nomine ⁊ ratione: quare vniuoce predicantur. Item omnis prima substantia significat hoc aliquid. i. indiuiduum ⁊ vnum numero: sed substantia secūda videtur significare hoc aliquid sub appellationis figura: eo ꝙ est in prima substantia: ⁊ de eēntia etiā eius: nō tñ significat hoc aliqd: sȝ potius significat aliquid cōe: non. n. illud quod significat̄ ꝑ substātiam secundam est vnum numero: sicut est illud quod significatur per primam substantiam.

¶ Postꝗȝ auctor posuit ꝑmam ꝓprietatē sub̄e. Hic consequenter ponit secundam dicens: ꝙ oībus secundis substantiis ⁊ differentiis earum conuenit vniuoce ꝑdicari de primis. Cuius ratio est: q: vniuoce ꝑdicari ē ꝑdicari vno nomine ⁊ vna rōne: sȝ oēs secunde sub̄e ⁊ dr̄ie earum vno nomine ⁊ vna ratione ꝑdicantur de ꝑmis substantiis ⁊ includuntur eēntialiter in rōnibus ꝑmaꝝ: ideo oīb⁹ secūdis substantiis ⁊ differentiis earuȝ ꝯuenit vniuoce ꝑdicari de primis: ⁊ dr̄ notanter de ꝑmis substantiis ad dr̄iam accidentiū yliuȝ. ꝗ lȝ ꝑdicēt̄ vniuoce de suis iferioribus: tñ de primis substantiis ꝑdicant̄ denoīatiue solū ⁊ nō vniuoce.

Primo sciendum ꝙ ꝑdicari vniuoce tripl̄r accipitur. Uno mō cōiter ꝓ omni illo qd̄ hȝ vnū significatum ꝑdicat̄ de pluribus. ⁊ sic cōtinet sub se denominatiue ꝑdicari: ⁊ hoc mō accidens vniuoce ꝑdicatur de multis ꝑmis substantiis: vt album de sorte ⁊ platone ꝑdicatur ſm vnum significatum. Alio modo capitur min⁹ cōmuniter pro illo solo qd̄ ꝑdicatur vno noīe ⁊ vna rōne de multis siue sit rōne quidditatiua siue descriptiua. ⁊ sic ꝓprium tantūmodo ꝑdicatur vniuoce de ꝑmis substantiis, vt dictum est in predicabilibus ꝙ ꝓpriū vniuoce ꝑdicatur de indiuiduis spēi. Tertio modo sumitur ꝓprie vt solū cōuenit illi quod ſm vnum significatū ꝑdicatur. quod inest essentialiter subiecto. ⁊ cuius est rō essentialis subiecti. ⁊ hoc modo ꝓprium ⁊ accidēs nō ꝑdicantur vniuoce de primis substantiis. cum nullum eorum insit eis eēntialiter. sȝ hoc solum cōuenit secūdis sb̄stantiis ⁊ differentiis earuȝ. ⁊ sic capitur in ꝓposito. ⁊ ꝑ hoc pȝ ꝙ si capiat̄ sub̄a secūda generaliter pro oī substantia vl' completa vel incōpleta hec proprietas est sibi ꝓpria quarto mō. sed si capiat̄ soluȝ pro substantia completa que importat substantiā sub mō sub̄e sic est ꝓpria secundo mō. q: conuenit omni sed non soli.

Secundo sciendū ꝙ tertia proprietas sub̄e ponitur ꝙ ois sub̄a ꝑma significat hoc ali

quid.i.indiuiduum et vnum numero. Cuius rō est. q: hoc aliqd ē indiuiduū subsistens in spē cōpletū. sed ois suba p̄ma significat indiuiduū subsistens. cū ois suba pticularis sit p se sbsistens. et ēt ipa tat aliqd cōpletū in spē. aliter nō esset p̄ma substantia que directe ponitur sub spē. ideo ois p̄ma suba significat hoc aliquid. et ad rōnez huius q est hoc aliquid tria reqrunt. Primo reqritur q sit indiuiduū. quare nullū vle significat hoc aliquid. Secundo reqrit q subsistet p se. rōne enim nulla accñtia significāt hoc aliqd. nec etiā secūde substātie. q: non p se substāt sed in p̄mis. subsistere enim est sub suo pprio esse stare. Tertio reqrit q tale indiuiduū sit spē completū. et pp hoc aia rōnalis a corpore sepata non significat hoc aliquid. q: lz sit indiuiduū subsistens. nō tamē est i spē ens completū cum sit ps spēi humane. et hec tria similiter requirunt ad suppositum. qd idem dicit sicut hoc aliquid. et p̄mū istoꝝ triū importat cum dr. hoc. n. ē pnomē demōstratiuū tm̄ rei singularis. Tertium importat cum dr aliquid. aliquid. n. dicit ꝯpeta in substātie in specie distinctā. secundū pueīt. s. q sit sbsistens ex ꝯiunctione istoꝝ duoꝝ. et p hoc pz q p̄ma substātia hz q significet hoc a p̄ncipio idiuiduationis. et q significet aliquid hz a forma speciei quam includit.

Tertio sciendū q lz secunda suba nō significet hoc aliquid. eo q nō ē indiuidua. sz vlis videt nomē significare hoc aliqd p̄mo pp hoc q inest eēntialiter p̄me substantie. et eadē ē realiter cuz ipsa. secundo pp figuram appellationis. q: eadē res qñqz vocat noie p̄me substantie. et qñqz noie secunde. sicut socrates qñqz vocat sub noie socratis. et qñqz sub noie hoīs sicut p hoc nomē homo qñqz vocat hō in cōi. qñqz vero in pticulari sub eadem forma vocis que est figura appellationis.

Quarto sciendum q omnis secunda substantia significat quale quid. sicut ois prima suba significat hoc aliquid. Cuius rō est q: quale quid dicitur forma substantialis cōicabilis multis que inqztum forma est dr qualis fm modum: q: qualificat aliquo mō illud cui est forma: et inqztum substantialis est dr qd. quidditas enim pprie subam importat sed ois secūda suba importat formā substantialē cōem multis: iō quelibet significat quale quid: et p hoc pz de genere qd importat eēntiā qualificabilem p dr̄ias eius: et rōne eēntie dicit quid et rōne eius q qualificabile est dicit quale: et silr dr̄ia dicit eēntiam qualificantem: species vero qualificatam: et per hoc patent secunda et tertia proprietates substantie.

Sed contra predicta arguitur primo sic. Prima substantia predicatur vniuoce de seipsa: q: non p̄dicat equiuoce nec denoiatiue: g non est proprium oibus secūdis substātiis vniuoce p̄dicari de p̄mis. ¶ Secundo sic. Dr̄ia sube nō hz genus et dr̄iam una dr̄ie non est dr̄ia: ergo non hz rōnem: ergo nō p̄dicat noie et rōne de p̄mis substantiis. ¶ Tertio sic. Idem non significat seipsum: sed suba p̄ma est hoc aliqd: g nō significat hoc aliquid. ¶ Quarto sic. Hoc albū significat h aliquid: et tñ non ē p̄ma substantia: g significare hoc aliquid non est pprium p̄me sube: aſs pz p̄mo q significet hoc p̄batur: q: ē indiuiduū: et q significet aliqd: pbat: q: nihil ē quod nō significet aliquid vel nihil: sz non significat nihil: ergo significat aliquid. ¶ Quinto sic. Idē significatur p p̄mam substantiam et secundā: sz p̄ma suba significat hoc aliquid: igit: et etiā secunda: et sic non solū significat quale.

Ad argumenta. Ad p̄mū dr: q lz p̄dicatione ipropria substātia p̄ma predicetur de seipsa: non tamen predicatione propria: q: in predicatione propria denotatur predicatum esse in subto: sed idē totaliter non est proprie in seipso: ideo idem non p̄dicatur predicatione pprie dicta de seipso: ideo vt h dr ab Aristo. a prima substantia nulla est predicatio. ¶ Ad secū dicitur: q lz dr̄ia non habeat proprie diffinitionem tamē bene ē eēntialiter in diffinitione p̄ie substantie: et h sufficit ad predicandum vniuoce de ipsa. ¶ Ad tertium dr: q lz prima substantia capta pro re subiecta intentioni sit h aliquid et nō significet h aliquid: tñ ipa accepta p itētione cōcreta rei bñ significat hoc aliquid: et sic ꝯsiderat a logico q considerat res vt p voces iportant. ¶ Ad quartū dr: q si capiatur aliqd vt ꝯuertit cū ente hoc albū significat h aliquid: sz si capiat pprie vt dicit qdditatē spēi subalis vt capitur in pposito: hoc albū nō significat hoc aliqd: sz bñ significat hoc quale: albū. n. solā qlitatem significat. ¶ Ad quintū dr: q lz p̄ia suba et secūda dicant idē fm eēntiam: hoc tñ ē sub diuersis modis essendi: q: secūda dicit illud sub esse cōi: p̄ma vero sub eē particulari: ideo non opz q si prima significet hoc aliqd: q etiam secunda. cum isti modi significandi sumantur a diuersis modis essendi.

¶ Item substātie nihil est ꝯtrariuz: sz hoc ñ est p̄prium substātie: q: nō cōuenit soli substantie: sed ēt quātitati et quibusdā aliis. Itē substātia nō suscipit magis nec minus: nō autē dico q vna substātia non subsistet magis quam alia. sed dico qd vnaqueqz substātia scdm esse suū nō intēdit nec remittitur: vt albuz qd qñqz est magis album: qñqz minus albuz. sortes vero non est magis homo in vno tēpore quā in alio: nec magis homo quam plato.

¶ Postqz auctor posuit tertiā pprietatē sube. Hic ꝯsiter ponit quartā q talis ē q sube nihil ē ꝯrīi. Cuius rō ē. q: contraria sūt forme actiue et passiue sub eodē gñe marie distantes q ab eodē sbto mutuo se expellūt actu vel aptitudine. nulla aūt substātia ē in sbto: vt dictū ē pri⁹. g nulle substantie adinuicē ꝯtrant. et hec pprietas ñ ē ppa qrto mō ipi sbe. q: ꝯueīt alus. s. qtitati et qbusdā aliis vt postea dicet.

Primo sciendum q ꝯrietas dupli accipit. Uno modo gñaliter prout se extendit ad ꝯrietatem pfectam et impfectā et isto mō ꝯrietas ꝯtinet oppōnez inter priuationē et habitū. et etiā ꝯtinet sub se repugnantiaz differētiaz que econtrario diuidūt aliqd genus. et aliquo modo tales dr̄ie dūr ꝯrie. fm q dr q in vnoquoqz gñe ē vna p̄ia ꝯrietas. s. repugnantia dr̄iaz. q immediate diuidūt ipsum genus. Alio mō capit ꝯrietas solū p ꝯrietate pfecta que ē repugnantia formaꝝ actiuaꝝ et passiuaꝝ eiusdē gñis que mutuo se expellunt ab eodem subiecto. et talis ꝯrietas solum repitur inter qualitates de tertia specie qualitatis.

Secundo sciendū q si suba capiat gñaliter pro omni illo qd ponit p se vel reductiue in gñe sube siue ponat vt suba cōpleta in recta linea predicamentali. vt genus spēs vel indiuiduū. siue ponatur reductiue tanqz principiū diuisiuū generis et ꝯstitutiuū spēi vt sunt dr̄ie. siue pōnatur vt principia spēꝝ de tali gñe vt mā et forma. siue pōat vt via ad terminū vt gñatio et corruptio siue vt negatio vel priuatio aliquoꝝ de tali gñe. tunc h mō in subā bñ repitur ꝯrietas impfecta. q: ibi repitur repugnantia oppositarum dr̄iaꝝ. que impfecte ꝯriant. etiā ibi repitur oppō forme et priuationis. et ꝯrietas formaꝝ nālīū que aliquo modo se expellunt ab eodem subiecto. et etiam generatio et corruptio aliquo modo contrariantur imperfecte. sed si capiatur specialiter subā completa solum que est subā fm eēntiam et modum essendi. et ponitur i recta linea predicamentali sic in subā non repitur ꝯtrarietas nec perfecta nec imperfecta. et q: hoc modo hic accipit. ideo bene dicitur simpliciter q substantie nihil ē contrarium eo q nulla talis subā ē in subiecto. et p hoc pz itellectus hui⁹ proprietatis. et quomodo est propria substātie.

Tertio sciendū q quita ppetas subē ponit. s. q substantia non suscipit magis et minu⁹. Cui⁹ rō est. q: suscipe magis et min⁹ ē aliquid itēdi et remitti sz suū esse eēntiale ppriū. sz subā nō intēdit nec remittit fm suuz propriū eē eēntiale q: eē eēntiale substantie soluz simul acquiritur et ꝯsistit in indiuisibili. iō subā nō suscipit magis

⁊ minus:⁊ lꝫ vna suba q̄ꝫtum ad esse accidentale eius.s.q̄ꝫ tuꝫ ad actū substādi alius dicat̄ magis suba q̄ꝫ alia: vt p̄ma est magis suba q̄ꝫ sc̄da: q̄ꝫtuꝫ ad suū ꝓpriū eē q̄d est eē per se vna non dr̄ magis suba q̄ꝫ alia: iō non intenditur nec remittitur s̄m suū ꝓpriuꝫ eē neqꝫ suscipit magis neqꝫ min⁹.

Quarto sciendū q̄ intēdi est aliqd̄ successiue ꝑfici in suo ꝓprio eē: vt enim aliquid est albū ⁊ efficitur albi⁹: illa albedo ꝑficit̄ in suo ꝓprio eē: ⁊ talis augmentatio ꝑfectiōis vocat̄ intēsio: q̄ꝛ ibi forma tēdit ab eē iꝑfecto i suū eē cōpletū: ⁊ eꝫ remitti ē aliqd̄ iꝑfici i suo esse: ⁊ dr̄ illa imperfectio remissio quasi forme missio retro suum eē ꝑfectum vel iterata missio ad suū eē incompletū ⁊ imꝑfectū: ⁊ duplr̄ aliquid pōt suscipe intēsionē ⁊ remissionē. Uno mōꝫ s̄ꝫ maiorē ⁊ miorē ꝑmixtionē cū suo ꝯ̄rio: vt aliquid dicitur eē albi⁹ q̄d ē nigro impermixtius. vel dicitur minus album s̄m q̄d est nigro plus ꝑmixtum. Alio mō fit intensio ⁊ remissio s̄m maiorē ⁊ minorē radicationem forme in subo: que quidē radicatio sequitur actionē ꝯ̄riorum que magis ⁊ minus disponunt subm ad susceptionem talis forme: ⁊ q̄ꝛ suba non ē in subo neqꝫ hꝫ ꝯ̄riuꝫ: vt p̄us dictum est: ideo nullo istorum modoꝝ pōt suscipe intensionem ⁊ remissionem siue magis ⁊ minus: capiēdo subaꝫ ꝓ substantia completa vt in ꝓprietate precedenti: ⁊ hec ē proprietas eodem modo ꝓpria sube sicut p̄cedens.

Sed contra predicta arguit̄ p̄mo sic. Ignis ⁊ aqua cōtrariant̄: ⁊ tamē sūt sube: ergo substantie aliqd̄ ē ꝯ̄trarium. ¶ Sc̄do sic. Omne q̄d corrumpit̄ a suo ꝯ̄trario corrumpit̄: sꝫ multe sube corrumpuntur: ꝑ̄ suba hꝫ ꝯ̄riuꝫ. ¶ Tertio sic. Elemēta vt ignis ⁊ aqua sunt sube: ⁊ tamē in mixto intendunt̄ ⁊ remittunt̄: ergo substātia suscipit magis ⁊ min⁹. ¶ Quarto sic. Rationale est substantia: ⁊ tamē suscipit magis ⁊ minus: quia aliq hoies dr̄ magis rōales alijs. ¶ Quinto sic. Ignis lux ē magis suba q̄ꝫ ignis flāma ⁊ ignis flāma q̄ꝫ ignis carbo ergo cū ignis sit sba ꝯpleta segꝫ q̄ sba suscipit magis ⁊ min⁹.

Ad argumenta. Ad p̄mū dr̄: q̄ ignis ⁊ aq̄ s̄m accidens ꝯ̄riant̄.s. s̄m suas qualitates: que sunt calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū: tamē non ꝯ̄riantur ꝑ se s̄m suas formas subales: ⁊ de contrarietate ꝑ se solum ē hic ad ꝓpositum. ¶ Ad sc̄dm dr̄: q̄ omne q̄d corrūpitur corrūpitur a suo ꝯ̄rio ꝑ se: vel ꝑ accidens: sꝫ non opꝫ oē q̄d corrūpit̄ hr̄e ꝯ̄riuꝫ. Nam suba q̄ corrūpit̄ corrūpit̄ ab aliqua qualitate. ¶ Ad tertiū dr̄: q̄ lꝫ elemēta in mixto s̄m suas qualitates intendant̄ ⁊ remittantur: non tn̄ s̄m suū ꝓprium eē subale: ideo nō suscipiūt magis ⁊ minus. ¶ Ad quartū dr̄: q̄ rōnale capit̄ duplr̄. Uno mō q̄ꝫtum ad formā quā iportat s̄m se: ⁊ sic nō suscipit magis ⁊ minus. Alio mō capit̄ vt ē p̄ncipiuꝫ opatiōis rationis. Et adhuc duplr̄. Uno mō ex pte ipsius forme: ⁊ sic iteꝝ non suscipit magis ⁊ minus. Alio mō ex pte mãe q̄ s̄m magis ⁊ minus pōt eē disposita ad talē opationeꝫ rōnis: ⁊ sic ex pte mãe rōnale q̄ꝫtum ad opationes eius suscipit magis ⁊ minus sꝫ hoc ē s̄m sua accn̄tia: sꝫ s̄m ꝓpriū eē non suscipit intēsionem nec remissionē. ¶ Ad q̄ntū dr̄: q̄ ignis lux q̄ꝫtū ad eē subale nō est magis ignis q̄ꝫ ignis flāma. sed solum q̄ꝫtum ad esse accidētale: vt sunt claritas puritas lucidita: ⁊ sic de alijs: ideo s̄m suum proprium esse non suscipit magis ⁊ minus.

¶ Item proprie ꝓpriū ē substātie cū sit vna ⁊ eadem nūero sc̄dꝫ sui mutationē eē susceptibilē ꝯ̄trarioꝝ: vt idē hō aliqñ est alb⁹: aliqñ niger: aliqñ calidus: aliqñ frigidus: ⁊ aliqñ prauus: aliqñ studiosus: neqꝫ ē de ōfone instātia: q̄ꝛ lꝫ hec eadē ōfo sortes sedet: aliqñ sit vera: aliqñ falsa: non tn̄ ē hoc s̄ꝫ sui mutationē sꝫ rei: vt q̄ꝛ sor. surgit aut currit: ⁊ iō nota q̄ verum ⁊ falsum sunt in rebus vt in subiecto: ⁊ in ōfone vt in signo: vnde equocatur modus essendi in: cum dicit̄ veꝝ vel falsum est in rebus ⁊ in oratione: ⁊ silr̄ equiuocatur susceptibile cum dicitur res est susceptibilis veri ⁊ falsi: ⁊ oratio est susceptibilis veri ⁊ falsi: sicut enim equiuocatur susceptibile cum dicitur vrina hois vel aialis est susceptibilis sanitatis: ⁊ aial est susceptibile sanitatis: hec enim suscipit sanitatem: q̄ꝛ significat eaꝫ: illud vero: q̄ꝛ subiectum est eius: ⁊ ita huius propriū nō conuenit orationi sed substantie.

¶ Postq̄ꝫ auctor posuit quintā ꝓprietatē substātie. Hic consequēter ponit sextā ⁊ vltimā dicens q̄ maxime ꝓpriū est substantie cum sit vna ⁊ eadē numero s̄ꝫ sui mutationē esse susceptibilē contrariorum. Cuius ratio est: q̄ꝛ omnis contraria sunt forme accidentales cum substantia nō hēat contrariū: vt dictū est: sꝫ oia accn̄tia sunt in substātia sicut in subo: ⁊ etiam contraria fiunt circa idem subm in numero a quo mutuo se expellunt: vt pꝫ ꝑ ipsoruꝫ diffinitionē: ergo substantia vna manens ⁊ eadem numero est susceptibilis contrariorum: sicut idem homo est q̄ñqꝫ albus: quādoqꝫ niger: q̄ñqꝫ calidus: quādoqꝫ frigidus: ⁊ sic de alijs.

Primo sciendū q̄ ꝯ̄traria non p̄nt recipi in eodeꝫ subiecto numero sine aliqua sui mutatiōe: ideo suba non pōt sine aliqua sui mutatione suscipe cōtraria: talis aūt mutatio non est ipsoꝝ ꝯ̄trarioruꝫ tanq̄ꝫ subiecti quod mutatur: cum illa contraria sint termini mutatiōis: ideo talis mutatio est substantie tanq̄ꝫ subiecti. que q̄dem substantia manet eadem sub vtroqꝫ ꝯ̄trariorum: iō in hac proprietate bene dicitur q̄ substantia s̄m sui mutationem est susceptiua contrariorum. Et lꝫ substantia s̄m suum esse substantiale non mutetur: sed maneat sub vtroqꝫ ꝯ̄rioꝝ: tn̄ mutatur s̄m suum esse accn̄tale q̄d capit ab ipsis ꝯ̄trarijs.

Secundo sciendū q̄ ista ꝓprietas ꝯuenit oibus substantijs taꝫ p̄mis q̄ꝫ secundis lꝫ diuersimode: q̄ꝛ p̄me substantie sunt ꝑ se susceptiue ꝯ̄riorum: ⁊ secunda suba ex ꝯ̄nti suscipit ꝯ̄traria ꝑ hoc q̄ hꝫ eē i p̄mis: per hoc. n. q̄ sor. est albus vel niger: hō ex ꝯ̄nti ē alb⁹ vel niger: ⁊ similiter corpus vel substantia: ⁊ sic secunda substantia manens eadem numero cum p̄ma suba est susceptibilis ꝯ̄rioruꝫ lꝫ ex ꝯ̄sequenti: ⁊ sic ista ꝓprietas conuenit oī substantie: ⁊ etiam conuenit soli: q̄ꝛ nulla q̄ꝫtitas manēs eadem numero est ꝓpriū susceptibile ꝯ̄rioꝝ: sicut eadē linea in numero non fit curua ⁊ recta: similiter ēt nec eadeꝫ qualitas suscipit ꝯ̄traria: nec eadē actio: eadē. n. actio in nūero nō potest esse bona ⁊ mala: ⁊ sic de alijs accidentibus: ⁊ sic ista proprietas conuenit omni substantie ⁊ soli: ⁊ etiā semper s̄m aptitudinem: ⁊ sic est sibi propria quarto modo.

Tertio sciendum q̄ lꝫ eadē ōfo sit q̄ñqꝫ falsa: ⁊ per hoc videat̄ manens eadem numero eē susceptiua contrarioꝝ: tn̄ sibi non ꝯuenit hec ꝓprietas ꝓp duas rationes. Prima est. q̄ꝛ ipa non suscipit ꝯ̄traria. s. veruꝫ ⁊ falsum s̄m sui mutationē: sed s̄ꝫ mutationē rei significate: vnde veritas ōfonis est adequatio eius ad reꝫ significatā: ⁊ falsitas ē inadequatio. Sed talis adeq̄tio vel inadequatio mutat̄ ꝑ mutationē significati ꝓpōnis: ⁊ nō ꝑ mutationem ōfonis: sicut hec ōfo: iacob⁹ sedet: iacobo sedēte ē va: ipso vō nō sedēte ē falsa ꝑ mutationē rei: sc̄da rō ē. q̄ꝛ ōfo nō ē susceptiua vi vl' falsi ꝑ mōꝫ sbi. sꝫ tm̄ ꝑ mōꝫ signi. ⁊ i illa ꝓpetate itelligit̄ q̄ suba sit susceptibilis ꝯ̄rioꝝ tāq̄ꝫ sbꝫ ipsoꝝ. iō ōfo nō ē susceptibilis ꝯ̄rioꝝ. vt h capit̄ susceptibile.

Quarto sciendū q̄ veꝝ ⁊ falsū solū sūt i ōfone vt i signo s̄m q̄ ōfo ē signū adeq̄tū vl' ideq̄tū ꝯpōnis extremoꝝ q̄ ē ex pte rei. ⁊ i itellectu tāq̄ꝫ i cognoscente. ⁊ sūt i reb⁹ tanq̄ꝫ in subto. Cuius cā ē. q̄ꝛ vitas ē va rei entitas ⁊ ē passio entis. sꝫ passiōes entis sunt i rebus vt in subiecto. Cuius ēt signū ē. q̄ꝛ si null⁹ itelligat significatū huius ōfonis. sor. sedet ⁊ nō intelligēs ꝓferat illā ꝓpō erit vera sor. sedēte. ⁊ talis vitas nō ē i ꝓpōne vt i sbto. ꝑ̄ relin-

quit̄ ꝙ sit in reb⁹: ꝛ ꝑ hoc pȝ ꝙ verū ꝛ falsuȝ diuersimode sunt in reb⁹ ꝛ in orōne: iō equocat̄ modus eēndi in. cū dr̄ eē i vtroqȝ illoꝝ ꝛ ēt susceptibile cū dr̄ ꝙ res ē susceptibilis vi ꝛ falsi: ꝛ ēt orō: qꝛ orō susceptiua ē solū tāqȝ signū ꝛ res sient subm: ꝛ ꝑ hoc pȝ intellectus hui⁹ ꝓprietatis.

Sed contra p̄dicta pmo arguit̄ sic: de⁹ est sb̄stātia cū sit ens ꝑ se: ꝛ tn̄ nō ē susceptibilis ꝯrioꝝ cū in illo nullū sit accidēs: ergo nō ois sb̄a susceptibilis ē ꝯrioꝝ. ¶ Secdo sic: angeli nō sūt susceptibiles cōtrarioꝝ: cū sint forme simplices: ꝛ silr̄ neqȝ celū qđ ē separatū ab oib⁹ ꝯtrariis: ergo illa ꝓprietas nō ꝯuenit oi substātie. ¶ Tertio sic: eadē superficies in numero suscipit albū ꝛ nigrū q̄ sunt ꝯtraria. ergo nō soluȝ sub̄a ē susceptiua ꝯtrarioꝝ. ¶ Quarto sic: duo ꝯtradictoria nō pñt verificari de eodē sine sui mutatiōe: sed veruȝ ꝛ falsum se habent vt ꝯtradictoria respectu ꝓpositiōis: ergo eadē ꝓpositio nō pōt esse vera ꝛ falsa sine sui mutatione. ¶ Quinto sic: illud qđ sp̄ significat idē nō qñqȝ significat verū qñqȝ falsuȝ: sed vna orō sp̄ idē significat: vt hec orō petr⁹ sedet sp̄ significat petrū sedētē siue sedeat siue nō. ergo eadē oratio nō fit qñqȝ vera qñqȝ falsa per mutationē rei.

Ad argumēta. Ad pmū dr̄: ꝙ lȝ capiēdo sb̄stantiā cōiter ꝑ oi ente ꝑ se deus sit substātia: tn̄ si capiat̄ sub̄a spālr̄ solū ꝑ sb̄a vl' ꝑ et particulari: vt capit̄ in ꝓposito: sic deus nō est sb̄a. ¶ Ad scđȝ dr̄: ꝙ lȝ angeli nō suscipiant ꝯria realia: q̄ sunt qualitates actiue ꝛ passiue: nec etiā celū: tn̄ hn̄ suscipiūt ꝯria in genere moꝝ: qꝛ sm̄ eoꝝ naturā variabiles sunt de bono i malū: ꝛ ēt sūt susceptibiles scie ꝛ ignorātie: ꝛ etiā celuȝ suscipit ꝯria de gñe situs: ꝛ de gñe vbi: vt deorsuȝ sursum ante ꝛ retro: ꝛ sic de aliis: ꝛ ēt suscipit aliquas ꝯrietates vt dēsum ꝛ rarū. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ lȝ eadē superficies suscipiat ꝯtraria tanqȝ subiectū quo: nō tn̄ suscipit ꝯtraria tanqȝ subiectuȝ qđ suscipit ipsa: ꝛ dat ipsis existētiā: ꝛ hoc modo sb̄a est susceptiua ꝯrioꝝ. ¶ Ad quartum dr̄: ꝙ si capiat̄ generalr̄ mutatio ꝑ quacūqȝ variatiōe in aliqua forma absoluta vel respectiua ꝯdictoria nō pñt verificari de eodeȝ sine sui mutatiōe: sed si capiat̄ mutatio solū ꝑ variatione in aliqua forma absoluta: sic cōtradictoria bn̄ verificant̄ de eodeȝ sine sui mutatiōe: nā veruȝ ꝛ falsuȝ sunt forme respectiue ꝛ nō absolute: nō bene verificant̄ de ꝓpositione per mutationeȝ rei sine mutatiōe orōnis. ¶ Ad quintuȝ dr̄: ꝙ lȝ orō significet sp̄ ideȝ significatuȝ: non tn̄ sp̄ significat ipsuȝ adequate: ideo non semp̄ est vera.

Quantitatis aliud continuum aliud discretum.

¶ Postqȝ auctor determinauit de primo p̄dicamēto qđ est sb̄a. hic ꝯñter determinat de predicamētis accidētiū ꝛ pmo de quātitate. Cui⁹ rō est: quia p̄dicamēta ordinant̄ sm̄ ꝙ ꝓpinqui⁹ se hn̄t ad sb̄aȝ: sed inter oia accidētia quātitas mediati⁹ inest sb̄e materiali: ꝛ ēt accidētia isūt sub̄e mediāte quātitate: eo ꝙ alia accñtia a ꝗtitate in sub̄a māli acqrunt̄ ꝑ motū: vel primo vel ex ꝯsequēti: lȝ sub̄a mālis nō subiicit̄ motui nisi ꝑ quātitateȝ: ideo accidētia alia mediāte quātitate in sub̄a acqruntur: ideo cōuenienter p̄ponitur aliis accidentibus.

Primo sciēdū ꝙ lȝ quātitas vniuoce dicat̄ de oibus quātitatib⁹: qꝛ p̄dicat̄ de ipsis sȝ vnū nomē ꝛ vnā rōnē que est ꝙ quātitas ē mēsura sub̄e: tn̄ qꝛ quātitas nō pōt diffiniri qditatiue: ꝛ a priori etiā nō posset dari diffinitio de ipsa qua distincte notificaret̄ ꝗtum ad diuersos modos qb⁹ mēsurat subam: ꝛ illi modi pñt distincte notificari ꝑ diuisionēȝ: iō quātitas ꝯueniēter diuidit̄ anteqȝ diffiniat̄. vñ si diffiniret̄ in cōi talis diffinitio parū notificaret quātitatē: ꝛ ipsa magis notificat̄ a posteriori ꝑ diuisionē: sicut etiā alia generalissima qñqȝ magis notificant̄ ꝛ facilius ꝑ diuisionē qȝ ꝑ diffinitionez. qꝛ magis distincte cognoscuntur sm̄ suas species.

Secundo sciēduȝ. ꝙ quātitas in textu diuidit̄ sic. quātitas aliud ꝯtinuū aliud discretuȝ. Cuius diuisionis rō ē: qꝛ ois quātitas ē mēsura sub̄e vel ergo mēsurat ipsaȝ sm̄ ꝙ hȝ partes separatas ꝛ discretas adinuiceȝ: ꝛ sic est discreta. vel sm̄ ꝙ hȝ partes ꝯtinuas ꝛ ꝯiūctas inter se: ꝛ sic est ꝗtitas ꝯtinua. vñ in quātitate discreta partes nō copulant̄ ad aliquē terminū cōeȝ: sȝ sūt adinuiceȝ discrete ꝛ separate: ꝛ in quātitate cōtinua ptes copulant̄ ad aliquē terminū cōeȝ q ē p̄ncipiū vni⁹ partis ꝛ finis alteri⁹. ꝛ in hac diuisione dicit̄ quātitatis in singulari numero. ꝛ nō quātitatū. ad denotandū seu ostēdēduȝ vnitateȝ generis ꝗtitatis. ꝛ ponit̄ aliud ꝛ nō alia ad ostēdendum ꝙ ista diuisio nō est diuisio gñis in suas species specialissimas. sed in genera subalterna. vñ sensus est generum quantitatis aliud cōtinuuȝ aliud discretū. ꝛ magis dicitur aliud qȝ alterum ad ostendenduȝ diuersitateȝ eēntialem quantitatis continue ꝛ discrete.

Tertio sciēduȝ. ꝙ iste due spēs. s. cōtinuū ꝛ discretum pñt dupl'r ꝯsiderari. Uno modo cōparando eas ad quātitatē in cōi: ꝛ hoc mō vna nō ē prior altera. sed quātitas eque pmo ꝛ vniuoce dicit̄ de ipsis. Alio mō cōparādo eas inter se. ꝛ hoc dupliciter. qꝛ sic pñt vno modo inter se cōparari sm̄ viā nr̄e cognitionis ꝛ quo ad nos. ꝛ sic ꝗtitas ꝯtinua p̄cedit. qꝛ per diuisionē continui causatur quodāmō numerus ꝛ cognoscitur a nobis q̄ est quantitas discreta. Alio modo cōparant̄ sm̄ ordineȝ nature ꝛ simplicitatis. ꝛ hoc mō discreta precedit ꝯtinuam: qꝛ vnitas q̄ est principiū discrete prior est simpliciter puncto q est principiū quantitatis continue eo ꝙ vnitas non habet positioneȝ in continuo sicut habet punctus. ꝛ per hoc patet ordo illarum specierum.

Quarto sciendūȝ ꝙ in diuisione quantitatis auctor enumerat ꝯtinuuȝ ante discretum. ꝛ determinando de ipsis p̄ponit quātitatē discretaȝ ꝯtinue ꝛ hoc facit ad ostēdenduȝ duplicez ordineȝ illaꝝ spētum inter se. ꝑ hoc enī ꝙ in diuisiōe cōtinuuȝ p̄ponit̄ discreto ostendit̄ harū spēruȝ ordinatio sm̄ ordinē nr̄e cognitiōis ꝛ quo ad nos. sed determinando de ipsis discretuȝ p̄ponitur ꝯtinuo ad ostēdendum ordineȝ illarū spērū sm̄ ordinē nature. ꝛ per hoc satis patet ordo quātitatis iter alia predicamenta. ꝛ quare prius diuiditur qȝ diffiniatur. ꝛ declaratio sue diuisionis ꝛ ordinis suarum specierum.

Contra predicta arguit̄ pmo sic. vnū p̄dicamētū hȝ vnū modū denominādi pmā subam cū p̄dicamēta distiguant̄ sȝ diuersos modos p̄dicādi de pma sub̄a. vñ illa q nō pñt hr̄e eundem modū p̄dicādi cōem de ipsa semp̄ sunt in diuersis p̄dicamētis. sȝ quātitas nō hȝ vnū modū p̄dicādi de pma substātia. qꝛ quātitas cōtinua denoiat subam quātaȝ. ꝛ discreta quotā. ergo quātitas nō est vnum p̄dicamentum. ¶ Secdo sic. oē gen⁹ eqliter dr̄ de suis spēb⁹. sȝ ꝗtitas nō dr̄ equalr̄ de suis spēb⁹. s. d ꝯtinua ꝛ discrēta. sȝ discreta prior est ꝯtinua. ergo quantitas nō est vnū gen⁹ p̄dicamentale. ¶ Tertio sic in oī gñe ē vnuȝ minimū qđ ē metrum ꝛ mēsura oium illoꝝ q̄ sūt in tali gñe. sȝ in quātitate sūt duo minima. s. vnitas ꝛ pūct⁹. ergo nō est vnū predicamētum quātitatis. ¶ Quarto sic. oē vniuocuȝ hȝ prius diffiniri qȝ diuidi. ꝗtitas est vniuocuȝ. ergo male diuidit̄ prius qȝ diffiniat̄. ¶ Quinto sic. oē cōtinuuȝ est discretuȝ. cuȝ oē cōtinuuȝ sit vnuȝ i se ꝛ diuisuȝ ab aliis ergo cōtinuū ꝛ discretū coicidūt. g̃ mēbra h⁹ diuisionis non sūt opposita.

Ad argumenta. Ad pmū istoꝝ dr̄. ꝙ lȝ sm̄ vsū nr̄m nō h' ani⁹ vnum modū denoiandi pmā sb̄aȝ ꝑ ꝗtitatē. tn̄ sȝ esse ꝗtitatis hȝ vnū modū cōeȝ denoiandi ipaȝ. qꝛ cuȝ ois ꝗtitas dat eē ꝗtū pōt denoiare sb̄am quātam. lȝ illud denoiatiuum quo ad nos sit approp̄atū ꝗtitati ꝯtinue. eo ꝙ hēm⁹ aliud denoiatiuū ꝓpriū ꝗtitatis discrete. s. quot. ēt ois ꝗtitas denoiat substātiā mēsurabilē vel mēsuratā. ¶ Ad scđm

dicit ꝙ lʒ cōparādo illas duas spēs iter se discreta sit vno mō prior cōtinua.tñ ꝑ respectū ad suū gen⁹ equaliter se hñt ⁊ q̄titas dr̄ vniuoce de ipsis. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ lʒ pūctus ⁊ vnitas sint minima respectu aliquaʒ spēʒ quātitatis.tñ nullū illoʒ ē simpliciter minimū respectū toti⁹ gn̄is q̄titatis: qꝛ nullū illoʒ ē cōe principiuʒ oīm spērum ei⁹ sed esse quātitatis in cōi ē minimū simpliciter in isto p̄dicamento. ¶ Ad quartū dr̄: ꝙ lʒ omne vniuocū qđ pōt diffinire magis notificari ꝑ diffōnem q̄ʒ ꝑ diuisionem prius debeat diffiniri q̄ʒ diuidi.nō tñ opʒ de eo ꝙ acili⁹ ⁊ magis distincte notificet ꝑ diuisionē q̄ʒ ꝑ diffōneʒ mō sic ē de quātitate vt dictū ē prius. ¶ Ad q̄ntuʒ dicit: ꝙ lʒ cōtinuum ⁊ discretum i vno materialiter coincidant ⁊ sm̄ diuersas rōnes: nō tamen formaliter ⁊ sm̄ vnaʒ rōneʒ vñ aliqđ subiectū inq̄ʒtuʒ eius partes inter se copulant̄ ad vnū terminuʒ cōem dicit̄ cōtinuū: sed inq̄ʒtuʒ est discretuʒ ⁊ separatuʒ ab aliis indiuidu*is dicitur discretuʒ. ⁊ sic habēt mensurari quantitate cōtinua ⁊ discreta.

¶ Est auteʒ discreta quātitas: numerus ⁊ oratio vñ due sunt spēs eius nō eniʒ est in numero aliqs cōmunis terminus ad queʒ partes numeri copulentur: vt in deceʒ qnqʒ ⁊ qnqʒ: aut tria ad septem ad nullū terminū cōeʒ copulent̄: sʒ semꝑ discreta sunt ⁊ separata. Est autem numerus multitudo ex vnitatibus aggregata similiter ⁊ in oratiōe syllabe nō copulantur ad aliquem terminū cōeʒ: sʒ vnaqueqʒ separata est ab alia.

¶ Postq̄ʒ auctor ꝓmisit diuisionē quātitatis. hic ꝯsiter determinat de mēbris eius.s. de cōtinua ⁊ discreta. ⁊ qꝛ ordine nāe quātitas discreta ꝓor est quātitate ꝯtinua: cuʒ sit simplicior. iō pri⁹ determinat de discreta q̄ʒ de ꝯtinua cuʒ discreta sit simplicior ipsa: qꝛ tñ cōtinua ē nobis notior q̄ʒ discreta. iō notificat discretā per negationē illius qđ ꝯuenit ꝯtinue.s. ꝙ habeat partes que ꝑ vnū terminū cōeʒ ad inuiceʒ copulent̄. vñ sic diffinit̄: quātitas discreta est cui⁹ ꝑtes nō copulant̄ ad aliquē terminū cōeʒ: sed semꝑ iter se discrete ⁊ separate sunt ⁊ diuidit̄ in duas spēs.s. numerū ⁊ orationē. Cuius rō ē. qꝛ ois quātitas discreta hʒ partes permanentes vel successiuas. si primum sic est numerus: si secundum sic est oratio.

Primo sciēdū ꝙ numerus est multitudo ex vnitatibus aggregata. Et ibi ponitur multitudo loco generis: ⁊ dicit̄ ex vnitatib⁹ aggregata.s. ex vnitatibus formalibus de gn̄e quātitatis ad denotādum ꝙ numerus est multitudo formalis que ex talibus vnitatib⁹ cōsurgit ad differentiaʒ multitudinis materialis: sicut ē multitudo subiectoruʒ habētiū tales vnitates: ⁊ est talis numerus quātitas discreta: ⁊ ꝙ sit quātitas pʒ: qꝛ omnis mensura sbē est quantitas sed per numerū substātiam mēsuramus. sicut per denū mēsuramus deceʒ canes vel lapides: ergo numerus ē quātitas: ⁊ ꝙ sit discreta patet: qꝛ partes eius nō copulant̄ ad aliquē terminū cōem q̄ sit terminus vnius partis ⁊ ꝓncipiū alteri⁹: sed omnes vnitates in numero remanent diuise ⁊ discrete inter se: cum quelibet possit ab alia indifferenter separari.

Secundo sciendum: ꝙ cā formalis numeri est vnio suaʒ vnitatū sub forma discretionis q̄ ꝓuenit ab vltima vnitate numeri q̄ dat sibi nomen ⁊ rōnē sicut denari⁹ capit formam ⁊ spēm numeri denarii a decima vnitate: ⁊ lʒ sic vniant̄ vnitates sub forma discreti: tñ nō copulant̄ siue vniūt̄ ꝑ copulationē ad aliquē terminū cōeʒ. Sʒ cā mālis i q̄ numeri sunt res numerate i quibus est numer⁹: vt in sbā: sicut denari⁹ ē subiectiue i decē canib⁹. Et cā finalis ei⁹ ē certificatio vel mēsuratio sbe accepte sm̄ suas partes separatas ⁊ discretas. ⁊ ei⁹ cā efficiens ē cā efficiēs sui subiecti q̄ʒtuʒ ad suū formale ⁊ quātum ad actū numerādi est aīa numerās: ⁊ capit̄ numerus non ꝓ numero numerato: q̄ est res numerate: sicut decem canes vel decē equi: neqʒ ꝓ numero numerante effectiue q̄ dicit̄ aīa numerās: sʒ ꝓ numero numerāte formaliter q̄ est quantitas formalis existēs in reb⁹ numeratis.

Tertio sciendum ꝙ oratio tripliciter accipit̄. Vno mō ꝓ voce ꝓlata: ⁊ sic ē de scḋa spē q̄titatis. Alio mō ꝓ voce cōplexa: vt significatiua ē: ⁊ sic est ens rōnis q̄ʒtuʒ ad suū formale qđ ē ordinatio ad significādū ⁊ sic nō ponit̄ in p̄dicamēto. Tertio mō accipit̄ ꝓ mēsura sonoʒ litteraʒ ⁊ syllabaʒ existētiū in voce ꝓlata sʒ quā vna syllaba dicit̄ breuis vel lōga: ⁊ dr̄ mensurari ꝑ ꝓlationem suaʒ syllabaʒ ⁊ syllaba ꝑ sonū litteraʒ. ⁊ illo modo accipitur hic orō formaliter ꝓ illa mēsura sonorū vocis ꝓlate: ⁊ per hoc pʒ ꝙ hic non sumitur orō vt est in voce complexa: sed generaliter ꝓut est in qualibet voce ꝓlata prout oratio dicitur oris prolatio.

Quarto sciendū ꝙ talis mēsura vocis prolate est quātitas discreta. ⁊ ꝓmo ꝓbat: ꝙ sit q̄ʒtitas: qꝛ oē accidēs mēsuratiuū substātie siue sui subiecti ē quātitas. sed orō est mēsuratiua sui subiecti siue sui materialis qđ ē vox ꝓlata: ḡ ē quātitas: ⁊ ꝙ sit discreta patet qꝛ partes eius non copulant̄ ad aliquē terminū cōmuneʒ qui sit finis vnius partis eius ⁊ ꝓncipiū alterius aut ecōtra: vnde in voce prolata vna syllaba non ē principiū vnius partis ⁊ finis alteri⁹: sed oēs syllabe orationis sunt discrete ⁊ separate abinuicē: ⁊ lʒ sint distincte. tamen capiunt formaʒ vnius discreti per aggregationē ⁊ ordinem iter se: ⁊ per hoc aliquo mō vniuntur. ⁊ differt oratio a numero: quia licet vterqʒ incipiat ab vno indiuisibili tamē in numero illud idem indiuisibile qđ est ꝓncipiū resumitur cū sequentibus ad certificādū suū subiectū: sed in orōne primum indiuisibile nō resumitur cum sequentib⁹: quia sue partes non sunt permanentes. ⁊ per hoc satis patent species quantitatis discrete.

Sed contra predicta arguit̄ primo sic: multitudo nō est q̄ʒtitas: sed relatio: cū multū sit de gn̄e relationis sicut ⁊ paucū: sed numerus est multitudo ergo nō est quātitas. ¶ Secūdo sic. ois spēs habet aliqđ indiuiduū vnū numero: sed numer⁹ nō habet aliqđ indiuiduū vnū numero: cū nullus numerus particularis habeat vnū solum subiectū in nūero: sed sit in diuersis: sicut decē vnitates ex qbus est denarius sūt in decē canib⁹. ergo numerus nō ē spēs q̄ʒtitatis discrete. ¶ Tertio sic: oē cōpositum ex idiuisibilib⁹ est indiuisibile: sʒ numerus nō est idiuisibilis: ergo nō est multitudo aggregata ex vnitatib⁹ q̄ vnitates sunt indiuisibiles. ¶ Quarto sic omnis q̄ʒtitas est mēsura substantie: oratio nō est mensura substātie sed vocis. ergo non est q̄ʒtitas. ¶ Quinto sic vox ꝓlata est continua qꝛ passiones vocis sunt continuitas melodia ⁊ dearticulatio sonorum. ergo oratio que ē mensura talis vocis est continua: ⁊ per consequens non ē quantitas discreta.

Ad argumēta. Ad primuʒ dr̄. ꝙ si capiatur multum respectiue vt opponitur pauco est in gn̄e relatōis. sed si capiatur absolute vt opponit̄ vni sicut ēt unitas ⁊ multitudo opponuntur. sic multum ē in genere quātitatis: ⁊ ēt multitudo. ¶ Ad secundum dr̄. ꝙ lʒ nūerus non habeat vnū subiectum simpliciter. tamen habet subiectum vnuʒ vnitate aggregationis: ⁊ hoc sufficit ad vnitatem idiuisibilem alicuius numeri: qꝛ numerus nō est vnus nisi vnitate aggregationis: sʒ est realiter multitudo. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ lʒ cōpositū ex idiuisibilibus sub forma continuationis vel copulationis sit indiuisibile. tñ cōpositum ex idiuisibilib⁹ sub forma discretionis ⁊ aggregatiōis simul non dr̄ indiuisibile. iō lʒ numerus sit diuisibilis: tamē hoc modo pōt ꝯponi ex vnitatibus indiuisibilibus que remanent abinuiceʒ distincte. ¶ Ad quartū dr̄. ꝙ lʒ oratio non mensuret veram sbāʒ per se ꝓmo: tamē mensurat aliqđ qđ habet modum sbe

respectu ipsi⁹.s. ipsas vocē plataʒ que est subiectum eius.
¶ Ad quītū dī. q̄ lʒ i voce sit continuitas q̄ʒtuʒ ad sonuʒ eius: tū ibi ē discōtinuitas q̄ʒtuʒ ad figuratione ꝛ formatione sonoꝝ lr̄aruʒ ꝛ syllabaꝝ: ꝛ mēsura huius ꝓlatiōis dicit formaliter oratio: iō est formaliter discreta.

¶ Quantitatis autē ꝯtinue: alia linea: alia supficies: alia corpus: alia tēpus: alia locus: vn̄ quinque sunt species eius. Q: anteʒ linea sit quātitas cōtinua patet: q: partes ei⁹ copulātur ad aliquē cōeʒ terminuʒ: puta ad punctū: ꝛ partes superficiei ad lineam: ꝛ partes corporis ad superficiem.

¶ Postq̄ʒ auctor determinauit de quātitate discreta hic ꝯsiter determinat de ꝯtinua: que est cui⁹ partes copulant ad aliquem terminū cōem: ipsaʒ diuidēs ꝑ qnq̄ʒ spēs que sunt linea: supficies: corpus: tp̄s ꝛ locus: quoꝝ sic habetur sufficientia: q: omnis quātitas cōtinua mensurat substantiam s̄m aliquā extēsioneʒ: vel ergo s̄m extēsionem durationis: ꝛ sic est tēpus. vel s̄m extēsioneʒ magnitudinis: et hoc dupliciter: vel mēsurat extrinsece: ꝛ sic ē locus: vel intrinsece: ꝛ hoc dupliciter: vel s̄m vnā dimēsioneʒ tm̄: ꝛ sic est linea: vel s̄m plures: ꝛ hoc dupliciter: vel s̄m duas: ꝛ sic est supficies que mēsurat s̄m longuʒ ꝛ latum. vel s̄m tres dimēsiōes: ꝛ sic ē corpus qđ mēsurat s̄m longuʒ latuʒ ꝛ ꝓfundum: ꝛ q: iste tres spēs. s. linea superficies ꝛ corpus intrinsece mensurant. alie vero extrinsece. ideo primo de ipsis videndum est q̄ʒ de alijs.

Primo sciendum q̄ linea ē lōgitudo sine latitudine ꝛ ꝓfunditate. cui⁹ extremitates sūt duo puncta. Cuius rō ē: q: linea itelligit causari ex fluxu puncti in lōgum. ideo linea ex fluxu puncti hʒ lōgitudinē: ꝛ q: punctus nō pōt itelligi fluere in latum: nec in ꝓfundū. iō linea ē sine latitudine ꝛ ꝓfunditate. qđ dʒ itelligi sine latitudine ꝛ ꝓfunditate ipsi⁹ linee: ꝛ nō superficiei vel corporis q: nō pōt esse linea qn̄ sit in corpore. iō nō pōt esse sine latitudie ꝛ ꝓfūditate corpis. ꝛ q: flux⁹ pūcti a pūcto ꝑincipit ꝛ terminatur in pūctum. iō extremitates linee sunt duo puncta. ꝛ per hoc patet q̄ in linea punctus ē materiale eius. hʒ eni modū materie in hoc q̄ subsīat suo fluxui ꝛ fluxus eius est formale linee: q: ipsam formaliter constituit. per hoc etiam patet q̄ linea vno mō solum est diuisibilis. s. s̄m lōgitudinē. q: ipsa nō habet diuisibilitatem a puncto cū ille sit indiuisibilis. sed solum hʒ a fluxu illius puncti. qui soluʒ fit s̄m vnaʒ dimensionem.

Secundo sciēdū q̄ superficies ē lōgitudo cū latitudine sine ꝓfunditate. cui⁹ extremitates sūt due linee. Cuius rō ē. q: superficies imaginatur causari ex fluxu linee in latū: ꝛ iō a linea hʒ lōgitudinem. ꝛ a fluxu linee i latū hʒ latitudinē. ꝛ q: nō pōt intelligi fluere in ꝓfundū. iō superficies ē sine ꝓfunditate. ꝛ q: flux⁹ linee incipit a linea ꝛ in lineā terminat. iō superficiei que ex tali fluxu causatur extremitates sunt due linee.

Tertio sciendum q̄ corpus ē lōgitudo cū latitudine ꝛ ꝓfūditate. cuius extremitates sūt due superficies. Cui⁹ rō ē. q: corpus imaginat causari ex fluxu superficiei i ꝓfunduʒ. iō a superficie hʒ lōgitudinem ꝛ latitudinē. ꝛ a fluxu supficiei hʒ ꝓfunditatē. ꝛ q: ille fluxus ab vna superficie icipit ꝛ i aliā terminat. iō extremitates corporis sūt due supficies. ꝛ ꝑ hoc pʒ q̄ superficies diuisibilis ē s̄m duas dimēsiones. ꝛ corp⁹ ē diuisibile s̄m tres. s. longitudinē latitudinē ꝛ ꝓfunditatē. iō corpus hʒ oēs tres dimēsiōes. ꝛ vndiq̄ʒ est diuisibile.

Quarto sciendū. q̄ sicut in linea pūctuʒ est ꝑincipiū māle linee: ꝛ flux⁹ pūcti ē ꝑincipium formale: sic etiā i supficie linea se hʒ vt materiale. ꝛ fluxus linee ē ꝑincipiū formale. ꝛ silr̄ in corpore superficies se hʒ vt principiū materiale. ꝛ fluxus superficiei tanq̄ʒ formale ꝛ de qualibet haꝝ spēꝝ probat ꝑimo: q̄ sit quātitas. q: q̄libet est mēsura substantie. Scđo. q̄ sit cōtinua quātitas. q: quātitas ꝯtinua ē illa i qua partes copulant ad aliquē terminū cōem q est ꝑincipiū vnius partis ꝛ finis alteri⁹ sed cuiuslibet harū spēꝝ partes copulant ad aliquē terminum cōeʒ. sicut partes linee copulant ad punctū q est principium vni⁹ partis ꝛ finis alterius. q: vbicūq̄ʒ cadit diuisio linee cadit supra pūctuʒ. ꝛ partes superficiei copulant ad lineā. q: vbicūq̄ʒ diuidatur supficies hoc erit ꝑ lineaʒ q̄ terminat ambas eius partes. ꝛ partes corporis terminant ad supficiē. q: corp⁹ ꝑ superficiē sp̄ hʒ diuidi. ꝛ hic capit termin⁹ cōis in terminādo nō in ꝑdicando. ꝛ sic pʒ declaratio trium specierum quātitatis cōtinue.

Sed contra ꝑdicta ꝑimo arguit sic. vna species opposita alteri nō ē de cōditiōe alterius nec icluditur i alia. sʒ linea icludit in supficie ꝛ in corpore. quare vr̄ q̄ nō sit species distincta ab alijs.
¶ Scđo sic: perfectū ꝛ iperfectuʒ nō variāt spēm. sʒ linea ꝛ superficies se hn̄t ad corp⁹ sicut iperfectū ad pfcm̄. ḡ nō distinguūtur spē a corpe. ꝛ sic nō sunt qnq̄ʒ spēs quātitatis cōtinue. ¶ Tertio sic: corpus est spēs sbe: ḡ hic male ponit spēs quātitatis cōtinue. ¶ Quarto sic: illud qđ copulat partes linee adinuicē habet rōnē forme respectu linee: q: copulare ꝛ vnire est act⁹ ipsius forme: sed punctus nō est principiuʒ formale linee sed materiale. ḡ partes ei⁹ non copulant ad punctuʒ. ¶ Quinto sic. terminus est indiuisibilis q: si esset diuisibilis posset diuidi: ꝛ sic vna pars terminaret aliā. ꝛ sic nō terminaret nisi gratia partiū. sʒ superficies non est indiuisibilis ergo non est terminus cōis ad quem partes corporis copulantur.

Ad argumenta Ad ꝑimū dicit. q̄ lʒ linea icludat mālr̄ in superficie ꝛ i corpore: nō tn̄ includit formalr̄ tanq̄ʒ pertinēs vel se tenēs ex parte corporis vel supficiei. vn̄ nō est incōueniens q̄ spēꝝ distinctaꝝ formaliter vna cōcurrat materialiter ꝛ virtualiter ad ꝯstitutiōeʒ alteri⁹ sicut binari⁹ ē materialiter de ꝯpōne ternarij. ¶ Ad scđʒ dr̄: q̄ lʒ pfectū s̄m eē tm̄ nō variet spēm. tn̄ perfectū ꝛ iperfectū s̄m eēntiā bene variāt spēm mō supficies ꝛ linea s̄m pfectionem eēntie a corpore distinguunt: iō ab ipsa spē differūt. ¶ Ad tertiuʒ dr̄. q̄ lʒ corpus acceptuʒ ꝓ subiecto trine dimensionis sit spēs sbe. tn̄ corpus captuʒ pro actuali trina dimensione: vt capit hic non est substantia sed q̄ʒtitas ¶ Ad quartum dr̄: q̄ si cōsideret punct⁹ vt est cōtinuans ꝛ copulās ptes linee iter se sic hʒ modum forme in se respectu linee. ꝛ hoc mō solū ē punct⁹ in potētia ꝛ nō in actu. sed si ꝯsideretur vt suo fluxu causat lineā: sic ē ꝑincipium materiale linee.
¶ Ad quītū dr̄. q̄ lʒ supficies sit diuisibilis s̄ʒ lōgitudinē ē tn̄ idiuisibilis s̄ʒ ꝓfunditatē. ꝛ respectu ꝓfunditatis ē terminus corporis. iō eo mō quo est terminus ē idiuisibilis.

¶ Partes autem temporis ad nunc vt preteritum ꝛ futurum ad presens. Partes autem loci ad eundem terminum copulantur ad quem corporis particule.

¶ Postq̄ʒ auctor determinauit de linea superficie ꝛ corpore que mensurāt intrinsece. Hic cōsequēter determinat de quātitatibus cōtinuis q̄ mensurant extrinsece. s. de loco ꝛ tp̄e ꝛ inde sumitur ratio hui⁹ ordinis. Potest etiam sumi alia ratio. q: licet capiendo quātitateʒ sub rōne mensure vt cōsideratur a logico ꝛ mathematico tēpus ꝛ locus sint species quantitatis ab alijs distincte: tamen si cōsideretur quantitas quātuʒ ad suā diuisibilitateʒ ꝛ sub ratione entis vt in metaphysica cōsiderat: tunc tp̄s ꝛ loc⁹ non sūt spēs q̄ʒtitatis distincte per se ab alijs hoc enim modo locus non distinguitur a superficie.

Primo sciendū q̄ tp̄s pōt tripl̄r considerari. Vno mō gnāl̄r ꝓ q̄cūq̄ʒ mēsura durationis siue distiguat realr̄ a mēsurato siue nō. ꝛ hoc mō tp̄s ꝯtinet sb se eternitateʒ: q̄ ē mēsura rei carētis ꝑincipio ꝛ fine. s. ꝑimo

cause. ⁊ eternitatē q̄ ē mensura rei h̄ntis ꝑncipiū ⁊ carētis fine sicut sunt angeli: ⁊ tp̄s ꝓprie dictū qḋ ē mensura rei habētis ꝑncipiū ⁊ finē: vt sūt oīa corruptibilia. Secundo mō accipit tp̄s mīu⁹ generaliter ꝓ mēsura durationis: q̄ ē realr̄ distincta a mēsurato: ⁊ sic solū ꝯtinet euiternitatē ⁊ tp̄s ꝓprie dictū ⁊ nō eternitatē: cū ipsa nō distinguat realiter ab eterno. Tertio mō capit ꝓprie solū ꝓ mensura durationis rei corruptibilis ⁊ sp̄aliter mot⁹. ⁊ hoc mō diffinitur tp̄s ē numerus mot⁹ s̄m ꝑus ⁊ posteri⁹: ⁊ in p̄senti ꝓposito sumit tp̄s put accipit scḋo mō. s. ꝓ mensura durationis. que est quātitas distincta a mensurato.

Secundo sciēdum ꝙ motus ⁊ duratio rerū ꝓductarū h̄nt mēsurari per aliquam quātitatē ⁊ certificari quo ad nos: eo ꝙ alique res dicū tur equalis duratiōis. ⁊ alique inequalis. equale eni ⁊ inequale accipiunt s̄m quātitatē: sed mot⁹ ⁊ talis duratio nō mēsurat ꝑ aliā spē quātitatis q̄ʒ ꝑ tp̄s: vt ꝓbaret iductiue in oībus aliis spēbus. ergo h̄nt mēsurari ꝑ tp̄s: ⁊ sic tp̄s est quantitas: ⁊ qr mēsura rei ꝯtinue dʒ esse cōtinua: qr dʒ eē ꝓportio mēsure ad mēsuratū: sed motus ē ꝯtinuus: ⁊ ēt duratio eē rei: ergo tp̄s ē quātitas cōtinua. Adhuc alr̄ ꝓbatur in textu: qr ꝑtes tp̄is ad vnū terminū cōēʒ copulant vt p̄teritū ⁊ futuʒ copulant ad nūc p̄sens qḋ est finis p̄teriti. ⁊ ꝑncipiū futuri. ergo tp̄s est quātitas cōtinua. vn̄ sicut in linea pūctus est tota sb̄a rei. ⁊ ex fluxu suo causat lineam ⁊ copulat partes eius. ita in tp̄e nunc est tota subst̄ātia tp̄is: vel eēntia ⁊ fluxu suo de priori in posterius causat tp̄s ⁊ copulat partes eius adinuicem.

Tertio sciēdū ꝙ loc⁹ capitur duplr̄. Uno mō pro superficie corporis ꝯtinētis s̄m ꝙ in eo est virtus generatiua ⁊ ꝯseruatiua locati ibi diffusa a corporibus celestib⁹: ⁊ hoc mō sic diffinit. est superficies corporis cōtinētis imobile ꝑmuʒ. Alio mō capit mathematice vel logice ꝓ sup̄ficie corporis sine illa virtute ꝯseruatiua locati q̄ ē quedā qualitas de p̄dicamēto q̄litatis: ⁊ hoc modo capit hic: ⁊ diffinit sic: ꝙ est sup̄ficies corporis ꝯtinentis mēsuratiua locati. sicut sup̄ficies aeris cū cūdās lapidem dr̄ locus lapidis: q̄ pōt dupliciter ꝯsiderari. Uno mō respectu corporis ꝯtinētis in quo est subiectiue: ⁊ qḋ mensurat itrinsece s̄m duas dimēsiōes tm̄: ⁊ sic dicitur sup̄ficies Alio mō respectu corporis cōtēti qḋ mēsurat extrinsece s̄ʒ tres dimensiones. ⁊ sic dicitur locus.

Quarto sciendum ꝙ sicut locatū mēsurat intrinsece ꝑ lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē eius: sic etiā mēsurat extrinsece s̄m tres dimēsiōes loci in quo suscipit. sicut vinū mēsurat s̄m lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē sup̄ficiei ꝯcaue vasis in quo suscipit: ꝑ hoc habetur ꝙ locus ē quātitas: qr ē mensura sb̄e: ⁊ ꝙ sit cōtinua patet. qr ꝑtes ei⁹ copulant ad eundem terminū cōēʒ ad quē partes corporis copulant: qr sicut ꝑtes corporis locati oēs copulātur ad cētruʒ ei⁹ sic ēt oēs particule loci: qr est idē cētrū s̄m reʒ qḋ est centrū locati itrinsecum ⁊ extrinsecuʒ loci. ⁊ sunt equales diametri ꝓtense a sup̄ficie que ē loc⁹: ⁊ a superficie locati vsqʒ ad cētrū eius: ⁊ sic diametri loci ⁊ locati ad idē cētrū copulant: ⁊ isti diametri dicunt partes loci nō eēntie ei⁹: qr iste partes sunt sup̄ficies. sed dicūt ꝯtinuatiue loci. ⁊ etiā lʒ partes corporis i quātuʒ corpus copulent ad superficiē. tn̄ partes ei⁹ vt est locatū copulant ad cētrū ⁊ etiā partes locati.

Contra predicta primo arguit sic. Motus localis ꝑmi mobilis in q̄ ē tp̄s sbiectiue ꝑus ē ꝯtinuus q̄ʒ sit tp̄s. qr dat tp̄i ꝯtinuitatē. ⁊ tn̄ ille mot⁹ nō ē spēs quantitatis g̃ a maiori tp̄s nō ē quātitas. ❡ Scḋo sic. oē illud cui⁹ ꝑtes ad eūdē terminū copulant hʒ sil̄ plures ꝑtes: sʒ tp̄is nō p̄nt eē plures ꝑtes sil̄ g̃ partes ei⁹ nō copulant ad aliquē eūdē terminuʒ ⁊ sic nō ē quātitas cōtinua. ❡ Tertio sic: numer⁹ n̄ ē quātitas ꝯtinua sʒ discreta: sed tp̄s ē numer⁹ mot⁹ g̃ nō ē quātitas cōtinua. ❡ Quarto sic: superficies ⁊ locus dicūt idē reali seu eēntialr̄ g̃ nō sūt spēs distincte. g̃ loc⁹ male ponitur alia spēs quātitatis a superficie. ❡ Quinto sic: oē illud qḋ mēsurat s̄m tres dimēsiōes icludēs ipsas ē corp⁹. sed loc⁹ hʒ lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē: ⁊ mensurat s̄m ipsas. ergo locus nō est spēs a corpore distincta.

Ad argumenta. Ad ꝑmū dicit ꝙ lʒ mot⁹ localis s̄m esse sit ꝯtinu⁹: nō tn̄ s̄m eēntiā ei⁹ q̄ est vbi fluēs. ⁊ qr res ponit i gn̄e s̄ʒ suaʒ eēntiā: iō mot⁹ nō est q̄ʒtitas. sʒ tp̄s est ꝯtinuuʒ s̄ʒ reʒ ⁊ eēntiā simul. lʒ effectiue capiat ꝯtinuitatē a motu. ideo magis ponit in p̄dicamēto quantitatis q̄ʒ motus. ❡ Ad secundū dr̄. ꝙ lʒ plures partes tp̄is nō possint esse simul permanētes. tn̄ p̄nt esse simul plures successiue ⁊ in fieri. quod sufficit ad hoc ꝙ copulent ad eundē terminū cōēʒ. ❡ Ad tertiū dr̄. ꝙ lʒ tp̄s sit materialis numerus ⁊ numerus numeratus. nō tn̄ ē numer⁹ formalis. sed solū formalis ē q̄ʒtitas discreta. ❡ Ad quartū dr̄. ꝙ si loc⁹ ⁊ superficies ꝯsiderent materialiter q̄ʒtuʒ ad id quod sūt dicūt idē eēntialiter: sʒ si ꝯsiderantur formalr̄ quātuʒ ad suos modos mēsurādi sic spē differūt ⁊ formalr̄ distinguunt: qr superficies mēsurat itrinsece s̄m duas dimensiōes tm̄: locus vo extrinsece s̄m tres dimensiones. ❡ Ad q̄ntuʒ dr̄: ꝙ lʒ locus habeat tres dimensiones s̄m cōtinētiam eius. sʒ tn̄ eēntiaʒ hʒ duas tm̄. s. lōgitudineʒ ⁊ latitudineʒ. ⁊ soluʒ illud est corpus qḋ s̄m eēntiā habet tres dimensiones.

❡ His visis dicēduʒ est de cōitatibus quātitatis Prima cōmunitas est ꝙ quātitati nihil est contrariū: vt bicubito tricubito: vel superficiei nihil ē cōtrariū: qr cōtrarietas primo inest qualitatibus: ⁊ non oībus. sed quibusdaʒ: quātitas autem nō ē qualitas: quare nō sequitur ꝙ cōtrarietas ē i quātitate. Iteʒ quātitas non suscipit magis neqʒ minus. Nō. n. vna linea magis est linea quā alia linea: ⁊ ternari⁹ nō ē magis numerus quā binari⁹: ⁊ sic de aliis. item propriū est quātitati s̄m eam equale vel inequale dici: vt vnus numerus ē equalis vel inequalis alteri nūero: ⁊ corp⁹ alteri corpori ⁊ linea alteri linee: ⁊ ita de singulis.

❡ Postq̄ʒ auctor superius determiauit de quātitate s̄m se ⁊ q̄ʒtuʒ ad suas spēs. Hic cōsiter determinauit de ipsa q̄ʒtuʒ ad suas ꝓprietates q̄ fluunt ab ipsa ꝯsiderata per inclinationeʒ ad materiā ⁊ ad sua iferiora enumerās tres ꝓprietates ipsius. Quaʒ ꝑma ē. q̄ʒtitati nihil est ꝯriū. Cuius rō est: qr illud nō hʒ ꝯrium quod i mā p̄cedit oēm ꝯrietatē. sʒ quantitas i materia siue i substātia mālí precedit oīa cōtraria. g̃ q̄ʒtitas nō hʒ cōtrariū. minor pʒ. qr ꝯria recipiunt in mā per motū ⁊ mutationē. qr ab eodē subiecto mutuo se expellūt. sed substātia nō subicit motui nisi per q̄ʒtitateʒ: qr oē qḋ mouetur opʒ esse diuisibile ⁊ protensuʒ sed substantia non est diuisibilis nisi per quantitatem. ideo per eaʒ subiicitur motui. hanc etiam ꝓprietatem ꝓbat inductiue auctor in textu declarando eam exemplariter i diuersis speciebus quantitatis.

Primo sciēduʒ ꝙ q̄ʒtitas duplr̄ considerat. Uno mō s̄m simpliceʒ ei⁹ eēntiā. vel sub rōne mensure. vt cōsiderat a mathematico vel a logico. ⁊ sic in q̄ʒtitate nō est mot⁹ nec ꝯrietas nisi capiat ꝯrietas pro repugnantia duaʒ differentiarū vniꝰ generis cōdiuidentiuʒ. Alio modo cōsideratur vt est terminus rei naturalis put dicitur i secūdo de aia. ꝙ in oībus viuentib⁹ posit⁹ ē certus termin⁹ augmenti ⁊ decrementi ab aia. ⁊ sic in ipsa est ratio perfecti ⁊ imperfecti: ⁊ sic in ea reperitur cōtrarietas accepta generaliter ꝓ quacūqʒ repugnantia perfecti ⁊ imperfecti: ⁊ isto modo cōsideratur in naturalibus. ⁊ nō i logica. ⁊ hoc modo in illa ē mot⁹ ad quē sufficit talis ꝯtra-

rietas fm pfectiõe z imgfectiõe:qr nõ opz ĝ motū eē inter fi ls q̃ ɔ̃rianẗ fm fuas formas:vt pz de motu gest de min⁹ al bo ad magis albū:z p hoc ɋ nõ hẽ ɔ̃riū vt capit hic ɔ̃rivz p ɔ̃rio pfecto cõuenit quãtitati oĩ:sed nõ soli:qr ɔ̃uenit substãtie:z sic est ppriū scõo mõ ipsi quãtitati.

Secundo sciẽdū ɋ scõs ɔ̃pıetas quãtitatis est ɋ quãtitas nõ suscipit magis z minus. Cuius rõ est:qr suscipere magis z minus ẽ aliqd perfici in suo ppıo esse specifico:sed quãtitas nõ põt magis nec min⁹ perfici in suo ppıo esse:qr esse eius ɔ̃sistit in indiuisibili:vt pz in numero:qr ipsi addita vel ablata quacũqz vnitate variaẗ spẽs numeri:iõ in ipso ppıium esse speciei nõ põt variari fm magis perfectuz z minus pfectū similiter patet de quantitate cõtinua:qr in ipsa remota vel addita aliqua parte quãtitatis quãtũcũqz parua variaẗ species quãtitatis ɔ̃siderate sub rõne mensure:qr si ibi fit equalitas:z fiat additio vel remotio fit lequalitas que semper est inter diuersas spẽs:z sic patet ɋ quantitas ɔ̃tinua nõ põt magis vel minus perfici specie remanente eadem.

Tertio sciẽdū ɋ magis z minus z maius z minus adinuicẽ differũt:qr maius z minus attenduntur fm maiorẽ vel minorẽ additionẽ partium quãtitatis:z acquiruntur per augmẽtationẽ vel diminutionez. sed magis z minus dicũt maiorem vel minorẽ pfectionẽ proprii esse forme fm ɋ in subiecto est:z fiunt fm additionez vel remotionẽ perfectionis forme in subiecto. z iõ lz quãtitas bene suscipiat maius z minus extẽsiue p augmentationem vel diminutionez.non tamen oportet ipsaz suscipere magis z minus intensiue:qr sic illa differunt inter se z ẽ hec ɔ̃pıetas propria scõo mõ quantitati sicut z precedens.

Quarto sciendum ɋ tertia ɔ̃pıetas quantitatis ẽ: propriū est quantitati fm eaz equale vel inequale dici:vt fm duas lõgitudines duo corpora dicuntur equalia vel inequalia z fm duos numeros eiusdẽ speciei aliq̃ue res numerate dicunẗ equales. Et rõ hui⁹ est qr equalia sunt q̃ sibi supposita seinuicez nõ excedũt. z lequalia sunt quoz vnū excedit aliud. Sed excessus ex parte mẽsure sumiẗ:et mẽsura sumiẗ fm quãtitatez:z solũ fm ipsã ergo oĩ quãtitati z soli cõuenit fm eam equale vel iequale dici. Itẽ equalitas est rez differẽtiũ eadẽ quãtitas ĩ spẽ. Inequalitas aũt est rez differẽtiũ diuersa quãtitas:z ideo equalia sunt res diuerse eiusdẽ quantitatis inter se: iõ solum fm quãtitatez aliqd diciẗ equale vel iequale:z sic ista proprietas est ipsi quantitati quarto modo propria.

Sed contra predicta ꝑmo arguitur sic. oĩs mot⁹ est de ɔ̃trario in ɔ̃trariū sz in quãtitate est mot⁹.s.augmẽtatiõis z diminutionis ḡ ĩ quãtitate ẽ cõtrarietas:z sic hz cõtrariū. ¶ Scõo sic: locus sursuz z locus deorsum cõtrarianẗ:z tñ sunt quãtitatẽs.ergo quãtitati ẽ aliqd ɔ̃rium. ¶ Tertio sic.quãtitas magis z min⁹ pficiẗ fm eẽ quãtitatis:qr numerus hz pfectius esse ĩ quaternario q̃z in binario.ergo suscipit magis z minus. ¶ Quarto sic:fm iequalitatẽ aliqd dr̃ eẽ iequale vl̃ equale p equalitatẽ:z tñ equalitas vel iequalitas sũt relationes ergo nõ cõuenit soli quãtitati fm eaz equale vl̃ inequale dici. ¶ Quinto sic.fm vtutẽ duo hoĩes dicunẗ equales vtute:z tamẽ vtus nõ est quãtitas ergo nõ est ppriũ quãtitati fm eaz equale vel inequale dici.

Ad argumenta Ad primū diciẗ ɋ lz ĩ q̃ztitate ɔ̃siderata fm suuz eẽ physicuz sit motus z cõtrarietas iperfecta:tñ in quãtitate cõsiderata sub rõne mẽsure nõ est motus nec ẽt contrarietas:z soluz isto mõ in logica ɔ̃sideratur. ¶ Ad scõz dr̃:ɋ si locus sursuz z locus deorsuz cõsiderent fm suas eẽntias vel rõne mẽsure nõ cõtrarianẗ. Sed si cõsideranẗ q̃ztuz ad qualitatẽ z ĩfluẽtiã que sũt in illis diuersis locis bene ɔ̃rianẗ:sed illo mõ nõ sunt in genere quãtitatis: qr nõ dicunt simplicẽ formã de gñe quãtitatis sed iportant quãtitatez cũ qualitatib⁹. ¶ Ad tertiũ dr̃:ɋ lz quãtitas possit magis z minus pfici in esse diuersaruz spẽrũ. fm ɋ vna spẽs pfectior ẽ altera:non tñ põt magis z minus perfici ĩ ppıo esse vni⁹ spẽi:qõ tamẽ ad susceptionẽ magis z minus requiritur. ¶ Ad quartũ dr̃:ɋ lz fm equalitatẽ aliqd dicatur formaliter equale:nõ tñ effectiue:sz hoc soluz conuenit quãtitati z in ista ɔ̃pıetate hec ɔ̃positio fz dicit soluz circũstãtiaz cause efficiẽtis ɔ̃pinque:z nõ cã̃e formal̃. ¶ Ad qntū dr̃.ɋ lz aliq dicanẗ equales vel iequales fm vtutẽ.hoc nõ est ɔ̃pıe fz solũ similitudinarie.sz ɔ̃pıe dr̃ similes vel dissimiles fm suã vtute.sz fm ɋ illa vtus mẽsuratur p respectũ ad obiectũ hz modũ quãtitatis z mẽsure.iõ similitudinarie aliq dicunẗ equales fm vtutẽ eodez modo quo ipsa ẽ quantitas fm quãdaz similitudinem.

¶ Capitulum de ad aliquid seu relatione.

Ad aliquid vero talia dicuntur quecũqz hoc ipsuz qõ sunt aliorũ esse dicuntur vel quõlibet aliter ad aliud:vt duplũ dimidii duplũ z dimidium dupli dimidiuz:z pater filii pater:z filius patris filius:z maius minore maius:z minus maiore minus. Uel sub habitudine alterius casus:vt similis simili similis: vicin⁹ vicino vicinus. Relatiuorum tres sunt species. Quedam dicuntur fm equiparantiam vt quecũqz eodem nomine dicuntur:vt similis simili similis:z equalis equali equalis:z vicinus vicino vicin⁹. alia vero fm suppositionem:vt dominus duplũ triplum qr ista supraponũtur aliis sicut dñs seruo supponitur. alia vero scdm̃ suppositiõez:vt seruus supponitur dño z filius patri:z subduplũ siue dimidiũ qõ idem est duplo:z sic de aliis.

¶ Postq̃z auctor determinauit de scõo ꝑdicamẽto qõ ẽ q̃ztitas. Hic ɔ̃sͭer determinat de tertio.s.de ad aliqd seu de relatione. Et rõ ordinis est:qr oẽ accñs respectiuuz hz cognosci per absolutũ in quo fundaẗ.z p qõ inest substantie:sed relatio est accñs respectiuũ z fundaẗ in quantitate qr plures relatiões fundanẗ in quãtitate q̃z in aliquo aliorũ ꝑdicamẽtoz:qr in ea fundanẗ generaliter oẽs ɔ̃portiões numeroz:vt duplũ dimidiũ triplũ quadruplũ: z sic de aliis.z oẽs ɔ̃portiones cõtinuaz quãtitatum:z iõ relatio maxime hz cognosci p quãtitatez. iõ lz ordine nature qualitas qõ est accidẽs absolutũ ꝑcedere debeat relationez.tñ ordine doctrine relatio cõuenıẽter poniẗ ante qualitatez.z post quãtitatẽ ɔ̃pter causaz prius dictam.

Primo sciendum ɋ ꝑdicamẽta accidẽtiuz distinguunẗ fm diuersos modos denominatiue ꝑdicãdi de ꝑma substãtia.z qr ad aliqd hz vnũ modũ spãlem denoiandi ꝑmã substãtiã.qr denoiat in hoc qõ ẽ ad aliqd se hñe fm mutuã depẽdẽtiã.iõ ad aliqd ɔ̃uenıẽter poniẗ vnũ predicamẽtuz ab aliis distinctuz. z ɔ̃uenientius denoiatur p ad aliqd q̃z p relatiuũ siue relationẽ. Cuius rõ ẽ.qr relatio dicit eẽntiã relatiõis fm se sine respectũ ad terminũ eius vel ad suuz sbm̃.cuz sit nomẽ abstractuz iõ significat eã vt cõceptã tñ z nõ fm suuz eẽ. z relatiuuz iportat eẽntiã relatiõis per respectũ ad suum sbm̃. z cum dependentia referibilitatis.z nõ iportat terminum ei⁹ dependentie.sed ad aliquid iportat istam eẽntiaz quantaz ad eius dependentiã.p hoc ɋ dicit ad hec.n.ɔ̃positio ad dicit dependentiam ad aliquẽ terminũ.z cũz hoc iportat terminuz illi⁹ depẽdẽtie p hoc ɋ diciẗ aliqd.z qr ista duo cõueniunt formalr̃ nature hui⁹ ꝑdicamẽti.s. dependentia et terminus depẽdẽtie.iõ natura huius predicamẽti meli⁹ notificatur quãtuz ad suuz esse formale in noie ad aliqd q̃z p relatiuũ qd dicit essentiam illaz.per respectuz ad suũ mãle subiectũ. vl̃ p relationẽ q̃ dicit illã eẽntiã. vt ɔ̃ceptã tñ. vñ res dz denoiari eo mõ quo pfecti⁹ z facili⁹ notifi-

cat. iõ hoc p̄dicamētū ꝯueniēti⁹ p̄mo a platone noīatuȝ ē ad aliqd: ⁊ sic diffinit̄ in textu. Ad aliqd vō talia dicūt̄ q̄cunqȝ h̄ ipsū q̄ sūt aliorū dicūr. vel quolibet aliter ad aliud.

Secundo sciēduȝ: q̄ duplicia sūt relatiua: q̄daȝ relatiua s̄m eē que solū habēt eē relatiuū hui⁹ gn̄is: ⁊ nō h̄nt eē alteri⁹ gn̄is: vt p̄r ⁊ fili⁹. Alia sūt relatiua s̄m dici: que habēt eē alteri⁹ gn̄is q̄ȝ relatiōis ⁊ vltra hoc h̄nt respectū accidētalē ad aliud quo dicunt̄ relatiua s̄m dici: vt scientia que h̄ȝ esse absolutū de genere qualitatis: ⁊ vltra hoc īportat respectū ad ipsū scibile. Et ideo ꝑꝑ relatiua s̄m eē ponitur p̄ma pars hui⁹ diffinitiōis. s. quecunqȝ hoc ipsū q̄ sunt aliorū dicunt̄. i. quoruȝ totū esse est respectiuū. Et ꝓpter relatiua s̄m dici ponitur s̄cda pars. s. vel quolibet aliter ad aliud. i. aliquo mō ad aliud referūtur ⁊ in hac diffinitiōe ponit̄ dicunt̄ ⁊ nō sūt: q̄ hic cōsiderantur relatiua nō inq̄ȝtū sunt entia: s̄ȝ inquātum sunt dicibilia. Et ponitur talia ad denotandum q̄ relatiua semꝑ fundant̄ in aliquo accidēte absoluto: ꝑ q̄d s̄bē insunt. tale enim est denominatiuū accidētis absoluti ⁊ ꝑ hoc p̄ȝ q̄ si capiat̄ ad aliqd generaliter vt cōprehēdat tam relatiua s̄m eē q̄ȝ s̄m dici. hec diffō est conuertibilis cum ipso: sed si capiat̄ sp̄aliter solū pro relatiuis s̄m eē q̄ tm̄ ponunt̄ in p̄dicamēto isto: sic nō est ꝯuertibilis cū ipso ad aliquid. iō p̄mo mō d̄ȝ hic capi ad aliqd analogice ad omnia relatiua: ⁊ non vt est vnum genus generalissimum eorum que sunt in genere relationis.

Tertio sciendū: q̄ relatiuū diuidit̄ ī tres sp̄es: q̄ quedā sūt relatiua eq̄parātie: q̄dā suppositionis: ⁊ q̄dā suppositiōis: quorū sic habet̄ sufficiētia: q̄ oē relatiuū dicit respectū vni⁹ ad alterū. vel q̄ dicit respectum eq̄lē ⁊ sic sūt relatiua eq̄parātie. vel dicit respectū inequalitatis: ⁊ hoc ē duplr̄: vel dicit respectū excessiue minoris ad maius: ⁊ sic sūt relatiua suppositiōis: vel excedētis vel maioris ad minus: ⁊ sic sunt relatiua superpositionis.

Quarto sciēdum q̄ relatiua eq̄parātie sunt q̄ eodem noīe nūcupant̄: ⁊ hoc ꝯuenit eo q̄ vtrūqȝ eorū īportat relationē eiusdē sp̄ei q̄ fundatur supra eandē formā in sp̄ē: vt sunt vicin⁹ cū vicino: ⁊ similis cuȝ simili. Sed relatiua suppositiōis sūt q̄ s̄m sua fundamenta ponunt̄ sup sua correlatiua: vt p̄r q̄ q̄ȝtū ad suū fundamētum q̄d est generatio actiua ponit̄ supra filiū: ⁊ dn̄s q̄ȝtuȝ ad obligationē actiuaȝ supra seruū: ⁊ est cā eius. Sed relatiua suppōnis sunt q̄ s̄m sua fundamenta ponuntur s̄b suo correlatiuo: vt filius quātuȝ ad suū fundamētū q̄d est generatio passiua ponitur sub p̄re ⁊ seruus sub dn̄o.

Sed contra predicta p̄mo arguit̄ sic: ptes s̄be ⁊ silr̄ scia ⁊ h̄itus nō sūt relatiua: ⁊ tn̄ aliquo mō dicūr ad aliud. q̄ ista diffō ꝯuenit aliis a diffinito. q̄ nō ē bona. ¶ Sc̄do sic: p̄rnitas est ad aliqd. ⁊ tn̄ nō refert̄ ad aliud: q̄ nō d̄r p̄rnitas filii p̄rnitas. q̄ ista diffinitio nō ꝯuenit oībus relatiuis. ¶ Tertio sic: p̄rnitas ⁊ p̄r eodē nūcupant̄ noīe: ⁊ tn̄ nō sūt relatiua eq̄parātie sed suppositiōis. q̄ male d̄r q̄ relatiua eq̄parātie sūt q̄ eodeȝ noīe nūcupant̄. ¶ Quarto sic: oēs sp̄es eiusdē gn̄is eq̄liter sub eodē gn̄e ꝯtinent̄. ⁊ vna nō ponit̄ supra aliā: q̄ sp̄erū relatiōis nulla ē supposito: neqȝ supposito. ¶ Quinto sic. eorū q̄ supra se ponūtur vnū p̄dicat̄ de alio: sed vna sp̄es relatiōis nō p̄dicat̄ de alia. q̄ vna nō ponit̄ supra aliam. ergo male ponūtur relatiua suppōnis ⁊ suppōnis.

Ad argumenta Ad primū dicit̄ q̄ lȝ ptes s̄be silr̄ scia ⁊ habitus et multa alia talia nō sint relatiua s̄m esse. tn̄ sunt relatiua s̄ȝ dici: ꝓut cōsequēter h̄nt respectuȝ quēdaȝ ad aliud: vt partes ad totū scientia ad scibile: ⁊ habit⁹ ad h̄nteȝ: modo hic diffinitur ad aliquid generaliter ꝓ relatiuis s̄m eē ⁊ s̄ȝ dici. iō hec diffinitio nō cōuenit aliis a diffinito. ¶ Ad secūdum d̄r: q̄ lȝ p̄rnitas non referat̄ in abstracto actualr̄ ad aliqd: tn̄ refert̄ aptitudinaliter ⁊ actualr̄ ī cōcreto. ¶ Ad tertiū d̄r. q̄ lȝ p̄rnitas ⁊ p̄r respectu suoruȝ correlatiuorū sint relatiua: nō tn̄ adinuicē. iō nō sunt relatiua eq̄parantie: q̄ nō referunt̄ inter se sub eodeȝ noīe. ¶ Ad quartum d̄r. q̄ si iste sp̄es ꝯsiderentur s̄m suas eēntias ⁊ formalr̄: sic vna nō ponit̄ supra aliam: sed si ꝯsiderent̄ materialiter ⁊ q̄ȝtū ad sua fundamenta vna h̄n̄ ē supra aliā. ¶ Ad quintus dicit̄. q̄ illorū q̄ ponūtur s̄ȝ sub ⁊ supra s̄ȝ ordinē subiicibilis ⁊ p̄dicabilis vnū p̄dicat̄ de alio: nō tn̄ de aliis que ponūt̄ s̄ȝ sub ⁊ supra s̄ȝ ordinē cāe ⁊ effect⁹ siue p̄ncipii ⁊ p̄ncipiati: ⁊ hoc mō ista relatiua ponūt̄ supra seinuicem.

¶ Post hec aūt sequunt̄ cōitates relatiōis. Prima est q̄ cōtrarietas est in relatione: vt virtus cōtraria est vitio: cum vtrūqȝ eorū sit ad aliquid. hoc aūt nō cōuenit omni relationi. Duplo eni nihil est cōtrariuȝ neqȝ triplo. Item relatiua suscipiūt magis ⁊ minus: vt simile d̄r magis ⁊ minus silr̄: ⁊ silr̄ iequale: sed hoc nō cōuenit oībus relatiuis. duplum. n. non d̄r magis ⁊ minus duplum: neqȝ triplum: neqȝ pater.

¶ Postq̄ȝ auctor superi⁹ determinauit de relatiōe s̄ȝ se ponēdo diffōnē ⁊ diuisionē ei⁹ ꝑ suas sp̄es. Hic ꝯñter determinat de ipsa s̄ȝ suas ꝓprietates: ⁊ iter ipsas p̄mo ponit duas cōitates relatiuorū. Quarū p̄ma ē. q̄ ꝯtrietas ē i relatione sic̄ vtus ⁊ vitiū ꝯriant̄ ⁊ tn̄ sūt relatiua s̄m dici lȝ simplr̄ sint de p̄ma sp̄ē qualitatis: virt⁹. n. d̄r relatiue ad virtuosuȝ: ⁊ vitiū. ad vitiosuȝ. iō in relatiuis reperit̄ ꝯtrietas.

Primo sciendū q̄ duplicia sūt relatiua, vt dictū ē. s. relatiua s̄ȝ eē ⁊ s̄ȝ dici vñ i relatiuis s̄ȝ eē nō repit̄ ꝯtrietas. Cui⁹ rō ē. quia ꝯtria sūt forme actiue ⁊ passiue q̄ mutuo se expellūt ab eodē s̄bo, vt p̄ȝ ex ꝯdiffōne eorū. s̄ȝ relatiua s̄ȝ eē nō sūt forme actiue aut passiue. nec sua actiōe se ab eodē s̄bo expellūt. q̄ forme actiue ⁊ passiue sunt forme absolute. iō relatiua s̄m esse, nō possunt h̄re ꝯriuȝ. sed aliquib⁹ relatiuis s̄m dici ꝯuenit h̄re ꝯriuȝ.

Secundo sciēdum q̄ relatiua s̄ȝ dici dupliciter ꝯsiderant̄. Vno mō formaliter. inquātū relatiua sūt: ⁊ s̄ȝ respectū quē addunt formis alteri⁹ gn̄is. ⁊ isto modo in relatiuis s̄m dici nō ē ꝯtrietas. Cuius rō ē q̄ relatiua s̄m dici non ꝯriantur respcū illorum ad q̄ referunt̄ sed respcū aliorum sicut vtus non ꝯriat̄ virtuoso ad quē refert̄: nec vitiū vitioso. s̄ȝ virt⁹ ⁊ vitiū ꝯriant̄ inter se q̄ relatiua s̄m dici inq̄ȝtū relatiua sūt non ꝯriāt̄. Alio mō ꝯsiderant̄ m̄aliter ex pte. suorū fūdamētorū: ⁊ hoc mō aliqua relatiua s̄ȝ dici ꝯriāt̄. Rō ē: q̄ aliq̄ relatiua fundāt̄ in q̄litatib⁹ ꝯrüs quas ꝑportāt: iō rōne illarū q̄litatū ꝯriant̄. Ex q̄b⁹ p̄ȝ q̄ h̄re ꝯriū nō cōuenit oībus relatiuis. nec ēt ꝯuenit solis relatiuis: iō non est aliq̄ mō ꝓpriū ipsis relatiuis: cū oē ꝓpriū cōueniat omni vel soli. S̄ȝ est cōitas q̄dā cōueniēs plurib⁹ relatiuis s̄ȝ dici: ⁊ q̄ ꝑius posita est diffinitio ad aliqd a platone ꝯueniēs tā relatiuis s̄m esse q̄ȝ s̄ȝ dici: iō ponūt̄ h̄ cōitates vtriqȝ illorū relatiuorū ꝯuenientes.

Tertio sciēdū q̄ s̄cda ꝓprietas relatiuorū ē: q̄ relatiua suscipiūt magis ⁊ min⁹. Cui⁹ rō ē: q̄ suscipere magis ⁊ min⁹ ē aliqd manēs idē in sp̄ē in suo eēntiali esse itēdi ⁊ remitti. s̄ȝ hoc cōuenit aliquib⁹ relatiuis vt simile manens idē in sp̄ē d̄r magis ⁊ minus simile. ⁊ etiaȝ dissimile ⁊ inequale. ergo aliqua relatiua suscipiūt magis ⁊ minus. hoc tamē nō cōuenit relatiuis inquātuȝ relatiua sunt. s. s̄m respectuȝ quē h̄nt ad sua correlatiua. s̄ȝ hoc cōuenit sibi rōne suoruȝ fundamētoruȝ. ⁊ vt sunt in subiecto q̄ intendi ⁊ remitti cōuenit forme s̄m esse quod habet in subiecto s̄m q̄ magis ⁊ minus perficitur.

Quarto sciendum q̄ hec cōmunitas aliter conuenit relatiuis q̄ȝ p̄cedēs. q̄ p̄cedens solū conuenit relatiuis s̄m dici hec autem conuenit relatiuis s̄m dici: ⁊ aliquibus s̄m esse. quia simile ⁊ dissimile ⁊ inequale bene suscipiunt magis ⁊ minus. que tn̄ sūt relatiua

ſm eē;qr tñ hec cōitas nō ꝯuenit oībus relatiuis ſm eſſe: neqꝫ ēt ſolū: qr ꝯuenit qualitati:iō nō eſt aliquo mō ꝓpria ipſi relationi:ſed ē q̄daʒ cōitas ſolū cōueniēs aliquib⁹ ſpēbus relatiuoꝝ.ſ. illis quoꝝ fundamēta intēdunt vel remittunt ⁊ augent ⁊ diminuunt manēte eadē ſpē relationis.⁊ per hoc patēt due prime cōitates relatiuorum.

Contra predicta arguit pmo ſic.nulla relatiue oppoſita ꝯriantur cū ꝯrietas ⁊ oppoſitio relatiua ſint oppoſitiōes diſtīcte ſed relatiua relatiue īter ſe opponunt ergo nulla relatiua ꝯriant. ¶ Secundo ſic:vbi ē ꝯrietas ibi ē mot⁹:ſʒ in relatiōe nō eſt motus: vt dr in.5.phyſi.ergo i relatiōe nō ē ꝯrietas. ¶ Tertio ſic nulla forma īdiuiſibil's ſuſcipit magis ⁊ min⁹:ſʒ omnis relatio ē īdiuiſibilis:cū ſit ſimplex reſpectus relatiui ad correlatiuū.ergo nulla relatiua ſuſcipiunt magis ⁊ min⁹. ¶ Quarto ſic:ſicut equale fundat i vna q̄ntitate in ſpē:ſic ēt ſile in eadē qualitate:ſed equale nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹ ergo ſimile nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹:cui⁹ oppoſitū dicit in textu. ¶ Quinto ſic.relatiua nō ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹ niſi r̄ōne ſuorum fundamētoruʒ:ſed quantitas i qua fundat ineq̄le nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹.g̃ male dr i textu q̄ ineq̄le ſuſcipit magis ⁊ minus.

Ad argumenta Ad primū dicit q̄ lʒ nulla relatiua ꝯrient reſpectu ſuoruʒ correlatiuoꝝ:qb⁹ relatiue opponūtur:tñ bene ꝯriantur reſpectu alioꝝ ſicut v̄tus relatiue opponit virtuoſo: ⁊ tñ ꝯriat vitio. ¶ Ad ſecundū dr:q̄ vbi eſt ꝯrietas p ſe ibi eſt motus ſʒ i relatiōe nō ē ꝯrietas p ſe:ſʒ tm̄ p accidēs et eo mō quo ē ꝯrietas eſt ēt mot⁹. ¶ Ad tertiū dr.q̄ lʒ oīs relatio ſm ſe:⁊ quātū ad reſpectū quē hʒ ad correlatiuū ſit indiuiſibilis:tñ ſm ſuū eē in ſb̄to qḋ pōt variari ſʒ magis pfectuʒ ⁊ min⁹pfectū aliquā hñ eſt diuiſibilis:⁊ p hoc hñ pōt ſuſcipere magis ⁊ minus. ¶ Ad quartuʒ dr.q̄ lʒ ſimile fundetur in vna qualitate in ſpecie tñ illa qualitas pōt intēdi ⁊ remitti manens eadē in ſpē:ideo ſimile ſuſcipit magis ⁊ min⁹:⁊ equale fundat in eadeʒ q̄ntitate i ſpē que nō poteſt augeri vel diminui intēdi vel remitti manēs eadeʒ in ſpecie iō equale nō pōt ſuſcipere magis ⁊ minus nec eſt ſimile de equali ⁊ ſimili. ¶ Ad q̄ntuʒ dicit.q̄ licet q̄ntitas nō ſuſcipiat magis ⁊ minus:tñ pōt augeri ⁊ diminui.⁊ p talē maioritatē vel minoritatē per quam ſit maior vel minor receſſus ab equali ⁊ inequali pōt ſuſcipere magis ⁊ min⁹.vñ ineq̄le fundat īter diuerſas q̄ntitates i ſpē ⁊ q: ille ſpēs pñt cōtinue variari ſm receſſuʒ ab vnitate ſpēi:iō variat ineq̄leq̄ʒ vis eq̄le nō ſuſcipiat magis neqꝫ minus.

¶ Iteʒ omnia relatiua dicūtur ad ꝯuertentiā vt pater filii pater:filius patris fili⁹ ⁊c. Iteʒ relatiua ſunt ſimul natura:ſimul eniʒ ſunt duplū ⁊ dimidiuʒ pater ⁊ filius. Item relatiua poſita ſe ponūt ⁊ perēpta ſe perimunt:vt ſi duplū eſt dimidiū eſt: ⁊ ſi pater non eſt filius nō eſt:⁊ econtra.

¶ Poſtq̄ʒ auctor poſuit duas cōitates relatiuoꝝ que nō ſunt ipſis aliquo mō ꝓprie.Hic ꝯñr ponit alias cōitates q̄ ſunt ipſis aliquo modo ꝓprie.Quaruʒ prima eſt. Relatiua dicūtur ad cōuertētiaʒ.Cui⁹ rō eſt.qr que ad inuiceʒ ſm mutuam depēdentiā eorū referūtur.dicunt ad cōuertentiam:ſed oīa relatiua ad ſua correlatiua referuntur ſm mutuā dependētiam.vt dicēdo pater filii pater:⁊ econtra filius patris filius:ibi pater refertur ad depēdentiā eius ad filium ⁊ filius ad patrem ⁊ ſic ſimiliter eſt in omnibus aliis ergo omnia relatiua dicuntur ad conuertentiam.

Primo ſciendū q̄ ꝯuertētia dupl'r accipit. Uno mō p ꝯuerſiōe aliquoꝝ ſm exiſtēdi ꝯñaʒ: ⁊ illo mō in relatiuis bene ē ꝯuertētia:vt dicēdo pr̄ eſt.g̃ filius eſt:⁊ ecōuerſo filius eſt:ergo pater eſt.⁊ iſto mō non ſumit in hac ꝓprietate:qr cōuertētia hoc mō nō ſoluʒ cōuenit relatiuis:ſʒ etiā multis aliis:ſicut ſubiecto ⁊ proprie paſſioni. Alio mō ſumit ꝯuertētia vt eſt mutua depēdētia relatiui ⁊ correlatiui inter ſe:⁊ hoc mō ſumit i hac ꝓprietate.iō dici ad ꝯuertētiā ē aliqua referri iter ſe ſm depēdētiaʒ. Et differt ꝯuertētia a ꝯuerſiōe ⁊ cōuertibilitate qr ꝯuertētia ē paſſio relatiuoꝝ:cōuerſio vero ē eſt debita trāſpoſitio ſubiecti in p̄dicatū:⁊ ecōtra eſt paſſio ꝓpōnū. Sʒ cōuertibilitas ē paſſio terminoꝝ cōuertibiliū:⁊ illi termini dicunt ꝯuertibiles q de ſe inuicē mutuo vl'r ⁊ affirmatiue verificant eo q̄ hñt eq̄lia ſuppoſita.vt hō ⁊ riſibile.

Secundo ſciēduʒ q̄ ꝯuertētia relatiuoꝝ nunq̄ʒ ſit in recto caſu. Rō ē qr inter relatiuum ⁊ correlatiuū ſp ē trāſitio vl' diuerſitas:ſʒ talis diuerſitas nō ſignificaret i recto caſu ſʒ ſignificaret idētitas eorum.vt dicēdo pr̄ ē fili⁹:⁊ talis locutio eēt falſa.ſʒ illa cōuertentia ſemp ſit in obliqs.qr ſolū obliq ſignificāt p modum termini recti⁹ vo p modū principii.⁊ pōt fieri i omnibus obliqs vt faciliter daret exemplū i oīb⁹. hoc ſit tñ differenter in relatiuis ſm eſſe.⁊ in relatiuis ſm dici. qr i relatiuis ſm eſſe ſit ꝯuertentia referēdo vtrūqꝫ ad aliō ſb habitudine eiuſdē caſus.vt maius minore maius.⁊ econtra.minus maiore min⁹.ſed in relatiuis ſm dici ſit q̄nqꝫ ſub habitudine eiuſdē caſus vt iter formā ⁊ materiā.q̄nqꝫ vero ſub habitudine diuerſoruʒ caſuuʒ.vt ſcibile ſciā ſcibile.⁊ ecōtra ſcia ſcibilis ſcia.⁊ per hoc patet q̄ dici ad cōuertentiā cōuenit oībus relatiuis.ſed differenter.⁊ cōuenit ſolis ⁊ ſemp ideo hec ꝓprietas ē ipſis ꝓprie propria. ⁊ hoc capiendo generaliter ad aliqḋ tā pro relatiuis ſm eē q̄ʒ ſm dici.qr ſi capei eē ſpāliter ſolū pro relatiuis ſm eē hec proprietas eſſet ſibi propria ſecundo modo.

Tertio ſciēduʒ: q̄ relatiuoꝝ alia ꝓpietas ē q̄ relatiua ſūt ſimul nā ⁊ rō ē.qr illa q̄ poſita ſe ponūt ſm rē ⁊ itellectū ſil' ⁊ pempta ſe pimūt ſm eē ſūt ſimul nā.illa.n.ꝯñr ſimul nā q̄ ſūt ſil' i nāli itelligentia. ita q̄ vnū eoꝝ nō pōt itelligi ſine alio.nec eſt ibi prioritas ſm itellectū ſʒ relatiua poſita ſe ponūt ſm eē.qr eē relatiuoꝝ eſt eſſe ad ſuū correlatiuū.iō ſm rē poſito vno in eſſe oportʒ ſuū correlatiuū eē.qḋ requirit ad eē relatiui.⁊ ſil' poſita ſe ponūt ſm itellectū.qr nō pōt itelligi eē relatiui qḋ ē dependēs ad correlatiuū niſi itelligat illud correlatiuū ad qḋ dependet.ergo poſita ſe ponūt ſm intellectum.⁊ ſil'r pempta ſe perimūt. ideo ſūt ſimul natura.ſ.natura relationis ⁊ etiam ſūt ſimul natura.i.naturali intelligentia.

Quarto ſciēdum q̄ relatiua tripl' cōſiderantur. Uno mō quātū ad ſua ſb̄ta ⁊ fundamenta.⁊ ſic vnū illoruʒ hñ precedit aliud vt pr̄ p̄cedit filium. Scḋo mō inq̄ʒtuʒ hñt depēdētiā inter ſe ⁊ vnuʒ terminat depēdentiaʒ alteri⁹ ⁊ ecōtra:⁊ ſic adhuc vnū eſt prius alio ⁊ quodāmodo notius:⁊ ponit in diffōne alterius.ſ.illud qḋ terminat dependētiam alteri⁹. Tertio cōſiderat quātuʒ ad hoc q̄ hñt eſſe ſub forma relatiōis ſub qua ſil' ponuntur:vt q̄ʒ cito ponit pater ſub paternitate ponit fili⁹ ſub filiatione.⁊ hoc modo ſunt ſimul natura ſm rem ⁊ intellectum ſimul vt dicitur in iſta ꝓprietate.⁊ eſt hec proprietas eodeʒ modo ꝓpria relationis ſicut ⁊ precedens.

Contra predicta primo arguit ſic.cōuertētia ē mutua depēdētia relatiuoꝝ inter ſe.ſʒ ſcia ⁊ ſcibile q̄ ſūt relatiua ñ hñt mutuā dependētiaʒ iter ſe qr ſcia lʒ dependeat a ſcibili: tñ ſcibile nō hʒ dependētiā ad ſciaʒ.ergo nō oīa relatiua dr̄ ad cōuertētiaʒ. ¶ Scḋo ſic bene ſequit.ſi hō ē riſibile ē.⁊ ecōtra ergo hō ⁊ riſibile dr̄ ad ꝯuertentiā.que tñ nō ſūt correlatiua.ergo dici ad cōuertētiaʒ nō ſolum cōuenit relatiuis. ¶ Tertio ſic.cā ⁊ effectus ſunt relatiua.⁊ tñ cā ſm naturā precedit effectuʒ.ergo relatiua non ſūt ſil' natura. ¶ Quarto ſic.vnū relatiuorū ponitur in diffinitione alteri⁹ ergo ē prius alio.ergo relatiua nō ſunt ſimul natura. ¶ Quinto ſic:illa q̄ opponūtur iter ſe nō poſita ſe ponunt.ſed vnū oppoſituʒ dīſtruit aliū.ſʒ relatiua opponūt adinuicē g̃ male dr̄ q̄ poſita ſe ponāt.⁊ pempta ſe pimāt.

Ad argumēta. Ad ꝓmum dr̄ ꝙ̄ si scibile cō siderek̄ m̄ālr̄ quātū ad id ꝙ̄ est sic nō h̄z depēdētiā ad sciaʒ: sed fm naturā ꝓcedit eaʒ sed si ꝯsiderek̄ formalr̄ ꝗ̄ztū ad rōnē scibilis sic h̄z respectū ⁊ depēdētiā ad sciētiā: ⁊ dr̄ cū ea ad ꝯuertētiā: ⁊ silr̄ est de sensu ⁊ sensibili. ¶ Ad fm dr̄. ꝙ̄ si capiak̄ cōuertētia: vt est cōuersio aliquoꝝ fm cōsistēdi ꝯsiam: sic hō ⁊ risibile dn̄ di cunk̄ ad ꝯuertētiā: sed nō capiendo ꝯuertētiam: vt est mutua dependētia relatiui ⁊ correlatiui: vt i ꝓposito capitur. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ̄ si ꝯsiderentur cā ⁊ effect⁹ materialiter quātuʒ ad id qd̄ sunt: nō sunt simul natura. sed si ꝯsiderētur formaliter ꝗ̄ztuʒ ad relationeʒ cause ad effectuʒ vel effectus ad causaʒ: vt sunt relatiua sic sunt simul natura: ⁊ similiter diceretur de patre ⁊ filio: domino ⁊ seruo. ¶ Ad quartum dicik̄: ꝙ̄ lʒ vnum relatiuoꝝ vt terminat depēdentiaʒ alterius sit aliquo mō prius alio: ⁊ ponak̄ i diffinitione alterius: tn̄ ꝗ̄ztuʒ ad esse sub forma relatiōis vnū nō ꝓcedit aliud. ¶ Ad quintū dr̄. lʒ relatiua respectu eiusdem subiecti opponank̄: ⁊ nō posita se ponant: tamen respectu diuersoꝝ subiectoꝝ non opponuntur.

¶ Item alia diffinitio relatiuoꝝ est talis. ad aliquid sunt ꝗbus hoc ipsum esse est ad aliud quodā mō se habere: ⁊ hec est ꝓpria diffinitio relatiuorū item ꝓpriū est relatiuorū: ꝙ̄ siqs diffinite vnuʒ nouerit relatiuorū diffinite noscet ⁊ reliquum: vt siquis nouerit diffinite dupluʒ: diffinite noscet cuius est duplum. Necesse est enim in vtrorūqʒ rationibus vtrisqʒ vti.

¶ Postq̄ʒ auctor posuit diffinitionē ⁊ ꝓprietates ad aliqd cōiter accepti: vt se extēdit ad relatiua fm eē ⁊ fm dici: hic cōsequēter ponit aliā diffinitionē ipsius ad aliqd specialiter accepti: vt soluʒ cōtinet relatiua fm esse: que est ꝓpria diffinitio ad aliud: vt est vnū ꝑdicamētuʒ ab aliis distinctum: ⁊ data ab Aristo. corrigendo primā diffinitionē relatiuorū a platone positā: que nō est ꝓpria diffinitio: ⁊ hec est diffinitio. Ad aliqd sunt quib⁹ hoc ipsuʒ eē quod sunt est ad aliud quodāmodo se habere. In cuius prima parte intelligik̄ genus diffiniti. s. dicibile. ⁊ ponik̄ quibus hoc ipsuʒ eē est ad aliud se habere ad differētiam substantie ⁊ accidētiū absolutoꝝ ⁊ relatiuoꝝ fm dici: quorum ꝓprius eē nō est ad aliud se habere. Deinde ponik̄ quodāmodo. i. quodā speciali modo: qꝛ esse relatiui est ad aliud tanq̄ʒ ad terminū cum quo dicitur ad conuertentiam.

Primo sciendū ꝙ̄ accidēs absolutū ⁊ respectiuuʒ sic inter se differunt: qꝛ accidēs absolutuʒ h̄z depēdentiaʒ solū ad suū subiectū: ⁊ nō ad terminuʒ extrinsecū: iō ad suuʒ esse sufficit suū subiectuʒ: ⁊ etiaʒ diffinitur ꝑ tale subiectū: sed accidens respectiuū h̄z dependētiam ad suū subiectuʒ inq̄ztuʒ est accidens: ⁊ ad suū correlatiuuʒ inq̄ztuʒ est respectiuū. ⁊ ideo ad esse accidentis respectiui sequik̄ eē sui sbti: ⁊ esse sui correlatiui: ⁊ habet diffiniri ꝑ ista duo: ideo bene dicik̄ in hac diffinitione: ꝙ̄ esse relatiui ē ad aliud quodāmodo se habere: ⁊ lʒ relatio semper sit inter duo extrema: tn̄ nō est in vtroqʒ vt in subiecto sed est in vno subiectiue: ⁊ in alio vt in termino: vt paternitas est in patre vt in subiecto: ⁊ in filio vt in termino: et filiatio est in filio subiectiue: ⁊ in patre terminatiue.

Secundo sciendū ꝙ̄ duplex est relatio: quedam ē realis que est inter duo extrema realia ⁊ differētia realiter a quibus ipsa est realiter distincta: ⁊ ad hanc relationeʒ tres cōditiōes requirunk̄. Prima ē ꝙ̄ habeat extrema realia: ⁊ defectu cuius relatio inter entia rōnis: vt relatio generis ad spēm nō pōt esse relatio realis Secunda est. ꝙ̄ extrema relatiōis realiter differunt. ratione cuius idētitas nō est relatio realis. Tertia est. ꝙ̄ talis sit realiter distincta ab vtroqʒ extremoꝝ. quia si esset eadem realiter cum suo fūdamento haberet eē absolutuʒ sui fundamenti. ⁊ non diceretur eē realis quantum ad suum esse respectiuuʒ. sed ꝗ̄ztum ad suum eē absolutum. qꝛ a ꝑfectioni res capit denominationem. iō non esset relatio realis. nec totum eius esse esset ad aliud. ⁊ defectu illius relatio creatoris ad creaturam nō est realis. qꝛ in deo nullum est accidens ab eo realiter distinctum. Alia est relatio rōnis que pōt fieri tribus modis fm ꝙ̄ sibi deest vna illarū cōditionū. ⁊ illa relatiua que dicunt relationem realē sūt relatiua fm esse alia vero fm dici. ⁊ solum de his q̄ dicūt relationē realeʒ q̄ ponik̄ in predicamento isto dicta ē p̄us diffinitio. ⁊ ꝑ hoc differt ab alia diffinitione ad aliquid.

Tertio sciendū ꝙ̄ ex ista diffinitione auctor infert vnā ꝓprietatē relatiuoꝝ que talis est. siqs diffinite nouerit vnū relatiuorū diffinite noscit ⁊ reliquū. Cui⁹ rō ē. quia qōlibet vnuʒ diffinite ⁊ distincte cognoscitur eo modo quo h̄z esse. ⁊ etiā eo mō quo h̄z diffiniri. cū diffinitio sit orō indicans quid sit esse rei: sed esse vni⁹ relatiuorum est ad aliud. vt dictum est ergo nō potest distincte cognosci nec diffiniri. nisi per suū correlatiuū. ergo siquis distincte cognoscit vnuʒ opʒ distincte cognoscere reliquū: cuʒ nulluʒ eoꝝ possit sine alio cognosci iō necesse ē ei diffini e vtrūqʒ relatiuoꝝ poni sua correlatiua.

Quarto sciendum ꝙ̄ in diffinitione relatiui non ponik̄ correlatiuū tanq̄ʒ pars eēntialis ei⁹. cū relatiuū ⁊ correlatiuū sint realiter ⁊ essentialiter distincta ⁊ opposita: sicut pr̄ ⁊ fili⁹. sed ponik̄ in ei⁹ diffinitione tanq̄ʒ terminus dependentie ipsius relatiui. qꝛ talis dependētia nō perfecte cognosceret. nisi cognosceret terminus ei⁹: ⁊ ponitur talis terminus loco drīe q̄ in relatiuis sumik̄ respectu talis termini: qꝛ de se est nobis ignota: sed circūloquitur ꝑ ipsuʒ terminū. vn̄ diffinīēdo relationē ponitur dependentia ꝓ gn̄e ⁊ subiectuʒ ⁊ correlatiuū eius ꝓ drīa. vt dicendo prnitas est depēdētia vel relatio pr̄is ad filiū: vel pr̄ est res h̄ns filiū. ⁊ ꝑ hoc patet itellectus hui⁹ vltime diffōnis ⁊ vltime ꝓprietatis relatiuorum.

Sed contra predicta arguik̄ primo sic: qꝛ ptea sbe nō sūt vera relatiua. ⁊ tn̄ ꝯuenit eis ista diffō: cū ipsoꝝ eē sit ad aliud quodāmō ergo ipsa nō ē bona. ¶ Scdo sic. oē accn̄s h̄z depēdētiā ad suum sbtm. ḡ eē ei⁹ ē ad aliud quodāmō se h̄re. ḡ ista diffō omnibus accn̄tib⁹ aliis: ⁊ non soli diffinito. ¶ Tertio sic. vnūqdq̄ʒ diffinituʒ cognoscik̄ eo mō quo h̄z eē. sed vnuʒ relatiuū h̄z eē separatū ⁊ distictuʒ a suo correlatiuo. ergo vnū pōt diffinite cognosci nō cognoscēdo aliō. ¶ Quarto sic: loco diffiniti lʒ ponere suā diffinitionē. ḡ si in diffinitione relatiui ponak̄ suū correlatiuū loco illi⁹ correlatiui poterit poni diffō ei⁹ in qua ponerek̄ suū correlatiuum ergo idē poterit poni i diffōne sui ipsi⁹: qd̄ ē icōueniēs. ⁊ sic male dr̄ ꝙ̄ relatiuū h̄z diffiniri per suū correlatiuum. ¶ Quinto sic. vnūqdq̄ʒ h̄ns gen⁹ ⁊ drīaʒ diffiniri pt̄ ꝑ gen⁹ ⁊ drīaʒ ei⁹: lʒ relatiua h̄nt gen⁹ ⁊ drīam itrīsecaʒ. ḡ et pn̄t diffiniri ꝑ suū gen⁹ ⁊ suā drīam sine correlatiuo.

Ad argumenta Ad ꝓmū dr̄. ꝙ̄ totū eē prīum sbe nō ē ad aliū vt itelligik̄ i hac diffōne: lʒ vltra suū eē sbale iportēt quēdaʒ respectū ad operatiōes totī⁹ a quo respectu capiūt noīa ꝓpartiū: iō ipsis nō ꝯuenit hec diffō. ¶ Ad scdm dr̄. ꝙ̄ lʒ totū eē cuiuslibet accn̄tis sit ꝑ depēdētiā ad sbtm. tn̄ illd̄ esse nō se h̄z ad aliud tāq̄ʒ ad terminū cū q̄ dr̄ ad ꝯuertentiā nisi i veris relatiuis. qd̄ tn̄ itelligik̄ i hac diffōne ꝑ illā particulaʒ quodāmō. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ̄ lʒ relatiuū h̄eat eē separatū a suo correlatiuo. tn̄ illud eē non ē absolutuʒ sed respectiuū in ordine ad suū correlatiuū. iō h̄z cognosci ⁊ diffiniri ꝑ ipsum. ¶ Ad quartuʒ dr̄. ꝙ̄ lʒ in absolutis loco nōis liceat ponere diffōnē. nō tn̄ in respectiuis. iō in diffōne relatiui loco correlatiui nō pōt poni sua diffō. Cui⁹ rō ē. qꝛ diffō correlatiui explicat ipsum vt est dependens ad relatiuuʒ. ⁊ ipsuʒ ponitur in diffōne relatiui tanquā termin⁹ dependentie sui relatiui. ideo diffinitio non

explicat ipsuz eo mõ quo ponit in diffõne alteri⁹. ¶ Ad quintum dr: ꝙ lz relatiuuz habeat dñiam: tñ illa dña nõ est absoluta: sed respectiua ⁊ depẽdẽs ad terminuz extrinsecuz. iõ ꝑ ipsum nõ posset ꝑfecte cognosci: neqꝫ notificari relatiuũ nisi apponeretur terminus depẽdẽtie.

Ualitas ẽ ẜm quã quales esse dicimur: vt ẜm albedinem dicimur albi: ⁊ scdꝫ colorem colorati: ⁊ scdm iustitiã iusti. Qualitatis autem quattuor sunt species.

¶ Postqꝫ superi⁹ auctor determinauit de tertio pdicamento qd est ad aliqd. hic cõsequẽter determinat de q̄rto. s. de qualitate ipsam pmo sic diffiniẽs. Qualitas ẽ ẜꝫ quam quales eẽ dicimur: vt ẜꝫ albedinẽ dicimur albi. In qua diffinitione subintelligit forma accidẽtalis que se hꝫ vt genus diffiniti ⁊ aliquo mõ datur itelligi per illud relatiuuz quã deinde ponit ẜm quã quales eẽ dicimur ad dñiam oium alioꝝ pdicamentoꝝ. qꝛ nullum eoꝝ predicat in quale simpliciter: vt faciliter ꝓbaretur iductiue: sba. n. predicatur in qd: quantitas in quãtum vel in quotã. ⁊ cetera predicamenta pdicant in hoc qd est se habere ad aliud cuꝫ sint respectiua. iõ sola qualitas denominat primã substantiã simpliciter qualẽ: ⁊ in hac diffinitiõe hec prepositio ẜm dicit circumstãtiam cause formalis.

Primo sciendũ ꝙ in hac diffõne ponit dicimur ⁊ nõ dicitur ẜm Albertuꝫ nõ ad denotandum ꝙ soli hoĩ cõueniat qualitas. sed ad denotanduꝫ ꝙ hõ est susceptiu⁹ pluriuꝫ qualitatuꝫ qꝫ quecunqꝫ alia sba homo enĩ est cõposit⁹ tã ex sba materiali qꝫ spũali simul iõ sibi cõueniũt qualitates reꝝ corporaliuꝫ ⁊ etiã spũaliũ. Sed sbe spirituales solũ recipiũt qualitates spirituales. Sube vo corporales alie ab homine soluꝫ suscipiũt qualitates corporales ⁊ nõ spirituales ideo hõ ceteris substãtiis est pluũ qualitatuꝫ magis susceptiu⁹: sed tñ posset dici facili⁹. ꝙ cuꝫ i hac diffõne ponitur dicimur nõ itelligit solũ nos hoĩes dicimur: sed itelligitur nos sbe dicimur: ⁊ non refertur ad hoĩem tm̃. sed ad substantiam in cõmuni ⁊ per hoc soluuntur plura argumenta.

Secundo sciendũ ꝙ oĩs forma accñtalis hꝫ terminare pmaꝫ sbam ẜm esse quod ipsa dat pme sbe. ⁊ qꝛ qualitas dat sbe eẽ quale. iõ habet denominare pmã sbam qualẽ: ⁊ ꝑ illũ moduꝫ denominãdi ꝑ quẽ diuidit ab oĩbus aliis accidẽtibus hic diffinitur ⁊ lꝫ quale cõsequat qualitatẽ: vt effect⁹ eius formalis: ⁊ sit posteri⁹ ẜm naturã ipsa qualitate tñ ẜm ordinẽ nře cognitionis. ⁊ que ad nos quale ẽ prius qꝫ qualitas: qꝛ ꝑ ipsũ cognoscim⁹ q̄litatẽ. iõ nobis cõueniẽter notificat q̄litas ꝑ q̄le: ⁊ lꝫ isert⁹ q̄le ꝑ q̄litatẽ diffiniat: tñ hꝫ ẽ a priori simplr ⁊ a posteriori q̄ ad nos nõ. n. ẽ icõueniẽs idẽ ẜꝫ diuersas cõsideratiões eẽ noti⁹ ⁊ ignoti⁹ prius ⁊ posteri⁹ alio.

Tertio sciẽdum ꝙ qualitatis ponunt q̄ttuor spẽs: quaꝝ pma ẽ habit⁹ ⁊ dispositio. Scda nãlr potentia vel ĩpotẽtia. Tertia passio ⁊ passibilis qualitas. Quarta forma ⁊ circa hoc aliqd cõstãs figura: quꝫ sicha bet sufficiẽtia. qꝛ oĩs qualitas qualificat subam. vel q̄ se tenet ex ꝑte m̃ãe. ⁊ sic ẽ forma: ⁊ circa hoc aliqd cõstãs figura: ⁊ q̄ qualificat subam ẜm q̄ntitatẽ ⁊ mãm ei⁹: lꝫ effectiue oriat a forma subali: vl' se tenet ex ꝑte forme: ⁊ hoc ẽ dupliciter: vel qualificat subam imediate vel mediãtib⁹ naturalib⁹ potẽtiis. si scdm sic ẽ habit⁹ ⁊ dispositio q̄ pmo determinat ⁊ disponit potẽtiã: ex cõñti subm ei⁹ si imediate q̄lificat subam hoc est dupli'. vel est ꝑncipiũ operãdi determinatuꝫ vel ideterminatũ. si primum sic est passio ⁊ passibilis qualitas. si scdm sic est naturalis potẽtia vel ipotẽtia potentia. n. de se ideterminata est qꝫtum ad modum operãdi: sed determinatur per suos habitus.

Quarto sciendũ ꝙ diuisio qualitatis ẽ diuisio generis i suas spẽs. qꝛ qualitas eẽntialr et vniuoce de ipsis pdicat. Et duplr põt fieri diuisio gñis i suas spẽs. vno mõ per spẽs imediatas: ⁊ tũc solũ fit ꝑ duas spẽs: eo ꝙ fit ꝑ duas dñas formalr oppositas q̄ soluꝫ sũt due sb vno gñe: ⁊ solũ duas spẽs ꝓpinq̄s sub eo cõstituũt. Alio mõ põt fieri diuisio gñis ꝑ spẽs remotas ei⁹. et hoc qñ spẽs ꝓpinque sũt nobis ignote: ⁊ tũc nõ oꝫ diuisiones gñis fieri per duas spẽs tm̃: sed põt fieri ꝑ quattuor vel plures ẜm eẽigẽtiaꝫ multitudinis eaꝝ: ⁊ hoc modo fit hec diuisio qualitatis. ideo in ea bene ponunt quattuor spẽs: ⁊ per hoc patet diuisio ⁊ diffinitio qualitatis.

Contra predicta arguit pmo sic dña substãtialis vt puta rõnale nõ ẽ qualitas: ⁊ tñ ẜm ipsaꝫ dicimur quales. g̃ ista diffõ nõ cõuenit soli q̄litati. ¶ Scdo sic. oẽ accñs pdicat i quale: cũ nõ pdicet i qd ergo ẜm q̃libet accñs dicimur quales. g̃ ista diffõ cõuenit aliis a qualitatib⁹. ¶ Tertio sic. hinibilitas ẽ qualitas. ⁊ tñ ẜm ipsaꝫ nõ dicimur eẽ quales: vt ẜm albedinẽ. g̃ ista diffõ nõ cõuenit oĩ qualitati. ¶ Quarto sic. hec diuisio qualitatis i quattuor spẽs fit ẜm diuersos modos eẽndi qualitatis in sub. ꝫ. lꝫ isti modi eẽndi sũt accidẽtales: ⁊ accidũt qualitati. g̃ diuisio ista ẽ diuisio subiecti in accñtia. ⁊ nõ diuisio generis in suas spẽs. ¶ Quinto sic. habit⁹ ẽ vnũ predicamẽtũ a qualitate distinctũ: ergo male ponitur prima species qualitatis.

Ad argumenta Ad pmũ dr. ꝙ lꝫ dña substãtialis predicet in quale eẽntiale qd ẽ quale qd nõ tñ predicat i quale simpli qd solum dicit qualitatẽ sublãtie accñtalẽ vt capit in hac diffinitiõe: nec est etiã talis dña forma accñtalis. qd tñ in illa diffinitiõe subintelligit. ¶ Ad scdm dr: ꝙ si capiat quale generalr pro quocũqꝫ eẽ accidentali. sic oẽ accñs predicatur i quale. ꝫ si capiat spãliter pro eẽ accidẽtali qd cõsequit substãtia gr̃a forme. ⁊ nõ hꝫ aliũ moduꝫ spãleꝫ denominãdi subam qꝫ i quale. sicut hñt cetera accidẽtia sic pdicari i quale soli qualitati cõuenit. ⁊ hoc mõ sumitur i ꝑsenti diffinitione. ¶ Ad tertiũ dr. ꝙ lꝫ ꝑ hinibilitatem equi nos in spẽ non dicamur quales: tñ nos in gñe. s. nos sube denominamur quales. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ lꝫ isti diuersi modi eẽndi specieꝝ qualitatis in subo sint accñtales qualitati ẜm moduꝫ: tñ nõ sunt sibi accñtia ẜm reꝫ. ꝫ magis sunt modi eẽntiales illaꝝ spẽruꝫ. iõ ista nõ est diuisio subiecti in accidẽtia. ¶ Ad q̄ntuꝫ dr: ꝙ si capiat habit⁹ vt est corporũ ⁊ eoꝝ que circa corpus sunt adiacentia ẽ pdicamentũ a qualitate distinctuꝫ. sed si capiat pro qualitate q̄ disponit potẽtiã ad operationeꝫ vt in ꝑnti sumitur sic nõ ẽ vnũ pdicamẽtuꝫ. ꝫ est prima spẽs qualitatis.

¶ Prima est habitus ⁊ dispositio. Differt autẽ habitua a dispositione: quia habitus est permanẽtior ⁊ diuturnior vt sunt virtutes ⁊ scientie scientia enim difficile est mobilis nisi forte grandis fiat ꝑmutatio: vel ab egritudine vel ab estu: vel ab aliquo huiusmodi circa scientes vel habentem virtutes: iustitia enim vel castitas non cito vel de facili permutantur. Dispositiones autem dicimus que de facili permutantur: vt calor: frigiditas: egritudo: sanitas: ⁊ cõsimilia: tamen habitus possunt dici dispõnes: sed non ecõuerso. Illi autem qui habitum habẽt quodãmodo dispositi sunt, vel meli⁹ vel peius ad ea que habẽt. Dispositiones autem non sunt habitus: vnde habitus sic potest diffiniri. Habitus est qualitas difficile mobilis. dispositio vero est qualitas facile mobilis.

¶ Postqꝫ auctor pmisit diffõnem ⁊ diuisionẽ qualitatis hic pñter determinat de spẽbus eius. quarũ pma est habitus ⁊ dispositio. Cuius ratio est. qꝛ habit⁹ ⁊ dispositio cõueniũt tãꝫ substãtiis spũalibus qꝫ corporalib⁹. ⁊ passio ⁊ passibilis qualitas q̄ ẽ tertia spẽs qualitatis: ⁊ forma et

f

figura q̄ ponūtur quarta spēs qualitatis solū cōueniunt substātijs corporalibꝰ. ideo habitus ⁊ dispositio ꝯueniēter pcedit illas duas spēs. Item habitꝰ qualificat ⁊ determinat nāles potētias ad opationē. ⁊ ideo pfectiꝰ hʒ rōnē qualitatis q̄ʒ nālis potētia vel ipotētia. ideo ꝯueniēter precedit nāles potētiā vel ipotētiā q̄ ponit̄ scḋa spēs qualitatis.

Primo sciendum ꝙ habitus tripliciter accipitur. vno modo vt opponit̄ priuationi: sicut visus opponitur cecitati: ⁊ sic quelibet forma hñs p̄uatiōez sibi oppositā: siue sit eēntialis siue accñtalis dr̄ habitꝰ. Alio mō accipitur vt est corpoꝝ ⁊ eoꝝ que circa corpꝰ sunt adiacētia: ⁊ sic est vnū predicamentum ab alijs distinctuʒ: ⁊ istis duobus modis non capitur hic habitus. Tertio modo capit̄ ut ē qualitas perfecte dispositiua sui subiecti ad operationem sicut scientia disponit intellectuʒ hoīs: ⁊ ex ꝯsiti ipsū hoiem ad cognoscendum ea de q̄bus est scīa: ⁊ qr perfecte disponit suū subm ad operationem. ideo dicit Auerroys ꝙ habitus est quo quis operatur qñ vult: ⁊ isto tertio modo sumitur hic habitus. ⁊ est prima spēs qualitatis.

Secundo sciendum ꝙ dispositio dupl'r accipit̄ vno mō general'r pro quacūq3 qualitate q̄ disponit potentiā sui subiecti ad operationeʒ siue pfecte siue iperfecte: ⁊ hoc mō dispositio sub se tenet habitum ⁊ dispositionem ꝓprie sumptā: ⁊ hoc mō accipit̄ i textu cū dr̄ ꝙ oīs habitꝰ est dispositio ⁊ nō ecōtra: ⁊ sic capit̄ a Tullio cū dr̄ ꝙ habitꝰ est dispositio pfecti ad optimum ⁊ ab Aristo. cum dicit ꝙ virtus est dispositio ad felicitatē. Scḋo mō capitur ꝓprie soluʒ ꝓ qualitate que imperfecte disponit potētiam ad operandū: ⁊ isto mō distinguit̄ ꝯtra habituʒ sicut iperfectum cōtra perfectuʒ: ⁊ sic capit̄ cū dr̄ ꝙ habitꝰ ⁊ dispositio sunt prima spēs qualitatis: ⁊ cuʒ dr̄ ꝙ habitus differt a dispōne. vñ nomē dispōnis de se ē cōmune nomē ad habituʒ ⁊ dispōneʒ ꝓprie captā: sed qr alteri eoꝝ est ꝓpriū nomē ipositū. s. habitui. ideo alteri quodāmodo appropriatur nomen dispositionis.

Tertio sciendum ꝙ habitus ⁊ dispositio ꝓprie capta iter se cōueniūt ⁊ differūt. vñ cōueniūt in hoc ꝙ dicūt eandē formā sm̄ eēntiā: ⁊ vtrūq3 disponit naturalē potētiā sui subiecti ad opationē. sed differunt in hoc ꝙ. habitꝰ dicit illā formā sm̄ esse pfectū ⁊ radicatū in subo ⁊ pfecte disposuit subm ad operandū. ideo habitꝰ dr̄ eē diuturnior ⁊ pmanētior dispōne. ⁊ dr̄ qualitas de difficili mobilis. eo ꝙ tale eē pfectū ⁊ radicatuʒ est in subiecto ⁊ difficile ē mobile a subo. sed dispositio dicit eandem formam subesse iperfecte. ⁊ iperfecte disponit subm ad operanduʒ. ideo diffinit̄ ꝙ ē qualitas de facili mobilis a subiecto. Ex quo pʒ ꝙ habitus ⁊ dispositio dicūt vnā ⁊ eandem formā differentē sm̄ eē perfectuʒ ⁊ imperfectū. ⁊ qr perfectū ⁊ imperfectū sm̄ esse nō variāt spēm. ideo cōueniēter ponūtur vna spēs ⁊ copulantur cōiūctiōe copulatiua qr perfectū ⁊ imperfectū sunt diuersi modi eēndi. quos dicūt habitus ⁊ dispositio. ideo cōueniēter denominat̄ duobus noībus. ⁊ melius q̄ʒ vno solo noīe sicut antiq̄ qui hāc speciem nominauerunt applicationem.

Quarto sciendū ꝙ sub hac spē qualitatis generaliter ponūtur qualitates disponētes subiectuʒ ad operāduʒ mediāte potētia. vt sunt oēs habitus vñ ipsoꝝ habituū q̄dā sūt corporales. vt sanitas. robur elegātia. agilitas. ⁊ sic de alijs. Alij vō sūt spirituales. ⁊ istorum aliq̄ sūt morales q̄ disponūt appetitū sensitiuū vel itellectiuū. vt sūt iustitia. tēperātia ⁊ fortitudo. ⁊ sic de alijs vtutibus moralibꝰ. ⁊ silr̄ de vitijs oppositis. Alij sunt itellectuales q̄ disponūt itellectū ad ꝓmpte ⁊ faciliter cognoscendum itelligibilia. vt sūt sapientia. scīa. itellectus. prudentia. ⁊ ars. ⁊ istorum habituuʒ aliq̄ sunt naturali acquisiti. vt scīa ab hoīe acquiritur per studiū. Alij sunt infusi. vt fides. spes. charitas. Alij aūt cōcreati vt spēs vel rōnes rerum in mētibus angeloꝝ. ⁊ sic pʒ q̄ sit prima species qualitatis. ⁊ que qualitates sub ipsa ponuntur.

Sed cōtra pdicta argūit̄ pmo sic. Diuersa nomina iporāt diuersas formas cū nomen iponatur a forma. sed habitus ⁊ dispositio sunt diuersa noīa ergo dicūt diuersas formas. ⁊ non sūt vna species qualitatis. ¶ Scḋo sic. quecūq3 dicunt eandē spēm iportāt eundē moduʒ essendi: cuʒ vnius spēi sit vnus modus tñ hʒ habitꝰ ⁊ dispositio nō dicunt eūdeʒ modū essendi. sed diuersos ergo male ponit̄ vna species qualitatis. ¶ Tertio sic. nullū ens in aīa reponit̄ i pdicamēto. hʒ solum ens extra animā. sed scīa est ens i anima tm̄. ergo male ponitur hic sub prima specie qualitatis. ¶ Quarto sic risibile est qualitas de difficili mobilis. ⁊ tamen nō est habitus. ergo diffinitio habitus conuenit alijs a diffinito. ¶ Quinto sic. naturalis inclinatio intellectus ad scientiam est dispositio. ⁊ tamen non est de facili mobilis a suo subiecto. ergo male dicitur ꝙ dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto.

Ad argumēta. Ad primuʒ dicitur ꝙ diuersa noīa nō semꝑ dicunt diuersas formas: sʒ qñq3 dicūt diuersos modos eiusdē forme. ⁊ sic est in ꝓposito: ⁊ hʒ capiēdo formā gnāl'r pro oī illo ꝙ habʒ modū forme ⁊ determināti aliud oē nomē iponat̄ a forma: nō tñ capiēdo formaʒ spal'r solū ꝓ forma reali. ¶ Ad scḋm dr̄. ꝙ licet habitꝰ ⁊ dispositio dicāt diuersos mōs essēdi accidētales vniꝰ forme: tñ hñt dicūt vnū modū eēntialē qui est disponere potētiā sui subiecti ad operationē. ¶ Ad tertiuʒ dr̄. ꝙ hʒ scīa sit ens in aīa vt in subiecto nō tñ est ens solū i anima vt in ꝯgnoscēte: sic ꝙ soluʒ hēat eē in apphēsione aīe ⁊ isto mō capit̄ ens i anima cū distiguitur cōtra ens reale. vñ scīa quia nō est solū i apphēsione q̄ʒtū ad tale esse pōt dici ens extra aīam quia hʒ aliud esse q̄ʒ in tali apphēsione aīe. ¶ Ad quartuʒ dr̄ ꝙ in diffinitiōe habitꝰ psuppōitur ꝙ sit qualitas acq̄sita disponēs potentiā ad opatiōeʒ: ⁊ hoc nō cōuenit risibili: ideo sibi nō cōuenit illa diffinitio. ¶ Ad quītuʒ dicitur ꝙ hʒ naturalis inclinatio intellectus ad sciētiam sit quedam dispositio passiua quodam modo subiectiua non tamen est dispositio formalis: de q̄ dispōsitiōe est hic solū ad ꝓpositū.

¶ Secunda spēs qualitatis est naturalis potētia vel impotentia aliquid faciendi vel patiendi: vt sanatiuus dicitur eo ꝙ habeat naturalem potentiā vt nihil a quibuslibet accidentibus egritudinē inferentibus patiatur. Egrotatiuꝰ vero eo ꝙ habet naturalē ipotētiam aliquid faciendi durum eniʒ dicitur habere naturalem potentiam resistēdi sectioni: ⁊ molle naturalem impotentiam: quia cito secatur. Cursores vero ⁊ pugillatores dicuntur similiter non ꝙ exerceant actus suos: sed quia habent naturalem potentiam hoc faciendi.

¶ Postq̄ʒ auctor determinauit de prima spē qualitatis hic ꝯsñter determinat de scḋa. s. de naturali potētia vel impotentia que ꝯueniēter ordinat̄ post primā speciē. qr licet via generatiōis naturalis potētia pcedat habitū ⁊ dispositiōeʒ. eo ꝙ habitꝰ qualificat ⁊ pficit naturalē potētiā. ⁊ i est subiectū mediāte naturali potētia sicut scīa qualificat itellectū. ⁊ iest hoi mediāte itellectu: tñ via pfectiōis habitꝰ pcedit naturalē potētiā. qr habitꝰ ē pfectior naturali potētia ⁊ pfectiꝰ disponit ⁊ qualificat subm ad operationē vnde habitꝰ ē prior naturali potētia. ideo hec spēs hñ sequitur pmā. ⁊ etiā pcedit duas vltimas. qr ille solū cōueniūt substātijs corporeis: hec autē conuenit tam corporalibus q̄ʒ spiritualibus. ideo cōueniēter ordinatur secūdo.

Primo sciēdū ꝙ naturalꝭ potentia ē subiē ꝯprietas q̄ ē naturalꝭ potēs ad aliq̄d faciliter operādū ⁊ resistēdū ꝯtrarijs sicut sanitatiuū ē ꝯprietas substātie qua sanꝰ ē naturalꝭ potēs ad faciliter suas operatiōes

exercēdū: ⁊ ēt p hoc pōt resistere cōtrarijs ⁊ nociuis: ⁊ dr̄ talis qualitas nālis: eo q̄ cōsegt̄ principia nālia .s. materiā ⁊ formā: ⁊ dr̄ potētia eo q̄ est vigor ⁊ valor forme supra materiā ad exercēdū suas opationes naturales: sꝫ cō naturalis ipotētia ē ꝓpetas sb̄e. q̄ ipsa ē ipotēs ad faciliter opandū: ⁊ cōtrarijs resistēdū: sicut egrotatiuum dicit qualitatē qua hō est ipotēs ad opandū: ⁊ p ipsam ēt facilr̄ ledit a ɔ̄rijs. ⁊ dr̄ talis qualitas naturalis nō q̄ causet a natura rei: sꝫ q̄ se tenet circa principia naturalia ipsius rei ⁊ dicit̄ ipotētia: eo q̄ ē vigor ⁊ valor materie supra formā in ordine ad operationes naturales eius.

Secundo sciēdū q̄ naturalis potētia i sb̄a cāt ex victoria forme supra materiā ⁊ est talis victoria vel dn̄tus qn̄ materia ē totaliter disposita sm̄ exigentiā forme: sic q̄ nō hꝫ dispositiōes ɔ̄rias ipedientes ꝓprias opationes ipsi⁹ forme: sꝫ forma pōt facilr̄ ⁊ libere exercere in tali materia suas operationes. Sꝫ cō naturalis impotentia ꝓuenit ex victoria vel dominio materie supra formas: que est qn̄ materia hꝫ dispositiōes ɔ̄rias dispositiōibus requisitis ad ipsaꝫ formā: per quas ipsa forma impeditur ad faciliter operandum vel resistendum ɔ̄rijs.

Tertio sciendū q̄ naturalis potētia ⁊ ipotētia cōsiderant dupli. vno mō inquātū ꝯueniūt in vno gn̄e superiori: ⁊ ipsuꝫ circūloquunt̄. eo q̄ tale gen⁹ est nobis ignotū: ⁊ isto mō faciūt vnā speciē qualitatis nō specialissimā: sꝫ subalternā. Alio mō cōsiderant sm̄ ꝓprias essentias cōparando ipsas inter se. ⁊ hoc mō sunt diuerse spēs abinuicē distincte: q̄ specifice differūt ⁊ ꝓpter hoc cōiungunt̄ ꝯiunctiōe disiunctiua: q̄ disiungit significata terminoꝝ: ꝓpter hoc ēt ꝯuenient⁹ noiant̄ diuersis noib⁹ ad explicandū hanc diuersitatē. q̄ noiarent̄ vno solo noie sicut fecerūt antiq̄ q̄ hāc spēꝫ appellauerūt aptitudinē. sꝫ tn̄ ponūt ista duo noia loco sui gn̄is ꝓximi qd̄ circūloquunt: ⁊ cū hꝫ p ista diuersa noia explicat̄ diuersitas istaꝝ spērum.

Quarto sciendū q̄ sub hac spē qualitatis gn̄alr̄ reponunt̄ oēs aptitudines vel inclinationes qbus sb̄a producta naturaliter inclinat̄ ad aliqd operandū: vel ēt ad resistendū ɔ̄rijs suis: ⁊ oēs qualitates quibus naturaliter ipedit̄ a suis operationibus. ⁊ iō sub hac spē reponunt̄ oēs potētie aie vegetatiue q̄ sūt nutritiuum augmētatiuū ⁊ generatiuū: ⁊ potētie aie sensitiue. vt sunt q̄nq3 sensus exteriores ⁊ q̄nq3 sensus interiores .s. sensus cōis imaginatiua: extimatiua: fantasia: ⁊ memoratiua: ⁊ potētia motiua: ⁊ appetitiua ei⁹: ⁊ ēt potētie aie intellectiue: vt ratio intellect⁹ ⁊ voluntas. Hic ēt reponunt̄ alique inclinationes naturales q̄ noiantur noibus virtutū vel habituum: eo q̄ inclinat similes opationes: sicut ipsi habitus: vt aliq dicunt̄ naturaliter iusti. ⁊ naturaliter liberales: q̄ habēt naturalē inclinationē ad opera iustitie vel liberalitatis: ⁊ sic iustitia ⁊ liberalitas: ⁊ similiter de alijs noibus habituū p̄ñt poni equiuoce in pria spē qualitatis: ⁊ etiā in secunda: ⁊ sic patet que sit secunda species qualitatis: ⁊ que qualitates sub ipsa ponantur.

Contra predicta arguit̄ pmo sic. potētia materie ad formā ē naturalis potētia: tn̄ nō est qualitas. g̃ male dr̄ q̄ naturalis potētia ē spēs qualitatis. ¶ Scdo sic. nullū ens respectiuū ē qlitas: cū q̄litas sit ens absolutū: sꝫ nālis potētia ē ens respectiuū. q̄ potētia sp respicit actuꝫ. g̃ n̄ ē spēs q̄litatis. ¶ Tertio sic. nulla ꝑuatio est spēs qualitatis: sꝫ naturalis impotentia dicit priuationē naturalis potētie. g̃ naturalis impotentia nō est species qualitatis. ¶ Quarto sic ois ipotētia est preter naturā vel ɔ̄ naturā. ergo nulla impotentia ē naturalis. ergo naturalis ipotētia nō ē vna species qualitatis. ¶ Quinto sic. naturalis potentia ⁊ naturalis impotentia essentialiter differūt. g̃ sunt diuerse spēs ergo male ponuntur vna species qualitatis.

Ad argumēta. Ad pmū istoꝝ dr̄. q̄ lꝫ potētia materie ad formā sit q̄dā naturalis potētia ad eē: tn̄ nō ē potētia ad opandū q̄ cōsequit̄ totū cōpositū sb̄ale: ⁊ de tali potentia ad operandū solū hic intelligit̄. ¶ Ad scd̄ꝫ dr̄. q̄ lꝫ naturalis potē tia q̄ꝫtū ad ꝓprietateꝫ nois potentie dicat respectū ad actuꝫ ⁊ rōne ei⁹ dicat̄ relatiuū sm̄ dici: tn̄ q̄ꝫtuꝫ ad id qd̄ est. est ens absolutuꝫ: ⁊ est q̄dā qualitas disponens sb̄m ad operandūꝫ. ¶ Ad tertiuꝫ dr̄. q̄ lꝫ naturalis ipotentia q̄ꝫtum ad rōneꝫ ipositionis nois dicat ꝑuationē naturalis potentie. tn̄ q̄ꝫtuꝫ ad rē significatā ⁊ q̄ꝫtuꝫ ad id qd̄ est dicit vnā qualitateꝫ positiuā que ɔ̄riatur naturali potentie. ¶ Ad quartuꝫ dr̄. q̄ lꝫ ipotentia sit aliquo mō in naturalis vel cōtra naturā. eo q̄ ipedit opationes ꝓprias ipsius nature. tn̄ bene dr̄ naturalis. eo q̄ se tenet circa principia naturalia rei. ⁊ respicit opationes nature. ⁊ hoc mō hic naturalis ipotentia sumit̄: q̄ nō dr̄ naturalis eo q̄ causet̄ a natura rei. vel ēt confortat ad naturam rei: sꝫ ꝓpter cām dictam. ¶ Ad quintu; dicit̄ q̄ lꝫ naturalis ipotentia ⁊ potentia sint iter se diuerse spēs. sm̄ q̄ ad seinuicem cōparantur: tn̄ vt circūloquunt̄ suū superius bene ponunt̄ vna spēs qualitatis. vt prius dictum est.

¶ **Tertia species qualitatis est passio ⁊ passibilis qualitas vt ille qualitates que in sensibus efficiūt passiones: vt in gustu dulcedo ⁊ amaritudo ⁊ consimilia. ⁊ etiam ille qualitates sunt in hac spē que ab aliqbus passiōibus generant̄ facile vel difficile mobilibus ⁊ permanentibus. siue enim nigredo ab aliqua passiōe naturali generetur siue ab egritudine siue ab estu qualitas passibilis dicitur.**

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de secunda specie qualitatis. hic consequenter determinat de tertia q̄ est passio ⁊ passibilis qualitas. ⁊ spēs cōuenienter ponitur tertia. q̄ sequitur pmā ⁊ secundaꝫ ꝓpter causas dictas. Et ponit̄ imediate post secundā ⁊ ante quartaꝫ. eo q̄ in secūda ponuntūr naturales virtutes aie. in hac auteꝫ specie ponunt̄ ille qualitates q̄ sūt obiecta potentiaꝝ aie. ⁊ q̄ obiecta cognoscuntur p potentias a posteriori. ⁊ potentia p obiecta a priori. iō cōuenienter post naturaleꝫ potentiā ⁊ ipotētiaꝫ imediate determinatur de passiōe ⁊ passibili qualitate an̄ q̄ꝫ ponatur quarta spēs qualitatis. ⁊ lꝫ obiā q̄ꝫtū ad actuꝫ potētiaꝝ quodāmō ꝓcedāt potētias sicut actiuuꝫ ꝓcedit passiuū. tn̄ q̄ꝫtū ad hꝫ qd̄ est denoiare substātiaꝫ qualeꝫ naturales potētie q̄ fluūt a naturalib⁹ ꝓncipijs sb̄e ⁊ denoīnāt eā itrīsece ꝓores sūt suis obiectis q̄ denoīant eā extrīsece eo q̄ causant̄ in sb̄o per aliquod extrinsecuꝫ. ideo nō oportuit ponere istā speciē ante secundam.

Primo sciēdū q̄ passio ⁊ passibilis q̄litas iter se ꝯueniūt ⁊ differūt. vn̄ ꝯueniūt i hoc q̄ vtrū q̄ꝫ dicit eādē qualitatē q̄ ifert̄ a passiōe vel ifert passionē. Sꝫ dr̄nt pmo q̄ passio dicit illā qualitatē sub esse impfecto ⁊ nō ꝑmanēte in sb̄o sicut rubedo ex verecundia ꝓueniens. sꝫ passibilis qualitas dicit illā qualitatē sꝫ esse perfectū ⁊ fortiter radicatū ⁊ ꝑmanēs in sb̄o. sicut est rubedo q̄ ꝓuenit a natura. Differūt scd̄o q̄ passio nō denoīat sb̄am simplr̄ qualē. sꝫ magis denoīat subiectuꝫ eē passiuꝫ rōne cui⁹ dr̄ passio sicut rubedo cāta ex verecundia non denoīat sb̄m rubeū simplr̄. sꝫ denoīat ipsum passum esse sꝫ passibilis qualitas denoīat suū sb̄m quale simplr̄ eo q̄ hꝫ in sb̄o eē ꝑfectū ⁊ hꝫ dr̄ia ꝓuenit ex precedenti.

Secūdo sciēdū q̄ passio vt hꝫ sumit̄ est qualitas cito trāsiēs iferēs passionem vl̄ illata a passiōe sicut rubedo ifert̄ ex passiōe verecūdie. vl̄ pallditas ex passiōe timoris. ⁊ dr̄ passio. q̄ cātur a passiōe. vel q̄ cāt passionē in suo sb̄o. ⁊ ēt q̄ denoīat suuꝫ sb̄m fuisse passiuuꝫ p modū passiōis. ⁊ hꝫ silem moduꝫ essendi cum passiōe .s. esse cito trāsiens. ⁊ nō radicatuꝫ in subo. sꝫ passibilis qualitas ē qualitas iferēs passionē vel illata a passiōe ꝑmanēs i suo sb̄o. sicut ē albedo ⁊ rubedo naturalis.

⁊ alie qualitates q̄ sensib⁹ iferūt passiões. ⁊ nō dr̄ passibilis qualitas: eo ꝙ aliqd patiat̄ tanq̄ sbm passiõis: sed q: ifert ab aliqua passiõe: vel q: ifert passiones sensib⁹. iō cõiungit̄ passiõi vel vt cā vel vt effect⁹ ei⁹ rõne cui⁹ dr̄ passibilis qualitas.

Tertio sciēdū ꝙ passio ⁊ passibilis qualitas sp̄ dicūt eādez spēz qualitatis cū iportēt eādez qualitatē ſʒ essentiā spēi sicut ē eadē essentia rubedinis q̄ p̄io hʒ eē ipfectū in sbo: ⁊ ē passio: ⁊ postea hʒ eē pfectū ⁊ dr̄ passibilis qualitas: ⁊ pp̄ h̄ ista copulant̄ p ꝯiūctionez copulatiuā: ſʒ q: iportāt illā formā sub diuersis modis essendi q modi p idē noīū sufficiēter explicari n̄ pñt. iō nomināt̄ diuersis noīb⁹ ⁊ meli⁹ q̄z vno solo noīe: sic antiq̄ noiauerūt hāc spēz noīe casus: eo ꝙ q̄litas huius spēi cātur in sbo ab aliq̄ extrīseco p modū illi⁹ qḋ a casu ꝓducitur.

Quarto sciēduz ꝙ sub hac spē reponūt̄ oēs q̄litates sēsibiles gn̄aliter: q̄rū aliq̄ ꝑtinēt ad corp⁹: q̄dā vo ad aīaz. Ad corp⁹ ꝑtinēt oēs q̄ sunt obagueꝫ sensuū exteriorꝫ: vt color: son⁹: odor: sapor: calidū: frigiduz: humiduz: siccū: graue: leue: ⁊ alie q̄litates tāgibiles q: oēs iste qualitates iferūt sensib⁹ passiões. ⁊ ꝑtinētes ad aīaz sunt ira: gaudiū: timor: ⁊ sic ð aliis q̄ cāutur in appetitu ex aliqua passiõe. In hac ēt spē reponunt̄ aliq̄ qualitates occulte q̄ iferunt passiões corpi: ⁊ oēs īfluentie celestes: ⁊ ēt occulte virtutes herbaꝝ vel aliquoꝝ lapidum: sicut est v̄tus magnetis q̄ attrahit ferruz: vel qualitas veneni q̄ īficit hoīem. ⁊ p hoc pʒ de tertia specie qualitatis: ⁊ q̄ sint qualitates sub eo contente.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄io sic. passio est vnū p̄dicamētū distinctū a q̄litate: g nō ē vna spēs q̄litatis. ❡ Scḋo sic. oīs q̄litas ð p̄ria sba p̄dicat̄ i q̄le: ſʒ passio nō denoīat sbaz q̄lē vt p̄us deūm ē. g passio male pōit̄ vna spēs q̄litatis. ❡ Tertio sic. oē passibile ē aptū natuz aliqd pati: ſʒ nulla q̄litas ē apta nata aliqd pati: cuz nulla q̄litas possit eē sbm passiõis. g nulla q̄litas ē passibilis: ⁊ sic passibilis q̄litas nō pōit̄ sb hac spē q̄litatis. ❡ Quarto sic. q̄cunq̄ dn̄t eādē essentiā sūt i eq̄li gradu pfectiõis. ſʒ passio ⁊ passibilis q̄litas nō sunt equalis pfectiõis. g nō dicūt vnā spēm q̄litatis. ❡ Quinto sic. albedo ⁊ nigredo sūt q̄litates passibiles: ⁊ tñ nō iferūt passionez sensib⁹. vt puta visui. q: nō tāgunt ipm̄ visū g nō agūt i ipʒ: nec pñt i eo cāre passionē g male dr̄ ꝙ passibiles qualitates iferunt sensib⁹ passiones.

Ad argumenta Ad p̄mū dr̄. ꝙ passio vt ē effect⁹ illatioq̄ actiõis hūa est p̄dicamētuz distictū a q̄litate: ⁊ sic nō ē spēs q̄litatis ſʒ tñ passio q̄ est sensibilis qualitas hñs esse imꝑfectuz ⁊ cito trāsiens nō est p̄dicamentuz: ſʒ vna species qualitatis. ❡ Ad scḋz dr̄: ꝙ lʒ q̄litas hʒ essentiaz. ⁊ esse pfectuz simul que dr̄ qualitas denoīet sbam qualez. nō tñ qualitas q̄ soluz hʒ essentiaz qualitatis ⁊ esse imꝑfectuz. ſʒ solū denoīat s̄m qḋ eo mō quo hʒ esse i sba. ⁊ sic est de passiōe vt deūm est. ❡ Ad tertiuz dr̄. ꝙ vno mō aliqd dr̄ passibile tā q̄z sbm passiõis. ⁊ tale est aptum natū aliqd pati. Sʒ alio mō aliqd dr̄ passibile a cā vel effectu ei⁹. q: caūsat passionez. vel causat̄ a passiõe. ⁊ passibile hoc mō nō ē aptuz natuz aliqd pati. ⁊ solū hoc mō dr̄ aliqua qualitas passibilis. ❡ Ad quartaz dr̄. ꝙ lʒ passio ⁊ passibilis qualitas nō sint equalis pfectiõis q̄tuz ad moduz essendi. tñ q̄ztū ad essentiaz sunt in equali gradu pfectionis. iō vnam solā speciez iportant. nō specialissimā. sed subalternā. ⁊ in suis inferiorib⁹ conueniunt in eadem specie specialissima. ⁊ q̄nq̄ in eodē idiuiduo. s. q̄n vna qualitas p̄mo hʒ eē passionis. ⁊ p̄ radicationem i sbo efficit̄ passibilis qualitas. ❡ Ad q̄ntuz dr̄. ꝙ lʒ albedo ⁊ alii colores nō agāt corporalr̄ nec iferāt passionē corꝑalē visui: tñ sibi iferūt passionem sp̄ualez ⁊ pfectiuā ⁊ agunt i ipm̄ intentionalr̄. ⁊ i hoc differunt ab aliis obiectis sensuū que agunt corporalr̄ in sensum. vt qualitates tangibiles in tactum.

❡ Quarta species qualitatis est forma. ⁊ circa hoc aliqd ꝯstans figura: vt dispositio corporis: vt triāgulatio ⁊ q̄drāgulatio rectitudo ⁊ curuitas.

❡ Postq̄z auctor determinauit de tertia spē qualitatis. hic ꝯñr determinat de quarta q̄ est forma: ⁊ circa hoc aliquid cõstās figura. ⁊ rō est. q: post naturalē potētiā oportuit ponere tertiā spēm qualitatis sub qua ꝯtinent̄ obiecta naturaliū potētiaꝝ q̄ ē passio ⁊ passibilis q̄litas. iō oportuit hāc spēm poni vltimā: ⁊ etiā ꝓpter hoc. q: qualitates triū spēꝝ p̄cedētiū se tenēt ex parte forme: hec aūt ex parte materie: ⁊ q: qualitas a toto genere īsequit̄ subam gr̄a forme. iō alie qualitates q̄ se tenent ex p̄te forme pfectius hñt rõnē forme qualitatis q̄z forma ⁊ figura. iō hec spēs cõuenienter in loco vltimo ordinatur.

Primo sciēdum ꝙ forma ⁊ figura iter se cõueniūt ⁊ differūt. in hoc enim ꝯueniūt ꝙ dicunt eandem speciē qualitatis. s. qualitatē q̄ ē terminatio quantitatis in subiecto. p̄mo enim termināt q̄ztitatē: ⁊ p q̄ztitatez subiectū eius. Sed differūt in hoc. q: talis terminatio q̄ztitatis pōt cõparari ad formā sube in qua ē: ⁊ ad q̄ztitatem quā imediate terminat. ⁊ s̄m cõparationē ei⁹ ad formam quam terminat dr̄ forma: q: cāťur ipsa circa q̄ztitatez s̄m exigētiam illi⁹ forme: ⁊ p cõparationē ad q̄ztitatem quam terminat dr̄ figura. Vñ act⁹ forme est ꝯtinere illa q̄ sunt ad itra. ⁊ act⁹ figure est depingi ad extra s̄m exigētiaz terminatiõis q̄ztitatis. Ex quo pʒ ꝙ forma ⁊ figura cū dicant eandē eēntiam ꝯuenienter ponunt̄ vna spēs q̄litatis: ⁊ hn̄ ꝯiungunt̄ p ꝯiūctionē copulatiuaz: ⁊ q: differūt rõne: iō ad ostēdēdū illaz diuersitatem cõueniēter duob⁹ nominib⁹ noiant̄ melius q̄z noiarent̄ vno nomine tm̄.

Secundo sciēdū ꝙ forma pōt capi dupl'r. Vno mō pro quacūq̄ eēntia dante aliqd̄ esse formale. ⁊ sic est quoddaz superi⁹ ad oēs formas eēntiales ⁊ accñtales: ⁊ hoc mō nō capit̄ hic. Alio mō capit̄ sp̄aliter pro figura terminatiua q̄ztitatis: ⁊ sic capit̄ in proposito. ⁊ talis qualitas terminans q̄ztitatē magis dr̄ forma q̄z quecūq̄ alia spēs qualitatis ꝓpter hoc ꝙ in specie huius nature illa figura cõsequitur formaz eēntialē spēi: ⁊ ē figuratiua ⁊ notificatiua illi⁹ forme substantialis: sicut cognoscim⁹ formam hoīs vel asini per figurā ei⁹ ⁊ distinguimus spēs corpoꝝ abinuicē p talē figuraz. Vñ q̄cunq̄ differūt spē: differūt etiam figura ⁊ forma. ⁊ que in spē ꝯueniunt eodem mō figurant̄: vt hō in oībus suis indiuiduis habet formaz erectā sursum: ⁊ quodammō similem figurā in capite manibus ⁊ pedibus ⁊ aliis membris.

Tertio sciēdum ꝙ figura pōt accipi dupliciť. Vno modo pro quantitate figurata vel terminata: ⁊ sic est q̄ztitas: ⁊ hoc mō capit̄ hic. Alio mō capit̄ formaliter pro formatione vel figuratione q̄ztitatis vt sūt triangulus: quadrangulus. ⁊ sic figura ē qualitas circa q̄ztitatem posita: ⁊ sic capitur hic. ⁊ q: ē qualitas circa hoc aliquid. i. circa indiuiduū cõpletum de genere substantie. iō talis forma vel figura quantitatem terminans est cõstās circa hoc aliquid.

Quarto sciēdū ꝙ sub hac spē generalr̄ ponuntur oēs figure corꝑales ⁊ supficiales quaruz alique sunt figure nāles q̄ causant̄ a natura ⁊ a formis nālibus corpoꝝ i qb⁹ sūt. vt bipedalit̄ in hoīe ⁊ quadrupedalis i equo. ⁊ sic de aliis. Alie vero sūt artificiales q̄ causātur ab arte vt est figura domus cathedre vel scamni. vñ oīa artificialia sub hac specie ponunt̄: etiaz sub ipsa continentur passiões linee. vt sūt rectū. curuū. longū ⁊ breue. et aliq̄ passiões numeri q̄ sibi cõueniūt p similitudinez ad figuras corporales. vt quadratū ⁊ bicubitū. ⁊ sic de multis aliis. ⁊ per hoc patet que sit quarta species qualitatis ⁊ que qualitates sub ipsa ponuntur.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic. nullū super⁹ ad q̄litatē ē species

qualitatis: sed forma est quoddam superius ad qualitatē quia conueniunt omnibus accidentibus. ergo non est species eius. ¶ Secundo sic. figura est quedam quantitas que termino vel terminis clauditur. ergo non est species qualitatis. ¶ Tertio sic. omnis terminus est eiusdē predicamenti cum ipso: sed figura est terminus quantitatis ergo est de predicamento quātitatis et nō qualitatis. ¶ Quarto sic. illud quod continetur et includitur infra hoc aliqd non est circa hoc aliquid: sed figura continetur infra hoc aliquid cum sit in eo. vt in tō. ergo non est constans circa hoc aliquid. ¶ Quinto sic. forma domus et figura est de ista specie: et tamen non est circa vnum indiuiduum: sed constat in quadam multitudine lignorum et lapidum. ergo male dī q hec qualitas ē figura ɔstās circa h aliqd.

Ad argumenta Ad primū dicit q si capiatur forma p omni illo qd dat esse rei est quoddā superius ad qualitatez. Sed si capiatur pro qualitate que dicit terminationem quantitatis sm exigentiam forme substantialis nō ē superius ad qualitatem: et hoc modo solum hic accipitur. ¶ Ad secundū dicit. q licz figura accepta materialiter sit q̄titas. nō tn̄ figura formaliter accepta vt dictum est. ¶ Ad tertium dicitur. q lz terminus intrinsecus et essentialis sit eiusdem predicamenti cum suo terminato: non tamen terminus extrinsecus: modo forma vel figura est terminus extrinsecus quantitatis. iō non ponitur in eodem predicamento cum ipsa. ¶ Ad quartum dicit q lz figura contineatur infra hoc aliquid: tamen hoc non fit sm profunditatem. sed sz suam superficiem que aliquo modo intrinsece circundat ipsum hoc aliquid. ideo bene dicit constans circa ipsum. ¶ Ad quintum dicitur. q lz forma domus sit multitudo indiuiduorum. s. lignorum et lapidum. tamen omnia indiuidua per aggregationem et ordinem illorum inter se habent per modum vnius indiuidui suscipientes talem figuram. ideo illa figura est circa hoc aliquid.

¶ Qualia vero dicuntur que sm hec denominatiua dicuntur: vel quodāmodo aliter ab his: vt a grāmatica grāmaticus: et a iustitia iustus denominatiue dicūtur: vel que dicūtur ab aliqua qualitate non denominatiue. Et hoc dupľr: qr quedā dicuntur nō denominatiue ab aliqua qualitate: eo q nomē nō ē impositū ipsi qualitati: vt cursor aut pugillator nō dicuntur denominatiue. quia a qualitate a qua dicitur quale non est nomen impositū vt cursor aut pugillator. ¶ Et nota q cursor aut pugillator dicuntur dupľr: Uno modo dī cursor ab arte currendi: et pugillator ab arte pugnandi: et sic sūt in prima specie qualitatis. quia ille artes sunt habitus. Alio modo dicitur cursor non quia habeat artem currendi: sed naturalem potentiā hz ad artē currēdi. et pugillator nō qr habeat artez pugillādi: sed qr habeat naturalem potentiā ad actum pugillādi: et tō hoc modo dicuntur qualia ab istis naturalib⁹ potentiis: sed nō denominatiuē eo q nomina nō sūt imposita istis potentiis a qbus dicunt qualia et sic cursor et pugillator sunt in scdā spē qualitatis. alia vero dicuntur qualia non denominatiue: nō quoniā nomen nō est impositū qualitati. sed dicit quoniā quale nō participat illud nomē: vt studiosus a virtute. et sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

¶ Postq̄z auctor determinauit d qualitate i cōi: et q̄z tū ad suas spēs. hic ɔsñter determinat de quali qd est denoiatiuū eius. Et rō ordinis ē. qr q̄litas dat formaliť eē quale: et ē cā ipsi⁹ qualis. Jō pri⁹ diffinita ē a posteriori p quale tāq̄z p suū effectū: sz qr quale ē ɔprius effect⁹ et formalis ipsi⁹ qualitatis: et cā naliter p̄cedit suū effectū. iō prius determinatum est de qualitate anteq̄z determinaretur de quali.

Primo sciendum q qualitas et quale i hoc ɔueniunt q dicunt eandez essentiam qualitatis et sic ɔuenīūt i significato: sz differūt i hoc q qualitas dicit illam essentiam sm se: et non sm inherentiam ad subiectum. Quale vō iportat illaz essentiaz cuz iherētia ad subiectuz: et iō differunt quale et qualitas: sicut cōcretuz et abstractuz: sic q qualitas: ē abstractuz: quale vō eius cōcretū et qr dīit eandem essentiam. iō reponunt in eodē p̄dicamēto. et sicut qualitas est vnum gen⁹ generalissimū quod predicitur de suis inferioribus acceptis in abstracto: ita etiaz quale ē vnuz genus generalissimuz nō distinctuz a qualitate qd p̄dicat de suis inferioribus in cōcreto acceptis: vt dicendo album est quale: nigrum est quale.

Secundo sciendum q cōcretuz dupliciter cōsiderat. vno mō sm respectū quē hz ad suū subiectuz. et sm talē respectum nō ordinat in predicamento: et hoc mō nō ē genus nec spēs: sed accñs. Alio mō cōsiderat sm respectum quē hz ad sua superiora quoz est spēs: et ad sua iferiora quorum est gen⁹: et sm talē respectū est ordinabile sm sub et supra: et p se reponit in p̄dicamēto vñ lz respiciat suū subiectuz: tñ ille respect⁹ ab eo nō tollit respectuz eēntialem ad sua superiora et inferiora: iō nō impedit ipsuz p se reponi in p̄dicamento. et lz cōnotet suum subiectum: eo q significat formam cum iherentia ad suuz subiectum: tñ nō significat ipsuz de suo principali significato: qr vt dī i p̄dicamentis ph̄s album solaz qualitatē significat. Et qr vnūq̄dq̄z reponit i p̄dicamento sm suaz essentiā quā iportat. et ɔcretū dicit solū eēntiam sui abstracti iō ponitur in codē p̄dicamento cum suo abstracto.

Tertio sciēduz q q̄le sic diffinit. Qualia dñr q̄ sz hec ab aliq̄ q̄litate denoiatiue dñr: vel que dñr ab aliqua qualitate nō denoiatiue. Jn qua diffōne loco gñis diffiniti subintelligit dicibilia. dicibile enīz hz modum gñis respectu oīuz p̄dicamētoz. Deide ponit que sz hec denoiatiue dicunt. ad denotandum qualia que sz veram denoiationē ab aliqua qualitate dñr. sicut a grāmatica grāmaticus: a iustitia iustus. q̄ dñr denominatiue sm h .i. sm istas spēs qualitatis superius positas. Deinde ponitur vel ab aliqua qualitate nō denoiatiue ad denotādū qualia que dicuntur a qualitate non sm veram denominationem sicut studiosus a virtute.

Quarto sciendum q pluribus modis nō dī q̄le denoiatiue a q̄litate. vno mō qñ q̄litas hz imperfectuz esse i suo sbo vt qñ hz esse remissum in suo sbo qd nō sufficit denoīare subm sicut est caliditas in aqua tepida: vel qñ est solum in transitu et nō pmanet in subiecto vt pallor ex timore: vel qñ inest subiecto solum sm partem q̄ nō sufficit denominare totum sicut est albedo in dentibus ethiopis que non sufficit denominare ipsum albuz. His tribus modis qui sumunt ex parte rei non sumitur quale a qualitate. Sed alio mō quale sumit a qualitate nō denoiatiue ex parte vocis: cum. s. ipsuz quale nō hz denoiationez sm uoiationē abstracti. sic q cōueniat cum ipso in principio et differat in fine: qd tamen requiritur ad denominationem: et hoc cōtigit adhuc dupľr. Uno mō qñ q̄litati a qua sumit quale nō est nomē ipositum. vt cursor et pugillator qñ dicunt a naturali potētia currendi vel pugillādi dicunt nō denoiatiue: qr illi nāli potentie non est nomē impositum. sed vt dī ab arte currēdi vel pugillandi: vt sūt in prima spē qualitatis bene dicunt denominatiue. Alio modo quando qualitati a qua sumitur quale est nomē impositum: et nomen qualis nō sumitur sm nomē sui abstracti: vt studiosus dī a virtute. Et pp istos vltimos modos qualis ponit vltima pars diffinitionis qualium.

Contra predicta arguit͂ pmo sic: ĩ p̄dicamēto q̄ntitatis nō ponitur diffō ɔcreti q̄ntitatis: vel denoiatiui eius: g̃ sil'r h̄ nō dʒ poni seu diffiniri denoiatiuū qualitatis. ¶ Scd̄o sic, oē quod diffinitur dʒ capi per moduʒ vnius. ſʒ quale hic nō capitur per modum vnius. sed plurium, cum ponatur in plurali numero. ergo male hic diffinitur qualia in plurali numero. ¶ Tertio sic, simile dr̄ ab aliqua qualitate nō denominatiue. ergo sibi conuenit hec diffinitio, ⁊ tamen non est quale. ſʒ ad aliquid. g̃ ista diffinitio non ɔuenit soli diffinito. ¶ Quarto sic. nulla bona diffinitio dʒ dari p disiunctionē. q: disiunctio non significat aliqd̄ determinate: ſʒ significat vnuʒ p disiunctioneʒ ad aliud: modo diffō dʒ dicere determinate esse diffiniti. sed ista diffinitio dat̄ p disiunctionē. g̃ nō est bona. ¶ Quinto sic. omne quale sumitur ab aliqua qualitate, ⁊ illa qualitas est nā denominās. ⁊ quale est denominatiuum eius. ergo nullū quale sumitur ab aliqua qualitate non denominatiue.

Ad argumenta Ad pmuʒ dr̄ ꝙ lʒ ĩ q̄ntitate sint duo dnoiatiua. s. q̄ntū ⁊ quotū: tñ vtrūqʒ illoꝝ semper dicitur eodeʒ modo denominatiue a quantitate: sed quale nō semper dicitur eodem mō a qualitate: sed quandoqʒ nō. Ideo ad ostendenduʒ hāc diuersitatē qualiū magis hic dʒ determinare de quali: q̄ʒ de cōcreto quantitatis. ¶ Ad scd̄m dr̄ ꝙ lʒ quale nō sumatur hic per moduʒ vnius in numero ſʒ pluriuʒ: tñ sumit͂ per modū vnius in genere: ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ diffinia͂t. tñ hic ponitur in plurali numero ad denotandum pluralitatē qualium: quorū aliqua dicuntur a qualitate denominatiue: ⁊ aliqua non. ¶ Ad tertiuʒ dicit͂. ꝙ lʒ simile dicatur effectiue ab aliqua qualitate: non tamen dicitur formaliter ab aliqua: ⁊ hoc modo intelligitur ꝙ quale dr̄ a qualitate. ¶ Ad quārtū dr̄, ꝙ lʒ nulla diffinitio p̄ʒ se tota debeat dari p disiunctionem. q: nihil determinate notificaret: tñ pōt dari p disiunctionē q̄ʒtum ad aliquas partes eius pp diuersitatē aliquā inferioꝝ diffiniti: ⁊ sic ē in ista in qua ponit͂ determinate illa ps qualia dicuntur q̄ dn̄r ab aliqua qualitate denoiatiue: ⁊ ponit͂ disiunctio inter istas partes denominatiue vel nō denominatiue, pp̄ter diuersos modos qualiū. ¶ Ad q̄ntū dr̄: ꝙ lʒ oē quale sumat͂ a qualitate s̄m rē: non tñ s̄m nōem ⁊ vocē simul in aliq̄bus: vt dictum est. Ideo aliqua dicuntur non denominatiue.

¶ Inest contrarietas in qualitate: vt albedo contrariatur nigredini: ⁊ similiter iustitia iniustitie. Hoc aūt non est p̄priū quali ati: q: nō cōuenit omni qualitati. Figura. n. nō hʒ aliqd̄ contrarium neque medij colores. vt rubedo: blauedo. Et sciendū ꝙ si vnū contrarioꝝ fuerit quale: reliquum erit quale: vt iustitia est qualitas. ergo ⁊ iniustitia: ⁊ iustum est quale. ergo ⁊ iniustuʒ. Item in qualitas suscipit magis ⁊ minus, dicitur. n. iustus magis ⁊ minus iustus ⁊ albus ⁊ grāmatic⁹. Sʒ hoc nō est p̄priū qualitati: q: quadratuʒ non suscipit magis neqʒ min⁹: neqʒ circul⁹: neqʒ quadrāgulatio neqʒ circulatio. Item p̄priū est qualitati s̄m eā simile vel dissimile dici: vt albus albo similis dr̄: ⁊ iustus iusto. albus autem dissimilis nigro dicitur: ⁊ sic de consimilibus.

¶ Postq̄ʒ auctor determinauit d̄ qualitate ⁊ q̄li q̄ʒtū ad suū eē essentiale. h̄ ɔñter assignat tres p̄prietates eius. In quaꝝ pma dr̄ ꝙ ĩ qualitatib⁹ reperit͂ ɔ̄rietas. Cuius rō ē: q: oēs forme repugnātes q̄ se mutuo expellunt ab codem s̄bo iter se ɔ̄rianī. ſʒ alique qualitates iter se repugnāt respectu s̄bi vnius a quo mutuo se expellūt: sicut virt⁹ ⁊ vitium repugnāt adinuicē respectu eiusdē subiecti: ⁊ iustitia ⁊ iniusticia: ⁊ multe alie de prīa spē qualitatis: ⁊ multe qualitates de tertia specie qualitatis: vt calidū ⁊ frigidū: humidū ⁊ siccuʒ. ⁊ qualitates secunde q̄ causant͂ ab istis qualitatibus primis, vt graue ⁊ leue: albū ⁊ nigrū: ⁊ sic de multis alijs qualitatibus. ergo ɔ̄rietas inest qualitati.

Primo sciendū ꝙ ɔ̄rietas qualitatū dupl'r sumit͂. Vno mō cōiter pro repugnātia quarūcunqʒ qualitatū que se expellūt ab eodē s̄bo p̄pter repugnātiaʒ quā hñt adinuicē: ⁊ sic reperit͂ ɔ̄rietas in qualitatibus prime spēi ⁊ ēt tertie. Alio mō sumit͂ p̄p̄e pro repugnantia qualitatū passiuaꝝ ⁊ actiuarū: que per actionē physicam ⁊ p̄priam se expellunt ab eodē s̄bo: sicut calidū ⁊ frigidum ab eodē corpe: ⁊ hoc modo solū reperitur ɔ̄rietas iter qualitates tertie speciei: ille. n. sole proprie sunt actiue ⁊ passiue. Sʒ hic primo modo sumitur ɔ̄rietas. ⁊ nō ɔuenit qualitatibus secunde speciei: q: ɔ̄ria successiue sunt in eodem s̄bo: q̄d nō conuenit naturali potētie vel impotentie: q: si subiectū sit naturaliter potens ad vnaʒ operationē nō pōt esse naturaliter impotens ad ipsa. Similiter ēt multe qualitates quarte speciei non cōtrariantur: sicut triangulus ⁊ quadrāgulus. ⁊ sic de multis alijs. ⁊ p hoc patet ꝙ habere cōtrariū non conuenit omni qualitati, nec etiam soli cum conueniat actioni ⁊ passioni: ⁊ sic non est sibi p̄priuʒ aliquo modo proprij: sed est quedā cōmunitas in qua cōueniūt plures species qualitatis.

Secundo sciēdū ꝙ si vnū ɔtrarioꝝ fuerit quale reliquū erit quale. Cuius rō est: q: ɔ̄ria sub eodē genere posita sunt: sed quale est vnū genus: ergo si vnū ɔ̄rioꝝ fuerit quale ⁊ de genere qualitatis: reliquū erit quale ⁊ in genere qualitatis. vt si iustuʒ sit quale: iniustū erit quale. ⁊ lʒ ɔ̄ria s̄m suas formas specificas habeant repugnantiā ⁊ non conueniant in vna forma specifica: tamē nō habēt repugnantiaʒ s̄m formā sui generis sed semper illa in genere conueniunt, rōne cuius semper requirunt idē subiectū q̄d est proportionatū forme sui generis. Ideo si vnū ɔ̄rioꝝ fuerit quale reliquuʒ erit quale ⁊ si vnū fuerit qualitas reliquuʒ erit qualitas. ⁊ sicut due species sub eodē gn̄e.

Tertio sciēdū q̄d scd̄a p̄prietas qualitatis ē ꝙ qualitas suscipit magis ⁊ minus. ⁊ id ē: q: alique qualitates s̄m suū esse p̄priū intenduntur ⁊ remittuntur ⁊ magis ⁊ minus perficiunt͂ s̄m suū proprium esse. q̄d habent in subiecto vt qualitates prime speciei intenduntur ⁊ remittuntur s̄m maiorē ⁊ minoreʒ radicationē i s̄bo vt virtus ⁊ scientia ⁊ multe alie. ⁊ qualitates de tertia specie intenduntur ⁊ remittuntur s̄m permixtionē contrarij cum ɔ̄rio vt calidū dicitur magis vel minus calidū s̄m ꝙ magis ⁊ minus miscetur cum frigido. ⁊ alique qualitates quarte speciei intenduntur ⁊ remittuntur lʒ pauce intendantur ⁊ remittantur. sicut rectum non potest esse magis aut minus. sed curuuʒ pōt suscipere magis ⁊ minus. ⁊ sic suscipe magis ⁊ minus nō cōuenit oī qualitati: nec etiam soli. vt dictū est de precedēti cōmunitate. ⁊ nō est hic intelligēdū ꝙ qualitas s̄m suā essentiā: ⁊ ĩ abstracto suscipiat magis ⁊ minus. ſʒ s̄ʒ esse q̄d hʒ in s̄bo ⁊ in concreto.

Quarto sciēdū ꝙ tertia p̄prietas qualitatis ē p̄priū ē qualitati s̄ʒ eā sil'e vl' dissile dici. cui⁹ rō ē: q: silitudo ē reꝝ dr̄ntium eadē qualitas, ſʒ nō ĩ nūero. q: idē accn̄s ĩ nūero nō p̄t eē ĩ diuersis subiectis. nec sufficit ꝙ sit eadē qualitas ĩ gn̄e, q: si sic albū ⁊ nigrū eēnt silia. ſʒ reqrit͂ ꝙ sit eadē qualitas ĩ spē sp̄alissima. Et dissimilitudo ē reꝝ differētiū diuersa qualitas ĩ spē. sicut albū ⁊ nigruʒ dicunt͂ dissimilia. g̃ simile ⁊. dissimile dicunt͂ s̄m qualitatē capiēdo s̄m vt dicit circūstantiaʒ cause efficientis ⁊ nō formalis. ⁊ hoc cōuenit omni qualitati ⁊ soli ⁊ sem͂p. vt pʒ inductiue per exēpla ēt probari posset. ergo ista proprietas est sibi propria quarto modo.

Sed cōtra p̄dicta arguit͂ pmo sic oīa ɔ̄ria sub eodē gn̄e ponūt͂. ſʒ q̄litas nō poni

tur sub aliquo genere cũ sit gen⁹ generalissimũ. g̃ qualitas nõ hꝫ ꝯrarium. ¶ Scđo sic. mediũ ꝯrarioꝝ vtriqꝫ ꝯriaẽ cum possit fieri mot⁹ ab illo ad vtrunqꝫ extremoꝝ: vt de rubeo ad albũ ⁊ ad nigꝝ. g̃ male đr i textu: ꝙ nullus medius color hꝫ ꝯriũ. ¶ Tertio sic. ꝯria iter se maxime abinuicem distãt. g̃ nõ ꝯueniũt genere. g̃ si vnũ ꝯrioꝝ fuerit quale aliud nõ põt esse quale. ¶ Quinto sic. vna albedo nõ ẽ magis albedo q̃ȝ alia: nec nigredo est magis qualitas q̃ȝ albedo: ⁊ sic de oĩbus aliis qualitatib⁹. g̃ nulla qualitas suscipit magis ⁊ minus. ¶ Quinto sic. spẽs ẽ tota similitudo oium suoꝝ indiuiduoꝝ. ergo indiuidua eiusdẽ spẽi substantie dicunẽ similia p formã sue spẽi. ergo nõ cõuenit soli qualitati ẽm eam simile vel dissimile dici.

Ad argumenta

Ad pͥmum đr ꝙ licet qualitas accepta in cõi ⁊ in genere nõ ponaẽ sub aliquo genere: neqꝫ illo modo habeat ꝯriumãn vt est in suis spẽbus: quarum alique iter se ꝯriãẽ tur: bene hꝫ contrariũ: ⁊ ponitur sub genere. ¶ Ad scđm đr. ꝙ si medium cõtrarioꝝ cõsideretur: vt medium: sic non hꝫ cõtrarium q: nõ maxime distat ab extremis: sed si cõsidereẽ inquantum ẽ participatiuum vtriusqꝫ extremorum sic cõtrariatur vtriusqꝫ extremoꝝ: licet cõtrarietate imperfecta. vt rubeũ inquãtuȝ importat aliquid de nigro cõtrariatur albo: ⁊ inquantuȝ hꝫ aliquid de albo ꝯrariatur nigro sed primo modo intelligitur hic ꝙ media non contrariantur extremis. ¶ Ad tertiũ đr ꝙ lꝫ cõtraria maxime distẽt sub eodem genere: non tamen maxime distant simplr. Iõ si unum est quale aliud põt bene esse quale. ¶ Ad quartũ dicit. ꝙ licet albedo ⁊ alie qualitates in abstracto nõ suscipiant magis ⁊ minus: tamẽ bene suscipiant in concreto vt album đr magis ⁊ minus album. ¶ Ad quintum diciẽ ꝙ licet species sit similitudo ẽentialis suorum indiuiduoruȝ que proprie non est similitudo: sed magis ꝓprie đr identitas. tamẽ non est similitudo accidentalis: que proprie ẽ similitudo: de qua hic intelligitur. ideo indiuidua substãtie non dicunẽ per suam spẽm similia similitudine accidẽtali sed hoc solum conuenit qualitatibus.

Actio est ẽm quam in id quod subiicitur agere dicimur: vt secans dicitur aliquis. eo ꝙ quid secat. vnde sectio est actio: ⁊ ẽꝫ sectionem agit secans in eo ꝙ secat. ⁊ percussio est actio. Proprium autem actioni est ex se inferre passionem. Recipiunt autem agere ⁊ pati contrarietatem. Calefacere. n. ẽ contrarium ci quod ẽ frigidum facere: ⁊ calidum fieri contrarium frigidum fieri: ⁊ delectari contrarium tristari. Itẽ recipit magis ⁊ minus. Calefacere enim magis ⁊ minus quod ẽ agere ⁊ calefieri similiter qđ ẽ pati dicitur ⁊ similiter delectari ⁊ tristari.

¶ Postq̃ȝ auctor determinauit de quattuor p̃dicamẽtis principalib⁹ in q̃bus reperiunẽ quattuor simplices modi predicandi. s. de substantia: q̃ȝtitate: ad aliqđ: ⁊ qualitate. Hic cõsequẽter determinat de aliis p̃dicamentis min⁹ principalib⁹: quorum modi p̃dicandi fundanẽ in modis predicandi p̃cedentiũ: ⁊ q: actio imediate causaẽ a qualitate: q̃ ꝓcedit a subã mediãte naturali potẽtia ⁊ passio imediate causatur ab actione. iõ cõuenienter auctor post qualitateȝ ⁊ ante passionẽ determinat de actiõe ipsam primo sic diffiniens. Actio est ẽm quam in id qđ subiicẽ agere dicimur vt ẽm sectionem dicimur secare.

Primo sciendũ ꝙ in hac diffõne loco generis diffiniti subintelligitur forma accidentalis: ⁊ aliquo mõ datur intelligi per hoc relatiuũ quaȝ. ⁊ totuȝ residuum ponẽ ad đriam oium alioꝝ p̃dicamentorum: et dicitur ẽm quaȝ agere dicimur: ita ꝙ ẽm dicit circumstantiam cause formalis: ⁊ non cause efficiẽtis. q: ẽm qualitatem vel formã substãtialẽ bene dicimur agere effectiue. et dꝫ itelligi dicimur. s. nos subẽ: ⁊ nõ solũ nos hoies in spẽ. dicimur agere: ⁊ licet actio ⁊ agere realiter idẽ sint. sicut q̃litas ⁊ quale. tñ differũt sicut abstractũ ⁊ concretum. iõ actio diffiniẽ p agere tanq̃ȝ p suũ effectũ nobis notiorẽ ipa actione. vltimo poniẽ in id qđ subiicitur. i. in ipsum patiens. actio. n. agentis semꝑ fit in patiens dispositum.

Secundo sciendum. ꝙ actio dupliciter accipitur. Uno modo specialiter vt distinguitur cõtra factionem a qua differt hoc modo. q: actio ĩportat actionem que non transit in rem operatam: sicut est equitare. nauigare. itelligere: sed factio nominat operationem que transit in rem operatam: vbi. s. preter operationẽ est res operata: vt sũt domificatio: sirencfactio ⁊c. Alio modo accipitur actio generaliter: vt se extendit ad actionẽ et factionẽ ꝓprie captã. ⁊ isto mõ sumiẽ in hac diffinitiõe.

Tertio sciendum ꝙ ꝓprie proprium est actiõi ex se iferre passionem. Et ratio est: quia actio ẽ ꝓcessus virtutis agentis p effectũ ab agente in patiẽs: vt calefactio que fit ab agente est ꝓcessus caloris ignis p suum effectũ in id qđ calefit. Passio vero est receptio forme ꝓcedentis ab agente in patiens: vt receptio caloris in id qđ calefit vocaẽ passio. Sed talis receptio causaẽ a fluxu forme ab agente. g̃ ꝯuenit actioni ex se inferre passionẽ ⁊ q: hoc conuenit oi actioni ⁊ soli ⁊ semꝑ. iõ diciẽ sibi ꝓprie ꝓpriũ. lꝫ qualitas aliqua inferat passionẽ: hoc tamẽ nõ est ex seipsa imediate: sed mediante actione.

Quarto sciendũ ꝙ ipsius actionis ⁊ ẽt passionis sunt due cõmunitates: quaȝ prima est ꝙ actio ⁊ passio recipiunt cõtrarietateȝ. ratio est: quia alique actiones imediate causanẽ a qualitatibus contrariis: ⁊ etiã imediate causant qualitates contrarias: vt calefacere ⁊ frigefacere imediate causantur a calore ⁊ frigore: ⁊ imediate causant caliditatem: ⁊ frigiditateȝ: ergo alique actiones inter se contrarianẽ. Et eadem rõne alique passiones: vt calefieri ⁊ frigefieri. Alia cõmunitas est ꝙ actio ⁊ passio suscipiunt magis ⁊ minus. Ratio est: quia alique actiones ⁊ passiones causantur a qualitatibus: que in agendo quandoque intenduntur ⁊ remittuntur. adeo actiones que fiunt ex ipsis ⁊ etiam passiões intenduntur ⁊ remittuntur: vt calefacere intenditur per intensionem caloris calefacientis. Et dicuntur bene iste due communitates: quia nulla illarum conuenit omni actioni vel passioni: nec etiam soli: cum conueniat primo aliquibus qualitatibus: sed in istis cõmunitatibus conueniunt multe species actionis ⁊ passionis.

Contra predicta arguiẽ primo sic: ẽm securim dicimur agere in id qđ secaẽ: ⁊ tñ securis nõ est actio: g̃ ista diffinitio cõuenit aliis a diffinito. ¶ Secũdo sic: creatio ẽ actio. ⁊ tamẽ nõ fit in id qđ subiicẽ: q: in creatione nihil presupponiẽ tanq̃ȝ subiectũ: sed res ẽm se totã simul ꝓducitẽ. ergo male diciẽ ꝙ actio fit in id qđ subiicẽ. ¶ Tertio sic: omne principium precedit principiatuȝ. sed actio nõ precedit passionem. cuȝ simul fiant actio ⁊ passio. vt calefacere ⁊ calefieri: g̃ non cõuenit actioni ex se inferre passionẽ. ¶ Quarto sic. contraria sunt forme actiue ⁊ passiue inter se. lꝫ due actiões nunq̃ȝ sunt actiue. quia si sic mediante actiõe agerent. ⁊ sic actioni cõueniret alia actio. ⁊ esset processus in infinitum. quod est inconueniens. ergo actio non habet contrarium. ¶ Quinto sic. nulla forma simplex suscipit magis ⁊ minus cum forma sit compositioni contingens simplici ⁊ inuariabili essentia consistens. Illud enim quod est inuariabile non intenditur nec remittitur. sed omnis actio ⁊ etiam passio est forma simplex. ergo actio ⁊ passio non suscipiunt magis ⁊ minus.

Ad argumenta

ad pͥmũ đr. ꝙ lꝫ ẽꝫ securi dicamur agere effectiue ⁊ instrumentaliter: nõ tamẽ formaliter sicut de actione in

telligitur. ¶ Ad secundum dicitur ꝙ licet creatio sit actio secundum modum: non tamen est actio secundum rem: que sit de predicamento actionis: eo ꝙ ipsa non est accidens a creatura distinctum. nec est ens limitatum ad aliquod certum genus. sicut neqȝ prima causa: ⁊ hoc intelligendo de creatione actiua: qꝛ creatio ꝑ assiua est accidens creature: ⁊ in genere relationis. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ licȝ actio sit simul tempore cum passione tamen secundum naturaȝ actio precedit passionem: qꝛ causa ſm naturam precedit effectum. ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ licet contraria: que primo ⁊ per se contrariantur sint forme actiue ⁊ passiue: vt sūt qualitates contrarie: tamen non oportet de his que solum ex consequenti contrariantur ⁊ per aliud. ⁊ hoc modo solum actiones contrariātur. s. per qualitates quas inferūt. vel a quibus inferuntur. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ licet omnis forma sit inuariabilis secundum suam essentiam. ⁊ in abstracto: ⁊ sic non suscipit magis ⁊ minus: tamē aliqua est variabilis secundū esse in subo. vt designat̄ i cōcreto: ⁊ hoc modo actio ⁊ passio suscipiunt magis ⁊ minus.

Passio est effectus illatioque actionis: vt calefieri efficitur ⁊ infertur ex calefacere. Proprium autem passionis est primo inferri ex actione item passio non est in agēte. sed in patiēte: De reliquis vero que dicta sunt modo sufficiant. Que sequunt̄ de aliis quattuor ꝑdicamentis non sunt dicta a Petro hispano.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de actione que est causa passionis. Hic consequenter determinat de passione que est effectus propinquus actionis. ipsam primo sic diffiniens. Passio est effectus illatioqȝ actionis: vt calefieri efficitur ⁊ infertur a calefacere. In qua diffinitione ponitur effectus loco generis. effectus. n. conuenit generaliter omnibus entibus creatis: que ponuntur in predicamēto. Deinde ponitur illatio ad differentiam effectus permanentis: qui solum non habet esse in fieri: sicut ipsa passio: sed etiaȝ in facto esse. Deinde ponitur actionis ad differentiam ipsius actionis: que licet sit effectus ⁊ illatio respectu qualitatis a qua causat̄: non tamen respectu actiōis.

Primo sciendum ꝙ in communi duplex est effect⁹ quidam est effectus permanens qui nō solum habet esse in fieri: sed etiam in facto esse: vt sunt dom⁹ ⁊ scamnum. Alius est effectus successiuus qui solum habet esse in fieri: ⁊ nunquam in facto esse: vt equitatio vel nauigatio. ¶ Effectus autem generaliter dicitur tam de effectu permanente quam successiuo. Illatio vero solum dicitur de effectu successiuo: qui solum habet esse in fieri: ⁊ in quadam illatione: secundum ꝙ infertur ab alio. ⁊ ideo effectus est quoddam superius ad illationem. Ratione cuius in hac diffinitione effectus bene preponitur illationi tanquam superius eius: ⁊ subiungitur illatio tanq̄ȝ infer⁹ ei⁹ contrahens ipsum.

Secundo sciendum ꝙ passio pluribus modis accipitur. Uno modo accipitur pro accidente proprio alicuius subiecti: vt risibile dicitur propria passio hominis ⁊ hinnibile equi. ¶ Secundo modo accipitur pro conceptu anime vel effectu. vt dicitur: ꝙ voces sunt note vel signa passionum que sunt in anima. idest conceptuum vel affectuum anime. ¶ Tertio modo accipitur pro motu appetitus sensitiui: vt sunt passiones ire vel timoris vel gaudii. vt dicitur tertio Ethycorum: ꝙ fortitudo moderatur passiōes timoris ⁊ audacie. ¶ Quarto modo accipitur pro dolore vel pena que alicui violenter infertur: vt fuit passio christi. ¶ Quinto modo sumitur pro qualitate sensibili: que habet esse imperfectum: ⁊ est inferens passionem sensibus. vel illata ab aliqua nāl̄ passione: ⁊ sic est vna spēs qualitatis. ¶ Sexto modo sumitur ꝓut est immediatus effectus actionis: vt est susceptio forme ab agente in patiens. ⁊ hoc vltimo modo diffinit̄ h̄ passio: ⁊ est vnuȝ ꝑdicamētuȝ ab aliis distinctuȝ.

Tertio sciēdum ꝙ ipsius passionis hic assignantur due proprietates. Quarum prima est ꝙ proprium est passioni iferri ex actiōne. Ratio est. qꝛ passio est susceptio forme ab agente in patiens. ⁊ talis susceptio immediate infertur per actionem agentis: ⁊ hoc est proprium ipsi passioni. Secunda proprietas est: ꝙ passio non est in agente subiectiue: sed in patiente. Cuius rō est: qꝛ susceptio forme que fit per actionem agentis causatur in patiente quod subiicitur actioni. ergo passio que nominat talem susceptionem est in patiente subiectiue. ⁊ qꝛ accidens habet ꝑdicari denominatiue de subiecto in quo est. iō passio predicatur de patiente in hoc quod est aliquo modo se habere ad ipsum agens. quia denominat ipsum pati: ⁊ nō denominat ipsum agens pati: quare non ē in eo subiectiue.

Quarto sciendum ꝙ passio de qua est ad ꝓpositū dupliciter accipitur. Uno mō mālīter ꝓ forma fluente ab agente in patiens. Alio modo formaliter pro receptione illius forme: vt cuȝ pegrinus calefit ibi ē calor fluens ab igne in pegrinum: ⁊ ibi est receptio caloris in pegrino que est passio formaliter accepta. ⁊ vtroqȝ mō passio est in patiente vt in subiecto. Et similiter actio vno modo accipit̄ materialiter pro illa forma que fluit ab agente in patiens: ⁊ etiam est in patiente subiectiue. Alio modo capitur formaliter pro tali fluxu forme ab agente: ⁊ sic est subiectiue in agente ⁊ non in patiēte. Et ratio est: quia omne illud in quo est actio formaliter accepta dicitur agere: ſȝ patiens non dicitur agere: ergo in ipso non est actio formaliter accepta. si enim esset in patiente patiens diceretur agere: quod falsum est. ⁊ sic patet quid sit passio: ⁊ de proprietatibus eius.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic. nullū primum ꝑncipiuȝ est effectus alterius: sed decem predicamenta sunt deceȝ ꝑncipia ꝑma rerum: ergo passio cum sit vnum predicamētum est vnuȝ primuȝ ꝑncipium: ergo non est effectus. ¶ Scdo sic: effectus ⁊ illatio idem sunt. ergo superflue ponitur vnū illorū i ista diffinitione. ¶ Tertio sic. eorū que sunt idē realiter vnuȝ non est causa alterius. sed actio ⁊ passio realiter idē sūt: cū vtrunqȝ sit forma fluēs ab agēte in patiēs q̄ est eadem realiter: ergo passio non est effectus actiōis. ¶ Quarto sic: oē ꝓpriuȝ cōsequit̄ esse cōpletū sui subiecti: sed iferri ex actiōe non consequitur esse completum passionis: cū sit ꝓductio eius: ergo inferri ex actione non est proprium passionis. ¶ Quinto sic: in omni illo quod patit̄ ē passio subiectiue: sed omne agens physicum in agendo repatitur. ergo in tali agēte est passio subiectiue. ⁊ non solum in patiente.

Ad argumenta. ¶ Ad primum dicitur. ꝙ licet passio sit primum principium in genere cause formalis suorum dicibiliū sue coordinationis: ⁊ in tali genere cause non possit esse effect⁹ alicuius principii prioris. tamen in genere cause efficientis bene potest esse effectus actionis ⁊ substantie. cum enim predicamenta dicantur prima principia rerum que non habent aliquid ante se: solum intelligitur de principiis formalibus. ¶ Ad secunduȝ dicitur. ꝙ licet effectus ⁊ illatio dicant idem secundum essentiam. tamen differunt secundum modos essendi. sicut superius ⁊ inferius: ⁊ vnum illorum contrahit aliud: quare nullum illorum superfluit. ¶ Ad tertiuȝ dicitur. ꝙ licet actio ⁊ passio materialiter accepte pro forma fluente ab agente in passum realiter idem sint tamen si sumātur formaliter. scilicet actio ꝓ fluxu forme ab agente: ⁊ passio pro receptione eius in patiente: sic realiter distinguuntur. quia in diuersis subiectis sunt: ⁊ sic vnum bene potest esse effectus alterius. ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ licet inferri ex actione non sequatur secundū rē

esse completum passionis: sequitur tamen ipsum sm̄ ratio nem ⁊ nostrum modum intelligendi eo modo quo est passio eius: quia nõ est passio realiter distincta a suo subiecto sed ratione tm̄. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ licet in agente physico ea parte qua patitur fit passio vt in subiecto. non tamen ea parte qua agit. ideo passio non est in eo vt agẽs: sed vt ipsum sm̄ aliud est patiens. vnde tale agens ratione sue forme agit: ⁊ ratione materie sue in qua cõmunicat cũ patiente patitur. ⁊ sic sm̄ diuersa agit ⁊ patitur. De reliq̄s autem sufficiant que dicta sunt prius.

Quando est quod ex adiacentia temporis in re temporali derelinquitur. vt hodie eẽ ⁊ cras fore. Item duplex est quando scilicet simplex ⁊ compositum sicut duplex est tempus item tres sunt proprietates quãdo. Prima est ꝙ quando non suscipit magis neque minus. Secunda est: ꝙ quando nihil est contrarium. Tertia est ꝙ quando est in illo quod incipit esse i tempore.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de actione ⁊ passiõe. Hic ꝯsiter est determinandum de quatuor predicamentis vltimis: de quibus aut nullam aut paruam fecit auctor mentionem. Et primo de quando qđ ab auctore sex principiorum sic diffinitur. Quando est ꝙ ex adiacẽtia temporis relinquitur in re temporali. In qua diffinitione datur intelligi accidens ꝓ genere diffiniti per illud relatiuum quod. Deinde ponitur relinquitur ex adiacentia temporis ad explicandum causam ꝓpinquam ipsius quando que est tẽpus. Quando enim est esse in tempore: sed esse in tempore relinquitur immediate per adiacentiam temporis in re tẽporali. Et per hoc differt quando ab omnibus aliis accidentibus: quorũ nullũ immediate causatur a tẽpore. Deinde ponitur in re temporali ad explicandum propriũ subiectum ipsius qñ. ⁊ in hac diffinitione capitur tẽpus non solum pro mensura durationis rerum temporalium: sȝ generaliter ꝓ omni mensura durationis esse rei: vt sub se continet eternitatem: euiternitatem ⁊ tp̄s proprie dictum.

Primo sciendum ꝙ tempus: ⁊ quando lȝ inter se multum cõueniant in hoc ꝙ vtrũq; ẽ successiuum ⁊ vnum immediate est causa alterius: tamẽ abinuicem realiter distinguuntur: q: omnis causa efficiens extrinseca realiter distinguitur a suo effectu. tempus autem est causa efficiens extrinseca respectu quando. ergo ab ipso realiter distinguitur. Vñ differunt inter se in duobus. Primo q: tp̄s est in motu primi mobilis vt in subiecto. Quando vero est subiectiue in re tẽporali que per temp' mẽsuratur. Scđo differunt: q: tempus est accidens absolutũ ⁊ mensurat durationem rei. Sed quando nõ est mensura durationis: sed est accidens respectiuum quod relinquit̃ i re temporali ꝑ respectum ad mensuram sue durationis q̄ est tempus: non est tamen respectiuum sm̄ esse: sed sm̄ dici: quia totum esse eius non est ad aliud cum quo proprie dicatur ad conuertentiam.

Secundo sciendum ꝙ quando tripliciter accipitur. Uno modo interrogatiue: vt si dicatur querendo quando venit petrus. Alio modo relatiue: vt dicendo sortes venit quãdo fuit meridies. ⁊ his duobus modis quando est sincathegoreuma: q: ꝓprie non significat ens: sed est modus entis. ideo istis duobus modis non ponitur in predicamento nec est predicamentum. Tertio modo capitur indefinite vt tantum valet sicut aliquando vel esse in aliquo tempore. ⁊ hoc modo dicit ens reale. ⁊ sic capitur hic. et est vnum predicamentum. cuius genera subalterna sunt esse fuisse et fore in tempore. et species specialissime sũt fuisse in hora vel esse in die. vel esse i nũc. et indiuidua sunt esse in ista hora vel in illa die vel in illo nunc. Et eius modus predicandi est predicari de prima substantia in hoc quod est in tempore.

Tertio sciẽdũ ꝙ qñ diuidit̃ per qñ simplex. ⁊ quãdo cõpositũ. Qñ simplex ẽ qđ causat̃ a tẽpore simplici: vt ab instãti: vel a nunc: vel a tp̄e indiuisibili quo ad nos: vt esse nunc. Sed quãdo compositũ est qđ causat̃ a tempore composito: vt est fuisse in preterito: fore in futuro: esse in presenti. Et lȝ iste tres species scilicet esse in presenti: fuisse in preterito: ⁊ fore in futuro non causentur in re eterna ab eternitate: eo ꝙ in eterno non est preteritum neq; futurum: sed omnia sunt simul: ⁊ nihil acquiritur de nouo vel deperdit: tamen ipsi eterno per relationeȝ ad tempus: ⁊ quo ad existentiam eius cum tempore attribuitur esse fuisse ⁊ fore: vt dicendo: deus est fuit ⁊ erit: tamen vt attribuitur eterno non sunt accidentia realiter distincta ab eo que reponantur in aliquo predicamento: sed solum est ibi modus predicandi huius predicamenti. Sȝ ab euiternitate bene causatur qñ reponibile in isto predicamẽto. Et per hoc patet que sint species per quas diuiditur quando.

Quarto sciẽdũ ꝙ ipsius qñ due sunt proprietates. Prima est ꝙ qñ nõ habet cõtrariũ. Cuius ratio est q: si hr̃et cõtrariũ: maxime conueniret preterito ⁊ futuro. sed hoc non potest dici: q: quando presens preteritum ⁊ futurũ simul verificantur de eodem: vt dicendo iste est. fuit. ⁊ erit. contraria vero de eodem nunquã simul verificantur. Secunda proprietas est. ꝙ quando nõ suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est. quia quando immediate causatur a tempore ⁊ dicit esse in tempore. sed tẽpus non suscipit magis ⁊ minus. ergo neq; quando. Et per hoc patet quid sit quando. ⁊ quomodo est predicamentum. ⁊ que sint species ⁊ ꝓprietates eius.

Sed cõtra predicta arguit̃ ꝑmo sic. iuuentus ⁊ senectus ex adiacentia tẽporis in re temporali relinquunt̃. ⁊ tamen senectus non est quando. sed est qualitas de secunda specie qualitatis. ergo ista diffinitio quando conuenit aliis a diffinito. ¶ Secundo sic sicut se habent esse album ⁊ albedo. ita esse in tempore. ⁊ tempus: sed album ⁊ albedo realiter idem sunt. ergo esse in tempore. siue quando ⁊ tempus. ideȝ sunt realiter. ergo quando non est predicamentum a tempore distinctum. sȝ continetur sub quantitate. ¶ Tertio sic. nullum est tempus simplex cum tempus diuisibile sit in plures partes. ergo nullum quando causatur a tempore simplici: ⁊ sic nullum est quando simplex. ¶ Quarto sic: quando preteritũ ⁊ quando futurum maxime distant: ⁊ eidem susceptibili vicissim insunt: ⁊ ab eodẽ mutuo se expellunt. quia idem nõ potest simul esse preteritũ ⁊ futurum: ergo quando habet contrarium. ¶ Quinto sic: fuisse in tempore dicit quando. ⁊ tamen suscipit magis ⁊ minus: quia aliquid dicitur magis vel minus fuisse in tempore: ergo quando suscipit magis ⁊ minus.

Ad argumẽta. Ad primum dicitur: ꝙ si capiatur senectus vt dicit naturalem impotentiam: que causatur per longam transmutationem: que fit sub motu ⁊ tempore: ⁊ etiam iuuentus vt dicit naturalem potentiam: hoc modo sunt qualitates de secunda specie qualitatis ⁊ non relinquuntur immediate ⁊ per se ex adiacentia temporis: sed per alterationem: que sub tempore causatur. Sed si capiantur vt dicunt diu fuisse in tempore vel parum: sic aliquo modo important quãdo: ⁊ hoc non est significatum principale eorum: ⁊ eo modo quo dicunt quando relinquuntur ex adiacentia temporis in re temporali. ¶ Ad secundum dicitur. ꝙ licet albedo ⁊ esse album: ⁊ tempus ⁊ esse in tempore habeant similitudinem aliquo modo in denominatiõe: quia sicut albũ dicit̃ ab albedine. ita quando dicitur a tempore. tamẽ dissimile est in hoc: q: tp̄s non dat intrinsece ⁊ formaliter esse in tempore: q: nõ semp est in eodem subiecto: cuȝ esse

sit ipse sicut albedo dat intrinsece et formaliter esse album. ¶ Ad tertium dicendum q licet tempus quod importat esse et essentiam temporis sit diuisibile. tamen si capiatur generaliter tempus pro illo quod dicit essentiam temporis: sic aliquod tempus dicitur indiuisibile sicut est ipsum nunc. ¶ Ad quartum dicendum q licet in eodem non sint simul in actu preteritum et futurum: tamen secundum denominationem quando preteritum et quando futurum bene possunt dici de eodem simul. vt prius dictum est. et q secundum actum se expellant ab eodem hoc est propter successionem ipsorum: et non propter contrarietatem vel repugnantiam, quam habeant. ¶ Ad quintum dicitur. q licet aliquid dicatur magis et minus fuisse in tempore secundum extensionem: non tamen secundum intensionem. ideo quando per hoc non suscipit magis et minus.

Ubi est circumscriptio corporis locati a loci circumscriptione procedens: vt in ecclesia esse: in foro esse. Et diuiditur vbi: quia quoddam est vbi simplex: et est illud quod a simplici loco procedit: vt est locus punctorum. Et quoddam est vbi compositum: et est illud quod a loco composito procedit. Proprietates vbi sunt due. Prima est: q vbi nihil est contrarium. Secunda est q vbi non suscipit magis neque minus: hoc est q vbi non suscipit intensionem neque remissionem.

¶ Postquam auctor determinauit de quando quod conuenit tam substantiis corporeis quam incorporeis. Hic consequenter determinat de vbi: quod proprie conuenit solum substantiis corporeis. Quod a Gilberto porretano sic diffinitur. Ubi est circumscriptio corporis a loci circumscriptione procedens. In qua diffinitione ponitur circumscriptio loco generis: quia ipsa se habet per modum generis respectu vbi. Deinde ponitur corporis ad explicandum proprium subiectum ipsius vbi. quod est subiectiue in corpore locato. Et per hoc differt a circumscriptione actiua loci. Deinde ponitur a circumscriptione loci procedens ad ostendendum propriam causam et propinquam ipsius vbi: que est locus circumscribens locatum. Et per hoc differt vbi ab aliis predicamentis accidentium. quorum nullum causatur immediate a loci circumscriptione. vt posset videri inducendo in omnibus.

Primo sciendum q triplex est circumscriptio. Quedam est circumscriptio actiua loci: que est actio ipsius circumscribentis locatum que ponitur in predicamento actionis. Secunda est circumscriptio siue circumdatio passiua que est passio corporis circumdati: que reponitur in predicamento passionis. et quelibet istarum duarum est ens successiuum et non permanens. Tertia est circumscriptio neutralis que est esse circumdatum a loco ipsius locati: seu esse circumscriptum a loco. et hec circumscriptio est ens permanens in locato: et causatur a circumscriptione actiua et passiua. et de tali circumscriptione intelligitur in diffinitione vbi. et per hoc patet q substantie incorporee. et etiam accidentia que non proprie circumscribuntur in loco per se: sed per accidens: proprie non habent vbi sed solum corpora que in loco circumscribuntur habent proprie vbi.

Secundo sciendum q licet locus et vbi magnam habeant conuenientiam: quia locus est causa propinqua ipsius vbi. Ratione cuius ponitur in sua diffinitione. tamen adinuicem realiter distinguuntur. eo q locus est causa efficiens extrinseca ipsius vbi: et talis causa semper realiter distinguitur a suo effectu. Unde differunt primo locus et vbi ex parte sui subiecti. quia locus est subiectiue in locante. vbi vero in corpore locato. vt cum lapis est in aqua. superficies aque circundantis lapidem que est locus eius est subiectiue in aqua circundante. et esse circundatum vel esse locatum. quod est vbi lapidis est subiectiue in lapide. quia de ipso affirmatiue predicatur. Differunt secundo: quia locus est mensura extrinseca locati. vbi vero est accidens respectiuum locati quod dicit respectum ad talem mensuram: quia proprie vbi non est aliud quam esse in loco vel commensurari in loco. Et per hoc habetur tertia differentia. q locus est ens absolutum et vbi est eius respectiuum.

Tertio sciendum q vbi diuiditur per vbi compositum et vbi simplex. Ubi compositum est esse locatum vel esse mensuratum loco composito vel circumscriptum. et sic solum causatur a loco composito. Sed vbi simplex est quod causatur a loco simplici: et est locus simplex aliquod indiuisibile loci correspondens indiuisibili sui locati. Et dicitur tale vbi per similitudinem ad vbi compositum: quia sicut totum locatum circumscribitur adequate a loco. et habet proportionem ad ipsum: sic etiam quodlibet indiuisibile locati habet proportionem ad indiuisibile loci: sicut centrum locati ad centrum loci: licet tamen vnum non circundetur proprie ab alio: nec realiter distinguatur ab ipso. Ratione cuius dicit textus q idem sunt punctus et puncti locus. ideo vbi simplex non est proprie vbi sed per similitudinem solum ad vbi compositum: et quia vbi compositum causatur a loco qui diuiditur per locum sursum et deorsum ante et retro dextrum et sinistrum: ideo vbi compositum diuiditur per vbi sursum quod est esse sursum: et vbi deorsum. et sic de aliis. Et per hoc patet que sunt genera subalterna et species vbi.

Quarto sciendum q ipsius vbi due sunt proprietates. Prima est q vbi non habet contrarium. Cuius ratio est. quia vbi causatur immediate a loco: quia est esse circumscriptum a loco. sed locus cum sit quantitas non habet contrarium: ergo eadem ratione: nec vbi: vnde si vbi sursum et vbi deorsum contraria sint: cum idem dicatur sursum et deorsum respectu diuersorum sequeretur q duo contraria simul verificarentur de eodem: quod est impossibile. Secunda proprietas est: q vbi non suscipit magis et minus. Cuius ratio est: quia vbi est esse in loco: sed esse in loco non intenditur nec remittitur: licet possit augmentari per maiorem extensionem loci et locati: ergo vbi non suscipit magis et minus. Et per hoc habetur diffinitio vbi: species: et proprietates eius.

Contra predicta arguitur primo sic: circumscriptio est actio cum circumscribere sit agere. sed vbi non est actio: ergo non est circumscriptio. ¶ Secundo sic: anima a corpore separata habet vbi: quia est in aliquo loco: et tamen in ea non est circumscriptio corporis: ergo vbi non est circumscriptio corporis. ¶ Tertio sic: vbi est sincathegoreuma: et solum significat modum entis. ergo hic male diffinitur tanquam vnum predicamentum: quod debet esse ens reale. ¶ Quarto sic: omne vbi est circumscriptio corporis: sed vbi simplex non est circumscriptio corporis: ergo non continetur sub genere vbi: et sic vbi male diuiditur per vbi simplex et compositum. ¶ Quinto sic omnis motus fit de contrario in contrarium: sed de vno vbi ad aliud fit motus: ergo vbi habet contrarium.

Ad argumenta ¶ Ad primum dicitur. q licet circumscriptio actiua sit quedam actio non tamen circumscriptio permanens et neutralis. de qua solum intelligitur in diffinitione vbi. ¶ Ad secundum dicitur. q licet anima separata sit in loco diffinitiue et secundum similitudinem: non tamen est in loco circumscriptiue et proprie. ideo solum habet vbi secundum similitudinem eo modo quo ponitur esse in loco. ¶ Ad tertium dicitur: q licet vbi acceptum interrogatiue vel relatiue sit sincathegoreuma: non tamen quando sumitur pro alicubi: et solum hoc modo hic accipitur. ¶ Ad quartum dicitur. q vbi proprie dictum est circumscriptio corporis vt ponitur in sua diffinitione: sed non oportet de vbi similitudinarie accepto. modo vbi simplex est vbi secundum quandam similitudinem ad vbi compositum. ¶ Ad quintum dicitur. q duo vbi considerata vt maxime distantia sunt contraria: et fit motus de vno in aliud. tamen si considerentur vt solum dicunt esse circumscriptum locati et predicantur denominatiue de prima substantia hoc modo non habent contrarietatem: nec sub tali ratione fit motus de vno in aliud: et quia vbi sic a logico consideratur ideo non dicitur habere contrarium.

P Ositio est quidam partium situs ⁊ generationis ordinatio vt sessio ⁊ statio. ⁊ sic de alijs. Item tres sunt proprietates positionis. Prima est ꝙ positio nō habet contrarium. Secunda est. positio nō suscipit magis neqꝫ minus. Tertia est ꝙ proprium est positioni substantie proxime assistere.

❡ Postq̄ꝫ auctor determinauit de p̄dicamento vbi qđ dicit simplr̄ esse in loco. Hic consequenter determinat de predicamento situs quod dicit modum essendi partium in toto ⁊ in loco. quod ab auctore prius dicto sub nomine positionis hoc modo diffinitur. Positio est quidā partiū sit⁹ ⁊ generationis ordinatio. sicut sedere vel stare dicit q̄ꝫdam situationem partium in toto ⁊ in loco: ⁊ ordinē ꝯpōnis illarum partium. In qua diffinitione situs se habet per modum generis ⁊ notioris. Et ponit partiū ad denotandum subm̄ immediatum positiōis in quo est tota compositio. Deinde ponitur generationis ordinatio: q̄ꝛ positio dicit proprie ordinem partium qui conuenit ipsis ꝑ compositionē quam habent in toto. ⁊ illam compositionē habent in generatione totius si totum generet. Si autem sit ingenerabile. tunc habent talem ordinē ꝑ formam totius q̄ ipsas cōtinet: ⁊ sub qua ordinant: ⁊ non debet h̄ poni ⁊. copulatiue sed expositiue. vt tm̄ valeat sicut idest.

Primo sciendū ꝙ lꝫ situs ⁊ positio realiter ⁊ essentialiter ꝯueniant: differunt tn̄ ab inuicē sꝫ rationem. primo q̄ꝛ situs repitur tam in naturalibus q̄ꝫ in mathematicis. Positio vō si capiatur ꝓprie solum repit̄ i naturalibus in quibus est naturalis ordinatio partium ex compositione rei. si tn̄ vtrūqꝫ capiatur generaliter cōuertūtur: sꝫ adhuc differunt hoc modo q̄ꝛ situs dicit ꝑ prius ordinem partium ad locum q̄ꝫ ad situꝫ totum: ⁊ positio ecōuerso ꝑ prius dicit ordinem ꝑtium iter se. secundo in respectu ad totum. tertio ad locum. Ista autē triplex ordinatio partium ꝑ positiōem importat: ⁊ ꝑ ea q̄ in h̄ predicamēto reponuntur. ideo positio denominat subām in hoc ꝙ ē sua partes sic se habere adinuicem: ⁊ ad totum ⁊ ad locum: quare prius dcm̄ estꝙ sit⁹ non dicit simpliciter comparationem sbe ad aliquid extrinsecum.

Secundo sciendū ꝙ positio cum sit vnū gen⁹ generalissimum non h̄ns supra se superius vniuocum ꝯuenient̄ ponitur vnū predicamentū: ⁊ quia habet vnum specialem modum p̄dicandi de prima substantia. s. in hoc ꝙ est se habere ad aliud sm̄ suas ptes. ideo conuenienter ponitur vnum p̄dicamentū ab alijs distinctum. Cui⁹ species sunt positio inata. positio acq̄sita ex consueto motu nature: ⁊ equaliter poni sursum ⁊ deorsum ante ⁊ retro: dextrum ⁊ sinistrum. Iste enim sunt cōmunes differentie vel species positiōis. ⁊ ei⁹ species specialissime sunt iacere sedere stare. ⁊ iđiuidua sunt sessio petri: sessio sortis sed quesitiuum huius p̄dicamēti sub nomine proprio non habemus. sed circunloquimur ipsum querēdo qualiter hoc ponitur vel situatur.

Tertio sciendum ꝙ positiōis tres sunt ꝓprietates. Prima est ꝙ positio nō habet ꝯ̄riu̇m. Cuius rō est: q̄ꝛ si haberet contrarium sequeret̄ ꝙ vni ⁊ eidem essent plura cōtraria: quod est inconueniens. Consequentia tenet. q̄ꝛ si sedere ⁊ stare essent contraria. eadem ratione iacere esset cōtrarium huic quod est sedere: vel etiam stare: quia sicut duo prima nō possunt esse simul in eodem: sic iacere non potest simul esse cuꝫ ipsis. ⁊ sic vni contrariarent̄ plura. Item. Contraria sunt forme actiue ⁊ passiue. sꝫ positiones non sunt actiue vel passiue. ergo non contrariant̄. Secunda proprietas est ꝙ situs nō suscipit magis ⁊ min⁹ q̄ꝛ nihil dr̄ magis ⁊ min⁹ sedere itēsiue ⁊ si dicat̄ magis ⁊ minus sedere extensiue: h̄ est quo ad durationē: nec aliquid dici p̄similiter magis vel minus stare. ⁊ sic de alijs positionibus. ergo positio non suscipit magis vel minus.

Quarto sciendū ꝙ tertia proprietas positiōis que inest sibi ꝓpria quarto modo. est ꝙ maxime est ꝓpriuꝫ positiōi proximius assistere substātie: ⁊ dicit. ⁊ illud accidēs assistere substātie: quod in noīe suo non dicit esse i subiecto: sed dicit p̄ncipalius compatiōnē vel respectum substātie ad aliquod extrisecuꝫ: vt sunt ad aliquid: quādo: vbi: situs: ⁊ habitus: que magis dicunt respectum ad aliquid extrisecum suo subiecto q̄ꝫ iherētiā coꝛūꝫ i suo subiecto. ⁊ q̄ꝛ inter ista positio non dicit solum respectū ad aliquid extrinsecuꝫ. s. ad locum. sꝫ ēt dicit respectum partiuꝫ inter se ad suum totuꝫ: qui respectus ꝓrimio: ē q̄ꝫ respect⁹ ad extrinsecum solum. Ideo inter omnia q̄ hoc modo assistunt positio dr̄ ꝓrimius assistere substantie. Et hoc modo satis pꝫ diffinitio. species ⁊ ꝓprietates positionis.

Sed contra p̄dicta argm̄t. ❡ Prio sic. positio ⁊ sit⁹ idē sunt: ⁊ iter se cōuertūtur. sed idē non debet diffiniri ꝑ seipm̄. ergo diffinitio male diffinitur per situm. ❡ Secundo sic. positio vel situs denominate hꝫ totum ⁊ non partem: vt totus homo dr̄ iacere vel sedere ⁊ non partes eius. ḡ diffinitio non conuenit partib⁹. sed toti. ergo male dicitur ꝙ est sit⁹ ꝑtiuꝫ. ❡ Tertio sic. in celo est positio vel situs: et tamen ibi non est gn̄ationis ordinatio: cum celuꝫ sit ingenerabile. ergo male dr̄ in diffinitione positionis ꝙ ē gn̄atiōis ordīatio. ❡ Quarto sic. sedere ⁊ stare maxime distāt ⁊ se expellunt ab eodem sbo in quo sunt successiue. ⁊ etiam de vno in aliud sit motus. ergo contrariant̄: ⁊ sic positio habet ꝯ̄riuꝫ. ❡ Quinto sic ad aliqđ orit̄ in substantia ex parte totius. positio vō oritur ex parte partiuꝫ tm̄. ergo positio non proximius assistit substantie: sed ad aliquid.

Ad argumenta Ad p̄mum dr̄: ꝙ si situs et positio capiātur ambo generaliter sic h̄n̄ cōuertunt̄: q̄ꝛ quecūqꝫ h̄nt positionē etiaꝫ dicunt̄ situm h̄re ⁊ ecōtra. Sꝫ si capiatur positio sp̄aliter ꝓ ordine partium q ꝓuenit ex cōpositiōe totius: vt hic p̄ncipaliter capitur: situs se hꝫ vt superius ad positionem: vt dictum est. ❡ Ad scđm dr̄. ꝙ lꝫ situs ꝯueniat toti principaliter tanq̄ꝫ illi qđ denominat̄ ꝑ ipsū: tn̄ primo conuenit ipsis partib⁹ inter se ordinatis. ⁊ postea ordinantur ad totum ⁊ ad locū: eo ꝙ dicat ordinē partiū iter se ad totū ⁊ ad locū vn̄ partes se h̄n̄t vt sbm̄ quo: totū vero vt sbm̄: quod ⁊ principale. ❡ Ad tertiū dr̄: ꝙ si capiat̄ gn̄atio ꝓꝓe ꝓut ē ꝓgressio de non esse ad eē subiecto p̄supposito: sic in celo nō ē generatio. sꝫ si capiat̄ gn̄aliter pro quacunqꝫ ꝓgressione cōpositione rei vel predicatiōe sic in celo repitur generatio: ⁊ sic capit̄r generatio i hac diffōne. ❡ Ad q̄rtuꝫ dr̄. ꝙ lꝫ sedere ⁊ stare ꝑ accn̄s se expellant ab eodeꝫ subiecto per hoc ꝙ ꝑ motū localē cū vnū acq̄rit̄ aliud abicit̄: nō tn̄ se expellūt ꝑ se a tali subiectone ꝑ se sit de vno in aliud mot⁹. Ad q̄ntum dr̄. ꝙ lꝫ relatio se teneat ex parte totius: ⁊ positio ex ꝑte ꝑtiū tn̄ positio ipoꝛtat respectuꝫ ad aliquid intrinsecum. relatio vero nō. ideo positio dicitur ꝓrimius assistere substantie q̄ꝫ relatio.

b Abitus est corporum ⁊ coruꝫ que circa corpus sunt adiacentia: vt tunicatū esse ⁊ braebatuꝫ esse. Et tres sunt ꝓprietates eius. Prima ꝙ habitus suscipit magis ⁊ minus vt eques est armatior pedite. Secunda ꝙ habitus non habet contrariuꝫ Tertia quod habitus semper est in pluribus. s. in habente ⁊ habito.

❡ Postq̄ꝫ p̄us determinatū est de situ qđ cōiter ⁊ vniuersaliter cōuenit oībus substātijs. Hic cōsequēter determinandū est de vltimo p̄dicamēto. s. de habitu quod solum ꝯuenit homini ⁊ his que instrumētaliter subseruiūt hoī. ⁊ ab auctore p̄us dicto sic diffinit̄. Habitus est corporuꝫ ⁊ coꝛꝫque circa corpus sunt adiacentia. In qua diffōne po

nitur adiacentia loco generis. ⁊ licet ſm vocem ⁊ cã omatus ponatur in vltimo loco diffõnis tñ ſm res ⁊ intellectũ ponitur in primo loco. Deinde ponit corporũ ad explicandum ſbm habitus ⁊ cãm finalem eiꝰ. Deide ponit ⁊ corũ que circa corpus ſunt ad explicandum cãm efficientez ⁊ q̃dãmodo materialem ipſius habitꝰ. ⁊ ꝑ hoc intelliguntur ea que adiacent ⁊ applicantur corpori ſm figuras eius. ⁊ per hoc differt habitus ab omnibus alijs.

Primo ſciendum ꝙ habitꝰ vt hic ſumit nõ eſt res habens nec res habita: ſed eſt quodãmodo accidens reſpectiuũ inter rẽ habitã ⁊ hñtem: ſicut eẽ capuciatũ non eſt res hñs capuciũ nec ipm capuciũ: ſꝫ dicit eſſe accidẽtale hominis ſibi ꝓueniens ex adiacẽtia capucij ⁊ ideo hic non capitur habitus vt eſt q̃litas de difficili mobilis: neqꝫ vt opponit priuationi: ſed pro tali accidente reſpectiuo qḋ eſt mediũ rei habẽtis ⁊ rei habite. ⁊ lꝫ ſit ens reſpectiuũ non tamen ẽ relatiuũ ſꝫ eſſe. qꝛ nõ referꝫ ad aliud cũ quo dicatur ad ꝯuertẽtiaꝫ ſub habitudine eiuſdẽ caſus: ſed ſolum eſt relatiuũ ſm dici.

Secundo ſcienduꝫ ꝙ habitus hoc modo acceptus eſt vnũ ꝑdicamẽtum ab alijs diſtinctum. Cuiꝰ rõ ẽ: qꝛ ẽ vnũ genꝰ gñaliſſimũ. ⁊ hꝫ vnũ ſpẽalem modũ predicãdi de ꝑma ſba. predicaꝫ enim de ipſa in hoc ꝙ eſt eſſe ſic vel ſic habituatũ. Cuiꝰ queſitũ ſub nomine ꝓpio non habemus: ſed ipſum circũloquimur dicẽdo q̃liter eſt hoc habituatũ: ⁊ eius ſpẽs ſunt habitus totiꝰ ⁊ habitꝰ partis. Exemplũ de primo vt armatũ eſſe veſtitũ eſſe. Exemplũ de ſecũdo vt tunicatũ eſſe vel capuciatũ eẽ. ⁊ iterũ armatũ eſſe plures cõtinet ſpẽs ſpãliſſimas vt loricatuꝫ eſſe lanceatũ eẽ. ⁊ ſic de alijs. ⁊ veſtitũ eſſe plures ſpẽs ſpãliſſimas continet etiam ſub ſe: vt tunicatũ eſſe ⁊ capuciatũ eẽ. ⁊ īdiuidua ſunt vt armatio ſortis ⁊ platõis. ⁊ ſic ꝺ alijs.

Tertio ſciendũ ꝙ bitus tres ponunꝫ cõditates. quarũ ꝑma eſt ꝙ habitus ſuſcipit magis ⁊ minus. Cuiꝰ rõ eſt: qꝛ ſuſcipe magis ⁊ minus eſt idẽ quod eẽ in ſpecie magis vel minus accedere ad ꝑfectuꝫ eſſe illiꝰ ſpeciei ita ꝙ ꝑ acceſſum ad taem terminũ ꝺꝫ ſuſcipe magis ⁊ minus per receſſum ab eo: ſed hoc conuenit habitui ſicut aliquis dicitur magis armatus vel minus armatus. naꝫ vnꝰ eſt armatior alio ſm ꝙ magis vel minus accedit ad ꝑfectũ eſſe ſue ſpeciei. ⁊ ſic habitus ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. Scḋa ꝓprietas eſt ꝙ habitui nihil eſt ꝯrium. Cuiꝰ rõ eſt: qꝛ nullũ accidens reſpectiuũ hꝫ ꝯriuꝫ inq̃ꝫtum reſpectiuũ ẽ: qꝛ non per ſe contrariatur illi ad quod refertur: ſed tñ rõe ſui fundamenti: ſed fundamẽta habitus non cõtrariãꝫ: vt corpora inter ſe non contrariantur nec illa que ſunt circa corpus vt ſunt tunica capuciũ: ⁊ ſic de alijs. ergo habitus nõ habet contrarium.

Quarto ſciendum ꝙ ipſius habitꝰ tertia ꝓprietas eſt ꝙ propriũ eſt habitui ſemꝑ ī pluribus exiſtere. Cuiꝰ rõ eſt: qꝛ habitus eſt corporũ ⁊ eorũ que circa corpus ſunt adiacẽtia. ſed in tali adiacẽtia illa q̃ habentur applicantur ⁊ figurãtur ſm figurã habẽtis: rõe cuius aliquid ꝺꝫ habere: ⁊ econtra ipſum habẽs quodãmõ applicaꝫ ⁊ quodãmodo adiacet rei habite: rõne cuiꝰ ꝺꝫ haberi. ⁊ ideo vtrũqꝫ illorũ eſt aliquo mõ adiacẽs ⁊ applicatũ ad alterũ. Ideo habitus ſemꝑ in pluribꝰ exiſtit: tamẽ non eſt ꝓprie: vt in principali ſubiecto in re habita: rõne cuiꝰ non ꝑ ſe denominat rem habitã: vt capuciũ non ꝺꝫ capuciatũ: ſed vt in principali ſubiecto eſt in ipſo habente ⁊ ipm denominat: vt dicendo ſortes eſt capuciatꝰ. Et ꝑ hoc ſatis patẽt diffinitio: modus predicãdi ſpecies: indiuidua ⁊ ꝓprietates ipſius habitus.

Sed contra ꝑdicta arguiꝫ ꝑmo ſic. viſus ẽ habitus: ⁊ tamen non ẽ adiacentia corporum. ergo diffinitio mala. ¶ Secundo ſic. tunica ẽ habitus ⁊ ſimiliter capucium: ⁊ tamen non eſt adiacentia corporum. ſed eſt illud quod eſt circa corpus. ergo contra diffinitionem. ¶ Tertio ſic. vbi eſt adiacentia corporis ⁊ loci exiſtentis circa corpus: ⁊ tamen non eſt habitꝰ. ergo iſta diffinitio cõuenit alijs a diffinito. ¶ Quarto ſic: ſuſcipere magis ⁊ minus ꝑſuppõit hr̃e ꝯrium: ſed habitꝰ nõ hꝫ ꝯrium. ergo nõ ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ Quinto ſic nullũ accñs ẽ in pluribꝰ ſubiectis: qꝛ accñs numeratur et multiplicaꝫ ſm multitudinẽ ſuoꝝ ſubiectoꝝ: ergo nulli habitui cõuenit in pluribus exiſtere: ⁊ ꝑ conſequẽs male ponitur tertia ꝓprietas ipſius habitus.

Ad argumenta Ad primum ꝺꝫ. ꝙ ſi capiatur habitꝰ ꝓ ꝓprio habitu ſeu forma poſitiua q̃ opponiꝫ priuationi q̃ ẽ carentia forme in ſubiecto apto nato ſic viſus ẽ habitus: ſed nõ eſt habitus capiendo habituꝫ ꝓ accñte medio inter rem habentem ⁊ rem habitam vt hic ſoluꝫ accipiꝫ. ¶ Ad ſcḋm ꝺꝫ ꝙ lꝫ tunica ⁊ capucium dicanꝫ materialiter habitus non tñ formaliꝫ. ſed adiacẽtia ipſorum ipſis habẽtibꝰ ꝺꝫ formaliꝫ habitus: tñ illa ſũt nobis notiora q̃ꝫ illa adiacẽtia. Ideo ſepe nominanꝫ nomine habitus: ⁊ ſic reponunꝫ in quarta ſpecie qualitatis. ¶ Ad tertiũ ꝺꝫ. ꝙ lꝫ vbi dicat adiacẽtiam locati ⁊ loci: nõ tñ adiacentiam habentis ⁊ habiti qḋ applicatur ⁊ figuraꝫ ad figuraꝫ habentis. vnde ad habitũ requiriꝫ adiacentia tñ ⁊ applicatio ſimul q̃ cõuenit corpori: ⁊ in vbi eſt adiacentia tñ. ⁊ hoc intelligitur in hac diffinitione cum ꝺꝫ eoꝝ q̃ ſunt circa corpus adiacentia. ¶ Ad quartum ꝺꝫ. ꝙ ſuſcipere magis ⁊ minus ex permixtiõe cõtrarũ cum cõtrario ſemꝑ ꝑſuppõit cõtrarietatẽ: nõ tñ ſuſcipere magis ⁊ minus per acceſſum ad terminum ⁊ receſſum a termino: ⁊ hoc modo habitus ſuſcipit magis ⁊ minus q̃uis non habeat cõtrarium. ¶ Ad qntũ ꝺꝫ. ꝙ licet nullũ accñs in numero ſit ꝑfecte in pluribꝰ ſubiectis: quia tunc nõ eẽt vnuꝫ: tñ bñ põt eſſe cõplete ⁊ ꝑfecte in vno ſubiecto ⁊ imꝑfecte in alio vt in cã ꝓpinqua: ⁊ ſic eſt de habitu: qui ẽ in hñte cõplete vt in ſubiecto. ⁊ in re habita incõplete: ⁊ vt in cã vt dictum eſt prius.

Jcitur autem alterum alteri opponi quadrupliciter. Oppoſitorum enim alia ſunt relatiue oppoſita: vt pater ⁊ filius: duplum ⁊ dimidium

d

dominus ⁊ ſeruus. Alia ſunt priuatiue oppoſita: vt priuatio ⁊ habitus: vt viſus ⁊ cecitas: auditus ⁊ ſurditas. Alia ſunt cõtrarie oppoſita: vt album ⁊ nigrum. Alia ſunt cõtradictorie oppoſita: vt ſedere ⁊ non ſedere.

¶ Poſtq̃ꝫ auctor determinauit de ꝑdicamẽtis. Hic conſequẽter determinat de poſtꝑdicamẽtis. Et rõ ordinis eſt qꝛ ꝑdicamẽtuꝫ dicit ſolũ coordinationẽ dicibilium q̃ ſunt ſub eodẽ gñe tñ. Poſtꝑdicamẽtũ ꝟo dicit coordinationem eoꝝ q̃ in diuerſis ꝑdicamẽtis reponunꝫ: diffinitur. n. ſic. Poſtpredicamẽtuꝫ eſt coordinatio pluriũ dicibilium reducibiliũ ad diuerſa ꝑdicamenta valens ad cõpletã notitiam eoꝝ habẽdaꝫ. ſicut motus dicit coordinationẽ ſuarum ſpẽrum que ad diuerſa predicamenta reducuntur: vt patebit inferiꝰ: ⁊ qꝛ priꝰ eſt cognoſcere coordinatõeꝫ dicibilium ſub vno genere q̃ꝫ coordinationem eoꝝ que ad diuerſa genera reducuntur. Ideo conuenienter poſt predicamẽta predicantur de poſtpredicamentis.

Primo ſciendum ꝙ hic ponunꝫ qnqꝫ predicamẽta. ſ. oppoſitio. prius. ſimul. motꝰ. ⁊ habere. Quoꝝ ſic habetur ſufficientia: qꝛ oẽ poſtpredicamẽtuꝫ qḋ valet ad notitiam completã predicamẽtoꝝ: vl' valet ad cognoſcẽduꝫ ea que ſunt in predicamento q̃ꝫtũ ad ſuũ fieri: ⁊ ſic eſt motus vel quantum ad ſuum eſſe: ⁊ hoc tripliciter: quia vel valet ad cognoſcendum repugnantiam eoruꝫ vel ordinem vel conuenientiam. Si repugnantiam ſic eſt oppoſitio: per quam cognoſcimus diuerſitatem: ⁊ diſtinctionem generum ⁊ eorum que ponuntur ſub genere. diſtinctio enim ⁊ diuerſitas ſemper in aliqua oppoſitione fundantur. Si ad cognoſcendum conuenientiam hoc eſt

duplr: vel valet ad cognoscēdū ꝯuenientiaꝫ inferiorum in suis superioribꝰ. ⁊ sic ē simul. vel accñtū i subaꝫ. ⁊ sic ē habere. Et qꝛ oppō valet ad cognoscēdū diuersitatē que iter ꝯ̄nalissima pmo reperit. Alia aūt postpredicamenta magis valēt ad cognoscēdū ea q̄ i diuersis generibꝰ reponunt Jō iter postpredicamēta pus determinat de oppōne.

Secundo sciēduꝫ ꝙ oppositio capit dupliciter Uno mō vt ē repugnantia duaꝝ propōnuꝫ i q̄ɫitate vel qualitate: ⁊ sic ē passio ꝓpositionis. et de tali oppōne nō ē ad ꝓpositū hic: sed de illa determinatur i pmo tractatu. Alio mō capit oppositio ꝓ oppositiōe dicibiliū incōplexoꝝ: ⁊ talis oppositio accipit adhuc dupliciter. Uno mō inquantū valet ad cognoscendū diuersitatē dicibiliū que ordinant in pdicamento: ⁊ sic ꝯsiderat i isto tractatu. Alio modo cōsideratur inquantū valet ad cognoscendum habitudines locales oppositoꝝ: ⁊ sic de ipsis determinatur in locis dyaleticis.

Tertio sciendum ꝙ oppositio vt est passio rerū sic solet diffiniri. Oppositio est repugnātia duoꝝ extremoꝝ non permittentium se simul in eodē subiecto ⁊ respectu eiusdē. sicut cōtrarietas calidi ⁊ frigidi est repugnantia caliditatis ⁊ frigiditatis q̄ nō pmittunt se simul in eodem subiecto. In qua diffinitione ponitur repugnātia loco generis repugnantia. n. est quoddam superius ad repugnantiaꝫ materialem ⁊ formaleꝫ que est oppositio. Deinde ponitur duorum extremoꝝ ad explicandum subiecta vel terminos oppositionis: que est quoddam ens respectiuum. ⁊ dicitur non permittentium se simul in codeꝫ subiecto ꝓpter cōtraria priuatiua ⁊ contradictoria. ⁊ dr respectu eiusdem ꝓpter relatiua que simul se permittunt in eodem: respectu tñ diuersorum sicut pater ⁊ filius.

Quarto sciendū ꝙ oppositio diuidit i quattuor spēs. s. in oppōneꝫ relatiuam ꝯtrariā priuatiuaꝫ ⁊ ꝯtradictoriaꝫ. Quaꝝ sic habetur sufficiētia. Ois oppō est repugnantia duoꝝ extremoꝝ: vel ergo est iter ens ⁊ ens: vel iter ens ⁊ nō ens. Si inter ens ⁊ ens hoc est dupliciter. vel illa extrema se expellūt ab eodē subiecto ꝫ actum tñ ⁊ se pmittūt ꝫm potentiā: ⁊ sic est oppositio ꝯria. vel se expellūt ꝫm actū ⁊ potētiam simul respectu eiusdem ⁊ sic est relatiua oppositio. Si inter ens ⁊ non ens hoc est dupliciter: vel inter ens ⁊ non ens simpliciter: ⁊ sic est contradictoria opposita. cuꝰ vnū extremū ē nō ens simplr. vl' iter ens ⁊ non ens ꝫm quid: ⁊ sic est priuatiua oppositio.

Sed contra predicta argūitur primo sic. q̄cū q̄ ponuntur in eadē coordinatione hñt inter se conuenientiaꝫ: sed ea que ponūtur i diuersis pdicamentis nō hñt inter se conuenientiam. ergo male dicitur ꝙ postpredicamentum est coordinatio plurium que reponun ꝫm diuersis pdicamentis. ¶ Scdo sic. homo ⁊ asinus habent inter se repugnantiam ⁊ nō se simul i eodeꝫ pmittunt. ⁊ tñ non opponunt: qꝛ nō hñt aliq̄ꝫ spēm oppōnis. g̃ diffinitio oppōnis conuenit aliis a diffinito. ¶ Tertio sic. omne qd hꝫ spēs est genꝰ: sed oppositio nō est genus. g̃ male dictuꝫ est ꝙ ipsius quatuor sūt species. ¶ Quarto sic. ois opposita semꝑ sunt relatiua: qꝛ oē oppositum semꝑ referf ad suum oppositum ⁊ econtra: g̃ ois oppositio est relatiua. ergo male ponitur vna species distincta ab aliis speciebus oppositionis. ¶ Quinto sic. membra huius diuisionis coincidunt. ergo non est bona. Antecedens patet. qꝛ albedo ⁊ nigredo cōtrariantur. ⁊ similiter habent priuatiuam oppositionem: qꝛ nigrum dicit carētiam albedinis ⁊ relinquit aptitudinem ad illam. ⁊ similiter nigrum includit non album qd coīcidit albo. ergo ibi sūt tres oppositiones.

Ad argumenta Ad pmū dr. ꝙ illa q̄ ponūtur i vna coordinatiōe sub aliq̄ vniuoco hñt ꝯuenientiam ꝫ rem ⁊ voceꝫ simul. ⁊ illa que simul ordinantur sub aliquo eq̄uoco hñt ꝯuenientiaꝫ soluꝫ ex parte vocis: ⁊ hoc modo sit coordinatio postpredicamentalis. modo lꝫ illa que sunt in diuersis pdicamentis non habeant cōuenientiam ꝫm rem ⁊ vocem simul: habent tamen bene cōuenientiam ꝫm vocē: ⁊ hoc sufficit vt simul ꝯtineantur sub vno postpredicamento. ¶ Ad scdm dicitur. ꝙ homo ⁊ asinus nō habēt repugnātiam formalem adinuicē: sed materialiter ⁊ virtualiter includunt repugnātiam differentiarum animalis: que hñt cōtrarietatē imperfectam. ideo homo ⁊ asinus virtualiter includunt cōtrariam oppositionem vel priuatiuam: ⁊ ꝓprie dicunt disparata ⁊ non opposita. ¶ Ad tertiū dr. ꝙ lꝫ oppositio non sit genꝰ secundum rē: ē tamen ꝫm modum: ⁊ hoc modo dr habere species. i. modos specieꝝ qui tamen nō sunt species ꝫ rē. ¶ Ad quartum dr. ꝙ si cōsiderētur opposita quātum ad intentionem eōem oppositi vel cōtrarii: sic sunt relatiua inter se. Sed si considerentur opposita q̄ɫū ad res subiectas illis intentionibus: sic non semꝑ opponuntur relatiue: sed quandoq̄ꝫ cōtrarie quādoq̄ꝫ priuatiue vl' cōtradictorie. ⁊ qꝛ oppositio accipitur inter ea q̄ɫum ad id qd sūt: ⁊ non ex ꝑte intentionis. iō non omnis oppositio est relatiua. ¶ Ad qntum dr. ꝙ lꝫ albedo ⁊ nigredo virtualiter includant oppositionem priuatiuam ⁊ contradictoriam: tñ formalr solum habent oppositionem cōtrariam. ideo ille oppositiones formaliter non coincidunt.

¶ Que aūt sunt relatiua opposita dictum est prius. Contraria sunt q̄cunq̄ꝫ sub eodem genere posita maxime a se inuicem distant ⁊ eidem susceptibili vicissim insunt: a quo mutuo se expellunt: nisi alterum eorum insit a natura: vt albedo cigno et niui: ⁊ nigredo coruo ⁊ carboni. Caliditas autem non est in igne: vt accidens in subiecto: imo vt substantiale in eo cuꝰ est substantiale: sicut sunt q̄daꝫ q̄ cadunt in diffinitione alicuius nō ꝫm pdicationem: sed potius vt principium: vt punctus cadit in diffinitione numeri. Et iste modus essendi in. continetur sub quarto modo ꝫm quē vnaq̄ueq̄ꝫ ps diffinitionis est in suo diffinito: ⁊ sic ignis non est subiectum caliditatis: sed materia ignis est subiectū eius: hec enim est susceptibilis caliditatis. ⁊ frigiditatis. Unde caliditas est in materia ignis vt in subiecto: in igne vero non vt in subiecto: sed vt substantiale in eodem cuꝰ est substantiale. Ignis enī est subtilissimū corpus calidum agens super aera ꝫm totam suam virtutem.

¶ Postq̄ꝫ auctor posuit diuisionē oppositiōis i gñali ⁊ d' omnibus spēbꝰ siue modis eiꝰ. Hic ꝯñr explicat i spāli de illis modis oppositionū. Et qꝛ in oppositione relatiua et ꝯria extrema sunt entia: ⁊ in priuatiua ⁊ ꝯdictoria vnuꝫ extremuꝫ est ens: ⁊ aliud nō ens: iō prius videdū est de relatiua oppositione ⁊ ꝯria q̄ꝫ de aliis: ⁊ iterū qꝛ i relatiua oppōne vnum extremoꝝ est i actu sil' cum alio: lꝫ i diuersis subiectis: in cōtraria vo vnū extremū est in actu. reliquuꝫ vo i potentia: ꝯria vt opponūtur nunq̄ꝫ pñt esse simul in eodeꝫ actu. ideo prius determinandum est de relatiua oppōne: d' cuꝰ determinatōe se excusat auctor eo ꝙ prius satis determinatum est de ipsis relatiuis.

Primo sciēduꝫ ꝙ relatiua oppositio est repugnātia relatiui ⁊ correlatiui iter se: sicut ē repugnantia patris ⁊ filii ad simul essendum i eodē subiecto ⁊ respectu eiusdē licet in diuersis subiectis posita se ꝓponāt. ⁊ ꝑempta se perimāt. Que autem sunt relatiue opposita dictū ē priꝰ qꝛ ꝫ rē idē sunt relatia ⁊ relatie opposita. Relatiua āt sunt q̄ totuꝫ eē ē ad aliud q̄d āīnō se hre. s. ꝙ referūt adinuicē sicut prius dcm̄ ē. Et per hoc differt relatiua oppositio ab aliis oppōnibus: qꝛ in relatiua oppōne vnū extremum referf ad aliud: vt dicendo pr filii pater. ⁊ econtra. ⁊

Et ambo extrema sunt simul in actu qđ non fit i aliis: vt pȝ inductiue: albū .n. nō refertur ad nigrum dicēdo album nigri album: neqȝ visus ad cecitatem: nec sedere ad non sedere: ⁊ sic de aliis. ideo relatiua oppositio conuenienter distinguitur ab aliis.

Secundo sciendū ꝙ ꝯrietas est repugnātia duorum contrariorum inter se. ⁊ sunt cōtraria que sub codē genere posita sunt ⁊ maxime a se inuicem distant. ⁊ eidem susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt nisi alterū insit a nā. In qua diffōne itelligitur opposita loco generis. Deinde dr̄ ꝙ sub eodē genere posita sunt ad drīam ꝑuatiuorum ⁊ cōtradictoriorū: quorum vnū est semp nō ens qđ non ponitur sub gñe. Deide ponitur ⁊ maxime a se inuicē distāt ad drīaȝ mediorū que sunt inter contraria. q̄ inquantum media sunt proprie non ꝯriant extremis: sicut rubeū quod est mediū albi ⁊ nigri nō cōtrariatur alicui illorū. Deinde ponit eidē susceptibili vicissim insunt. i. successiue ad differentiam relatiue oppositorum q̄ non sunt successiue circa idem subiectum acceptū cū primo fundamēto relationis. Deinde pōitur mutuo se expellunt ꝑpter dispata qbus cōueniūt partes ꝑcedentes huius diffōnis ȝ illa nō se expellunt ab eodeȝ actōe ppria nec sunt ꝯria. Et ponit nisi alterū eorū insit a nā pp ꝯria q̄ naturaliter isunt suo subiecto. vt est calor in igne q non pōt ab eo expelli: ⁊ ē in eo vt principium eēntiale eius.

Tertio sciendū ꝙ ignis dupl'r pōt cōsiderari. Uno modo ꝑm esse essentiale: vt est quoddā compositum ex materia ⁊ forma sbalī: ⁊ sic calor est sibi accidens ⁊ non forma sbalis. neqȝ ꝑncipiuȝ eēntiale ei⁹. qꝛ qđ vni est substantia nulli est accn̄s. ideo si calor esset principium essentiale ignis. sequeret̄ ꝙ nulli eēt accn̄s: qꝛ ē falsum. Alio modo ꝯsiderat̄ vt ē ꝑncipium actiuum aliorȝ respectu corporum gn̄abilium ⁊ corruptibilium. ⁊ h mō qꝛ ignis agit mediante calore suo calor dr̄ aliquo mō principiū essentiale ignis inq̄ȝtum est actiu⁹. ⁊ h mō debēt itelligi ea q̄ dr̄ in textu: qꝛ nisi sic itelligerent̄ viderent̄ esse falsa: qꝛ calor non est de essentia ignis: nec pricipiuȝ eius si cōsideret̄ inquantum ad suum esse substantiale.

Quarto sciendum ꝙ duplicia sunt ꝯria. s. mediata. ⁊ immediata. mediata sunt inter q̄ mediat aliqua spēs sui generis quodāmō participās naturā vtriusqȝ ꝯriorum: vt iter albū ⁊ nigrum mediat rubeum fuscū ⁊ croceū: q̄ quodāmodo ꝑticipant naturaȝ albedinis ⁊ nigredinis. ⁊ dicunt̄ talia ꝯria mediata: qꝛ hn̄t mediū per participationem. Sȝ ꝯria imediata sunt inter q̄ nō mediat aliqua spēs sui generis. vt sanuȝ ⁊ egꝝ iter q̄ nō est aliqua spēs media: sed semper necesse est vnuȝ illoꝝ in ꝑprio subiecto ipsorum: qꝛ qđlibet aial vel ē sanum vel egꝝ: ⁊ nō ē dādum medium: qꝛ in quolibet aiali est adequatio humoruȝ ⁊ sic est sanuȝ. vel inadequatio. ⁊ sic est egꝝ. Et illa ꝯria dicunt̄ imediata ꝑ carētiam medii ꝑ participationem. ȝ habeant medium ꝑ abnegationem: de quo ambo extrema ṽe negant̄: vt de lapide sil' negat̄ sanuȝ ⁊ egꝝ: ⁊ de vtrisqȝ illorum ꝯriorum intelligit̄ diffinitio prius posita.

Contra predicta arguitur primo sic. nulla opposita ad se inuicē cōsequunt̄. cum vnum destruat aliud: ȝ relatiua se ꝯsequūtur mutuo cum ad esse vni⁹ sequatur eē alteri⁹: ⁊ iter se cōuertunt̄ ꝑm existiam. ḡ relatiua nō sunt opposita. ¶ Secūdo sic q̄cunqȝ opponunt̄ hn̄t oppositionē ꝑm respectum vni⁹ ad alteruȝ. ȝ relatiua nō hn̄t oppōnē ꝑm respectuȝ vni⁹ ad alterum: qꝛ vnius ad alteꝝ ē forma relationis in qua ābo cōueniunt. ḡ nulla relatiua opponuntur. ¶ Tertio sic. bonuȝ ⁊ malum ꝯriant̄: ⁊ tamē non ponuntur sub eodem genere: sed sunt pria gn̄a ergo ꝯria nō ponuntur sub eodē genere. ¶ Quarto sic. ꝯdictoria plus distant q̄ȝ contraria. ḡ contraria non maxime distant ꝯ diffinitionem ꝯriorum. ¶ Quito sic. calī ⁊ frigiduȝ ꝯriant̄. ⁊ tn̄ non se mutuo expellunt ab eodem subiecto. qꝛ sil' sunt i tepido. ḡ male dr̄ i diffōne ꝯrarioꝝ ꝙ mutuo se expellūt ab eodē subiecto.

Ad argumēta. Ad pⁱmū dr̄. ꝙ licet relatiua q̄ȝtuȝ ad eē in diuersis subiectis ꝯsequant̄ se inuicē ⁊ ꝯuertant̄ ꝑm exn̄tiā: nō tn̄ q̄ȝtum ad esse in eodē subiecto: sed respectu eiusdem subiecti opponūtur. iō eo mō quo ꝯsequūt̄ se inuicē non opponuntur. ¶ Ad secūdum dr̄. ꝙ inter relatiua est quidam respectus positiuus q est forma relationis: in qua relatiua cōueniunt: ⁊ ꝑm talem respectū non opponuntur. Alius ē respectus repugnantie correlatiuoꝝ ad simul esse in eodem subiecto: ⁊ ꝑm illū respectū hn̄t oppositionē. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ lȝ bonum ⁊ maluȝ non ponant̄ sub eodē genere moruȝ ȝ sint diuersa i morib⁹ tn̄ bene ponunt̄ sub eodē genere logico: qꝛ ponunt̄ sub prima spē qualitatis vt dicūt habitus bonos vel malos: ⁊ sub genere actionis inquātū dicūt actus: ⁊ hoc capiēdo bonū ⁊ malū vt capiunt̄ in moralibus: qꝛ si caperētur vt sunt passiones entis: sic opponerētur ꝑuatiue: ⁊ nō ponuntur sub eodē genere. ¶ Ad quartū dr̄ ꝙ lȝ ꝯdictoria simpliciter maxime distent nō tn̄ sub eodeȝ genere: sed sic ꝯria maxie distant. ¶ Ad qⁱtū dr̄. ꝙ lȝ i tepido sit calidū ⁊ frigidū ꝑm esse remissum: nō tn̄ ꝑm eē intensum quo modo inter se contrariantur.

¶ Priuatiue opposita sunt q̄ circa idem hn̄t fieri subiectum ordine irregressibili tpe determinato a natura. Ordine irregressibili dico: qꝛ ab habitu deuenire in priuationem possibile est ⁊ non econuerso. Impossibile est enim a priuatione regressū fieri in habitum vt cecitas ⁊ visus habent fieri circa oculum: a visu aūt deuenire in cecitatem possibile est: sed non econuerso.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de relatiua oppositione ⁊ ꝯria: quaꝝ ambo extrema sunt duo entia. Hic ꝯñter determinat de oppositiōe priuatiua ⁊ ꝯdictoria: quarū vnū extremū est ens ⁊ aliud nō ens. Et qꝛ in oppositione ꝯdictoria vnū extremorum est non ens simpliciter. In ꝑuatiua vero ē nō ens ꝑm qd: iō prius videndū est de priuatiua oppositiōe q̄ȝ de cōtradictoria. Itē oppositiōes pn̄t dupliciter cōsiderari. Uno mō ex parte repugnantie quā importāt: ⁊ qꝛ in ꝯdictiōe ē maior repugnantia q̄ȝ in aliis: iō hoc modo ꝑcedit ꝯdictoria oppositio: deinde priuatiua tertio ꝯria: ⁊ vltimo relatiua. Alio mō cōsiderant̄ q̄ȝtū ad entitatē suoꝝ extremoꝝ: ⁊ hoc mō relatiua oppositio ꝑor est: secūdo ꝯria: tertio priuatiua: vltimo ꝯdictoria. Et quia hic cōsiderant̄ oppositiones ex parte suoꝝ extremoꝝ: ideo hic vltimo in textu ordinat̄ ⁊ ꝯuenienter ponit̄ oppositio priuatiua ante contradictoriam.

Primo sciēdū ꝙ ꝑuatiua oppositio ē repugnantia habit⁹ ⁊ ꝑuatiōis siue ꝑuatiue oppositoꝝ. ⁊ habit⁹ ē forma habita i aliquo subiecto sicut est visus in oculo. Priuatio ṽo est negatio forme i subiecto cū aptitudine ad illā sicut cecitas dicit negationē potētie visiue ⁊ relinqt aptitudinē ad illā: eo ꝙ relinqt ꝑncipia remota visus. ⁊ illa duo. s. priuatio ⁊ habit⁹ dicunt̄ ꝑuatiue opposita: q̄ sic pn̄t diffiniri. priuatiue opposita sunt quorum vnū dicit negationē alteri⁹ cū aptitudine ad ipsum.

Secundo sciēdū ꝙ aliter diffiniunt̄ in textu sic ꝑuatiue opposita sūt que circa idem subiectū hn̄t fieri ordine irregressibili ⁊ tpe determinato a natura sicut visus ⁊ cecitas circa oculū. Cui⁹ rō ē: qꝛ priuatio dicit corruptionē habitus principioꝝ ei⁹ in suo subiecto: iō priuatio hȝ fieri circa idem subiectū sicut ⁊ habitus: ⁊ qꝛ corruptio presupponit illud qđ corrūpitur: ideo priuatio presupponit habitū. ⁊ habitus naturaliter ꝑcedit ꝑuationē: iō hn̄t fieri in eodē subiecto ꝑm ordinē. ⁊ qꝛ corruptis ꝑncipiis habitus non potest fieri regressus i habitum. et priuatio dicit corruptionem illorum principiorum. ideo habitus ⁊ priuatio fiunt circa idē subiectū ordi-

ue irregressibili. et qr aliqs dr habere puationem qn nō hz habitum tpe quo dz hre. ideo dr tpe determinato a nā. si cut catulus an nonū dies nō dr cecus: q̄uis careat visu: facilr pōt videri qd sit genus et dria ista in diffone.

Tertio sciendū q duplex ē puatio. q̄daz ē pfecta q̄ negat habitum et pncipia ppinqua habit⁹: et solum relinquit pncipia remota ipsi⁹ habitus sicut ē cecitas respectu visus q̄ negat visum et debitam cōplexionē organi. et de tali puatiōe non pōt fieri regressio in habitum vt dicm est. Alia est puatio imperfecta q̄ negat habitum tm̄ et relinqt pncipia habitus tam ppinq q̄z remota vt est quies respectu motus. et de tali puatiōe pōt fieri regressus in habitum et eē vt post quietē pōt fieri motus. et ecōtra. Et so lum de puatiue oppositis in quibus ē pfecta mutatio dat illa diffinitio puatiue oppositorū. et iō bene ponitur ordie irregressibili ad driam 9riorū et contradictoriorum.

Quarto sciendum q 9dictio sic diffinit. Cōtradictio ē oppositio cuius fz se nō est dat medium. Et ponitur oppositio loco generis. et ponit cui⁹ fz se non est dare medium ad driam omnium aliarū spērum oppositiōis. vbi semp pōt repiri medium vel p pticipationem vel p abnegationem: qd nō pōt fieri in 9dictione. Cu ius ratio est. qr cōtradictio est cōtradictorioz repugnātia inter se. sed iter cōtradictoria nullum est mediū: qr 9dictoria sunt illa quorum vnum simplr dicit negatōem alteri⁹: et nihil ponit affirmatiue vt sunt ens et nō ens: sedet et non sedet. et qr inter ens et nō ens simplr nō potest esse medium. ideo in 9dictione non pōt repiri medium. et hoc sibi conuenit p se pmo et nō rōe alicui⁹ oppositōis pcedētis. iō dr q sibi cōuenit fm se. Et per hoc habetur itellectus diffinitionis illarum oppositionum pcedentium.

Sed contra pdicta arguit. Pmo sic. rōnale et irrationale puatiue opponuntur similiter eq̄le et inequale tn̄ non habet fieri circa idem. ergo male ponitur diffinitio puatiue oppositorū. ¶ Scdo sic. illud qd est nō ens non potest fieri: qr factio terminatur ad esse rei. sed puatio est non ens. g̃ nō hz fieri circa aliqd subiectum. ¶ Tertio sic. scientia et ignorantia opponunt puatiue: qr ignorantia est puatio scientie. et tn̄ de ignorantia pt fieri nālr regressus in habitum. s. ad sciam: sicut eis aliqui sūt pmo ignorātes postea efficiuntur sciētes p studiū. g̃ puatiue opposita non semp fiunt ordie irregressibili. ¶ Quarto sic. ois oppositio hz duo extrema: sz 9dictio non habet duo extrema: cum sit inter ens et non ens simpliciter modo non ens nō est vnum extremū ergo cōtradictio nō est oppositio. ¶ Quinto sic. i nopposition e cōtrariorum imediatorū non repeitur mediū. ergo diffinitio 9tradictiōis cōuenit alijs a diffinito.

Ad argumenta Ad pmū dr q lz rōnale et irratiōale fz modos significādi et itelligēdi quib⁹ cognoscunt a nobis. s. vnuz p negationē alterius sunt aliquo mō puatiue opposita: tn̄ fz id qd sunt nō sūt puatiue opposita cū sint forme positiue. sed magis hnt rōnez 9rioz et eo mō quo puatiue opponūtur sunt circa idem in genere. lz nō in spē vel in numero. ¶ Ad scdm dr. q lz puatio nō fit p se: tn̄ hz p accidens. i. p corruptionē habitus. quare etiā nō ē ens nisi p accidēs et fm qd. ¶ Ad tertiū dr: q scientia et ignorantia puatiue opponūtur puatiōe impfecta. et solū de puatiōe pfecta dat ista diffinitio. ¶ Ad quartum dr: q lz nō ens simpliciter nō sit vnū extremū fm rem sed fm itellectū qui cōcipit nō ens p negationem eius nō ens bene ē vnuz extremuz oppositiōis: qr tn̄ non est vnum extremū secluso ope itellectus. iō sine opere rōnis 9dictio nō hz esse in rebus cōpletū in actu: sed i potētia tm̄ et pficitur in actu p itellectuz. ¶ Ad qntū dr. q lz iter cōtraria imediata nō sit mediū p participationē. est tn̄ medium per abnegationez de quo pōt vere negari vtrūqz extremorum: et inter cōtradictoria nullū est simpliciter medium.

¶ Prius autem dicitur quadrupliciter. Pmo modo et proprie dicitur aliquid prius altero fm tēpus prout aliquis dicitur antiquior et senior altero sicut homo habens trigita annos dicitur prior homine habente viginti annos: quia antiquior illo fm tempus. Secundo autem modo dicitur aliqd prius a quo non conuertitur subsistendi cōsequentia vt vnum prius est duobus: duobus. n. existib⁹ mox consequens est vnum esse: vt si duo sunt vnum est et non econuerso. Tertio autem modo dicitur prius fm ordinem quendam. vt in disciplinis principia priora sunt conclusionibus: et in grāmatica litere priores sunt syllabis: et in oratione prohemiū prius est narratione per ordinem. Quarto modo quod melius et honorabilius est dicitur prius consuetudine. Consueuerunt enim plurimi honorabiliores et magis dilectos apud se dicere priores. preter quattuor modos iam dictos ē alter modus prioris: eorum. s. que conuertuntur fm essentie cōsequentiam: et alterum est causa alterius quodāmodo vt sit digne prius ipso. vt res est causa veritatis orationis facte de ipsa re: vt hominem currere conuertitur cum hac oratione: homo currit: ec si hominem currere est verum: homo currit est verum: et econuerso. Res enim est causa orationis vere de se facte et non econtra: oratio enim non est causa q res sit. Ab eo enim q res est vel non est oratio dicitur vera vel falsa: ergo hec res hoiez currere prior est hac oratione homo currit.

¶ Postq̄z auctor determinauit de postpredicamēto oppositiōis qd simplr valet ad cognoscēdū distinctionem et diuersitatem dicibilium incōplexoz que ponunt in predicamentoꝝ: hic cōsequenter determinat de postpredicamento prioris qd valet ad cognoscendum ordinem illoz dicibilium: assignans qnqz modos eius qui in his versib⁹ cōtinentur. Tēpore natura prius ordine dic et honore. Causam causato dicimus esse prius. Et lz posterius sit vnum postpredicamētum. tn̄ qr prius et posterius opponunt relatiue: ideo tot modis dicitur vnum quot modis dicitur et reliquum: et cognito vno oportet cognoscere aliud: iō per distinctionem modorum prioris satis habetur distinctio modorum posterioris: nec erit specialiter determinandū de ipso posteriori.

Primo sciendū q primus modus et secundus prioris sic differūt iter se: qr prius pmo modo qd est prius tpe dicit illud cuius duratio pcedit durationē alteri⁹: siue illa duratio pcedat fm tēpus proprie dictuz siue fm tēpus captū pro eternitate vt aliqs senior altero dicitur prior illo fm tēpus et durationē illius: et valet ille modus ad cognoscēduz ordinez iter vniuersalia q̄ sūt ppetua et singularia: que sūt corruptibilia et tpalia. vniuersale. n. qd est semp est prius duratiōe qualibet suoz iduiduoz qd post nō esse accipit esse. Sed prius secundo modo qd est prius natura dicit illud qd non cōuertit fm existēdi 9sequētiam: vel est illud qd sequitur ad eē alterius et alteruz nō requirit ad esse eius: sicut vnum est prius duobus. Et dicitur consequentia existendi in qua ad esse vnius sequitur esse alterius: vt homo est ergo animal est. Et dicitur conuerti debite talis consequentia quādo sicut ad esse primi sequitur existentia secundi: ita ad existentiam secundi sequitur existentia primi: vt hic. homo est: ergo risibile est et econtra: risibile est: ergo homo est. Et

valet ille modus gñalr ad cognoscẽdũ ordines superioris ad inferi⁹: q: oẽ superi⁹ ẽ hoc mõ prius suis inferioribus.

Secundo sciẽdũ q̃ tertius modus ꝛ quart⁹ sic inter se differũt: q: prius tertio mõ dr̃ qd̃ est prius alio ordine cõpositiõis vel doctrine sicut illud qd̃ est simplicius alio. sicut ꝑncipia sunt priora cõclusionibus: ꝛ littere syllabis: ꝛ syllabe dictiõibus. Et dicitur tale prius prius ordine capiẽdo ordinem specialiter pro ordine compositiõis vel doctrine: vbi proceditur a simplicib⁹ ad cõposita ꝛ nõ capiẽdo ordinem generaliter ꝓ quocũq; ordine rei vel rationis: ꝛ per hũc modum cognoscimus ordinem generis ꝛ differẽtiarũ ad spẽm que ex ipsis componitur. Sed prius quarto mõ quod est prius honore dicitur illud quod est perfectius ꝛ honorabilius alio: qd̃ dicitur prius ẜm perfectionẽ vt homo virtuosus dicitur prior homine nõ virtuoso: ꝛ hoc modo omne inferius cũ sit perfecti⁹ suo superiori: ꝛ sic ille modus valet ad cognoscẽdum ordinem specierum ad sua superiora.

Tertio sciendũ q̃ prius quinto modo quod est prius causalitate dicit̃ quod cõuertitur ẜ; existẽdi cõsequẽtiam: ꝛ tamẽ vnum est causa alterius: vt homo ꝛ risibile cõuertũtur ẜm existẽdi ꝯsequẽtiam: ꝛ tamen homo est causa risibilis: ꝛ etiam veritas orationis ꝛ res significata per eam que est compositio ꝑdicati cum subiecto ꝯuertũtur ẜm esse: ꝛ tamẽ res significata per orationẽ est causa veritatis orationis. Ab eo enim q̃ res est vel nõ est oratio dicitur vera vel falsa quod intelligẽdum ẽ non de re subiecti vel predicati: sed de re formaliter significata per orationẽ vt est inherẽtia vel cõpositio predicati cum subiecto. Et valet ille modus ad cognoscẽdum ordines differentie ad spẽm: ꝛ spẽi ad sua accidẽtia propria ꝛ differt ab omnibus modis ꝑcedẽtibus: q: in isto cõuertitur existendi cõsequẽtia: qd nõ fit in alijs precedẽtibus.

Quarto sciendum q̃ illoꝝ modoꝝ prioris sic habet sufficiẽtia: q: omne pri⁹ vel sumit̃ ẜm ordinẽ disciplinæ ꝛ cognitiõis. ꝛ sic est tertius modus: vel ẜm ordinẽ rei. ꝛ hoc dupl͛ vel sumitur ex parte rei vel ex parte ꝯsequẽtiũ ipsum esse vt sũt perfectio ꝛ causalitas. Si primũ hoc est dupliciter: vel sumit̃ ex parte esse rei simpliciter ꝛ absolute: ꝛ sic est secũdus modus: vel ẜ; durationem esse illius ꝛ sic est primus modus. Si ex parte consequẽtiũ hoc est dupliciter: vel sumit̃ ẜm modum perfectionis. ꝛ sic est quartus modus: vel causalitatis: ꝛ sic est quintus modus. Et sic patet de modis prioris.

Sed contra predicta argwit̃ ꝑmo sic. in tp̃e nõ est prius nec posteri⁹ q: de tp̃e nõ hẽmus nisi nũc i quo nõ est ꝑus neq; posteri⁹ cũ sit indiuisibile: ergo nihil dr̃ prius tp̃e. ¶ Scd̃o sic. omne superi⁹ est secũdo modo prius suo inferiori: ꝛ tamẽ inter superi⁹ ꝛ inferius ꝯuertit̃ ꝯña subsistẽdi: quia sicut sequit̃ inferi⁹ est, ergo superius est: ꝛ ecõtra si superius est: inferius est ergo male diffinitur prius natura qd̃ nõ cõuertitur ẜm existendi ꝯsequentiam. ¶ Tertio sic omne ꝑus est prius ẜm ordinem ergo prius ordine nõ est modus distictus ab alijs. ¶ Quarto sic. spẽs est perfectior ꝛ honorabilior genere. ꝛ tamen nõ est prior illo. cũ principiatum nõ precedat principium. ergo male dr̃ q̃ honorabilius ꝛ melius dr̃ prius quarto modo. ¶ Quinto sic eorum que sunt simul vnũ nõ est prius alio. sed ea que cõuertuntur ẜm esse simul sũt ergo vnũ non est prius vt in quinto modo dicitur.

Ad argumenta Ad primũ dr̃. q̃ lʒ de tp̃e nõ sit nisi nũc i actu ꝛ in facto eẽ: tñ ẜm successionẽ ꝛ ẜm potẽtiã sũt plures ptes tp̃is vt pteritũ ꝛ futurũ q̃ sũt in fieri ex fluxu ipsius nũc. ¶ Ad secundũ dr̃. q̃ lʒ inferius ꝛ superi⁹ si ꝯsiderentur quãtuʒ ad intẽtiões superioris ꝛ inferioris sic cõuertant̃ ẜm existendi ꝯsequẽtiam: eo q̃ hoc mõ sunt relatiua. non tñ cõuertunt̃ si cõsiderant̃ quãtuʒ ad naturas eoꝝ. sed superi⁹ precedit inferi⁹. ¶ Ad tertiũ dr̃. q̃ lʒ omne prius ẜm ordinẽ generaliter acceptuʒ sit ꝑus. non tñ ordine doctrine vel cõpositionis. de quo ordine soluʒ est hic ꝓpositum. ¶ Ad quartũ dr̃. q̃ lʒ spẽs via gñatiõis nõ sit ꝑor genere. tñ ordine pfectiõis illa ꝑor est. ¶ Ad quītũ dr̃. q̃ lʒ ea q̃ ꝯuertũtur ẜm existẽdi ꝯñtiam sunt simul tp̃e. nõ tñ sũt simul natura: q: eoꝝ vnũ est causa alteri⁹ est prius natura alio: cum ois causa natura ꝑcedat suum effectum.

¶ Simul aũt dr̃ tribus modis. Primo. n. modo dicunt̃ simul: quorũ generatio est in eodem tẽpore ꝛ neutrũ illoꝝ nõ ẽ prius neq; posterius: ꝛ hoc dicitur simul tẽpore: vt duo gemelli nati i eodem tp̃e. Similiter subiectum ꝛ sua propria passio. Secũdo mõ dicuntur simul quecũq; cõuertuntur ꝛ neutrũ est causa alterius vt sit: sicut quelibet relatiua vt duplum ꝛ dimidiũ: pater ꝛ filius: ꝛ sic de alijs. Tertio modo dicuntur simul quecũq; equaliter condiuidũt genus: vt homo equus et leo: ꝛ sic de alijs que eque condiuidũt hoc genus animal ꝛ etiam dr̃e diuidentes aliquod gen⁹ dicuntur simul: vt rõnale ꝛ irrationale: ꝛ sic de alijs Isti autem duo vltimi modi dicuntur simul natura. Primus autem modus dicitur simul tp̃e.

¶ Postq̃ auctor determinauit de postp̃dicamẽto prioris ꝛ posterioris quod valet ad cognoscendum ordinem superioris ꝛ inferioris iter se: hic consequenter determinat de postpredicamẽto simul: quod valet ad cognoscẽdum conuenientiã pluriũ inferiorũ i suo superiori: assignãs tres modos eius qui in his versib⁹ cõtinentur. Tempore dico simul quorum generatio nunc est. Suntq; simul species genus vnum ꝯdiuidentes. Que cõuertunt̃ dicimus esse simul. Et hoꝝ modoꝝ sic habet̃ sufficientia: quia quecunq; sunt simul. sunt simul natura vl' tp̃e. Si simul tempore sic est primus modus. si simul natura: hoc est dupliciter: vel talia sunt simul natura diuisionis: ꝛ sic est tertius modus vel natura relationis: ꝛ sic est scd̃s modus.

Primo sciendũ q̃ simul dupliciter accipit̃. Uno modo pro quacunq; cõueniẽtia duoꝝ vel tertio vt comprehẽdit omnia alia quecũq; sũt aliquo modo simul. ꝛ hoc modo cõtinentur sub ipso simul in loco. ꝛ simul in spacio ꝛ simul in motu qui hic enumerant̃. Alio modo capitur specialiter solum vt se extendit ad modos simul qui valent ad cognitionem predicamẽtoꝝ habendam: ꝛ hoc modo hic cõsideratur ꝛ non primo modo ꝛ q: esse simul in motu vel esse in loco non requiritur ad notitiam ꝑdicamentorũ eo q̃ ꝓprie conueniunt solum in diuidu⁹s que sũt corruptibilia. ꝛ non habent esse in predicamento tanq̃ dicibilia: sed vt subicibilia tñ ideo hic illi modi non enumerantur.

Secundo sciendum q̃ simul tempore dicũtur aliqua quorum generatio est in eodẽ tempore ꝛ etiam tota duratio vt sunt illa que simul generantur ꝛ corrũpũtur: vt homo ꝛ risibile dicuntur simul tẽpore. ꝛ debet intelligi q̃ eoruʒ generatio fit in eodẽ tẽpore tam ẜm esse q̃ʒ ẜm eẽntiaʒ: ita q̃ fit in eodem instanti temporis: ꝛ similiter corruptio eoꝝ: ꝛ non sufficit q̃ generatio eoꝝ fit in eodeʒ tp̃e ẜm eẽntiam: quia cum sit tm̃ vnum tẽpus ẜm essentiam omniuʒ tẽporaliuʒ: sequeretur q̃ oĩa p̃terita ꝛ futura essent simul tempore.

Tertio sciendũ q̃ simul scd̃o mõ dr̃r illa q̃ ꝯuertunt̃: ꝛ neutrũ est cã alteri⁹: vt sunt relatiua que simul ponunt̃ inesse ꝛ nõ inesse: ꝛ iter se nõ conuertunt̃ ẜm supposita: sic q̃ de seinuicẽ verificent̃. sed cõuertunt̃ ẜm existẽdi ꝯñtiã: q: sicut ad eẽ vnius sequit̃ eẽ alterius ita ecõuerso: ꝛ neutruʒ est cã alterius eo q̃ vnum nõ precedit naliter aliud: nec põt hẽre esse nisi ponatur suum

correlatiuū. Et illa que sic dicitur simul habet oppositionem ad duos modos prioris.s.ad scdm ꝛ qntum. iō hic ponitur q̄ ↄuertunt ad differentiam scdi modi prioris: ꝛ neutrum est causa alterius ad differentiam qnti: ꝛ p̄mus modus simul opponitur primo modo prioris.

Quarto sciendum ꝙ simul tertio mō dr̄ que ecōtrario condiuidunt aliqd̄ genus: vt sunt due differentie vel due spēs eiusdē generis: ꝛ ille spēs vel differentie pn̄t dupliciter considerari. Uno modo cōparādo illa inter se: ꝛ sic vna semꝑ est prior alia via ꝑfectionis, cum vna semꝑ sit ꝑfectior altera. Alio mō cōsideranꝭ inq̄ztum conueniunt in suo genere in quo essentialiter continentur: ꝛ sunt equalis ꝑfectiōis: ꝛ sic sunt simul ꝑfectione: nec vna est ꝑfectior alia: vel prior: vel posterior. iō iste modus simul pōt dici ꝑfectione: ꝛ opponitur quarto modo prioris quo aliqd dicitur prius honore vel ꝑfectione. Et per hoc satis patet declaratio diuisionis simul ꝛ modoꝝ eius.

Sed contra p̄dicta arguiꝭ p̄mo sic. simul ꝛ prius opponunꝭ. qꝛ simul dicit negationem p̄oris ꝛ posterioris relinquens aptitudinem ad illa. ergo tot modis dr̄ simul: quot modis dr̄ p̄us. ergo sicut sunt qnq̄z modi p̄oris. ita debent esse quinq̄z modi simul. ¶ Scdo sic. illa que conuertunꝭ: ꝛ neutrum est causa alterius sunt simul tpe cū generatio ꝛ corruptio eoꝝ fit in eodem instanti tpis. ergo scds modus simul ꝛ p̄mus coincidūt. ergo illi tres modi nō bene distinguuntur. ¶ Tertio sic. puer ꝛ senex nūc viuentes sunt simul tpe: cū sint in eodē nunc: ꝛ tn̄ eoꝝ generatio nō fuit in eodē tpe. ergo male diffiniꝭ p̄mus modus simul. ¶ Quarto sic. cā est ad cuiꝰ ēē sequiꝭ aliud: sꝫ ad ēē vniꝰ relatiui sequiꝭ esse alteriꝰ. ergo vnū est cā alteriꝰ. ergo cōtra scdm modū. ¶ Quīto sic q̄cūq̄z sunt simul in aliquo simul ↄueniūt: sꝫ illa q̄ diuidūt ↄ̄rio vnū genꝰ nūq̄z sunt siꝭ in eodē neqꝫ ↄueniūt i aliquo vno. qꝛ opponunꝭ īter se. g̃ male assignaꝭ tertꝰ modus siꝭ.

Ad argumēta Ad primum dr̄. ꝙ licet simul p̄uatiue opponaꝭ p̄ori ꝛ posteriori. ꝛ iō ꝑm rem possunt poni tot modi simul quot ponunꝭ p̄oris ꝛ posterioris tamen ꝑm vsum accipiendo simꝭ vt valet ad cognitionem p̄dicamentorum hic solum assignanꝭ tres modi simul. ¶ Ad scdm dr̄. ꝙ licet ea que cōuertunꝭ ꝑm existendi consequentiam sint simul tpe: tamen alia rōne dicunꝭ simul tpe ꝛ simul natura. qꝛ inquantū simul producunꝭ in eodē instanti dicunꝭ simul tpe: ꝛ inquātū intelligunꝭ simul esse sub aliqua natura dicūꝭ simul natura. ideo illi modi nō coincidūt. ¶ Ad tertiū dicitur. ꝙ licet puer ꝛ senex nunc viuentes sint simul tempore ꝑm aliquam partem sue durationis: non tamen ꝑm totam durationem eorū: sed vnꝰ est prior alio tempore. ¶ Ad quartū dicīꝭ: ꝙ licet ad esse vnius relatiui sequaꝭ illatiue esse alterius. non tamen sequiꝭ causaliter ꝛ ꝑm naturā: quo tn̄ modo effectꝰ sequiꝭ ad suam cām. ¶ Ad quītū dr̄. ꝙ licet ea q̄ opponunꝭ nō pn̄t esse simul in eodē numero tn̄ bene pn̄t ēē in eodē genere: ꝛ hoc modo sunt simul illa. q̄ cōdiuidūt aliquod genus. qꝛ simul sunt in nā cōīꝑortata p genus.

¶ Motus species sex sunt: generatio: corruptio: augmentatio: diminutio: alteratio: ꝑm locum mutatio. Generatio est progressio a non esse ad esse. Corruptio est progressio ab esse in non esse. Augmentum est preexistentis quātitatis maioramentum. Diminutio est p̄existentis quātitatis minoramentū. Alteratio est mutatio de cōtraria qualitate in cōtrariā qualitatē vel in mediā: vt cū aliquis mutatur ab albedine in nigredinem: vel in medios colores. Motus ꝑm locū est mutatio de vno loco in alterum. Motus autem ꝑm locū sex sunt species siue differentie. s. sursum: deorsum: ante: retro: dextrorsū: ꝛ sinistrorsum. Ad omnes. n. has partes fit motus ꝛ cetera.

¶ Postq̄z auctor determinauit de modis oppositōis p̄oris ꝛ simul que valēt ad cognoscendū dicibilia incomplexa q̄ztum ad suum esse. hic cōsequenter determinat de motu q valet ad cognoscendū illa q̄ztum ad suum fieri. Illorum enim dicibilium aliqua causanꝭ ex aliis per motū rōnis: sicut plures spēs ab eodē genere. Alia vero per motū realem: sicut accidentia causanꝭ a substantia per motū. Et primo enumerantur sex spēs motus: que in his versibꝰ cōtinentur. Auget: diminuit: corrumpit: ꝛ generaꝭ. Alterat et mutat sic p multa loca vagaꝭ. Istis sex modis dr̄ esse motus. Et illaꝝ specieꝝ sufficiētia sic haberi p̄t Quia oīs motus fit inter duos terminos: vel ergo illorum terminorum vnus est affirmatiuus ꝛ alius negatiuus: vel sunt ambo affirmatiui. Si primum tunc hoc est dupl̄r: qꝛ vel terminus ad quē ē affirmatiuꝰ: ꝛ sic est generatio: vel terminꝰ a quo ꝛ sic est corruptio. Si ambo termini sunt affirmatiui: hoc est dupl̄r. vel talis motus fit ad formā respectiuā: ꝛ sic est loci mutatio que fit ad vbi. Uel ad formā absolutā: ꝛ hoc est dupl̄r: vel ad qualitatem: ꝛ sic est alteratio. Uel ad quātitatem: ꝛ hoc est dupliciter vel ad quātitatē ꝑfectā: ꝛ sic ē augmentatio. vel ad quātitatē iꝑfectā ꝛ sic ē diminutio.

Primo sciendum ꝙ generatio est progressio de nō esse ad esse: vt cum fit mutatio de non esse aque ad esse eius permutationē subiecti. Et capiꝭ ibi progressio non specialiter. s. pro motu progressiuo aīalis: sed generaliter pro quacunq̄z mutatōe in qua acquiritur forma post formam in aliquo subiecto. Et poniꝭ ibi ꝑgressio loco generis. ꝛ de nō esse ad ēē ad explicandum terminum a quo aut terminum ad quem generationis. ꝛ capiꝭ ibi non esse ꝑut negat generaliter oē esse: sed solū ꝑut negat esse in actu ꝛ relinquit esse in potentia: qꝛ generatio fit de nō ēē actu: esse tamen in potentia ad esse in actu. Et per oppositū corruptio ē progressio de ēē ad nō ēē: vbi poīꝭ ꝑgressio loco gn̄is: ꝛ de ēē ad nō ēē ad dr̄iam aliaꝝ specierū motus.

Secundo sciendum ꝙ augmentatio dicitur preexistentis quantitatis additamentū ꝛ ratio est: qꝛ augmentatio est motꝰ de minori quantitate ad maiorem. sed q̄ztitas non potest fieri maior nisi per additionem alicuiꝰ partis q̄ztitatis. Et per oppositū diminutio est p̄existentis q̄ztitatis minoramētū. Et ratio est. quia ille motꝰ est de maiori quantitate in minorem: ꝛ maior q̄ztitas non potest fieri minor nisi per remotionem alicuius partis eius. ideo fit ibi minoramentū p̄existentis quantitatis eius. Unde in hoc conueniunt augmentatio ꝛ diminutio: quia sunt ad quantitatē: ꝛ differūt in hoc. quia vna fit ad quantitatem perfectam ꝛ alia ad imperfectam.

Tertio sciendum ꝙ alteratio est mutatio ab vna cōtraria qualitate in aliam contrariam vel in mediam. ꝛ ponitur mutatio loco generis: ꝛ residuum ponitur ad differentiam alioꝝ motuum: quorū nullus fit ad qualitatem: ꝛ non requiritur ꝙ qualitates inter quas est alteratio sint contrarie ꝑm essentiam ꝛ speciem: sed sufficit ꝙ sint contrarie ꝑm perfectum ꝛ imperfectum: ideo ibi ponitur vel in qualitatem mediam: qꝛ alique qualitates medie non contrariantur extremis ꝑm speciem sed tm̄ ꝑm ēē perfectum vel imperfectum: ꝛ in aliquibus est cōtrarietas ꝑm speciem vt inter albedinem ꝛ medios colores.

Quarto sciēdū ꝙ loci mutatio est mutatio de vno loco ad aliū locū: ꝛ talis motus extrisece terminaꝭ ad locū. intrinsece vō terminaꝭ ad vbi quod causaꝭ a loco: ideo talis motꝰ reductiue est in p̄dicamento vbi ꝛ per hoc differt ab aliis motibꝰ. Et diuidiꝭ in sex spēs. s. in motū sursum: deorsum: ante: retro: dextrū: ꝛ sinistrū. Cuius ratio est: qꝛ motus diuidiꝭ ꝑm diuisionem termini ad quē. sed vbi est terminus ad quem motus localis: qui diuidiꝭ p sursum ꝛ deorsum: ꝛ sic de aliis: ergo motꝰ localis cō

uenienter diuidit per has spēs et differentias. Uũ sursum et deorsum si capiantur pro locis illis sunt in predicamento quantitatis. et si capiantur prout dicunt rem in talibus locis esse sunt in predicamento vbi. Sed si capiantur vt dicunt situationes in illis locis sunt differentie positionis. et de predicamento situs. et hoc vltimo modo n. n sunt termini motus localis: sed secundo modo. Et per hoc patet que et quot sint: et quomodo diffiniuntur species motus.

Sed cōtra predicta arguit primo sic. omnis motus est continuus et diuisibilis cum in tempore fiat: sed generatio non est diuisibilis. sed fit in instanti. et similiter corruptio. ergo generatio et corruptio nō sunt species motus: et sic per ꝯñs ille spēs male enumerant. ¶ Scḋo sic. dũ aqua generat ex aere: est ibi generatio. et tñ ipsa fit ab esse aque ad esse aeris. ergo male dr ꝙ generatio fit de non eē ad eē. ¶ Tertio arguit sic. in ebullitione lactis est augmentatio: et tñ ibi non fit additamētũ preexistenti quantitati. ergo male diffinitur augmentatio. ¶ Quarto sic. mutatio de minꝰ albo ad magis album est alteratio: et tñ non fit mutatio de vna qualitate in aliã contrariã. nec in mediã: qr albũ et albus nō contrariant. ergo male ponit diffō alterationis. ¶ Quito sic. celũ mouet motu locali et tñ nō mutat de vno loco in aliũ. sed semper manet in eodem loco. ergo cōtra diffinitionē loci mutationis.

Ad argumenta. Ad primum dicit ꝙ si motus capiat specialiter pro motu successiuo qui semper fit inter terminos affirmatiuos: sic omnis motus est diuisibilis: et sic generatio et corruptio non sunt motus. sed si capiat generaliter tñ ꝓ omni mutatione instantanea siue successiua: sicut in proposito capit. sic generatio et corruptio bene sunt motus. ¶ Ad secundũ dicit. ꝙ cum aqua generatur ex aere. illa generatio fit ab eē aeris: tanꝗ a termino extrinseco: sed a non esse aque tanꝗ a termino intrinseco et proprio: a quo magis denotat ꝗꝫ a termino extrinseco. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ licet in tali augmentatione que fit per ebulitionē lactis: vel per rarefactionem nō fit additamentũ subē. est tñ additamentum partium quātitatis. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ licꝫ minus albũ et magis albũ nō cōtrariantur ꝫm eētiã cuꝫ sint eiusdē spēi: tñ contrariant ꝫm esse qualitatis perfectum et imperfectũ: qḋ sufficit ad motũ. ¶ Ad quintum dr. ꝙ licet celum ꝫm se totũ nō moueatur ab vno loco in aliũ. tñ mutatur ꝫm suas partes. et ideo sibi attribuitur motꝰ localis.

Abere autem dicitur multis modis. Primo modo dicitur habere aliquã qualitatem: vt disciplinam aut virtutē. Secundo modo dicitur habere quantitatem quod contingit ei qui habeat magnitudinem: vt bicubitum tricubitum. Tertio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt adiacentia: vt vestimentum vel tunicam: aut circa membra: vt in manu anulum. et habitus illo tertio modo sumptus est vnum de decem predicamentis: et diffinitur sic. Habitus est corporum et eorũ que circa corpus sunt adiacentia: vt est armatio: caligatio: et similiter figurantur nomina in aliis: : ꝫm adiacentia illa. Hec. n. dicuntur habere: illa vero haberi. Quarto aũt modo dicitur habere mēbrũ: vt manum aut pedē. Quinto dicit habere sicut cōtinēs contentum: vt lagena habere dicit vinum aut modium grana tritici. Sexto modo dicit habere possessionem: vt domum aut agrum. Septimo mō dicitur habere vxorem: et de hoc vltimo modo dicit aristotiles ꝙ iste modus alienissimus est in eo quod est habere: et propter hoc ꝙ vir habens vxorem etiam habetur ab ea: et vinculum matrimonii indissolubiliter ligat vtrumqꝫ. Et dicit ꝙ forte alii modi apparebũt in eo ꝙ est habere: sed qui cōsueuerunt dici pene omnes enumerati sunt.

¶ Postꝗꝫ auctor determinauit de motu. hic ꝯñr determinat de quinto postpredicamento et vltimo. s. de habere et ratio ordinis est: quia motus valet ad cognoscẽ idũ quo modo accidentia et substantia causantur: habere vero valet ad cognoscendum reductionem accñ⁊ ad substantiã Et ꝙ illa accñtia prius causant ꝗꝫ ad aliud reducant. cōuenienter determinat de postpdicamēto hr̃e post motuꝫ.

Primo sciēdũ ꝙ hr̃e dupliciter accipit. Uno mō gnāliter vt se extēdit ad oēs suos modos: et sic ponit reductiue in diuersis p̃dicamentis: et hoc mō ponit vnũ postp̃dicamētũ. Alio mō capit specialr̃ soluꝫ ꝓ tertio mō hr̃e: pute corporꝫ et eorꝫ ꝗ circa corpꝰ sunt adiacentia: et sic est vnũ p̃dicamentũ ab aliis distinctũ: de quo priꝰ determinatũ est: et hoc vltimo mō nō capit hic: sed primo modo. ideo conuenienter ponitur postpredicamentum.

Secundo sciendum ꝙ illius habere septem modi ponuntur in tertii in bisversibꝰ cōtenti. Affectũ quantũ vestitũ nunc velut aurum. Mēbrũ cōtentum possessio vir mulierem. Unde per affectum designat primus modus hr̃e q est hr̃e qualitatē qualitas enī afficit substãtiã et qualificat eã. Et p ꝗtũ designat secundus modus. s. hr̃e quantitatem: et p vestitũ designat tertius modus qui est habere ea que corpi adiacēt ꝫm totũ. vt tunica siue ꝫm partē vt anulus aureus in digito. et per membrum designat quartus modus qui est hr̃e membrũ vt caput vel partē integralē. per cōtentũ designat quintus modꝰ qui est vt ꝯtinēs habet ꝯtentũ vt lagena hꝫ vinũ et modiũ grana tritici. Et sextus modus designat per possessioneꝫ. et per mulierē septimus. s. habere vxoreꝫ: et per hoc potest haberi ordo et numerus illorum modorum.

Tertio sciēdũ ꝙ primus modus hr̃e. s. hr̃e q̃litatem reponit in p̃dicamēto q̃litatis reductiue: qr tale habere dicit inherentiam qualitatis ad substantiam: et talis inherentia est esse illius qualitatis: et similiter secūdus modus. s. habere quantitatē est in predicamēto quātitatis. Sed habere tertio modo est predicamētũ ab aliis distinctũ. et habere mēbrũ siue partē integralē est reductiue in predicamēto substantie: qr dicit vnionem partis in toto. Talis autem vnio fit per formam substantialē. Sed habere contentum est in predicamento vbi: qr tale habere dicit esse in loco continente. Et habere possessionem est in predicamento relationis: quia possessor dicitur correlatiue ad rem possessam tanꝗꝫ ad correlatiuũ eius. Et similiter habere vxorem est in predicamento relationis. ꝯiunx enim dicitur correlatiue ad cōiugem: et sunt relatiua equiparantie. Et per hoc habetur q̃ũo habere scḋm diuersos modos eius ponitur in diuersis predicamentis.

Quarto sciendũ ꝙ istoꝝ nominũ hr̃i sic pōt suffīciētia: qr in oi modo hr̃i habens est principiũ habiti: vel ergo est principiũ eius scḋm naturã et volũtatē simul: et sic est quartus modus. s. hr̃e mēbꝝ. mēbruꝫ enī habet ꝫm naturã et ꝫm voluntatē applicat ad operationē: vel ē principium eius ꝫm nãm tñ vel ꝫm voluntateꝫ tñ. si primuꝫ hoc ē dupliciter vel est principium alterius rōne materie: et sic est secundus modus. vel rōne forme. et sic est primus modus. Si ꝫm voluntatem tñ hoc est dupliciter. vel habens habet tñ: vel habet et habetur. si secundum sic habetur septimus modus. Si primum hoc ē dupliciter: vel habitus figurat ad formã habentis vel nō: si secundum sic est sextus modus. Si primum hoc est dupliciter: vel hn̄s circumdat habitum: et sic est quintꝰ modus: vel circundatur ab illo quod habet: et sic est tertiꝰ modus. et sic patet distinctio modorum habere.

Sed contra predicta arguitur pri͂o sic. idē n̄o est predicamentū ꝛ postpredicamentū. q͛ op꜡ idem esse in diuersis predicamentis: ꝛ poni in vno tm̄. sed habere est vnum predicamentū. ergo male ponitur vnum postpredicamentū. ¶ Scd̄o sic. oē q̄d diuiditur est aliquod totū: sed habere nō est aliquod totū cum nō sit vnū. g͂ male diuidit᷑ per septē modos. ¶ Tertio sic. oē habere mediat īter rem habentē ꝛ rē habitā: sed inter quātitatē ꝛ subām nihil mediat: cū q̄ntitas īmediate insit subē. g͂ nihil dr̄ habere quantitatē. ¶ Quarto sic. in omni mō habere hn̄s ē principiū habiti: s꜡ possessor nō ē principiū rei possesse: neq꜡ vir respectu vxoris. g͂ male ponūt᷑ sextus ꝛ septimus modus h̄re. ¶ Quīto sic. sub͂a dr̄ habere relationē actionē ꝛ passionē: ꝛ sic ger᷒ dr̄ h̄re species: ꝛ qualitas h̄re 9ūū: ꝛ tn̄ illimodi hic nō enumerantur ergo modi habere nō sufficienter enumerantur hic.

Ad argumenta Ad p͂mū dicit᷑. q꜡ l꜡ idē vniuoce: ꝛ eodē mō captū nō sit predicamentū ꝛ postpredicamentū: tn̄ idem s̄m vocem equiuoce acceptū pōt esse predicamentū ꝛ postpredicamentū: ꝛ sic est de habere: vt dc̄m est. ¶ Ad scd̄m dr̄. q꜡ licet habere non sit aliquod totū s̄m rem. est tn̄ vnū totū s̄m vocē. ideo bene diuidit᷑ diuisione vocis in suas significationes. ¶ Ad tertiū dr̄. q꜡ l꜡ habere quātitatē nō mediet realiter inter q̄ntitatē ꝛ subām tanq̄ accidens realr̄ distictū a quantitate. q͛ idē est realiter cum quantitate: tamen media s̄m rationē ꝛ modū. q͛ dicit inherentiā quantitatis ad subām. ¶ Ad quartum dicit᷑. q꜡ l꜡ possessor inquātum relatiue dr̄ ad rem possessam. ꝛ etiā vir respectu vxoris non sit principiū. tamen s̄m id q̄d ē aliquo modo principium in genere cause finalis. possessio enī est ꝓpter possessorē: ꝛ vxor ꝓpter virū. ¶ Ad quintū dicit᷑. q꜡ reperiūtur plures modi habere q̄ꝫ illi septē. tamē alii ab aliis sūt minus principales ꝛ minus vsitati: ꝛ sic sufficiēter enumerantur principaliores modi ipsius habere. Hec de tertio tractatu magistri petri hispani dicta sufficiant.

De sillogismo simplr̄ tractat᷒ 4᷒ icipit.

Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicui᷒ de aliquo: vl̄ alicuius ab aliquo. Termin᷒ est in quē resoluitur propositio: vt i subiectum ꝛ predicatum.

¶ Iste est tractatus quartus summularū magistri Petri hispani in quo postq̄ determinauit de partibus remotis sillogismi. s. de predicabilibus predicamentis: ꝛ de partibus propinquis eius. s. de enunciatione siue ꝓpositione consequenter determinat de ipso sillogismo siue de totali argumentatione: ꝛ q͛ vnumquodq̄ prius habet considerari s̄m se: q̄ꝫ per comparationem ad aliud. Jō priusq̄ determinet ipse de sillogismo contracto ad materiā ꝓbabilē ꝛ sophisticā: q̄d fit in tractatu: de locis ꝛ fallaciis: ipse in p̄senti tractatu determinat de sillogismo simpliciter ꝛ s꜡ suam formā considerato sine contractione ad materiam: ex quo patet q꜡ sillogismus simpliciter est subiectū in isto tractatu. ꝛ q͛ res habet cognosci per sua principia. ideo anteqū diffiniat sillogismum prius determinat de aliquib᷒ principiis sillogismi. ꝛ primo de materialibus q̄ꝫ de principiis regulatiuis eius. s. de propositione ꝛ termino.

Primo sciendū q꜡ ꝓpositio diffinit᷑ sic. Propositio ē oratio affirmatiua vel negatiua alicuius ab aliquo. vbi ponitur oratio loco generis diffiniti Deinde ponitur affirmatiua vel negatiua ad explicandū vnam differentiam cōuertibilem cum propositiōe: ꝛ licet affirmatiuum vel negatiuū sint mēbra diuidētia respectu ꝓpositionis: nō tn̄ ponūt᷑ in hac diffinitiōe: inquātū sunt diuidētia diffiniti: s꜡ inquātū sūt nobis notiora ipso diffinito: ꝛ explicāt drīam ꝓpōnis s̄m eē q̄d h꜡ i suis spēb᷒. ꝛ dr̄ alicui᷒ de aliquo. i. p̄dicati de subō. ꝛ magis diffinit᷑ p affirmatiuū ꝛ negatiuū q̄ se tenēt ex p̄te forme ꝓpositiōis q̄ꝫ per vlē ꝛ particulare q̄ se tenēt ex p̄te m͞ae: eo q꜡ forma magis notificat esse rei: ꝛ diffinitio indicat esse rei.

Secundo sciendū q꜡ ꝓpositio pōt dupl͛r ꝯsiderari. Uno mō inquātū ē signū conceptus mētis: vel nūcius isti intellect᷒ ad exprimēdū cōceptū cōplexū: ꝛ hoc mō h꜡ rōnem enūciationis: ꝛ hoc mō sibi ꝯuenit significare verū vel falsū respectu sui significati: et q͛ in p͂mo tractatu cōsiderat᷑ sub ratiōe enūciatiōis nō ibi diffinit᷑ p verū ꝛ falsū. Alio mō ꝯsiderat᷑ vt est pars ꝓpinqua sillogismi: ꝛ hoc mō cōsiderat᷑ in p̄senti loco: ꝛ q͛ per affirmationē ꝛ negationē que se tenēt ex p̄te forme enūciatiōis maxime h꜡ variare sillogismū. iō cōuenienter notificatur p affirmatiuū ꝛ negatiuū. Et sic p꜡ quō diuersimode ꝯsiderat᷑ ꝛ diffinit᷑ ꝓpositio hic: ꝛ in primo tractatu.

Tertio sciendū q꜡ terminus dicit᷑ in quē resoluit᷑ ꝓpositio vt in subiectū ꝛ p̄dicatū. Cuius rō ē quia terminus est p̄ncipiū materiale cōponens ꝓpositionem dicit᷑ eñ termin᷒ a terminādo q͛ materialiter terminat ꝓpositionē sed vnūquodq꜡ resoluit᷑ in ea ex q̄bus cōponitur ergo ꝓpō resoluitur per terminos tanq̄ in suas partes. ideo terminus bene dicit᷑ in quē resoluit᷑ propositio. ꝛ intelligit᷑ de resolutiōe q̄ fit in voces significatiuas: ꝛ nō de quacūq꜡ resolutione: q͛ logicus solū cōsiderat voces significatiuas: ꝛ non habet cōsiderare litteras ꝛ syllabas: que a grāmatico cōsiderantur.

Quarto sciēdum q꜡ l꜡ terminus sit principiū ꝛ pars ꝓpositiōis: tn̄ cōuenienter diffinitur post propositionē duplici de causa. Prima causa est: q͛ in diffinitione termini ponit᷑ ꝓpositio: ideo ante diffinitionē termini oportet notificare ꝓpositionē ne per ignota ꝓcedetur. Scd̄a causa est: q͛ l꜡ via cōpositionis pars precedat totū ꝛ terminus ꝓpositionē tn̄ via resolutiōis totū ē prius partib᷒ suis: ꝛ q͛ hic cōsiderant terminus ꝛ ꝓpositio s̄m viā resolutionis. q͛ diffinit᷑ terminus inquātū ꝑtinet ad resolutionē propositionis ideo cōuenienter sequit᷑ ꝓpositionē: ꝛ quāuis sillogismus resoluat᷑ per ꝓpositionē q͛ tn̄ ipsa nō diffinit᷑ hic per sillogismum: nec inquātū est terminus resolutionis sillogismi: ideo non oportuit p͂mo diffinire sillogismū q̄ꝫ propositionem ꝛ sic patet diffinitio ꝓpositionis ꝛ termini ꝛ ordo earum.

Contra predicta argui᷑ p͂mo sic cōclusio ē orō affirmatiua alicuius de aliquo: ꝛ tn̄ nō est ꝓpositio: q͛ nō ponit᷑ pro aliquo dicit᷑. n. ꝓpositio quasi ꝓ alio positio. s. pro conclusione i ferēda. ergo ista diffinitio ꝯuenit aliis a diffinito. ¶ Secūdo sic: nullum superi᷒ debet diffiniri per sua inferiora: sed affirmatiuū ꝛ negatiuū sunt iferiora ꝓpōnis. ergo male ponuntur in diffinitione eius. ¶ Tertio sic hec est ꝓpositio. non homo currit. ꝛ tamē non est affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo: q͛ nō homo nō est aliq̄d: g͂ cōtra diffinitionē ꝓpōnis. ¶ Quarto sic: ꝓpositio resoluit᷑ p elemēta ꝛ litteras: ꝛ tn̄ lr̄e ꝛ elemēta nō sunt termini ergo ista diffinitio non conuenit soli termino. ¶ Quinto sic ꝓpositio resoluit᷑ p copulā verbalem ꝛ tn̄ copula verbalis nō est terminus: q͛ tūc i sillogismo essent plures termini q̄ꝫ tres: maior patet: quia propositio componitur ex copula verbali: ergo resoluitur per ipsam.

Ad argumēta. Ad p͂mū dr̄. q꜡ licet ꝯclusio nō ponatur pro aliquo in actu tamen ponitur aptitudine q̄d sufficit ad hoc q̄d dicatur ꝓpositio. ¶ Ad scd̄m dicitur: q꜡ licet superius non debeat diffiniri per sua inferiora ea ratione qua sūt inferiora eius: tamen bene potest per ea diffiniri inquantum sunt ipso diffinito notiora: ꝛ ponuntur ad circūloquēdū differentiam conuertibilem sui superioris: ꝛ sic ponuntur affirmatiuum ꝛ negatiuum in ista diffinitione. ¶ Ad tertium dicitur: q꜡ si capiatur non homo: vt infinitum est: sic non dicit aliquid nec est ibi propositio. S꜡ si capia-

tur vt virtute intellectus determinetur ⁊ accipiatur pro aliquo finito: vtputa pro asino: sic ibi aliqd de aliquo affirmatur. q: non hõ est aliqd. ¶ Ad quartũ dr. q licet propositio resolui possit in litteras ⁊ syllabas vel elemẽta tanq̃ in principia vocis significatiue. que resolutio nõ consideratur a logico. tamẽ non resoluitur in ipsas tanq̃ in voces significatiuas. de qua resolutione hic intelligitur. ¶ Ad quintum dr. q resolutio habet proprie fieri in partes materiales que remanent resolutione facta: ⁊ quia copula verbalis non est pars materialis p̃põnis. ideo p̃pe non resoluit̃ p copulam verbalem. bene tamẽ si capiat̃ generaliter resolutio pro quacunq̃ diuisione totius in sua principia vel materialia vel formalia indifferenter: ⁊ sic nõ capitur hic: sed tm̃ p resolutione in principia materialia qd explicatur cum dicitur in subiectum ⁊ predicatum.

Dici de omni est quãdo nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatũ: vt oĩs homo currit: hic cursus dicitur de omni homine: ⁊ nihil est sumere sub homine de quo non dicat̃ cursus. Dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatum: vt nullus homo currit. hic cursus remouetur ab omni homine: ⁊ nihil est sumere sub homine a quo nõ remoueatur cursus.

¶ Postq̃ auctor determinauit de principiis materialibus sillogismi. s. de propositione ⁊ termino. hic consequẽter determinat de principiis regulatiuis eius: p que principia materialia sillogismi regulant̃. s. dici de oĩ. ⁊ dici de nullo. Et q: dici de nullo importat negationem: ⁊ dici de omni affirmationẽ. ideo prius determinat de dici de oĩ ipsũ primo sic diffiniens. Dici de omni est q̃ñ nihil est sumere sub subiecto de quo nõ dicat̃ p̃dicatũ. Causa rõ est: q: in aliqua p̃põne est dici de omni q̃ñ p̃dicatum affirmat̃ de subiecto distributo p oĩbus suis suppositis: vt hic. oĩs hõ est albus. Sed q̃ñ p̃dicatum vl'r affirmat̃ de subiecto nihil sumitur sub subiecto de quo non enunciet̃ actualiter: ⁊ affirmetur p̃dicatũ cũ dicat̃ de quolibet subiecto eius: ⁊ affirmat̃. ideo per p̃dictã diffinitionẽ dici de omni conuenienter explicatur.

Primo sciendum q dici de omni est cõditio p̃dicati in ordine ad subiectũ: q: dici seu p̃dicari est conditio p̃dicati. ⁊ nõ subiecti ⁊ licet esse in toto siue distributũ sit conditio subiecti qd distribuitur tñ dici de oĩ: siue p̃dicari de distributo ē cõditio p̃dicati: ⁊ p hoc differunt dici de oĩ ⁊ esse in toto: eo q dici de oĩ importat habitudinẽ p̃dicati ad subiectũ: ⁊ ē cõditio: sed in toto est cõditio subiecti in ordine ad predicatuȝ: q: subiectũ est in predicato: sicut pars subiectiua est in suo toto vniuersali. Et similiter etiã dici de nullo in p̃positione vniuersali negatiua est conditio p̃dicati in ordine ad subiectum.

Secundo sciendum q duplex est dici de omni. s. prioristicũ ⁊ posterioristicũ. Posterioristicum est quando predicatum ſm rem dicitur de subiecto: ⁊ sibi conuenit pro quolibet suo supposito. ⁊ p qualibet differentia temporis: vt hic. homo est animal. ⁊ ideo ad tale dici de omni requiritur duplex vniuersalitas. s. suppositorum ⁊ temporum. Sed dici de omni prioristicum est quando in aliqua p̃positione p̃dicatuȝ ſm modũ enunciandi affirmatur de subiecto pro quolibet suo supposito: vt hic omnis homo est albus. ⁊ non requiritur ad ipsum vniuersalitas suppositorum vel temporum ſm rẽ: sed sufficit q in modo enunciandi sit vniuersalitas suppositorum de quibus p̃dicatũ affirmatur. ⁊ de isto dici de omni est solũ hic ad p̃positum ⁊ non de primo. q: ipm̃ ē regulatiuũ sillogismorum affirmatiuorũ: ⁊ aliud non.

Tertio sciẽdũ q dici de nullo ē q̃ñ nihil ē sumere sub subo a quo nõ remoueat̃ p̃dicatũ vt nullus hõ currit: ratio ē q: in aliqua p̃positione ē dici de nullo q̃ñ p̃dicatuȝ negat̃ d subiecto distributo p signũ vniuersale pro oĩbus suis suppositis: ⁊ q̃ñ nulli supposito eius est. Sȝ q̃ñ negat̃ taliter de subo nihil ē sumere sub subiecto a quo nõ remoueat̃ p̃dicatuȝ ſm moduȝ enunciandi. Ideo bene diffinit̃ dici de nullo quãdo nihil ē sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatum.

Quarto sciẽduȝ q dici de omni ⁊ dici de nullo sunt hoc mõ principia regulatiua sillogismoruȝ. q: per dici de oĩ intelligit̃ ista maxima. quicquid dicit̃ de subiecto distributo: dicit̃ ēt de quolibet supposito eius sumpto sub ipso per quã possunt p̃bari oẽs sillogismi affirmatiui: vt facto sillogismo oẽ aial currit: oĩs homo est aial. ergo oĩs hõ currit. ibi currit i maiori dicit̃ de animali distributo. ergo affirmat̃ de quolibet supposito animalis: sed hõ in minori sumit̃ sub animali. ergo currit de hoĩe predicabit̃. ⁊ similiter per dici de nullo intelligit̃ ista maxima: quicqd negatur de subiecto distributo: negatur de quolibet supposito eius: ⁊ per illam probantur similiter sillogismi negatiui sicut affirmatiui per aliam. Unde oẽs sillogismi perfecti qui sunt directe cõcludentes in prima figura directe regulantur per dici de oĩ ⁊ dici de nullo sed alii sillogismi imperfecti regulantũr indirecte: ⁊ ex cõsequenti inquantum etiam reducuntur ad sillogismos perfectos.

Contra predicta arguĩt p̃mo sic: ista propositiõe. hõ ē aial. nihil est sumere sub subiecto de quo nõ dicatur p̃dicatũ: ⁊ tñ ibi non est dici de oĩ: ergo cõtra diffinitionẽ eius. ¶ Secundo sic: in ista propositione: oĩs homo currit: aliquid est sumere sub subiecto de quo nõ dicitur predicatũ: q: ibi currit non predicat̃ de antichristo vel de adã ergo male dicit̃ q dici de oĩ ē q̃ñ nihil est sumere sub subiecto de quo non dicat̃ predicatuȝ. ¶ Tertio sic: in ista: oĩs equus currit: ē dici de omni. ⁊ tñ est aliqd sumere sub subiecto de quo non dicit̃ predicatuȝ: q: põt sumi pes vel caput equi: de quo tñ dicitur cursus: ergo cõtra diffinitionẽ. ¶ Quarto sic: in ista. sortes nõ currit: nihil ē sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatuȝ: ⁊ tamen non est dici de nullo: ergo diffinitio eius cõuenit alii a diffinito. ¶ Quinto sic: nulla regula ingredit̃ regulatuȝ: vel est de compositione eius: sed dici de oĩ ⁊ dici de nullo ingrediunt̃ cõpositionẽ sillogismi: q: in oĩ propositione vniuersali affirmatiua est dici de oĩ: ⁊ in vniuersali negatiua est dici de nullo: ergo ipsa non sunt principia regulatiua sillogismorũ.

Ad argumenta Ad primuȝ dr. q licet in ista. hõ est aial. nihil sit sumere sub subiecto de quo nõ dicat̃ predicatuȝ ſm rẽ ⁊ in aptitudine: nõ tñ dr ſm moduȝ enunciandi: ⁊ in actu de quolibet supposito subiecti: ideo ibi non est dici de omni prioristicum. ¶ Ad secunduȝ dr. q in ista. omnis homo currit: homo solum distribuitur pro hominibus presentibus ad quos restringitur ratione illius verbi presentis temporis currit: ⁊ de illis non est aliquid accipere de quo non dicatur predicatum. Unde adam ⁊ antichristus non continentur sub homine ibi distributo. ¶ Ad tertium dicitur. q lȝ pes equi possit sumi sub equo tanq̃ pars integralis eius: non tamen tanq̃ pars subiectiua eius ⁊ tanq̃ suppositũ eius. de qua sumptione solum est hic ad propositum. ¶ Ad quartuȝ dicit̃. q ad dici de nullo presupponitur q possit aliquid sumi sub subiecto: ⁊ q de quolibet sumpto sub eo remoueatur predicatum: modo sub sorte simpliciter nihil est subsumere: eo q non habet supposita: ideo in illa p̃positione: sortes non currit. non est dici de nullo. ¶ Ad quintum dicitur. q licet dici de omni ⁊ dici de nullo per accidens ingrediantur compositiõem sillogismi tanq̃ dispositiones materie eius: non tamen ingrediuntur per se tanq̃ partes materiales componentes sillogismum. Et non est inconueniens q regula alicuius virtualiter vel per accidẽs ingrediatur cõpositionẽ ipsius.

Sillogismus est oratio in qua quibusdā positis ⁊ cōcessis necesse est aliud euenire per ea que posita sunt ⁊ concessa: vt omne animal ē sub̄a: omnis hō ē animal. ergo ōis hō ē sub̄a. hoc totū ē ōro quedaꝫ in qua quibusdā positis. s. duab⁹ premissis necesse est aliud accidere. s. conclusionem.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de principiis sillogismi materialibus ⁊ effectiuis. s. de principiis regulatiuis: hic cōsequēter determinat de ipso sillogismo ipsuꝫ primo sic diffiniens. Sillogismus est oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sunt ⁊ concessa. In qua diffinitione ponit̄ oratio loco generis. Deinde ponitur in qua quibusdam ad differentiaꝫ entimematis: in quo licet sint due premisse virtualiter ⁊ ꝫ intellectū: tamē est vna formaliter ⁊ in sillogismo debēt esse plures formaliter. Deinde ponitur positis. i. dispositis in modo ⁊ figura ad dr̄iam inductionis ⁊ exempli: ⁊ aliaꝝ combinationū inutilium vbi propositiōes non disponuntur in modo. Deinde ponitur necesse est accidere. i. sequi ad dr̄iaꝫ paralogismoꝝ fallacie accidentis. vbi conclusio nō seq̄t̄ de necessitate. Ponit̄ aliud ad dr̄iam petitionis principii: vbi cōclusio non est alia a premissis. Et ponit̄ p ea que posita sunt ad dr̄iaꝫ paralogismoꝝ ꝫm nō cām vt cām vbi cōclusio non sequitur ꝓpter premissas positas.

Primo sciendū ꝙ licet sillogismus non sit oratio simpliciter vna ⁊ cathegorica: est tñ vna ypoteticha ꝓpositio. Et dr̄ vna ꝓpositio propter tres causas. Primo ꝓpter vnitatē medii ī quo due extremitates vniunt̄ ⁊ cōueniunt due premisse: ⁊ illud rōneꝫ habet efficientis respectu illationis cōclusionis. Scdo ꝓpter vnitatem forme. q2 duarū premissaruꝫ minor est contrahens ⁊ determinans respectu maioris. ideo habent vnitatem ille due premisse per moduꝫ actus ⁊ potētie forme talis dispositionis. Tertio propter vnitatē finis. q2 ille due ordinantur ad eandē cōclusionem inferendā: ⁊ ideo q̄uis nō semper vniantur per coniunctioneꝫ mediā formalr̄: tamē virtualiter possunt vniri ꝓpter cās prius dictas.

Secundo sciendū ꝙ in argumentatiōe duplex reperit̄ necessitas. s. necessitas consequentie ⁊ consequentis. Necessitas cōsequentie est necessitas illationis que prouenit necessario ex necessaria habitudine antecedentis ad cōsequens ⁊ per hoc ꝙ cōsequēs in antecedente includitur. ideo posito antecedēte necesse est ponere consequēs siue antecedēs sit vnaꝫ siue non. Sꝫ necessitas cōsequentis est necessitas propositionis prouenīens ex necessaria habitudine suoꝝ extremorū: vt hic hō est risibilis. vel homo est animal. Et q̄ñq3 dicit causalitatem antecedentis supra consequens: ⁊ in ista diffinitione nō intelligit̄ de necessitate ꝯñtis: sic ꝙ ꝯclō sit necessariaꝫ solū de necessitate ꝯñtie: sic ꝙ ꝯclō sequat̄ necessario.

Tertio sciendū ꝙ cōclusio sillogismi non est de essentia sillogismi. ⁊ rō est. q2 illud nō est de essentia alteri⁹: q̄ remoto alteꝝ remanet perfectū ⁊ cōpletuꝫ in sua specie. sed conclusione remota remanet sillogismus perfectus in specie: quia remanet in determinato modo ⁊ determinata cum ibi sit dispositio triū terminorum in figura: ⁊ duarum premissarum in modo ergo cōclusio nō est de essentia eius. ideo in ista diffinitione conuenienter ponitur aliud: ⁊ dato ꝙ cōclusio non esset alia a toto sillogismo: esset tamen alia a premissis. ideo in sillogismo ex p̄missis positis sequitur aliud ab ipsis.

Quarto sciendū ꝙ sillogism⁹ diuidit̄ per pfectū ⁊ imperfectū. Sillogism⁹ pfect⁹ est q habet euidentē necessitatē concludēdi: sicut sūt quattuor modi directe cōcludentes in pria figura vbi sillogismus habet euidentē necessitatē sue illatiōis. Sed sillogismus imperfectus est qui nō habet euidentē necessitateꝫ sue illationis: ꝫ ille fit euidens per hoc ꝙ reducitur ad modos euidētes prime figure: sicut sunt omnes alii a quattuor p̄mis modis prime figure: q2 tñ in oībus istis sequit̄ cōclusio de necessitate: licet non euidenter: ideo predicta diffinitio sillogismi conuenit tam sillogismo perfecto q̄ꝫ imperfecto: ⁊ per hoc patet ꝙ est sufficiens.

Contra predicta arguit̄ p̄rio sic. nullus mot⁹ rōnis vel discursus intellectus est oratio cum non sit vox: sed sillogismus ē discursus intellectus. ergo male dr̄ ꝙ sillogismus est oratio. ¶ Scdo sic. ad sillogismum simpliciter non requiritur ꝙ premisse cōcedant̄. q2 siue concedantur siue non: cōclusio sequitur necessario. g̊ male ponitur in textu positis ⁊ concessis. ¶ Tertio sic. ꝯclō in materia conuenit cum premissis. q2 includit ambas extremitates ⁊ etiam conuenit in forma cuꝫ ipsis. s. in copula verbali. ergo nō est alia a premissis. ergo male ponitur ꝙ in sillogismo de necessitate sequitur aliud. ¶ Quarto sic. illud ꝙ accidit nō sequit̄ de necessitate cum possit adesse vel abesse: sed conclusio sequitur de necessitate in sillogismis. ergo non est necesse eā accidere per ea que pōsita sunt. ¶ Quinto sic. omnis sillogismus necessario īfert suam conclusionem. ⁊ omnes sillogismi habent equaliter necessitatem concludendi. ergo omnes sillogismi sunt perfecti: ergo male diuiditur sillogismus per perfectum ⁊ imperfectum.

Ad argumenta Ad primū dicit̄. ꝙ sillogismus non est formaliter discursus interior intellectus: sed soluꝫ vox complexa significans illum interiorem discursum qui fit in intellectu: ideo bene dicitur ꝙ est oratio. Aliquando tamen capitur pro isto discursu capiendo significatum pro signo: sed sic non capitur in proposito. ¶ Ad secundū dicitur: ꝙ lꝫ ad sillogismū simpliciter non requiratur ꝙ premisse concedant̄: q2 ille abstrahit a materia vera vel falsa: tamē requiritur ad sillogismum dialecticum: ⁊ quia petrus hispanus hanc diffinitionem sumpsit a boetio diffiniente ī thopicis sillogismum dialecticū. ideo hic dimisit positis ⁊ concessis in ista diffinitione: quia q̄uis hoc requiratur ad sillogismum in cōi tamen sibi nō repugnat. ¶ Ad tertium dr̄. ꝙ licꝫ conclusio ꝫm partem cōueniat materialiter cum premissis. differt tñ formaliter ab his: cum ibi sit alia habitudo predicati ad subiectū ⁊ ex consequenti alia compositio eorundem q̄ꝫ in premissis lꝫ enim copula verbalis ꝫm se maneat eadem: tamen cōpositio eius variatur per variationē habitudinis extremoꝝ. ¶ Ad quartū dicitur ꝙ si capiatur accidit prout contingenter euenit: sic cōclusio non accidit de necessitate ex premissis: sed si capiat̄ accidit prout tantū valet sicut sequitur: illo mō cōclusio bñ accidit: ⁊ sic accipitur hic. ¶ Ad quintū dr̄. ꝙ lꝫ oēs sillogismi sint pfecti q̄tū ad necessitatē eoꝝ ⁊ quo ad esse: nō tñ quo ad euidentiā necessitatis sue: ⁊ quo ad bene esse.

¶ Omnis autem sillogismus constat ex tribus terminis ⁊ duabus propositionibus. Quarum ꝓpositionum prima vocatur maior: secunda vero minor. Ex tribus autem terminis non possunt due propositiones fieri nisi alter illorum terminorum sumatur bis: ⁊ tunc ille terminus aut subiicietur in vna ⁊ predicabitur in alia: aut subiiciet̄ in vtraq3: aut predicabitur in vtraq3. Horum autem terminorum alter vocatur mediuꝫ: alter maior extremitas: alter vero minor extremitas. Medium est terminus bis sumptus ante conclusionem. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori propositione cum medio. Minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio.

¶ Postq̃ȝ auctor determinauit de sillogismo. hic consequenter ostendit que ⁊ quot principia requirunt ad constitutionē eius ⁊ q: materia via generationis precedit formā ideo anteq̃ȝ ostendat que principia formalia requirātur ad sillogismū prius ostendit que principia materialia requiruntur ad constitutionē eius. sicut. n. in sillogismo ē duplex forma. s. remota siue cōmunis que est figura ⁊ propinqua. s. modus sic est ibi duplex materia. s. ppinqua ⁊ remota. remota vt sunt tres termini correspondētes figure: ⁊ ppinqua. s. due ppositiones que correspondent ipsi modo. q: modus dicit ordinationem propositionuȝ: sicut figura terminorum.

Primo sciendū q̄ in omni sillogismo requiruntur tres termini ad compositionē eius: cuius ratio est q: in omni sillogismo ostendiꝫ vnio siue separatio duorum terminoꝝ in cōclusione: sed talis vnio vel separatio non potest ostendi per terminos conclusionis. q: sic idē probaretur per se ipsum. ergo preter illos termios requiritur tertius terminus ad ostendendū talē vnionem vel separationē. ergo omnis sillogismus constat ex tribus terminis: ⁊ q: ad vnitatem sillogismi requiritur vnitas cōclusionis. quia ab ipsa sillogismus dr̄ vnus. ideo tantum in sillogismo requiruntur due extremitates ⁊ vnū mediuȝ per quod probaꝫ vnio vel separatio illarū extremitatuȝ ⁊ per hoc pȝ q̄ oīs sillogismus resoluitur per tres termios cum ex tribus terminis componatur.

Secundo sciendum q̄ isti tres termini vocātur mediū: maior extremitas: ⁊ minor extremitas. vnde medium dicitur terminus bis sumptus ante conclusionem. ⁊ ratio est. quia extremitates in sillogismo vniuntur ⁊ in conclusione propter vnionem earum in premissis cum medio. sed medium in vna acceptione solū vnitur cuȝ vna extremitate: ergo ad hoc q̄ vniatur cum duabus extremitatibus: vel extremitates cum ipso: oportet q̄ bis sumatur: ideo mediū bis sumiꝫ ante cōclusionē. Sȝ maior extremitas est terminus sumptus in maiori ppositione cū termino medio: ⁊ dr̄ maior extremitas. q: semꝑ sub se cōtinet minorē extremitatē: eo q̄ in conclusione directa semꝑ ē pdicatū respectu minoris ⁊ q̄nq̄ȝ etiam cōtinet mediū cū minori extremitate: vt in prima figura ⁊ tertia: ⁊ se habet per modū totius respectu eorū. mō totū est maius sua parte. Sed minor extremitas est terminus sumptus in minori ppōne cū medio: ⁊ dr̄ minor respectu maioris in qua continetur sicut pars in toto.

Tertio sciendū q̄ duplr̄ dr̄ mediū in sillogismis. q̄nq̄ȝ. n. dr̄ mediū cōiunctiōe. eo q̄ ipsuȝ est vnitiuū extremitatū in conclusione ⁊ hoc mō reperitur mediū in qualibet figura. Alio mō dicitur mediū positione q̄n̄do. s. sm̄ suam subiectionē ⁊ predicationē ponitur inter duas extremitates: vt quādo subiicitur maiori extremitati: ⁊ predicatur de minori: vt est in prima figura tunc dr̄ mediū positione: ⁊ solū tale mediū positiōe reperitur in prima figura. in alijs autē solū est mediū coniunctione: ⁊ de vtroq̄ȝ medio intelligitur predicta diffinitio medii q̄ est terminus bis sumptus ante conclusionem.

Quarto sciendū q̄ oīs sillogismus cōstat ex duabus ppositionibus: cuius rō est. q: in sillogismo: vt dem est ostēditur vnio extremitatū inter se in conclusione ꝑpter vnitatē earū cū medio: sed nō pōt ostēdi vnio illarū cum medio: nisi sint due ppositiones: ⁊ nisi mediū bis sumatur. adeo in oī sillogismo due premisse requiruntur: ⁊ etiā solum due: eo q̄ ista vnio extremitatū cum medio cū duabus premissis sufficit ad ostēdendum vnionem extremitatū inter se: ⁊ harum ppositionū. prima dr̄ maior scda minor. ⁊ ratio est q: secunda se habet sicut cōtrahens ⁊ determinans maiorem ⁊ quodāmodo est pars prime premisse. Sed contrahens ⁊ determinans se habet in minus q̄ȝ illud qd̄ contrahitur: ⁊ etiā pars respectu totius. ratione cuius secunda premissa conuenienter dicitur minor: ⁊ per hoc patet que ⁊ quot principia materialia requiruntur in compositione sillogismi.

Sed contra predicta arguiꝫ p̄rio sic. in qualibet ppositione sunt duo termini sed in sillogismo sunt due propositiones. ergo in quolibet sillogismo sunt quattuor termini: ⁊ non tantū tres. ¶ Secundo sic in sillogismo ex oppositis tantū sunt duo termini: vt hic omnis homo currit: nullus hō currit. ergo nullus homo est homo. ergo male dicitur q̄ in omni sillogismo sunt tres termini. ¶ Tertio sic i omni sillogismo sūt due premisse cū vna conclusione: sed conclusio est vna ppositio. ergo sillogismus non constat ex duabus propositionibus tm̄ sed ex tribus. ¶ Quarto sic omnis terminus est aliquod extremum. q: dicitur a terminando. ergo nullus terminus est mediam. ergo terminorum sillogismi nullus dicitur medius. ¶ Quinto sic. in eadem propositione non potest bis sumi idem terminus cum alio termino: sed sillogismus est vna propositio ⁊ vna oratio: vt dictum est prius. ergo in eo medium non bis sumitur ante conclusionem.

Ad argumenta Ad primum dicitur. q̄ lȝ i duabus propositionibus semper sint quattuor termini sm̄ numerum: tamen sunt tantum tres sm̄ speciem quia idem terminus. s. medius sub eadem ratione sumitur in duabus premissis: ideo est idem terminus sm̄ speciem ⁊ rationem. ¶ Ad secundum dicitur. q̄ lȝ in sillogismo ex oppositis tantum sint duo termini materialiter. sunt tamen tres termini formaliter: quia vnus terminus habet rationem maioris ⁊ minoris extremitatuȝ qui de se ipso negatur in conclusione. ¶ Ad tertium dicitur. q̄ lȝ conclusio sit propositio: tamen ipsa non est de essentia sillogismi: sed tantum due premisse: ideo in ipso non sunt tres propositiones. ¶ Ad quartum dicitur q̄ lȝ medium habeat rationem extremi respectu premissarum quas terminat: tamen respectu extremitatuȝ quas coniūgit: vel inter quas pōitur conuenienter dicitur medium: ideo respectu diuersorum dicitur terminus ⁊ medium. ¶ Ad quintum dicitur. q̄ licet sillogismus sit vna ꝑpositio ipothetica: tamen includit plures cathegoricas in quibus medium bis sumitur. ⁊ hoc sufficit.

¶ Ad sillogismum aūt exigitur modus ⁊ figura. Figura est ordinatio trium terminorum sȝ subiectionē ⁊ predicationem. Hec autē ordinatio fit tripliciter vt dictum est ⁊ sm̄ hoc sunt tres figure Prima figura est quando medium subiicitur in vna ppositiōe ⁊ predicaꝫ in alia: vt omne animal est substantia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. Secunda figura est quādo medium predicatur in vtraq̄ȝ: vt omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando mediū subiicitur in vtraq̄ȝ: vt omnis homo est animal: omnis hō est substantia: ergo quedam substantia est animal. vnde versus. Prima prius subiicit medium post predicat ipsuȝ. Altera bis dicit tertia bis subiicit ipsum. Modus est ordinatio duarum ppositionum in debita qualitate ⁊ quantitate. Debita qualitas q̄ si vna sit negatiua: reliqua erit affirmatiuā. Debita quantitas est q̄ si vna est particularis reliqua erit vniuersalis.

¶ Postq̃ȝ auctor superius ostēdit que ⁊ quot principia materialia requirantur ad formationē sillogismi. hic cōsequēter ostēdit que principia formalia ad ipsū requirant dicēs. q̄ ad sillogismū requiriꝫ duo ꝑincipia formalia. s. modus ⁊ figura: ⁊ q: modus ē forma ꝑpōalis sillogismi. fi-

gura vero forma cōis. ideo prius determinat de figura: q̄z de modo ipsam primo sic diffiniens. Figura est ordinatio trium terminorum ſm subiectionem ꝛ predicationem: ꝛ ponitur ibi ordinatio loco generis: ordinatio enim conuenit tam figure q̄z modo, ꝛ dicitur trium terminorum ad differentiam modi qui est ordinatio duarum ꝓpositionum. ꝛ dicitur ſm subiectionem ꝛ predicationē ad indicandū qualiter sit illa ordinatio triū terminorū non dicit̄ figura capiēdo figuram proprie: vt est terminatio quantitatis. sed ſm similitudinem ꝛ per similitudinem ad figuram trianguli: sicut enim in triangulo sunt linee que coniunguntur trib⁹ angulis. sic in sillogismo due propositiones coniunguntur tribus terminis.

Primo sciendum q̄ sunt tm̄ tres figure sillogismorū cuius rō est: q̄ figura est ordinatio triū terminorū. s. medii: ꝛ duarum extremitatum: vel ergo tale medium subiicitur maiori extremitati: ꝛ predicatur de minori: ꝛ sic est prima figura. vel predicatur de vtraq̄z: ꝛ sic ē secunda figura: vel subiicitur vtriq̄z: ꝛ sic est tertia figura: ꝛ per hoc habentur diffinitiones trium figurarum. vnde prima figura est qn̄ illud qd̄ subiicit̄ in maiori predicatur in minori propositione. Scd̄a vero est quando idē predicat̄ in vtraq̄z. Tertia vero quādo idem subiicitur in vtraq̄z ꝛ ordinatur sic: q̄ mediū quod subiicitur in vna: ꝛ predicat̄ in alia est mediū positione ꝛ coniunctione simul: ideo ē verius medium q̄z illud quod subiicitur vel predicatur tantum: ꝛ item quod semper predicatur coniungit extremitates vniuersaliter ꝛ nō particulariter sicut qn̄ subiicitur. iō conuenienter ponit̄ secūda figura in qua medium predicatur in vtraq̄z ꝓpositione. figure. n. ordinantur ſm maiorem vel minorem perfectionem sui medii.

Secundo sciendū q̄ lz sit vna figura in q̄ua mediū subiicitur in maiori. ꝛ p̄dicat̄ in minori: tn̄ nō pōt esse figura in qua mediū predicet̄ in maiori ꝓpositione: ꝛ subiiciatur in minori. Et ratio est. q̄ si medium predicaret̄ in maiori ꝓpōne haberet rationē totius respectu maioris: ꝛ si subiiceret̄ in minori haberet rōnem partis respectu minoris. ꝛ q̄ maior extremitas se habet vt totum respectu minoris: si tale medium sit totum respectu maioris erit totū respectu minoris extremitatis: ꝛ sic erit totum ꝛ pars inferius ꝛ superius maius ꝛ minus respectu minoris extremitatis sed hoc est impossibile, ideo talis dispositio figure est impossibilis ideo nō ē ponenda quarta figura sicut posuit Galienus, ꝛ licet medium q̄n̄q̄z in prima propositione predicetur. ꝛ in secunda subiiciatur: tn̄ ſm rem scd̄a propositio est maior: q̄ predicatū eius cōtinet medium ꝛ minorem extremitatem. ideo in ea sumit̄ maior extremitas cum medio: ꝛ ibi est dispositio prime figure: sed est transpositio premissarum.

Tertio sciendū q̄ modus ē ordinatio duarū ꝓpōnū in debita qualitate ꝛ q̄ntitate: ꝛ ponit̄ ordinatio loco generis. ꝛ ponit̄ duarū ꝓpositionū ad differētiā figure: que est ordinatio triū terminorū: ꝛ ponitur i debita qualitate ꝛ quantitate ad differentiam cōbinationū inutiliū: quib⁹ nō est debita qualitas ꝛ q̄ntitas. vnde cōbinatio inutilis est ordinatio duarū ꝓpositionū ex quib⁹ nō sequitur formal' aliqua cōclusio: sicut qn̄ ambe sunt particulares: vel ambe negatiue: talis cōbinatio dr̄ inutilis: q̄ nō valet ad aliquid concludendū: ꝛ lz in ea sit dispositio figure: tn̄ ibi nō est debita ordinatio ꝓpōnū. iō nō ē modus.

Quarto sciendū q̄ debita q̄ntitas ē q̄ si vna est particularis: reliq̄ sit vl'is: ꝛ rō est. q̄ ex puris particularib⁹ nihil seq̄t̄. iō si vna est particularis aliā oz esse vniuersalē: nō tn̄ oz ecōtra. si vna sit vniuersalis: q̄ alia sit particularis. ambe. n. pñt simul eē vles. Sz debita qualitas est: q̄ si vna sit negatiua. reliqua sit affirmatiua. Et rō est. q̄ ex puris negatiuis nihil sequit̄: ꝛ nō econtra si vna sit affirmatiua reliqua erit negatiua. q̄ ex puris affirmatiuis pōt fieri bon⁹ sillogism⁹. ꝛ ꝑ hoc pz q̄ ꝛ quot sūt principia formalia ad syllogismū requisita.

Sed contra p̄dicta arguitur ꝑmo sic. ordinatio est quedam actio: cū ordinare sit agere: sed figura nō est actio. ergo male dr̄ q̄ ē ordinatio. ¶ Scd̄o sic. in hac ꝓpositione. aial rōnale est hō. est ordinatio triū terminorū ſm subiectionē ꝛ predicationem ꝛ tn̄ ibi nō est aliqua figura: qd̄ ꝓbaretur inductiue i oibus figuris ergo diffinitio figure conuenit aliis a diffinito. ¶ Tertio sic: illud quod p̄dicatur de vtraq̄z extremitate ponitur super ambas extremitates: sed illud qd̄ subiicitur in vtraq̄z est iferius ad ipsas. ergo nullū tale est medium. ergo non est vna figura in qua mediū p̄dicetur in vtraq̄z: vel subiiciat̄ in vtraq̄z. ¶ Quarto sic. ipossibile ē modus ꝛ tamen nō est ordinatio duarū propositionum. ergo contra diffinitionem modi. ¶ Quinto sic. quando ambe premisse sunt vl'es affirmatiue in scd̄a figura: ē ordinatio duarum ꝓpōnū in debita qualitate ꝛ q̄ntitate: tn̄ nō est modus. ergo diff'ō modi conuenit aliis a diffinito.

Ad argumenta Ad ꝑmū d̄r q̄ si capiat̄ ordinatio ac ne pro actione ordinantis. sic est actio. sed si formaliter capiat̄ p dispositione formali terminorū: sic nō est actio. ꝛ hoc modo solū figura est ordinatio. ¶ Ad scd̄m dicit̄: q̄ licet in illa ꝓpositione: aial rōnale est homo. sit ſm rem ordinatio triū terminorum tamē non ordinantur per modum trium. sz per modum duorū quia animal ꝛ rationale se habent ꝑ modum vnius termini tm̄ ꝛ ad figuram requiritur q̄ ordinētur tres termini ſm modum trium terminorū. ¶ Ad tertium dr̄. q̄ licet illud quod predicatur de vtraq̄z extremitate non sit medium positione. eo q̄ est superius positiōe tamen bene est medium coniunctione respectu extremitatum. ꝛ etiam quod subiicitur in vtraq̄z est mediū coniūctione. licet sit inferius positione. ¶ Ad quartum dicitur q̄ si capiatur modus vt est adiacens vel determinatio sic impossibile est modus. sed si capiatur pro formali dispositione propositionum sicut solum in proposito capitur: sic non est modus. ¶ Ad quintum dicitur: q̄ quando ambe sunt vniuersales affirmatiue in secunda. licet ibi sit qualitas debita ad modum in communi: tamen ibi non est debita qualitas ad modum secunde figure: ꝛ ad hoc q̄ sit modus in aliqua figura ibi requiritur debita qualitas et q̄ntitas ſm exigentiam figure. ideo illi dispositioni non conuenit diffinitio modi.

¶ Unde dant̄ tales regule vniuersales ad quālibet figuram. Ex puris particularibus indefinitis vel singularibus nihil sequitur. Unde oportet alteram premissarum esse vniuersalē vel vtrāq̄z. Itē ex puris negatiuis nihil sequitur: vnde oportet alteram premissarum esse affirmatiuā. Item si aliqua premissarum fuerit particularis cōclusio erit particularis: ꝛ non econtra. Itē si aliqua premissarum fuerit negatiua ꝯclusio erit negatiua ꝛ ecōuerso. Item medium nunq̄ debet poni in conclusione. Unde: Partib⁹ ex puris sequitur nil: siue negatis. Si qua preit partis sequitur cōclusio partis. Si qua negata preit ꝯclusio sitq̄z negata. Lex generalis erit: medium concludere nescit.

¶ Postq̄z auctor determinauit de modo: ꝛ figura i generali que sunt p̄ncipia formalia syllogismorum. Hic consequenter ponit alias regulas que sunt generales cuilibet figure. Quarum prima est. q̄ ex puris particularibus vl' indefinitis non potest fieri sillogismus. Cui⁹ regule tres sunt rationes. Quarum prima est. quia omnis bonus sillogismus regulatur per dici de omni: vel dici de nullo: sed cum ambe premisse sunt particulares ibi non ē dici de omni vel dici de nullo: cum ibi nō sit propositio vni

uersalis. ergo talis dispositio est inutilis. Secunda causa est. quia propter unionem extremitatum cum medio pro diversis partibus medii non sequitur unio extremitatum inter se gratia forme: licet aliquando fiat hoc gratia materie sed quando ambe premisse sunt particulares extremitates possunt uniri cum medio pro diversis partibus: ut hic: quoddam animal est equus. quidam homo est animal. ergo homo est equus. ibi homo et equus uniuntur cum animal pro diversis partibus eius. ideo non sequitur unio illarum extremitatum inter se. Tertia causa est. quia arguendo ex puris particularibus vel indefinitis possunt reperiri termini in quibus omni et in quibus nulli: ergo talis combinatio est inutilis. Quod autem sit reperire terminos in quibus omni et in quibus nulli alias videbitur. et nunc causa brevitatis relinquitur. ergo ex puris particularibus sive indefinitis non fit bonus sillogismus.

Primo sciendum quod secunda regula est quod ex puris negativis in nulla figura fit bonus sillogismus sed oportet alteram premissarum esse affirmativam vel ambas. Cuius sunt due rationes. prima est. quia propter separationem aliquorum extremorum ab aliquo tertio non sequitur unio vel separatio eorum inter se sicut propter separationem hominis et risibilis a lapide non sequitur unio vel separatio hominis et risibilis ad invicem. Sed quando ambe premisse sunt negative denotatur ibi separatio duarum extremitatum ab uno tertio. ergo non sequitur unio vel separatio duarum extremitatum inter se. ideo ex puris negativis numquam formaliter sequitur aliqua conclusio: nec in aliqua figura potest fieri bonus sillogismus. Secunda ratio est. quia arguendo ex puris negativis possunt reperiri termini in quibus omni et in quibus nulli: termini in quibus omni sunt: ut animal lapis equus: termini in quibus nulli: ut equus homo lapis. ergo nihil sequitur formaliter ex puris negativis: et hec est probatio generalis quam dat Aristoteles ad omnes combinationes inutiles de qua posterius videbitur.

Secundo sciendum quod secunda regula est quod si aliqua premissarum fuerit particularis: conclusio erit particularis. Cuius ratio est. quia extremitates sillogismi uniuntur in conclusione virtute unionis earum cum medio in premissis. Sed cum aliqua premissarum est particularis et alia universalis extremitates uniuntur in medio particulariter tamen: quia quamvis una uniatur universaliter cum medio: alia tamen unitur particulariter solum cum ipso medio: et cum alia extremitate. ergo tales extremitates solum particulariter in conclusione debent uniri. unde in tali dispositione premissa universalis: et premissa particularis se habent sicut causa universalis: et causa particularis in naturalibus. sed effectus in naturalibus magis similatur cause particulari quam cause universali: ut homo genitus magis assimilatur homini generanti quam soli. quia sol est universale generans. ergo similiter in predictis conclusio debet magis assimilari premisse particulari quam universali.

Tertio sciendum quod quarta regula talis est: quod si aliqua premissarum fuerit negativa conclusio debet esse negativa. Cuius ratio est: quia unio vel separatio extremitatum in conclusione sequitur propter separationem vel unionem earum in premissis: sed quando una premissarum est affirmativa: et alia negativa que extremitates separantur ab invicem per hoc quod una coniungitur cum medio a quo alia separatur in premissa negativa. ergo oportet ipsas extremitates separari ab invicem in conclusione. ergo quandocumque aliqua premissarum est negativa oportet conclusionem esse negativam.

Quarto sciendum quod quinta regula talis est: quod medium numquam debet poni in conclusione. Cuius sunt due rationes. Prima ratio est: quia vel poneretur cum maiore extremitate. tunc conclusio non differret a maiore premissa: vel poneretur cum minore extremitate. et tunc conclusio non differret a minore propositione. et sic utroque modo non esset alia a premissis. quod est contra rationem sillogismi. igitur medium non debet poni in conclusione. Secunda ratio est. quia in omni sillogismo debet concludi unio vel separatio extremitatum inter se cum ille sit finis sillogismi: sed si medium poneretur in conclusione denotaretur unio vel separatio medii ab aliqua extremitate: et non extremitatum inter se. ergo non haberetur finis sillogismi: et per consequens non deberet fieri sillogismus. et in hoc patent regule sillogismorum generales omnibus figuris.

Contra predicta arguitur primo sic. bene sequitur sortes est animal: sortes est risibilis. ergo quoddam risibile est animal. ergo ex puris singularibus aliquid sequitur. ergo eadem ratione ex puris particularibus. ¶ Secundo sic. bene sequitur. si non est homo non est risibile: sed si est homo. ergo non est risibile: et tamen ibi arguitur ex puris negativis. ergo ex puris negativis aliquid sequitur. ¶ Tertio sic. quanto aliqua causa est maioris virtutis tanto potest sibi assimilare maiorem effectum. sed premissa universalis est maioris virtutis quam particularis ergo magis debet sequi conclusio universalis quam particularis cum una premissarum semper sit universalis. ¶ Quarto sic. non sequitur separatio extremitatum in conclusione nisi separentur in premissis. sed quando una premissarum est affirmativa et alia negativa extremitates non separantur ab invicem in premissis. ergo non sequitur separatio earum in conclusione: et per consequens non oportet quod si aliqua premissarum sit negativa: quod conclusio sit negativa. ¶ Quinto sic. medium quandoque includitur in minori extremitate. sicut superius in inferiori sed minor extremitas semper ponitur in conclusione. ergo medium intrat quandoque in conclusionem.

Ad argumenta. Ad primum dicitur quod licet in illa argumentatione sequatur aliquid sillogistice per sillogismum expositorium: non tamen per sillogismum simpliciter qui fit in aliquo modo et in aliqua figura. et est sillogismus expositorius cuius medium est singulare singulariter tentum: ut ibi: sortes est animal: sortes est risibilis: ergo risibile est animal. Et principium regulativum eius pro affirmativis est. quecumque in uno singulari singulariter tento conveniunt illa inter se conveniunt. Sed principium regulativum eius pro negativis est quandocumque duorum unum convenit cum uno singulari a quo aliud disconvenit illa inter se disconveniunt. ¶ Ad secundum dicitur quod ibi non arguitur ex puris negativis: quia maior est una conditionalis affirmativa nec arguitur per sillogismum cathegoricum: sed per sillogismum ipotheticum. scilicet a tota conditionali cum positione antecedentis ad positionem consequentis. ¶ Ad tertium dicitur quod licet propositio universalis sit maioris virtutis inferendo conclusionem quam particularis: tamen non oportet conclusionem magis assimilari universali: eo quod ipsa non est totalis causa ipsius conclusionis et propinqua: sed particularis premissa est causa propinquior et immediatior conclusionis. ¶ Ad quartum dicitur quod quando aliqua premissarum est negativa. licet extremitates non primo et per se ab invicem separantur. tamen bene ex consequenti separantur: inquantum una coniungitur cum medio a quo alia separatur. ¶ Ad quintum dicitur quod licet medium secundum rem includatur in minori extremitate: non tamen secundum rem et vocem simul. ideo non intrat conclusionem eo modo quo ponitur medium in premissis.

¶ Prima figura novem habet modos: Quorum primi quattuor concludunt directe. reliqui vero quinque concludunt indirecte. Directe autem concludere est maiorem extremitatem predicari de minori in conclusione. Indirecte autem concludere est minorem extremitatem predicari de maiori in conclusione. Nota hic duas regulas: quarum prima convenit tantum prime figure quo ad quattuor primos modos: et secunda quo ad omnes. Secunda etiam convenit tantum prime figure quo ad eius quattuor primos modos et tertie figure quo ad omnes. Prima regula talis est. Minore existente negativa nihil sequitur. Item. Maiori existente

te particulari nihil sequitur.

¶ Postq̃ auctor determinauit de sillogismo in gñali ponendo diffõnẽ eius. ⁊ ostendẽdo ex qbus pncipijs materialibus ⁊ formalib⁹ cõponit. ⁊ ponẽdo aliqs regulas gñales oibus figuris. Hic ɔñter determiat de ipso in spãli docẽdo formationẽ sillogismoꝝ in qlibet figura. Et pmo docet formare sillogismos in pma figura. Cuius rõ est: q2 illi sillogismi q sunt p se de prima figura sunt pfectiores alijs: eo q in ipsis mediũ positiõe est ⁊ ɔiunctiõe: q2 subijcit maiori extremitati ⁊ pdicat de minori. ⁊ sic ɔiũgit extremitates inter se. in alijs aũt est solum medium cõiunctiõe ⁊ non positiõe. ⁊ pꝑter hoc etiã auctor determinauit pus de pma figura q̃ de alijs duabus: pmo enumerãdo suos modos in generali: posta determinãdo de ipsis in speciali.

Primo sciendũ q pme figure nouẽ sunt modi: q̃t tuor directe cõcludentes: ⁊ qnq3 indirecte quoꝝ sic habet sufficiẽtia: q2 modus est ordinatio duarũ pmissaꝝ. vel ergo ambe pmisse sunt vl'es vel ambe particulares: vel maior vniuersalis ⁊ minor pticularis: vel econtra. Si ambe sunt vl'es hoc est quadrupl'r. vel ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic est barbara: ⁊ baralipton indirecte ɔcludẽs. vel ambe negatiue: ⁊ sic nihil sequit. vel maior affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ sic est fapesmo. vel eõ maior negatiua ⁊ mior affirmatiua. ⁊ sic habẽtur celãtes. ⁊ celarẽt. Si ambe sunt pticulares hoc est q̃drupl'r vt pus: ⁊ quocũq3 mõ disponat semp est cõbinatio inutilis: q2 in puris pticularib⁹ nihil sequit: Si maior sit vl'is ⁊ mino pticularis h est q̃drupl'r: q2 vl' ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic sunt darij ⁊ dabitis. vel ambe negatiue. ⁊ sic nihil sequit. vel maior ẽ negatiua ⁊ minor affirmatiua. ⁊ sic ẽ ferio. vel maior est affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ sic iteꝝ nihil seq̃t. Si v'o maior sit pticularis ⁊ minor vl'is h est q̃drupl'r vt pus: ⁊ q̃cũq3 mõ disponat sp est cõbinatio inutilis: nisi qñ maior ẽ affirmatiua ⁊ mior negatiua: sicut est frisesomoꝝ.

Secundo sciendũ q baralipton celãtes ⁊ dabitis nõ distinguunt a tribus pmis modis eẽntialiter q̃tũ ad dispõnẽ duaꝝ ppõnum in debita q̃litate ⁊ q̃titate: q2 eadẽ est ordinatio pmissarũ i barbara ⁊ in baralipton. ⁊ silr in alijs: sed distinguũt ab ipsis accidentaliter quantũ ad modos cõcludendi directe ⁊ indirecte. Ideo Arist. qui solũ distinguit modos sillogismorum q̃tum ad essentialem distinctiõẽ. s. ordinẽ pmissarum non distinguit illos modos a tribus pmis. Sed boeti⁹ ⁊ Petrus hispan⁹ ɔsiderãtes sillogismũ quantũ ad pmissas ⁊ modum concludẽdi posuerũt illos tres modos distictos ab alijs tribus modis: eo q concludunt indirecte: alij vero directe.

Tertio sciẽdũ q directe ɔcludere est maiorẽ extremitatẽ pdicari de minori in ɔcl'one. ⁊ cõcludere indirecte est minorem extrmitatem pdicari de maiori in ɔcl'one. Cui⁹ ratio est: q2 qñ maior extremitas pdicatur de minori in ɔcl'one ibi designat directus motus rationis qui incipit a maiori extremitate. ⁊ fit per medium ad minorẽ extremitatem. ⁊ deinde comparat minor extremitas ad maiorem in ɔcl'one. ⁊ intellectus in tali motu cũ puenit ad minorem extremitatẽ directe compat ẽa ad maiorẽ. iõ ibi fit directa ɔcl'o: sed qñ minor pdicat de maiore designatur indirectus motus rõis: q2 designatur q intellectus primo accipit maiorem cum medio: ⁊ secundo minorẽ cũ medio. ⁊ iterum reuertitur ad maiorem extremitatem antequam vniat ipsam cum minori extremitate: ⁊ non vnit minorem directe ⁊ immediate post acceptionem minoris cũ medio. ⁊ hec causa quare conclusio dicit directa vel indirecta est generalis ad oẽs figuras.

Quarto sciẽdũ q p modis prime figure directe cõcludentibus ponũtur plures regule: quaꝝ pma est. q minore existẽte negatiua nihil sequitur i pma figura directe. Cui⁹ rõ est: quia si mior ẽ negatiua ops maiorẽ esse affirmatiuã ⁊ conclusionẽ esse negatiuã pp duas regulas pus positas. ergo maior extremitas non distribueretur in maiori ppõne: cũ esset pdicatũ ppõnis affirmatiue: ⁊ tñ distribueret in cõclusiõe: cũ esset predicatum ppõnis negatiue qd semp distribuit. ⁊ sic argueret a non distributo ad distributũ: ⁊ hoc est arguere a positione ɔsequẽtis ad positiõẽ antecedẽtis: q2 nõ distributuz est cõsequens respectu distributi: sicut hõ est ɔñs ad oẽm hoiem. ⁊ etiam ibi pñt dari termini i quibus omni vt animal hõ equus. ⁊ termini in quibus nulli: vt animal hõ lapis. ergo minore existẽte negatiua: nõ sequitur aliqua ɔcl'o directe. dr directe: q2 bene seq̃tur idirecte vt in fapesmo frisesomorũ. Secũda regula est q maiore existẽte pticulari nihil seq̃t directe in pma figura. Cui⁹ ratio est: q2 in prima figura ad cõcludendum directe oꝫ minorẽ esse affirmatiuã. vt dem̃ est: ⁊ sic medium non distribueretur in minore: cũ sit predicatum minoris ppõnis affirmatiue: nec i maiori cũ sit subiectuz ppõnis pticularis. ⁊ sic tenebit particulariter i vtraq3: ⁊ poterit vniri p diuersis ptibus eius cũ duabus extremitatibus. ex q̃ vnione nõ seq̃tur aliqua cõcl'o. iõ maiore existente particulari in prima figura nihil sequitur directe: l3 bene indirecte vt in frisesomoꝝ. ⁊ etiam posita minori particulari pñt reperiri termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli. ⁊ sic est combinatio inutilis.

Sed cõtra pdicta argr̃. Primo sic. idem est modus ⁊ combinatio vtilis. sed in pma figura sunt tñ quattuor cõbinationes vtiles ad cõcludendum directe: ⁊ due ad ɔcludẽdum idirecte: ergo tñ sũt sex modi pme figure. ⁊ sic male ponunt nouem. ¶ Scdo sic. hic maior extremitas predicat de minori dicendo: ois homo est aial. substantia est hõ ergo substãtia est aial: ⁊ tñ ibi est indirecta ɔcl'sio: cũ ibi sit idirecta pdicatio: ergo ɔ diffõnem hui⁹ qd est directe cõcludere. ¶ Tertio sic. minor extremitas se h3 vt pars respectu maioris: sed pars nõ predicatur de toto: q2 nõ dicit esse totus: ergo idirecte cõcludere non est qñ minor extremitas pdicatur de maiori. ¶ Quarto sic. bñ sequitur. quoddã rõna'e currit: ois hõ est rõnalis: g̃ qdam hõ currit: q2 ex opposito ɔñtis sequit oppositũ añcedentis: vt clare patet intuẽti. ergo maiore particulari existẽte aliqd sequit directe in pma figura. ¶ Quinto sic. bñ sequit. oẽ nõ hõ est risibile lapis nõ est hõ: ergo lapis non est risibilis: ergo minore existẽte negatiua in prima figura aliquid sequitur.

Ad argumenta. Ad pmuz dr. q l3 in pma figura sint tñ due cõbinationes primo ⁊ per se vtiles ad ɔcludẽdũ indirecte: tñ sunt plures alie vtiles ex consequenti ad cõcludẽdũ indirecte: q2 cõbinationes que sunt i tribus modis pmo ⁊ per se valent ad cõcludendum directe ⁊ ex cõsequenti per cõuersionem suarũ cõclusionũ ad ɔcludẽdũ indirecte. vñ ois syllogismus cuius ɔcl'o ɔuerti põt: põt cõcludere directe ⁊ indirecte. ¶ Ad scdm dr. q non dicit directa ɔcl'sio: eo q sit ibi directa predicatio. sed q2 ibi denotat directus pcessus rõnis vt supra dictum est. ¶ Ad tertiũ dicit. q licz minor extremitas non semper dicat fm rem totum esse maioris. tamẽ bene dicit fm modum inquãtum enũciat de ipsa ⁊ hoc sufficit ad hoc q pdicetur de maiori. q2 hic indifferens est vtrum vere vel falsẽ pdicetur. ¶ Ad quartũ dr. q l3 in illo argumento sequatur ɔcl'sio gr̃a materie. s. propter cõuertibilitatem rõnalis ⁊ hois: nõ tñ gr̃a forme arguendi: q2 nõ tenet in omnibus terminis ɔsili forma arguendi retenta: vt nõ sequit. quoddã aial est asinus ois hõ ẽ aial. ergo qdã hõ ẽ asinus: cum antecedẽs sit verum ⁊ consequens falsum. ¶ Ad quintum dr. q ibi non est formaliter syllogismus: eo q subiectum maioris. s. nõ hõ nõ predicatur in minore: s3 hõ ibi predicatur: iõ nõ bñ arguitur i prima figura. sed tamen est ibi virtualiter syllogismus in quantum ista: lapis non est homo. equiualet isti. lapis est non homo. Sed tunc minor erit affirmatiua ⁊ arguetur in darij.

¶ Barbara. Primus autem modus prime figure constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis vniuersalem affirmatiuam directe concludentibus: vt omne aïal est substantia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. Celarent. Secundus modus constat ex maiori vniuersali negatiua: et vniuersali affirmatiua minori: vniuersalem negatiuam directe concludentibus: vt nullum animal est lapis: omnis homo est animal ergo nullus homo est lapis.

¶ Postq̃ auctor in generali enumerauit modos prime figure. Hic consequenter in sp̃ali determinat de vnoquoq; ipsorum. et primo de modis directe cõcludentibus q̃z de indirecte cõcludentibus. Et inter modos directe concludentes primo determinat de modis vniuersalibus q̃z de particularibus. et adhuc inter vniuersales primo determinat de modo vniuersali affirmatiuo qui intelligitur per Barbara q̃z de modo vniuersali negatiuo qui intelligitur per celarent eo ꝙ affirmatio precedit negationem.

Primo sciendum ꝙ barbara constat ex duabus propositionibus vniuersalibus affirmatiuis maiore et minore vniuersalem affirmatiuam directe cõcludentibus. vt omne animal est suba: ois homo est animal. ergo omnis homo est suba. probatur ista ɔ̃ntia: q2 regulatur per dici de omni. naz quicquid predicatur de subiecto distributo predicatur de quolibet supposito sumpto sub ipso. sed in isto syllogismo substãtia dicitur de animali distributo in maiore: et homo subsumitur sub animali cuz animal enuncietur de ipso. ergo substantia dicitur de omni homine eo mõ quo dr̃ de omni animali in quo includitur ois hõ. Aliter sic ꝓbatur. q2 ɔ̃sequentia formalis ẽ que tenet in oïbus terminis cõsimili forma arguendi retẽta: s3 consequentia facta in barbara tenet in omnibus terminis q2 nõ est dabilis instantia. igitur ibi est ɔ̃ña formalis.

Secundo sciendũ est ꝙ inter oẽs modos figurarum iste modus. s. barbara est perfectior simpliciter: Et rõ ẽ. q2 est vniuersalis et affirmatiuus sed inquantum est vniuersalis ẽ ꝑfectior oïbus aliis particularibus. et inquãtum est affirmatiuus. est ꝑfectior omnibus modis negatiuis. Item in eo concluditur vniuersalis affirmatiua conclusio: sed illa est difficillima ad ɔcludendum: q2 solum in vna figura. et in vno mõ potest concludi. Ipsa. n. non concluditur in secunda figura: cum ibi ɔcludatur negatiue tm̃: nec in tertia: cum ibi concludatur particulariter tm̃. nec concluditur in alio modo ꝑme figur̃ ab isto ꝑmo. ideo solum in illo modo ipsa potest cõcludi. que libet aũt alia conclusio potest pluribus modis concludi: vt in sequentibus apparebit.

Tertio sciendũ ꝙ celarent secũdus modus constat ex maiori vl̃i negatiua: et minore vl̃i affirmatiua vl̃em negatiuã concludẽtibus. et ꝓbat ꝙ ista ɔ̃ntia sit bona p regulam dici de nullo: arguendo sic: nullum aïal ẽ lapis: ois homo est aïal. ergo nullus hõ est lapis ibi lapis negatur in maiori de aïali distributo: et de quolibet ɔtento sub ipso: sed ois hõ ɔtinetur sub aïali distributo. igit̃ remouetur lapis ab homine distributo. potest etiã probari per diffinitionem cõsequentie formalis: quia tenet in omnibꝰ terminis consimili forma arguendi retenta.

Quarto sciendum ꝙ in isto mõ. et i oïbus aliis oz mediũ manere idẽ cuz subiicitur in maiore, et predicatur in minore. et etiam maior extremitas debet manere eadem in predicato maioris proposĩnis. et in predicato conclusionis: et minor extremitas in subiecto maioris et conclusionis: q2 si variarẽtur in tali syllogismo eẽnt plures termini q̃z tres. et sm̃ tria oz q̃libet terminꝰ idẽ manere ꝑmo sm̃ vocem. secũdo q̃ztum ad significatum, ita ꝙ medium in maiori et minore non teneatur equiuoce ꝓ diuersis significatis: q2 tunc non esset idem terminus: sed plures sm̃ rez significatã. tertio debet manere idez q̃ztum ad supposita: pro quibus accipitur. ita ꝙ in maiore ꝓpõne non teneatur ꝓ aliquibus suppositis: et in minore ꝓ aliis: s3 sp debet capi pro eisdem. et pro equalibus. ita ꝙ non magis stricte vel magis ample in vna q̃z in alia premissarũ. et similiter de extremitatibus. et per hoc patet intellectus istorum modorum vniuersalium.

Sed contra ꝑdicta argũit̃ ꝑmo sic. nõ sequit̃. omne animal si est rudibile est asinus. omnis homo est aïal si est rudibilis. ergo ois homo est asinus: et tñ ibi arguitur in barbara. ¶ Scd̃o sic. nõ sequitur. omne rõnale vel irrõnale est homo: ois equus ẽ rõnalis vel irrõnalis. ergo ois equus est hõ: et tñ ibi arguit̃ i barbara. ¶ Tertio sic. nõ sequitur. cuiuslibet hois asinꝰ currit: omne rudibile ẽ asinus. ergo omne rudibile currit. q2 antecedens potest esse veruz ɔ̃nte existente falso. posito casu ꝙ omnis homo habeat vnum asinum currentẽ et alium quiescentem. et tamen arguitur in primo mõ. ergo ibi non est consequẽtia formalis. ¶ Quarto sic. nõ sequitur nullum viuẽs generabit̃. omnis homo est viuens. g̃ nullꝰ homo generabit̃. et tamen ibi arguit̃ in celarẽt. ¶ Quito sic. nullũ currẽs est asinꝰ: ois hõ ꝑter sortẽ currit. ergo nullus homo ꝑter sortez est asinus. nõ sequitur: q2 ɔclusio est falsa cum dicat sortem esse asinum: et ꝑmisse sunt vere: et tamen ibi arguitur in celarent: igitur in ipso non est consequentia formalis.

Ad argumenta Ad primum dr̃. ꝙ ista maior. omne animal si est rudibile est asinus: põt esse cõditionalis: vel de conditionato extremo: si sit ɔditionalis ibi non est bonus syllogismus i primo modo: quia ex hypotheticis nõ fit bonus syllogismus cathegoricus. si vo maior sit cathegorica: tũc illa ɔditio si est rudibile. põt referri ad subiectuz: et sic maior ẽ falsa. et sequitur cõclusio. et sensus eius est: de quocunq; ẽ verum dicere ꝙ est asinus. vel illa cõditio refertur ad ꝑdicatum et tunc maior est vera: et male subsumitur i minore: q2 illa cõditio non debet sumi cũ medio in predicato minoris cũ nõ poneret̃ ad medium in subiecto maioris. iõ ibi non arguitur in primo modo. ¶ Ad scd̃m dr̃. ꝙ l3 illa maior omne rõnale vel irõnale est homo. potest esse disiunctiua et sic est vera. et non est ibi syllogismus cathegoricus. vl̃ ꝑt esse de disiuncto subiecto: et hoc dupl̃r. q2 vel distribuitur illud totum disiunctum rõnale vel irõnale: et sic est bonus syllogismus. sed maior est falsa sicut ɔclusio: vel distribuit̃ tñ ꝑma pars disiuncti. s. rõnale: et tunc est vera: et tũc ñ bñ arguitur: q2 in plus est ꝑdicatũ minoris q̃z subiectũ distributum in maiore. ¶ Ad tertiũ dr̃. ꝙ ibi male subsumitur q2 subsumitur sub asino qui nõ distribuit̃ in maiore et non subsumitur sub homine qui est subiectum distributiõis maioris: sic ergo debet et subsumi: cuiuslibet hominis asinus currit: omne rudibile est homo: ergo cuiuslibet rudibilis asinus currit. ¶ Ad quartũ dicitur. ꝙ ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis ampli ex parte hominis qui in minore soluz distribuitur pro hominibus presentibus ad quos restringitur per verbum presentis temporis: et in conclusione distribuitur pro presentibus et futuris ad quos ampliatur per illud verbum futuri temporis generabitur. ¶ Ad quintum dicit̃. ꝙ in illo syllogismo male concluditur. quia hec dictio ꝑter non excipit sor. in conclusione ab eodem predicato sicut in minore: nec est eadem dispositio subiecti in affirmatiua et negatiua: ideo sic debet ɔcludi. ergo nullus homo alius a sorte est asinus.

¶ Darii. Tertius modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua et minori particulari affirmatiua particularem affirmatiuam directe concludentibus: vt omne animal est substantia: quidaz

homo est animal. ergo quidam homo est substantia. ¶ Ferio. Quartus modus constat ex maiori vniuersali negatiua et minori particulari affirmatiua: particularem negatiuam directe concludentibus: vt nullum animal est lapis: quidam hō est animal. ergo quidam homo non est lapis.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit supius de modis vniuersalibus pme figure directe concludentib9. Hic ꝯñter determinat de modis particularib9 directe concludētib9. s. de darii et ferio. et pmo diffinit darii: eo qꝫ est affirmatiu9 et alter negatiuus dicens. Darii tertius modus pme figure cōstat ex vniuersali affirmatiua et minori: pticulari affirmatiua minore particularē affirmatiuā directe concludētib9. vt omne aial currit. quidā homo est animal. ḡ qdaȝ homo currit. et pbat̃ hoc modo ꝯñtia per regulam. s. dici de omni: qr in isto sillogismo currit de subiecto. s. de aiali distributo dicit̃. igitur dicit̃ de qlibet cōtento sub ipso: sed aliquis homo cōtinetur sub animal. ergo de ipso predicatur currit. et posset etiam probari per diffinitionem consequentie formalis sicut demū est de alijs modis.

Primo sciendū qꝫ ad debite syllogizandū in darii opꝫ qꝫ termini debite accipiant̃ sic qꝫ non fiat variatio terminorum reiterando extremitates in ꝯclōne: vel in reiteratōe medij in pmissis. et per talem considerationem circa terminos poterunt cognosci multi paralogismi q fiunt apparēter fm istuȝ modū. etiā inspiciendum est ad premissas. et qꝫ ille debite disponātur. ita qꝫ ibi sint due cathegorice tm̄ tanq̄ȝ pncipales premisse: qr syllogismus cathegoricus solum cōponit̃ ex ꝓpōnibus cathegoricis. et si in aliquo syllogismo sunt plures pmisse q̄ȝ due oꝫ ipsum resoluere pmo ad duas propositiones que sint pncipales eius pmisse: et ex consequenti ad tres terminos ad videndum vtrum debite formetur in isto vel in alijs.

Secundo sciēdū qꝫ ferio quartus modus prime figure ꝯstat ex vniuersali negatiua maiori: particulari affirmatiua minori particularē negatiuā concludentibus directe: vt nullū animal est lapis: quidā homo est animal. ergo quidā homo non est lapis. et ꝓbatur per regulam per dici de omni et dici de nullo: qr ibi lapis negatur de animali distributo. ergo nihil est sumere sub animali a quo nō remoueatur lapis. et quia homo sumitur ab animali. ideo lapis remouetur ab ipso.

Tertio sciendū qꝫ isti duo modi pticulares sunt ꝑfecti. et quantū ad necessitatē ꝯcludēdi. et q̄tū ad euidentiā ipsorum: qr imediate regulant̃ per dici de nullo. et quantū ad illā ꝑfectiōeȝ nō hñt perfici per alios modos: sed quantū ad quātitatem modi vlēs sunt ꝑfectiores aliquo modo. et si negetur ꝯñtia istoꝝ modoruȝ pōt aliquo modo probari reducendo ipsos ad modos vlēs hoc modo. qr darii reducit̃ pmo ad camestres in secunda figura capiendo contradictoriū ꝯclōnis sue cū maiore inferēdo oppositū ꝯtradictoriū minoris. vt arguendo in darii. ois homo est aial: quoddā risibile est homo. ergo quoddaȝ risibile est aial. reducit̃ sic ad camestres. omnis hō est aial: nullū risibile est animal. ergo nullū risibile est hō. et etiam ferio reducitur ad cesare vel ad camestres: et qr illi modi iteȝ reducunt̃ ad celarent per ꝯuersiones. iō isti modi particulares ex ꝯñti possunt reduci et probari per vniuersales non reducuntur isti modi ad modos secunde figure: vt ibi perficiantur vel vt ibi stet eorum reductio: sed vt mediantibus ipsis reducantur ad modos vniuersales prime figur̃.

Quarto sciendū qꝫ in istis quatuor modis pme figure iam habitis cōcludūtur quattuor genera propositonum. s. vniuersalis affirmatiua que ꝯcluditur in barbara: vniuersalis negatiua in celarēt: pticularis affirmatiua in darii pticularis negatiua i ferio. inter quas vniuersalis affirmatiua est difficillima ad ꝯcludēdā qr solū i vno mō ꝯcludit̃. s. in barbara. Deinde vniuersalis negatiua que ꝯcludit̃ i vno modo i pma figura. s. i celarēt. et in duobus modis in secunda figura. s. in cesare et camestres. tertio particularis affirmatiua que cōcluditur i vno modo in prima figura. s. in darii: et in tribus modis tertie figure. s. in darapti disamis et datisi. et quarto particularis negatiua que facillima est ad concludendum que potest concludi in vno modo prime figure. scilicet in ferio. et in duobus modis secunde figure. scilicet in festino et baroco: et in tribus modis tertie figure. s. felapton bocardo et ferison: sed econtra particularis negatiua difficillima est ad interimendum. interimitur enim per suam contradictoriam que est vniuersalis affirmatiua que est facillima ad destruendum. et per hoc posset haberi ordinatio horuȝ quattuor modorum prime figure directe ꝯcludentium.

Sed contra predicta arguitur. ¶ Primo sic nō sequitur: omne risibile est animal. tantum homo est risibilis. ergo tantum homo est animal: et tamen ibi arguitur in darii. ergo in ipso non est cōsequentia formalis. ¶ Secundo sic. hic bene arguitur in darii: omne indiuiduum alicuius speciei est asinus: sortes est indiuiduum alicuius speciei. ergo sortes ē asin9. et maior probaretur. qr oē indiuiduū asini est asinus: ergo oē indiuiduū alicu9 speciei est asinus: et tamē i prio syllogismo non est bona consequentia. ergo contra tertium modum. ¶ Tertio sic: non sequitur. omne currens est asin9: aliqs homo potest esse currens: ergo aliqs homo potest esse asinus: et tamen arguitur ibi fm tertium modum. ¶ Quarto sic: non sequitur. nulluȝ animal est species: homo ē animal. ergo homo non est species: et tamen ibi arguitur in ferio. ¶ Quinto sic. non sequitur. nullus denarius valet album: qdam francus valet denarium. ergo quidam franc9 non valet albū. et tamē ibi arguitur in quarto mō ergo nō est consequentia formalis.

Ad argumenta. Ad pmum istoꝝ dr̃. qꝫ ibi male ꝯcludit̃: eo qꝫ i minori hec dictio tantū excludit: respectu risibilis negando ipsum ab oib9 alijs ab hoīe: et in ꝯclusiōe excludit respectu aialis negādo aial ab oib9 alijs ab hoīe: et sic ibi arguit̃ a negatōe inferioris ad negatiōnē supioris: et cōmitit̃ fallacia cōsequētis. sed debet cōcludi nō ponēdo dictionē exclusiuā in cōclusione. ¶ Ad scōm dr̃. qꝫ ibi bene arguit̃ in darii. sed maior illius sillogismi est falsa. s. omne indiuiduū speciei alicuius est asinus: et ad ꝓbationē eius dr̃ qꝫ ibi arguit̃ ab inferiori ad supius cum distributione supioris: quia idiuiduū asini se habet vt inferius ad indiuiduū alicuius spēi. ideo nō seqit̃ omne indiuiduuȝ asini est asinus: ergo oē idiuiduū alicu9 spēi est asinus. ¶ Ad tertiū dr̃ qꝫ ibi male arguit̃: qr subiectū maioris. s. currens nō est pdicatum minoris: sed potēs esse currēs pdicat̃ in minori: iō ibi nō sunt tres termini tantum: immo quattuor. ¶ Ad quartuȝ dicitur. qꝫ in illo argumento homo tenetur in minore pro supposito et in conclusione pro natura communi. ideo variatur minor extremitas et non sunt tres termini tantum. nec debite arguitur. ¶ Ad qntum dr̃. qꝫ ibi non bn̄ arguitur. qr non est idem subiectum maioris et predicatū minoris: qr denarius subiicitur in maiori et valēs denariuȝ predicatur de minori. ideo non arguitur in quarto modo.

¶ Baralipton. Quintus modus cōstat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis particularem affirmatiuam indirecte concludentibus: vt omne animal est substantia: omnis homo est animal. ergo qdā substātia nō ē hō. Et reducit̃ ad pmū modū prime figure per conuersionē cōclōnis p accidens. ¶ Celātes. Sext9 mod9 cōstat ex vniuersali negatiua maiori et vli affirmatiua minori vlēm negatiuam indirecte ꝯcludentib9: vt nulluȝ aial ē lapis omnis hō ē animal. ergo null9 lapis est hō. et

reducitur ad scdm modū pme figure p ɔuersionē cōclonis simplr. ¶ Dabitis. Septim⁹ mod⁹ constat ex maiori vli affirmatiua ⁊ minoꝝ pticulari affirmatiua pticularē affirmatiuā indirecte ɔcludētib⁹: vt oē animal est substātia: qdā hō est animal: ergo quedam substantia est homo. ⁊ reducitur ad tertium modum prime figure per conuersionem conclusionis simpliciter.

¶ Postq̄z auctor determinauit de modis prime figuꝛ directe cōcludentib⁹. Hic ɔsequenter determinat de modis indirecte concludentibus. ⁊ pmo de baralipton dicens sic ꝙ baralipton cōstat ex maiori vli affirmatiua ⁊ minori vli affirmatiua particularem affirmatiuaz indirecte cōcludentibus. probatur ꝙ in isto modo sit ɔsequentia bona ⁊ formalis reducendo ipm ad barbara p conuersionem p accidens conclusionis de barbara. ⁊ quicquid sequiꝛ ad cōsequens bone ɔsequentie sequiꝛ ad antecedens ei⁹: sed ad cōclusionem pmi modi q̄ est vniuersalis affirmatiua sequitur pticularis affirmatiua conuertens eius. ergo illa pticularis affirmatiua sequitur indirecte ad pmissas de barbara. ⁊ q2 ille premisse sunt premisse in baralipton. ideo ex ipsis in baralipton debite infertur pticularis affirmatiua indirecte: qđ faciliter videtur per exēpla. ⁊ reducitur iste mod⁹ per impossibile ad celarent capiēdo ɔ̄dictoriuꝫ conclusionis de baralipton pro maiori de celarēt: ⁊ seruando maiorem de baralipton pro minore inferendo cōuersam contrarie minoris de baralipton ad quam sequitur contradictoria minoris per conuersionem per accidens.

Primo sciendum ꝙ reducere vnum moduꝫ ad alium est ostendere euidentiaꝫ cōsequētie vnius modi p alium euidentem ad quē reducitur: sꝫ p hoc ꝙ cōclusio de barbara infertur p ɔuersionem cōclusionis de baralipton ondīitur euidentia modi concludendi de baralipton: ⁊ non ostenditur euidentia primi modi. iđ per hoc baralipton reducitur ad primum modum. ⁊ non econuerso. etiam capiendo oppositum cōclusionis sue cum maiore ad inferendum oppositum minoris in celarent ondītur sua necessitas ɔcludendi p illam regulā: qñcūq3 ex opposito cōsequentis infertur oppositum añtis ibi est bona consequentia: sed ex opposito cōclusionis de baralipton cum vna premissarum infertur in celarent oppositum alteri⁹ pmisse. ideo per hec probatur sufficienter.

Secundo sciendum ꝙ celātes sextus modus cōstat ex vniuersali negatiua maiori ⁊ minore vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuaz indirecte cōcludentibus. ⁊ reducitur ad celarēt p conuersionem simplicē cōclusionis de celarēt: q2 ad illā ɔclusionem sequitur p conuersionem simplicem vlis negatiua ɔuertēs eius ergo illa vniuersalis negatiua sequitur ad premissas de celarēt: ⁊ ille sunt premisse in celātes. ğ debite cōcludit indirecte vlem negatiuam: ⁊ non tm̄ ondēretur euidētia p conuersionez ɔclusionis de celātes: sed magis ondēretur ꝙ ad duas ei⁹ premissas sequereꝛ cōclusio de celarent ⁊ magis ꝓbaretur secundus modus q̄z sextus. Sed p impossibile iste modus reducitur ad darii capiēdo ɔ̄dictorium sue conclusionis ꝓ minore: ⁊ minorem ei⁹ ꝓ maiore ad iferendum conuersaꝫ ɔ̄dictorie maioris ei⁹ ad quā sequitur ɔ̄dictoria maioris ei⁹. ut facto isto syllogismo i celantes. nullum aial est lapis: omnis homo est aial. ğ nullus lapis est hō. arguitur in darii: omnis homo ē aial: quidam lapis est homo. ergo quidam lapis est aial. ⁊ ad istam sequitur. quoddā aial est lapis que est cōtradictoria maioris primi syllogismi.

Tertio sciendum ꝙ dabitis septimus modus constat ex vniuersali affirmatiua maiore ⁊ particulari affirmatiua minore pticularem affirmatiuam indirecte cōcludentibus. ⁊ ꝓbatur reducēdo ipm ad darii p cōuersionem simplicem cōclonis de darii: ad quā cōclusiōeꝫ sequitur pticularis affirmatiua conuertens ei⁹: ⁊ illa conclusio sequitur ad pmissas de dabitis: que sunt in darii. ergo p easdē pmissas bñ infertur i dabitis particularis affirmatiua indirecte q̄ est ɔuertens cōclusionis de darii. ⁊ per impoꝫe iste modus reducitur ad celarent accipiendo ɔ̄dictoriū cōclonis eius p maiore: ⁊ minorem ei⁹ ꝓ minore inferendo cōuersam cōtradictorie minoris eius vt faciliter pōt per exempla videri.

Quarto sciendū ꝙ lꝫ sint tres modi indirecte concludentes corrńdentes trib⁹ modis pmis directe cōcludentibus. ⁊ cōpositi sint ex eisdem pmissis sicut ipsi. tamen nullus est modus corrńdens quarto mō. s. ferio qui fiat ex eisdem premissis cum eo. Et rō habetur p regulam Boetii. ꝙ ois syllogismus inferens cōclusionem que potest cōuerti pōt inferre indirecte cōuertentem ei⁹. ⁊ econtra syllogismus inferens cōclusionem que non potest conuerti non potest inferre indirecte aliquā cōclusionez: sꝫ conclusiones in tribus primis modis possunt bene cōuerti. ideo illi tres modi possunt indirecte concludere: sed conclusio de ferio cum sit pticularis negatiua non potest conuerti in terminis nec simpliciter nec per accidens. ideo premisse de ferio non inferunt aliq̄z cōclusionē indirecte. ideo non est aliquis modus indirecte concludens conueniens ferio i premissis. ⁊ per hoc patet intellectus istorum modorum corrńdentium tribus primis modis.

Sed contra pdicta arguiꝛ. ¶ Primo sic: oēs modi pme figure sunt pfecti cum imediate regulentur p dici de oī vel p dici de nullo: ğ vnus non reducitur ad aliū: ergo male dꝛ ꝙ baralipton reduciꝛ ad barbara. ¶ Scđo sic: non sequitur omne albuꝫ est accidens. ois hō est albus: ergo quoddā accidens est hō: ⁊ tñ arguitur in baralipton: ergo in illo modo non est bona cōsequentia. ¶ Tertio sic: modus est ordinatio duarū premissarum in debita qualitate ⁊ q̄ntitate: sed in celātes est eadeꝫ ordinatio premissaruꝫ in debita q̄litate ⁊ q̄ntitate: ⁊ etiā est eadē q̄ntitas cōclusionis sicut in celarēt ergo iste modus ñ distinguitur a celarēt: nec ad ipsum reducitur. ¶ Quarto sic: nullum currēs est homo: supposito ꝙ nullus homo existat: omne animal est currens: ergo nullus homo est aial. ⁊ tamen ibi arguitur in celātes: ergo in eo non est bona cōsequentia. ¶ Quinto sic. non sequitur. oē animal est indiuiduum. aliquod genus est animal: ergo aliquod indiuiduum est genus: ⁊ tameñ arguitur in dabitis: ergo in ipso nō est bona consequentia.

Ad argumēta. ¶ Ad pmum istorum diciꝛ. ꝙ licet omnes modi prime figure sint pfecti quātum ad subsumptionem: non tñ quantum ad modum cōcludendi: quia indirecte concludētes ñ habent euidentem modum concludendi: sed fiunt euidentes per reductionem ad alios modos. ¶ Ad scđꝫ dꝛ. ꝙ album in maiore illius syllogismi accipitur fm se ea parte qua differt rōne a suo subiecto: ⁊ in minoꝛ capiꝛ per respectum ad suum subiectum inquātū dicit esse accidētale ei⁹ ⁊ ideo accipitur medium sub diuersis respectibus: ⁊ vt diuersa sibi acciđūt: ideo medium variaꝛ in duabus premissis: ⁊ ibi cōmittitur fallacia accidentis. ¶ Ad tertiuꝫ dꝛ. ꝙ lꝫ celantes non distinguatur essentialiter a scđo modo q̄ntum ad dispositionem pmissarum: tñ accidentaliter q̄ntuꝫ ad modū cōcludēdi distinguitur ab ipso vt dictum est prius. ¶ Ad quartū dꝛ. ꝙ in illo syllogismo hō in predicato maioris stat pro hoībus existibus tm̄: ⁊ in cōclusione stat tam pro existibus q̄z pro nō existentibus: eo ꝙ non subiicitur cum aliquo accidētali cōtrahente ipsum ad supposita existentia sicut in maiore. ¶ Ad quintum dꝛ. ꝙ in illo syllogismo animal i subiecto maioris accipiꝛ pro suis suppositis: ⁊ i pdicato minoris suppōit ꝓ naā cōi: iō ibi fit variatio medii i duab⁹ pmissis: ⁊ ñ bñ arguiꝛ: nec sūt tres termini tm̄.

¶ Fapesmo. Octau⁹ mod⁹ ɔstat ex maiori vli affirmatiua ⁊ minori vli negatiua pticularē negatiuā ɔcludētib⁹ idirecte: vt oē aīal ē sub̄a: null⁹ lapis est

animal ergo quedam substantia nõ est lapis. Et reducitur ad quartum modũ prime figure maiori cõuersa per accidẽs. ⁊ minori simpliciter ⁊ p trãspositionem pmissarum. ¶ Frisesomorum. Nonus modus constat ex maiori particulari affirmatiua ⁊ minori vniuersali negatiua: particularez negatiuam indirecte concludentibus. vt quoddam animal est substantia nullus lapis est animal. ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure maiori ⁊ minori conuersis simpliciter ⁊ per transpositionem premissarum.

¶ Postq̃ auctor determinauit de modis pme figure indirecte cõcludentibus cõuenientibus in premissis modis directe concludentibus. Hic ɔsequẽter determinat de modis indirecte cõcludentibus dĩstĩtibus in premissis a modis directe cõcludentibus. s. sapesmo ⁊ frisesomorũ: ⁊ qr sapesmo est modus vlis. alter vero est particularis. ideo auctor primis determinat de ipso dicens. ¶ Octauus mod⁹. s. sapesmo constat ex vniuersali affirmatiua maiori ⁊ vli negatiua minori: particularẽ negatiuã cõcludentibus indirecte. Et reducitur ad ferio maiore cõuersa p accidens: ⁊ minore simpliciter facta p transpositionẽ pmissarũ. Et pbat ɔsequentia huiusmodi p illam regulaz. quicquid sequit ad ɔñs bone ɔñtie sequitur ad añcedẽs ei⁹: sed ad pmissas de sapesmo facta conuersione premissarũ cuz trãspositione ipsarum sequuntur premisse de ferio: ⁊ ad illas pmissas sequitur particularis negatiua. ergo conclusio illa sequit ad pmissas de sapesmo. ergo in illo modo est bona ɔsequẽtia.

Primo sciendũ q p impossibile sapesmo põt reduci ad barbara capiendo ɔdictoriũ sue conclusionis p maiore: ⁊ maiorẽ ei⁹ p minore inferẽdo cõuersam cõtradictorie minoris ad quã sequit illa ɔtradictoria vt arguendo sic in sapesmo: ois hõ est aial: nullus lapis est homo. ergo quoddã aial nõ ẽ lapis. ⁊ sic arguit in barbara. omne aial est lapis. ois hõ est aial. ergo ois hõ ẽ lapis ad quã sequitur p cõuersionem p accidens: quidã lapis ẽ homo que est ɔdictoria minoris. ⁊ põt etiã reduci ad celarent capiendo ɔdictoriaz ɔclõis p minore ⁊ minorẽ p maiore inferendo conuersam oppositi maioris et presupposito syllogismo facto in sapesmo. arguit sic. in celarent: nullus lapis est hõ: omne animal est lapis: sequitur. ergo nullũ aial est hõ: ad quaz p conuersionez p accñs sequit: quidam homo non est animal.

Secundo sciendũ q nonus modus. s. frisesomoz cõstat ex pticulari affirmatiua maiore ⁊ vniuersali negatiua mĩore particularẽ negatiuaz cõcludentibus indirecte. ⁊ reducit ad ferio maiore ⁊ minore conuersis simplr ⁊ facta trãspõne pmissarũ. per hoc pbatur q fit in eo bona cõsequentia: qr ad premissas ei⁹ sequuntur per conuersionem cũ trãspõne premissarum premisse de ferio: per quas premissas seqtur particularis negatiua conclusio. ergo eadẽ sequitur ad premissas de frisesomorũ: vt arguendo sic. quidã hõ ẽ aial. nullus lapis est homo. ergo quoddã aial non est lapis. cõuertẽdo simplr ⁊ trãsponendo premissas sic arguit in ferio: nullus hõ est lapis: quoddã aial ẽ hõ. iste premisse sequũt ad alias premissas: ⁊ sequitur quoddam animal non est lapis.

Tertio sciendum q iste vltimus modus põt p impossibile reduci ad celarẽt capiendo cõtradictorium conclusionis p minore ⁊ minorez loco maioris inferendo conuersam oppositi maioris: vt arguendo sic: qdam homo est aial. nullus lapis est hõ. ergo quoddã aial non est lapis. ⁊ sic arguendo i celarẽt nullus lapis est hõ: omne animal est lapis. ergo nullum aial est hõ. ad quam sequitur iterum per conuersionẽ: nullus hõ est aial. que ẽ contradictoria prime maioris: ⁊ põt reduci ad darij capiẽdo contradictorium conclusionis p maiore. ⁊ maiorem p minore inferendo cõuersaz contradictorie minoris ad quã sequitur illa contradictoria.

Quarto sciendum q sapesmo ⁊ frisesomorũ valẽt in qualibet figura ad concludenduz particularem negatiuam indirecte. ⁊ qr reperiunt in oĩbus figuris Aristo. determinat de ipsis postq̃ docuit formationes syllogismorũ in tribus figuris. aliter tamen reperiuntur in prima figura ⁊ in aliis: qr qñ medium subiicitur in vna premissaruz ⁊ predicatur in alia sunt in pma figura. ⁊ cuz predicat in vtraqz sunt in secũda figura: ⁊ cum subiicitur in vtraqz sunt in tertia figura. ⁊ qr per prius reperiũtur in prima figura q̃z in aliis. ideo quodãmodo appropriantur pme figure. Ratione cuius conuenienter a Pe. hispa. enumerantur inter mõs prime figur. nec tamen negat quin reperiantur in aliis.

Contra predicta arguit pmo sic. in oĩ syllogismo ɔclusio debet esse similis alicui pmissarũ. sed particularis negatiua non est similis alicui premissarũ de sapesmo cuz ambe sint vles. ergo male dr q ibi concludit pticularis negatiua. ¶ Scdo sic. premisse d sapesmo maiorẽ ɔueniẽtiã hñt cum premissis de celarẽt q̃z cum premissis de ferio ergo magis debẽt reduci per cõuersionẽ ad celarẽt q̃z ad ferio: ⁊ sic male dr q reducit ad ferio per cõuersionez. ¶ Tertio sic. frisesomorũ est cõbinatio inutilis: qr ibi sunt dabiles termini i quibus oĩ ⁊ in qb⁹ nulli: g male ponit ille modus. ¶ Quarto sic. in oĩ syllogismo dz fieri subsumptio: sed in frisesomorũ nulla fit subsumptio: qr maior est particularis. ⁊ sub particulari nihil est sumere: etiam subsumptio fit affirmando subiectum pũs distributũ de aliquo iferiori eius qd nõ fit ibi cũ minor sit negatiua. ergo ibi nõ est bonus syllogismus. ¶ Quinto sic. isti duo vltimi modi solũ differũt in q̃titate maioris premisse ⁊ non in cõclusione nec in modo concludendi: sed q̃titas cũ se teneat ex pte materie non variat speciez: ideo ppositio pticularis ⁊ vlis nõ differunt spẽ: ergo isti duo modi fm speciez non distinguũtur inter se.

Ad argumenta Ad pmũ dr. q lz in oĩ syllogismo cõclõ dẽat cẽ silis alicui pmissarum in qualitate. non tamẽ i quãtitate sicut patet in darapti etiam similitudo ppue non attẽditur ex parte quantitatis. sed equalitatis vl' inequalitatis. ¶ Ad scdm dr. q licet sapesmo ⁊ celarent magis cõueniãt i quãtitate suarum pmissaruz q̃z sapesmo ⁊ ferio. tamẽ premisse de celarẽt nõ possũt sequi per ɔuersionẽ ad pmissas de sapesmo. eo q maior que ẽ vlis affirmatiua non põt conuerti simpliciter in vniuersalem. sed solũ per accidẽs i pticularẽ. ⁊ sic ad istas pmissas bñ sequũt pmisse quarti modi. ¶ Ad tertiũ dr. q cõcludendo directe in frisesomoruz darentur termini in quibus omni ⁊ in quibus null⁹ ⁊ sĩlr in sapesmo. nunq̃z tamẽ darentur cõcludendo indirecte. ⁊ isti modi solũ valẽt ad cõcludẽdũ indirecte. ¶ Ad quartũ dicitur q licet in frisesomorum formaliter nõ fiat subsumptio. tamen ibi bene fit virtualiter inquantum in premissis eius virtualiter includuntur premisse de ferio que sequuntur ad ipsas in quib⁹ fit debita subsumptio. ¶ Ad quintum dicitur. q licet quantitas non variet speciem ppositionis. tamen bene variat speciem sillogismi vel modi eius: quia variata quantitate est alia ordinatio pmissarum in debita qualitate ⁊ quantitate. ideo isti duo modi specie abinuicem distinguuntur.

¶ Sequitur de secunda figura cuius tales dãtur regule. In secunda figura maiori existente particulari nihil sequitur. In secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. In secunda figura semper concluditur negatiue. Secunda figura quatuor habet modos.

¶ Postq̃ superius Petrus hispanus determinauit de prima figura et modis eius. Hic consequenter determinat de secũda figura et de modis eius. Est autẽ scd'a figura q̃n medium predicatur in vtraq; premissarum: et in tali ordie' terminorum medium dr' primus terminus: qr ponitur supra ambas extremitates cũ predicetur de vtraq;. et maior extremitas est secundus terminus et medium põne: qr ponit sub medio cũ subiicitur in maiore ppõne: et supra minorem cum predicatur in cõclusione. Sed minor extremitas ẽ tertius terminus et vltimus positiõe: qr subiicitur medio i minori ppõne: et maiori extremitati in cõclusione. Ex quo pz q medium in scd'a figura non est ita pfecte medium sicut i pma figura: qr solum h' est medium cõiunctione et nõ positione: et est pfectius mediũ q̃z medium tertie figure: qd' subiicitur vtriq; extremorũ. et inde ẽ q medium pme figure valet ad cõcludendum vniuersaliter et affirmatiue. et medium scd'e figure ad cõcludẽdũ negatiue: sed particulariter et vniuersaliter. et medium tertie figure ad cõcludẽdum particulariter solum affirmatiue vel negatiue. Et per hoc h' quare ista figura sic ordinatur.

Primo sciendũ q ppter syllogismos huius figure tres ponũtur regule. Prima ẽ q in scd'a figura maiore existẽte particulari nihil sequitur. Cui' rõ est qr in secunda figura semp cõcludit negatiue vt infra dicet'. q si maior eẽt particularis ibi argueret' a nõ distributo ad distributum ex pte maioris extremitatis: q̃ nõ distribueret' in maiore ppõne cum eẽt subm ppõnis pticularis: et tamẽ distribueretur i cõclusione: qr esset pdicatum ppõnis negatiue. et sic ex pte ei' argueretur a nõ distributo ad distributum. et inde posset contingere q ꝯñs eẽt falsum antecedente existente vero. Item in tali dispõne pñt repiri termini i quibus omni: vt animal hõ risibile: vt sic arguendo. quoddã aial nõ est hõ. omne risibile est hõ. cũ illis stat hec vlis omne risibile est aial. termini in quibus nulli: vt aial hõ lapis arguendo vt prius. g' talis dispositio est inutilis.

Secundo sciendum q scd'a regula ẽ q ex puris affirmatiuis in scd'a figura nihil seqt'. Cui' ratio est: qr ppter vnionẽ extremitatũ in aliquo superiori in quo pñt vniri p diuersis ptibus ei' nõ sequit' vnio extremitatum inter se: vt ppter vnionẽ hois et eq in aiali nõ sequit' vnio eorum iter se: qr pñt in ipso vniri p diuersis partibus ptãtis ei'. Sz arguendo ex puris affirmatiuis in secunda figura denotaret' vnio extremorũ in suo supiori tm̃. iõ i tali vnione ex talibus pmissis non sequit' ꝯclõ. Itẽ ibi dabiles sunt termini in qb' oi: vt aial hõ risibile. et termini i qbus nulli: vt aial hõ equ'. igit' talis dispõ est inutilis.

Tertio sciẽdum ẽ q tertia regula ẽ. q in scd'a figura semp ꝯcluditur negatiue. Cuius rõ ẽ: qr vna pmissarum i secũda figura semp est negatiua: sed si aliqua premissarũ sit negatiua cõclõ dz eẽ negatiua. iõ semp i scd'a figura cõcludit' negatiue: et ẽt põt i ipsa cõcludi vniuersaliter et particulariter. et iõ q̃zuis in tertia figura cõcludatur affirmatiue et negatiue. tñ qr ibi cõcludit' solum particulariter. et difficili' est concludere vlem negatiuam q̃z particularem affirmatiuam: vt prius dictũ est. ideo non propter hoc sequitur q tertia figura sit pfectior ista. licet in ista cõcludatur negatiue solum.

Quarto sciendũ q tm̃ sũt quattuor modi scd'e figure. Quorum sufficientia sic habet': qr ois modus secũde figure est ordinatio duarum pmissarũ i quib' idem predicatur. vel ergo ãbe pmisse sũt pticulares vel vniuersales: vel maior vlis et minor pticularis vel econtra. Si ambe pmisse sũt vlẽs: hoc est quadruplr. vel ambe sũt affirmatiue: et sic nihil sequit' ppter vnã regulam istius figure. vel ambe negatiue: et sic etiã nihil sequit'. vel maior ẽ negatiua et minor affirmatiua. et sic est cesare. vel ecõtra. et sic ẽ camestres. Si ambe sint pticulares h' est quadruplr. et q̃cũq; mõ disponãt' nihil sequit'. Si vo maior sit pticularis et minor vniuersalis põt eẽ q̃druplicter. et semper nihil sequitur: qr maiore existente pticulari in scd'a figura nihil seqtur. Si autem maior sit vniuersalis et mior pticularis hoc est quadrupliciter: qr vel ambe sunt affirmatiue. et sic nihil sequitur. vel ambe negatiue: et iterũ nihil sequitur. vel maior est negatiua et minor affirmatiua: et sic est festino. vel cõtra et sic est baroco. et per hoc patent regule secunde figure. et numerus modorũ eius in generali.

Sed cõtra predicta arguit'. Primo sic. medium qd' predicatur de vtroq; extremorũ pfectius est q̃z illud quod subiicit' vni et predicat' de alio: qr predicatũ est perfecti' subiecto. g' figura in qua mediũ semper predicatur deberet poni prima. ¶ Secũdo sic. frisesomorũ valet in qualibet figura vt prius dcm̃ ẽ. tamen in ipso maior est particularis: ergo in secũda figura maiore existente particulari aliquid seqtur. ¶ Tertio sic. quecunq; vni tertio sunt eadẽ illa iter se sunt eadẽ et iter se ꝯueniunt: sed arguendo ex puris affirmatiuis in secũda figura denotatur extrema esse eadem vni tertio. s. medio. ergo p hoc sequitur q extrema iter se cõueniunt: et sic ex puris affirmatiuis aliqd seqtur. ¶ Quarto sic. bene sequitur in scd'a figura aliquod aial est sor. aliqs hõ est aial: et tñ ibi cõcluditur affirmatiue. ergo in secũda figura non semp ꝯcluditur negatiue. ¶ Quinto sic. in cesare et camestres sũt eedem premisse. s. vlis affirmatiua et vlis negatiua: sz modi distiguũtur ex pte pmissarum: ideo illi modi nõ sunt distincti: et sic non sunt quattuor modi secunde figure.

Ad argumenta. Ad pmum istorũ dr'. q lz mediũ qd' pdicatur vtrobiq; sit pfectius fm se illo qd' subiicitur et predicatur: tñ nõ est perfecti' in rõne medii: iõ medium pme figure perfectius est q̃z mediũ secũde figure. ¶ Ad scd'm dr'. q lz in frisesomorũ in scd'a figura maiore exñte pticulari sequat' aliqd idirecte: non tamen directe. ¶ Ad tertiũ dr'. q q̃cũq; sunt eadem vni tertio et simplr in actu inter se sunt eadem: sed illa que sunt eadem solum vni tertio supiori et in potentia sunt eadem iter se. et arguendo ex puris affirmatiuis i scd'a figura denotantur aliqua solum esse eadem cũ suo superiori i quo cõueniunt in potẽtia tñ. ¶ Ad quartum dr'. q ibi sequit' aliqd gratia materie: eo q mediũ est vnũ singulare singulariter tentum: tñ ibi non sequitur aliqd formaliter et per syllogismũ pfectum. ibi enim est syllogism' expositorius qui bene valet i secũda figura affirmatiue. ¶ Ad quintum dr'. q lz i cesare et camestres materialiter sint eedẽ premisse nõ tamẽ sũt eodẽ modo disposite. et modi distinguũtur ex parte rõnis et dispõnis formalis suarum premissarũ. iõ illi modi specie abinuicem distinguũtur.

¶ Cesare. Primus modus cõstat ex maiori vniuersali negatiua et minori vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam directe concludentibus: vt nullus lapis est animal: omnis homo ẽ animal ergo nullus homo est lapis. et reducitur ad secundum modum prime figure maiori cõuersa simpliciter. ¶ Camestres. Secundus modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua et minori vniuersali negatiua vniuersalem negatiuam directe cõcludentibus: vt ols homo est aial: nullus lapis est aial ergo nullus lapis ẽ homo. et reducitur ad secundũ modum prime figure minore et conclusione cõuersis simpliciter et per transpositionem premissarum. ¶ Festino. Tertius modus constat ex maiori vniuersali negatiua: et minori particulari affirmatiua: particularẽ negatiuam directe cõcludentib': vt nullus lapis est aial: qdam hõ est aial; ergo quidam homo nõ est lapis. et reducit' ad quartum mo

dum prime figure maiori conuersa simplr. Barocho. Quart⁹ modus cōstat ex maiori vniuersali affirmatiua ⁊ minori particulari negatiua. particularem negatiuam directe ꝯcludentib⁹: vt ois hō est aīal. quidā lapis non est aīal. ergo quidam lapis nō est homo. ⁊ reducit ad primū moduz prime figure per impossibile. Reducere autem per impossibile est ex opposito ꝯclusiōis ⁊ altera premissarum inferre oppositum alterius premisse. Sumatur. n. oppositum conclusiōis hic. s. ois lapis ē homo. cum maiori huius quarti. s. cū ista ois hō ē aīal: sic arguēdo: ois hō ē aīal. omnis lapis est hō. ergo omnis lapis ē animal. Ista ꝯclo opponit minori quarti: ⁊ hoc est reducere per impossibile.

¶ Postq̄ʒ auctor ostēdit superius que est secūda figura. ⁊ que sunt regule ei⁹ ⁊ enumerauit suos modos in cōi. Hic ꝯñter determinat de ipsis in spāli: ⁊ ꝑus de vniuersalibus q̄ʒ de ꝑticularib⁹: ⁊ inter vlēs adhuc ꝑmo determinat de cesare dicēs. ꝙ cesare ꝑmus modus constat ex vlī negatiua maiori vlī affirmatiua minori: vlēm negatiuā ꝯcludentibus ⁊ reducitur ad scōm modū ꝑme figure maiore de cesare ꝯuersa simplr ꝑ quam reductiōeʒ sic ꝓbat ꝯñtia eius: qr ꝯuersa maiore de cesare ad ꝑmissas sequitur ꝑmisse de celarent. ⁊ ad ꝑmissas de celarent sequitur vlis negatiua. g̃ illa eadem sequitur ad ꝑmissas de cesare: qr quicqd sequitur ad ꝯñs bone ꝯñtie sequitur ad añcedēs ei⁹. Sʒ per impossibile reducitur cesare ad celarēt capiendo oppositū cōtrarium ꝯclusionis cū maiore inferendo ꝯtrariū minoris. vel reducitur cesare ad ferio capiēdo cōtradictoriū conclusionis cum maiore inferendo contradictorium minoris.

Primo sciēdū ꝙ camestres secundus modus secūde figure constat ex vlī affirmatiua maiori vlī negatiua minori vlēm negatiuam ꝯcludētibus. ⁊ reducit ad celarēt minori ⁊ ꝯclusione ꝯuersis simpliciter. ⁊ per transpositionem ꝑmissaꝝ. ⁊ ꝑ hoc eodē modo ꝓbatur sicut ꝯñtia ꝑmi modi. Et reducitur ad darij ꝑ īpossibile capiēdo oppositum ꝯtradictoriū cōclusionis cū maiore inferendo ꝯtradictoriū sue minoris. Et etiā ꝑ impossibile capiēdo ꝯtrariuʒ ꝯclusonis cū maiore pōt inferr̄ contrariū sue minoris in barbara ad quam ꝯñam iterū sequit ꝯtradictoria minoris: vt arguēdo sic in camestres: ois hō est animal nullus lapis est aīal. g̃ nullus lapis est hō. ⁊ sic ī barbara: ois hō est aīal: ois lapis est hō. g̃ ois lapis est aial q̄ est cōtraria ꝑme minoris ad quam sequitur. qdam lapis est aīal

Secundo sciendū ꝙ festino terti⁹ mod⁹ ꝯstat ex vlī negatiua maiori: ꝑticulari affirmatiua minori ꝑticularem negatiuā ꝯcludētib⁹. ⁊ reducit ad ferio maiori ꝯuersa simpl'. vñ reducendo modos scdē figure ad ꝑmā ꝑ ꝯuersionē opʒ illā ꝑmissam ꝯuerti que fit maior in ꝑma figura. ⁊ nō requirit de minori. Et rō est: qr in scdā figura medium semꝑ ꝑdicat. iō ad hoc ꝙ subiciatur in illa q̄ fit maior in ꝑma figura opʒ illā ꝑmissā cōuerti: ⁊ alia nō oʒ ꝯuerti: sʒ oʒ remanere vt medium predicetur in minori. Sʒ ꝑ impoſs̄ reducitur ad celarēt capiendo ꝯtradictoriū ꝯclōnis de festino cum maiori eius inferēdo oppositum contradictoriū sue minoris in celarent.

Tertio sciendū ꝙ baroco q̄rtus modus ꝯstat ex vlī affirmatiua maiori: ꝑticulari negatiua minori particularē negatiuā ꝯcludētibus: ⁊ nō reducit ad aliquem modū ꝑme figure ꝑ ꝯuersionē: qr vel hoc esset ꝯuertendo maiorē q̄ solū ꝯuertit ꝑ accñs in particularem: ⁊ tūc ambe ꝑmisse eēnt ꝑticulares. vel cōuertēdo minorē vel ꝯclusionē ei⁹: ⁊ hoc non: qr sūt ꝑticulares negatiue modo ꝑticularis negatiua nō ꝯuertit in terminis. sʒ ꝑ ꝯtrapositionē tñ q̄ cōuersio nō valet ad reductionē syllogismorū: qr ibi nō manēt idē termini simplr. iō barocho nō pōt ꝓbari ꝑ conuersionē. Sʒ ꝓbat ꝑ impossibile capiendo ꝯtradictoriuʒ sue ꝯclusionis cū maiore inferendo ꝯtradictoriū minoris i barbara. ⁊ sic reducit ad ipm ꝑ impossibile.

Quarto sciendū ꝙ reducere vnum modū ad aliuʒ ꝑ impossibile est ex opposito conclusiōis cū vna premissarū inferre oppositū alterius ꝑmisse. ꝑ quā reductionē ostēditur bonitas ꝯñtie syllogismi prius facti. per hoc ꝙ ex opposito consequentis eius infert̄ oppositū sui antecedentis. ⁊ ad reducēdū ꝑ impossibile modos secunde figure ad primā opʒ capere oppositū conclusionis cū maiore. eo ꝙ idē subicitur in maiore ⁊ ꝑdicat in ꝯclusione. ⁊ etiam in opposito cōclusionis: qr opposita sūt eiusdem subiecti ⁊ eiusdem predicati: ⁊ illō qō subicitur ī maiore ⁊ predicatur in opposito conclusionis est maior extremitas. q̄ fit medium prime figure: ⁊ ꝑ hoc habetur dispositio ꝑme figure: q̄ habita oportet videre quales ⁊ quante sunt maior ꝑmissa ⁊ oppositum ꝯclusionis ad sciendū ad quem modum ꝑme figure fit reductio. ⁊ si velimus reducere modos secunde figure ad tertiam per impossibile: oʒ capere oppositum ꝯclusionis cū minori: qr idem subicitur in vtraqʒ: ⁊ minor oʒ poni loco maioris eo ꝙ in ipsa maior extremitas ꝑdicatur. s. illud quod erat medium i secunda figura: ⁊ oʒ īferri oppositum maioris. vide versus: Seruat maiorem variatqʒ secunda minorem. Tertia maiorem variat seruādo minorem. Et habita tali dispōne figure ad sciēdum ad quē modū fit reductio oʒ videre quo modo disponuntur in qualitate ⁊ q̄ntitate minor ⁊ oppositum cōclusionis. ⁊ per hoc possunt reduci omnes modi secunde figure ad modos tertie. ⁊ probari per ipsos. siquis concedat modos tertie figure ⁊ nō modos scdē: ⁊ per hoc patent quattuor modi secunde figure.

Sed contra ꝑdicta arguit. ¶ Primo sic: qa non sequitur. nullum dextrum est sinistrum. cuiuslibet hois oculus est sinister: ergo nullius hominis oculus est dexter: qr antecedens pōt esse verū cōsequente existēte falso: ⁊ tñ ibi arguit in cesare: ergo in ipso non est bona ꝯsequentia. ¶ Secūdo sic: non sequit oē corruptum vel mortuum est non ens: nullus hō est nō ens ergo nullus hō est corruptus vel mortuus. ⁊ tñ ibi arguit in camestres: ergo in ipso non est formalis consequentia. ¶ Tertio sic. in camestres medium non distribuit in maiore qr est predicatum ꝓpositionis affirmatiue: ⁊ tamē distribuit in minore. ergo ibi arguitur a nō distributo ad distributum: ⁊ per consequens non est bona consequentia. ¶ Quarto sic: non sequitur nullum aial dum dormit vigilat: quidam homo vigilat: ergo qdā hō non est aial: ⁊ tamen ibi arguitur in festino. ergo. ¶ Quinto sic: nō sequitur ois homo currit: adam non currit: ergo adam non est homo: ⁊ tamen ibi arguitur in barocho: ergo in ipso non est formalis consequentia.

Ad argumenta. Ad primū dicitur. ꝙ i isto syllogismo ocolus non distribuit i minori: ⁊ tamē distribuit in ꝯclusione ꝑ illā regulam ꝙ distributio affirmatiua in obliquo non distribuit terminū in recto cōsequētē: Sed distributio negatiua i obliquo bñ distribuit rectū sequētē ipsam. iō dicēdo nulli⁹ hois oculus est dexter: ibi distribuit oculus. ⁊ sic arguit a nō distributo ad distributū: sed deberet sic concludi. ergo cuiuslibet hois oculus nō est dexter: qr oculus ibi ñ distribuit. ¶ Ad scdm dr. ꝙ ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cū distributione magis ampli ex pte hominis qui in minore solū stat pro presentib⁹ ⁊ in cōclusiōe distribuit pro pñtib⁹ ⁊ ꝑteritis ad q̄s ampliat ꝑ ꝑteritū ꝑncipu. ¶ Ad tertiū dr. ꝙ i illo syllogismo ñ arguit ad medium iferēdo ipm de aliquo vel aliqd de ipso: qr nō ponit i ꝯclōne. sʒ solū arguit ad extremitates: iō q̄ʒuis distribuat in secunda premissa ⁊ non in prima non propter hoc arguitur a non distributo ad distributum. ¶ Ad quartum dicitur. quod illa. nullum animal dum dormit vigilat.

pōt esse tpalis: ꝛ sic ē vera. sed tūc ex ipsa nō fit syllogism⁹ cathegoricus: vel pōt eē cathegoricē: ꝛ hoc ē duplr: q: vel illa determinatio dū dormit fertur ad subm. ꝛ tūc ibi bene arguitur: sed sicut cōclusio est falsa. ita ꝛ maior: q: sensus ē de quocūq3 verum est dicere: ꝙ est aial dū3 dormit verū est dicere ꝙ nō vigilat. ꝛ hͦ est falsum. vel pōt ferri ad ꝑdicatum. ꝛ sic maior est vera: sed male sumit minor: s3 sic debet accipi: qd̄ā hō vigilat dū dormit: q: illa dtermiatio dū dormit ponebatur ad medium i maiore premissa. ꝛ sic minor erit falsa sicut ꝯclō. ¶ Ad quītum dr. ꝙ hō in maiori solū distribuitur pro presentibus ad quos restringitur ꝑ hͦ verbum currit. ꝛ in cōclusione distribuitur tam ꝑ pn̄tibus q̄3 non presentibus. ideo ibi non bene argr̄.

¶ Sequitur de tertia figura. Cuius tales dātur regule. In tertia figura minori existente negatiua nihil sequitur. In tertia figura cōclusio d3 esse particularis. Tertia figura sex h3 modos.

¶ Postq̄3 auctor determinauit de duabus figuris. s. d ꝑma ꝛ secunda. Hic ꝯsequenter determinat de tertia ꝑpter causam prius dictam ꝛ est tertia figura ordinatio triū terminorum in qua medium subiicitur vtriq3 extremorū: ꝛ in tali ordinatione medium est vltimus terminus positione: eo ꝙ subiicitur vtriq3 extremitati ꝛ sm̄ ratione subiectū ē posterius ꝑdicato: sed minor extremitas est mediū positōe q: ponit supra mediū cū de ipsa ꝑdicet i minori: ꝛ sub maiori extremitate cum subiiciat in cōclōne. Maior vero extremitas est primus terminus pōne: q: ponit supra mediū cum ꝑdicatur in maiori. ꝛ supra minorem extremitatē cū predicatur in cōclōne. ꝛ per hoc patet qualiter ordināturtermini in tertia figura.

Primo sciēdum ꝙ ꝑ syllogismis tertie figure ponuntur due regule quarū ꝑma est ꝙ in tertia figura minore exnte negatiua nihil sequit. Cui⁹ rō ē: q: si minor esset negatiua oporteret maiorē esse affirmatiuā3 q: ex puris negatiuis nihil sequit: ꝛ conclōnē esse negatiuam si aliqua ꝑmissarum fuerit negatiua cōclō erit negatiua. ḡ maior extremitas non distribueret in maiore cū ess3 ꝑdicatum ꝑpōnis affirmatiue: ꝛ tn̄ distribueret i ꝯclōne cū esset predicatum ꝑpōnis negatiue. ergo ibi argueret a nō distributo ad distributum. quare antecedens pōt esse verū ꝯnte exnte falso. Et ēt ibi essent repibiles termini in q̄bus omni: vt aial hō equus arguēdo sic: ois hō ē aial: null⁹ hō est equus: cū quibus stat ista d omni. omnis equus est aial. Et ēt termini i quibus nulli: vt aial hō lapis: sic arguēdo: ois homo ē aial: nullus homo est lapis. cum istis premissis stat ista de nullo: nullus lapis est aial. ḡ ista cōbinatio: in qua ponitur minor negatiua i tertia figura est inutilis. ꝛ hec est generalis probatio ad ostendendum combinationes inutiles nihil concludere.

Secundo sciēdū ꝙ termini in qb⁹ omni i dicūt tres termini ex qbus in aliq̄ cōbinatione sūt due ꝑmisse cū qbus stat in veritate vna vlis affirmatiua cōposita ex extremitatib⁹ illaꝝ ꝑmissaꝝ. S3 termini in qb⁹ nulli sūt tres termini ex qbus in aliqua cōbinatione disponunt due ꝑmisse vel e cū qb⁹ stat i vitate vna vlis negatiua cōposita ex extremis illaꝝ ꝑmissaꝝ: sicut patet in reptione iam facta terminoꝝ in qbus omni ꝛ in qbus nulli. ꝛ ad faciliter repiēdū eos ad q̄3libet cōbinatiōe3 inutilē ponunt tres regule. Prima est ꝙ accipiēdi sunt duo termini dispati cū suo superiori: vt due spēs cū suo genere vt homo asin⁹ aial. Scd̄a regula est ꝙ accipiēdi sunt duo termini de se adinuicē ꝯuertibiles siue ꝯuertibiliter siue nō cū extraneo ad vtrūq3: vt hō risibile lapis. vel hō aial lapis. Tertia regula ē ꝙ accipiēdi sūt duo termini de se inuicē ꝯuertibiles siue ꝯuertibilr siue nō cū supiore ad vtrūq3 vt hō risibile subā: vel hō aial subā; ꝛ ꝑ has tres regulas cuicūq3 ꝑdicamēto applicent faciliter repient termini in quib⁹ omni ꝛ in qbus nulli ad q̄3lib3 cōbinatōe3 inutilē.

Tertio sciendū ꝙ combinatio in q̄ simul repiunt termini in quibus omni ꝛ in qbus nulli nō infert formaliter aliq̄3 cōclusionē. qd̄ sic ꝑbat: q: si dicatur ꝙ in tali combinatione sequit aliqua ꝯclusio formaliter: verbi gratia vlis affirmatiua in terminis in qbus omni arguit sic. Quicqd̄ sequit formaliter in aliqua dispōne semꝑ sequitur in omnibus terminis. ḡ si sequat in tali combinatiōe vlis affirmatiua ꝯclusio ꝑ aduersarium: tunc illa sequit in omnibus aliis terminis in tali dispōne. ergo illa seqtur acceptis terminis in quibus nulli: ꝛ vltra in illa combinatione antecedens est verum. ergo ꝯns est verū: q: ex vō nō sequit nisi verū. ergo in terminis i quib⁹ nulli vniuersalis affirmatiua cōclusio stabit in veritate cu3 duabus premissis ꝛ ēt vniuersalis negatiua de nullo facta ex eisdē terminis. ꝛ ille due erunt cōtrarie. ergo due ꝯrie ex quib⁹ sequūtur due ꝯdictorie stabunt simul in veritate. qd̄ est impossibile. Et sic duceret aliquis ad ꝯdictoriā qui diceret combinationem valere in qua reperiuntur simul termini in qb⁹ omni ꝛ in quibus nulli.

Quarto sciendum ꝙ secūda regula est ꝙ in tertia figura nō cōcluditur nisi particulariter. cui⁹ ratio est: q: si ibi cōcluderetur vniuersaliter argueret a nō distributo ad distributū ex parte minoris extremitatis que nūq̄3 distribueret in minorē ꝑmissam cū sit predicatum ꝑpositionis affirmatiue: q: oportet semꝑ minorē eē affirmatiuam. vt dictum est: ꝛ tn̄ distribueret in cōclusione cum esset subiectu3 ꝑpōnis vniuersalis. Itē superiora vniuntur in inferiori pticulariter tm̄ ꝛ nō vniuersaliter: s3 medium tertie figure ē inferius ad ambas extremitates: ḡ extremitates ꝑ ipm solum vniunt particulariter ꝛ ex tali medio non potest concludi vniuersaliter.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic: frustra fit per plura qd̄ pōt fieri per pauciora. sed quelibet ꝯclusio sufficienter ꝯcludi pōt per ꝑmā ꝛ secundam figuras: ergo tertia figura sup̄flu it. ꝛ nō est ponenda. ¶ Secūdo sic. omne medium alicui⁹ syllogismi est vnitiuū extremitatū eius. sed illud qd̄ subiicitur vtriq3 extremoꝝ non est vnitiuū respectu ipsoꝝ: q: se h3 ꝑ modum materie ꝛ materia nō est vnitiua: sed vnitur ꝑ formā ergo male dicitur ꝙ medium tertie figure subiicitur vtriq3 extremorū. ¶ Tertio sic. oēs ꝑmisse iferentes aliqua3 conclusionē trāsposite adhuc iferunt illā ꝯclusionē: ḡ premisse de felapton trāsposite inferre ꝑnt particularē negatiuam: ergo minore existente negatiua in tertia figura aliquid sequitur. ¶ Quarto sic. bene sequitur. omne rōnale currit: omne rōnale est homo: ergo ois hō currit: q: ex opposito cōsequētis sequitur oppositū antecedentis. ergo in tertia figura potest concludi vniuersaliter. ¶ Quinto sic: in omni modo syllogismi pōt esse vniuersalis affirmatiua conclusio ꝛ vniuersalis negatiua. ergo in omni mō sūt reperibiles termini in quibus omni ꝛ in qbus nulli: ꝛ tamen nō est combinatio inutilis: ergo non omnis combinatio i qua possūt reperiri tales termini est inutilis.

Ad argumenta. Ad ꝑmum dr: ꝙ l3 q̄libet cōclusio i specie posset sufficienter cōcludi in ꝑma figura ꝛ scd̄a. nō tn̄ oībus modis quibus quelibet ꝯclusio ꝯcludi pōt. ideo ille figure sufficiunt q̄3tum ad numerū cōclusionū: sed non q̄3tum ad numerum modorū ꝯcludendi. ¶ Ad scd̄m dr. ꝙ l3 iferius in eo eo ꝙ subiicitur extremis hēat modū materie: non tamen inquantum vnit ꝛ cōtinet sua superiora in se actualiter: s3 se habet per modum totius respectu ipsorum. ꝛ sic ꝑ modum forme: ꝛ hoc modo bene est vnitiuum suorum extremoru3 que sunt supiora ipsius licet particulariter tantu3. ¶ Ad tertium dr. ꝙ l3 premisse de felapton trāsposite inferant particularem negatiuā conclusionē idirecte: n̄ tn̄ directe: ꝛ hoc modo itelligitur illa maior: ꝙ oēs premisse iferentes aliquā ꝯclusionē qū trāsponūtur iferūt eādē idirecte. ¶ Ad quartū dr. ꝙ l3 ibi sequatur ꝯclusio. vniuersa-

lis gratia materie non tamen formaliter: qz non tenet i omnibus terminis consimili forma arguendi retenta. ¶ Ad quintum dicitur: qꝫ licet in quolibet modo ex extremis syllogismi facti possit fieri vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua tamen ille non stabunt simul in veritate cũ p̄emissis compositis ex eisdem terminis: ⁊ hoc requiritur ad terminos in quibus omni ⁊ i quibus nulli.

¶ Darapti Primus modus constat ex vli affirmatiua maiori ⁊ vli affirmatiua minori: particularem affirmatiuam directe ↄcludentibus: vt oīs homo est substãtia: omnis homo est animal: ergo quoddam aial est substãtia: ⁊ reducitur ad tertiuꝫ modum prime figure minori conuersa per accñs.

¶ Felapton Scđs modus constat ex vniuersali negatiua maiori: ⁊ vniuersali affirmatiua minori particularẽ negatiuam directe cõcludentibus: vt nullus homo ẽ lapis: omnis homo est aial. ergo qđdaꝫ aial nõ est lapis. ⁊ reducitur ad quartum modum prime figure minori ↄuersa p accñs.

¶ Postq̄ꝫ auctor ostẽdit que ẽ tertia figura ⁊ posuit regulas eius. Hic ↄ̄nter determinat de modis ipsius ⁊ anteq̄ꝫ i speciali de ipsis determinet enũerat eos in generali dicẽs qꝫ tertia figura sex hꝫ modos. s. darapti: felaptõ: disamis: datisi. bocardo: ferison: quoꝝ sic habetur sufficientia. quia omnis modus tertie figure est ordinatio duarum premissarum in quibus medium semper subijcitur: vel ergo ambe premisse sunt vlẽs vel ambe pticulares: vel maior vlis ⁊ minor pticularis: ⁊ econtra. Si ambe sint vlẽs hoc ẽ quadrupliciter: vel ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic est darapti: vel ambe negatiue: ⁊ sic nihil sequit̃. vel maior ẽ affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ sic iterum nihil sequit̃ pp pͥmaꝫ regulaꝫ huius figure: vel econtra maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic est felapton. Sed si ambe sint pticulares hoc potest eẽ quadruplr̃: ⁊ quocũqꝫ modo disponant̃ nihil sequitur. Si vero maior sit vlis ⁊ minor pticularis hꝫ ẽ quadrupliciter: vel ãbe sunt affirmatiue ⁊ tũc ẽ datisi: vel ambe negatiue ⁊ tũc nihil seqtur: vel maior affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ iteꝝ nihil sequitur: vel econtra maior negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic est ferison. Si vero maior sit particularis ⁊ minor vlis hoc est quadruplr̃: qz vel ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic ẽ disamis: vel ambe negatiue: ⁊ sic nihil sequitur: vel maior affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ sic iterum nihil sequitur. vel ecõtra maior negatiua ⁊ minor affirmatiua ⁊ sic est bocardo ⁊ sic in tertia figura sunt sexdecim combinationes. quarum decem sunt inutiles. ⁊ sex vtiles. ⁊ per consequens tñ sunt sex modi eius.

Primo sciendũ qꝫ darapti pͥmus modus constat ex duabus vlibus affirmatiuis. pticulares affirmatiuam cõcludentibus. ⁊ põt iste modus tripliciter probari. s. p conuersionẽ. p ipossibile. p syllogismũ expositoriuꝫ. vnde p ↄuersionem pbatur ipm reducendo ad darii. qz minore de darapti conuersa p accñs ad p̄missas eiꝰ sequuntur premisse de darii. ⁊ ad illas premissas sequitur ↄclusio pticularis affirmatiua. g̃ eadem sequit̃ ad p̄missas de darapti. ⁊ per impossibile probatur reducendo ipsum ad celarent capiendo contradictorium conclusionis eiꝰ p maiore ⁊ minorem loco minoris. inferendo contrarium maioris in celarent. ⁊ ex consequenti contradictorium. potest etiam reduci ad cesare capiendo contradictorium sue conclusionis pro maiore. ⁊ maiorem pro minore inferendo cõtrarium minoris. Sed p syllogismũ expositoriuꝫ sic pbat̃. quia si iste premisse sint vere. omnis homo est aial. oīs hõ est risibilis. de aliquo singulari hoīe verificabunt̃ aial ⁊ risibile. signet̃ ergo illud singulare. ⁊ sit fortes. Tunc arguĩt sic expositorie. fortes est animal. fortes ẽ risibilis. ergo qđdam risibile est animal. Iste premisse singulares sequuntur ad premissas de darapti. ⁊ ad istas p̄missas singulares sequitur particularis affirmatiua conclusio. ergo eadem sequitur in darapti. qz quicquid sequitur ad cõsequens bone consequentie sequitur ad antecedens eius.

Secundo sciendũ qꝫ syllogismus expositorius est cuius medium est singulare singulariter tentũ. ⁊ de ipso non determinat auctor. qz talis deductio est fm sensum manifesta. ⁊ valet syllogismus expositorius affirmatiuus in qualibet figura. sed negatiuꝰ non valet in secũda figura. qz vel maior eẽt affirmatiua vel minor. ⁊ vtroqꝫ modo conclusio eẽt negatiua. ⁊ sic cum maior esset pticularis semper argueretur a non distributo ad distributum ex parte maioris extremitatis. que non distribueretur in maiore ⁊ tamẽ distribueret̃ in cõclusione vt dicendo sic. quoddã animal non est fortes. quidã homo est fortes. ergo quidam homo non est animal. sed talis syllogismus negatiuꝰ valet in pͥma figura ⁊ in tertia posita maiore negatiua ⁊ minore affirmatiua. vt posset videri p exẽpla. sed nõ vꝫ eẽ posita minore negatiua. qz tunc argueret̃ a non distributo ad distributuꝫ ex parte maioris extremi.

Tertio sciendum qꝫ felapton secũdus modus constat ex maiori vniuersali negatiua. minori vniuersali affirmatiua particularẽ negatiuam concludentibus. ⁊ reducitur ad ferio minore conuersa per accidens: ⁊ per hoc potest probari consequentia eius sicut probata fuit in pͥmo modo. ⁊ p impossibile reducitur ad barbara capiendo contradictoriũ sue conclusionis pro maiore seruando minorem ⁊ īferendo oppositũ contrariũ maioris. ⁊ ex ↄ̄siti contradictoriũ. potest etiam reduci ad camestres in secunda figura capiendo ↄ̄dictorium conclusionis pro maiore ⁊ maiorẽ pro minore inferendo oppositũ ↄ̄riũ minoris. ⁊ ex ↄ̄siti cõtradictoriũ. põt ẽt probari iste syllogismꝰ per syllogismũ expositorium capiendo vnuꝫ singulare sub medio eiꝰ de quo negetur maior extremitas. ⁊ affirmetur minor. ⁊ deinde inferatur particularis negatiua conclusio sicut factum est in darapti de pticulari affirmatiua.

Quarto sciendum qꝫ reducendo modos tertie figure ad modos prime per conuersionem oportet illam premissam conuerti que fit minor in pͥma figura. ⁊ non dꝫ cõuerti illa que fit maior. Cuius ratio est. quia in tertia figura semper mediũ subijcitur. ergo ad hoc qꝫ idem mediũ subijciatur i maiori premissa prime figure illa premissa non dꝫ conuerti. sed ad hoc qꝫ predicet̃ in minori opꝫ qꝫ illa conuertatur. non est tamẽ intelligendũ qꝫ semper illa que est minor in tertia figura conuertatur. qz i disamis non conuertitur minor. sed maior. sed intelligendum est de illa q̄ fit minor in syllogismo pͥme figure. ⁊ per hoc patent illi duo modi vniuersales tertie figure.

Sed contra predicta arguitur pͥmo sic. In secunda figura sunt tñ quattuor modi. sed tertia figura est imperfectior secũda. ergo nõ habet plures modos q̄ꝫ secũda. ergo male ponuntur sex modi eius. ¶ Secundo sic. Non sequitur in darapti. omnis homo est albus. omnis homo inquãtũ homo est risibilis. ergo quoddam risibile inquantum homo est album. ergo in darapti non est bona consequentia. ¶ Tertio sic. Modi perfectiores non reducũtur ad modos imperfectiores. sed omnes modi vniuersales sunt perfectiores particularibus. ergo darapti est perfectior q̄ꝫ darii. ⁊ per consequens non reducitur. ¶ Quarto sic. Non sequitur. nullus homo est genus. omnis homo est animal. g̃ aial non ẽ genꝰ. ⁊ tamen arguitur in felapton. ergo. ¶ Quinto sic. Datisi ⁊ disamis reducunt̃ ad darii. ⁊ felapton ad ferio. ergo illi modi debent precedere felapton. ⁊ per cõsequens felaptõ male ponitur secundus modus.

Ad argumenta. Ad pͥmũ dr̃. qꝫ lꝫ tertia figura habeat plures modos q̄ꝫ secũda. non tñ pp hoc ẽ pfectior secunda. qz vna figura non dr̃ pfectior alia ppter maiorẽ pluralitatem modorũ eius. sꝫ qz hꝫ pfectiorẽ modum concludendi. vñ qz tertia

figura habet imperfectiorem modum concludendi: ideo potest pluribus modis concludere q̃ secunda: q2 pluribus modis potest fieri imperfectũ q̃ perfectum. ¶ Ad secundum dicitur q ibi male concluditur: q2 illa reduplicatio non debet poni in conclusione sic q feratur ad predicatũ vel copulam: q2 in premissis non ferebatur ad maiorem extremitatem: sed debet relinqui vel solũ poni cum implicatione ad subiectũ conclusionis. vt dicendo: ergo aliquod q̄d est visibile inq̃tum est homo est album. ¶ Ad tertium dicitur q licet modi vniuersales sint perfectiores particularibus in eadem figura et inter directe concludentes: non tamen semper in diuersis figuris: ideo darapti nõ est perfectior modus q̃ darii ratione figure. ¶ Ad quartum dicitur q animal non tenetur sibi eodẽ modo in minore et conclusione: q2 in minore tenetur pro natura accepta concretiue per respectum ad supposita: in conclusione vero pro natura sm se accepta cum precisiõe suppositorum prout sibi attribuitur hec secunda intentio genus. ¶ Ad quintum dicitur: q isti modi non ordinantur sm ordinem modorum prime figure ad quos reducuntur: sed ordinãtur inter se penes vniuersale et particulare affirmatiuum et negatiuum sicut darapti et felaptõ. qui sunt modi vles: precedunt quattuor sequẽtes qui sũt modi pticulares.

¶ Disamis Tertius modus constat ex particulari affirmatiua maiori et vniuersali affirmatiua minori: particularem affirmatiuam directe concludentibus: vt quidam homo est substantia: omnis homo est animal: ergo quoddam animal est substantia: et reducitur ad tertium modum prime figure minori et conclusione conuersis simpliciter et per transpositionem premissarũ. ¶ Datisi Quartus modus constat ex vniuersali affirmatiua maiori et particulari affirmatiua minori: particularẽ affirmatiuam directe concludentibus: vt omnis homo est substantia: quidam homo est animal: ergo quoddam animal est substãtia: et reducitur ad tertium modũ prime figure minore conuersa simpliciter. ¶ Bocardo Quintus modus constat ex maiori particulari negatiua et minori vniuersali affirmatiua: particularem negatiuam directe concludentibus: vt quidam homo non est lapis: omnis homo est animal: ergo quoddam animal nõ est lapis: et reducitur ad primum modum prime figure per impossibile. Sumatur enim oppositum contradictorium conclusionis cum altera premissarum et inferatur oppositum alterius premisse: vt omne animal est lapis: omnis homo est animal. ergo omnis homo est lapis. Hec autem conclusio facta per impossibile in primo modo prime figure conuertenti contradicit maiori scilicet tertie figure.

¶ Ferison Sextus modus constat ex maiori vniuersali negatiua et minori particulari affirmatiua: particularem negatiuam directe concludentibus: vt nullus homo est lapis: quidã homo est animal: ergo quoddam animal non est lapis: et reducitur ad quartum modum prime figure minori conuersa simpliciter.

¶ Postq̃ determinatum est de modis vniuersalibus tertie figure. Hic consequenter determinat auctor de modis particularibus eius: et primo de modis affirmatiuis: secundo de negatiuis: et iter affirmatiuos primo determinat de disamis dicens q disamis tertius modus constat ex maiore particulari affirmatiua: et minore vniuersali affirmatiua particularẽ affirmatiuã concludentibus: vt patet in exemplo textus: et reducitur ad darii per conuersionẽ simplicẽ maioris et conclusionis et per trãspositionẽ premissarũ: et per hoc probatur bonitas cõsequentie eius. Secundo probatur cõsequentia huius syllogismi per syllogismũ expositoriũ: q2 ex istis premissis quidã homo ẽ substantia: omnis homo ẽ animal. sequitur q de aliquo singulari homine verificabuntur substãtia et animal. Tũc signetur illud singulare: et sit sor. et arguitur sic sor. est substãtia: sor. ẽ animal: ergo quoddam animal est substantia: premisse huius syllogismi expositorii sequuntur ad premissas de disamis: et ad istas premissas sequitur particularis affirmatiua conclusio: ergo eadem sequitur ad premissas de disamis. Tertio põt probari per impossibile et reducitur ad celarent capiendo oppositũ conclusionis cũ minore inferẽdo contradictorium maioris: et in secunda figura reducitur ad festino accipiendo oppositũ contradictoriũ conclusionis de disamis cũ maiore posita loco minoris inferẽdo contradictoriũ sue minoris.

Primo sciendũ est q reducẽdo modos tertie figure ad primã per impossibile semper oportet accipere oppositũ conclusionis pro maiore: et minorẽ pro minore prime figure inferẽdo oppositũ maioris. Cuius rõ est: q2 idẽ subiicitur in conclusione syllogismi tertie figure et in opposito conclusionis: et predicatur in minore. s. minor extremitas: ideo capiendo oppositũ conclusionis cũ minore habetur dispositio prime figure: et valet ad inferendũ oppositũ maioris: ideo reducitur per impossibile in tertia figura ẽ ex opposito conclusionis cũ minore inferre oppositũ maioris: et acceptis illis propositionibus ad videndum ad quem modũ fit reductio oportet videre quomodo oppositũ conclusionis et minor ordinantur in debita qualitate et quantitate. Sed ad reducendũ modos tertie figure ad secundam oportet capere oppositũ conclusionis pro maiore posita maiore loco minoris. Rõ primi est: q2 idem predicatur in opposito conclusionis et in maiore in tertia figura: ideo acceptis illis propositionibus habetur dispositio secunde figure. sed rõ secundi ẽ. quare maior debet poni loco minoris. q2 ad directe concludendũ in secunda figura oportet q idem subiiciatur in conclusione et in minore propositione. s. minor extremitas. et in tertia figura idem subiicitur in maiore. et in opposito minoris. quod debet inferri pro conclusione in secũda figura. Et ad sciendũ ad quem modum fit reductio cognosci potest. vt prius dictum ẽ.

Secundo sciendum q quartus modus tertie figure. s. datisi constat ex vniuersali affirmatiua maiore particulari affirmatiua minore. particularem affirmatiuam concludentibus. et potest probari tripliciter. s. per conuersionem. per expositionem et per reductionem per impossibile. probando ipsum per conuersionem reducitur ad darii minore de datisi conuersa simpliciter et per syllogismũ expositoriũ posset probari eodem modo sicut precedens capiendo vnũ singulare sub medio de quo verificentur ambe extremitates. sed per impossibile potest probari reducẽdo ipsum ad ferio in prima figura capiendo oppositum contradictoriũ conclusionis cum minore inferendo contradictoriũ maioris. et in secunda figura reducitur ad cesare capiendo contradictorium sue conclusionis et maiorem positam loco minoris inferendo contradictorium sue minoris.

Tertio sciendum q bocardo quintus modus constat ex particulari negatiua maiori. et vniuersali affirmatiua minore particularem negatiuam concludentibus. et non probatur per conuersionem reducendo ipsum ad aliquem modum prime figure propter eandem rationem sicut prius dictum est de bocardo. sed potest probari per syllogismum expositorium negatiuũ capiendo vnũ suppositũ medii. de quo negetur maior extremitas. et verificetur minor. in qua dispositione sequitur particularis negatiua conclusio. Et ipsum probãdo per impossibile reducitur ad primũ modũ prime figure capiẽdo contradictoriũ sue conclusionis cũ minore inferendo contradictoriũ maioris. et in secunda figura reducitur ad bocardo capiẽdo contradictoriũ sue conclusionis pro maiore et ma

iorem loco minoris inferendo cōtradictoriū sue minoris.

Quarto sciendū ꝙ ferison sextus modus constat ex vniuersali negatiua maiore: ꝑticulari affirmatiua minori: ꝑticularem negatiuā concludentib⁹. Et ꝑ conuersionem reducitur ad ferio sue minore conuersa simpliciter ⁊ potest ꝓbari ꝑ syllogismum expositorium sicut ꝑcedentes modi: sed ꝑ impossibile reducitur ad darii capiendo contradictoriū sue conclusionis cū minore inferendo contradictoriū maioris: ⁊ i scda figura reducitur ad camestres capiendo ꝯdictoriū sue ꝯclusionis ꝑ maiore: ⁊ maiorem ꝑ minore inferēdo ꝯtradictoriū ne minoris: ⁊ ꝑ h̄ satis patent formatiões ⁊ ꝓbationes modoꝝ tertie figure.

Sed cōtra ꝑdicta arguit̄ ꝑmo sic. Non sequit̄ alicui hoī inest sanitas: oī hoi īest albedo: ergo quedā albedo est sanitas: vel cuidā albedini inest sanitas: ⁊ tñ ibi arguitur in disamis: ergo in eo nō ē bona consequentia. ¶ Scdo sic. Non sequit̄: a quodā hoīe videtur equus ab omni hoīe vr̄ lapis: ergo a quodā lapide vr̄ equus: ⁊ tamē ibi arguit̄ in disamis: ergo in ipo non est formalis ꝯñtia. ¶ Tertio sic. Nō sequit̄: omnis hō est natus: aliquis hō est nascendus: ergo qdā nascendus ē natum: ⁊ tñ ibi arguitur i datisi: ergo. ¶ Quarto sic. Nō sequitur: sortes non est minor sorte: totus sortes est minor sorte: ergͦ aliqd minus sorte non est minus sorte: ⁊ tñ arguit̄ i bocardo: ergͦ ⁊c̄. ¶ Quinto arguit̄ sic. Non sequit̄: nullus homo est ꝓpriū: quidā homo est risibilis: ergͦ risibile non ē ꝓpriū: ⁊ tñ ibi arguitur i ferison: ergo ibi nō ē bona ꝯñtia.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ dr̄ ꝙ ibi nō bñ arguitur i disamis. qꝛ male cōcluditur. sꝫ sic dꝫ concludi: alicui hoī inest sanitas: oī homini inest albedo: ergͦ alicui cui iest albedo iest sanitas. ¶ Ad scdm dr̄: ꝙ ibi sīlr̄ non bñ concludit̄: sꝫ dꝫ sic concludi ergͦ a quo vr̄ lapis vr̄ equus. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ ibi non bene arguitur in datisi: qꝛ ibi fit variatio medii ꝗ̄tum ad supposita pro quibus tenetur: qꝛ homo in maiore supponit ꝑ presentibus ⁊ ꝑteritis tm̄: ad quos restringitur per illd̄ ꝑteritum natus: in minore vero supponit ꝑ ꝑsentibus ⁊ futuris solum ad quos restringitur ꝑ illd̄ futurū nascēd⁹. ¶ Ad quartum dicitur ꝙ in illo syllogismo sortes in maiore supponit pro ipso sorte perfecto: in minore vero supponit pro partibus integralibus eius ad quas restringitur per illud distributiuum totus: iō medium nō tenetur similiter i maiore ⁊ in minore: ideo non bene arguit̄ in bocardo. ¶ Ad quintum dicit̄: ꝙ risibile in predicato minoris illius syllogismi tenetur concretiue ⁊ per respectum ad suum subiectum: in conclusione vero tenetur quodāmodo abstractiue ⁊ ſm se: eo ꝙ subiicitur respectu huius intentionis propriū: ideo non est simplr̄ idem predicatum minoris ⁊ subm conclusionis: nec bene arguitur in ferison: sꝫ ad bene arguendum sic debet concludi: ergo aliquid risibile non est propriū.

¶ Syllogismorum autem concludentium particularem negatiuā tales dantur regule. Nullus syllogismus concludens particularem negatiuā indirecte potest eam concludere directe: ⁊ concludens directe non potest eā concludere indirecte. Item prima figura concludit omnis genere propositionum. s. vniuersalem particularem affirmatiuam ⁊ negatiuam. Secunda figura concludit. vniuersalem negatiuam ⁊ particularem negatiuam. Tertia concludit particularē affirmatiuā: ⁊ particularem negatiuam: vnde versus. Omne genus claudit problemata prima figura. Fitqꝫ negatiue conclusio queqꝫ secunde. Tertia concludit tantūmodo particularem. De modis omniū figurarum isti sunt versus. Barbara celarent dariū ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesomorū: Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. In his quattuor versibus sunt decem ⁊ nouē dictiones decem ⁊ nouem modos trium figurarum designantes: ita ꝙ per primam dictionem intelligitur primus modus prime figure: ⁊ per secundam secūdus: ⁊ sic de aliis. Unde primi duo versus deseruiūt modis prime figure. Tertius vero versus preter eius vltimam dictionem deseruit modis secunde figure: ita ꝙ prima dictio tertii versus deseruit primo modo secunde: ⁊ secunda secundo: ⁊ sic de aliis. Ultima vero dictio tertii versus cū aliis dictionibus quarti versus deseruit modis tertie figure per ordinem. ¶ Sciendum ergo ꝙ per has quattuor vocales. a. e. i. o. intelligunt̄ quattuor genera propositionum: ita ꝙ per hanc vocalem. a. intelligitur vniuersalis affirmatiua: per. e. vniuersalis negatiua per. i. particularis affirmatiua per. o. particularis negatiua. Et in qualibet dictiōe sūt tres syllabe: ⁊ si sit ibi aliquid residuū superfluit: vt postea patebit: ⁊ per primam illarum trium syllabarum intelligitur maior propositio syllogismi: ⁊ per secundam minor: per tertiā conclusio. Verbi gratia: prima dictio scilicet barbara habet tres syllabas in quarū qualibet ponitur. a. ⁊ per. a. ter positū significatur ꝙ primus modus prime figure constat ex duabus propositionibus vniuersalibus affirmatiuis: vniuersalem affirmatiuā directe concludentibus: ⁊ ita itelligitur de aliis dictionibus ſm vocales ibi positas. ¶ Item sciendū ꝙ prime quattuor dictiones primi versus incipiunt ab his consonātibus. b. c. d. f. ⁊ omnes alie dictiones sequentes: ⁊ per hoc intelligendum est ꝙ omnes modi significati per dictionem inchoantem a. b. reducuntur ad primum modum prime figure: ⁊ omnes modi significati per dictionē inchoātem. a. c. ad secundum: ⁊ per. d. ad tertium: ⁊ p. f. ad quartum. Item vbicūqꝫ ponitur. s. i his dictionibus significatur ꝙ propositio intellecta per vocalem precedentem imediate debet conuerti simpliciter: ⁊ propositio intellecta per vocalem imediate precedentem istam litteram. p. debet cōuerti per accidens. Ubicūqꝫ autē ponitur. m. significatur ꝙ debet fieri transpositio in premissis. Est. n. trāspositio facere de maiori minorem ⁊ econuerso. Et vbicūqꝫ ponitur. c. significatur ꝙ modus intellectus per dictionem illam in qua ponitur debet reduci per impossibile preterquā si esset in principio dictiōis: vnde versus. Simpliciter verti vult. s. p. vero per acci. M. vult trāsponi. c. per impossibile duci. Seruat maiorē variatqꝫ secunda minorē. Tertia maiorem variat seruatqꝫ minorem. Asserit. a. negat. e. sūt vniuersaliter ambe. Asserit. i. negat. o. sūt particulariter ambe. Et qꝛ Aristoteles in prioribus ostendit coniugationes in quibus nō

sequitur conclusio ex premissis esse inutiles per inuentionem terminorum in quibus non tenet huiusmodi coniugatio: ideo vtilis est inuentio talium terminorum. Ubicunque igitur fiat inutilis coniugatio contra regulas syllogismorum prius assignatas accipiendi sunt duo termini. s. due species cum suo genere: vt homo asinus animal: vel duas species cum proprio alterius: vt homo asinus risibile: vel unam speciem cum suo genere et suo proprio: vt animal homo risibile. Uel aliter accipiendi sunt duo termini: vt. s. due species sub vno genere: vt homo asinus animal: vel duo termini quorum alter de altero predicatur siue conuertibiliter siue non cum extraneo vtrique: vt homo risibile lapis: vel homo animal lapis. Uel accipiendi sunt duo termini quorum alter de altero predicetur siue conuertibiliter siue non cum superiori ad vtrunque: vt homo risibile substantia: vel homo animal substantia. Per hanc enim regulam disiunctiuam cuicunque generi applicetur siue substantie siue quantitati siue alicui aliorum semper inueniuntur termini: per quos inutilis coniugatio demonstrabitur non tenere: et tales terminos Aristoteles appellat in prioribus terminos in quibus non sequitur conclusio. In his enim inuenitur instantia: et est inuenire instantias accipere terminos in quibus non est ex acceptis terminis facere coniugationem: in qua premisse sint vere et conclusio falsa: manente eadem qualitate et quantitate propositionum. Uerbi gratia: Nec est inutilis coniugatio: nullus asinus est homo: nullum rationale est asinus: ergo nullum rationale est homo: et isti sunt termini in quibus omni: contra coniugationem hanc inutilem accipiuntur termini in quibus, nulli per secundum membrum regule: vt homo risibile asinus: et arguitur sic: nullus asinus est homo: nullum risibile est asinus: ergo nullum risibile est homo. Ecce premisse sunt vere et conclusio est falsa: et sic manifestatur virtus argumenti cum ostenderet supra quam conclusionem potest et supra quam non potest: quod fit in argumentatione seruata in eadem qualitate et quantitate propositionum et manente eadem figura in vtraque coniugatione inutili siue falso sillogismo.

Postquam auctor determinauit supius de omnibus modis et figuris syllogismorum in speciali. Hic consequenter ad maiorem intellectum precedentium ponit aliqua notabilia primo ponens talem regulam de modis particularibus negatiuis. Quod nullus syllogismus concludens particularem negatiuam directe potest eam concludere indirecte. neque conuersio: concludens eam indirecte potest concludere directe. Cuius ratio est: quia particularis negatiua non potest conuerti in terminis: sed solum per contrapositionem: in qua conuersione non remanent simpliciter termini prime propositionis. Sed omnes syllogismi concludentes aliquam affirmatiuam vel negatiuam vniuersalem per conuersionem sue conclusionis possunt inferre indirecte conuertentem sue conclusionis sicut declaratur in prima potestate syllogismorum.

Primo sciendum quod sex sunt potestates syllogismorum que sunt naturales proprietates syllogismi. Prima est posse plura concludere: vt quando syllogismus infert conclusionem que potest conuerti potest inferre conuertentem eius que sequitur ad suam principalem conclusionem: et si plures propositiones sequantur ad illam conclusionem potest vltra principalem conclusionem inferre plures conclusiones. Secunda potestas est ex falso posse concludere verum: sed ex veris non nisi verum: exemplum primi: vt omnis lapis est animal: omnis homo est lapis: ergo omnis homo est animal. Tertia potestas est posse concludere circulariter aliquam premissarum: quod fit capiendo conclusionem vnius syllogismi conuersa cum vna premissarum ad inferendum alteram premissam. Quarta est posse concludere conuersiue capiendo oppositum conclusionis vnius syllogismi facti cum vna premissarum ad inferendum oppositum alterius premisse. Quinta potestas est posse concludere per impossibile: quod fit capiendo contradictorium conclusionis probande cum vna premissarum manifeste vera ad inferendum vnum manifeste falsum: ex cuius falsitate sequitur falsitas contradictorii conclusionis probande. Sexta potestas est posse concludere ex oppositis: vt quando fit syllogismus ex duabus premissis contrariis vel contradictoriis inferens negationem eiusdem de seipso: et de istis ad longum videtur in secundo priorum.

Secundo sciendum pro comparatione figurarum inter se quod prima figura concludit omnia genera propositionum. s. vniuersale particulare affirmatiuum et negatiuum: sicut patet in quattuor modis directe concludentibus prime figure. Sed secunda figura solum concludit tria genera. s. vniuersale particulare et negatiuum: et non concludit affirmatiuum propter causam predictam in secunda figura. Tertia figura etiam concludit tria genera tantum. s. affirmatiuum et negatiuum et particulare: et non potest concludere vniuersale: propter causam predictam in tertia figura: et quia perfectius est concludere vniuersalem affirmatiuam quam vniuersalem negatiuam: et iterum perfectius est concludere vniuersalem negatiuam quam particularem affirmatiuam vel negatiuam: ideo prima figura est perfectior secunda: et secunda perfectior tertia.

Tertio sciendum pro declaratione omnium modorum trium figurarum: quod trium figurarum sunt decem et nouem modi: nouem prime figure: quattuor secunde: et sex tertie: quorum nominatio ordo et numerus in his versibus continentur. Barbara celarent darii ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesomorum. Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. Et in qualibet dictione ratione syllogismi sunt tres syllabe: et si sint plures hoc solum est ad perfectionem metri. Et vocalis prime syllabe significat maiorem premissam qualitatem et quantitatem eius: et secunda vocalis significat minorem. tertia conclusionem. Unde per a intelligitur vniuersalis affirmatiua: per e. vniuersalis negatiua. per i. particularis affirmatiua. per o. particularis negatiua.

Quarto sciendum quod predictorum modorum quattuor primi modi prime figure sunt perfectiores et incipiunt per has quattuor consonantes b. c. d. f. que in ipsis significant ordinem ipsorum. sed alii modi reducuntur ad istos quattuor: et iste consonantes in aliis modis significant reductionem ipsorum: ita quod omnes modi incipientes per b. reducuntur ad barbara per c. ad celarent per d. ad darii. per f. ad ferio. Item in predictis dictionibus cum ponitur s. significatur quod propositio intellecta per vocalem precedentem debet conuerti simpliciter in reductione talis sillogismi. Et per p. designatur quod debet fieri conuersio per accidens. Et m. designat transpositionem premissarum. et c. significat reductionem per impossibile: nisi ponatur in principio dictionis: iuxta illos versus. Simpliciter verti vult s. p. vero per acci. M. vult transponi. c. per impossibile duci. Residuum textus videlicet. Et quia Aristoteles etc. vsque ad finem tractatus huius, quia per se satis clarus est: ideo non indiget alia explanatione.

Contra predicta arguitur primo sic. Celarent potest concludere par

ticularem negatiuam directe ⁊ indirecte: ergo male dr: ꝙ nullus syllogismus concludens particularem negatiuam directe potest eam concludere indirecte. ¶ Secundo sic. Nulla pars est vniuersalis cum vniuersale ⁊ totum idem sint. sed quelibet conclusio prime figure est pars respectu maioris premisse: ergo nulla est vniuersalis: sed debet dici particularis: ⁊ sic prima figura non concludit vniuersalẽ. ¶ Tertio sic. Extremitates in ꝯclusione vniuntur eo mõ quo vniuntur in premissis cum medio: sed in darapti i tertia figura extremitates vniuntur vniuersaliter cum medio ergo eodem modo possunt vniri in cõclusione: ⁊ potest ibi concludi vniuersaliter. ¶ Quarto sic. Unitas syllogismi sumitur ab vnitate ꝯclusionis: ergo vnus syllogismus habet tm̃ vnam conclusionem ⁊ non potest plura concludere sicut dictum est. ¶ Quinto sic. In omni consequentia cõsequens includitur in antecedente: sed verum non includitur in falso: ergo ex falsis non potest concludi verum.

Ad argumenta.

Ad primum dicitur: ꝙ lꝫ celarent ex cõsequenti cõcludat particularem negatiuam directe ⁊ indirecte: tamen primo ⁊ per se concludit vniuersalem negatiuã. ¶ Ad secundũ dicitur ꝙ nulla dicitur vniuersalis respectu sui totius. sed bene dicitur vniuersalis respectu suarum partiũ: ⁊ hoc modo conclusio vniuersalis prime figure dicit particularis sm modum respectu maioris premisse: sed bene dicitur vniuersalis respectu suarum singularium ratione sui subiecti distributi. ¶ Ad tertium dicitur: ꝙ lꝫ in darapti extremitates vniantur vniuersaliter cuꝫ medio vniuersalitate medii quod distribuitur. nulla tamen vnitur cum ipso vniuersaliter ex parte sui: q2 nulla extremitas ibi distribuitur ratione cuius nulla potest distribui in ꝯclusiõe. ¶ Ad quartum dicitur: ꝙ licet vnius syllogismi sit tantũ vna principalis conclusio: tamen possunt esse plures minꝰ principales que inferuntur in virtute prime conclusiõis: ideo omnes ille se habent per modum conclusionis q̃tuꝫ ad virtutem qua inferũtur: licet varientur materialiter q̃tum ad numerum propositionum. ¶ Ad quintum dr: ꝙ licet verum nõ includatur in falso ratione forme falsitatis: tamen includitur ratione materie. s. terminoꝛ vel propositionum quibus inest falsitas. ⁊ sic in falso põt includi verũ. ⁊ hec de syllogismo simpliciter dicto pro nunc sufficiant.

¶ Tractatus quintus de syllogismo dyalectico incipit.

r Atio dicitur multis modis. Primo enim modo idem est quod diffinitio vł descriptio: vt hic. Uniuoca sunt quorũ nomen est commune ⁊ ratio substãtie sm illud nomen est eadem. Alio autẽ modo idẽ est quod quedam virtus anime. Alio modo ideꝫ quod oratio ostendens aliquid: sicut sunt propositiones vel rationes disputantium. Alio modo idẽ est quod forma materie: vt in cultello ferruꝫ ẽ materia: dispositio vo inducta in ferro est forma. Alio modo idem est quod essentia cõmunis predicabilis de pluribus: vt eẽntia generis vel speciei vel differentie. Alio autem modo idem quod medium inferens conclusionem: ⁊ hoc vltimo modo sumit ratio in diffinitione argumenti. Unde versus.

Diffinit virtutem ostendit forma vel esse.
Est medium ratio per quod concluditur ergo.

¶ Iste est quintus tractatus summularum magistri Petri hispani in quo ipse postq̃ꝫ in quarto tractatu determinauit de syllogismo simpliciter dicto sm suam formã non contracto ad aliquam materiam specialem. Hic cõsequẽter determinat de syllogismo dyalectico qui est syllogismꝰ contractus ad materiam probabilem. Et ratio ordinis est quia i rebus artificialibus siue sint entia realia siue rationis vnũquodqꝫ habet prius cognosci sm suã formaꝫ q̃ꝫ ꝙ illa forma contrahatur ad materiam aliquam. sicut domificator prius cognoscit formam domus sm se q̃ꝫ applicet eam ad determinatam materiam. Et q2 syllogismus aliquo modo est ens artificiale. s. ens rationis: ideo cõueniẽter determinatum est prius de syllogismo simpliciter qui se habet per moduꝫ simplicis q̃ꝫ de syllogismo contracto ad aliquam materiam qui se habet per modũ compositi.

Primo

sciendum ꝙ syllogismus tripliciter cõtrahitur ad materiam. Uno modo ad materiam necessariam que est naturalis materia: ⁊ sic est syllogismus demonstratiuus. Secundo modo ad materiam probabilem que est materia contingens vel capta sub mõ cõtingentis: ⁊ sic est syllogismus dyalecticus. Tertio modo ad materiam apparentem que est: quandoqꝫ materia remota inquantum habet similitudinem quãdam cum materia probabili: ⁊ sic est syllogismus sophisticus: ⁊ q2 materia naturalis est perfectior materia probabili: ⁊ probabilis apparenter probabili: ideo syllogismus demonstratiuus est perfectior dyalecticoꝛ similiter dyalecticus sophistico. Sed petrus hispanus non facit mentioneꝫ de demõstratiuo syllogismo: eo ꝙ est introductor iuuenum: de quo tamen determinat Aristo. in libro posteriorum. Sed Petrus hispanus facit mentionem de dyalectico ⁊ sophistico: ideo iste tractatus conuenienter ordinatur post tractatum de syllogismis: ⁊ ante tractatum de fallaciis.

Secundo

sciendum est ꝙ propitum subiectum huius tractatus est syllogismus dyalecticus: eo ꝙ de ipso principaliter hic intẽditur: ⁊ omnia hic considerata habent reductionem ad ipsum: ⁊ est adequatus scientie huius tractatus: ⁊ lꝫ ista scientia nominetur a loco: tamen hoc non est tanq̃ꝫ a proprio subiecto: sꝫ tanq̃ꝫ a pricipio sui subiecti: q2 locus in quo fundatur syllogismus dyalecticus est principium syllogismi dyalectici ⁊ sub tali ratione hic cõsideratur de locis. Et per hoc pꝫ: que sit causa materialis huius tractatus. Et etiam per ħ habetur causa finalis eius que est perfecta cognitio syllogismi dyalectici: ⁊ eius causa efficiens dicta est prius. Et eius causa formalis est modus procedendi: qui est diffinitiuus: diuisiuus: ⁊ exemplorum positiuus. Sed forma tractatus est diuisio huius quinti tractatus per partes. Unde hic prius determinatur de syllogismo dyalectico in cõmuni: deinde in speciali ostendendo quomodo fit sꝫ diuersos locos particulares. Et q2 in diffinitione argumẽti ponitur ratio: ideo auctor prius ostendit multiplicitatẽ eius.

Tertio

sciendum ꝙ sex modis sumitur ratio. Primo modo sumitur pro diffinitione rei: vt sumitur in diffinitione equiuocorum cum dicitur sm illud nomen ratio substantie est diuersa. Secundo modo capitur ratio pro intellectu vt idem est quod itellectus: ⁊ sic diffinitur ab Isaac. Ratio est anime intelligibilis virtus faciens currere causam in causatum. Tertio modo sumitur pro argumentatione: et est oratio ostendens aliquid de alio. Quarto modo sumitur pro forma partis que est forma materie. Quinto modo capitur pro forma totius que est essentia ꝑdicabilis de multis vt essentia generis vel speciei. Sexto modo capitur pro medio probatiuo conclusionis: de quo erit postea ad propositum in diffinitione argumenti qui modi in his versibus continentur. Diffinit. virtus: ostendit forma: vel esse. Est medium ratio: per quod concluditur ergo.

Quarto

sciendum ꝙ istorum modorum sic potest haberi sufficientia: q2 ratio sumitur ab ħ quod est ratiocinari: vel ergo sumitur pro ipsa ratiocinatione: ⁊ sic est tertius modus: vel pro principio ratiocinationis vel discursus: ⁊ hoc est dupliciter: q2 vel est principium efficiens principale discursus: ⁊ sic est secundus modus: vel instrumentale tm̃: ⁊ hoc ẽ dupliciter: q2 vel sumit

formaliter inq̃tum est principium discursiuum: et sic est sextus modus: vel sm id qd est: et hoc est dupliciter: quia vel est principium completum: et sic est primus modus: vel incompletum. et hoc dupliciter. quia vel se habet per modum partis: et sic est quartus modus: vel per modum totius: et sic est quintus modus.

Sed contra predicta arguitur primo sic: si ratio idem esset qd diffinitio sequeretur qd asinus haberet rõnem: cũ asinus habeat diffinitionẽ: sz illud qd habet rõnez est rõnale. g asinus est rõnalis. qd est falsum. ¶ Secudo sic. idẽ nõ facit hoiem cõuenire et differre respectu eiusdẽ. sz p intellectũ hõ cõuenit cũ angelo: et ab eo differt p rõnẽ. g intellectus. et rõ non sunt idez. ¶ Tertio sic: effectus rõnis nõ ẽ rõ: sz argumentatio est effectus rationis. g non est ratio. ¶ Quarto sic: si forma materie eẽt ratio: vel esset ratio materie vel compositi: sed nullius est dicendum. qz differt ratione ab vtroqz. g ratio nõ debet sumi p forma materie. ¶ Quinto sic: essentia rei forma materie: et diffinitio rei idem realiter importãt. ergo quintus modus rõnis male distinguitur a primo et quarto.

Ad agumẽta. Ad primum istorum dr. qp si capiatur ratio pro virtute intellectiua aie: sic omne habens rõnem est rationale. sed nõ si capiatur pro oratione que explicat esse rei: vt sumitur in primo modo: ideo lz asinus hoc modo habeat rationem: non tñ est rationalis. ¶ Ad secundũ dr. qp lz idẽ sub eadẽ ratione non facit hoiem conuenire et differre respectu eiusdez. tamen bñ sz diuersas rõnes: et sic intellectus hominis inq̃tum est simplicis apprehensiuus facit hoiez conuenire cũ angelis: et inq̃tũ est discursiuus facit eam differre ab ipsis: et sic facit eum cõuenire et differre sm diuersos act9. ¶ Ad tertiũ dr. qp lz argumentatio non sit ratio vt sumit pro intellectu qui essentialr ratio dr. argumẽtatio tñ participatiue vocat aliq ratio eo qp est effectus rõnis. ¶ Ad quartum dr. qp lz forma mãe non sit rõ completa mãe vl compositi: est tñ ratio vtriusqz p modũ principii: sz mãe per modũ principii finalis: et est principiũ formale compositi. ¶ Ad qntuz dr. qp ratio in quinto modo sumit pro forma totius sm se: et in primo modo pro ratione explicante formã totius: et in quarto modo p o forma partis: vt dictum est: ideo illi modi adinuicem distinguuntur.

¶ Argumentum est ratio rei dubie faciens fidez idest medium probans conclusionem. Conclusio enim debet confirmari per argumentum. Est autem conclusio argumento vel argumentis approbata propositio: sed antequaz probetur est dubitabilis: et tunc est idem quod questio. Questio enim sic diffinit. Questio est dubitabilis ppositio. Medium autem est quod habet duo extrema.

¶ Postq̃z auctor posuit distinctionẽ modorũ rationis ad elicendũ membrum qd ponitur in diffinitione argumenti. Hic cõsequenter determinat de argumento: ipsum primo sic diffiniens. Argumentuz est rõ rei dubie faciens fidẽ. et explicat cũ dicit id est mediũ pbans pclonẽ q̃ dz cõfirmari per argumentũ. In qua diffinitione ponitur ratio loco generis. Ratio enim dicit tã de medio syllogismi demonstratiui q̃z etiã sillogismi dyalectici. Et argumentũ nõ dr de medio sillogismi simpliciter. Deinde ponitur rei dubie faciens fidem. ad drñaz medii sillogismi simplr qui nõ est pbatiuus nec demonstratiuus inq̃tum huiusmõi. nec facit fidẽ de pclusione. sed solum hz necessitatẽ inferendi cõclusionem et non probandi ipsam.

Primo sciendum qp argumentum potest capi dupliciter. Uno modo p ipsa intentione que attribuitur termino pbatiuo alicuius conclusionis. Alio modo pro re subiecta intẽtioni q̃ est ille terminus siue mediũ pbatiuũ conclusionis. Hic aũt nõ diffinitur argumẽtum p re subiecta intentioni sm se nec p intentione sm se sed pro intentione concreta rei: vel pro re subiecta intentioni sm qp sibi subiecta est: et diffinitur pro toto cõposito sm rationem ex re et intentione: et ita se habet per modũ materialis: intentio vero per modum formalis sub quo illud materiale diffinitur: et sic pz qd sit diffinitũ in hac diffõne.

Secundo sciendum qp medium ratio et argumentum idem sunt sm rẽ: sed differunt sz rationem superioris et inferioris: qz dicitur medium inq̃tum habet duo extrema et est vnitiuum extremorum sz aliquem modum. Sed tale medium dicitur ratio inq̃tuz est instrumentum intellectus vel rationis ad inferendum aliquam conclusionem: sed idem medium dicitur argumentum inq̃tum habet vim probatiuam respectu conclusionis. quam addit vltra virtutem illatiuaz. ratione cuius dicitur argumentum quasi arguens mentem. qz per illaz virtutem aliquo modo cogit mentem ad concedendum cõclusionem. Et prouenit illa virtus probatiua propter habitudinem medii ad extrema que est notior intellectui q̃z habitudo extremitatum inter se. et cum intellectus apprehendit illam habitudinem vel conuenientiam extremorum cum medio esse necessariam cogitur simpliciter assentire cõclusioni. et cum ipsa cognoscitur vt ptingens intellectus assentit probabiliter tñ. et per hoc pz quomodo medium. et rõ se habent per modum superiorum ad argumentum.

Tertio sciendum est qp fides dupliciter accipitur. Uno modo pro assensu vel credulitate itellectus circa aliquid credibile. ppter auctoritatẽ aut amorem prime veritatis ipsum reuelantis. et sic est virtus theologica. que per argumentum non acquiritur. et hoc modo non capitur in diffinitione. Alio modo capitur fides pro assensu intellectus ad aliquam conclusionem mediante ratione probabili. et sic est credulitas qua itellectus credit cõclusionem esse veram per aliquod argumentũ. et hoc modo argumentũ est faciens fidem de re dubia eo qp habet virtutem probatiuam conclusionis. per quam facit intellectum credere conclusioni que prius erat dubia. ideo bene dicitur medium probans conclusionem.

Quarto sciendum qp pclusio questio propositio et enunciatio sic inter se differunt. qz enunciatio dicitur conclusio prout est argumento vel argumentis approbata propositio. et tunc accipitur tanq̃z certa. sz dicitur anteq̃z probetur questio et est adhuc dubia. Est. n. questio dubitabilis propositio. vel est propositio sumpta cum signo interrogatiuo. Sed dicitur propositio prout potest poni pro alio. s. pro conclusione inferenda. et qz argumentum facit cognitionem propositionis que prius erat dubia. et postea cum probatur dicitur conclusio. ideo bene dicitur argumentum ratio rei dubie faciens fidez idest medium probans conclusionem.

Sed contra predicta arguitur primo sic. Idez non diffinitur per seipsum. sed argumentum et ratio idem sunt sm rationez vltimo modo captam vt hic accipitur. ergo male diffinitur argumentum per rationem. ¶ Secundo sic. De re certa bene fit argumentum. vt de ista propositione. deus est. que ẽ certissima: et tamen illud non est rei dubie faciens fidem. ergo contra diffinitionem. ¶ Tertio sic. Locus dyalecticus. et etiam syllogismus dyalecticus est ratio rei dubie faciens fidem. et tamen nullum eorum est argumentum. ergo ista diffinitio non conuenit soli diffinito. ¶ Quarto sic. In illo syllogismo. omnis lapis est animal. omnis homo est lapis. ergo omnis homo est animal. tertia propositio est conclusio. et tamen non est probata argumento vel argumentis. quia falsum non est medium probatiuum veri cuz sit ignotius ipso. ergo male diffinitur conclusio. ¶ Quinto sic. Omnis ppõ est vera vel falsa. sed qd non est vera vel falsa determinate. vt dicẽdo vtrũ sor. currit. nõ significat determinate verũ vel falsũ. g male dr. qp qd est dubitabilis ppõ.

Ad argumenta Ad primū dicitur: ꝙ lꝫ argumentum ꝛ ratio idē sūt sm̄ rem: tamen differunt ratiōe: ꝛ ex ea parte qua differūt ratio est cōmunior ꝛ notior argumento: ideo argumentuꝫ bene diffinitur per rationem scientie per medium. ¶ Ad secundum dicitur: ꝙ argumentum non facit fidē de re certa: inquantum certa sed inq̄ntuꝫ ponitur sub modo dubii ꝛ per modum questionis: ideo semper facit fidem de re dubia siue sm̄ rem siue sm̄ modum. ¶ Ad tertiuꝫ dicitur ꝙ locus dyalecticus non facit imediate fidem de re dubia: sꝫ mediate inq̄ntum in ipso fundatur argumentuꝫ: ꝛ syllogismus dyalecticus non facit fideꝫ conclusionis ratione sui: sed ratione sui medii in quo est virtus probatiua conclusionis: ideo solum argumentum per se ꝛ imediate facit fidem de conclusione. ¶ Ad quartum dicitur: ꝙ lꝫ i illo syllogismo sit conclusio syllogismi simpliciter: non tamen ibi est conclusio syllogismi probatiui pro qua solum hic diffinitur conclusio. ¶ Ad quintum dr̄: ꝙ lꝫ questio formaliter accepta sub modo questionis non sit vera vel falsa: tamen q̄ntum ad suum materiale cui additur signuꝫ interrogatiuum significat verum vel falsum: ideo bene dicit materialiter propositio: ꝛ additur dubitabilis ad explicanduꝫ formale eius quod est acceptio eius sub modo questionis ꝛ dubii.

¶ Argumentatio est argumenti per orationē explicatio: idest oratio explicans argumentū. Differt autem argumentum a medio ꝛ argumentatione: q̄ꝛ medium dicitur: eo ꝙ habet duo extrema. Argumentum autem addit super medium virtutem probandi conclusionem. vnde ad hoc ꝙ sit argumentum exigitur ꝙ sit medium ꝛ ꝙ habeat virtutem probandi conclusionem. Argumentatio autem dicitur oratio totalis composita ex pmissis ꝛ conclusione: ꝛ in illa manifestatur virtus argumenti. aliquando enim totalis oratio potest inferre vniuersalem affirmatiuam. Aliquando non nisi particularem affirmatiuam. aliquando non nisi vniuersalē negatiuam. Aliquando vero non nisi particularem negatiuam. Et sic manifestatur tota virtus argumenti cum ostendit supra quam conclusionem potest ipsum argumentum ꝛ supra quam non potest: quod idem fit in argumentatione vt supra patuit argumentationis quattuor sunt species. s. syllogismus inductio: entimema ꝛ exemplum.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de argumēto quod ē principium argumentationis. Hic cōsequenter determinat de ipsa argumentatione: ipsam primo sic diffiniēs. Argumētatio est argumenti per orationem explicatio. In qua diffinitione ponitur explicatio loco generis. Et ponitur argumenti per orationem ad differentiam diffinitionis que est explicatio diffiniti: ꝛ ad differentiam orationum cathegoricarum ꝛ ypotheticarum quibus non conuenit explicare virtutem argumenti. Et huius diffinitionis sic pōt dari ratio: q̄ꝛ argumentatio dicitur totalis oratio composita ex premissis ꝛ conclusione: sed in tali oratione manifestatur vi̇tus argumenti: q̄ꝛ aliqua totalis oratio infert vniuersalem affirmatiuam. Et in hoc explicatur ꝙ medium eius habet virtutem probandi ꝛ inferendi vniuersalem affirmatiuam: alia vero vniuersalem negatiuam: alia particularem affirmatiuam: alia particularem negatiuam: ꝛ in hoc manifestatur virtus argumenti: quia in illis argumētationibus medium habet diuersam virtutem probandi ꝛ inferendi conclusionem.

Primo sciendum ꝙ argumentatio ꝛ argumentuꝫ sic inter se differunt: q̄ꝛ argumentum ē medium habens virtutē inferendi ꝛ probandi ꝯclusionē aliquam. sed argumentatio est ōr̄o que explicat talē virtuteꝫ ipsius argumenti. Sicut. n. diffinitio explicat ip̄m diffinitum resoluendo ipsuꝫ per sua pn̄cipia. s. per gen⁹ ꝛ dr̄aꝫ: ita similiter argumentatio explicat virtutē argumēti ostēdendo q̄uo mediū hꝫ ꝯuenientiam ꝛ habitudinē ad maiorem extremitatē ꝛ minorē: ꝛ q̄uo extremitates habent conuenientiaꝫ cuꝫ medio: per quā conuenientiaꝫ cognoscitur virtus medii qua possunt vniri extremitates inter se ꝛ per quam potest inferri ꝛ probari conclusio.

Secundo sciendū ꝙ argumentatio duplr̄ capitur. Uno mō gn̄aliter pro ōī ōr̄one i qua est antecedēs ꝛ ꝯn̄s ꝛ mediū illatiuū ꝯclōnis. Et hoc modo se extendit ad quēlibet modū argumentatiōis. Alio modo capit̄ specialiter soluꝫ pro argumētatione ꝓbatiua: cuius mediū habet virtutem illatiuam ꝛ probatiuaꝫ respectu conclusionis. Et sic in diffinitiōe preposita diffinitur argumentatio ꝓbatiua: ꝛ non diffinitur ibi argumentatio cōmuniter accepta pro quacunqꝫ oratione illatiua cōclusionis. Et huius ratio est: q̄ꝛ sicut in hoc libro nō habet cōsiderari syllogismus in tota communitate ei⁹ sꝫ cōsiderat̄ spāliter de syllogismo dyalectico qui probatiuus est. ita similiter nō hꝫ h̄ cōsiderari argumentatio in tota communitate eius: sed soluꝫ argumentatio probatiua.

Tertio sciendū ꝙ argumētatōis quattuor sunt species. s. syllogismus: inductio entimema ꝛ exemplū. Quarum sic habetur sufficiētia: q̄ꝛ in omni argumentatione proceditur ab antecedente ad consequens: vel ergo ibi ē processus a toto vel a parte: si a toto siue vniuersali hoc est dupliciter: vel in antecedente sunt due p̄misse simul disposite in modo ꝛ figura. ꝛ sic est syllogismus: vl' ibi est vna premissa tm̄: ꝛ nō fit dispositio in modo ꝛ in figura in antecedente: ꝛ sic est entimema. In hoc eni cōueniūt syllogismus ꝛ entimema: q̄ꝛ in vtroqꝫ fit ꝓcessus a toto ad p̄teꝫ: siue ab vniuersali ad particulare. Sed si fiat processus a parte hoc est dupliciter: vel fit a singularibus ad vniuersale: ꝛ sic est inductio: vel ab vno singulari ad aliud singulare: ꝛ sic est exemplū.

Quarto sciendum ꝙ ista diuisio argumentatiōis non est diuisio generis in suas species: q̄ꝛ diuisum non conuenit equaliter membris diuidentibus: sed est diuisio analogi in sua analogata: eo ꝙ argumentatio dicitur de ipsis quattuor sm̄ prius ꝛ posterius: ꝛ ratio est quia argumentatio dicitur ab hoc ꝙ est arguere mentē ad assentiendum conclusioni que infertur. sed hoc per se p̄mo conuenit syllogismo: ꝛ non aliis speciebus argumētationis: nisi inquantum in ipsis est aliquo modo virtus syllogismi. Ratione cuius alie species a syllogismo sumunt rationem argumentationis ab eo.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic. argumētatio ꝛ argumētū differūt sicut concretum ꝛ abstractū: q̄ꝛ cōueniunt in principio dictiōis ꝛ differūt i fine: sꝫ abstractū nō hꝫ explicare cōcretū ergo argumētatio nō ē argumēti explicatio. ¶ Scdo sic. syllogism⁹ ꝓcedēs ex manifeste falsis est argumētatio: cuꝫ sit sub vna spē argumētatiōis. ꝛ tū nō ē explicatio argumētorum in eo nō sit mediū hn̄s virtutē ꝓbādi cōclusioneꝫ: ergo male ponit̄ diffō argumētatiōis. ¶ Tertio sic. argumētatio dr̄ quasi arguēs mētē: sꝫ tota ōr̄o cōposita ex premissis ꝛ cōclusione nō arguit mentē: q̄ꝛ hoc solū conuenit antecedēti. ergo male dicit̄ ꝙ argumētatio est totalis oratio cōposita ex premissis ꝛ conclusione. ¶ Quarto sic. in primo topicoꝝ solū enūerant̄ due spēs argumentatiōis. s. syllogism⁹ ꝛ iductio. ergo hic male ponūt̄ q̄ttuor. ¶ Quinto sic. spēs inter se opposite non reducunt̄ vna ad aliaꝫ: vt hō ꝛ equ⁹: sꝫ oēs spēs argumētatiōis a syllogismo reducūt̄ ad syllogismū: ergo nō sūt spēs siue modi ab eodē distincti.

Ad argumenta. Ad pmũ dr. q̄ lʒ argumẽtatio ⁊ argumẽtũ ꝯueniãt in pncipio dictiõis ⁊ differũt in fine: nõ tñ cõueniunt in re significata: q: argumentũ significat mediuʒ argumentationis: ⁊ argumentatio totã orõnẽ cõpositam ex premissis et cõclusione: ideo nõ differunt solũ sicut cõcretũ ⁊ abstractũ ratione cuius vnum potest esse explicatio alterius. ¶ Ad secundũ dr. q̄ syllogismus procedens ex manifeste falsis nõ est argumentatio ꝓbatiua: de qua solũ intelligit in hac diffõne: sʒ solũ est argumẽtatio illatiua. ¶ Ad tertiuʒ dr. q̄ tota oratio cõposita ex premissis ⁊ conclusione bene arguit mentẽ sm partem eius ⁊ respectu añtis. ⁊ hoc capiendo tota collectiue pro perfecta: q: si caperet tota distributiue vt est idem quod quelibet pars: sic tota oratio composita ex premissis ⁊ cõclusione non arguit mẽtẽ sed vna pars tñ. ¶ Ad quartum dicitur. q̄ Aristoteles in pmo topicorum sub syllogismo cõprehendit entimema: ⁊ sub inductione exẽplũ. ¶ Ad quintum dr. q̄ lʒ alie species ꝗ̃tũ ad virtutem inferẽdi ad sillm reducantur: nõ tamẽ ꝗ̃tum ad formam arguendi: ideo sunt spẽs a syllogismo distĩcte.

¶ Diffinitio aũt syllogismi dicta est prius. Inductio est a singularibus sufficienter enumeratis ad vniuersale progressio: vt sortes currit: plato currit: ⁊ sic de singulis: ergo omnis homo currit.

¶ Postq̃ auctor superius determinauit de argumẽtatione in cõi tam diffinitiue q̃ diuisiue ipsaʒ diuidẽdo p suas species. Hic ꝯñr determinat de speciebus eius. Et q: diffinitio syllogismi est posita sufficienter in quarto tractatu: q: per illã diffinitionem potest diffiniri syllogism⁹ simplr remota illa particula ⁊ concessis: ⁊ etiaʒ syllogismus dyalecticus posita eadẽ particula: vt dicendo: syllogismus est orõ in qua qbusdã positis ⁊ concessis necesse est aliud accidere p ea q̃ posita sunt: ⁊ concessa: ideo auctor se excusat de speciali determinatione syllogismi: q: diffinitio eius data est prius. Ideo inter alias spẽs argumentatiõis primo determinat de inductiõe: q: est aliquo modo perfectior aliis.

Primo sciendũ q̄ sic diffinit inductio. Inductio est ꝑgressio a singularibus ad vlẽ ꝓbandũ. vt sortes currit: plato currit: ⁊ sic de aliis. ergo ois hõ currit. In qua diffinitiõe ponit ꝑgressio loco generis. ⁊ capit ibi similitudinarie ꝑgressio p similitudinem ad motuʒ progressiuũ aialis: q: sicut ille mot⁹ fit ꝓponẽdo pedem pedi: sic ille motus rõnis. i. progressio fit capiendo vnum singulare post aliud: ideo ibi capit ꝑgressio ꝓ motu ratiõis. Deinde ponitur a singularibus ad drñam syllogismi ⁊ entimematis que procedũt ab vlibus ad singularia. ⁊ subiũgitur ad vlẽ ad drñam exẽpli quod ꝓcedit ab vno singulari ad aliud: ⁊ nõ ad vlẽ. Ex qua diffinitione pʒ q̄ inductio ⁊ descensus aliquo modo opponunt: quia descensus ẽ ab vniuersali ad particulare: inductio vero econtra.

Secundo sciẽdũ q̄ singulare duplr sumit. Uno mõ spãliter solũ ꝓ indiuiduo determinato. Aliomõ gñaliter ꝓ quolibʒ inferiori alicui⁹ superioris: ⁊ hoc mõ spẽs alicui⁹ vlis possũt dici singularia generis. q: lʒ non sint singularia simplr. sunt tñ singularia in respectu: ⁊ hoc mõ sumit singulare in diffinitione. ⁊ etiaʒ capit vlẽ generaliter ꝓ quolibet superiori: ⁊ non fit ꝓcessus ad vlẽ idefinite acceptũ: q: ibi non est proprie inductio: sortes currit plato currit: ⁊ sic de aliis. ergo hõ currit: sed debet fieri processus ad vlẽ vliter sumptũ: qđ est vlẽ sm rem ⁊ modũ simul: vt concludẽdo. ergo omnis homo currit.

Tertio sciendũ q̄ duplr potest fieri inductio. Uno mõ enumerãdo aliqua singularia tñ ⁊ non oia: vt dicẽdo. sortes currit. plato currit. ergo ois hõ currit. ⁊ hec inductio nõ est ꝯñtia necessaria: q: antecedẽs põt esse verum ꝯñte existente falso. sed est probabilis tñ. Alio mõ fit inductio enumerando omnia singularia simul. ⁊ adhuc potest fieri dupliciter. Uno modo enumerãdo omnia singularia in propria forma cum illa particula. ⁊ non sunt plura. Alio modo enumerando aliqua singularia in propria forma ⁊ cõprehendendo alia sub vna clausula cõi. vt dicendo. ⁊ sic de aliis. ⁊ vtroqʒ istoꝝ modoruʒ inductio est consequentia necessaria. sed tñ non est consequẽtia formalis sed materialis tñ. q: tenet gratia habitudinis materialis. s. propter habitudinem singularium ad suum vniuersale propter quaʒ habitudinem presupponitur in inductione vna propositio per se nota. que continetur in mẽte. ex qua cum antecedente inductionis fit syllogismus reducendo inductionem ad syllogismum.

Quarto sciendum q̄ inductio sic reducitur ad syllogismum. quia in conclusione inductionis sunt duo termini. quoiũ subiectum sit minor extremitas: ⁊ predicatum sit maior extremitas in syllogismo: ⁊ singularia q̃ non ponuntur in conclusione accipiuntur pro medio: vt ista inductio. sortes currit. plato currit. ⁊ sic de aliis. ergo ois hõ currit: sic reducitur: omne quod est sortes vel plato: ⁊ sic de aliis currit. ois hõ est sortes vel plato ⁊ sic de aliis. ergo omnis homo currit. ⁊ debent capi illa singularia disiunctiue ⁊ non copulatiue: quia non possunt copulatiue verificari de suo vniuersali sed disiunctiue tñ.

Sed contra predicta arguit primo sic: iductio est motus rationis vel intellectus cum sit argumentatio: sed motus intellectus non fit a singularibus: quia intellectus non cognoscit singularia: sed solũ vniuersale qđ est obiectum eius. ergo inductio nõ fit a singularibus. ¶ Secundo sic. in omni argumentatione ꝓbatiua añcedens debet esse notius cõsequente. sed singularia nõ sunt notiora suo vlĩ cũ sint infinita ⁊ indeterminata. ergo inductio non fit a singularibus ad vlẽ. ¶ Tertio sic. hec ẽ bõa inductio: omnis equus currit: ois hõ currit. ⁊ sic de aliis speciebus animalis. ergo oẽ aial currit: ⁊ tñ ibi non arguit a singularibus ad vniuersale. ergo contra diffinitionẽ. ¶ Quarto sic. hic arguitur a singularib⁹ ad vlẽ. sortes currit: plato currit: ⁊ sic de aliis. ergo omnis asinus currit: ⁊ tñ ibi nõ est bona consequentia. ergo male dicitur q̄ inductio est bona consequentia. ¶ Quinto sic. in oĩ syllogismo sunt tres termini: sed in inductione sũt plures termini q̃ tres. ergo inductio nõ reducit ad syllogismuʒ.

Ad argumẽta Ad pmũ dicitur: q̄ licet intellectus non cognoscat singularia directe. tamen bene cognoscit reflexe per hoc q̄ intellectus reflectitur ad sensum quo singularia cognoscuntur sed solum cognoscit vniuersale directe tanq̃ propriũ obiectum eius. ¶ Ad secũdum dicitur. q̄ licet singularia nõ sint notiora simpliciter suo vniuersali: tñ sunt notiora quo ad nos q̃ suum vniuersale. ⁊ licet aliquã singularia sint infinita quo ad nos: tñ aliqua possunt esse nobis nota: ⁊ tunc enumerando illa que sunt nobis nota: ⁊ comprehẽdendo alia sub illa clausula cõi: ⁊ sic de aliis potest fieri inductio. ¶ Ad tertiũ dr. q̄ lʒ ibi non bene arguatur a singularib⁹ simpliciter: tamen bene arguit a singularibus in respectu: quia ista. omnis equus currit. est quodammodo singularis ad istam: omne animal currit: ⁊ hec sufficit ad inductionẽ: vt dictũ est. ¶ Ad quartum dicit. q̄ ibi nõ arguit a singularib⁹ ad vniuersale illoꝝ singulariũ enumeratorum qđ ad inductionẽ requirit. ¶ Ad quintum dicitur. q̄ licet in inductiõe sint plures termini q̃ tres sm vocẽ: tamen accipiunt p modũ triũ in syllogismo: quia cuncta singularia ĩ antecedente inductionis posita capiunt pro medio.

¶ Entimema est syllogismus iperfectus id ẽ oratio in qua non oĩbus premissis positis infertur cõclusio festinata: vt omne animal currit: ergo omnis homo currit. In hac enim argumentatione includitur hec propositio: omnis homo est animal: que si apponeretur perfectus eẽt syllogis-

mus. aristoteles autem sic diffinit entimema. Entimema est ex icotibus ⁊ signis. Icos autem idem est quod propõ probabilis. Signum autem vt hic sumitur idem est quod demonstratiua vel probabilis vel necessaria ppõ: ⁊ hoc in inferendo. Unde signum communiter sꝫ ꝙ hic sumitur dicit necessitatem illationis. Icos dicit probabilitatem ipsius propositionis in se: sm quam probabilitatẽ propositio dicitur vera. Unde licet in entimemate est tantum propositio vna inferens. ⁊ alia illata tamen sm ꝙ propositio inferens apparet omnibus vel pluribus esse vera: sicut dicitur icos: quia iam sic esset probabilis: vt quilibet diligit diligentez se. Scõm autem ꝙ ipsa de necessitate infert conclusionem: sic est signum. ⁊ sic eadem propositio est icos ⁊ signum: sed sm aliud ⁊ aliud. Siquis obijciat ꝙ debet diffiniri entimema sic. Entimema ẽ ex icotibus ⁊ signis cum tm̃ sit vna propositio inferens que est icos ⁊ signum sm diuersa. Dicendum est ꝙ licet sit tm̃ vna propositio inferens actu: habet tamen in se virtutem duarum propositionum. quia habet in se virtutem propriam ⁊ illius que subintelligitur: ⁊ sic est vna sm substantiã: ⁊ due secundum virtutem: ⁊ ideo dicitur in plurali numero ex icotibus ⁊ signis. Sciendum autez ꝙ omne entimema debet reduci ad syllogismum quia in quolibet entimemate sunt tres termini sicut in omni syllogismo: quorum terminorũ duo ponuntur in conclusione: ⁊ sunt extremitates: aliud autem est medium quod nunquam ponitur i conclusione. Illarum autem extremitatum altera sumpta est bis i entimemate altera semel: ⁊ ex extremitate semel sumpta. ⁊ medio debet fieri propositio vna scõm exigentiam modi ⁊ sic fiet syllogismus. Verbi gratia. In hoc entimemate omne animal currit: ergo omnis homo currit homo ⁊ currit sunt extremitates: animal est medium: sꝫ extremitas hec. s. homo sumpta est semel: ergo ex ipsa ⁊ medio fiat propositio vna sic: omnis homo est animal: ⁊ tunc completus erit syllogismus sic omne animal currit: omnis homo est animal: ergo omnis homo currit. Exemplum autez est quando per vnum particulare probatur aliud particulare per aliquod simile repertum in ipsis: vt leodienses contra aftorzenses pugnare malum est: ergo aftorizenses contra cemotenses pugnare malũ est: vtrobiqꝫ enim est malum affines contra affines pugnare.

¶ Postquam auctor determinauit de syllogismo ⁊ inductione que sunt principaliores partes argumentatiõis. hic consequenter determinat de entimemate ⁊ exemplo q̃ sunt reducibiles ad alias species. scilicet entimema ad syllogismum: ⁊ exemplum ad inductionem: ⁊ quia entimema est exemplo pfectius: ideo prius determinat de entimemate qꝫ de exemplo: ⁊ pm̃ pmo sic diffiniens. Entimema ẽ syllogismus imperfectus. In qua diffinitione ponitur syllogismus loco generis capiendo syllogismum cõmuniter: vt se extendit ad syllogismum perfectuz formaliter in modo ⁊ figura ⁊ ad syllogismum perfectus virtualiter. Et põitur imperfectus ad differentiaz: syllogismi perfecti formaliter completi ex duabus premissis: ⁊ consequenter explicatur hec diffinitio. Entimema est oratio in qua non omnibus premissis positis: sed tm̃ vna infertur festinata conclusio: vt hic omnis homo currit. ergo sortes currit posita maiore tm̃: ⁊ presupposita minore infertur conclusio.

Primo sciendum: ꝙ in omni entimemate sm intellectum ponuntur due premisse: sed sm vocem ponitur vna tm̃: ⁊ alia tacetur ⁊ retinetur in mente. et inquantum sunt ibi due premisse sm intellectum vocatur syllogismus: ⁊ ea parte qua deficit vna sm vocem dicitur imperfectus. ⁊ quia vna tacetur q̃ retinetur in mẽte. ideo dicitur entimema ab en quod est in: ⁊ timos quod est mens ⁊ monos quod est vnum: quasi in mente retinens vnam propositionem: ⁊ oportet illam que retinetur in mente esse probabilem ⁊ necessariam. ⁊ ꝙ presupponatur tanqꝫ vera. Et propter hoc aristoteles sic diffinit entimema. Entimema est: syllogismus ex icotibus ⁊ signis. Icos enim est propositio probabilis: ⁊ signum ibi capitur pro propositione necessaria vt hic omne animal currit. ergo omnis homo currit. minor presupponitur scilicet omnis homo ẽ animal: que est propositio necessaria ⁊ signum. Ex quo patet ꝙ consequentia entimematis non tenet gratia forme arguendi: sed gratia materie. quia ibi presupponitur virtus alicuius premissarum.

Secundo sciendum ꝙ entimema sic reducitur ad syllogismum: quia i ipso sunt due extremitates in conclusione: quarum maior extremitas est predicatum. ⁊ minor extremitas subiectum: ⁊ ibi ponitur medium. quod non intrat conclusionem: ⁊ ponitur in antecedente cum altera extremitate. vnde formãdo vnam premissarum cum medio ⁊ cum extremitate non posita in antecedẽte fit syllogismus pfectus. Et si medium ponatur in antecedente cũ subiecto cõclusionis ibi est minor premissa ⁊ deficit maior: vt hic ois hõ ẽ risibilis: ibi deficit maior. s. oẽ risibile est aial. ergo ois hõ est aial. Et si medium ponatur i predicato cõclusionis qđ est maior extremitas. ibi ẽ maior premissa ⁊ deficit minor: vt hic. oẽ animal currit. g̃ ois hõ currit ibi deficit minor: scilicet omnis homo ẽ animal. Et si tale mediũ possit subiici maiori extremitati ⁊ predicari de minori entimema reducitur ad primã figuram. Et si predicatur de vtraqꝫ sic reducitur ad secũdam. Et si subiicitur vtriqꝫ sic reducitur ad tertiam figuram.

Tertio sciẽdum ꝙ exemplũ sic diffinitur. Exemplũ ẽ pgressus ab vno particulari ad aliud particulare pbandũ ppter aliqđ simile in ipsis repertum: vt sortes est risibilis. g̃ plato est risibilis eo ꝙ vterqꝫ est hõ in quo hñt similitudinem essentialẽ. In qua diffõne ponitur pgressus loco generis. ⁊ ponitur ab vno particulari ad differentiã entimematis ⁊ syllogismi. ⁊ ponitur ad aliud particulare ad differentiam iductionis que pcedit ad vniuersale pbandum. ⁊ ponitur ppter aliquod simile in ipsis repertuz ad ostendendum vñ prouenit virtus pbationis in exemplo: qr pueniunt ppter similitudinem duorũ particulariuz adinuicem: ⁊ quicquid conuenit vni singulari inquantum est simile alteri etiam conuenit alteri vt risibile conuenit sorti inquantum est homo: ideo risibile conuenit platoni inquantum est homo.

Quarto sciendum est ꝙ ad reducendũ exemplũ ad sillogismũ opꝫ pmo per inductionem imperfectam ostendere maiorez extremitatem que est predicatum conclusionis de illo cõmuni in quo conueniunt illa singularia. ⁊ per illud commune ostenditur syllogistice de alio singulari qđ ẽ minor extremitas: vt arguẽdo sic sor. ẽ risibil'. g̃ ois hõ ẽ risibil'. ibi ẽ iductio imperfecta. et vltra. omnis homo ẽ risibilis plato est homo. ergo plato est risibilis: in hoc syllogismo homo ponitur pro medio:

⁊ illud commune in quo sibi assimilatur pro maiori extremitate: ⁊ suum simile quod est plato est minor extremitas. Et diffinitur aliter exemplum ab Arist. Exemplum est argumentatio que per simile in notis extremitatis ostendit maiorem extremitatem de medio: per medium de minori extremitate: ⁊ oportet maiorẽ extremitatem notiori mõ convenire, primo singulari q̃z medio: ⁊ q̃ notius insit medio q̃z minori extremitati. Rõne cuius totus processus exemplaris vocatur: ⁊ per hoc pz quid sit entimema ⁊ exemplum: ⁊ quo modo reducuntur ad syllogismum.

Sed cõtra predicta arguitur primo sic: entimema ⁊ syllogismus inter se opponuntur. ⁊ sunt species distincte: ergo entimema non est syllogismus. ¶ Secundo sic in ꝑmo oposte. dr̃ q̃ entimema ẽ vere sylogism⁹ q̃ entimẽa ſi ẽ sylogism⁹ impfect⁹. ¶ Tertio sic hic est syllogismus imperfectus: omnis asinus currit: ergo omnis homo currit. ⁊ posita illa minori: omnis homo est asinus: erit syllogismus perfectus ⁊ tamẽ nõ ẽ bona cõsequentia: ergo male dicitur q̃ in entimemate est bona cõsequentia. ¶ Quarto sic: vnum singulare simile alteri nõ est magis notum q̃z aliud: sed ois argumentatio procedit a magis noto ad minus notum: ergo in exemplo vnum particulare non probatur per aliud. ¶ Quinto sic: non sequitur. sortes est risibilis. ergo omnis homo est risibilis. ⁊ tamen ibi arguitur eo modo reducendo exemplum ad syllogismum ostendendo maiorem extremitatem de medio in quo conueniunt plura singularia. ergo exemplum non est reducibile ad syllogismum.

Ad argumenta. Ad primum istorum dicitur q̃ lz entimema nõ sit syllogismus perfectus in modo ⁊ in figura formaliter: tamen ẽ bene pefectus virtualiter. ⁊ est imperfectus formaliter: eo q̃ deficit vna ꝑmissarũ: ⁊ est perfectus virtualiter quia ibi sunt sunt due ꝑmisse ſm intellectũ arguẽtis: qui tacet vnã quam presupponit per se eẽ notã. ideo dicitur perfect⁹ syllogismus. ⁊ per hoc soluitur secundum argumẽtũ. ¶ Ad tertium dicitur. q̃ in entimemate requiritur q̃ illa premissa quam presupponit sit vera vel probabilis: ⁊ hoc⁹ nõ fit in isto argumento. omnis asinus currit. ergo omnis homo currit. ideo ibi non est entimema. ⁊ licet ibi sit syllogismus perfectus formaliter. non tamen est perfectus virtualiter. quod requiritur ad rationẽ entimematis. ¶ Ad quartum dicitur. q̃ licet ſm rem vnum singulare non sit notius alio in eo q̃ singularia sunt. tamẽ bene potest esse quo ad nos notius alio. ⁊ ſm hoc põt probare aliud. ¶ Ad quintum dicitur. q̃ licet inducendo exemplum ad syllogismum in illa reductione imperfecta non sit consequentia ꝑnecessaria tñ bene est ibi consequentia probabilis: quia probabile ẽ q̃ maior extremitas conueniat vni singulari. eo q̃ conuenit cum alio singulari in tali medio. ⁊ illud singulare continetur sub illo medio q̃ illa maior extremitas illi medio vniuersaliter conueniat.

¶ Argumentum autem per locum confirmatur vnde danda est diffinitio loci put hic sumit: Locus enĩ est sedes argumenti. vel id vnde ad questionẽ propositam conueniens trahitur argumentum. Quid autem sit questio dictum est prius. Et secundum autem q̃ propositio: questio: ⁊ conclusio ſm substantiam siue in subiecto idem sunt. Eadẽ enĩ oratio propositio est ⁊ questio ⁊ cõclusio: vt hic omnis homo currit. Differunt autem ſm rationes vel diffinitiones diuersas: vt prius patuit. Secundum enim q̃ dubitatur est questio: prout autem probata est per argumentum est conclusio: prout autem ponitur pro alio in premissis est propositio. vnde propositio. dicitur secundum q̃ est ĩ premissis ad probandum conclusionez. Enunciatio autẽ est ſm q̃ significat eẽ vel ñ eẽ: vt sortes currit. sortes nõ currit. Habito de diffinitione loci sequitur ipsius loci diuisio. Locus autem diuiditur in locũ maximam: ⁊ in locuz differentie maxime. Locus maxima idem est quod ipsa maxima. Maxima autem est propositio qua altera non est prior neqz notior vt omne totum maius est sua parte. Item de quocunqz predicatur diffinitio ⁊ diffinitũ. De quocunqz predicatur species ⁊ genus. Locus vero differẽtie maxime est ille quo vna maxima differt ab alia maxima. verbi gratia. Iste maxime. De quocunqz predicatur species ⁊ genus. De quocunqz diffinitio ⁊ diffinitum: differunt per terminos ex quibus componuntur. Vna enim componitur ex genere ⁊ specie. altera vero ex diffinitione ⁊ diffinito. Vnde isti termini simplices dicuntur differentie maxime: ⁊ tam locus maxima quã locus differentie maxime dicitur locus: qr vtrũqz confert firmitudinem ⁊ robur argumento. Vnde proportionabiliter sumitur hic locus ad locum in rebus naturalibus: quia sicut ille seruat res in esse: Sic similiter hic locus conseruat argumentum.

¶ Postq̃z auctor⁹ determinauit de argumento ⁊ argumẽtatione. Hic cõsequenter determinat de loco qui per argumentum diffinitur ſm q̃ in eo confirmatur ipsum argumentum ipsum primo sic diffiniens. Locus est sedes argumenti. vel id a quo ad propositam questionem conueniẽs elicitur argumentum. Cuius ratio est. quia locus est habitudo necessaria terminorum adinuicem. Vel est propositio necessaria que est per se nota. propter talem habitudinem terminorum inter se. sed in tali habitudine terminorũ inter se. vel in propositione per se nota q̃ fit ex illis terminis confirmat medium probans ⁊ inferens conclusionez. qd̃ dicitur argumentum. ⁊ etiam elicitur virtus argumẽti ad propositã questionẽ ex illa habitudine terminoꝝ. vel ex aliqua propositione per se nota. ideo locus bene dicitur argumentum. vel aliud a quo elicitur argumentũ. Prima aũt pars conuenientius ⁊ principalius conuenit loco maxime. ⁊ secunda conuenit loco differẽtie maxie: q̃uis quelibet pars aliquo mõ possit cõpetere cuilibet loco: quia in vtroqz cõfirmat argumentũ: ⁊ etiaz ab vtroqz põt elici argumentum ad aliquam ꝑpositã questionem.

Primo sciendum q̃ lʒ non capitur proprie locus pro supficie corporis cõtinentis q̃ est mẽsura locati: vt capitur in predicamentis. sed capitur transumptiue pro habitudine terminorũ vel ꝑpõne per se nota que est aliquo modo generatiua ⁊ conseruatiua argumenti: sicut locus dicitur conseruatiuus locati. Et dicitur etiam talis locus dyalecticus sedes argumenti: non ꝑprie sed metaphorice siue transumptiue: quia sicut sedens in sede confirmatur ⁊ quiescit: ita argumentatio quiescit ⁊ confirmatur in loco dyalectico: qr cũ intellectus dubitat de virtute probatiua vel illatiua argumenti. ⁊ reperit habitudinem terminorum: vel ꝑpõnẽ per se notam vbi cõfirmatur illa habitudo: tunc intellectus quiescit ⁊ amplius non dubitat de illa virtute: nec de conclusione probata per argumentum.

Secundo sciendum q̃ locus diuiditur per locum maximam: ⁊ locum differentiam maxime: qui sic inter se differunt. quia locus differentia maxime dicit habitudinem terminorum in qua fundatur et confirmatur argumentum: incomplete tamen et

imperfecte. et locus maxima dicit propositionem per se notam propter illam habitudinem terminorum que complete et explicite terminat argumentum verbi gratia arguendo sic. sortes est homo. ergo sortes est animal. si probetur per locum a specie ad genus est locus differentia maxime et terminat imperfecte argumentum: quia potest adhuc dubitari qualis est illa habitudo speciei ad genus. sed cum advenit ista maxima de quocunque predicatur species et suum genus. tunc explicite terminatur argumentum. et per hoc habetur sufficientia istorum membrorum: quia omnis locus confirmat argumentum. vel ergo confirmat explicite et perfecte: et sic est locus maxima. vel implicite et imperfecte. et sic est differentia maxime. Ex quibus patet quod locus differentia maxime via generationis est prior quam locus maxima tamen via perfectionis est posterior: et dicitur locus maxima per appositionem. Et sic ibi non est incongruitas constructionis. maxima cum tenetur substantive et non adiective.

Tertio sciendum quod locus maxima idem est quod ipsa maxima: et maxima est propositio per se nota, qua non est altera prior neque notior: ut omne totum est maius sua parte. Et ratio diffinitionis est: quia in tali propositione est habitudo immediata vel per se nota terminorum inter se. ideo cognitis illis terminis intellectus statim apprehendit habitudinem illorum terminorum. et cognoscit propositionem necessariam que fit ex illis terminis. et illa notificatur per aliam propositionem. sed per suos terminos. ideo nulla est notior ipsa. et vocatur maxima: quia licet sit parva in quantitate: est tamen maxima in virtute: et in gradu certitudinis: quia potest certificare multas alias propositiones. Alio nomine dicitur dignitas: quia seipsam dignificat ut ab intellectu cognoscatur. Alio modo dicitur communis animi conceptio: quia ab intellectu multorum faciliter concipitur. ideo illam sic diffinit Boetius: communis animi conceptio est quam quisque probat auditam.

Quarto sciendum quod locus differentia maxime est ille per quem una maxima differt ab alia: ut sunt termini habentes necessariam habitudinem inter se: ex quibus provenit necessitas illius maxime: ut iste maxime. de quocunque predicatur species et suum genus et de quocunque predicatur diffinitio et diffinitum. differunt per suos terminos: et illi termini inquantum habent habitudinem necessariam adinvicem vocantur loci differentie maxime. unde dicuntur loci inquantum ex ipsis elicitur argumentum: vel in ipsis confirmatur. et dicuntur differentie maxime inquantum faciunt unam maximam differre ab alia.

Contra predicta arguitur primo sic: argumentum est medium argumentationis probans conclusionem. et locus maxima est una propositio argumentationis. sed medium non confirmatur in premissis argumentationis. ergo locus maxima non est sedes argumenti. ¶ Secundo sic. argumentum et locus idem sunt. ut in isto argumento homo currit. ergo animal currit. homo est argumentum. quia est medium probans conclusionem. et etiam est locus inquantum in ipso est species. et dicitur locus a specie. sed idem non confirmat seipsum. ergo locus male dicitur sedes argumenti. ¶ Tertio sic. locus differentia maxime est pars loci maxime. et in eo continetur. ergo membra huius divisionis coincidunt. ¶ Quarto sic. hec est una maxima. omne totum est maius sua parte. et tamen aliqua est notior ipsa. ut ista: de quolibet esse vel non esse de nullo ambo simul. ergo contra diffinitionem maxime. ¶ Quinto sic. omnis locus est habitudo. ut patet in diffinitionibus omnium locorum. sed termini maxime non sunt habitudo: ergo male dicuntur loci differentie maxime.

Ad argumenta Ad primum dicitur: quod licet argumentum quantum ad suum materiale quod est terminus. quod est medium argumentationis non confirmetur per maximam tamen quantum ad virtutem probandi conclusionem confirmatur in maxima per quam virtus argumenti perfecte explicatur et manifestatur intellectui. ¶ Ad secundum dicitur. quod licet locus et argumentum quandoque sint idem materialiter. tamen differunt formaliter. ut in illo exemplo predicto. homo inquantum habet virtutem probandi conclusionem dicitur argumentum. et inquantum est species. et habet habitudinem ad genus dicitur locus. et ideo ista habitudine confirmatur virtus que dicitur argumentum. ¶ Ad tertium dicitur. quod licet in maxima includatur materialiter locus differentia maxime tanquam pars materialis eius. non tamen formaliter ut pertinens ad formam maxime. Ideo locus maxima. et locus differentia maxime non coincidunt in idem formaliter. ¶ Ad quartum dicitur: quod licet aliqua propositio sit simpliciter notior ista. omne totum est maius sua parte. nulla tamen est notior in suo genere. hoc est que fiat ex eisdem terminis et in eodem genere terminorum. quia ex talibus terminis nulla construitur immediatior ista. scilicet omne totum est maius sua parte. ¶ Ad quintum dicitur. quod licet termini maxime secundum vocem non sint habitudines. tamen quantum ad significata ipsorum important habitudines. quia sunt termini communes. et tales significant habitudines rerum inter se. ut genus significat habitudinem superioris ad inferiora. et species econtra.

¶ Item locus differentia maxime dividitur per locum intrinsecum et extrinsecum et medium. Locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab eis que sunt de substantia rei: ut a diffinitione: ut si dicatur. animal rationale mortale currit: ergo homo currit. Locus extrinsecus est quando sumitur argumentum ab eis que sunt omnino separata a substantia rei ut ab oppositis: ut si queratur utrum sortes sit albus et terminetur sic. sortes est niger: non ergo est albus: Locus medius est quando sumitur argumentum ab eis que partim conveniunt et partim disconveniunt cum terminis in questione positis: sicut in univoco et denominativo que dicuntur coniugata: ut si queratur utrum iustitia sit bona: et probetur: iustum est bonum. ergo iustitia est bona.

¶ Postquam auctor determinavit de loco in communi tam diffinitive quam divisive: posuit diffinitiones loci maxime: et etiam loci differentie maxime. Hic consequenter dividit locum differentiam maxime per locum intrinsecum extrinsecum et medium. Cuius divisionis ratio est. quia omnis locus differentia maxime importat habitudinem termini inferentis ad terminum illatum: vel ergo terminus inferens simpliciter convenit cum termino illato: et sic est locus intrinsecus: vel disconvenit ab eo. et hoc est dupliciter. quia vel disconvenit simpliciter. vel partim convenit et partim differt. Si primum sic est locus extrinsecus. si secundum sic est locus medius.

Primo sciendum est quod locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia rei hoc est quando terminus inferens est de substantia vel essentia termini illati: ut proposita ista questione. utrum sortes sit animal: arguitur sic: sortes est homo. ergo sortes est animal: ibi sumitur argumentum ab illo termino inferente homo. qui intrinsece convenit cum termino illato. scilicet cum animali. Et dicitur locus intrinsecus: quia quando terminus inferens est intrinsecus illato: vel econtra. ibi est intrinseca habitudo inter illos terminos eo quod habitudo unius termini ad alium non distinguitur realiter a termino cuius est habitudo: nec semper oportet ad talem locum quod terminus inferens sit essentia vel diffinitione termini illati. sed sufficit quod sit intrinsecus secundum aliquem modum essendi in.

Secundo sciendum quod locus extrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt omnino separata a substantia rei. id est quando terminus inferens simpliciter est extrinsecus et disconveniens cum termino illato. ut arguendo sic. sortes est albus. ergo sortes non est niger terminus inferens. scilicet albus est totaliter extrinsecus termino illato. scilicet nigro: et propter hanc causam talis locus vocatur extrinsecus. Et licet habitudo localis in illo loco sit quodammodo intrinseca in termino inferenti. tamen est extrinseca in ordine ad terminum illatum. et est habitudo negativa tantum inter illos terminos et non habitudo positiva sicut in loco intrinseco.

Tertio sciendum quod locus medius est quando sumitur argumentum ab his que partim conveniunt et partim differunt cum terminis in questione positis. hoc est quando terminus inferens partim convenit cum termino illato. et partim differt. sicut est inter concretum et abstractum que conveniunt in re significata. et differunt in modo significandi. et con-

uenuunt in principio dictionis: ꝛ differũt in fine sicut ẽ inter coniugata ꝛ casus: vt si queraẗ vtrum iustitia sit bõa ꝛ probetur sic. Justum ẽ bonum: ergo iustitia est bona: ibi iustum partim cõuenit ꝛ partim differt a iustitia. Et diciẗ talis locus medius: q2 terminus iferens medio mõ se habz ad terminum illatum q̃tum ad hoc qđ ẽ cõuenire ꝛ discõuenire. ideo iste locus q̃tum ad cõuenientiaz ꝛ dĩantiam terminum inferentis ꝛ termini illati diciẗ aliquo mõ medius p participationem inter terminum intrinsecum ꝛ terminum extrinsecum.

Quarto sciendum: q2 p̃dicta diuisio loci per illos tres modos non est diuisio generis in suas species: quia locus non diciẗ equaliter de istis trib⁹ membris: sed est diuisio analogi in sua analogata. q2 locus diciẗur de istis tribus ꝑm prius ꝛ posterius. prius enim diciẗ de loco intrinseco: ꝛ postea de aliis. Et ratio est. q2 locus est habitudo termini inferentis ad terminum illatum. sed in loco intrinseco vbi est habitudo positiua tm̃ ẽ pfectior habitudo q̃z in loco extrinseco vbi ẽ habitudo priuatiua tm̃ que solum h3 cognosci p respectum ad habitudinem positiuam: sicut priuatio cognoscitur per habitum. ꝛ etiam locus medius participat rõnem vtriusq3 loci: q2 h3 cõuenientiam cum loco intrinseco ꝛ extrinseco: ꝛ ea p̃te qua cõuenit cum loco intrinseco pfectior ẽ loco extrinseco: ꝛ p hoc patent diffinitiones ꝛ comparatio illorum locorum inter se.

Sed contra p̃dicta arguiẗ. Primo sic. locus maxima multiplicatur: sicut locus dĩa maxime: sed locus maxima non diuiditur per locum intrinsecum extrinsecum ꝛ mediuz: ergo male diuiditur h̃ modo locus dĩa maxime. ¶ Secũdo sic: locus dĩa maxime h3 diuidi ꝑm diuersas dĩas entis: eo q̃ diciẗ habitudinem termini ad terminuz: que se tz ex parte rei significate: sed plures sunt dĩe entis q̃z tres sicut idem: diuersuz actus: potentia: accidens: ꝛ substantia: ꝛ sic de aliis. ergo non sunt tm̃ tres modi differentie maxime. ¶ Tertio sic: loc⁹ dyalecticus diciẗ ꝑm similitudinem ad locum realem: sed omnis locus realis est extrinsecus locato. q2 est subiectiue in locante: ergo omnis locus dyalecticus est extrinsecus: ꝛ nullus est intrinsecus. ¶ Quarto sic: omnis locus ẽ habitudo medias inter terminũ inferentẽ ꝛ terminũ illatũ: ergo ois locus ẽ medius. ¶ Quinto sic: arguẽdo sic: hõ currit ergo aial currit. termin⁹ inferẽs. s. hõ ptiz cõuenit cũ termino illato. ꝛ ptiz ab eo differt: tñ ibi nõ est locus medi⁹. s. locus a spe ad genus: ergo male diffinitur locus medius.

Ad argumenta Ad p̃mũ diciẗ: q̃ lz nõ ponatur explicite diuisio loci maxime tamen satis poniẗ implicite: q2 põt intelligi multiplicatio eius per diuisionẽ loci differentie maxime: quia variatis terminis qui sunt differentie maxime ꝑm diuersos locos etiam variant maxime que formanẗ ꝑm habitudines illorũ terminorum: adeo in quolibet loco speciali fit vna maxima specialis. ¶ Ad secũdm diciẗ: q̃ lz diuisio loci differentie maxime sumaẗ ꝑm aliquas differentias entis: . s. ꝑm idẽ diuersum: ꝛ partim idẽ: ꝛ partim diuersum: non tamen sumiẗ ꝑm oẽs differentias entis: adeo nõ oportet q̃ sint tot modi locorum: quot sunt modi entis. ¶ Ad tertiũ diciẗ: q̃ lz locus dialecticus habeat similitudinẽ cum loco naturali in eo q̃ est conseruatiuus ꝛ generatiuus argumẽti: sicut locus nãlis cõseruatiuus locati: nõ tñ sumiẗ ꝑm illã similitudinẽ que est esse extrinsecum. quare non oportet q̃ ois locus differentiis maxĩe sit extrinsecus. ¶ Ad quartum diciẗ: q̃ negaẗ cõsequentia. Et ratio est: quia nõ diciẗ locus medius. eo q̃ sit habitudo medias inter illos duos terminos: sed quia terminus inferens partim conuenit cũ termino illato: ꝛ partim differt ab eo. ¶ Ad quintũ diciẗ q̃ licet hõ ꝛ animal partim conueniant ꝛ partim differãt: tamen homo ibi non infert animal in illo argumẽto inq̃tum est conueniens ꝛ differens simul: sed ratione conuenientie tñ: ideo ibi est locus intrinsecus.

¶ Locus intrinsecus diuidiẗ per locum a substantia: ꝛ per locum a concomitantibus substantiam. Locus a substantia est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia terminorũ positorum in questione. Et diuiditur hic locus p locũ a diffinitione: ꝛ locum a descriptiõe: ꝛ locum a nominis interpretatione.

¶ Postq̃z auctor posuit diuisionem loci differentie maxime ꝛ diffinitiones membrorum eius. hic cõsequẽter subdiuidit vnum membrum illius diuisionis. s. locũ intrinsecum dicens: q̃ locus intrinsecus diuidiẗ p locũ a substantia: ꝛ per locũ a cõcomitantibus substantiã. Cuius rõ est: q2 in oi loco intrinseco terminus inferens aliquo mõ facit vnum cum termino illato. vel ergo dicit cõuertibiliter totam substantiam termini illati. vel dicit aliquid cõcomitans illã substantiam ꝛ nõ dicit cõuertibiliter illã substantiam ꝑm se totam. Si primũ: sic est locus a substantia. Si secundum sic est locus a cõcomitantibus substãtiam: ꝛ q2 terminus dicens cõuertibiliter totã substãtiã alterius perfectiorẽ h3 habitudinẽ ad alterum q̃z ille qui non dicit cõuertibiliter ipsam: ideo locus a substantia perfectior est q̃z locus a concomitantibus substantiam.

Primo sciendũ q̃ locus a substantia est qñ terminus iferẽs dicit cõuertibiliter tot ĩ substantiã termini illati: vt arguẽdo a diffinitione ad diffinitum. ꝛ nõ oportet ad talẽ locũ q̃ terminus inferens explicet substãtiã termini illati: q2 locus a diffinito ad diffinitionẽ est locus a subã: ꝛ tñ diffinitũ non explicat nãm diffinitionis nec descriptũ respectu descriptiõis: idõ nõ semp opz q̃ terminus iferẽs dicat explicationẽ alterius: sz sufficit q̃ dicat cõuertibiliter totã sbam ei⁹. ꝛ idõ in textu sic diffiniẗ: locus a suba est qñ sumiẗ argumentũ a suba terminoꝝ in qõne positorum. qđ dz intelligi a substantia. hoc est ab illo q̃ dicit conuertibiliter totã substantiã rei. Et non capiẗ ibi suba generaliter pro quocũq3 esse rei vt sumiẗ in diffinitione loci intrinseci alias nõ differret diffinitio loci intrinseci a diffinitione loci a substantia.

Secundo sciẽdũ q̃ locus a cõcomitãtib⁹ subaz est qñ sumiẗ argumentũ ab his q̃ cõueniũt cũ substãtia rei: nõ tñ dicũt cõuertibiliter totã substãtiã ei⁹: vt qñ terminus iferẽs cõuenit cũ termino illato: nõ tñ cõuertibiliter: vt arguendo a p̃te ad totũ: vel a toto ad p̃tẽ. vel a cã ad effectũ vel ecõtra. in talibus eni terminus iferẽs semp facit aliquo mõ idẽ cũ termino illato: nõ tñ cõuertibiliter. ꝛ nõ opz in tali loco q̃ semp termin⁹ iferẽs sit vnũ in eẽntia cũ termino illato: sz sufficit q̃ ꝑm aliquẽ modũ eẽndi in includatur in esse eius: ꝛ facit vnuz cũ ipso in ratione inferentis: ꝛ per respectum ad argumentum quod infert terminum illatum posituz in qõne.

Tertio sciendũ q̃ locus a substãtia diuidiẗ p locuz a diffinitione a descriptiõe ꝛ a nois interp̃tatiõe. Cuius rõ est: q2 in loco a substãtia vnũ terminoruz semp dicit explicationẽ alterius: lz nõ semp terminus inferens dicat explicationẽ termini illati: vt prius dictũ ẽ: sed ab ipso denominaẗ locus: vel ergo talis explicatio sumiẗ a principiis essentialibus rei: ꝛ sic est locus a diffinitione: vel a proprietatibus eius: ꝛ hoc dupliciter: vel sumiẗ a proprietatibus rei ꝑm se: vel ab ipsis p̃prietatibus inquantuz ab ipsis fit ĩpositio nois. Si primũ sic est loc⁹ a descriptione. si secũdm sic est locus a nois interp̃tatiõe. diffõ eni explicat esse rei p eẽntialia: ꝛ descriptio idẽ explicat per accñtia ipsius: ꝛ interp̃tatio explicat ipm p proprietates a quibus nomen ipõiẗ: ꝛ q̃nq3 vocatur diffinitio qđ nominis.

Quarto sciẽdũ q̃ diffinitio dupliciẗ p̃sideraẗ. Vno mõ q̃tũ ad ei⁹ subam put dicit p̃ncipia eẽntialia diffiniti: ꝛ sic ipsa ẽ mediũ syllogismi demonstratiui. ꝛ ab ea sumiẗ locus demõstratiu⁹: ꝛ non dyalecticus.

Alio mō cōsiderat̄ inquantū sumit̄ sub illa intentione secū da que est diffinitio: ⁊ hoc dupliciter. quia vl' sumitur per respectum ad p̄dicata que notiori modo cōueniunt diffinito q̄z diffinitioni. ⁊ sic ab ea sumitur locus sophysticus ⁊ arguitur secundū fallaciam petitionis p̄cipii. Alio modo sumitur respectu predicatoꝝ que notiori modo ꝯueniunt diffinitioni quaꝫ diffinito: ⁊ hoc modo ab ea sumit̄ locus dyalecticus: ⁊ hoc modo hic consideratur: ⁊ per hoc patet diuisio ⁊ subdiuisio loci intrinseci.

Sed contra predicta arguitur p̄mo sic: a causa efficiente sumitur locus intrinsecus: ⁊ tamē nō est locus a substātia: et patet in textu: nec ēt a cōcomitātibus substātiaꝫ qꝛ cā efficiēs nō cōcomitatur suū effectuꝫ. sed est sibi extrīseca: ergo insufficienter diuiditur locus intrinsecus in textu. Secūdo sic: arguēdo a genere ad speciē sumitur argumētuꝫ a substātia terminoꝝ in questione positoꝝ: tamen ibi non est locus a substātia. ergo contra diffinitioneꝫ loci a substantia. ¶ Tertio sic: illa q̄ cōcomitantur substantiaꝫ rei sunt extra ipsaꝫ substantiaꝫ: ergo quando sumitur argumētuꝫ a concomitantibus substātiam sit locus extrīsecus ⁊ non itrīsecus. Quarto sic ab eodē nō sumit̄ loc⁹ dialecticus ⁊ sophisticus cum inter se opponātur. sed a diffinitione sumitur locus sophisticus ergo ab ipsa non sumitur locus dialecticus: ergo contra diuisionē loci a substātia. ¶ Quīto sic loc⁹ a diffinito ⁊ a descripto sunt loci a substātia: ⁊ tamē non ponuntur ī ista diuisione loci a substātia. ergo ipsa est insufficiens.

Ad argumenta. Ad primum istoꝝ dicitur: ꝙ licet causa efficiens sit extrinseca effectui secūduꝫ esse: tamen secūduꝫ virtutē est aliquo modo intrinseca: ⁊ aliquo modo facit vnū cuꝫ ipso: ⁊ secunduꝫ illaꝫ virtuteꝫ se habet vt terminus inferens respectu effectus: ⁊ etiaꝫ respectu illoꝝ duoꝝ predicatorum: scilicet bonuꝫ ⁊ malum. Ad secundum dicitur: quod licet genus sit de substātia speciei per moduꝫ principii: tamen nō dicit totaꝫ substātiā speciei conuertibiliter ideo arguendo a genere ad specieꝫ non arguitur a substantia rei eo modo quo intelligitur in diffinitione loci a substantia. ¶ Ad tertium dicitur quod licet illa que cōcomitantur substātiam non sint intrinseca essentialiter: tamē bene sunt intrinseca secundum aliqueꝫ moduꝫ essendi: ⁊ hoc sufficit ad locū intrinsecū. Ad quartuꝫ dicitur: ꝙ ab eodē vno modo capto non sumitur locus dialecticus ⁊ sophisticus: sed bene ab eodem sumpto diuersimode modo sic est de diffinitione: vt dictum est in quarto notabili. ¶ Ad quītum dicitur. quod licet in ista diuisione loci a substātia nō ponatur explicite locus a diffinito: tamen subintelligitur per locum a diffinitione. ⁊ similiter diceretur de loco a descripto: ⁊ ab interpretato. quia omnia ista correlatiue se habent in ordine ad diffinitionē descriptionē ⁊ interpretationem: ⁊ etiam locus qui fit a diffinitione causali: que dat̄ per causas efficiētes vel finales sub loco a descriptiōe cōprehendit̄: quia illa reducunt̄ ad diffinitionē, descriptiōis.

¶ Diffinitio est oratio qd esse rei indicans per essentialia. Locus a diffinito est habitudo diffinitionis ad diffinitum. ⁊ continet quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas. Primo subyciendo diffinitionem affirmatiue: vt animal rationale mortale currit: ergo homo currit. Unde locus a diffinitione. Maxima: Quicquid predicatur de diffinitione ⁊ de diffinito. Secundo predicando diffinitionem affirmatiue: ut sortes est animal rationale mortale: ergo sortes est homo. Unde locus a diffinitione. maxima: De quocunqꝫ p̄dicatur diffinitio ⁊ diffinitum. Tertio subiiciendo diffinitionem negatiue: vt animal rationale mortale non currit ergo homo non currit. Locus a diffinitiōe. maxima: Quicquid remouetur de diffinitione ⁊ a diffinito. Quarto predicādo diffinitionem negatiue: vt lapis non est animal rationale mortale ergo lapis non est homo. Locus a diffinitiōe. maxima. A quocunqꝫ remouetur diffinitio ⁊ diffinitum. Locus a diffinito est habitudo diffiniti ad diffinitionem: Et cōtinet similiter quatuor maximas. Primo subiiciendo diffinitum affirmatiue vt homo currit: ergo animal rationale mortale currit. Locus a diffinito. maxima. Quicquid predicatur de diffinito: ⁊ de diffinitione. Secūdo sic predicando affirmatiue: sortes est homo. ergo sor est animal rōnale mortale. Locus a diffinito. maxima. De quocunqꝫ predicatur diffinitum ⁊ diffinitio. Sexto subiiciendo diffinitum negatiue sic: homo non currit ergo animal rationale mortale non currit. Locus a diffinito. maxima. Quicqd remouet̄ a diffinito ⁊ a diffinitione. Quarto predicādo eū negatiue sic lapis nō est homo. ergo lapis nō est aīal rationale mortale. Locus a diffinito. maxima: A quocunqꝫ remouetur diffinitū ⁊ diffinitio. ¶ Et sciendum ꝙ in omnibus locis denominatur locus ab inferente ⁊ non ab illato. Unde quando diffinito est inferens: est locus a diffinitione. quando autem diffinitum est inferens est locus a diffinito.

¶ Postqꝫ auctor p̄misit diuisionē loci a sub͠a. Hic ꝯsiter determinat de mēbris eius: ⁊ p̄mo de loco a diffōne: qꝛ ē perfectioꝛ aliis. ⁊ incipit determinare in sp̄ali de syllogismo dyalectico ostendendo quō in particulari formatur sꝫ diuersos locos sp̄ales. ⁊ qꝛ locus a diffinitione p̄supponit ipsam diffinitionem: qꝛ p͛ eā diffinitur: ideo auctor p̄us ostēdit qd sit diffinitio dicens ꝙ diffō est oratio idicans quid est esse rei per essentialia. ⁊ dicitur oratio eo ꝙ ē quoddaꝫ complexum includens diuersa principia diffiniti. s. genus ⁊ differentiam: qđ quidē cōplexum est oratio iperfecta: ⁊ significat qd est esse rei. qꝛ explicat p̄ncipia eēntialia sp̄ei: ex quibus constat tota q̄ditas sp̄ei. s. genus ⁊ differētia: q̄ dicunt totum eē eēntiale eius a p̄ma potentia vsqꝫ ad vltimum actum transeundo per omnes actus intermedios. Et solum h̄ diffinitur diffō p̄o diffōne quiditatiua que ē simpliciter diffinitio: ⁊ non p̄o diffōne causali que datur per causas extrinsecas diffiniti: nec p̄o diffōne descriptiua. nec quid nominis.

Primo sciēdū ꝙ locus a diffōne ē habitudo diffinitionis ad diffinitum: ⁊ illa habitudo ē habitudo identitatis ⁊ cōuertibilitatis: qꝛ diffō dicit ideꝫ essentialiter ⁊ cōuertibiliter cum diffinito: ⁊ inde prouenit ꝙ quicquid affirmat̄ vel negat̄ de diffōne: etiam affirmat̄ vel negatur de diffinito. ecōtra de quocūqꝫ verificatur diffinitio vel negatur: ⁊ ēt diffinitū: ⁊ ecōtra. ⁊ cōtinet iste locus quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas: p̄mo subiiciendo diffinitionem affirmatiue. secūdo p̄dicando. tertio subiiciendo negatiue. ⁊ quarto p̄dicando negatiue: quorū exempla ⁊ maxime satis patent in textu. ⁊ causa illarū maximarum redditur propter habitudinem diffinitionis ad diffinitum.

Secundo sciēdū ꝙ lꝫ diffinitio nō sit eadē essentialiꝫ cū diffinito: tn̄ differt s̄m rōnem

accidentales ab eo: qr diffinitio dicit pncipia diffiniti que naturaliter precedũt diffinitũ: ꝛ capit sub modo plurium. diffinitum vo sequitur illa pncipia: ꝛ se hꝫ ꝑ modũ vni⁹ cõpositi ex illis pncipiis. ꝛ arguẽdo a diffõne ad diffinitũ oꝫ arguere ab ipsa: eo mõ quo est eadẽ: ꝛ ꝯuenit cuꝫ diffinito ꝛ nõ ea pte qua differt ab ipso: qr sic nõ argueret ab ea inquantum diffinitio ē. ꝛ silr arguendũ ē a diffinito ad diffinitionem ideo nõ sequit. aial rõnale ē oĩo: ergo hõ ē oĩo: qr ibi arguit a diffõne ea pte qua differt a diffinito: ꝛ nõ inquãtuꝫ ipsa est diffinitio: ꝛ cõmittitur fallacia accidẽtis. Similiter non sequitur hõ ē diffinitũ: ergo aial rõnale ē diffinitum ꝓpter eandem cãm: ꝛ silr diceret de multis aliis.

Tertio sciẽdũ: qꝫ locus a diffinito ē habitudo diffiniti ad diffõnem: ꝛ tꝫ quattuor modos sicut locus a diffõne. pmo subiciendo diffinitũ affirmatiue. secundo pdicando diffinitum affirmatiue. tertio subiciẽdo diffinitum negatiue. quarto predicando diffinitum negatiue: quorum modorum exẽpla ꝛ maxime satis patẽt i textu. Rõ autem quare locus a diffinito silr tꝫ sicut locus a diffõne est: qr sicut diffinitio dicit ẽntialiter ꝛ cõuertibiliter idem cum diffinito: ita diffinitum cũ diffinitiõe: ꝛ ꝓpter illam idẽntatem capiuntur modi quattuor arguendi a diffinito ad diffõnem sicut etiam capiunt quattuor modi arguendi a diffõne ad diffinitum: eo qꝫ vtrunqꝫ hꝫ ad aliud similem habitudinem.

Quarto sciendũ qꝫ loc⁹ semper denoiatur a termino inferente: ꝛ non a termino illato. Cuius rõ ē: qr locus est habitudo ꝯfirmatiua argumenti per quam accipit ꝓbatio ꝯñtis ꝛ termini illati: sed illa habitudo cõfirmatiua argumẽti ꝛ vtus ꝓbatiua ipsius ꝯñtis est in ipso termino iferente. s. in medio ꝛ non in termino illato: ideo locus semper denoiat a termino iferente: ꝛ non a termino illato. ꝛ ꝓpter hꝫ qñ in añcedente ponit diffõ dr locus a diffõne: ꝛ qñ ponit diffinitũ dr locus a diffinito: tñ locus nõ denominatur a termio inferente maĩaliter accepto sed a termino accepto formaliter. s. sub illa itentione ꝛ rõne: qr est terminus⁹ inferens: iõ cũ dr. sor. ē hõ: igit sortes est aial inquãtũ hõ sit quoddã diffinitũ: tñ nõ dicit ibi eẽ locus a diffinito vel ab hoie: qr hõ nõ est terminus inferens sub rõne diffiniti siue hoĩs: sed sub ratiõe speciei: iõ dicitur locus a specie: ꝛ per hoc patent loci a diffõne ꝛ a diffinito.

Sed contra pdicta arguit. ¶ Pmo sic: vnũquodqꝫ capit denominationem a suo vltimo actu: sed dr̃ia est vltimus actus diffõnis: ꝛ ab ipsa diffõ redditur conuertibilis cum diffinito: ergo dr̃ia cum predicetur in quale tota diffõ dꝫ pdicare in quale: ꝛ sic diffõ non significat quid est eẽ rei. ¶ Secũdo sic arguendo sic: aial rationale currit: ergo hõ currit. ē petitio pncipii: ergo ibi icõueniẽter arguitur a diffõne ad diffinitũ neꝗ̃ ille tꝫ subiciendo affirmatiue diffõnez. ¶ Tertio sic: hec est demonstratio. hõ est animal rõnale: ergo hõ est risibilis: ergo pdicando diffõnem affirmatiue d diffinito ñ est locus dyalecticus sed demõstratiu⁹. ¶ Quarto sic. eadem ē habitudo mediãs iter diffõnem ꝛ diffinitũ ꝛ ecõ: sicut eadem est via de sursum ad deorsum ꝛ ecõtra. ergo cũ locus sit habitudo termini ad terminum seqtur qꝫ locus a diffõne ꝛ a diffinito non distinguitur. ¶ Quinto, sic: vnũquodqꝫ capit denominationem a fine. vt habetur in scdo de anima. sed terminus illatus in loco se hꝫ ꝑ modum finis: ergo denominatio loci debet fieri ab ipso: ꝛ non a termino inferente.

Ad argumenta. Ad pmũ dr: qꝫ lꝫ dr̃ia pdicet in quale: non tñ diffinitio: ꝛ ratio est: quia solum illud predicat i quale quod dicit actum qualificantem ꝛ determinantem potentiam pcedentem ipsum: sicut differentia qualificat genus qđ determinat. sed diffinitio cum dicat totum eẽ spẽi a pma potẽtia vsqꝫ ad vltimum actum non presupponit aliquã potentiam quam qualificet: ideo non predicatur i quale: nec differentia est proprie vltimus actus diffinitionis: sed esse aggregatũ ex genere ꝛ differentia: ideo. ¶ Ad scdm dr. qꝫ si in illo argumento consequẽs sit notius respõdẽti qꝫ antecedens: tunc ibi est petio pncipii: hoc est si illud pdicatũ cum it notius dicat de diffinito qꝫ de diffinitõe in ordine ad ipm: sed si econtra in ordine ad respondentẽ añcedens sit notius cõsequẽte ibi est bonus locus dyalecticus: qr ad locum dyalecticum non oꝫ semꝑ procedere a notiorib⁹ simpliciter: sed a notioribus respectu respondentis: ꝛ in eodem argumento respectu diuersorum respondentium potest esse locus dyalecticus: ꝛ petitio pncipii sm qꝫ vni añcedens erit notius: ꝛ cõsequẽs alteri. ¶ Ad tertium dr. qꝫ si i illa argumentatione ostendat ꝯclusio ꝓpter habitudinem ipsorum pncipiorum hoĩs aial rõnale ad illaꝫ passionem que est risibile ibi est bona demõstratio: ꝛ ostenditur propria passio subiecti per propria pncipia eius. sꝫ si ostẽdatur illa conclusio virtute habitudinis diffõnis ad diffinitum. s. inquãtum animal rationale est diffinitio istius diffiniti quod est homo: ꝛ vt illa habitudo fundatur i illa intentiõe cõmuni que est diffõ ibi est locus dyalectic⁹. ¶ Ad quartũ dicit qꝫ lꝫ a diffõne ad diffinitum ꝛ ecõtra sit eadẽ habitudo materialiter: est tamẽ differens formaliter inquãtum virtus probatiua sumit a diffinitiõe vel a diffinito. ¶ Ad qntũ dr. qꝫ licet in his que dicunt causalitatem finis semper a fine fiat denoiatio: nõ tñ in his q̃ dicũt causalitatem efficiẽtis: sꝫ ibi sumit denomiatio ab efficiẽte: mõ locus dicit causalitatem efficientis: ꝛ illud efficiens est terminus inferens: ideo habet denominari a termino inferẽte ꝛ non a termino illato.

¶ Descriptio est oĩo esse rei significãs ꝑ accidentalia: vt aial risibile est descriptio hoĩs: vel sic. Descriptio est oĩo constans ex genere ꝛ proprio: vt animal risibile. Loc⁹ a descriptiõe est habitudo descriptionis ad descriptũ. Et continet quattuor argumenta ꝛ quattuor maximas sicut loc⁹ a diffinitione: ꝛ formentur argumenta ꝛ maxime hic sicut ibi: nisi qꝫ ibi ponitur diffinitio ꝛ diffinitũ. hic autẽ descriptio ꝛ descriptum ponitur.

¶ Postqꝫ auctor determinauit de loco a diffõne ꝛ diffinito. Hic cõsequenter determinat de loco a descriptione ꝛ descripto. pmo diffiniens descriptiõem: cuius cognitio requiritur ad cognitiõem loci a descriptione dicens. Descriptio est oĩo significãs qđ ē eẽ rei ꝑ accidentalia. ꝛ dr oĩo qr descriptio cõponitur ex pluribus: quorum vnũ hꝫ alterum aliud: ꝛ est qđdã cõplexum: vt aial risibile. ꝛ ponit hic oratio loco generis. deide ponitur significãs qđ ē esse rei ꝑ accidentalia: ad dr̃iam diffõnis q̃ sigificat esse rei ꝑ ẽntialia. Et rõ huius assignari põt: qr illud qđ significat eẽ rei per ea que cõsequuntur ens in specie completum explicat ipsum per accidentalia cum oĩa ꝯñtia eẽ rei in specie cõpletũ sint accidentalia: sed descriptio explicat eẽ rei per illa q̃ cõsequuntur ens in specie cõpletum: ideo explicat ipsuꝫ esse per accidentalia.

Primo sciendum qꝫ duplicia sũt accñtia. Quedã sũt cõia q̃ cõsequuntur pncipia iduidui. Alia sũt ꝓpria que fluũt a pncipiis spẽi. Descriptio autẽ habet dari ꝑ accidẽtia ꝓpria ꝛ nõ cõia: nisi inquantũ plura accidẽtia cõia capiunt loco vni⁹ ꝓprii sm qꝫ vltimum illorum restringit alterum: ꝛ ꝑ hoc faciũt vnũ cõuertibile cuꝫ descripto. verbigratia gressibile bipes sũt ambo accidẽtia cõia respectu hominis. ꝛ tamẽ hoc aggregatum gressibile bipes est vnum conuertibile cum homine: eo qꝫ vnũ contrahit aliud: ꝛ econtra: ꝛ ideo illud aggregatum equipollet vni accidenti ꝓprio quãuis sint ibi plura accidentia communia. Et dꝫ sic intelligi diffinitio: descriptio ē oĩo significãs esse rei ꝑ accidẽtalia: hoc est ꝑ accidentia propria vel cõia appropriata. Et melius dicitur ꝑ accidentalia qꝫ ꝑ accidẽ

tia: quia q̄ñq; descriptio daẗ per inferiora alicuius superioris. et q̄nq; per modos essendi subiecti. et ista nō sunt rei a accidentia. sed bene dicuntur accidentalia: q2 sunt modum accidentium.

Secundo sciendū: q2 aliter sic diffinit descriptio. Descriptio ē oratio ɔstās ex genere ⁊ proprio. vt aial risibile est descriptio hominis ⁊ icludit genus ⁊ proprium eius: aliter tñ ponit genus in diffinitione ⁊ descriptione: quia genus cōsideratum vt est principium formale ⁊ essentiale speciei ponit in diffinitione q̄ditatiua: sed vt ē principium effectiuum proprii qd̄ causat effectiue a gñe ⁊ dr̄a ponit in descriptione. Vñ descriptio dupliciter capit. vno modo gñaliter pro quacūq; oratione que explicat esse rei p accidentalia siue sint propria siue appropriata: siue sint causae extrinsece ex quibus fit diffinitio causalis: ⁊ sic capit descriptio: in prima diffinitione. Alio mō capit spāliter solum pro illa oratione que fit ex genere ⁊ proprio accidente: ⁊ hoc mō capit descriptio in hac diffinitione eius. ideo he diffinitiones diuersimode dantur de descriptione.

Tertio sciēdū: q2 descriptio causat locum a substantia: q2 dicit idē realiter ⁊ ɔuertibiliter cum descripto. ⁊ q̄cq̄d verificatur de vno: verificat etiam de alio ⁊ de quocunq; verificat descriptio ⁊ descriptū ⁊ ecōtra: propter ɔuertibilitatē eorum adinuicē: ⁊ lȝ descriptio explicet esse rei p accidentalia: que cōcomitantur substantiam rei: tñ ipsa accipitur: ⁊ supponit p eodem in substantia cum suo descripto. vt dicendo aial risibile currit: ergo homo currit. ibi animal risibile supponit pro eisdem suppositis: ⁊ pro eodem in substantia sicut hō. iō facit locum a substantia.

Quarto sciendum: q2 locus a descriptione ē habitudo descriptionis ad descriptum. que quidem habitudo est habitudo ɔuertibilium adinuicem: ⁊ cōtinet quattuor argumenta: ⁊ quattuor maximas. Primo subiciendo affirmatiue descriptionem. Scd̄o p̄dicādo eā affirmatiue. Tertio subiciēdo negatiue. Quarto p̄dicando negatiue. Exēpla ⁊ maxime eodem mō hic accipiūtur sicut in loco a diffinitione notādo solum diffinitionem in descriptionem: ⁊ capiendo descriptum loco diffiniti. Sed locus a descripto est habitudo descripti ad descriptionē: ⁊ hȝ quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas ut p̄cedēs .s. subiciendo affirmatiue ⁊ p̄dicādo affirmatiue. ⁊ subiciendo ⁊ p̄dicando negatiue: ⁊ eodem mō formādo argumenta ⁊ maximas. sicut in loco a diffinito: ⁊ sic pȝ de loco a descriptione ⁊ descripto.

Contra predicta arguit. Primo sic: si descriptō diffiniat hoc erit per aliam descriptionem cum ipsa non habeat diffinitionem q̄ditatiuā cum sit quoddā cōplexū: ⁊ iterū illa descriptio per quā describeret haberet aliam descriptionem eadem rōne: ⁊ sic esset processus in infinitum: quod est inconueniens: ergo descriptio non pōt diffiniri. ¶ Secūdo sic: quod significat accidentia rei non significat esse rei. sȝ descriptio significat accidentia rei: q2 daẗ soluȝ p accidētalia ergo non significat eē rei. ¶ Tertio sic. oīs descriptio dȝ dari p accidentalia spēi. sed genus ⁊ proprium ambo sūt essentialia spēi: q2 genus est de essentia eius: ⁊ propriū immediate cōsequit eius eēntiam: g̃ nulla descriptio daẗ p genus ⁊ propriū. ¶ Quarto sic: dicendo hō ē aial risibile: g̃ hō nō est lapis: ibi est habitudo descriptiōis ad descriptū ⁊ ecōtra: ⁊ tamē ibi nō est locus a descriptiōe nec a descripto: sed a disperatis ergo ɔ̄ diffōnes illorum locorum. ¶ Quinto sic: nō sequit aial risibile ɔponitur ex gñe ⁊ proprio: g̃ homo ɔponit ex gñe ⁊ proprio: ⁊ tñ ibi arguitur a descriptiōe ad descriptum subiciēdo descriptionē affirmatiue: ergo iste locus a descriptione nō est bonus.

Ad argumenta. Ad primū dr̄: q2 descriptio accepta sub intētione icōplexa diffinit per aliā descriptionē. ⁊ illa descriptio si hȝ vlterius diffiniri p aliā. eo q2 ē quoddā cōplexū cū hoc: q2 talis descriptio est particularis mō particula rū nō ē diffinitio nec descriptio: ideo nō oȝ p̄cedere in infinitum i descriptionibus. ¶ Ad scd̄m dr̄: q2 lȝ descriptio que daẗ solūȝ p accidentalia de suo formali significato: tñ singulariter accidētia rei: tñ de suo materiali significato iportat eē essentiale rei quod p illa accñtia explicat a posteriori. ⁊ ēt supponit p eēntia rei. ¶ Ad tertiū dr̄: q2 lȝ genus ⁊ propriū sint essentialia spēi inquātū respiciūt eēntiā eius: tñ pñt dici accidentalia inquantum genus est cā effectiua proprii: ⁊ proprium cōsequit totū eē cōpletū spēi. q2 ctiā genus ⁊ dr̄a nō causāt ipsum propriū nisi post eē cōpletū spēi: iō genus aliquo mō cōsequit eē spēi inquantū est causa proprii. ¶ Ad quartū dr̄: q2 lȝ in illo argumēto sit habitudo descriptionis ⁊ descripti inter terminos antecedentis. nō tamē inter terminū inferētem ⁊ terminū illatū: q2 aial risibile est ibi terminus inferens cū sit mediū: ⁊ lapis est terminus illatus: ⁊ inter ipsos nō est habitudo descriptiōis ad descriptū nec eȝ. ¶ Ad quintū dr̄: q2 ibi nō arguit a descriptōe ea pte qua ɔuenit cū descripto: sed ea pte qua differt ab ipso. iō ibi cōmittit fallacia accidentis: nec bene arguit p locum a descriptione.

¶ Interpretatio est duplex. Quedam enim est que non conuertitur cum interpretato suo: vt ledens pedem est intepretatio huius nominis lapis. Alia autē que conuertitur cuȝ intepretato suo: vt amator sapientie est interpretatio huius nominis phylosophus: ⁊ hoc modo sumitur hic ⁊ diffinitur sic. Interpretatio est expositio vnius nominis minus noti per aliud nomen magis notum. Locus a nominis interpretatione est habitudo iterpretationis ad interpretatum. Et continet tot argumēta ⁊ tot maximas sicut locus a diffinitiōe: vt amator sapientie currit: ergo philosophus currit. Locus a nominis interpretatione maxima. Quicquid predicatur de interpretatione ⁊ de interpretato: ⁊ si a parte predicati: vt sortes est amator sapientie: ergo sortes est phylosophus. maxima. De quocūq; predicatur interpretatio ⁊ interpretatuȝ: negatiue sic. Amator sapientie non inuidet: ergo phylosophus non inuidet: locus a nominis interpretatiōe. Maxima. Quicquid remouetur a nominis interpretatione: ⁊ a nominis interpretato. ⁊ similiter in predicato. Maxima: A quocūq; remouetur interpretatio ⁊ interpretatum. Et nota q2 tot argumenta sumuntur ab interpretato quot ab interpretatione sicut in diffinito ⁊ descripto similiter sicut dictum est.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de loco a descriptiōe ad descriptum: ⁊ econtra. Hic ɔsequenter determinat d̄ loco ab interpretatione ad interpretatū. primo distinguendo modos interpretationis. q2 quedam est interpretatio nō conuertibilis cum interpretato. ⁊ hec est duplex: q2 q̄dam est in plus ⁊ excedit interpretatum: vt ledens pedē est interpretatio lapidis: ⁊ de pluribus verificat q̄ȝ lapis. Alia ē excedita ab interpretato q̄ de paucioribus verificat q̄ȝ iterpretatū sicut perfectum ⁊ perfecte factum. Nam perfectum dicitur de deo ⁊ creaturis: Sed perfecte factum solum dicitur de creaturis. Alia ē interpretatio conuertibilis cū interpretato: vt amator sapientie ē interpretatio huius nominis phylosophus: ⁊ conuertitur cum ipso. dicitur enim phylosophus a phylos quod ē amor: ⁊ sophos sapientia: quasi amator sapientie.

Primo sciendū: q ab iterp̄tatione non cōuertibili non sumit̄ locus a substātia: eo q nō dicit idez ꝯuertibiliter cum interpretato: qḋ tñ requiritur in loco a substantia sed ab ea sumit̄ locus sophysticus si sit cōmunior ipso interpretato: sed ab interpretatione cōuertibili ad interpretatum eius̄ sumitur locus dyalecticus qui est locus a sub: q: talis interpretatio dicit idem cōuertibiliter realiter cum suo interpretato: ⁊ de ipsa solū ē hic ad propositum: ⁊ diffinitur sic. Interpretatio ē expositio vni⁹ nominis minus noti per aliud nomē magis notum.

Secundo sciendū q ethymologia trāslatio ⁊ interpretatō sic iter se differunt: q: ethymologia est expositio vnius dictionis p alias dictiōes eiusdem idiomatis: vt dicitur sol quasi sup oīa lucens: ⁊ luna dr̄ quasi luce micens aliena. Sed trāslatio est mutatio sermonis de vno idiomate in aliud: vt cum mutat̄ grecū ī latinum. vt kyrios grece est dn̄s latine. Sz iterp̄tatio est qn̄ vna dictio exponit̄ p alias dictiones eiusdē idiomatis vel diuersorū: ⁊ sic iterpretatio est supius ad ethymologiā ⁊ distinguit̄ ꝯ trāslationem in qua non est expositio nomīs sz mutatio smonis i sermonem extrīsecū: ideo ab ipsa sumitur locus extrinsecus: sed in aliis sumit̄ locus extrīsecus q generali dr̄ locus ab interpretatione ad iterpretatum.

Tertio sciendū: q locus ab iterpretatiōe est habitudo interpretationis ad iterpretatū: ⁊ tenz quattuor modos sicut p̄cedentes. Primo subiciēdo iterpretationem affirmatiue. Secūdo p̄dicando affirmatiue. Tertio subiciendo negatiue. Quarto p̄dicando negatiue ⁊ formant̄ argumenta: ⁊ maxime sicut in precedētibus. Sz locus ab interpretato est habitudo interpretati ad iterpretationem. ⁊ tz ēt quadrupliciter sicut locus ab interpretatione. Ratio est: quia interpretatio ⁊ iterpretatū iter se conuertant̄: ideo vtriusqz ad alterū habitudo eodez mō tenet: ⁊ possunt eodem modo formari argumenta: ⁊ maxime sicut in precedentibus.

Quarto sciendū: q p̄ter istos locos a substātia prius positos sūt adhuc alii plures loci minus principales reducibiles ad p̄dictos. s. locus a synonimo ad synonimū. vt tullius currit: ergo marcus currit. Et a differentia magis ꝓpria ad spēm: vt rōnale currit: ergo hō currit. vel econtra locus a specie ad drīam. Et locus a p̄prio ad spēm ⁊ ecōtra: vt risibile est aial. ergo hō ē aial. Et locus ab exponentibus ad expositū vel ecōtra: vt hō currit ⁊ nihil aliud ab hoīe currit: ergo tm̄ hō currit. Tñ locus a synonimo ad synonimū ⁊ a drīa ad spēm: ⁊ econtra reducuntur ad locū a diffinitione vel a diffinito: q: ibi terminus inferens idē dicit cēntialr ⁊ conuertibiliter cū termino illato: ⁊ inde sumitur uirtus ꝓbatiua in loco a diffinitione vel a diffinito. Sed locus a ꝓprio ad speciez reducit̄ ferentia in descriptione: eo q ꝓpriū se habet tanqz vltima differentia in descriptione. Et locus a specie ad ꝓprium reducitur ad locum a descripto. Sed locus ab exponentib⁹ ad expositum reducitur ad locum ab iterpretatione. vñ generaliter in omni loco a substantia terminus iferens ⁊ terminus illatus ꝯuertunt̄ inter se: ⁊ propter illā conuertibilitatem sumunt̄ oēs loci ⁊ maxime a suba. Et posset poni vnus locus generalis. s. locus a conuertibilibus ī quo cōtinentur generaliter oēs loci a substātia. ⁊ posset argui qttuor modis per illum locū: ⁊ ēt pñt formari quattuor maxime. Prima est. qcqd verificatur de vno conuertibilium verificatur de reliquo. Secūda est. de quocunqz verificat̄ vnum cōuertibilium ⁊ reliquū. Tertia est. qcqd negat̄ de vno conuertibilium negatur de alio. Quarta ē. de qcūqz negatur vnum conuertibilium ⁊ aliud.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic: sicut se hz diffinitio ad diffinitū: ita se hz iterpretatio ad iterpretatū: sed oīs diffinitio ē cōuertibilis cū diffinito. ergo oīs iterpretatio ē cōuertibilis cū iterpretato. ¶ Secūdo sic. bene sequitur aer si ē ledēs pedē. ergo non ē lapis: ergo ab interpretatione nō cōuertibili sumit̄ locus dyalecticus. ⁊ ecōtra sequitur: hoc corpus ē lapis: ergo ē ledens pedem: ergo. ¶ Tertio sic: dicēdo itelligere ē intus legere: est interpretatio: ⁊ tamen ibi non est expositio vnius nominis sed verbi quodammodo: ergo contra diffinitionem interpretationis. ¶ Quarto sic: in diffinitiōe est expositio vnius vocabuli p aliud vel p plura: ⁊ tamen diffinitio non est interpretatio: ergo ista diffinitio ꝯuenit aliis a diffinito. ¶ Quinto sic: non sequit̄. rusticus ē amator sapiētie: ergo rusticus est phylosophus ⁊ tamen arguitur ab interpretatione ad interpretatum predicando affirmatiue interpretationem: ergo iste locus non tenet.

Ad agumēta. Ad primum dicit̄ q sicut diffinitio explicat diffinitum: ita interpretatio explicat interpretatum: sed tamē interpretatio que est diffinitio quid nominis non semꝑ sumit̄ a ꝓprietate conuertibili cum interpretato. sicut diffinitio semper sumitur a differentia conuertibili cum specie: ideo non oz q oīs interpretatio sit conuertibilis: sicut quelibet diffō. est cum aliquo mō simile ⁊ aliquo modo dissimile. ¶ Ad secundum dicitur: q bene sequitur. aer non ē ledēs pedem: ergo aer non est lapis: sed non p locum a substantia: sz arguendo a superiori ad inferius negatiue. ⁊ si argueret̄ affirmatiue esset fallacia consequentis. Unde quando iterpretatio excedit interpretatum ipsa se hz vt genus: ⁊ iterpretatum vt species: quando econtra interpretatio exceditur ipsa se habet vt species: ⁊ interpretatuz vt genus. ⁊ sic ibi possunt formari loci a genere ad spēm ⁊ eꝯ. ¶ Ad tertium dicitur. q si capiat̄ nomen specialiter vt ē dictio significans p modum ꝑmanētis: ibi non ē expositio nomis sz si capiatur gñaliter vt est nota mentis sicut capit̄ in p̄senti diffōne: sic ibi ē expositio nomis: q: verbum sub nomine hoc modo accepto ꝯtinet̄. ¶ Ad quartū dicit̄. q lz diffinitio ex cōseqn̄ti dicat expositionem nois diffiniti: nō tamen p̄mo ⁊ per se. ipsa enim p̄mo explicat esse rei significate per nomen: ⁊ ex ꝯñti explicat nomē qtum ad significationem. ecōtra vero iterpretatio p̄mo explicat nomē: ⁊ ex ꝯñti significationem: ⁊ p eodē supponit cū iterp̄tato. ¶ Ad qntum dr̄. q lz rusticus appetat vel desideret sapientiam non tamen amat ipsaz. Est enī desiderium appetitus rei absentis ⁊ nōdum habite: sz amor ē delectatio appetit⁹ ī de rei iam habite: sz rustic⁹ carēs scia nō hz talē delectationem: quare non est amator sapientie. Et hec de locis a substantia.

¶ Sequit̄ de loco a concomitantibus substātiaz qui est qn̄ ādo sumit̄ argumētum ab eis q̄ ꝯsequuntur terminos positos in questiōe. Et diuiditur sic. q: alius est a toto. alius est a parte. alius a cā. alius ab effectu. alius a generatione. alius a corruptione. alius ab vsibus. ali⁹ a cōmuniter accidentibus. Locus a toto diuiditur sicut totū. Est enī quoddaz totuz vniuersale. aliud itegrale. aliud in quātitate aliud in modo. aliud in loco. aliud in tempore ⁊ similiter diuiditur locus a toto: quia alius est a toto vniuersali. alius a toto integrali: ⁊ sic de aliis. Totuz vniuersale vt hic sumit̄ est superius ⁊ substātiale: vt animal. pars subiectiua est que est iferius sub vniuersali: vt homo. Locus a toto vniuersali siue a genere est habitudo ipsius ad suā partē siue ad suā speciem ⁊ est semper destructiuus: vt lapis non est animal. ergo lapis nō est hō. Loc⁹ a genere. Maxima. Remoto genere siue toto vniuersali remouetur species siue pars subiectiua. Locus a specie siue a parte subiectiua est habitudo ipsius ad suuz genus siue ad suuz totum. ⁊ est semper ꝯstructiu⁹.

Et cõtinet duo argumenta primo subiciēdo speciem: vt homo currit: ergo animal currit: locus a specie siue a parte subiectiua. maxima. Quicquid predicatur de specie ⁊ de genere sortes est hō: ergo sor. est animal. Unde locus a specie maxima de quocunq̧ predicatur spēs ⁊ genus.

¶ Postq̧ determinatū ē de loco a sub̄a. hic ꝯſr auctor determinat de locis a cõcomitantibus sub̄am. Unde locꝰ a cõcomitantibꝰ sub̄am est quando sumitur argumentū ab his que cõsequuntur terminos in questione positos. Ponit autē octo species siue modos eius: qui sunt locus a toto: locus a parte: locus a causa: ab effectu: a generatione a corruptiõe: ab vsibus. ⁊ locus a cõiter accidentibꝰ ⁊ horū locorū dſſie ⁊ diffinitiones inferius satis patebunt ⁊ inter omnes istos locos auctor p̄mus determinat de loco a toto: ⁊ de loco a parte quodāmodo coniunctim. quia vnus cognoscitur p̄ aliū. ⁊ qr nō valemus bene cognoscere locū a toto in speciali nisi cognosceremus ipsa tota. iō determinando: de quolibet loco a toto ⁊ a parte in speciali ponit diffinitiones cuiuslibet totius ⁊ partis.

Primo sciendū ꝙ totū diuiditur p̄ totuʒ vle: integrale: in quātitate: in modo: in loco: ⁊ totū in parte: quoꝝ sufficientiā sic habetur. qr oē totū continet sub se aliquas partes: vel ergo continet eas in potentia tantū vel in actu. si primū hoc est dupl'r: vel dicit totaʒ essentiā sue partis. vel tantū partē illius essentie. si primū sic est totū vle. Si scdm sic est totū in modo. Si vero continet suas partes in actu hoc est dupliciter. vel tale sumit̄ per modū vnius indiuisi: ⁊ sic est totū itegrale: vel p̄ modū vnius diuisi ⁊ multiplicati per sua inferiora: ⁊ hoc dupl'r qr vel importat̄ notaliter: ⁊ sic est totū in quātitate vel aduerbialiter. ⁊ hoc dupliciter: qr vel habet partes in successione. ⁊ sic est totū in tpe: vel in permanentia: ⁊ sic est totuʒ in loco. Et qr totū ⁊ pars opponunt̄ relatiue. iō tot sunt modi ptis: quot sunt modi totiꝰ: ⁊ ēt qr locꝰ a toto ⁊ a pte multiplicant̄ ꝺm diuisionē totius ⁊ ptis. ideo sunt sex loci a toto ⁊ sex a pte: iter quos auctor p̄riꝰ determiat de loco a toto vl'i: rõne cuius prio pōit diffinitionē totius vlis.

Secundo sciendū ꝙ totū vle est superius essentiale alicuius inferioris: ⁊ nō capit̄ h̄ supius solū p̄ genere ⁊ inferius pro spē que ordināt̄ ꝺm superius ⁊ inferius in recta linea predicamentali. sed capitur generaliter superius pro quocunq̧ magis cõmuni quod predicat̄ p̄ moduʒ generis de pluribus inferioribus siue illud supius sit ens reale siue rõnis siue sit vniuocum siue analogū. Et dicitur tale superius totū. eo ꝙ i suo ambitu cõtinet sua inferiora tanq̧ partes: ⁊ dr̄ vniuersale: eo ꝙ est vnū in multis. Sʒ pars subiectiua est inferius alicuius supioris: sicut est spēs respectu gn̄is: ⁊ indiuiduum respectu spēi: ⁊ gn̄aliter oē minus cõe respectu magis cõis. ꝙ de ipso essētialiter p̄dicat̄. Et dr̄ pars subiectiua qr ponit̄ sub suo toto in ordine subiectiõis ⁊ predicatiõis.

Tertio sciendū ꝙ locꝰ a toto vniuersali est habitudo totius ad suā partē subiectiuā: ⁊ non tenet iste locus cõstructiue. idest affirmatiue: cuius ratio est: qr totuʒ vniuersale cõmunius est sua parte subiectiua ideo nō opʒ ꝙ si aliquid verificet̄ de eo sʒ ꝙ ē in vna pte eius ꝙ propter hoc verificet̄ de ipso ꝺm ꝙ est in aliis partibus: nec oʒ si ipsuʒ verificet̄ de aliquo ꝙ de ipso verificetur sua ps subiectiua: vt non seq̄t̄. asinus est animal. ergo asinus est hō. qr si de aliquo verificat̄ genus non oportet de ipso quālibet speciēꝝ eiꝰ verificari. iō nō tenet iste locus ꝯstructiue: sʒ bene tenet destructiue. i. negatiue p̄dicādo totū vniuersale: vt bñ seq̄t̄ lapis nō est aial. ḡ lapis nō ē hō. Maxima est a quocūq̧ remouet̄ totū vniuersale ⁊ q̄libet eius pars. Et rō huius est. qr totuʒ vl'e est cõmunius sua parte subiectiua. ⁊ p̄supponit̄ in qualibet eiꝰ parte. ḡ ipso remoto remouētur omnes eius partes.

Quarto sciēdū ꝙ locꝰ a pte subiectiua siue a specie est habitudo eiꝰ ad suū totū: ⁊ non tenet iste locus negatiue: qr ad negationē speciei siue minus cõis nō seq̄tur negatio generis siue magis cõis. qr specie destructa genus pōt remanere in aliis spēbus. Sed tenet affirmatiue duobus modis. Primo modo subiciendo speciem: vt homo currit. ergo animal currit. Unde locus a specie vel a parte subiectiua ad genus siue ad suum totum. Maxima. quicquid predicatur de specie ⁊ de genere. Secundo predicando eam affirmationem. vt sortes est homo. ergo sortes est animal. Maxima. De quocunq̧ predicat̄ spēs. ⁊ suū genus. Et huius rō est. qr genus siue superius essentiale actu ⁊ intellectu cõtinetur in suo iferiori. iō quicq̄d p̄dicatur d̄ inferiori verificatur de supiori. ⁊ de quocūq̧ verificatur iferiꝰ ⁊ ēt supiꝰ actualiter i eo cõtētū. ⁊ p̄ hoc patēt loci a toto vl'i ⁊ a sua pte subiectiua.

Contra predicta arguit̄ primo sic. superius essentiale ē pars sui inferioris sicut genus est pars speciei. ergo tale superius non est totum vniuersale. ⁊ sic male diffinitur totum vle. ¶ Secundo arguitur sic. quicq̄d predicatur de superiori p̄dicatur de eius inferiori. vt pʒ per primā regulam antep̄dicamentalem. s. q̄n alterum de altero p̄dicatur. ergo arguendo a superiori ad inferiꝰ bene tenet locus construct iue. ¶ Tertio sic: nō sequitur. aial nō currit. ergo hō non currit. qr quiescente asino ⁊ hoīe currēte aīs erit verum. ⁊ ꝯñs falsū: ⁊ tñ arguit̄ de genere ad specie negatiue. ergo ille locus nō tenet destructiue. ¶ Quarto sic. bene sequitur hō non est albus. ergo animal non est albuʒ. qr ex opposito cõtradictorio consequentis sequitur oppositum antecedentis. vt omne animal est album. ergo omnis hō est albus: ⁊ tñ ibi arguit̄ a parte subiectiua ad suum totuʒ destructiue: ergo iste locus tenet destructiue. ¶ Quinto sic non sequitur. sortes incipit currere: ergo sortes incipit moueri. ⁊ tñ arguitur a specie ad genus cõstructiue: ergo locus a specie ad genus non tenet affirmatiue.

Ad argumenta ad primū dr̄. ꝙ supius essentiale acceptū vt ꝯctū est per suā oſtiam ad sua inferiora bene est ps essentialis ipsorum. sed ipsum acceptuʒ in tota sua cõitate excedit q̄libʒ suorum inferiorum ⁊ est totū vl'e ipsoꝝ. ¶ Ad scdm dicit̄ ꝙ in predicatiōibus essentialibus: ⁊ per se quicquid dicit̄ de superiori: dicit̄ etiā de eius inferiori per predictuʒ regulā: sed in p̄dicatis accñtalibus: hoc nō opʒ p̄pter causam p̄us dictā: iō locus a genere nō tenet in oībꝰ ꝯstructiue: ⁊ si in aliquibus teneat hoc non est gr̄a habitudinis generis ad speciē: sʒ vtute alterius habitudinis. s. gn̄is ad illud p̄dicatū qđ sibi eēntiali ꝯuenit. ⁊ iō p̄dicat̄ de suis iferioribus in q̄bus supius actualiʳ ꝯtinet̄. ¶ Ad tertiuʒ dr̄ ꝙ ibi nō arguit̄ destructiue a toto vniuersali: eo ꝙ negatio nō negat animal: sed negat illud predicatum currit de aiali p̄ticulariter accepto. iō ibi nō arguit̄ negatiue: sʒ affirmatiue: nec valet ꝯñtia. ¶ Ad quartū dicit̄. ꝙ ibi arguit̄ affirmatiue ⁊ nō negatiue: qr ibi nō negat̄ hō: sed album de hoīe: ideo ibi non est bōa ꝯñtia a specie ad genꝰ negatiue. ¶ Ad quītū dr̄. ꝙ ibi arguit̄ a specie ad genus negatiue. eo ꝙ incipit ipoꝛtat negationē. vt pʒ ī expositione eius: tñ enī valet sortes incipit currere. sicut sortes nūc non currit ⁊ imediate post hoc curret.

¶ Totum integrale est quod est compositum ex partibus habentibus quantitateʒ: ⁊ pars eius dicitur pars integralis. locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suaʒ partem: ⁊ est semper cõstructiuus: vt domus est: ergo paries est. Locus a toto integrali. maxima. Posito toto integrali ponitur quelibet eius pars. locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suum totum: ⁊ est destructiuꝰ vt paries non est: ergo domus nō est. locus a par

te integrali maxima. Parte destructa integrali destruitur et suum totum.

Postquam auctor determinauit de loco a toto vniuersali. hic consequenter determinat de loco a toto integrali ipsum primo sic diffiniens. Totũ integrale est qđ est cõpositũ ex partibus quãtitatẽ habentibus. In qua diffinitiõe subintelligitur ens loco generis. et ponitur est compositũ ad differentiam partiũ simplicium et ponitur ex partibus q̃ntitatẽ habẽtibus ad differentiam totius vniuersalis et totius potestatiui et aliorum totorũ: quorum nullũ componitur sub tali rõne ex partibus quantitatem habẽtibus. Unde in hoc differunt totũ vle: et totuz integrale: et totũ potestatiuum. quia vle est sm̃ totã essentiam in qualibet eius parte. Integrale vero nec sm̃ totã eius essentiam: nec sm̃ totã eius virtutẽ est in qualibet eius parte: sed totũ potestatiuũ sm̃ totã eius essentiam adest cuilibet eius parti. non tñ sm̃ totã eius virtutẽ: vt aĩa rationalis respectu vegetatiui sensitiui et intellectiui.

Primo sciendũ quod duplex est totũ integrale. s. homogeneũ et etherogeneũ. Totũ homogeneũ est quod est eiusdem nature in omnibus suis partibus quarum quelibet recipit predicationẽ sui totius: vt terra et aer. vnde quelibet pars terre est terra et quelibet pars aeris est aer. Et dicitur homogeneum ab homos qđ est simile. et geneos qđ est natura: quasi similis nature in omnibus suis partibus. Sed totũ etherogeneũ est quod est diuerse nature in omnibus suis partibus: et non põt p̃dicari de quolibet eius parte: vt hõ et equus. hõ. n. hz ptes diuersas: vt sũt os: caro et sanguis: nec põt de ipsis p̃dicari in recto. Et dicitur etherogeneũ ab etheron qđ est variũ: et geneos nã quasi aliqđ diuerse nature: seu varie in oĩbus suis partibus. Et cuilibet istorum conuenit presens diffinitio.

Secundo est sciendũ quod pars integralis est pars quantitatiua cõponens totũ integrale. et q̃nqz vocatur pars materialis: q̃nqz pars integralis et q̃nqz pars quãtitatiua: tñ sm̃ diuersas rõnes. Dicitur. n. materialis inquantũ includit partẽ materie ipsius cõpositi. et dicitur quantitatiua eo quod includit q̃ntitatẽ: et est composita ex materia et quantitate. Sed dicitur integralis eo quod integrat et perficit suũ totũ: et sic sunt eedẽ ptes sm̃ substantiã que dicuntur materiales integrales et quantitatiue. Sz tales partes adhuc distinguuntur. quia quedam sunt ptes p̃ncipales totius: et sunt ille sine quibus totũ nõ põt eẽ sz de necessitate requiruntur ad eẽ totius: vt paries tectũ: et fundamẽtũ respectu domus. Alie sũt minus p̃ncipales q̃ nõ sũt necessarie ad eẽ cõpositi: sz tm̃ ad bñ eẽ sine qbus totũ põt existere vt fenestra vel ostiũ in domo. Et dicta p̃dicta itelligitur de oĩbus ptibus: sz locus a pte itegrali solũ sumitur a ptibus p̃ncipalibus et sic arguẽdo a toto ad ptẽ oz arguere ptes p̃ncipales

Tertio sciendũ est quod locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suã partẽ itegralẽ: et tenet cõstructiue: vt domus est. ergo paries est. Maxima. posito toto integrali ponitur q̃libet eius ps. Cuius rõ est. quia totũ integrale cõponitur ex suis ptibus p̃ncipalibus: et necessario requiruntur ad eẽ ipsius. ergo posito ipso toto: necessario ponũtur eius ptes. Sz talis locus nõ tenet destructiue: cuius rõ est: quia partes totius integralis sm̃ eẽ priores sunt suo toto: nec ab ipso susceperũt esse. ergo destructo toto non oportet partes destrui: quia destructo posteriori non propter hoc destruitur prius. ideo iste locus non tenet destructiue.

Quarto sciendũ quod locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suũ totũ. Et tenet destructiue: vt paries nõ est ergo domus nõ est. Maxima. destructa parte integrali destruitur eius totũ. Cuius rõ est. quia destructo priori destruitur posterius qđ ab eo suscipit: sed totũ integrale est posterius suis partibus: et ab eis suscepit eẽ: ergo. Sz nõ tenet iste locus affirmatiue: et ratio est: quia posito priori quod est in potẽtia ad posterius nõ est necesse ponere posterius sed partes sunt in potẽtia ad totũ itegrale: et p̃cedũt ipm. ideo posita parte non sequitur propter hoc positio totius.

Contra predicta arguitur primo sic. hec oratio homo est animal rõnale: est totũ integrale: et tñ nõ componitur ex partibus quãtitatẽ habẽtibus. ergo cõtra diffinitionẽ totius itegralis. Secũdo sic. non sequitur. domus valet centum libras. ergo et paries. vel domus est alba. ergo et fundamentum eius et tamen arguitur a toto integrali. ergo locus a toto integrali non tenet affirmatiue. Tertio sic. totuz integrale dat esse suis partibus. quia simul vnit et actuat ipsas. ergo locus a toto integrali valet destructiue. Quarto sic nõ sequitur. pes sortis nõ est. ergo sortes non est. et tñ ibi arguitur a pte itegrali ad suuz totũ ergo a parte integrali nõ tenet negatiue. Quinto sic. bene sequitur. pars aque est. ergo aqua est. et similiter pars panis est ergo panis est. et tñ ibi arguitur a parte integrali ad suum totũ cõstructiue. ergo iste locus non tantum valet destructiue.

Ad argumẽta ad primuz dicitur quod illa oratio non est totuz integrale proprie: et sm̃ veritatẽ: sed soluz sm̃ similitudinẽ eo quod integratur ex pluribus vocibus significatiuis. sicut totuz integrale componitur ex partibus q̃ntitatẽ habẽtibus. et eo modo quo dicitur totuz integrale cõponitur ex partibus q̃ntitatẽ habentibus sm̃ similitudinẽ. et eodẽ modo diceret de aliis pluribus entibus rõnis. que se habent per moduz totius integralis. Ad sõm dicitur. quod locus a toto integrali solũ tenet pro parte quantuz ad existentiã totius et partis respectu huius verbi est secundi adiacentis. ideo ibi non bene arguitur per istuz locuz. domus valet centuz libras. ergo et paries. nec econtra argueretur a pte integrali. paries valet cetuz libras ergo et domus. q̃uis ibi sit bona cõsequentia. tenet enim per locũ a minore ad maius nõ per habitudinẽ partis ad totũ. Ad tertiũ dicitur quod totuz integrale bñ dat esse totius et esse cõis suis partibus. sed nõ dat ipsis esse p̃priũ partiuz. ideo ipso destructo non est necesse qđ partes destruantur sm̃ esse propriuz ipsaꝝ. Ad quartũ dicitur quod locus a parte integrali solũ tenet arguendo a partibus principalibus. mõ pes sortis nõ est pars principalis eius. ideo ibi nõ bene arguitur per locũ a parte itegrali. Ad qntũ dicitur. quod lz bene sequatur ps aque est ergo aqua est. tñ hoc nõ est p̃pter habitudinẽ partis itegralis ad suuz totuz. sz ptis subiectiue. quia in quolibz toto homogeneo ptes itegrales sunt quantitatiue et etiam subiectiue. eo quod totuz de ipsis p̃dicatur vt superius de inferiori. sed sm̃ suũ eẽ q̃ntitatiuũ est totũ itegrale et sm̃ suam essentiã sz quã verificatur de oĩbus suis ptibus est totũ vniuersale. et sic ibi potest sumi locus a parte subiectiua et a pte itegrali. sed diuersimode sm̃ diuersas habitudines.

Totum in quantitate est quando vniuersale sumitur vliter: vt omnis hõ: nullus hõ. Locus a toto in quãtitate est habitudo ipsius ad suã ptem qui est cõstructiuus et destructiuus: vt omnis hõ currit: ergo sortes currit. locus a toto in quantitate. maxima. Quicqđ predicatur de toto in quãtitate et de qualibet eius parte. vel si vniuersalis est vera quelibet eius singularis est vera. Destructiue sic: nullus hõ currit: ergo sortes non currit. locus a toto in quãtitate. maxima. Quicquid remouetur a toto in quantitate a qualibet eius pte. Vel si vlis est vera: quelibet eius singularis est vera. locus a parte in quantitate est habituto partium in quantitate omnium simul sumptoruz ad suũ totũ. Et est constructiuus et destructiuus: vt sortes currit: plato currit: cicero currit: et sic de aliis: ergo omnis hõ currit. locus a parte in quãtitate. maxima. Quicquid predicatur de oĩbus partibus in quantitate simul positis et de suo toto. Ne-

gatiue sic. Sortes non currit: plato non currit: ci cero non currit: ⁊ sic de singulis. ergo nullus homo currit. locus a parte in quantitate. maxima: Quicquid remouetur a partibus in quantitate simul sumptis: ⁊ a suo toto. Uel si quelibet singularis est vera: sua vniuersalis est vera.

¶ Postq̃ auctor determinauit de loco a toto integrali. hic ꝯñr determinat de loco a toto in quantitate ipsum p̱mo sic diffiniens. Totũ in q̃ztitate est vl'e vniuersaliter sũptũ. i. cũ signo vl'i: vt omnis homo ibi homo est totũ in q̃ztitate non ſm se: sed ſm q̃d est distributũ per illud signuz oĩs. rõne cui⁹ tenet vniuersaliter. q2 si ſm se sumat est totum vniuersale. ⁊ cũ sumit vl'r est totũ in q̃ztitate. i hoc. n. differunt illa duo tota. q2 totũ vniuersale importat naturã vniuersalẽ per modũ vnius in cõi: ⁊ totũ in quantitate importat illã naturã per modũ pluriũ inquantũ diuisa est ⁊ multiplicata per sua inferiora. vt cũ dicit omnis homo importatur natura humana: vt diuisa ⁊ multiplicata per omnia inferiora eius. Ex quibus patet. ꝙ dicẽdo omnis homo. illud aggregatũ ex signo ⁊ termino cõmuni non ꝓprie dicitur totũ in quantitate sed terminus cõmunis distributus vocat totum in quantitate: per similitudinem ad quantitatem cõtinuam. q2 sicut continuum est diuisibile in plures partes: quarũ quelibet suscipit predicationez totius: vt linea diuiditur per plures lineas: sic tale totum multiplicatur per plures partes de quib⁹ põt p̃dicari ſm se. Patet vlterius ꝙ pars tot⁹ in quantitate est singulare. vel inferius contentũ sub vniuersali distributo.

Primo sciendũ ꝙ locus a toto in quantitate ẽ habitudo eius ad suam partẽ. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic oĩs homo currit. ergo sortes currit: ⁊ plato currit. ⁊ sic de aliis. Maxima Quicq̃d predicatur de toto in quantitate. ⁊ d' qualibet eius p̃te Cui⁹ ratio est. q2 omnes partes eius simul ⁊ a tualiter includunt in ipso toto in quantitate. sicut oĩs homo includit sortem ⁊ platonem. ⁊ sic de aliis. ⁊ quia actualiter includit sua inferiora. ideo posito toto in quãtitate: ponitur necessario quelibet eius pars: ⁊ sic tenet affirmatiue. Negatiue sic. Nullus homo currit. ergo sortes non currit. plato non currit. ⁊ sic de aliis. Maxima. Quicquid negatur de toto in quantitate: negatur ẽt de qualibet eius parte: ⁊ est eadem ratio sicut in precedenti.

Secundo sciendũ ꝙ dupliciter põt argui per locũ a toto in quãtitate. Prio subiiciendo ipsum: vt prius visum est. Alio modo predicando ipsum: vt bene sequitur. sortes videt omnẽ hominẽ. ergo sortes videt platonẽ calliã. ⁊ sic de aliis. ⁊ ẽt predicando i recto totũ in quantitate: vt sortes est omnis homo. g' sortes est plato callias. ⁊ sic de aliis. quia q̃zuis illa propositio sit falsa in qua predicatur vl'e vl'r sumptũ. tñ aliqua talis põt esse alicui ꝓbabilis. iõ ſm ipsam bene potest formari sillogismus dialecticus. Unde generaliter loquendo quotienscunq3 ponitur totuz in quantitate remanens totum in quantitate ipso posito ponuntur sue partes. ⁊ ipso remoto remouentur.

Tertio sciendum ꝙ locus a partibus totius in q̃ztitate est habitudo illarũ partiũ ad suũ totum. Et tenet affirmatiue sic sortes currit plato currit. ⁊ sic de aliis. ergo omnis hõ currit. Maxima. positis partibus totius in quantitate ponitur. ⁊ ipsum totum. Cui⁹ ratio est. quia ad esse totius in quantitate sufficit actualis positio. ⁊ vnio suarum partium sufficienter enumeratarum. Et tenet negatiue sic. sortes non currit. plato non currit. ⁊ sic de aliis. ergo nullus homo currit. Maxima. Destructis partibus totius in quantitate destruitur ipm totum. Cuius ratio est. quia ad suũ esse actuale requiruntur omnes sue partes. eo ꝙ ipsum actualiter scindit oẽs illas. ergo ipsis remotis non manet suum esse.

Quarto sciẽdũ ꝙ dupliciter põt argui a partibus tot⁹ in quãtitate. Uno mõ accipiẽdo vnã partem tñ: ⁊ sic non tenet locus affirmatiue. nec etiã negatiue toto in quãtitate remanẽte sub forma tot⁹ in quãtitate: lz bene valeat ad destruẽdũ ipm q̃ztũ ad totalitatẽ eius vt bene seqtur. sortes nõ currit. ergo nõ oĩs hõ currit. sed quia in consequente nõ remanet totũ in quantitate. iõ ibi non bene arguit per locum a parte tot⁹ in quãtitate: sed equiualenter est ibi loc⁹ a specie. q2 sortes est inferi⁹ ad aliquem hominem. Alio modo põt argui cũ sufficienti enumeratione partiũ tot⁹ in quãntitate capiendo eas sub nominib⁹ propriis cũ illa particula: ⁊ non sũt plures: si sunt i numero determinato: ⁊ si sint in numero incerto debẽt capi aliquę partes in numero finito cõprehendendo alias sub illa particula cõmuni: ⁊ sic de aliis. Et sic tenet iste locus affirmatiue ⁊ negatiue: vt dictum est.

Sed contra predicta arguit p̱mo sic: totũ vl'e: ⁊ totũ in quãtitate sũt diuersa tota. vt dictũ est: sed vl'e vl'r sumptũ ẽ totũ vl'e: q2 ẽ superi⁹ eẽntiale: ergo nõ est totum in quãtitate: ⁊ sic diffinitio ẽ insufficiens. ¶ Secũdo sic: nõ sequitur: oĩs homo currit ergo adam currit: cũ anteceẽdẽs possit esse verũ ⁊ cõsequens falsum. ergo locus a toto in q̃ztitate non tenet ꝯstructiue. ¶ Tertio sic: destructa aliqua parte tot⁹ in q̃ztitate destruit ipsum totum. ⁊ tamen vna destructa nõ opz destruere alias: ergo destructo toto in quantitate nõ opz destruere quãlibet eius p̃tem: ⁊ sic locus a toto in quãtitate non tenet negatiue. Quarto sic arguendo a particularibus ad vl'e sit petitio principii: quia ibi petit vl'e in suis singularibus ergo a partib⁹ i quãtitate ad suũ totũ non est loc⁹ dialectic⁹. ¶ Quinto sic. nõ sequit. sortes nõ est totũ in quãtitate: plato non est totum in quãtitate: ⁊ sic de aliis: ergo oĩs homo non est totuz in quãtitate: ergo locus a partib⁹ totius in quantitate non valet negatiue.

Ad argumenta ad p̱mũ dr. ꝙ lz vniuersale vl'r sumptuz ſm suam eẽntia sit totum vl'e: non tñ ſm esse sub quo accipit: q2 accipitur sub modo plurium ⁊ nõ sub modo vni⁹: q̃d tñ requirit ad totum vl'e. ¶ Ad scd̃m dr. ꝙ in illo antecedente homo solum distribuit pro p̃sentib⁹. modo adam nõ ẽ p̃sens: ideo non est pars illius tot⁹: nec arguitur a toto ad partem. ¶ Ad tertium dr. ꝙ lz destructa vna p̃te tot⁹ in quãtitate bene destruat ipsum totum quantum ad rõnez tot⁹. tamen nõ arguitur negatiue ab ipso manẽte toto: q̃d tñ requirit ad arguendum per istum locum: sed si ipsũ totum teneatur sub rõne tot⁹ bene valebit negatiue ad q̃zlibet ei⁹ partem. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ arguẽdo a partib⁹ totius in quãtitate ad suum totum respectu p̃dicati: q̃d notiori mõ cõuenit toti q̃z partibus sit petitio p̃ncipii: sed arguendo respectu p̃dicati q̃d notiori mõ conuenit partibus q̃z toti ibi est bonus locus dialecticus: siue illud predicatum conueniat ipsis notiori modo simpliciter siue quo ad nos: siue sit in predicatis eentialibus siue accidẽtalib⁹: vnde hic est bonus locus dialecticus: sortes est substãtia: plato est substantia: ⁊ sic de aliis: ergo oĩs homo est substãtia ⁊ hoc si antecedens sit notius respondẽti q̃z consequens. ¶ Ad quintum dr. ꝙ ibi arguitur a partib⁹ in quantitate ea parte qua differunt ab ipso toto. ⁊ nõ ea parte qua cũ ipso conueniunt. ideo cõsequentia non valet.

¶ Totũ in mõ est ipsum vniuersale sumptuz sine determinatione. vt homo. Pars in mõ ẽ vniuersale sumptũ cum determinatione nõ diminuẽte vt hõ albus. Et q2 omnia formant similiter argumenta: ⁊ maxime in hoc loco ⁊ sua parte: sicut in genere ⁊ spẽ. iõ relinquantur exempla.

¶ Postq̃z determinatuz ẽ de loco a toto in quantitate hic ꝯñter auctor determinat d' loco a toto i modo. Ratione cuius p̱mo sic diffinit totum in modo dicens. Totũ

in modo est vniuersale sumptū sine determinatione: vt hō per se sumptꝰ ꝗ dicitur totū in modo. Cuius ratio: ē qꝛ hō sumptus sine determinatione est totū respectu sui ipsiꝰ modificati: qꝛ homo in cōmuni se extendit ad omnia sua supposita: sed cum dicitur homo albus, homo ibi modificat̃ per illam determinationem albus. ꝛ solum sumitur pro illa parte vna suorū suppositorum. Et potest etiam dari alia ratio. qꝛ vniuersale sumptuꝫ sine determinatione ſm se est sine mō. ideo pōt dici totū in mō. i. sine modo: capiendo in priuatiue: sed precedens ratio melior est: qꝛ si daretur totū in modo priuatiue tñ: tūc totum vniuersale posset dici totuꝫ i mō. iō meliꝰ dr̃ totū in mō eo ꝙ est totū respectu partis in mō. s. respectu sumptius: vel sui inferioris modificati. vñ in hac diffinitione ponitur sine determinatione ad dr̃iam partis in mō: que sumitur cum determinatione.

Primo sciendū ꝙ pars in modo est vle sumptum cū determinatione non diminuēte: vel est pars subiectiua alicuiꝰ superioris sumpta cū determinatione contrahente: vt hō albus est pars in mō respectu hominis ꝛ etiam respectu animalis. Cuius ratio. qꝛ vle sumptum cū determinatione contrahente restringitur ad stā dum pro vna parte suorum inferiorum: si illa determinatio ꝯhibeat quo ad supposita. ideo vle sic acceptū ē pars respectu sumptius accepti sine determinatione: ꝛ est etiam pars sui superioris sumpti sine determinatione. vt homo albus est pars animalis: qꝛ solum continet partem suppositorum eius. vnde in predicta diffinitione ponitur vle loco generis: et ponitur sumptū cum determinatione ad dr̃iam totiꝰ vlis ꝛ ponitur non diminuente ad differētiam dicti ſm qd qḋ sumitur cum determinatione diminuente.

Secundo sciēdum ꝙ triplex est determinatio. ꝗdam est determinatio cōtrahens tñ: que nō priuat nec diminuit rōnē eius cui adiūgitur: vt albus est determinatio hoīs: cū dr̃. homo est albus. ꝛ nullo mō tollit cōpletam rōnem hoīs. Alia est determinatio priuans. que totaliter priuat rōnem eius cui adiūgit̃. vt dicendo hō mortuus. ibi mortuus priuat rōnē hoīs. Alia ē determinatio diminuens ꝗ nō tollit ſimplr̃ rōnē illiꝰ cui adiungitur. sed partim tollit ꝛ partim relinqt. sicut ē imaginabile ꝛ opinabile respectu entis. vt dicendo ens opinabile diminuit rōneꝫ entis. qꝛ facit ipsū reuerti in cōmuni. vt se extendit ad ens reale: ꝛ ad ens in apprehensione sue rōnis: ꝛ sic partim tollit rō entis. ꝛ partim relinquit. Et differūt in hoc ille tres determinationes. qꝛ vltime due faciūt dictum ſm qd. ꝛ iō quelibet ipsaruꝫ facit locū sophisticuꝫ a dicto ſm qd ad dictū simplr̃. vt non sequit̃. chimera est ens opinabile. ergo est ens. ꝛ sic de multis aliis. Sed determinatio contrahens tñ que nullo modo diminuit. facit parteꝫ in modo. que quidem pars quandoqꝫ vocatur dictum ſꝫ quid capiēdo generaliter dictū ſm qd pro omni dicto sumpto cum determinatione aliqua. ꝛ totum in modo quandoqꝫ vocatur dictum simpliciter.

Tertio sciendum ꝙ locus a toto in mō est habitudo ipsius ad suā partē. ꝛ tenet destructiue sic. lapis nō est hō ergo lapis nō est hō albus. Maxima. destructo toto in modo destruit̃ ꝗlibet eiꝰ pars. Cuiꝰ rō ē qꝛ destructo priori ſm naturā destruunt̃ posteriora. sed totum in mō est prius ꝛ superius respectu sue partis. quare ipso destructo destruitur sua pars. iō iste locꝰ tenet destructiue. sed non tenet cōstructiue. qꝛ posito superiori nō opꝫ ponere inferius. sicut dictū ē in loco a genere. vñ iste locus eodem modo tenet sicut locus a genere. ꝛ locus a parte in modo tenet sicut locus a specie.

Quarto sciendū ꝙ locꝰ a pte i mō ē habitudo ipsiꝰ ad suū totū. ꝛ tenet ꝯstructiue duobus modis. ꝑmo mō subiiciēdo ptē i mō affirmatiue. vt hō albꝰ currit. ḡ hō currit. Maxima. qcqd p̄dicat̃ de pte i mō p̄dicat̃ d suo toto. Et rō ē. qꝛ qcqd p̄dicat̃ de iferiori p̄dicatur de suo supiori. qđ actu ꝛ itellectu icludit̃ in inferiori. sꝫ totū in modo est superius ad partē in modo ꝛ actualiter in ea continetur. Alio mō tenet p̄dicando affirmatiue: vt sortes est hō albus. ergo sortes est homo. Maxima. de quocunqꝫ predicat̃ pars in modo: ꝛ ipsum totū ꝓpter rōnē iā dictā. Sed iste locus nō tꝫ destructiue. qꝛ ad negationeꝫ inferioris non sequitur negatio superioris. lꝫ bene sequatur. homo albus non currit. ergo hō non currit: qꝛ ibi ps i mō nō destruit̃ p negationē: sꝫ tñ aliqd remouet̃ ab ipa.

Contra predicta arguit̃ ꝑmo sic. vle sūptū sine determinatiōe est totū vniuersale: sed totū in modo nō est totū vniuersale. ergo totum in modo nō est vniuersale sumptū sine determinatione. ¶ Scđo sic. oē totū plura cōtinet ꝗꝫ sua ps: sed hō nō plura cōtinet ꝗꝫ hō albus: ḡ nō est totū respectu hominis albi: ꝛ sic vniuersale sumptū sine determinatiōe nō est totū in mō. ¶ Tertio sic. hō albꝰ ē ps in mō: ꝛ tñ hō sumit̃ cū determinatiōe diminuente. qꝛ albus ꝯhibet hoieꝫ ꝛ diminuit eius acceptionē. qꝛ facit ipsū solū teneri p hoībus albis: ꝛ sic ē determinatio diminuēs. ḡ ꝯ diffinitionē partis in mō. ¶ Quarto sic. in oī loco consequens debet icludi in antecedēte: sꝫ ps i mō nō includit̃ actualiter i suo toto: ḡ a toto in mō ad suā ptē nō valet locus affirmatiue nec negatiue. ¶ Quinto sic: bñ seqt̃. lapis nō est hō risibilis. ergo lapis nō est hō: ꝛ tñ arguit̃ a parte i mō destructiue: ergo locus a parte in mō tenet destructiue.

Ad argumenta ad primū dicit̃. ꝙ vniuersale sumptū sine determinatiōe respectu partis sub eo cōstitute per dr̃iam essentialeꝫ ꝛ intrīsecā dicit̃ totū vniuersale: sed respectu ptis sub eo cōstitute p differentiā accidentalē ꝛ extrinsecā dicit̃ totuꝫ in modo. totū enim cū dicatur relatiue ad ptē habet variari ſm variationē sue partis. ¶ Ad secundum dr̃. ꝙ lꝫ homo nō cōtineat plura ſm significata ꝗꝫ hō albus. tñ ſm supposita plura ꝯtinet ꝛ se habet in plus: ideo quo ad ambitū suppositorū dr̃ totū respectu hoīs albi: lꝫ ſm significata possit dici pars integralis ſm moduꝫ respectu hominis albi. ¶ Ad tertiū dr̃. ꝙ lꝫ albū diminuat illud dictuꝫ homo quo ad ambitū sue cōmunitatis ꝛ ꝗtū ad suppositione que est pro suppositis. tñ non diminuit ipsiꝫ quantū ad rōneꝫ formalē eius: ideo albus non est determinatio diminuens respectu hoīs. ¶ Ad quartuꝫ dr̃. ꝙ lꝫ ꝯñs cōplexuꝫ semper includat̃ virtualiter in antecedente: ꝛ ponitur actualiter in ipso. tamē terminus illatus nō semper debet actualiter contineri in termino inferente: ideo licet pars in modo non sit actualiter in suo toto: non tñ sequit̃ ꝙ a toto non sumatur locus dialecticus. ¶ Ad quintum dr̃. ꝙ homo risibilis non est pars in modo respectu hominis. qꝛ lꝫ risibile sit determinatio hoīs quantū ad modū intelligendi: nō tñ est determinatio contrahens ipsum quo ad supposita ꝛ que faciat ipsum teneri pro parte suorum suppositorum: ideo non facit partem in modo respectu hominis: sꝫ bene respectu animalis.

¶ Totū in loco est dictio comprehendens omnē locū aduerbialiter: vt vbiqꝫ. Pars in loco est dictio comprehendens vnū locuꝫ aduerbialiter: vt hic vel ibi. Locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suā partem. ꝛ est constructiuus ꝛ destructiuus. vt deus est vbiqꝫ: ergo deus est hic. cesar nusquam est ergo cesar non est hic locus a toto in loco. Maxima. Cuicunque conuenit totum in loco ꝛ quelibet eius pars. vel quicquid remouetur a toto in loco ꝛ a qualibet eius parte. Locus a parte in loco est habitudo ipsius ad suum totuꝫ: ꝛ est destructiuus: vt cesar non est hic. ergo non est vbique. maxima. Cuicunque non conuenit pars in loco: nec eius totum.

¶ Postq̄ȝ determinatū est de loco a toto in mō. hic ꝯſir determinať de loco a toto i loco:rōne cui⁹ prīo diffiniť totū in loco dicēs. Totū in loco ē dictio aduerbialr̄ oēs locū cōprehēdens:vt vbiqȝ ⁊ nuſq̄ȝ. In qua diffinitiōe pōitur dictio loco generis.totū.n.i loco nō ꝯſiderať hic ſm̄ esse suū realē:sȝ inquātū est dicibile:⁊ ꝑ dictionē iportatur ideo bene poniť dictio loco generis. Deide poniť cōprehēdens oēm locū:ad dr̄iam totius i tpe:⁊ poniť aduerbialiter ad dr̄iaȝ toti⁹ in q̄ȝtitate.qð q̄nq̄ȝ iportat oēm locuȝ noialiter:vt dicēdo ois locus:vel in oi loco:non tamē aduerbialiter:sicut totū in loco:⁊ ꝑ oppositū ad totū in loco pars in loco sic diffinitur. Pars in loco ē dictio cōprehēdens vnū locū aduerbialiter:vt hic vel ibi.

Primo sciendū ꝙ totū in loco:⁊ ēt ps eius iportat esse in loco. Sȝ duplr̄ aliqd pōt esse in loco. Uno mō in aptitudine tantū:vt vlē dr̄ esse vbiqȝ ſm̄ aptitudinem:eo ꝙ habet aptitudinē essendi in suis singularibus pro quolibet loco:⁊ ēt pro qualibet tpis dr̄ia. ⁊ illa aptitudo reduciť ad actū successiue in suis singularib⁹. Alio mō dr̄ aliqd esse in loco ſȝ actū:sicut singulare qð est actualiter hic ⁊ nūc. Et adhuc ſm̄ actū aliqd dr̄ esse i quolibet loco duplr̄. vno mō ꝑ se prīo:sicut deus q̄ est vbiqȝ. Alio modo ſm̄ suas partes sicut mundus qui ē vbiqȝ ſm̄ suas partes. Et ad arguenduȝ a toto in loco ad suā partem:vel econtra oȝ eodem modo alicui attribuere partem in loco:sicut sibi conuenit ipsuȝ totuȝ:vt si totū conueniat eum aptitudine tantū. debet similiter inferri pars ſm̄ aptitudinē tm̄:⁊ ecōtra arguendo a parte ad totum.

Secundo sciendū ꝙ locus a toto in loco ē habitudo ipsius ad suā partē.⁊ tenet cōstructiue ⁊ destructiue. Cōstructiue sic. deus est vbiqȝ.ergo deus est hic. Maxima posito toto in loco i aliquo subiecto poniť quelibȝ eius pars. Cuius rō est.quia totuȝ in loco simul actualiter includit omnes partes eius. iō ipso posito in aliquo subō ponitur quelibet eius pars. nec est necesse in arguendo ponere existentiaȝ partis: q2 si aliqua pars nō habeat existentiam ipsa non erit pars toti⁹ in loco:q2 non erit actualiter in ipso contenta. Destructiue tenet sic.cesar nuſq̄ȝ est.ergo non est hic. Maxima. remoto toto in loco remoueť quelibet eius pars.cuius est eadem ratio:sicut maxime precedentis.

Tertio sciendū ꝙ locus a parte totius in loco est habitudo eius ad suū totū: ⁊ tenet destructiue ⁊ constructiue. Cōstructiue sic deus est hic ⁊ ibi ⁊ sic de aliis.ergo deus est vbiqȝ. Maxima positis partibus totius in loco sufficienter enumeratis:ponitur ipsum totū.⁊ rō est:q2 totū in loco non est nisi sue ptes simul ⁊ actualiter posite. Destructiue sic.sortes nō est h:nec ibi:⁊ sic de aliis.ergo sortes nuſq̄ȝ est. Maxima destructis ptibus toti⁹ i loco sufficiēter enumeratis:destruiť eaȝ totum.

Quarto sciēduȝ ꝙ duplr̄ ꝯtingit arguere a pte totius in loco. Uno mō a ptib⁹ sufficiēter enumeratis. Et hoc mō tenet affirmatiue ⁊ negatiue:vt dictū ē. Alio mō arguēdo ab vna pte tm̄:⁊ nō ab oib⁹ sil̄ suis ptis.⁊ hoc mō non tenet nisi negatiue:⁊ ſm̄ hūc modum diciť in textu:ꝙ iste locus semꝑ est destructiuus: vt arguēdo sic.cesar non est hic.ergo non est vbiqȝ. Maxima. Cui nō cōuenit pars in loco:nec ipsuȝ totuȝ.hoc mō tn̄ nō arguiť a pte in loco negatiue ad destructionē sui totius ſm̄ id qð est:q2 ibi nō destruiť totū in loco simplr̄:⁊ ſm̄ oēs suas partes:sed soluȝ arguiť ibi ad destructionē totius in loco q̄ȝtuȝ ad totalitatē eius.⁊ q2 destruiť totā q̄ȝtum ad totalitatē eius.⁊ nō remanet amplius totuȝ in loco.ideo nō arguiť ꝓprie hoc mō a parte in loco ad suum totum.

Contra predicta arguiť prīo sic. null⁹ locus ē dictio cōprehendēs oēȝ locū:sed totuȝ in loco est loc⁹:vel eē i loco.g̃ male dr̄ ꝙ ē dictio oēȝ locū cōprehēdēs ¶ Scdō sic. loc⁹ a toto i loco tenet i habitudiē vlis vliter sumpti ad suā partē: sed habitudo vniuersalis vniuersaliter sumpti ad suā partē est locus a toto in quātitate ergo locus a toto in loco ē idē locus cū loco a toto in quātitate:⁊ sic male distinguiť ab ipso. ¶ Tertio sic. non sequiť. mundus est vbiqȝ. ergo mundus est hic.ergo locus a toto in loco nō tenet destructiue. ¶ Quarto sic.nō sequiť.sortes nō est vbiqȝ. ergo sortes nō est hic.ergo locus a toto in loco nō tenet negatiue. ¶ Quinto sic. non sequitur. aliquod corpus est hic. aliquod corpus est ibi. ⁊ sic de aliis. ergo aliquod corpus est vbique:quia antecedens est verum: ⁊ consequens falsum: ⁊ tamen ibi arguitur a partibus in loco sufficienter enumeratis:g̃ iste locus nō tenet ꝯstructiue.

Ad argumenta ad ꝑmū dr̄ ꝙ. lȝ loc⁹ ſȝ suū esse reale non sit dictio:tamē ſm̄ esse dicibile pōt dici dictio:⁊ hoc mō itelligiť hic. ¶ Ad scdm diciť ꝙ lȝ locus a toto in loco nō distinguať essentialiter quantū ad virtutē cōfirmatiuā argumēti a loco a toto in q̄ȝtitate:q2 vbiqȝ virtus cōfirmatiua argumēti est habitudo vniuersalis vniuersaliter sumpti. Rōne cuius Aristo.non distinguit locū a toto in loco ⁊ a toto in tēpore a loco a toto in quantitate: tn̄ ab eo distinguiť accidentaliter q̄ȝtū ad modū significandi:q2 totū in q̄ȝtitate dēsignatur per modū permanētis ⁊ nominaliter ⁊ totū in loco designať aduerbialiter ⁊ sub modo fluxus ⁊ fieri q̄ȝuis ſm̄ rē locus sit eus permanēs. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ mūdus nō est vbiqȝ ſm̄ se totū:sed ſm̄ suas partes. iō ibi male cōcluditur:sed deberet sic cōcludi:ergo aliqua pars mundi est hic:⁊ aliqua ibi:⁊ sic de aliis. ¶ Ad quartū dr̄. ꝙ i antecedente negať totū in loco:⁊ sic nō remāet sub esse totus in loco.iō nō arguiť a toto in loco ad suā partē. sed equaliter arguiť a negatiōe vnius partis in loco ad negationē alteri⁹ ptis determiate:vt hic sortes i aliq̄ loco nō ē. g̃ sortes nō ē hic. ¶ Ad quītū dr̄. ꝙ ptes añcedētis verificať dē corpore ꝑ diuersis suppositis ei⁹:⁊ sic i añcedente corpus hȝ plures suppositiōes determiatas:⁊ in ꝯsequēte hȝ vnā tm̄:⁊ sic ibi arguiť plurib⁹ suppositiōib⁹ determinatis ad vnā determiatā tm̄:⁊ cōmittiť fallacia figure dictiōis. vñ subiectū antecedētis nō teneť eodē mō in cōsequente sicut teneť i añcedēte.iō nō bñ arguiť a pte i loco ad suū totuȝ.

¶ Totum in tempore est dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter:vt semper nunquaȝ. Pars in tempore est dictio significans aliquod tempus aduerbialiter:vt nunc tunc hodie heri. Exempla huius sumuntur sicut in toto in loco.

¶ Postq̄ȝ auctor determiauit de loco a toto i loco. Hic ꝯſter determinat de loco a toto in tpe. Rōne cuius diffinit totum in tempore dicens ꝙ totum in tempore est dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter. siue sit affirmatiue vt semper:siue negatiue vt nunq̄ȝ. Et econtra pars in tempore est dictio comprehendens partes tēporis aduerbialiter:vt hodie nunc: ⁊ sic de aliis. Et iste due diffinitiones debent intelligi ⁊ exemplificari sicut diffinitiones totius ⁊ partis in loco.

Primo sciendū ꝙ locus a toto i tempore ē habitudo ipsius ad suā partē. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic:deus est semper:ergo deus est nunc. Maxima: Posito toto in tempore in aliquo subiecto necessario ponitur quelibet eius pars. Cuius rō est. quia totū in tempore similiter ⁊ actualiter icludit oēs ptes suas. q2 importat tp̄s distributū pro oib⁹ suis ptib⁹ iō ipo toto i tpe posito necessario poniť quelibȝ ei⁹ pars. Negatiue tenet sic. chimera nunq̄ȝ est. g̃ nō ē hodie. Maxima. Remoto toto in tpe ab aliquo subiecto remouetur q̄libȝ ei⁹ ps. Et arguēdo ꝑ istū locū magis ꝓprie arguiť ponēdo totū in tpe ex pte ꝑdicati q̄ȝ ex pte sbti: eo ꝙ adverbiū semꝑ hȝ determinare verbū: ⁊ verbū in rōne semꝑ se tenet ex pte ꝑdicati:nisi ponať cū iplicatiōe a pte subiecti:⁊ supponať q2 sic in subō posset poni cum ipso aduer

bium in subiecto. ⁊ per consequens posset argui a toto in tempore se tenente ex parte subiecti.

Secundo sciendũ ꝙ locus a parte in tempore est habitudo eius ad suũ totũ. Et tenet cõstructiue ⁊ destructiue arguẽdo ab ipsis sufficienter enumeratis. Cõstructiue sic. sortes fuit heri ⁊ pridie: ⁊ sic de aliis. ergo sortes semper fuit. Maria. Positis partibus in tpe sufficienter enumeratis ponit ipm totum. qꝛ totum nihil addit vltra oẽs suas ptes. Destructiue sic. antixps nõ fuit heri: nec pridie. ⁊ sic de aliis. ergo nunq̃ fuit. Maria Remotis partibus in tpe sufficienter enumeratis remouetur ipsuz totũ. Et si arguat per istũ locũ ab vna parte tñ: ⁊ nõ ab oibus: tunc solũ tenet destructiue ⁊ nõ constructiue: ⁊ adhuc arguitur a parte ad destructionem totius q̃tũ ad totalitatẽ ei⁹: ⁊ nõ arguitur ad ipsuz remanẽs totũ in tpe: vt hic sortes nõ est nũc. ergo sortes nõ est semp.

Tertio sciendũ ꝙ preter ista tota superius posita reperiuntur alia quinq̃ tota que ad predicta reducuntur .s. totũ copulatiuũ: disiunctiuũ: potestatiuum: successiuũ ⁊ collectiuũ seu aggregatiuũ. Totũ copulatiuum est in quo plura copulant per coniunctionẽ copulatiuã vt sortes currit: ⁊ plato disputat. Et pars eius ẽ aliqđ illorũ que inter se copulantur. Totũ disiunctiuũ in quo plura coniunguntur per coniunctionẽ disiunctiuã: vt sortes currit. vel plato disputat. Totuz potestatiuum est qđ cõponit ex pluribus virtutibus vel potentiis vel qđ plura cõtinet sm virtutẽ: vt aia rõnalis est totum potestatiuum respectu vegetatiui sensitiui ⁊ intellectiui: licz aia in cõi sit totũ vle respectu aie vegetatiue sensitiue ⁊ intellectiue. Et similiter quaternari⁹ ẽ totũ potestatiuum respectu binarii ⁊ ternarii. qꝛ superior numerus cõtinet in virtute oẽs inferiores numeros. Totuz successiuũ est qđ cõponit ex partib⁹ successiuis q̃ nõ psit simul eẽ: vt tẽpus ⁊ mot⁹. Sed totũ collectiuũ siue aggregatiuz est quod sub voce singulari plura adinuicẽ distincta importat. sicut popul⁹ grex societas: sed pars eius ẽ aliquod illoꝝ ex quib⁹ cõponitur: vt hõ respectu populi: vel aries respectu gregis.

Quarto sciendũ ꝙ totũ copulatiuuz: totũ potestatiuũ: ⁊ totũ collectiuũ reducũtur ad totũ integrale: eo ꝙ ab istis totis ad suas partes eodem modo tenet locus dialecticus sicut a toto integrali. s. constructiue tantũ: ⁊ non destructiue. ⁊ econtra loc⁹ a parte: vt arguendo a toto copulatiuo. sortes currit ⁊ disputat. ergo sortes currit: ⁊ a toto potestatiuo. vt quaternarius vle. ergo binarius est. vel aia rationalis est. ergo sensitiuuz est. Maxia. Posito toto potestatiuo ponitur quelibet eius pars. Et a toto collectiuo vt populus est ergo homo est. Et ecõtra potest argui destructiue a suis partibus. Sed totum disiunctiuum ⁊ successiuuz reducunt ad totũ vle. qꝛ ab ipsis eodẽ mõ tenet locus sicut a toto vli. s. negatiue tñ. vt arguẽdo sic: a toto disiunctiuo. nõ sortes currit vel disputat. ergo sortes nõ currit. Et a toto successiuo. vt nõ ẽ dies. ergo nõ est meridies. ⁊ econtra locus a partibus eoꝝ tenet constructiue tantum. vt faciliter videbitur in exemplis.

Sed contra pdicta arguit pmo sic. i oi tpe: ⁊ sp idẽ sũt sicut i oi loco. ⁊ vbiq̃. sz in oi tpe ẽ totũ in q̃titate. ⁊ nõ in tpe. ergo ⁊ semp. ⁊ sic male diffinit totũ in tpe. qđ est dictio cõprehẽdẽs oẽ tps adverbialiter. ¶ Scdo sic. hic ẽ loc⁹ a toto i tpe. de⁹ ẽ semper. ergo est in isto tpe: ⁊ tñ nõ seqtur ps in tpe. cũ in isto tpe nõ sit aduerbiũ significãs partẽ tpis. ergo ꝯ diffinitionẽ loci a pte i tpe. ¶ Tertio sic. nõ seqtur vle ẽ semp. ergo ẽ nũc cũ añs sit veꝝ ⁊ ꝯñs falsuz. añs pz. qꝛ vle est vbiq̃ ⁊ semp. ⁊ nõ est hic ⁊ nũc. sz soluz singulare. ergo loc⁹ a toto in tpe nõ valet ꝯstructiue. ¶ Quarto sic. partes toti⁹ in tpe nõ possunt eẽ simul. ergo nõ poterũt sil' accipi. ergo locus a parte in tẽpore nõ tenet ꝯstructiue ab oibus partib⁹ simul sumptis. ¶ Quinto sic. nõ seqtur. adam non est nunc: ergo adaz nũq̃ fuit. ⁊ tamẽ arguitur negatiue ab vna pte totius in tẽpore ad ipsũ totum. ergo locus a parte in tempore non tenet destructiue ab vna parte ad suum totum.

Ad argumenta Ad pmũ istoꝝ dr: ꝙ lz semper ⁊ in omni tpe sint idez sm rem significatã ⁊ materialiter: differũt tñ sm suos modos significãdi ⁊ materialiter. qꝛ semp iportat tps distributũ sub mõ fluxus: ⁊ fieri ⁊ in omni tpe iportat idẽ tẽpus distributũ p oib⁹ partib⁹ ei⁹ sub mõ permanentis siue habitus ⁊ quietis ⁊ p hoc distinguunt totũ in q̃titate: ⁊ totũ in tpe lz nõ essentialiter. ¶ Ad scdm dr: ꝙ lz in illo argumento non ponat formalr pars in tpe aduerbialiter. ponitur tñ equaliter ⁊ sm rẽ significatã: qꝛ in isto tpe includit virtualiter ipsũ nunc. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ lz vniuersale sit semper in aptitudine. non tamen est semper in actu: ⁊ eo mõ quo ponitur semp eẽ bene sequit ꝙ est nunc .s. sm aptitudinẽ: sed illa aptitudo reducit ad actũ in suis singularib⁹ ⁊ successiue. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ lz ptes tpis non possint esse simul sm eẽ reale: sicut pteritũ nõ põt esse cum futuro: tñ psit esse simul in apprehensione aie q̃ retinet partẽ pteritã ⁊ futurã cũ pñti: ⁊ sic simul possunt accipi omnes partes tpis. ¶ Ad q̃tũ dr. ꝙ ibi nõ bene arguitur. qꝛ arguẽdo ab vna pte tñ destructiue oz arguere ad destructionem totius quantũ ad rationẽ toti⁹: ita ꝙ in cõsequente sibi pponatur negatio destruens totalitatẽ eius: quod non fit in illo argumento: deberet enim sic inferri: adam non est nunc. ergo non est semper.

¶ **Causa est ad cuius esse sequitur aliud sm naturã. Et diuiditur in causam efficientem: materialem: formalem: ⁊ finalem.**

¶ Postq̃ auctor superius determinauit de locis a toto ⁊ a parte. Hic cõsequẽter determinat de locis a cã ⁊ ab effectu. Et qꝛ loc⁹ a cã in cõi est habitudo cause ad effectum ⁊ locus ab effectu est habitudo effect⁹ ad cãm: iõ prius q̃z auctor determinet de locis a cã in spãli determinat de cã i generali diffinitiue ⁊ diuisiue ipsaz prio sic diffiniens. Cã est ad cui⁹ eẽ sequitur aliud sm naturã. In qua diffinitione intelligitur ens pro genere. Ens enĩ diuiditur per causam ⁊ effectuz: ⁊ est superius ad vtrunq̃ sm moduz. Deinde ponitur. ad cuius esse sequitur aliud. ad differentiaz effectus qui sequitur ad esse alterius: ⁊ ad cuius esse nõ sequitur aliud sub rõne effectus. Et ponitur sm naturã ad explicandum moduz quo effectus sequitur suã cãm. Et econtra potest diffiniri effectus ꝙ ens: cuius esse sequitur ad aliud per naturam vel est partita silitudo sue cause.

Primo sciẽdũ ꝙ seqtur capit dupli. Uno mõ vt dicit ordinẽ tñ: vt cũ dr vn⁹ dies sequitur aliũ. Alio mõ vt dicit ordinẽ ⁊ depẽdẽtiã vni⁹ ab alio: ⁊ hoc mõ itez dupli. Uno mõ vt solũ dicit ordinẽ ⁊ depẽdẽtiaz siue ꝯsequẽtie siue illatiõis vni⁹ ab alio: sicut ꝯñs sequit illatiue ad añs: ⁊ depẽdet ex ipso sm illationez. Alio mõ vt dicit depẽdẽtiã i eẽ vni⁹ rei ab alia. sicut qlibz effectus sz suũ eẽ depẽdet a sua cã. Et hoc mõ capit i ista diffinitiõe vt dicit ordinẽ depẽdẽtie vni⁹ rei ab alia sm suuz eẽ. ⁊ nõ solũ vt dicit ordinẽ prioris ⁊ posterioris. neq̃ vt soluz dicit depẽdẽtiã cõsequẽtie. qꝛ i argumẽtatiõe añcedẽs nõ sp ẽ cã consequentis. lz semper sit causa illationis eius.

Secundo sciẽdũ ꝙ ad rõnẽ cãe reqrit ꝙ cã sp pcedat suũ effectũ sz tps. lz q̃nq̃ pcedit ipm sz tps. vt domificator pcedit domũ sm tps. q̃nq̃ vero pcedit ipm sm nãm tñ. ⁊ sil' ẽ tpe cũ ipo. sicut hõ ẽ cã risibilis. ⁊ tñ pcedit ipm sm nãm tñ ⁊ sil' ẽ tpe cũ eo. iõ ad explicãdũ quõ effect⁹ dz seq cãz. ⁊ cã pcedere effectuz in diffinitiõe. cause ponit sm nãm. Et ad dñiam illorum quorũ esse vnius seqtur ad esse alerius sm ordinem ⁊ tamen nõ depẽdet ex alio sm naturã. vt esse vnius diei non dependet naturaliter ad esse alterius.

Tertio sciẽdũ ꝙ cã diuidit p cãz efficiẽtẽ mãlem formalẽ ⁊ finalẽ. Cui⁹ diuisiõis hic hr suf

ficiētia. qr oēs cās seqē effectus. vel q talis cā est intrīseca effectui: vel extrinseca. Si intrinseca hoc est dupli. qr vel ipsa est actus dans eē. ⁊ sic ē cā formalis: vel potētia recipiens esse. ⁊ sic est cā materialis. Si ē extrinseca hoc ē dupliciter qr vel ipsa est id a quo res fit: ⁊ sic ē efficiēs cā: vel illud ꝓpter qd res fit ⁊ sic est cā finalis. Et sumit ista diuisio non fm diuersitatē rez: sed fm diuersos modos formales: qr idez realiter fm diuersos modos causandi: ⁊ respectu diuersorū qñqz habet rationē pluriū cāz ⁊ non est diuiso generis in suas species: sed diuisio analogi: qr causa fm prius ⁊ posterius dr de istis quattuor causis.

Quarto sciēdū qꝫ cause possunt quattuor modis cōsiderari. Uno modo fm rōnez causandi: ⁊ sic finis est prior. scdo efficiens. tertio materia ⁊ quarto forma. qr in causando rem finis mouet intellectū agentis ad producendū effectū. ⁊ efficiens motus a fine mouet materiā: qua disputata vltio itroducit forma. Scdo modo cōsiderant cause ꝓut concurrunt ad cōpositionē effectus. ⁊ sic materia prior ē: scdo forma: tertio efficiēs. ⁊ vltio finis. Tertio mō ɔsiderant vt dāt eē actuale effectui: ⁊ sic forma ē prior. deide efficiens. tertio finis. quarto materia. Quarto mō ɔsiderant fz qꝫ hñt eē existē p qd a nobis notificant. ⁊ sic cā efficiēs ē prior: scdo materia. deide forma ⁊ vltio finis ⁊ qr h ɔsiderāt fz qd nobis notificant: ⁊ ab ipsis sumunt loci dialectici. io isto mō ordinant in textu. ⁊ prius determinat de cā efficiente: qz de alijs.

Sed contra ꝑdicta arguit p'o sic. aliud dicit diuersitatē essēnalē cū sit signū diuersitatis sube: sz effect' nō sp differt essēnali a sua cā: qr ɔuēit essētiali cū sua cā formali. g male dr qꝫ ad eē cāe seqt aliud. i. effect'. Scdo sic. cā totali posita pōit sil' suus effect': g cā nō ꝑcedit effectū. ⁊ sic ad eē cāe nō seqt aliud. Tertio sic. cā ⁊ effect' sūt sil' natura cū sint relatiua g effect' nō seqt suā cāz fz naturā. Quarto sic. forma ⁊ finis coicidūt. vt dr scdo physicoz g forma nō ē cā distīcta a fine: nec mēbra hui' diuisiōis sūt opposita. Quinto sic. oia cā ꝑcedit suū effectū. sz finis nō ꝑcedit suū effectū. sz seqt g finis nō ē cā. ⁊ sic male ponūt quattuor cāe.

Ad argumenta ad primū dr. qꝫ lz aliud ꝓprie sūptū vt ē relatiuū diuersitatis sbe dicat diuersitatē essēnalē. ñ tñ alrō cōter acceptū. vt dicit quācunqz diuersitatē siue essentialē siue accidētalē. vt sumit i diffinitiōe cāe. Ad scdz dr. qꝫ lz posita cā totali ponat ei' effect' sil' tpe. nō tñ ponit sil' fz naturā. qr naturalr cā prius hz eē ⁊ itelligi qz effect': ⁊ h sufficit ad rōnē cāe: qd ꝑcedat effectū fz naturā. Ad tertium dr. qꝫ lz cā ⁊ effect' fz itētiōes cāe ⁊ effect' dicāt correlatiue: tñ materialiter ⁊ fz id qd sūt nō dicunt correlatiue: io fm id qd sūt nō sunt simul fm naturā. Ad quartū dr. qꝫ lz forma ⁊ finis qñqz coincidāt materialiter: ⁊ fz rē in idē. nō tñ coincidant in idē formaliter qztū ad suos modos formales causandi: ⁊ hoc modo ponunt cause ad inuicem distincte. Ad quintū dicitur. qꝫ licet finis fm suū esse reale sequatur suuz effectū. tñ fm intentionale in intentione agentis sub quo sibi conuenit ratio cause finalis precedit suum effectuz. ideo eo modo quo est causa naturaliter precedit suum effectum.

Causa efficiens ē a qua p'io fit motus ad hoc qꝫ fiat aliquid: vt domificator ē primuz mouens ⁊ operans vt fiat domus: ⁊ faber vt fiat cultellus. locus a cā efficiente est habitudo ipsius cause efficientis ad suum effectum. Et est constructiuus. cōstructiue tenet sic. domificator est bonus. ergo domus est bona. locus a causa efficiente. maxima. Si causa efficiens est bona ipsum quod fit bonuz est. Destructiue sic. domificator non est bonus: ergo domus non est bona. locus a causa efficiente Maxima. cuius causa efficiens non est bona: ipsum quod fit non est bonum: ⁊ econuerso tenet locus ab effectu ad causam efficientem.

Postqz auctor determinauit de cā in cōi tas diffinitiue qz diuisiue. Hic ɔñt in spāli vult determinare de locis a cā. Et p'mo de loco a cā efficiente. eo qꝫ cā efficiens ceteris ē nobis notior. Rōne cui' ipsaz p'mo sic diffinit. Causa efficiens est a qua primo fit mot'. In qua diffinitione p'mo subintelligit cā loco gñis diffiniti. ⁊ ponit a q p'mo fit mot' ad drīaz altaz causaz: quaz nulla p'mo causat motū siue cōductionē effect': sz efficiēs tñ sicut pz in ꝓductione effect'. Finis. n. rōne sue bonitatis p desideriū monet ⁊ attrahit appetitū agentis ad ꝓducēdū effectū: ⁊ efficiens sic motū ⁊ tractū a fine disponit materiā ad itroductionem forme: ⁊ sic p'mo causat motū quo ꝓducit effectus.

Primo sciēdū qꝫ loc' a cā efficiēte ē habitudo ipsius ad suū effectū. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic. domificator ē bon': g dom' ē bona. Maxima. Cui' cā efficiēs ē bona ipsū quoqz bonū ē: que maxima dz itelligi de bonitate efficiētis in quantū efficiēs ⁊ nō de bonitate moris: vel de bonitate ei' fm se. sili' dz itelligi de bonitate forme effect'. ita qꝫ si efficiens sit bonuz in rōne cāe efficiētis: ⁊ vt ꝓducit effectū sequitur qꝫ effect' erit bon' bonitate forme ei'. nō aūt loquēdo de bonitate finis ⁊ toti' cōpositi: qr si domificator sit bonus artifex et operet ꝑfecte fm artē ei': ⁊ careat bona materia: tunc domus non erit bona bonitate finis: sz tñmodo bonitate forme que ꝓuenit ab efficiēte. Negatiue tenet sic: domificator nō est bonus ergo domus non est bona. Maxima. Cuius efficiēs malā est ipsū quoqz malū est.

Secundo sciēdū qꝫ lz cā efficiēs ē duplex. s. cā efficiēs i actu: ⁊ cā efficiēs i potētia: vt respectu dom' domificator ē cā efficiēs in potētia: ⁊ domificās est cā i actu respectu fieri domus. Et qlibet iterū diuidit: qr qdā ē cā vniuoca q ꝓducit effectū sibi silēz i spē vt hō generās hoiem ē efficiēs vniuocū. Aliud ē efficiens equocū qd producit effectū sibi dissimilez in spē: vt sol generans hoiez ē agēs equocū. vñ arguēdo a cā efficiēte in potētia ad suū effectū dz argui ab eē cāe ad eē in potētia respectu effect' ⁊ nō ad eē in actu: vt domificator ē. g domus ē in potētia: ⁊ arguēdo a cā efficiēte in actu dz argui ab esse ei' ad fieri ipsius effect'. Et arguēdo a cā vniuoca tenet iste locus respectu oiuz ꝑdicatoz q cōueniūt ipsi cāe a tota spē. vt plato ē risibilis. g sortes ab eo genit' est risibilis. Sed arguendo a cā equiuoca solū tenet respectu horum ꝑdicatoz bonū ⁊ malum eē ⁊ fieri.

Tertio sciēdum qꝫ locus ab effectu cause efficiētis ē habitudo ei' ad suam cām. Et tenet affirmatiue sic. dom' est i fieri g domificās ē. Maxima. Posito effectu propinquo cause efficiētis ponit ipsum efficiens. Pōt etiā argui respectu hoz predicatoz bonū ⁊ malum esse ⁊ fieri. Et tenet negatiue sic: dom' nō ē bona: ergo domificator nō ē bonus. Maxima. Cui' effectus non est bonus ipsuz quoqz nō est bonum ⁊ dz itelligi qꝫ si effect' nō sit bonus qztū ad ꝑfectionem forme ei': efficiēs nō est bonuz iquātū efficiēs vel producens talem effectū: sicut ꝓus dictum est in loco a causa efficiente.

Quarto sciēdū qꝫ efficiēs dupli se hz ad suū effectuz. Qñqz eni efficiēs reqrit tātuz quātuz ad fieri ipsi' effect': ⁊ nō qztuz ad eē: vt domificator respectu dom' soluz reqrit ad fieri: ⁊ nō qztuz ad eē. Sed qñqz requirit ⁊ quātuz ad fieri: ⁊ quātū ad eē: ⁊ ad ɔseruationez in eē: vt dies sol ē cā quo ad fieri ⁊ quo ad eē: ⁊ deus respectu oiuz creaturaz. Et arguēdo ab effectu cāe efficiētis que reqrit quo ad fieri tñ: ⁊ nō quo ad esse effectus nō sequitur esse cāe in ꝑsenti: sed in ꝑterito tñ: sed ad fieri effectus seqtur esse illius cause. Sed arguēdo ad efficiens requisitū ad eē ⁊ fieri simul sp seqtur affirmatiue eē cāe ad

esse effectus. vt bene sequitur. dies est. ergo sol ē. Et quando ē habitudo necessaria cāe ad effectū. et sequitur negatiue a negatiōe effectus negatio cause. Sz q̄n habitudo est cōtingēs nō tenet negatiue. vt nō sequitur. fortes nō ē. ḡ deus nō ē. Sz isti diuersi modi arguēdi nō sumunt ab efficiēte inq̄ꝫ efficiēs ē. sꝫ ab efficiēte inq̄ꝫtū tale vel tale efficiēs est.

Contra predicta

arguit primo sic. cā efficiens ē de ꝯsideratiōe phisici cū sit cā mot⁹. ḡ nō est de cōsideratione logici: ꝛ sic hic male diffinitur. ❡ Secūdo sic. efficiens nō mouet nisi prius moueat a fine. ḡ finis ē a quo primo fit mot⁹ ꝛ nō cā efficiēs. ❡ Tertio sic. cā efficiens ē extrinseca suo effectui. ergo in loco a causa efficiente terminus inferens est extrinsecus termino illato: ꝛ sic erit loc⁹ extrinsecus: ꝛ p̄ ꝯñs male diffinitur inter locos intrinsecos. ❡ Quarto sic: non sequitur. deus est bonus. ergo latro est bonus. ḡ locus a cā efficiente non tenet affirmatiue. ❡ Quinto sic. non sequitur. dom⁹ est. ḡ domificator est cū añs sit verū: ꝛ ꝯñs falsū ḡ locus ab effectu cause efficientis nō tenet cōstructiue.

Ad argumenta.

Ad primū istoꝝ dr̄. q̄ lꝫ cā efficiēs inq̄ntū est cā motus: ꝛ reꝝ naturaliū ꝛ principiū cognoscēdi ipsas sit de ꝯsideratiōe physici: tñ inq̄ꝫtū ab ipsa sumit loc⁹ dialecticus per habitudinē ad suū effectū ipsa est de cōsideratiōe logici. ❡ Ad scḋꝫ dr̄ q̄ lꝫ a fine fiat mot⁹ itētiōalis ꝛ spūalis in efficiēte. tñ ab ipso nō fit prim⁹ mot⁹ realis: de q̄ hic solū intelligitur finis. n. nō mouet intētionē agētis motu ppi dicto: sꝫ tm̄ p̄ similitudinē: sicut pomūz apprehensum intentionaliter mouet appetitū pueri ad persecutionē eius. ❡ Ad tertiū dr̄. q̄ lꝫ cā efficiens sm̄ esse sit extrisece effectui: tñ sm̄ virtutē ꝛ similitudinē eius est aliquo mō sibi intrisecā. ꝛ h̄ modo sufficit ad causandū locuꝫ intrinsecum: quia hic sumitur argumentum a causa efficiente ex parte qua conuenit cum effectu. ❡ Ad quartum dicitur q̄ ibi non arguitur a causa efficiente ad suum effectum eo q̄ latro nominat vitium: cuius vitii deus non est causa. lꝫ enīꝫ deus sit causa efficiens hominis. tamen non ē causa vitiorum eius. ꝛ bene sequitur. deus est bonus. ergo homo latro quantum ad humanitatem eius est bonus scilicet bonitate entis. lꝫ non bonitate morum. ❡ Ad quintum dicitur q̄ ibi non sequitur. quia arguitur ab esse effectus ad esse cause que requiritur quantum ad fieri tantum ꝛ non quo ad esse ꝛ respectu talis cause non tenet iste locus ab effectu arguendo respectu illius predicatū est.

❡ Materia. n. est ex qua cū alio aliquid fit. Et ē duplex: q̄dā. n. ē pmanēs: ꝛ q̄dā est trāsiēs. Permanens: vt in cultello ferrū. Trāsiens vt in pane farina ꝛ aqua. Et diffinit etiā sic mā: mā est q̄ tm̄ est in potentia. Locus a cā materiali est habitudo ipsius ad suū effectū: ꝛ est cōstructiuus ꝛ destructiuus. Cōstructiue sic. ferrū est: ergo arma ferrea possunt esse. maxima. Posita cā materiali possibile ē eius effectum poni. Destructiue sic. ferrum nō est: ergo arma ferrea nō possūt esse. Loc⁹ a cā materiali: maxia. Remota cā materiali pmanēte remouet ꝛ eius effect⁹. Locus ab effectu cause materialis pmanentis: maxima. Posito effectu cause materialis pmanentis ponitur eius causa. Locus ab effectu cāe materialis trāseuntis tenet constructiue: vt vitrum vel panis est: ergo silix vel farina fuit. materia. n. transiens non manet: sed trāsfert in aliā materiā. locus ab effectu cāe materialis trāseuntis. maxima. Posito effectu materie transeūtis necesse est ipsam materiā p̄fuisse. ❡ Postq̄ꝫ auctor determinauit de loco a cā efficiēte. Hic ꝯñr determinat de loco a cā mali. Rōne cui⁹ sic primo diffinit materiā. Materia ē ex qua cū aliquo fit aliqd. q̄ diffinitio sic dꝫ intelligi. materia ē cā ex qua cū alio. i. cū forma fit aliqd. s. totū cōpositū. Et ponit ibi cā loco gn̄s. totū residuū ad dr̄iaꝫ aliaꝝ cāꝝ. vnde ex fine ꝛ efficiēte nō fit totū cōpositū. cū ille cāe sint extrisece. ꝛ ēt ex forma nō fit totuꝫ ꝯpositū tanq̄ꝫ ex materia ex qua sicut intelligit in materia in ista diffinitiōe. ipsa enim materia ē prima potētia. ex qua primo originatur totuꝫ cōpositum. Et aliter sic diffinitur. Materia est q̄ tm̄ est ens in potentia. quia materia de sua natura non habet esse in actu. sed in potentia tantum.

Primo

sciendum q̄ materia dupl'r accipit. Uno mō specialr̄ put est primū sbm forme sbālis. ꝛ est ps cōpositi de genere sbe. Alio mō capitur coiter p̄ oi illo ex quo p̄ modū potētie cōponitur aliqd. sive p̄ oi illo qḋ ꝯcurrit ad cōpositionez alteri⁹ tanq̄ꝫ potētia receptiua esse: ꝛ sic reperitur tā in reb⁹ naturalib⁹ q̄ꝫ artificialib⁹: ꝛ tā in reb⁹ corporalib⁹ q̄ꝫ spiritualib⁹. ꝛ hoc mō capitur hic. Et sic diuiditur. q̄r quedā ē materia pmanens ꝛ transiens. Permanens est illa que sub p̄pa forma ꝛ specie pmanet in suo effectu: vt ferrū in cultello. Trāsiens est illa q̄ sub p̄pria specie ꝛ rōne nō permanet in suo effectu sed de vna specie trāsit in aliā in cōstituendo effectū. vt in pane farina est: silix in vitro: ꝛ lutū in lateribus.

Secundo

sciendū ē q̄ loc⁹ a cā materiali ē habitudo ipsi⁹ ad suū effectū. Et semper tenet affirmatiue in qualibet materia transeunte ꝛ pmanente: vt aqua ꝛ farina sūt ḡ panis pōt esse. Maxia. Posita causa materiali ponitur eius effectus sm̄ potentiam: eo q̄ materia dicit esse potētiale ipsius effectus cum sit in potētia ad suū effectū. Sꝫ iste loc⁹ tꝫ destructiue in materia permanente: vt ferrū non est. ḡ arma ferrea non sunt. Maxia. Remota materia permanēte remouetur eius effectus. sed in materia trāseunte non tenet negatiue. vt nō sequitur. silix nō est. ergo vitrū non est: eo q̄ talis effect⁹ potest non existēte illa mā q̄ nō ē pmanens in suo effectu. Sꝫ tñ destruat trāsiēs p̄ toto tpe p̄siti in p̄terito sequet destructio effect⁹: vt dicēdo silix nō est ḡ vitrum non est.

Tertio

sciendū q̄ iste locus a cā materiali solū tenet constructiue ab esse materie ad posse esse ipsius effectus: ꝛ nō ad esse ipsius in p̄nti. Cuius rō est. q̄r arguendo a cā ad effectū ab esse cause debet inferri esse effectus: eo modo quo ponit in tali causa. sed esse effect⁹ materie ponitur in potētia tm̄ ꝛ nō in actu: eo q̄ materia est ens in potentia tm̄: adeo arguendo affirmatiue a materia arguitur ab esse eius ad posse esse in futuro ipsius effectus. Et hoc pōt argui nō solū a materia ex qua: sꝫ a materia in qua ꝛ circa quā. q̄r ḡnaliter ōis materia ponit potentialiter esse sui effectus: vt bene sequitur corpus est: ergo albū pōt esse. vel scibile est: ergo scientia potest esse.

Quarto

sciendū ē q̄ loc⁹ ab effectu cāe materialis ē habitudo ipsi⁹ ad materiā ei⁹. Et i qualibꝫ materia tꝫ ꝯstructiue sꝫ i materia pmanēte arguitur ab eē effect⁹ ad eē cāe in p̄nti: vt cultellus ē: ḡ ferruꝫ ē. Maxia. posito effectu materie permanētis necessario ponit illam materia que remanet in suo effectu. Sꝫ in materia trāseūte tenet arguēdo ab esse effect⁹ nō ad esse ipsi⁹ cāe in p̄nti: sꝫ ad fuisse in p̄terito vt vitrū est: ḡ silix fuit. Sed iste locus nō tenet destructiue. q̄r destructo posteriori non oportet prius destrui: sed effectus est posterior sua causa materiali: nō destructo effectu nō oportet destruere illā materiā.

Sed contra

predicta arguit primo sic: hec diffinitio materie ꝯuenit forme: q̄r ex forma cū materia fit aliqd. s. totū cōpositū: ergo nō conuenit soli diffinito. ❡ Scḋo sic: ōis materia ē i actu p̄ formā cū materia sit sub forma: ergo materia nō ē ens in potētia tñ. ❡ Tertio sic: materia reqrit in cōposito tā ad esse q̄ ad fieri: ergo ōis materia remanet in esse sui effect⁹ ꝛ per consequens ōis materia est pmanēs ꝛ nulla est transiens. ❡ Quarto sic. nō sequit. ligna ꝛ lapides sunt. ḡ dom⁹ pōt

eẽ: ꝙ ad possibilitatẽ domus nõ sufficit possibilitas mate-
rie eius. sed requirit possibilitas efficientis eius. ideo si non
esset domificator: p̄mũ añs posset esse verũ ꝯñte existe fal-
so. ergo locus a cã materiali nõ tenet affirmatiue. ¶ Quin-
to sic. non sequitur. cultellus est. g̃ ferrũ ẽ: q2 cultellus põt eẽ
ex alio metallo. g̃ locus ab effectu cause materialis perma-
nentis non tenet affirmatiue.

Ad argumẽta.

¶ Ad p̄mũ dr̃. ꝙ si capit
ex generaliter vt dicit habitu-
dinem cuiuslibet cause. sic ex forma cũ mã fit totũ cõpositũ
s3 si capit spẽaliter vt dicit habitudinem potẽtie ex qua pri-
mo fit cõpositũ: sic oppositũ ẽ dr̃ fieri ex forma: ꝛ sic capi-
tur in diffinitione materie. ¶ Ad secundũ dr̃. ꝙ l3 mã p3
ꝙ est actuata p formam sit ens in actu: tñ ſm eẽntiam suã
est ens in potentia tñ: q2 de sua natura nõ includit aliquẽ
actum. ¶ Ad tertiũ dr̃. ꝙ l3 oĩs mã aliquo mõ remaneat
in effectu ſm suam essentiam ꝯstitu3 nõ tñ sp remanet sub
propria specie ꝛ rõne quã habebat anq̃3 faceret cõpositũ3
quod tñ requiritur ad hoc ꝙ dicat mã permanẽs. ¶ Ad
quartum dr̃. ꝙ ad eẽ materie non sequitur possibilitas effe-
ctus que attenditur in ordine ad oẽs suas causas: s3 bñ se-
quitur possibilitas effectus q̃ le t3 ex parte cause mãlis. ideo
posita cã materiali ponit eiꝰ effectꝰ ſm potẽtiam passiuam
materie. ¶ Ad quintũ dr̃. ꝙ ibi nõ arguitur a causa ma-
teriali ad suum effectum: q2 cultellus in cõi non est effectꝰ
ferri: sed cultellus ferreus. ꝛ tũc semꝑ sequitur cultellus fer-
reus est. ergo ferrum est.

¶ Forma est que dat esse rei ꝛ conseruat eam in
esse. locus a causa formali est habitudo ipsiꝰ cau-
se formalis ad suum effectum. Et tenet cõstructi-
ue ꝛ destructiue. Constructiue sic. Albedo est. er-
go albu3 est. locus a causa formali. Maxima po-
sita causa formali ponitur ꝛ eius effectus. Destru-
ctiue sic. Albedo non est: ergo albu3 non est. Ma-
xima. Remota causa formali remouet ꝛ eius ef-
fectus. Econtra vero est de effectu cãe formalis.
¶ Postq̃3 determinatũ est de loco a cã mãli. Hic ꝯñter de-
terminatur de loco a cã formali. que qdem forma ſm eẽ ꝛ
via generationis sequitur materiam. Rõne eiꝰ ipsam sic
primo diffinit. Forma est q̃ dat eẽ rei ꝛ conseruat rẽ in esse
vbi intelligitur causa loco generis diffiniti. Et põitur que
dat esse rei ad drĩam materie que non dat eẽ simplr ꝛ in ac-
tu ipsi rei. materia. n. ẽ recipiẽs eẽ cõpositi. ꝛ forma ẽ dãs
ꝛ influens ipsum esse. ꝛ si sit forma sbalis dat eẽ sbale. ꝛ si
sit accidentalis dat eẽ accidentale: deinde ponitur ꝛ cõser-
uat rem i esse ad drĩam cause efficiẽtis. ꝛ finalis. q̃ qñq3 so-
lum requiruntur quantum ad fieri ipsius rei: ꝛ non quãtũ
ad eẽ: sed forma semper requiritur ad esse rei.

Primo

sciendum ꝙ qdã est forma partis q̃ actuat
partẽ cõpositi. s. mãm: rõne cuiꝰ dr̃ forma
partis. alia est forma totius: q̃ ẽ actus totius cõpositi resul-
tans ex vnione forme partis ꝛ materie. ꝛ dr̃ forma totiꝰ: eo
ꝙ informat ipm totum quantum ad oẽs partes componẽ-
tes ipm: sicut in aiato aia est forma partis q̃ informat ipm
corpus quod est materia aiati ꝛ esse aiatũ resultãs ex vnio-
ne aie cũ corpore est forma totius eiꝰ. ꝛ q̃libet iterum diui-
ditur: q2 quedã est forma cõis: ꝛ quedam ppria: vt respectu
hoĩs forma totius cõis est animalitas. hũanitas est forma
propria. sed forma partis cõis est anima: ꝛ aia rationalis ẽ
forma partis sibi ꝓpria. Et de qualibet harũ formarũ põt i-
telligi diffinitio forme prius posita: licet perfectius conue-
niat forme proprie quam communi: ꝛ forme totius quam
forme partis.

Secundo

sciendum ꝙ locus a cã formali est ha-
bitudo ipsius ad suum effectum. Et t3
affirmatiue sic arguendo: albo ẽ. g̃ albũ est. Maxia posita
causa formali ponitur eius effectus. Cuius rõ est: q2 cã for-
malis habet idem esse cum suo effectu et per idem eẽ semꝑ
exist cã formalis ꝛ suꝰ effectus: vt homo ꝛ aia eiꝰ hñt vnu3
ꝛ idem esse. ideo posita causa formali in esse op3 ponere su-
um effectum. ꝛ eꝯ̃ posito effectu ponit forma eius. ꝛ etia3
destructa forma destruitur effectus. ꝛ eꝯ̃. ideo etiã tenet nega-
tiue. vt albedo non est. ergo albũ non ẽ. Maxima. Remo-
ta cã formali remouet ꝛ eius effectus.

Tertio

sciendum ꝙ locus a cã formali tenet tam in
substãtiali quã in accidentali: ꝛ tã in forma
partis quã in forma totius. dũ tamẽ arguatur a causa for-
mali propria. sed arguẽdo a cã formali cõi nõ tenet cõstru-
ctiue vt non sequitur. aia est. ergo hõ est. Et l3 bene sequa-
tur non ẽ aia. ergo non est hõ. tñ hoc nõ est propter habi-
tudinem forme ad suũ effectũ. sed p locum a toto vli. Et t3
etiam iste locus respectu huius p̄dicati esse vel non esse: ꝛ
non respectu predicatorum particularium q2 l3 forma cõ-
uertatur in esse cum suo effectu non tñ semper suscipit eã-
dem denominationem cum suo effectu. nec econtra. effe-
ctus semper suscipit denoiationes cõuenientes ipsi forme.

Quarto

sciendũ ꝙ locus ab effectu cause forma-
lis est habitudo ipsius ad suã causa3 for-
malem. Et tenet constructiue ꝛ destructiue. ꝛ eode3 mõ for-
mantur in ipso argumenta ꝛ maxime sicut in loco a cã for-
mali. ponendo tamen effectum pro termino inferente ꝛ cã3
pro termino illato. Et arguendo p istum locum o3 eo mõ
attribuere esse cause formali: sicut suo effectui. ita ꝙ si effe-
ctus habeat esse permanens ꝛ completum. d3 etiam iferri
esse completum de ipsa forma. ꝛ si solũ sit i esse successiuo
ꝛ solum in transitu. sicut aliquis dr̃ rubeus ex verecundia in
transitu solũ: debet eodẽ modo poni cã eius: ꝛ silr de aliis
modis eẽndi in. Et tũc semper tenet iste locus ab effectu
cause formalis ad suã causam.

Sed contra

p̄dicta arguit primo sic: p̄ma cau-
sa dat esse oi creature ꝛ eã ꝯseruat
in esse. ꝛ tñ nõ est cã formalis: s3 efficiẽs creature: ergo dif-
finitio forme cõuenit aliis a diffinito. ¶ Scdo sic. q̃ntitas
põt esse sine quanto: ꝛ albedo sine albo: vt in sacro altaris
q̃ntitas est sine subiecto: ergo nõ sequitur q̃ntitas ẽ: g̃ quã-
tũ est g̃ locꝰ a cã formali nõ tenet constructiue. ¶ Tertio
sic: nõ seqt generatio nõ est: g̃ genitũ non ẽ. ꝛ tñ gñatio est
forma denominans aliqd eẽ genitũ: g̃ locꝰ a cã formali nõ
tenet destructiue. ¶ Quarto sic. nõ seqt. sol ẽ calidus g̃ i
sole ẽ caliditas: q2 añs ẽ verũ ꝛ ꝯñs falsum. g̃ locꝰ ab effe-
ctu nõ t3 ꝯstructiue. ¶ Quito sic. nõ sequit. hõ nõ ẽ ergo
aia rõnalis nõ ẽ: q2 hoĩe mortuo aia rõnalis remanet i eẽ:
ꝛ tñ ibi arguit ab effectu cause formalis ad suam causam:
ergo iste locus non tenet negatiue.

Ad argumenta

Ad p̄mũ istoꝝ dr̃. ꝙ l3 pri-
ma cã d3 eẽ extrinsece ꝛ effe-
ctiue oi creature nõ tñ formaliter ꝛ extrinsece: sicut itelligi-
tur hic de cã formali. ¶ Ad scdm dr̃. ꝙ si ponat quanti-
tas sine quãto vel albedo sine albo vt in sacro altaris: vbi
accñtia subsistũt sine subiecto. tũc q̃ntitas nõ est cã forma-
lis ipsiꝰ q̃nti nec albedo albi: ꝛ ideo ibi nõ arguit tũc a cã for-
mali ad suũ effectũ: vñ q̃ntitas ista nõ h3 suũ effectũ qui est
dare esse q̃ntũ. ¶ Ad tertiũ dr̃. ꝙ l3 generatio q̃ntũ ad de-
nominationẽ hẽat modũ forme respectu geniti: nõ tñ est
ſm rem forma dãs sibi eẽ: sed ẽ mutatio aut via eẽ geniti:
ideo ibi nõ arguit a cã formali. ¶ Ad quartũ dr̃. ꝙ l3 sol sit
calidus effectiue. eo ꝙ efficit calorẽ in istis iferioribꝰ: non
tñ ẽ calidus formalr. ꝛ eo mõ quo est calidus . s. effectiue
bñ seqtur ꝙ in eo ẽ caliditas vt in cã efficiẽte. ¶ Ad qn-
tum dr̃. ꝙ qñ aia ẽ separata a corpe nõ exñs in hoĩe tunc
ipsa nõ est cã formalis hoĩs in actu: sed in potentia tñ: q2
nõ dat sibi eẽ in actu. ideo ibi nõ bñ arguitur sq effectu ad
suam cãm formalẽ inquãtũ est cã formalis.

¶ Finis est gratia cuius aliquid fit. locꝰ a causa
finali est habitudo ipsius ad suum effectum. Et ẽ
constructiuus ꝛ destructiuus. Constructiue sic.
beatitudo est bona: ergo virtus est bona. locus a

causa finale. Maxima. Cuius finis bonus est ipsum quoqz bonum est. Destructiue enim sic: pena non est bona: ergo peccatum non est bonum. loc⁹ a causa finali. Maxima: Cuius causa mala est ipsum quoqz malū ē. Econuerso autem est de loco ab effectu cause finales.

¶ Postqz auctor determinauit de loco a causa formali. Hic ꝯñter determinat de loco a cā finali: eo qꝫ cā finalis in suo eē reali mediāte forma acqrit. Rōne cui⁹ pmo sic diffinit finē dicēs. qꝫ finis est grā cui⁹ aliqd fit. Cui⁹ rō ē: qꝛ illud qđ trahit ꝛ mouet intentōez agētis ad ꝑducēdū effcm est grā cuius aliqd fit: sꝫ finis trahit ꝛ mouet appetitū agētis ad ꝑducēdū effm, rōne cui⁹ dr̄ finis: qꝛ finit ꝛ terminat intentionē agētis. iđ finis est grā cui⁹ aliqd fit. ꝛ in hoc differt ab aliis causis: qꝛ nulla aliaꝝ terminat intētionē agētis: sed solū illud qđ habet rationem finis.

Primo sciēdū qꝫ finis dupliī capit. Uno mō ꝑ termio duratōis alicui⁹ rei. vt mors qñqꝫ dr̄ finis hoīs: qꝛ finit durationez ei⁹: vel termin⁹ tēpestatis dr̄ finis ei⁹. ꝛ hoc mō finis nō est cā: nec illo mō hic accipit. Alio mō capit finis ꝑ illo qđ finit intētōez agētis in ꝑducendo effectū. ꝛ ē bonū ꝯñs ad ipm effectū. ꝛ hoc mō ē cā: ꝛ ēt hoc mō accipit hic. Et diuidit: qꝛ qdā ē finis q̄ s. q ordinat ad vlteriorē finē ꝯsequēdū: ꝛ respectu ꝑcedētiū dr̄ finis. ꝛ respectu sequētium q̄ mediāte ipso acqrūt dr̄ finis q̄: vt pecunia acquisita ꝑ multa media dr̄ finis eoꝝ. ꝛ vt valꝫ ad alios fines dr̄ finis quo. Alius est finis gratia cuius ꝛ ē finis acquisitus in rōne vltimi. ꝛ inquantum est causa mediorum ꝑcedentium: ꝛ vtriqꝫ istorum finium cōuenit diffinitio finis. sm̄ tamen qꝫ vterqꝫ est gratia cui⁹ respectu mediorum ꝑcedentium. Idē. n. materialiter pōt dici finis q̄: ꝛ finis gratia cuius respectu diuersorum.

Secundo sciendum qꝫ locus a cā finali est habitudo ipsius ad suum effectum. Et tenet affirmatiue sic: beatitudo ē bona. ģ virt⁹ est bona. Maxima. Cuius finis bonus est: ipsum quoqꝫ bonum est. Et rō ē: qꝛ bonitas rei sumitur ex bonitate sui finis: ꝛ eadem ē bonitas finis ꝛ mediorum ordinatorum ad finem: ideo si finis sit bonus media in fine ordinata sunt bona. Negatiue tenet sic. interfectio hominis est mala. ergo gladius est malus. Maxima. Cuius finis malus ē: ipsum quoqꝫ malum est. Et econtra locus ab effectu cause finalis est habitudo ipsius ad suam cām. Et tꝫ affirmatiue ꝛ negatiue. ꝛ posset argui per ipsum conuertendo argumenta ꝛ maximas ꝑus positas.

Tertio sciendum qꝫ finis pōt dupliciter cōsiderari. Uno modo māliter ꝫm id qđ est nō ꝑ respectum ad media quoꝝ est finis. Alio mō consideraṫ formaliṫ ꝛ in rōne finiētis. ꝛ sic importat respectum ad media q̄ finit. ꝛ hoc modo bonitas finis ī rōne finis ĩcludit bonitatē mediorum q̄ ordinantur ī ipsuꝫ. Et arguēdo ꝑ locum a cā finali non sufficit qꝫ finis ꝫm se sit bonus ad īferendū bonitatem effectus: sed requirit qꝫ sit bonus in rōe finientis qꝛ solum illo modo hꝫ rōnem cause finalis.

Quarto sciendum qꝫ effectus cause finalis ē medium ordinatum ad aliquem finē acqrendū sicut virtus ordinatur ad btitudinez. Sꝫ duplicia sunt media ordinata in finē. qꝛ qdā sunt media ordiata ꝑ se: ꝛ alia sunt media ordinata soluꝫ per accidens. Media ꝑ se ordinata sunt illa sine qb⁹ finis nō pōt acqri: sicut est virtus respectu beatitudinis. Sꝫ media ꝑ accñs sunt illa in quib⁹ finis potest acquiri. vt est inebriatio respectu sanitatis que quandoqꝫ est mediū accidentaliter quo sanitas acqrit. Et locus ab effectu cause finalis solum tenet in mediis ꝑ se: ꝛ non in mediis ꝑ accidens. qꝛ nō sequitur. inebriatio ē mala. ergo sanitas est mala.

Sed cōtra ꝑdicta arguit pmo sic. nullum malū est finis: qꝛ finis hꝫ rōnem boni: cum sit appetibilis ab efficiēte: ꝛ tñ aliqđ malū ē grā cui⁹ aliqd fit: vt qñ interfectio innocētis est gratia cuius aliqd fit. ģ ista diffinitio conuenit aliis a diffinito. ¶ Scđo sic. non sequitur elemosyna est bona: ergo furari ad dādū elemosynam est bonū: ꝛ tamē ibi arguitur a causa finali construtiue. ergo iste locus non tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. non sequitur. sectio non est. ergo securis nō est: qꝛ ātecedēs potest esse verum ꝯsequente existente falso. ergo locus a cā finali non tenet negatiue. ¶ Quarto sic. bonitas finis nō dependet a bonitate mediorum: sed ecōtra. ergo ad bonitatem mediorum non sequitur bonitas finis. ergo locus ab effectu cause finalis non tenet affirmatiue respectu hui⁹ ꝑdicati bonum. ¶ Quinto sic: non seqtur. aliqs hō nō ē bonus. ergo beatitudo non est bona. vel homo est malus. ģ felicitas est mala. ꝛ tamen ibi arguitur ab effectu cause finalis ad suam causam. homo. enim productus ē propter beatitudinem acquirendam. ergo locus ab effectu cause finalis non tenet negatiue.

Ad argumenta. ¶ Ad pmuꝫ dicitur. qꝫ lꝫ malum sub rōne mali non sit finis. inquātū tñ est apparens bonū potest hr̄e rōnez finis: ꝛ hoc modo malū sub rōne boni apparētis est grā cuius aliquid fit: ꝛ isto modo est finis. ideo ista diffinitio non conuenit aliis a diffinito. ¶ Ad secūdum dicitur. qꝫ lꝫ elemosyna ꝫm se sit bona: tamen elemosina ex furto nō est bona in rōne finientis. qꝛ nō est finis acquisit⁹ per bona media. ¶ Ad tertiū dr̄. qꝫ locus a causa finali non tenet respectu hui⁹ ꝑdicati esse. sed solū respectu horū ꝑdicatoruꝫ bonum ꝛ malū. eo qꝫ finis ꝛ effectus eius nō hñt cōueniētiam in esse. sed q̄ꝫtum ad esse finis est extrinsecus suo effectui: sed hñt cōuenientiam q̄ꝫtū ad bōitatem: qꝛ eadem est bonitas finis ꝛ effectus: iđ ibi non bene arguit ꝑ locum a cā finali. ¶ Ad quartū dr̄. qꝫ lꝫ bonitas finis non dependeat ex parte mediorum in genere cause finalis: tñ dependet ab ipsis effectiue: ꝛ dato qꝫ non causet ab ipsis adhuc posset sequi illatiue ex bonitate mediorum bonitas ipsi⁹ finis. eo qꝫ media capiunt bonitatem ex parte finis. ¶ Ad qntum dicitur. qꝫ licet aliquis homo sit malus. hoc non est ex effectu beatitudinis. qꝛ non disponit se ad talem finē per liberum arbitriū. sed deuiat a tali fine ꝛ priuat se a bono ad quod erat ordinatus. ideo ibi non arguitur ab effectu cause finalis. ꝛ sic patet de locis a cā ꝛ ab effectu.

¶ Generatio est progressio a non esse ad esse. Locus a generatione est habitudo ipsius generatiōis ad suum generatum: ꝛ est constructiuus ꝛ destructiuus. constructiue sic arguitur generatio dom⁹ ē bona: ergo domus est bona. Locus a generatione. Maxima. Cuius generatio bona est ipsum quoqꝫ bonum est: destructiue sic. Generatio latronum est mala: ergo latro est malus. Locus a generatione. Maxima. Cuius generatio mala ē ipsuꝫ quoqꝫ generatum malum est. Econuerso autem est de loco a generato. Corruptio est progressio ab eē ad non esse. Locus a corruptione est habitudo corruptionis ad corruptum ꝛ est constructiuus et destructiuus. Constructiue arguitur sic. Corruptio antichristi est bōa: ergo antichristus est malus. Locus a corruptione. Maxima. cuius corruptio bona est ipsum quoqꝫ corruptum malum est. constructiue sic: corruptio domus est mala: ergo domus est bona. Maxima. Cuius corruptio mala est ipsum quoqꝫ bonum est. Econuerso est de loco a corrupto.

¶ Postqꝫ auctor determinauit de locis a causa ꝛ effectu. Hic ꝯsequēter determinat de locis a generatione ꝛ corru-

ptione. Et pri⁹ de loco a gñatione: qꝛ ipsa se hꝫ vt habit⁹ corruptio vō vt ꝑuatio. Rõne cui⁹ primo diffinit gñatio-nem dicēs. Gñatio ē ꝓgressio de nō esse ad eē. capit ibi ꝓgressio gñalr̃ ꝓ mutatiõe i cõi ꝛ nõ spẽalr̃ ꝓ motu ꝓgressiuo. iõ ibi ꝓgressio ponit loco gñis. Et ponit a nõ eē ad esse ad explicādū terminos gñatiõis: qꝛ nõ eē est termin⁹ a quo ipsi⁹. eē vō ē termin⁹ ad quē. Vñ ois motus ꝛ muta-tio hꝫ cognosci ꝑ suos terminos: ꝛ ꝑ suū terminū ad quē accipit spẽꝫ ꝛ dr̃iam ab alijs. iõ isti termini ponunt i ista diffinitione ad dr̃iam omniū aliaꝝ specieꝝ motus.

Primo sciendū ꝙ gñatio dupl̃r accipit. vno mo-do spẽalr̃ ꝓut ē mutatio de nõ esse substā-tie ad esse sbe: sic solū reperit in substantijs. Alio mõ acci-pitur gñalr̃ ꝓ quacūqꝫ mutatiõe de nõ esse ad eē siue sit ad eē sube siue accñtis. ꝛ hoc mõ generatio cõuenit tā substā-tijs ꝙꝫ accñtib⁹: ꝛ generatio substātie est gñatio simplr̃ di-cta. generatio vō accñtis est generatio ẜm qd̃ ꝛ iperfecta. hic aūt sumit cõiter generatio tā ꝓ gñatione substantie ꝙꝫ ꝓ gñatiõe accñtia: qꝛ ad vtrūqꝫ tenet locū a gñatione et etiā vtriqꝫ cõuenit diffinitio generationis prius posita. lꝫ per prius cõueniat generationi substantie.

Secundo sciēdū ꝙ locus a gñatiõe ē habitudo ipsi⁹ ad gñatum. Et tenet affirmati-ue: vt generatio dom⁹ est bona. ergo domus ē bona. Ma-xima. Cui⁹ gñatio ē bona ipsū quoqꝫ bonū est. Cui⁹ rō est qꝛ gñatio intrinsece terminat ad esse geniti. iõ gñatio dicit vnū ꝛ ideꝫ eē cū ipso genito. iõ si generatio sit bona boni-tate que est ex parte geniti ad qd̃ terminat: opꝫ genitum eē bonū. ꝛ si sit mala erit malū. ꝛ ecõtra: eo ꝙ dicūt vnū ꝛ idē esse: sed generatio iportat ipsū in fieri ꝛ genitū in facto eē. Et tenet iste locus negatiue sic: generatio furis est mala ergo fur est malus. Maxima. Cuius generatio est mala ipsum quoqꝫ malū ē. Et ꝓportionaliter põt diffiniri locus a ge-nerato ad generationem. Et tenet affirmatiue ꝛ negatiue ꝛ formantur argumenta ꝛ maxime similiter ẜm ipsuꝫ sicut ẜm locum a generatione.

Tertio sciendum est ꝙ corruptio formis est ꝓgressio ab eē ad nõ eē vt corruptio formis ē ꝓgressio a suo eē ad non esse. Et capit ꝓgressio ꝓ mutatione i cõ-muni loco generis. Deinde ponit ab esse ad nõ esse: qꝛ eē est terminus a quo corruptionis. ꝛ nõ eē est terminus ad quem ꝛ ab illo nõ esse capit corruptio spẽꝫ ꝛ dr̃iam a gña-tione ꝛ ab alijs motibus. Et qꝛ nõ eē rei ē oppositū eē rei ideo corruptio q̃ essentialiter iportat nõ eē rei est quodam mõ opposita rei q̃ corrūpit: ꝛ inde est ꝙ a corruptione ad corruptū arguit respectu diuersoꝝ ꝑdicatorum. ꝛ econtra lꝫ in loco a generatione semper arguatur respectu eiusdeꝫ predicati in antecedente ꝛ cõsequente.

Quarto sciendū est ꝙ locus a corruptiõe est habi-tudo ipsius ad suū corruptum. Et tenet affirmatiue sic. Corruptio antixp̃i est bona. ergo antixp̃s est malus. Maxima. Cui⁹ corruptio est bona ipsū quoqꝫ malū est. Rõ est: qꝛ corruptio ꝛ corruptū opponuntur in-ter se sicut eē ꝛ nõ esse: qꝛ corruptio dicit non eē corrupti i fieri: sed si vnū oppositoꝝ fuerit bonū alterū erit malū. iõ cum corruptio sit bona ipsū corruptū erit malū: ꝛ econtra si corruptū sit bonum corruptio erit mala. ꝛ tenet negati-ue: vt corruptio domus ē mala. ergo dom⁹ ē bona. Ma-xima. Cui⁹ corruptio ē mala ipsū quoqꝫ bonū ē: qꝛ corru-ptio nõ dr̃ mala: nisi inq̃ꝫtum opponit bono ꝛ ē corru-ptiua boni. Et loc⁹ a corrupto ē hitudo ipsi⁹ ad suā cor-ruptionē: ꝛ tenet affirmatiue ꝛ negatiue: ꝛ formant argu-menta ꝛ maxime ei⁹ silr̃ sicut i loco a corruptione.

Contra predicta arguit primo sic. gñatio dom⁹ põt eē domo non existe. ergo si illa gñatio sit bona domus nõ erit bona: cū do-m⁹ nõdū sit. ergo nõ seqt affirmatiue ꝑ locū a gñatiõe: gñatio domus ē bona. ergo domus ē bona. ¶ Scdo sic. nõ seqt. la-tro est malus. ergo gñatio ei⁹ est mala: qꝛ põt stare ꝙ habue-rit ꝑfectā generationeꝫ. ergo locus a generato nõ tenet negati-ue. ¶ Tertio sic. corruptio opponit corrupto. ꝛ ita lꝫ lo-cus a corruptiõe rõne discõueniētie corruptionis ad corru-ptū ꝛ nõ gr̃a ꝯueniētie. ergo ille locus est extrinsecus cū ter-minus inferēs sit extrinsecus termino illato: ꝛ ita hic male ordinatur īter locos extrinsecos. ¶ Quarto sic. nõ sequit corruptio xp̃i fuit bona. ergo xp̃s fuit malus: qꝛ aūs est veruꝫ ꝛ ꝯñs falsuꝫ. ergo locus a corruptiõe nõ lꝫ cõstructiue. ¶ Quin-to sic. non sequitur. antichristus nõ est bonus. ergo corru-ptio ei⁹ est bōa: cum antecedens sit verum. ꝛ ꝯñs falsum: et tamen ibi arguitur negatiue a corrupto ad corruptioneꝫ. ergo ille locus non tenet negatiue.

Ad argumenta. ¶ Ad primum dr̃. ꝙ q̃ñ ge-neratio cuiuscunqꝫ rei ꝓ-cedit ipm genitum ipsa non est bona bonitate finis nisi ap-titudine tm̃: qꝛ solū hꝫ bonitatem i actu: q̃ñ genitū hꝫ boni-tatem in actu: ꝛ eo mõ quo ipā ē bona. s. ẜm aptitudinē: et genitum qd̃ in ipsa includit in fieri dicit esse bonū ẜm ap-titudinem. ꝛ silr̃ q̃ñ ē genitū in actu ꝛ trāsiuit generatio ei⁹ si genitū sit bonū in actu ēt generatio ei⁹ põt dici bona i ac-tu: eo ꝙ genitum includit esse qd̃ ē termin⁹ intrinsecus ꝛ es-sentialis generatõis rõne cuius ipsa põt dici bona. ¶ Ad scdm dr̃. ꝙ lꝫ hõ malus possit hr̃e bonā generationē ꝛ ꝑ-fectam q̃ñtum ad bonitatē forme ꝛ originis: tn̄ nunq̃ꝫ hꝫ bonā generationē bonitate finis: q̃ qdē bonitas ē bonitas ipsius geniti. ꝛ de illa solum hic intelligitur. ¶ Ad tertiū dr̃. ꝙ locus a corruptione simpliciter est extrinsecus: qꝛ te-net cā discõuenientie termini iferētis cū termino illato: qd̃ sufficit ad locuꝫ extrinsecum: ꝛ hꝫ reduci ad locum ꝯdicto-rie oppositorū. Sed ꝓpt̃ ꝯuenientiam generatõis ꝛ cor-ru tionis iste locus hic enumerat īter locos itrīsecos: ꝛ ēt a multis ponitur locus itrinsecus ẜm habitudinē termino-rum si sumeretur hitudo eꝫ trīseca termini illati. ¶ Ad qr̃-tum dicitur. ꝙ lꝫ corruptio xp̃i fuerit bona quo ad nos: tn̄ fuit mala ẜm se: ꝛ inquātum fuit destructiua vite xp̃i: iõ in rõne corruptionis ꝛ ꝑ respectum ad non esse seu ad corru-ptum non fuit bona: ꝛ in istis locis semper dꝫ argui de bo-nitate vel malitia q̃ ꝯuenit ꝑ se corruptioni ꝛ corrupto: ꝛ nõ bonitate ꝑ accidens. ¶ Ad quintū dr̃. ꝙ ꝯña nõ valet: qꝛ non ponitur ipm corruptum in antecedente: qꝛ illa negati-ua de se nihil ponit esse: sed bene sequeretur antichristus est malus: ergo corruptio eius est bona in aptitudine.

¶ Usus vt hic sumitur ē opatio rei siue exercitiuꝫ ipsius: vt securis secare. equi equitare est exerci-tium siue opatio. Locus ab vsibus est hitudo ei⁹ ad id cuius est opatio siue vsus. vt equitare siue scindere est bonum: ergo equus est bonus vel se-curis est bona. Occidere est malum ergo occisor est malus. Locus ab vsibus. Maxima. Cuius vsus bonus ipsum quoqꝫ bonū. ꝛ cuius vsus ma-lus est ipsum quoqꝫ malum. Cõiter accidētia su-muntur dupliciter. Quedam enim sunt que ali-quādo se consequūtur vt comptus ꝛ adulter: ꝛ ab hisnõ sumitur locus dyalecticus: sed sophisticus alia sunt quorum alterum semper consequitur alterum: vt penitere sequitur deliquisse: ꝛ ab his sumitur locus dyalectic⁹ vt penitet: ergo deliquit Locus a cõmuniter accidentibs. Maxima. Si cõiter accidentium posterius inest ꝛ primuꝫ. De-structiue sic. Nõ deliquit siue nõ peccauit: ergo non penitet: Locus a cõiter accidentibus. Maxi-ma. Si accidentium cõmuniter primum non in-est nec posterius.

¶ Postqꝫ auctor determiauit de loco a gñatiõe ꝛ corru-ptiõe. Hic ꝯñter determiat de locis ab vsib⁹: ꝛ cõiter acc-

dēnb⁹:rōne cui⁹ primo diffinitiuis dicēs q visus ē opatio siue exercitiū ipsi⁹ rei. Cui⁹ rō est q: visus ē illō q̄ vtēs vtitur re visitata vl' instr̄o ei⁹. ideo dr̄ visus de vtor vteris: s3 opatio siue exercitiū ipi⁹ rei est illud q̄ agēs pncipale vtitur suis instr̄is: vt secare ē illud quo hō vtit securi. eqtare quo vtitur equo. ḡ visus ɔueniēter dr̄ opatio siue exercitiū ipsius rei. Et pt capi dupl'r. Uno modo spāl'r solū p opatiōe rei qua agens pncipale vtit reb⁹ sibi subordinatis. Alio mō generaliter p quacūq3 opatōe rei ad quam res ipsa est ordinata. τ isto modo hic accipitur.

Primo sciēdū ē q visus dupl'r pōt ɔsiderari. Uno mō p respectū ad vtentē. Alio mō p respectū ad rē visitatā: cui⁹ dr̄ visus vt secare q ē visus securis pōt cōpari ad hoīe3 q ipā securi vtit τ ad ipsa3 securim. τ p ɔpatione visus ad rē visitatā sumit locus dyalectic⁹ q dr̄ ab visib⁹ τ nō p ɔpatiōe3 ei⁹ ad ip3 vtentē: eo q visus maiore3 h3 ɔuenientiā τ habitudinē cū visitato q̄3 cū vtēte. nō. n. seqt̄ eqtare est bonū: ḡ eqtans est bonus. nec econtra.

Secundo sciēdū q loc⁹ ab visib⁹ est bitudo ipsi⁹ visus ad visitatū. Et t3 affirmatiue sic: secare ē bonū. ḡ securis ē bona. Maxima: Si visus sit bon⁹ τ visitatū ē bonū cui⁹ rō est q: visus pductū ē pp suā opatiōne τ denoiat bonū pp bonitatē sui opis: q: illa est bonitas sui finis i execuciōe. ideo si visus est bon⁹ vel opatio rei sit bona: ipm visitatū erit bonū. Et t3 negatiue sic: occidere ē maluz. ḡ occisor est malus. Maxima. Si visus ē malus visitatū est malū. Et vocat iste loc⁹ ab visibus in plurali τ nō ab visu in singulari: eo q eode3 argumento pōt argui a plurib⁹ visib⁹. vt dicendo eqtare ē bonū trahere aratrū est bonū. τ sic de aliis visib⁹ eq. ḡ equ⁹ est bon⁹: nō tñ sp o3 in quolz argumēto ponere plēs visus. Et silr t3 locus ab visitato ad ip3 visu3 affirmatiue τ negatiue sicut loc⁹ ab visu.

Tertio sciendū q duplicia sunt cōiter accītia. q̄dā .n. sūt q̄ ɔtigēter τ nō sp semuicē3 ɔsequūtur vt in hoīe magn⁹ τ fortis τ pulcher τ bon⁹. Alia sunt q̄ sp τ necessario se ɔsequūt eo q hñt iter se necessariā habitudinē. τ ista sūt duplicia. q̄dā .n. sunt q̄ se cōsequuntur ɔuertibiliter: vt in hoīe risibile τ flebile. τ in brutis hr̄e cornua. τ hr̄e duos dētes: vel non habere duos dentes superiores Alia vero sunt que se consequunter necessario τ non cōuertibiliter: vt sunt delinquere τ penitere: vel nō mingere τ habere plumas. vnde dicuntur talia communiter accidentia q: simul plura talia vni accidūt. Et a communiter accidētib⁹ q̄ necessario se consequuntur sumitur loc⁹ dyalecticus non autem ab aliis que se consequuntur ɔtingenter: sed ab ipsis sumitur locus sophysticus.

Quarto sciendum ē q locus a cōiter accidentib⁹ ē habitudo vnius communiter accidentiū ad reliquum. Et in accidentibus que se consequuntur conuertibiliter t3 tam affirmatiue q̄3 negatiue: ab vtroq3 latere ad alterum: vt risibile est. ḡ flebile est. Maxima. Posito vno cōiter accidentiū se ɔsequentium ɔuertibiliter: ponitur reliquum propter conuertibilitate3 eorum. Et ēt destructo vno destruitur reliquum. S3 in his q̄ consequuntur semiuicem necessario τ non conuertibiliter arguendo a posteriori ad prius iste locus tenet affirmatiue tm̄ τ nō negatiue: vt penitet ergo peccauit. vel auis h3 plumas. ergo non mingit. Maxima. Si communiter accidentium posterius inest necesse est primum infuisse. S3 arguendo a priori ad posterius nō tenet affirmatiue: q: posito priori vel cōmunior non op3 ponere posterius. Sed tenet negatiue sic non deliquit. ergo non penitet. Maxima. Priori communiter accidentium destructo remouetur posterius.

Sed contra predicta arguitur. ¶ Primo sic. intelligere vel velle ē operatio hominis: τ tamen non est visus: quia in tali opatione nihil vtitur ipso homine. ḡ diffinitio visus non conuenit soli diffinito. ¶ Secūdo sic. visus vel opatio est causa finalis ipsi⁹ rei: quia est gratia cuius res fit: eo q vnumquodq3 productum fit pp̄ter suam operationem. ergo arguēdo ab visib⁹ est locus a causa finali. τ per consequēs male ponitur iste locus ab illo distinctus. ¶ Tertio sic. nō sequitur. eqtare est bonū. ergo equus claudus vel cecus est bonus. τ tamē ibi arguitur ab visu ad visitatū affirmatiue. ergo iste locus non tenet affirmatiue. ¶ Quarto sic. nō sequit. deū penitet. ergo peccauit: q: antecedens est ver3. τ ɔñs falsu3: cum ipse dixerit: penitet me fecisse hominem. ergo locus a cōmuniter accidentibus nō tenet affirmatiue. ¶ Quinto sic non sequitur. beata virgo non peccauit. ergo ipsam nō penituit. τ similiter de multis sanctis. ergo locus a cōiter accidentibus nō tenet negatiue a priori ad posterius.

Ad argumenta. Ad primū dr̄. q si capiat visus pp̄rie pro operatione qua vtens vtitur re visitata: sic intellectus hominis vel velle nō est visus eius: sed si capiat generaliter p quacūq3 operatione rei ad quā ipsa ordinat: tunc aliquo modo potest dici visus: τ hoc modo hic capitur. ¶ Ad secūdu3 dr̄. q l3 visus rei fm eē in intentione agentis sit causa finalis ipsius rei non tñ fm q est in executione: sed est effectus et operatio rei visitate τ hoc modo ab ipso sumitur locus ab visu qui cōmuniter distinguitur a causa finali. ¶ Ad tertium dr̄. q equitare in cōmuni nō est visus eq claudi vel ceci: sed est visus equi in cōi ideo ibi non bene arguitur ab visu ad visitatum: sed sic debet argui. equitare equi claudi ē bonum: ergo equus claudus est bonus: τ sicut ɔñs est falsum ita τ añs. ¶ Ad quartum dr̄. q si capiat pp̄rie penitere: vt est penitentiā agere pro peccato cōmisso volūtarie: sic deū non penituit: sed si capiat fm similitudinem put ē similitudinarie dolere de aliquo: sic deu3 penituit τ hoc mō nō sumit hic. sed primo mō. ¶ Ad quintum dr̄: q l3 btā virgo τ multi sancti in propria psona nō peccauerint: tñ primi parētes peccauerūt rōne cui⁹ ipsi penituerūt.

¶ Sequitur de locis extrinsecis. Quid sit locus extrinsecus dictum est prius. Locorum autem extrinsecorum. Alius est ex oppositis. Alius a maiori. Alius a minori. Alius a simili. Alius a proportione. alius a transumptione. alius ab auctoritate. Item oppositorum quattuor sunt species. scilicet oppositio relatiua: ɔtrarietas: τ oppositio priuatiua: τ contradictio. Relatiue opposita sūt quādo alterum non potest stare sine reliquo: vt pater τ filius. Locus a relatiue oppositis est habitudo vnius correlatiuorum ad alterum τ est constructiuus τ destructiuus: vt pater est: ergo filius est τ ecōuerso: vt si pater non est filius non est. Locus a relatiue oppositis. Maxima. Posito vno relatiuorum ponitur τ reliquum: τ destructo vno destruitur τ reliquum.

¶ Postq̄3 auctor determinauit de locis intrinsecis. Hic consequenter determinat de locis extrinsecis. Cuius ratio est: quia locus est habitudo termini inferentis ad terminum illatum, sed locus intrinsecus dicit perfectiorē habitudinem illorum terminorum q̄3 locus extrinsecus: ideo locus extrinsecus postponitur loco intrinseco. Et q: opposita iuxta se posita magis elucescunt: τ de vno habetur clarior cognitio propter cognitionem alterius: τ locus intrinsecus τ extrinsecus opponuntur: ideo post locos intrinsecos conuenienter auctor immediate determinat de locis extrinsecis. Et presupposita diffinitione loci extrinseci primo diuidit locum extrinsecum per locum ab oppositis: a maiori: a minori: a simili: a proportione: a transumptione τ ab auctoritate: quarum specierum diffinitiones τ differentie satis patebunt inferius.

Primo sciendū q locus extrīsecus est q̄ terminꝰ inferens est extra substantiam termini illati τ ratione differentie illorum terminorum sumit virtus.

pbatiua argumenti:sed in loco ab oppositis veriori modo terminus inferens est extra subam termini illati. ideo iter locos extrinsecos auctor prius determinat de loco ab oppositis:qꝛ ille vertus pticipat rõnē loci extrīseci. Et loc⁹ ab oppositis est habitudo vni⁹ oppositoꝝ ad reliquū. ideo diuidi hʒ sm̄ diuisionē oppositorū:⁊ rõne ipsorū oppositorū hic diuidit oppõnē p quattuor spēs. s. p oppõnē relatiuā cõtrariā: priuatiuam:⁊ cõtradictoriā. Cuius diuisiõis sufficientia ⁊ diffinitiones membrorum satis patēt in postpredicamentis:⁊ eodem modo sumuntur quattuor spēs oppositorū. qꝛ quedam sunt relatiua:alia cõtraria:alia priuatiua.⁊ alia contradictoria.⁊ inter ista pūs determinatur de relatiuis ⁊ de loco sumpto ab ipsis.

Secundo sciendum q relatiua sunt:quorū totū esse est ad aliud se hre:⁊ eē vni⁹ totum refertur ad aliud.⁊ eʒ. Et pñt hec relatiua dupl̄r considerari. Uno modo inquātū referūtur inter se. ⁊ simul ponuntur in esse ⁊ sub forma relationis:⁊ hoc mõ sunt simul natura:⁊ sic ab ipsis sumit locus a relatiuis ⁊ non a relatiue oppositis. Alio modo cõsiderantur inquātuʒ hñt inter se repugnātiam ad simul esse in vno subo respectu eiusdeʒ ⁊ hoc modo dicūtur relatiue opposita:⁊ ab ipsis h mõ sumitur loc⁹ a relatiue oppositis.

Tertio sciendum est q locus a relatiuis est hitudo relatiuorum ad sua correlatiua. Et tʒ iste locus affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic:pr̃ est.q̃ filius est. Maxima: Posito vno relatiuorūʒ necessario ponitur reliquum. Cuius ratio est.qꝛ totuʒ esse relatiui ē se hre ad aliud.q̃ ad hoc q vnum relatiuorū hēat esse.opʒ suū correlatiuū eē ad quod refert.ideo posito vno correlatiuorū necessario põitur simul reliquū. Sʒ negatiue tenet sic. pr̃ nõ est ergo filius non est. Maxima. Destructo vno relatiuorum destruitur reliquum.relatiua enim posita se ponunt ⁊ perempta se perimunt.

Quarto sciendum q locus a relatiue oppositis ē habitudo vnius relatiue oppositoruʒ ad reliquum.⁊ tenet affirmatiue sic:sor.est pr̃ platonis. q̃ nõ est filius eius. Maxia. Posito vno relatiue oppositorum in vno subiecto ab eodem remouetur reliquū:eo q relatiue opposita nūq̃ʒ pmittunt se in eodem subiecto respectu eiusdem:⁊ iquantum opposita sunt. Sʒ iste locus non tenet negatiue a negatione vni⁹ relatiue oppositoruʒ de vno subiecto ad affirmationē alterius:qꝛ non sequitur:sor.nõ est filius platonis ergo est pater eius. Et iste locus a relatiue oppositis est simpl̄r extrinsecus:qꝛ ibi sumitur virtus pbatiua rõne discõueniētie termini inferentis cū termino illato. Et locus a relatiuis sm̄ aliquos ponitur extrīsec⁹:eo q vnum relatiuorum sm̄ esse est extrīsecuʒ alteri. Sʒ sm̄ alios ponitur intrinsecus.qꝛ terminus inferens infert terminum illatū rõne cõueniētie eorū in eē ⁊ sub forma relationis:⁊ habet reduci ad locum a discriptiõe: quia vnum relatiuorū est de diffinitione alterius:⁊ vt dicunt solū põit hic inter locos extrīsecos causa cõueniētie relatiuoꝝ ⁊ relatiue oppositorū:⁊ vtraqʒ pars est satis pbabilis.

Sed contra pdicta arguit pmo sic.in omni loco dyalectico terminus iferēs dʒ inferre terminum illatum.sed vnū oppositoꝝ nunq̃ʒ infert aliud:sed semper infert.⁊ importat negationē ⁊ destructionem alterius.ergo nullus locus est ab oppositis: qd est cõ diuisionē loci extrinseci. ¶ Scdo sic.maius dicit correlatiue ad minus.⁊ ecõtra:⁊ etiā simile ad suum simile relatiue oppõit.q̃ loc⁹ a maiori:a minori ⁊ a sili sūt relatiue opposita ergo male ponuntur illi loci distincti ab aliis.ergo predicta diuisio non valet. ¶ Tertio sic:in omni loco dialectico est habitudo antecedentis ad consequēs.⁊ termini inferentis ad terminum illatum:sed antecedēs ⁊ consequēs sunt relatiua inter se.ergo omnis locus est a relatiuis inter se.q̃ ois locus ē a relatiuis ⁊ sic male ponitur vnus locus spālis. ¶ Quarto sic.nõ sequit.pater sortis est.q̃ filius sortis est.⁊ tñ ibi arguit ab vno relatiuoꝝ ad reliquū q̃ iste locus nõ tenet affirmatiue.minor pʒ.qꝛ pater in cõi ⁊ filius dñr correlatiue.q̃ pater ⁊ filius eius dñt correlatiue.⁊ sic ibi arguitur a relatiuis. ¶ Quinto sic. non sequitur.sortes est pr̃ hois.q̃ nõ est filius hois: ⁊ tñ ibi arguit a relatiue oppositis affirmatiue.ergo ille locus non tenet affirmatiue.

Ad argumenta. ¶ Ad primū dr̃.q vnum oppositoruʒ nõ põt inferre aliud affirmatiue:sed bñ infert aliud negatiue: eo q negationem alterius icludit.ideo posito vno in aliquo subiecto destruitur reliquū in eodeʒ subiecto. ¶ Ad secundū dr̃.q lʒ maius dicat correlatiue ad minus.⁊ sile ad sile:tamē in locis a maiori:minori:⁊ a sili nō sumit virtus pbatiua rõne relatiue oppõnis:sʒ rõne maioritatis ⁊ minoritatis.⁊ silitudinis:ideo illi loci distinguuntur a loco a relatiue oppositis. ¶ Ad tertiuʒ dr̃.q añs ⁊ cõns sm̄ illas intentiones dicuntur correlatiue iter se:sʒ nõ semp dñr correlatiue sm̄ id qd sunt:qd tñ requiritur i loco a relatiue oppositis: ideo nõ ois locus dʒ dici a relatiuis. ¶ Ad quartuʒ dr̃. q pr̃ sortis ñ dr̃ correlatiue ad filiū sortis:sʒ tm̄ dr̃ correlatiue ad filium suuʒ.⁊ lʒ pr̃ in cõi dicat correlatiue ad filiū i cõmuni tamē non dicitur correlatiue ad filiū acceptū cum determinatione spāli:sicut pr̃ in cõi ⁊ iste filius non dicuntur correlatiue inter se:ideo ibi non arguit per locū a relatiue oppositis. ¶ Ad qntum dr̃.q ibi non arguit p locū a relatiue oppositis:qꝛ sor.in añte ⁊ consequente non dr̃ pater ⁊ filius respectu hominis accepti pro eodem supposito determinato ⁊ tñ in relatiue oppositis oportet q semp fiat cõparatio respectu eiusdē.ideo bñ sequeretur a relatiue oppositis sor. est pater hois:ergo non est filius eiusdem hominis.

¶ Contrarietas est cõtrarioruʒ oppositio: vt alb⁹ niger. Contrariorum quedaʒ sunt mediata vt album nigrum inter que sunt medij colores. Quedam sūt imediata vt sanū ⁊ egrū circa aial. Loc⁹ a cõtrariis est habitudo vni⁹ cõtrariorū ad reliquū contructiue sic:hoc aial est sanū:ergo nõ est egruʒ Uel hoc corpus est albuʒ:ergo non est nigrū. Locus a contrariis.maxima. Posito vno contrariorum remouetur reliquum ab eodem. Destructiue autem tenet tm̄ in contrariis immediatis cum constantia subiecti:vt hoc animal nõ est sanuʒ. ergo est egrum. Locus a contrariis immediatis maxima. Remoto vno contrariorū immediatorū ponitur reliquū manente subiecto. ¶ Priuatiue opposita sunt que hñt fieri circa idem subiectū tpe determinato ⁊ ordine irregressibili:vt cecitas ⁊ visus circa oculum. Locus a priuatiue oppositis est habitudo priuatiõis ad habituʒ. vel habitus ad priuationeʒ:vt sortes est videns:ergo nõ est cecus:vel est cecus:ergo non est videns.locus a priuatiue oppositis.maxima. Posito vno priuatiue oppositorum remouetur reliquum ab eodem. Destructiue vero non tenet nisi cum cõstātia subiecti ⁊ tempore determinato a natura. Katulus enim leonis non est cecus neqʒ videns ante nonum diem. Et puer nõ dicit edentulus:neqʒ dentulus ante tempus determinatum.

¶ Postq̃ʒ auctor determinauit de relatiue oppositis : hic consequenter determinat de loco a contrariis: ⁊ consequēter de loco a priuatiue oppositis. Et p cognitiõe loci a cõtrariis pmo diffinit cõtrietatē:⁊ deinde contrarium.vnde contrarietas ē cõtrarioꝝ oppositio vel repugnantia vt repugnantia al-

bi et nigri. Cōtraria vero sūt forme sub eodem genere maxime repugnātes: q̄ mutuo ab eodē sbō se expellūt cū vicissim insunt: nisi alterū insit a natura. vn̄ duplicia sūt 9ria: q̄dam sunt mediata iter q̄ cadit mediū eiusdē gn̄is participās rōnes vtriusq; extremoz. vt iter albū et nigz sub rubeū. et alii medii colores. Alia sūt imediata iter q̄ nō cadit mediū eiusdez gn̄is. et necesse ē sp alterz eoz verificari de proprio sbō ipsoz. vt sanū et egz sunt 9ria imediata p carentiā medii p participationē. lz bene habeāt medium per abnegationem. q: de lapide potest vtrumq; vere negari. Et ab vtrisq; illoz contrarioz sumitur locus dialecticus.

Primo sciendū q locus a 9riis ē habitudo vnius 9rioz ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic sortes est sanus. g sortes nō ē eger. Maxima: posito vno cōtrarioz i aliquo sbō ab eodē remouet alterū. Causa vero est q: 9ria destruunt se mutuo et se expellunt ab eodē sbō. eo q vnum importat negationē alterius. ideo posito vno in vno subiecto necessario remouet reliquū. Et non solū valet affirmatiue iste locus arguēdo tm ab vno contrarioz: sz etiam a pluribus 9riis ponendo plura cōtraria in cōsequente. vt iusticia ē virtus. g iniusticia est vitiū. et pp̄ter hoc iste locus vocatur a contrariis in plurali numero.

Secundo sciēdum q iste locus in contrariis imediatis tenet negatiue duabus cōditionibus obseruatis. Prima est q ponat constantia subiecti: defectu cuius nō sequit: adam nō est eger. ergo est sanus. Secunda cōditio est. q arguat respectu subiecti determinati: defectu cuius non sequitur. iste lapis est et nō est sanus ergo est eger: q: non est determinatum subiectū illoz contrarioz: sed posita constantia subiecti determinati semper valet negatiue vt arguendo sic: animal est et non est sanum ergo est egrum. Maxima. Destructo vno cōtrariorum immediatoz in subiecto determinato existente ponit reliquū eo q respectu illius subiecti necesse est semp esse aliquod illorum contrariorum. Sed in contrariis mediatis iste locus non tenet negatiue: nisi posita constantia subiecti determinati cum abnegatiōe vnius contrariorum et omnium intermediorum: vt hic. corpus mixtum est: et non est albū nec medio colore coloratum. ergo est nigruz. Maxima. Remoto vno cōtrariorum et omnibus intermediis a subiecto determinato necesse est ponere reliquum.

Tertio sciendum q priuatiue opposita sunt q̄ hn̄t fieri circa idē subm ordine inregressibili et tpe determinato a natura. vt visus et cecitas circa oculum et itelligit hec diffinitio de priuatiue oppositis pfecta priuationem gbus priuatio negat hitū et principia habitus similiter non de illis q̄ opponunt priuatiue priuatiōe iperfecta in qbus priuatio negat habitum tm̄ et relinqt pricipia habitus: vt motus et qes scia et ignorantia: q: in illis pt eē regressus de priuatiōe in habituz: vt de quiete fit regressus ī motum. Sz priuatiue opposita accepta cōiter diffiniunt. sic priuatiue opposita sunt quoz vnum dicit negationē alterius cuz aptitudine ad ipm. Cuius rō ē: q: priuatiue opposita sunt hitus et priuatio. priuatio aūt dicit negationē habitus cum aptitudine ad ipsuz: vt cecitas respectu visus.

Quarto sciendum est q locus a priuatiue oppositis ē habitudo priuationis ad habitum. et ecōtra. Et tenet affirmatiue sic. sor. est videns. ergo nō ē cecus. Maxima: posito habitu i subo remouet priuatio eius ab eo. eo q vnum illoz iportat semp destructionē alterius et remotionem. Et tenet negatiue posita cōstantia subiecti determinati et determinato tpe in quo ds esse habitus: vt sor. est: et nō est videns. ergo est cecus. Maxima. Destructo vno priuatiue oppositorum in subo apto nato. et tpe determinato necessario ponit reliquuz. Sed nō sequtur antixps nō est vidēs. g est cecus: q: nō ponit cōstātia subiecti. nec sequtur: lapis est et nō est videns. ergo est cecus: q: nō arguitur respectu subiecti determinati: q̄d aptuz natuz sit ad suscipiendū habitum vel priuatiōez: nec sequtur. puer nouiter natus ē. et nō hz dētes. g est edētulus: q: ibi nō ponit tps determinatū ipsius hitus. q tn̄ 9ditiōes requirunt ad bñe arguendū negatiue p locum a priuatiue oppositis.

Sed contra pdicta arguit. ¶ Primo sic. aliqd aial ē medio mō se hn̄s inter sanum et egrum: qd dr corpus neutz. g iter sanū et egrū ē corpus mediū p participatōez. g male dr q cōtraria imediata sunt sanū et egrum. ¶ Scdo sic. posito scuto p media pte albo: et p media pte nigro: nō seqt. h scutū ē albū. g non est nigrū: q: simul ē albū et nigrū. ergo locus a cōtrariis nō tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. non sequit. hoc lignū est est. et non est egz. g est sanuz: et tn̄ ē sbm determinatuz. cum sit vnuz eius i numero. g locus a cōtrariis imediatis nō tenz negatiue. ¶ Quarto sic. nō sequit hō mouet. g nō qescit: q: hō motus in naui mouet et qescit: et tamē ibi arguit a priuatiue oppositis affirmatiue. ergo ille locus non tenet cōstructiue. ¶ Quito sic. nō sequit: dormiēs ē nō vidēs. ergo est cecus: dato q ponant oēs cōditiōes prius posite. g locus a priuatiue oppositis nō tz negatiue positis illis circūstātiis.

Ad argumenta. ¶ Ad primuz istoz dr. q si 9siderent sanū et egz quātum ad dispōnes pcedētes sanitatē et egritudinē. vel quātum ad opationes sequētes sic iter simplr sanum et simplr egz datur mediuz q dr neutz. sed illud non ē eiusdē gn̄is pprii cum extremis. sz si cōsiderent sanum et egz formalr: vt sanuz dicit adequationem humoz. et egruz iadequationem iter ipsa non est medium. q: iter eqle et iequale nō pōt dari mediuz: ideo sunt cōtraria imediata. ¶ Ad scdm dr. q scutum p media pte albuz et p media pte nigz: nec ē simplr albuz. nec simplr nigruz q: nō est vnuz coloratuz in eē colorati. ideo aūs argumēti est falsum sicut et 9ns. ¶ Ad tertium dr. q ibi non arguit respectu sbi determinati: q: licet h lignuz sit subiectum determinatum i numero: tn̄ non ē subiectuz determiatuz illoz cōtrarioz. s. sani et egri. ¶ Ad quartuz dr. q lz homo motus i naui moueat fm motum alterius et per accns: non tn̄ mouet motu pprio et p se. sz qātuz ad motuz pprium qescit. et eo mō quo mouet motu alterius nō qescit quiete opposita motui alterius. ¶ Ad qntum dr q si capiat nō vides. vt negat actuz vidēdi sic dormiēs est non videns. sz sic videns non opponitur priuatiue ceco. sz si capiatur vt negat habituz visus vt opponit ceco. sic dormiens non ē non vidēs. q: habz habituz potētie visiue: ideo aūs est falsum sicut et consequens.

¶ Cōtradictio ē oppositio cuius scdm se nō ē medium. Inter esse eni et non esse nō ē medium. Locus a 9tradictorie oppositis est habitudo vnius contradictorie oppositoruz ad reliquuz: vt sortē sedere non est verum: ergo sortem non sedere est falsum. ¶ Maxima. Si vnū cōtradictorie oppositorum est verum. reliquum est falsum. et econuerso.

¶ Postq̄z auctor supius determiauit de locis a cōtrariis et priuatiuis: hic 9nr determinat de locis cōtradictoriis et consequēter de locis a disperatis: et ad cognoscendūz locum a cōtradictoriis primo sic diffinit cōtradictionē dicēs: q 9tradictio est oppositio cuius fm se non ē dat mediuz. et rō ē q: cōtradictio ē oppositio cōtrarioz. sz i cōtradictoriis vnuz est ens et aliud simplr nō ens. q: vnuz iportat simplr negationē alterius vt hō et non hō. sed iter ens et non ens nō pōt dari medium. q: oē qd ē vel apphendit vl ē ens vl aliud ab ente: ideo i cōtradictione nō pōt dari medium: et h cōuenit sibi fm se inq̄ztuz ē prima oppositionum. et nō pticipatiōe ab aliqua oppositiōe priori. ideo p hoc ipsa differt ab aliis.

Primo sciēduz q duplex ē 9dictio: qdā ē contradictio ppōnuz: et de ppōnibus 9tradictoriis satis determinatum est in primo tractatu. Alia est 9dictio terminorum de qua determinatum est in postpredicamentis et sunt termini contradictorii: quorum vnum dicit sim-

plicem negationem alterius. vt homo τ non hō sedet. τ nō sedet. τ sic de similibus. τ sm vtrāq; 3dictionem sumitur locus dyalecticus: τ vtriq; 3uenit diffinitio pri⁹ posita: s; l 3dictione ppōnum dz argui respectu hoꝝ pdicatorū verū τ falsum. in alia autem arguitur ab affirmatione vnius cō tradictoriorum ad negationem alterius d aliquo subiecto vel econtra.

Secundo sciendū q̄ locus a 3dictoriis est bitu do vnius 3dictoriorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic: sortē currere est verū. ergo sortez non currere est falsum. Maxima. Si vnum 3dictoriorū est ve rum: reliquū est falsum. Et in terminis 3dictoriis sic: sor. ē hō. ergo sor. nō est non homo. Maxia: posito vno 3dicto riorum in aliquo subiecto necessario remouetur reliquum q: vnum importat simplicem negationem alterius. ideo n̄ pn̄t de eodem verificari. Et tenet negatiue iste loc⁹ forman do argumenta τ maximas p oppositum ad pcedentes. Et non solum valet iste locus in simplici cōsequentia: sed etiā valet in consequentia econtrario: q̄ est qn̄ in aliqua 3seque ntia ex añte sequitur 3ñs τ ex opposito 3ñtis infert uroppo situm antecedentis: vt hic. si homo est aial ē. ergo si non ē animal non est homo. Sed sm istum locū non valet 3ña in ipso: q̄ est qn̄ in aliqua 3ñtia ex opposito añtis īfert op positum 3ñtis. sed ista 3ñtia soluz tenet in aliis oppositis contradictoriis: vt bene sequitur si iusticia est virtus est. er go si iniusticia est vitium est.

Tertio sciendum q̄ disperata sunt illa q̄ de se inui cem non possūt verificari vt hō τ asin⁹. τ di cuntur dispata de bis qd̄ ē diuisuz: τ sepatus ta. tū. quasi diuersa entia ad inuicē sepata. rōne cuius nō pn̄t de se in uicem verificari. q: in vera predicatione requiritur pdica tum inesse subiecto. τ oia generaliter eo mō quo nō pn̄t ve rificari de se inuicem dicuntur dispata: τ si aliqua vno mō verificentur τ alio modo non vt quantitas τ qualitas i cō creto de se inuicem verificantur: vt dicendo: quale est quā tum: τ in abstracto non verificantur: sed solū sunt dispata eo modo quo de se inuicem nō verificantur. s. in abstracto τ non sunt disperata in cōcreto: quia non sunt hoc mō se parata sm predicationem.

Quarto sciendum q̄ locus a dispatis ē habitudo vnius disperatorū ad reliquū. Et tenet af firmatiue sic: sortes est hō. ergo sor. non est asinus. Maxia Cuicunq; cōuenit vnū disperatorum ab eodē remouet re liquū. Cuius rō est: q: disperata non pn̄t de se inuicem ve rificari. ideo non possūt de eodem tertio vere predicari: q: si vere predicarent de aliquo tertio possent aliquo modo de se inuicem predicari: sed non tenet iste loc⁹ negatiue: q̄a non sequit. sor. non est asin⁹. ergo est equus.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. inter eē τ non esse q̄ sūt 3dictoria ē 3dictō media. τ etiam relatio illorum extremorū. ergo iter 3dicto ria pōt dari mediū τ sic male dr q̄ in 3dictione non ē da re mediū. ¶ Secundo sic. non seqtur. pluuiā eē cras non est verū. ergo pluuiā cras non eē est falsuz. q: nulluz illorū cras pluet τ cras non pluet est verum vel falsum. ergo lo cus a 3dictoriis non tenet negatiue: arguendo in ppōnib⁹ cōtradictoriis. ¶ Tertio sic. nō sequit. hō ē aial. ergo hō non est aial: τ tamē ibi arguitur in terminis cōtradictoriis ergo iste locus non tenet affirmatiue i terminis contradi ctoriis. ¶ Quarto sic. oia opposita 3tinentur sub aliquo gñe oppōnis: sed nihil est in gñe qu sit in aliqua ei⁹ spē: s; dispata sunt opposita. ergo 3tinent sub aliis oppositis. τ sic male d sepant ab aliis. ¶ Quinto sic. non sequit. hō ē pater. ergo non est dñs τ tamē ibi arguit a dispatis affir matiue: q: pater τ dñs sūt spēs relatiōis abinuicē separa te. ergo ille loc⁹ non tenet affirmatiue.

Ad argumenta ¶ Ad primū istorū dr. q̄ l; iter eē τ nō eē. τ iter alia 3dictoria sit mediū sm rōnē vt ē 3dictio vł relatio medias tū inter ipsa nullus est medius sm rem τ de quo non verifi cetur vnum extremoruz. ¶ Ad scdm dr. q̄ eo dez mō quo ponitur non esse verum cras pluuiaz esse: eo mō sequitur cras pluuiam non esse non esse verum: q: nullum illorum est determinate verum: eo q̄ sunt de futuro contingētī: sed si vnum ponatur falsum determinate aliud pōt poni verū determinate. τ sic ibi potest valere locus a 3tradictoriis. ¶ Ad tertium dicitur. q̄ ibi termini 3dictorii subiiciūtur τ arguendo p istum locum debent semper predicari. ideo ibi non debite arguitur p locum a contradictoriis. ¶ Ad quartum dicitur. q̄ l; disperata virtualiter includant ali quam oppōnem: eo q̄ sunt diuisa. τ ois diuisio τ distinctio sm Boetium in oppōne fundatū non sunt opposita for maliter quantum ad suas formas pprias. ideo aliter sumi tur locus ab ipsis q̄; ab aliis oppositis. ¶ Ad quintū dr. q̄ l; dñs τ pater in abstracto. τ sm suas essentias sint spēs separate, tamen in concreto τ sm eē in sbo non sūt adinui cem disperata: q: illo modo non semp inter se separantur.

¶ Maius prout hic sumitur est illud quod suppo nitur alij in potentia vel in virtute. Minus autez est quod supponitur illi. Locus a maiori ē habitu do maioris ad minus. τ est destructiuus: vt rex nō potest expugnare hoc castrum. ergo nec miles. Lo cus a maiori. maxima. Si illud quod magis vide tur inesse non inest nec id quod minus. Locus a minori est habitudo minoris ad maius: τ est con structiuus: vt miles potest expugnare castrum er go τ rex. Locus a minori. maxima. Si id quod mi nus videtur inesse inest τ id quod magis. Simili tudo est conuenientia rerum penes speciem. Uel est rerum differentium eadem qualitas. Locus a simili est habitudo vnius similis ad reliquū: vt hic. sicut risibile inest homini ita hinnibile equo. s; risibile est proprium hominis: ergo hinnibile est p prium equi. Locus a simili. maxima. De similib⁹ idem est iudicium. Destructiue sic. Sicut inest ri sibile homini sic inest hinnibile equo: sed risibile n̄ inest homini vt gen⁹: ergo hinnibile non iest equo vt genus. Locus a simili. maxima. Si vnum simi le inest: τ reliquum: aut si vnum non inest nec reli quum. Proportio est conuenientia rerum penes habere. Locus a proportione ē habitudo vnius p portionabilium ad reliquum: vt sicut se habet re ctor nauis ad nauem ita se habet rector scolarium ad scolas: sed rector nauis est eligendus non sorte sed arte: ergo rector scolarium eligendus non sor te sed arte. Locus a proportione. ¶ Maxima. De proportionabilibus idem est iudicium. Dif fert autem locus iste a loco a simili: quia in loco a simili accipitur comparatio secundum similitu dinem. in loco a proportione accipitur cōparatio secundum habitudinem.

¶ Postq̄; auctor determinauit de locis ab oppositis: s; consequenter determinat de locis a maiori: a minori. a simi τ a proportione. qui habent inter se conuenientiaz: τ ad co gnoscendum locum a maiori τ a minori primo explicat qd̄ sit maius τ minus vnde maius potest capi dupliciter. vno modo proprie pro illo quod supponitur alteri in potentia vel virtute q̄ztum ad aliquam opationem. vt rex supponi tur militi τ econtra. Minus est quod supponitur alteri in potentia vel virtute quantum ad aliquam operationem: vt comes regi. Alio modo dicitur maius quod excedit

alterũ ĩ potentia ꝛ virtute quãtũ ad verificationẽ locutionis. eo ꝙ habet maiorẽ habitudinẽ ad aliud extremũ propõnis quod magis sibi videtur ꝯuenire q̃z alteri. Et econtra. Minus est qđ supponitur alteri in potentia ꝛ virtute q̃tum ad verificationem locutionis: eo ꝙ minus videtur conuenire cum altero extremo propositionis: q̃z ipsuz maius: sicut miles minus cõuenit cum illo accidente debellare castrum quaz rex: ꝛ hoc vltimo modo sumuntur hic maius ꝛ minus.

Primo sciendum est ꝙ locus a maiore est habitudo maioris ad minus. Et tz negatiue tñ ꝛ non affirmatiue: vt rex nõ potest debellare ciuitates. g̃ nec miles. Maxima. Si illud qđ magis videtur ĩesse non inest: nec illud qđ minus. ꝛ econtra. Locus a minori est habitudo ipsius ad maius. Et tenet affirmatiue tñ ꝛ non negatiue: vt comes põt vincere ciuitatem. ergo ꝛ rex. Maxima. Si illud qđ minus videtur inesse inest: ꝛ illud qđ magis. Et in isto loco põt argui tripliciter. Vno modo cõparando duo subiecta ad vnũ predicatum: vt in exemplo dato. Secũdo modo cõparando vnum subiectuz ad duo predicata: vt rex potest debellare ciuitatem. ergo põt debellare castruz. Tertio modo comparando duo subiecta ad duo predicata: vt miles põt debellare ciuitatẽ. ergo rex põt debellare castrũ. Et similiter variantẽ argumenta tripliciter in locis a maiori simili: ꝛ a proportione.

Secundo sciendum est ꝙ similitudo est rerũ differentiũ eadẽ qualitas ꝛ nõ sufficit ad similitudinem eadem q̃litas in genere. q2 sic album ꝛ nigꝛ essent similia. nec requiritur eadez qualitas in numero: q2 res differentes in numero semꝑ hñt diuersas qualitates ĩ numero: q2 accidens variatur ſm numeꝝ sui subiecti: sꝫ requiritur eadẽ qualitas in spẽ: sicut duo alba dicũtur similia. Et non capitur hic similitudo proprie solũ ꝓ silitudine accidentali. que est reꝝ differentium vna qualitas accidentalis: sed capitur generaliter tam ꝓ similitudine accidentali q̃z essentiali. vnde ex diffinitione ꝑdicta pꝫ ꝙ vbicunq3 est similitudo ibi est dissimilitudo: q2 similitudo est rerũ differentium: ꝛ res differentes sꝑ hñt dissimilitudinem iter se.

Tertio sciendũ ꝙ locus a simili est habitudo vnius similium ad reliquũ. Et tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue sic. sicut aial inest hoi. silr inest eq̃: sꝫ inest hoi vt genus. g̃ inest equo vt genus. Maxima. De similibus silr est iudicium. ꝛ rõ est: q2 qcqd conuenit vni similium inquãtum est sile: etiã cõuenit alteri: q2 si nõ sili cõueniret in hoc esset dissimilitudo. ꝛ ꝑ istũ locũ debet argui semꝑ a similibus inquãtũ similia sunt. ꝛ non inquãtuz dissimilia. ꝛ negatiue sic tenet: sortes non est hinnibilis. g̃ plato nõ est hinnibilis. Maxima: quicqd remouetur ab vno similium inquantum sunt similia ꝛ a reliquo.

Quarto sciendũ ꝙ ꝓportio est rerũ differẽtiũ respectu alicuius eadẽ comparatio vel habitudo: sicut cõparatio duorũ ad quattuor ꝛ triũ ad sex ẽ similis cõparatio: q2 vtrobiq3 cõparatur medietas ad suuz totum. ꝛ locus a ꝓportione est habitudo vnius proportionabiliũ ad reliquũ. ꝛ tenet affirmatiue sic. sicut se hñt quattuor ad duo: ita sex ad tria: sed quattuor sunt dupla duorũ g̃ sex sunt dupla triũ. Maxima: de proportionabilib⁹ idẽ ẽ iudicium. ꝛ tenet negatiue sic. sicut se hñt duo ad tria. ita quattuor ad sex: sꝫ duo non sunt dupla triũ. ergo quattuor non sunt dupla ad sex. ꝛ ꝑ istũ locũ potest argui a transmutata ꝓportione hoc modo sicut se hñt duo ad quattuor. ita tria se habent ad sex. ergo transmutando proportionem: sicut se habent duo ad tria. ita quattuor ad sex. sed duo excedunt medietatem trium. ergo quattuor est plus q̃z medietas sex arũ.

Sed contra ꝑdicta arguitur ꝑmo sic. de⁹ non potest peccaꝛ. ergo homo nõ potest peccare. ꝛ tamen ibi arguitur ꝑ locum a maiori negatiue. ergo ille locus non tenet negatiue. ¶ Secũdo sic. nõ sequitur sortes potest portare decem libras. ergo põt portare centum vel põt trahere paruã nauẽ. ergo ꝛ magnã: ꝛ tamen ibi arguitur a minori ad maius affirmatiue. ergo ille locus non tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. similitudo ẽ est qualitas. sed relatio. ergo nõ est rerũ differentium eadẽ qualitas. ¶ Quarto sic. non sequitur sicut oculus est ĩ corpore. ita intellectus in aĩa: sꝫ oculus est pars itegralis corporis. g̃ intellectus ẽ ps integralis aĩe: ꝛ tamẽ ibi arguitur ꝑ locum a simili affirmatiue. ergo ille locus non tenet affirmatiue. ¶ Quinto sic. non sequitur. sicut se hꝫ son⁹ ad auditum. ita color ad visuz: sed sonus ab auditu ꝑcipiẽ in tenebris. ergo color a visu ꝑcipitur in tenebris: ꝛ tñ ibi arguitur ꝑ locum a ꝓportiõe affirmatiue. ergo ille locus nõ valet affirmatiue.

Ad argumenta ¶ Ad ꝑmum dicit. ꝙ ibi non arguitur a maiori negatiue: q2 lꝫ deus excedat hoiem quãtũ ad virtutem operandi. non tamen excedit ipsum quantum ad ꝯuenientiã ꝛ habitudinem cum illo extremo locutionis: qđ est peccare: ideo nõ est maius in virtute quantum ad verificationẽ locutionis respectu illius extremi: quia non sibi magis videtur inesse quam homini: quia sibi nullo modo conuenit. ¶ Ad secundum dicitur similiter. ꝙ ibi non arguitur a minori: q2 non arguitur ab illo quod minus videtur inesse: vel quod habet minorem apparẽtiam veritatis. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ licet similitudo non sit formaliter qualitas: tamẽ dicitur qualitas materialiter. quia qualitas est materiale fũdamentum eius ꝛ vnitas specifica qualitatis est eius primum fundamentum. ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ ibi nõ arguitur a similibus inquantum similia sunt. ideo nõ arguitur per locum a simili. in hoc enim conueniunt oculus ꝛ intellectus. q2 vterq3 dicitur pars: sed in hoc differunt ꝛ habent dissimilitudinem: q2 oculus est pars quãtitatiua ꝛ integralis. intellectus ṽo pars potestatiua vnde nõ sequitur habent similitudinem in aliquo: ergo habẽt similitudinez in isto. nisi arguatur semꝑ manendo in rõne similitudinis. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ ibi non arguitur a ꝓportionalib⁹ inquantum habent ꝓportionem: sed inquãtuz hñt disproportionẽ: q2 color ꝛ sonus in hoc hñt ꝓportionẽ ꝙ vterq3 est obiectum vnius sensus: sed habẽt disproportionẽ ꝛ dissimilitudinem in modo quo sentiuntur ab ipsis sensib⁹: q2 color non diffunditur ad visum nisi per medium illuminatum. Sonus ṽo diffunditur sine lumine per mediũ: quod potest faciliter moueri ꝛ rarefieri: sicut per aerem vel per ignem.

¶ Transumptio est duplex. Quedã eniz est quãdo nomen vel oratio significans vnum transumiẽ ad significãdũ aliud per similitudinem: vt ridere transumitur ad significãdum florere: vt cum dicitur pratum ridet. Oratio autem transfertur cum dẽ litus aratur: pro opa perditur. Sicut solet dici alicui qui incassum laborat: ꝛ ista transumptio ptinet ad sophisticum ꝛ nõ ad dyalecticum. Et alia transumptio: vt quando sumiẽ nomen magis notum pro alio minus noto: vt si ðbeat ꝓbare ꝙ phylosophus non inuidet: ꝛ fiat translatio ad hoc. s. sapiens non inuidet: ergo phylosophus non inuidet ꝛ ista pertinet ad dyalecticum. Locus a transumptione est habitudo transumpti vni⁹ ad aliõ: vt sapiens non inuidet: ergo phylosophus non inuidet locus a transumptionẽ. Maxima. Quod alicui conuenit cum nomine magis noto: ꝛ ei conuenit sub nomine minus noto. Differt autem locus ille a loco a nominis interꝑtatione: q2 i loco a nois inꝑtatione accipiẽ diffinitio siue descriptio nominis

vel expositio eius: vt philosophus exponitur p hoc quod dico amator sapientie. In loco autem a trãsumptione non queritur expositio nominis. sed p vno nomine minus noto sumitur aliud magis notum: vel aliquid aliud per quod facile probatur.

¶ Auctoritas vt hic sumitur est iudicium sapientis in scientia sua. vnde a rei iudicio solet denominari locus iste. Locus ab auctoritate est habitudo ipsius auctoritatis ad id quod per eam probat vt astronomus dicit celum esse volubile. ergo celum ẽ volubile. loc⁹ ab auctoritate. Maxima. Unicuique experto in sua scientia est credendum.

¶ Postq̃ auctor prius determinauit de locis a maiori. a minori: a simili: ꝛ a ꝓportione: hic cõsequenter determinat de locis a trãsumptiõe ꝛ ab auctoritate: ꝛ p cognitõe loci a transumptiõe hic auctor primo diuidit trãsumptionem dicẽs: q duplex est transũptio. Una est qñ dictio vel orõ ꝓprie vnũ significans transumit ad significandũ aliud pp aliquã similitudinẽ in ipsis repertã: vt ridere ꝓprie significat actum oris ꝛ transumit p quãdã similitudinẽ ad significandũ floritionem prati: q: vtrobiq3 ẽ similitudo leticie. Alia est qñ res significata sub noie min⁹ noto iterum sumit sub nomine magis noto: vt si ponat sapiens ꝓ pho ꝛ differunt iste due transumptiões: q: in prima sumit vna vox ꝓ diuersis rebus. in scda vero sumuntur diuerse voces ꝓ vna re tñ. ꝛ a prima transumptione sumitur locus sophysticus. ꝛ a secunda dyalecticus ideo de secunda est solum hic ad propositum.

Primo sciendũ q locus a trãsumptiõe ẽ habitudo vni⁹ nois magis noti ad aliud nomen minus notum. ꝛ tenet quattuor modis. primo subiciendo nomẽ magis notũ affirmatiue: vt sapiens currit. ergo philosophus currit. Maxima: qcquid cõuenit alicui sub nomine magis noto sibi cõuenit sub noie minus noto. Cui⁹ rõ est: q: nomen magis notũ ꝛ min⁹ notũ in trãsumptiõe dicũt idẽ realiter ꝛ ꝯuertibiliter: iõ qcquid verificatur de vno etiam verificatur de alio: ꝛ de quocũq3 ꝑdicat vnum siue affirmatiue siue negatiue etiam ꝛ reliquũ. Scdo mõ tenet predicando affirmatiue. Tertio subiciendo negatiue. Quarto predicando negatiue. Et possunt formari argumenta ꝛ maxime: vt prius dictum est.

Secundo sciendũ q ꝫm aliquos locus a trãsũptiõe ponit loc⁹ intrinsec⁹. Cuius rõ ẽ: q: nomen magis notũ ꝛ nomẽ minus notũ in transũptiõe dicũt idẽ realiter ꝯuertibiliter ꝛ pp illã vnitatẽ ꝛ idẽtitatẽ rei significate valet ꝯña ab vno ad reliquũ: iõ terminus iferẽs in isto loco rõne ꝯuenientie: ꝛ nõ rõne discõuenientie h3 virtutẽ inferẽdi terminũ illatũ. Sed ꝫ3 Boetiu3 ꝛ petrũ hispanũ hic ponit loc⁹ extrinsecus: q: l3 i trãsumptiõe nomẽ magis notũ ꝛ nomẽ minus notũ eandem rem importẽt tñ sumit ꝓbabilitas ex parte nois magis noti inquãtũ ẽ magis notũ: ꝛ q sit magis notũ alio nõ est ex parte rei significate: sed ex parte modi: iõ termin⁹ inferens ꝫm q ab eo sumit virtus ꝓbatiua est extrinsecus termino illato: q: terminus iferens vt ẽ magis notus q̃3 terminus illatus sub tali rõne differt ab ipso ꝛ sibi est extrinsecus: ꝛ vtraq3 opinio satis videtur ꝓbabilis.

Tertio sciẽdũ q auctoritas est iudiciũ siue dictu3 sapiẽtis in sua scia ꝑitꝰ: vt cũ astronomus iudicat solẽ eẽ maiorẽ tota terra. hec ꝓpositio sic iudicata vel dicta ab astronomo dr auctoritas eius sic q eẽ dictu3 vel iudicatũ a tali sapiente: qđ relinquit in tali ꝓpõne est formale auctoritatis. vñ ꝓpter excellentiã sapie vel cognitionis alicuius sapiẽtis, ꝓpositio ab eo dicta vel ꝓbata accipit q̃3dã euidẽtiã veritatis sue rõne cui⁹ magis creditur ab aliis q̃3 si nõ eẽt dicta a tali sapiente. Et talis credulitas vel apparẽtia veritatis in ꝓpõne noiat auctoritatem. Dupli tñ accipit auctoritas. Uno mõ ꝓ excellẽtia scie aut cognitiõis sapiẽtis. Alio mõ. ꝓ excellẽtia apparentie veritatis quã sumit ꝓpositio p hoc qđ dr vel iudicat eẽ vera a sapiente: ꝛ hoc vltimo mõ sumit hic auctoritas.

Quarto sciendũ q loc⁹ ab auctoritate est habitudo ipsius auctoritatis ad ꝓpõnẽ cui conuenit auctoritas. Et tenet affirmatiue tñ: vt astronomus dicit solẽ esse maiorem tota terra. ergo sol ẽ maior tota terra. Maxima. cuilibet experto in sua scia credẽdũ ẽ. Cui⁹ rõ ẽ: q: si sapiẽs dicat aliquã ꝓpõnem inquãtũ sapiẽs ẽ expt⁹ i sua scia: tũc o3 illã ꝓpõnẽ eẽ verã: q: si diceret aliquã propõnẽ falsa3 i hoc nõ eẽt sapiẽs vel expt⁹. S3 nõ tenet iste locus negatiue: q: nõ seqtur. Aristoteles nõ dixit eẽ decem orbes celestes. ergo nõ sunt ponendi decem orbes.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝑmo sic: ab vnitate significati sumit vnitas signi. ergo vni⁹ rei significate nõ sũt multa signa. ergo in trãsũptiõe nõ sunt plura noia eiusdẽ rei: ꝛ sic male ponit iste modus transũptiõis. ¶ Scdo sic: nõ seqtur. hõ ẽ aial. ergo hũanitas ẽ aial: ꝛ tñ ibi arguit a trãsumptiõe: q: hõ ꝛ humanitas idẽ significãt: ꝛ homo est nomẽ magis notũ. ergo locus a trãsũptione nõ tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic: ꝓpositio nõ capit veritatẽ ab hoie dicẽte vel iudicãte ipsam eẽ verã q: pp nr̃m affirmare vel negare nihil mutat i re. ergo pp auctoritatẽ dicẽtis nõ datur veritas ꝓpõnis ergo a tali auctoritate nõ sumit loc⁹ dialectic⁹. ¶ Quarto sic nõ sequit. philosophus dicit mũdũ esse eternum ꝛ nunq̃3 icepisse. ergo mũdus non icepit. ergo locus ab auctoritate nõ tenet affirmatiue. ¶ Quinto sic. bene sequit. Arist. dicit tp̃s nõ fuisse añ motũ. ergo tp̃s nõ ꝑcessit motũ: ꝛ tñ ibi arguit ab auctoritate negatiue. ergo ille locus tenet negatiue.

Ad argumenta Ad ꝑmũ istorũ dr. q l3 ab vnitate significati sumatur vnitas in spẽ ipsi⁹ signi: nõ tñ numeralis vnitas: nõ vni⁹ significati pñt eẽ plura signa i nũero: l3 nõ i spẽ: nõ vni⁹ rei pñt esse plura nomina significatiua. ¶ Ad scdm dicitur. q l3 homo ꝛ humanitas significẽt idẽ ꝫm eẽntiã nõ tñ sub eodem mõ eẽndi: q: humanitas significat eẽntiã hois abstractiue: ꝛ nõ p respectũ ad supposita: iõ iter ipsa duo non est trãsũptio: q: in trãsũptiõe o3 q duo noia habeãt idem significatũ sub eodẽ eẽ: quare ibi nõ arguit p istum locu3. ¶ Ad tertiũ dr. q l3 orõ dicta a sapiẽte non capiat ab eo veritatẽ: tñ capit ab eo apparẽtiã ꝛ cõfirmationẽ sue veritatis ꝛ rõne cui⁹ apparẽtie efficit ꝓbabilis ꝛ apparẽs vera aliis hoibus: quare ab ipsa sumitur locus dialecticus. ¶ Ad quartum dr. q ibi non arguitur ab auctoritate: q: hoc Aristoteles nõ dicit inquantu3 fuit expert⁹ in sua scia nec in hoc tenetur: iõ nõ arguit affirmatiue per locum ab auctoritate. ¶ Ad quintu3 dr. q ibi non arguit negatiue p istũ lo. q: hoc verbũ dicit iportat ibi auctoritatem. ꝛ ad hoc q neget auctoritas op3 negare ipsu3 verbũ ad arguẽdũ negatiue p locũ ab auctoritate qđ tñ nõ fit i illo argumẽto: sed ibi arguit affirmatiue ꝛ est bona consequentia.

¶ Sequitur de locis mediis. Quid autẽ sit locus medius dictum est prius. Locorũ aũt mediorũ. Alius a coniugatis. alius a casibus. Alius a diuisione. Coniugata ꝛ casus differunt: q: vniuocũ siue principale siue abstractum quod idẽ est cum suo denominatiuo dicunt coniugata: vt iusticia a iustus. Casus aũt dicuntur ea que cadũt a principali: vt iustus ꝛ iuste a iusticia: ꝛ hanc differentiam assignat Aristotiles in topicis in scdo. Locus a cõiugatis est habitudo vnius cõiugatorũ ad reliquũ: vt iusticia est bona. ergo iustũ est bonum. et

e conuerso. locus a cõiugatis: maxima. quod vni cõiugatorũ inest τ reliquo. vel si vnũ cõiugatorũ ẽ τ reliquũ ẽ. locus autẽ a casibus est habitudo vni⁹ casus ad aliũ: vt qđ iustũ ẽ bonũ est. ergo quod iuste fit bene fit. τ e conuerso. locus a casibus. maxima. Quod vni casui conuenit τ reliquo.

¶ Postq̃ȝ auctor determinauit de locis itrinsecis τ extrinsecis. hic cõñr determinat de locis medijs. Cuius ordinis rõ est: q: mediũ p participationẽ p̃supponit cognitiones suorũ extremoȝ. q: sine illis faciliter cognosci nõ põt sȝ locus medi⁹ ẽ mediũ per participationẽ respectu loci itrinseci τ extrinseci: iõ cõuenienter post determinationẽ de locis itrĩsecis τ extrĩsecis auctor hic determinat de locis medijs. Et p̃supposita diffinitione loci medij prius posita auctor hic diuidit locum medium: q: alius est a coniugatis: alius a casibus τ alius a diuisione: inter quos primo determinat de loco a coniugatis.

Primo sciendũ ẽ q: cõiugata sunt cõcretum τ abstractũ eius: vt iustitia τ iustũ. Et dñr cõiugata quasi sub vno iugo significatiõis posita: q: concretum τ abstractũ ꝯueniũt i re significata. eo q: eãdeȝ formã importãt vt albedo τ albũ. sed differũt in mõ significandi quia abstractum significat illaȝ formã sine cadẽtia ad subiectum τ cũ precisione subiecti. concretum vero significat eam cũ cadentia τ inherentia ad suũ subiectũ τ de istis satis dictũ ẽ circa diffinitionem denominatiuoȝ.

Secundo sciẽdũ q: loc⁹ a ꝯiugatis ẽ hitudo vnius ꝯiugatoȝ ad reliquũ. τ tenet affirmatiue sic iusticia ẽ vtus. ğ iust⁹ ẽ vtuosus. Maxia: si abstractũ p̃dicat de abstracto τ ꝯcretũ de ꝯcreto. Cui⁹ rõ ẽ: q: ꝯcreta realr ideȝ significãt cũ abstractis: iõ si vnum abstractũ vificat de alio oȝ ẽt concretũ ei⁹ verificari de ꝯcreto alteri⁹: nõ tñ i istis p̃t argui respectu eiusdẽ p̃dicati: q: abstractũ τ ꝯcretũ ptim cõueniũt τ partim differunt: iõ nõ opȝ idẽ p̃dicari sub eodẽ mõ significãdi de vtroqȝ verificari: vt nõ sequit iustitia ẽ vtus. ğ iustuȝ est virtus. Et tenet etiã iste locus negatiue sic: iniustitia non ẽ virtus. ğ iniust⁹ nõ est virtuosus. Maxima si abstractũ negetur de abstracto τ concretum negat de concreto.

Tertio sciendũ q: casus dñr adiectiuũ nois cũ suo aduerbio: vt iustuȝ τ iuste. Et dñr casus a cado dis: q: ambo simul cadũt a principali. s. ab abstracto vt iustus τ iuste a iusticia. τ lȝ in cõiugatis vnum cadat ab alio nõ tñ ambo cadunt ab vno tertio sicut i casib⁹: τ lȝ etiã adiectiuum τ suum aduerbium possent dici ꝯiugata: quãtuȝ ad id a quo sumit nomen siue quãtũ ad rõneȝ ipositionis nois: q: sũt sub vno iugo significatiõis posita: tamẽ q̃tum ad id cui nomẽ iponit seu attribuitur non dicitur cõiugata sed magis proprie casus nominant.

Quarto sciendũ q: loc⁹ a casib⁹ ẽ hitudo vni⁹ casuuȝ ad reliquuȝ. τ tenet affirmatiue sic: iustus ẽ vtuosus. ğ qđ iuste fit virtuose fit. Maxia. si ꝯcretuȝ affirmet de ꝯcreto. τ aduerbiuȝ de aduerbio. Negatiue sic. fortis nõ est debilis. ğ qđ fortiter fit non debiliter fit. Maxima. si ꝯcretuȝ neget de ꝯcreto τ aduerbiũ de aduerbio. eo q: ꝯcretuȝ τ aduerbiuȝ idẽ significãt lȝ diuersimode. Et vocat iste locus a casib⁹ in plurali: q: arguẽdo p istuȝ locuȝ ponunt plures casus tã in antecedente q̃ȝ in ꝯñte. vt prius patuit. τ ẽt silr de loco a cõiugatis.

Sed cõtra predicta arguit p̃mo sic. abstractuȝ ẽ cã formalis cõcreti ğ arguendo a cõiugatis ẽ loc⁹ a cã formali τ itrinsec⁹: τ p ꝯñs loc⁹ a coniugatis nõ ẽ loc⁹ medi⁹. ¶ Secũdo sic nõ sequitur. hõ est aial. ergo humanitas ẽ aialitas. cuȝ añs sit veȝ τ ꝯñs falsum. ğ locus a cõiugatis nõ tenet affirmatiue. ¶ Tertio sic. nõ sequitur cecitas ẽ isensibilitas. ergo cecus est insensibilis. cuȝ añs sit verũ τ ꝯñs falsuȝ. ğ iste locus nõ tenet affirmatiue. ¶ Quarto sic. nõ sequitur. q̃ȝtitas non ẽ qualitas. ğ q̃ȝtuȝ nõ ẽ quale. vel albedo nõ ẽ dulcedo ğ albũ nõ est dulce. ergo iste locus non tenet negatiue. ¶ Quinto sic non sequitur iustus est liberalis. ergo quod iuste fit liberaliter fit: quia antecedens potest esse verum ꝯñte existente falso. ergo locus a casibus non tenet affirmatiue.

Ad argumenta Ad primũ istoruȝ dicit q: si cõsideret abstractum in quantũ est forma cõcreti tñ τ sibi dat esse: sic est cã formalis eius: τ facit locũ intrinsecuȝ. Sed si consideret vt partim conuenit cum eo: τ partim dñt: sic facit locuȝ mediuȝ. ¶ Ad secundum dicit q: duplex est abstractũ: qđdã ẽ qđ abstrahitur a suis inferioribus: vt aialitas humanitas: τ sic de alijs. Aliud est qđ abstrahit a suo subõ tñ: τ nõ a suis inferioribus: vt color τ albedo. τ tale p̃dicat de suis inferioribus lȝ nõ de suo subo. τ arguẽdo p locũ a coniugatis semper debet argui respectu abstracti qđ abstrahitur a suo subo tñ: τ non a suis inferioribus: q: illud nõ potest predicari de ipsis: iõ non debite arguit. hõ est aial. ğ humanitas est animalitas. animalitas. n. designat cum precisione subi τ suorũ inferioȝ. rõne cuius non verificatur d̃ hũanitate. ¶ Ad tertiũ dr q: si isensibile neget sẽsibilitatẽ cuiuslibet sẽsus: sic nõ seqt. cec⁹ ẽ isẽsibilis: sȝ si neget tñ sẽsibilitatẽ sensus visus sic cec⁹ potest dici isensibilis. τ isto mõ bñ vȝ ista ꝯñtia. ¶ Ad quartũ dr. q: arguẽdo p locũ a ꝯiugatis negatiue a duob⁹ abstractis opȝ illa abstracta ẽẽ diuersa tã sȝ ẽntiã q̃ȝ sȝ ẽẽ. mõ q̃ȝtitas τ qualitas nõ sunt diuersa sȝ ẽẽ: lȝ bñ sȝ ẽntiã: q: cõueniũt i subo: iõ ibi nõ bñ arguit p locũ illũ: nec ecõtra argui põt affirmatiue: q̃ȝtũ est quale. ergo q̃ȝtitas ẽ qualitas. ¶ Ad quintũ dicitur: q: locus a casibus: τ ẽt a cõiugatis solũ tenet in predicationibus p se. τ nõ in predicationibus p accidens: modo dicendo sic: iustus est liberalis est predicatio p accidẽs quare ibi non arguit debite per illũ locum.

¶ Diuisionum: alia est per negationem. Alia sine negatione. per negationem: vt sortes aut est homo: aut non est homo: sed nõ est non homo: ergo ẽ homo. Locus a diuisione: maxia. Si aliqua duo sufficienter condiuidũt aliquid: posito vno remouetur reliquum: τ remoto vno remouetur reliquũ. Alia diuisio que non est per negationeȝ: τ hec fit sex modis tribus per se: τ tribus per accidens: per se primo generis in species: vt animalium aliud rationale: aliud irrationale. Secundo totius integralis in partes integrales: vt domus alia pars ẽ tectum: alia paries: alia fundamentum. Tertio vocis equiuoce in suas significatiões: vt canis aliud latrabile: aliud marinum: aliud celeste sidus. Trium per accidens. vna est subiecti in accidentia: vt animalium aliud sanum. aliud egrum. secunda accidentis in subiecta: vt sanorum aliud ẽ homo: τ aliud est brutum. tertia vero accidentiuȝ in accidentia: vt alborum aliud caliduȝ aliud frigidum. Locus a diuisione est habitudo vnius cõdiuidentium ad aliud: vt sortes est animal. aut rationale: aut irrationale: sed non est irrationale. ergo est rationale. locus a diuisione: maxima eadeȝ est que supradicta est: τ similiter formetur argumentuȝ in qualibet alia diuisione constructiue et destructiue. ¶ Sciẽduȝ ẽ autẽ q: i toto isto tractatu nõ sũt nisi vnũ τ vigiti loci: quoȝũ decẽ sũt intrĩseci: septẽ extrĩseci. τ tres medij: que possũt his versibus haberi. Diffi. descrip. interpres totum

quoq3 causa. Cor. gñe. vsus communiter acci. Sic in regula auctor ⁊ a simili maior minor que sunt extra. Oppositiones transump. proportio sic sociata. Sunt medii tantum diuisio coniuga. casus. Per species genera species per singula scindunt. Per partes totum loces per significatum. Cuncta per opposita subiectum qualia scindũt. Qualia per vsias per qualia qualia fendunt.

¶ Postq3 auctor determinauit de locis a cõiugatis ⁊ a casibus: h̄ p̄sñr determinat de loco a diuisione rõne cuiꝰ p̄mo distinguit spẽs seu modos diuisionis ipsam diuisionẽ sic diuidẽdo dicẽs: q2 diuisionũ quedã fit p negationẽ: vt lapis est homo: vel non homo. Alia vero per affirmationem: vt aialiũ aliud est rationale aliud irrationale. Iste diuisiões sic inter se differũt: q2 diuisio q̄ fit per negationẽ semper fit per duo membra tñ ⁊ per imediata: q2 dat̃ p cõtradictoria iter que nullũ est mediũ. Sed diuisio que fit per affirmationẽ q̄n̄q3 datur per duo membra tñ: q̄n̄q3 vero per plura: neq3 semper fit per opposita simplr̃ ⁊ p̄prie: l3 membra diuisiõis inter se includãt aliquã oppositionem: nec semper fit per imediata: qd p3 dicẽdo: coloratorum aliud albũ: aliud nigrum aliud medio colore coloratum.

Primo sciẽdũ q2 diuisio fcã p affirmationẽ iterũ diuidit̃: q2 q̄dã est diuisio p se. alia vero p accidẽs. Et diuisio p se fit tribꝰ modis q2 q̄dã ẽ diuisio generis in suas spẽs vel dr̃ias: vt aialiũ aliud hõ aliud brutũ. vel aialium aliud rõnale aliud irrationale. Scd̃a ẽ totiꝰ integralis in suas ptes itegrales: vt domus alia pars est tectũ: alia paries. ⁊ alia fundamentũ. Tertia diuisio est vocis multiplicis in suas significatiões. vt canis alius latrabilis: alius sidus celeste: alius belua marina.

Secundo sciendũ q2 diuisio p accñs est triplex. Pria ẽ subi in accñtia: vt aialiũ aliud sanũ aliud egrũ. Scd̃a ẽ diuisio accñtis in sub̃a: vt sanorũ aliud homo aliud brutũ. Tertia est accñtis in accñtia. vt sanorũ aliud calm̃ aliud frm̃. Et dñr iste diuisiões per accidens: q2 membra diuidentia nõ p se diuidũt ipsũ totum sed habẽt diuidere ipsum inq̄ztũ accidunt suis partibus per se: ⁊ l3 diuisio subiecti sm naturã non sequat̃ causaliter ex diuisione accidentis. s3 magis ecõtra ex diuisiõe subiecti causatur diuisio accidentis: tñ quãdoq3 quo ad nos ex diuisiõe ⁊ distinctione accidentiũ subiecti sumit̃ diuisio ⁊ distinctio partiũ totius: ideo subm põt diuidi per sua accidentia: ⁊ accidentia per sua subiecta. vel accidẽs p alia accidẽtia que accidunt suo subiecto.

Tertio sciẽdũ q2 locus a diuisione ẽ habitudo vnius diuidentiũ ad reliquũ: ⁊ in diuisiõe que fit per duo membra imediata tñ tenet affirmatiue ab affirmatione diuisi compositiõe vnius membrorũ ad negationẽ alterius: vt sortes est hõ vel nõ hõ. sed sortes est homo ergo sortes nõ est nõ homo. Maxima. posito vno diuidẽtium imediatorum in aliquo subiecto: ab eodem remouetur reliquum. Et causa est quia talia membra sunt opposita. Et tenet etiam negatiue a negatione vnius ad negationem alterius: vt sortes est rationalis vel irrationalis: sed non est irrationalis, ergo est rationalis. Maxima. destructo vno membrorum diuidentium immediatorum necessario ponitur reliquum. Sed in diuisione que datur per plura membra iste locus semper tenet affirmatiue ab affirmatione vnius ad negationem alterius non simpliciter tamẽ tenet negatiue: nisi arguatur a negatione omniũ aliorũ membrorum diuidentium ab illo quod opꝫ p̄bari: vt hec pars domus est tectum paries vel fundamẽtum: sed non est paries: vel fundamentum. ergo ẽ tectũ.

Quarto sciẽdũ q2 mẽbra diuidẽtia alicuiꝰ diuisionis p̄nt dupl̃r p̄siderari. Uno modo sm proprias rationes eorum: ⁊ isto modo semper sunt opposita ⁊ seperata: ⁊ sic ab ipsis sumitur locus extrisecus .s. locus ab oppositis vel disparatis. Alio modo considerãtur inquãtum partim conueniunt cũ diuiso ⁊ partim differũt ⁊ isto modo hic considerantur: ⁊ sic faciunt locum mediũ qui vocatur a diuisione. Et q̄n̄q3 in argumẽtis istius loci ponitur explicite diuisio alicuius totius. Aliquãdo vero nõ explicat̃ ipsa diuisio: sed p̄supponitur: ⁊ semper oꝫ presupponere conuenientiã diuisi cũ illo dequo affirmantur vel negantur illa mẽbra diuidentia.

Contra predicta arguitur primo sic: omnis diuisio fit p aliquas partes: sed negatio non est pars alicuius. ergo nulla diuisio fit per negationem. ¶ Scd̃o sic omne totũ cõpositũ est ex partibus in quas diuiditur: q2 vt dicit Boetius oẽ totũ cõpositũ est ex quibus cõponit̃: s3 genus nõ cõponitur ex suis speciebꝰ cũ p̄cedat illas. ergo nulla ẽ diuisio generis i suas spẽs. ¶ Tertio sic: significata vocis accidũt ipsi voci: cũ ipa vox sit de genere qualitatis: ⁊ significata q̄n̄q3 de alio genere. ergo diuisio vocis nõ est p se. ¶ Quarto sic: accidẽtia nõ sũt ptes subi: q2 nõ cõponũt ipsũ. ergo cũ ois diuisio sit totꝰ in suas ptes: seq̄t q2 nõ ẽ diuisio subiecti in accidẽtia. ¶ Quinto sic: nõ sequit̃: animaliũ aliud rõnale aliud irrationale. s3 lapis nõ est aĩal rationale. ergo ẽ aial irrationale: ergo locus a diuisione nõ tenet negatiue.

Ad argumenta Ad primũ dicit̃ q2 l3 negatio formalit̃ ⁊ p se sũpta nõ sit ps alicuꝰ diuisi: tñ negatio sũpta cũ alio h3 modũ ptis sm q2 sumitur pro affirmatione opposita. ⁊ inquãtũ sumitur pro opposito illius qd ipsa negat põt esse membrũ diuisiõis ⁊ sumi p parte vnius totius diuisi. ¶ Ad scd̃m dr̃ q2 licet oẽ totũ actuale cõponat̃ ex partibꝰ in quas diuidit̃: non tamẽ totum potentiale qd est adhuc ens in potentia cuiusmodi est genus. ¶ Ad tertiũ dr̃ q2 l3 significata accidant voci sm se considerate vt est in genere qualitatis: nõ tamẽ accidunt voci significatiue inquantũ significata est ⁊ inquantum sunt significata eius. ⁊ ideo hoc modo diuisio eius in suas significationes est diuisio per se. ¶ Ad quartum etiam dicitur q2 licet omnis diuisio per se fiat in partes totius: non tamen diuisio per accidens: s3 sufficit q2 fiat per accidentia que determinant ipsum ad diuersas partes eius. ¶ Ad quintum dicit̃ q2 in loco a diuisiõe opꝫ ponere affirmatiõe diuisi cum affirmatione vel negatione vnꝰ membrorũ diuisionis de subiecto consequentis: qd tamẽ non fit in isto argumento: q2 animal non affirmatur ibi de lapide: debet enim dici sic: si lapis est animal: ⁊ non est animal rationale. ergo ẽ aial irrationale: ideo non bene arguitur per locum a diuisione. Et hec de locis dialecticis dicta sufficiant.

¶ Tractatus sextus de sillogismo sophistico incipit.

Illogismorũ: alius determiatiuus: alius dialecticus: alius sophisticus siue litigiosus. Sillogismus demõstratiuus ẽ qui ex primis veris ⁊ immediatis est sillogizatus aut ex talibus que per aliqua prima vera principium sue cognitionis sũpserunt. Dialecticꝰ est qui ex p̄babilibus ẽ sillogizatꝰ. Sophisticus vt diffinitur ãb Aristotele in elencbis est q̄ appet esse sillogismꝰ ⁊ non est: aut q̄ est sillogismꝰ: sed nõ ẽ conueniens rei.

¶ Iste est sextus tractatus magistri petri hispãi. In quo postq3 ipse in quinto tractatu determiauit de sillogismo dialectico. Hic consequenter incipit determinare de sillogismo sophistico. Ratio ordinis est: quia sillogismus dialecticus fit ex probabilibus simpliciter. sophisticus vero fit ex probabilibus apparenter. ideo sillogismus dialecticus precedit sillogismum sophisticum. Et quia sillogismꝰ sophisticus est id de quo in hoc tractatu principaliter consideratur ad quod cetera hic considerata habent attribu-

tiotem: ideo est subiectũ huius tractatus. Et non nominatur h' tractatus de fallacijs eo q' fallacia sit subiectum ei' Sed quia fallacia est principium sillogismorũ sophistici. Est enim fallacia locus sophisticus. ⁊ sicut locus dyalecticus est principium sillogismi dyalectici, ita locus sophisticus est principiũ sillogismi sophistici. Et p' hoc habet causã materialẽ huius tractatus. Et causa finalis eius est perfecta cognitio sillogismi sophistici quantum ad compositionem ⁊ solutionẽ eius. Sed eius causa formalis est duplex. s. forma tractatus ⁊ forma tractandi. Forma tractãdi est modus procedendi: sed forma tractatus est diuisio huius tractatus in suas partes. Primo enim determinat de sillogismo sophistico in cõmuni. Secundo vero in speciali ostendendo qualiter fit in singulis fallacijs.

Primo sciendũ q' ad cognoscendũ sillogismũ sophisticũ in cõi presupposita diffinitiõe sillogismi prius posita: auctor prius diuidit sillogismũ i cõi per sillogismũ demonstratiuũ dyalecticũ: ⁊ sophisticum. Cuius diuisiõis sic hẽtur sufficiẽtia: q' ois sillogis. ptus ad aliquã materiã fit i aliq̃ mã speciali: vel ergo fit in materia necessaria: ⁊ sic est demonstratiuus: vel fit in materia pbabili, ⁊ hoc est dupl'r. vel fit in materia pbabili simpl'r ⁊ sic est sillogismus dyalecticus, vel probabili apparẽter ⁊ sic est sophisticus. Et nõ est hec diuisio generis i suas species: eo q' nõ datur p' dr̃ias formales: sz per dr̃ias mãles q' sumũt ex parte mãe ad quã contrahit' sillogismus: sicut circulus diuidit' per circulũ aureũ ⁊ argenteũ ⁊ ereũ: ⁊ sic ibi est diuisio subiecti is accidẽtia q' esse in auro vel argẽto vel in ere accidit circulo: ita similiter hec diuisio sillogismi est subiecti in accidẽtia, nec est diuisio analogi nec vocis in suas significationes: q' sillogismus nõ dr̃ equiuoce de istis tribus specieb': lz tñ sillogism' demõstratiuus sit pfectior ex pte materie q̃z dyalectic' ⁊ dyalectic' q̃z sophisticus: ⁊ ẽt ex pte finis. q' demõstratiuus ordinat' ad scientiã dyalecticus ad opinionẽ. ⁊ sophisticus ad apparentem scientiam.

Secundo sciẽdũ q' sillogismus demõstratiuus qui dr̃ demõstratio ẽ q ex primis veris ⁊ imediatis ẽ sillogizatus aut ex talib' q̃ p' aliqua prima ⁊ vera p'ncipiã sue cognitiõis sũpserũt. In qua diffinitiõe p'supponit' sillogism' loco generis: ⁊ totũ residuũ qd̃ dat itelligere q' sillogism' demõstratiuus pcedit ex necessarijs: ponit' ad dr̃iaz sillogismi sophistici ⁊ dyalectici, ⁊ ibi ponunt' due ptes ad explicãdũ diuersos modos demõstratiõis. Est. n. q̃dã demõstratio pp'ter qd ⁊ potissima q̃ pcedit ex p'mis veris ⁊ imediatis ⁊ idemõstrabilib' q̃ tãgit' cũ dr̃ ex primis veris. Alia ẽ demõstratio q̃ pcedit ex p'missis necessarijs nõ idemõstrabilib': sz q̃ pñt demõstrari p' aliquas ppõnes priores vt ẽ demõstratio: q' hec tãgit' p' illã pticulã: aut ex talib' q̃ p' aliqua p'ma ⁊ vera ⁊c. Et dñr p'ia vera q̃ p' seipsa ⁊ nõ p' alia fide hñt ⁊ cognitionẽ: vt p'ia p'ncipia q̃ p' seipsa cognoscunt' ⁊ nõ p' alia.

Tertio sciẽdũ q' sill's dyalectic' ẽ q ex pbabilib' est sillogizat'. In qua diffõne subitellĩ' sillogismus loco generis ⁊ ponit' sillogizat' ad dr̃iaz sill'i sophistici peccãtis i forma q nõ ẽ sillogizat' nisi appãrẽter tñ. Et ponit' pbabilib' ad dr̃iaz sill'i sophistici peccãtis i mã q lz sit sillogizat' nõ tñ ex pbabilib': sz ex apparẽtib' tñ ad dr̃iaz sill'i demõstratiui q pcedit ex necessarijs ⁊ nõ ex pbabilib'. Et ẽ pbabile illd̃ qd̃ vr̃ oib' vl' plurib' vel sapiẽtib' vez. Et ponunt' ille tres pticule pp' diuersa genera pbabiliũ: q' quoddã ẽ pbabile qd̃ apparet vez oib' vt q' ois mater diligit filiũ. Aliud ẽ qd̃ vr̃ plurib' ⁊ nõ oibus vt q' ois hõ desiderat scire. Aliud ẽ qd̃ videt' sapientibus tantuz. vt q' sol sit maior tota terra. Et sillogismus dyalecticus semper procedit ex aliquo istorum probabilium vt satis visum est in locis dyalecticis.

Quarto sciendũ q' triplex ẽ sillogismus sophisticus. s. peccãs i mã tñ: in forma tñ: i forma ⁊ materia simul. Sillogism' sophistic' peccãs i materia tñ ẽ q pcedit ex p'missis falsis vl' aliqua falsa. ⁊ ẽ i debita forma sillogismi: vt ois hõ ẽ spẽs: sortes ẽ hõ. g' sortes ẽ spẽs. Sillogism' peccãs i forma tñ ẽ q pcedit ex p'missis veris sz nõ i debita forma sillogismi ordiatis: vt hõ ẽ spẽs. sortes ẽ hõ. g' sortes ẽ spẽs. Sz sillogism' peccans i materia ⁊ forma sil' est q nõ ẽ in debita forma sillogismi. ⁊ pcedit ex p'missis falsis vel aliqua falsa: vt ois hõ ẽ aial nullũ risibile ẽ hõ. g' nullũ risibile ẽ aial. ⁊ diffinit' sic sillogism' sophistic' in cõi. sillogism' sophisticus ẽ apparẽs sillogismus ⁊ nõ existẽs: q' si sit peccãs i materia tñ ⁊ nõ in forma apparet eẽ dyalectic' ⁊ tñ nõ est. ⁊ si sit peccans in forma apparet eẽ e pbabilib' ⁊ p' hoc apparet eẽ dyalecticus ⁊ tamen non est: ⁊ si sit peccans in forma vel in vtroq3 est apparens sillogismus. Sed secundum Aristotelẽ sic diffinit'. Sillogism' sophistic' ẽ q ex appãrẽtib' sillogizatus est: aut ex pbabilib' vel apparẽtib' est apparẽs ⁊ ibi tãgit' peccans i materia tñ cũ dr̃ ex apparẽtib' sillogizat' ẽ. ⁊ peccãs in forma tñ: cũ dr̃ ex pbabilibus ẽ apparẽs: ⁊ peccãs in vtroq3 cũ dr̃ ex apparẽtib' est apparẽs. i. ex apparẽter pbabilib'. Et p' hoc p3 qd sit sillogismus sophisticus de quo est hic ad propositum. ⁊ quomodo differt ab alijs speciebus sillogismi.

Cotra predicta arguit' p'io sic. sillogism' tẽtatiuus ẽ bonus sillogismus. ⁊ tñ nõ ponit' in ista diuisiõe sillogismi. g' ipsa est insufficiẽs. ¶ Scd̃o sic. aliqs est sillogism' falsigraphus q tñ ponit' in ista diuisiõe. ergo diuisũ excedit mẽbra diuidẽtia. ¶ Tertio sic. demõstratio ad ipossibile pcedit ex falsis: q' capit oppositũ cõclusionis pbande cum vno vero ad inferendũ vnum manifeste falsuz. ergo ista diffinitio sillogismi demõstratiui nõ sibi conuenit. ⁊ sic nõ cõuenit oi cõtẽto sub diffinito. ¶ Quarto sic sillogism' dialectic' q̃nq3 fit ex ppõibus necessarijs. g' nõ semper ẽ ex pbabilibus sillogizat'. ¶ Quito sic. oẽ qd̃ ẽ nõ ens nullam h3 apparẽtiã sz sillogism' sophistic' ẽ nõ exñs. g' nõ ẽ apparẽs. cũ apparẽtia p'supponat eẽ. g' cõtra diffinitionẽ ei'.

Ad argumenta ad p'mũ dr̃. q' lz sillogismus tẽtatiu' ex pte finis distinguat' ab istis sillogismis, nõ tñ ex pte materie. ⁊ ista diuisio sumit' ex parte materie sillogism: idõ h' nõ ponit' tentatiuus. Unde sillogismus tẽtatiuus quãdoq3 fit ex necessarijs. quãdoq3 ex pbabilibus. quãdoq3 ex ipossibilibus. q' sit ex his que videnť ⁊ cõceduntur a respondente ⁊ ex pbabilib' respõdenti. q̃ quãdoq3 sunt necessaria. q̃nq3 pbabilia: ⁊ q̃nq3 impossibilia. Est. n. sillogism' tẽtatiuus q ex his q̃ videnť rñdẽti sillogizat: ⁊ q̃ necesse ẽ eũ scire q se simulat hr̃e sciam ex coibus. ¶ Ad scd̃m dicit'. q' sillogismus falsigraphus est q pcedit ex principijs alicuius scie male intellectis aut ex oppositis p'ncipiorũ: nõ fit in eadem materia sicut sillogismus demõstratiuus ideo põt intelligi per ipsum. ¶ Ad tertiũ dr̃. q' hic nõ diffinit' demõstratio in cõi que diuiditur p' demonstrationez ostensiuaz ⁊ ad impossĩle: sed diffinit' demõstratio ostẽsiua tñ que diuidit' p' demõstrationẽ pp' qd. ⁊ q' est. ⁊ demõstratio pp'ter qd. iterũ diuidit' p' demonstrationẽ potissimã ⁊ nõ potissimã. ⁊ demõstratio q' est. diuidit' p' demonstrationẽ pcedentẽ ab effectu: ⁊ p' demõstrationẽ que pcedit a cã remota: idõ demonstratio ad impossibile non cõtinet' sub diffinito hui' diffinitiõis. ¶ Ad quartũ dr̃. q' lz sillogism' dialecticus: q̃nq3 fiat ex necessarijs apprehensis sub mõ probabiliũ ⁊ contingentiũ: non tñ fit ex necessarijs apprehensis sub mõ necessarij: ⁊ inq̃ztũ hñt necessariam habitudinẽ ad cõclusionẽ: q' sic esset demõstratio: idõ iste sillogism' sp' pcedit ex pbabilibus vel ex acceptis sub mõ pbabiliũ. ¶ Ad q̃ntũ dr̃. q' sillogismus sophisticus nõ dicitur nõ ens simpl'r: sed nõ exñs talis qualis apparẽt: q' apparet dialectic' ⁊ nõ ẽ. sz bñ ẽ sillogism' simpl'r exñs. sicut auricalcũ ẽ nõ exñs aur: sicut appet: sz tñ ẽ ens simpl'r exñs.

Disputatio est actus sillogisticus vnius ad alterū ad aliquod propositū ostendendum. Disputationis quattuor sunt species. s. doctrinalis: dyalectica: tentatiua ꝛ sophistica. Disputatio doctrinalis est que sillogizat ex propriis principiis vniuscuiusque discipline ꝛ non ex his que videntur respondenti. Et huius disputationis instrumentum est sillogismus demonstratiuus. Disputatio dyalectica est que ex probabilibus sillogizat ꝛ est collectiua contradictionum. Et eius instrumentum est sillogismus dyalecticus. Tentatiua vero disputatio est que sillogizat ex his que videntur respondenti, ꝛ necesse est eum scire que se simulat habere scientiam. huius autem disputationis instrumentum est sillogismus tentatiuus. Sillogismus tentatiuus est qui procedit ex his que videntur respondenti. Disputatio sophistica est que procedit ex his que videntur probabilia ꝛ non sunt. Huius autem disputationis instrumentum est sillogismus sophisticus.

¶ Postq̄ auctor premisit diffinitionē silli sophistici: ostēdit dfiam eius ab aliis sillis. Hic pñter agit de cā finali eius ostēdendo quō ordinat ad qnq3 methas disputatiōis sophistice: sed q2 sillogismus sophistic⁹ prius ordinat ad sophisticā disputationē: ꝛ mediante disputatione ducit ad illas methas: iō prius vidēdū est de disputatione q̄ de methis. Est aūt disputatio act⁹ sillogisticus vni⁹ ad alterū ad aliquod ꝓpositū ostēdendū. In qua diffōne exprimit cā formalis disputatiōis cuz dr act⁹ sillogistic⁹. actio enim siue actio se hʒ vt genus ꝛ forma cōis eius ꝛ sillogistic⁹ se habet vt dfia: ꝛ sumit hec dfia ab instrō quo fit talis actio. s. a sillogismo ꝛ p hoc q dr vni⁹ ad alterū opponentis ad respondentē: explicatur cā efficiens disputationis. Et p hoc q dr ad aliquod ꝓpositū ostendē explicat finis imediatus ꝛ ꝓpinquus disputatiōis: q2 in disputatione ostēditur aliquid de aliquo. vnde in disputatione quinq3 requirunt. s. opponēs qui disputat: respondens cū disputat: ꝛ illud de quo disputat: ꝛ actio disputādi: ꝛ instrm quo fit talis actio. s. sillogismus. Et oīa sufficienter explicantur ex predicta diffinitione.

Primo sciendū q disputatio diuidit per disputationē doctrinalē. dyalecticā: tētatiuam ꝛ sophisticā. Quaꝝ sic habet sufficientia: q2 oīs disputatio fit vel ad sumendū experimentū de habitu generato vel ad generationē habitus. Si primū sic est tētatiua. Si scdm hʒ ē dupliciter. vel fit ad generationē habitus in opponente. ꝛ sic est sophistica que fit ad acquirēdū apparentē sciam. vel ad generationē habitus in respondente: ꝛ hʒ dupli. vel talis hitus est certus ꝛ sine formidine de opposito: ꝛ sic est disputatio doctrinalis q̄ ē generatiua scie. vel ē hitus incertus ꝛ est formidine de opposito: ꝛ sic ē disputatio dyalectica q̄ ē generatiua opionis. Et sic pʒ q iste disputatōes differūt ꝫ suos fines: q2 doctrialis ē generatiua scie: ꝛ dyalectica ē generatiua opionis: ꝛ tētatiua ē acceptiua expimēti scie rūdētis: ꝛ sophistica ē generatiua deceptiōis i rūdēte: ꝛ apparētis sapie i opponēte. ꝛ ēt differūt ꝫ suas methas. vt patebit i sua diffinitiōib⁹: ꝛ ētiā ꝫ instrumēta qb⁹ fiūt: q2 disputatiōis doctrialis instrm est sillogismus demōstratiu⁹ ꝛ dyalectice sill's dyalectic⁹ ꝛ tētatiue sill's tētatiuus: ꝛ sophistice sophisticus sillogismus.

Secundo sciēdū q disputatio doctrialis ē q̄ ex ꝓpriis pncipiis alicui⁹ scie sillogizat ꝛ nō ex his q̄ videnf rūdēti. Cui⁹ rō ē: q2 disputatio doctrinalis ē generatiua scie: ꝫ ad generādū sciam oʒ arguere ꝛ ꝓcedere ex ꝓpriis pncipiis scie q̄ generat ꝛ nō ex his q̄ videnf rūdenti. ꝛ oportet ipsū adiscentē credere ꝛ p hoc differt hec disputatio a dyalectica q̄ ꝓcedit ex aliqib⁹ cōmunib⁹: ꝛ etiam a tentatiua ꝛ sophistica. Et q2 disputatio doctrinalis est quidaʒ motus rōnis qui ordinat ad sciaʒ tanq̄ ad suū finē: ideo ꝫm diuisionē scientiarū in qb⁹ est disputatio doctrinalis hʒ diuidi in suas species. Sed disputatio dyalectica est que ꝓcedit ex probabilib⁹: ꝛ ē collectiua contradictionū. Et ratio ē: q2 disputatio dyalectica fit ad generandū opinionē sed opinio generatur ex cōmunibus ꝛ ꝓbabilibus: ꝛ ex probabilibus potest argui ad vtrāq3 partem contradictionis: ideo ipsa dicitur collectiua cōtradictionum: ꝛ ꝫm tres fines dyalectice. Disputatio dyalectica habet tres species: quia quedam est ad obuiationem: alia est ad exercitationem: alia est ad philosophicam disciplinam. que iterum potest diuidi ꝫm quattuor predicata: de quibus fit.

Tertio sciendū q disputatio tētatiua est q̄ ex his q̄ videnf respōdēti sillogizat: ꝛ q̄ necesse ē ipsum scire q se simulat hře sciaʒ. Cui⁹ rō est: q2 ista disputatio fit ad habēdū experimētū de scia rūdētis: sed experimētū sue scie sumit arguendo ex his que videnf: ꝛ sunt ꝓbabilia rūdenti: iō ista disputatio ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ rūdenti: ꝛ nō ꝓcedit ex necessariis cōtīgentib⁹ aut impossibilib⁹ nisi inq̄ntū sūt ꝓbabilia ipsi respōdenti. Et q2 in qualibet scia ꝓsupponunf pncipia cōia: sed ignorātis cōibus necesse est ꝓpria pncipia ignorare. ideo hec disputatio habet fieri ex cōibus pncipiis q̄ necesse est ipsum scire q hʒ aliquā sciam. Et diuiditur in suas spēs hec disputatio ꝫ diuersas spēs de qbus disputat. Sed disputatio sophistica est que ex apparenter ꝓbabilibus sillogizat. Cuius rō est: q2 ipsa fit ad generandum apparentē scientiam que habet generari procedendo ex apparentib⁹. Et diuiditur in quinq3 species ꝫm q fit: ꝛ valet ad quinq3 methas. s. ad redargutionem ꝛ ad falsum: ꝛ sic de aliis.

Quarto sciendū q disputatio in cōi pōt dupliciter cōsiderari. Uno mō ꝫm id qd ē actus sillogisticus ad aliqd ꝓpositū ostēdēdū. Et isto mō disputatio doctrinalis est ꝑfectior oibus aliis disputationibus: q2 ꝑfectius ondit aliqd esse: ꝛ ibi est verior act⁹ sillogisticus: deinde dialectica. tertio tentatiua ꝛ vltimo sophistica. Alio mō quātū ad iterpretationē nois disputatiōis que dr quasi diuersorū putatio: ꝛ hoc mō ꝑfectius dicitur de disputatiōe sophistica: in qua opponēs ꝛ rūdens itendunt diuersos fines: q2 opponens intendit vincere. ꝛ respōdēs nō vinci: ꝛ de dr de tentatiua: tertio de dialectica: ꝛ vltimo de doctrinali. Et lʒ istaꝝ spērū vna sit ꝑfectior aliis tamē hec diuisio ꝓprie nō est analogi in sua analogata. eo q disputatio l cōmuni nō cōuenit vni mēbrorū p alterū sed ē diuisio generis i suas spēs ꝫm moduʒ sicut genus et species reperiunt in scdis intentionibus.

Sed contra predicta arguit pmo sic: aliq disputatio fit per iductioneʒ: ꝛ sic disputatio ē act⁹ inductiu⁹. ergo male dicit in diffinitiōe disputationis q disputatio est act⁹ sillogistic⁹. ¶ Secundo sic. disputatio sophistica fit ad generādum deceptionem in rūdente. ergo nō fit ad ostēdendum aliquid. ergo diffinitio disputationis non conuenit cuilibet disputationi. ¶ Tertio sic. disputatiōes distinguunf ꝫm suos fines: ꝫ disputatio doctrinalis ꝛ dialectica ordināt ambe ad sciētiam: q2 disputatio dialectica fit ad acqrēdā disciplinā ergo iste due species iter se male distinguunf. ¶ Quarto sic. disputatio doctrinalis q̄nq3 ꝓcedit ab effectu ad suas causas: sed effectus nō est principiū: ergo non semp procedit ex ꝓpriis principiis alicui⁹ scie. ¶ Quinto sic: opinio nō habet simul de duob⁹ cōtradictoriis: q2 nō ē possibile duo cōtraria opinari: sed disputatio dialectica est generatiua opinionis. ergo determinate fit ad vnam ptem ɔ̄di

chonis: ergo male dr q est collectiua contradictionum.

Ad argumēta. Ad primum istorum dicitur. q licet aliqua disputatio fi at per sillogismum tanq per instrumentum imperfectum et incōple tū: non tamen tanq per instrumentum perfectum et com pletū: sed sillogismus est illud instrumentū cōpletum: et pos set etiam dici q ibi capiatur sillogismus in cō pro argumē tatione et non specialiter vt distinguitur cōtra alias species argumētationis. ¶ Ad secundum dicitur. q licet disputatio sophistica ex cōsti generet deceptionem respondentis: ta men primo et per se fit ad ostendendū aliquam conclusio nem ipsi respondenti. ¶ Ad tertiū dicitur. q disputatio nes distinguūtur sm suos fines proprios modo scia non est finis proprius dyalectice disputationis: sz opinio lz de ne ex cōsti ordinetur ad sciam ad quam opinio disponit in tellectum. ¶ Ad quartū dicitur. q lz effectus non sint prin cipia essendi suarum causarum tn bene sunt principia co gnoscendi: ideo demonstratio procedens ab effectibus po test dici procedere ex prius principiis alicuius scie: et eti am disputatio doctrinalis que fit per demonstrationem. ¶ Ad quintū dicitur. q licet disputatio dyalectica non si mul et semel possit generare firmam opinionem de duo bus contradictoriis: tamen potest probabiliter ostendere vtrunq ad causandum dubitationem de vtroq contradi ctoriorum: ratione cuius dicitur collectiua contradictio num.

¶ Sillogismus sophisticus ordinatur ad quinq methas que sunt redargutio: inopinabile: soloe cismus: et nugatio. Redargutio est prenegati con cessio vel preconcessi negatio in eadem disputa tione vi argumentationis facta. Unde nisi vi ar gumentationis hoc quis faciat non propter hoc erit redargutus. Similiter nec in diuersis dispu tationibus. Falsum vt hic sumitur ē manifeste falsum. Nam si sophista ducat respondentem ad falsum occultum non propter hoc assequitur suum finem. Inopinabile est quod est contra opi nionem omnium vel plurium vel maxime sapi entum: vt matrem non diligere filium. Soloecis mus est vitium in contextu partium orationis cō tra regulas artis grāmatice factum: vt vir mea. Nugatio est vnius et eiusdem inutilis repetitio: vt homo: homo currit. Dico autem inutilis repe titio: quia si idem repetatur ad maiorem expressi onem laudis affectionis vel vituperii non esset nugatio: vt deus deus meus latro latro latro quo vadis. Isti autem quinque fines ordinantur vl terius ad vnum finem principalem qui est appa rens sapientia et non existens. Sophista autem non ducit ad istos fines suum respondentem ni si per eos deueniat ad vltimum finem principa lem qui est apparens sapientia. Et cum quilibet debet premeditari suum finem: ideo determina tio finium debet precedere determinationem fal laciarum.

¶ Postq auctor determinauit de sillogismo sophistico q ordinatur ad disputationem sophisticā et de disputatione sophistica que ordinatur ad quinq methas sm quas di stinguntur. Hic pñr determinandum est de illis methis: et est metha inconueniens ad qd opponens sophista nititur videri ducere respondentem. Cuius rō est: qr metha pprie dicta dicit terminus agri vel spacii. Et dicit de metior tiris q: sz tales terminos vel fines spaciū mensuratur: ideo in dis putatione sophistica metha est terminus vltra quem non pcedit disputatio sophistica: sed ille terminus est incōue niēs ad qd opponēs ducit rñdentem: qr habito tali incon ueniēti cessat sophistica disputatio. Et dicit videri duce re respondentē qr opponens non semper appetit ducere respondentem ad inconueniens simpli: sed sibi sufficit q assistentibus videatur ipsum ducere ad inconueniens. Et ratio est: qr per hoc videtur sapiens et acquirit apparentē sapientiam que est finis eius. ipse enim magis appetit vi deri sapiens et non esse q esse et non videri.

Primo sciēdum q quinq sūt methe. s. redargutio: falsum: inopinabile: soloecismus: et nugatio quarum sic hr sufficiētia: qr ois metha ē incōueniens conclu sū cōtra respondentē: vel g illud incōueniens se tenet ex pte sermonis: vel ex parte rei. si ex pte rei hoc est dupliciter. vl se tenet ex parte rei absolute: et sic ē falsum. vel respectiue: et hoc est dupliciter. vel sumitur per respectum ad dicta re spondentis: vel ad opinionē illorum quos insequitur. Si primū sic est redargutio. si scdm sic est inopinabile. Si ex parte sermonis hoc ē dupr. vel se tenet ex parte sube ora nōis: et sic est nugatio. vel ex pte suorū accñtium et sue con gruitatis: et sic est soloecismus. Et qr metha ē incōueniens ad quod opponēs nitit videri ducere rñdērē: et nullū ē ma nifestius inconueniēs q cōcedere simul cōtradictoria et ne gare: quod fit i redargutiōe: ideo redargutio ē pfectior et prior inter oēs methas. deinde falsū: et cōsequenter alie per ordi nem.

Secundo sciēdū q redargutio est pconcessi ne gatio: vel pnegati cōcessio vi argumē tationis et in eadē disputatione. Cuius rō ē: qr redargutio dicit a reri: qd est iterū et arguo is. qr fit cū respondens ar guit et reprehendit seipsum: sed hoc fit negando preconces sum: et cōcedendo prenegatū: ideo bene dicit pconcessi nega tio et ecōtra. Et dicit vi argumētationis: qr si aliquis susti nendo vnū problema in disputatione voluntarie conce dat duo cōtradictoria: non propter hoc dicitur redargu tus. Et dicitur in eadē disputatione. qr si i diuersis dispu tationibus rñdens ɔcedat pnegatū vel neget pconcessum in alia disputatione: nō pp hoc ducit ad metham: qr non duci tur ad incōueniens qd appareat assistentibus: et lz conce dēs duo ɔdictoria sp cōcedat aliqd falsum: qr ɔdictoriorū vnū sp ē falsū: nō tamē ducit ad metham falsi: qr nō cōcedit aliqd manifeste falsum: qr ambo cōtradictoria sūt qnq ob scura: et per hoc distinguit redargutio a metha falsi.

Tertio sciendū q metha falsi est manifeste falsi cō cessio: vt si cōcedat ignē nō esse calidum. Et dr manifeste falsi: qr si concedatur q falsum obscurum non videbitur inconueniens assistentibus: ideo nō erit ali qua metha disputationis sophistice: quia opponens so phista: qui appetit videri sapiens: per hoc non acquiret apparentem sapientiā. Sed inopinabile dicitur quod est contra opinionē oium vel plurium vel sapientum: vel illo rum quos insequitur. Et est metha inopinabilis cōcessio alicuius talis inopinabilis. vnde quando respondens cōce dit illud quod est cōtra opinionem illorum coram quibus fit disputatio: dato q illud sit verum ducit apparenter ad in conueniēs: et ibi est metha disputatiōis: vel etiam si conce dat aliqd ɔtra opinionē doctorum quos insegt q̄uis hoc sit verum sz opinionem aliorum: ducit tamē apparēter ad inopi nabile.

Quarto sciēdū q soloecismus ē vitiū in orone cō tra regulas artis grāmatice factum vt vir mea. vel sponsa meus: et ptinet ad grāmaticū inqtū dicit incōgruitatē orōnis. sed inquantū impedit veritatem pro positionis q ɔcludit in argumētatiōe cōsiderat a logico: et cōcessio talis orōnis ē metha soloecismi. et qr ois metha habet cōcludi in paralogismo cōtra respondentē: ideo bar barismus qui fit in lrīs et in syllabis et dictionib: compiē

do syllabam longam ⁊ econuerso: ⁊ non fit p̄mo in oratione sicut soloecismus: nec potest concludi contra respondentem: ideo barbarismus non est vna metha sicut soloecismus. Sed nugatio dr̄ vnius ⁊ eiusdē ⁊ ex eadē parte inutilis repetitio: vt homo hō currit: ⁊ dicit̄ ex eadē parte. q2 si in diuersis partibus idem repetat̄ vt in subiecto ⁊ predicato non est nugatio. Et dr̄ inutilis q2 si ex eadem parte idem repetatur causa ornatus: vel maioris expressionis sententie non erit nugatio: vt dicendo deus deus meus euge euge. ⁊ sic de alijs. ⁊ p hoc patet q̄ ⁊ quot sūt methe.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic: nullū inconueniēs ē finis cū nō habeat rationez boni: sed metha est finis proximus disputationis sophistice. ḡ metha nō est inconueniēs vt dicitur in eius diffinitione. ¶ Scdo sic: non loqui vel tacere est vna metha disputationis sophistice: ⁊ tamē nō est aliqua illarum. ergo non sunt tantum quinqz methe. ¶ Tertio sic: ille qui solum cōcedit duo contradictoria ducitur ad metham redargutionis: ⁊ tamē nō est ibi precōcessi negatio nec econtra. ḡ contra diffinitionem redargutionis. ¶ Quarto sic: omne manifeste falsū est inopinabile cum sit contra opinionē oīum quibus est manifeste falsū. ḡ metha falsi nō distinguit̄ a metha inopinabilis: sed sub ea cōtinet̄. ¶ Quinto sic: solē eē maiorē tota terra ē cōtra opinionē plurīū: ⁊ illā concedens cōcedit aliqd inopinabile: ⁊ tū ibi nō ē metha: cū nō sit incōueniens cōcedere verū ḡ metha inopinabilis nō est ꝯcessio cuiuslibet iopinabilis.

Ad argumenta ad p̄mū istoꝝ dr̄. q2 lz inconueniēs cōclusuz ꝯ respondentē nō habeat rationē boni simplr̄: hz tū rōnē boni apparētis. q2 vr̄ sophiste eē bonū: q2 valet ad aquirenduz apparentē sciam: ⁊ hoc sufficit ad rōnez finis q2 sit bonus simplr̄ vl' apparēter tn̄. ¶ Ad scdz dr̄. q2 lz nō loq̄ sit metha: tū est generalis ⁊ nō spālis distincta ab istis: q2 dū respondēs tacet ducit̄ ad eandē methā ad quā duceret̄ si loqueret̄. ¶ Ad tertiū dr̄. q2 lz r̄ndēs cōcedēdo duo cōtradictoria nō neget aliquid: tū hā ex ꝯñti: q2 cōcedēdo scdz cōtradictorioꝝ negat alteꝝ prius cōcessū. ¶ Ad quartū dicitur. q2 lz manifeste falsuz sit inopinabile: tū diuersis rōnibus dr̄ falsū ⁊ inopinabile: q2 respectu rei significate oro dicit̄ falsa: ⁊ respectu audientiū ⁊ opiniōis dr̄ inopinabilis: ⁊ ēt aliquid bene est inopinabile qd tamē non est falsum: quia cū aliquādo falsuz sit probabile ⁊ opinabile suum contradictoriū erit inopinabile: ideo fals̄ ⁊ inopinabile sunt methe distincte. ¶ Ad quintū dicit̄ q2 si concedatur illa ꝓpositio corā sapientibus a quibus cognoscit̄ esse vera non est inconueniens: sed potest esse apparens inconueniens si concedatur coram illis quibus est inopinabilis: q2 conceditur aliquid contra opinionē eoꝝ: ⁊ ideo p hoc respondens ducitur apparēter ad aliqd incōueniēs.

¶ Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de ente q2 sit non ens: ⁊ de non ente q2 sit ens mediante fantastica visione. Fallacie sunt tredecim: quarum sex sunt in dictione: ⁊ septem extra dictionem. In dictione sunt equiuocatio: amphibologia: compositio: diuisio: accentus. ⁊ figure dictionis. Et septem extra dictionem sunt antecedens sm̄ quid ad simpliciter ignorantiam elenchi. petitio principij: consequens. nō causa vt causa: sm̄ plures interrogationes vt vnam. Quod autem sunt sex in dictione probat aristoteles inductiue ⁊ sillogistice: inductiue sic. Equiuocatio fit aliquo istorum sex modorum amphibologia fit aliquo istorum sex modorum: ⁊ sic de alijs. ergo omnis fallacia in dictione fit aliquo istorum sex modorum. Sillogistice sic: omnis deceptio facta ex eo q2 eisdem dictionibus vel orationibus non idem significamus fit aliquo istorum sex modorum. sed omnis fallacia in dictione fit ex eo quod eisdem dictionibus vel orationibus nō idem significam⁹ ergo omnis fallacia in dictiōe fit aliquo istorum sex modorum. iste sillogismus est in primo modo prime figure. Probatio maioris: omnis multiplicitas dictionis fit aliquo istorum sex modoruz sed omnis deceptio facta ex eo quod eisdez dictionibus vel orationibus non idem significamus fit ex multiplicitate dictionis vel orationis. ergo omnis deceptio facta ex eo quod eisdem dictionibus vel orationibus non idem significamus fit aliquo istorum sex modorum: ⁊ hec fuit maior. Probatio minoris omnis multiplicitas dictionis fit ex eo quod eisdem dictionibus vel orationibus non idem significamus. sed omnis fallacia in dictione fit ex multiplicitate dictionis vel orationis. ergo omnis fallacia fit ex eo quod eisdem dictionibus vel orationibus non idez significamus: ⁊ hec fuit minor: ⁊ isti duo sillogismi sunt in primo modo prime figure.

¶ Postq̄z auctor determinauit de sillogismo sophistico in cōi: ⁊ de causa finali eius. s. de disputatiōe litigiosa seu sophistica ⁊ de quiqz methis eius: que quidem ordinant̄ ad vltimum finem ipsius sophiste. s. ad apparentem sapientiam. Hic consequenter determinat de fallacijs p quas ad predictas methas sillogismi sophistici ordinantur: ⁊ p̄s auctor determinat de fallacia in cōi: ⁊ cōsequenter de singulis in speciali. Primo ergo sic diffinit fallaciam dicens. Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de non ente q2 sit ens. ⁊ de ente q2 sit non ens mediante fantastica visione.

Primo sciendum q2 fallacia dupliciter accipitur: Uno modo passiue p̄ deceptione eius: qui paralogizatur ⁊ diffinitur sic. Fallacia ē deceptio imperiti in arte sophistica propter ignorantiaz artis sophistice. Alio modo capitur fallacia ꝓ principio actiuo talis deceptionis: vt est locus sophisticus in quo fundantur argumenta sophistica: ⁊ isto modo capitur in ista diffinitione ⁊ non primo modo. Unde sicut locus dialecticus est sedes argumēti dialectici: vel est id a quo conueniens elicitur argumentum: ita similiter fallacia est sedes vel illud a quo elicitur argumentū sophisticuz. ⁊ sicut in eodem loco dialectico plura argumenta dialectica fundantur. sic in eadē fallacia plures fundantur paralogismi: ⁊ sicut locus dialecticus diuiditur per locū maximā ⁊ locū differentiā maxime. sic in qualibet fallacia locus maxīa ⁊ locus dr̄ia maxime p similitudinē reperitur: vt in fallacia equiuocatiōis maxīa sm̄ quā fiunt paralogismi eius ē. Ois dictio actualiter vna habet tantū vnū significatū: ⁊ locus drīa maxie est equiuocatio termini vel terminus equiuocus.

Secundo sciendū q2 in omni fallacia est causa apparentie ⁊ cā defect⁹: ⁊ sub cā conuenientie latet defectus sicut in equiuocatione sub vnitate vocis latet pluralitas significatorum. Causa apparentie fallaciarum in cōi est que mouet ad credendum quod non est. Et causa defectus est que falsificat creditū. vnde enā rōne cause apparentie fallacia habet q2 sit idoneitas decipiendi. quia propter talez apparentiam fiunt apti ad decipiendum. ⁊ ratione cause effectus facit credere de non ente quod sit ens: quia per istam causam completur deceptio licet originaliter proueniat a causa apparentie ideo iste due cause satis explicantur in diffinitione fallacie. Et dicitur etiam mediante fantastica vi-

stotile: qr itellect⁹ purus nō permixtus sensui aut fantasie non decipitur: sed per reflexionem ad fantasiam multotiens decipitur. Est autem fantastica visio vt hic sumitur cognitio itellect⁹ reflexi ad fātasiā: ꝛ nō solū cognitio fātasie.

Tertio sciendū ꝙ in disputatione sophistica duo sunt a quibus potest sumi causa apparentie ad decipiendum. Primum. s. res de quibus disputat quarum multotiens ignorantur habitudines. Secdm est dictiones vel voces per quas fit disputatio. quarum significatio vel multiplicitas sepe ignoratur: ꝛ sic causa apparentie fallacie qñq3 sumitur a rebus. qñq3 a dictionibus. ꝛ fm hoc fallacia in cōi diuiditur per fallaciam in dictiōe ꝛ per fallaciā extra dictionem. Fallacia in dictione est que sumit suam causam apparentie ex parte dictionis. Et fallacia extra dictionē est que sumit suā cām apparētie ex parte rei. ꝛ magis dr fallacia extra dictionē ꝙ3 fallacia rei qr res nō cadunt in disputatione nec causant deceptiones respondentis nisi ꝑ relationē ad dictiones: ideo ꝑ negationem huius quod est habere cām apparentie in dictione ꝛ per relationē ad dictionē dicit fallacia extra dictionē: ꝛ inter illas fallacias prius determinat de fallaciis in dictiōe qr licet res ordine nature precedāt dictiones nō tñ ꝓcedūt in disputatione sophistica: qr res nō cadūt in disputatione nisi per voces: ideo per voces prius contingit causari deceptionem respondentis.

Quarto sciendu3 ꝙ fallacia in dictione diuiditur per fallacia3 equiuocationis amphibologie: compositionis: diuisiōis: accentus: ꝛ fallacia3 figure dictionis. Quarū sic habet sufficientia: qr ōis fallacia in dictione fit fm aliquod multiplex: vel ergo fit fm multiplex actuale vel potentiale vel fantasticū. Si f3 multiplex actuale hoc est dupliciter. vel fm multiplex actuale dictionis incomplexe. ꝛ sic est equiuocatio. vl' ōrōnis: ꝛ sic ē amphibologia. Si fm multiplex potentiale hoc est dupliciter. vel fit in dictione: ꝛ sic est accentus. vel in oratione ꝛ hoc est dupliciter. vel illa ōrō est continue ꝓlata. ꝛ sic est fallacia cōpositionis. vel discontinue. ꝛ sic est fallacia diuisionis. Si fm multiplex fantasticū sic est fallacia figure dictionis. Et probatur iste numerus fallaciarum in textu ꝑ inductionem que satis clara est per sillogismum. cuius virtus cōsistit in hoc ꝙ ōis deceptio facta per hoc ꝙ eadē dictio vel ōrō plura significat fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ s3 ōis fallacia in dictione fit ꝑ hoc ꝙ vna dictio vel ōrō plura significat: qr fit qñ eisdē nōibus vel orationibus nō idē significamus. ḡ ōis fallacia in dictione fit aliquo istorum sex modoꝝ. ꝛ sic p3 ꝙ hec diffinitio est sufficiens.

Sed contra predicta arguitur primo sic: idoneitas decipiendi est naturalis potentia: cū non sit in predicamento qualitatis: qr est ens rationis. ergo male dicitur ꝙ fallacia est idoneitas decipiendi. ¶ Secundo sic: impossibile est credere de non ente ꝙ sit ens: qr nullus potest credere ꝙ vnū cōtradictorioru3 verificetur de alio: cum non possit credere duo contradictoria simul esse vera vel falsa. ergo fallacia non facit credere de non ente ꝙ sit ens. ¶ Tertio sic: omnis fallacia est in illo qui decipit cum sit deceptio quedam. ergo nulla est in dictione vel extra dictionem. ¶ Quarto sic: omne argumētum sophisticum fit de rebus ꝛ per voces. ergo ōis fallacia ꝛ deceptio est in rebus ꝛ in dictionibus. ḡ nulla ē in dictionibus tm̄. ¶ Quinto sic: fallacia amphibologie capit suam causam apparētie ex parte ōrōnis tātū. ꝛ non ex parte dictionis. ꝛ similiter compositio ꝛ diuisio. ergo male ponuntur fallacie in dictione.

Ad argumenta Ad primū dr. ꝙ lic3 idoneitas decipiēdi se tenēs ex ꝑte intellect⁹ sit nālis potētia: nō tñ idōeitas decipiēdi que se tenet ex ꝑte reꝝ vel dictionū. s3 ē naturalis potētia tm̄: fm modū cu3 sit ens rōnis ꝯñs dictiones que sunt signa rerū vel aliqui respectus rerū qui sunt entia rōnis. ꝛ de tali idoneitate intelligit ꝙ fallacia est idoneitas decipiendi: ꝛ talis non est in aliquo predicamento. ¶ Ad scd3 dicitur. ꝙ de non ente capto formaliter sub forma non entis non potest credi ꝙ sit ens vel econuerso: tamē de non ente capto materialiter aliquis potest credere ꝙ sit ens: ꝛ de ente ꝙ sit non ens. ¶ Ad tertiu3 dicitur. ꝙ si capiatur fallacia vt est effectus paralogismi ꝛ deceptio respondentis: sic est in decepto semper. sed si capiatur pro loco sophistico qui est principium paralogismi vt hic sumitur: sic non est in decepto: sed est in rebus vel in dictione fm suam causam apparentie. ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ l3 fallacia fiat de rebus ꝛ in dictione: non tamen quelibet sumit suā cām apparentie in rebus ꝛ in dictione simul: sed aliqua in rebus tantum: alia vero in dictione tantum: ꝛ per hoc sumitur hec diuisio. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ si capiatur dictio pro voce incompleta tantum: vt distinguitur contra orationem: sic amphibologia non fit in dictione: sed si capiatur dictio pro voce significatiua que dicendo profert siue sit complexa siue incomplexa sic amphibologia fit in dictione: ꝛ hoc modo sumitur hic dictio.

¶ Secundū autē vt vult alexander in cōmento supra librū elenchorū triplex est multiplex. Aliud enim est multiplex actuale: aliud potentiale: ꝛ aliud fantasticum. Multiplex actuale est quādo dictio vel ōrō fm substantiam ꝛ scdm modū proferēdi diuersa significat. Dictio vt in equiuocatiōe: vt canis. Ōrō vt i amphibologia vt liber aristotelis. Multiplex potētiale ē quando dictio vel ōrō eadē fm subāam diuersa tñ fm modū ꝓferendi diuersa significat. Dictio vt in accentu: vt popul⁹ cui⁹ prīa syllaba pōt esse breuis vel longa: ꝛ fm hoc diuersa significat. Ōrō vt in cōpositione vel diuisione: vt quicquid viuit sp ē. aliū. n. h3 modū ꝓferendi ꝓut ē diuisa ꝛ ꝓut ē cōposita: vt postea patebit De multiplici fantastico videbit i fallacia figure dictiōis. ꝛ qr multiplex actuale verio: mō ē multiplex ꝙ̄ potētiale: ꝛ potētiale quā fātasticū: iō prius dicēdū ē de fallaciis facietib⁹ multiplex actuale quā de aliis: ꝛ postea de potētiali: ꝛ vltimo de fātastico. Vñ pri⁹ dicēdū ē de equocatiōe ꝛ amphibologia quā de aliis fallaciis in dictiōe qr in equiuocatiōe ꝛ amphibologia est multiplex actuale: ꝛ ꝑ ꝯñs eade3 dictio vel ōrō f3 subāam ꝛ nō scd3 modū ꝓferendi. In aliis autē n ō. In his plus est de idoneitate quā in aliis. Ite3 adhuc pri⁹ ē dicendū de equocatiōe quā de āphibologia: qr equocatio fit in dictiōe: āphibologia aūt in ōrōne dictio autē prior est ōrōne. Sciendū est ꝙ fallacia dupliciter accipit. qñq3. n. fallacia ide3 est qd cā decipiendi: ꝛ qñq3 ide3 est qd deceptio facta ex illa causa. Et hoc primo modo sumitur hic fallacia.

¶ Postq3 auctor determinauit de diffinitione fallacie in communi: ꝛ de distinctione fallaciarum in dictione: quarū numerus ꝛ ordo sumitur fm diuersos modos multiplicis Hic consequenter declarat modos multiplicis ad maiorem declarationem illius numeri ꝛ ordinis fallaciarum in dictione. Et est multiplex dictio vel oratio vere vel apparenter plura significans ꝛ sic ad aliquod multiplex semper requiritur vnitas vocis ꝛ pluralitas significatorum. ꝛ dicitur multiplex quasi multa plicans in vnum: quia in vna voce multa plicantur significata: sed diuersimode: tamē fs diuersas rationes multiplicis.

Primo sciendum q multiplex diuiditur p multiplex actuale potentiale ⁊ fantasticu: quorum sic habetur suffic entia: q in omni multiplici est vnitas vocis cum pluralitate significatorum. vel ergo habet plura significata simpliciter vel apparenter tantum. Si secundum sic est multiplex fantasticum. si primum hoc ē duppliciter vel tale multiplex hz actualem vnitatem vocis: ⁊ sic est multiplex actuale: vel potentialem tantum: ⁊ sic ē potentiale: ⁊ quia multiplex dicitur quasi in vnum multa plicans significata. ⁊ perfectius vniuntur plura significata ī multiplici actuali vbi est actualis vnitas vocis q̄z in potētiali vbi est potentialis vnitas tantum ⁊ in potentiali verius modo multa in vnum plicantur q̄z in fantastico: vbi solū plura sunt significata apparenter tantum: ideo istorū multiplicium actuale precedit potentiale ⁊ potentiale fantasticum. ⁊ hinc est q fallacie peccantes ſm multiplex actuale precedunt alias.

Secundo sciendū q multiplex actuale ē dictio vel oratio vna ſm ſubam ⁊ modum pferendi diuersa significans. Exemplum de dictione: vt canis. exemplum de oratione vt liber Aristotelis. vnde in dictione vel in oratione dictio se habet ut materia ⁊ substantia. ⁊ modus proferendi se habet per modum forme: iō dictio vna ſm ſubam ⁊ modum proferendi est materialiter ⁊ formaliter: ⁊ q̄a forma sumit actualis vnitas rei: iō talis vox ē actualiter vna: ⁊ ide vocatur multiplex actuale. ⁊ tale multiplex ponit simul ⁊ in actu oīa sua significata sicut hoc nomen canis simul ⁊ in actu dat itelligere sua significata: ⁊ non tamē ponit ea copulatiue vel disiunctiue: q si poneret copulatiue: tunc ista oratio. canis currit. essz equiualenter vna copulatiua. ⁊ tunc uel ambe partes essent simul uere. ⁊ tunc esset simpliciter uera ⁊ non distinguēda sz simpliciter concedenda: uel aliqua pars esset falsa: ⁊ tunc tota copulatiua esset falsa ⁊ simpliciter neganda ⁊ non distinguenda. Et si poneret ea disiunctiue: illa ppō equiualeret uni disiunctiue: uel ergo aliqua pars eēt uera: ⁊ tunc esset simplr̄ concedenda. q: h̄ sufficit ad ueritatem disiunctiue. uel ambe partes essent simpliciter false: ⁊ sic esset simpliciter falsa. ⁊ nunq̄z esset distinguenda: qd est ꝯ illud qd dicetur in solutione paralogismorum equiuocatiōis: ⁊ iō tale multiplex actuale lz ponat oīa sua significata in actu ⁊ coniunctim. ut uniuntur in una uoce: non tamen copulatiue uel disiunctiue.

Tertio sciendum: q multiplex potentiale ē dictio uel oratio eadem ſm uocem: ⁊ diuersa ſm modum proferendi plura significans. Exemplum de dictione: vt populus qui cum habet primam breuem significat collectionem gentis: ⁊ cum habet primam longam significat arborem quandam. Exemplum de orone: ut sor. currens necessario currit. q: ſz diuersos modos proferendi necessario potest referri ad currens vel etiam ad currit: ⁊ sic ibi sunt diuersa significata ſm compositionē ⁊ diuisionē: ⁊ q: in tali multiplici est tm̄ vnitas materie ⁊ uocis ⁊ non est vnitas forme vel modus pferendi a qua vnitate forme sumatur actualis vnitas dictionis: ideo talis dictio vel oratio est tantum potentialiter vna ⁊ non actualiter. vnde dicitur multiplex potentiale: q: ibi plicātur multa significata in voce que est tm̄ potētialiter vna.

Quarto sciendum: q multiplex fantasticū ē dictio vnum significans que videtur aliud significare propter conuenientiam eius in parte cū alia dictione: sicut vigere significat simpliciter qualitatem. q: significat habere vigorem: sz quia similiter terminatur sicut agere: ⁊ agere significat actionem. ideo vigeř videtur significare actionem: licet tamen non significet. Et dicitur tale multiplex fantasticum: q: talis dictio ſm veritatem non habz plura significata: sed solum ſm fantasticam apparentiam. Dicitur enim fantasia a fanos quod est apparitio: eo q ſm fantasiam fiunt multe apparitiones: ideo fantasticum dictum est.

Contra predicta arguitur. ❡ Primo sic vnius signi est tm̄ vnum significatum: quia ab vnitate significati sumitur unitas signi. ergo una dictio uel oratio non potest plura significare. ergo contra diffōnem multiplicis. ❡ Secundo sic. sicut se habent actus ⁊ potentia: ita actuale ⁊ potentiale. sed potentia precedit actum cum aliquid prius sit in potentia q̄z in actu: ergo multiplex potentiale precedit actuale ⁊ nō econtra. ❡ Tertio sic. significatio est forma essentialis dictionis: ergo dictio uel ōro plura significās est diuersa formaliter. ergo multiplex actuale non est formaliter una dictio. ⁊ actualiter plura significans. sed formaliter diuersa. ❡ Quarto sic. de rōne multiplicis est pluralitas: sed maior est pluralitas ⁊ actualior q̄n dictio uel ōro ē diuersa ſz modum proferendi ⁊ ſm significata q̄z quando solus plura significat. ergo tale multiplex magis debet dici actuale q̄z illud ubi est solum pluralitas significatorum. ❡ Quinto sic. in omni multiplici est pluralitas significatorum. sed multiplex fantasticum non habet plura significata. quare non est distinguendum. ergo male dicitur q multiplex fantasticum est unum multiplex.

Ad argumenta. Ad p̄mū istorꝫ dicitur q lz ab vnitate significati sumatur vnitas formalis signi. non tamen vnitas materialis sed ex parte ipsius vocis que efficitur signū. ideo vnum signum materialiter potest habere diuersa significata. q̄zuis non sit vnuz formaliter ⁊ inquantum est signuz. ❡ Ad secūdum dicitur. q lz in eodem potentia precedat actuz. nō tamen in diuersis: sed actus simpliciter precedit potentiaz ideo actuale precedit potentiale in diuersis: ⁊ sic est in pposito. ❡ Ad tertiuz istorū dr̄. q si cōsideret dictio in rōne signi: tūc significatio est forma essentialis eiꝰ. q: reponit eaz in esse signi. Sed si consideretur q̄tuz ad vocez q̄ vox dicēdo profertur. vnde dicitur dictio. sic significatio non ē forma essentialis eiꝰ: sed modus pferendi ⁊ significatio est forma accidētalis ⁊ hoc modo hic dicit̄ dictio vel oratio vna inquantū habet respectuz ad talez formaz. ideo multiplex actuale potest esse dictio actualiter vna plura significans. ❡ Ad quartum dicitur. q ad multiplex actuale non suffi cit actualis pluralitas significatorum. sed cū hoc requirit̄ actualis vnitas vocis. ideo lz multiplex potentiale habeat pluralitatem actualem significatorum forme vocis: tamen non habet actualem vnitatem vocis ideo non dz dici multiplex actuale. ❡ Ad quintum dicitur. q multiplex fantasticum non habet plura significata ſm rem sed bene ſm apparentiam. ⁊ hoc sufficit ad hoc q sit multiplex fantasticum.

❡ Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdē ſm substantiam ⁊ modū proferendi: vt in hoc nomine canis. Sciendum est q in qualibet fallacia est duplex causa. s. causa apparentie ⁊ causa defectus. Causa apparentie i qualibet fallacia est que mouet ad credendum id quod non est credendū. Causa defectus est que ostendit creditum esse falsum. Causa apparentie in equiuocatione est vnitas dictionis eiusdem secundum substantiam et modum proferendi diuersa significantis. Causa defectus siue falsitatis est diuersitas significatorꝫ. Vnitas eniz predicta in equiuocatione mouet ad credendum quod non est. s. vnitatem significādi. Diuersitas autem ostendit creditum esse falsum. Equiuocationis tres sunt modi. Sed primo vidēdum est quid sit fallacia equiuocationis. Fallacia equiuocationis est deceptio proueniens ex eo

ꝙ aliqua dictio manens vna scdm substãtiam ⁊ scdm modũ proferẽdi diuersa significat. Prim⁹ aũt mod⁹ ꝓuenit ex significatione vl' ꝯsignificatione dictionis. Ex significatione sic paralogizatur: oĩs canis currit: sid⁹ celeste ẽ canis. ergo sid⁹ celeste currit. Solõ vtraq; ꝑmissarũ est duplex: q2 hoc nomẽ canis ẽ multiplex equoce significãs aĩal latrabile: sidus celeste: ⁊ piscem marinum. Et sic maior vno modo est vera: ⁊ alio modo falsa: ⁊ similiter minor. Uel sic: omne expediens est bonũ: malum est expediens: ergo malum est bonum. Solutio: expediens dicitur equiuoce. Uno modo idem est quod bonum. Alio modo idem quod necessarium quod accidit in minus malum quod oportz fieri ad euitandũ magis malum. Unde vtraq; ꝑmissarum est duplex: quia vno modo est vera: alio modo est falsa. Ex consignificatione paralogizatur sic: iste pannus est de anglia: anglia est terra: ergo iste pannus est terreo: non sequitur: quia prima est duplex: ex eo ꝙ hec prepositio de. potest dicere circunstantiam cause materialis: ⁊ sic est falsa vel potest dicere locum ⁊ originem: ⁊ sic est vera. vel sic: in quocunq; est egritudo ipsum est animal: sed in humorum inadequatione est egritudo. ergo humorum inadequatio est animal. Prima est duplex: quia hec prepositio in. potest dicere causaz efficientem: ⁊ sic est falsa: vel causam formalem siue subiectum in quo est: ⁊ sic est vera. Similiter dicẽdum est de minori: vel sic proprium est qualitati secundum eam simile vel dissimile dici: sed secundum similitudinem dicitur aliquis similis vel dissimilis: ergo similitudo vel dissimilitudo sunt qualitates: quod est falsum immo sunt relationes. prima est duplex: eo ꝙ hec prepositio secundum. potest dicere circunstantiam cause efficientis: ⁊ sic est vera: quia due qualitates eiusdem speciei faciunt vnam similitudinem: ⁊ sic qualitas est causa efficiens similitudinis. Si autem dicat circunstãtiam cause formalis: sic est falsa: quia qualitas nõ est causa formalis similitudinis. Et econuerso dicendum est de minori. Similiter omne sanum ẽ animal: vrina est sana: ergo vrina ẽ animal. Utraq; premissarum est duplex: quia sanum dicitur de animali vt de subiecto: ⁊ de vrina vt de signãte vl' indicante. de cibo vt de efficiente. ⁊ de dieta vt de cõseruante: ⁊ alio modo sanitas ad hoc comparatur ⁊ secundum hec habet diuersas significationes.

Ex consignificatione sic paralogizatur. Quicunq; sanabitur sanus est: laborãs sanabitur: ergo laborans sanus est. minor est duplex: ex eo ꝙ hoc participium laborans potest dicere presens tempus: ⁊ sic est vera: ⁊ tunc est sensus laborans nunc sanabitur. Si autem dicat preteritum sic est falsa: ⁊ sic ẽ sensus laborans tunc sanabitur. Et econuerso dicendum est de conclusione. Laborans enim equiuocum est ad laborantem nunc: ⁊ ad laborantem tunc. Eodem modo ẽ hic: quicunq; surgebat stat.

Et eodem modo respondendum est sicut responsum fuit ad alium paralogismum. Alio autẽ modo potest fieri econuerso quando dictio potest teneri materialiter vel consignificatiue. sicut hic deus est vbiq;: vbiq; est aduerbiuz: ergo deus est aduerbium. Dicendum quod prima est duplex: eo ꝙ hec dictio vbique potest teneri materialiter vel cõsignificatiue. Si materialiter sic est falsa. Si consignificatiue sic est vera: sed non sequitur conclusio. Secundus modus equiuocationis prouenit ex transumptione dictionis. Unde transumptio vt hic sumitur est acceptio dictionis significantis vnum ex impositione ad significandum aliud per similitudinem. Et secundum istum modum sic formatur paralogismus: quicquid ridet habet os: pratum ridet: ergo pratum habet os. Prima est duplex: eo ꝙ hoc verbum ridet potest teneri proprie ⁊ ex impositione vel trãsumptiue. Si proprie sic est vera ⁊ non sequitur conclusio: hoc enim verbum ridere est equiuocum ad ridere ⁊ ad florere: quia ridere significat ex prima impositione risum ab ore emittere: florere enim significat per quandam transumptionem. Florere eniz ⁊ ridere quandam similitudinem habent: quia vtrobiq; denotatur gaudium: ⁊ ideo ridere transumitur ad florere vt vult Aristo. ideo sumentes aliquam similitudinem transferuntur. Omnequid currit habet pedes: aqua currit. ergo aqua habz pedes: vtraq; premissarum est duplex: quia hoc verbum currit vel tenetur proprie vel transumptiue: currere eniz ⁊ labi assimilantur in velocitate motus secundũ quam currit sumitur proprie. sic maior est vera et minor falsa. si transumptiue tunc est econuerso.

Tertius modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua dictio plura significat composita. separata vero vnum solũ vt hec dictio immortale vno modo dicitur quasi non potens mori. Alio modo dicitur quasi potẽs non mori. ⁊ secundum hoc formatur sic paralogismus. Omne immortale est perpetuum: sed omne potẽs nõ mori ẽ immortale. ergo omne potens non mori est perpetuum. Utraq; premissarum est duplex cum hoc nomen immortale sit equiuocum vt dictum est. Item omne incorruptibile est perpetuum. sed omne potens non corrumpi est incorruptibile: ergo omne potens non corrumpi est perpetuum. Uraque premissarum est duplex eo ꝙ incorruptibile. vno modo idem est quod nõ potens corrumpi. Et sic incorruptibile est perpetuum: ⁊ sic maior est vera ⁊ minor falsa. ¶ Alio modo idem est quod potens non corrumpi: vt primus homo potuit non corrumpi. ⁊ in hoc sensu maior est falsa: ⁊ minor vera. ⁊ sic soluendi sunt paralogismi equiuocationis per distinctionez paralogismorum secundum equiuocationez. vt prius patuit. Recta solutio est manifestatio syllogismi falsi: ⁊ propter quod est falsus: ⁊ hoc contingit dupliciter. scilz vel distinguendo vel aliquaz pre-

missarum in intermedio. Secūdo mō rñdēdū ē ad oēs peccātes i mā ⁊ ad oēs ofones i vtroqꝫ peccātes rñdēdū ē vtroqꝫ mō. s. distīguēdo aliquā premissarū in intermedio: nō ꝫ idē ꝫ ꝫm diuersa.

¶ Postqꝫ auctor determinauit de numero fallaciarū in dictione ⁊ de modis multiplicis valentibus ad cognitionem illius numeri. hic cōsequēter in spāli determinat de qualibet fallaciarum in dictione. ⁊ prio de fallacia equiuocationis que ꝑ hoc qꝫ peccat ꝫm multiplex actuale precedit oēs alias peccātes ꝫm multiplex potentiale ⁊ fantasticū ⁊ distinguitur ab ipsis: ⁊ per hoc qꝫ peccat ꝫm multiplex actuale dictiōis distinguitur ab amphibologia q̄ peccat ꝫ multiplex actuale ofonis: ideo auctor prio determiat d̄ fallacia equiuocationis primo sic diffiniens equiuocationē. Equiuocatio est quando dictio actualiter vna plura significat. vt canis significat canē latrabilē: piscē marinum: ⁊ sidus celeste. Et dicitur actualiter vna ad differentiā accētus i quo dictio potētiali vna plura significat. ⁊ ē duplex equiuocatio. s. a casu ⁊ a cōsilio. vt dictū ē i antepredicamētis. ⁊ ꝫm talem equiuocationem sumitur fallacia equiuocationis.

Primo

sciendū: qꝫ causa apparentie huius fallacie est actualis vnitas dictiōis plura significantis propter quā vnitatē credimus qꝫ sicut dictio est actualiter vna ꝫm vocem quod habeat vnū significatuꝫ. Et sumitur hec maxima. vnius vocis in actu est tantū vnū significatuꝫ. Sed eius causa defectus est pluralitas significatorū dictionis vnius ꝫm actū. Et ꝫm has causas dupliciter diffinitur fallacia equiuocatiōis. Prio sic ex pte cāe apparētie qꝫ ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex actuali vnitate dictiōis plura significātis: ⁊ ex pte cāe defectus diffinitur ꝫ ē deceptio ꝓueniēs ex pluralitate significatorum dictiōis actualiter vnius. prīs tñ diffinitio melior ē: q: diffinitur fallacia in rōne principii ⁊ loci sophistici. in scdo vo vt causatur mediante sillogismo sophistico.

Secundo

sciendū est. qꝫ fallacie equiuocatiōis tres sunt modi vel spēs. Prius modus sumitur qñ. s. dictio actualiter vna principaliter ⁊ ꝫ impositionē plura significat: vt canis significat ex impositione eius plura significata: ⁊ hoc verbū discere vno modo idē est qꝫ docere ⁊ dare disciplinaꝫ. alio modo ideꝫ est quod doceri ⁊ suscipere disciplinā. ⁊ ꝫm hunc modum sic paralogizantur. Qui cunqꝫ discūt sunt sapientes: ignorantes discunt: ergo ignorantes sunt sapiētes. Soluitur sic: vtraqꝫ premissaꝝ est duplex. q: discere pōt capi pro docere vel pro doceri. si in vtraqꝫ premissaꝝ capiatur pro docere: sic maior est vera ⁊ minor est falsa: ⁊ sequitur conclusio. Sed si in vtraqꝫ teneatur pro doceri tunc maior est falsa ⁊ minor ē vera ⁊ iteꝝ bñ sequitur conclusio. sed sicut ipsa est falsa: ita ⁊ aliqua premissaruꝫ. ⁊ istis duob⁹ modis est bonus sillogismus: ⁊ non cōmittitur fallacia equiuocationis. Si autem in maiori teneatur pro docere: ⁊ in minori pro doceri vtraqꝫ premissarum est vera: nec sequitur cōclusio: ꝫ cōmittitur fallacia equiuocatiōis ꝓp equiuocationē medii: ⁊ iō ibi nō est bonus sillogismus. q: nō ē vnitas medii ꝫm rē: nec ibi sūt tres termini tm̄. ⁊ huiusmōi multa exēpla ponūtur i textu.

Tertio

sciendum ē qꝫ scdo modus sumitur qñ dictio actualiter vna vnū significat principaliter ⁊ aliud trāsumptiue vt ridere principaliter significat apertionem ⁊ actū oris: transumptiue florutionem prati: ⁊ currere principaliter significat motū velocē pedū aialis: ⁊ trāsumptiue significat fluxum aque. Et ꝫm hunc moduꝫ sic paralogizantur. Quicquid currit habet pedes. aqua currit: ergo aqua hēt pedes. Solutio: vtraqꝫ premissarum ē duplex: q: currit pōt capi ꝓprie ⁊ transumptiue. si capiatur in vtraqꝫ premissarum proprie maior est vera ⁊ minor falsa. ⁊ si in vtraqꝫ teneatur trāsūptiue: sic maior est falsa ⁊ minor vera. ⁊ his duobus modis necessario sequitur ꝯclusio: ⁊ est bonus sillogismus. sed si in maiori accipiatur proprie ⁊ in minori transumptiue: tunc ambe premisse sunt vere: nec sequitur conclusio: sed cōmittitur fallacia equiuocationis propter equiuocationē medii. Et in istis paralogismis qñ est equiuocatio in medio quod ponitur in vtraqꝫ premissarum: sic vtraqꝫ premissarū est distinguenda. Sed quando equiuocatio est in maiori extremitate solum: tunc debet distingui maior premissa: ⁊ conclusio in quibus ponitur maior extremitas. Et qñ est in minore debet distingui minor premissa cum conclusione.

Quarto

sciendum qꝫ tertius modus est qñ dictio simplex tñ vnum significat: ⁊ tñ composita plura significat. vt mortale tantū vnum significat. s. aptum natuꝫ mori ⁊ tamen imortale plura significat per hoc qꝫ hec prepositio in addita mortali pōt negare actū tantuꝫ ⁊ relinquere aptitudinē. ⁊ sic imortale sumitur priuatiue: vel potest negare actū ⁊ potentiam simul ⁊ sic imortale tenetur negatiue: ꝫm hunc moduꝫ paralogizatur sic. Oē immortale est perpetuū: potens non mori est imortale. ergo potens nō mori est perpetuū: quod falsuꝫ soluitur sic. Vtraque premissarū est distinguēda: quia imortale pōt capi negatiue ⁊ priuatiue. si in vtraqꝫ capiatur negatiue maior ē vera ⁊ minor falsa. si in vtraqꝫ priuatiue est ecōtra: ⁊ semper est bonus silogismus. Sꝫ si i maiore teneatur negatiue: ⁊ in minore priuatiue vtraqꝫ premissaꝝ est vera. ⁊ nō sequitur conclusio impediēte fallacia equiuocatiōis. ⁊ silr̄ de ista dictiōe incorruptibile fieret paralogism⁹. Et hoꝝ modoꝝ sic hr̄ sufficiētia: q: ois modus equiuocatiōis: vł ē ꝫ equiuocationē dictiōis ꝯposite: ⁊ sic ē terti⁹ modus: vel simplicis. ⁊ hoc est dupl. vel talis equiuocatio ꝓuenit ex impositione dictionis ad plura significata: ⁊ sic est primus modus. vel ex trāsumptione: ⁊ sic est secundus modus.

Contra predicta

arguitur prio sic. ista dictio homo actualiter vna plura significat: q: significat sortē platonē ⁊ ceteros hoīes cū representat ipsos. ⁊ tñ ibi nō est equiuocatio. ergo ꝯ diffinitionē equiuocatiōis. ¶ Scdo sic. vnitas dictiōis plurs significātis ē cā cognitiōis plurū significatoꝝ ⁊ magis causat cognitionē qꝫ dictio vniuoca. ergo ipsa nō ē cā deceptiōis vel fallacie. ¶ Tertio sic. diuersitas significatorū se tenet ex parte rei ergo si ista diuersitas sit causa defectus fallacie equiuocationis sua cā defectus erit extra dictionē. ergo nō erit fallacia in dictiōe. ¶ Quarto sic arguēdo sic. ois canis currit: qdā stella est canis. ergo qdam stella currit. in maiore canis distribuitur pro oibus suis suppositis. ergo illa simplr est falsa ⁊ dꝫ negari. ergo plures paralogismi i primo modo huius fallacie non debēt solui per distinctionē vt dictū est. ¶ Quinto. analoguꝫ per se positum stat pro suo significato famosiori. ergo dictio significās vnuꝫ principaliter. ⁊ aliud ex consequenti semper sumitur pro principaliori significato. ergo nō potest teneri equiuoce ⁊ per cōsequens paralogismi secundi modi non debent solui per distinctionem: sed negando aliquam premissarum.

Ad argumenta

Ad primū dr̄. qꝫ h dictio hō nō representat vel significat particulares hoīes ꝫm se: sed solū inquantū conueniunt in cōi cōceptu hoīs. ideo nō significat ipsos sub modo pliū sed soluꝫ vt conueniunt in vno: q: primo ⁊ per se homo significat hominē in cōi. ¶ Ad scdm dr̄. qꝫ vnitas dictiōis pl'a significātis respectu cognoscētis plures significatiōes ei⁹ ē cā cognitiōis: ꝫ respectu ignorātis diuersas significatiōes ei⁹ ē cā deceptiōis. ¶ Ad tertiū dr̄. qꝫ oēs fallacie gñall ꝯueniūt i illo cōi. s. qꝫ hñt cāꝫ defect⁹ ex pte rei: nō dñr i dictiōe. vel extra dictionē ex pte cāe defectus. ꝫ tm̄ ex pte cāe apparētie q̄ qñqꝫ ē i dictiōe: ⁊ qñqꝫ in re. ideo lꝫ causa defectus equiuocationis sit in re. non propter hoc est fallacia extra dictionē. ¶ Ad quartum dr̄. qꝫ ibi canis distribuitur pro oibus suppositis vnius suoruꝫ significatorum. sed non pro suppositis omnium suorum

significatorum. Cuius rõ est: qȝ terminus equiuocus vnica distributione distribui non põt ꝓ suppositis pluriũ significatorũ. quia varias distributiõis ꝑsuppõit vnitatẽ significationis. ideo ſm ꝙ ille terminus põt capi pro diuersis significatiuis: potest diuersimode distribui pro suppositis illorum. ideo talis propositio est distinguẽda. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ propositio in qua ponitur analogum non est necessario distinguenda. sed quo ad bene esse z ad clariorem solutionem z cognitionem paralogismi melius est eam distinguere quam concedere vel negaꝛ simpliciter z dato ꝙ esset vera pro vtroqȝ sensu vel falsa: adhuc posset distingui a respondente ne ipse videretur ignorare multiplicitatem z equiuocationem dictionis vel orationis.

¶ Amphibologia est multiplicitas orõnis eiusdẽ secũdum substantiam z secũdum modum proferendi diuersa significantis. Fallacia autem ãphibologie est deceptio proueniens ex identitate orõnis eiusdem secundum substãtiam z ſm modum proferendi diuersa significantis. Causa apparentie est identitas orõnis eiusdem secũdum substantiam z modum ꝓferẽdi. Causa falsitatis est diuersitas significatorum. Et dr̃ amphibologia ab amphi quod est dubium z bole sñia quasi dubia sñia. Amphibologie tres sunt modi. Primus modꝰ prouenit ex eo ꝙ aliqua orõ principaliꝛ plura significat ut liber Aristotelis. Hec. n. orõ est duplex. vno modo idem est qđ liber editus ab aristotele. alio modo idem est quod liber possessus ab aristotele. Et formatur sic paralogismus. Quicquid ẽ aristotelis possideꝛ ab aristotele: iste liber est aristotelis. ergo possideꝛ ab aristotele. Utraqȝ premissarum est duplex: vt dictum est. Secundus modus amphibologie ꝓuenit ex transumptione orationis. Transumptio autẽ orationis est qñ orõ ꝓprie significans vnum trãsumiꝛ ad significãdum aliud propter aliquam similitudinẽ se, aratam in ipsis: ut litus aratur transumitur ad opam perdi. Et formatur sic paralogismus. Quicquid araꝛ aratro scinditur: litus aratur quãdo indocilis docetur: ergo quãdo indocilis docetur litus aratro scinditur minor est duplex: qȝ litus arari significat ꝓprie terram scindi: transumitur autem ad operam perdi. Et ẽ similitudo in hoc ꝙ qui litus arat operaȝ perdit z frustra laborat. Tertius modus amphibologie prouenit ex eo ꝙ aliqua oratio composita plura significat: separata vero vnum solũ: ut seculum scit. hec eñi orõ ẽ duplex: significat. n. ꝙ aliqs sciat seculũ: vel ꝙ seculũ habeat sciam de aliquo: z ideo ista orõ est duplex: ex eo ꝙ hoc verbum scit. põt ordinari cum hoc qđ est seculuȝ a pte añ: z sic est vera: z sic non sequitur cõclusio. Similiter hic quicquid aliquis scit hoc scit: qȝ hec dictio hoc põt supponere scit vel apponeꝛ. Similiter hic quoscũqȝ vellem me accipere vellem ꝙ acciperẽt me. pugnantes vellem me accipere: ergo vellem ꝙ pugnantes acciperent me. Maior est duplex. quia hec dictio me: potest ordinari cum isto uerbo accipere a parte ante: z sic est vera: z non sequitur conclusio. vel a parte post: z sic est falsa: z sequitur cõclusio. Similiter: ista dictio pugnãtẽs potest supponere vel apponere. Similiter hic. quicquid videt aliquis hoc videt: columnam aliquis videt: ergo columna videt. Maior est duplex vt dictuȝ est in aliis. Similiter hic: Quicunqȝ sunt episcopi sunt sacerdotes: asini sunt episcopi: ergo asini sũt sacerdotes. Utraqȝ premissarum est duplex: ex eo ꝙ hec dictio episcopi: potest esse nominatiui vl' genitiui casus. Quod autem deceptio facta ex diuersitate casus faciat ãphibologiã patet: qȝ casus datus est dictioni ad hoc vt ordinetur cum alia dictione. Sed ordinatio dictionis cuȝ alia dictione facit fallaciã ãphibologie z ñ fallaciã equiuocationis. Hoc. n. pȝ ab Aristotele formante paralogismos amphibologie secundum diuersitatem casus. z non equiuocationis. Sciendum ꝙ Aristoteles ponit tres modos communes equiuocatiõi z amphibologie. Primus modus est quando dictio vel oratio plura principaliter significat. vt dictio: ut canis. oratio: vt liber Aristotelis. Secundus modus est quando sic soluti sumu · dicere ſm trãsumptionem. transumptio in dictione: vt ridere: in oratione vt litus aratur. Tertius modus est quãdo compositum plura significat. separatum vero vnum solum. exemplum in equiuocatione vt in his dictionibus immortale incorruptibile: exemplum in amphibologia vt in ista oratione seculum scit. In omnibus enim istis compositum plura significat. separatum vero vnum solum. Queritur de distinctione istorum trium modorum communium quorum primus quantum ad equiuocationẽ quando vnum nomen principaliter plura significat scđns prouenit ex trãsumptiõe. tertius est quãdo vnum nomen compositum plura significat. Simplex vero vnum solum: vt immortale. incorruptibile. Sed nunc obiicitur: deceptio ꝓueniens ex significatione dictionis nõ continetur sub aliquo istorum modorum in equiuocatiõe. Uerbi gratia sicut in hoc sillogismo quicunque sanabaꝛ sanus est: laborãs sanabaꝛ. ergo laborans sanus est. non ꝯtineꝛ sub tertio mõ: qȝ laborãs nõ est dictio cõposita: nec sub scđo: qȝ hec dictio laborans non tenetur trãsumptiue: nec sub primo: qȝ primus modus prouenit ex principali significatiõe: sed hec dictio laborans non significat principaliꝛ tempus. sed ex consequenti per accidentia. ergo illa deceptio facta ex consignificatione non est sub aliquo istoruȝ trium modorum. Solutio deceptio facta ex cõsignificatione dictionis continetur sub primo modo equiuocationis. Ad hoc quod obiicitur dicendum quod primus modus prouenit ex principali significatione appellata hic. quicquid ex eadem impositione importatur per dictionem. Sed ex eadem impositione significat quelibȝ dictio significationem z sua accidentia. Ille enim qui imposuit hoc nomen lapis ad significandum lapidem sub tali genere sub tali numero iposuit: z sic eadeȝ

īpositione īposuit impositor. q2 hec dictio laborās importat suum significatum ⁊ consignificationē. ⁊ sic de alijs. Uel dicendū ꝙ principalis significatio ponitur ī primo mō equiuocatiōis ⁊ amphibologie ad remouendum transumptionez in eis: quia transumptio significat ꝑ dictionem non principaliter: vt ridere nō principaliter significat florere: sꝫ trāsumptiue: ⁊ per quādā silitudinez. ⁊ hec dictio laborans significat pn̄s tp̄s ⁊ p̄teritū īpfectū. Itez querit̄ quare deceptio fcā ex qbusdā accn̄tib⁹ facit equiuocationē: ⁊ ex qbusdā āphibologiā. Solutio ꝙ q̄dam sunt accn̄tia q̄ ꝯsequūtur dictionē nō absolute: sed prout est ordinabilis cuꝫ alia dictione sicut casus. numerus: q2 ordinantur dictiones ad inuicem ꝑ talia accn̄tia. Male eni diceret̄ hoīes currit: q2 ibi nō est debitus numerus: nec debitus casus: ⁊ deceptio ex talib⁹ accn̄tibus est deceptio i ōrone ⁊ sic est i amphibologia ⁊ nō in equiuocatiōe. Sed sunt alia accidentia absoluta que ꝯsequunt̄ dictionem ꝑ se: vt tp̄s ⁊ gen⁹: ⁊ ꝑ talia accn̄tia nō ordinantur dictiones inuicem: quia sicut bene dicitur: homo currit: ita bene dicitur hō currebat. Unde lꝫ tp̄s variet̄ manet tn̄ eadem constructio: ⁊ ideo non cōstruunt̄ mediante tempore: ⁊ sic deceptio ex talibus accidentibus fit in dictione: ⁊ ita i equiuocatione: ⁊ non in amphibologia.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de fallacia equiuocatiōis: q̄ fit sm̄ multiplex actuale dictionis. hic ꝯsequenter determinat de fallacia amphibologie: q̄ fit sm̄ multiplex actuale orationis. primo sic diffiniens amphibologiā. Amphibologia est multiplicitas ōronis vnius ⁊ eiusdē sm̄ subaꝫ ⁊ mām ⁊ formam siue sm̄ litteras ⁊ syllabas ⁊ modū pferendi. Ē enī amphibologia qn̄ ōro actualiter vna plura significat vt hec ōro: liber Aristotelis: manens vna actualr̄ plura significat: q2 hoc ꝙ gt̄us aristotelis pōt ꝯstrui in habitudine cause efficientis: vel in habitudine possessiōis: ⁊ etiā cause finalis. Et oꝫ ꝙ talis multiplicitas ꝓmo proueniat ex pte ōronis. ⁊ nō propter multiplicitatez alicuius suorum terminorū absolute: sꝫ ꝙ pueniat rōe ꝯpōnis terminoruꝫ. Et dicit̄ amphibologia ab amphi qd̄ est dubiū: ⁊ bole quod ē sn̄ia qs̄i dubia sn̄ia vel dubius sermo. sn̄ia enim ꝓprie est ōronis. ⁊ significatū vel significatio est dictionis incōplexe. ⁊ sm̄ talē amphibologiaꝫ sumitur vna fallacia specialis distincta ab alijs per hoc ꝙ hꝫ spāles causas apparentie ⁊ defectus.

Primo

sciēdū est: ꝙ cā apparentie huius fallacie est actualis vnitas orationis diuersa significantis: propter quam vnitatem credim⁹ ꝙ sicut talis oratio hꝫ vnitatem vocis ⁊ modi pferendi: ꝙ ita habeat vnicū significatum. Et per hoc sumitur vna maxima in hac fallacia: in qua fundant̄ oēs palogismi huius fallacie: sꝫ ei⁹ causa defectus est diuersitas significatorū eiusdem orationis. Et sꝫ has cās hec fallacia duobus modis diffinitur. Ex pte cause apparētie primo sic diffinitur. Fallacia amphibologie ē idoneitas decipiēdi prouentēs ex actuali vnitate ōronis plura significātis. Ex parte cause defectus diffinitur sic: ꝙ est deceptio proueniens ex multiplicitate sensuum eiusdem orationis.

Secundo

sciendū: ꝙ huius fallacie ponuntur tres modi communes sicut in fallacia equiuocationis. ¶ Primus modus est quando oratio actualiter vna principaliter plura significat vt ista oratio contingit tacentem dicere. quia tacentem potest regi de li dicere a parte ante in rōe suppositi: ⁊ ē sensus. ꝙ tacens dicit aliqd. vel pōt regi a pte post in rōne appositi: ⁊ sic est sensus: cōtingit dicere aliquē esse tacētē. ⁊ similiter de ista contingit cecū videre: sm̄ quā sic paralogizat̄. Quecunqꝫ contingit videre cōtingit habere visuꝫ: sed contingit cecuꝫ videre ergo contingit cecū habere visuꝫ. Solutio maior ē duplex: q2 cecuꝫ pōt supponere huic verbo videre: ⁊ ē sensus ꝙ cec⁹ possit videre: ⁊ sic minor est falsa. ⁊ bene sequit̄ conclusio nec cōmittitur aliqua fallacia: vel potest apponere huic verbo videre: ⁊ est sensus: ꝙ ꝯtingit videre aliquez cecū: ⁊ sic non sequit̄ conclusio: q2 cecū in minore ponitur ex parte medij: ⁊ in cōclusione ponit̄ ex parte minoris extremitatis. Similiter solueretur iste paralogism⁹. Quecūque ꝯtingit dicere cōtingit loqui: tacētem ꝯtingit dicere: ergo tacētez ꝯtingit loqui: ⁊ silr̄. iste. Quoscūqꝫ vellem me accipere vellē vt ipsi acciperēt me. inimicos vellem me accipe ergo vellez vt inimici acciperent me.

Tertio

sciendū ꝙ secūdus modus est quando oratio actualiter vna ꝓncipaliter vnuꝫ significat: ⁊ transūptiue aliud: sicut hec oratio. litus aratur. proprie significat terram aratro scindere. ⁊ transūptiue significat operam perdere. ⁊ similiter ista lauare laterem. de qua sic paralogizatur. Quicunqꝫ lauat laterē hꝫ aquam: castigans mulierē lauat laterē. ergo castigās mulierē hꝫ aquā. Soluitur sic: vtraqꝫ premissarū est duplex. q2 lauare laterem pōt sumi ꝓprie ⁊ transūptiue ꝓ ꝑdere operā: si ī vtraque teneat̄ ꝓprie maior est vera ⁊ minor falsa: ⁊ si ī vtraqꝫ tr āsūptiue est ecōtra. sed si in maiore teneat̄ ꝓprie: ⁊ in minore transūptiue vtraqꝫ ꝓmissarū ē vera: sed non sequitur ꝯclusio: sed cōmittit̄ fallacia amphibologie isto tertio mō ⁊ nō duob⁹ alijs: ⁊ sili soluit̄ iste paralogismus. Quicunqꝫ haurit aquas cribro ē iuxta aquā: sꝫ clericus sine libro addiscēs haurit aquas cribro: g̃ est iuxta aquam.

Quarto

sciēdū ꝙ terti⁹ modus hui⁹ fallacie sumitur qn̄ oratio per se sūpta tn̄ vnum significat. ⁊ cōposita cū alio plura significat: vt ista oratio: asini sūt: tn̄ vnū significat: ⁊ qn̄ sibi additur epi dicendo. asini sūt episcopi. plura significat: q2 episcopi potest eē nominatiui casus pluralis numeri. ⁊ construi in habitudine cause formalis: vel pōt esse genitiui casus singularis numeri ⁊ cōstrui in habitudine cause finalis vel possessoris: ⁊ similiter de ista: quod aliqs videt hoc videt. sm̄ quā paralogizat̄ sic. qd̄ aliquis videt hoc videt. colūnaꝫ aliquis videt. ergo colūna videt. Soluit̄ sic. Maior est duplex: eo ꝙ hoc ꝓnomē hoc pōt supponere huic verbo videt. ⁊ tūc ē sensus. qd̄ aliqs videt hoc qd̄ videt̄ videt: ⁊ tūc bene subsumit̄ minor: ⁊ sequit̄ cōclusio: ⁊ sicut ipsa ē falsa. ita ⁊ maior ⁊ non cōmittit̄ fallacia: vel pōt apponi siue poni post illud verbū videt: ⁊ tūc maior ē vera ⁊ est sensus qd̄ aliqs videt ipse videt hoc. ⁊ sic non sequit̄ conclusio: sed cōmittit̄ amphibologia. ⁊ similiter diceret̄ de isto paralogismo qd̄ aliqs scit hoc scit: seculū aliqs scit. ergo seculum scit. Soluit̄ codē mō sicut ꝓcedens. Unde istoꝝ modoꝝ sic ꝓt dari sufficientia: sicut de modis equiuocationis: q2 eodez modo ponunt̄. vnde istaꝝ fallaciaꝝ ponuntur tres modi cōmunes. Primus est qn̄ dictio vel oratio principaliter plura significat. Secūdus modus est quando dictio vel oratio ꝓncipalr̄ vna significat ⁊ aliud transūptiue. Tertius modus est cū dictio simplex vel oratio tn̄ vnū significat. iuncta vero cū alio plura significat.

Contra predicta

argui̇t̄ ꝓmo sic. hec oratio canis currit actualiter plura significat. ⁊ tamē ibi non est amphibologia: sed equiuocatio. ergo cōtra diffinitionē amphibologie. ¶ Secundo sic. amphibologia est dubia sententia. sed in quolibet paralogismo cuiuslibet fallacie est dubia sententia ergo sm̄ amphibologiā nō sumit̄ vna fallacia spālis ab alijs distincta. ¶ Tertio sic. oratio hn̄s vnicum sensum bene hꝫ actualez vnitatez orationis: ⁊ tn̄ illa actualis vnitas non pōt causare fallaciam amphibologie. ergo actualis

unitas orationis non est causa apparētie huius fallacie. ¶ Quarto sic. vna ofo tm̄ significat ꝯpōnē suoꝝ extrēoꝝ sꝫ ꝯpositio extrēoꝝ ꝯpōnis ē tm̄ vna. qꝛ duoꝝ est tm̄ vna ꝯpositō. ergo nulla ofo ꝑncipaliter plura significat. ergo ꝯ primū modum hui⁹ fallacie. ¶ Quinto. sic diuersoruꝫ generum diuerse sunt spēs. sꝫ equiuocatio ⁊ āphibologia sunt diuersa gñā. ergo hñt diuersas spēs sub se. ⁊ nō hñt aliquos modos cōes sicut dictum est.

Ad argumēta.

Ad pmuꝫ istoꝝ dr̄ ꝙ illa ofo canis currit pl'a significat ex ꝑti rōne vni⁹ termini equoci. sed nō significat plura pmo ⁊ ꝑ se rōe multiplicitatis ofonis. qḋ tm̄ requiritur ad amphibologiā. ¶ Ad scḋm dicit. ꝙ nō q̄libet dubia snīa dicit amphibologia. sed solū dubia snīa que ꝓuenit pmo ex multiplicitate ofois. iō lꝫ in paralogismis aliarū fallaciarū sit dubia snīa, nō tm̄ est amphibologia. qꝛ illa ite ꝓtatio nō est ꝯuertibilis. ¶ Ad tertiū dr̄. ꝙ nō q̄libet actualis vnitas ofonis ponit causa apparētie hui⁹ fallacie. sed solū actualis vnitas ofonis plura significātis. ad fallaciā enī semꝑ oꝫ ꝙ habeat causaꝫ apparētie ꝯiūctā cū sua causa defectus. que latet sub tali apparētia. ¶ Ad quartum dicit ꝙ lꝫ duoꝝ extremoꝝ sit tm̄ vna ꝯpositio ꝑm numerū materialem. possunt tm̄ eē plures in spē ꝑm ꝙ duo extrēa sub diuersis habitudinibus pñt inter se cōponi. ideo vna ofo pt principaliter habere plures sensus. ¶ Ad quītum dicitur. ꝙ equiuocationis ⁊ amphibologie non sunt simpliciter eedē spēs. sꝫ sunt aliquo modo adinuicem siles. eo ꝙ eodem modo distinguūtur. vnde isti modi cōmunes aliter sunt in equiuocatione ⁊ in āphibologia. qꝛ vt sunt in dictiōe sunt modi equiuocationis. ⁊ vt sunt in oratione sunt modi amphibologie.

¶ Sequitur de fallacijs facientibus multiplex potennale. scilicet de compositione: diuisione: ⁊ accētu. Et prius de compositione quā de alijs: qꝛ paralogismi sunt efficaciores ꝑm compositioneꝫ ad finem sophysticum que est apparens sapiētia ⁊ nō existens: ideo prius dicendum est de compositiōe quam de alijs. Compositio est eorum que debent diuidi falsa vnio. Diuisio enim est eorum que debent componi falsa diuisio. Fallacia compositionis est idoneitas decipiēdi prouenıens ex idētitate orationis vnius ⁊ eiusdem ꝑm materiam: ⁊ secundum situm magis debitum partibus in oratione positis. Causa apparentie huius fallacie est oratio diuisa habens identitatem in materia cuꝫ oratiōne composita. Causa falsitatis siue defect⁹ est diuersitas sensus compositi aut diuisi. Notandum: ꝙ quando oratio est vera i sensu diuiso: ⁊ falsa in sensu composito: tunc ē fallacia compositionis. Dicitur tamen oratio composita quando determinatio determinat determinabile illud quod magis aptum natum est determinari. Similiter dicitur oratio composita quando dictiones ordinantur ꝑm situm magis debitum. Et dicitur oratio diuisa quādo, determinans determinat illud determinabile: qḋ non est magis aptum natū determinari. vel quando dictiones ordinantur ꝑm situm minus debitum. Unde sumitur hec oratio gratia exempli. Quicquid viuit semper est. in ista oratione sunt duo determinata. s. hoc verbum viuit: ⁊ hoc verbum est: ⁊ est vna determinatio. s. semper si ergo hec determiatio. s. sp. determiat hoc v̄bū est qḋ ponitur a pte ꝑdicati sic dicitur oratio composita: quia tunc determinatio determinat determinabile. quod magis aptum natum ē determinari quia illud verbum est: ponitur in situ determinato. s. in predicato. Si aūt determinat hoc verbum viuit. sic dicitur diuisa: qꝛ determinat illud determinabile: quod est minus aptum natum determinari: qꝛ illud verbum viuit non ponitur in situ determinato ipsius verbi: ⁊ tunc dictiones ordinantur ꝑm situm minus debitum. Istius fallacie duo sunt modi. Primus modus prouenit ex eo ꝙ aliquod dictum potest supponere pro se toto: vel pro parte sui: ⁊ ꝑm istum modum paralogizatur sic: quemcunqꝫ possibile est ambulare possibile est quod āmbulet: sedenteꝫ pose ē ābulare ergo possibile est ꝙ sedens ambulet. Ad hoc dicendū ꝙ minor est duplex: qꝛ si hoc dictum sedentem ambulare supponit pro se toto huic predicato possibile est. i. sedens sedendo potest ambulare tunc est composita ⁊ falsa. sicut etiam ē impossibile dicere ꝙ sedens ambulet. si autem istud dictum supponat pro pte sui: tunc est diuisa vera: ⁊ non sequitur ꝯclusio: ⁊ ē sensus: sedentem pos. est ambulare. i. sedens nunc hꝫ potentiam vt postea ambulet. Et similiter quecunqꝫ ē possibile scribere pos. est ꝙ ipse scribat: non scribentem scribere ē pos. ergo pos. est ꝙ scribat. Dicendum est ad istum paralogismum sicut ad primum. Secundus modus prouenit ex eo ꝙ aliqua determiatio potest referri ad diuersa: ⁊ penes istum moduꝫ paralogizat sic. quicunqꝫ scit litteras nunc didicit eas: sꝫ iste antiqu⁹ gramaticus scit litteras: ergo nunc didicit eas. Dicendum ꝙ maior ē duplex: quia hec determinatio nunc potest determinare hoc verbum didicit: ⁊ sic ē cōposita ⁊ falsa: ⁊ sequitur cōclusio. Uel potest deter. hoc verbum scit: ⁊ sic ē diuisa ⁊ vera et non sequitur conclusio. Similiter hic: quod vnum solum potest ferre plura pōt ferr̄: sed quod non plura potest ferre: pōt vnum ferre. ergo quod non potest plura ferre potest plura ferre. Dicendum ꝙ maior est duplex: quia hec determinatio solum potest determinare hoc verbuꝫ potest. ⁊ sic maior est falsa ⁊ composita: ⁊ sic est sensus ꝙ illud quod non potest ferre vnum cum alio potest ferre plura: vel potest determinare hoc verbum ferre: sic maior est falsa ⁊ composita: ⁊ est sensus verus ⁊ propositio diuisa vera sub hoc sensu ꝙ potest iaꝫ ferre vnum solum ⁊ ferre non plura potest plura ferre. Similiter: tu scis tantum tres homines currere posito casu ꝙ sex currant ⁊ nescias de tribus. Hec est duplex quia hec dictio tantum potest determinare hoc verbum currere sic est composita ⁊ falsa. Si scis sic est diuisa ⁊ vera ⁊ paralogizatur sic. Tu scis tantum tres homines currere posito casu quod sex currant: sed quicquid scitur hoc est veruꝫ: ergo tm̄ tres homines cur. ē ve-

rum. Maxima est duplex: vt iam dictum est.

¶ Postq̃ auctor determinauit de fallaciis peccātib⁹ s3 multiplex actuale. s. de equocatiõe ⁊ amphibologia. hic cõsequẽter determinat de fallaciis peccātib⁹ sm multiplex potētiale in q̄b⁹ solū ē potētialis vnitas ipsi⁹ multiplicis rõne cui⁹ sūt ipfectiores aliis: ⁊ iter illas pmo determinat de fallacia cõpositiõis pmo notificās qd sit cõpositio ⁊ diuisio. vñ vt sufficit ad ꝓpositū: cõpositio accipit dupliciter. vno mõ vt ē ordinatio ptiū orõnis sm sitū magis debitū ptib⁹ in orõne positis: ⁊ sic ē i qualibet orõne cõposita vā vel falsa: ⁊ dr̃ situs magis debit⁹ q magis occurrit i itellectui: ⁊ magis cõuenit dictionib⁹ sm suos modos significādi ⁊ enūciandi: vt qñ determinatio determinat suū determinabile eo mõ magis ē nata ipsuz determinare: vel iter diuersa determinabilia determinat illud qd magis hz determinare. Et ecõtra diuisio est ordinatio partium orõnis sm sitū minus debitū. Alio mõ capit cõpositio magis specialiter: vt solū reperitur in orõne cõposita falsa: ⁊ diuisio in diuisa falsa: ⁊ hoc mõ sic diffinit. Compositio est eorum que diuidi debēt falsa vnio. ⁊ diuisio est eorum que componi debent falsa separatio.

Primo sciēdū q̄ a cõpositiõe vltimo mõ capta denoiat fallacia cõpositiõis: ⁊ a diuisione sumitur fallacia diuisionis: ⁊ ē fallacia cõpositiõis idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex māli vnitate orõnis diuise vere cū cõposita falsa. Et ei⁹ cā apparētie ē malis vnitas orõnis diuise vere cū cõposita falsa. rõne cuius credit q̄ sicut orõ in sensu diuiso ē vā: sic in sensu cõposito: cū tñ sit falsa: ꝓpter quā vnitatē etiā credit: q̄ sicut orõ cõposita falsa bene infert cõclusionē q̄ ita diuisa vera iferat ipsā: ⁊ sic in paralogismis hui⁹ fallacie rõne diuise vere apparet ibi esse probabilitas premissarū. ⁊ rõne cõposite false apparet ibi esse bonitas ꝯñtie. Sed cā defect⁹ huius fallacie ē diuersitas significatiõnz orõnis diuise vere ⁊ composite false. Ex quibus apparet q̄ paralogismi i quibus oratio diuisa est vera ⁊ composita falsa fiunt sm fallaciam compositionis: ⁊ econtra quando composita est vera ⁊ diuisa falsa fiunitur fallacia diuisionis.

Secundo sciendū q̄ huius fallacie cõpõnis sūt duo modi. Prim⁹ modus ē qñ vna determinatio diuersimode referk ⁊ determinat idē determinabile: sm quē sic paralogizak. oē rudibile vel risibile est asin⁹: sortes est rudibilis vel risibilis: g̃ sor. ē asin⁹. Solutio: maior ē duplex: q2 illa ꝯiūctio vel põt determinare rudibile vel risibile tanq̄z partes subiecti vni⁹ propõnis: ⁊ sic cõiungit iter terminos: ⁊ maior est composita ⁊ falsa: ⁊ bene sequik cõclusio: ⁊ ē sensus maioris: oē illud qd est rudibile vel risibile est asin⁹. vel põt disiūgere ipsa tanq̄z duo subiecta duarū ꝓpõnū. ⁊ sic disiungit iter ꝓpões: ⁊ sic maior est diuisa vera: q2 ē vna disiūctiua cui⁹ altera pars est vera: sed tūc nõ sequik cõclusio. sed cõmitik fallacia cõpositionis: ⁊ posset etiā distingui minor. Et silr̃ hic: quecūq̄z hñt quattuor vnitates sūt quattuor: duo ⁊ duo nõ hñt quattuor vnitates g̃ duo ⁊ duo nõ sūt quattuor. Solutio minor est duplex: q2 illa ꝯiūctio et põt ꝯiūgere iter terminos ⁊ sic minor ē cõposita ⁊ falsa: ⁊ sequik ꝯclusio: vel iter ꝓpositiões: ⁊ sic minor est diuisa ⁊ vā cū sit copulatiua: cuius ambe partes sūt vere. sic nõ sequik cõclusio. Et silr̃ hic: oē posle põt eē verū sedētez currere ē posle: ergo sedētē currere est verū: ⁊ sic ista sedēs currit. erit vera. Solutio minor est duplex: q2 ille modus possibile p̄t determinare hoc dictuz sedentē currere acceptū sub cõpositiõe suaz partium ⁊ sic ē cõposita: ⁊ falsa: ⁊ sequik cõclusio. vel acceptū sub diuisiõe earūdē partiū ⁊ sic est diuisa ⁊ vera. ⁊ non sequitur cõclusio: sed cõmittitur fallacia.

Tertio sciēdū q̄ i aliqua ꝓpõne modali dictū sumit sub cõpositiõe qñ subiectū dicti sm suum māle ⁊ formale simul cõponik cū p̄dicato dicti: ⁊ sumitur sub diuisione qñ subiectū sm suū māle tñ cõponik cū p̄dicato dicti: ⁊ sm suū formale ab ipso diuidik vt dicēdo sedētē currere ē possibile. currere põt cõponi cū sedente ꝓ suo materiali ⁊ formali simul. s. ꝓ subiecto sessionis: qd est suū materiale: ⁊ ꝓ forma sessionis siue sedentis: qd est suū formale: ⁊ tūc ē modalis cõposita: ⁊ dz dictū continue proferri non pausando iter partes dicti. sed si currere cõponatur cuz sedente ꝓ suo materiali tñ ⁊ nõ ꝓ formali: tunc ē diuisa: ⁊ dz ꝓferri ꝓlatione discõtinua faciēdo pausas iter sedētem ⁊ currere ⁊ qñ dictū stat sub cõpositiõe subiicitk pro se toto: eo q̄ subiicitur sm quālibet cõpositionez: que potest importari per ipsuz. ⁊ quando stat sub diuisiõe: tūc solum subiicik pro parte sui: ⁊ non pro se toto. vnde in istis de possibili modales que fiūt ex terminis cõtrariis vel oppositis in sensu cõposito sunt false ⁊ in diuiso sunt vere: vt albuz esse nigrum est possibile. vidētē esse cecum est possibile ens esse non ens est possibile. ⁊ econtra est de illis de impossibili.

Quarto sciendū: q̄ secūdus modus hui⁹ fallacie sumik qñ vna determinatio referk ad diuersa determinabilia vel vnum determinabile ad diuersas determinationes sm quē sic paralogizak. Quicqd viuit semp est. sortes viuit: ergo sortes semp est. Solutio: maior est duplex. q2 illa determinatio semp põt determinare hoc verbū est: ⁊ sic est cõposita ⁊ falsa: ⁊ sequitur conclusio. Et dicitur tūc cõposita: q2 in oratiõe aduerbiū hz determinare principalius verbū: ⁊ q2 illud verbum est principalius verbuz in tali orõne. iō aduerbium ponitur in situ magis debito quando refertur ad ipsum. vel potest determinare hoc verbuz viuit: ⁊ sic maior est diuisa ⁊ vera. ⁊ nõ sequik ꝯclõ. Et silr̃ hic. oē quod est necessario ē: sortes ē. g̃ sortes necessario est. Solutio. Maior est duplex eo q̄ necessario põt determinare hoc verbum est secundo loco positum. ⁊ sic est cõposita ⁊ falsa. ⁊ sequitur conclusio. vel põt determinare hoc verbuz est primo positum. ⁊ sic est diuisa ⁊ vera. nec sequitur conclusio.

Contra predicta arguik pmo sic. hic est cõpositio. homo ē animal. ⁊ tamen non falsa vnio diuidēdorum ergo male diffinitur cõpositio. ¶ Scđo sic materialis vnitas orationis cõposite ⁊ diuise ē vnitas realis cū sit vnitas vocis. ergo si sit cā apparētie hui⁹ fallacie sequitur q̄ hec fallacia sumit causam apparentie ex parte rei: ⁊ sic nõ erit fallacia in dictione. ¶ Tertio sic. quando modus determinat dictum ꝓ se toto vel pro parte sui ibi vna determinatio referk ad diuersa determinabilia: q2 totum dictum ⁊ ps eius dr̃nt. ergo prim⁹ modus non differt a secūdo. ¶ Quarto sic. vnius determinationis est tñ vnum determinabile. sicut vni⁹ determinabilis est tñ vna determinatio. ergo eadez determinatio nunq̄z determinat diuersa determiabilia: ⁊ sic male ponitur secundus modus. ¶ Quinto sic. aliqui paralogismi fiunt in fallacia compositionis: per hoc q̄ coniunctio cõiungit inter terminos vel inter propositiones: ⁊ tñ ille modus hic non ponitur. ergo sufficienter ponunk modi huius fallacie.

Ad argumēta. Ad primū istorū dr̃. q̄ si capiak ꝯpõ ꝓ vnione affirmatiua p̄dicati cū subiecto: sic ibi ē ꝯpõ. hõ ē aial. s3 si capiak ꝯpõ ꝓ ordinatione partiū orõnis in situ magis debito in oratione cõposita falsa: sicut hic capik ꝯpõ: sic in illa ꝓpositiõe nõ est cõpositio: neq̄z hic est diuisio: vt hic capitur: homo nõ est asinus. Ad scđm dicik q̄ licet illa mālis vnitas sit realis: tñ nõ cõsiderak hic in rõne rei sed in rõne signi habentis plura significata iō ista cā apparentie nõ sumik a parte rei. ¶ Ad tertiū dr̃. q̄ modus determinās dictū ꝓ se toto vel pro parte sui semper referk ad idem determinabile l3 diuersimode: q2 semper determinat ipsum dictū: sed aliquādo determinat ipsum rõne totius: ⁊ quādoq̄z ratione partis. ¶ Ad quartū dr̃. q̄ l3 vna determinatio i vna acceptiõe itellect⁹ nõ possit referri ad diuersa

determinabilia: quia non possunt ab vno intellectu plurã simul intelligi: tamen sm plures acceptiones intellectus q̃ fiunt a pluribus hominibus: vel ab vno homine successiue eadem determinatio potest referri ad diuersa determinabilia. ¶ Ad quintum dicitur: q̃ licet ille modus non enumeretur explicite in textu tamen intelligitur implicite i primo modo: et paralogismi facti fiunt sm primum modum huius fallacie: vt prius patuit.

¶ De fallacia diuisionis. Quid sit diuisio dictũ est prius. Fallacia diuisionis est idoneitas decipiendi proueniens ex eo ꝙ oratio aliqua cõposita ẽ vera et diuisa falsa vna et eadẽ manẽs scdm materiam: differẽs scdm formã: diuersa significat: que credit esse vera in sensu diuiso: eo ꝙ veritatem h3 in sensu cõposito. Causa apparẽtie huius fallacie est oro cõposita habẽs idẽtitatez in materia cum orone diuisa. Uel causa apparentie est idoneitas orationis eiusdẽ scdm substãtiã et situz minus debitum. Causa defectus ẽ diuersitas sensus diuisi a sensu cõposito. Istius fallacie duo sunt modi. Primus modus puenit ex eo ꝙ aliqua coniunctio potest copulare iter terminos vel ppositiões et scdm istum modũ paralogizatur sic. Quecũq3 sunt duo et tria sunt duo et sunt tria. sed q3 sũt duo et tria: ergo quinq3 sunt duo et quinq3 sũt tria. Ad hoc dicendũ ꝙ minor est duplex: q2 hec coniunctio et potest cõiungere inter terminos vel inter ppositiones. si inter terminos sic est vera et cõposita et est sensus duo et tria simul iuncta faciunt quinq3 si inter ppositiones: sic est falsa et diuisa: et est sensus ꝙ duo sunt quinq3 per se: et ꝙ tria sunt qnq3 per se: quod est falsuz. Similiter est hic: quecũq3 sunt duo et tria sunt paria et ipa0ria: quinq3 sunt duo et tria ergo quinq3 sunt paria et ipaoria. Dicendũ ꝙ minor est duplex: q2 ibi potest esse copulatio inter terminos: et sic est vera et cõposita: et est sensus q3 que sunt duo et tria insimul coniuncta: vel est copulatio inter propositiones: et sic est falsa: et diuisa et est sensus: quinq3 sunt duo et quinq3 sunt tria: quod est falsum. Similiter hic: omne animal ẽ rationale vel irrationale. sed non omne animal est rationale. ergo omne animal est irrationale. Dicendum ꝙ maior est duplex: ex eo ꝙ ista coniunctio vel potest coniungere inter terminos: et sic est vera et composita vel inter propositiones et sic ẽ falsa et diuisa. Similiter hic: omne animal est sanuz vel egrum. Uel hic: omnis substantia est corporea vel incorporea. Uel hic. omnis linea est recta vel curua. vnde omnes iste sunt vere quando coniũctio coniungit inter terminos et sunt composite: s3 sunt false quando coniunctio coniungit inter orationes et propositiones et diuise: quia coniunctio per se primo est coniunctiua partium orationis: et ex cõsequenti coniungit orationem cum oratione. Secundus modus huius fallacie diuisionis prouenit ex eo ꝙ aliqua determinatio potest referri ad diuersa: vt hic: quo vidisti hunc percussum hoc pcussum est: sed oculo vidisti hunc percussũ: ergo oculo percussus est. Dicendum ꝙ minor est duplex: quia iste ablatiuus oculo potest determinare hoc participium percussus. et sic est diuisa et falsa: et est sensus: tu vidisti hunc percussum oculo: et sequitur conclusio. Uel potest determinare hoc verbuz vidisti et sic ẽ composita et vera: et tunc ẽ sensus: tu vidisti cũ oculo hũc pcussũ: s3 tũc nõ seqtur cõclusio.

¶ Postq̃3 determinatũ est de fallacia cõpositionis. hic ꝯñr determinatũ est de fallacia diuisionis. Cuius ordinis ratio est: q2 fallacie ad inuicem ordinantur sm ordinem suarũ causarũ apparentie: sicq3 habentes perfectiorem causam apparentie preponuntur aliis: sed in fallacia cõpositionis maior ẽ cã apparẽtie q̃3 in fallacia diuisionis: q2 maior ẽ apparẽtia: ꝙ si oro diuisa sit va ꝙ cõposita ẽt sit vera: q̃3 eẽ3 si ꝯposita sit vera ꝙ diuisa sit va eo ꝙ in diuisa ptes ordinant in situ minꝰ debito: et in cõposita i situ magis debito: et maior ẽ apparẽtia: si oro in qua ptes minꝰ debite ordinant sit vera: ꝙ alia in qua ordinant magis debite sit vera q̃3 ecõtra: io in fallacia compositionis maior est causa apparentie q̃3 in fallacia diuisionis. rõne cuius bene ei preponitur.

Primo sciendũ ꝙ fallacia diuisiõis est idoneitas decipiendi pueniens ex mali vnitate orationis cõposite vere cũ diuisa falsa. et eius causa apparẽtie est illa materialis vnitas oratiõis cõposite vere et diuise false: ppter quã vnitatẽ credimus ꝙ sicut illa oratio est vera i sensu cõposito: ꝙ ẽt sit vera in sensu diuiso: cum tamẽ in illo sensu sit falsa. et etiã ppter illã vnitatẽ credimꝰ ꝙ sicut diuisa falsa bene infert conclusionẽ: ꝙ etiam composita vera bene inferat conclusionẽ. Et sic ex parte cõposite vere sumit apparẽs pbabilitas pmissaꝝ: et rõne diuise false apparet pbabilitas ꝯñe. S3 cã defectꝰ huius fallacie est diuersitas significatorũ orõnis cõposite et diuise.

Secundo sciendum ꝙ oratio composita et diuisa dupliciter iter se differũt. Primo q2 in oratione composita partes ordinant sm sitũ magis debitũ. i. sm sitũ in quo de virtute sermonis citius accipiuntur: sed in oratione diuisa partes ordinantur sm sitũ minus debituz. Secunda differentia sumitur ex parte modi proferendi. nam oratio composita habet proferri platione continua. et oratio diuisa habet proferri prolatione discontinua. discontinuando dictiones que ab inuicez diuiduntur: et hec secunda differentia est signum prime: vt dicendo. omnis propositio vera est: si vera ponatur in subiecto: sic illa oratio est diuisa et vera: et debet proferri platione discontinua: faciendo pausam inter subiectum et verbum: sed si teneatur ex parte predicati est composita et falsa: et debet pferri prolatione continua.

Tertio sciendũ ꝙ huius fallacie sunt duo modi. Primus modus ẽ qñ eadẽ determinatio diuersimode determinat idẽ determinabile: sm quem modũ paralogizat sic. oẽ qd ipossibile est eẽ albũ: ipossibile ẽ recipere albedinẽ. sed nigrũ esse albũ est impossibile. ergo nigrũ recipere albedinẽ est impossibile: qd est falsum. Solutio. Minor est duplex: q2 illud dictũ albũ esse nigrũ potest diuersimode determinari per illũ modũ impossibile. vno modo inquantũ stat sub compositione: et subiicitur sm se totũ: et sic minor est cõposita et vera. et non sequitur conclusio. sed cõmittit ista fallacia. Alio modo põt determinari vt accipitur sub diuisione suarũ partiũ: et subiicit pro parte sui. s. pro compositione sui pdicati cum illa sui subiecti: et sic ẽ diuisa et falsa: et bene sequit ꝯclusio. Et similiter distinguerent isti paralogismi: sedentẽ currere est impossibile. omne albũ eẽ coloratũ est necessariuz. et sic de aliis modalibꝰ que in sensu diuiso sunt false: et in sensu cõposito sunt vere. Aliter sic paralogizat. quicqd est tantũdem

z amplius est equale alteri: sed magis est tantundem z am
plius: g magis est equale. Solutio. Minor est duplex: q
illa cōiūctio z pōt cōiungere iter terminos: z determinare il
la que cōiungit tāqz ptes vnius pdicati: z sic minor ē cōpo
sita: z vera: z nō sequitur cōclō. Uel pōt cōiungere inter ppositi
ones: z cōiūgere ea que per eā copulantur tanqz diuersa
pdicata plurium ppōnum: z sic minor est diuisa z falsa: quia
est vna copulatiua: cuius vna pars ē falsa: z hoc mō sequit
cōclusio. z ecōtra dicendum est de maiore. Simil' soluitur
iste paralogismus: quecūqz sunt duo z tria, sūt paria z im
paria: sz quecūqz sunt duo z tria. g quecūqz sunt paria z impa
ria: z simil' est hic. omne aīal est sanū vl' egrū: sz non eē
animal est sanum g omne animal est egrū. Solutio. Hec
cōiūctio vl'. pōt cōiungere inter terminos: z sic maior est cō
posita z vera. vl' inter propositiōes: z sic ē diuisa z falsa.

Quarto sciendum q secundus modus est quādo
aliqua determiatio pōt determiare plu
ra determinabilia. vl' idem determinabile potest determi
nari a diuersis determinationibus sm quem modum sic
paralogizat: nullus hodie natus fuit heri. homo decem
annorum est hodie natus ergo non fuit heri. Solō. Mi
nor est duplex: q hoc aduerbium hodie pōt determinare
natus: z sic est diuisa z falsa: z bene sequitur conclusio: vel
pōt determinare hoc verbū est z sic ē cōposita z vera: z non
sequitur conclusio. Est. n. tunc composita. q aduerbium
de sui natura magis hz determinare verbum quam parti
cipium. ideo cum hodie refertur ad uerbum ordinatur i
situ magis debito. Et simil' hic quoscūqz virorū achil
les reliquit centum in bello: illi erant centum z amplius:
sed quadraginta virorum centum reliquit achilles inbel
lo. ergo quadraginta erāt cētū z ampl'. Solō. Minor est
duplex. q ille genitiuus virorum potest determinari per
illud adiectiuum centum: sic quod ambo sint genitiui casus
z regantur de li quadraginta: z sic minor est composita z
vera: z non sequitur conclusio: vel potest determinari per
illud adiectiuū quadraginta: sic quod ambo regantur de
li centum: z sic est diuisa. quia dictio recta precedit dictio
nem regentem: z sic est falsa: et sequitur conclusio: et sic
possent solui alii paralogismi huiusmodi.

Contra predicta arguitur pmo sic. in ista
fallatia sumit causa ap
parentie ratione orationis cōposite vere z non ratione di
uise. g ista fallatia debet dici fallatia compositionis: z nō
fallatia diuisionis cum apparētia z probabilitas suorū
paralogismorum proueniat ex oratione composita vera.
Secundo sic. materialis vnitas orationis composite et
diuise est causa apparentie in fallatia compositionis: z di
uersitas significatorum eius est causa deffectus. g si illa mate
rialis vnitas sit causa apparentie huius fallatie habebit
eandem causam apparentie cum fallatia compositionis
quod est inconueniens. ¶ Tertio sic. modus proferendi
orationis se tenet in prolatione litterarum syllabarum et
dictionum: sz in oratione composita z diuisa eodem mo
do proferūt littere syllabe z dictiōes: g iste orationes non
differant sm modum pferendi. ¶ Quarto sic. coniūctio
est coniunctiua partium orationis: vt habetur in sua dif
finitione: z non orationum. g coniūctio nō hz coniunge
re iter ppositiones. g cōtra ea q dicuntur in pimo modo
huius fallatie. Quinto sic. in isto paralogismo amphibo
logie. quecūqz cōtingit dicere cōtingit loq: sz tacētem cōtigit
dicē. g tacētē cōtigit loq: vna determinatio pōt diuersimo
de determinare idē determinabile: z tñ ibi nō ē pimus mo
dus hu fallatie. ergo superius assignat pimus modus.

Ad argumenta. Ad pmum dr. q licet ex
parte orationis cōposite
vere i ista fallatia sumat apparentia pbabilitatis pmissa:
tñ ex parte orationis diuise false sumit apparētia proprie
tatis consequentie q est pncipalior i paralogismis: io ista
fallatia pncipali denominatur ab oratione diuisa falsa qz

composita. ¶ Ad secundum dicitur. q licet hec fallatia z
fallatia compositionis habeant eandem causam apparen
tie cōmanē. s. materialez vnitatem diuise z composite: tñ
habent diuersas causas apparentie speciales per hoc q
oratio composite z diuisa variantur penes verum z falsū
vt pz ex pdictis. ¶ Ad tertium dicitur. q licet in oratiōe
composita z diuisa dictiones secundum se eodem modo
proferantur: nō tamen eodem modo quo ad vnionem ea
rum inter se: quia qñqz diuiduntur adinuicez: z quādoqz
componūtur. ¶ Ad quartum dicitur. q coniūctio pmo
z per se est cōiunctiua partium orationis: sz bene ex conse
quenti cōiungit orationes: z quia solum coniungit ex cō
sequenti tantum inter orationes, ideo quando sic accipit
ordinatur in significato pmus debito: z facit orationem
diuisam. ¶ Ad quintum dicitur. q licet in illo paralogis
mo eadem determinatio diuersimode determinet idem d
terminabile: tamen hoc non fit cum variatione partium
orationis secundum situm magis debitum. quia illa ora
tio de virtute sermonis pōt accipi equaliter prout ille ac
tus pcedit verbū z sequitur, ideo ibi nō est variatio sēs cō
positi z diuisi: q tñ psupponit i oīb modis hu fallatie.

¶ Sequit de fallatia accent. Accentus est cer
ta lex z regula ad eleuādū vel deprimēdū sylla
bam vniuscuiusqz dictiōis. Et iste accentus diui
ditur in accētum grauē: acutū z circunflexum.
Grauis est qui deprimit in fine. Acutus accent
est qui in fine eleuat vel acuit. Circūflexus est q
acuit z deprimitur sil. Uel circunflexus est qui pro
cedit ab sublimo z pcedit in altum z finaliter tē
dit in unum vt hierlm. Fallatia accent est ido
neitas decipiendi pueniens ex multiplicitate di
ctionis eiusdē sz substātiaz diuerse sm modū pro
ferendi diuersa significantis. Causa apparentie
huius fallatie est vnitas dictionis scdm materiaz
vel secundum substantiā solū. Causa deffectus ē
diuersitas significatorum. Istius fallacie sunt duo
modi. Primus modus puenit: ex eo q aliqua
dictio potest pferri diuersis accentibus: vt hic oīs
ppls est arbor: gens est ppls: ergo gens est arbor.
Dicendū q maior est duplex: q prima syllaba
huius dictionis ppls potest pferri longa: z sic est
vera: z nō sequitur conclusio: vel potest eē breuis:
z sic est falsa. z sequitur conclusio. Silr hic: omnis
ara est in templo: stabulum porcorum est hara: er
go stabulum porcorum est in templo. Dicendū
est hic sicut prius dictum est. Similiter hic. quic
qd hamat hamo capitur: mulier amat: ergo mu
lier hamo capit. Dicendū q maior est duplex eo
q hec dictio hamatur potest pferri cū aspiratiōe
vel sine aspiratione. Si primo sic est vera: z non
sequitur conclusio. si secundo sic est falsa z sequit
cōclusio: vel sic: quoscūqz viros iustū est pendere
dignum est penā pati: sed iustos viros dignum est
pendere, ergo iustos viros dignum est penā pati.
Unde vtraqz premissarum est duplex: eo q hec
dictio pendere potest proferri media longa vl' me
dia breui. Secundus mod prouenit ex eo quod
aliqua vox potest esse dictio vl' oratio: vt hic: tu es
qui es: sz quies est requies, ergo tu es reges. Dicē
dum quod maior est duplex eo quod quies potest

esse dictio vl' oratio. si sit dictio tūc est falsa: et sequitur conclusio. si oratio tūc est vera: et nō sequitur cōclusio. Similiter quicquid fecit deus iuste fecit deus coacte: sed deus fecit vinum in vite: ergo deus fecit vinum coacte. Dicendum quod maior est duplex. eo quod iuste pōt esse oratio vel dictio. si dictio sic est vera: et nō sequitur cōclusio. vel pōt esse oratio: et sic est falsa et sequitur cōclusio. Similiter hic. quicūque habet dilectionem supernam: habet dilectionē dei: vsurarius habet dilectionem supernam: ergo vsurarius habet dilectionem dei. Dicendum quod hec dictio supernā pōt capi dupliciter. Uno modo vt ē dictio: et sic minor est falsa: et sequitur conclusio. Alio modo pōt esse oratio: et sic est vera et non sequitur cōclusio. Similiter hic metuo lōgas pereūte noctes olidya dormis. Unū hec dictio metuo pōt eē dictio vel oratio.

¶ Postquam auctor determinauit de fallatiis cōpositionis et diuisionis. Hic consequenter determinat de fallatia accētus. Cuius ordinis rō est: quia fallatie debent ordinari secundum suas cās apparentie: sed maior est cā apparentie in fallatia cōpositionis et diuisionis: quam in fallatia accentus: ideo ille fallatie conuenienter preponuntur isti: et quod in ipsis sit maior cā apparentie probatur: quia in fallatiis in dictione sumitur cā apparētie ab vnitate vocis multiplicis: sed in fallatiis cōpositionis et diuisionis vbi maneant simplices dictiones actualiter eedem licet varientur orationes est maior vnitas vocis multiplicis quam in fallatia accentus vbi variantur actualiter dictiones et orationes: ideo posterius ponitur fallatia accentus.

Primo sciendū quod est certa lex vel regula ad eleuandum vel deprimendū quālibet syllabā alicuius dictionis per hoc quod dicitur certa regula explicatur cā formalis eius: et per hoc quod ponitur ad eleuandū vel deprimēdū explicatur sua cā finalis: et per hoc quod dicitur syllabā uniuscuiusque dictionis explicatur sua cā materialis in qua quia accentus primo conuenit syllabis: et per syllabas dictionibus: et per dictiones orationibus: et dicitur accentus quasi ad aliud cantus: quia talis mensura eleuationis vel depressionis ē quidā cātus ordinatus ad exprimendū conceptus mentis: et diuiditur per grauem acutum et circūflexum. Cuius diuisionis rō ē: quia omnis accētus ē simplex vel mixtus: si simplex hoc est dupliciter vel fit cum depressione vocis: et sic est grauis: vel cum eleuatione: et sic est acutus: si est mixtus ex eleuatione et depressione sic ē circūflexus: et horum diffiōnes satis patent in textu: vnde hic non consideratur accentus inquantum est passio vocis significatiue absolute sicut in grāmatica: sed consideratur inquantū diuersitas accentus eiusdē dictionis est cum pluralitate significatorum: ratione cuius potest sumi vna fallatia.

Secundo sciendū quod fallatia accentus ē idoneitas decipiendi proueniens ex materiali vnitate dictionis diuerse secundum modū proferendi: et secundum significata. Et eius cā apparentie est materialis vnitas dictionis plura significantis: rōne cuius creditur quod sicut illa vox est materialiter vna quod ita habeat vnū accentū. et vnum significatū. et per hoc sumitur vna maxima in hac fallatia in qua fundantur oēs paralogismi huius fallatie. Sed cā defectus eius est diuersitas significatorum illius dictionis diuerse in modo proferendi. et per hoc patet quod accentus nō est cā apparentie nec cā defectus huius fallatie. sed cōcomitatur cām defectus. quia secundum plures accentus dictio habet plura significata. et hec diuersitas accentus est signū diuerse significationis. et licet sint quattuor accidentia dictionis. s. litterarū. numerus. spūs. tps. et accentus. tamen ab aliis non sumitur vna fallatia sicut secundum accentū. vnde per numerum litterarum nō causatur vna fallatia. quia variato tali numero nō manet identitas vocis. secundum spiritum vel aspirationem dictionis que designatur per h. et per tēpus secundum quod aliqua similia habent duo tempora si sit longa. vel vnum si sit breuis. potest causari ista fallatia. sed hoc est solū inquantum variatio spūs vel tempus causat variationē accentus et modi proferendi. ideo ista fallatia melius denominatur ab accentu quam ab aliis. et in omnibus paralogismis huius fallatie fit variatio accentus. non autem spūs vel tēporis.

Tertio sciendum quod huius fallacie duo sunt modi. Primus modus ē quando dictio potentialiter vna pōt regi diuersis accentibus: secundum quē sic paralogizatur quicūque vult pendere vult suspendi: sed tortor pēdens homines vult pēdere. ergo tortor vult suspēdi. Solutio. vtraque premissarū ē duplex: quia pēdere vno mō pōt capi neutraliter: vt venit de pendeo des. et sic habet mediā longā alio mō actiue: vt venit a pendo dis. et sic habet mediā breuē. si in vtraque premissarum sumatur neutraliter maior ē vera: et minor falsa: et si in vtraque teneatur actiue. est econtra et in istis duobus modis sequitur cōclusio. Sed si in maiore sumatur neutraliter: et in minore actiue: vtraque premissarū est vera: et nō sequitur cōclusio: sed cōmittitur fallatia accētus. Et similiter diceretur de isto paralogismo omnis populus est arbor. gens est populus. ergo gens ē arbor: distinguendo ambas premissas.

Quarto sciendum quod secundus modus fit quando aliqua vox pōt eē dictio vel oratio: secundum quē modū sic paralogizatur: quicquid prestat alteri dat alteri: vnus lapis prestat alteri: ergo vnus lapis dat aliquid alteri. Solutio. vtraque premissarum est duplex: quia prestat pōt esse dictio vel oratio. si in vtraque premissarum sumatur vt dictio maior ē vera et minor falsa. et si in vtraque premissarum sumatur vt oratio est ecōtrario. et in istis duobus modis sequitur cōclusio. Sed si in maiore teneatur vt dictio et in minore vt oratio ambe premisse sūt vere. et nō sequitur cōclusio. Similiter pōt distingui de illa oratione. Metuo lōgas pereūte noctes lidia dormis. quia metuo pōt eē vnū verbum tm̄. et sic idem est quod timeo. Alio mō pōt esse duo pronomina. s. me et tuo. Tertio mō pōt esse vnum nomē cū vna interiectiōe. s. metu et o. Quarto mō pōt esse tres dictiōes. s. duo pronomina cum vna interiectiōe. s. me tu et o. et secundum hoc sic paralogizatur. Quicūque dicit metuo lōgas pereūte noctes lidia dormis dicit se timere. sed dicēs me tuo lōgas pereūte noctes lidia dormis nō dicit se timere. ergo nō dicēs se timere dicit se timere. Soluitur distinguēdo premissas secundum distinctiōem propositā.

Sed contra predicta arguitur primo sic. Accētus ē depressio vel eleuatio syllabe alicuius dictiōis cū accentus acutus sit eleuatio et grauis depressio syllabe. ergo non ē regula ad eleuādū vel deprimēdum syllabā. ¶ Secūdo sic oē graue vel acutum est corpus. nullus accentus ē corpus ergo nullus accētus ē grauis vel acutus. ¶ Tertio sic nulla fallatia sumitur ab illo quod impedit deceptionem. sed accentus impedit deceptionem. quia secundum distinctos et diuersos accentus alicuius dictionis cognoscuntur diuersa significata eius. ergo secundum accentū nō sumitur aliqua fallatia. ¶ Quarto sic. in isto paralogismo omnis populus est arbor. gens ē populus. ergo gēs est arbor: cōmittitur fallatia equiuocationis. quia populus significat equiuoce arborem et collectionem gentis: ergo non est in primo modo huius fallatie. ¶ Quinto sic. in isto argumento. quicquid habet supernā dilectionem habet amorem dei. vsurarius habet supernam dilectionē. ergo habet amorem dei non est vna dictio materialiter. quia supernam aliter scribitur quando est vna dictio. et quando est plures dictiones. ergo male ponitur exemplum illud in secundo modo huius fallatie.

Ad argumēta. Ad primū dicitur. quod accētus secundum suum mōle bene ē eleuatio vel depressio alicuius syllabe. sed tñ secundum suū formale bene ē lex vel regula vel mēsura talis eleuatiōis vel depressionis. ¶ Ad secūdum dicitur. quod si capiatur graue et acutū proprie sic oē graue vel acutū ē corpus. sed si capiatur trāsumptiue vt hic sumitur maior ē falsa. dicitur enim accētus grauis secundum similitudinē: quia sicut corpus graue mouetur deorsum. ita et accentus grauis. et sicut corpus

leue tendit sursum ita accentus acutus secundum similitudinem. et sicut corpus dicitur acutum quia faciliter pungit et penetrat sensum tactus: sic accentus dicitur acutus: quia faciliter penetrat auditum per eleuationem syllabe. ¶ Ad tercium dicitur. quod licet respectu cognoscentis diuersitatem accentus et significatorum dictionis diuersus accentus impediat deceptionem. tamen respectu cognoscentis pluralitatem significatorum dictionis consequentem plures accentus bene potest causare deceptionem. ¶ Ad quartū dicitur quod si capiatur generaliter equiuocatio pro quacunqz pluralitate significatorū eiusdem dictionis ibi est equiuocatio: sed si capiatur proprie pro pluralitate significatorum que est cum actuali vnitate vocis sicut capitur in fallacia equiuocationis: sic non ē ibi equiuocatio. ¶ Ad quintum dicitur quod licet li supinam varietur in numero literarum secundum scripturaz: tamen est variatio minima in pronunciatione literarum et syllabarum ideo dicitur manere eadem vox materialiter.

¶ Sequitur de fallacia figure dictiōis. Fallacia figure dictionis vltimo loco ponitur inter fallatias in dictione: quia facit multiplex fātasticū. Figura est que termino vel terminis clauditur. termīo vt circul⁹. termīs vt triāgulus quadrāgul⁹: et similitudiarie hic sumitr. Fallacia figure dictiōis ē similitudo dictiōis cū dictiōe penes finalē terminationē in pte nō idem significāte et facit multiplex fantasticū. Est autē multiplex fantasticū quādo aliq dictio significat vnū: et videtur significare aliquid propter similitudinem quā hz in parte cū alia dictione: vt videre significat passionem: et videt significare actionem ppter hoc q̄ est simile huic verbo agere. Causa apparentie huius fallacie est similitudo dictionis in parte cum alia dictione non idē significante. Causa defectus huius fallacie ē diuersitas eoꝝ q̄ vident esse similia: Ista aūt similitudo fit trib⁹ modis. s. voce significatiōe et suppōne et sz hec tres sūt modi huius fallacie. Prim⁹ modus puenit ex sīi terminatione dictiōis cum alia dictione: vt qualiscunqz ē musa talis ē poeta: sed musa ē feminī generis. ergo poeta est feminī generis. Dicendum quod non sequitur q̄ si aliqua sint eiusdem terminationis quod sint eiusdē generis. Similiter hic omnis aqua est humida. fluuius est aqua: ergo fluuius est humida. Dicendum qd non oportet q̄ si fluuius sit aqua quod ergo quicqd dicatur de aqua q̄ hoc etiam dicatur de fluuio sub eadem terminatione. vel sic: omnis homo est alb⁹ mulier est homo. ergo mulier est albus: Unde in omnibus predictis paralogismis masculinum interpretatur femininum. aut si formetur sic paralogismus: musa et poeta sīr terminant: sz musa est feminini generis. ergo poeta: tunc non est ibi fallacia figure dictionis sed fallacia consequentis a communiter accidentibus vt postea patebit. Secundus modus prouenit ex mutatione vni⁹ predicamenti in aliud vel quando vna species vnius predicamenti mutatur in aliam speciem vt hic quicqd heri emisti hodie cōedisti: carnes crudas heri emisti. ergo carnes crudas comedisti. Dicendū est quod non sequitur: quia quicquid dicit rem d̄ predicamento substantie: crudum dicit rem de p̄dicamento qualitatis: et sic proceditur de vno predicamēto in aliud. Similiter hic: quicquid heri vidisti hodie vides: sed vidisti heri album. ergo album hodie vides. Dicendum quod non sequit̄ quia album significat per modum qualitas: quicquid vero dicit rem de predicamento substantie. Similiter hic: do tibi solum denarium: sed soluz denarium non habeo. ergo do tibi quod non habeo. Dicendum q̄ hec dictio solum dicit relationem: quia vt habetur in secundo elenchorum solum dicitur quasi non cum alio: et hec dictio qd dicit substantiam: et sic proceditur a relatione ad substantiā. Similiter est hic: aliqs dat cito equuz sed non habet cito equum. ergo aliquis dat cito quod non habet. Dicendum q̄ non sequitur: qa cito dicit modum actus siue qualitatem: et quod dicit substantiam: et sic proceditur a qualitate ad substantiā. Similiter quando proceditur ab vna specie vnius predicamenti ad aliam: ut quantoscunqz digitos heri habuisti hodie habes: decē digitos heri habuisti. ergo decem digitos hodie habes posito q̄ vnum amiseris. Dicendum q̄ non sequitur. q2 hec dictio quantoscunqz dicit quantitatem continuam: et hec dictio decem dicit quantitatem discretam. Tertius modus prouenit ex diuersa suppositione termini vt homo est species. ergo aliquis homo est species. Et hec homo est dignissima creaturarum. ergo aliquis homo est dignissima creaturarum hic est processus a simplici suppositione ad personalez. Similiter hic omnis homo ē animal. ergo omnis homo ē hoc animal. similiter hic. animal est sor. animal est plato: et sic de alijs. ergo animal est omnis homo hic fit processus a pluribus determinatis ad vnam determinataz. Et iste modus solet appellari vniuocus: quia ille terminus vniuoce se habz ad omnia supposita. Unde in qualibet premissaruz supponit pro vno: in conclusione uero pro pluribus: et sic variatur eius suppositio. Et intelligendū q̄ in predictis quale quid interpretatur i hoc aliquid id est commune vel vniuersale interpretatur singulare. si eniz animal est hoc aliquid: si tunc arguitur animal est sortes aial est homo: et sic de alijs. ergo animal est omnis homo: est bonum argumentum: sicut hic sortes currit plato currit: et sic de alijs. ergo omnis homo currit. Similiter hic non sequitur quādo fit processus ab imobili suppositione ad mobilem: ut omnis homo est aial. ergo omnis homo est hoc animal. et sic de alijs. Hos tres modos ponit Aristoteles dicēs q̄ figura dictionis fit quando iterpretatur non idem vt diuersum: ut masculinum femininuz vel neutrū neutrum vel econuerso: et rursuz quid interpretatur quale vel q̄tum iterum quando commune iter

predicatur singulare vel hoc aliquid.

¶ Postquam auctor determinauit de fallaciis peccantibus secundum multiplex actuale et potentiale. Hic consequenter determinat de vltima fallatia in dictione que peccat secundum multiplex fantasticum. s. de fallatia figure dictionis. Pro cuius intellectu describitur in textu figura proprie dicta. Figura est que termino vel terminis clauditur: termino sicut circulus quod vnica linea circulari clauditur: et terminis sicut triangulus et quadrangulus. vnde talis figura proprie dicta est terminatio substantie vel quantitatis in substantia: et transumptiue per similitudinem ad talem figuram terminatio dictionis dicitur figura dictionis: siue terminatio sit ex parte vocis siue significationis vel modi significandi: et ideo figura dictionis est similis terminatio duarum dictionum: et secundum talem similitudinem terminationum sumitur multiplex fantasticum quod est dictio tantum vnius significans que propter similitudinem cum alia dictione videtur aliud significare vt prius dictum est.

Primo sciendum quod secundum tale multiplex sumitur fallatia figure dictionis que est idoneitas decipiendi proueniens ex simili terminatione dictionis cum alia dictione non idem significantis siue proueniens ex simili figura duarum dictionum inter se dissimilium: et eius causa apparentie est similis figura vel terminatio vnius dictionis cum alia dictione non idem significante: propter quam similitudinem credimus quod sicut ille dictiones conueniunt in simili terminatione vel figura quod etiam conueniant in significato vel in aliquo modo significandi in quo disconueniunt. et inde potest causari deceptio penes hanc fallatiam: sed causa defectus est diuersitas dictionum conuenientium in simili figura. Et quia ista fallatia sumitur ex simili terminatione dictionum inter se. Et illa terminatio fit tripliciter. s. in voce. in modo significandi: et in significatione duarum dictionum. ideo secundum hoc sumitur tres modi huius fallatie.

Secundo sciendum quod primus modus huius fallatie est quando propter similem terminationem vocis creditur conuenientia dictionum in significato vel in modo significandi. Exemplum primi: secare et vigere similiter terminantur: sed secare significat actionem. ergo vigere significat actionem: ibi propter similem terminationem vocis illarum dictionum potest credi conuenientia earum in significato. s. quod vtraque significet actionem. Exemplum secundi: vt qualis est musa talis est poeta: sed musa est feminini generis. ergo et poeta: ibi propter similem terminationem vocis creditur conuenientia illarum dictionum in modo significandi qui est genus. Et soluuntur isti paralogismi negando consequentiam: quia propter similem terminationem vocis aliquarum dictionum non sequitur conuenientia earum in significato vel modo significandi.

Tertio sciendum quod secundus modus huius fallatie est quando propter similitudinem duarum dictionum in aliquo modo significandi creditur conuenientia earum in significato vel in modo significandi. Et secundum hunc modum quandoque mutatur res vnius predicamenti in rem alterius: vel vna species in aliam quantum ad subsumptionem. Exemplum primi: vt quicquid heri vidisti hodie vides: album heri vidisti. ergo album hodie vides: ibi propter similitudinem illius quod distribuitur per quicquid: et album quod significat per modum concreti. et per hoc quod aliquo modo significat per modum substantie: creditur quod sub illo distributo substantie quicquid bene sumatur album quod significat qualitatem: et ita substantia mutatur in qualitatem quantum ad subsumptionem. Similiter hic quicquid heri emisti: hodie comedisti crudas carnes heri emisti. ergo carnes crudas hodie comedisti. exemplum secundi quicunque comedisti fuisti hodie. sed decies comedisti. ergo decies fuisti hodie: quicunque et decies conueniunt in hoc quod vtrumque significat per modum quantitatis: sed quandocunque distribuit pro re se habente per modum quantitatis continue: et decies significat per modum quantitatis discrete. et ideo sub distributiuo quantitatis continue sumitur discretum: et sic vna quantitas mutatur in aliam quantum ad subsumptionem. Similiter hic: quemcunque diligis est amicus tuus: matrem diligis. ergo mater est amicus tuus. ibi propter conuenientiam in modo significandi substantie creditur quod mater et illud distributiuum quemcunque habeant conuenientiam in genere quod tamen est falsum. Et soluuntur omnes isti paralogismi negando consequentiam: quia propter similitudinem aliquarum dictionum in modo significandi non sequitur conuenientia earum in significato vel in alio modo significandi.

Quarto sciendum quod tertius modus sumitur quando propter similitudinem duarum dictionum in significatione creditur conuenientia earum in modo significandi. Exemplum vt omne animal est album: plato est animal. ergo plato est album. ibi propter conuenientiam platonis et animalis in significato infertur conuenientia eorum in genere. Similiter hic: omnis petra est alba: lapis est petra. ergo lapis est alba. Similiter homines homines currunt sortes est homo. ergo sortes currunt: ibi propter similem significationem sortis et hominis infertur similitudo eorum in modo significandi qui est numerus. Similiter hic: animal est sortes animal est plato: et sic de aliis. ergo animal est omnis homo: ibi propter conuenientiam animalis cum sorte et platone in antecedente creditur quod habeat similem suppositionem in antecedente et consequente et tamen arguitur a pluribus suppositionibus determinatis ad vnam determinatam respectu huius termini animal. Et soluuntur paralogismi negando consequentiam: quia propter similem significationem duarum dictionum non sequitur conuenientia in quolibet modo significandi. Et cum dicitur in textu quod iste modus prouenit ex diuersa suppositione per diuersam suppositionem intelligitur diuersitas in aliis modis significandi. vnde in hoc modo apparentia sumitur a simili significatione dictionum: et causa defectus sumitur ex dissimili modo significandi.

Sed contra predicta arguitur primo sic: nullus terminus clauditur termino vel terminis: sed figura est terminus quantitatis. ergo figura non clauditur termino vel terminis. ¶ Secundo sic: in circulo nullus est terminus in actu: sed sunt infiniti termini in potentia quia in linea circulari secundum potentiam sunt infinita puncta. ergo male dicitur quod circulus clauditur vno termino tantum. ¶ Tertio sic: sicut est terminatio dictionis ita est terminatio orationis: sed nulla est fallatia figure orationis: ergo nulla debet poni fallatia figure dictionis. ¶ Quarto sic: res vnius predicamenti nunquam mutatur in rem alterius predicamenti: sicut substantia nunquam mutatur in accidens nec econtra. ergo male dicitur in secundo modo quod res vnius predicamenti mutatur in rem alterius predicamenti. ¶ Quinto sic: deceptio que prouenit ex parte significatorum alicuius dictionis prouenit ex parte rei ergo est fallatia extra dictionem. et non fit ibi deceptio in ista fallatia. ergo male ponitur tertius modus huius fallacie.

Ad argumenta Ad primum dicitur quod figura materialiter capta pro quantitate figurata non est terminus respectu qualitatis terminantis ipsam licet sit terminus respectu materie: sed figura capta formaliter pro qualitate que est terminatio quantitatis bene est terminus sed hic primo modo accipitur figura. ¶ Ad secundum dicitur quod licet linea circularis non claudatur aliquo termino: quia in se est terminata: tamen circulus qui est superficies rotunda inclusa in linea circulari bene clauditur vno termino. s. linea circulari que est circumferentia eius. ¶ Ad tertium dicitur quod oratio non habet primo et per se figuram vel terminationes. sed solum ex consequenti per suas dictiones: ideo non ponitur fallatia figure orationis alia a fallatia figure dictionis. ¶ Ad quartum dicitur quod res vnius predicamenti non potest secundum suam essentiam mutari in rem alterius predicamenti. sed bene secundum subsumptionem. quando. s. sub signo distributio debet sumi res vnius predicamenti. et sumitur res alterius predicamenti. ¶ Ad quintum dicitur quod si considerentur significata dictionum secundum se et in ratione rerum: sic ab ipsis summuntur fallatie extra dictionem: sed si considerentur inquantum per significata prouenit

similitudo dictionum bñ possunt causare fallatiã in dictõe ꝛ h̃ mõ fit in ista fallatia. Nõ eñi est incõueniẽs ꝙ ſm diuersas cãs apparentie sint i eodẽ palogismo diuerse fallatie. vnde omnes paralogismi huius fallatie aliq̃ mõ peccãt penes fallatiam accñtis licet non rõne cause apparentie huius fallatie: ꝛ hec de fallatiis dictionũ.

¶ Sequitur de fallatiis extra dictionem q̃ sunt septem. s. accñs: ſm qd ad simpl: ignorãtia elenchi petitio pricipij: ꝯñs: nõ cã vt cã: ſm plures iterrogatiões vt vnã. Differũt ãt isti fallatie a fallatijs in dictione: qꝛ fallatie in dictione habent cãm apparentie ex parte vocis. sed fallatie extra dictiõez habent cãm apparentie ꝛ defectus ex pte rei: ꝛ ñ ex parte vocis. Et pp hoc dicunt̃ extra dictionez.

¶ Postq̃z auctor determinauit d̃ fallatis in dictõe. Hic ꝯñr determiat de fallatiis ex̃ dictionem. Cuius oidis rõ est: qꝛ fallatie iter se ordinant̃ ſm ꝙ hñt maiorẽ vel minorem cãz apparẽtie. Sꝫ fallatie i dictione hñt maiorẽ cãz apparentie q̃z fallatie ex̃ dictionẽ. ꝛ magis ppũe ꝛ facili⁹ pñt causare deceptionẽ rñdentis: qꝛ magis ppe ꝛ facilius pñt causari deceptiones rñdentis pp multiplicitatẽ dictionis vel orõnis si ignoret ipsaz q̃z pp diuersas hitudies rerũ: nã fallatie in dictione causant deceptionẽ ſꝫ voces. fallatie vo ex̃ dictionẽ causant deceptionẽ ex pte rerũ. Sꝫ in disputatione voces p̃cedunt res: que mediantibus vocibus in disputatione accipiuntur.

Primo sciendum ꝙ fallatia in dictione ꝛ fallatia ex̃ dictionẽ iter se ꝯueniũt ꝛ differũt. Uñ cõueniũt i h̃ qꝛ oẽs hñt cãm defectus: ex pte rei. Sꝫ differunt tripl̃r. Primo qꝛ fallatie in dictione sumunt cãz apparentie ex pte vocis significatiue. s. dictiõis vel orõnis multiplicis. Fallatie vo ex̃ dictionẽ sumũt causam apparentie ex pte rei significate p vocẽ. vñ ſm diuersas hitudines rerũ que a rñdente ignorant̃ põt sumi cã apparentie. ꝛ ẽt cã defect⁹ fallatie ex̃ dictionẽ. Scd̃o differũt i mõ decipiẽdi. qꝛ fallatie in dictione magis decipiunt hoiem cũ alijs disputando q̃z p seipm cõsiderando: qꝛ hõ p se cõsiderãs non ignorat multiplicitatem dictionis uel orõnis qñ capit eã equoce. Fallatie vo ex̃ dictionẽ magis decipiũt hominem p seipsum ꝯsiderando. qñ hõ ignorat hitudies rerum. ꝛ per seipsum sillogizãdo decipit seipm. Tertio differunt q̃ztũ ad solutiones suorũ paralogismorum. qꝛ oẽs paralogismi fallatiarũ i dictione debent solui p distictionem alicui⁹ pmissarũ: excepta tñ fallatia figure dictionis in qua soluunt̃ p interemptionẽ ꝯñtie. sꝫ i oibus fallatiis ex̃ dictionẽ oẽs soluunt̃ p interẽptionẽ vel ꝯñtie vel pmissarũ. vñ in oib⁹ istis soluunt̃ negãdo ꝯñtiam: nisi in fallatia petitionis pncipij ubi soluuntur negando antecedẽs.

Secundo sciendũ ꝙ solõ paralogismi est manifestatio sillogismi falsi. Et diuiditur per solutionẽ rectam. ꝛ per solutionem apparentẽ. Apparens solutio est manifestatio sillogismi falsi non ostendendo propter quid est falsus: vt si negetur ꝯñtia sillogismi dicendo in generali ꝙ ibi est fallatia accidẽtis: nõ ostẽdendo in speciali causam ppter quam ibi committit̃ fallatia. Sed solutio recta est manifestatio sillogismi falsi ostendẽdo ppter quid est falsus: vt qui ostendit in speciali in aliq̃ paralogismo propter quid est aliqua fallatia. Et quia sillogismus potest dici falsus dupliciter. s. ſꝫ premissas qñ aliqua premissarũ est falsa. ꝛ ſm illationem quando ẽ sillogismus peccans in forma: ideo dupl̃r põt fieri solutio q̃ est manifestatio sillogismi falsi. s. ostẽdendo falsitatem premissarum aut defectum cõsequentie.

Tertio sciendum ꝙ pri⁹ q̃z auctor in spãli determinet d̃ fallatiis extra dictionẽ primo enumerat ipsas i gñali dicens ꝙ sũt septẽ. s. accñs: ſꝫ qd ad simpl: ignorantia elenchi: petitio pncipij: ꝯñs: nõ cã vt cã: ꝛ ſm plures iterrogatões vt vnaz. Quar sic habet sufficiẽtia: qꝛ ois fallatia ex̃ dictionez peccat ꝯ elenchũ. vel ergo peccat in pbatione. ꝛ sic ẽ petitio pncipij. vel in illatiõe et hoc est dupl̃r. uel in ea ẽ apparẽter ꝯñtia sillogismi: vl̃ entimemati z. Si pmũ h̃ ẽ dupl̃r. vel ẽ ibi apparẽtia ꝯñtis simili ostẽsiui: ꝛ sic ẽ accñs. vl̃ sillogismi ad ipossibile: ꝛ sic est fallatia nõ cause vt cause. Si vo sit apparent̃ ꝯñia ꝛ habitudo localis: h̃ ẽ quadrupliciter. vel ibi est apparenter locus a pte i mõ ad suum totum. ꝛ sic est fallatia ſꝫ qd ad simpl̃r: vel hitudo ptium itegraliũ sil sumptaꝝ ad suũ totũ ꝛ sic est ignorãtia elenchi. vl̃ est ibi hitudo ꝯuertibiliũ ꝛ sic ẽ fallatia ꝯñtis: ubi credit̃ ꝯuertibilitas añtis ꝛ ꝯñtis eo ꝙ vnum sequit̃ ad aliud. vl̃ ibi est hitudo tot⁹ itegralis ad suã ptẽ apparẽter tñ: ꝛ sic est fallatia ſm plures interrogationes vt vnam.

Quarto sciendũ ꝙ alr̃ ex p te rerũ ꝛ entis diuisio nũ põt sumi numer⁹ fallaciaꝝ ex̃ dictõez eo ꝙ sumũt cãz apparẽtie ex pte rei ſm diuersas habitudies ptiũ entis: iõ ſm plures diuisiões entis pñt distingui adinuicez. vñ pma diuisio ẽ qua ens diuidit̃ i subaz ꝛ accidens: ſm quã accipit̃ ibi fallatia accñtis. Alia ẽ diuisio entis penes pfectũ ꝛ iperfectũ: ꝛ ſm ꝯueniẽtiã mẽbrorum ei⁹ sumit̃ fallatia ſm qd ad simpl̃r. Tertia diuisio ẽ p oppositum ꝛ non oppositũ. ſm quã sumit̃ ignorãtia elẽchi Quarta diuisio ẽ p idem ꝛ diuersũ. ſm quã sumit̃ petitio pncipij. Quinta ẽ penes pus ꝛ posteri⁹ ſm quã sumit̃ fallatia ꝯñtis. Sexta est penes cãm ꝛ effectũ siue nõ cãm: ſm quã sumit̃ nõ cã vt cã. Septia diuisio entis ẽ p vnũ ꝛ multa: ſm quã sumit̃ fallatia ſm plures iterrogatões vt vnaz. Et quia iter istas fallatias maior est idoneitas decipiẽdi ꝛ cã appentie in fallatia accñtis q̃z i alijs: iõ de ipa ẽ pus determinandũ. Ex qb⁹ pꝫ ordo ꝛ drĩa fallatiarũ ex̃ dictionẽ a fallatiis i dictiõe. ꝛ ẽt pꝫ numerus ꝛ ordo eaꝝ iter se.

Contra predicta arguit̃ pmo sic fallatie ex̃ dictiõez cãnt̃ a reb⁹: ꝛ fallatie in dictiõe cãnt̃ a dictiõib⁹: sꝫ res precedũt dictiones cum sint cãe eaꝝ: g̃ fallatie ex̃ dictõez debent precedere fallatias in dictione. ¶ Secũdo sic. fallatia solũ cãt deceptionem in disputatione litigiosa: sꝫ nullus p se considerãdo facit sibiipsi disputatõez litigiosaz: g̃ male dcm̃ ẽ ꝙ fallatie ex̃ dictõem decipiunt hoiem per seipsum considerando. ¶ Tertio sic. oẽs paralogismi peccantes in forma d̃bent solui per distinctionez: ut dr̃ in fo. elenchoꝝ: g̃ paralogismi ex̃ dictõem cũ sint peccantes in forma debent solui per distictõez: ꝛ non per negationez: sicut pus dcm̃ est. ¶ Quarto sic. fallatia cõseqñtis est pars fallatie accñtis. qꝛ ubicuqꝫ est cõseqñs ibi est accñs: sꝫ pars ñ distinguit̃ ꝯ suuz totũ. g̃ ille due fallatie ñ distiguũtur iter se: nec sũt septem fallatie ex̃ dictiõez. ¶ Quito. sic illa fallatia est pma iter fallatias ex̃ dictõez q̃ magis peccat ꝯ elenchũ: sed ignorantia elenchi magis peccat ꝯ elenchũ oĩbus alijs. ergo ipsa est prima inter oẽs fallatias extra dictionem: ꝛ non fallatia accidentis:

Ad argumenta Ad pmũ dr̃. ꝙ lꝫ res ordine nãe precedãt dictiones ꝛ ſm se ñ tñ precedunt ſm ꝙ cadunt i disputatõe litigiosa: sed magis sequuntur iõ non oꝫ fallatias extra dictionem precedere alias. ¶ Ad secundum dr̃. ꝙ lꝫ homo nõ faciat scienter sibiipsi disputationez litigiosaz. tamẽ ignoranter potest sibiipsi facere disputationem sophisticam ꝛ seipsum decipere arguẽdo ꝛ respõdẽdo sibiipsi. iõ ad tale inconueniens euitandum optimũ ẽ cognoscere fallatias ex̃ dictionẽ: ne hõ p suã argumentatiõem cõducat seipm in errores. ¶ Ad tertiũ dr̃. ꝙ lꝫ paralogismi fallatiaruꝫ ex̃ dictionẽ possint solui p distinctionez diuisarum habitudinũ eiusdez rei tñ nõ p distinctionem alicui⁹ ppositionis multiplicis: de qua itelligitur ꝙ nõ hñt solui per di-

functionem: et de distinctione generaliter capta pro distinctionem rerum et vocum multiplicium intelligitur dictum Aristote. in secundo elenchorum. ¶ Ad quartum dicitur quod licet consequens sit pars accidentalis et materialis accidentis: eo quod in omnibus paralogismis fallatie consequentis reperitur esse fallatia accidentis secundum aliam causam apparentie et non econtra: quia in aliquibus est accidens vbi tamen non est consequens: tamen fallatie consequentis non est pars formalis accidentis: sed est ab ipsa formaliter distincta. ¶ Ad quintum dicitur quod negatur maior: quia iste fallatie non ordinantur inter se secundum quod magis peccant vel deficiunt contra elenchum: et secundum suas causas defectus sed ordinantur secundum suas causas apparentie vt dictum est.

¶ Inter has primo dicendum est de fallacia accidentis. Unde accidens prout hic sumitur idem est quod extraneum in parte idem et in parte diversum: vt hic homo est species: sortes est homo. ergo sortes est species: homo enim est in parte idem scilicet speciei. s. cum sumitur pro re vniuersali: et in parte est diuersum a specie. s. quando sumitur pro suppositis. Notandum quod in ista fallatia accidentis sunt ista tria. s. accidens: res subiecta: et attributum. Exemplum vt homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species: hoc medium homo est res subiecta: et minor extremitas est accidens: et maior extremitas extremitas attributum. Causa apparentie est conuenientia aliquorum duorum in aliquo tertio secundum partem siue est partialis identitatis aliquorum duorum. Causa defectus est diuersitas eorundem. Huius fallatie tres sunt modi. Primus prouenit ex eo quod aliquid vere predicatur de aliquo subiecto. et propter hoc creditur vere dici de accidente eius a quo est diuersum. vel quando aliquid primo attribuitur rei subiecte in premissis. et postea attribuitur eius accidenti in conclusione: vt hic. homo est species: sortes est homo. ergo sortes est species. Dicendum quod non valet: quia ille terminus species qui est attributum assignatur inesse sorti qui est accidens eo quod dicitur de homine quod est res subiecta. Similiter hic: animal est genus: homo est animal. ergo homo est genus. Similiter hic: omne es est naturale statua est es. ergo statua est naturalis: non sequitur quia naturale vere predicatur de ere: et propter hoc attribuitur in conclusione statue quod non fit vere. Similiter hic. cognosco choriscum: choriscus est veniens. ergo cognosco venientem. Dicendum quod non oportet quod si cognoscas choriscum secundum se quod propter hoc cognoscas ipsum sub illo accidente quod est veniens. ¶ Secundus modus prouenit ex particulari identitate aliquorum duorum in aliquo tertio: Uel quando aliquod commune predicatur de aliquibus duobus cum quibus est in parte idem et in parte diuersum. et propter hoc illa duo creduntur esse eadem inter se: vt hic: sortes est homo plato est homo. ergo sortes est plato: Similiter hic homo est animal: equus est animal. ergo equus est homo. ¶ Dicendum quod non oportet quod si aliqua duo conueniant in aliquo tertio quod propter hoc conueniant inter se. ¶ Tertius modus prouenit quando ex duobus aliquibus diuisim sumptis male infertur aliquod coniunctum secundum accidens: vt iste lapis est albus et est monachus. ergo est albus monachus. Similiter hic: iste canis est pater et est tuus: ergo est pater tuus. non sequitur: quia licet illa conueniant in aliquibus secundum partem: tamen secundum aliam partem differunt. ¶ Et sciendum quod non licet inferre ex diuisis coniunctum. ut habetur secundo perihermenias. quia diuersa accidentia sibi inuicem per accidens conuenientia: sicut album esse monachum. similiter quando duo predicantur quorum secundum intelligitur in priori: vt vniuersale in suo speciali: vt iste homo et est animal. ergo homo est animal. quia animal intelligitur in homine sicut album in homine albo. Sed in omnibus alijs licet ex diuisis inferre coniunctum. Unde notandum quod quando aliqua duo accidentia predicantur de aliquo quorum primum in subiecto est per alterum et non per se. et ex talibus diuisim captis non licet inferre coniunctum vel econtra: vt iste est albus et est monachus. ergo est albus monachus. Nam albedo non est in subiecto secundum se sed secundum habitum. similiter ex coniunctis non licet inferre diuisum quando ista que coniunguntur diminuunt de ratione alterius: vt ille homo est mortuus. ergo est homo et mortuus. In omnibus autem alijs licet ex coniunctis inferre diuisum: sed illud vltimum argumentum facit fallatiam secundum quid ad simpliciter. Accidens sic diffinitur ab Aristotele. Accidens est quod extraneum in parte idem et in parte diuersum: secundum accidens fiunt paralogismi quando idem similiter fuerit assignatum inesse rei subiecte et accidenti: vt homo est species: sortes est homo. ergo sortes est species: homo enim secundum quod sibi conuenit esse speciem aliter capitur a modo per quem conuenit sorti et platoni: quia conuenit ei esse speciem: vt est essentia quedam communis predicabilis de pluribus: et prout est in pluribus: sic est in sorte et platone: et sic est sortes accidens: homo vero res subiecta: et species significatur vtrisque inesse. Unde accidens non sumitur hic vt diffinitur a Porphirio: sed vt dictum est.

¶ Postquam auctor determinauit de fallatijs extra dictionem enumerando ipsas in generali. Hic consequenter in speciali determinat de ipsis. et primo de fallatia accidentisque efficatior est inter omnes fallatias ad decipiendum ratione cuius sic primo diffinit accidens. Accidens est quod est extraneum rei. i. in parte idem et in parte diuersum ab alio. Accidens autem tripliciter capitur. Uno modo pro illo quod dicit absolute naturam accidentis vt diuiditur contra substantiam. et sic non capitur hic. Alio modo sumitur magis communiter pro omni illo quod aduenit rei et est extra essentiam eius et intellectum. et hoc modo inferius dicitur accidere suo superiori. et istis duobus modis non sumitur hic accidens. Tertio modo accipitur accidens communiter pro illo quod est extraneum alteri inquantum stat sub aliquo tertio. et hoc modo non solum inferius accidit superiori: sed superius inferiori: vt si sortes capiatur sub isto attributo indiuiduum: homo accidit sorti: quia est sibi extrane-

us incõtum sorti cõuenit intentio indiuidui. homo .n. pti
differt cũ sorte: ĩõ p h̃ dr̃ sibi accñs: ⁊ p tali accidenti dr̃
ista diffinitio: ⁊ ab ipso sumitur fallatia accidentis.

Primo sciẽdum q in fallatia accidẽtis sp̃ tria req
runt. s. attributũ: res subtaꝝ accñs. Attri-
butum est maior extremitas que i premissis prio attribuit
medio. Res aũt subta est illud qd̃ pmo subiicit attributo
vel in actu vel in aptitudine. Accidens vo est illud qd̃ par
tim ɔuenit ⁊ ptim differt a re subta. ⁊ accidit sibi inquãtũ
stat sub tali attributo. vt h̃. sortes est idiuiduũ: hõ ẽ sortes
g̃ hõ ẽ indiuiduum. Indiuiduũ ẽ attributũ. sortes est res
subta: ⁊ hõ accidit sorti ea pte qua sortes stat sub isto attri
buto qd̃ cõuenit sorti incõtum differt ab hoie: ⁊ ide sumi
tur cãe hui⁹ fallatie. Cã apparẽtie ei⁹ ẽ ptialis ɔuenientia
accidẽtis cum re subta pp quã creditur q accñs ɔueniat
cũ re subta ea pte qua sibi ɔuenit attributũ. Cã falsitatis ẽ
diuersitas accidẽtis ⁊ rei subiecte vel ipsius medii qd̃ s̃m
diuersas rõnes ɔuenit cũ extremis. Et s̃m h̃. sic diffinit h̃
fallatia q est idoneitas decipiẽdi ɔueniẽs ex ptiali ɔueniẽ
tia accidentis cũ re subta q̃ tñ differunt s̃z diuersas rões
vñ semp cõmittit h̃ fallatia qñ pter ɔueniẽtiã duorum in
vno tertio s̃z diuersas rões credit ɔueniẽtia eoꝝ iter se aut
quando vnum negatur ab alio ea parte qua differt a suo
accidente. ⁊ propter hoc negatur de suo accidente.

Secundo sciendũ q hui⁹ fallatie. ponunt tres
modi. Pmu⁹ modus ẽ qñ accidẽs ẽ
iferius rei subiecte. ⁊ pp h̃ q pu3 attributũ rei subiecte attri
buitur iferiori ei⁹ s̃z quẽ h̃ paralogiz̃at. aial ẽ gen⁹: hõ est
aial. ergo hõ ẽ gen⁹: ibi gen⁹ attributũ ɔuenĩẽs aiali ea p
te qua differt ab hoie: ⁊ p h̃ ifert de hoie q accidit aiali vt
stat sub illo attributo. Et silr h̃ oẽ es ẽ nãle: statua ẽ es. g̃
statua ẽ nãlis naturale. n. ɔuẽit ei vt ẽ ens i actu ⁊ statua
sibi ɔuenit incõtũ ẽ in potẽtia ad figuram eius: ⁊ ita acci-
dit ei put stat sub illo attributo. Et silr h̃: hõ ẽ aial: equus
ẽ aial. g̃ equus est hõ: equ⁹ enĩ accidit aiali considerato vt
cõuẽit cũ hoie. Et silr hõ nõ ẽ idiuiduũ: sortes ẽ hõ. g̃ sor
tes non ẽ idiuiduũ. ibi indiuiduũ negat ab hoie ea pte q̃
differt a sorte. Et oẽs isti paralogismi soluunt negãdo cõ
sequentiã. qr nõ o3 q si aliquid dicat vel neget de supiori
ea pte q̃ differt ab inferiori. q pp h̃ neget vel affirmet de
iferiori: qr ibi mediũ ñ tenet sub eadẽ rõe i duab⁹ pmissis.

Tertio sciendum q scd̃s modus est qñ accñs ẽ su
pius rei subiecte: ⁊ ita q cõuenit iferiori ea
pte q̃ differt a superiori ifert de supiori: ut h̃ sortes ẽ idiui
duu3: hõ eñ sortes. g̃ hõ ẽ indiuiduum. Silr h̃: hõ ẽ spẽs
suba est hõ. g̃ suba est spẽs: ibi spẽs attribuitur hoi ea p
te qua differt a suba: ĩõ suba accidit hoi vt stat sub illo at
tributo. Et silr h̃: iste est monachus ⁊ est albus. ergo iste ẽ
monachus albus. albus. n. ẽ accidens supius accidẽtale
huic hoi: ⁊ differt ab ipso homie incõtum sibi iest h̃ attri-
butum monach⁹. vñ per hoc q iste hõ ponit albus s̃z se
infertur q sit albus s̃m habitu3. ⁊ sic cõsequentia non va
let. Et similiter h̃: iste canis ẽ pr̃ ⁊ ẽ tuus. ergo ẽ pr̃ tuus
⁊ ẽt in aliis arguendo a diuisis ad coniuncta. Et isti para
logismi soluũtur negando ɔñam: qr non o3 si aliquid ɔue
niat iferiori ea parte qua differt a suo superiori q ppterea
ɔueniat superiori: ⁊ non semper o3 q ad ɔmittendum istũ
modum sumatur illud quod simpliciter ẽ superius: s3 suf
cit q sit superius vel s̃m rem vel s̃m modum.

Quarto sciendũ q vltimus modus huius fallatie
ẽ qñ accñs ẽ ɔuertibile respectu rei subie:
vt h̃ risibile est ppriũ: homo est risibilis. ergo hõ ẽ ppri
um. vel sic: risibile est qualitas: homo est risibilis. g̃ hõ ẽ
qualitas. ibi propriũ conuenit vni conuertibilium ea par
te qua differt ab alio. ⁊ ppter hoc infert de alio. Et simi
liter h̃: hõ ẽ quoddã icõplexũ. animal rationale est homo
g̃ aial rationale est quoddã3 incõplexum. ibi aial rõnale
accidit homini vt stat sub hoc attributo incõplexũ qd̃ cõ-
uenit homini incõtu3 differt a sua diffinitiõe. ⁊ ppter hoc

infert de ipsa. Et soluuntur isti paralogismi negãdo con
sequentiã qr si aliqd affirmat vel negatur de uno cõuerti
bilium ea parte qua differt ab alio non o3 ppter hoc q af
firmetur uel negetur de alio. Et hec assignatio modorum
huius fallatie et accidentis ⁊ rei subiecte ponitur. s̃m pe
trum hispanum in magnis fallatiis ei⁹. l3 h̃ i textu pona
tur alia assignatio ipsoꝝ que h̃ i textu videri potest.

Contra predicta arguit pmo sic. nulla ẽ
fallatia substãtie: g̃ nul
la est fallatia accidẽtis per locũ a simili. g̃ contra predicta.
¶ Secundo sic: in omni syllogismo mediũ est i parte ide3
⁊ in parte diuersum cũ extremis. g̃ si accñs sit qd̃ est i pte
idem ⁊ in parte diuersum seqtur q in quolib3 syllogismo
erit accidens. qd̃ tñ est falsum. ¶ Tertio sic: illud qd̃ ẽ de
essentia rei non est accidẽs eius: omne supius est essentia i
ferioris. g̃ nullu3 supius accidit suo supiori. ¶ Quarto
sic. arguendo ex puris affirmatiuis in secunda figura cõ-
mittit fallatia accidẽtis ⁊ tñ iste modus nõ enumerat iter
istos modos. g̃ male assignatur. ¶ Quito sic. arguendo
a diuisis ad coniuncta est bona ɔña: ve p3 in scd̃o Pery-
armenias. g̃ a diuisis ad cõiuncta nõ est fallatia accñtis.

Ad argumenta. Ad pmũ dr̃. q hic nõ ca-
pit accñs: ve distinguit ɔ
subam: s3 capit p extremo vel nõ necessario: ĩõ nõ seqt q si
nulla sit fallatia sube q nulla sit fallatia accñtis. ¶ Ad
s̃m dr̃. q l3 in oĩ syllogismo mediũ ptim ɔueniat ⁊ pti dif
ferat ab extremis: tñ i bono syllogismo nõ accipit vt ɔue-
niens ⁊ differens ab ipsis: s3 in vtraq3 pmissaꝝ sub eadem
rõne tenet ⁊ extremitates in ipso vniunt sub eadẽ rõe ⁊ nõ
sub diuersis. alr nõ seqret vnio extremitatũ iter se. ¶ Ad
tertium dr̃. q l3 nullũ supi⁹ accidat simplr ⁊ absolute suo
inferiori: tñ bñ accidit sibi cõparatiue: qr respectu ad vnũ
tertiũ: qd̃ cõuenit inferiori put differt a superiori. ¶ Ad
quartũ. dr̃ q arguẽdo ex puris affirmatiuis in scd̃a figu
ra cõmittit pmus modus pus assignatus ⁊ medium ẽ res
subiecta ⁊ iferius ei⁹ sibi accidit vt stat sub maiori extremi
tate. ⁊ l3 tale mediũ nõ subiiciat actu maiori extremitati:
tñ subiicitur i aptitudie ⁊ efficit subiectũ ei⁹ reducẽdo ad p-
mã figurã cõuersione maioris. ¶ Ad qntũ dr̃. q arguen
do debite a diuisis ad cõiũcta vel ecõtra est bona ɔña: sed
nõ qñ arguit idebite. s3 tũc ɔmittit fallatia accñtis. Et ad
arguendũ debite a diuisis ad coniuncta reqritur pmo. q
pdicatoꝝ diuisorũ unũ sit potentiale ⁊ determinabile: reli
quum actuale ⁊ determinãs: scd̃o requirit qd̃ potẽtiale p
ponat actuali siue determinabile determinatõi. Et cõ ar-
guendo a coniunctis ad diuisa reqritur qd̃ in ɔiũctis vnũ
nõ sit determinatio pnans vel diminuẽs respectu: alterius
s3 ɔhẽs tñ: ĩõ nõ sequitur: ẽ bonus faber. ergo est bon⁹.

¶ Sequit de fallatia s̃m quid ad simpliciter. Di
ctum s̃m quid appellatur hic determinatio dimi
nuens de ratione vel de esse cui adiungit: vt cũ di
co homo mortuus. mortuum enim diminuit d rõ
ne hominis. Dictum simpliciter appellatur ali-
quid indiminutum: vt homo. Fallatia secundum
quid ad simplr est idoneitas decipiendi ɔueniẽs
ex apparenti consequentia dicti secundum qd ad
dictum simpliciter. Causa apparentie huius fal-
latie est conuenientia huius dicti quod est secũdũ
quid ad illud quod est simpliciter ⁊ ecõuerso. Cã
falsitatis est diuersitas significatorum. Fit autem
hec fallatia tot modis quot modis contingit ad-
dere alicui determinatiõem diminuentem. Pri
mo modo secundum parte3 in modo vt ille est ho
mo mortuus. ergo est homo: non sequitur: qr mor
tuum diminuit de rõne hominis. Et hic: ethyme

ra est ens opinabile. ergo est ens. non sequitur: qz opinabile diminuit de rõne huius quod est esse. Secundo modo fm partez integralem vt ethiops est albus secundũ dentes. ergo est albus: Tertio modo in his que sũt ad aliquid vt diuitie non sũt bone male vtenti. ergo non sunt bone ñ sequitur. licet enim diuitie cõparate ad aliquid non sint bone tamen: in se sũt bone: Quarto modo i his que secũdum locuz sunt: vt bonum est mactare patrez in triuallis: ergo bonuz est mactare patrem suum. Uel sic: bonuz est vti dieta in locis egrotatiuis: ergo bonum est vti dieta: Quinto modo in his que fiunt secũduz tempus: vt bonuz est ieiunare in quadragesima: ergo bonum est ieiunare: Uel sic expedit aliquem mederi quãdo egrotat: ergo expedit aliquem mederi. nõ sequit: qz licz expediat mederi scdz quid tamen simplr. ¶ Sciendũ autem ꝙ in oib⁹ istis inspiciendum est ad contradictionez: vt si aliquis respondens dicat ꝙ nõ expedit mederi: z opiniones assumat ꝙ expedit mederi qñ egrotat: nõ contradicit ei: sz stat in fallãtia secunduz quid ad simpliciter. ¶ Et sciendum ꝙ eadez est fallacia si ex eo qd est secũdum quid iferatur simpliciter z econuerso. z intelligendũ est ꝙ ista fallacia qñ sit ab esse secundũ quid vt in plurib⁹ fit affirmatiue: sed quando fit a dicto simpliciter vt in pluribus arguitur negatiue.

¶ Postq̃z auctor determinauit de fallatia accidentis: h consequenter determinat de fallatia secundũ quid ad simpliciter ratione cuius primo videndum est quid sit dictuz fm quid z dictum simpliciter. vnde dictum simpliciter est dictio sumpta sine determinatione diminuente: vt homo per se vel homo albus. z tale dictum dicitur dictum simpliciter h est pfectum z non diminutum. Sed dictum fm qd ẽ dictio sumpta cum determinatiõe ꝑuatiue aut diminuente: ut homo mortuus: z ex habitudine talis dicti fm quid ad dictum simpliciter sumitur vna fallatia spãlis: eo ꝙ ibi reperiuntur spãles cãe apparentie z defectus.

Primo sciendũ ẽ ꝙ causa apparentie huius fallatie ẽ apparens ꝯuenientia dicti fm qd ad dictum simpliciter: propter quam credimus qd talia conueniãt realiter z ꝙ vnuz cõtineatur sub alio: qd tñ falsuz est. Et ei⁹ cã defectus est diuersitas illoꝝ dictoꝝ: z fz hoc sic diffiniuntur hec fallatia ꝙ est idoneitas decipiẽdi ꝓueniens ex apparenti cõuenientia dicti fm qd ad dicti simplr z dz attendi ista cõuenientia non ex parte vocũ: qz tũc ista fallatia esset falsa in dictione. sed dz attendi ex parte significatoꝝ: fz qd hñt silr̃tudinẽ i re significata z analogiã suoruz significatoꝝ sic hõ pictus z hõ hñt quandã ꝓportionem inter se: ideo conuenienter ponitur illa fallatia inter fallatias extra dictionem.

Secundo sciẽdũ: ꝙ lz dicũ fm qd in quo ponit determinatio ꝯhens tñ. vt hõ albus faciat locuz dyalecticuz scilicet a parte i mõ ad suuz totuz tamen dictuz fm quid qd fit cuz determinatione ipropria que est diminuens vel priuans bene causat locũ sophisticuz. Et talis determinatio ipropria fit qnqz modis. quãdoqz. n. est absoluta: z quãdoqz respectiua: si ꝑmum hoc est dupl: vel determinat dictuz cui adiungit rõne totius priuãdo vel diminuẽdo rõnẽ eius: vt hõ pict⁹ vel ens opinabile. vel rõne ptis integralis sui subti: vt albũ fz dẽtes. Si sit respectiua sic est tripl: qz qdã sumit p relõnẽ ad aliqd correlatiuũ extrinsecũ: vt h. diuitie sũt male: male vtenti. alia respectu mẽsure q̃ ẽ loc⁹: vt bonũ ẽ interficere pꝛez in triuallis. Alia respectu ptis tpis qd est mensura successiua vt est ꝓicere merces in mari tpe tẽpestatis: z fm has quinqz determinationes improprias ponuntur quinqz modi huius fallacie.

Tertio sciendũ ꝙ prim⁹ modus huius fallacie ẽ arguendo fz ptẽ in mõ diminuentẽ: vt iste est hõ pictus. ergo est hõ. Secũdus modus fuit arguẽdo fm determinationẽ ptis integralis: vt ethiops est alb⁹ fz dentes. ergo est albus. z valz in accidentibus q̃ determinant sibi certã ptẽ integralẽ sui subti sicut cecitas determĩat sibi oculũ z simitas nasuz: z in accñtibus q̃ p indñaz in vna pte ex ꝯñti totũ inferunt vt infirmitas dentis denominat totum hoiem infirmũ: dum determinatio ptis non sit determinatio diminuens tñ accñtia q̃ indifferẽter conueniunt oib⁹ ptib⁹ z per inherentiam sunt in vna nõ ꝑñt denoiare totũ sicut albedo vel nigredo denoians suã ptez integralẽ ẽ determinatio diminuẽs in istis z facit istã fallatiã. Tertius modus fit arguẽdo cũ determinatiõe respectiua scã ad terminũ extrĩsecũ vt vinũ est malũ febricitãti. ergo est malũ. Quartus modus fit cũ determinatiõe impropie sũpta fz locũ: vt bonũ est interficere patrẽ i triuallis: ergo bonũ est interficere patrẽ. Quintus modus est arguẽdo fm determinationẽ tpis: vt bonũ est ieiunare in quadragesima. ergo bonũ est ieiunare. Et oẽs isti paralogismi soluunt negando ꝯñam: qz ex dicto fm quid non sequitur dictum simpliciter.

Quarto sciendum ꝙ in eisdẽ modis z in eadẽ fallatia põt argui ꝓcedẽdo a dicto simplr ad dcm fm qd. Cuius rõ est: qz vbicũqz repit eadẽ cã apparentie ibi est eadẽ fallacia. z ẽt idem modus: fz arguendo a dicto simplr ad dictũ fm qd est eadẽ cã apparẽtie sicut arguẽdo ecõtra: qz est eadez cõuenientia dicti simplr z fm qd. io illo mõ cõmittit ista fallacia z modi ꝑus positi vt arguendo sic. hic nõ est hõ. ergo nõ est hõ mortuus: vel nõ est aial: ergo nõ est aial pictũ: sz magis denoiat hec fallacia fz qd ad simplr q̃z ecõtra: qz arguẽdo a dicto fz qd arguit affirmatiue: sz arguẽdo a dicto simpliciter vt in pluribus arguitur negatiue per istam fallaciam: ideo magis denominatur a paralogismis qui fiunt ꝓcedendo a fm quid ad simpliciter.

Contra predicta argui ꝑmo sic hõ albus est dictũ sũptũ sine determinatione diminuente: z tñ non ẽ dictuz simpliciter. qz dictuz simplr ẽ qd sumitur sine additiõe: iuxta illud. Simpliciter dico qd sine addito dico ergo ꝯ diffinitionẽ dicti simplr. ¶ Scdo sic oẽ iferius z minus cõe ifert suũ superius z magis cõe: sz dcm fm qd est inferius ad dictuz simpliciter. ergo hñ infert ipsum ergo arguendo a fm qd ad simplr nõ cõmittitur fallatia. ¶ Tertio sic hñ sequitur. est homo mortuus. ergo est mortu⁹: z tñ arguitur a dicto fm quid penes primũ moduz huius fallatie ergo male assignatur ille modus. ¶ Quarto sic. ieiunare i quadragesima ẽ ieiunare simplr: nec illa determinatio tpis diminuit rõnez adiuncti. ergo ibi male assignat penes qntũ moduz. ¶ Quinto sic. a toto in modo ad suã partẽ: z ecõtra sunt plures loci dialectici. ergo a dicto fm qd z a dicto simpliciter debent sumi plures fallatie: z non vna tñ.

Ad argumenta Ad primũ dr̃ ꝙ si capiatur dcm simpliciter vt tantum valet sicut cõtracte vt sumit in loco a toto in mõ: sic homo albus non est dictum simpliciter: sed si capiatur dictum simpliciter prout simpliciter tantum valet sicut pfecte z non diminute sicut capitur in pñti passu sic homo albus est dictum simpliciter. ¶ Ad scdm dr̃. ꝙ licet dcm fm quid qd fit cũ determinatiõe contrahente tm̃ sit inferius ad dictum simpliciter. non tamen dictum fm qd qd fit cum determinatione diminuente vel priuãte: sz magis opponit dicto simpliciter. ¶ Ad tertiũ dr̃ ꝙ lz hõ mortu

us sit dictū sm qd respectu hois: qr mortuus diminuit de rōne hominis: tñ respectu mortui est dictū simplr: qr hō non diminuit de rōne mortui: ideo ibi nō arguit a dicto sz qd p istam fallaciam. ¶ Ad quartam dicitur. qp lz in quadragesima non diminuat de ratione huius: qd est ieiunat absolute. tamen hī diminuit respectu huius qp dico bonum: nō arguit cū determinatiōe diminuēte sm temp⁹. ¶ Ad quintum dicitur negando consequentiā: quia a toto i mō et a parte ei⁹ sunt diuerse virtutes pbatiue: et diuerse habitudines locales. ideo ibi sumuntur plures loci dyalectici: sed a dicto sm qd ad simpliciter et ecōtra. est tantum vna causa apparentie. ideo ibi non sunt plures loci sophistici nec est simile de ipsis.

¶ Elenchus ē syllogismus ꝯtradictionis vni⁹ et eiusdem: nō nois tm: nec etiā rei tm: sed nois et rei simul non synonimi: sed eiusdē: et ex his que data sunt de necessitate: non connumerato: eo qp ērat i principio ad idez sm idē similiter et in eodem tpe. Elenchus est syllogismus ꝯtradictionis. i. syllogismus concludens ꝯtradictoriam ꝑpōnis date a respondente. In diffinitione elenchi quedā ponuntur ratione syllogismi: vt ex his que data sūt ex necessitate accidere per quod remouetur fallatia accidentis. et ponitur non connumerato: eo qp erat in principio per quod remouetur petitio principij: ut postea patebit. Alia ponuntur rōne contradictionis: vt vnius et eiusdez idest vnius subiecti et predicati. Unde nisi esset idem subiectum et idez predicatum nō esset ꝯtradictio: vt ethiops ē niger: et ethiops non est niger secundum dentes: ex quo non est idem predicatum: ideo non est cōtradictio. Et similiter hic: nullus homo mortuus currit: et quidaz homo currit non est contradictio: quia non est ibi idem predicatum. Item secundum idez ad idem similiter et in eodem tpe ponuntur ratione cōtradictionis: et contra istas quattuor ptes peccat hec fallatia q̄ dicit ignorantia. elenchi scđm qp est vna de tredecim fallacijs. Alio modo accipit generaliter: et tunc sic diffinitur. Ignorantia elenchi est vnus defectus generalis ad quem reducunt omnes alie fallatie ostendendo quomodo peccat contra istas particulas: vt postea patebit. Iste enī pticule non nomis tm: nec res tm: sed nois et rei simul non synonimi: et sic de alijs ponunt ratione simili et ratione cōtradictionis: qr iste exigunt qp nomen sit vnum et res vna: et qp non sit nomen synonimū. Unde non est ibi contradictio: marcus currit et tullius nō currit. Nec est ibi syllogismus: ois gladi⁹ scindit: quoddam instrumentū est ensis ergo quodam instrumentum scindit. Fallatia ignorantie elenchi est idoneitas decipiendi proueniēs ex apparenti obseruatione particularum diffōnis elenchi que conueniunt ei ratione cōtradictionis tm: .s. ad idem scđm idē silr et ī eodem tpe. Causa apparentie huius fallatie est conuenientia dictorum secūdum quid ad dicta simpliciter. Causa falsitatis ē diuersitas eorūdē. Unde huius fallatie elēchi sunt quattuor modi. Primus modus est contra hanc pticulā ad idem vt duo sunt duplū vnius et nō sūt duplum trium: ergo sunt duplū et non duplum: et in vtraqz pmissarum nō sumit dupluz ad idem: et ideo nō sequitur. Scđus modus peccat cōtra illā particulā scđm idez: vt hoc est duplum illi scđm latitudinez: et nō scđm lōgitudinez: ergo est duplū et nō dupluz nō sequitur: qr duplum nō sumitur scđm idez: lz sumatur respectu eiusdem. Tertius modus peccat cōtra istā particulaz silr: vt homo est species: nullus hō est spēs: ergo idem est spēs et non species nō sequitur: qr ibi nō est cōtradictio in premissis qr ille terminus hō non sumitur silr: qr vna sumit ꝑ suis iferiorib⁹: in alia vero nō: sz ꝑ se toto: vel pro sua forma. Quart⁹ modus peccat cōtra hanc particulā in eodez tpe: vt manus mea est clausa in hoc instāti: et nō est clausa: in hoc instanti: ergo est clausa et non clausa: nō sequitur: qr non est in eodem tempore. Differt āt hec fallatia a fallatia sm ad simpliciter: qr in illa est processus ab vno sm quid sumpto ad vnū simpliciter sūptum vt hoc est duplum scđm longitudinem. ergo est duplum. in ista vero est processus a duobus scđm qđ sumptis ad duo sumpta simpliciter: vt hoc est duplum illi scđm lōgitudinez et non scđm latitudinem. ergo est duplū et nō duplū.

¶ Postqꝫ auctor determinauit supius de fallatia a sm qd ad simplr. Hic pñr agit de fallatia ignorantie elenchi rōne cuius diffinit elenchuz sic. Elenchus ē syllogism⁹ ꝯdictionis vnius et eiusdē nō nois tm: sed rei et nois simul non synonimi: sed eiusdē ex his q̄ data sūt de necessitate accidere nō cōnumerato eo qđ erat in principio. s. ad idē sz idem silr et in eodez tpe. In qua diffinitione ponit syllogismus loco generis. et ꝯdictionis ponit ad dr̄iam syllogismi non ꝯdicentis positioni rūdētis. et ponit vni⁹ et eiusdem non nois tm. sed nois et rei simul non synonimi: sed eiusdē tā rōne syllogismi qꝫ ꝯdictionis. Ad vtrūqz enī requiritur qp remaneant idē termini sm rez et vocē: et p hoc remouentur fallatie in dictiōe. Et ponit ex his q̄ data sunt de necessitate accidere rōne syllogismi in quo debet eē necessaria ꝯña: et per hoc pōt remoueri fallatia accñtis et cetere non habentes necessariam ꝯñtiam. deinde ponitur n̄ cōnumerato eo qđ erat in principio rōne ꝑbatiōis. qr elēchus est syllogismus ꝑbatiuus: et per hoc remouet petitio principij: deinde ponitur ad idem sm idē etc. rōne ꝯdictionis tm. qr ille conditiones reqrunt ad ꝯdictionem tm.

Primo sciendū qp aliter pōt diffiniri elench⁹ qđ ē syllogism⁹ dyalecticus ꝯclōm rūdētis ꝯdictoriꝰ: et sic ad elenchuz tria requirunt. s. necessaria illatio inquantum ē syllogism⁹ et sufficiens ꝑbatio ꝯclōnis inqꝫtum est dyalecticus. tertio formalis repugnantia sue conclusiōis ad cōpositionē rūdentis inquātum est ꝯdictoriꝰ. Ex quo patet quod elenchus vltra syllogismum addit ꝑbabilitatem et vltra sillogismum dyalecticum addit contradictionem. et ita contradictionem est vltima differētia formaliter cōstituens elenchū: et iō sicut syllogismus dyalectic⁹ se habet sicut inferius ad syllogismū i cōi. ita elenchus ad syllogismū dyalecticum. Et elenchus dr̄ ab en quod est in pro contra et lenchos quod est sumptio quasi sumptio contra dicta respondentis: et sicut talis elenchus se habet ad syllogismum dyalecticum ut inferius: ita elēchus sophisticus ad syllogismum sophisticum. et potest sic diffiniri. Elenchus sophistic⁹ est syllogismus sophisticus apparēter ꝯdictorius positiōi rūdentis.

Secundo sciendum: q ignorātia in cōi dr negatio scie cū aptitudine ad ipsaz: ⁊ diuiditur p ignorātiā pure negatiōis q̄ est pura carētia cognitiōis actualis ⁊ habitualis: sicut ē i pueris nondū cognoscētib⁹. Alia ē ignorātia praue dispōnis q̄ est qū aliquid falso apprehendit de re aliquo mō cognita: ⁊ ista diuidit qz q̄dā est ignorātia simplex q̄ est ignorantia pncipioz .s. qū pncipia falso apphēdunt simplici apprehēsione sine discursu. Alia est cōposita q̄ est falsa apphensio ꝯclusionis mediātediscursu: ⁊ dr cōposita: qz ibi multa simul cōcurrunt .s. ignorātia pncipioz ⁊ cōclusiōis. Ignorātia āt elēchi nō est ignorātia pure negatiōis: nec ignorātia cōposita: sed est ignorātia simplicis apphēsiōis: qz fit p ignorantiā alicui⁹ requisiti ad rōnez elenchi: ⁊ talis pōt capi dupli. vno mō gnāliter p quacūqz omissiōe cuiuslibz pticule idefferēter diffōnis elenchi si sumat hoc modo ignorantia elenchi nō est vna fallatia spālis: sed sic oēs fallatie ad ipsaz reducunt. Alio mō spāliter soluz p omissione alicui⁹ illaz q̄ttuor particulaz ad idez sm idez silr i codez tempore: ⁊ hoc modo ab ipsa sumitur fallatie ignorantie elenchi.

Tertio sciendum: q causa apparentie hui⁹ fallatie est apparēs obseruatio ꝯditionuz reqsitaz ad vnā ꝯdictionez: rōne cui⁹ credit q in antecedente paralogismi sit vera ꝯdictio: vbi tñ est apparens ꝯdictio tñ ⁊ per illaz apparentez ꝯdictionem i ꝯsequente ifert ꝯdictio simplr. Et ei⁹ cā defectus est omissio alicui⁹ illarum particulaz requirunt ad ꝯdictionez. Et p hoc sic diffinit hec fallatia q est idoneitas decipiendi proueniens ex apparente obseruatione particularum diffinitionis elenchi que sibi conueniunt ratione cōtradictionis: ⁊ lz quelibet fallatia peccat cōtra verum elenchuz: qz tamen ista formaliter ⁊ directe peccat cōtra cōtradictiōez que se hz vt vltima differentia ⁊ forma elenchi ideo magis denominatur hec fallatie ignorātia elenchi q̄z quelibet alia fallatia.

Quarto sciendū q hui⁹ fallatie quattuor sūt modi. Primus modus fit qñ nō arguitur ad idez: vt aer est supra terrā ⁊ non ē supra celuz: ergo est supra ⁊ nō supra. ꝯña nō valet: qz nō affirmat id est de aere cōparato ad idez. Secūdus modus est qñ nō arguitur sm idez: vt sortes videt sm oculuz ⁊ nō videt sm nasum g videt ⁊ nō videt: ꝯña nō valet: qz nō affirmat idez de codē sm idez in ante ⁊ ꝯñte. Terti⁹ modus fit omittendo istā particulā silr. vt ois hō est idiuiduuz hō nō est idiuiduuz g idez ē idiuiduuz ⁊ nō idiuiduuz: ꝯña nō valet: qz ibi hō nō tenet silr: qz in maiori tenet p suppositis: ⁊ in minori p nā cōi. Quart⁹ modus est dimittendo illā pticulā i eodez tpe: vt sortes leget cras: ⁊ nō leget post cras ergo leget ⁊ nō leget. nō sequit. qz ibi nō fit affirmatio ⁊ negatio in eodem tempore. Et sic patet quod isti quattuor modi sumuntur secundum illas quattuor conditiones in diffinione elenchi positas.

Contra predicta arguit pmo sic: cōtradictio nō ē syllogismus sz elenchus est ꝯdictio. vt dr in pmo elenchoz: ergo male dr q est syllogismus. ¶ Scdo sic. hec ē va ꝯdictio marcus currit: nulli⁹ non currit. cuz ille ppōnes repugnēt tā in vitate q̄z in falsitate. ergo ad elenchū ⁊ ꝯdictionē nō requirit vnitas rei ⁊ nois simul. ¶ Tertio sic. oēs fallatie reducunt ad ignorātiā elenchi. ergo male ponit fallatia spālis cuz sit cōis ad oēs alias. ¶ Quarto sic. ꝯdictorie non pñt fieri in eodem tempore. ergo ad ꝯdictionem non requiritur q affirmatio ⁊ negatio sint in eodez tempore. ¶ Quinto sic. ad cōtradictionez requiritur q sit affirmatio ⁊ negatio eiusdem de codē. ⁊ tamen non ponit hic aliquis modus peccās ꝯtra illā particulā cōtradictionis. g modi huius fallatie non sunt sufficienter enumerati.

Ad argumenta Ad pmū dr q si capiat ꝯdictio formalr p ipsa formali repugnātia ꝯdictorioz sic si ē syllogism⁹: sz si capiat māliter p ppōne ꝯdicēte vel p syllogismo ꝯdictorio rōne sue ꝯclusionis: sic ꝯdictio bñ est syllogism⁹ ⁊ sic capitur i pmo elenchoz. ¶ Ad scdm dr: q lz ibi sit ꝯdictio sz rē non tñ sm modū enūciandi: qz ibi non est eiusdē affirmatio ⁊ negatio eiusdē de codē. ¶ Ad tertiū dr: qd si capiatur ignorantia elenchi cōiter pro quacunqz ignorātia cuiuslibet pticule diffōnis elenchi: sic fallatia ignorantie elēchi ē cōis ad oēs alias fallatias: sz etiā si capiatur spālit p ignorantia vltimaruz quattuor pticularuz sicut hic accipitur sic est fallatia spālis: ⁊ hz distinctā cāz appentie ⁊ defectus a causis aliaz fallatiarū: vt posset pbari iductiue. ¶ Ad quartū dr: q licet due ꝯdictorie nō possint formari i eodem tpe: tñ bñ pñt formari p codē tpe affirmādo ⁊ negando idez de codē p cadē pte tpis. ¶ Ad qntuz dicitur q in fallatia ignorātie elenchi semp reqritur quod sit apparens ꝯdictio: qz inde sumitur sua causa appentie sz si remoueatur pma ꝯditio ꝯdictionis q̄ ē quod sit affirmatio ⁊ negatio eiusdē de codē ibi non esset apparens ꝯdictio. iō non pōitur hic aliqs modus ppter omissionez illi⁹ particule contradictionis.

¶ Petere id quod est in principio est quando conclusio que debet probari sumitur in premissis. Cum ergo idem sub eodem nomine non potest seipsum probare: vt homo currit ergo homo currit. in talibus enim non est petitio principij: sed talis argumentatio est ridiculosa: nec cadit sub arte: nec est petitio h⁹ quod est in pricipio. aliud est. n. petere principiū: ⁊ aliud est petere illō qō ē i principio: vt dicit. p. primo elenchoruz: quia petere pricipiū est qñ petit idē sub codē noie: vt hō currit. ergo hō currit. ⁊ isto modo nulla est fallatia qz non cōtinetur sub aliqua specie argumentationis: nec sm veritatē: nec secundū apparentiā: sed talis petitio principij peccat cōtra syllogismū simpliciter dcm. Sed petere illud quod ē in pricipio est qñ idē petit sub diuerso noie: vt aial rōnale currit. ergo hō currit. Uel sic: petere illud quod est in principio est qñ minus notū sumitur ad probationem magis noti. Cā apparentie huius fallacie ē apparens diuersitas ꝯclusionis a premissis. Causa falsitatis est identitas eorundē. Petitur autez illud qō est in principio quādoqz modis vt pz. viij. topi. Primo mō quando diffinitū petitur in diffinitione ⁊ econtra. vt si dubitaret vtruz hō currat vel nō currat: fiat argumentū: aial rationale currit. ergo homo currit: nulla est ibi pbatio: qz quādo vnū dubitatur necesse est alterum dubitari: ⁊ ita si sumatur vnum ad probandū aliud peccatū est. Secundus est quando particulare petitur in vniuersali: vt nullus homo currit. ergo nec sortes currit. Uel si aliquis debeat probare q oiuz cōtrarioruz eadem est disciplina: ⁊ assumat: oium oppositorum est eadem disciplina: ergo omnium contrariorum est cadē disciplina: hic petitur conclusio in premissis. Tertius modus est quando vniuersale petitur in particularibus. vt si aliquis debeat probare quod omnium oppositorum est eadem disciplina: ⁊ sumat illam: oium contrarioruz contrariorum: ⁊ sic de alijs est eadem disciplina

ergo oīu3 oppoſitorū ē eadē diſciplina. Uel ſic ſortes currit: plato currit z ſic de alijs: ergo oīs hō currit. Quartus modus ē qñ cōiūctū petit in diuiſis vel econtra: vt ſi aliqs debeat pbare q̄ medicina ē diſciplia ſani z egri: z dicat ſic arguēdo: medicina ē diſciplina ſani. z medicina eſt diſciplina egri: ergo medicina eſt diſciplina ſani z egri. Quintus modus ē quādo vnū relatiuoꝝ petit in alio: vt ſi quis d3 pbare q̄ ſortes ſit pater platōis: pbetur ſic plato eſt filius ſortis: ergo ſortes eſt pater platonis. non ſequit: q2 hoc aſſumit: qd eſt probandu3. Sciendū q̄ hec fallatia nō ipedit ſyllogiſmū inferēte3: ſ3 pbantē: z ita fallatia petitionis peccat cōtra ſyllogiſmū dyalecticū inq̄tū dyalecticus eſt.

Poſtq̄3 auctor determiauit d fallatia iguorantie elenchi. h̄ ꝯſr determinat de fallatia petitōis pncipij: rōne cuius pmo videdū ē qd ſit peter pncipiū z qd ſit petitio pncipij. vñ petitio i dyalecticis ē iterrogatio alicui⁹ pmiſſaꝝ ſyllogiſmi dyalectici: q2 dyalecticus l3 in ſyllogizādo aſſumat pmiſſas ad pbādū ꝯcluſionē: tñ aliqñ iterrogat d ſuis pmiſſis: rōe cui⁹ dicūt iterrogatiōes: z ñ ſit ita ꝓpe petitio d ꝯclone: q2 pmiſſis ꝯceſſis a i ſidēte pōt iferri cōclō ñ iterrogando ipſa3: z q2 i argumētatiōe cōclō ē pmū pncipium rōe cui⁹ ſit argumētatio: iō cū i tali argumētatōe petitur cōclō que d3 pbari ibi ē petitio pncipij. iō petitio pncipij ē qñ idē accipit ad pbandū ſeipm.

Primo ſciēdū: q2 ſm pbm ſcdo elēchoꝝ duplex ē petitio pncipij. ſ. ſtatiz z nō ſtati. Petitio pncipij ſtati eſt qñ idē ſub eodē noie ſumit ad pbādū ſeipſum: vt hō currit g hō currit: vl' idē ſub duob⁹ noib⁹ ſynonimis: vt marchus currit: g tulli⁹ currit: z talis petitio pncipij peccat ꝯ ſyllogiſmū ſimplr: q2 cōclō nō ē alia a premiſſis: z ñ ē ibi aliq̄ fallatia: cū idē nō hēat apparentiā ad pbādū ſeipſum. Alia ē petitio pncipij nō ſtati qñ idē ſub diuerſis noib⁹ ſumit ad pbādū ſeipſu3. Et talis ē qñ aña eſt eque ignotū vel ignoti⁹ cōſeqn̄te. vñ i petitione pncipij ſtatim ē ꝓpe petere pncipiū z i petitōe pncipij nō ſtati3 eſt petere id qd erat i pncipio: q2 aña eſt eque ignotū vel mi⁹ notū q̄3 cōſeqns. iō ſm ſuā noticiā cōtinet i cōſequēte z pōt pbari p cōſeqnēs. iō tūc ad pbādū ꝯña petit illd qd eſt in pncipio. ſ. aña: qd cōtinet i cōclōne. z et ſumit ꝯclō i tali aūte ad pbādū ſeipſam. Et ſm talē petitionē pncipij cōmittit hec fallatia.

Secundo ſciēdū: q2 cā appentie huius fallatie ē appens diuerſitas añtis z ꝯñtis rōne cui⁹ credit añs eē noti⁹ ꝯñte: z hec vtutē pbatiuā ꝯñtis cu3 ſit eque ignotu3 uel ignoti⁹ ꝯñte: z nō ſufficit q̄cunq3 diuerſitas añtis z ꝯñtis: ſ3 o3 q̄ ſit cu3 idētitate ipſoꝝ: z ē q̄ talis diuerſitas faciat apparētiā magis noti z min⁹ noti ex pte uois z rei: z q2 in noib⁹ ſynonimis nō ē appentia magis z min⁹ noti. iō in ipſis ñ reperit cā appentie: ſ3 cā falſitatis hui⁹ fallatie ē idētitas añtis z ꝯñtis: z ſ3 h ſic dicūt h fallatia: q̄ ē idoneitas decipiēdi pueniēs ex appenti diuerſitate ſm noticiā añtis cu3 ꝯñte: z peccat iſta fallatia non ꝯ illationē: q2 nō ipedit ſill3 ſimplr. ſ3 peccat ꝯ pbationem z ſyllogiſmum dyalecticum.

Tertio ſciēdu3: q̄ diffō dupl' cōſiderat. vno mō i q̄ntu3 icludit pncipia eēntialia diffiniti q̄ ſunt ꝓpa cā iherētie paſſiōis ad ipm diffinitu3. z h mō ab ipſa ſumit loc⁹ demōſtratiu⁹ z nō ſophiſticus. Alio mō cōſiderat in q̄ntum ſtat ſub itētione cōi diffōnis: z h dupl'r. vno mō reſpectu pdicatoꝝ q̄ notiori mō cōueniunt diffō in q̄3 diffinito: z ſic a diffinitione ſumit loc⁹ dyalecticus. Alio mō reſpectu pdicatoꝝ q̄ cōueniunt notiori mō ipſi diffinito q̄3 diffōni. z ſic a diffōne ſumitur petitio pncipij q2 ſic añs ē idē in re: z ē min⁹ notu3 ꝯñte. Et eodē mō arguendo a diffinito pōt argui reſpectu pdicatoꝝ q̄ notiori mō in ſunt diffinito vel reſpectu ipſoꝝ q̄ min⁹ nocte ſibi cōueniunt. z ſilr arguendo ab vl'i ad particularia vel ē3: z ſm hoc in iſtis pōt eē loc⁹ dyalecticus. aut petitio pncipij ſecundum diuerſas rationes.

Quarto ſciendu3 q̄ hui⁹ fallatie q̄ttuoꝝ ſūt modi. Prius mod⁹ ē qñ diffinitū petit i diffōne vel cōtra. ut aīal rōnale currit g hō currit. ibi enī diffinitu3 petit in diffōne. ſua z ecōtra arguēdo petitur diffinitio in diffinito. vnde pbatio non valz: q2 ſi vnu3 dubitetur z reliquū. Secundus modus ē qñ pticulare petit i vl'i z vle in pticulari. vt oīs hō currit. g ſor. currit: plato currit. z ſic de alijs. vel ē3. Tertius modus ē qñ ꝯiūctū petitur i diuiſis: vel diuiſa in cōiuncto. vt medicina eſt ſani et egri: ergo eſt ſani z eſt egri. Quartus modus ē qñ relatiuum petitur in ſuo correlatiuo: vt ſor. ē pr platonis: ergo plato eſt filius ſortis. Et ſoluendo iſtos paralogiſmos d3 negari aña cū ſit eque incertu3 aut magis q̄3 ꝯñs ipſi⁹ pñs negatu3: nec d3 ſimpliciter negari ꝯña quia cum ſit neceſſaria illatio in iſtis paralogiſmis. ſi cōcedit aña oportebit cōcedere cōſequēs: qd includit in ipſo: z ſi pōt dici q̄ ipſa nō eſt pbatiua cū negatiōe añtis. Et l3 in textu ponuīt q̄nq3 modi: q2 ſecundus modus diuiditur in duos ad maiorem declarationem: tñ ſufficienter enumerantur quattuor modi prius poſiti: q2 in ipſis continentur oēs modi arguendi huius fallatie:

Sed contra pcedieta arguitur pmo ſicut petitiōe pncipij ſumit idē ad pbādu3 ſeipſu3 ſ3 idē nō h3 apparētiā ad pbādū ſeipſū ergo in petitiōe pncipij nulla ē cā apparētie nec eſt fallatia. Scdo ſic. oīs paralogiſm⁹ peccat i materia vel in forma ſ3 paralogiſmi hui⁹ fallatie nō peccāt in forma: cum poſſint eſſe in mō z figura: nec in mā cū fiant ex pbabilibus ergo in ipſis nō eſt cā defectus. Tertio ſic ab eodē nō ſumit locus dialectic⁹ z ſophiſtic⁹. ſ3 a diffinitione z ſimiliter a toto in quātitate ſumunt loci dialectici g ab ipſis non ſumitur locus ſophiſticus: z ſic male ponūtur duo primi modi huius fallatie. Quarto ſic. arguēdo a diuiſis ad coniuncta eſt fallatia accñtis. ergo ibi nō eſt petitio principij: ꝯña tenet: q2 illi loci ſophiſtici ñ pñt eē in eodē argumēto. Quinto ſic: hic eſt petitio principij: albedo eſt ꝯria nigredini ergo ni nigredo eſt contraria albedini: z tamen non ſit in aliquo iſtorum quattuor modorum ergo inſufficienter aſſignantur.

Ad argumenta Ad primū dr̄ q̄ l3 idē ſm rem z voces ſimul nō habeat apparētiā ad pbādum ſeipſu3. tñ idē ſm rem z differēs ſm vocē z ratione bñ h3 apparētiam pbādi ſeipſū in quātū videt magis notu3 ſub vno nomine q̄3 ſub alio. Ad ſcdm dr̄ q̄ licet in paralogiſmis hui⁹ fallatie premiſſe ſunt ſm ſe pbabiles: nō tñ ſunt pbatiue cōcluſionis qd tñ requirit ad ſyllogiſmū pbatiuū requirit. n. q̄ habeat pmiſſas ſm ſe pbabiles z q̄ ille pmiſſe habeant virtutē pbandi cōcluſionē: ideo iſti paralogiſmi peccant in pbatione. Ad tertiū dr̄ q̄ ab eodē modo cōſiderato z reſpectu eiuſdem non ſumitur locus dialecticus z ſophiſticus. ſed bene ab eodem diuerſimode cōſiderato modo diffinitio diuerſimode cōſideratur vt ab ipſa ſumit loc⁹ dialecticus z ſophiſticus. z ſimiliter totu3 in quantitate. Ad quartū dicit q̄ arguēdo a diuiſis ad cōiuncta indebite ex parte illationis eſt fallatia accidētis: ex parte vo pbatiōis eſt fallatia petitionis pncipij. z hoc nō eſt incōueniens. ſ. q̄ in eodem paralogiſmo ſint plures fallatie ſm diuerſas rōes. Ad q̄ntu3 dicitur. q̄ cōmittit quartus modus z l3 albedo z nigredo ſub rōnib⁹ proprijs nō ſunt relatiua: tamen q̄tu3 ad intētiōes ꝯrioꝝ poſſunt dici relatiua ſm dicere: iō ibi vnū relatiuū petitur in alio.

De fallatia cōſequentis dicendu3 eſt: ſ3 cōſe-

quens sunt paralogismi: eo ꝙ credim⁹ ꝯñam cōuerti que nō cōuertit. Fallatia ꝯsequentis est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex apparentia ꝯseq̄ntie ꝯuerse q̄ nō conuertit. Causa apparētie hui⁹ fallatie est cōuenientia vni⁹ cōsequentie vere ad aliā nō verā. Causa falsitatis est diuersitas earūdem. Et sciendū ꝙ bene tenet argumentū a positione añtis ad positiōez cōsequentis. Hui⁹ fallatie tres sunt modi. Primus modus ē quādo arguitur a destructione añtis ad destructionez ꝯsequentis: vt si hō est aial est. ergo si hō non est aial n̄ ē. Uel a positiōe ꝯñtis: ad pōnē añtis vt si mel ē rubeū est: ergo si rubeū est mel est. Ad istuz enī modum rēducunt oēs parue argumentatiōes ab inferiori ad suplus destructiue. Uñ quotienscunqz fit ꝓcessus ab inferiori ad superius cum distributione superiorūz: vt ois hō currit: ergo omne aial currit. Ibi cōmittit ista fallatia: vt nullus hō currit: ergo nulluz animal currit. Secundus mod⁹ solet poni ab insufficienti iductione singularium: vt sortes est aial ⁊ ecōuerso: plato est aīal ⁊ ecōuerso: ergo ois hō est animal ⁊ ecōuerso. hic enumerantur oīa singularia illius ois homo⁹ est animal ⁊ non huius. omne animal est homo. q̄ significat per cōpositionem huius: qđ est ecōuerso ad hanc: omnis hō est animal. Tertius mod⁹ ꝓuenit a communiter accūtib⁹. Et dicūtur cōiter accūtia q̄ se aliqñ cōsequunt ⁊ aliquando nō. vt iste est cōpt⁹: ergo est adulter. Silr musa ⁊ poeta silr terminat sed musa est feminini generis: ergo ⁊ poeta: nō sequitur: qz identitas gñis ⁊ terminationis aliquādo se sequūt ⁊ aliqñ nō eo ꝙ nō est in oibus sz i aliquib⁹. Si aliquis dicat ꝙ i hoc vltimo tertio mō non tacet ecōuerso: vñ ibi nō est consequentia. dicendum est ꝙ ergo secundū quosdā sumitur cōseq̄ntia a cōiter accidentib⁹ ad cōseq̄ntiaz necessariā ⁊ probabilez. ⁊ in istis nō sumitur conseq̄ntia necessaria est probabilis. Taliter autem ordināt isti modi ab Aristotele isto modo ordinato.

¶ Postq̄z superius determinatū est de fallatia petitiōis principii hic ꝯsiter determinatur de fallatia ꝯsequentis rōne cuius primo diffinit auctor antecedens ⁊ ꝯñs dicens ꝙ añs est cathegorica vł ipothetica qua ꝯñs infert. Sz ꝯsequens est ꝯclusio que īfertur ex añte: ꝙ ꝓuenit ex eo ꝙ añs includitur actu vel itellectu in añte ideo simul sequitur ad ipsū añs ⁊ habitudo denominans illā sequelam vocatur ꝯñs: ⁊ diuiditur ꝑ ꝯñaz simplicem ⁊ ꝯsequētiam cōpositā. Simplex ē quando ex vno solo añte infertur vnum consequens. Sz ꝯña cōposita quattuor modis intelligit fieri. Primo modo quando facta aliqua ꝯña arguitur a positione añtis ad positionem consequentis. Secundo modo quando ir⁹ aliqua consequentia arguit a destructiōe ꝯñtis ad destructionē añtis: ⁊ istis duobus modis dbite fit ꝯña ꝯposita. Tertio mō qñ facta vī ꝯña arguit a dstructiōe añtis ad destructionē ꝯñtis. Quarto mō qñ arguit a pōne ꝯñtis ad positiōez añtis: ⁊ istis duobus modis nō valet ꝯña cōposita sed male conuertit cōsequētia ꝑus facta qz ꝯuertitur aliter quam deberet conuerti. et secundum hoc causatur fallatia consequentis.

Primo sciēdū: ꝙ cā apparentie hui⁹ fallatie ē apparēs ꝯuertibilitas ꝯñtis cum añte rōne cuius credit ꝙ bene ꝯuertat ꝯña q̄ tñ nō cōuertit. Sz cā defect⁹ est diuersitas ꝯñtis ⁊ añtis ꝓpter q̄z n̄ cōuertūtur inter se: ⁊ secundū h sic diffinit h fallatia ꝯñtis ꝙ ē idoneitas decipēdi ꝓueiēs ex appētie cōuertibilitate ꝯñtis cū añte: ⁊ semꝑ fit vt dicit Aristo. quando credim⁹ ꝯñaz conuerti q̄ tñ nō conuertit. Et q̄uis in hac fallatia repiant añs ⁊ cōseq̄ns magis dicit fallatia ꝯñtis q̄z añtis eo qđ in paralogismus huius fallatie semꝑ arguit equiualēter a positiōe ꝯsequentis ad positiōez añcedētis lz cū arguatur a negatione antecedentis ad negatiōez ꝯsequentis qz tamē illa negatio antecedētis se habet vt ꝯñs ad negationem ꝯsequentis ideo ibi igitur equiualenter a positione consequentis ad positionem antecedentis.

Secundo sciendum: ꝙ hui⁹ fallatie sūt tres modi. Prim⁹ est qñ arguit a destructione añcedentis ad destructionē ꝯñtis: vł a pōne ꝯseq̄ntis ad positionez añtis. Exemplum ꝑmi: si hō est aial ē. ḡ si nō est homo nō ē aial. nō sequit: qz ad negationē añtis nō sequit negatio cōsequentis ⁊ rō ē qz añs ē inferi⁹ ⁊ minus cōe. ꝯñs vō se hz vt superius ⁊ magis cōe mō destructo inferiori ⁊ minus cōi. nō opz destrui: superi⁹ ⁊ magis commune: qz illud potest manere in aliis inferioribus ei⁹. Exemplum secundi si pluit terra est madida. ergo si terra est madida pluit. nō sequit qz ad positionem cōsequentis quod est superius ⁊ magis commune: non sequitur positio antecedētis: quod est īferius ⁊ min⁹ cōmune.

Tertio sciendū ꝙ secūdus mod⁹ fit arguendo ab īsufficienti nūero singularium: vt hic. sor. currit: plato currit ⁊ ḡ ois hō currit. vel sic. sor. est animal ⁊ ecōuerso plato est animal ⁊ ecōuerso: ⁊ sic est ꝺ aliis ergo ois hō est animal ⁊ ecōuerso: nō sequit: qz lz enūerentur sufficienter oēs singulares illius vlis omnis hō ē animal nō tamen isti⁹. oē animal est hō; q̄ tñ intelligitur cū dicit ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc si conuersio dicat conuersionē simplicem: qz si diceret cōuersionē ꝑ accidens bene sequeretur qz hec esset vā ois hō est aial ⁊ ecōuerso aliqđ aial ē hō. qz tū analogū ꝑ se positum stat ꝓ famosiori significato nō ecōuerso magis tenet vt dicit ꝯuersiōez simplicē.

Quarto sciendum ꝙ tertius mod⁹ fit arguendo a ꝯmuniter accūtibus q̄ ꝯtingēter se cōsequūt i aliquo subiecto non tamen de necessitate se consequūtur vt hic. sor. est magn⁹ ergo sortes est fortis vł sor. est pulcer. ergo sortes: est bonus: nō sequitur ꝙ lz talia accidentia qñqz sese cōsequantur in aliquo sbto. nō tamen ꝺ necessitate se consequūt semꝑ. ⁊ lz in isto mō arguendi ⁊ in ꝑcedenti nō conuertat aliqua ꝯña actualiter ꝓposita tamen sbintelligitur vna iplicite q̄ ꝯuertit i istis modis. Et istorū modoꝝ sic potest haberi sufficientia qz in fallatia ꝯñtis sumit cā apparentie ex apparenti ꝯuertibilitate ꝯñtis ⁊ añtis: vel ergo illa cōuertibilitas est apparēs rōe ꝯñtia facte: ⁊ sic est ꝑmus modus: vł ꝓpter habitudinem terminorūz: ⁊ hoc dupli: vel sumit ex habitudie singularium ad vlē: ⁊ sic ē secund⁹ mod⁹: vel ex cōuenientia añtiuz q̄ ꝯtigēter ꝯueniūt in eodē sbo: ⁊ sic est tertius modus.

Sed contra predicta arguitur primo sic. cōuersio est passio propositionis. ergo soli propositioni cōuenit: quare ista fallatia non fit per hoc quod aliqua consequentia conuertatur. ¶ Secundo sic: consequens actu ⁊ intellectu includitur in añcedente: ergo destructo antecedente destruitur consequēs ⁊ sic valet consequentia a destructione antecedentis ad ꝺstructionem consequentis. ¶ Tertio sic posito posteriori necessario ponitur prius sed consequens posterius est añte. ergo posito consequente necessario ponitur antecedēns qđ est contra primū modū huius fallatie. ¶ Quarto sic singularia alicuius vlis nō sufficienter enumerata

sequuntur sunt vl.:ergo arguendo ab in sufficienti numero singularium arguit a positione cōsequentis ad positionē antecedentis: et p consequēs scdus modus nō distinguit a primo. ¶ Quinto sic:arguendo a cōiter accidentibus est bonus loc⁹ dialecticus: ergo sic arguendo non sumit tertius modus huius fallacie.

Ad argumenta.

Ad primum dicitur: q si capiat ɔuersio put ē mutatio pdicati i subiectū et cō:sic est passio ꝓpōnis sibi soli cōueniens. si capiatur p mutatione añcedētis in ɔsequēs et ecōtra:sic nō est passio ꝓpositionis sed passio ɔsequētie et hoc mō ɔsia bene ɔuertitur. ¶ Ad secundū dicit:q destructo antecedente bene destruit cōsequens p ratiō, fm eē q habet in tali antecedente:sz nō destruit vl̄i et secūduz se totū:q2 potest manere in aliis:ideo ex destructōe antecedentis non pōt inferri destructio ɔñtis. ¶ Ad tertiū dicitur:q licet secūdum illationem ɔsequens sit posteri⁹ āteceden te:tñ fz naturā et ambitū cōicatis ɔñs est prius añcedente. ¶ Ad quartū dr.qd lz i ſo modo arguatur a positione cōsequentis ad positōem añcedentis:tñ ibi nō sumit cā apparentie ɔuertibilitatis i ɔne cōsequētie pus facte sicut i pmo mō. ¶ Ad qntū dr:qd arguēdo a cōiter accidentibus q se necessario cōsequuntur bene est locus dialecticus:sed arguendo ab his q contigenter se cōsequunt: sic ē tertius modus huius fallacie.

¶ Sequitur de fallacia fm nō causam vt causam. Ad cuius euidentiam sciendum q duplex est similis.s. ostensiu⁹ et ad impossibile. Ostēsiu⁹ est q hz vnā solam conclusionem. Sillogism⁹ vo ad ipossibile est qñ aliqs sillogistice ducit ad ipossibile et pp hoc interimitur aliq pmissarū q erat cā illius impossibilis. Unde iste sillogism⁹ semp habet duas cōclusiões: vt cū dicit: ē ne hō asin⁹ hoc ɔcesso. Cōtra:null⁹ asinus ē aial rationale mortale. hō est asinus:ergo hō non est aial rationale mortale:sed hoc impossibile: ergo et ista: hō ē asinus et iste sillogismus est in qrto mō figure. Sciēdum ē eni q nō causa vt causa semp sit i sillogismo ad ipossibille. Fallacia aūt fm nō cāz vt cāz fit quando non causa ponit vt causa: et ppter hoc apparet sequi ipossibile: et illud quod apparet esse causa interimitur: vt si queratur: est ne brunellus hō: quo cōcesso nullus asinus est animal rationale mortale: sed hō est asinus et brunellus est homo ergo homo non est animal rationale: hoc aūt est impossibile: ergo brunellus non ē hō. In hac eni dicta argumentatione nō est causa vt causa: q2 interimitur id quod apparet eē cā et nō ē.s. brunell⁹ est homo. Causa apparentie est conueniētia hui⁹ quod apparet eē cā et nō est cuz eo quod est causa. Causa falsitatis ē diuersitas eorundē. tale enim exemplum ponit Aristoteles hui⁹ fallatie: vt querendo sic: sūt ne anima et vita idem: quo cōcesso. Contra mors et vita sunt cōtraria: sed mors ē corruptio: ergo vita generatio: et per consequens viuere et generari: sed hoc est ipossibile: q2 quicqd viuit non generatur sed generatum est: ergo aia et vita sunt idem. Hec conclusio peccat secundū fallaciam secundum nō causā: vt cāz q2 ex hoc eni q anima et vita sunt idem non sequit impossibile: et ita nō debet interimi: sed ista. mors et vita sunt contraria: q2 in omnibus his id quod nō est causa apparet esse causa: quia cōmunicat in terminis cū aliquibus propositionibus ex quibus sequitur impossibile. Ex istis patet quod ista fallacia non fit sillogismo ostēsiuo: vt omnis homo currit: sortes est homo: et sol est in cancro: ergo sortes currit. hec non est fallacia non cause vt cause: quia hec propositio: sol est in cancro. nō ē causa neqz apparet esse causa sicut apparet in sillogismo ad impossibile.

¶ Postqz auctor dterminauit de fallatia ɔsequentis: hic determinat de fallatia fz nō causaz ut cām. et quia ista fallatia non fit in sillogismo ostēsiuo. sz in sillogismo ad ipossibile. io anteqz auctor ostendat causas huius fallatie premittit vnā diuisionē sillogismi dicēs. q sillogismus diuidit per sillogismuz ostēsiuuz: et ad impossibile. et dicit sillogism⁹ ostensiuus q vnico pcessu ex duabus premissis infert suā ɔclusionē. Sz sills ad ipossibile est q ex duabus premissis vna manifeste va et alia māifeste falsa ifert vnuz manifeste falsuz: pp cuius falsitatem interimitur aliqua premissaruz: et sic ibi sunt plures processus et ē plures ɔclusiones: et fm hoc differunt multipliciter sillis ostensiu⁹: et ad impossibile: q2 in sillogismo ad impossibile sunt plures pcessus et plures cōclusiones. in alio vo est tm̄ vnus pcessus et vna conclusio. Et q2 sillogismus ostēsiuus pōt esse taz ex veris qz ex falsis. sed sillogismus ad ipossibile sp habet aliquaz pmissaz falsam. aliter nunqz cōcluderet falsum. vt hic: omne animal est asinus. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus: ɔclusio ē falsa. ergo aliqua premissarum. nō minor. ergo maior. et fm talem processum quādo interimitur aliqua premissarum cōmittitur presens fallatia.

Primo sciendū qđ premissa cā est que necessario facit ad illationem cōclusionis: et qua remota n ō amplius sequtur cōclusio in tali mō arguēdi. Et p oppositū pmissa nō causa est q conuenit in subiecto vel predicato cū aliqua premissarū i sillogismi: q numerata cuz aliis nullo mō facit ad illationē cōclusionis: et ipsa posita vel remota nihilominus ex aliis premissis i tali modo arguendi sequitur conclusio: vt hic ois. asinus est rudibilis. oē aial ē asinus: oīs hō ē aial. ergo ois hō ē asinus. alla ꝓpositio ois asinus ē rudibilis. ex pte sui subiecti ɔuenit cū maiore et adhuc ipsa remota codē modo sequeretur cōclusio. Ex quo patet q ad nō cām vt cām duo requiruntur. Primo q talis premissa nō sit cā cōclusiōis. Secūdo qđ habeat appaentiā cause, ppter hoc qđ cōuenit cū aliis pmissis: adeo si i sillogismo ponatur aliqua premissa nō causa que nō cōuenit i subiecto vel predicato cū aliqua premissarū ibi non erit, nō cā vt cā: lz ibi ponatur sit nō propter hoc accidere falsum.

Secundo sciendum qđ cā appaētie huius fallatie est cōuenientia premisse nō cāe cum premissa causa in subiecto vel predicato: propter quā credimus quod sicut premissa causa facit ad illatōem conclusionis false: ita premissa non cā inferat talem conclusionem. et propter hoc debeat interimi. Et eius causa defectus est diuersitas premisse non cause ab aliis. Et secundum hoc sic diffinitur hec fallatia quod est idoneitas decipiendi prouenens ex appaenti conuenientia premisse non cause cum premissa causa. Ex quibus appaet q hic non committitur fallatia non cause ut cause: sol est in cancro: omne animal ē asinus. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. et non nisi ista. Sol est in cancro. illa enim premissa non causa non conuenit i subiecto uel predicato cuz aliis pmissis: io ibi non ē causa appētie huius fallatie.

Tertio sciendum q̄ hec fallacia sicut dictū ē prius semper i syllogismo ad impossibile habet fieri. Cuius ratio est. q: hec fallacia cōmittitur qñ ex falsitate ꝯclusiōis fit male regressus ad interimendū aliquā ꝑmissarum. q: interimitē vna premissa que non erat causa falsitatis conclusionis: sed talis regressus a falsitate cōclusionis ad interimendū aliquam premissaꝝ solum fit i syllogismo ad impossibile: ꝛ non in syllogismo ostensiuo: ideo ista fallacia tm̄ fit in syllogismo ad impossibile: ideo dicit Aristo. in secundo ꝑrioꝝ: q̄ semper in syllogismo ad impossibile supfluit vna pmissa que nullo mō facit ad illationē conclusiōis: ꝛ per hoc differt hec fallacia ab omnib⁹ alijs. ꝗ etiam per suas causas apparentie ꝛ defect⁹.

Quarto sciendum: q̄ huius fallatie possunt assignari duo modi. Primus modus ē qñ premissa non ex parte subiecti: conuenit cum premissa cā: vt hic omnis asinus est rudibilis: omne animal est asin⁹: omnis homo est animal: ergo omnis homo est asinus cōclusio est falsa: ergo aliqua est ꝑmissaꝝ ꝛ non nisi ista: oīs asinus est rudibilis: vnde male fit regressus a falsitate cōclusionis: cum falsitas conclusionis ibi veniat ex parte huius propositionis: omne animal est asinus. Secūdus modus prouenit ex conuenientia premisse non cause in predicato cum premissa causa: vt omne animal est asinus: omnis equus est animal: omnis homo ē animal: ergo omnis homo est asinus: conclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ꝛ non nisi ista: omnis equus est animal.

Sed cōtra predicta arguitur ꝑmo sic: omnis syllogismus est ostensiuus: quia ostendit aliquam conclusionem: ergo syllogismus ad impossibile est ostēsiuus: quare diuisio illa est insufficiēs. ¶ Secundo sic. in omni fallacia est non causa vt causa. cū i qualibet antecedens videatur esse causa ꝯsequentis. ꝫ tm̄ non sit. ergo ꝑm non causam vt causam nō sumitur aliqua specialis fallacia. ¶ Tertio sic. sicut se habent ens ꝛ nō ens. ita causa ꝛ non causa. sed ens ꝛ non ens nullo modo conueniunt. ꝗ nec cā ꝛ nō cā. quare causa apparentie hui⁹ fallacie non est conuenientia non cause cum causa. ¶ Quarto sic. bonus syllogismus simpliciter ꝛ fallacia non possūt esse simul in eodem. sed vbi est nō causa vt causa ibi ē bonus syllogismus simpliciter. ergo ibi nō est fallacia ex cōuenientia non cause ꝛ cause. ¶ Quinto sic. ista fallacia ꝑuenit ex parte premisse non cause. sed illa semper ponitur in primo discursu syllogismi ad impossibile. qui est ostensiuus. ergo in illo cōmittitur ista fallacia.

Ad argumenta Ad primum istorum dr̄ q̄ licet sillogismus ad impossibile ꝑm primum processū eius sit ostensiuus: nō tm̄ ꝑm totū eius processū: q: ille ꝓcessus ꝑmus finaliter ordinatur ad interimēdū aliquā premissarū eius ex falsitate cōclusionis. ¶ Ad secūdū dicitr: q̄ si nō capiatr cā vl cā generaliter pro omni illo qd̄ hꝫ modū nō cause vl cause: sic in qlibet fallacia reperitr nō causa vt causa: sed si capiatr spālier sicut prius diffinita est sic solū reperitr in ista fallacia. ¶ Ad tertiū dicitur: q̄ l3 causa ꝛ non causa formaliter accepte q̄tum ad istas intentiones non conueniant inter se tamen materialiter capte pro premissis simul bene possunt conuenire in subiecto vel predicato. ¶ Ad quartum dicitur: q̄ ista fallacia non cōmittitur in primo processu sillogismi ad impossibile: sed in vltima illatione quando interimitur premissa que non debet interimi: ꝛ sic ꝑm diuersa est ibi syllogismus ꝛ fallacia. ¶ Ad quintū dr̄: q̄ l3 premissa non causa ponatur in primo processu sillogismi ad impossibile: ꝛ ibi sit causa apparentie huius fallacie. tamen ibi non cōmittitur defectus nisi in vltimo ꝓcessu destruendo premissam que nō est causa cōclusionis: et ꝑm illū ꝓcessū talis sillogismus dicitur ad impossibile.

¶ Propositio plures est illa in qua plura predicantur de pluribus: vel plura de vno: vel vnū de pluribus: vt sortes currit ꝛ disputat. vel sic: est ne hic vel hic hō demonstrato sorte ꝛ brunello: vel sortes ꝛ plato currunt ꝛ disputant. Propositio vna autem est in qua vnum predicatur de vno ꝛ hoc quadrupliciter: siue vnum numero: vt homo est risibilis: siue vnum specie: vt sortes est homo. siue vnum genere: vt sortes est animal. siue vnum ꝑm prius ꝛ posterius vt homo est ens: animal est sanum: siue predicantur plura ex quibus fit vnum: vt homo est animal rationale mortale Secundum plures interrogationes fiunt paralogismi quando ad interrogationes plures datur vna respōsio. Causa apparentie huius fallacie est vnitas interrogationis complexe. ¶ Causa falsitatis est pluralitas ipsius. Duo sunt mōi huius fallacie. Primus modus est quando plura in singulari numero subijciuntur: vel predicātur: vt hic: est ne hic ꝛ hic homo: demonstrato sorte ꝛ brunello. si dicatur sic: ergo brunellus est homo. si non. ergo sortes non est homo. Non enim bene respondit quando fecit responsionem vnaꝫ ad interrogationem plures: sed debet respōdere verum est pro vno ꝛ falsum est pro alio. Secundus modus ē quando plura in plurali numero subijciuntur vel predicantur: vt sunt ne ista bona vel non bona: demonstratis bono ꝛ non bono. si dicit bona. ergo bonum est malum. si non bona. ergo bonum non est bonum: debuisset enī respondere bonum est bonum: ꝛ malum est malum. Si autem concedat aliquis homo dari diffinitiōes simili modo in singulari ꝛ in plurali: vt cecuꝫ ē aptum natuꝫ videre ꝛ nō videt: ꝛ ceca sunt apta nata videre ꝛ non vident: nō effugiet redargutioneꝫ demonstrato vno ceco ꝛ altero vidente: ꝛ dicatur sic: sunt ne illa ceca. si ceca. ergo illud est cecū demonstrato vno vidente. non enim dicebat illum esse cecum ꝛ illum esse videntem: sed dabat vnā responsionem eo q̄ concessit q̄ silis daretur diffinitio in singulari numero ꝛ ī plurali.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de fallacia ꝑm nō causaꝫ vt causam. Hic consequenter determinat de fallacia ꝑm plures interrogationes vt vnam. Et ad ostendendum qd̄ sit interrogatio plures ipsam primo sic diffinit. Propositio plures est in qua predicantur plura de vno vel vnuꝫ de pluribus vel plura de pluribus. Exemplum primi: vt sor. currit ꝛ mouetr. Exēplum scdi. vt sortes ꝛ plato currunt. Exemplum tertii. vt sortes ꝛ plato currunt ꝛ disputant. Et dicitr talis ꝓpositio plures q: designātur plures habitudines cōpositionis predicati cum subiecto: ꝛ illa ꝓpositio non hꝫ tm̄ vnum significatum: sed plura. Et ꝑ oppositum ꝓpositio vna est in qua predicatur vnum de vno siue illud sit vnum in numero: vt sor. est iste hō: siue sit vnū in specie. vt sor. est homo. siue vnum in genere: vt sortes ē animal: siue vnum in analogia vt sortes est ens. Et quandoqꝫ ponuntur plures dictiones que se hñt vt determinatio ꝛ determinabile ꝛ faciunt vnū in numero: ꝛ tūc ꝓpō est vna simplir: vt sortes est hō albus: ꝛ sortes est aial rōnale:

Primo sciēdū q̄ enūciatio ꝓpō ꝛ iterrogatio sūt idē ꝑm rē: l3 rōne differant: q: dr̄ enūcia

tio vt est significatiua veri vel falsi absolute: ⁊ ꝓpositio vt est alterius ostensiua. ⁊ ponitur ꝓ alio. s. ꝓ conclusione inferenda. Sꝫ vꝫ interrogatio ꝓ q̄sito sumit cū signo interrogatiuo. ⁊ q: sunt idem realiter ꝓpō ⁊ interrogatio. ideo sicut aliqua est ꝓpō vna ⁊ aliqua plures. ita etiā est q̄dā interrogatio vna in qua interrogatur vnū de vno. ⁊ q̄dā interrogatio plures in qua interrogant plura de vno: vel vnū de pluribus: vel plura de pluribus dupliciter tñ p̄t fieri interrogatio plures: vno mō ꝑm significata tm̄: vt dicēdo utrū canis currit. ⁊ talis interrogatio plures causat equocationē vel amphibologiā. Alia aūt ē interrogatio plures ꝑm voces ⁊ significata simul: ut ē ne sor. ⁊ brunell⁹ hō: ⁊ illa cāt istā fallaciā: ⁊ de tali ē h̄ ad ꝓpositū.

Secundo sciēdū q̄ causa apparētie hui⁹ fallacie est ꝯuenientia interrogatōis plures ad interrogationē vnā. Rōne cui⁹ credim⁹ q̄ sicut ad interrogationē vnā dat tm̄ vna r̄nsio q̄ etiā ad interrogationē plures sit tm̄ dāda vna r̄nsio: ⁊ nō dꝫ attēdi ista cōueniētia solū ex parte vocis: sꝫ etiā ex p̄te rer̄ interrogatar̄ q̄ in interrogatione plures accipiūtur ꝑ modū vni⁹. Sed cā defectus huius fallacie ē diuersitas interrogatorū ⁊ significatorū interrogationis plures: ⁊ ꝑm hoc sic diffinitur h̄ fallacia q̄ ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex cōuenientia interrogationis plures ad interrogationē vnam.

Tertio sciendū q̄ hui⁹ fallacie sunt duo modi. primus ē qñ in interrogatione plures plurali singulari numero subiciuntur vel p̄dicātur. vt si queraꝶ. est ne sor. ⁊ brunellus hō: si detꝶ vna r̄nsio affirmatiua tūc inferꝶ q̄ brunellus est hō: ⁊ si negatiua tūc inferꝶ q̄ brunellus est hō: ⁊ si negatiua tūc inferꝶ q̄ sor. nō est hō. Secundus modus est qñ in tali interrogatiōe plura subiciuntur vel predicantur i plurali numero: vt demonstrato vno ceco ⁊ vno vidente si queraꝶ utrū isti duo sūt ceci vl' videntes. si dicatur q̄ sic tūc infertur. ğ cecus ē videns. si dicaꝶ q̄ nō: tūc īfertur. ğ videns nō videt. Et ita si respondens det vnicā r̄nsionē semꝑ ducetur ad aliq̄ʒ methan vere vl' apparēter. vn̄ nō dꝫ dari vnica r̄nsio: sꝫ plēs dicendo de demūstrato ceco q̄ ipse nō videt ⁊ demūstrato vidēte q̄ videt.

Quarto sciendū q̄ ista fallacia ꝑ prius causat deceptionem interrogando ꝓpositiones plures q̄ʒ paralogizando: q: ibi fit deceptio respondentis qñ ad interrogationē plures dat solūmō vnicaʒ r̄nsionē ⁊ si nō detꝶ vnā respōsionē nō potest ꝑalogizari ꝑm paralogismos hui⁹ fallacie q̄uis illa r̄nsio nō sit de eēntia hui⁹ fallacie vl' paralogismor̄: sꝫ est cā sine qua nō fieret deceptio. Et qñ r̄ndens ad talem interrogationē dat vnā r̄nsionem pōt duci vere vl' apparente ad incōueniēs: q: interrogatio plēs est vera ꝑ vtraq̄ʒ p̄te: vl' falsa ꝑ vtraq̄ʒ p̄te vl' vera ꝑ vna ⁊ falsa ꝑ alia. si sit vera ꝑ vtraq̄ʒ p̄te: tūc si r̄ndēs respondet negatiue potest duci vere ad redarguitionem: ⁊ si affirmatiue ducetur apparenter ad icōueniēs: q: videbitur ignorare multiplicitatē interrogator̄. si sit falsa ꝑ vtraq̄ʒ parte sic fit ecōuerso. ⁊ si in parte vera ⁊ ī p̄te falsa: tūc si r̄ndēs det vnā r̄nsionē affirmatiue concedit equalenter vnā copulatiuā cui⁹ altera ps est falsa: ⁊ sic vere ducitur ad redarguationem. ⁊ si det vnā responsionem negatiue: tunc negat equiualenter vnaʒ copulatiuam: cuius altera pars est vera: ⁊ sic ducetur apparēter tm̄ ad conueniens.

Contra predicta arguiꝶ p̄mo sic. i ista. ōis hō currit p̄dicaꝶ vnū d̄ pluribus: ⁊ ibi nō est ꝓpō plēs. ğ ꝫ diffinitiōeʒ ei⁹. ¶ Secundo sic. ista. sor. currit ⁊ plato disputat. ē vna copulatiua. ğ est ꝓpō ꝯiunctione vna. ⁊ p ꝯñs male dem̄ est q̄ sit ꝓpositio plēs. ¶ Tertio sic. i ista sor. ē hō ⁊ asin⁹ p̄dicaꝶ vnū igr̄ d̄ vno: ⁊ tñ ibi nō ē ꝓpō vna ğ ꝯtra diffinitiōeʒ. ¶ Quarto sic. q̄cūq̄ʒ sūt plura sunt in plurali numero ğ plura nunq̄ʒ subiciunꝶ in singulari numero nec predicantur. ⁊ per ꝯñs male ponitur p̄mus mod⁹ huius fallacie. ¶ Quinto sic. tot sūt modi h⁹ fallacie quot modis fit interrogatio plures: sꝫ interogatio plures fit trib⁹ modis. vt pꝫ ex diffōne eius. ğ male ponunꝶ tantum duo modi huius fallacie.

Ad argumenta. ¶ Ad primum dicitꝶ. q̄ in ista. omnis homo currit. p̄dicatur vnum de pluribus acceptis ꝑ modū vni⁹: q: homo ibi tenetur pro omnibus p̄ticularibus: hominib⁹ in q̄ntuʒ ꝯtineꝶ s̄b suo significato cōi q̄d ē hūanitas: sꝫ ibi nō p̄dicatur vnum de plurib⁹ acceptis ꝑ modū plurium vn̄ illud q̄ s̄biciꝶ ibi est vnum. lꝫ supposita pro q̄b⁹ teneꝶ sint diuisa. Ad secundum dꝫ. q̄ lꝫ copulatiua sit aliq̄ mō vna. s. cōiunctione. ⁊ secundūʒ quid. est tamen simpliciter plures: q: affirmat plures cathegoricas sil' quarum vna potest esse vera ⁊ alia falsa. ⁊ simili modo est d̄ conditionali ⁊ disiunctiua. ¶ Ad tertium dicitur. q̄ licet homo ⁊ asinus sint unum in genere: tamen in illa ꝓpositione. sor. est homo ⁊ asinus non. enumerantur ꝑ modum vnius in genere sed per modum diuersorum in specie. ideo ibi est propositio plēs. ¶ Ad quartum istorū dicitur. q̄ si capiatur numerus plural' vt est passio rerum: quecunq̄ʒ sūt plura sunt in plurali numero: sꝫ si capiatur vt est passio terminorum singularium ⁊ est vnus modus significandi: sic plura p̄nt accipi in singulari numero ⁊ non semꝑ i plurali. ¶ Ad quintum istorum argumentorum dicitur. q̄ lꝫ i speciali possint eē tres modi huius fallacie vl' etiam plures trib⁹: tñ in generali sunt tm̄ illi duo modi p̄us positi s̄b quibus omnes alii speciales modi ꝯtinentur: quolibꝫ enim illorum tripliciter fit variatatio paralogismorum secundum triplicem modum interrogationis plures.

¶ Post hec autem reducēduʒ est oēs fallacias ad ignorantiam elenchi. Reducere autē omnes ad ignorantiam elēchi ē ostendere qualiter fallacia quelibet peccat contra aliquam particulam in diffinitione elēchi positam: aut ratione syllogismi aut contradictionis. Sicut eniʒ differētia adueniens generi constituit speciem: ita ratio cōtradictionis adueniēs syllogismo ꝯstituit elenchuʒ. Unde quicq̄d est in elēcho: aut in eo ratiōe cōtradictionis: aut ratione syllogismi. Dicit eīʒ Aristotiles. q̄ diuidendum est oēs syllogismos apparentes ⁊ elenchos: aut omnes reducenduʒ est ad ignorantiam elenchi. Equiuocatio ⁊ amphibologia ⁊ figura dictionis reducuntur ad ignorantiā elenchi: eo q̄ duplex eē īpedit syllogismū ⁊ cōtradictionē. Sꝫ compositio ⁊ diuisio accentus reducuntur ad ignorātiam elēchi: in eo q̄ non est oratio eadē vl' idē nomē: sꝫ differēs: oportet āt hoc. s. nomē ⁊ rōnē esse eadē quemadmodum ⁊ rem, si debeat esse elēchus. Qui vero scdm accidēs sūt manifeste sūt diffinitio syllogismo: q: sūt ꝯtra p̄ticulam in diffinitione elenchi positam. s. necesse est aliud accidere ꝑ ea que posita sunt ⁊ concessa. Et secundum hanc fallaciā q̄ ē secūdū accidens artifices ⁊ scientes sepe ab inscijs redarguuntur facientib⁹ syllogismos ꝯtra sapiētes: nā scdꝫ accidēs faciūt syllgismos apparētes. Qui vero fiunt scdꝫ q̄d ad simpliciter reducunꝶ ad ignorātiā elēchi: q̄m de eodeʒ nō ē affirmatio ⁊ negatio: vt ethiops ē alb⁹ ꝑm dentes: ergo est albus. Manifesti autēʒ sunt syllogismi qui p̄us dicti sunt ⁊ equales nuncupantur. Qui vero fiunt secundum id q̄ petitur in principio et non causam vt causam

peccant manifeste ɔtra diffinitionem sillogismi: q: in sillogismo oportet sequi aliud de necessitate: ꝙ nō erat in pricipio: ꝛ sic opʒ ꝙ premisse sint causa conclusionis sillogismi. Qui vero secundum ɔsequēs reducunt̄ sicut illi qui fiūt secūdū accñs. Qui secūdū plures interrogaciōes vt vnā reducūt̄ ad elenchū: eo ꝙ peccāt ɔtra vnitatē ꝓpōnis. Ibi.n.nō sūt ꝓpositio: vna: ꝛ ꝑ ɔñs nec ꝓpositio vnā eadē ē dictō vnꝰ rei ꝛ rei: vt hois ꝛ vnius homīnis: simile aūt ē in alijs. Unde ꝓpositio vna vnū de vno affirmat: ſʒ non ē ita in ꝓpositione plures: in qua predicāt̄ plura de vno vel vnuʒ de pluribꝰ ꝛ ꝑꝑ hoc peccant cōtra vnitatem propositionis. Item omnes fallacie in dictiōe ꝛ secundum qd ad simpliciter reducuntur ad ignorātiā elenchi: eo ꝙ peccat ɔtra contradictioneʒ. Omnes autez alie fallatie extra dictionem reducuntur i hoc ꝙ peccant contra diffinitioneʒ sillogismi. Et hec de fallatijs Petri hispani dicta sufficiant.

¶ Postq̄ȝ auctor supꝰ determinauit de vnaquaqȝ fallatia ſʒ se. Hic ɔsiter determinat de ipsis ꝑ cōparationē ad elēchum ostendendo qūo oēs deficiunt cōtra rationē elenchi: ꝛ per hoc reducunt̄ ad ignorantiā elenchi. Reducere autē fallacias ad ignorantiā elenchi est osñdere qūo q̄libet fallatia peccat ɔ̄ aliq̄ȝ differētiam elenchi siue hoc sit ratione sillogismi siue ratione cōtradictionis, cōtradictio, n, est vltima differētia elenchi: ꝛ sicut dr̄ia adueniens generi constituit speciem sic contradictio adueniens sillogismo dyalectico constituit elenchum.

Primo sciendū ꝙ ignorantia elenchi vt prius dictuʒ est accipitur dupl'r. Uno mō spāliter ꝓ omissiōe vnius illarum quattuor ɔ̄ditiarum elēchi, .s. ad idem ſm idē simul'r ꝛ in eodem tempore que sibi cōueniunt ratione cōtradictionis tm̄: ꝛ sicut ſm ignorātiaȝ elenchi sumitur vna fallatia spālis: sed illo mō nō accipit̄ hic nec ad ipsam alie fallatie reducunt̄. Alio modo non accipitur hic: nec ad ipsam alie fallatie reducuntur. Alio modo capitur generaliter ꝓ ignorātia cuiuslibȝ particule elenchi siue illa dr̄ia sit ex parte sillogismi vel contra dictionis: ꝛ hoc modo secūdum ignorantiam elenchi non sumitur vna fallatia specialis: sed hoc modo ignorātia elēchi cōmunis est ad omnes fallatias: ꝛ hoc mō accipit̄ h.

Secundo sciendum ꝙ omnes fallatie in dictione quantū ad suos ꝑalogismos hūt reduci ad ignorantiā elenchi cōiter acceptam. Et rō est: q: reducere ipsas ad ignorātiā elenchi est oñdere qūo oēs deficiunt ɔ̄ rōnē eiꝰ: ſʒ oēs fallatie in dictiōe peccāt ɔ̄ rationē elēchi: ꝙ pʒ in dictione. vñ ad rōnē sillogismi ꝛ cōtradictionis requirunt̄ vnitas rei ꝛ nois simul: ſʒ in equiuocatione amphibologia ꝛ figura dictiōis nō est vnitas rei q: ibi dictio vel orō accipit̄ ꝓ diuersis significatis, ꝛ multipliciter, simil'r i ɔpositione ꝛ diuisiōe nō ē vnitas vocis neque rei q: nō est ibi eadē oratio ſʒ modū ꝓferendi. et sil'r in fallatia accētus deficit vnitas rei ꝛ nominis simul, ꝛ sic omnes fallatie i dictione peccant contra elenchum.

Tertio sciendū ꝙ sil'r oēs ꝑalogismi fallaciaꝝ extra dictionem peccant contra elenchum. ad elenchum enim requiritur conclusionem de necessitate accidere hoc est sequi ex premissis: sed in falatia accedentis conclusio non sequitur de necessitate. ideo peccat contra rationem elenchi. ꝛ q: fallatia consequentis est pars fallatie accedentis: ꝛ nō tamen ꝑs subiectiua: ſʒ materialis: q: se hʒ vt inferius ad ipsam i rōne terminoꝝ in quibꝰ fit. iō cōsimiliter fallatia ɔ̄ñtis peccat contra rōnem elenchi. Sʒ paralogismi fallatie ſʒ qd ad simpliciter: ꝛ ignorātia elenchi non faciunt contradictionē simpliciter: q: in ipsis non est affirmatio nec negatio eiusdeȝ ꝺ eodem ad idē ſʒ idem similiter ꝛ in eodem tempore. iō pecadāt ɔ̄ elenchū ratione ɔ̄dictionis. Sʒ ꝑalogismi petitionis principij nō de necessitate ostendunt suam conclusionem: ſʒ i ipsis cōnumeratur qꝺ erat in principio. Sili' in fallacia nō cause vt cause non fit ꝓbatio ɔclusionis. iō ille fallatie peccant ɔ̄ sillogismū ꝓbatiuum. ꝛ per ɔñs ɔ̄ elenchum. Itē ad elēchum requiritur rōne sillogismi ꝙ q̄libȝ ꝑmissarum sit ꝓpositio vna: ſʒ in fallatia ſʒ plures interrogatiōes vt vnā nō sumit̄ ꝓpositio vna: ſʒ plures que non est ꝓpositio simpliciter: q: eadeȝ est rō ꝓpōis ꝛ ꝓpōis vnꝰ sicut ē eadeȝ rō hois ꝛ hois vnius. iō illa fallacia peccat ɔ̄ elenchū. Et sic patet inductiue quomodo omnes fallatie reducuntur ad ignorātiam elenchi per hoc quod paralogismi earuȝ habent aliquam causam defectus contra elenchum.

Quarto sciendū ꝙ in ꝑalogismis duplex reperit̄ causa defectus. Prima est ex parte rerum vel dictionum qbus fit disputatio ꝑ q̄ȝ omnes ꝑalogismi deficiūt ɔ̄ elenchū. Alia aūt repit̄ ex parte rñdētis q̄ est ignorātia ꝓꝑe cause defectus ipsiꝰ paralogismi ꝓpter quē rñdens decipit̄. ꝑma: est actiua respcū deceptiōis. secunda vero passiua: prima est eētialis paralogismis. secunda vero accñtalis ꝛ extrinseca. ꝛ lʒ illa sit accñtalis: tñ paralogismi non ꝑſit causare deceptioneȝ respōdētis sine tali cā defectus: ꝛ ideo in qualibet fallacia est vna cā defectus ex parte nr̄i vt posset videri inductiue. vñ in equiuocatione decipimur: eo ꝙ ignoramꝰ pluralitatem significatoꝝ dictionis actual'r eiusdē ꝛ in amphibologia ꝑ hoc ꝙ ignoramus diuersa significata orōnis actual'r vnius ꝛ sil' i qualibȝ fallatia ignorātia ꝓꝑe cause defectꝰ in respōdente est cā defectus ꝛ deceptiōis rñdentis. Ex ꝑdictis ꝗ manifestū est q̄ ꝛ quod sunt fallatie tā in dictione q̄ȝ extra dictionem: ꝛ que sunt cause apparentie ꝛ defectus earūꝫ ꝛ quot sunt modi in qualibet fallatia, ꝛ quomodo oēs reducūtur ad ignorantiam elenchi.

Sed contra predicta arguitur primo sic: i singulis fallatijs ostense sunt cause apparentie ꝛ defectus earum: ꝗ hic superflue determinat̄ de defectu earum. Secundo sic: passio soluȝ conuenit ſb iecto: sed ɔ̄dictio est passio enūtiationis. ꝗ non ɔuenit sillogismo: neqȝ elencho. ¶ Tertio sic: nullū ꝑfectū hʒ reduci ad imperfectuȝ, sed magis eɔ̄: sed fallatie in dictione ꝛ fallatia accñtis sunt perfectiores fallatia ignorātie elenchi: ꝗ. ¶ Quarto sic: in fallatia ignorantie elēchi infertur vera ɔtradictio in ɔclusiōe: ergo illa fallatia nō peccat ɔtra rōnē ɔ̄dictiōis. ¶ Quinto sic: in fallatia petitiōis ꝑncipij ɔñs necessario sequitur ex añte. ꝗ male dicit̄ in textu ꝙ i petitione ꝑncipij conclusio non accidit de necessitate.

Ad argumenta. Ad pmū dr̄. ꝙ lʒ priꝰ ostēse sint cause fallatiaruȝ ſʒ se: nō tamen ostensum est quō ille cause defectusꝰ faciunt defectum ɔ̄ rōnem elēchi. iō hic nō superflue determinat̄ de causis defectus fallaciarū ꝑ cōparationeȝ ad elēchuȝ. ¶ Ad secundum dicitur. ꝙ lʒ contradictio primo ꝛ per se soli propositioni cōueniat: tñ ex ɔ̄ñti pōt ɔuenire sillogismo rōne sue ɔclōnis aut̄ alicuius ꝑmissaꝝ aut q̄ ɔ̄dicit positioni rñdentis. ¶ Ad tertium dr̄. ꝙ lʒ fallatie in dictiōe sint ꝑfectiores fallatia ignorātie elenchi que ē vna fallatia spālis. non tñ sunt ꝑfectiores fallatia ignorātie elenchi vt est cōis ad oēs alias fallatias: q: illa eminēter ɔtinet i se cās oīuȝ aliarū fallaciaꝝ. ¶ Ad quartuȝ dr̄. ꝙ lʒ in ꝑalogismis ignorātie elenchi sit vera ɔ̄dictio in ɔclusione: tñ nō necessario infertur: ſʒ apparēter solū ex apparenti ɔ̄dictiōe ꝑmissaꝝ. ¶ Ad qntū dr̄. ꝙ lʒ i petitiōe principij ɔclō sequatur ꝺ necessitate q̄ȝtū ad illationē: non tñ oñdit̄ ꝺ necessitate q̄ȝtū ad ꝓbatiōeȝ vt ꝓbet ipaȝ eē necessariā ꝙ sit requit̄ ad veȝ elēchū iō ꝑ h̄ ista fallatia sicut oēs alie r̄ducit̄ ad ignorātiā elēchi. Et h̄ ꝺ fallaciis dcā

sufficiant.

¶ Tractatus septimus de paruis logicalibus incipit.

Orū q̄ dr̄r q̄dā dr̄r cū cōplone vt homo currit. Quedā sine complexione: vt homo: quia est terminus incomplexus.

¶ Iste est septimus tractat⁹ sūmulaȝ magistri pe. hi. in q̄ deteriat de puis logicalib⁹. ꝛ prio de quadā ꝓpetate termini q̄ suppō dr̄. qui q̄dē tractat⁹ ꝑma sui diuisiōe diuidit̄ i duas ptes. In pria. p. h. pōit aliq̄ ꝑambula valēna ad itelligēdū suppōnē ꝛ spēcies ei⁹. In scd̄a pte determiat de ipa suppōne. Scd̄a ps icipit ibi. suppō ē acceptio. Itē pria ps diuidit̄ i duas. in pria pōit duas diffōnes. In scd̄a pōit diffōnē termini. est ḡ pria diuisio talis. Voꝝ q̄ dr̄r q̄dā dr̄r cū ꝯplōne. vt hō currit. q̄dā sine ꝯplōne: vt hō p se vel aial p se. Cui⁹ diffōnis rō ē: qr cuilibet voci significatiue ad placitū cōrñdet cōcept⁹ simplex vel ꝯplexus. si primū sic sūt ea q̄ dr̄r sine cōplōne. si scd̄m sic sunt ea q̄ dr̄r cū cōplōne.

Primo sciēdū ꝙ hui⁹ tractatus sicut ꝛ aliorum quattuor sūt cāe. s. efficiēs. materialis formalis ꝛ finalis cā efficiēs sunt magri. p. h. ꝗ huīc tractatū a diuersis libus logice exbit. Cā materialis ē terminus suppōnēs q̄ dr̄ sbm attributiōis hui⁹ tractat⁹. Cui⁹ rō ē qr ibi ꝯsiderat̄ vox ꝛ significatio q̄ sūt pricipia termini supponētis ꝛ suppō q̄ ē ꝓpetas ei⁹. ꝛ terminus vlis ꝛ pticularis q̄ sūt ptes subiue termini supponētis. ḡ terminus suppōnēs ē sbm hui⁹ tractat⁹. Cā aūt formalis ē duplex. s. forma tractat⁹ q̄ ē diuisio hui⁹ tractat⁹ i duas ptes pricipales vt dcm̄ ē. Et forma tractādi q̄ ē diffinitiua. diuisiua ꝛ exēploꝝ positiua. Sȝ cā finalis ē duplex. s. itiuseca q̄ ē ꝯpleta cognitio termini supponētis. ꝛ extriseca est cognitio enūciatiōis ꝛ cuiuslibȝ argumētatiōis.

Secundo sciēdū ꝙ iste tractat⁹ ē vtilis ad cognoscēdū vitatē ꝛ falsitatē enūciatiōis qr suppositio ē q̄dā ꝓprietas ꝑ neiptoꝝ enūciatiōis. ex quorū mutatiōe sepe variat̄ vitas vel falsitas i enūciatiōib⁹. Est ēt vtilis ad argumētatiōes sophisticas cognoscēdas. ꝛ spālr̄ ad argumētatiōes fallacie figur̄ dictiōis q̄ pueniūt ex diuersa suppōne terminoꝝ. vn̄ aliq̄ hūc tractatū ordinant post tractatū fallaciaꝝ. et istud cōiter ē i plib⁹ textib⁹. sȝ melius vt vr̄ ordinādus ē post tractatū ꝑdicamētoꝝ. qr i isto tractatu dtermiat̄ de termino icōplexo sicut i tractatu ꝑdicamētoꝝ. valȝ ēt iste tractat⁹ ad noticiā enūciatiōis et fallaciaꝝ. ꝛ ḡnalr̄ ad noticiā cuiuslibet argumentationis.

Tertio sciēdū ꝙ hec diuisio ꝑꝑ aliū ꝛ aliū finē ponit̄ hic. ꝛ i anṫpredicamētis. qr i anṫpredicamētis ponit̄ vt p ipsā sciat̄ q̄ sūt reponibilia i ꝑdicamēto cuiusmodi sūt termini icōplexi. sȝ hic ponit̄ vt p eā sciatur qui termini supponunt. cuiusmodi sunt termini icōplexi. ꝛ qui non. cuiusmodi sunt complexi.

Quarto sciēdū ꝙ sicut dcm̄ ē in anṫpredicamētis ꝙ i diuisiōe anṫpredicamentali dicibile qd̄ est diuisuȝ capit̄ large vt idē ē qd̄ significabile p vocez ꝛ nō vt idē est qd̄ ꝑdicabile. ita in ista diuisiōe dicibile capitur large ꝓ omni eo qd̄ dicēdo ꝓfert̄. alias cōplexū non cōtineret sub diuiso. ꝛ per hoc pȝ titulus cāe ordo ꝛ vtilitas huius tractat⁹ ad precedentes.

Sed contra predicta argnit̄ ꝑmo sic. ista diuisio ē vnū anṫpredicamētū. ḡ nō dȝ hic poni. ¶ Scd̄o sic. icōplexū ē ps cōplexi. ḡ nō dȝ diuidi ꝯ cōplexū. ꝛ sic ꝑdcā diuisio ē isufficiēs. ¶ Tertio sic. terminus suppōnēs ē q̄d cōplexū. ḡ nō ē subȝ attributionis hui⁹ tractat⁹. ¶ Quarto sic. vnusq̄sq̄ tractat⁹ dȝ denoiari a suo subo attributiōis. sȝ iste tractat⁹ denoiat̄ a suppositiōe. ḡ suppō dȝ eē subm̄ attributionis ei⁹. ꝛ per ꝯñs terminus suppōnēs nō ē hic subm̄ attributiōis. ¶ Quinto sic. nullū ens p accn̄s est subm̄ attributiōis. sed terminus supponens est ens p accn̄s qr additur enti per se. ḡ terminus supponens non est sbm̄ istius tractatus.

Ad argumenta Ad primuȝ dr̄ ꝙ negat̄ cōsequētia qr diuisio simodi ponit̄ hr̄ i anṫpredicamētis: vt dcm̄ ē i tertio notabili. Ad scd̄ȝ dr̄. qd̄ distiguit̄ ꝯñs: qr icōplexū pt̄ capi dupli̅r. Uno mō formalr̄. s. p scd̄a itētiōe. ꝛ isto mō non est ps cōplexi imo formalr̄ distiguunt̄ cōplexuȝ ꝛ incomplexuȝ. Alio mō pōt capi materialr̄. s. p eo cui attribuitur intentio incomplexi. ꝛ sic bene est pars cōplexi materialiter sumpti nec illo modo diuiditur cōtra complexū. ¶ Ad tertiū dicitur. ꝙ lȝ terminus suppōnēs sit q̄d complexū sm̄ vocē: tamen est q̄d incomplexū sm̄ intellectū. ¶ Ad quartū dr̄. ꝙ non opȝ tractatū semper denominari a sbo attributiōis: sȝ q̄n̄q̄ denominatur a passiōe sbi sicut iste: q̄n̄q̄ a discipulo sicut liber platonis a Thimeo: q̄nque a parte subiectiua: ꝛ q̄n̄q̄ ab aliquo superiori. ¶ Ad quītū dr̄. ꝙ lȝ ens p accidens qd̄ est casuale ꝛ fortuituȝ non sit subiectuȝ alicui⁹ libri: tamen ens per accidens cuius additamentuȝ nō diminuit rationē eius cui additur bn̄ ē sbm̄ attributiōis alicuius tractatus: ꝛ sic est h̄ de termino supponenti.

¶ Terti⁹ mod⁹ vt hic sumit̄ est vox significans vniuersale vel particulare: vt hō vel sortes: ꝛ sic de aliis. Terminorum autem incōplexorū vnusq̄sq̄ aut significat substātiā: aut qualitatē: aut q̄ntitatē aut ad aliq̄d: aut agere: aut pati: aut vbi: aut q̄n aut situs: aut habit⁹. Significatio vt hic sumitur est rei per vocē sȝ placitū repn̄tatio. Quare cū ōis res aut sit vl̄is aut particularis oȝ dictiōes nō significātes vl̄e vel pticulare nō significare aliq̄d: ꝛ sic nō essent termini vt hic sumit̄ terminus: vt signa vl̄ia vl̄ pticularia. Significationū alia est rei substātiue. ꝛ hec fit per nomen substantiuū: vt hō. Alia est rei adiectiue: ꝛ hec fit per nomen adiectiuum vel per verbum: vt currit vel albus que non ꝓprie est significatio substantiua vel adiectiua: sȝ significat aliquid substantiue vel adiectiue. Et significare aliquid adiectiue vel substantiue sunt modi vocum: quia adiectiuatio ꝛ substantiuatio sunt cōpotes modi ꝛ differentie rerum que significantur ꝛ non significationes. Nomina vero substantiua dicuntur supponere: sed nomina adiectiua vel verba dicuntur copulare.

¶ Postq̄ȝ auctor superius posuit diffinitionem dicibilis. Hic consequenter ponit diffinitionē termini dicēs ꝙ terminus est vox significās vniuersale vel particulare. In qua diffinitione ponitur vox loco generis: deinde additur vniuersale vel particulare. i. rem vniuersalem vel particularem ad differentiam sincathegorematū priuationū ꝛ negationum que non sunt termini vt h̄ capitur terminus. nec illis conuenit supponere aut copulare. vnde pȝ ꝙ signa vl̄ia vl̄ particularia: vt omnis nullus aliq̄s non sunt termini: vt h̄ sumitur terminus: quia signa vniuersalia vel particularia nō significant rem vniuersalē vel particularem: sed significant quomō vniuersaliter pro quanto denotant terminuȝ cōem: supra q̄uem cadunt teneri vniuersaliter. i. p oibus suis suppositis vel particulariter. i. pro aliquo.

Primo sciendum ꝙ terminorum incomplexoruȝ vnusquisq̄ȝ aut significat sbam aut qualitatem ꝛc. que quidem diuisio termini incomplexi ponit̄ in textu: ꝛ ēt habetur in principio predicamentorum: sed propter alium finem habetur ibi ꝛ in isto passu. nam in predicamentis ponitur ad cognoscendum numerum ꝑdicamentorū: hic aūt ponitur ad cognoscendū numerū ter-

minorum supponentium. vnde ibi non diuiditur terminus incomplexus in tota sua communitate alias membra simul sumpta non conuertentur cum diuiso: sed solum diuiditur terminus incoplexus significans rez vniuersalē vel particularez reponibilē in pdicamento. Ista aūt diffinitio est h ad duo necessaria. Primū est ad videndū rem significatā p terminū cuiꝰ nature pdicamentalis sit. Scdz est q: posteriꝰ dicet q nois substantiua supponūt: noia vero adiectiua τ ēt verba copulāt τ appellāt. h aūt sciri non pt nisi ex pte rez significataz p terminos: nō ista diuisio secūdario vz ad sciendū q termini supponūt τ q copulant.

Secundo sciendū q auctor ꝯñr pōit diffinitionē significatiōis termini dicēs q significatio termini ē rei p vocez s3 plurimū repsentatio. In qua diffōne ponit repsentatio loco gñis. deide ponit rei ad dr̄az significatiōis dictionū sincathegoreumaticarū: q̄ gdē dictiōes nō significāt res s3 dispōnes rez τ ibi capit res p illo qd pt alteri illoz subiici vel de altero pdicari. deide ponit p vocez ad dr̄iam significationū scripturarū. vltio ponit s̄m plurimū ad dr̄iam significatiōis nālis τ sic p3 itellectꝰ diffōnis ex qua ifert auc or ꝯtextu q cum ois res sit vlis vel pticularis os dictiōes nō significantes vlē vel pticulare. i. rem vniuersalē vel pticularem nihil significāt: vt h sumitur significatio. τ sic nō esse terminos vt vt h capitur terminus. vñ aliter determinatur h de incōplexis τ in libro pdicabiliū τ pdicamentoz: q: in illis determinatur de icomplexis sub rōne pdicabilis vel ordinabilis in gñe. h aūt determinatur de ipsis in habitudie ad rez quā significāt s3 quā ipsis cōuenit supponere vel copulare appellare τ restringere τ ampliare.

Tertio sciendū q duplex est significatio: q̄daz est naturalis sicut passiōes i aīa nr̄a existes naturaliter significāt res quaz sunt expsse similitudines: τ d̄ tali nō itelligit h. Alia est significatio ad placitū. τ talis est duplex q̄dā est pmo τ p se ad placitū sicut est significatio platay vocū significatiuaz ad placitū: τ talis solū h diffinit. Alia est ad placitū secundario siue ex cōsequenti: τ de tali nō est h ad propositum.

Quarto sciendū q vt dr̄ i textu significationum alia est rei substātiue q̄ fit p nomen substantiuū alia rei adiectiue q̄ fit p nomen adiectiuū seu semper verbū. Cuiꝰ diuisiōis rō est: q: ois res significat vt in se aut in alia. Si primū sic est significatio substātiua. Si scdm sic est significatio adiectiua. vñ hec diuisio sumit ex parte rei significate. q: substantiuatio τ adiectiuatio sunt modi rez: nō tñ absolute s3 rez significataz p terminos: co q est eadez res q̄ i accidentibꝰ significat p adiectiuū τ substātiuū: sicut p albū τ albedinez. τ tñ in vno est significatio adiectiua: τ in alio substātia. albū. n. significat formaz accidentalez vt alteri inherentez: albedo vero eā significat vt p se stantez τ nō vt alteri iherentem. Ex qbus patet quid est terminus: τ qd sit significatio termini: τ quō diuidit significatio: τ que est diuisio termini.

Contra predicta arguit pmo: vniꝰ rei ē tā tū vna diffinitio. s3 termini est alia diffō. s. q terminus est oro idicās qd est esse rei. g h nō est sufficiens. ¶ Scdo sic: ꝯ diffōnes significationis: q: si eēt sufficiens sequeret q termini vl̄es nihil significarent: ꝯñtia p3: q: nō pñt significare nisi rez vlez: sed nulla res ē vlis ex pte rei. g termini cōes nihil significāt. ¶ Tertio sic ois τ nullꝰ aliqd significāt. s. ꝯtitatez: τ tñ nō repñtāt rē s3 plin. g diffō nō ꝯuēit oi ꝯtēto sb diffinito. ¶ Quarto sic h diffō nō ꝯuēit significatiōi passionū q̄ sut i aīa: nec significatiōi scripturaz. g nō ꝯuenit oi cōtēto sb diffinito. ¶ Quinto sic: si ista diffinitio eēt sufficiēs sequeret q termini scde itētiōis nihil significarēt qd ē falsū. ꝯñā p3 q: nō repñtant rē: sed ens rōnis tantum.

Ad argumenta Ad primū dr̄. q terminus vt sufficit in pposito capit duplr. vno mō p diffinitiōe qdditatiua rei. τ isto mō accipitur ab Aristo. pº thopicoz. vbi dr̄ q terminus ē oro indicās qd ē eē rei p essētialia. Alio mō capit terminus p eo i quē resoluit ppō: τ isto mō accipit ab Aristo. i pº poz τ i Pe. hir. i pmo tractatu vbi dicit q q̄dā ppōnes cathegorice pncipāt vt ī oqz termio: τ ēt i isto tractatu i pnti diffinitiōe. ¶ Ad. 2. dr̄ q negat ꝯñā: τ ad pbationem dr̄ q res a pte rei sūt vlēs in potētia: s3 non s̄m actum vlitatis. ¶ Ad. 3. dr̄. q negat maior: τ ad pbationē dr̄ q nō significāt ꝯtitatē pprie dictā q̄ est res nature. s3 significant ꝯtitatez metaphorice sumptā q̄ non est res vt ibi accipitur. ¶ Ad. 4. dicit. q solutur ex tertio notabili. ¶ Ad. 5. dicitur. q termini secunde intentionis significant rem habentem esse rationis: sed non habentē esse reale: τ hoc sufficit ad hoc q habeāt significationē ad placitum. de quo est hic ad propositum.

¶ Suppositio est acceptio termini substantiui p aliquo. Differunt aūt suppositio τ significatio: q: significatio fit per impositionem vocis ad significandum rem. Suppositio est acceptio termini iā significantis rem pro aliquo: vt cum dr̄ homo currit. iste terminus homo tenetur stare pro sorte platone: τ sic de aliis. Unde significatio prior est suppositione τ differūt in hoc. quia significatio est vocis: suppositio vero ē termini iam compositi ex voce τ significatione: ergo suppōere τ significare nō sunt idem: sed differunt per locum a coniugatis. Item significatio est signi ad signatū. suppositio vero est supponentis ad suppositum ergo suppositio non est significatio. Copulatio est acceptio termini adiectiui pro aliquo.

¶ Postq̄ auctor posuit diffinitionē termini τ significationis τ ēt deffinitiones eoꝝdez. Hic ꝯñr diffinit suppositionē dicens. Suppositio ē acceptio termini substātiui p aliquo vñ in pdicta diffinitiōe ponit acceptio loco generis: τ ponit termini substantiui ad dr̄iam copulatiōis q̄ est acceptio termini adiectiui. τ ponit p aliq. i. p re significata ad dr̄iam suppōnis grāmaticalis q̄ est relatio suppositi ad appositū. de qua non est hic ad ppositū: τ ille ablatiuus aliquo non tenet in diffinitiōe p particulari supposito. sed tenetur cathegorice p re vel ente. vnde patet q diffinitio pdicta est sufficiens. τ posset pbari per cōditiones bone diffinitionis que sibi conueniunt.

Primo sciendū q suppositio pt capi duplr. vno mō p suppōne reali sic dicimꝰ q paries supponit fundamentum. τ de tali non est hic ad ppositū. Alio modo potest capi vt est proprietas vocis significatiue τ talis est duplex. q: pōt capi vt est relatio termini supponentis ad rem suppositā que suppositio est in termio actiue: sicut in eo qd ponit sub se rem significatam per ipsū τ est in re passiue: τ sic de suppositione est hic ad propositum. Alio modo potest capi vt est relatio suppositi ad appositum. sicut in grāmatica nomen supponit verbo. τ de tali non est hic ad propositum.

Secundo sciendū q terminus substātiuus supponit extra ppositionē τ in ppōne. q: ad suppositionē. vt hic capitur sufficit res substātiue significata cū termio substantiuo accepta p illa re. q: suppositio nō dicit nisi relationē termini ad rē per ipsum significatam. modo terminus substantiuus extra ppositionem pōt accipi pro re significata per ipsum. τ etiā in ppositione. ideo τc. vnde ponentes adiectiuum supponere vt Burdianꝰ abutunt suppōne. q: res adiectiue significata nō h3 modū suppositi. s3 forme alteri inherentis.

Tertio sciendū q dr̄ia est inter suppositionē τ significationē, vt dr̄ in textu. q: significatio

est ꝓprietas vocis imposite ad significandū rem: sȝ supposi tio est ꝓprietas termini iā rem significātis. Ex quo sequitur alia dr̄ia: q2 significatio est ipsi⁹ vocis: sȝ suppositio est termini ꝯpositi ex voce ꝛ significatiōe. Itē differūt. q2 significatio ē relatio signi ad signatū. suppō vo ē relatio termini supponētis ad rē suppositā. vn̄ lȝ suppō aliqd supadat significationi: ꝛ sit in min⁹ q̄ztū ad ea in qb⁹ reperiunt. nō tn̄ est essentialr̄ significatio: q2 nō addit significationi sicut spēs generi vel iferi⁹ superiori: sȝ noiat aliā ꝓprietatez a significatiōe min⁹ tn̄ cōez ꝛ p̄supponētē significatōnē sicut dicim⁹ q albedo p̄supponit superficiē in suo s̄bo. Significatio .n. reperit tā i termio substātiuo q̄z adiectiuo. Suppositio vo solum reperit in termino substantiuo.

Quarto sciendum q copulatio in textu sic diffinitur. Copulatio ē acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo in qua diffōne ponit acceptio loco generis. ꝛ ponitur termini adiectiui ad dr̄iam suppōnis: ꝛ dȝ capi ī adiectiuis ꝓ dictiōe significante adiectiue rē que pōt p̄dicari p se in ꝓpōne. ꝛ deinde ponit pro aliquo. i. ꝓ re significata p ipm terminum adiectiuum ad dr̄iaȝ sincathegoreumatum. vn̄ ibi nō capit copulatio vt ē ꝓprietas copule copulantis p̄dicatum cum s̄bo in ꝓpositione cathegorica vel ipothetica. sȝ capit vt est ꝓp̄etas termini adiectiui copulantis se suo substātiuo. adiectiue q̄ adiectiue tenta habent copulare vel appellare solum ꝛ non supponere: sȝ adiectiua sumpta substantiue in neutro generebn̄ possūt supponere. vn̄ vl̄e ꝛ particulare substantiuum ꝛ adiectiuuȝ nō equaliter respiciunt terminū rōne sue qualitatis: q2 vniuersale ꝛ particulare adiectiuum ꝛ substantiuum nō equaliter respiciunt terminum rōne sue qualitatis. q2 vl̄e ꝛ ꝑticulare respiciūt terminū rōne sue qualitatis eēntialis que si sit plurib⁹ cōicabilis cōstituit terminū cōez seu vl̄em. si vo talis qualitas eēntialis a qua nomē ipoit nō sit cōicabilis pluribus tunc cōstituit terminū ꝑticularez vel singularem sed adiectiuū ꝛ substātiuū respiciūt terminū rōne qualitatis accñtalis. q2 s̄m q talis terminus significat rem suam p modum p se stantis dr̄ substantiuū: sed s̄m q significat rem suam p modum alteri adiacētis dr̄ adiectiuū. ꝛ sic vl̄e ꝛ particulare prius respiciūt terminū significatiuū ratiōe qualitatis eēntialis q̄z substantiuū ꝛ adiectiuum.

Sed contra predicta arguit p̄mo sic: i ista ꝓpō ne album ē aial. albuȝ supponit ꝛ tn̄ nō ē terminus substantiuus. q̄ male ponit substantiuū in diffōne suppositiōis. ¶ Scdo sic: si terminus substātiuus supponeret os q res significata p ipm sibi supponeret: sȝ hoc est falsum: q2 vt ait plato: sermo ē subiectus rei: ꝛ nō res sermoni. q̄ terminus substantiuus nō supponit. ¶ Tertio sic: si diffinitio esset sufficiens sequeret q terminus substantiuus supponeret extra ꝓpositionez: q2 posset capi pro aliquo: sȝ hoc est falsum: q2 suppō ē substātiui respectu verbi qd̄ apponit. ¶ Quarto sic: si dicta diffinitio esset sufficiens sequeret q nullus terminus substātiu⁹ supponeret simplr̄ aut naturaliter. ꝯn̄s est falsum: vt postea videbit ꝯn̄a tenet: q2 signum particulare facit suppōnē personalez. q̄ per hoc qd̄ dr̄ pro aliquo significat q ois suppositio sit ꝑsonalis. ¶ Quinto sic: copula propōnis dicit copulare: ꝛ tn̄ nō est adiectiuū. ergo copulatio male diffinitur q est acceptio termini adiectiui.

Ad argumenta. Ad primum dr̄. q albū pt capi dupl'r. Uno mō adiectiue: ꝛ sic nō conuenit sibi supponere ꝓ se nec subiici p se in ꝓpositione. Alio modo potest capi substantiue i neutro genere ꝛ sic sibi conuenit supponere ꝛ subiici i propositione: ꝛ isto modo capitur in ista propositiōe. ¶ Ad scdm dr̄ q res significata per terminū pōt dupl'r cōsiderari. Uno modo vt est causa sue conceptionis per suam similitudinē in anima nostra ꝛ ex consequenti causa impositionis vocis significatiue. ꝛ sic sermo est subiectus rei: ꝛ non ecōuerso. Alio modo potest considerari res in rōne significati p terminum: ꝛ sic res significata per terminum est subiecta sermoni: ꝛ sic supponit: ꝛ isto mō logic⁹ ꝯsiderat res. ¶ Ad tertiū dr̄. q solutū est per p̄dicta. ¶ Ad quartū negat cōsequēn q2 illud ꝓnomē aliquo nō capit ibi particulariter siue sincathegoreumatice. sed indefinite ꝛ cathegoreumatice sicut prius dictū est. ¶ Ad quītū dr̄. q copula ꝓpositiōis ꝛ adiectiua dicunt diuersimode copulare q2 copula ꝓpositiōis copulat predicatū cū s̄bo vel vnā ꝓpōnē cū alia. ꝛ iō dicit nota eoȝ que de altero dicunt: ꝛ sic sibi conuenit copulare actiue ꝛ nō copulari: sȝ adiectiua copulant. ꝛ copulantur per suū modū significandi qui est significare per modū alteri inherentis vel adiacentis: ꝛ ita conuenit ipsis non solū copulare: sed etiā copulari.

¶ Suppositionū alia cōis alia discreta. Suppositio cōis ē que fit per terminū cōez: vt hō animal. Discreta est que fit per terminū discretū: vt sortes. vel per terminū cōem cū ꝓnoie demōstratiuo primitiue spēi: vt iste hō est q̄ est terminus discretus. Item suppositionum cōmuniū alia naturalis: alia accñtalis. Suppositio naturalis est acceptio termini cōis pro oībus hīs pro quibus aptus natus ē participari: vt iste terminus homo per se sumptus supponit pro omnibus hominib⁹ tā qui sūt q̄ erūt ꝛ q fuerūt. Accidentalis suppositio est acceptio termini cōis pro omnib⁹ pro quibus exigit suū adiunctū vt hō currit. iste terminus homo supponit pro omnib⁹ hominib⁹ p̄ntib⁹. Et cuȝ dicitur homo fuit vel currit supponit pro preteritis. Et cum dicitur hō erit vel hō curret supponit pro futuris. Et sic habet diuersas suppositiōes s̄m diuersitatem eorum que ei adiunguntur.

¶ Postq̄z auctor posuit diffinitionē suppōnis: ꝛ differentiā inter suppositionē ꝛ significationē: ac etiā diffinitionem copulationis. Hic ꝯn̄r ponit diuisionē suppositionis dicens q suppositionū alia est cōis: alia discreta. suppositio cōis ē illa que fit p terminū cōem: sicut hō hȝ suppositionē cōem. Sed suppositio discreta est illa que fit p terminū discretū vel per terminū cōem cum ꝓnomine demonstratiuo primitiuo. sicut iste hō vel sor. dr̄ hr̄e suppositionē discretā. Cuius diuisiōis ratio est. q2 ois suppositio est acceptio termini substantiui ꝓ aliquo. vel ergo pro singulari supposito vel nō. si primū sic est suppositio discreta. si scdm sic est suppositio cōis.

Primo sciendū q suppositio cōis sic diuidit: q suppositionū cōiuȝ alia est naturalis. alia accidentalis. Cuius rō est: q2 suppositio cōis est acceptio termini substantiui cōis. vel ergo per se sūpti. aut cū addito. si primum: sic est suppositio naturalis. si scdm: sic est suppositio accidentalis.

Secundo sciendū q q2 suppositio naturalis cōuenit termīo p se sūpto. i. sine addito: iō duplici de cā pōt dici naturalis. Prima est q2 talis suppositio conuenit termino nō rōne extrinseci alicui⁹ sibi additi: iō terminus ex sua natura illā suā suppositionē hȝ. Alia ē cā q2 talis suppositio cōuenit termio rōne sue forme q̄ dicitur natura termini. iō conuenienter dr̄ naturalis. Sed suppositio dr̄ accidentalis. q2 conuenit nō rōne alicuius extrinseci sibi adiuncti: ꝛ iō dr̄ accidētalis: q2 accidentaliter conuenit termino: cum sit quedaȝ proprietas eius. vnde adiectiua non dicuntur naturaliter copulare seu appellare sicut termini substantiui non dicuntur naturaliter supponere eo q adiectiua significāt formam suam vt in alio: iō adiectiua sp insunt alteri explicite vel iplicite.

Tertio sciendum q suppositio naturalis est acceptio termini cōis pro oībus illis a quibus

sua forma nata est participari. vt homo ꝑ se sumptus sup ponit ꝑ hoibus qui sunt fuerunt ⁊ qui erunt. In qua dif finitiõe ponit acceptio loco generis ⁊ ponit termini com munis ad dr̃iaꝫ discrete suppositionis relique vero parti cule ponunt ad dr̃iaꝫ suppõnis accñtalis. vñ forma ter mini i ꝓposito dr̃ nã cõis cõicabilis multis significata ꝑ terminũ cõe꜄ꝗ ꝗ꜄tuꝫ est de se põt accipi ꝓ pñtibus prete ritis ⁊ futuris a qua vt dictuꝫ est suppositio dicit naturalis ⁊ semp conuenit termino extra ꝓpositionẽ ⁊ sine quocuꝫ q꜄ additõe sic dicta diffinitio est sufficiens.

Quarto sciendu꜄ ꝙ suppositio accñtalis est acce ptio termini cõis ꝓ oib꜄ illis ꝑ qb꜄ exi git adiunctũ: vt hõ est hõ tñ supponit ꝓ ꝑ̃sentib꜄ rõne il lius verbi ẽ pñtis tpis qd sibi adiungit. silr hõ alb꜄. ho mo tñ supponit ꝓ hoib꜄ albis. vnde in diffinitiõe capit acceptio loco generis ⁊ termini cõis ponit ad dr̃iam sup positionis discrete. ⁊ residuuꝫ ponitur ad dr̃iam suppositionis naturalis. Nõ est autẽ ponenda suppositio mate rialis. q꜄ suppositio est termini iam significantis rẽ. ergo solum cõuenit termino significatiue sumpto ⁊ non mate rialiter. Itẽ dictuꝫ est ꝙ suppositio est termini iã constitu ti ex voce ⁊ non significatione. ergo non conuenit dictio ni materialiter sumpte.

Contra predicta arguit pmo sic. suppõ ẽ act꜄ ⁊ opatiões sunt sin gulariũ ⁊ suppositaꝝ. Unde vult Aristo. in ꝓhemio meta phisice. ꝗ nulla est suppositio cõis. ¶ Secũdo sic: suppo sitio sequitur significationẽ termini que est ad plurimuꝫ ꝗ omnis suppositio est ad plurimuꝫ: ⁊ ꝑ consequens nulla ẽ naturalis. ¶ Tertio sic: si esset aliqua suppositio natura lis conuenirer termino ꝫm se sumpto: sed hoc nõ potest es se. q꜄ suppositio est relatio supponens ad suppositũ. ꝗ non cõuenit termino ꝓ se sumpto: sed cũ supposito. ¶ Quar to sic: suppositio accñtalis est suppositio ꝑ accidens. ergo nõ dꝫ dici suppositio. ¶ Quinto sic: in istis ꝓpositionib꜄ amo est verbum. amo est dictio dissyllaba. subiecta sup ponunt ⁊ non nisi materialiter. ergo est ponenda supposi tio materialis vt posuit Burdianus.

Ad argumenta Ad primuꝫ dr̃. ꝙ act꜄ põt capi dupl'r. Uno mõ ꝓ ac tu illo qui dr̃ opatio ⁊ sic capitur in illa auctoritate Ari sto. sed illo modo ꝓpositio non dr̃ actus. Alio modo. ca pitur actus pro forma rei siue sit substantialis siue accidẽ talis. ⁊ sic suppositio dr̃ actus cum sit forma quedam ac cidentalis termini substantiui. ¶ Ad secundũ negat ꝯña q꜄ suppositio distinguit a significatione vt prius dictum est. ¶ Ad tertiuꝫ dicit. ꝙ suppositio de qua hic ad propo situꝫ est relatio termini supponentis ad rem suppositã iõ nulla suppositio conuenit termino sine aditiõe rei ꝓ qua supponit: sed aliqua sibi bene conuenit sine additione ali cuius rei extrinsece. ¶ Ad quartum dicit ꝙ solutuꝫ est ex predictis. ¶ Ad quintuꝫ dr̃. ꝙ vt prius dictum est: du plex est suppositio: quedam est relatio termini ad rẽ signi ficatã de qua solum est ad ꝓpositũ. et de tali suppositione ꝑ̃dicta subiecta illaꝝ propositionũ nõ supponunt. alia est suppositio ꝗ est relatio suppositi ad appositũ ꝗ dicitur grã maticalis ⁊ isto mõ subiecta ꝑ̃dictaꝝ ꝓpositionũ bñ suppo nũt: q꜄ hoc mõ nõ ẽ aliud ꝗꝫ reddere suppositũ verbo.

¶ Accidentaliũ suppositionũ alia simplex: alia ꝑ sonalis. Suppositio accidentalis simplex est ac ceptio termini cõmunis pro re vniuersali signifi cata per ipsum terminum: vt cum dicitur. hõ est spẽs animal est gen꜄. Ibi iste termin꜄ hõ suppo nit ꝓ homine in cõi: ⁊ nõ ꝓ aliquo inferiori. Et si militer etiã dicẽdũ est de quolibꝫ termino cõmu ni: vt risibile est proprium. rationale est differen tia. album est accidẽs. Item suppositionum sim pliciũ: alia est termini cõmunis in subiecto posi ti: vt homo est species. iste terminus homo simpli cem habet suppositionem: quia solum suppõit ꝓ natura speciei. Alia est termini cõmunis positi i predicato ꝓpositionis affirmatiue: vt omnis ho mo est animal ibi iste terminus animal in predi cato positus simplicem habet suppositionem q꜄ solum supponit pro natura generis. Alia est ter mini cõmunis positi post dictionem exceptiuã: vt omne animal preter hominem est irrationale. ibi iste terminus hominem simplicem hꝫ suppositio nem: q꜄ non licet fieri descensum sub ipso. Unde nõ sequitur omne animal preter hominem est ir rationale. ergo omne animal preter hũc hominẽ est irrationale ex quo ibi est fallacia figure dictio nis procedendo a suppositione simplici ad perso nalẽ. Silr hic hõ est spẽs. ergo aliqs hõ est species Et similiter hic. omnis hõ est animal. ergo omnis hõ est hoc animal. In omnibus. n. istis ⁊ simili bus fit processus a suppositione simplici ad suppo sitionem ꝑsonaleꝫ. Nõ autẽ terminus in predica to positus simplicem habeat suppositionem patꝫ quia cũ dicitur. omniũ oppositorũ eadeꝫ est disci plina. nisi ille terminus disciplina simplicem ha beret suppositioneꝫ sic fieret descensus sub ipso ⁊ eẽt falsa nulla. n. ꝑticularis disciplina ẽ omniũ ꝯ trariorũ. medicina. n. non est omniũ cõtrarioruꝫ sed solũ sani ⁊ egri. grãmatica. n. non est omniuꝫ cõtrariorũ: sed solũ cõgrui. ⁊ incongrui. logica ve ri ⁊ falsi: ⁊ sic de aliis. Personalis autẽ suppositio est acceptio termini cõmunis ꝓ suis inferioribus vt cuꝫ dr̃ hõ currit. iste terminus hõ supponit pro suis inferioribus. Iteꝫ personaliũ suppositionum alia est determinata: alia est cõfusa. Determina ta suppositio est acceptio termini cõmunis indefi nite sumpti vel cũ signo particulari: vt hõ currit. vel aliquis hõ currit. Et dicitur vtraqꝫ illarũ de terminata. quia lꝫ in vtraqꝫ istaruꝫ iste terminus hõ supponit ꝓ omni homine tam currente quaꝫ nõ currente: tamen pro vno solo hõie currente ve ra dr̃: ⁊ q꜄ aliud est supponere: ⁊ aliud est locutiõꝫ esse verã ꝓ aliquo vel falsaꝫ: igit in predictis: vt di ctũ est iste terminus homo supponit pro oĩ homĩe tã currẽte quã nõ currente: lꝫ reddat locutionem verã ꝓ currente solo. Nõ autem in vtraqꝫ istarum sit determinata suppositio pꝫ: q꜄ cũ dr̃ animal est sortes: vel animal est plato: ⁊ sic de aliis. ergo ani mal est omnis hõ. ibi est fallacia figure dictionis a pluribus determinatis ad vnã determinatam Et ideo iste terminus animal indefinite positus habet determinatam suppositionem: ⁊ similiter cum signo particulari.

¶ Postꝗꝫ auctor posuit diffinitionẽ accidentalis sup positionis. Hic cõsequenter ponit diuisionem eius dicẽs ꝙ suppositionũ accidentaliũ alia ẽ simplex: alia est perso nalis. Cuius ratio est: quia omnis suppositio accidenta lis est acceptio termini cõmunis cũ adiũcto. vel ergo talis terminus tenet ꝓ re vli vel particulari. si primũ sic ẽ sup

positio simplex. si scdm sic ē suppō psonalis. vñ quotiescūq3 terminus cōis ponit cum verbo vel adiectiuo ipsum restringēte vel ampliante hz supponē accñtalē: vt cū dr. hō albus currit. hō supponit p hoibus albis. & in ista homo currit supponit p p̄ntibus tm̄. Suppositio aūt simplex est acceptio termini cōis sumpti p re vli significata p ipsū. sz suppō personalis ē acceptio termini cōis sūpti p re particulari siue p suppositis. Terminus enim cōis pōt habere duo significata: & vnū ē primariū & adequatū: & illud ē nā cōis sicut hō significat nām hūanā. aliud ē scd̄ariū. & illud est particulare participans nām cōem sicut homo significat sortem & platonem qui participant naturam eius.

Primo sciēdū q suppō simplex ē acceptio termini cōis p re vli significata p ipsū sicut hic hō ē spēs aial ē gen⁹ subm supponit simplr. vnde in hac diffinitiōe acceptio ponit loco gñis. & termin⁹ cōis ad drīaz supponis discrete. & vltio pōit p re vli significata p ipsum ad drīaz supponis psonalis & ēt naturalis: & talis suppositio dr simplex: q couenit termino rōne nāe cōis q simplex est: & ita dr simplex nō vt simplex opponit cōplexo: sz vt opponit psonali. Termin⁹. n. cōis pōt hre diuersas suppōnes sm diuersa esse nāe cōis q hz eē in se & i particularib⁹ vñ termin⁹ sic supponit simplr: q sibi repugnat teneri p iferiorib⁹ sicut in exēplis datis. Et tales ppōnes sunt q̄tū ad modū enūciandi singulares: q terminus cōis tenet in ipsis p vnica nā. & nō pōt fieri descensus: iō tales ppōnes drīr singulares: & ad habēdū 3dictionē in talib⁹ nō oz hre eā p appositionē signi: sz pponendo simplicē negationez: vt dicēdo: hō est spēs. nō hō ē spēs. hec āt suppō simplex maxime vtilis ē & necīa: q nullā sciam pfecte capere possumus nisi vtamur simplici suppōne termino?: q cū q̄lz scia sit vliū q ppetua sunt: & nō singulariū q corruptibilia sūt oz vt accipiamus subta ipsorum simpliciter: vt dicēdo argumentatio ē subiectuz totius logice & sic de aliis: nec valet argumentum. de nulla argumentatiōe non est scientia imo ibi cōmittitur fallacia figure dictionis.

Secundo sciēdū q vt hr i textu suppō simplex reperit triplex q̄dā ē termini cōmunis positi a parte subri: vt hō ē spēs: aial ē gen⁹: ille terminus hō simplicē hz suppōnē & ēt aial. alia est termini cōis positi in p̄dicato ppōnis affirmatiue: vt hō ē aial. hz suppōnez simplicē. Alia ē termini cōis positi post dictionem exceptiuā: vt oē aial p̄ter hoiez ē irrōnale. ille termin⁹ hominē supponit simplr: iō nō sequitur. oē aial p̄ter hoiez est irrōnale. g oē aial preter hūc hoiem ē irrōnale: q arguit a simplici suppōne ad psonalē ex pte illius acti hominem. Qd āt terminus in predicato ppōnis affirmatiue positus simplr supponat sic pbat: q sm Ari. hec ē vera: oium oppositor cadē ē disciplina q tñ nō esset vera nisi p̄dicatum supponeret simplr p disciplina in cōi: q nulla pticularis disciplina ē oium oppositor eadem. sed medicina ē sani & egri: logica veri & falsi grāmatica cōgrui & incōgrui: & sic d aliis. g terminus cōis in p̄dicato ppōnis affirmatiue positus simplicem hz suppositionē & p hoc nō sequitur ois hō est aial. ergo ois hō est hoc aial. Suppositio aūt simplex pōt distingui: q q̄dam ē p priuationē significati a suppositis vt in ppōnibus q sunt simplicis nature: vt hic hō ē species. Alia ē q nulla supposita excludit oio: sz excludit supposita determinata: vt qñ terminus cōis supponit p nā relata ad materiam & supposita: vt hō est aial. hō ē dignissima creaturaz. vnde istı⁹ ppōnis: tm̄ hō ē aial. subm supponit simplr. & p̄dicatū cōfuse siue distributiue virtute negationis clause in illa dictiōe exclusiua tm̄. & pp hoc sequitur ab exclusiua indefinita ad suam vlēm de terminis transpositis: vt tm̄ homo est aial. ergo omne animal est homo.

Tertio sciendū q suppositio psonalis est acceptio termini cōis p suis inferiorib⁹ vt dicēdo hō currit. hō ibi supponit psonaliter p sorte vel p alio. i qua diffōne ponit acceptio loco gñis. & ponit termini cōis ad drīaz suppōnis discrete: & ponit 3hr p suis inferiorib⁹ ad drīam suppositiōis simplicis. vñ suppō psonalis cōuenit termino cōi rōne adiūcti determinātis ipm ad standū pro suis inferioribus & hoc pōt fieri dupl̄r. Uno modo q tale adiunctū ponat a parte ante sicut ē in signis vlibus & particularibus sicut dicēdo. ois hō est aial. vel aliqs hō est animal. hō in vtraq3 rōne signi supponit personalr p suis inferioribus. Alio mō. pōt fieri qñ tale adiunctuz ponitur a parte post: sicut in predicatis accñtalibus: vt hō ē albus. vñ predicator quedā sunt que essentialr sbo cōueniunt: & respectu taliū pōt eē suppō simplex vel ēt psonalis: dū tñ ponat signū a pte añ: sicut dicēdo: hō ē aial. Alia sūt p̄dicata accñtalia: & hec sūt duplicia: quedā sūt realia q significāt naz realē & respectu taliū ē suppō psonalis: q talia p̄dicata nō 3ueniūt nāe vli nisi rōne suor indiuiduor. Alia vero sūt q tm̄ significāt ens rōnis & respectu taliū est suppositio simplex: vt homo est species: animal est genus.

Quarto sciendū q suppositionū personaliū alia est 3fusa: alia determinata & hui⁹ diuisionis rō est: q in oi suppositiōe psonali terminus cōis tenet vliter p oibus suis inferiorib⁹: aut nō. si primū sic est suppositio cōfusa: si scdm sic est determinata: vñ suppositio determinata est illa quā hz terminus cōis indefinite vel particulariter sumptus: vt hō currit: vl' aliquis hō currit. iste termin⁹ hō in vtraq3 istar supponit determinate: & lz supponat p oi hoie: tñ locutio est vera vno solo hoie currēte. Aliud. n. est supponere: & aliud reddere locutionē verā p aliquo. vñ q talis suppō sit terminata pbat auctor in textu: q cū dicit animal ē plato: animal ē sortes: & sic de aliis. ergo animal est ois hō. cōmittit fallacia figure dictiōis pcedendo a pluribus suppositionibus determinatis i antecedente ad vnā determinatā in 3ñte: & ita pz q termin⁹ indefinite sumptus supponit determinate: dr aūt suppositio determināta: q ad veritatē ppositiōis in qua terminus sic supponit sufficit veritas p vno determinato supposito: q dato q supponat p oibus suis inferiorib⁹: si tñ p̄dicatū competat sibi pro vnico determinato supposito: dr propositio vera. sicut satis dictum est.

Contra predicta arguit prio sic. nō est ponenda suppositio cōposita. vt notū est. g nō est ponēda suppositio simplex: 3ña tz q si vnū oppositor est in nā ita & reliquū. ¶ Scdo sic. si poneret suppō simplex, maxime ēt in istis ppositionibus hō est spēs: animal est genus: sz iste ppositiōes sunt singulares. g subta cor supponūt discrete. ¶ Tertio sic. terminus singularis suppōit psonalr: & tñ diffinitio suppositionis psonalis nō sibi cōpetit. g ē isufficiēs. maior pbat: q termin⁹ singularis supponit p vna sola re q dr psona. mō suppositio dr psonalis a psona. ¶ Quarto sic. si diffinitio suppositionis psonalis esset bona: sequeret q i accñtibus nō eēt suppositio psonalis 3ñs ē falsū: & pz 3ña: quia accñtia nō sunt psone. cū psona sit indiuiduum in substātie. ¶ Quinto sic omnis suppositio fit sm determinatā speciem suppositionis. g omnis suppositio est determinata.

Ad argumenta. Ad primū dr. q hic nō capit suppō simplex vt distinguit 3plexū: dictū ē. n. q 3plexa nō supponūt sz dr simplex eo q terminus suppōis p nā simplici in se & absolute 3siderata. vt dem̄ ē. ¶ Ad scdm dr. q iste: hō ē spēs: aial ē gen⁹. sūt singulares: q ad modū nō tñ sūt singulares quo ad rē. vt dcm̄ ē. ¶ Ad tertiū dr. q terminus cōis i suppositiōe psonali suppōit p vna re. nō tñ sicut termin⁹ singularis. nec ēt sicut termin⁹ suppōit p vna re i simplici suppositiōe. sz suppōit p vna re sz habitudinē quā hz ad supposita. sicut i ista. hō currit. hō supponit p illa re q ē hō. nō tñ i se & absolute. sz sm relationē ad supposita. ¶ Ad quartū dr. q psona capit dupli. vno mō pprie put diffinit a boetio q psōa ē nāe itellectualis indiuidua sba. & sic diuidua nāe hūane ppe drīr psone. Alio mō capit psona.

large pro quocunqz inferiori in ordine ad superius: siue tale sit substantia siue accidens: z hoc modo capitur persona in proposito. ¶ Ad quintum dicitur. q̄ omnis suppositio est s̄m aliquam speciem determinatam suppositionis. dicitur vlt̄a q̄ non vocatur hic determinata eo quod sit secundum determinatam speciem suppositionis: sed q2 reddit locutionem ueram pro vno determinato supposito vt dictum est.

¶ Suppositio confusa est acceptio termini cōis pro pluribus mediante signo vli: vt cum dicitur. omnis homo est animal. ibi iste terminus hō supponit pro pluribus mediante signo vli: quia supponit pro quolibet suo supposito. Item confusarum suppositionum alia est cōfusa necessitate signi vel modi z alia necessitate rei: vt cum dicitur. omnis homo est animal. ibi iste terminus homo mediante signo vli confunditur siue distribuitur pro quolibet supposito. z iste terminus animal a parte predicati positus confunditur necessitate rei. Et cuz vnusquisqz homo suam habet essentiam: ideo hoc verbum est necessitate rei tenetur pro tot essentiis pro quot hominibus tenetur iste terminus hō z cum vnicuiqz homini insit sua animalitas idō iste terminus animal necessitate rei tenetur ꝓ tot aialibus pro quot hominibus iste terminus homo et pro quot essentiis hoc verbum est. Unde iste terminus homo debet supponere confuse mobiliter z distributiue: sed confuse z distributiue tenetur: quia tenetur pro omni homine. mobiliter vero q2 licet fieri descensum sub eo pro quolibet suo supposito: vt omnis homo est animal. ergo sor. est animal sed iste terminus animal dicitur confundi immobiliter: quia non licet fieri descensum sub eo: vt omnis homo est animal. ergo omnis homo est hoc animal. ibi enim fit processus a simplici suppositione ad personalez. sicut hic homo est dignissima creaturarum. ergo hic homo vel aliquis hō vel rosa est pulcherrima florum. ergo aliqua rosa Sed differunt in hoc. quia in istis est simplex suppositio ex parte subiecti. in illa vero ex parte predicati licet videatur oppositum esse quod superius dictum est q̄ in hac propositione omnis hō ē aial iste terminus animal. in predicato positus simplicem habet suppositionem cum prius dicitur q̄ habet confusam. Ad hoc dicendum est s̄m quosdam q̄ q2 genus predicatur de pluribus differentibus specie. iste terminus animal quādo tenetur ꝓ ipso in cōi quod est genus sic habet simplicez suppositionem. scd̄m aūt q̄ ipsa natura cōmunis ipsius generis multiplicatur per supposita hominis sic dicitur hēc confusam suppositionem non mobiliter sed immobiliter. Suppositio aūt confusa immobiliter pōt cum simplici incidere non scd̄m idem sed scd̄m diuersa vt dictum est. Unde scd̄m hoc dicendum est q̄ suppositio confusa mobiliter non potest simul esse cum simplici nec scd̄m idem nec scd̄m diuersa vt dictum est. sed credo impossibile esse terminum cōem in predicato positum habere suppositionē simplicem z cōfundi mobiliter vel immobiliter: signo vli existente in subiecto affirmatiue: vt omnis homo est animal. z sic de aliis consimilib⁹: q2 vt vult porphirius. oē quod predicatur de aliquo aut est maius eo aut est equale ei de quo predicatur z intendit de p̄dicatione p se Sed in hac propositiōe. omnis homo est animal est predicatio p̄er se: z non predicatur equale. ergo maius non accidentale. ergo substātiale: nō dr̄ia. ergo genus sed natura generis multiplicata mobiliter vel immobiliter non ē genus. ergo cū dicit omnis homo est animal. cū ibi predicetur genus non esset possibile terminum cōem multiplicari mobiliter vel imobiliter q̄ significat naturā generis q̄ iam actu non est genus sicut si hō cōfunderetur mobiliter vel immobiliter iam non ē species. Item hoc idez videtur per Aristo. in primo topicorū dicentem q̄ omne illud qd̄ de alio predicatur aut predicatur couersim de eo aut non. Si cōuersim est diffinitio vel proprium. Si autem non conuersim predicatur de re: aut cadit in diffinitionem rei aut non. si non: tunc est accn̄s. Si cadit i diffinitionem aut est genus aut differentia: nō differentia. ergo genus. Et intendit aristoteles q̄ ibi sit directa predicatio: z sp̄es subiciatur s̄m se vel multiplicetur. sed in hac propositiōe. homo ē aial est directa p̄dicatio: z subicitur homo z nō equale predicatur neqz accidens. ergo genus. Quare non est possibile terminum cōem in predicato positum confundi mobiliter vel immobiliter. Item totum vniuersale quod est genus z totum in quātitate ex opposito se habent. Sed totum in quantitate est duplex: quoddam enim est totum in quātitate completum vt vbicunqz confunditur terminus cōmunis mobiliter: vt omnis homo ē animal Aliud est totum in quantitate incōpletum z diminutum: vt vbicunqz confunditur terminus cōmunis immobiliter: z multiplicatur terminus cōmunis simpliciter. ergo si ipossibile ē totum i quātitate esse genus inquantum huiusmodi non erit possibile terminum cōmunem in predicato positum confundi mobiliter vel īmobiliter vt dicebatur: Item comparatio illa s̄m quam inferiora reducuntur ad superiora opposita est comparationi s̄m quam superiora reducuntur ad inferiora: scd̄m primam sumitur cōmune in ratione cōmunis. sed scd̄m secundā sumitur cōe multiplicatuz siue cōfusum. cum ergo terminus cōis: vt sic sit in rōne generis non est possibile ipsum multiplicari inquantum huiusmodi. z hec quatuor argumenta sunt concedenda. Causa autem propter quaz mouebantur isti qui fuerunt huiusmodi opinionis facilis est ad soluendum que tantum est vna: quia cum dicitur omnis homo est animal cū vnicuiqz homini respondeat sua animalitas siue sua essentia cū non possit eē hō quin sit animal: iō ipsi dixerūt q̄ iste terminus animal tenetur pro tot aialib⁹ pro quot hominib⁹ hō. Nō aūt in illo argumen-

to nulla sit eā apparentie: pz q: cū dicitur. oīs hō est alb⁹ necesse est qd tot animalitates intelligant in subiecto: quot sunt homines in qbus tenet hō. Vñ nihil est dicere φ hēat illas animalitates a p̄dicato: cū ibi p̄dicat albū. vñ dicendū φ hō logice loquendo nō naturalr ex rōnali ꝛ animali cōponitur lō de se hz illaꝝ animalitatū multiplicationē. vñ cū dico sic: oīs hō ē alb⁹: nullo mō habet illas aīalitates a p̄dicato: cū ibi p̄dicetur albus: vt dictū est: sic aūt est in ꝓposito cū ibi p̄dicetur gen⁹ de spē: vt omnis hō ē animal. In hac. n. propositiōe subiicit hō in quo intelligitur mltitudo illaꝝ animalitatū: ꝛ p̄dicatur hoc gen⁹ animal. qd nullo mō ꝯfūditur mobilr vl immobilr. sz stat ibi ꝑ nā siue ꝑ essentia ipsi⁹ generis cōis p̄dicabilis de pluribus. vñ animal p̄dicatur ꝛ intelligitur in subᵒ sicut hic. oē animal rōnale ē animal. silr dico φ hoc v̄bū ē nō ꝯfunditur mobilr vl immobilr q: φ animal esset vel existeret in homine hoc hz subᵐ ōse aliquā in ꝑpōne subiiciatur p̄dicato essentiali vl accidētali. Et ꝓp hoc destruim⁹ quandā diuisionē. s. ꝯfusaꝝ suppositionū. alia est confusa necessitate rei: alia est ꝯfusa necessitate modi siue signi. dicim⁹ φ omnis cōfusio fit necessitate signi vl modi: vt cūz dr̄ oē animal rōnale est animal. iste termin⁹ animal in subiecto posit⁹ tenetur necessitate signi ꝓ omni animali qd est hō silr hic omnis hō est animal. iste termin⁹ hō tenetur ꝓ omni homine ꝛ nō solū ꝓ homine: sz et ꝓ omni animali qd est hō: ꝛ lō intelligūtur tot animalitates quot humāitates nālr loquēdo: q: eadez ē humāitas iquolibz indiuiduo hominis s̄z viā logicorū tñ non s̄z viā nāe: sic hō in cōi idez est. vñ φ sit hec animalitas vl illa hoc est rōne materie. In via. n. nāe hūanitas mea dr̄t ab humanitate tua ꝑ se ꝛ anima mea ꝑ quā cātur humanitas mea in me a illa est ab anima tua: per quā cātur humanitas tua in te. Et ꝓp hoc signū cōfundit hominem nō tñ ꝯfundit animal in cōi: sz animal ꝯtractū ad hominez ꝑ suas dr̄ias vñ seqtur φ omnis ꝯfusio sit necessitate signi vel mōi: ꝛ tm̄ de suppositionibus quātuz ad terminos absolutos.

¶ Postq̄z auctor diffiniuit suppositionem determinatā h̄ consequenter diffinit suppositionem confusam dicens φ suppositio confusa est acceptio termini communis pro omnibus suis inferioribus mediante signo vniuersali. in qua qdē diffinitione ponitur acceptio loco generis: ꝛ termini cōmunis ad differentiam suppositionis discrete: ꝛ ꝓ omnibus suis inferioribus ad differentiā suppositiōis naturalis simplicis determinate: ꝛ mediante signo vniuersali ad differentiam suppositionis confuse: que fit per negationem: de qua non est h̄ ad propositum.

Primo sciendum φ non est simile de signo vniuersali affirmatiuo ꝛ negatiuo q: negatio quicqd post se inuenit totū destruit: ꝛ sic eius oppositū ponit. ideo signum vniuersale negatiuum inquantum est signū vniuersale distribuit terminum cōem cuius est determinatio imediate: sed inquantū est negatiuū distribuit terminū cōez positū i p̄dicato. Sz signum vlē affirmatiuū distribuit soluz terminuz cōez cui⁹ est imediata determinatio vñ qdam sūt q̄ per se ꝯfundūt terminū siue distribuunt. sicut sūt signa vlia q̄ denotant terminuz cōem teneri vlr alia sunt q̄ ꝯfundunt soluz ꝑ accñs. sicut negatio q̄ ꝑ se hz negare: ꝯfundere āt ꝑ accñs. ꝛ silr dōm est de qbusdam terminis includentibus negationem. rōne cuius sibi cōuenit cōfundere per accñs: sicut tm̄ solum ꝛ sic de aliis.

Secundo sciendūz φ aliqd dr̄ ꝯfusuz dupliciter. Uno mō simplr φ simplr est isinituz. Alio mō. dr̄ ꝯfusuz vt idē est qd ideterminatuz. ꝛ sic suppō dr̄ ꝯfusa. i. ideteriata: q: ad v̄itatē ꝑpōnis in qua subiin sic suppōit. nō sufficit v̄itas ꝑ vno supposito deteriato. sz requirit v̄itas ꝑ oib⁹ suis suppositis: qd nunq̄z vel raro pōt sciri determinate si talis ꝑpō sit v̄a. ꝛ hoc i mā ꝯtigenti. vñ suppositio ꝯfusa reqrit descēsuz ad supposita termini supponentis ꝯfuse. vñ desc⁹ ē ꝯñā formalis q̄ arguit ab añcedēte in q̄ ponit termin⁹ cōis supponens ꝯfuse ad ꝯñs: in quo enumerant singularia tmini cōis. lō descēsus ꝛ iductio ex opposito se hñt: q: iductio ē ꝑgressio a singularib⁹ ad vlē. sed descensus est ꝑgressus ab vli ad singularia eius. ex qb⁹ patet φ suppositio confusa est acceptio termini cōis ꝑ oibus suis suppositis per se ꝛ mediante signo vli.

Tertio sciendūz. φ suppōnūz ꝯfusaꝝ: alia ē cōfusa necessitate signi. vt oīs hō cur. ille termin⁹ hō suppōit ꝯfuse necessitate illi⁹ signi oīs. Alia ē ꝯfusa necitate rei: sicut oīs hō est aīal ille termin⁹ aīal suppōit ꝑ tot aīalibus ꝑ quot hoīb⁹ hō. vñ qdaz ponentes istam diuisionē dixerūt φ nō est icōueniens φ idez terminus s̄z diuersas eius hitudines hēat diuersas suppōnes. vt dicēdo. oīs hō est aīal si aīal i ista ꝑpōne teneat i se ꝛ absolute ꝑ nā cōi sic supponit simplr. si v̄o teneat ꝑ eisdē suppositis de qbus p̄dicat. sic supponit ꝯfuse. Sz hanc diuisionē iprobat auctor i textu multis rōnib⁹. quaꝝ p̄ma ē. Oē qd p̄dicat de alio p̄dicatiōe ꝑprie dicta p̄dicat vt equale vel vt mai⁹. sed aīal p̄dicat de hoīe p̄dicatiōe ꝑprie dcā. g̃ vt equale vel vt maius. nō vt equale. g̃ vt maius. ꝛ nō dr̄iarl spēs. g̃ vt genus ꝛ nō vt accñs. g̃ vt eēntiale. sed nā aīal distributa i singulis hoīb⁹ nō ē gen⁹. g̃ in tali ꝑpōne p̄dicat natura aīal absolute. ꝛ ꝑ ꝯñs aīal supponit simplr i illa ꝑpositiōe. oīs hō ē aīal. ꝛ ita in silibus. alie rōnes satis patent in textu: lō ꝓ p̄nti cā breuitatis omittuntur.

Quarto sciēdū φ s̄m quosdā: suppōnū cōfusaruz alia ē mobilis. alia imobilis. Mobilis est qñ pōt fieri dscēsus ad supposita termi supponētis: vt ois homo currit. g̃ iste hō currit: ꝛ sic de aliis. ꝛ vocat mobilis nō q: ibi sit mot⁹ realis. s̄z q: ē descēsus ad supposita termini supponētis. Sz imobilis ē qñ nō pōt fieri descēsus ad supposita termini suppōnētis: ꝛ q: ista diuisio seqt ex precedenti: lō eisdem rōnib⁹ p̄t iprobari sicut ꝛ prima. Ex oibus p̄dictis clare pz φ scia de suppōne iuenta ē ad hoc vt ꝑ eā sciat ꝑ quo ꝛ qualr vnusqsq̄z terminus in ꝑpōne positua sit capiēdus: q: termini aliqñ accipiūtur ꝑ re vli. aliq̄z ꝑ re particulari. ꝛ aliqñ vtroq̄z mō. ¶ Ex oib⁹ etiā p̄dcis pz: φ tm̄ qnq̄z sūt spēs suppōnū. s. discreta: nāl. simplex determinata ꝛ cōfusa. quaꝝ sic hr̄ sufficientia. q: ois suppō ē acceptio termini substātiui ꝑ aliquo. vel g̃ termini cōis cōiter tēti vel nō. si scdm. sic ē suppō discreta. si primū h̄ ē duplr. aut sumit ꝑ se aut cū adiūcto. si p̄mū. sic est suppō nālis. si scdz. hoc ē duplr. aut sumit ꝑ re vli ꝑ ip̄m significata: aut ꝑ suis iferiorib⁹ si p̄mū. sic ē suppō simplex si scdm hoc ē duplr: aut tenet vlr aut nō. si primū sic ē suppositio confusa. si scdm sic est determinata.

Sed contra p̄dcā arguit p̄mo sic. in ista ppositione nō hō currit. hō supponit confuse cum equaleat huic. nullus homo currit. ꝛ tamen hoc nō est mediante signo vli. ergo ꝛc. ¶ Scdo sic. i istis ꝑpōnib⁹. hic ꝛ rome vendit pip. bis audiui missā. piper. ꝛ missa supponunt cōfuse ꝛ nō determinate. cū nullū deter-

minatus piper vendatur rome: tamen hoc non est mediante signo vli. g. ¶ Tertio sic idem est confusum et infinitum sed infinitus est ignotum suppositio confusa est ignota: et per consequens non est distributiua. ¶ Quarto sic: quod non unum significat nihil significat ut habetur Aristo. 4. meta. g a simili quod non tenetur pro uno non supponit: et per consequens terminus communis non potest teneri pro omnibus suis suppositis. ¶ Quinto sic predicatum vlis negatiue supponit confuse et est cuiuslibet negatiue, et tamen non est mediante signo universali. ergo etc.

Ad argumenta. Ad primum dicitur quod in illa propositione, homo supponit confuse per accidens et non per se. ¶ Ad secundum dicitur quod illi termini et similes supponunt simpliciter et non personaliter. ¶ Ad tertium dicitur, quod patet solo ex predictis in secundo notabili. ¶ Ad quartum dicitur, quod negatur consequentia: quia non est simile de significatione et suppositione: sicut satis patet ex predictis ¶ Ad quintum dicitur, quod predicatum propositionis vlis negatiue supponit confuse per accidens tamen et non per se. Et hec de suppositionibus dicta sufficiant.

¶ Incipit secundus tractatus de relatione.

Relatiuum est duplex. Uno modo relatiuum est cuius esse est ad aliud se habere: et sic relatiuum est unum de decem predicamentis. Aliud est relatiuum quod est ante late rei recordatiuum: quia ut vult Priscia. in maiori suo volumine: relatio est ante late rei recordatio: ut sortes currit qui mouetur: ibi hoc relatiuum qui facit recordationem siue relationem de sorte: qui est res ante lata. Omissis autem relatiuis secundum primum modum de relatiuis secundo modo hic intendimus. Relatiuorum autem quedam sunt relatiua substantie: ut qui ille et similia. quedam vero sunt relatiua accidentis: ut talis qualis: tantus quantus. relatiuum autem substantie est quod recertur eandem rem in numero cum suo antecedente, ut qui ille. Item relatiuorum substantie quedam sunt relatiua diuersitatis ut alius: et est illud quod refert eandem rem in numero et supponit pro alia ut sor. cur. et alius disputat. quedam vero identitatis ut qui ille idem. Relatiuum autem substantie identitatis est quod refert et supponit pro eodem in numero pro quo supponit suum antecedens. ut sor. currit qui disputat: ibi hoc relatiuum qui refert sortem et supponit pro sorte. Relatiuorum substantie identitatis quedam sunt nomina: ut quis quidam Quedam sunt pronomina ut ille idem.

¶ Iste est secundus tractatus paruorum logicalium de relatiuis Petri. hisp. In quo postquam in precedente determinauit de suppositione termini. Hic consequenter determinat de relatione termini. Et iste ordo est: quia relatio termini de qua est hic ad propositum presupponit suppositionem termini sicut suppositio presupponit terminum significationem ideo prius determinandum fuit de suppositione quam de relatione: et similiter prius determinandum est de relatione quam de aliis proprietatibus eius: que sunt ampliatio appellatio restrictio et distributio: quia relatio concernit illis eo quod respicit terminum supponentem quam copulantem. alie vero terminum supponentem: non quacunque suppositione sed personali solum: et quia concernunt prius determinanda: ideo prius determinandum fuit de suppositione: et postea de relatione antequam de aliis. unde sicut in tractatu suppositionum terminus supponens est subiectum attributionis: ita terminus relatiuus est subiectum attributionis huius tractatus et relatio est proprietas eius quemadmodum suppositio termini supponentis. Ex quo patet quod scientia tradita in hoc tractatu est distincta a scientia suppositionum: quia scientie distinguuntur quemadmodum subiecta de quibus sunt.

Primo sciendum quod relatiuum est equiuocum siue multiplex et multiplex indiffinitum parit confusionem: ideo petrus. hisp. distinguit relatiuum ut eligat membrum de quo est sibi ad propositum dicens quod duplex est relatiuum. unum est cuius totum esse est ad aliud ut totum esse patris est ad filium. et totum esse filii est ad patrem: et de tali determinatur in predicamentis. aliud est relatiuum quod facit relationem de re ante lata: et de tali est hic ad propositum: et diffinitur sic: Relatiuum est ante late rei recordatiuum: et similiter relatio est rei ante late recordatio quo modo diffinitur a prisci. in maiori volumine.

Secundo sciendum quod relatiuorum quedam sunt substantie: et quedam accidentis. ratio est, quia omne relatiuum est ante late rei recordatiuum. vel igitur rei significate per modum per se stantis: vel per modum alteri adiacentis. si primum sic est relatiuum substantie. si secundum sic est relatiuum accidentis. ideo ista diuisio est analogi in sua analogata: quia relatiuum dicitur per prius de relatiuis substantie quam accidentis. ergo patet diffinitio relatiui substantie. relatiuum enim substantie est recordatiuum rei ante late per modum per se stantis significate sicut qui ille idem. et sic de aliis. Sed relatiuum accidentis est recordatiuum rei ante late significate per modum alteri adiacentis: ut talis qualis: et sic de aliis.

Tertio sciendum quod relatiuum substantie sic diuiditur in textu. relatiuorum substantie, aliud est identitatis. aliud diuersitatis. relatiuum identitatis est quod refert idem in numero cum suo antecedente et pro eodem supponit ut dicendo. sor. cur. qui disputat. illud relatiuum qui refert sortem: sicut enim substantia tempore natura et diffinitione precedit accidentia: sic relatiuum substantie precedit relatiuum accidentis: ideo auctor prius determinat de relatiuo substantie quam accidentis. et huius diuisionis ratio est: quia omne relatiuum substantie supponit pro eodem in numero cum suo antecedente aut non: si primum sic est relatiuum identitatis. si secundum sic est relatiuum diuersitatis.

Quarto sciendum quod relatiuum substantie identitatis est quod supponit pro eodem in numero cum suo antecedente: ut dicendo. homo currit qui disputat: illud relatiuum qui refert sortem et supponit pro sorte. alii diffiniunt aliter dicentes. relatiuum identitatis est illud quod accipitur pro illo pro quo verificatur propositio antecedentis eius. relatiuum vero diuersitatis est id quod non supponit pro eodem in numero cum suo antecedente: ut dicendo sor. cur. et alius disputat. Item relatiuorum identitatis. ut dicitur in textu quedam sunt nomina ut quis: alia sunt pronomina ut ille et sic de aliis. que distinctio satis manifesta est per pris. in suo maiori volumine illam diuisionem ponentem.

Sed contra predicta arguitur primo sic: de relatiuis determinatur in predicamentis, ergo hic non debet determinari de ipsis. ¶ 2°. sic relatiuum diuersitatis significat aliam rem a re ante lata. ergo non facit recordationem de re ante lata. ¶ Tertio sic. si ponatur relatiuum substantie distinctum a relatiuis accidentis sequitur quod nullum relatiuum substantie reperiretur inter terminos accidentis: quod est falsum: quia in ista propositione albedo est color que est qualitas hoc relatiuum que refert albedinem que est accidens. ergo relatiuum substantie non distinguitur a relatiuo accidentis. ¶ 4° sic. si diuisio relatiuorum substantie esset sufficiens: vel esset diuisio totius in suas partes integrales: vel vocis in suas significationes: vel analogi in sua analogata: sed non videtur quod sit aliquod istorum. ergo diuisio est insufficiens. ¶ 5°. sic. hoc relatiuum que est relatiuum substantie: et tamen in hac propositione mulier que damnauit saluauit non supponit pro eodem in numero sicut suum antecedens: nam eua damnauit et beatissima virgo saluauit. ergo relatiuum identitatis non supponit pro eodem in numero sicut suum antecedens. et eodem modo posset argui: lignum fuit causa vite quod fuit causa mortis. similiter ille peccauit et ille redemit.

Ad argumenta. ad primum dicitur quod licet in predicamentis determinetur de relatiuis: tamen hic et in predicamentis de ipsis diuersimode determinatur: ut visum est in primo notabili. ¶ Ad. 2. dicitur quod licet relatiuum diuersitatis primo et per se significet aliam rem a re ante lata: tamen ex consequenti dat intelligere rem ante latam. sicut quando dicitur. sor. cur. et alius disputat. sensus est: alius disputat: alius homo a sorte disputat: ideo ex consequenti dat intelligere sortem. ¶ Ad. 3. dicitur quod substantia potest capi dupliciter. Uno modo prout distinguitur contra accidens: alio modo non capitur hic cum dicitur relatiuum substantie. Alio modo conuertitur pro omni illo quod habet modum substantie: sic capitur hic. ideo bene reperitur relatiuum substantie inter terminos de genere accidentium. sicut albedo que licet sit accidens: quia tamen significat per modum substantie: ideo sibi attribuitur relatiuum substantie dicendo

albedo q̄ ē color ē qualitas. ¶ Ad quartū dicitur ꝙ sicut ens diuiditur in idem ⁊ diuersum fm prius ⁊ posterius: eo ꝙ idem se habet ad diuersum. vt vnuz ad multa: ⁊ sicut habitus ad priuationem. ideo ens per prius dicitur de eodē q̄z de diuerso. ita similiter diuiditur relatiū subē in relatiuum identitatis ⁊ diuersitatis. quare ista diuisio est analoga in sua analogata q̄ relatiuum subē ꝑ prius dicit̃ de relatiuo identitatis q̄z de relatiuo diuersitatis. Et hec est rō qre auctor prius determinauit de relatiuis identitatis q̄z de relatiuis diuersitatis. ¶ Ad quintuz dicitur. ꝙ duplex est relatio. Quedam est simplex que est quando relatiū ⁊ antecedens supponunt ꝓ eodem in specie: ⁊ non pro eodem in numero: ⁊ ista relatione referunt̃ p̄dicta relatiua ad sua antecedentia. ⁊ de ista non intelligitur in diffinitiōibus. Alia est relatio personalis que est quando ꝓ eodem in numero supponunt relatiuū ⁊ antecedens: vt ibi. sor. currit qui disputat; ⁊ ista relatione non referuntur predicta relatiua ad sua antecedentia de qua tamen solū hic intelligitur.

¶ Item relatiuorum ꝓnominum identitatꝫ q̄dā sunt reciproca: vt sui. sibi. se. cū suo possessiuo: vt suus sua suū. Alia vero non reciproca: vt ille idem. Relatiuum aūt reciprocum dr̄ nō ꝙ sit patiens: sꝫ ꝙ ponit modum patiētis supra substātiā agentez q̄ aliud ē patiens: ⁊ aliud modꝰ patientis. qđ pꝫ ꝑ hoc ꝙ ntr̄s pōt eē patiens: vt dicendo sor. percutitur sed non pōt hr̄e modum patientis. vnde modꝰ patientis semper est in obliquis. ⁊ sic pꝫ ꝙ aliud est patiens: ⁊ aliud modus patientis. Si quereretur qd addatur supra patiens per relatiuum reciprocum Dicendum ꝙ addit identitatem subē: ⁊ ponit eā sub modo patientis: vt sortes videt se: ibi subā que prius erat agens ponitur sub modo patientis: vt in hoc pronomine se. Unde reciprocum sic pōt diffiniri. Reciprocum est quod significat substantiam agentem sub modo patientis. Uel sic. Reciprocū est idem quod sui ipsius est passiuum: ⁊ iō hoc relatiuum sui. significat per modum patientis in quē dicitur transire actus verbi. Nominatiuus autez significat per modum agentis. Item si queratur quare hoc pronomen sui. sibi. caret nominatiuo. Dicendum est ꝙ solo pꝫ ex premissis: q̄ agens nō pōt significare patiens sine sub modo patientis nisi in obliquis: sꝫ ipse nominatiuꝰ dicit modū agentis: ⁊ iō natura nominatiui repugnat naē huiꝰ pronominis sui. ⁊ ideo nō pōt hr̄e ntm̄. Ex predictis pꝫ ꝙ relatiua identitatis referunt eandem rez sub suo aāte: ⁊ semper supponunt ꝓ eadem re in numero. Et ex hoc pꝫ ꝙ maior est certitudo per relatiuum identitatis quā ꝑ suum aāsloco relatiui positum: vt homo currit homo disputat: quia dubiuz est vtrum de eodem homine dicat̃. Sed cum dicitur homo currit ⁊ idem disputat certum est ꝙ de eodem homine dicatur. hoc enim patet per Priscianum dicentem in maiori suo volumine ꝙ cuz dicitur. Aiax venit ad troyam: ⁊ aiax fortiter pugnauit: dubium est an de eodem aiace dicatur; an de diuersis. Sed cum dr̄: Aiax venit ad troiam: ⁊ idem fortiter pugnauit de eodem aiace i nume/ ro statiz intelligitur. Et sic patet ꝙ maior est cer/ titudo ꝑ relatiuum identitatis quam per suuz antecedens loco talis relatiui positum. Solet autez dubitari circa relatiua identitatis vtruz deceptio facta ex diuersa relatione fiat secundum equiuo/ cationem: vel secundum amphibologiam: vel se/ cundum aliquam aliam fallaciam: vt dicēdo. homo videt asinum qui est rationalis. ibi hoc relatiuum qui. potest referri ad hunc terminum qui est homo: vel ad hunc terminum qui est asinus: ⁊ sic sunt ibi diuerse relationes: ⁊ ergo secūduz aliquos solet ibi assignari equiuocatio. Sed contrariuz arguitur. hoc nomen qui. secundum ꝙ est relatiuuz significat rem vnam equaliter se habentem ad illud quod significatur per modum substātie: vt color qui est in corpore: locus qui continet rem locatam: ⁊ sic de aliis: ergo deceptio acta ex diuersa relatione non facit equiuocationem. Item hoc no/ men qui. secundum ꝙ est nomen significat substātiam infinitā: sed ista substantia infinita apta na/ ta est finitari tam per vnum accidens quam per aliud ergo cum illa substantia infinite sūpta in se sit vna ⁊ potest referre q̄dlꝫ antecedens: ergo significatio huius relatiui erit vna: quare sequit̃ ꝙ ibi non erit equiuocatio. Item ratio cuiuslibet relatiui fm ꝙ relatiuum est: ānt̄ū vna: hec. scilicet res ante lata vel rei ante late recordatiuum. ergo omne relatiuum secundum ꝙ relatiuum participat vnum nomēn ⁊ vnam rōnem. ergo relatiuum est equiuocum in quantum est ante late rei recordatiuum. ergo particularia relatiua vt q ille ⁊ alius in quantum sunt relatiua suorum antecedentiū nō sunt equiuoca. Si aliquis obiciat ꝙ hoc relatiuū qui alterius ē rōnis secundum ꝙ tenet̃ i hoc aāte homo. ⁊ alterius secundum ꝙ tenetur in hoc aāte asinus: vt in predicta oōne. ergo est commune: ⁊ habet rationes diuersas. ergo est equiuocum. Dicendum ꝙ hoc argumentum non valet. Nam similiter posset probari ꝙ quodlibet vniuocum esset equiuocum: vt animal esset equiuocum secunduz quod est homo vel secundum quod est i homine: ⁊ aliam habet rationem secunduz ꝙ est equus vl̄ secundum ꝙ est in equo: ⁊ sic hoc nomen animal aliā habet rationem hic ⁊ ibi ⁊ est commune non tamen equiuocum sed vniuocum. Soluēdum est breuiter ꝙ sicut vniuoca dicuntur habere eādem rationē non secundum se: sꝫ in vniuoco vniuocante: vt homo bos equus ⁊ similia in animali. Similiter omnia relatiua dicuntur hr̄e eandē rationez non scd̄m se sꝫ in referēte siue in relatione ⁊ ēt habēt idē nomē: ideo vniuocantur in eo: sed ille obiciebat d̄ rationibus relatiuorum secunduz se. Un̄ predictas obiectiones ab ista concedimus: ⁊ ideo concedimus quod deceptio facta ex diuersa relatione non est secundum equiuocationem. Itez illa deceptio est in ordinatione dictionum inter se ergo est in oōne: una ordinatio dictionuz nihil ē q̄ oōo: ergo non est equiuocatio: cū equiuocatio solū sit in vna dictiōe. Itez ꝙ ibi nō sit amphibologia

probatur: qz vbicunqz fit amphibologia: ibi est cōstructio vnius cū alio: vt i hoc exemplo. liber Aristotelis quo ad primum modū. ⁊ quo ad secundū modū: vt hic. litus aratur. quo ad tertium: vt in hoc scit seculum. Et secundū hoc pz inductiue p omnes modos amphibologie: qꝫ vbicunqz est amphibologia: ibi est constructio vnius cum vno tm̄: sed vbicunqz sunt diuersa relatiua: non est cōstructio vnius cum vno tm̄: imo vnius cum diuersis: ergo deceptio facta ex diuersa relatiōe nō facit amphibologiā. Item: vbicunqz est deceptio ex eo qꝫ aliqua dictio pōt referri ad diuersa est compositio vel diuisio: sz deceptio ex diuersa relatione est ex eo qꝫ aliqua dictio pōt referri ad diuersa. ergo deceptio ex diuersa relatione est cōpositio vel diuisio. ⁊ hoc idem concedimus.

¶ Postqꝫ auctor posuit diuisionē relatiuoꝝ sb̄e. hic ꝯſr subdiuidit vnū mēbrū illi⁹ diuisiōis. s. relatiuū idētitatis dicens: qꝫ relatiuorū idētitatis sb̄e q̄dam sunt reciproca: sicut sui. sibi. se. a se. alia vero non reciproca: vt ille. idē ⁊ silia. Cui⁹ rō est: qz omne relatiuū idētitatis sb̄e ponit modum sub̄e patientis supra subam agētē. aut non. si primū sic est relatiuū reciprocū. si scd̄z sic est relatiuū non reciprocū. vn̄ relatiuū dicit̄ reciprocū: nō qꝫ sit patiēs: sz qz ponit modum patientis supra subam agētē. iō dr̄ in textu qꝫ aliud est patiens: ⁊ aliud modus patientis. ntūa eni pōt eē patiēs: vt dicendo: sor. percutit̄: sed nō pōt habere moduz patiētis i significando. Jō dicit Pris. qꝫ mod⁹ agētis ꝯuenit ntō. modus vero patientis conuenit obliquis. Ex quo patet qꝫ illud relatiuum sui. est relatiuū reciprocum. qz habet modum patientis cum sit in obliquis: ⁊ non in recto. vt dictum ē. iō illud ꝓnomen sui. nominatiuo casu caret.

Primo sciēdū. qꝫ relatiuū reciprocū vt diffinit̄: qꝫ ē illud qd̄ significat subam agētē sub mō patiētis. vn̄ relatiuū reciprocū refert eādez subam in nūero quā h̄z suū añs: ⁊ pro eodē i numero suppoīt. Ex quo seqtur qꝫ relatiuū reciprocū nō refert suū añs sūptū cū sua dispōne vl̄l. vl̄i. nā si illa sit vā seq̄ret̄ qꝫ idē eēt dicere ois hō videt se ⁊ ois hō videt oēm hoiem. qz cū relatiuū identitatis reciprocū supponat pro eodē in numero sicut suū añs. cum hō in illa propōne. ois hō videt se: teneat̄ vl̄r. et illud relatiuū se refert hoiez vl̄r. qd̄ ē falsum. vnde vt habetur in textu. maior ē certitudo p relatiuū sub̄e q̄z p ꝓsuū añs positum loco sui. vt cuz dr̄ aiax venit ad troiā: ⁊ aiax fortiter pugnauit. ibi dubium ē vtrū sit sermo de eodē aiace i numero an nō: sz cum dr̄ aiax venit ad troiā: ⁊ ille idē fortiter pugnauit. manifestū ē qꝫ de eodē aiace in numero est hic sermo. quare maior est certitudo per relatiuum identitatis q̄z per suum añs: quod loco sui ponitur.

Secundo sciēdū. qꝫ relatiuū reciprocum differt ab aliis trib⁹ modis. ꝑmo qz añs significatū p modū agētis ponit p modū patiētis. nō āt alia relatiua. scd̄o differt. qz relatiuū reciprocum ꝯstruit̄ cū eodem v̄bo cuz quo suū añs. qd̄ tñ aliis relatiuis repugnat tertio differt. qz relatiuū reciprocū refert idē ad seipsū: nō autē alia relatiua. ex quo seqtur qꝫ reciprocatio soluz ꝯuenit relatiuis idētitatis sub̄e. sz nō oibus. Cuius rō ē. qz reciprocatio est quedam circularis relatio eiusdē ad seipsū solum autē relatiuum identitatis sub̄e pro eodē supponit pro quo suum añs. quare sibi solum ꝯuenit reciprocatio.

Tertio sciēdū. qꝫ auctor i textu mouet quādā dubitationē q̄ talis ē. vtrū deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatiōe sit equocatio vl̄ alia fallacia. Pro cuius solutione auctor ponit tres rōnes ꝓbantes qꝫ non sit equiuocatio: quarū cā breuitatis vna dicet̄: q̄ talis ē. Illud relatiuum q significat subam isinitā in q̄ntuz d̄ se finiri pōt p qd̄libet añs ḡ illud relatiuuz qui. quātum ē de se vno nomine ⁊ vna rōne pōt qd̄libet antecedēs referre: ḡ nō ē equocū sz vniuocum. alie due rōnes clare patent in textu. Ex q̄ pz qꝫ relatiuum sub̄e idifferēs ē ad referendum istud añs vel aliud ꝓm idem nomē ⁊ eandē rōnē referendi. lz ex pte diuersorum accidentium variatur non referendi: sicut rō aial' de se est vna: ⁊ tñ sz qꝫ recipit̄ i alia ⁊ alia spē variat̄. Et sic pz qꝫ deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatione ꝓuenit ex diuersa ordinatione dictionis cū dictione q̄ nihil aliud ē q̄z oratio. Equiuocatio autem ꝓuenit ex multiplicitate dictionis simplicis. ergo ista deceptio ꝓueniens ex diuersa relatione nō est equiuocatio.

Quarto sciēdū. qꝫ talis deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatiōe non ē amphibologia: qz vbicūqz est amphibologia ibi est diuersa cōstructio vni⁹ dictiōis cum alia dictiōe: sicut liber Arist. q̄ztum ad primū moduz amphibologie. ⁊ litus aratur q̄ztum ad scd̄m. ⁊ scit seculū q̄ztum ad tertium moduz. sz vbi ē diuersa relatio nō est diuersa cōstructio vni⁹ dictionis cum alia: ḡ deceptio ꝓueniens ex diuersa relatione non est amphibologia: sz qꝫ ibi sit cōpositio vel diuisio ꝓbatur. qz ois deceptio ꝓueniēs ex eo qꝫ aliqua dictio pōt ad diuersa referri: est cōpositio vel diuisio. sed hic est huiusmodi ergo.

Contra predicta arguitur ꝑmo sic. mod⁹ tam agendi q̄z patiendi conuenit añti illius relatiui sui. ergo ēt vterqz modus dz sibi cōuenire: ⁊ sic pōt hr̄e ntm̄. ¶ Scd̄o sic. relatiuuz recipit a suo añte certā significationē ⁊ suppōnē: qz relatiuū significat idem qd̄ suū añs. cū ergo in illa ꝓpōne: ois homo videt se: istud añs hō suppōnat vl̄r: sequit̄ qꝫ istud relatiuū se qd̄ ē suuz relatiuū referat ipsuz vl̄r: ⁊ sic cum dispositōe. ¶ Tertio sic. loco relatiui licet ponere suū añs. ḡ loco illius relatiui se in illa ꝓpōne. ois homo videt se. licet ponere omnē hoiem. ⁊ sic se refert añs: cū sua dispōne. ḡ relatiuuz reciprocū refert suū añs. sūptuz cū sua vl̄i dispōne. ¶ 4⁰. sic. arguměto text⁹: qꝫ deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatione sit equiuocatio ꝓbo sic: hō videt asinū q ē rōnal'. ḡ relatiuum q. refertur ad illum ntm̄ hō vel ad illū acctm̄ asinum: cū igit̄ non possit illa duo referre eadē rōne: qz ē alia rō ntī: ⁊ alia rō accti: seq̄t̄ qꝫ tale relatiuū equocū erit: q̄re deceptio ꝓueniens ex diuersa relatiōe est equocatio ⁊ nō alia fallacia. ¶ Quinto sic. dicēdo sic. canis videt piscem q est suba. illud relatiuū q pōt referre canē vel piscē ⁊ quocunqz mō dicat tenet equoce cū significet idem qd̄ suū antecedens quod est equiuocum.

Ad argumenta ¶ Ad primmū dr̄. qꝫ negatur ꝯñtia: qz añs vni⁹ relatiui pōt esse i recto ⁊ in obliquis. nō illd̄ relatiuū reciprocuz qd̄ significat p modū patiētis: ⁊ nō oz qꝫ qcq̄d ꝯuenit añti ꝯueniat ēt relatiuo. ¶ Ad secūdū dr̄. qꝫ relatiuū reciprocū certam relationem aut significationez trahit ab añte: nō tñ eodem mō nisi distributōis h̄ ipediēte: iō non sequit̄ qꝫ relatiuū reciprocū supponat vl̄r. ¶ Ad tertiū dr̄. qꝫ lz i relatiuis reciprocis liceat loco ipi⁹ ponere añs. nō tñ i reciproco qñ refert̄ ad terminū cōem sūptum vl̄r ipediēte vā distributiōis. ¶ Ad quartū dr̄. qꝫ sicut vniuoca ꝓm se cōsiderata diuersas rōnes hn̄t. ⁊ tñ vnam ⁊ eādē rōnē habēt i vniuocante: sicut hō ⁊ equ⁹ i aiali: ita ea q̄ referūtur ꝓm se considerata diuersas habēt rōnes: ⁊ tamē vnā ⁊ eādez habēt i referente siue in suo relatiuo: ⁊ ita lz sit alia rō nti. ⁊ alia rō accti i suo relatiuo eadē ē sicut eadē rō eq ⁊ homis i aiali. ¶ Ad qntū dr̄. qꝫ illud relatiuū q: ⁊ ita de aliis pōt dupl'r ꝯsiderari. vno mō q̄ztū ad rōnē referendi: ⁊ sic dz negari qꝫ ibi tenet̄ equoce. alio⁰ pōt ꝯsiderari q̄ztū ad suū significatū determinatū p suū añs: ⁊ isto mō pōt eē vniuocū vel equocum sicut suū añs: ⁊ ita in ꝓpōne dcā bene tenetur equoce.

¶ Sequitur de relatiuis diuersitatis. Relatiuũ diuersitatis est qđ supponit ꝓ alio ab eo qđ refert: vt sor. currit ⁊ alius disputat. ibi hoc relatiuũ alius refert sortem ⁊ supponit pro alio a sorte: ⁊ ita facit recordationem de sorte. De relatiuis autem diuersitatis talis datur regula. Si relatiuum diuersitatis addatur superiori fit inferius: ⁊ si addatur inferiori fit superius. Verbi gratia. cum dicitur aliud ab aiali: ergo aliud ab hoīe. ibi est locus a specie: ad genus siue a parte subiectiua ad suum totum vłe: q2 in hac ꝓpōne. aliud ab aiali. hoc relatiuum diuersitatis aliud cum additur aiali: qđ ē superius ad hominem facit ipsũ inferi⁹: ⁊ in hac aliud ab homine additur inferiori. s. homini: ⁊ ergo facit ipsũ superi⁹: ⁊ ergo aliud ab animali est inferius ad aliud ab homine: ⁊ iō ibi est locus a specie siue a parte subiectiua. De relatiuis idētitatis sic datur regula ab antiqs. Nulla ꝓpō incohata a relatiuo identitatis hʒ ꝯtradictoriā. Et assignāt talem cām. q2 cũ dr: omnis hō currit ⁊ ille disputat: hoc relatiuũ ille: hʒ respectũ ad hoc aīs hō: ꝓpter dependentiā sue relatiōis. sed qñ negatio aduenit ꝓpōni incohate a relatiuo, dicendo sic. ille nō disputat. tunc negatio negat verbũ quod sequitur ⁊ non negat respectũ relationis quem hʒ ad aīs: ergo negatio nō negat totũ qđ affirmatio affirmat. ergo non ꝯtradicit: sed cum hoc sit in qualibet propositione incohata a relatiuo sequitur ꝙ nulla propositio incohata a relatiuo hʒ contradictoriam. Sed contra hoc obiicitur: Quicquid cōtingit affirmare ꝯtingit ⁊ negare de quolibet supposito: sed verbum contingit negare de quolibet supposito. ergo ⁊ contingit affirmare de quolibet supposito: quod est dictio relatiua ergo quelibet ꝓpositio incohata a relatiuo habet contradictoriaʒ. Item quelibet propositio siue enunciatio que est vna habet contradictoriam: sed propositio incohata a relatiuo dūmodo ibi sit aliqua dictio equiuoca: neqʒ plura subiiciantur: neqʒ predicantur est vna propositio: ergo propositio incohata a relatiuo habet contradictoriam. item dicit Aristo. in primo periērmenias circa affirmationem ⁊ negationem ꝙ vni affirmationi vna negatio est opposita: ⁊ ecōuerso vna negatio vni affirmationi ēst opposita: ergo affirmationi incohate a relatiuo negatio vna est opposita: quod cōcedimus, dicentes predictam regulam esse falsam. Ad rationes eorum respondemus ꝙ relatiuum comparatur ad antecedens: ⁊ comparatur ad verbum cui subiicitur: vnde cum affirmatio vel negatio sit oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo: vel alicuius ab aliquo hoc est predicari de subiecto: et ideo sicut patet per diffinitionem p̄dictam affirmationis ⁊ negationis. affirmatio et negatio respiciunt tantummodo comparationem subiecti ad predicatum: ergo in propositione incohata a relatiuo tantummodo sumitur contradictoriũ per comparationem relatiui ad verbum cui subiicitur: ⁊ per comparationem relatiui ad ātecedēs: quia ille respectus non est ibi propter naturam affirmationis nec propter dependentiam subiecti inquantum est subiectum: sed propter dependentiam eius quod est subiectum. dicendum tamē est subiectum: quia aliud est subiectum inquantum subiectum: ⁊ id quod est subiectum: ⁊ aliud est predicatum inquantum predicatum: ⁊ illud quod ē predicatum. ⁊ sic quicquid affirmatur in propositione incohata a relatiuo negatur in sua contradictoria: quia contradictoria istius: ille disputat est ista: non ille disputat. negatione preposita relatiuo. De relatiuo identitatis non reciproco talis datur regula. Omne relatiuum identitatis nō reciprocum habet eandem suppositionem quam habet suum antecedens: vt cuʒ dicitur omnis homo currit. ⁊ ille est sortes: hoc relatiuum ille supponit pro omni homine: quia sensus ē. omnis homo currit: ⁊ ille est sortes. idest omnis homo ē sortes. Dico autem non reciprocum: quia cum dicitur. omnis homo videt se. nō est sensus. omnis homo videt omnem hominem. Unde loco huius relatiui se non licet ponere suum antecedēs: loco autem alterius licet ponere.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de relatiuis idētitatis substātie. Hic cōsequēter determinat de relatiuis diuersitatis primo ponendo diffinitionē eius. secūdo assignando aliqs regulas relatiuoꝝ sube. ergo ponit diffinitionē relatiui diuersitatis dicēs ꝙ relatiuũ diuersitatis sube ē qđ suppōit ꝓ alio i nūero ab eo qđ refert: vt sor. currit ⁊ alius disputat. hoc relatiuũ alius facit relationem de sorte in aliquo ⁊ tamen supponit pro alio a sorte in aliquo.

Primo sciendum ꝙ dubiũ pōt eē cum dicitur. sor. currit ⁊ aliud ē album ꝓ quo supponit illud relatiuũ aliud. Jō ad hoc dnt quidam ꝙ supponit ꝓ alio hoīe a sorte sicut in ista. sor. cur. ⁊ alius homo est alb⁹ sed hoc non videtur esse veꝝ: q2 relatiuũ masculini generis ⁊ feminini generis quodāmodo restringitur ad supponendum ꝓ suppositis eiusdē spēi cum suo aīte masculini generis vel feminini, iō dicetur iferius ꝙ alius ponit diuersitatē iter supposita: sed aliud dicit diuersitatē in eētia. iō cuʒ dr. sor. cur. ⁊ alius hō est albus sensus ē. alius particularis hō est albus. ⁊ cũ dr sor. cur. ⁊ aliud est album. sensus. est aliud eētialr. est album: ⁊ nō supponit pro re eiusdem spē. ideo distinguit contra hoc relatiuum alius: qđ determinatur per masculinum genus ad supponendum pro eodem in specie cũ suo antecedente.

Secundo sciendũ ꝙ in textu assignant tres regule relatiuoꝝ: quarũ prima ē relatiuoꝝ diuersitatis q̄ talis est. Si relatiuũ diuersitatis sbe addatur termino superiori ⁊ inferiori. tūc termin⁹ inferior fit supior ⁊ econtra. sicut animal est superius ad hoīeʒ: sʒ aliud ab animali est inferius ad aliud ab homine. sicut bene sequitur homo est ergo aīal est: a specie ad gen⁹ ita bñ sequitur. lapis est aliud ab aīali. ergo est aliud ab homine. Ratio huius ē. q2 virtualiter includit in se q̄ȝdaȝ negationem. iō quanto actu plura partiũ significantur tāto plura negant. sicut etiā negatio īfinitans. vt nō hō in plus se hʒ q̄ȝ nō aīal. cuʒ nō hō de non aiali vlr p̄dicetur sicut in

conuersione ꝑ cōtrapositionē satis dictum est.

Tertio sciendum: ꝙ secda regula relatiuoꝝ ē ꝙ nulla ꝓpō incohata a relatione subē hꝫ ꝯdictoriā. quā quidē regulā posuit aliqui tanꝗ̄ veram. Petrus autem hyspanus recitat ipsam ⁊ manifestat eā ēē falsam: ⁊ iprobat eā i textu trib⁹ rōnib⁹: quarū vltima talis ē Cuilibet affirmatiōi est negatio apposita ⁊ ecōtra: vt habꝫ Arist. in secdo ꝑiermenias: ergo: affirmatiōi incohate a relatiuo subē erit negatio opposita ꝯdictorie ⁊ ecōtra: quod concedimus dicentes predictam regulam esse falsaꝫ. Alie vō due rationes clare patent in textu: ideo causa breuitatis pro nunc relinquuntur.

Quarto sciendum: ꝙ tertia regula talis ē: ꝙ omne relatiuū idētitatis subē nō reciprocuꝫ eodeꝫ mō supponit sicut suū ańs: vt omnis hō est aial: ⁊ ille est subā. hoc relatiuū ille supponit ꝓ oī hoīe: ⁊ ē sensus. ois hō ē aial: ⁊ ille est suba. i. ois hō est aial: ⁊ ois hō ē substantia. ⁊ dicitur notāter nō reciprocū. qꝛ vt dictum est cuꝫ dicitur. ois homo videt se. non est sensus: ꝙ ois hō videt oēm hominem. iō sicut etiā dictū est loco relatiui reciproci nō lꝫ ponere suū ańs sicut fit de relatiuis idētitatis sbe non reciprocis: ⁊ ideo ibi nō potest fieri descensus nisi sub antecedente dicendo. ois hō videt se ergo sortes videt se: ⁊ plato videt se: ⁊ sic de aliis.

Sed contra predicta arguit primo sic: negatio addita supiori ⁊ inferiori nō facit ꝙ superi⁹ sit inferi⁹: aut ecōtra: qꝛ solū hꝫ negare. ġ nec relatiuum diuersitatis hoc facere potest virtute negationis. ¶ Secdo sic in nō entibus nō sunt genera neqꝫ spēs: ergo n ōhomo nō est genus ad nō aial. nec aliud ab homine est genus aliud ab aiali: quare male dictum ē ꝙ arguēdo sic: lapis est aliud ab aiali. ergo ē aliō ab hoie. arguitur a specie ad genus. ¶ Tertio sic nō sequiꝭ ꝑ primā regulā. sor. est alter ab homine. ergo est alter a se ipso. ergo illa regula non est vera. ¶ Quarto sic. cōtra secūdam regulā ꝓbando ipsam esse verā rōne qua mouebanꝭ antiq que talis est cum dꝭ. hō est ⁊ ille disputat: hoc relatiuum ille hꝫ respectum ad suum antecedens ꝓpter dependentiam sue relationis: ergo cū negatio negans que non agit ante se sequitur ipsum relatiuum. vt dicendo. sor. cur. ⁊ ille disputat: nō negat qō affirmatio affirmat: quare non facit cōtradictionē. hō ¶ Quinto sic: ꝙ tertia regula nō sit vlꝭ vera: qꝛ dicendo. ¶ currit. ⁊ ille est dignissima creaturarum: vel ille est species, hoc relatiuū ille rōne illius adiuncti spēs videꝭ habere suppositionē simplicē. ⁊ tñ suum ańs supponit personaliter. ergo tertia regula non est vniuersaliter vera.

Ad argumenta Ad primū dꝭ. ꝙ negatio primo ⁊ ꝑ se hꝫ negare. sed ex cōsequenti hꝫ distribuere ⁊ facere terminū inferiorē superiorē ⁊ ecōtra. ¶ Ad scdm dꝭ ꝙ duplr pōt itelligi ꝙ in nō entib⁹ siue in negationib⁹ sint genera ⁊ spēs. Uno mō sm veritatem. ⁊ sic conceditur ꝙ ibi non sunt gńa nec species. Alio mō sm modū tñ. ⁊ isto mō in non entibus bene sunt genera ⁊ species. ⁊ iō lꝫ non hō non sit vez genus ad non aial. hꝫ tñ modū gńis respectu ipsi⁹. ⁊ ita dꝭ de aliō ab homine in ordine ad aliud ab aiali. ¶ Ad tertiū dꝭ ꝙ regula intelligiꝭ de relatiuis subē mō alteꝝ est relatiuum diuersitatis accidentis. ⁊ iō cōcedēdū ē ꝙ regula sibi non cōuenit. ¶ Ad quartū dꝭ. ꝙ. p. h. rńdet ꝙ relatiuū cōparatur ad suū ańs. ⁊ cōparatur ad verbū cui subiiciꝭ. ꝑ cōparationem vero relatiui ad verbū sumiꝭ qualitas ꝓpōnis. ⁊ nō ꝑ cōparationē relatiui ad antecedēs iō negatio in cōtradicendo hꝫ tñ negare cōparationē relatiui ad verbū. ⁊ non cōparationē relatiui ad ańs. iō rō antiquoꝝ nulla ē ¶ Ad quītū. ꝙ respondent aliq. ꝙ relatiuū idētitatis nō reciprocum qńqꝫ facit recordationē sui ańtis sine mutatiōe eē ańtis vel alicuius proprietatis ei⁹. ⁊ tūc eodē mō supponit sicut suū ańs. qńqꝫ vero facit recordationē sui ańtis cū mutatiōe sui esse vel alicui⁹ ꝓprietatis. ⁊ sic nō oꝫ ꝙ eodem mō supponat sicut suū ańs. lꝫ sit verū ꝙ semꝑ supponit ꝓ eodem in numero numerositate eētie vl' suppositi. Aliter potest dici ⁊ fortasse melius. ꝙ in illa ꝓpōne ꝑdicta illud relatiuū ille supponit ꝑsonaliter ⁊ non simpliciter. qꝛ suppositio relatiui idētitatis sibi conuenit rōe sui ańtis. ⁊ non rōne alteri⁹ sibi adiuncti. Et sic patet de relatiuis subē.

¶ Habito de relatiuo substātie dicendū est de relatiuo accūtis. Relatiuū autē accūtis ē qō refert eandē rem ꝑ modū denoiatiōis: vt tale quale ⁊c. Unū hec est dꝭfia relatiui sūbstātie ad relatiuuꝫ accidentis: qꝛ relatiuuꝫ substātie refert reꝫ vniuocaꝫ per modū qō qd est: vt albedo ꝗ̄ est in pariete: color ꝗ est in corpe. Relatiuū autem accūtis ē quod refert rem suā per modū denominatiōis: vt sor. ē albus ⁊ talis est plato ⁊ sic de aliis: Alia autē differentia datur eorūdem: qꝛ relatiuum substātie refert idem in numero. Relatiuum vero accūtis refert idem in spē: vt sor. est albus ⁊ talis est plato: qꝛ idem in numero nō pōt esse in diuersis subiectis sed bene ideꝫ in specie. Relatiuoꝝ aūt accidētis aliud est ralatiuum identitatis: vt talis aliud vero diuersitatis: vt alter. Relatiuū accidentis idētitatis est quod refert eandem qualitatem in specie ⁊ supponit pro eadē in specie: vt sortes est albus ⁊ talis est plato. Relatiuum aūt accidentis diuersitatis est quod refert eandem qualitatem in spē: sed supponit ꝓ alio diuerso in spē: vt sor. est albus ⁊ alterius modi est plato. Differt autem relatiuū substantie identitatis a relatiuis accidentiuꝫ idētitatis: qꝛ relatiuum identitatis substātie refert eādem substātiā in numero: Relatiuum aūt identitatis accūtis nō refert idem accūs i numero: sed solum idem accūs in specie. Relatiuoꝝ accūtis identitatis: aliud est relatiuum quantitatis continue: vt tantus. aliud vero quantitatis discrete: vt tot quot. Item relatiuoꝝ numerorum quedam sunt noīa: vt totidem. quedaꝫ sunt aduerbia: vt totiens. Sciendum ꝙ talis tantus totiens totidem possunt dici relatiua redditiua ⁊ demonstratiua: Relatiua vt si ad presentes referantur. Demonstratiua vt cum dicimus demōstrādō mare tale est rubeū demonstrādo herculem talis fuit plāto. Si autem non referūtur ad pn̄tes siue per demōstrationem rerum pn̄tium: tunc sunt redditiua qꝛ reddunt interrogatione precedente: vt qualis est plato talis est sortes. Relatiua quando sine interrogatiōe proferuntur: vt talis est sor. qualis ē plato. Et quādo ad nomina adiectiua specialiuꝫ accidentium ducuntur: vt ethiops est niger ⁊ talis: ē corruus: ⁊ sortes fuit albus ⁊ talis ē plato. Et hec de relatiuis dicta sufficiant.

¶ Postqꝫ auctor determīauit de relatiuo substātie. Hic cōsequenter determinat de relatiuis accidentis. Et ratio huius est. qꝛ sicut accidens se habet ad substantiā. ita relatiuum accidentis ad relatiuum substantie. sed accidens posterius est substantiā nedum sm ordinem nature. sed ēt sm ordinē cognitionis. qꝛ habet cognosci per suum subiectū. ergo relatiuū accūtis posterius ē relatiuo substantie. quare ꝯuenieter ꝺ ipso posteri⁹ determinaꝭ. vt̄ Pet. hy.

determinãdo de relatiuis accñtiũ. huius ponit diffõnẽ relatiui accñtis. scđo notificatipm aliqb⁹ diuisiõib⁹. q̃ primo ponit tales diffõnẽ relatiui accñtis dicens q̃ relatiuũ accidentis est q̄d refert rez suã p modũ denominantis: vt tale q̃le ꝛ sil'a. vt dicẽdo sortes ẽ alb⁹. ꝛ plato ẽ talis illud relatiuũ talis refert illđ añs albũ denominãdo platonẽ albũ iplicite: q̃ sensus ẽ. plato ẽ talis .i. plato est albus.

Primo sciendum: q̃ relatiuũ accñtis differt a relatiuo sbe duob⁹ modis. Primo: q̃ relatiuum sube refert rem suã p modum p se stantis siue p modum ei⁹ q̄d est qđ: vt albedo q̃ est qualitas ẽ colo: q ẽ i pariete: ꝛ sic de alijs. Relatiuũ aũt accñtis refert rẽ suam p modũ denominatiõis: vt dicẽdo sor. ẽ bipedalis. ꝛ tantus est plato. Secundo differunt: q̃ relatiuũ sube refert idem in numero cum suo añte. relatiuũ v̄o accñtis nõ: ſʒ solum idem in spẽ. Cui⁹ rõ ẽ: q̃ idẽ accñs in numero nõ põt esse in diuersis subiectis: ſʒ bñ idez accñs in spẽ. Diuidit autẽ relatiuum accñtis in textu sic. Relatiuoꝝ autem accidẽtis aliud est relatiuum idẽtitatis: vt talis qualis: tant⁹ quãtus ꝛ sic de alijs. Aliđ est relatiuũ diuersitatis: vt alter. reliqu⁹ ꝛ silia. Que diuisio est analogi in sua analogata: q̃ relatiuum accñtis semper per prius dr̃ de relatiuo identitatis q̃ʒ de relatiuo diuersitatis: q̃ relatiuum identitatis prius est ꝛ pfectius est relatiuo diuersitatis: sicut idem prius ẽ diuerso. Cui⁹ diuisiõis rõ est: q̃ oẽ relatiuum accñtis supponit p eodem i spẽ cũ suo añte vel non: si primũ. sic est relm identitatis. si scđm sic est relatiuũ diuersitatis.

Secundo sciendũ: q̃ relatiuũ dr̃ accñtis. nõ q̃ referat accñs solum: ſʒ q̃ facit recordationẽ de suo añte p modum accñtis. i. adiectiue significati. iõ sicut relatiuũ sube põt reperiri in oĩbus nouez generibus accidentiũ ita relatiuũ accñtis põt reperiri i pdicamento sube. vt sor. est humanus. ꝛ talis est plato. vnde textu relatiuũ identitatis accidentis sic diffinit. Relatiuũ identitatis i accñtib⁹ est qđ refert idẽ accñs i spẽ: ꝛ p eodẽ supponit cũ suo añte. Sʒ relatiuũ diuersitatis accñtis ẽ q̃ refert idẽ accñs i spẽ cũ suo añte. ſʒ p diuersis in spẽ supponit. vt sor. ẽ albus: ꝛ sor. est alterius modi. vñ differt relatiuum identitatis sbe a relatiuo idẽtitatis i accñtibus: q̃ relatiuũ sube identitatis refert eãdez rez i numero cum suo añte. relatiuũ aũt identitatis in accidentibus nõ refert idem accñs in numero: sed solum idez in specie: quare alia ꝛ alia rõne dicuntur relatiua identitatis.

Tertio sciendum q̃ vnuz mẽbruz p̄dicte diuisiõis subdiuidit i textu sic. Relatiuũ identitatis in accidẽtib⁹: aliud ẽ relatiuum in quãtitatib⁹. vt tãt⁹ quant⁹. aliud ẽ qualitatis. vt talis qualis. Cui⁹ diuisiõis rõ est q̃ relatiuum idẽtitatis in accñtibus refert rẽ suaz p modum forme qualificatis id cui⁹ ẽ: aut p modum mensure. si primũ sic ẽ relatiuum qualitatis. si scđm sic ẽ relatiuum quantitatis. vñ in p̄dicta diuisiõe determinatio diuisi dʒ intelligi in mẽbris diuidentib⁹. vt sit sensus. relatiuoꝝ identitatis aliud est relatiuum identitatis accidentis: quantitatis. Aliuđ est relatiuum accidentis qualitatis. In p̄dicta aũt diuisione quãtitas ꝛ qualitas nõ capiunt spãliter. vt sũt p̄dicamẽta adinuicẽ ꝛ ab alijs distincta. ſʒ quodãmõ accipiunt cõiter. s. quãtitas p oĩ eo qđ significat p moduz quantitatis siue p moduz mensure. ꝛ qualitas p oĩ qđ significat per modũ qualitatis siue forme qualificãtis. Ex quo pʒ q̃ relatiuum identitatis in accñtib⁹ põt repiri i suba. ꝛ in alijs p̄dicamentis a quantitate ꝛ qualitate.

Quarto sciẽduz: q̃ relatiuuz idẽtitatis quãtitatis i textu diuidit. naz aliđ est relatiuũ quantitatis ꝯtinue. vt tant⁹: quãtus. Aliud ẽ relatiuuz quantitatis discrete. vt tot quot. ꝛ iteruz relatiuũ quãtitatis discrete diuidit. q̃ q̃daz sũt noĩa. vt tot. q̃t. alia v̄o aduerbia: vt totiẽs q̃tiens. vñ i p̄dictis diuisionib⁹ determinatio diuisi dʒ itelligi i mẽbris diuidentib⁹ sicut dcm̃ ẽ i p̄cedẽti diuisiõe. Sʒ vt habet i textu relatia idẽtitatis accñtis pñt esse relatiua demõstratiua ꝛ rñsiua siue redditiua sm̃ diuersas rõnes: q̃ si referuntur ad res presentes dicuntur vt demõstratiua: vt demõstrãdo tulliũ dicim⁹ talis ẽ achilles: ꝛ sic de alijs. Et quãdo redduntur interrogationi p̄cedenti dicuntur rñsiua vel redditiua: vt si querat qualis est sor. ꝛ respondeatur ipse ẽ talis qualis est plato. qñ v̄o referunt ad noĩa adiectiua spãlium accidẽtiuz dicuut relatiua: vt ethiops est niger: ꝛ talis est coruus: ꝛ pr̃ est alb⁹: ꝛ talia ẽ fili⁹.

Contra predicta arguit p̄mo sic. accidẽtia sensibilia p̄us a nobis cognoscuntur: g̃ nõ est verũ q̃ accidens sit posterius sba ordine cognitionis. ¶ Secundo sic. relatiuum accidentis bñ reperitur in genere sbe: vt sortes ẽ rõalis. ꝛ talis ẽ plato ꝛ tamẽ nõ reperitur ibi denomiatio. g̃ cõtra diffõnẽ. ¶ .3°. sic: relatiuum idẽtitatis accidẽtis reperitur ĩ sba ꝛ in alijs gñibus accidentium a quãtitate ꝛ qualitate. g̃ p̄dicta diuisio est isufficiens. ꝯña pʒ. q̃ in plus ẽ diuisum q̃ʒ diuidentia. ¶ Quarto sic. relatiuũ sbe reperit i quantitate: vt dicendo: linea que est quãtitas: ꝛ ĩ qualitate. vt dicẽdo. linea que est quãtitas. ꝛ in qualitate. vt dicẽdo albedo q̃ ẽ i corpore. ergo membra diuisionis reperiuntur extra diuisum. ꝛ sic diuisio est insufficiens. ¶ Quinto sic. tantus ꝛ quãt⁹ que sunt relatiua quantitatis cõtinue dñt repiri in oĩone q̃ est quãtitas discreta. vt dicendo. tãta ẽ vna syllaba quã ẽ alia. Tertio male diuidit relatiuũ qãtitatis i cõtinuũ ꝛ discretũ. silr tot ꝛ quot q̃ sunt relatiua quantitatis discrete attribuunt linee vel tp̄i que sunt quãtitates continue. vt dicendo tot sunt hore diei hodierne quot sunt hesterne ꝛ econtra. ergo male diuidit relatiuũ qãtitatis in relatiuuz quantitatis continue ꝛ quantitatis discrete.

Ad argumẽta. ¶ Ad p̄muz dr̃. q̃ i nobis duplex reperit cognitio. q̃dam est sensitiua. ꝛ sic concedit añs. alia est intellectiua ꝛ de tali h̄ intelligit. ꝛ sic negat añs. ¶ Ad scđm dicit. q̃ lʒ i genere sbe non fit vera denominatio. tñ bñ est denominatio sm̃ modum ꝛ hoc sufficit. ¶ Ad tertiuz patet solutio ex secundo notabili. ¶ Ad quartũ silr. ¶ Ad qntum dr̃. q̃ tãtus ꝛ quãtus ꝯueniũt oĩoni non sm̃ se. ſʒ rõne tp̄is in quo profertur. Similiter tot ꝛ quot attribuunt tp̄i ꝛ linee non secundum suaz substãtiam. ſʒ rõne sui accidẽtis. s. act⁹ mẽsurandi q̃ ẽ p modum discreti. ¶ Circa hec autem diuersitatis accidẽtis q̃rit de veritate isti⁹ sophismatis. sortes est alter a seipso. pbatur. sicut sortes sedẽs est alter a seipso nõ sedẽte. vt hʒ Porphyrius in p̄dicabilibus. ergo ista ẽ vera. sortes est alter a seipso. Jmprobatur sic. sortes ẽ alter a seipso. ergo sortes est alter ab hoĩe. ꝯñtia tʒ ab inferiori ad suum superi⁹. ſʒ ꝯñs est falsum. g̃ ꝛ añs. q̄d fuit sophisma. Jtem sortes est idem sibi ipsi. ergo non est alter a seipso. rñdetur q̃ sophisma ẽ verum. Et ad p̄mã iprobationẽ dr̃ q̃ negatur ꝯña. ꝛ ad pbationẽ dr̃ q̃ nõ arguitur ab inferiori ad suũ superius affirmatiue. sed poti⁹ negatiue. ¶ Ad aliam similiter negatur ꝯña: q̃ idem importat vnitatẽ in substantia. alter vero importat diuersitatem in accidentibus. ista autem duo bene se compatiuntur in eodem. Et hec de relatiuis dicta sufficiant.

Personalis suppõ est acceptio termini communis pro suis inferioribus. ¶ Cuius alia est determinata alia cõfusa: vt prius patuit. Jtem psonalis suppositionis alia est restricta: alia ampliata: ꝛ ita ampliatio ꝛ restrictio habẽt fieri circa suppositionem personalem. Restrictio est coartatio termini communis a maiori suppositione ad minorem vt cum dicitur. homo albus currit. hoc adiectiuũ albus restringit hominem ad supponendum tantum pro albis. Ampliatio est extensio termini cõmunis a minori suppositione ad maiorẽ: vt cũ dr̃ hõ põt eẽ antichristus. iste termin⁹ homo non so-

lum supponit pro his qui sunt. sed etiam ꝓ his q erunt: vnde ampliatur ad futuros. Dico autẽ ter mini communis: quia terminꝰ singularis. vt sor. non ampliatur neqꝫ restringitur.

¶ Iste est tractatus tertius huius libri q paruoꝝ logicalium pꝫ. In quo postqꝫ Petrus hispanꝰ supius determinauit de suppõibus terminorum absolutorum ꝛ respectiuorum. hic ꝯsiter determinat de alijs ꝓprietatibus coꝝ. vꝫ. de amplistione ꝛ restrictiõe. ꝛ qꝛ ampliatio ꝛ restrictio habẽt fieri circa ꝑsonalez suppõnẽ ꝛ ꝑsupponũt eã: de qua visũ est prius. iõ pꝫ ordo huius tractatus ad p̃cedentẽ ꝛ sequẽtem. qꝛ ampliatio ẽ quodãmõ ꝑfectior qꝫ restrictio. nã ampliatio augmẽtat quodãmodo suppositiõez termini. restrictio autem diminuit. cũ autem augmẽtatio dicat perfectiorẽ quãtitatem quã diminutio qꝛ tendit ad quãtitatem ꝑfectam sequitur qꝫ ampliatio que augmẽtat suppositionez termini dꝫ p̃cedere restrictionẽ que restrĩgit ꝛ diminuit.

Primo sciendum qꝫ ampliatio ꝛ restrictio habetur fieri circa suppositionem ꝑsonalem. iõ auctor incidentaliter ponit diuĩonem eiꝰ ꝛ etiam diuisionẽ in suppositionem determinatã ꝛ ꝯfusam. ꝛ quia superius auctor fecit mentionem de eis. ideo determiatio eorum relinquitur. Sed magis ad ꝓpositum accedendo auctor diuidit personalem suppositionem aliter quam prius: ꝛ est diuisio talis. Personalium suppõnum alia est restrictiua alia ampliatiua. Ex quo pꝫ qꝫ hñt fieri solum circa suppõnem ꝑsonalẽ. Et qꝫ ñ pñt fieri circa suppõnẽ nãlẽ ꝛ simplicẽ. pꝫ p̃mo: qꝛ in nãli suppõne terminꝰ accipit ꝓ oibus q participant naturam cõem per terminum cõez significatam: ꝛ iõ naturalis suppositio nõ põt restringi nec ampliari remanẽte naturali suppositione. Silr̃ non pñt fieri circa simplicẽ qꝛ suppositio simplex est acceptio termini cõis pro natura simplici: que quidem natura simplex est indiuisibilis: ꝛ nõ accipitur pro pluribus suppositis. ꝛ qꝛ ampliatio ꝛ restrictio dicunt quandam diuersitatez: iõ nõ possunt fieri circa suppositionem simplicem: ex quo sequitur qꝫ solum hñt fieri circa suppõnẽ ꝑsonalẽ: ꝛ hoc tã determinatã qꝫ ꝯfusã.

Secundo sciẽduꝫ qꝫ qꝫuis in isto tractatu non determinet de restrictione sꝫ solũ de ampliatione: qꝛ tñ ampliatio ꝛ restrictio opponunt: ꝛ vnũ oppositum nõ perfecte cognoscit nisi cognoscat reliquuꝫ: ꝛ iõ in isto tractatu auctor diffinit restrictionẽ. vnde restrictio est coartatio termini cõis a maiori suppõne: hoc est a maiori ambitu seu acceptiõe suppositoꝝ ad ꝯpositionẽ vñ ponitur coartatio loco gñis. deinde ponit termini cõis ad dr̃iam termini discreti: q nec restringit nec ampliat: eo qꝫ nõ hꝫ supposita. ꝛ dicit a maiori suppõne ad minorez ad dr̃iam ampliatiõis. vñ si dicat. hõ currit. hõ ibi supponit pro omnibus tã albis qꝫ nigris aut medio coloratis: sꝫ tñ cum dicitur hõ albus currit. hõ ibi restringit ad supponẽdum pro hominibꝰ albis tñ vnde intelligendum est quãtum ad veritatem locutionis: qꝛ cum dicitur homo albus currit: ibi homo supponit pro omnibus hominibus: sed non redditur locutio vera nisi pro albis.

Tertio sciendum: qꝫ ampliatio sic diffinit in textu qꝫ ẽ extẽsio termini cõis a minore suppositione ad maiorẽ. hoc est a minori ambitu seu acceptõe suppositorum ad maiorẽ. ꝛ intelligẽdum est vt prius qꝫtuꝫ ad veritatẽ locutionis vt cum dr̃ homo currit: ibi hõ reddit locutionẽ veram solum ꝓ illis q sunt actu hoies propter exigentiam illius adiuncti currit: sed cum dr̃. hõ põt currere: vel hõ põt eẽ antixp̃s. ibi locutio põt verificari taꝫ ꝓ illis q sunt actu qꝫ ꝓ illis qui sunt in potẽtia. ꝛ ita hõ ampliat ꝛ augmẽtat actu eiꝰ suppositio. ꝛ ꝑ hoc adiũctũ põt et fiunt semper ampliatio et restrictio respectu termini potentis teneri pro pluribus vel paucioribꝰ qꝫ exigat sua actualis suppositio. vnde in ista diffinitione ponitur termini cõmunis eadẽ rõne qua ꝛ in precedẽti diffinitiõe vñ coartatio et extensio nõ capiũtur hic ꝓprie sed metaphorice ad coartationem ꝛ extensionem realẽ. nam sicut coartatio realis est: qua aliqs minus spaciũ continet qꝫ prius ꝛ extẽsio maius. sic in ꝓposito dicit coartatio: quia terminꝰ cõis tenetur pro paucioribus suppositis qꝫ prius. ꝛ extensio dicitur qꝛ terminꝰ cõis tenet pro pluribus suppositis qꝫ prius. ꝛ sic patet intellectus istarum diffinitionuꝫ.

Quarto sciendũ: qꝫ supposita alicuiꝰ termini possũt dici supposita i actu dupliciter. Uno modo qꝫtum ad actum existendi. Alio mõ qꝫtum ad actum significandi. vnde cesar vel adam vel antichristus qui includũt essentialiter formam hominis sunt supposita eius qꝫtum ad actum significandi: qꝛ actualiter nõ existũt: iõ nõ sũt supposita hois qꝫtũ ad actuꝫ existendi. s. hominis actualiter existendi. vnde quãdo auctor loquitur de ampliatione intelligit qꝫ terminus cõis ampliatur qñ supponit respectu verbi vel adiuncti ad supposita que non sunt supposita i existendo. sed in significando: vt patꝫ in exemplo auctoris: homo potest esse antichristus.

Contra predicta arguit p̃mo sic: a notioribus nobis ꝯbemꝰ procedere: sed restrictio est notior suppõne cũ sit magis determinata ꝛ magis determinata sunt nobis notiora. g sequtur qꝫ iste tractatus dꝫ p̃cedere p̃cedentem. ¶ Scdo sic. suppõ naturalis ꝛ simplex pñt ampliari ꝛ restringi. g ꝫ diuisionẽ in qua dicebatur qꝫ personalis suppositio alia est ampliatiua alia restrictiua. añs pꝫ. quia bene dicitur homo cõtingenter ẽ species vel necessario. ¶ Tertio sic contra diffõnes p̃dictas. qꝛ coartatio ꝛ extensio sunt qꝫtitates. sed ampliatio ꝛ restrictio non sunt qꝫtitates. ergo male dicitur qꝫ ampliatio ꝛ extẽsio ꝛ restrictio est coartatio. ¶ Quarto sic. qꝫ terminus cõis non possit ampliari: qꝛ terminꝰ cõis supponit solum pro his que actu participant formam termini cõis. g non potest ampliari ad ea que erunt vel pñt eẽ. ¶ Quinto sic. dicendo. sor. potest esse. ibi sortes stat indeterminate pro sorte q ẽ ꝛ qui erit. ergo terminꝰ discretus põt ãpliari.

Ad argumẽta. Ad p̃muꝫ dicitur. qꝫ lꝫ cognitõe determinata sensibili magis determinatũ precedat minꝰ: tñ cognitione intelligibili ꝛ confusa magis cõfusum precedit magis determinatuꝫ. ꝛ sic est de ampliatione respectu suppõnis. ¶ Ad scdm dr̃. qꝫ licꝫ terminus ꝑ se sumptus supponat naturaliter: tñ qñ sumitur cum adiuncto non amplius supponit naturaliter. Et ẽt lꝫ termino supponẽti simplr̃ addatur dictio ampliatiua: tamen non ampliat ipm terminum eo qꝫ non reperit naturam aptam natam suscipere ampliationez. ¶ Ad tertium dicitur qꝫ ibi non accipitur extensio: nec etiam coartatio realiter: sed solũ methphorice ꝛc. vt dcm̃ est. ¶ Ad quartum dr̃. qꝫ lꝫ terminus cõis non possit ampliari ꝓ pluribus qꝫtum ad supposita actualia in essendo: tñ bene põt ampliari qꝫtum ad supposita actualia in significando. ¶ Ad quintum dicitur. qꝫ quando terminus ampliat vel restrĩgitur oportet qꝫ teneatur vniuoce. modo si sortes stet pro eo qui est erit vel potest esse. hoc tantum est equiuoce: ꝛ sic ibi non est ampliatio.

¶ Ampliationum alia fit ꝑ uerbũ: vt ꝑ hoc verbum potest. vt homo p̃t esse antichristꝰ. Alia ꝑ nomen. vt hominẽ eẽ antichristũ est possibile. Alia ꝑ pticipium: vt homo potens est esse animal. alia ꝑ aduerbium: vt homo necessario est animal. homo. enim non solum ampliatur ꝓ p̃senti tpe: sed etiaꝫ ꝑ futuro. Et ideo sequit alia diuisio ampliationis. s. qꝫ ampliationum alia fit respcũ suppositorum. vt homo p̃t esse antichristꝰ. Alia fit respectu tꝑorum: vt hõ necessario est animal. vt dcm̃ ẽ.

¶ Postqꝫ auctor posuit diffõnẽ ampliatõis. hic ꝯñr eã diuidit: ꝛ qꝛ diffinitum dicit eẽ: diuisio vo dicit posse rei. ꝛ

esse precedit posse: ideo patet ordo: et dicit quod ampliationum alia sit per verbum: vt homo est antichristus. Alia per nomen: vt hominem esse antichristum est possibile. Alia per aduerbium: vt homo necessario est animal. Alia per participium: vt homo est potens esse animal. Et ex ista diuisione ampliationis infert auctor aliam dicens: quod quedam est ampliatio que fit respectu suppositorum: vt homo potest esse antichristus. alia respectu temporum. vt homo necessario est animal.

Primo sciendum: quod illa dicuntur ampliare respectu suppositorum que faciunt terminum communem teneri tam pro suppositis existentibus in actu quam non existentibus. cuiusmodi sunt verba quorum actus comparatur ad subiectum. in subiecto tamen non sunt: vt sunt ista: potest opinatur: laudatur: et sic de alijs. et similiter ampliant illa: que ab ipsis descendunt: vt aliqua nomina et aliqua participia: et etiam aduerbia: ut potens et possibiliter que descendunt ab hoc verbo potest laudabile. dus. bile. que descendunt ab hoc uerbo laudo. as. Sed illa dicuntur ampliare respectu temporum que faciunt terminum communem extendi ad omnes differentias temporis: vt impossibile et necessario. vnde cum dicitur homo necessario est animal. idem est ac si diceretur in omni tempore conuenit homini quod sit animal.

Secundo sciendum: quod ille terminus dicitur ampliari qui pro pluribus suppositis stat quam prius stabat cum adiuncto cui addebatur. verbi gratia: si dicatur: homo potest esse antichristus. ibi homo stat pro pluribus quam si diceretur homo currit: qui stat pro hominibus presentibus. Et per oppositum terminus dicitur restringi qui pro paucioribus suppositis stat quam prius stabat cum suo adiuncto: vt si dicatur. homo currit: ibi homo stat pro presentibus: et cum dicitur. albus homo currit: ibi stat pro presentibus albis.

Tertio sciendum. quod virtus ampliandi et restringendi datur alicui a prima eius impositione: et etiam alicui datur et non alteri. propter quod quedam sunt partes orationis sicut nomen verbum: aduerbium: et participium: que possunt restringere vel ampliare. sed alie partes orationis non possunt hoc cum eis non sit data virtus ampliandi vel restringendi a prima earum impositione. vnde ampliatio radicaliter est in termino communi radicata: quia terminus latius natus est supponere et capi pro suppositis non existentibus. sed actualiter est in termino ampliato.

Quarto sciendum: quod licet ista diuisio sit quadrimembris: tamen potest reduci ad bimembrem. nam omnis dictio ampliatiua est pars declinabilis vel indeclinabilis si primum hoc est dupliciter: vel significat substantiam. sic est primum membrum. vel significat actum. et hoc est dupliciter. vel actum distantem a substantia: et sic est uerbum. vel indistantem: et sic est participium. si secundum sic est aduerbium. Sufficientia alterius diuisionis est ista. quia cum omnis ampliatio sit extensio termini. vel ergo extendit ipsum in ordine ad supposita: et sic est primum membrum. vel in ordine ad tempus illorum. et sic est secundum. Ex hoc patet quod ampliatio facta respectu temporis differt ab illa que est respectu suppositorum. apparet etiam quod dictio ampliatiua aliter se habet secundum quod ampliat pro suppositis: et secundum quod ampliat pro tempore. quia in vna respicit supposita et in alia tempus.

Contra predicta arguitur primo sic. ampliatio sit respectu temporis. sed nomen non significat tempus. ergo nulla ampliatio fit per nomen. ¶ Secundo sic. omne participium est determinati temporis. puta presentis preteriti vel futuri: ergo nullum participium ampliat sed potius restringit. consequentia tenet: quia ampliare fit respectu plurium temporum. ¶ Tertio sic. eadem est causa oppositorum: sed aduerbium non est causa restrictionis: ergo videtur quod non sit causa ampliationis ¶ Quarto sic. terminus communis non includit tempus. ergo non potest ampliare pro tempore sed solum suppositis. ¶ Quinto arguitur sic. illa diuisio non datur per opposita. nec est bimembris: ergo non est bona diuisio.

Ad argumenta. Ad primum argumentum dicitur quod non omnis ampliatio fit respectu temporis: sed quedam fit a virtute ampliatiua dictionis sibi collata a sua impositione. et sic est de ampliatione nominis que solum est extensio suppositorum et non temporum. ¶ Ad secundum dicitur. quod licet participium sit alicuius determinati temporis. tamen habet aliquam virtutem per quam ampliat vltra tempus presens. ¶ Ad tertium dicitur. quod non omnis causa est causa oppositorum. sed solum quedam. et sic non oportet quod si aduerbium non restringat quod propter hoc non ampliet. ¶ Ad quartum dicitur. quod licet tempus non sit datum in termino communi: tamen insequitur ipsum gratia suorum suppositorum. ratione cuius ibi potest esse ampliatio temporum sicut suppositorum ex hoc quod illa supposita non solum habent potentiam ad essendum in vno tempore sed etiam in pluribus. ¶ Ad quintum dicitur. quod licet illa diuisio non detur per opposita formaliter. nec etiam sit bimembris tamen datur per opposita virtualiter. et est reducibilis ad bimembrem. et hoc sufficit ad bonam diuisionem.

¶ Circa predicta queritur de hoc sophismate: impossibile potest esse verum. Probatur: quia illud quod est vel erit impossibile potest esse verum. Sed antichristum non fuisse post tempus suum est impossibile: et modo potest esse possibile et verum: ergo impossibile potest esse verum. Contra quicquid potest esse verum est possibile: sed impossibile potest esse verum: ergo impossibile est possibile. in tertio modo prime figure. sed conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum: non maior: ergo minor. sed hec est prima. ergo prima est falsa. Solutio. prima simpliciter est falsa hec. scilicet impossibile potest esse verum et sophisma peccat penes fallaciam accidentis: quia cum dico id quod est vel erit impossibile duo dico. scilicet subiectum illius impossibilitatis et illam impossibilitatem siue ipsum impossibile: sed illud quod est vel erit est res subiecta et impossibile accidit ei: et posse esse verum assignatur inesse vtrique: sicut hec. antichristum non fuisse erit possibile: sed antichristum non fuisse potest esse verum. ergo impossibile potest esse verum. non valet: quia antichristum non fuisse est res subiecta. et impossibile est accidens: et posse esse verum assignatur inesse vtrique. De ampliatione que fit ratione suppositorum talis datur regula. Terminus communis supponens verbo habenti vim ampliandi a se vel ab alio: ampliatur ad ea que possunt esse sub forma termini supponentis: vt homo potest esse animal: hic iste terminus homo non solum supponit pro presentibus: sed etiam ampliatur ad omnes qui erunt. Dico autem de se: quia hoc verbum potest de se habet vim ampliandi. Dico autem ab alio: quia hoc participium potens et hoc nomen possibile dant virtutem ampliandi verbo cui adiunguntur: vt homo est potens esse animal. vel animal possibile est esse album. et sic de alijs. De ampliatione autem que fit ratione temporis talis datur regula. Terminus communis supponens vel apponens verbo habenti vim ampliandi quo ad tempus supponit pro his qui sunt qui erunt vel qui fuerunt. vt homo necessario est animal. ibi tam homo quam animal tenetur pro his qui sunt et qui erunt. Et tantum de ampliationibus.

¶ Postq̃ auctor posuit diuisionẽ ampliationis in precedenti parte, hic consequenter iuxta hoc verbũ ampliatiuũ põt: ponit quoddam sophisma querendo vtrũ illud sophisma. impossibile põt esse verũ: sit verũ vel falsum. Et primo probat quod sit verũ secundo improbat ipsum. Probat sic: illud quod est vel erit impossibile põt esse verũ: sed impossibile põt esse verũ. ans pz: quia sortem nõ fuisse rome postq̃ fuerit est impossibile. et tũc põt esse verũ: ergo ꝛc. Improbat sic arguendo in dari v. Omne quod potest esse verũ ẽ possibile: sed impossibile põt esse verum ergo impossibile est possibile.

Pro cuius solutione primo sciẽdũ: quod sophisma ẽ argumẽto vel argumẽtis approbata vel improbata propositio. vñ probatio ẽ argumẽtũ quo quis nititur ostẽdere aliquã propõnẽ esse veram: et per oppositũ improbatio est argumẽtũ quo quis nititur ostẽdere aliquã propositionem esse falsã. Et sic sophisma est propositio apparens vera quo ad vtrãq3 partẽ: et hoc propter probationẽ et improbationem. et dicit sophisma a sophos quod ẽ sapientia siue a sophistico. cas. quod idẽ est quod decipio. is. quia per sophisma opponẽs nititur decipere respõdẽtem per sapientiam in eo apparẽtẽ. Ex quo apparet quod l3 sophisma sit quãq3 verum põt tñ decipere propter apparentiam ad eius falsitatem.

Secundo sciẽdũ3. quod oẽ sophisma soluitur aliquo istorũ triũ modorũ. s. concedendo ipsum simpliciter verum vel simpliciter falsum vel negando vel distinguẽdo. vñ illud sophisma soluit auctor in textu negando simpliciter. quia simpliciter ẽ falsum. Et eius probationẽ soluit dicẽdo quod peccat penes fallaciã accidẽtis: quia cũ dicitur id quod est vel erit impossibile põt esse verum: ibi duo dicunt. s. illud quod est impossibile et ipsa impossibilitas: et quia ipsa impossibilitas accidit rei subiecte que est illud quod ẽ vel erit impossibile. et põt eẽ verum. assignatur vtriq3 inesse: et ideo creditur quod sicut verum attribuitur rei propter eius conuenientiam quod etiam attribuatur accidenti. vnde illud quod est vel erit impossibile est res subiecta. et impossibile est accidens: et potest esse verum est attributum: et ideo probatio non concludit.

Tertio sciẽdũ. quod ad maiorẽ notitiã predictorũ habẽdaz auctor ponit duas regulas: quarũ prima ẽ de ampliatione facta respectu suppositorũ: et alia ẽ de ampliatiõe facta respectu tpoꝝ. vñ regula data de ampliatione respectu suppositorũ talis est. Terminus cõis supponẽs verbo habẽti vim ampliandi a se vel ab alio ampliatur ad ea q̃ possunt eẽ sub forma termini sic supponẽtis. Et declarat istud in exẽplo vt dicendo hõ põt eẽ albus. iste terminus hõ nõ solũ supponit pro hoibus q sunt. sed etiam supponit pro hoibus q erũt. et notãter dicit a se propter verbũ quod h3 virtutẽ ampliãdi: sicut est illud verbũ põt. et notãter dicitur ab alio propter hoc verbũ ẽ: quia l3 ampliet hoc tñ nõ ẽ per se. s3 propter hoc quod adiungitur dictioni de se ampliatiue. Secũda regula ẽ de ampliatione. q̃ fit respectu tpoꝝ q̃ talis est. Terminus cõis supponens verbo vel apponens habenti vim ampliãdi quo ad tpus supponit pro his q sũt et q fuerũt sub forma termini supponentis. et ista ampliatio fit respectu tpoꝝ vt hõ necessario est aĩal. ibi tã hõ q̃3 aĩal tenetur pro his q̃ fuerunt et ista ampliatio nõ puenit ex pte huius verbi est vt dẽm ẽ: s3 puenit ex adiunctiõe huius aduerbii necessario ampliãtis illud verbũ ẽ q̃3tũ ad oẽs dĩas tpis vñ aduerbiũ magis per pñe causat ampliationem tẽpoꝝ q̃3 suppositorum.

Quarto sciẽdũ quod l3 hec dictio possibile ampliet tã pro suppositis q̃3 pro tpibus tñ primo ãpliat pro supposito: et ex consequẽti pro tpibus: s3 ecõtra ẽ de necessario: iccirco in exẽplo regule date respectu suppositoꝝ ponitur possibile. et in exemplo regule date respectu tpoꝝ exẽplificat de ista dictiõe. necessario. q̃ primo ampliat pro tpibus et ex consequenti pro suppositis vñ sub istis duobus modis possibile et necessariũ. cõprehẽduntur alii duo modi q dicunt contingẽs et impossibile. impossibile enim ampliat ad oẽ tps sicut necessariũ: l3 negatiue. contingẽs autem ad supposita sicut possibile. Ex his põt videri quõ conuenit dictioni ampliatiue ampliare. quia sicut agẽs reale non habẽs impedimentum agit in omne id ad quod põt extẽdi sua virtus sic ẽt agẽs rõnis: puta dictio ampliatiua nõ hñs impedimẽtum agit in omne illud ad quod potest extẽdi sua virtus: et propter hoc hec dictio possibile vel potẽs ampliat terminum cõmunẽ cui adiungitur ad presentia supposita et futura. quia habet virtutem ampliandi quo ad illa tempora.

Contra predicta arguitur primo sic: albuz põt eẽ nigrũ ẽ impossibile: et tñ potest esse verum: quia res alba põt eẽ nigra: ergo impossibile põt eẽ verum. ¶ Secũdo sic: sortẽ videre omne astrũ ẽ impossibile cuz visus sit circa vnũ: et tñ põt eẽ verũ: quia successiue põt illa videre: ergo impossibile põt esse verum. ¶ Tertio sic: terminus communis stans pro presentibus suppositis et futuris restringitur: vt postea parebit in restrictiõibus: ergo nõ ampliabitur. ¶ Quarto sic: ista dictio possibile non tñ ampliat pro suppositis: sed etiam pro tẽporibus: ergo videtur quod male exẽplificetur de ipsa in prima regula. ¶ Quinto sic. impossibile et contingens ampliãt sicut necessarium et possibile: ergo debuit poni regule de ipsis sicut de aliis.

Ad argumenta. Ad primum dicitur. quod illa ẽ duplex quia albũ et nigrum possunt capi dupliciter. Uno modo. formaliter: et tũc ẽ impossibilis et falsa. Alio mõ materialiter: et illo mõ possibilis et vera et ẽ sensus quod aliquis hñs albedinem põt suscipe nigredinem. ¶ Ad secũdum dicitur. quod ẽ vera si ponatur in esse eo mõ q̃ ẽ possibilis. s. successiue. sortes. n. põt videre oẽ astrũ successiue et non simul. ¶ Ad tertium dicitur quod terminus cõis disiunctiue stans pro presentibus vel futuris bene restringitur: eo quod ad veritatem disiunctiui sufficit alteram ptem esse veram: siue sufficit veritas alterius ptis. s3 terminus cõis stans copulatiue pro presentibus et futuris bñ ampliatur et sic est in proposito. ¶ Ad quartũ dicitur quod l3 dictio impossibile ãpliet quo ad tempora: hoc tñ est ex consequẽti. sed primo et per se ampliat quo ad supposita. ¶ Ad quintum dicitur. quod impossibile et contingens satis possunt intelligi sub possibili et necessario: sed potius auctor agit de istis duobus modis necessarium et possibile q̃3 de aliis: quia alii sunt affirmatiui: et alii sunt negatiui. Et hec de ampliationibus dicta sufficiant.

Appellatio est acceptio termini pro re existente. Dico autem pro re existẽte: quia terminus significans non ens non appellat vt cesar vel antechristus vel chimera ꝛc. Differt autem appellatio a significatione et suppositiõe. quia appellatio est tñ de re existẽte sed suppositio et significatio sunt tam pro re existẽte quam pro re non existente: vt antichristus significat antichristum et supponit pro antichristo. s3 non appellat. hõ. n. significat hoiem et de natura sua supponit tam pro existentibus quam pro non existẽtibus hoibus. Appellat autem tantum homines existentes. Appellationum autem alia est termini cõmunis: vt homo alia est termini discreti vel singularis: vt sortes. terminus singularis idem significat supponit et appellat: scilicet rez existentez vt petrus vel ioannes.

¶ Iste est q̃rtus tractatus paruoꝝ logicaliũ. In q̃ postq̃3 auctor determinauit de ãpliatiõe. Hic consequenter determinat de appellatiõe: et quia ampliatio augmẽtat et pficit suppõnẽ termini. et appellatio diminuit quodãmõ: iõ prius determinauit de ampliatiõe q̃3 de appellatiõe: et prius determinat de appellatiõe q̃3 de restrictiõe: quia appllatio est magis intrinseca termino q̃3 restrictio: quia terminus per se sumptus põt appellare: et non põt restringi nisi superaddatur adiũctuz: et sic pz ordo huius tractatus ad precedentem et sequẽtes.

Primo sciẽdũ: quod appellatio vt sufficit ad propositũ dicitur tribus modis: vno mõ dicitur appellatio vocatio siue propriũ nomen alicuius psone sm quod dicitur: iste

appellat petrus. Secūdo mō dr̄ appellatio vt ē ꝓprietas nominis sub quo nomine plura continent̄ sm̄ quam aliqua noīa dicuntur appellatiua. Tertio modo sumit̄ appellatio ꝓut est acceptio termini ꝓ supposito vel suppositis actu existentibus. ⁊ de hac est presens intentio.

Secundo sciendū ꝙ appellatio vt sumit̄ in ꝓposito sic diffinit̄ in textu. Appellatio est acceptio termini ꝓ re exn̄te: ⁊ nō dr̄ cōis: q: tā terminus cōis ꝙ̄ singularis appellant vt patebit in diuisione appellationis. q̄ diuisio hec ē. Appellationum alia est termini cōis alia termini singularis: termini cōis sicut hō. termini singularis: sicut sortes. vnde terminus cōis appellās ⁊ terminus singularis differunt: q: terminus singularis vnū tm̄ appellat. terminus vero cōis plura sm̄ ꝙ actu pōt plura ꝓtiere. Et sic pꝫ qḋ alia est appellatio termini cōis. ⁊ alia termini discreti. vñ cuiꝰ hñ dcm̄ ē in diffōne appellationis termini nō addendo cōis aut discreti. ⁊ pūr auctor exponit in textu suā diffōnē dicens: ꝙ terminus significans non ens sicut est id qḋ non est actu non appellat vt cesar ⁊ antixp̄s: ⁊ ēt termini significantes aliqd fictum siue aliqd in imaginatione non appellāt vt chymera ⁊ hyrcoceruꝰ ⁊ sic pꝫ ꝙ solū terminꝰ significans rē actu exn̄tē appellat.

Tertio sciendū ꝙ auctor postea ponit dr̄iaꝫ inter significationeꝫ: suppōnē ⁊ appellatiōem. q: appellatio ē acceptio termini ꝓ re exn̄te in actu ⁊ ex̄ aīam suppositio vō ⁊ significatio sunt tā de re exn̄te i natura ꝙ̄ de exn̄te in aīa siue in imaginatiōe vt antixp̄s significat antixp̄m ⁊ suppōit ꝓ eo: ſꝫ nihil appellat. hō ēt significat id qḋ participat naturā hūanā ⁊ natuꝛ alr̄ supponit taꝫ ꝓ hoīe exn̄te ꝙ̄ nō: ſꝫ nō appellat nisi hoīem exn̄teꝫ in actu. Alio mō differūt suppositio ⁊ appellatio: q: appellatio ē īferiꝰ ad suppōnē. q: vbicūqꝫ est appellatio ibi ē suppō ⁊ non ecōuerso. nā appellatio solū iest termino vt dcm̄ ē qñ tenet̄ ꝓ supposito vl̄ suppositis actu exn̄tibus: ſꝫ suppō pt esse in termino qñ tenet̄ ꝓ suppositis actu vel potentia vel etiā in imaginatione. ⁊ suppositio pōt esse naturalis: accidentalis: discreta: cōis: simplex. ⁊ ꝑsonalis. ſꝫ appellatio ē appellatio ē tm̄ termini supponētis personaliter. ⁊ sic pꝫ ꝙ appellatio ē inferius ad suppositionem.

Quarto sciendum ꝙ dictionū quedā sunt appellatiue qualitatis ⁊ appellāt: ſꝫ ꝑ se appellata nō hn̄t sicut sunt ūeia cōia ⁊ adiectiua que sūt appellatiua: ſꝫ non hn̄t appellata nisi sua substātiua ⁊ ꝑ sua subiecta eo qḋ indiuiduatio nō ē in accidentibꝰ nisi ꝑ subaꝫ loquendo ꝓpe. Alie sunt dictiones que non sunt appellatiue qualitatis sed sunt appellata in neutro genere. cuiusmodi sunt noīa ꝓꝓa noīa. n. ꝓꝓia dr̄r appellata supposita ⁊ singularia diuersis rōnibus: quia dr̄r appellata eo qḋ appellantur a suis supiorībus. supiora em̄ de inferiorībꝰ ꝑdicātur sm̄ vnum nomen ⁊ eandeꝫ rōnē: vt sortes ē homo. Et dr̄r supposita. q: subiiciuntur suis supiorībus. Et dr̄r singularia: q: nominant aliqd discretum quod vni soli conueniunt. Alie sunt dictiones appellatiue q̄ appellant ⁊ q̄ per se appellata hn̄t sicut sunt nomina communia substantiua. vt homo aial: ⁊ sic de aliis. ⁊ talibus ꝓprie ꝯuenit appellatio. Et tales dictiones accipiuntur aliqñ pro omnibus suis suppositis ⁊ hoc fit ꝑ adiunctum signi vl̄is: vt dicendo: omnis homo currit. aliquando pro aliquo suorum suppositorum determinate: vt quando eis non additur aliqd quod eas distribuat vt homo currit.

Contra ꝑdicta arguit̄ primo sic: appellatio ꝑtinet iuristis. ꝗ non spectat ad logicum determinare de appellatione. ❡ Secūdo sic. appellatio est tm̄ termini cōis. ergo cōis dꝫ poni in diffōne eius. ❡ Tertio sic. nulla est appellatio termini cōis. ꝗ contra diuisionem. añs pꝫ: q: terminus cōis nō significat rem exn̄tem cum exn̄tia conueniat singularibus. ❡ Quarto sic: sortes mortuꝰ appellatur homo. ꝗ appellatio est tam existentis ꝙ̄ non exn̄tis. ❡ Quinto sic. sicut dicit textus terminus significat idem supponit ⁊ appellat sed significat rem non existentem. ergo etiam appellat pro re non existente.

Ad argumenta. Ad ꝑmum dr̄ ꝙ alr̄ consideratur appellatio a logicis ⁊ aliter a iuristis. q: a iuristis consideratur inq̄ꝫtum dicit vocationem q̄ꝫdam de inferiori iudice ad supiorem: sicut cum quis iudicatus ab officiali appellat ad papam: ſꝫ a logico considerat̄ vt dictū est. ❡ Ad secūdū dr̄. ꝙ si capiatur appellatio vt est ꝓprietas nominis que dr̄ qualitas: sic solum appellatio conuenit termino cōi: sed de tali non est hic ad ꝓpositum: ſꝫ si capiatur prout est acceptio termini ꝓ re exn̄te: tunc cōuenit tam termino singulari ꝙ̄ cōi: ⁊ sic capit̄ hic. ❡ Ad tertiū dr̄. ꝙ lꝫ res significata ꝑ terminū cōem sm̄ se ⁊ ꝑ se nō existat: tñ existit in suis iferiorībus ⁊ tunc talia singularia a noīe cōi appellant̄: sicut hō appellat sortem ⁊ Ciceroneꝫ: ⁊ sic de aliis singularibꝰ actu exn̄tibus. ❡ Ad quartum dr̄. ꝙ lꝫ sor. mortuus abusiue appelletur hō: tñ non ē hō simplr̄: q: homo mortuus nō est hō: ideo non pōt appellari. ❡ Ad quītum dr̄. ꝙ auctor sic intelligit̄ ꝙ si res significata ꝑ terminum singularem existat tunc terminus singularis idem significat pro eodem supponit: ⁊ pro eodem appellat.

❡ Item appellationum termini cōis alia est termini cōis pro re in cōi: vt quando terminus communis simplicem hꝫ suppōnem: vt cum dicit̄ hō est species animal est genus. ⁊ tunc terminus ideꝫ supponit significat ⁊ appellat: vt homo significat hoīem in cōi: ⁊ supponit pro homie in cōi ⁊ appellat hoīem in cōmuni. Alia autem est appellatio termini communis ꝓ suis inferiorībus: vt quādo terminus communis ꝑsonalem hꝫ suppositionem vt cum dicitur homo currit: tunc non idem significat: supponit ⁊ appellat: sed significat hominem i communi ⁊ supponit pro particularibus hominibus ⁊ appellat particulares hoīes tm̄ existentes. Et hec de appellationibus sufficiant.

❡ Postꝙ̄ auctor diffiniuit ⁊ diuisit appelltionem in eaꝫ que fit per terminum cōem ⁊ eā que fit per terminum singularem. Hic consequenter subdiuidit appellationem termini cōis. nā alia est termini cōmunis ꝓ re exn̄te in cōi: vt cum terminus cōis simplicem hꝫ suppōnem: vt homo est spēs. aial est genus: homo. n. appellat naturam exn̄teꝫ in esse simplici abstracto a suppositis siue a singularibꝰ. alia est appellatio termini cōis pro suis inferiorībus. vt hō appellat sortem aut platonem si existant in rerum natura.

Primo sciēdū ꝙ dupl̄r pōt intelligi ꝙ terminus cōis appellet. Uno mō ꝓut capit̄ ꝓ re vl̄i significata ꝑ ipm̄: ⁊ sic sup ipm̄ fundat̄ vnꝰ modus appellationis: q̄ quidem appellatio est ipsius nature cōis: que licet sm̄ se non existat. tamē ē existit in singularibus. ⁊ sic super ipm̄ fundat̄ appellatio termini cōis simplicem suppositionem habentis. Alio modo pōt considerari terminus cōis videlicet ꝓut est in suis suppositis: ⁊ sic sup ipm̄ fundatur appellatio que est termini communis habentis ꝑsonalem suppositionem: ⁊ licet talis terminus communis ñ significet illa supposita vt supposita sunt ⁊ singularia: tamen possunt considerari vt conueniunt in natura specifica: ⁊ sic terminus cōmunis potest appellare ꝓ ipsis.

Secundo sciendū ꝙ terminus cōis hñs suppositionem simplicem idē significat supponit ⁊ appellat. significat. n. naturam cōem. supponit etiam ꝓ eadem ⁊ appellat pro ipsa natura cōi. Sed terminus communis nō supponens simpl̄r nō idem significat: sup-

ponit ꝛ appellat. nam talis terminus significat naturam cōem ꝛ supponit ꝓ suppositis tam existētib⁹ q̄ȝ nō existētibus sed solum appellat sua particularia in actu existētia: sicut homo significat naturam humanam ꝛ supponit pro hominibus tam existentibus quam nō existētibus. sed solum appellat homines presentes ꝛ existētes in actu.

Tertio sciendū q̄ terminorum appellatiuorū siue appellationē habentiū quidaȝ sūt substātiui: quidam adiectiui. Substātiui sūt illi qui significāt rē existentem in predicamēto ꝑ modum ꝑ se stātis tam i concretione ad supposita q̄ȝ abstractiōe. sicut iste termin⁹ hō qui dr̄ esse terminus cōcretus ꝯcretione nature ad supposita: q̄ ꝯcernit ipam. iste termin⁹ humanitas dr̄ abstract⁹ a quacūqȝ cōcretione. Termini aūt adiectiui sūt illi qui significant rem i ꝑdicamento existentē ꝑ modum adiacētis: ꝛ istorum terminoꝝ tam substantiuoꝝ q̄ȝ adiectiuoꝝ quidaȝ sunt substātiales quidā significāt rē de ꝑdicamento sube: vt homo ꝛ humanitas. Alii aūt accñtales q̄ significāt reȝ de predicamento accñtium vt albū ꝛ albedo: ꝛ sic de aliis de quibus ē facta mētio. vñ tā i terminis subalib⁹ q̄ȝ accñtalib⁹ eodē mō sumit appellatio capiēdo appellationē proprie.

Quarto sciendū de terminis accñtalibus q̄ res de ꝑdicamento accñtium pōt dupliciter considerari. Uno mō vt hȝ habitudinē ad substātiaȝ vt albus alba albū: album. n. significat albedinē ſȝ q̄ adiacet substātie. Alio mō pōt ille res considerari sine habitudine substātiaȝ: ꝛ hoc dupl'r ſm q̄ dupl'r pōt abstrahi: qr ipsarum vna abstractio est a subo: alia est abstractio a suppositis ꝛ ſm ꝑmā abstractionem natura albedinis significatur per illum terminum albedo: sed ſm q̄ abstrahit a suppositis significatur ꝑ illū terminū albedinitas: ꝛ nā ingredinis ꝑ illum terminū ingredinitas: vñ in oībus istis terminis nihil differt q̄ȝtuȝ ad appellationē. Ex quo sequit q̄ aliqui antiqui male dixerūt eo q̄ putabāt appellationē nō posse attribui nisi termino adiectiuo. ꝛ mouebant ꝑ illā rōnē: quia appellatio vt ipsi dicebāt est in termino ratiōe significati formalis rei appellate que nō potest appellari nisi ꝑ terminum adiectiuū vt dicebāt ꝛ non ꝑ substātiuuȝ quod importat significatuȝ suum absolute ꝛ nō cum dependentia vel habitudine ad aliud sicut iste terminus homo qui significat naturam humanam absolute verūtamē illud nō est verum: qr termini substantiui possunt esse cōcreti cōcretione nature vt dictum est: siue concretione suppositoruȝ: licet non significent per modum adiacētis.

Sed contra predicta arguitur primo sic: terminus cōmunis hñs simplicē suppositionē respectu termini scde itētiōis significat nāȝ cōem existētē i aia: ergo nō appellat: ꝯñia tȝ: qr tūc aūtixps appellaret qd falsuȝ est. ¶ Scdo sic. Appellatio ē acceptio termini cōis ꝓ re existēte: ſȝ nā cōis significata ꝑ terminū cōeȝ nō existit: ergo terminus cōis nō appellat. ¶ Tertio sic. Oē qd est singulare est: ſȝ appellatio est termini existētis: ergo nō pōt eē termini cōis simplicē suppositionē hñtis. ¶ Quarto sic: appellatio insequitur significationē termini cōis: sed termin⁹ cōis nō significat sua supposita. ergo non appellat ꝓ suis suppositis. ¶ Quinto sic: appellatio significatio supꝑō sūt diuerse ꝓprietates. ergo nō pōt eidē cōuenire. ergo male dictū ē q̄ terminus cōis idē significat suppōit ꝛ appellat.

Ad argumenta. Ad ꝑmum dr̄ q̄ duplex ē appellatio. s. ꝓpria ꝛ iꝓpria. vñ talis termin⁹ appellat accipiēdo appellationē large. ꝛ quodāmodo iꝓprie ꝓut est termini significātis taȝ rem extra aiam q̄ȝ rem in aia. ¶ Ad scdm dr̄. q̄ lȝ terminus cōis nō significet rem existētem ſm se tñ significat rem existētem i singularibus: ꝛ hoc sufficit. ¶ Ad tertiuȝ dr̄. q̄ lȝ oē id qd primo ꝛ ꝑ se existit sit singulare tñ illud quod existit ad alteri⁹ existētia nō est singulare: sicut vlia que significant ꝑ terminos cōes ꝛ sic termini cōes significāt rē existētē. vȝ in singularibus ꝛ per singularia. ¶ Ad quartum dr̄. q̄ licet terminus cōmunis ꝑimo ꝛ per se non significet sua supposita tñ ex cōsequēti ꝛ materialiter bñ significat ipsa sicȝtuȝ icludūt nām ꝑ terminum cōem significatā. ¶ Ad quintū dr̄. q̄ lȝ iste ꝓpetates cōueniāt eideȝ māliter sumpto: nō tñ cōueniūt eidē formaliter sumpto ꝛ hoc sufficit. Et hec de appellatione dicta sufficiant.

Restrictio est oratio termini cois a maiori supposito ad miorem vt dictum pr⁹.

Restrictionum autem alia fit ꝑ nomen: vt homo alb⁹: iste terminus hō nō supponit pro nigris neqȝ ꝓ medio colore coloratis. ſȝ restringitur ad albos. Alia fit ꝑ verbuȝ vt homo currit: iste terminus homo suppōit ꝓ pñtib⁹ tm̄. Alia fit ꝑ ꝑticipiū vt cū dr̄ hō currēs disputat ille termin⁹ hō supponit ꝓ pñtib⁹. Alia fit ꝑ iplicationeȝ: vt cū dr̄ hō q̄ est alb⁹ currit. Hec implicatio q̄ est alb⁹ restrīgit homineȝ ad albos. Iteȝ restrictionū fataȝ ꝑ nom. Alia fit ꝑ iferius superiori appositū. vt aial hō currit ille termin⁹ aial tm̄ supponit ꝓ aīalib⁹ que sūt homines. Alia fit per dr̄iam aduenientem gñi q̄ est essentialis cū sit constitutiua rei: vt cum dicitur animal rationale. Hic animal supponit pro rationalibus animalib⁹. Alia fit per adiectiuum accidentis: vt cū dicitur homo albus: iste termin⁹ homo supponit tantum pro albis hominibus.

¶ Quintus ꝑtialis tractatus ꝑuoꝝ logicaliū: i q̄ itendit determinare de vna ꝓprietate termini icōplexi: q̄ dr̄ restrictio q̄ȝuis ꝑus determinādū fuisset de restrictiōe eo q̄ restrictio ꝛ āpliatio opponūtur: ꝛ fiūt circa ꝑsonalē suppōnem nisi stetisset i eo q̄ ꝑus dcā ē i ꝑricipio appellationū. s. q̄ appellatio ē magis intrinseca termino q̄ȝ restrictio. Et qr hīc ꝑncipaliter vult determinare de restrictione ideo reassumit diffinitionē restrictiōis ꝑus positā in ꝑncipio ampliationū:

Primo sciēdū q̄ restrictio ē coartatō termini cōis a maiore suppōne ad minorē. hoc ē decrementum siue minoratio ambitus alicui⁹ termini cōis ſm qd ꝓ paucioribus suppositis tenet q̄ȝ exigat sua actualis suppō: sicut dicēdo hō albus currit: ille termin⁹ hō de sua actuali suppōne pōt supponere ꝓ oīb⁹ hoībus q̄cunqȝ colore coloratis: tamen ꝑ nām illius adiūcti albus variat suppositio eius ꝛ tenet solum ꝓ hoībus albis ꝛ accipitur in ista diffinitione coartatio metaphorice ad coartationem realem sicut sufficienter explicatuȝ ē i ꝑncipio āpliationū.

Secundo sciendū q̄ auctor ꝑ̄ñr diuidit restrictionē dicens q̄d restrictionum alia fit ꝑ nomē. alia per vbum. alia per participiū: ꝛ alia ꝑ implicationem alicui⁹ orationis. Et ꝑ̄ñr subdiuidit restrictionem scdm per nomē dicēs: qd alia fit per inferius appositum superiori: alia fit per dr̄iam aduenietem gñi: alia per adiectiuum accñtis: ꝛ oīum istoꝝ exēpla satis patēt in textu. vñ restrictio fit multis modis. vno modo fit per aliqd aduenīēs termino restricto sicut dicēdo hō alb⁹ currit. Alio modo fit nullo adueniēte termino cōi. vt cū dr̄ rex venit restrigitur ad supponēdū ꝓ rege patrie: ꝛ ſm hoc pōt dici q̄d duplex est restrictio. Una est nālis q̄ fit ꝑ aliqd adueniēs termino cōi. ꝛ dr̄ nālis: qr ille terminus capitur ſm naturam ꝛ exigētiam termini adiūcti. ¶ Alia ē usualis restrictio ꝛ ē illa q̄ i termino ꝑ vsuȝ ꝛ modum loquendi īuenitur ꝛ ideo dicitur vsualis restrictio. quia nō cōuenit et secundum naturam alicuius adiūcti.

Tertio sciēdū q̄ restrictio naturalis pōt fieri multis modis: vt ꝑus dcm̄ ē. Uno mō ꝑ dictionem. Alio modo per orōnē. ꝑ orōnē fit qñ alicui termino communi implicatur aliqd nō importās diminutionem nec ampliatiōem. vt cum dr̄ hō q̄ ē alb⁹ currit. ibi restrigitur

homo ad supponendum p illis qbus ouenit illa iplicatio q est albus. Et notāter dicit nō importās diminutōem. nec ampliatiōem. qz est aliqua ofo iplicatiua q̄ iportat diminutiōem, vt ista q est mortuus. z alia est iplicatiua q̄ iportat ampliatōem. vt ista qui potest esse. ille enim implicatiōes nō restrigūt. Et sic pz qd restrictio habz fieri quādo terminus adueniēs alteri nō diminuit nec ampliat terminum em additur: sed qn facit ipm teneri p paucioribus suppositis q̄z prius tenebat z cū ofo implicatiua ē diminuēs destruit illud cui adiungit. z ofo ampliatiua facit terminū teneri p pluribus q̄z exigat sua actualis suppositio: ō non restrigit. Sz restrictio q̄ fit p dictionem pt fieri dupliciter. Uno mō rōe significatiōis. Alio modo rōe cōsignificatōis. Rōe significatiōis potest fieri qn aliquid additum termino cōi restringit ipm quo ad principalē significationem. Et rōe ɔsignificationis fit: qn aliquid restringitur solum quo ad cōsignificationē. sicut dicendo: homo est albus. homo restringitur solum rōne consignificatōis. s. rōne generis: quia tm̄ ponitur pro maribus.

Quarto sciēdū q; cū dicit q restrictionū quedā fit p nomē: alia fit p verbum zc. ibi est diuisio generis in species eo q restrictio equaliter dicit de omnibus illis membris. z istorū modorū sufficiētia sic potest haberi. nam ois restrictio fit per dictionem icomplexā vl complexā. si primū hoc ē dupliciter: vel talis dictio significat subam vel actū. si subam sic est pmū mēbrū. Si actū ē dupliciter: vel actū distātem a substantia: z sic est scdm membrū. vel idistātem: z sic ē tertium membrū. si fiat p vocem ɔplexā. sic ē illa q̄ fit p implicationē. Un̄ i pposito implicatio vocat aliqd cōplexū ex noie z vbo implicite icludens suppositionē termini cōis: vt dr: cuz homo q ē alb⁹ currit. ista iplicatio q ē albus: icludit implicite supponem huius termini hō. vn̄ et diuisio sequens talis ē sicut diuisio pcedēs. z sic pōt facilr sumi sufficiētia mēbrorū eius. Et sic pz qd sit restrictio: z q̄ño habeat fieri: z q̄ño diuiditur.

Contra predicta arguit pmo sic. Restrictio nō ē possibilis. g̃ de ipsa non ē determinandū. Añs pz: qz vbicunqz ponit dictio supponit z capitur p suo significato. sed significatū dictionis non potest restrigi. g̃ vr q ipsa nō ē possibilis. ¶ Secundo arguit sic: ɔ diffonem: qz termin⁹ singularis aliqñ stat pro pluribus: z aliqñ p paucioribus. g̃ vr q restrigitur male ponitur in diffōne termini communis. ¶ Tertio arguitur sic: circa appellationē fit coartatio a maiori suppositione ad minorē z tñ nō ē restrictio. g̃. ¶ Quarto sic. Restrictio nō fit p nomē. g̃ ɔ vnuz membrū diuisiōis. Añs pz: qz si fieret tūc ista homo albus currit fieret: sed hoc nō quia alb⁹ in plus se hz q̄z homo. g̃ nō pōt restrigere hoiem. ¶ Quinto sic: implicatio ē magis cōis q̄z illud cui adiungitur. ergo non pt restrigere. Añs pz: qz illa iplicatio. q ē albus. pōt addi homini boui z leoni. z sic de aliis.

Ad argumenta Ad primum istoꝝ argumentorū dr q lz dictio nō possit restringi q̄ztum ad significatū formale. tñ q̄ztum ad significatū mãle bñ restringitur. vñ vbicūqz ponitur hō significat humanitatē q̄ est significatū formale eius. sz non capitur p oib⁹ suis suppositis q̄ sūt significatū mãle ei⁹: ideo restringi. ¶ Ad secūdū istoꝝ dr. q lz termin⁹ singularis equoce tētus possit teneri p pluribus tñ vniuoce tētus nō potest stare nisi p vno solo: z sic non pt restringi. ¶ Ad tertium argumētū dr. qd lz appellatio aliqñ appellet p paucioribus: hoc tñ ē p accidens: quia semper per se facit terminū cōem teneri p existētibus tm̄. ¶ Ad quartū dr. q lz albus in cōparatione ad alia ab hoie in plus se hēat q̄z homo tamē i comparatiōe ad hoiem nō i plus se habet. ¶ Ad quītū dr. q lz iplicatio fm se in plus hēat q̄z terminus cui adiungit tamē sz q adiūgit tali vel tali termio p relationem i eo iclusā i minus se hz q̄z talis terminus cōis.

¶ De restrictione facta per nomē cōiter sumptū tales dantur regule. Omne nomē non diminuēs nec hñs vim ampliandi adiunctum ex eadē parte termīo magis cōi restringit ipsum ad supponendū p his ad que exigit sua significatio: vt pz in exēplis predictis: vt hō p suā significationē restringit animal ad animalia q̄ sunt hoies vt cum dr aial hō. z albus restringit hoies p suam significationē ad homies albos: vt cuz dr homo albus. Dico autem non diminuens ad remouēdū nola diminuentia rōnem adiuncti vt mortu⁹ vel corrupt⁹ z similia q̄ non restringūt sed potius destruunt adiūctum. Dico aūt ñ hñte vim ampliandi ad remouendum dictiones ampliatiuas: vt potens pt: possibile q̄ nō restrigunt sz potius ãpliãt. Et sciendū q minus cōe sp restrigit magis cōe: vt cū dr hō albus currit: qz homo repit i albis hominibus z nigris z medio colore coloratis: sed albus nō nō. Un̄ quo ad hoc hō ē magis cōe: z albus minus commune: z sic albus restringit hominē sed fm q albus reperitur in hominibus. lignis: z lapidibus: z brutis: hō āt non: vt sic: albus ē magis cōe z homo minus cōe: z sic hō coartat album z albedinē existentem in hoibus: vt cum dr hō albus currit z sic vtrunqz coartat alterū fm diuersa. Item de termio restricto tal' dat regula. Si signum vle adueniat termino restricto nō distribuit ipm nisi p his ad q̄ restringitur. Cum. n. dico ois hō albus cur. ibi hō restringit ad albos: z nō pōt distribui nisi p albis. Item de restrictione dat tal' regula. Nihil Positum a pte predicati pōt restrigere terminū cōem positum a pte subiecti quo ad principalē ei⁹ significationem vt hō est albus: iste terminus alb⁹ in predicato positus non potest restringere hominem in subtō positū ad albos: qz si restringeret ad albos. ergo p regulā precedētē. s. si signū vle aduenerit termio restricto solum distribuit ipsum p his ad que restringūtur vt i pposito hō distribueret solum p albis hoibus: z sic istius. ppōnis. ois homo ē albus: sensus esset. ois hō albus est albus. ergo si vna erit vera reliqua erit vã: z si vna erit falsa reliqua erit falsa: qd tñ ē falsū. ergo cū dr ois hō est alb⁹ iste termin⁹ hō ñ restrigit: z sic patet illa regula. Dico aūt quo ad pncipalem eius significatōez qz predicatū restringit subm quo ad significationez que est genus: vt cū dr cignus est albus: iste termin⁹ cign⁹ restringit ad mares z non ad mulieres: z sic albus restringit ipsum quo ad cōsignificatiōez q̄ est genus: z non quo ad suam significationem. Item de restrictione fcã p implicationem tal' datur regula. Ois iplicatio imediate cōiuncta termino cōi restrigit ipsum sicut suum adiectiuum: vt cum dr hō q est albus cur. iste termin⁹ homo restringit ad albos p hāc iplicatōem. s. qui est alb⁹. Item de eadem restrictione talis datur regula. Quotienscunqz signū vle z implicatio ponuntur

in eadem locutione duplex est oro eo q signuz potest precedere iplicationem: ⁊ sic distribuit terminum communem p quolibet supposito: vt cuz dr̄. ois homo currit q est albus. Item iplicatio potest prius aduenire ⁊ restrīgere terminuz cōmunem: ⁊ tunc signum postea adueniens non distribuit ipsum nisi p his ad que restrigitur: vt omnis homo qui est albus cur. ⁊ tunc equiualet huic: omnis homo albus cur.

¶ Postq̄z auctor subdiuisit restrictionem: h̄ ɔ̄sñter ponit quasdā regulas de restrictiōe fcā p nomē: ɔ̄sñter determiabit de q̄busdā regulis restrictiōis facte p vbū: ⁊ q₂ nomen precedit vbū iō p₃ ordo. Et p̄mo ponit vnā regulā de restrictiōe fcā p nomē siue ampliatiōe dicēs q oē nomē nō diminuēs nec hñs vim ampliādi adueniēs ex eadē parte termino cōi restrigit ip₃ ad supponēdū p his q̄ exigit sua significatio. s. significatio illꝰ nois restrīgētes: vt dr̄o: aial hō currit: ibi hō restrigit aial p suā significationē ad supponendū p aialibꝰ hñtibꝰ hūanā formā. Et ɔ̄sñter exponit auctor suā regulā ⁊ dic̄ q notāter dr̄ ñ diminuēs pp noia diminuētia rōnē illꝰ termini cui adiūgunt: vt mortuꝰ ⁊ corruptus. talia. n. nō restringūt s₃ magis destruūt. s. formā significatā p terminū cui adiungunt: ⁊ dicebat notāter non hñs vim ampliādi pp illa possibile potens ⁊ silia que nō restringūt s₃ potius ampliāt. Et silr d₃ itelligi de dictione distrahēte sicut de diminuēte: vñ dictio diminuēs ⁊ distrahens differūt: nā illa dr̄ diminuēs q̄ destruit rōnē illꝰ cui adiūgit vt mortuꝰ: ⁊ illa dr̄ distrahēs que trahit terminū cui adiungitur ad extraneam significationem: vt pictum.

Primo sciendū q gñaliter q̄bl₃ minus cōe restringit magis cōe verūtamē idē terminus dr̄ magis cōis ⁊ minus diuersis respectibꝰ: ⁊ sic idē terminꝰ pōt eē restringēs ⁊ restrictꝰ vbi gr̄a hō albꝰ currit: hō reperitur in hoībus albis: ⁊ nigris: ⁊ medio colore coloratis: ⁊ albus nō: ⁊ sic s̄m illū respectū hō ē terminus magis cōis ⁊ albus minus cōis: ⁊ iō albus restringit hoīez s̄m autem q albus reperitur in hominibus lapidibus ⁊ in animalibus brutis: ⁊ homo nō: ⁊ isto modo albus est terminꝰ magis cōmunis ⁊ homo minus cōmunis: ⁊ ideo homo coartat ⁊ restringit album ad albedinem existentez in hoībus.

Secundo sciendū q pro termīo restricto auctor ponit vnā regulā in textu: q̄ talis est. Signū distributiuū adueniat termino restricto nō distribuit ipm plenarie pro oībus suis suppositis: s₃ solū distribuit ipm pro his ad q̄ restringit s̄m exigentiam termini restringentis: vt cū dr̄: ois hō albus currit: hō. n. non distribuitur nisi pro hoībꝰ albis: ⁊ hoc ē rōne illius termini restringētis albꝰ: vñ si signū vlē adderet termīo cōi p se sumpto ⁊ nō restricto distribueret ipm vlr pro oībus suis suppositis: s₃ cū addit sibi determinatio non diminuēs nec distrahens distribuitur s̄m exigentiā illius determinatiōis: ⁊ sic p₃ q signum vlē in ista propositione: omnis hō albus currit: ⁊ sibi similibus non agit in terminum cōmunē: sed s̄m q restrictus est per hanc determinationem albus.

Tertio sciendū ē q ɔ̄sñter auctor ponit vnā aliā regulā de restrictiōe fcā p nomen q̄ talis est. Nihil positum a pte p̄dicati potest restringere terminum communem positum a parte subiecti quo ad principalem significationem: ⁊ ista regula videtur dari d̄ termino restringente: vt cum dr̄ homo albus albus enim non restringit hominem ad albos. Cuius rō est: q₂ tunc signum vniuersali iunctum homini non distribueret ipsuz nisi pro albis vt patet p regulam immediate dictam: ⁊ sic hec propositio esset vera: omnis homo est albus: posito casu q aliqui essent nigri quod patet: quia valeret tm̄ sicut ista: omnis homo albus est albus: sed illud manifeste est falsum casu posito igit̄ illud est falsum. ex quo seq̄tur. v₃. q ille terminus albus in predicato positus restringat istum terminum hō positum a parte subiecti q̄ztum ad p̄ncipalem significationē. verumtn̄ talis terminus positus a parte p̄dicati h₃ restringere terminum positū a parte subiecti q̄ztum ad significationem minus p̄ncipalem siue q̄ztum ad cōsignificatiōem: vt cū dicitur cignus est albus. albus restringit cignum p maribus tm̄: ⁊ non p femellis: ⁊ sic restringit ipsum q̄ztū ad significationē minus principalē q̄₃ ē genus.

Quarto sciēdum q auctor ponit vnaz aliaz regulā de restrictiōe facta p iplicationem dicens q ois iplicatio imediate adiuncta termio cōi restringit ipsum sicut suum adiunctum. vt cuz dr̄ homo q est albus currit: ille terminus homo restrigitur ad albos p illā iplicationē qui est albus. vnde notanter dr̄ immediate adiuncta. q₂ si talis iplicatio non imediate adderetur. nō plꝰ restringeret q̄₃ adiunctum positum a pte p̄dicati: vt si diceret: hō currit: qui est albus. vnde q̄ztū ad rē iste due equipollent homo albus currit. ⁊ homo qui est albus currit. Et ex ista regula infert auctor in textu aliam regulaz de restrictione facta per implicationem dicens quod quotienscunq₃ signum vlē ⁊ implicatio ponuntur in eadē locutiōe locutio est duplex eo q signū vlē pōt p̄cedere iplicationez nō imediate positā in termino cōi: ⁊ tunc distribuit terminum cōem pro oībꝰ suis suppositis: vt cū dicitur ōis homo currit qui est albꝰ: ibi ille terminus hō distribuit pro omnibus suis suppositis: vel illud signū vlē pōt p̄cedere implicationē imediate positā in termino cōi ex eadez parte: ⁊ sic tale signū nō distribuit nisi pro illis ad que restringitur per illā implicationē: vt dicēdo. ois hō qui est albꝰ currit. Et ratio huiꝰ diuersitatis est: q₂ in prima propositione signū vlē attingit terminū cōem anteq̄z determinet per iplicationē: sed in secūda determinatur per iplicationez anteq̄z distribuat per signum: ⁊ ideo nō distribuit terminum cōem vniuersaliter pro omnibus suis suppositis sed tm̄ pro quibus exigit sua implicatio.

Cōtra predicta Arguit̄ p̄mo sic. nullū posterius agit in prius: s₃ eō uerso: sed oē restringens posteriꝰ est restricto. ergo nulluz restrigens agit in dictionē restrictā. ¶ Secundo sic. cum dicitur potens portare lapidē currit est restrictio: ⁊ tn̄ ibi est dictio ampliatiua ⁊ nō habēs vim restringēdi sed ampliandi. ergo cōtra primā regulaz. ¶ Tertio sic. signum vlē nō amittit suā vim per aliqd̄ qd̄ est posteriꝰ. ergo videtur q cū habeat virtutem ad distribuēduz terminū cōem pro oībꝰ suis suppositis: nō p̄dat vim suā p dictionez restringētē terminū cōem cum sit posterior ipso. ergo videt̄ q distribuat terminuz restrictuz pro oibus suis suppositis: qd̄ est cōtra scōm regulam. ¶ Quarto sic: talia sūt subiecta qualia permittunt̄ ab eorū p̄dicatis. ergo vr̄ q sicut predicta variāt sua subiecte sic possunt ea restringere. ¶ Quinto arguit̄ sic. q̄n signū vlē additur termino restricto: tunc prius cadit sup̄ terminuz restrictuz q̄z supra dictionem restringentem. ergo videtur q ipsum distribuat pro omnibus suis suppositis.

Ad argumenta Ad p̄mū istorū dr̄. q posteriꝰ nō agit in prius q̄ztum ad eius s̄bam: s₃ bene agit quo ad accn̄talia eiꝰ: mō accidentale ē terminum cōem teneri p pluribꝰ vel paucioribꝰ suppositis eiꝰ. ¶ Ad scōm dr̄: q l₃ sit ibi dictio ampliatiua ⁊ restrictiua: tn̄ illa restrictio nō fit rōne dictiōis ampliatiue ibi posite: sed rōne dictiōis restringētis. ¶ Ad tertium argumētum dr̄ q l₃ signuz vlē i. ō amittat p se suā viz tamen p accn̄s pōt eaz perdere rōne determinationis illiꝰ cui adiungitur signum vlē qd̄ suscipit eius virtutē: q₂ q̄n in aliqua dictiōe ponitur terminus cōis cum determinatiōe nō diminuēte: tūc signum adueniēs nō distribuit illud subiectū s̄m se ⁊ absolute: sed s̄m q determinatur per illam determinationem: q₂ ē ille terminus cōis non subiiciebatur absolute: sed prout stat sub tali determinatione.

¶ Ad quartū istorum dr̄. q̄ hec regula hꝫ veritatem q̄ ad suppōnē: nō tñ q̄ ad restrictionē. vel potest dici q̄ lꝫ subiecta varientur q̄ ad consignificationem. nō tamē q̄ ad principalē significationem. ¶ Ad quintum dicitur. q̄ licet hꝫ vocem signum ⁊ terminus restrictus preponantur dictioni restringenti: tamen secundum intellectū dictio restringens immediate preponitur ipsi termino: q: sicut dictuꝫ ē signum vniuersale distribuit terminum cōmuneꝫ ad ea ad que restringitur per dictionem restringentem.

¶ Sequitur de restrictione facta p verbum: ⁊ de qua plures dantr̄ regule. Quarum p̄ma est talis. Termin⁹ cōis supponēs vel apponēs verbo p̄ntis tp̄is simpliciter sumpto non habēti vim ãpliandi nec a se nec ex alio restringitr̄ ad supponēdū p his qui sunt sub forma termini cōis supponēntis. Dico ãt termini cōis: q: terminus discretus neqꝫ restringitur neqꝫ ampliatr̄. Dico ãt verbuꝫ p̄ntis tp̄is ad remouendum alia verba aliorū tēporuꝫ: q: terminus cōis aliã hꝫ suppōnē cum eis. Dico aūt simpliciter sumpto pp verba sumpta cū p̄ticulis diminuētibus: vt est opinabile ⁊ sopinabile. Dico ãt n̄ habente vim ampliandi ad remouēdū verba ampliatiua. vt potest. Dico ãt neqꝫ ex se neqꝫ ex alio ad remouendum verba hn̄tia vim ampliandi ex alio: vtputa ex coniuncto. sicut hoc verbum ē cum dicitur ē potens. Dico aūt sub forma termini supponentis: q: homo suppōit p his q̄ sunt sub humanitate: ⁊ animal q̄ sūt sub animalitate: vt cū dr̄ hō est aial. ¶ Item alia datur regula. Termin⁹ cōis supponens vbo de p̄terito simpliciter sūpto n̄ hn̄ti vim ampliandi nec ex se nec ex alio restrigitur ad supponendū p his q̄ sūt vel fuerunt sub forma termini supponentis: vt cū dr̄ hō fuit aial: iste terminus hō supponit p oīb⁹ his qui sunt vel fuerunt homies. ⁊ aial p his que sūt vl̄ fuerūt aīalia. ¶ Iteꝫ alia datur regula. Terminus cōis supponens vel apponens uerbo d̄ futuro etiam supponit p his q̄ sunt vel erunt sub forma termini supponentis. s. pro eis que sunt vel erunt in futuro: vt hō erit animal. Ex predictis pꝫ q̄ uerbuꝫ restringit quo ad consignificationem que est tempus: ⁊ non quo ad significationeꝫ principalem.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de restrictione factā p nomē ⁊ p implicatiōem que equollet noi: hic p̄ñr determiat de restrictione fcā p verbum. Et ponit tres reglas de tali restrictione fꝫ q̄ verbū pōt eē p̄ntis tp̄is vel p̄teriti vl̄ futuri. Vñ prima regula talis ē. Terminus cōis supponens vel apponens verbo presentis tp̄is simplr̄ sumpto nō hn̄ti vim ampliãdi a se vel ab alio restringitr̄ ad supponendū p his q̄ sūt sub forma termini supponētis. Et notãter dicitr̄ terminus cōis: q: terminus discretus nō restringitr̄ nec ãpliatur vt dcm̄ ē p⁹. notãter ēt dr̄ p̄ntis tp̄is ad remouendum alia verba alioꝝ tēpoꝝ de qb⁹ postea dicetur. Notãter ēt dr̄ simpliciter sūpto ad remouendū verba diminutionem importãtia sicut opinor imaginor. Et notãter dicitr̄ nō hn̄ti vim ãpliandi ad remouendū verba ãpliatiua. Et notanter dr̄ ex se ad remouendū h̄ verbū pōt. Et notãter dr̄ a se vel ab alio ad remouenduꝫ verba q̄ de se nō habent vim ampliandi sed ex adiuncto. sicut est potens vel possibile: quia licet hoc verbum ē ex se nō ampliet. tñ ãpliat p illud adiunctum potēs vel possibile. dr̄ aūt notãter sub forma termini cōis supponētis: q: cum dicitur homo est animal: ibi homo supponit pro illis qui sunt sub humanitate: ⁊ animal pro his qui sunt sub animalitate.

Primo sciendum q̄ actus vbi pōt cōparari ad suum subm̄ dupl̄r. Vno mō q̄ꝫtū ad id i q̄ ē ⁊ de quo enunciatr̄: vt cum dr̄ sortes currit: hic cōparatur cursus ad sortem tanq̄ꝫ ad id in quo est. ⁊ de quo dr̄. Alio modo potest cōparari ad subm̄ tanq̄ꝫ ad id de quo enūciatur: non tñ ad id in quo est: vt cū dr̄ cesar laudatr̄. laus enim enunciatur de cesare: nō est tñ in cesare sed i laudante. Et similiter cum dr̄ chymera opinatr̄: opinio enūciatr̄ de chymera. ⁊ tñ nō est in chymera ſꝫ in opinante. Similiter cuꝫ dr̄ antixp̄s pōt eē. h̄ enunciatr̄ potentia ad eē de antixp̄o: non tñ ē in ipso ſꝫ in principijs naturalibus ex qbus educetur antixp̄s. vñ illa vba q̄ significant actum cōparatum ad subam vel ad subm̄ tanq̄ꝫ ad id de quo enūciatur: ⁊ nō tanq̄ꝫ ad id in quo est ampliant. ⁊ de istis nō est ad ppositum. Illa v̄o q̄ significãt actū qui ɔparatr̄ ad subm̄ tanq̄ꝫ ad id i q̄ ē: ⁊ de q̄ dr̄ nō ampliant: ⁊ d̄ ipsis est hic ad ppositū.

Secundo sciēdū q̄ i istis vbis vltiate dictis sūt duo. s. actus vbi: ⁊ ɔpō ipsi⁹ vbi. Act⁹ vero q̄ꝫtum est de se ē in q̄libet tp̄e: ſꝫ p tp̄s qd̄ est mēsura actus siue motus illius vbi restrigitr̄ vt sit i tp̄e qd̄ ē mensura eius. vñ actus p̄ntis vbi ponitr̄ i p̄nti tp̄e: ⁊ p̄teriti in p̄tō: ⁊ futuri i futuro. Et q: tp̄s qd̄ ē mēsura motus: ⁊ act⁹ ē mēsura ɔpōnis vbi. p actū v̄o restrictum actu restringitr̄ cōpō: ideo restrictio actus restringit ɔpositionem: ⁊ q: cōpositio actus vbi est accidens qd̄ sine subiecto eē nō pōt. ⁊ dr̄ de subiecto mediante cōpositione q̄ vnit extremū cuꝫ extremo in orone: ideo in eodem tp̄e in quo ponitr̄ act⁹ verbi ⁊ cōpositio illius actus ponitr̄ ēt subiectū illius actus: ⁊ sic restringitr̄ subiectū vbi ad idē tp̄s ad qd̄ restrigitr̄ actus verbi: ⁊ ēt cōpositio illius: subiectum aūt illi⁹ actus est termin⁹ cōis supponēs vbo. idō pꝫ q̄ a vbo restrigitr̄: q̄ꝫuis h̄ sit mediãte restrictōe actus vbi: ⁊ ēt cōpositionis.

Tertio sciendū q̄ auctor ponit duas alias regulas s. de verbo p̄terito ⁊ futuro. Quarū p̄ma ē. Terminus cōis supponēs vel apponēs verbo de p̄terito simplr̄ sūpto nō hn̄ti vim ãpliãdi a se vel ab alio restrigitr̄ ad supponendū p his q̄ sūt vel fuerunt sub forma termini supponētis: vt cū dr̄ hō fuit aial: hō suppōit p his q̄ sunt vel fuernnt hoies: ⁊ aial p his q̄ sunt vel fuerūt aialia. Secūda regula talis ē. Termin⁹ cōis supponēs vel apponēs uerbo de futuro simplr̄ sumpto nō hn̄ti vim ãpliandi a se vel ab alio tñ supponit p his q̄ sunt vel erunt sub forma termini supponentis: vt hō erit aial: ⁊ iste due regule ɔporcionabiliter p̄nt exponi sicut p̄cedēs. vñ lꝫ auctor determinet de uerbo p̄teriti p̄fecti temporis. non tñ aliquam mētionem facit de alijs p̄teritis. q: alia p̄terita. s. plusq̄ꝫ pfectum ⁊ imperfectum satis possūt itelligi p verbum p̄teriti tp̄is q̄ꝫuis p̄teritum ip̄fectū videatr̄ magis restrigere subiectum sicut presens rōne sue imperfectionis.

Quarto sciēdū q̄ verbū nō hꝫ restrīgere nomen rōne sui significati p̄ncipalis q: eodeꝫ mō et eadē rōne vnum tp̄s restringeret sicut reliquum: cū diuersa tempora eiusdem verbi idē significent ⁊ iportēt. sed hꝫ ipsum restringere rōne sue cōsignificationis. s. rōne tēporis qd̄ connotat cū suo p̄ncipali significato: sicut verbum presentis temporis restringit tm̄ terminum cōem sibi additum p p̄sentibus. Verbum aūt preteriti: q: icludit tp̄s preteritum. ⁊ est aliqd hn̄s de presenti idcirco restrigit terminū cōem sibi additum pro presentibus suppositis ⁊ preteritis verbum aūt futuri temporis restringit terminum cōem ad supposita presentia ⁊ futura eo q̄ tempus futurū aliqd d̄ presenti icludit: ⁊ aliquid de futuro. vt. n. dicitr̄ in quarto physi. p̄ns tēpus est finis preteriti ⁊ initiū futuri. Ex quo apparꝫ cã istarū triū regularū. Apparet ēt q̄ termin⁹ cōis tã supponēs q̄ꝫ apponēs uerbo dr̄ restringi dūmō addatur uerbo eo q̄ uerbū rōne sui tp̄is respicit tã vnū q̄ꝫ reliquum. ⁊ sic pꝫ de restrictione facta per verbum.

Contra predicta arguitur primo sic contra primam regulam: terminus restringens debet esse in eodem situ cum restricto: sed verbum presentis temporis et terminus ei supponens non sunt in eodem situ: quia verbum est a parte predicati et terminus supponens a parte subiecti. ergo talis terminus non potest restringi a tali verbo. ¶ Secundo sic: cum dicitur homo est animal: ibi est verbum presentis temporis: et tamen predicatum verificatur de subiecto pro omni tempore. ergo male dicitur quod verbum presentis temporis restringit ad presentes. ¶ Tertio sic: istud verbum est habet vim ampliandi esse vel ab alio: vt dictum est. ergo vbicunque ponatur vel non ponatur non poterit restringere. ergo contra primam regulam. ¶ Quarto sic contra secundam regulam. sicut presens distinguitur a preterito, ita preteritum a presenti. ergo sicut presens restringit tantum pro presentibus. etiam videtur quod preteritum tantum restringat pro preteritis. ¶ Quinto sic contra tertiam regulam. verbum futuri temporis facit ampliare terminum communem. videlicet ad supposita presentia et futura. ergo videtur quod non restringat.

Ad argumenta. Ad primum istorum dicitur. quod licet in restrictione in qua terminus restringens est principium intelligendi restrictum et in qua restringit quo ad principalem significationem debeant esse in eodem situ: non tamen oportet in restrictione in qua restringens non est principium intelligendi restrictum, nec eius dispositio: sic autem est de restrictione facta per verbum. ¶ Ad secundum dicitur quod homo est animal consideratur dupliciter. Uno modo penes dependentiam siue necessariam habitudinem quam habent adinuicem: et isto modo vnum verificatur de alio pro omni tempore. Alio modo considerantur in ordine ad verbum presentis temporis cui adduntur: et isto modo supponunt personaliter et pro presentibus tantum. ¶ Ad tertium dicitur. quod licet hoc verbum est quando cum alio ponitur vt puta cum dictione per se ampliatiua habeat vim ampliandi: tamen si per se sumatur non habet vim ampliandi sed restringendi. ¶ Ad quartum dicitur. quod non est simile de presenti et preterito: quoniam presens tantum includit presens: sed preteritum includit preteritum et presens vt dictum est. et ideo etiam potest restringere pro presenti et preterito. ¶ Ad quintum dicitur: quod ibi potest esse restrictio et ampliatio respectu diuersorum: nam talis terminus dicitur restringi si comparetur ad verbum sine determinatione. si autem comparetur ad seipsum alicuius certi temporis vt sibi potest adiungi verbum presentis temporis tunc dicitur ampliari eo quod tale verbum se habet in plus quam verbum presentis temporis. vel potest dici breuiter quod si terminus communis teneatur copulatiue dicitur ampliari: et si disiunctiue dicitur restringi.

¶ Circa predicta queritur de hoc sophismate: omne animal fuit in archa noe. Probatur. homo fuit in archa noe: equus fuit in archa noe: et sic de aliis. ergo omne animal fuit in archa noe. Contra: omne animal fuit in archa noe: cesar fuit animal. ergo cesar fuit in archa noe: quod est falsum: ergo aliqua premissarum est falsa: non minor ergo maior. Quod autem prima sit falsa patet per quandam regulam que dicit: quod terminus communis supponens vel apponens verbo de preterito simpliciter sumpto restringitur ad supponendum pro his que sunt sub forma termini supponentis. Item alia est regula: quod si signum vniuersale aduenit termino restricto distribuit ipsum pro omnibus illis ad que restringebatur. ergo cum dicitur. omne animal fuit in archa noe: iste terminus animal supponit pro omni animali quod fuit in archa noe: sed non fuerunt omnia in archa noe: ergo prima est falsa. Item ad idem in hac propositione. omne animal quod tunc fuit. fuit in archa noe: iste terminus animal restringitur magis quam in ista oratione. omne animal fuit in archa noe: cum in prima plura supponantur: sed iste terminus animal restringitur ad illa que fuerunt tunc in illo tempore propter implicationem ibi positam. ergo si solum illa que fuerunt in illo tempore fuerunt in archa Noe: et non plura: oportet quod hec sit falsa: omne animal fuit in archa noe: cum in eo plura animalia supponantur. Solutio: quidam dicunt quod hec. omne animal fuit in archa noe. est duplex: eo quod potest fieri distributio pro singulis generum: vel generibus singulorum. primo modo est falsa: secundo modo est vera: quia quando fit distributio pro singulis generum: tunc est distributio pro singulis ipsis indiuiduis. scilicet que sub eodem genere et sub eadem specie continentur tunc oportet quod omnia indiuidua contenta sub animali fuissent in archa noe: quod falsum est. Sed cum fit distributio pro generibus singulorum: tunc solum est distributio pro generibus vel speciebus: sed non fuit aliqua species animalis que non fuit in archa noe: et illo modo est vera. Sed huic solutioni non acquiesco: quia species animalis non fuit per se in archa noe sed tantum indiuiduum. Unde pro illo tempore non habuit veritatem: si pro singulis generum. id est pro indiuiduis et non pro generibus singulorum. Unde dico quod propositio est falsa et concedo omnes rationes adductas ad hoc. et probatio peccat secundum consequens ab insufficienti inductione: quia non accipit omnes partes distributionis que sunt sub subiecto istius propositionis. omne animal fuit in archa noe.

¶ Postquam auctor determinauit de restrictione facta per verbum. Hic consequenter ad determinationem eorum que dicta sunt ponit vnum sophisma. videlicet an ista sit vera: omne animal fuit in archa noe: et primo probatur. bos fuit in archa noe: et homo. similiter et equus et sic de aliis. ergo omne animal fuit in archa noe. Sed improbatur sic. omne animal fuit in archa noe: cesar fuit animal. ergo cesar fuit in archa noe: conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum: non minor. ergo maior. ergo illa est falsa: omne animal fuit in archa noe. et sic relinquitur sophisma pro vtraque parte sui dubium.

Pro cuius solutione primo sciendum quod ad ostendendum quod illud sophisma sit falsum auctor in textu ponit duas regulas. Quarum prima est quod terminus communis supponens verbo de preterito supponit pro his que sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis. Secunda regula est quod si signum vniuersale aduenit termino restricto distribuit ipsum pro his ad que restringitur et sic talis terminus natus est partiri et diuidi respectu sui adiuncti: et videlicet si ipsum adiunctum sit preteriti temporis natus est partiri pro preteritis et presentibus. ergo dicendo: omne animal fuit in archa noe. istud signum omne distribuit illum terminum animal pro omnibus animalibus preteritis: sed multa animalia fuerunt in preterito tempore que non fuerunt in archa noe. ergo ista est falsa. omne animal fuit in archa noe.

Secundo sciendum quod auctor adducit vnam rationem ad ostendendum quod illa maior sit simpliciter falsa: quia omne animal quod tunc fuit. scilicet tempore diluuii fuit in archa noe: et non plura. ergo ista est falsa. omne animal fuit in archa noe: consequentia probatur quia in ista. omne animal quod tunc fuit: fuit in archa noe animal

restringitur tantum ad illa que fuerunt in tempore preterito per quod interponitur tunc: et in ista: omne animal fuit in archa noe: animal restringitur ad ea que fuerunt in preterito simpliciter. ergo cum animal in prima solum teneatur pro his que tunc fuerunt. s. in tempore diluuii: et non pro pluribus: sequitur quod ista erit falsa omne animal fuit in archa noe: quia animal non solum tenetur pro his que fuerunt in illo tempore sed pro his que fuerunt simpliciter in tempore preterito: sed manifestum est quod multa animalia fuerunt in preterito que non fuerunt in archa noe. ergo.

Tertio sciendum quod auctor soluendo illud sophisma primo soluit ipsum secundum opinionem antiquorum dicentium quod ista omne animal fuit in archa noe. est duplex et per consequens est distinguenda. quia ut dictum est illud signum omne potest distribuere illum terminum animal pro singulis generum. i. pro indiuiduis generum vel specierum: et tunc illa est falsa quia oporteret quod omnia particularia animalia que continentur sub animali fuissent in archa noe quod est manifeste falsum vel potest distribuere illum terminum animal pro generibus singulorum. i. pro generibus vel speciebus indiuiduorum: et secundum illos in illo sensu illa est vera: omne animal fuit in archa noe: quia non fuit species animalium que non fuit in archa noe.

Quarto sciendum quod Petrus hispanus non acquiescit huic solutioni prime et dicit ei non esse credendum nec sibi concedendum. Et ratio est. quia ille actus fuisse in archa noe non conuenit speciebus sed solum indiuiduis: quia ut vult Aristoteles primo metaphy. actus et operationes sunt circa singularia hoc est circa indiuidua. ergo ille actus qui est fuisse in archa noe non potest conuenire speciebus sed solum indiuiduis nisi conueniat speciebus ex parte in quantum species saluatur in vno indiuiduo: et sic illa distinctio nulla est: et ideo auctor concedit ipsam esse falsam simpliciter: et concedit omnes rationes adductas ad probandum falsitatem eius. Sed ad improbationem respondet ipse et dicit quod ibi est fallacia consequentis: quia ibi arguitur ab insufficienti enumeratione singularium: quia omnes partes que continentur sub illo termino animal debuerunt enumerari et non enumerantur. quare committitur fallacia consequentis. verumtamen solutio antiquorum posset probabiliter sustineri.

Contra predicta arguitur primo sic. tria animalia fuerunt in archa noe. ergo omne animal fuit in archa noe. Antecedens notum est de se. Consequentia tenet per Aristo. in primo de celo et mundo vbi dicit quod de tribus dicitur omne: et de duobus ambo solum dicitur. ¶ Secundo sic. semel fuit verum dicere omne animal est in archa noe. ergo nunc verum est omne animal fuit in archa noe. consequentia tenet. quia omnis propositio que pro aliquo tempore fuit vera pro illo tempore semper dicitur fuisse vera. ¶ Tertio sic. Non est instantia de aliqua specie animalis que non fuerit in archa noe tempore diluuii: nam equus fuit in archa noe: et sic de aliis: ergo omne animal fuit in archa noe. ¶ Quarto sic. Tam rationale quam irrationale fuit in archa noe sed omne animal est rationale vel irrationale: ergo omne animal fuit in archa noe. ¶ Quinto sic. Illud sophisma non est propositio: ergo non est verum neque falsum. consequentia tenet: quia veritas est in propositione. et antecedens probatur: quia in ipso ponitur verbum preteriti temporis quod non potest constituere propositionem.

Ad argumenta Ad primum istorum dicitur quod licet tria animalia fuerint in archa noe: et de tribus possit dici omne: non tamen sequitur quod omne animal fuerit in archa noe. quia de ratione istius signi omne est quod faciat terminum communem cui adiungitur teneri pro omnibus suis suppositis: sed plura sunt supposita animalis quam tria: non enim sequitur: omne animal fuit in archa noe: quamuis si non essent nisi tria supposita animalis: et essent in archa noe: posset dici quod omne animal fuit in archa noe. ¶ Ad secundum dicitur quod non valet consequentia: quia ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum: eo quod iste terminus animal supponit pro paucioribus in vna quam in alia. ¶ Ad tertium dicitur quod in pluribus speciebus animalia inuenitur instantia et in pluribus indiuiduis: nam vt dicitur communiter pisces non fuerunt in archa noe similiter nec vermes: ideo ibi arguitur ab insufficienti enumeratione. ¶ Ad quartum dicitur quod non valet consequentia: quia ibi arguitur maiore particulari existente in prima figura: ideo nihil sequitur. ¶ Ad quintum dicitur quod si capiatur propositio specialiter solum pro illa que constituitur per verbum presentis temporis indicatiui tunc ibi non est propositio: sed si capiatur propositio generaliter pro propositione que constituitur siue per verbum presentis temporis indicatiui: siue preteriti siue futuri: sic ibi bene est propositio: et etiam ad hoc quod sit propositio sufficit quod possit resolui in vnam de presenti: et sic est de ista vt notum est.

¶ Solet autem queri vtrum similiter termini restringuntur in propositione affirmatiua et negatiua. Dicunt aliqui quod non: quia esse restringit ad existens: et non esse ad non existens. ergo non pro eodem sit restrictio in affirmatiua et negatiua. Item videtur quod omnis negatiua in qua esse negatur simpliciter est falsa si similiter restringantur termini in propositione negatiua et affirmatiua. quia in hac propositione. rosa est. iste terminus rosa restringitur ad existentia. et si in hac rosa non est: similiter restringatur ad existentia: tunc sensus est quod rosa que non est: est et hec est falsa: ergo et hec: rosa non est: et sic quelibet negatiua in qua esse negatur esse simpliciter falsa quod falsum est. ergo videtur quod non similiter restringantur termini in propositione affirmatiua et in negatiua. Sed probatur quod similiter restringantur: quia si in hac propositione. homo est iste terminus homo restringitur ad existentia: et in hac nullus homo est ad non existens. ergo vtraque est vera: quia de existentibus vere predicatur esse: et de non existentibus remouetur esse ergo contradictorie sunt simul vere: quod est impossibile: ergo illud etiam ex quo sequitur impossibile. s. quod non similiter restringantur termini in affirmatiua et negatiua. Item regula est quod omne verbum simpliciter sumptum: non habens vim ampliandi: nec a se nec ab alio restringit terminum supponentem quo ad significationem que est tempus: et quo ad consignificationem. ergo tempus est causa restrictionis illius. Sed idem tempus est in affirmatiua et negatiua sibi opposita: vt rosa est nulla rosa est. ergo eadem est causa restrictionis in vtraque: et ergo pro eodem sit restrictio in vtraque: et hec argumenta concedimus. Ad hoc quod primo obiicitur est dicendum quod esse non restringit ad existens: et non esse non restringit ad non existens. sicut nec hoc verbum curro ad currentes: quia nullum verbum restringit sibi terminum supponentem quo ad significationem que est tempus. Unde non restringit ad supposita existentia sed presentia. Supposita enim presentia possunt esse in aliquibus terminis tam existentia: quam non existentia: vt cum dico enunciabile est: enunciabile supponit tam pro existentibus quam non existentibus. Omnia autem enunciabilia que sunt falsa in presentia sunt presentia sed non existentia quia nullum falsum est: et sic esse non restringit ad existentia sed ad presentia cum idem

tempꝰ sit vtrobiqꝫ quod est causa restrictōis. Ad aliam dicendum est ꝙ duplex est forma termini cōis. Quedā est que saluat in rebꝰ exñtibus vt tm̄ humanitas que est forma hoīs ⁊ animalitas que est forma animalis: ⁊ in talibus oīa supposita presentia sunt exñtia. Alia est forma termini cōis q̄ saluatur tam in rebus exñtibus quā non existentibus vt enunciabilitas que est forma enunciabilis qꝛ quedā sunt enunciabilia exñtētia: vt deum esse ⁊ oīa vera. ⁊ alia sunt nō exñtētia: vt hoiēz eē asinū ⁊ omnia falsa. Et in talibus nō restringitur terminus cōis ad exñtia: sed restringitur tam ad existentia quā nō existentia. Unde istꝰ ꝓpositionis rosa nō est. nō est sensus rosa que est nō est: sed est sensꝰ rosa aliter sumpta quā in presenti non est. Solet autem poni ꝙ quedam restrictio fit ab vsu: vt cuꝫ dicitur nihil est in archa: quamuis plena sit aere: quia iste terminus nihil supponit ab vsu pro rebꝰ solidis siue firmis: vt rex ꝓ rege patrie: ⁊ magister legit pro magistro proprio. Solet etiam poni ꝙ q̄dam restrictio fit per transitionem verbi: vt cuꝫ dicitur sortes pascit hominem: iste terminus homo supponit pro alio a sorte virtute transitionis verbi quia dans ⁊ recipiens debent esse diuersa, ⁊ ideo si aliquando sit eadem: hoc tamen est per accidēs eo ꝙ idem subiectum est vtriusqꝫ: sicut idem dux ⁊ comes secundum accidens. Unde dicunt ꝙ nō sequitur. sortes pascit seipsum: ⁊ ipse est homo. ergo pascit hominem: quod est fallacia accidentis: quia hoc pronomen se non potest supponere pro diuersis a sorte sed homo bene potest. Et hec đ restrictionibus.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit đ restrictione facta ꝑ nomen ⁊ verbū. Hic ꝯñ circa ꝑdicta mouet ꝯueniēter vnuꝫ dubium. s. an terminus eodem mō restringatur in ꝓpōne affirmatiua ⁊ in negatiua. Ad quod qdā rñdent ꝙ nō sic: sꝫ diuersimode restringantur termini in ꝓpōne affirmatiua ⁊ negatiua: ⁊ dicūt ꝙ esse restringit ad exñtes: ⁊ nō esse ad nō existentes: sed cū affirmatiua dicat esse: negatiua vero non esse: sequitur ꝙ non eodem modo restringuntur termini ī affirmatiua ⁊ negatiua. Dant etiam talem rōneꝫ: si termini eodem mō restringantur in affirmatiua ⁊ negatiua: sequitur ꝙ omnis negatiua in qua negatur esse simplr esset falsa: ꝯsequentia tenet qꝛ in ista. rosa est. rosa restringitur ad existens vt dicunt. ergo si in ista. Rosa non est. rosa restringeretur ad existentes: sensus huiꝰ ꝓpōis eēt rosa que est non est: quod est manifeste falsum: ⁊ hoc nō videtur falsuꝫ nec sequi ex alio nisi quia termini eodem modo restringūt in affirmatiua ⁊ negatiua. ergo videtur ꝙ termini non eodem modo restringantur. Sed ꝙ termini eodem modo restringantur in affirmatiua ⁊ negatiua hoc ostendit Petrus hyspanus.

Pro quo Primo sciendum ꝙ verbum nō potest restringere terminum communem positum a parte subiecti quo ad principalem significationem. Sed tantum quo ad consignificationem que est tp̄s. Sicut ĝ dicit textꝰ. vbi ē eadē cā restrictiōis ibi est eadē restrictio. sꝫ in ꝓpōne affirmatiua ⁊ negatiua ē eadeꝫ cā restrictiōis sicut ī istis duabꝰ: rosa est: ⁊ rosa nō est qꝛ ī ipsis est verbū pn̄tis tp̄is: qđ qdē verbū restringit solū quo ad ꝯsignificatiōeꝫ q̄ ē tp̄s. ĝ sequit̄ ꝙ ī istis duabus termini eodē mō restringūtur: quia ī vtraqꝫ est idē verbū eiusdē tp̄is. ĝ eodē mō quo restringit ī vna ⁊ etiam ī alia. Aliā rōnem adducit textus qꝛ si nō restringerētur eodeꝫ modo due ꝯdictorie eēnt simul vere: qđ est īpossibile. ꝯñtia pꝫ: qꝛ si ī affirmatiua eē restringit ad exñtes: ⁊ ī negatiua nō eē ad nō exñtes: ⁊ eē vere ꝑdicetur de exñtibus: ⁊ nō eē de nō exñtibus vere remoueat: sicut ī istis duabꝰ. homo est hō nō est qꝛ si ī ista. homo est. hō restringitur ad exñtes tm̄. ⁊ ī ista. hō nō est ad nō exñtes tm̄: sequit̄ ꝙ ille due eēnt simul vere. homo est. hō nō est: qđ est impossibile.

Secundo sciendum ꝙ termini eodē modo restringūtur ī affirmatiua sicut ī negatiua: dūmō ī ambabus ponat̄ idem verbū. Et rō ē: qꝛ vt dictum est verbum nō restringit quo ad significationē: sed solum quo ad cōsignificationē. ergo si ꝑdicet̄ eē ī aliqua ꝓpositiōe. sicut ī ista hō est: sequitur ꝙ illud verbū ē nō restringit hoiem ad nō exñtētes: sed solū ad pn̄tes. ⁊ silr si nō eē ꝑdicet̄ sicut ī ista vel ꝯsimili ꝓpōne. hō nō est. ex quo manet idē tp̄s sequitur ꝙ iste terminus hō vel cōsimilis restringitur ad presētes: ⁊ cum presēs reperiatur tā ī exñtibꝰ qꝫ ī nō exñtētibꝰ. s. ī aliqbus terminis: vt ī istis: enūciabile est: enūciabile nō ē: sequitur ꝙ termini semper restringūtur quo ad ꝑsētes siue existāt siue nō vnde aliqua sūt enūciabilia que semper existūt que sūt presētia: sicut deus est ⁊ alia sūt enūciabilia presētia que nūqꝫ existūt: vt illud enūciabile homo est asinus. est enim ꝑsens ⁊ nō existēs: quia nullum falsū existit. Ex quo sequitur ꝙ verbum presentis tēporis restringit terminū cōmunem sibi supponētez vl' apponētem ad presens: siue existāt siue nō vnde ī ista. homo currit homo nō restringitur ad currētes. sed solum ad ꝑsētes siue currant siue nō.

Tertio sciēdū ꝙ auctor ponit ī textu quādam restrictionem abusiuam: que quidem restrictio sortita est nomē ab vsu cōmuni loquēdi. vñ ſm cōem vsuꝫ loquēdi dicimus ꝙ qñ nō est aliquod corpus solidū vel firmum ī amphora ꝙ nihil est ī illa. sicut dicimus ꝙ nihil est ī archa. quādo nō est nisi aer qui nō est corpꝰ solidum vel firmuꝫ. vnđ eī ista nihil est ī archa. nihil sumitur ab vsu pro rebus solidis ⁊ firmis. ⁊ ī ista ꝓpositione. magister legit. magister sumit̄ pro magistro proprio.

Quarto sciēdū ꝙ auctor ponit finaliter quādā restrictionē quā vocat trāsitiuā: ⁊ nō dr̄ trāsitiua eo ꝙ trāseat. sꝫ qꝛ fit vtute alicuiꝰ vbi trāsitiui. vbū eni trāsitiuū iportat actū egredientē ab agēte ī patiēs ⁊ qꝛ agēs ⁊ patiēs sūt diuersa: iō oꝫ ꝙ terminꝰ positꝰ post vbū transitiuū sit et pro alijs suppositis a suppositis subi talis verbi: vt cum dicitur sortes pascit hoiēꝫ. ibi homo supponit pro alijs supposita siue ꝓ alijs hominibus a sorte eo ꝙ idem non est agens ⁊ patiēs saltem ſm idem. vnde licꝫ iste due restrictiones vltime non sint restrictiones simpliciter tamen sunt vtiles ad obuiandum cautelis ⁊ cauillationibus sophistarum ratione cuius auctor hic determinat de ipsis.

Sed contra predicta arguit̄. Primo sic: si termini eodem modo restringerētur in affirmatiua ⁊ negatiua. sequeretur ꝙ omnis negatiua includeret ꝯdictionem: sed h̄ est falsum: cōsequentia pꝫ: qꝛ ī ista rosa est: rosa restringitur ad exñtes. ergo si similiter restringatur ī ista rosa non ē. sequit̄ ꝙ ista. rosa non est. includat ꝯdictionem: quia equipollet huic rosa que est nō est. ¶ Secundo sic: negato aliquo negantur oīa ꝯñtia ad ipsum. ergo negato uerbo negantur omnia q̄ consequuntur ad ipsum verbum: sed cōsignificatio que est tempus consequitur ipsum uerbum. ergo si in ꝓpōne negatiua uerbū non restringeretur ad non existentes: tunc sequitur ꝙ neqꝫ etiam ad presentes: quare magis videtur ꝙ ratione ꝑncipalis significationis debeat restringere nomen q̄ꝫ quo ad consignificationem: sed non restringit quo ad significationē: ergo nec quo ad cōsignificationem. ¶ Tertio sic

in ista. hō ē hō restrīgit ad exītes tm̄: s; oēs p̄ntes sūt existentes. ergo si restrīgitur ad p̄ntes: restrīgit ad exītes: g̃ ꝯ tertium. ¶ Quarto sic. in restrictione abusiua nō est restringens: nec coartans: ergo nulla est restrictio. añs p;: q: ī ipsa ponit signum vlē sicut hic. nihil est ī bursa. sed signum vlē magis h; ampliare q̃z restrīgere g̃ vl' qð in talib⁹ nulla est restrictio. ¶ Quinto sic. omne trāsitiuum aptum natū est trāsire: sed nulla restrictio apta nata est trāsire. g̃ nulla est transitiua restrictio.

Ad argumenta.

Ad p̄mū istoꝝ dr̄. ꝙ terminus posit⁹ añ vbu; p̄ntis temporis restrīgitur ad p̄ntes tm̄ ꝛ nō ad exītes. ideo sensus huius ꝓōnis. rosa nō est: nō ē iste rosa q̃ est non ē: sed ē iste. rosa p̄ntialr̄ sumpta nō ē. ¶ Ad scðm istoꝝ dr̄: ꝙ l; significatio vbi sit magis itrinseca uerbo q̃z ꝯsignificatio: tamē cōsignificatio potior ē potior ad restrīgēdu; q̃z significatio. Cuius rō ē: q: verbum restringit q̃ ad ꝯsignificationem q̃ est tp̄s qð h; rōnem mēsure. ꝛ q: mēsura restringit mēsuratū: ꝛ q̃ztitas mēsurati accipit̄ s̄m quãtitatē mēsure. iō segtur qð uerbum h; magis restringere ex pte tēporis q̃z ex pte rei significate. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ l; oēs homines p̄ntes existãt: tñ nō min⁹ ille termin⁹ hō de se supponit ꝓ non existētib⁹: q: cū dr̄ qð verbum p̄ntis tp̄is restringit ad p̄sentes: intelligit̄ siue existant siue nō. Unde si aliq homines eēnt p̄ntes ꝛ nō exītes ī ista ꝓōne. hō ē hō teneret tam ꝓ existibus q̃z ꝓ nō exītib⁹. Uñ p accidens ē qð in ꝓpositione ista. hō ē: hō supponat ꝓ existibus. ¶ Ad quartum istoꝝ dr̄: quod in talibus ꝓpōnib⁹ vsus cū intellectu nostro ē restringēs. ꝛ iō dr̄ restrictio abusiua q: fit ab vsu. ¶ Ad qntum istoꝝ dr̄: ꝙ restrictio nō dr̄ trãsitiua: eo qð transeat in alterū: sed dr̄ trãsitiua: q: fit rōe verbi trãsitiui vt dcm̄ est. Et hec de restrictionib⁹ dicta sufficiant.

Distributio ē multiplicatio termini cōmunis per signum vlē facta: ut cu; dicitur omnis homo. iste terminus homo distribuitur siue cōfunditur ꝓ quolibet suo inferiori per hoc signum: omnis: ꝛ sic ibi est multiplicatio. Dico autem termini communis: quia terminus singularis non potest distribui: vñ iste sūt icōgrue: omnis sortes omnis plato ꝛ sic de alijs. ꝛ sic ibi est soloecismus per partes orationis.

¶ Iste ē tractatus sextus paruoꝝ logicaliū. Petri hys. in quo posīq̃z in p̄cedenti tractatu determinauit de quadã ꝓprietate terminorum: que dr̄ restrictio. h̄ ꝯñter determinat de alia q̃ dr̄ distributio. Cui⁹ ordīs rō ē: q: restrictio magis intrīsece ꝯuenit termino q̃z distributio. nã restrictio fit per terminum restrīgentē q̄ pōt eē ps ꝓpositionis: sicut terminus restrictus. sed distributio fit ꝑ signum vlē: quod non est pars ꝓpōnis. sed ē dispō subi. p̄cedit tñ iste tractatus tractatum de sincathegoreumatibus: q: cognitio distributionis ꝛ signoꝝum distributiuoꝝum multum valet ad cognoscēdū ea de qb⁹ in sincathegoreumatibus determiat.

Primo

sciendū. ꝙ distributio accipit̄ duplr̄. vno mō ꝓprie ꝓut ē alicui⁹ rei ī plures diuisio: ꝛ illarum ꝑtium in diuersa subiecta cōicatio ꝛ isto mō nō capit̄ hic: sed a tali distributione sic accepta sumit̄ iusticia distributiua. q̃ ē habit⁹ restrictōis distributionem talē faciētis regulatiuus. Alio mō capit̄ metaphorice: ut ē nomē secūde intētionis: ꝛ h̄ duplr̄. vno mō actiue. ꝛ sic ꝯuenit signis distributiuis. alio mō passiue. ꝛ sic conuenit termino distribuibili.

Secundo

sciēdū: ꝙ l; idē termi⁹ iñaliter. s. terminus cōis habēs suppōnē personalem sit restrīgibilis ampliabilis ꝛ distribuibilis tñ hoc ē s; diuersas rōnes: q: dr̄ restringibilis inq̃ztu; pōt coartari ad stãdū ꝓ paucioib⁹ suppositis q̃z p̄us stabat. ꝛ dr̄ ampliabilis inq̃ztum pōt ēxtēdi ꝛ accipi ꝓ plurib⁹ q̃z p̄ius: s; dicitur distribuibilis inq̃ztum ꝑ signū vlē pt actualiter multiplicari ꝑ plura supposita: ꝛ iō termin⁹ distribuibilis inq̃ztum distribuibilis est subm̄ attributiōis huius tractatus. vnde auctor icipit suū tractatum a passione ipsius termini distribuibilis: q̃ est distributio: ipsam sic diffiniēs. Distributio est multiplicatio termini cōis ꝑ signum vlē facta vbi ponit̄ multiplicatio loco generis: deinde pōitur termini cōis ad differētiã termi discretiq non potest distribui. nam vt habetur i textu: iste sūt incōgrue. omnis sortes: omnis plato. ꝛ iō ē: nam ad h̄ ꝙ termin⁹ possit distribui requiritur ꝙ significet naturã multis cōicabilem: ꝙ nō cōuenit singularibus. deinde ponit̄ ꝑ signum vlē ad denotãdū cã; efficiētē vniūsalē distributiōis. itellectus eni est q̄ p̄ncipaliter facit distributionem: ꝛ signum vlē instr̄m.

Tertio

sciēdū: ꝙ in qualibet distributione sūt quattuor. s. distribuēs: distributū: id ꝓ quo fit distributio. ꝛ id respectu cuius fit distributio. Distribuēs ē duplex sicut nup dcm̄ ē in fine scđi notabilis. distributum aūt ē termin⁹ cōis hñs ꝑsonalē suppositionē. illa vero ꝓ quibus fit distributio sūt inferiora illius termini cōis: illð aūt respectu cuius fit distributio ē ipm̄ predicatum. Uñ quattuor p̄nt assignari cāe quare signa vlia sunt inuenta. p̄mo ad hñdam dr̄iam īter terminū supponētem determinate et cōfuse. scđo ad remouēdū dr̄iam terminoꝝ cōium. qr̄. n. termin⁹ cōis sumit̄ sine signo vl'i indifferenter stat pro vno vel pluribus: s; qñ sibi additur signu; vniuersale de necessitate stat pro omnibus suis suppositis. tertia cã est ad habendum ꝯdictionem. quarta cã est ꝓpter syllogismū. in oī enim syllogismo op; alterã p̄missaꝝ ē vlē: ex quo p; necessitas signorum vlium: ꝛ vocantur signa vlia nō ꝙ significēt rem vniuersalem. s; q: significant qm̄ vniuersaliter. i. faciunt terminum communem cui adiūgunt̄ stare vniuersaliter pro omnibus suis suppositis.

Quarto

sciēdum ꝙ multiplex ē effectus signoꝝu; distributiuoꝝ: iō ad cognitiōem signoꝝu; distributiuoꝝū diffinit̄ distributio ꝛ posita diffōne distributiōis auctor diuidit signa vniuersalia siue distributiua in signa distributiua subē: vt ois nullus: ꝛ sic de alijs. ꝛ ī signa distributiua accñtiū: vt quãtuscūq̃z qualiscūq̃z: ꝛ dr̄ signa distributiua subē nō qð solum distribuãt rē ð predicamēto subē: s; q: solū distribuūt rē se hñtē ꝑ modū subē: siue ꝑ modum ei⁹ qð ē q̄d. i. significata ꝑ modū per se stantis ꝛ ꝑ nomē substantiuū. silr̄ dicunt̄ distributiua accñtis. q: distribuūt rem significatã ꝑ modū alteri adiacētis. deinde diuidit signa distributiua subē nã q̃dã sūt distributiua ꝑtium integraliū vt totus. alia sūt distributiua ꝑtium subiectiuarum, vt omnis nullus vterq; ꝛ sic de alijs. Item diuidit signa distributiua subē ꝑtium subiectiuaꝝ. nam q̃dam sunt distributiua duorum vt vter neuter. Alia sūt distributiua plurium: vt omnis nullus ꝛ sic de alijs.

Sed contra

p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. hic ē distributio ois sol lucet. ꝛ tñ nō est multiplicatio: q: subiectum accipit̄ ꝓ vno solo. silr̄ hic. vterq; hō currit. subm̄ accipit̄ solū ꝓ duobus. g̃ male dr̄ qð distributio est multiplicatio. ¶ Scđo sic. iste termin⁹ sortes distribuit̄: dðo tot⁹ sor. ꝛ tñ nō est terminus cōis: g̃ male dicitur ꝙ distributio est multiplicatio termini communis. ¶ Tertio sic. cū dr̄ rosa est pulcherrim⁹ floꝝū, iste genitiuus floꝝū distribuit̄. ꝛ tñ nō pōitur signu; vlē. g̃ cōtra diffinitionem. ¶ Quarto sic. dicēdo: ois canis currit. ibi est termi⁹ cōis cum signo vl'i: ꝛ tñ non est distributio: q: si sic vl' iste terminus canis distribueret̄ ꝓ oīb⁹ suis suppositis ꝛ significatis: ꝛ tūc ista ꝓpō. ois canis currit. simpli eēt falsa ꝛ non distinguēda: vel acciperet̄ ꝓ suppositis vni⁹ significati solū s; h̄ nō videt̄: q: ñ ē maior rō quare magis acciperet̄ ꝓ suppositis vni⁹ significati ꝛ nō alterius. ¶ Quinto sic. nō ponunt̄ aliqua signa ꝑtiū i mō distributiua: nec ꝑtiu; i q̃ztitate. ꝛ sic de alijs. ergo auctor est insufficiens.

Ad argumenta Ad pͥmum dr̄ ꝙ cū dicit̄. ois sol lucet: ibi est multiplicatio aptitudinalis: ꝫ non actualis. Similiter cum dicitur. vterqꝫ homo currit: ibi est multiplicatio: ⁊ non accipitur multiplicatio. vt descēdat a multo prout multuꝫ opponitur pauco. sed descendit a multo, ꝓut multuꝫ opponitur vni. sic patet ꝙ terminus acceptus ꝓ duobus accipitur ꝓ multis. ¶ Ad secundum dicit̄ ꝙ licꝫ ille terminus sortes non sit cōis cōitate predicationis in recto: tamen bene est communis communitate cōtinētie partium integralium. ideo predicatur de suis partibus in obliquo. vel potest dici ꝙ ibi non diffinitur distributio in cōmuni sed pro perfectore membro analogie. s. ꝓ distributione partium subiectiuarum. ¶ Ad tertium dicit̄ ꝙ nomia superlatiui gradus includunt negationem: ⁊ ratione illius habēt virtutem distribuendi. vnde cum dicitur. rosa est pulcherrimꝰ florum. sensus est. rosa est pulcher flos ⁊ nō est alius pulchrior ea. ¶ Ad quartū dr̄ ꝙ cū dicitur. omnis canis currit. iste terminus canis vnica distributione non potest distribui pro omnibus suppositis oīum suorum significatorum: sed distribuitur tot distributiōibus quot sunt significata eius: ⁊ rō est: quia distributio est acceptio pluriū cōtētorum immediate sub aliquo cōi. sed terminus equocus non significat imediate vnam naturam communem oibꝰ suis suppositis. ergo non pōt vnica distributiōe distribui pro omnibus suis suppositis. ¶ Ad quītuꝫ dr̄ ꝙ ꝑ signa distributiua partium subiectiuarum: ⁊ partium itegraliū sufficienter fit ois distributio: qꝛ omnes alii modi totius reducuntur ad totum vniuersale: quod distribuitur per signum distributiuum partium subiectiuarum. vel reducūtur ad totum integrale quod distribuitur ꝑ signum distributiuum partium integralium.

¶ Signorum vniuersalium alia sunt distributiua substantie: vt omnis nullus. Alia sūt distributiua accidentium: vt qualis quātus. Signum aūt distributiuum substātie distribuit res se habentes ꝑ modum eius qḋ ē qd: vt ois nullus vt cuꝫ dr̄: ois nigredo: ois albedo. Substantia autem cōiter sumitur ad res cuiuslibet generis: vt cum dicitur signum distributiuum subᵉ. Signum distributiuū accidentis est quod distribuit res se habentes per modum accidentis: vel per moduꝫ qualis vl' quāti: vt qualiscunqꝫ: quātuscūqꝫ. Item signorum distributiuorum substātie alia sūt distributiua partium integralium. vt totus. Alia sunt distributiua partium subiectiuarum: vt omnis nullus. Item signorum distributiuorum partium subiectiuarū alia sunt distributiua duorum: vt vter neuter. alia sunt distributiua plurium. ut ois nullus ⁊ similia. Horuꝫ autem signorum primo dicendum ē de signis distributiuis substātie: ⁊ iter hec primo ḋ hoc signo ois. Sciendum ꝙ ois in plurali numero dupliciter sumitur. Uno modo collectiue: vt omnes apostoli dei sunt duodecim: nō sequitur: ergo isti apli dei sunt duodecim demonstratis aliqbus de ipsis. Alio mō sumit̄ distributiue: vt oēs homines naturaliter scire desiderant: ⁊ tunc querit̄ quid significet hoc signum ois: ⁊ videt̄ ꝙ nihil significet qꝛ omnis res aut est vniuersalis aut particularis: sed hoc signum omnis non significat rem vniuersalem vel particularem: ergo nullam rem significat. Ideo ad idem. omnis neqꝫ est predicabile ḋ vno neqꝫ de pluribus: ergo nec ē vl'e nec particulare: ⁊ sic nihil significat. Sed contra. ab eo ꝙ res ē vel non est oratio dicitur vera vel falsa: ergo si omnis nihil significet ꝓpter appositionem vel remotionem eius non causaretur veritas vel falsitas in oratione: sed hec est vera. animal est homo: ergo et hec. omne animal est homo: quod est falsuꝫ: ergo ⁊ pma. s. ꝙ omnis nihil significat. Solutio ad dubium dicitur ꝙ omnis non significat vniuersale sed vniuersaliter: quia facit terminum cōem suuꝫ stare pro omnibus suis inferioribus: vt omnis homo currit. Et sic omnis significat aliquam reꝫ. sꝫ duplex est res: ⁊ quia quedā est res subijcibilis vel predicabilis: vt homo animal currit disputat: ⁊ sic verum est ꝙ omnis nihil significat: quia quelibet talis res aut est vniuersalis aut particularis. Alia est que ē dispositio rei subijcibilis vel predicabilis ⁊ talem rem significat hoc signum omnis: ⁊ tā ab ista re quā ab alia causatur veritas vel falsitas in oratione. Obijcitur autem ꝙ omnis non significet dispositionem rei subijcibilis: qꝛ in syllogismo medium dꝫ reiterari cum suis dispōnibus in minori ꝓpositione. ergo debemus syllogizare sic. omnis hō est alal sortes est homo. ergo sortes est alal. qꝛ omnis est dispositio in maiori ꝓpositione. ergo dꝫ reiterari in minori qḋ est falsum. ergo ois nō ē dispositio subiecti. Solō sic pater duo dicit. s. illud qḋ est pater: ⁊ pater inquantuꝫ pater. Similr subiectum duo dicit. s. illud qḋ est subiectum ⁊ subiectum inquantum subiectum. ⁊ sm̄ hoc est duplex dispositio subiecti: qꝛ q̄dam ē dispositio illiꝰ rei qḋ est subiectuꝫ. vt albus niger. ⁊ sic de talibus dispōnibus actualibus: ⁊ iste dꝫ reiterari in minori propositiōe cū medio. alia est dispō subiecti. s. subiecti inquantum subiectum. videlꝫ in ordine ad predicatum: vt omnis nullus ⁊ oia signa tam vniuersalia quā ꝑticularia. ⁊ talis dispō nō dꝫ reiterari cū medio. s. ī miori ꝓpōne: qꝛ est respectiua. disponit .n. subiectum in comparatione ad ꝑ̄dicatuꝫ vt cuꝫ dr̄ ois hō albus currit: ista dispō albus dꝫ reiterari in miori ꝓpōne cū medio: cū sit dispositio eius qḋ est subiectum: qꝛ est absoluta. Ista aūt dispositio non dꝫ reiterari: qꝛ ē respectiua subiecti ad ꝑ̄dicatum: ⁊ ita subiecti inquantum subiectū est. Uñ debemus dicere sic: omnis homo albus currit: sortes est homo albus ergo sortes currit. ⁊ non sor. est omnis homo albus.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de distributione in cōmuni ponendo diffinitionem eius: ⁊ diuisionem signorum distributiuorum. ad quorum diuisionem sequitur diuisio distributiōis. Hic ꝯsiter determinat de distributiōe ⁊ signis distributiuis in speciali. ⁊ pͥo de signis distributiuis substantie. inter que pͥmo determinat de hoc signo omnis. eo ꝙ est signum distributiuum affirmatiuuꝫ ratione cuius ꝑ̄cedit signa distributiua negatiua. Et qꝛ est distributiuum plurium. ideo precedit signa distributiua duorum. ⁊ qꝛ est distributiuum partium subiectiuarum. ideo prius determinat de ipso qꝫ de distributiuis partium integralium.

Primo sciendũ q̄ anteq̄ȝ in sp̄ali auctor determi-net. q̃uo hoc signum oīs habeat distribue-re. primo notã: q̄ ipsum i plurali numero accipit dupli̾. Uno mõ collectiue: vt om̄es apl̄i dei sunt duodecim. ⁊ dr̄ ibi capi collectiue eo q̄ p̄dicatũ nõ attribuitur suppositis subiecti diuisim ⁊ sigillatim acceptis: sed attribuit istis si-mul ⁊ collectiue acceptis. ⁊ iõ nõ põt fieri descẽsus ad sup-posita subiecti. nõ eni sequit oẽs apl̄i dei sunt duodecim: ergo petrus ẽ duodecim. Alio mõ capit distributiue. s. qñ p̄dicatum attribuit suppositis subiecti diuisim ⁊ sigillatim acceptis: ⁊ tũc bene fit dscẽsus ad supposita subiecti: vt bñ seq̄tur. omnes homines natura scire desiderant: ergo sortes ⁊ plato: ⁊ sic de aliis.

Secundo sciẽdum: q̄ circa hoc signum omnis. auctor q̄rit q̄d significet hoc signũ om-nis distributiue acceptũ: eo q̄ questio si est: est prima inter omnes: ⁊ arguit q̄ nihil significet: q̄z omnis res aut ẽ vni-uersalis aut particularis: sed omnis non significat rem vni-uersalem nec particularem: ergo nihil significat. minor p̄z: q̄z non potest predicari nec subiici in p̄pone. ¶ In oppo-situm argu̾: q̄z illud significat aliq̄d p̄ cui⁹ appositionem vel remotionem orõ redditur vera vel falsa: sed sic ẽ d̄ hoc signo oīs. Hec. n. ẽ vera. aīal ẽ homo. hec aũt falsa. oẽ aīal ẽ hõ. ergo hoc signũ omnis. significat aliquam rem.

Pro solutione hui⁹ sciẽdũ est tertio: q̄ vt di-cit auctor in textu duplex est res q̄dam cui est res subiicibilis ⁊ p̄dicabilis: ⁊ iõ quando predicatur de tali re hoc signum omnis. nihil significat. ⁊ isto mõ capit res vt dr̄ a ratus. ta. tũ. Alia ẽ res q̄ ẽ dispõ rei subiicibilis ⁊ predicabilis: ⁊ isto modo oīs. bene signi-ficat aliquam rem: ⁊ hoc capiendo cõiter significare: vt se extẽdit ad significare p̄prie acceptũ ⁊ ad cõsignificare. vñ hoc signu oīs significat dispõne subiecti inq̄ztũ subiectum ⁊ h̄ capiẽdo dispõnẽ cõiter p̄ omni illo: q̄d determinauit a-liud siue habeat modũ qualitatis siue quantitatis: ⁊ ita p̄z q̄ hoc signũ oīs significat aliquã rem. s. rem que est dispo-sitio subiecti: ⁊ tam ab ista q̄z ab alia causatur veritas vel falsitas in oratione.

Quarto sciendũ: q̄ duplex est dispositio rei subii-cibilis siue subiecti. q̄dam enim est dispõ subiecti que sibi cõuenit s̄m se: ⁊ nõ inq̄ztũ h̄z determinatũ sitũ in p̄pone sicut albũ ⁊ nigrũ. Alia est dispositio subi re-spectiue q̃. s. distribuit subiectũ in ordine ad p̄dicatũ. vñ h̄ signa vl̄ia disponãt subiectũ primo ⁊ p̄ se in ordine ad sua inferiora. hoc tñ est in ordine ad p̄dicatũ: ⁊ sic sunt disposi-tio subiecti in ordine ad p̄dicatũ. h̄ aũt nõ ponat aliqua dispositio p̄dicati inq̄ztum p̄dicatum. q̄z nisi subiectũ h̄z rõ-nem materie que d̄z disponi ad formã: ideo ponitur dispo-sitio subiecti inq̄ztum hoc est in ordine ad predicatũ.

Contra predicta arguit primo sic. nume-rus singularis est magis collectiuus q̄z pluralis: q̄z h̄z maiorẽ vnitatẽ: ergo hoc si-gnũ oīs magis debet eẽ collectiuũ in singulari numero q̄z in plurali. ¶ Sc̄do sic. hoc signũ oīs. semp̄ h̄z multiplica-re terminũ cui adiungit tam in singulari q̄z in plurali: er-go semp̄ ẽ distributiuũ. ¶ Tertio sic. modus significãdi nõ variat significatũ: ergo siue hoc signũ oīs sit singula-ris nũeri siue pluralis semp̄ accipiet distributiue. ¶ Quar-to sic arguẽdo in sapesmo. oīs hõ est totum in q̄ntitate nullus asinus est oīs hõ: ḡ q̄ddã totũ i q̄ztitate nõ ẽ aliq̄s asin⁹. h̄ signũ oīs reiterat in minore p̄pone cũ medio: q̄d tñ ẽ ꝯ id q̄d dr̄ in textu. ¶ Quinto sic: sic h̄ signũ nullus habet v̄tutem restringendi subm cui addit: vt dicẽdo. null⁹ homo est mulier. sic ⁊ hoc signum omnis: ergo est disposi-tio absoluta ipsius subiecti.

Ad argumenta. Ad p̄mũ dicit q̄ collectio in isto h̄z duo. p̄mũ. s. q̄ incipit a multis: ⁊ rõne illi⁹ numerus pluralis magis põt dici collectiu⁹ q̄z singularis. secũdũ ẽ q̄ terminat ad vnũ ⁊ rõne illius numerus singularis ẽ magis collectiuus q̄z pluralis: ⁊ q̄z distributio icipit ab vno ⁊ terminat ad mul-ta: iõ distributio magis p̄p̄e cõuenit termino in singulari nu-mero: ⁊ iõ hoc signũ oīs in singulari numero solũ accipit distributiue. ¶ Ad secũdũ dr̄. q̄ i distributiõe sũt duo. vnũ. s. mãle quod ẽ multiplicatio: ⁊ rõne illius hoc signũ oīs semp̄ potest dici distributiuũ. aliud ẽ q̄d se h̄z tanq̄z for-male: ⁊ vt id a quo nomẽ iponit. s. q̄ distributio ẽ in diuer-sis diuisim acceptis facta multiplicatio. ⁊ quo ad h̄ istud signum oīs. i plurali numero q̃nq̄z est collectiuũ ⁊ nõ distri-butiuũ: eo q̄ ẽ distributio facta diuersis cõiunctim ⁊ non diuisim acceptis. ¶ Ad tertiũ dr̄: q̄ h̄ modus significan-di non variet significatũ in dictionibus cathegoreumaticis tamen bene in dictionibus sincathegoreumaticis vel po-test dici q̄ h̄ signum omnis. semp̄ ẽ distributiuũ q̄ztum ad materiale distributõis: s̄z nõ q̄ztũ ad formale. ¶ Ad quar-tum dicit: q̄ in illo syllogismo hoc signum oīs. nõ accipi-tur distributiue: s̄z accipit vt pars hui⁹ totius oīs hõ. q̄d ibi põitur loco vni⁹ simplicis nature ibi posite. ¶ Ad q̄n-tum dr̄. q̄ hoc signũ nullus bñ h̄z virtutẽ restringẽdi q̄ztũ ad aliquos modos significãdi ⁊ s̄m hoc est dispositio ab-soluta: ⁊ bñ iungit cũ subiecto absolute sicut dicendo. nul-lus hõ est mulier: sed quando h̄z virtutem distribuẽdi sic cõcernit s̄m inq̄z tũ subiectũ. hoc ẽ in ordine ad p̄dicatũ.

b Ultio quid significet hoc signum omnis ⁊ cuius dispositõẽ significet. Consequẽ-ter queritur vtrũ oīs exigat tria appellata

Et videtur q̄ sic: q̄z omnis p̄fectio est in tri-bus vt habetur primo celi ⁊ mundi. ⁊ sic omne perfectum est in tribus: sed omne ⁊ perfectum idẽ sunt vt habetur ibidem. ergo omne est in tribus. ergo omnis vult habere tria appellata. Ad idem dicit aristoteles in eodem loco quod de duobus viris non dicimus omnes: sed de tribus viris di-cimus omnes. ergo omnis vult habere tria ap-pellata. Sed contra. in qualibet demonstratiõe sunt p̄põnes vl̄es: sed demonstrationes sunt ex sole ⁊ ex luna. ergo o3 dicere omnis sol. omnis lu-na. sed sol non h̄z nisi vnicum suppositũ. ⁊ sil̄r lu-na. ergo oīs non vult h̄re tria appellata. Ad idẽ oẽ priuatum lumine a terre obiectu deficit: hec p̄positio est concessa: cum habeatur ab auctoribus sed omne priuatũ lumine a terre obiectu nõ h̄z ni-si vnicum suppositum scilicet hanc lunam singu-larem. ergo omnis non habet tria appellata. Ad idem hoc signum omnis significat quoniam vni-uersaliter: sed hoc quod dico quoniam vniuersa-liter est modus proprius vniuersalis. Proprium autem diuersificat s̄m diuersitatẽ sui subiecti: vt si homo est diminutus ⁊ risibile est diminutum: ⁊ si homo est mortuus risibile est mortuum. s̄z vni-uersale quandoq̄z saluatur in pluribus vt homo equus. aliquando in vno tantum vt sol luna ergo omnis q̃nq̄z vult habere tria appellata ⁊ q̃nq̄z non: immo vnum solum. Ad idem duplex est for-ma: q̄z quedam est forma materie: vt anima est forma corporis: ⁊ ista forma est pars ⁊ non pre-dicatur de eo cuius est pars. Alia est forma que est forma predicabilis: ⁊ sic omnia superiora vt genera ⁊ species ⁊ differentie dicuntur forme in-feriorum: vt homo equus: ⁊ sic de aliis: ⁊ indiui-

dua huius forme predicabilis sunt materia eius. ergo forma cum neutro predictorum modorũ suam excedit materiã nec excedit ab ea nullũ vniuersale excedit sua indiuidua: nec exceduntur ab eo: ergo cum omnis dicat adequationem vniuersalium cum suis indiuiduis: vt ois hõ: tunc opz φ sol habeat nisi vnicum suppositũ: vt vere dicatur omnis sol. qđ concedimus dicendo p̃dictas ppositiones esse veras: τ φ omnis non semp exigit tria appellata: sed quando adiungit termio cõi hñti plura supposita tunc exigit plura appellata. Qñ vero adiungit termio hñti solum vnum suppositũ tunc exigit solum vnum appellatum. Ad illud qđ primo obiciebat: φ ois pfectio est in trib⁹ dz φ verũ ẽ τ hec tria sunt. s. substãtia rei: virt⁹ eius: τ opatio eius. Et hec tria tangit Arist. sub breuib⁹ verbis cum dicit. natura apta nata sic facit. p hoc enĩ qđ dicit nã tãgit subam rei: τ p hoc φ dicit apta nata tãgit virtutẽ ei⁹ τ p hoc q dic sic facit: tãgit opationez debitam ei. Similit hoc signuz ois. hz subam signi vlis: τ virtutẽ que ẽ distribuere τ opationem eius qñ distribuit: τ in his tribus est pfectio eius. Ad scđm dđm ẽ φ hõ τ hoies differunt qz hõ dic istam spẽm sm se que est đ pluribus p̃dicabilis: sz homines in plurali nũero non dicit spẽm sm se sz multiplicatam actu sm materiaz indiuiduorum numero diuersam. vnde ois in plurali rõne multitudinis facte facit distributionez p diuersas mãs τ vult hẽc tria appellata. Sed ois in singulari numero ex quo recipit spẽm sm se τ nõ mãm indiuiduorum exigit eẽntiã aptã natã p̃dicari de plib⁹ siue actu participet de plib⁹ siue ab vno. τ iđ exigit tria appellata aut vnũ solũ sz naturã vlem cui adiũgitur. Quidã tñ dicunt φ oĩs vult hẽc tria appellata ad minus: τ dant talẽ rõez. Quotienscunqz signum vniuersale additur termino cõi nõ habẽt sufficiẽtiã appellatorũ recurrit ad nõ ens: vt cuz dz ois fenix ẽ: qz li fenix ñ hz nisi vnicum suppositũ ideo recurrit ad nõ exñtes fenices. Et ideo cuz dz omnis fenix est: sensus ẽ. vnua fenix q est: est: τ duo fenices qui non sunt: sunt. Et ideo dicunt has ppositiones esse falsas. qdaz fenix nõ est: τ ois fenix ẽ τ non esse contradictorias: qz in negatiua suppõitur fenix qui est τ ĩ affirmatiua supponuntur due fenices q non sunt: τ sic non idem est subiectum i vtraqz. Hoc autem potest multipliciter improbari: quia hec inconuenientia sequuntur ex falso qđ supponunt: quia supponũt φ omnis semper vult habere tria appellata quod superius ostensum est esse falsum. Propterea vult Aristoteles φ propositio i qua subijcitur vniuersale vniuersaliter sumptum alicui predicato contradicit illi propositioni negatiue in qua subijcitur vniuersale τ non vniuersaliter sumptum eidem predicato: sed iste sunt tales. ois fenix est: qdã fenix non est: ergo sunt ꝯtradictorie: qđ tñ ipsi negant: ergo regula eorũ est falsa. Item ad idez alia regula est talis. Terminus cõmunis supponens vel apponens vbo presentis tpis simpliciter sumpto non hñti vim ampliandi nec ex se nec ab alio restrigit pro his que sunt sub forma termini supponentis: ergo cum dz. omnia fenix: li fenix restrigitur ad supponendum pro fenice tñ qui est cum ipsius non sit nisi vnicum suppositum: ergo per illam regulam prius datam. Si signum vniuersale aduenlat ei non distribuit ipsuz nisi pro vnico supposito: ergo regula coruz ẽ falsa: τ supra falsum fundatur: quod concedimus.

¶ Postqz auctor determinauit de signo distributiuo omnis. sm se ostendendo quid significet. hic consequenter determinat de ipso per comparationem ad terminum communem distribuibilem mouendo talem dubitationẽ. vtrũ hoc signum omnis semper exigat tria appellata. h ẽ querere vtrum ad hoc φ signum omnis congrue adiungatur alicui termino communi requiratur φ ille terminus communis habeat tria supposita actu existentia.

Primo sciendum φ suppositum appellatum τ inferius inter se differunt. nam aliquid dicitur esse inferius respectu superioris: τ aliquid dicitur suppositum quando non est aptum natum existere in alio: sed appellatum est inferius siue suppositum alicuius termini communis actualiter existens.

Secundo sciendũ φ hoc signum omnis in plurali numero semper exigit plura appellata: quia additur termino communi accepto p modũ plurium: sed quando sumitur in singulari numero si additur termino cõmuni hñti plura appellata: qz bene exigit plura appellata distribuit terminum cõmunem cui additur p omnibus suis suppositis existentibus. sed dubium est quando hoc signum omnis additur termino cõi habẽti vnicum appellatum. vtrum talis oro sit congrua. vt dicendo. omnis sol lucet. Et dicũt antiqui φ non: quorum rões cum solutionibus satis clare patent i textu sz Petrus hyspanus dicit φ hoc signum ois congrue potest addi termino communi habẽti vnicum appellatum τ φ nõ exigit tria appellata.

Tertio sciẽdũ φ signum omnis significat qñ vlr: τ h est proprius modus ipsius signi vniuersalis. differt aũt ab alijs signis vniuersalibus: quia hoc signum omnis adequate distribuit terminum communem pro omnibus suis suppositis. sic autem non est de alijs signis sicut vterqz τ neuter: cuz.n. dicitur omnis homo: homo accipitur pro omnibus illis in quibus reperitur humanitas. Ex quo patet qđ quia vniuersalitas aliquorum terminorum communiuz saluatur in vnico supposito adequate hoc signum omnis potest addi tali termio cõmuni τ sic licet qñ hoc signum omnis addit termino communi habenti tria apppellata. vel plura exigat tria appellata: tamen quando additur termio cõmuni habenti vnicum appellatum non exigit tria appellata. sed solum de se exigit terminum cõmunem significantem naturaz multis cõmunicabilẽ. Et p hoc pz responsio ad dubitationẽ p̃dcãz.

Quarto sciendum φ aliqui posuerunt quãdaz regulam de hoc signo omnis que talis ẽ Quotienscunqz signuz vniuersale affirmatiuum additur termino cõmuni non habenti sufficientiam appellatoruz recurrit ad nõ existẽtes. idest ad supposita non existentia: ideo cum dicitur ois fenix est: ex quo iste terminus fenix ñ habet nisi vnicum suppositum existens hoc signuz ois recurrit ad fenices non existentes: ideo istius propositionis omnis fenix est. sensus est iste. quidam fenix existens est; τ duo fenices non existentes sunt: τ ideo secunduz ipsos ista est falsa. omnis fenix est: nec est contradictoria istius: quidam fenix non est. Sed ista regula est falsa sicut τ suum fundamentum. scilicet quod omnis exigat tria appellata.

est enim simile de hoc signo ois. z de hoc signo nullus: sz nullus non exigit tria appellata: qz ista est vera. nullus fenix est asinus. cum conuertens eius sit vera. s. nullus asinus est fenix: z sic patet qz hoc signum nullus. non exigat tria appellata: nec similiter hoc signum omnis.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. plus requiritur ad verificandum ppõnem vlem qz particularem: sed ad verificandum pticularem requiritur existentia vnius suppositi seu appellati: ergo ad verificandum ppõnem vniuersalem requiritur plura supposita: z sic ad minus hoc signum ois. exigit tria appellata. ¶ Secundo sic. hoc signum ois. non potest addi termino singulari: ergo videtur qz exigat plura appellata. ¶ Tertio sic. hoc signum ois denotat terminum cõmunem cui additur teneri pro pluribus: sed qñ additur termino communi habenti vnicum appellatum talis additio est falsa: igitur non debite sibi adiungit. ¶ Quarto sic. terminus cõis qñqz supponit p nõ existẽtibus: ergo põt fieri recursus ad supposita non existentia. ¶ Quinto sic. hec est vera. aliquis fenix non est: qz aliquis fenix est corrupt⁹: ergo hec est falsa. omnis fenix est.

Ad argumenta. Ad primum istorum dicit qz qñtum ad modum enunciandi plus requiritur ad verificandum ppositionem vlem qz particularem: qz in ppone vli denotatur pdicatum inesse subiecto accepto p pluribus: non aũt sic est in particulari: z tñ qñtum ad rez non plus requiritur ad verificãduz ppõnem vniuersalem aliquando qz particularem. ¶ Ad secundum dicit qz negatur pñtia. quia terminus singularis significat naturam incõicabilem. nam ex ipositione sibi repugnat additio signi vniuersalis: sed terminus communis lz non habeat nisi vnum appellatum significat tamen naturam multis cõicabilem: io sibi potest addi signũ vle. ¶ Ad tertiũ dicitur: qz hoc signum ois. bene denotat terminum communem cui additur accipi pro pluribus si simpliciter: sed sub conditione. s. si habeat plura supposita. ¶ Ad quartum dicitur: qz lz terminus cõis: cuius natura põt saluari tam in existentibus qz in nõ existentibus possit supponere p non existentibus: tñ terminus cõis cuius natura saluat tñ in existentib⁹ suppositis non põt supponere pro non existẽtibus quando ponit cum isto verbo est. ¶ Ad quintum dicitur qz negatur antecedens. z ad pbationem dicitur qz non sequitur. quidam fenix est corruptus: ergo qdam fenix non est: qz in ista. qdam fenix est corruptus. fenix supponit tam p psentibus qz p preteritis: sz in ista: qdam fenix non est. supponit pro presentibus tñ: ideo ista est vera. omnis fenix est.

¶ Secundum predicta queritur d hoc sophisma te: omnis homo est z quodlibet differens ab illo ẽ non homo. probatio. hec est vna copulatiua cuius vtraqz pars est vera: ergo ipsa est vera. Improbatio. omnis homo est z quodlibet differens ab eo ẽ non homo quod ẽ falsum: quia hec est vna copulatiua cuius altera pars ẽ falsa. Solutio. prima simpliciter est vera: z improbatio peccat penes fallaciam cõsequentis. quia differens ab omni homine in minus ẽ quam differẽs a sorte: quia differens ab omni homine supponit solum pro alijs rebus ab homine: sed differens a sorte supponit pro eisdem: z etiam pro alijs hominibus a sorte. vnde bene sequitur: differens ab homine: ergo differẽs a sorte. z est locus a parte subiectiua ad suuz totuz si huic ppositioni differens ab omni homine apponatur signum. erit pcessus ab inferiori ad superius cum distributione: z sic incidit fallatia: consequentis in improbatione sm vnum pcessum: qa duplex est processus in improbatione; qz bene sequitur. ois hõ est. ergo sortes est: z est locus a toto i quãtitate: sed non sequitur. hoc est differens ab omni homine: ergo differẽs a sorte: sed est fallatia consequẽtis sicut hic: omnis homo est: ergo omne animal est: Item queritur de hoc sophismate. omnis homo z alius homo sunt. Probatio. sortes z ali⁹ homo sunt: plato z alius homo sunt: z sic de alijs: ergo omnis homo z ali⁹ homo sunt. Improbatio. alius ẽ relatiuum diuersitatis substantie ergo supponit pro diuerso ab homine: sed non est alius ab omni homine. ergo prima est falsa. Solutio. prima est simpliciter falsa. z probatio peccat secũdũ fallatiam figure dictionis a pluribus determinatis suppositionibus ad vnam determinataz: quia iste terminus alius habet determinatam suppositionem in premissis z in conclusione. Item probatio peccat secundum fallatiam accidentis: quia licet sortes z plato z sic de alijs: inferant omnem hominem secundum se: non tamen sub hac copulatione que est omnis z alius homo sunt vt euz dicitur omnis homo z alius homo sunt sicut cognosco choriscum secundum se: non tamẽ sub hoc accidente quod est venire. vnde talis datur regula. Quotienscunqz aliquid sequitur siue conuersim siue non: si aliquid conueniat vni qd non conuenit alteri: z per illud cui conuenit inferatur de eo cui non conuenit semper est fallatia accidentis. verbi gratia. homo est. ergo substantia ẽ. z species cõuenit homini z nõ substantie. ideo si per hominez inferatur species de substantia est fallatia accidẽtis: vt homo est species. ergo substantia est species. Similiter hic: risibile est proprium: ergo homo est proprium. Horum autem que consequuntur quedam consequuntur conuersim: vt homo z risibile. alia. non: vt homo z substantia. Dicto de hoc sophisma. restat dicere de isto. ois homo est omnis homo. Probatio. sortes est sortes: plato est plato: z sic de alijs. ergo omnis homo est omnis homo. Et vt vult Boetius. nulla propositio est verior illa in qua idem pdicatur de seipso: sed sic est hic: qz omnis homo predicatur de omni homine. ergo nulla est verior ipsa: z per consequẽs est vera. Improbatio. sua contradictoria est vera. scilicet illa: quidam homo non est omnis homo. ergo ipsa est falsa. Item ad idem. omnis homo est omnis homo: sed sortes est homo: ergo sortes est omnis homo. syllogismus est in darij. conclusio est falsa: ergo aliqua premissarum. non minor ergo maior: sz maior est sophisma. ergo est falsum. Solutio. prima est simpliciter falsa. z probatio peccat secũduz cõsequens ab insufficienti enumeratione singularũ: qz cuz illis quas assumit dz sumere has a pte subiecti. sortes est ois hõ: plato est omnis homo. et

etiam istas a pte predicati. ois hō est sortes: ois ho mo est plato: ꝛ sic de alijs: quas dimittit ꝛ sic peccat scdm cōsequens ab insufficienti enumeratione singularium. ad aliud dicit ꝙ ibi idez non predicatur de seipso: sed predicat ois homo de homine sumpto pro qualibet sui parte.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de hoc signo ois. ōfidendo qualiter distribuat. hic ōñter ad maiorē noticiā eoꝝ q̄ dcā sūt monet tria sophismata. quoꝝ p̄mum ē. ois hō ē: ꝛ quodlibȝ differens ab eo est non hō. quod qdē sophisma pbat ꝛ iprobat qd̄ clare patet i textu cū solutione eiusdez.

Pro secundo sophismate sciēdū ꝙ secūdū sophisma ē. ois hō ꝛ alius hō sunt quod qdem sophisma pbatur sic. sortes ꝛ ali⁹ hō sūt plato ꝛ alius hō sūt. ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō ꝛ alt⁹ hō sūt iprobatur aūt sic. alius supponit p diuerso ab oī hoie: sed non ē aliqs hō diuersus ab omni hoie: ergo sophisma est falsum. quod cōcedit. Et ad pbationem rñdet auctor i textu ꝙ peccat s̄m fallatiam figure dictionis arguēdo a pluribus determinatis ad vnā determinatam respectu huius termini alius. vñ si iste terminus alius p eodem in numero acciperet in singulis partibus aūtis: tūc vna pars aūtis eēt falsa vt si acciperet p sorte: tunc qñ inductio veniret ad sortem dicendo. sortes ꝛ alius hō sūt: illa pars esset falsa. qꝛ denotaret ꝙ sortes eēt alius a seipso. Aliter soluit auctor dicens ꝙ ibi est fallatia accn̄tis: qꝛ lȝ sor. ꝛ plato ꝛ sic de alijs pn̄t inferre hoc totū in q̄ntitate. ois hō s̄m se si tamen vt stat sub hoc adiuncto ꝛ alius hō sūt: āno ois hō hic accidit sorti ꝛ platoni: ꝛ sic de alijs s̄m ꝙ accipiunt cū hoc adiuncto ꝛ alius hō sunt. Rōe cui⁹ auctor ponit vnā regulā in textu de fallatia accidentis que satis clara est.

Secundo sciēdū: ꝙ ōñter auctor monet tertiuȝ sophisma: ꝛ ē istud. ois hō ē ois hō: quod pbat idnetūc primo ꝛ secūdo iprobat. Probat sic qꝛ ibi p̄dicat idē de seipso: ḡ sophisma ē verum. Improbatur sic sua ōdictoria ē vera. s. hec qdā hō nō est ois hō igitur: ipsum est falsum. Item. bene seqt. ois hō ē ois hō: sortes ē hō: ḡ sortes est oīs homo. conclusio est falsa: ergo aliqua p̄missarum. non mi. ior: ergo maior que est sophisma. Solo. sophisma est sim pliciter falsum. vt ostendūt rōnes iprobantes. ¶ Ad p̄mam pbationem dicitur ꝙ peccat s̄m fallatiaȝ ōñtis ab insufficiēti inductione: qꝛ debet fieri iductio a parte p̄dicati dicēdo sortes ē omnis homo plato ē omnis homo: ꝛ sic de alijs. ¶ Ad aliā negat antecedēs: quia ibi non p̄dicatur ideȝ de seipso: sed p̄dicat ois hō de hoie sūpto pro quolibet suorum suppositorum.

Tertio sciēdum: ꝙ hoc signum omnis adiunctuȝ p̄dicato ppositionis q̄ñqȝ reddit ppōnem falsaȝ: ꝛ q̄ñqȝ nō si eni p̄dicatū sit terminus cōmunis habēs actu plura supposita quorum numerus sit ideterminatus: siue sit numeri singularis siue pluralis sp propositio ē falsa: sȝ si p̄dicatum habeat plura supposita quoruȝ numerus ē determinatus propositio potest eē vera: si sumatur in plurali numero: vt demonstratis duodeciȝ apostolis vere dicit. isti sunt oēs apostoli. Sed si predicatum habeat vnicū suppositūȝ actu ꝛ sumat in singulari numero ppō ē vera: vt iste sol est ois sol. si autē sumat in plurali numero ē falsa vt iste sol ē omnes soles.

Quarto sciendūȝ ꝙ hoc signū ois diuersimode se hȝ qñ addit p̄dicato ꝛ sbto: qꝛ qñ addit p̄dicato. ē pars ipsi⁹ p̄dicati: sȝ qñ addit sbto nō ē ps sbti sȝ ē dispō ei⁹ vt cū dr. ois hō currit: hō p se ē ibi sbtm̄: sed cū dr. ois hō ē ois hō: hoc totū ois hō ē p̄dicatū. Ex quo pȝ ꝙ p̄dicatū ppōnis affirmatiue q̄to ad se totuȝ nunq̄ȝ distribuit. sȝ bene pars eius: sȝ p̄dicatū ppōnis negatiue bene distribuit: ꝛ hoc fit p negationē q̄ hȝ virtutē distribuēdi illud qd̄ sequit ipsaȝ siue mediate siue imediate.

Cōtra predicta arguit p̄mo sic adaȝ differt ab oī hoie qm̄ ē: ꝛ tn̄ nō est non hō vt pȝ p porphiriū in p̄dicabilib⁹ dicētē: siue sor. sit siue nō sit semp est hō ꝛ aīal. ergo sophisma est falsum. ¶ Secūdo sic. sor. non ē ois hō: ergo differt ab omni homine: quod falsum: est quia ipse est homo. ¶ Tertio sic. omnis homo ꝛ homo pictus: sūt sed homo pictus est alius ab omni hoie: ergo sophisma est verū. ¶ Quarto sic. omnis homo non est solus: ergo ois homo ꝛ alius homo sunt. ¶ Quinto sic. omnis homo ꝛ omnis homo idē sūt: igitur vnuȝ potest predicari. ꝛ sic ista erit vera. omnis homo est omnis homo.

Ad argumenta Ad p̄mū dicit ꝙ adaȝ non est homo existens siue presens pro quo tenetur homo in secunda parte sophismatis. ¶ Ad secundū. negat ōñā: quia negatio inclusa i hoc verbo differt. posita in consequēte plus negat q̄ȝ negatio posita in antecedente: ꝛ ideo debet sic inferri. sortes nō est omnis homo. ergo differt ab aliquo hoie. ꝛ ad h̄ ꝙ posset inferri sor. differt ab omni homine deberet sic assumi. sor. est nullus homo: quod est falsum. ¶ Ad tertiū negat ōsequentia. qꝛ hoc relatiuum alius debet inferi e suum antecedens vniuoce p homine viuo ꝛ homine picto. ¶ Ad quartum dicitur: ꝙ solus potest excludere ab omni homine simpliciter: ꝛ sic ōñs est falsum. vel potest excludere ab omni homine determinate sigillatim sumpto: ꝛ sic est verū ꝛ hoc modo nō valet ōsequētia. ¶ Ad q̄ntum dicitur. ꝙ si omnis homo ꝛ omnis hō capiantur materialiter sic sūt eadem: ꝛ hoc modo sophisma esset verum. sed si capiātur significatiue non sunt eadē: vt patuit in quarto notabili.

¶ Sequit de hoc signo nullus qd̄ significat. qm̄ vniuersaliter negatiue: vñ significat ideȝ sicut hoc signum omnis cū negatiōe postposita: ꝛ ideo ois nō ꝛ nullus equipollent. De hoc signo nullus datur talis regula. Quotienscūqȝ hoc signum nullus imediate adiungit termino cōi cōfundit ipsū mobiliter ꝛ distributiue: ꝛ similiter terminuȝ cōeȝ sibi adiunctum mediate. vt nullus hō est asinus. vñ potest fieri descensus sub subiecto sic. ergo sortes non est asinus nec plato ꝛ sic de alijs. ꝛ etiam sub predicato. Circa predicta queritur de hoc sophismate: nullus homo est omnis homo. Probatur sic. sortes nō est omnis homo: plato non est omnis homo: ꝛ sic de alijs. ergo prima est vera. vl' sic: sua contradictoria est falsa. s. ista: quidam hō est ois homo. ergo est vera. Contra ibi predicatur oppositum de opposito. ergo est falsa. Solutio. prima est vera. ꝛ ad improbationeȝ respondetur per interemptionem: qꝛ ibi non predicatur oppositūȝ de opposito sed remouetur omnis homo ab homine sumpto pro quolibet suo supposito. ꝛ hoc est verum.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de hoc signo ois quod significat. qm̄ vl'r affirmatiue. Hic ōñr determinat de hoc signo nullus quod significat: qm̄ vl'r negatiue. Vñ significat idem cum hoc signo omnis cum negatione postposita: ꝛ ideo omnis non ꝛ nullus equipollent. vnde nullus cōponitur ex non ꝛ vllus: nō sicut nō ꝛ vllus equipollet ois nō ita similiter nullus: vnde nullus conuenit cum hoc signo omnis eo ꝙ est signum distributiuum plurium partium subiectiuarum.

Primo sciendum ꝙ q̄ȝuis hoc signum nullus in se sit vnum ꝛ vnicā in se habeat virtutē distribuendi. tamen respectu eorum que susceptiua sunt siue

distributionis virtus eius est duplex: vt pz in regula quã de ipso ponit auctor in textu. s. quotiẽscũqz hoc signũ nullꝰ. imediate adiungit termino cõi ipsũ immobiliter cõfundit & distribuit: & illũ terminũ cui mediate adiungit: & nõ tam subiectum qz pdicatũ ppõnis vlis negatiue distribuit: dũ tñ fuerit terminꝰ cõis: vt pz dicẽdo. nullꝰ hõ ẽ asinꝰ: ibi. n. tam hõ qz asinus distribuit: q: sub vtroqz põt fieri descensus. & cã huius regule ẽ: q: hoc signũ nullꝰ. significat quã vlr. idõ distribuit terminũ cui imediate adiungit: q: significat etiã negatiue: nõ põt distribuere terminũ cuiꝰ imediate adiungitur. ¶ Ex isto patet quare vniuersalis negatiua potest conuerti simpliciter.

Secundo sciẽdũ ẽ: q circa hoc signũ nullus. auctor monet tale sophisma. s. nullꝰ hõ est ois hõ: qđ pbatur sic. sortes nõ ẽ ois hõ. plato nõ ẽ ois hõ: & sic de aliis: ergo nullus hõ ẽ ois hõ. Itez sua cõdictoria ẽ falsa. s. hec. aliqs hõ ẽ ois hõ: ergo sophisma ẽ verũ. Improbatur aũt sic. ibi pdicat oppositũ de opposito: ergo sophisma ẽ falsuz. Sol. sophisma est verũ: & iprobatio assumit falsum. q: ibi nõ pdicat oppositũ de opposito: sz remouet eẽ omnẽ hoiez a quolibet supposito hominis.

Tertio sciẽdũ: q sicut hec ẽ vera. nullus hõ est ois hõ. ita & hec. nullus hõ ẽ nullus hõ. ibi enĩ remouet esse nullũ hoiem ab hoie p quolibet supposito suo. vnde ista nullus homo est nullus homo: equipollet huic. ois homo est aliquis homo p quartam regulaz equipollentiarũ: nec oz sumi aliquis pro aliquo determinato supposito hoĩs: cũ dicitur. ois hõ ẽ aliquis hõ: sed oz sumi vage & indeterminate. ista aũt. nullus homo ẽ ois homo. equipollet isti. ois homo ẽ nõ ois hõ. i. ois homo est aliquis homo non: que stat in veritate cum ista omnis homo est aliquis homo.

Quarto sciẽdũ ẽ. q h signũ nullus. qñqz ẽ simul distributiuum & restrictiuum: vt cum dr. nullus homo est mulier: sed h ẽ rõne diuersorum. ẽ enim distributiuum rõne sui significati: q: significat quã vlr: sed est restrictiuum rõne sui modi significandi q ẽ genꝰ. vñ h signũ nullus nõ põt unum collectiue: sicut hoc signũ ois: & hoc est rõne negationis quam icludit. rõne cuius semper hz distribuere & diuidere & nunqz colligere.

Sed contra pdicta arguitur primo sic. Cũ dr homo est nullus asinus. ibi hõ nõ distribuit. & tamen sibi adiungit mediate hoc signũ nullꝰ ergo cõtra primam regulam textus. ¶ Secũdo sic. bñ sequitur nullus hõ ẽ ois hõ. ergo nullus hõ ẽ sor. sed cõñs ẽ falsum: ergo & añs. ¶ Tertio sic. illa ppõ ẽ falsa cuius pdicatum de nullo verificat de quo subm verificat. sed sic ẽ de ista. nullus hõ ẽ ois hõ: q: nullꝰ verificatur de asino & eqꝰ & sic de aliis. & tñ de nullo illorum verificat ois hõ: ergo sophisma est falsuz. ¶ Quarto sic. nullus hõ & omnis homo contrariantur: sed nullus homo verificatur de nullo homine. ergo omnis homo non verificatur de nullo homine: alias cõtraria verificarentur de eodem: ergo sophisma est falsuz. ¶ Quinto sic. bene sequitur. nullus homo est nullus: homo: ergo nullus homo est nõ sor. sed consequens ẽ falsum: quia plato est nõ sortes: ergo est falsa ista. nullus homo ẽ nullus homo.

Ad argumenta. Ad primũ istorũ dicit. q in illa ppõne illud signũ nullus nõ adiungitur illi termino homo nec mediate: nec immediate. quia signum solũ dicitur adiũgi illi quod sequit ipsum: & solum i illud põt agere. ¶ Ad scdm negatur assumptum: ibi enim nõ bene arguitur: q: nõ bene sequitur nullus homo ẽ omnis homo: ergo nullus hõ ẽ sor. q nõ oz sic subsumi sub illo pdicato. ois hõ. descẽdendo nullus hõ ẽ omnis homo: ergo nullus hõ ẽ sor. nullus hõ ẽ plato & sic de aliis: sed oz sic subsumi. nullus hõ ẽ ois homo ergo nullus hõ ẽ res que sit ois hõ. ¶ Ad tertium dr: q si nullus homo accipiatur materialiter siue p toto in quantitate nullus homo siue accipiatur positiue ita q virtute intellectus accipit pro aliqua re que est nullus homo: vt pro asino vel pro lapide. sic sophisma bene esset falsum: sz si accipiatur significatiue ita q homo sit subm & non hoc totum nullus homo. & sic est uerum. ¶ Ad quartum dicitur q contraria bene verificatur de codẽ negatiue: vt de eodem: puta de rubeo vere dicitur q nec ẽ albũ nec nigrũ & ita cum dicitur. nullus hõ ẽ ois hõ. ibi remouet esse nullum hoiem ab omni homine. & ita omnis homo & nullus homo negantur de codẽ hoie. ¶ Ad quintum negat assumptum: q ibi arguitur a distributione inferius ad distributionem superius: q: arguit ac si sic diceret. ois hõ ẽ nõ nullus hõ: ergo ois hõ nõ est sor. nõ sortes eni i plus se hz qz nullus homo. Unñ datur talis regula. Quotiẽscunqz in aliqua ppõne ponit vniuersale vniuersaliter sumptum negatiue nõ oz fieri subsumptio sub illo predicato rõne distributionis sibi cõuenientis p signum vle: sed rõne distributionis sibi cõuenientis rõne negationis. & idõ oz sic argui. nullꝰ homo est nullus hõ ergo nullus hõ est res que sit nullus hõ: puta lapis: & nõ sic. ergo nullus hõ ẽ nõ sor. vel plato similiter h. nullus hõ ẽ ois hõ ergo nullus hõ est res que sit ois hõ. Et notãdũ est q ista. nullus hõ ẽ ois hõ oz sic conuerti. ergo nihil existens ois homo ẽ aliquis homo. Et ista nullus homo est nullus hõ: oz sic conuerti: ergo nihil existens nullus homo est aliquis homo.

¶ Seqtur de hoc signo nihil qđ significat idẽz qđ nullus: est in cludit in se terminum recipientem suam distributionem: q: nihil est signum vle cum negatione: & res est terminꝰ recipiens eius distributionem. ¶ Circa predicta queritur de hoc sophismate. Nihil videns est aliquid videns. Probatur sic: non rem hanc videns est aliquid vidẽs q: non videns sortem est videns platonẽ: nõ illam rem videns est aliquid videns: & sic de aliis. ergo nihil videns est aliquid videns. ergo pma ẽ vera. Contra ibi predicatur oppositũ de opposito. ergo locutio est falsa. Quidã distinguũt nihil videns ẽ aliquid videns. eo q hec dictio nihil potest esse accusatiui casus: & est sensus: nullam rem videns est aliquid videns. vel potest esse nominatiui casus: & est sensus. nulla res videns ẽ aliquid videns: & secundum hoc ponit amphibologiã ex parte casus sed hoc non soluit. q: in vtroqz sensu est falsa. Sz alii distingunt hanc iterum nihil videns eo q negatio in hoc termino nihil põt negare participium primo positum: & est sensus: nullam rem videns ẽ aliquid videns: & sic est diuisa. Uel potest negare hoc verbum est: & tunc est sensus: quamlibet rem videns nõ est aliquid videns: & sic est composita: sed hoc non soluit: q: in vtroqz sensu est falsa cum opposita ponantur circa idem. Solutio dedictuz est q prima est simpliciter falsa. & probatio peccat penes fallaciam figure dictionis a pluribus determinatis ad vnam determinatam huius termini videns: q: in premissis habet suppositionem determinatam in conclusione similiter. Uel peccat sz fallaciam accidentis. quia quamuis videre communicantur omnibus secundum se: non tamẽ sz q vniuntur in hoc toto nihil videns: vñ totum accidit parti. & eẽ videns aliqd assignat iesse vtriqz. Sciendum est q oẽs premisse sunt duplices: q:

negatio potest determinare verbum uel participium. vt dictum est prius. vñ antiqui posuerunt ꝑmissas esse duplices ꝓpter talem regulā quaȝ dabant. Q̄uotienscunq; negatio ⁊ distributio includuntur vno termino ad quodcunq; refert̄ vnuȝ ⁊ reliquuȝ. Unde cū distributio posita in obliquo non possit in predicta oꝛone attigere v̄bum: ita neq; negatio. Item idē est iudicium de istis sophis. nullum caput habens est aliquod caput habens. a nullo hoie differēs est ab aliquo hoie differēs ⁊c̄.

¶ Postq̄ȝ auctor determinauit de hoc signo nullus hic ꝯñr determinat de hoc signo nihil. Cui⁹ ordinis rō est: q2 hoc signū nihil. vltra hoc signuȝ nullus īcludit terminuȝ recipientē ei⁹ distributionē. nō hoc signuȝ nullus implici⁹ ē q̄ȝ h̄ signuȝ nihil rōne cui⁹ ꝑus est determinatuȝ de ipo.

Primo sciēduȝ est. q̄ signū nihil ē signum distributiuū sbti: ⁊ ī h̄ ꝯuēit cū his signis ois et nullus. ſȝ differt ꝑmo ab h̄ signo ois: q2 ois significat quū vlr̄ affirmatiue. nihil aūt significat quū vlr̄ negatiue. differt ēt ab hoc signo nullus: q2 icludit terminū receptiuuȝ sue distributionis. vñ nihil. i. nulla res. ⁊ ibi res ē terminus recipiēs distributionē ī portatā per hoc signū nihil. Ex istis pȝ q̄ sicut hoc signū nullus distribuit terminum sequētē ipsuȝ tā mediate q̄ȝ īmediate. ita silr̄ hoc signum nihil distribuit cum terminum in ipso īclusuȝ q̄ se h̄ȝ vt termin⁹ īmediate sequēs. distribuit et terminū posituȝ a parte predicati q̄ se h̄ȝ vt terminus mediate sequēs ipsū.

Secundo sciēduȝ ē q̄ ad maiorē notificationem hui⁹ signi nihil. auctor mouet vnuȝ sophisma in textu. Et est istud. nihil vidēs ē: aliqd vidēs cui⁹ ꝓbatio ⁊ iprobatio satis patēt in textu. Et subiūgit ꝯñter quandaȝ solutionē antiquoꝝ q̄ dicebāt ibi eē amphibologiam ex diuersitate casus ſm q̄ nihil. pōt eē nominatiui casus vel actiui casus sed per. his. iprobat dictaȝ solutionē: q2 in vtroq; sensu sophisma ē falsū. ideo ad soluēduȝ ipsuȝ dȝ simplr̄ negari: pōt tñ distingui ne alīquis videat suam multiplicitatem ignorare: ⁊ etiam vt melius videatur qualiter in vtroq; sensu sit falsuȝ.

Tertio sciēdum est: q̄ antiq̄ aliter distinguūt dictuȝ sophisma: ⁊ dicūt q̄ ibi pōt eē compositio ſm q̄ negatio īclusa ī hoc signo nihil pōt fieri ad copulā̄ sic ē cōposita: vel ad illud participiū vidēs: ⁊ sic est diuisa vnde si istud signuȝ nihil. sit actiui casus dicta solutio ē simplr̄ reprobāda: q2 vt pȝ ꝑ regulaȝ positā ī textu negatio inclusa in h̄ signo nihil duȝ est accusatiui casus nō pōt fieri ad copulā cū distributio ī ipso iclusa non distribuat ꝑdicatuȝ. ſȝ quū nihil ē nominatiui casus: tunc ex q̄ distributū ꝑt ferri ad ꝑdicatuȝ: ita ēt negatio īclusa in hoc signo nihil pōt ferri ad copulam. ⁊ ita ſm hoc videtur q̄ ipsuȝ sophisma posset distingui: sed tamen vt dictum est de solutione precedenti ista distinctio non soluit sophisma quia in vtroq; sensu ipsum est falsum.

Quarto sciendum est: q̄ ꝯñter auctor soluit dictum sophisma ſm ei⁹ ꝓpriam opinionem dicēs. q̄ ꝑdictuȝ sophisma est simplr̄ falsuȝ. Et ad ꝓbationē respondet q̄ peccat ſm fallatiā figure dictionis arguendo a pluribus determinatis ad vnā determinataȝ respectu huius termini vidēs. Tamen ꝓ ista solutione oȝ supponere q̄ istud signum nihil posituȝ in ꝯñte sit accusatiui casus. ⁊ q̄ non possit distribuere illum terminū videns si enim nihil eēt nti casus ⁊ distribuere istū terminū vidēs in ꝯñte. tunc nō argueretur a plurib⁹ determinatis ad vnam determinatam: sed eēt bona inductio. ⁊ sicut cōsequēs esset falsuȝ: ita ⁊ aūs. dȝ enim sic īferri: ista res nō videns est aliquid vidēs: ⁊ ista res non vidēs ē aliquid videns: ⁊ sic de alijs. ergo nihil vidēs est aliqd vidēs. modo oēs iste premisse sunt false sicut ⁊ ꝯñs. Aliter aūt soluit auctor i textu dicens: qđ ibi ē fallatia accñtis: q2 i ꝑmissis videre attribuit oib⁹ suppositis qđ ē nihil videns ſm se acceptis: ⁊ nō ſm q̄ viuunt in hoc toto nihil videns.

Contra predicta arg. ꝑmo sic: oē signū distributiuū dȝ alqd significare. s. dispositionē subti inq̄ȝtuȝ subuȝ ſȝ hoc signū nihil. nullam rem significat. īmo dicit negationeȝ cuiuslibet rei ergo si ē signū distributiuū. ¶ Secūdo sic: nihil significat quū vlr̄: ⁊ etiam significat terminum susceptiuū distributionis eius. ergo ē equocum: ⁊ per ꝯñs sophis. dȝ distingui. ¶ Tertio sic nihil: vt tam dictum ē significat terminum recipientem distributionem eius ergo cum hic solum determinetur de signis distributiuis: hic non ē determinandum de ipso. ¶ Quarto ꝯ̄ regulam positam in textu: q2 distributio iportata ꝑ signum negatiuum hū̄ fert̄ in subm ꝓpōnis: non autē negatio: g̃ ꝯ̄ regulam. ¶ Quinto distributio importata ꝑ h̄ signum nihil. fert̄ in predicatuȝ materiale. negatio autem fertur solum supra copulam ⁊ nō supra predicatum. ergo contra regulam.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ ꝗ dr̄ qđ lȝ h̄ signū nihil. nō significat aliquam reȝ positiuaȝ: tñ significat aliqd ꝑuatiue ⁊ negatiue ⁊ hoc fundamētum est in affirmatiōe: nō hoc sufficit ad h̄ qđ signum sit distributiuum. ¶ Ad ſm dr̄. qđ liceȝ hoc signum nihil significet illa duo: tñ significat illa ꝑ modum vnius ideo: nō est equiuocū. ¶ Ad tertiū dr̄. qđ hic ꝑncipaliter determinatur de hoc signo nihil prout distributiuum est ⁊ incidentaliter solum ostēditur quod importat terminum recipiētem ei⁹ distributiōem. ¶ Ad quartū dr̄. quod in signo vlī negatio duplex est virtus distribuendi. q̄dam ē que conuenit ipsi signo ꝑ se ⁊ inq̄ȝtuȝ significat quū vniuersaliter. ⁊ ista bene fertur in subiectum: alia est virt⁹ distribuendi que conuenit ipsi signo ex ꝯñti rōne negationis quaȝ includit. ⁊ de illa virtute intelligit̄ regula. ¶ Ad quintum dicitur. quod licet negatio prius. ⁊ ꝑ se solum feratur in copulam. tamen ex consequēti bene fertur in predicatum materiale ipsum distribuendo.

Sequitur de signis distributiuis duorum: ⁊ talia sunt neuter ⁊ vterq; ⁊ differūt a predictis. q2 ois nullus ⁊ silia distribuunt ꝓ omnibus indiuiduis termini communis sed vterq; ⁊ neuter distribuūt solum ꝓ duobus per demōstrationem: vt vterq; istorum neuter istorum. Circa predicta q̄ritur de hoc sophis. ab vtroq; istoruȝ enunciatum est uerum: posito q̄ sor. dicat deum esse. pla. vero dicat hominē esse animal: ⁊ ambo dicant simul hoiem esse asinum: ⁊ illi duo demonstrent̄ ꝑ hoc ꝓnomen istoꝝ. Probatio. a sorte enūciatum est verū. a pla. enunciatum ē verū ergo ab vtroq; istorum enūciatum est verum. Contra. ab vtroq; enūciatū est verū. ſȝ nihil enūciatum est ab vtroq; istorum nisi hoiem esse asinum. ergo hoieȝ eē asinuȝ est verū: qđ est falsum. Solutio. prima ē uera: ⁊ probatio peccat ſȝ fallatiā accidētis: sicut habetur ab Aristotele hec ꝓpositio ponitur esse vera. Omnium contrariorum eadem ē disciplina: ⁊ tñ nulla particularis disciplina ē oīum cōtrariorum ſȝ disciplina cōiter sumpta: vñ hic ē fallatia accñtis: omnium cōtrariorum eadē ē disciplia nisi hec vel illa: ⁊ sic ꝺ alijs. ergo oīuȝ cōtrarioꝝ hec eadē est disciplina vel ista: qđ est falsuȝ. Similiter hic hō est species. sed nullus ē hō nisi sor. vel. pla.

⁊ sic de aliis: ⁊ sic est fallacia accidentis in proposito: quia hec dictio enunciatum est ⁊ hec dictio verum tenentur pro ipso i communi: ⁊ sic ab vtroq; istorum enunciatum est verum: vnde enunciatum non tenetur pro particulari enunciato ab vtroq;. vnde particulare enunciatum ab vtroq; accidit enunciato in cõmuni: sicut particulare inferi⁹ accidit suo superiori ⁊ verum assignatur vtriq; iesse. Et appellatur superius hic omne quod est maius siue essentiale siue accidentale. Quidam tamen dicunt ꝙ prima est falsa ⁊ dicunt ꝙ enunciatum accipitur pro particulari enunciato ab vtroq;: ⁊ similiter veruz pro particulari. Et probatio peccat fm fallaciaz figure dictionis a pluribus determinatis ad vnam determinataz huius termini enũciatum ⁊ huius termini veruz: sed prima solutio melior ẽ ⁊ subtilior. ¶ Sequitur de hoc signo neuter quod significat idem quod vterq; cũ negatione sibi preposita. vnde sicut nullus de se habet distributionem ⁊ negationem similiter ⁊ neuter: sed neuter est distributiuum duorum tm̃. Item queritur de hoc sophis. neutrum oculum habendo tu potes videre: probatio: dextrum oculum non habendo tu potes videre: sinistrum oculum non habendo tu potes videre. ergo prima est vera. Contra. neutrum oculum habendo tu potes videre. ergo neutrum oculum habens vel dum neutruz oculum habes tu potes videre quod falsuz ẽ. Cõsequentia p3: quia gerundia terminata in do. habent resolui per dum. vel per si. vel per q2 s3 vtroq; modo est falsa ergo prima est falsa. Solõ: prima ẽ falsa: probatio peccat fm falleciam accidentis: q2 posse videre conuenit partibus fm se. s. prout sunt diuise sed non conuenit eis prout sunt vnite in suo toto: vnde hoc patet per primam regulam cuz ad partes sequatur totum vt potestas videndi conuenit partibus ⁊ non toti: ideo si partes iferantur de toto ibi est fallacia accidentis.

¶ Postq̃3 auctor determinauit de signis distributiuis pluriũ. Hic cõsequenter determinat de signis distributiuis duoꝝ. Cuius ordinis rõ est: q2 distributio dicitur quasi ymus in plura diuisim facta partitio: ⁊ sic quãto aliq̃d ad plura distribuit tãto perfectiori mõ sibi ꝯuenit natura distributiõis. ⁊ iõ prius determinatur de signis distributiuis pluriũ q̃3 de signis distributiuis duorum.

Primo sciendu3 ẽ ꝙ sicut se hñt ois ⁊ nullus: ita codẽ mõ se hñt vter ⁊ neuter: sicut. n. nullus icludit ois cũ negatiõe postposita: ⁊ valet tm̃ sicut ois nõ. ita neuter valet tãtũ sicut vter nõ: negatiõe postposita: vnde neuter est idẽ qḋ vterq; non: differunt aũt ab eis: q2 omnis ⁊ nullus sunt distributiua pluriũ: vterq; autem et neuter solũ distribuunt ꝓ duobus ꝑ demõstratiõem ostensis. vnde neuter etiã conuenit cu3 hoc signo nihil q2 sic nihil distribuit terminu3 ipsum sequentem tam mediate q̃3 imediate. similiter ⁊ neuter.

Secundo sciendu3 ꝙ circa hoc signũ vterq; auctor mouet tale sophisma. v3. supposito ꝙ sor. dicat deũ eẽ: ⁊ plato dicat hoĩe3 eẽ aĩal: ⁊ ambo simul dicãt hoĩe3 eẽ asinũ: queriẽ de vtute hui⁹ sophismatis: ab vtroq; istoꝝ enũciatũ est veꝝ: cui⁹ ꝓbatio ⁊ iprobatio satis patent i textu. Cõsequãter auctor soluit dictũ sophisma dicẽs ꝙ ipsũ3 ẽ veꝝ: ⁊ iprobatio peccat fm fallaciam accidẽtis: sicut hic hõ est spẽs: s3 nõ est aliquis hõ nisi sor. aut plato ⁊ sic de aliis ergo sortes vel plato est species ibi eẽ spẽ3 vere cõuenit hoĩ: ⁊ ꝑ hoc infertur de sorte cui nõ ꝯuenit. Silr̃ cũ dr̃ in iprobatiõe hui⁹ sophismatis ab vtroq; istorum enũciatu3 est veru3. sed nihil est enũciatu3 ab vtroq; istorum nisi hominẽ eẽ asinũ. ergo hoiem eẽ asinum est veru3: ibi est fallacia accidentis q2 eẽ veru3 in sophismate attribuiẽ enunciato in cõi cui vere conuenit et per hoc infertur de hoc particulari enũciato hominez eẽ asinum cui non conuenit.

Tertio sciendum est ꝙ ꝯñr auctor ponit vnã aliaz solutionẽ antiquoꝝ dicentium ꝙ sophisma est simpliciter falsum: ⁊ ꝙ ꝓbatio peccat fm fallaciã figure dictiõis arguẽdo a pluribus determinatis ad vnam determinatã rõne huius termini verum: ⁊ ratione hui⁹ termini enunciatum. Sed vt dicit auctor in textu: prima solutio est melior ⁊ subtilior: ideo dicẽdum est ꝙ enũciatum in premissis habet suppositionem determinatam: sed i cõclusione supponit simpliciter: non tamen sic ꝙ nullo mõ stet pro inferiorib⁹: sed ꝙ non stat pro inferiori determinato rõne cuius posset reddi locutio vera.

Quarto sciendu3 ꝙ circa h̃ signum neuter auctor mouet tale sophisma. s. neutrum oculu3 habendo tu potes videre. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio satis patẽt in textu. Deinde soluit ipm̃ dicens ꝙ simplr̃ est falsum: ⁊ ad ꝓbationem dicit ꝙ peccat fm accidens. videre. n. vere conuenit ptibus. s. oculo dextro ⁊ sinistro ꝑ se acceptis: ideo non habendo sinistrum adhuc potes videre ꝑ dextrũ oculũ ⁊ ecõtra: ⁊ ꝓpter hoc infertur de ipsis: fm ꝙ stant sub h̃ toto neutrum oculũ habẽdo. ⁊ tñ ipsis: vt sic nõ cõuenit: iõ ibi est fallacia accñtis. deberet. n. argui sic. nec dextrũ oculũ habẽdo nec sinistrum oculũ hñdo tu potes videre. ergo neutrum oculum habendo tu potes videre: ⁊ sic antecedens esset falsum sicut consequens.

Contra predicta arguiẽ primo sic. nõ ponũtur aliqua signa distributiua triũ aut quattuor. ergo nõ debẽt poni signa distributiua duoꝝ. ¶ Scdo sic. signũ vl̃e variaẽ fm variationem termini cui adiungiẽ: vt dictũ ẽ prius de hoc signo ois. ergo q̃si vter ⁊ neuter ponunẽ cũ terminis hñtib⁹ pl̃a supposita q̃3 duo distribuent ꝓ pluribus. ¶ Tertio sic. si neuter eẽt signũ vl̃e iste eẽnt cõtradictorie. neuter hõ currit ⁊ alter hõ currit. ⁊ tñ pñt sil̃ eẽ vere. ergo ꝯdictorie eẽnt sil̃ v̾e. qḋ est falsũ. ergo neuter nõ ẽ signũ vl̃e distributiuũ. ¶ Quarto sic. si iste termin⁹ enũciatũ in premissis ꝓbationib⁹ primi sophismatis supponeret determinate: ⁊ in conclusione simpliciter: sicut dictũ est: sequereẽ ꝙ probatio peccat fm fallaciã figure dictiõis arguendo a ꝑsonali suppositiõe ad simplicẽ: ⁊ sic ꝓbatio eẽt nulla. ¶ Quinto sic. cõtra scdm sophisma: q2 in probatiõe eius arguiẽ a partibus in quantitate ad suũ totũ. ergo est bonus locus dyalecticus: ⁊ sic probatio non peccat fm fallaciam accidentis.

Ad argumenta Ad primũ istoꝝ dr̃. ꝙ negaẽ ꝯñtia: q2 ista signa: ois ⁊ nullus sufficienter distribuũt pro trib⁹ ⁊ quattuor: sed nõ pro ꝓprie pro duobus: q2 de duobus nõ dicimus ois: iõ cõuenienter ponunẽ aliqua signa distributiua duoꝝ. ¶ Ad secundum diciẽ. ꝙ non est simile de istis duob⁹ signis ⁊ aliis: q2 alia signa distributiua sunt iposita: sic ꝙ possent distribuere terminũ adequate pro oibus suis suppositis: s3 ista duo signa vter ⁊ neuter sunt iposita vt distribuerẽt solũmõ pro duob⁹ ꝑ demõstrationẽ ostẽsis. ¶ Ad tertiũ diciẽ. ꝙ si capiatur alter indefinite sic ꝙ possit supponere pro aliis ab his q̃ distribuunẽ per neuter: sic dicte ꝓpõnes nõ eẽnt cõtradictorie. sed si capiaẽ alter vt dicit ꝑticipationẽ seu ꝑte3 huius qḋ distribuiẽ ꝑ neuter: sic dicte ꝓpõnes sunt cõtradictorie: nec vt sic possẽt simul eẽ vere. ¶ Ad quartũ diciẽ.

q duplex est suppositio simplex: quedam est termini cui repugnat stare p suppositis. & sic arguẽdo a suppositione personali ad suppositionẽ simplicem hoc mõ acceptam nõ bene arguitur. alia ẽ suppositio simplex que cõuenit termino cui nõ repugnat stare p suppositis: sꝫ stat p suppositis indefinitis: & arguẽdo a suppositiõe psonali ad simplicem hoc mõ acceptã nõ ẽ fallacia figure dictiõis. ¶ Ad quintum dr qꝫ in dcã pbatione arguit a partibus in qͣtitate ad suũ totũ respectu p̃dicatoꝝ ponẽtiũ drias iter totũ & ptes & ĩõ nõ bene arguit: sed pbatio peccat sm accidens.

Absito de signis distributiuis partiũ subiectiuarũ. Cõsequẽter querit vtrũ negatio habeat vim distribuẽdi siue cõfundẽdi & dr qꝫ sic: qꝛ Aristo. I primo perihermenias dicit qꝫ ille cõtradicũt. homo est iustus: non homo est iustus. ergo altera est vniuersalis cũ subiciat terminus cõis: sed non nisi hec: non homo ẽ iustꝰ ergo ille terminus homo distribuitur: sed non est ibi aliquid a quo distribuatur nisi negatio. ergo distribuit a negatione. Contra: si negatio habeat vim confundendi ergo sicut ista est incõgrua ois sortes currit: similiter hec non sortes currit: quod est falsum: qꝛ quãuis signum distributiuũ non possit addi termino singulari: tamen negatio bene potest addi. Item vbicunqꝫ est distributio ibi est terminus cõmunis sumptꝰ vniuersaliter ergo oportet qꝫ ibi sit dictio significãs qͣm vlr: sed signũ vle significat qͣm vlr tñmodo: negatio vero nõ ergo non habet vim distribuendi: qꝺ concedimus dicentes qꝫ negatio non confundit: sed negat hoc quod post se inuenit. Unde cum adiungit termino cõi negat ipsum: sed ad negationem superioris sequitur negatio cuiuslibet inferioris eo qꝫ destructo superiori destruit qͦlibet eius inferiꝰ ergo negatio non confundit sed negat quod post se inuenit siue sit vniuersale vel particulare. Solutio autem patet ad hoc quod obijcit: quia hec est vniuersalis. non homo est iustus: hoc non est propter naturam distributionis existentis in negatione: sed hoc est: quia negatur homo in cõmuni: quo remoto remouetur quodlibet eius inferius. Item solet poni quedã distributio aptitudinis ꝫ vt ois homo timet in mari. i. aptus natus est timere in mari. Item solet poni distributio accõmoda: vt celuz tegit omnia preter seipsum: & deus creauit omnia alia a se: sed ista duo genera distributionis nõ sũt ita propria vt alia.

¶ Postqꝫ auctor determinauit de signis distributiuis ptium subiectiuaꝝ. Hic cõsr determinat de negatiõe q̃rendo vtruz negatio habeat vim distribuẽdi. Cuius ordinis rõ est: qꝛ in isto tractatu auctor p̃ncipalit itẽdit determinare de signis distributiuis: & qꝛ negatio pprie nõ distribuit: iõ primo determinatũ est de signis distributiuis partiũ subiectiuaꝝ qꝫ de negatiõe: qꝛ tñ negatio p accñs distribuit p partibꝰ subiectiuis: iõ immediate post signa distributiua ptiũ subiectiuaꝝ determinat de ipsa negatiõe anteqꝫ determinet de signis distributiuis partium itegralium.

Primo sciẽdũ ẽ qꝫ negatio põt capi dupli. Uno mõ p orõne negatiua: & isto mõ nõ sumit hic. Alio aũt mõ capit p isto negãdi siue p signo negatiuo cuiusmodi ẽ hoc aduerbiũ non: & hoc mõ põt capi dupliciter vnomõ negatiue siue negãter: & hoc ẽ qñ additur termino per appositionẽ sic qꝫ nõ facit vnam dictionẽ cũ illo cui additur. aliomõ capitur infinitãter & p cõpõnẽ sic qꝫ facit cõpõnez cũ termino cõi cui additur & de negatione negante soluz est hic ad propositum.

Secundo sciẽdũ qꝫ auctor i textu arguit ad vtrãqꝫ pte dicte qõnis qua querebat in pncipio cõtinuatiõis vtrũ negatio hẽat vtutẽ cõfundẽdi siue distribuẽdi. vt satis pꝫ i textu: sꝫ p solutiõe qõnis est notandũ qꝫ aliqd põt habere vtutẽ distribuẽdi dupli. vno mõ pmo & p se. aliomõ per accñs siue ex pseqnti. tũc rũdet qꝫ negatio nõ hꝫ virtutẽ pmo & p se: vt pꝫ p duas rõnes in textu: qꝛ sic non posset addi termino singulari: et qꝛ non significat qͣm vlr tñ negatio bene hꝫ vtutez distribuẽdi per accidẽs: qꝛ pmo & p se negat formã iportatã p terminum q si sit cõmunis ad eius negationẽ sequit negatio cuiuslibet iferioris eius. & sub tali termino potest fieri subsũptio & distribuit p accñs. si vero addat termino singulari: qꝛ ille significat formã idiuiduatam ad cuiꝰ negationẽ non sequitur negatio alicuius inferioris. iõ non distribuit talez terminum: & ita sibi congrue potest addi.

Tertio sciendũ qꝫ auctor i textu cõsr ponit q̃dam aliã distributionẽ q̃ dicit distributio aptitudinis: cũ dr. ois hõ timet i mari: nõ ẽ sensus qꝫ ois homo actu timet i mari: sꝫ qꝛ ois hõ aptꝰ natꝰ ẽ timere i mari. Et sic distributio aptitudis dr non solũ: quia p̃dicatum actualiter cõuenit subo: sꝫ qꝛ aptũ natũ ẽ cõuenire suppositis sibi sm suã naturã. vñ si hõ eẽt in mari sm suã naturã natus est timere. & si nõ timeret eẽt cõtra naturam eius.

Quarto sciẽdũ qꝫ auctor ponit in textu q̃dã aliam distributionẽ q̃ vocat distributio accõmoda. Et vocatur talis distributio accõmoda: qꝛ terminus non distribuit p oibus suis suppositis seu simplr & adequate: sed accõmodat seu excipit vnũ. s. ipsuz subiectum & distribuit p oibꝰ alijs: vt cũ dr celuz tegit oĩa corpora: ibi nõ ẽ distributio p oibus rebꝰ simplr corporalibꝰ sed pro oĩbus rebꝰ corporalibꝰ alijs a celo. & celũ accõmodatur seu excipitur ab illa distributiõe: & sili solet dici qꝫ ibi est distributio accõmoda: dum dr qꝫ dyalectica hꝫ viã ad principia omnium methodorum.

Contra predicta arguit pmo sic: pus dictũ est i textu qꝫ hoc signũ nullus rõne negatiõis quã icludit hꝫ virtutẽ distribuẽdi p̃dicatũ. ergo negatio habet virtutem distribuẽdi. ¶ Scdo sic: cũ dr hõ nõ est asinus: sub illo termino asinus põt fieri descensus. ergo distribuit: & nõ nisi p negatiõe. ergo negatio hꝫ vtutez distribuendi. ¶ Tertio sic distributio ẽ multiplicatio termini cõis fcã p signũ vle. g negatio nõ distribuit. ¶ Quarto sic. vniꝰ rei ẽ vnicꝰ actꝰ sed negatiõis actus ẽ negare. ergo nõ potest distribuere.
Quinto sic. dictũ est in textu qꝫ hoc signũ ois adequate distribuit terminũ pro oibus suis suppositis. g cũ dr celum tegit oĩa: ibi nihil accommodatur seu excluditur. & sic non est ponenda distributio accõmoda.

Ad primã tria sil' dr qꝫ negatio nõ hꝫ virtutem distribuẽdi pmo & p se: & hoc probat tertia rõ sꝫ bñ hꝫ virtutẽ distribuẽdi p accidẽs vt probant due prime rões. Ad quartũ dr. qꝛ vniꝰ rei est vnicꝰ actus pprꝰ pmo & p se sibi cõueniẽs: sed vniꝰ rei bene sũt plures actus: quoꝝ vnus est pprius & alius cõis: vel quoꝝ vnꝰ per se sibi cõuenit & alius per accidẽs. & hoc modo est de negatione. Negatio enim hꝫ vnicum actum primo & per se pprium sibi conuenientem: q est negare: sed bene habet vnum alium actum per accidens sibi cõuenientẽ qui ẽ distribuere. ¶ Ad quintuz dr. qꝫ hoc signum omnis de sua natura distribuit terminuz cõez adequate p oibꝰ suis suppositis: sꝫ tñ in aliqbꝰ orationibꝰ determinatis sm cõem hoium vsum excludit vnuz suppositũ a sua distributiõe

vt patet in exemplo textus. ⁊ q2 ista genera distributionuȝ non sunt ita ꝓpria sicut precedentia: ideo posterius de ipsis determinauit.

¶ Seqtur de hoc signo totus quod est distributiuuȝ partiuȝ integraliter: vt hic: totus sor. est albus ē eniȝ sensus sortes ſm quālibet sui parteȝ est albus ad quā sequitur quelibet pars sortis ē alba. Probatio in hac. totus sortes est albus. sortes subiicit albedini ſm se: ⁊ partes eius non ſȝ se sed ꝑut sūt in suo toto: siue sub forma totius. ergo nō subiiciūtur albedini nisi per totū: ⁊ sic per prius sequit hec sor. ſȝ quālibet parteȝ sui est albus: ⁊ postea illa q̄libet pars sor. ē alba. Iteȝ in hac. totus sor. ē albus totus subiicit albedini i rectitudine: partes aūt in obliquitate. q2 in eo quod est totuȝ partes intelliguntur in obliquis: ⁊ in eo quod est pars sumit oblique: quod patet per diuisioneȝ eius qđ est totum vt domus ē ex pariete tecto ⁊ fundamento: ⁊ sor. est ex partibus ergo illud qđ est totū dat intelligere partes obliquas ergo ad hanc totus sor. est albus: imediate sequitur hec: sor. ſȝ quālibet sui partem est albus: ⁊ imediate sequitur ista q̄libet pars sor est alba. Item ad ideȝ: illud qđ est pars nō habet esse nisi ab eo quod est totū: q2 nō habet perfectionē nisi ab eo ergo nō subiicitur alicui nisi ꝑ totum. ergo totuȝ prius subiicitur ergo ad hanc. totus sor. est albus. imediate sequitur. sor. ſm quālibet sui partem est albus: ⁊ mediate quelibet pars sor. est alba. Circa predicta querit de hoc sophis. totus sor. est minor sorte. Probatio: quelibet pars sortis est minor sorte: ⁊ sor. ſm quālibet sui parteȝ est minor sorte. ergo totus sor. est minor sorte. Cōtra totus sor. est minor sorte. ergo sor. est minor sorte: Solutio: prima est vera scilicet hec totus sor. est minor sor. ⁊ probatio peccat ſm fallaciā accidētis q2 in ista totus sor. est minor sorte: predicatuȝ attribuit partibus quibus vere cōuenit: sor. aūt nō cōuenit. ⁊ ideo hec simpliciter est falsa sor. est minor sorte ⁊ ideo partes inferant esse minorem sortis ꝺ toto. siue de sorte erit fallacia accidētis per vnam regulam supradictā. Unde totus sor. est res subiecta ⁊ sor. accidit ei. ⁊ esse minor sortē assignat vtriq3 inesse. Etiaȝ probatio peccat ſm quid ad simpliciter: quia ista. totus sor. est minor sorte non ponit sortem secūdū se sed scđm suas partes. ⁊ ideo ponit sor. secundū quid esse minoreȝ sorte: ita cum simpliciter inferat. ergo sor. est minor sorte peccat eniȝ scđm quid ad simpliciter: sicut sor. scđm pedem est minor sorte. iteȝ in quibusdaȝ sequitur. totus sor. ergo sor. vt totus sor. est albus: ergo sor. est albus: ⁊ in quibusdam non. Queritur in quibus est ⁊ in quibus non. Dicendum ꝙ sunt quedam accidentia que indifferenter conueniunt parti et toti: vt sunt albus ⁊ niger calidum frigidum augeri minui: ⁊ in talibus bene sequitur. totus sor. ergo sor. alia sunt accidentia que cōueniunt partibus ⁊ non toti: ⁊ ecōuerso toti ⁊ non partibus: vt totalitas minoritas paruitas: ⁊ in talibus non sequitur totus sortes est ergo sor.

¶ Postq̄ȝ auctor i precedenti determinauit de negatione. Hic ꝯsequenter determinat de hoc signo totᵘ qđ est signum distributiuū partiū integraliū. Cuius ordinis rō ē: q2 ordo inter signa distributiua sumit ex oratione illorum que distribuūtur seu pro quibus distribuunt. mō partes subiectiue pro quibus distribuunt signa de quibus determinatum est prius: precedūt partes integrales rōne perfectionis sicut forma precedit materiā: iō cōuenienter determinatum est prius de signis distributiuis partium subiectiuarum q̄ȝ de hoc signo totus.

Primo sciēdū est: ꝙ hec dictio totᵘ potest capi dupliciter. Uno mō cathegoreumatice ⁊ significatiue: ⁊ sic est dictio ꝑ se aliquid significās ⁊ est ideȝ qđ perfectus. Alio mō pōt capi sincathegoreumatice. i. cōsignificatiue prout. s. ꝑ se non significat aliquam reȝ subiicibileȝ vel ꝑdicabilem: sed solum significat dispositionem termini distribuibilis ꝑ partes integrales: ⁊ hoc modo de ipso est hic ad propositum: ⁊ non primo modo cum non sit sincathegoreuma.

Secundo sciēdum ē ꝙ vt dicit auctor ī textu ad istā ꝓpōneȝ: totus sortes ē albᵘ imediate nō sequit ista. q̄libet pars sortis est alba: sed ꝑus sequit hec: sortes ſm quālibet ꝑtem est albᵘ. Cuiᵘ auctor in textu assignat tres cās vel rōnes. ꝑma: q2 cū dicitur totus sortes est albus ibi sortes ſm se totuȝ subiicit albedini: et ꝑtes ſm se nō subiiciunt albedini: ſȝ vt stant sub forma totius: ergo illud qđ prius ꝯuenit toti dȝ inferri de partibus ſm ꝙ cōtinent sub forma totius prius q̄ȝ debeat iferri de ipsis ſm se acceptis: ergo ad istā: totus sortes ē albus prius sequitur ista. sortes ſm quālibet eiᵘ ꝑtem est albus: et ex ꝯsiti sequitur. ergo quelibet pars sortis est alba: vbi albedo attribuitur partibus sortis per se acceptis.

Tertio sciendum est ꝙ auctor illud idem ꝓbat alia rōne q̄ talis ē: q2 cū dr̄ totus sortes ē albus totum subiicit albedini in recto: ꝑtes aūt i obliquo: q2 cuȝ ꝑtes habeāt modū materie respectu sui totius: ⁊ ipsum cōponunt integraliter ⁊ materialiter: nō ꝑdicant de toto i recto. nec icluduntur in ipso nisi solū in obliquo: iō ad istaȝ totus sortes est albus: imediate sequit ista. sortes ſm quālibet sui parteȝ est albus: in qua ꝑtes subiiciunt i obliquo sicut continentur in toto: ⁊ ex ꝯsequēti sequitur ista: q̄libet pars sortis est alba. in qua ꝑtes subiiciuntur in recto: deinde ponit tertiā rationeȝ q̄ satis pȝ in textu. ratio aūt quare istud probat est vt melius itelligatur ꝓbatio sophismatis quod ponitur in textu etiam ad maiorem noticiam habendam de natura huius signi totus.

Quarto sciendūȝ ē ꝙ auctor in textu mouet tale sophisma. s. totus sortes est minor sorte. Cuius ꝓbatio ⁊ iprobatio satis patent in textu. deinde ipsum soluit dicēs ꝙ est veruȝ: ⁊ ad iprobationeȝ cuȝ arguit sic totus sortes est minor sorte, ergo sortes est minor sorte dicitur ꝙ improbatio peccat ſm accidēs: q2 esse minorem in antecedēte attribuitur ꝑtibus sortis diuisim acceptis quibus vere cōuenit. sed in cōsequēti attribuit sorti. non distributo. n. nō conuenit deinde ponit aliam solutioneȝ dicens ꝙ iprobatio peccat ſm fallaciam ſm qd ad simpliciter: sicut si sic argueret. sortes ſȝ pedē est minor sorte ergo sortes est minor sorte. vnde q̄libet pars sortis diuisim sumpta addita sorti diminuit de rōne sortis: i ordine ad hoc attributū, esse minor sorte. finaliter circa hoc signuȝ totᵘ auctor mouet vnā q̄ōnē cuiᵘ solutio clara est in textu.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝑmo sic. nō ponuntur aliqua signa ꝑticularia ꝑtiuȝ integralium. ergo non debet poni vl'ia. ¶ Secundo sic. totum integrale actualiter includit omnes suas partes principales. ergo ad ipsum distribuendum nō requirit signuȝ

vniuersale. ¶ Tertio sic. bene dicitur tata albedo: et tñ tota albedo non hꝫ partes materiales seu integrales. ergo hoc signum totus nõ solum distribuit pro partibus integralibus. ¶ Quarto sic. ista potest eē vera: totus sor. est albus: supposito q digitus eius nõ sit albus. ergo totus nõ distribuit ꝓ oībꝫ partibꝫ itegralibus. ¶ Quinto sic: partes sunt priores suo toto. ergo albedo priꝫ inest partibꝫ q̄ꝫ totalimo nõ inest toti nisi ꝑ ptes ergo male dr̄ i tertia q albedo prius attribuit toti sm̄ se: et scd̄o partibus sm̄ q cõtinent in tato et tertio ipsis sm̄ se acceptis.

Ad argumenta

Ad primuꝫ istoꝝ dicit q ad hoc q aliqd vere predicet de toto integrali semper requirit q vere ꝯueniat alicui eius parti principali: et iõ non requiruntur signa particularia partium itegraliū. sic aūt nõ ē de terminis distributiuis pro partibꝫ subiectiuis. qr aliquid pōt cõuenire ipsis qḋ non cõuenit alicui suoꝝ suppositorum: iõ ad denotandum q stant ꝓ suppositis requiruntur signa particularia. ¶ Ad scd̄m dr̄. q lꝫ totuꝫ integrale actualiter includat omnes eius ptes integrales principales: rõne cuiꝫ ad positionem totius integralis requiritur positio cuiuslibet sue partis: tñ ad hoc q aliquid dicatur inesse toti integrali non requiritur q insit cuilibet parti: imo sufficit q īsit vni parti principali et ex ꝯsequenti dicit inesse toti: ideo ad hoc q aliqd simpliciter denotetur iesse toti requiritur signuꝫ ipsum distribuens ꝓ omnibꝫ suis partibꝫ. ¶ Ad tertiuꝫ dr̄. q lꝫ albedo ꝑ se nõ habeat partes itegrales tamen ꝑ accidens. s. rõne sui subiecti bene habet ptes integrales. et ratione illius sibi addit istud signum totꝫ. ¶ Ad q̄rtum dr̄. q duplices sūt partes itegrales quedā sunt principales que. s. de necessitate requirunt ad esse totiꝫ et ꝓ oībus talibus distribuit hoc signū totus. Alie sunt partes minus ꝑncipales: que. s. solum requiruntur ad bene esse totius: et ꝓ talibus non distribuit hoc signū totus. ¶ Ad qntum dicitur. q licet albedo sm̄ naturam rei non insit toti nisi per suas partes: tamen supposito q insit toti per hoc prius pōt inferri q insit partibus sm̄ q cõtinentur i toto q̄ꝫ q insit partibus per se acceptis.

Equitur de signis distributiuis accidētiū iter que primo dicēdum est de signis distributiuis qualitatis. Dicit autē signuꝫ distributiuū qualitatis qḋ distribuit res se habentes ꝑ modū qualitatis vt qualeꝫ cuius particulare ē aliqualibꝫ. Sed tunc obiicit q si accidēs multiplicet multiplicato subiecto ergo cū signa distributiua subē destribuāt siue multiplicēt subm̄ opꝫ q multiplicent siue distribuāt ipsuꝫ accidēs ergo signa distributiua accidētiuꝫ supfluunt. Ad hoc dicēdū est q duplex est multiplicatio accidentis qr quedam est multiplicatio sm̄ numerum: et hec fit per signum distributiuꝫ subē: vt omnis homo albus currit. Alia est multiplicatio scd̄m speciez et hec fit per signa distributiua accidentis: vt qualelibet currit. i. res hñs qualemcūqꝫ qualitatē currit. ¶ Circa predicta queritur de hoc sophismate. Quodlibet qualelibet de quolibet tali scit ipsū esse tale quale ipsum est: posito q sor. sciat grāmaticaꝫ logicā et rethoricā et plato et cicero similiter et sciant se habere eas: et sint alii tres homines quorum vnꝫ sciat logicā: alter grāmaticā: et aliꝰ rhetoricā: et isti nesciant se habere eas. et de aliis nihil sciant: et alii sciant de se et de istis: et non sint plures homines neqꝫ plures qualitates. ꝓbatio. hoc qualelibet de quolibet tali scit ipsuꝫ esse tale quale ipsum est: et sic de secundo et tertio et non sūt plura qualelibet. ergo quodlibet. qualelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. Contra. quodlibet qualelibet et c. ergo quodlibet grāmaticum de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. Solutio prima est vera et improbatio peccat scd̄m fallaciam consequentis ab inferiori ad superius cum distributione superioris qr qualibet supponit tñ pro tribus. s. pro tribus primis. sed grāmaticus supponit pro eisdem et etiam pro aliquo qui habet grāmaticā tñ sic grāmaticum ē in plus quā qualelibet. Unde si appōatur signū vlē distributiuū sic. qōlibet qualelibet et c. ergo qō libet grāmaticum fit ꝯñs: vt hec omnis hō ergo oē aial: et sic l vltimo de quolꝫ qualeꝫ. ergo ō quolibet grāmatico est dicit de quolibet tali.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de signis distributiuis subē: et etiā de negatiōe. Hic ꝯsequēter determinat de signis distributiuis accidētium. Cuius ordinis rō est. qr sicut se hꝫ subā ad accidēs: ita se hꝫ signuꝫ distributiuū sbē ad signuꝫ distributiuū accidentis: sed subā precedit accidens. ergo signum distributiuum substātie precedit signū distributiuum accidentis.

Primo sciendum: ē q signuꝫ distributiuuꝫ accidētis est illud qḋ distribuit rem se habentez per moduꝫ accidentis siue ꝑ moduꝫ alteri adiacētis: vt cū dr̄ qualiscunqꝫ sit hō ipse currit. i. siue hō sit albus siue niger ipse currit: et dr̄ notāter q signū distributiuuꝫ accidētis est illud qḋ distribuit rem se habētez ꝑ moduꝫ accidētis et non q distribuit accidēs: qr signuꝫ distributiuum accidētis indifferenter distribuit reꝫ omnem adiectiue designatam. siue fuerit substantia siue accidens.

Secundo sciēdum ē q cū dicit signū distributiuum qualitatis distribuit reꝫ se habētem ꝑ moduꝫ qualis: quale nõ debet capi ꝓprie vt ē denominatiuuꝫ qualitatis ꝓprie dicte: sed debet capi generaliter vt est denominatiuuꝫ cuiuslibet rei se habētis ꝑ modū qualis siue ꝑ moduꝫ determinātis et cõtrahētis. siue talis res sm̄ veritatem fuerit substātia siue accidēs, vñ substantia bñ significat ꝑ moduꝫ qualis: cū dicit rõnale corporeū et sic de aliis. Sed q qualitas et q̄ꝫtitas inter ꝑdicamenta accidentiū sūt ꝑncipaliora: et habēt modos predicādi magis distinctos. iō in ipsis reperiunt signa distributiua magis abundanter distincta q̄ꝫ in aliis.

Tertio sciendum est q licet eadē signa distributiua distribuāt subam sm̄ numeruꝫ et sꝫ speciem: vt oīs hō: oē aial: tamē non sūt eadeꝫ signa distributiua distribuētia accidētia sm̄ numeruꝫ et sm̄ spēm. Cuiꝫ rō est: qr accidētia recipiūt vnitatez numeraleꝫ: et etiā multiplicationeꝫ per sua subiecta. sed accidētia habēt vnitatē specificā in ꝓprio genere: et per aliqd sui generis: ideo ad hoc q sm̄ speciez distribuantur requiruntur signa distributiua distincta a signis distributiuis subē iō sm̄ numeꝝ ꝑ eadem signa distribuuntur sicut sua subiecta.

Quarto sciendꝫ ē q istud signū qualislibet includit terminū recipientē eiꝫ distributionez tātuꝫ. s. valet qualislibet sicut res habēs qualibet qualitatem ibi aūt qualitas est illud qḋ distribuit. Et adhuc vltra hoc includit subm̄ illiꝫ qualitatis q̄ distribuit quod ē res. Et qr illud subiectū ꝑcedit virtutē signi distributiui: vt pꝫ in eiꝫ expositiōe: ideo per ipsuꝫ nõ distribuitur. et tō rõne illiꝫ subiecti nõ distributi huic signo qualislibet pōt addi aliud signuꝫ distributiuum. Cuius distributio cadit supra subm̄: vt patet dicendo: q̄libet qualelibet. i. queli

bet res habens qualibet qualitatem. vnde circa istud signum qualislibet auctor monet vnum sophisma in textu. Cuius probatio et improbatio cum eiusdem solutione satis patent in textu.

Contra predicta arguitur primo sic: quantitas precedit qualitatem. ergo prius debuit determinari de signis distributiuis quantitatis quam qualitatis. ¶ Secundo sic: qualislibet distribuit res significatam substantiue vt patet in eius expositione. qualelibet enim idem est quod res habens qualibet quantitatem. ergo non est signum distributiuum accidentis. ¶ Tertio sic. cum dicitur. omnis homo est albus. iste terminus albus non distribuitur numeraliter per hoc signum omnis: ergo male dicitur in textu quod accidentia numeraliter distribuuntur ad distributionem subiecti. ¶ Quarto sic. accidens adiectiue significatum bene distribuitur secundum speciem per signum distributiuum substantie: vt dicendo omne coloratum vel quodlibet coloratum. ergo non requiruntur signa distributiua accidentium. ¶ Quinto sic: omne signum distributiuum cum termino communi debet reddere propositionem vniuersalem. sic autem non est de hoc signo qualislibet: quia vt patet in eius expositione facit propositionem indefinitam ergo non est signum vniuersale.

Ad argumenta. Ad primum dicendum est quod quantitas secundum ordinem generationis bene precedit qualitatem: sed tamen qualitas precedit quantitatem secundum viam perfectionis et similiter dicendum est de signis distributiuis earundem. ¶ Ad secundum dicitur quod qualitas importata per hoc signum qualelibet inquantum significatur per hoc signum significatur adiectiue et per modum adiacentis: et licet in exponendo ipsum signum significetur substantiue: hoc est quia distribuitur per signum distributiuum substantie. ¶ Ad tertium dicitur quod licet ille terminus albus non distribuatur numeraliter in propositione: hoc est quia non ponitur a parte subiecti. Si autem poneretur a parte subiecti tunc distribueretur ex consequenti: vt patet dicendo. omnis homo albus currit. ¶ Ad quartum dicitur quod licet accidentia adiectiue designata aliquando secundum speciem distribuantur per signa distributiua substantie hoc tamen est inquantum substantiuantur in neutro genere et non inquantum adiectiue sumuntur. ¶ Ad quintum dicitur quod exponens istius signi qualelibet habet duplex subiectum. quoddam est enim subiectum enunciationis. scilicet res et ratione illius est indefinita: quia non distribuitur. aliud est subiectum distributionis. scilicet ille accusatiuus qualitatem: et ex parte illius est vniuersalis: quia illud distribuitur.

Sequitur de signis distributiuis quantitatis et sunt illa que distribuunt res se habentes per modum quantitatis: vt quotienscunque quantumcunque. Et secundum hoc queritur de hoc sophismate: quotienscunque fuisti parisius: totiens fuisti homo. Probatio. vna vice fuisti parisius et illa vice fuisti homo. alia vice fuisti parisius: et illa vice fuisti homo et sic de aliis ergo quotienscunque fuisti parisius: totiens fuisti homo. Improbatio: quotienscunque fuisti parisius. totiens fuisti homo: sed bis fuisti parisius. ergo bis fuisti homo: quod falsum est: quia hec dictio bis importat interruptionem eius: cui adiungitur: sed actus essendi hominem non fuit interruptus in te. Solutio prima est falsa. Ad probationem autem respondendum est per interemptionem: quia secunda pars copulatiue est falsa. scilicet. illa vice fuisti homo: quia adhuc nulla vice fuisti homo: eo quod nondum vita fuit determinata vt iterum inciperes viuere. et postea determinaretur. quod tamen requiritur ad hoc: vt bis fuistes homo sicut bis incipitur cursus: et bis terminatur ad hoc quod aliquis bis currat. Et nota quod bis non importat interruptionem temporis: sed tamen actus illius cui adiungitur. Ad terminum autem sequitur interruptio. Si autem formaretur sic paralogismus. quandocunque fuisti parisius: fuisti homo: sed bis fuisti parisius. ergo bis fuisti homo. prima est vera: et improbatio peccat secundum fallaciam figure dictionis ex mutatione predicamenti: quia quandocunque est in predicamento quando et bis in predicamento quantitatis: quia est de genere quantitatis discrete.

¶ Postquam auctor determinauit de signis distributiuis qualitatis: hic consequenter determinat de signis distributiuis quantitatis et postmodum determinat de infinito. Cuius ratio est: quia quantitas se habet ad infinitum sicut subiectum ad propriam passionem suam. Et quia subiectum est prius sua passione: ideo prius determinat de signis distributiuis quantitatis quam de infinito.

Primo sciendum est quod signa distributiua quantitatis dicuntur illa que distribuunt res se habentem per modum quantitatis siue mensure: vt quotienscunque quantumcunque: et sic de aliis. vnde ista signa includunt terminum recipientem distributionem eorum sicut dictum est de hoc signo qualelibet. Cum enim dicitur quantumlibet curris: sensus est. id est res habens quantumlibet quantitatem curris. Et quia omnis res adiectiue significata cuiuscunque predicamenti. fuerit, habet modum qualitatis vel quantitatis: ideo auctor solum determinat de signis distributiuis quantitatis et qualitatis.

Secundo sciendum est quod hoc signum quotienscunque est distributiuum numeri: qui est quantitas discreta vnde quotienscunque idem est quod in quacunque vice: Et quia in quantitate discreta partes non sunt adinuicem continue nec copulantur per terminum communem: sed sunt abinuicem separate: ideo res distributa per hoc signum quotienscunque debet habere partes discretas et distinctas adinuicem. Similiter ista dictio totiens cum sit relatiuum numeri vt dictum est prius debet referre res habentes partes abinuicem discretas et distinctas nec in eo potest esse interruptio: sic quod post interruptionem reiteretur iterum in eodem subiecto: ideo illud relatiuum totiens non potest congrue addi huic quod est esse hominem: et ideo ista est falsa quotienscunque fuisti parisius totiens fuisti homo.

Tertio sciendum est quod licet istud signum quotienscunque sit distributiuum numeri qui est quantitas discreta. et tempus de se et secundum suam substantiam sit continuum: tamen hoc signum quotienscunque ex consequenti distribuit non quidem inquantum continuum est. cum non denotet interruptionem illius cui additur: sed distribuit ipsum tempus inquantum habet modum quantitatis discrete inquantum. scilicet in tempore per intellectum accipiuntur diuerse partes. Et quia omnis motus et actus mensuratur tempore: ideo ex consequenti istud signum quotienscunque distribuit actum et motum qui fit in tempore vt dicendo quotienscunque fuisti parisius totiens fuisti albus.

Quarto sciendum est quod auctor in textu mouet tale sophisma quotienscunque fuisti parisius totiens fuisti homo. Cuius probatio et improbatio patent in textu: deinde ipsum soluit dicens quod est simpliciter falsum. Et ad probationem respondet dicens quod est falsa: quia est vna copulatiua: cuius altera pars est falsa. scilicet. hec: et illa vice fuisti homo: quia adhuc nulla vice fuisti homo ex quo actus essendi hominem in te non fuit interruptus: quod tamen oporteret ad hoc quod ista esset vera et illa vice fuisti homo: licet enim hoc quod fuisti illa vice homo et per se non impedit interruptionem: tamen denotat terminum actus cui adiungitur ad terminum autem sequitur interruptio. Deinde auctor adducit aliam probationem sophismatis: que cum eius solutione satis clare patet in textu.

Contra predicta arguitur primo sic: quia omnia accidentia distribuuntur ad distributionem substantie: cuius est accidens. ergo non requiruntur signa distributiua quantitatis alia a signis distributiuis substantie. ¶ Secundo sic omne quod significatur adiectiue habet modum qualitatis et predicatur in quale: vt patet in tractatu predicabilium ergo non sunt aliqua signa distributiua quantitatis. ¶ Tertio sic. in omni actu qui subiicitur tempori potest esse interruptio: sed iste actus qui est esse hominem subiicitur tempori ergo in eo potest esse interruptio: et per consequens potest distribui per hoc signum quotienscunque sicut iste actus qui est esse parisius. ¶ Quarto sic hoc signum quotienscunque est signum distributiuum numeri qui est quantitas discreta. ergo non est di

stributiuũ tpis qḋ ē ꝯtinuũ. ¶ Quito ꝯ sophisma: qꝛ vna vice fuisti parisius. ergo illa vice fuisti homo vel nõ hõ nõ est dicendu; ꝙ nõ homo ꝗ illa vice fuisti homo.

Ad argumenta. Ad primum illorum dr ꝙ ꝗtitas dupliciter pt distribui. Uno mõ ſm numerũ: ꝛ hoc mõ distribuit per signa distributiua subẽ. Alio mõ. ſm spẽm: ꝛ hoc mõ distribuitur ꝑ signa distributiua ꝗtitatis. ¶ Ad scḋm dr. ꝙ q̃le potest capi dupl'r. Uno mõ generaliter ꝓ omni illo qḋ significat ꝑmodũ alteri adiacẽtis vel inherentis: ꝛ illo mõ ꝗtitas bene significat ꝑ modũ qualis. Alio mõ capit quale magis spẽliter. s. ꝓ illo qḋ significat per modum distinguentis ꝛ determinantis: ꝛ isto mõ ꝗtitas nõ significat ꝑ modum qualis: sed ꝑ modũ mensure. ¶ Ad tertiu; dr: ꝙ dupliciter põt esse iterruptio in aliquo actu: vno mõ sic ꝙ ille actus terminet: ꝛ ꝙ nõ possit reiterari in eodẽ subto i numero. in quo prius erat: ꝛ hoc mõ ille actus qui est esse hominem bene iterrumpit. Alio mõ in aliquo actu põt cẽ interruptio sic ꝙ ille actus possit terminari ꝛ reiterari i eodem subiecto in numero: ꝫ nõ sit idem actus in numero: ꝛ hoc mõ in hoc actu q est cẽ parisius põt esse interruptio: ꝛ talibus actib' põt addi istu: l signũ quotiẽscũq;. ꝛ istud relatiuũ tociens. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ ꝫ hoc signum quotiescũq; primo ꝛ per se sit distributiuũ numeri: tñ ex consequenti est distributiuũ tpis inquãtũ tẽpus h; modum numeri: ꝛ ſm ꝙ in ipso mediãte motu reperiunt ptes distincte. ¶ Ad quintu; dicitur ꝙ ꝗdiu fuisti parisi' fuisti vn' homo ꝛ continuus. ꝫ tñ sub hoc qḋ est vna vice non est concedendum ꝙ tu fuisti homo cum actus essendi hominem non fuerit in te terminatus.

Sequitur de ĩfinito quod quinque modis dicitur. Primo modo dicitur infinitum ꝙ nõ põt ꝑtransiri: vt vox dicit inuisibilis eo ꝙ nõ ē apta nata videri. Alio modo dicitur infinitum quod habet transitum ĩperfectum: eo ꝙ nondum est terminatum tamen aptum natum est terminari: vt dum aliquis transit spacium ꝛ nõdum peruenit ad suum finem. Tertio modo dicitur infinitum secundum appositionem: vt numerus augmentabilis est in infinitum appositione vnitatis vel alteri' nũeri. Quarto mõ dr infinitũ ſm diuisionẽ vt continuũ: qḋ ẽñ ꝯtinuu; diuisibile est in infinitum. Unde sic diffinitur ab Aristotele in quarto physicorum. Continuum est diuisibile in semper diuisibilia. Alio modo dicitur ĩfinitu; vtroque modo. s. per appositione; vt tempus. cum enim tempus sit continuum est diuisibile in ĩfinitum in diuisione: ꝛ cu; post vnum tempus veniat aliud tempus: sic per appositionem vnius tpis ad aliud est infinitum. Et quo ad has tres vltimas significationes diffinitur sic infinitum. Infinitũ est cuius quantitatem accipientibus semp est aliqd extra sumere: vt si post vltimam partem linee accipiatur alia: ꝛ post altera; tertia: ꝛ nunquam possit attingi terminus eius: ideo linea dicit infinita. Solet autem poni quod infinitum qñq; sumit ꝓ termino cõmuni: ꝛ tũc ista ꝓpositio. infinita sũt infinita: equiualet huic. aliqua infinita sunt finita. Qñq; sumitur pro signo distributiuo: ꝛ tunc illa equipollet huic quo ad distributionem: quolibet plura sunt finita. Et probatur sic Uno plura sunt finita: duobus plura sunt finita: tribus plura sunt finita. ꝛ sic de alijs: ergo quolibet plura sunt finita: ꝛ sic dicitur facere interscalarem distributionem vel interruptam vel discontinua; quia hec dictio plura. in prima propositione supponit pro duobus ꝛ deinceps in secunda pro tribus. ꝛ sic gradatim ꝛ scalariter ascendendo. ꝛ sic ista oratio. quolibet plura facit distributionem interscalarem: quia pro alijs supponit hoc quod dico quolibet ꝛ pro alijs hoc ꝙ dico plura secundum numerum ascendendo: vt dictu; est. ¶ Circa predicta queritur de hoc sophismate. ĩfinita sunt finita. Probatio duo sunt finita: tria sunt finita: ꝛ sic in infinitum ergo infinita sunt finita. Improbatio ibi predicat oppositum de opposito: ergo locutio ē ĩposis. potest etiam sic probari. quolibet plura sunt finita ergo infinita sunt finita. Quidam distinguũt eo ꝙ infinitum est equiuocum ad infinitum quo ad nos ꝛ ad infinitum simpliciter. Unde si sumatur infinitum quo ad nos prima potest esse vera ꝛ nõ predicatur oppositum de opposito: quia infinite quo ad nos sunt stelle ꝛ arene maris: que non sũt infinite simpliciter. Si autem sumatur infinitu; simpliciter est simpliciter falsa ꝛ predicatur oppositum de opposito. alij autem distinguunt eo ꝙ infinitum potest esse terminus cõmunis: ꝛ sic prima est falsa: vel potest esse terminus sincathegoreumaticus importans in se distributionem sicut dictum est: ꝛ sic ponunt eam esse veram: sed neutra istarum solutionu; valet: quia si remoueatur vtraq; distributio ꝛ sumatur infinitum simpliciter: ꝛ ſm ꝙ est terminus communis adhuc remanet probatio ꝛ improbatio hui' sophismatis. Unde dicendum est ꝙ prima simpliciter est falsa. et probatio peccat ſm quid ad simpliciter: quia infinitum appositione est infinitum quodam modo ꝛ non simpliciter. Unde cum accipit partes numeri ſm appositionem: vt duo tria non accipit infinitum simpliciter. ꝫ quodammodo siue ſm qd ꝛ ideo nõ potest ex his inferre ĩfinitũ simpliciter.

¶ Postq̃; auctor determinauit de signis distributiuis quantitatis. Hic cõsequenter ex quo infinitum consequit quantitate; determinat de infinito. Circa ipsum mouẽdo vnum sophisma. sed qꝛ omne multiplex indistinctum parit confusionem: ꝛ cum hec dictio infinitum sit multiplex: ideo primo aperit multiplicitatem eius ponendo quinq; modos ipsius.

Primo sciendũ est ꝙ infinitum primo mõ dr qḋ nõ est aptũ natũ transiri sicut punctus vel vnitas ꝛ hoc mõ vox dicit infinita quo ad visum: qꝛ nõ ē apta nata videri. Scḋo mõ dr infinitum quod habet trãsitum ĩpermixtum eo ꝙ nõdum est terminatum: est tñ de se aptum natum transiri sicut ꝓfunditas maris. Tertio modo dicitur infinitum ſm appositionem sicut numerus. Unde quantũcunq; alicui numero aliquid addatur semper potest fieri maior per appositionem alterius numeri vel vnitatis. Quarto modo dicitur infinitum ſm diuisionem vt linea est diuisibilis in infinitum: ꝛ sic reperitur in magnitudinibus. Quinto modo dicitur infinitum vtroq; modo scilicet ſm diuisionem ꝛ appositionem simul ꝛ sic reperitur in tempore.

Secundo sciendum est ꝙ dictorum quinq; modorum sic potest haberi sufficiẽtia qꝛ

omne infinitum est ipertransibile. vel igitur est impertransibile negatiue sic q negatur tam actus q potentia pertransibilitatis: et sic est primus modus. vel est infinitum seu impertransibile priuatiue: sic q negatur act9 omnino ptransibilitatis et finitatis et relinquit potētia ad vlteriorē finitationem. et hoc dupliciter: vel de se est aptū natum simpliciter ptransiri et finitari: et sic est secūdus modus. vel ē solum natum ptransiri et finitari in parte. et hoc est dupliciter: q vel fit per appositionē et sic est tertius modus. vel p diuisionem: et sic est quartus modus: vel vtroq3 modo: et sic est quintus modus.

Sed pro sophismate qđ mouetur in textū: tertio sciendū q infinitū pt capi dupliciter. Uno mō: vt significat qualitatem rei subiecte vel pdicate vt dicēdo: mūdus ē infinit9: et sic ista ppō. īfinita sunt finita. equipollet huic aliqua ifinita sunt finita. Et hoc modo potest sic pbari sophisma: duo sunt finita: tria sunt finita: et sic in ifinitu3 ergo infinita sunt finita. Alio mō capitur infinitū sincathegorematice: vt dicendo ifiniti homines currūt. et hoc modo significat dispositionē subiecti quantum subiectū. et sic ista. ifinita sunt finita. equiualet huic. quantū ad distributionē. qlibet plura sunt finita. Et hoc mō probatur sophisma sic: duob9 plura sunt finita: tribus plura sunt finita: et sic de aliis: igitur quelibet plura sunt finita et p ɔsequens infinita sūt finita. Et vt dicit textus ibi est distributio iterscalaris: q2 fit scala termini ascēdendo fm numeros: q2 in prima ppositione supponit pro duobus et in secunda p tribus: et sic deinceps semper gradatim siue scalatim ascendendo. Improbatur autem sicut sophisma: ibi predicatur oppositum de opposito. ergo sophisma est falsum.

Pro solutiōe huius quarto sciendū ē q qdā soluūt dictum sophisma per distinctione3. nā infinitū dr dupliciter. Uno mō quo ad nos sicut arena maris: et stelle celi dr̄ infinita. Alio modo. dr infinitum simpliciter et fm naturā et tunc dicūt q si capiatur infinitum primo modo p infinito quo ad nos sic sophisma ē verū: et sic nō pdicatur oppositū de opposito: q2 illud quod est infinitū quo ad nos a parte rei est finitum. Si aūt capiat infinitū p infinito simpliciter sic sophisma est falsu3. Alii aliter soluunt dicentes q si infinitum capiatur pro termino cōmuni et cathegorematice sic sophisma est falsu3. Si vero capiatur sincathegorematice tunc est verum. Sed vt dicit. P. h. neutra istarū solutionū est sufficiens quia si capiatur infinitum simpliciter vel p termino cōi manet probatio et improbatio: ideo aliter soluit sophisma dicens q ipsum est simpliciter falsum. Et ad pbationē i sidet q peccat fm fallaciā fm qđ ad simpliciter q pcedit ab infinito fm aptitudinem qđ est infinitum fz quid ad infinitum simpliciter et in actu.

Sed cōtra pdicta arguit primo sic. de infinito determinatur in phia naturali ergo de ipso non d3 hic determinari. ¶ Scđo sic: de non ente non potest esse scientia sed īfinitū est non ens ergo de ipso non pōt esse scientia. ¶ Tertio sic: omne corpus est finitum actu. ergo male exemplificatur in scđo mō de pfunditate maris. ¶ Quarto sic cōtra tres vltimos modos: q2 vel in istis tribus modis infinitum sumit negatiue: quod non ē dicendum. vel sumit priuatiue vt negat solum actū quod etiam non ē dicendū: q2 numerus magnitudo et tempus sunt actu finita ergo illi tres modi sunt insufficienter positi. ¶ Quinto sic: linea et corpus sunt infinita: cū omne continuum sit diuisibile in infinitū: et tamen actu sūt finita: quia non est dandum actu infinitum. ergo īfinita sūt finita. et sic sophisma est verum.

Ad argumenta Ad pmū istoꝝ dr. q i phia naāli determinat de īfinito i quantū est quedā ɔprietas rerū naāliū. hic aūt determinat de ipso inqātū h3 ɔuenientiā cū signis distributiuis.

¶ Ad scđ3 dr. q l3 īfinitū nō sit ens actu: tñ est ens in potentia. l3 ēt de nō ente nō possit hēri sciā positiue: tñ de ipso pōt hēri sciā priuatiue. ¶ Ad tertiū dr. q l3 pfunditas maris et quodlibet aliud corpus sint de se actu finita et determinata. tñ quo ad nos est infinita et impertransibilis. ¶ Ad quartū dr q infinitu3 tribus vltimis modis dr priuatiue sic q negat et priuat actu3 cōpletu3 finitatis et pertrāsibilitatis: et semper manet potētia ad vlteriorē terminationem seu finitationē: et sic infinitu3 illis tribus modis ē infinitū fm potentiā. ¶ Ad qntu3 dr. q ɔña nō val3. Sed argumentu3 peccat penes fallāz fz qđ ad simplr. pcedit enim ab infinito fz potentiā diuisiōis: qđ est infinitu3 fm quid ad īfinitū simplr. Et h de distributionibus dcā sufficiāt.

Propō exponibilis ē propō hñs sensu3 obscurū expōne īdigētem pp aliqđ sincathegorema i ea positū iplicite vel explicite: vt tm̄ hō ē aīal. sor. incipit esse albus. et sic de aliis. Pro quo sciendū q ea que faciunt propositione3 exponibilem sūt in multiplici differentia: q2 qdā sunt signa exclusiua: vt tm̄ solū et sic de aliis. Quedam exceptiua. vt nisi: preterquā. Quedā reduplicatiua: vt inquātum fm q. Quedam īportant inceptionem et desitionē: vt incipit desinit. qdā priuationem finis: vt infinitum. queda3 importāt excessum: vt comparatiui et superlatiui gradus. quedam vero important distinctionem: vt differt aliud ab. quedam important specialem modum distributionis. vt totus qualibet. Unde illa propositio dicitur. redditur obscura et indiget expositione ideo dicuntur facere propositionem exponibilem: quare de ipsis per ordinem videndum et primo de signis exclusiuis.

¶ Iste ē tractat9 septim9 puoꝝ logicaliū magrī. p. h. In quo postq determinauit de termino distributibili. Cuius ɔprietas ē distributio: ɔsequēter de ɔpōnib9 exponibilib9 determinat. Cui9 ordis rō est: q2 distributio ē ɔpetas ɔñs significationē actualē distribuibiliu3. Expositio vero magis ɔcernit significationē vtualē vt clare patebit i pcessu.

Primo sciendu3 ē q sicut terminus distribuibilis est subiectū pncipale seu attributiōis pcedentis tractatus: sic ɔpositio exponibilis est subiectu3 attributionis istius tractatus. h3 enim oēs conditiōes subiecti attributionis: q2 ē quoddā vlē nō quide3 reale: sed intentionale. habet ēt ptēs et ɔpetates: q2 ppositio cathegorica et ypothetica vlē particulare indefinitu3 et singulare affirmatiuum et negatiuum sunt partes eius: expositio est proprietas eius.

Secundo sciendu3 q expō pōt capi duob9 modis. Uno modo p quadā manifestatiōe sensuali a qua sumit sillogism9 expositori9: et sic solet diffiniri. Expositio ē manifestatio qdā ad sensu3 accipiēs aliqua duo vni et eidē numero cōuenire aut alteꝝ discōuenire: ex hoc inferens illa inter se cōuenire vel discōuenire. Et isto mō nō capit in ɔposito: q2 vt sic ē vna spēs argumentatiōis reductiue cōtenta sub sillogismo. l3 nō sit ver9 sillogismus: q2 nō fit in aliquo modo sillogistico alicuius figure. Alio modo capit expositio put ē manifestatio quedā magis cōplete et clare explicās significationē alicuius ɔpōnis habētis sensu3 obscuru3 q3 p illā ɔpōnem exprimeret seu significaretur. Et isto mō capit i ɔposito.

Tertio sciendū est q auctor i textu sic diffinit ɔpositionē exponibilē. Propositio exponibil9 ē ɔpō hñs obscurū sensum expositione idigentem ɔpter aliqđ sincathegorema explicite vel iplicite in ea positū:

vt tñ homo currit. In qua diffinitione ponitur propositio loco generis: nõ qdez ꝙ sit verũ genus: qꝛ inuẽtiões nõ sunt in aliquo pdicamẽto. ꝛ tñ in ipsis non reperiunẽ nec vera genera neqꝫ spẽs. ꝛ totũ residuũ ponitur loco dr̃ie: qꝛ per hoc differt ab alijs sex proprietatibꝰ terminoꝝ ꝛ a propositione non exponibili: q habet sensum lucidũ ꝛ claꝝ. Unde qꝛ suppositio relatio ampliatio ꝛ appellatio restrictio ꝛ distributio sũt proprietates terminoꝝ incõpleroꝝ. Expositio vero est proprietas termini complexi: que tamen sibi insurgit ꝛ euenit ab aliquo icomplexo. puta ex aliquo sincathegoreumate in ea incluso. ideo. p. h. cõuenienter post alios sex tractatus determinat de exponibilibus: quia sicut incõplexum sm naturam pcedit complexum: sic passio incomplexi pcedit passionem cõplexi.

Quarto sciendũ ẽ ꝙ ea q̃ faciũt ꝓpositionẽ exponibilez sũt in multiplici drĩa: qꝛ quedam sũt signa exclusiua. vt tñ soluz. Quedaz exceptiua: vt pter nisi. Quedã reduplicatiua: vt inq̃ntuz sm ꝙ. Quedã vero iportant iceptionez vel desinitionez: vt incipit vel desinit. Quedam priuationẽ finis: vt infinitũ. Quedã excessũz vt cõparatiui ꝛ superlatiui gradus. Quedã distinctionez: vt differt aliud ab. Quedam vero importãt specialẽ modũz distributionis. vt totꝰ qualelibet et sic de alijs. Et ista sufficiunt reddere ꝓpositionem exponibilem: vt pꝫ per sufficientiam: quia omne illud quod facit ꝓpositionem exponibilem: aut de suo significato iportat diuersitatem seu differentiam: aut nõ. Si primo modo sic sunt ea que importãt distinctionem: vt differt aliud ab. Si scdo modo hoc est dupliciter. aut important specialez modum distribuendi: aut non. Si sic hoc est dupliciter: vel importãt specialem modũ distributiõis ex significatione ꝓpria vel virtute negationis in ipsis incluse. Si primum sic sunt ea que iportant specialem modũ distributionis: vt totus qualelibet. Si scdm sic sũt superlatiui ꝛ cõparatiui gradus q cuz excessu quandaz distributionez importãt. Si nõ importãt specialez moduz distribuendi. hoc est dupliciter. Aut dicũt rem in fieri: aut in facto esse. Si in fieri sic sũt ea que iportãt inceptionem. Et quia vnũ oppositoꝝ dat itelligere reliquũ: per ista intelligimus illa que desinitionem important. Si in facto esse hoc est dupliciter: aut carent fine: aut non. Si sic: sunt ea que priuationez finis important vt infinitũ. Si non carent fine hoc ẽ dupliciter: aut designatur aliquis adiungi alteri: aut non. Si sic sic sũt reduplicatiua: vt inquãtũ sm ꝙ. Si non hoc est dupliciter aut secludũt ab aliquo actu vno aut plura cõtenta sub aliqua distributione: aut aliqua contenta sub pluribus distributionibus. Si primum sic sũt exceptiua. Si scdm sic sunt exclusiua.

Contra predicta. arguit pmo sic: de ꝓpositione exponibili nõ ẽ scia. g de ipsa nõ dꝫ fieri spãlis tractatꝰ. aña pꝫ: qꝛ cũ ois scia sit realis eiꝰ obm dꝫ esse reale: quia vt vult Aristo. scẽtur scie queadmodũ ꝛ res de qbus sũt: mõ ꝓpositio exponibilis nõ est ens reale. ¶ Scdo. sic: expositio ẽ quedam spẽs argumẽtatiõis sed de spẽbus argumẽtatiõis determinat in noua logica: g hic male determinat. ¶ Tertio sic nulla ꝓpõ est exponibilis: g hic male diffinit: aña pꝫ: qꝛ esse exponibile ẽ ꝓprietas termini, terminꝰ enim: vt i pmo prioꝝ dictũ ẽ: est in quẽ resoluitur ꝓpositio vt in subiꝫ ꝛ pdicatuz apposito esse vel nõ esse. ¶ Quarto sic: aliqꝫ sũt ꝓpositiones exponibiles in qbus non ponit sincathegoreuma. ergo male dr in diffinitione propter sincathegoreuma in ea positũ. ¶ Quinto sic. ois diuisio dꝫ esse bimembris: sꝫ diuisio eoꝝ que faciũt ꝓpõnẽ exponibilez nõ est bimembris ergo ipsa non est bona.

Ad argumenta. Ad pmũ illoꝝ dr ꝙ lꝫ ois scia sit realis: eo ꝙ ẽ habitus qualificatiuꝰ ale. tñ nõ oportet ꝙ obm illius scientie sit reale: sꝫ sufficit ꝙ habeat aliquo mõ fundamẽtum i re.

¶ Ad scdm dr. ꝙ expositio a qua sumitur sillogismus et positorius hñ est spẽs argumẽtationis: sꝫ de illa nõ ẽ hic ad ꝓpositũ: vt patuit in scdo notabili. ¶ Ad tertiuz dicit ꝙ hic accipit expositio ꝓut attribuit ꝓpõnibus ꝛ nõ terminis: qꝛ ꝓpositio ẽ illud qd exponit. nec capit ibi expositio pro solutione que bene conuenit termino tanq̃ꝫ illi i quem fit resolutio. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ nulle sũt ꝓpositiones exponibiles in qbus non sit sincathegoreuma vel formaliter vel equalẽter. ¶ Ad quintum dr. ꝙ lꝫ diuisio generis debeat esse bimẽbris: tñ diuisio multiplicis equiuoci non dꝫ esse bimẽbris: cuiusmodi est presens diuisio.

Signa exclusiua sunt illa que ex significatione sua exclusionez important ꝛ a quibus propositio redditur exclusiua: vt sunt dictiones. tñ. soluz. duntaxat. ꝛ silia. Hec at signa qñqꝫ exponuntur gratia alietatis. qñqꝫ vero gratia pluralitatis. qñqꝫ ponuntur in oratione sine negatione precedente vel ꝯsẽte. qñque vero cum negatione. De istis antẽ tales dantur regule. Prima est. propõ exclusiua sine negatione exponitur per copulatiuam affir. cuius prima pars est preiacẽs exclusiue ꝛ secunda pars est negatiua iportãs negationem pdicati de oĩbus alijs a subto: vt tñ hõ est risibilis. i. homo est risibilis ꝛ nihil aliõ ab hoie ẽ risibile. Tñ apli dei sunt duodecim. i. apostoli dei sũt duodecim: ꝛ nõ plures quaz duodecim. Scda regula exclusiua huius generis infert copulatiuaz compositam ex duabus exponẽtibus ꝛ quamlibet earum seorsuz ꝛ nõ econuerso. Tertia regula est ab exclusiua affirmatiua de terminis trãspositis est bona consequentia: si fiat exclusio gratia alietatis ꝛ ecõtra: ut bene sequitur: tantum animal est homo ergo oĩs homo est animal ꝛ econtra. quarta regula: ꝙ exclusiua contradictoria prioris exponitur per disiunctiuam affirmatiuam de partibꝰ contradicentibus copulatiue: vt ista nõ tñ homo currit: nullus homo currit: vel aliõ ab homine currit. patet ex virtute contradictionis: ꝛ sic patet qualiter in eis valet consequentia. quinta regula. exclusiua in una ponitur sola negatio sequẽs exclusionem exponitur per vnam copulatiuam: cuius prima pars est negatiua preiacens. scda est affirmatiua in qua predicatum affir. enũciatur dõ quolibet alio a subiecto: vt tantum accidens non est substantia: idest accidens non est substãtia: ꝛ omne aliõ ab accidẽte ẽ substãtia. Ex hoc patet qualiter eius contradictoria sit exponenda.

¶ Postq̃ꝫ auctoꝛ superius determinauit de ꝓpõne exponibili in cõi ꝛ de his que reddunt ꝓpõnem exponibilez ponendo diffinitionẽ eius: ꝛ enumerando octuplicia sincathegoreumata aut saltem sincathegoreumatibus equiualentia: facientia ꝓpõnem exponibilem. Hic ꝯñter determinat de signis exclusiuis de quibus pmisit se determinaturum. Primo sic diffiniens signa exclusiua dicens. Signa exclusiua sunt que ex significatione exclusionez important ꝛ a quibus ꝓpositio redditur exclusiua vt sunt iste dictiones: tantũ. solũmodo. duntaxat. Et dicitur notanter que ex significatione exclusionem important ꝛ non que significant exclusionem: quia signa exclusiua non dicuntur ex eo ꝙ significẽt exclusionem: sed quia exercent eam: vt tantum solum: dictiones exclusiue dicuntur ab exclusione

exercita ꝛ nõ ab exclusione significata: sicut securis dicit inscissura ab iscissione exercita: ꝛ nõ ab inscissione significata: q: securis non significat inscissionem: ꝫ exerceat ipsũ scindere: sed significat securim.

Primo sciendũ est: ꝙ exclusio dupliciter itelligit. s. vt cõcepta: ꝛ vt exercita. Exclusio cõcepta designat̃ p illud nomẽ exclusio. Et exclusio exercita exercitio generali designat̃ p hoc verbũ excludo: ꝛ per has dictiões tm̃ ꝛ solũ itelligit̃ exclusio vt exercita exercitatio spãlr. sicut equitatio significat̃ vt cõcepta per hoc nomen equitatio: ꝛ per hoc verbũ equito significatur vt exercita. vt cũ aliquis exercet equitationẽ equitando.

Secundo sciendum ẽ: ꝙ hec signa exclusiua qñ qꝫ excludũt gratia alietatis: vt tm̃ homo est risibilis. quandoqꝫ vero gratia pluralitatis: vt tm̃ sunt decẽ predicamenta. Quandoqꝫ etiã ponunt̃ negatiue: vt tm̃ animal rationale est homo. Quãdoqꝫ vero cum negatione p̃cedẽte exclusionẽ: vt nõ tm̃ aial currit. Aliqñ vero cũ negatione sequẽte signũ exclusiuũ: vt tm̃ aial nõ est substãtia. Et quãdoqꝫ cũ negatiõe preposita ꝛ postposita ad signũ exclusiuũ. vt nõ tm̃ homo nõ est substantia: q̃ contradicit illi in qua solum postponitur negatio. Unde aliter exponitur. illa propositio que est sine negatione. et aliter. illa in qua ponitur negatio precedens exclusionem ꝛ aliter illa in qua ponitur negatio sequens exclusionem: ꝛ aliter sua contradictoria: sicut patebit in regulis sic statim declarandis.

Tertio sciendũ est: ꝙ ꝓpositio exclusiua sine negatione sumpta exponit̃ per copulatiuam affirmatiuam: cuius prima pars est preiacẽs exclusiue ꝛ secũda pars ẽ negatiua iportans negationẽ predicati ab oib⁹ aliis a subiecto: vt tantũ homo currit id ẽ homo currit: ꝛ nihil aliud ab homine currit. vel sic s̃m alios. hõ currit ꝛ nullus nõ homo currit. vnde preiacẽs ꝓpositionis exclusiue est ꝓpositio sumpta sine dictiõe exclusiua: cui tñ potest addi signũ exclusiuũ vt illa propositio homo currit ẽ preiacens illius. tm̃ homo currit. Et ad exclusionem quatuor requiruntur scilicet illud quod excludit̃: illud a quo excluditur: illud respectu cuius excludit̃: ꝛ ipse actus excludẽdi vt cũ dicit̃. solus homo currit: animalia alia ab homine sunt id quod excludit̃: ꝛ homo est id a quo excludit̃: ꝛ cursus est id respectu cuius excluditur. ꝛ illa dictio solus. importat actũ excludẽdi. vnde propositio affirmatiua exclusiua infert copulatiuam cõpositam ex duabus exponentibus: ꝛ quamlibet earũ seorsum ꝛ nõ econtra: vt bene sequitur. tm̃ animal currit: ergo animal currit: ꝛ nihil aliud ab aiali currit. bene etiã sequitur tm̃ aial currit ergo aial currit ꝛ similiter bene sequit̃. tm̃ aial currit: ergo nihil aliud ab aiali currit. Infert insup ꝓpositio exclusiua affirmatiua suam vniuersalem de terminis trãspositis: vt bene sequit̃. tm̃ aial est homo: ergo ois homo est animal.

Quarto sciẽdũ ẽ: ꝙ ꝓpositio exclusiua ꝯdictoria preiacẽs. i. in qua ponit̃ negatio p̃cedẽs exclusionẽ exponit̃ p disiũctionẽ affirmatiuã de partib⁹ cõtradicentib⁹ partibus prioris copulatiue vt ista: nõ tm̃ homo currit sic exponit̃ nullus hõ currit. vel aliud ab homine currit. Unde partes affirmatiue copulatiue dicunt̃ cõtradicere partibus negatiuis disiũctiue sibi cõtradictorie: vt ista duo contradicũt. hõ currit: ꝛ nihil aliud ab homine currit: ꝛ nullus homo currit vel aliquid aliud ab hoie currit: q: sunt de partibus cõtradicentib⁹. Sed propositio exclusiua in qua ponit̃ solũ negatio sequens exclusionem exponit̃ p vnam copulatiuam: cuius prima pars est negatiua p̃iacens: ꝛ alia ẽ affirmatiua in qua predicatũ affirmatiue enũciatur de quolibet alio a subiecto: vt tm̃ accidens non est substãtia sic exponit̃. accidẽs nõ est substãtia: ꝛ omne aliud ab accidente est substãtia. ꝛ sua cõtradictoria. s. illa in qua preponitur ꝛ postponit̃ negatio signo exclusiuo exponitur per disiunctiuam de partibus cõtradicentibus partibus prioris copulatiue: vt ista non tm̃ accidens nõ ẽ substantia sic exponitur accidens est substantia: vel omne aliud ab accidente non est substantia.

Sed contra predicta arguit̃ primo sic: per signa exclusiua nõ intelligitur exercita: ergo cõtra ea que dicta sunt in primo notabili. Antecedens pꝫ: q: exercita exclusio nõ significat̃ p illa signa: imo nihil itelligit̃ per aliquẽ terminũ nisi p ipsum significare significet̃: cũ sit itellectũ de re cõstituere. ❡ Scdo sic dẽ illud qđ exponitur gratia alietatis põt exponi g̃fa pluralitatis: ergo male dr̃ ꝙ signa exclusiua quãdoqꝫ excludunt gratia alietatis ꝛ quandoqꝫ gratia pluralitatis. ❡ Tertio sic. ista ẽ ꝓpositio exclusiua sine negatione. tm̃ pater in diuinis ẽ ẽentia diuina: tamẽ non exponitur p copulatiuã affirmatiuã. cuius prima pars sit p̃iacens exclusiue ꝛ scda pars sit negatiua iportãs negationeꝫ predicati de oibus aliis a subiecto: q: non sequitur tm̃ pater in diuinis est essentia diuina: ergo pater in diuinis est essentia diuina ꝛ nihil aliud a patre est ẽentia diuina: q: exponentes sunt vere: ꝛ exposita est falsa: ergo. ❡ Quarto sic: nõ sequitur tm̃ aial ẽ hõ: ergo animal est hõ. ꝛ nihil ab aiali est hõ ꝛ tamen hic arguit̃ ab exposita ad suas exponẽtes vt notum ẽ: ergo antecedẽs ẽ verũ. q: bene sequitur. omnis hõ est animal: ergo tm̃ aial est homo. ab vniuersali affirmatiua ad suã exclusiuã de terminis trãspositis: ꝛ cõsequens ẽ falsum. nam bene sequit̃ nihil aliud ab aiali ẽ homo: ergo nihil hõ idem animali est homo: q: nihil aliud ꝛ nihil nõ idem equalent ꝛ vltra nihil nõ idem animali est homo. ergo qõlibet idem animali est hõ: q: qõlibet ꝛ nihil nõ equipollent per primã regulam equipollentiarum. Et vltra qõlibet idem animali est homo. ergo quodlibet aial est homo quod est manifeste falsum: ꝛ per cõsequẽs ista ad quã sequebatur nihil aliud ab aiali est homo ẽ falsa. ❡ Quinto sic nõ sequitur: tm̃ aialia sũt sensibilia. ergo omnia sensibilia sũt aialia q: antecedẽs ẽ verum ꝛ cõseqũẽs falsuꝫ patet q: lapides sũt sensibiles: ꝛ tamẽ non sunt aialia. ergo arguendo ab exclusiua affirmatiua ad vniuersalem i terminis trãspositis non est bona cõsequentia.

Ad argumenta. Ad primuꝫ istoꝝ dr̃. ꝙ ad hoc ꝙ aliqua dictio det itelligerẽ aliquid nõ opꝫ ꝙ aliquid significet: sed sufficit ꝙ ipm consignificet. Et q: signa exclusiua consignificant exclusionẽ exercitã iõ eam dant intelligere. ❡ Ad scdm dr̃ ꝙ lꝫ aliqñ illud qđ exponit̃ g̃fa alietatis possit expõi g̃fa pl̃alitatis: vt ista exclusiua. tm̃ aialia rationalia sunt risibilia. põt expõi g̃fa alietatis ꝛ g̃fa pluralitatis: tñ ꝓpositio que est exponibilis gratia alietatis nõ semper põt exponi gratia pluralitatis: ideo non sumit simpli falsum. ❡ Ad tertium dicit̃. ꝙ ista de vi sermonis ꝛ s̃m ꝓpriũ sensum est falsa: q: hec dictio tm̃ magis respicit subiectũ q̃ꝫ formam subiecti: ꝛ excludit aliũ in masculino a cõsortio p̃dicati: iõ dꝫ sic exponi tm̃ pater in diuinis est essentia diuina. i. pater in diuinis est essentia diuina: ꝛ tunc consequens est falsum sicut añs. Si vero excludit a forma subiecti sic bene exponitur modo dicto ante oppositũ: q: tunc antecedens est verum sicut ꝛ cõsequens. sensus enim huius est: tm̃ pater in diuinis est essẽtia diuina: idest ille cũ quo nullus alius pater ẽ essentia diuia in diuinis. cum. n. dicim⁹: tm̃ pr̃ in diuinis est essentia diuina: nõ negamus filium ꝛ spiritum sanctũ esse essentiã diuinã. Sed hoc dicentes significamus q illi simul cũ eo nõ sunt pater. ❡ Ad quartũ dicitur. ꝙ negatur antecedens ꝛ assumptum inde consequens videlicet ꝙ antecedens sit verum ꝛ consequens falsuꝫ. Et ad ꝯñtias improbantes conceduntur oẽs dempta ista nihil non idem animali est homo. ergo quodlibet idem animali est homo: q: licet nihil non ꝛ quodlibet equipolleant: tamen nihil nõ idem animali ꝛ quodlibet idem animali nõ equipollent propter duas causas. prima est. quia cum dicitur nihil non idem animali est homo: ambe nega-

tiones non feruntur ad eandem copulam: quia prima fertur ad est. alia vero ad hoc quod dicitur existens. modo regule consequentiarum debent intelligi quando negatio inclusa in signo et alia postposita feruntur ad eandem copulam et propter hoc quod ille negationes ambe non feruntur ad idem provenit. ¶ Secunda causa est videlicet quod ille due non sunt eiusdem subiecti. immo subiectum vnius est ens idem animali .s. scdē. subm vel o alterius .s. prime est ens non idem animali. modo ad equipollentes requiritur quod sint eiusdem subiecti. vnde equipollens istius. nihil non idem animali est homo est ista. quolibet non idem animali non est homo: et ille sunt eiusdem subiecti et predicati: et sunt ambe vere et negatiue ambe. si enim daretur ista: quodlibet idem animali est homo vt arguebatur tanquam ei equipollens: tunc equipolleret affirmatiue negatiue. nam prima est simpliciter negatiua: et secunda est simpliciter affirmatiua ¶ Ad quartum dicitur: quod si sensibile teneatur vniuoce in ambabus: tunc consequentia est bona et sicut antecedens est verum ita et consequens. sed si sensibile teneatur equiuoce in illis .s. in exclusiua pro sensibili actiuo: et in vniuersali de terminis transpositis pro sensibili passiuo: sic non valeret consequentia. modo regula est intelligenda quod ab exclusiua affirmatiua ad vniuersalem de terminis transpositis est bona consequentia: si fiat exclusio gratia alietatis et termini teneantur vniuoce in ambabus.

Sequitur de signis exceptiuis. Dicuntur autem exceptiua que significant exceptionem alicuius contenti sub aliquo distributo: vt preterquam: et sic de aliis. De quibus tales dantur regule. Prima est quod omnis exceptio fit a toto in quantitate. Est autem totum in quantitate terminus communis sumptus cum signo vniuersali: vt omnis homo preter sortem currit. Secunda regula est quod dictio exceptiua non impedita facit terminum communem supra quem cadit immediate supponere simpliciter: vt omne animal preter hominem est irrationale. Tertia regula: vniuersalis affirmatiua exceptiua exponitur copulatiue per tres exponentes cathegoricas quarum prima affir. vniuersale predicatum de subiecto sumptum cum aliud ab: et in secunda affirmatur terminus a qua fit exceptio: vt hic omne animal preter hominem est irrationale .i. omne animal aliud ab homine est irrationale: homo est animal. homo non est irrationale. quarta regula est: vniuersalis negatiua exceptiua exponitur copulatiue per tres exponentes in quarum prima predicatum negatur de subiecto sumpto cum aliud ab. In secunda affir. subiectum de termino qui excipitur. In tertia affir. vniuersale predicatum de termino excepto: vt hic. nullum animal preter hominem est risibile. exponitur sic. nullum animal aliud ab homine est risibile: homo est animal: et omnis homo est risibilis. Ex istis patet qualiter in istis exceptiuis valeant consequentie ab exponentibus ad expositum vel econtra. quare de eodem modo dicendum est de ipsis sicut de copulatiuis quibus exponuntur et cetera.

¶ Postquam superius auctor determinauit de dictionibus exclusiuis. hic consequenter determinat de dictionibus exceptiuis. Cuius ordinis ratio est: quia dictiones exclusiue secludunt ab aliquo actu plura tota distincta: aut plures earum partes. dictiones autem exceptiue solum excludunt respectu alicuius actus aliquod contentum sub aliquo distributo: et ideo patet ordo.

Primo sciendum est: quod auctor in textu sic diffinit dictiones exceptiuas dicens. Dictiones exceptiue sunt que significant exceptionem alicuius contenti sub aliquo distributo: vt preter preterquam. et sic de aliis. et ponitur ibi li que loco generis est .i. quid relatiuum dans intelligere suum antecedens: quod est sincathegoreuma quod habet modum generis respectu dictionis exceptiue: et totum residuum ponitur ad differentiam omnium aliorum sincathegoreumatum reddentium propositionem exponibilem quorum nullum significat exceptionem alicuius contenti sub aliquo distributo.

Secundo sciendum: quod vt dicit auctor in textu. omnis exceptio fit a toto in quantitate. Cuius ratio est: quia omne illud quod vere excipitur quod sit pars secundum actum contenta in eo a quo excipitur: et quia sole partes totius in quantitate sunt actualiter contente in suo toto: et non partes aliorum totorum nisi habeant reductionem ad totum in quantitate: ideo exceptio fit in quantitate. Ex isto vere possumus colligere quod ad hoc quod aliquid excipiatur ab aliquo toto duo requiruntur. primo quod illud sit pars illius a quo excipitur secundum actum. et quia partes subiectiue et in modo non sunt secundum actum in suo toto: ideo non possunt excipi a suis totis.

Tertio sciendum est: quod exceptiua affirmatiua exponitur copulatiue per tres exponentes sicut satis ad longum dicitur in textu. et si in ea ponatur preter. li preter descendendo sub termino a quo fit exceptio debet mutari in aliud ab. vnde in exceptione quattuor requiruntur .s. excipiens: quod est duplex .s. principale: vt est intellectus: et instrumentale vt dictio exceptiua. terminus exceptus id a quo excipitur: et actus respectu cuius fit exceptio. et terminus exceptus virtute dictionis exceptiue non impedite supponit simpliciter: et omnes alii termini propositionis exceptiue eodem modo supponunt sicut in preiacente. Sed exceptiua negatiua contradictoria precedentis exponitur disiunctiue per propositiones contradicentes partibus exponentibus ipsam affirmatiuam: vt patet per naturam contradictionis. verbi gratia ista exceptiua. Non omne animal preter hominem est irrationale sic exponitur omne animal aliud ab homine non est irrationale vel homo non est animal. vel homo est irrationalis.

Quarto sciendum est quod vniuersalis negatiua exceptiua exponitur copulatiue per tres propositiones sicut clare deducitur in textu: sed sua contradictoria exponitur disiunctiue per tres propositiones contradicentes partibus copulatiue talis disiunctiue contradictorie. vt ista. non nullum animal preter hominem currit sic exponitur aliquod animal aliud ab homine currit. vel aliquis homo non est animal vel aliquis homo currit.

Ad argumenta. arguitur primo sic: preter est dictio exceptiua: et tamen non semper significat exceptionem. ergo et cetera. minor probatur. quia in ista propositione: tu debes decem francos preter viginti scuta. li preter non significat exceptionem. nam sensus illius propositionis est tu debes decem francos cum .20. scutis. ¶ Secundo sic exceptio fit a toto integrali: vt patet dicendo. totus sortes est in archa preter pedem. ergo male dicitur in textu quod omnis exceptio fit a toto in quantitate. ¶ Tertio sic. exceptio fit a toto vniuersali ergo et cetera. antecedens patet dicendo: homo ratiocinatur preter sortem. qui est vesanus. ¶ Quarto sic. terminus exceptus non semper excipitur simpliciter ergo male dicitur in textu quod dictio exceptiua facit terminum communem supra quem cadit supponere simpliciter. antecedens patet quia terminus exceptus excipitur respectu alicuius actus modo actiones sunt singularium et suppositorum per heremo metaphysicorum et sic terminus exceptus supponit personaliter et non simpliciter. ¶ Quinto sic. ista est vna propositio exceptiua: nullus homo preter asinum currit. et tamen illud quod excipitur non continetur secundum actum in toto in quantitate a quo excipitur. ergo ille conditiones assignate ad hoc quod aliquid excipiatur non sunt bone.

Ad argumenta. Ad primum dicitur quod quandocumque preter accipitur exceptiue semper significat exceptionem. sed semper non tenetur exceptiue immo aliquando tenetur negatiue: vt ego stabo preter te .i. sine te. aliquando abstractiue: vt decem preter duo sunt octo .i. remotis duobus a decem remanent octo. et aliquando associatiue: vt tu debes decem francos preter .20. scuta .i. cum .20. scutis. ¶ Ad secundum dicitur quod verum est. sed per totum in quantitate Pe. hic intelligit totum integrale sicut satis patet in suis sincathegorematibus. vbi expresse dicitur quod exceptio fit a toto in quantitate et a toto integrali. ¶ Ad tertium dicitur. quod ibi non est vera exceptio: sed potius abusiua. ¶ Ad quartum dicitur: quod licet terminus supponens simpliciter supponat pro re vniuersali: tamen hoc secundum ha

bitudinem quã habet ad supposita: ꝛ ideo vbicunqꝫ supponit pro suppositis lꝫ indeterminatis. Ad quintum dicit: quod ad hoc quod aliqua propositio sit vere exceptiua tam ex parte rei quam ex parte modi enunciandi requiritur quod excipiat aliquid ab aliquo quod fert instantiam eius a quo fit exceptio: sic quod sit pars sm actum contenta in illo a quo excipitur. sicut patuit in scdo notabili: ꝛ per amplius patebit in sincathegoreumatibus.

Sequit de reduplicatiuis dictõibus. Dicuntur aũt reduplicatiue dictiones q̃ importãt rõnẽ sm quam aliud alteri attribuit: vt iquantum: sm quod ea rõne: que ẽ similis: de quibus tales dantur regule. Prima ẽ quod reduplicatiua presupponit aliquod predicatum inesse alicui subiecto: ꝛ denotat illud supra qd cadit immediate esse cãm illius iherentie. Scda regula ẽ dictio reduplicatiua semper fertur ad predicatũ: sed nũquã reduplicat ipsum. Tertia regula est: dictio reduplicatiua exponitur copulatiue p quatuor exponẽtes affir. quarum prima affirmat predicatũ principale de subo. tertia affirmat predicatum principale de reduplicato vniuersali. quarta ẽ vna causalis in cuius aũte ponitur dictio supra quam cadit reduplicatio de aliquo transcendenti: ꝛ in consequente predicatum principale affirmatur de relatiuo illius transcendẽtis: vt hõ inquantũ rationalis est flebilis. i. homo est flebilis: ꝛ homo ẽ rationalis: ꝛ oẽ rõnale est flebile. Quarta regula ẽ: ppõ reduplicatiua i qua ponit negatio post dictionem reduplicatiuã exponitur copulatiue p quatuor exponentes: quarũ prima negat predicatum de subiecto principali. secũda affirmat reduplicatum de eodẽ. tertia negat vlr predicatum principale de reduplicato: quarta est vna causalis: i cuius aũte predicatũ reduplicatũ de vno transcẽdẽti affir. ꝛ in ɔ̃ñte negatur predicatũ de relatiuo illius trãscẽdẽtis: vt hõ inquãtũ rõnalis nõ ẽ rudibilis idest nullus homo est rudibilis ꝛ ois hõ ẽ rõnalis: ꝛ nullũ rõnale ẽ rudibile: ꝛ qr aliqd ẽ rõnale ipsum non est rudibile: Ex isto pꝫ per legẽ contradictoriã qualiter sunt exponende cõtradictorie istarũ. Patet etiam quod in istis valet conformiter cõsequentia sicut in prioribus.

Postq̃ꝫ auctor determinauit de dictionibus exceptiuis. hic cõsequenter determinat de dictionibus reduplicatiuis. Et ratio ordinis est: quia dictiones reduplicatiue denotant attributionem sicut apparebit per diffinitionez earum inferius ponendam. Dictiões vero exceptiue quodãmodo iportant separationem ꝛ remotionem. mõ attributio ꝛ remotio quodãmodo opponuntur: ꝛ qr opposita iuxta se posita magis elucescunt: ideo pꝫ ordo.

Primo sciendũ ẽ: quod auctor in textu dictiões reduplicatiuas diffinit dicẽs. dictiones reduplicatiue dicũtur q iportant rõneꝫ sm quã aliquid alteri attribuit. ꝛ subitelligitur sincathegoreumata: ita vt sit sensus dictiones reduplicatiue sunt sincathegoreumata q̃ important rõnem ꝛcͣ. totum residuũ ponitur ad differentiaꝫ aliorum sincathegoreumatũ quorũ nulli cõpetit ratio aliquid alteri attribuendi. vnde dictiones reduplicatiue sunt aduerbium vel ppositiones cũ suo casuali: vt sunt iste inquantum. sm quod ea ratione. ꝛ istis dictionibus dicitur propositio reduplicatiua ꝛcͣ.

Secundo sciendum est: quod vt dicit auctor i textu dictio reduplicatiua psupponit aliqd pdicatum inesse alicui subo. ꝛ denotat illud supra qd cadit eẽ cãm illius inherẽtie. vnde reduplicatio sic diffinitur. Reduplicatio ẽ enũciatio reiterata supra extremum ppõnis denotans cãm iherẽtie predicati cum subo. vnde i ppositione reduplicatiua quattuor sunt consideranda. s. subm pncipale ꝛ pdicatũ principale: reduplicatum: ꝛ dictio reduplicatiua: vt in ista ppositione. omne aial ẽ suba inquãtũ animal li primũ aial ẽ subm pncipale. li suba ẽ pdicatum principale materiale. li inquãtum est dictio reduplicatiua: ꝛ li animal secũdum supra quod cadit ista reduplicatiua est reduplicatum.

Tertio sciendũ est: quod vt dicit Alber. reduplicatio ꝛ distributio ex opposito se habẽt: qr distributio icipit a subo diuidẽdo partes eius ꝛ terminãdo eas i receptione predicati sed reduplicatio ẽ proprietas incohans a pdicato: ꝛ terminata in subo. dictio nãqꝫ reduplicatiua vt dicit textus semp fertur ad pdicatuꝫ: sed nunq̃ꝫ reduplicat ipsum. vnde reduplicatiua affirmatiua exponitur p vnã copulatiuã habenteꝫ quattuor ppositiones cathegoricas affirmatiuas partes sui. ꝛ reduplicatiua i qua ponitur negatio post dictionem reduplicatiuam similiter exponitur copulatiue per quatuor exponentes sicut ad lõgum deducitur in textu.

Quarto sciẽdũ ẽ quod copulatiua ꝛ disiũctiua de ptibus ɔ̃dicentibꝰ ɔ̃dicunt: ideo sicut reduplicatiua affirmatiua exponit copulatiue p quattuor affirmatiuas ppositiones: sic reduplicatiua ei ɔ̃dictoria exponit disiũctiue p quatuor ppões negatiuas ɔ̃dicẽtes exponẽtibus reduplicatiuam affirmatiuã: vt nõ ois hõ ẽ aial inquantũ sensitiuũ q̃ ɔ̃dicit isti: omnis hõ ẽ aial inquantũ sensitiuũ exponit sic nõ ois hõ est animal: vel nõ oẽ sensitiuũ est aial: vel hõ nõ est sensitiuus: vel qr aliquid nõ ẽ sensitiuum illud nõ ẽ aial: vel sic ꝛ idẽ redit: aliquis homo nõ est animal: vel aliquod sensitiuũ nõ est aial: vel hõ nõ ẽ sensitiuus: vel qr aliquid nõ est sensitiuũ illud nõ est aial. ꝛ cõformiter posset dici de cõtradictoria reduplicatiue in qua negatio ponitur post dictionem reduplicatiuaꝫ. videlicet quod exponitur disiunctiue per propositiones contradicẽtes propositionibus exponentibus suam cõtradictoriã. Exẽpla facilia sunt intueri.

Contra predicta arguitur. Primo sic nulla propo est reduplicatiua. g̃ hꝰ male diffinit. Antecedens patet: qr reduplicatio semper reduplicat subiectum. ꝛ sic debet dici de reduplicato extremo ꝛ nõ ppõ reduplicatiua. Secũdo sic. i ista ppõne: cognosco sor. inquantum hõ: ponitur dictio reduplicatiua: ꝛ tamen non est reduplicatiua ppõ. ergo non ois illa ppositio in qua ponit dictio reduplicatiua ẽ reduplicatiua hõ est aial inquãtũ hõ: ꝛ tamen homo supra quem cadit reduplicatio non est cã predicati: qr hõ nõ ẽ cã aialis: sed ecõtra. ergo reduplicatio non denotat cãm iherentie pdicati cum subiecto. Quarto sic. dicendo. sor. scribit inquãtum potest ibi hec reduplicatio inquantuꝫ non est nota inherentie predicati cum subiecto. ergo male dr in scdo notabili quod reduplicatio denotat cãm inherentie predicati cum subiecto. Quinto sic. reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue per quattuor propositiones affirmatiuas. ergo eius ɔ̃dictoria similiter debet exponi copulatiue p quattuor propositiones negatiuas: qr oppositorum eadem est disciplina. ergo male dicitur in quarto notabili quod exponitur disiunctiue.

Ad argumenta Ad primum istorum dicitur: quod licet omnis reduplicatiua videatur esse de reduplicato extremo. scilicet de reduplicato subiecto: nihilominus tamen: quia talis reduplicatio fertur supra predicatum tota propositio dicitur

reduplicatiua rōne sue ꝑtis.s.rōne sui subiecti reduplicati supra ꝑdicatum. ¶ Ad scōm dr̄.ꝙ li inq̄ztuz nō tenet sibi reduplicatiue.sed specificatiue:ita ꝙ est sensus: cognosco fortē inquātum homo.i.ex rōne quia est hō. ¶ Ad tertiū dr̄:ꝙ in scōo notabili nō dr̄ ꝙ illud supra qd̄ cadit reduplicatio sit causa ꝑdicati:sed duntaxat ꝙ ē cā īherētie predicati cum subiecto.mō lz hō nō ē cā aialis quantum ad esse:z ecōtra.est tamē cā īherētie aialis ad ipsum. ¶ Ad quartum dr̄.ꝙ duplex ē reduplicatio.quedā ē reduplicatio rei ſm inherētiā alteri⁹ ad ipsam.⁊ talis ē nota cāe inherētie vt hō est aial inq̄ztum homo alia ē reduplicatio modi inherendi:vt sor.sci ibit inq̄ztum pōt.⁊ de ꝑma ꝑncipaliter intelligitur dictō. ¶ Ad quītum dr̄:ꝙ qr copulatiua ⁊ disiunctiua de partibus ꝯdicētibus ꝯdicūt:ideo sicut reduplicatiua affirmatiua exponitur ꝑ copulatiuaz affirmatiuam:ita reduplicatiua ꝯdictoria eius exponit̄ ꝑ disiūctiuam de partibus ꝯdicentibus:⁊ qr ēt ꝯdictio in copulatiuis sicut ⁊ ī oībus aliis hypoteticis pōt dari ferēdo negationem ad copulam ꝑncipalem totius hypotetice:vel preponendo negationē toti ꝓpōni.ideo reduplicatiua ꝯdictoria reduplicatiue affirmatiue bñ posset exponi ꝑ copulatiuam contradicentem copulatiue exponēti reduplicatiuā affirmatiuam:sed qa magis est visitatus ꝑmus modus dādi ꝯdictionē in copulatiuis.Jō dicit melius auctor ꝙ exponitur ꝑ disiunctiuam q̄z per copulatiuam.

Equitur de incipit ⁊ desinit. Pro quoꝝ expositione notādum est ꝙ rerū quedam sunt quaruz acquiritur totū esse simul in instanti:vt homo vel binarius siue hoc sit mediāte aliqua mutatione successiua precedēte:vt in ꝓductione naturali:siue hoc sit sine aliqua alteratione precedente:vt i creatione angeli.quedā autez sunt quoꝝ eē acquirit̄ successiue:⁊ pars post ptē vt sunt res nature ꝑmanentes:quaruz denominatio depēdet a dn̄io cōtrarii supra cōtrarium:sicut albū:nigrū:frigiduz:⁊ calidū:⁊ ēt res nature successiue.Etiā aliquarū rerū esse deperdit̄ totuz simul ⁊ in istāti:aliquarū autꝫ depdit̄ successiue. Et scōm has dr̄ias quattuor dātur regule. Prima regula est:ꝓpōnes de incipit in reb⁹ quarum eē simul acquiritur exponuntur ꝑ vnā copulatiuā cui⁹ prima pars est affir.de presenti:scōa nega.ꝺ preterito:vt nūc hō incipit.i.hō nūc est ⁊ imediate ante hoc non fuit.Scōa regula ꝓpōnes de incipit in rebus quarū eē acquiritur successiue exponuntur ꝑ vnā copulatiuā:cui⁹ prima pars copulatiue ē nega.de pñti:scōa ē affir.de futuro:vt hec sor.incipit eē alb⁹.sor.nō est albus.⁊ imediate post hoc erit albus.Tertia regula ꝓpositiones de desinit rerum quarum esse simul deperditur.exponūtur per vnā copulatiuam:cuius prima pars ē affir.de presenti.⁊ scōa est nega.de futuro.vt sor.desinit esse hō.i.sor.nunc est homo ⁊ imediate post hoc non erit homo.Quarta regula est:propositiones de desinit quarum in rebus successiuis eē deperditur successiue exponuntur copulatiue per nega.de presenti.⁊ alteram affirmati.de preterito:vt hec.fortes desinit esse albus.i.fortes nūc nō est albus:⁊ imediate ante hoc fuit albus.ex istis patet quomodo contradictorie istarum sunt exponende:⁊ quō in ipsis valet consequentia.

¶ Postq̄z auctor determinabit de dictiōib⁹ reduplicatiuis.hic ꝯñr determinat de istis duob⁹ verbis icipit ⁊ desinit.Et rō ordinis est qr exponibilitas ꝓpōnis reduplicatiue fundat̄ supra ꝑncipiū māle ipsi⁹ ꝓpositiōis reduplicatiue.s.supra subiectum.ē.n. reduplicatio forma subiecti reduplicata supra ꝑdicatum sed exponibilitas ꝓpōnuz de incipit ⁊ desinit magis se tenet exparte predicati formalis.s.ex parte verbi.Et ita patet ordo.

Primo sciēdum ē:ꝙ vt dicit auctor i textu:q̄dam sunt res quarum eē totum acquirit̄ simul ⁊ iste sunt permanentes.alie sunt quarum esse acquiritur successiue ⁊ pars post partez:vt sunt res nature ꝑmanētes quarum denominatio depēdet ad modū per cōtrariuz sicut album ⁊ calidum ⁊ etiā res nature successiue vt mot⁹ vnde res ꝑmanētes ⁊ successiue differunt quattuor modis primo qr esse reꝝ ꝑmanētium ē totum simul.esse autē reꝝ successiuaꝝ capiendo entia successiua duob⁹ predictis modis nō est simul sed ī successione.differunt scōo qr partes rerum ꝑmanentium sunt oēs simul partes vero reꝝ successiuaꝝ nō sunt sil̄:sed vna post aliaz:differūt tertio sicut causa ⁊ effect⁹ ꝑmanentia enim sūt cā successiuoꝝ priora ꝫ natura:successiua vero posteriora.differūt quarto:qr res ꝑmanentes sunt in se terminate:sed res successiue nō hñt ī se terminos:vt mot⁹ ſm ꝓpriū esse successiuum nō hꝫ terminum:sed terminat̄ ad res ꝑmanētes:vt alteratio ad q̄litatem ⁊ augmentatio ad quantitatem ⁊c̄.

Secundo sciendū est ꝙ rei nature ꝑmanētis q̄ī esse fieri ⁊ ꝯseruari nō dependet a re successiua ⁊ rei permanētis qu ātūcunqꝫ dependet ab alia datur primū instans esse quo ad inceptionē:sic ꝙ veꝝ ē dicere:iam est ista res ⁊ imediate ante hoc nō fuit. Et rei nature successiue datur vltimum instans nō esse quo ad iceptionez:vt ista res non est ⁊ imediate post erit.

Tertio sciendum ē ꝙ ista duo v̄ba icipit ⁊ desinit dicunt iceptionē:⁊ desinitionē.sed desinitio ⁊ iceptio nō sunt nisi in terminis initialib⁹ ⁊ finalib⁹ rerum:⁊ tñ vltra terminum finalē nihil ē de re:neqꝫ ante terminuz initialē aliqd est de re:eo ꝙ tota res infra totos suos terminos claudit̄.iō hoc verbum desinit qd̄ dicit terminū finalē rei ꝑ prius dat intelligere pñs:⁊ ꝯñr priuationē futuri:⁊ hoc in ꝑmanentib⁹ ſꝫ in successiuis ꝑteritum terminatum ad pñs ⁊ ꝯsiter priuationē pñtis:⁊ incipit qd̄ dicit terminum initialē rei dat itelligere pñs ⁊ priuationez preteriti:⁊ hoc i reb⁹ ꝑmanentib⁹.⁊ in successiuis per ꝑus ponit futuꝝ terminatum ad pñs:⁊ ꝑ posteri⁹ ꝑuationez ꝑsentis:qr res successiue nō sunt in principio sui sed post ipsuz principium sicut sunt res ꝑmanentes.

Quarto sciendum est ꝙ ista duo verba icipit ⁊ desinit q̄ñqꝫ adiungunt̄ ꝑmanentib⁹ ⁊ successiuis q̄ differunt spē hñt rōnes differētes spē eo ꝙ dicunt motuz q capit spēm a suis terminis ⁊ potissime a termino ad quē.⁊ qr alia est rō hoꝝ verboꝝ icipit ⁊ desinit cū ꝑmanētib⁹:⁊ alia cum successiuis sicut super⁹ patuit.Jō aliter exponunt̄ ꝓpōnes de incipit ⁊ desinit in reb⁹ ꝑmanētib⁹ q̄z successiuis:qr in permanētib⁹ affirmatiue de incipit exponunt̄ ꝑ vnā copulatiuaz:cui⁹ ꝑma pars est affirmatiua de pñti.⁊ alia ē negatiua de ꝑterito:vt ista.hō icipit eē.sic exponit̄:hō nunc ē ⁊ imediate ante hoc nō fuit:sed i rebus successiuis exponit̄ ꝑ vnā copulatiuā:cuius prima pars ē negatiua de pñti:⁊ scōa affirmatiua de futuro:vt homo incipit eē alb⁹.sic exponit̄.hō nō est nunc albus ⁊ imediate post erit alb⁹.⁊ simili modo dicendum est de ꝓpositionibus de desinit sicut appa et satis in textu negatiue vero de incipit ⁊ desinit exponuntur ꝑ copulatiuā expositaz de partibus oppositis partibus copulatiue per quam exponitur affirmatiua de ipsis.

Contra predicta argui̊t ꝑmo sic.mot⁹ celi ē cā istoꝝ iferiorum que vt in pluribus sunt ꝑmanentia.nō ergo ꝑmanētia sunt cā

successiuorum. tenet ꝯsequentia q: idem nõ ẽ causa ⁊ effectus respectu eiusdem. ❡ Scdo sic: cuiuslibet rei est terminus intrinsecus ergo male dicit ꝙ res successiue nõ habẽt in se terminos ad quos terminant. ❡ Tertio sic: incipit ⁊ desinit sunt eiusdez rõnis in permanentibꝰ ⁊ successiuis: ergo semꝑ eodem modo debent exponi ꝓpositiones de incipit ⁊ desinit in pmanentibus ⁊ successiuis. antecedẽs patet q: incipit semper denotat iceptionez: q: est ratio eiꝰ: ⁊ desinit desinitionem. ❡ Quarto sic: pmanentia non differunt a successiuis de incipit ⁊ desinit in ipsis. antecedẽs patet: quia album ⁊ nigruz sunt entia pmanentia in esse: et sunt successiua: q: esse eorum acquirit successiue. ❡ Quinto sic: posito casu ꝙ sortes sit in principio sui fieri ista ẽ vera. sortes incipit esse: ⁊ tamen ista est falsa. sortes ẽ nunc et imediate ante non fuit: q: vna pars istius copulatiue ẽ falsa. s. ista imediate ante non fuit posito ꝙ alia pars copulatiue sit vera. s. sortes nunc est. q: ꝓpositio de presenti ponit affirmationez de preterito ⁊ futuro veraz: ex eo ꝙ presens est finis preteriti ⁊ initium futuri.

Ad argumenta. Ad primũ istorum dicitur ꝙ lz aliqua successiua sit cã permanentiuz: sicut motus celestis est cã permanentiũ hic inferius existentiũ: tamẽ simpliciter loquẽdo: ⁊ a toto genere pmanentia sunt cã successiuoꝝ. ❡ Ad scdm dr ꝙ lz cuiuslibet rei sit terminꝰ intrinsecus sm essentiaz: tñ in pluribus nõ est terminus intrinsecus sm esse: sicut motus rei suum esse successiuz nõ hz terminuz q habeat esse successiuum: sed bñ habet terminum q hz esse pmanens: ⁊ sicut iste motus q est alteratio determinat ad qualitatem: ⁊ hic capit successiuuz ꝓut distinguit ꝯtra qñcunqz pmanens. vz. specialiter ⁊ non generaliter. ❡ Ad tertiũ dr: ꝙ lz incipit ⁊ desinit sint eiusdez rõnis generalis in pmanentibus ⁊ successiuis. q: semꝑ iportãt iceptionez aut desinitionem: nõ tñ sunt eiusdez rõnis spãlis sicut tactũ est i ꝑncipio ꝑmi notabilis. Quare aliter exponunt propositiões de incipit ⁊ desinit in pmanentibus ⁊ successiuis. ❡ Ad quartuz dicitur quod capiendo successiuum pro eo ꝙ quãdo fit est: ⁊ qñ factuz est non fit nihil idez est successiuuz et permanens: sed si capiat successiuuz pro eo cuiꝰ esse acquiritur successiue: sic aliqd posset esse successiuũ ⁊ pmanens vt tactuz est in principio primi notabilis: non tamẽ de tali pmanentia de qua est hic ad ꝓpositũ: q: ibi capit res pmanens solum pro illa cuius esse in instanti acquiritur. ❡ Ad quītuz dr: ꝙ lz idẽ instãs materialiter sit instans ꝑsentis ⁊ preteriti: nõ tamen est idez formaliter instans: ⁊ iõ ꝙ vna ꝑpõ affirmatiua de presenti semper ponat affirmatiuam veram de preterito.

Sequitur de infinito. Cuius quedam solent assignari distinctiones. Prima est ꝙ infinituz qnqz modis sumit. Uno mõ negatiue: ⁊ est illud qđ non est finitum nec aptuz natum finiri: vt punctus vel deus. Alio modo priuatiue: ⁊ est illud quod non est finituz sed aptũ natum est finiri: vt motus nondum perfectus est infinitus: ⁊ illud est triplex. s. infinitum per appositionem. vt numerus infinitum per diuisionem: vt cõtinuum. ⁊ infinitum per appositionez ⁊ diuisionez simul sicut est tẽpus. Secũda diuisio est de infinito quo distinguuntur omnes modi precedẽtes ꝙ aliud dicitur infinituz in actu: qđ est quantum nõ determinatum. aliud est infinitum in potentia. aliud dicitur infinitum quo ad nos tñ ⁊ nõ scdm rem. Tertia distinctio est ꝙ infinitum capit vno mõ significatiue: vt est terminus cõmunis ⁊ sic significat qualitatem rei subiecte vel predicate: vt cum dicitur motus est infi. Alio modo sumit sincathegorematice non prout dicit qualitatez rei subiecte vel predicate: sed qualiter se habet subiectum in ordine ad predicatum: ⁊ sic non est terminus cõmunis: sed est dispositio subiecti ⁊ signum distri. ⁊ de his dantur tres regule. Prima regula est: infinitum sincathegoreu. captum posituz in subiecto facit terminum sequẽtem pro re stare cõfuse tñ: vt hic: infiniti homines erũt homines supponit confuse: non tamen mobiliter. Secunda regula: propositio de infi. sincathe. capto exponitur per vnam copulatiuam. cuius prima pars affirmat predicatum de subiecto sumpto sub aliqua qualitate continua vel discreta. ⁊ alia negat predicatum inesse tali subiecto sm determinatã quãtitatem vt ista: infiniti homines currunt exponit: aliqui homines currunt ⁊ nõ tot quin plures duobus vel tribus: vel sic: aliqui homines currunt: et quotlibet plures. Tertia regula. propositio de infi. capta significatiue exponitur per vnam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitatem de subiecto. ⁊ scda pars negat terminum illius quãtitatis vt hic: linea est infi. i. linea est quanta ⁊ nõ habet terminum sue quantitatis: ⁊ hoc si infinitũ sit in predicato: sed si sit i subiecto prima affirmat predicatum de subiecto quanto: ⁊ scda negat terminum illius quantitatis: vt hic: aliquod cor. infi. est album. i. aliquod corpus album est quantuz ⁊ idem corpus non habet terminum sue quãtitatis. Et oz negare terminum illius quãtitatis sm quod dr infi. ita ꝙ si sit infinitũ negandus ẽ terminus quantitatis actualis: sed si in potẽtia ita ꝙ sit infinitum scdm quãntatem potẽtialem tm ⁊ non scdm actualem negandus ẽ terminus quãtitatis potentialis ⁊ non actualis siue sit infinitum scdm appositionem vel scdm diuisionem.

❡ Postq̃z auctor superius determinauit de incipit ⁊ desinit. Hic cõsequenter determinat de ifinito. Rõ ordinis est q: desinit ostẽdit positiue finẽ rei eo ꝙ significat desinitionez eiꝰ: infinituz vero designat finez rei priuatiue: q: significat carentiaz finis: sicut satis apparet ꝑ viz nois infinitus. n. dr ab i qđ est non: ⁊ infinituz quasi nõ finitũ. i. sine fine. ⁊ q: habitus precedit priuationez: iõ pz ordo.

Primo sciendum est ꝙ vt dicit Aristo. 3. physicoꝝ infinitum dicitur quinqz modis. Primo modo negatiue. scilicet quod non est aptum natum transiri. ⁊ hoc modo dicitur vox inuisibilis: sicut infinitum intrãsibile. Secundo modo dicitur infinitum quod quãtum ẽ de se potest trãsiri: non tamen a nobis ꝓpter impedimẽtũ. vt profunditas maris dr infinita. Tertio modo dicit infinitum qđ potest trãsiri ẽt a nobis: sed hoc est vix ⁊ cũ magna difficultate: ⁊ sic itur vsqz ad indiã dicitur infinitum. Quarto modo dicitur infinitum qđ hz transitum inconsumabilem ꝓpter eius extensionem infinitam: vt si esset aliqua magnitudo non hñs terminos illa esset infinita. Quinto modo dicitur infinitum sm diuisionem vt in magnitudinibus: aut sm appositionem vt in numeris. aut in vtroqz modo vt in tempore.

Secundo sciẽdum est ꝙ Pe. his. in textu reducit istos qnqz modos ad suas diuisiones: q̃rũ pria ẽ ꝙ infinitũ qñqz sumit negatiue: ⁊ est illud

qd nō ē finitū nec aptū natū finiri: vt pūctus vl' deus. Alio modo sumit̄ p̄uatiue: ⁊ est illud qd nō est finitū, ē tñ aptū natum finiri vt mot⁹ nōdū p̄fectus: ⁊ est istud triplex. s. ifinitū p appositionē tm̄ vt in numeris: q2 dato quocunq3 numero adhuc potest dari maior: infinitū p diuisionē tm̄ vt in continuis, quia dato quocūq3 cōtinuo p puta bicubito illud est diuisibile in infinitū diuidēdo in p̄tes eiusdē p̄portionis. Et infinitū p appositionē ⁊ diuisionez simul sicut est tps. ē eni tps infinitū quo ad diuisionē: q2 ē cōtinuū: ⁊ est infinitū p appositionē q2 est numerus motus. Scd̄a diuisio ē de infinito qua oēs distinguūtur modi p̄cedentes: q2 aliquid dicit̄ infinitū in actu qd est q̄titas3 non terminatus vt est magnitudo carens terminis. aliud est infinitum in potentia vt sunt continua. aliud est infinitum quo ad nos vt profunditas maris.

Tertio sciendū est cū textu: q2 īfinitū s̄m q2 subseruit p̄posito adhuc pōt capi duobus modis. Uno mō significatiue cathegorematice: ⁊ sic ē terminus cōis significās quātitatez rei subiecte vel p̄dicate: vt cum dicit̄. mundus ē infinit⁹. ifinitū est albū: ⁊ tūc est nomen substantiuū. Alio mō capit̄ sincathegorematice: nō put dicat quantitatez rei: sed prout dicit qualiter se habet subiectum in ordine ad predicatū: ⁊ sic est nomē adiectiuū: nec est terminus cōmunis significans rem subiicibilem aut p̄dicabilem sed est dispositio subiecti ⁊ signū ⁊ ipsū positum in subiecto facit terminum sequētez stare cōfuse tm̄: nō tm̄ mobiliter: q2 l3 supponat p quolibet suo supposito: non tamen sub eo potest fieri descensus.

Quarto sciendū est: q2 p̄pō de īfinito sincathegorematice capto exponit̄ p vnā copulatiuam cui⁹ p̄ma pars affirmat p̄dicatū de subo sumpto sub aliqua q̄titate ɔtinua vel discreta. ⁊ scd̄a negat p̄dicatum esse tali subo h3 determinatā q̄titatē: vt ista. ifiniti hoies currūt sic exponit̄ aliquot hoies currūt: ⁊ non tot qn plures duobus vel trib⁹: vel sic. aliquot hoies currūt ⁊ quotlibet plures. sed ille de infinito sincathegorematice seu significatiue capto exponunt̄ p vnā copulatiuā: cui⁹ p̄ma pars affirmat quātitatē de subo: ⁊ scd̄a negat terminū illius quātitatis: vt hec p̄pō: linea ē infinita: sic exponit̄. linea est quāta ⁊ nō h3 terminū sue quātitatis: ⁊ hoc ē intelligēdu3 si li infinitū sit i p̄dicato: q2 si sit i subo exponunt̄ p vnā copulatiuā: cui⁹ prima pars affirmat p̄dicatū de subo quāto: ⁊ scd̄a negat terminū illi⁹ q̄titatis: vt hec aliqd corp⁹ ifinitū ē album: sic exponit̄. aliqd corp⁹ ē album ⁊ illud corp⁹ nō h3 terminū sue quātitatis. Et o3 negare terminū illi⁹ quātitatis s̄m quē d̄r infinitū. Ita q2 si sit infinitum in actu negandus est termin⁹ quātitatis ītellectualis. Et si sit infinitū i potētia negādus ē terminus q̄titatis potentialis: ex qbus possumus colligere siue infinitū capiatur cathegorematice seu significatiue siue cathegorematice semp reddit p̄positiōes exponibiles: l3 hoc potius faciat qn̄ tenetur sincathegorematice.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic qd h3 positionez i ɔtinuo ē finitu3 igit̄ punct⁹ est finitus: ⁊ sic male exēplificat̄ de puncto du3 d̄r q2 pūctus ē infinitus negatiue. q2 nō est finit⁹ nec apt⁹ natus finiri. añs p3: q2 qd h3 positionez in cōtinuo est terminatu3. ¶ Secūdo sic. sola signa vl'ia ⁊ negatiōes cōfundunt. sed infinitu3 nō est signu3 vl'e nec est negatio. ergo nō facit terminū sequētez se stare cōfuse. ¶ Tertio sic: p̄positio exponibilis est itelligibilis ⁊ app̄hensibilis ab intellectu exponēte: sed p̄pō de infinito nō est app̄hensibilis ab ītellectu: q2 itellectus ⁊ nā abhorrēt infinitu3. ergo p̄positio de ifinito nō est exponibilis. ¶ Quarto sic: ista ē de infinito: quātitas est res nālis. ⁊ tñ nō est exponibilis. ergo nō ōis p̄pō de infinito ē exponibilis. Añs p3: q2 ifinitu3 ē passio quātitatis. mō posito subo ponit̄ p̄pc̄tas eius: eo q2 se ɔsequuntur ɔuertibiliter: ⁊ sic posita quātitate ponitur infinitu3: qd est passio ei⁹. ¶ Quinto arguit̄ sic: hec non est exponibilis linea est infinita: ergo male exponitur in textu añs p3: quia in ea non est aliquod sincathegorema qd requiritur ad propositionē exponibilem. na3 hoc predicatum infinita tenetur cathegorematice.

Ad argumenta. Ad p̄mum istoz d̄r q2 oē illud qd h3 positionē i cōtinuo tanq̄3 pars quātitatiua eius est finitū actu ⁊ infinitum in potentia. q2 nullum ē cōtinuū qn habeat extrema ipsum determinantia. S3 non o3 de oī illo qd h3 positionem in continuo tanq̄3 p̄s eēntialis ei⁹: cuiusmodi ē pūct⁹. ¶ Ad secundū d̄r. q2 infinitum icludit negationem: ratione cuius potest ɔfundere. ⁊ ideo ab auctore in textu vocat̄ signum distributiuum. ¶ Ad tertium d̄r: q2 l3 nā ⁊ itellectus abhorrent infinitum i actu: non tamen infinitum i potentia: ⁊ sic l3 intellectus non apprehendat infinitum i actu tanq̄3 ens positiuum: tñ apprehēdit infinitu3 tanq̄3 ens p̄uatiuum p apprehēsionē finiti. ⁊ sufficit ad hoc q2 exponat p̄pōnem de infinito tanq̄3 ab eo cognitā. ¶ Ad quartum dicitur. q2 l3 posito subo ponat̄ passio subi: tñ nō dat intelligere suam passionem. Et ideo q̄titas nō dat itelligere ifinitum: q2 p̄us non dat intelligere posterius: quare illa p̄pō non est de infinito. ¶ Ad quintum dicitur q2 l3 infinita teneatur cathegorematice tñ equipollet vni sincathegorematice. ⁊ iō reddit p̄positionem exponibilem.

Sequitur de comparatiuis ⁊ superlatiuis de quibus tales dantur regule. Prima est propositio habens cōparatiuum proprie captum ⁊ non abusiue exponitur affir. p tres exponentes. Quarum prima affirmat positiuu3 de re excedente respectu rei excesse: vt hic sor. ē albior asino idest sor. est albus ⁊ asinus est albus: et sor. est magis albus quā asinus: vel negādo equalitatem forme rei excesse respectu excedētis. vt sortes est albus ⁊ asinus est albus: ⁊ asin⁹ nō est eque albus sicut sortes de superlatiuo aūt alia datur regula que talis est. Superlatiuus distribuit cōmunem terminū sequētem qui significat rem excessam vt leo est fortissimus animalium: ibi aial distribuit̄: Tertia regula. Superlatiuus proprie tētus denotat rem excessam cōuenire rei excedenti patet quia hec est impropria: leo est fortissimus liuum. Quarta regula: propositio de superlatiuo p̄prie capto exponitur copulatiue per tres exponentes: quarum prima affirmat positiuu3 de re excedēte secunda affirmat idē de re excessa tertia negat vniuersaliter excessum de re excessa per respectum ad rem excedentem vt hic: rosa est pulcherrima florum. i. rosa ē pulchra: ⁊ omnis flos ē pulcher: ⁊ nullus flos ē pulchrior rosa tertia exponēs debet eē aliqua affirmans de re excedente excessum per respectum ad rē excessam acceptam vniuersaliter: vt dicēdo rosa ē pulchrior omnium florum. Et omnes prepositiones de maximo ⁊ minimo ⁊ alus suplatiuis his duobus modis possūt exponi: dūmodo ibi ponatur genitiuus importās rem excessam: sed si non ponatur ibi genitiuus d̄bet omitti tertia exponēs: vt hic sor. ē fortiss. hominum idest sor. est fortis ⁊ nullus homo est fortior ipso. Et contradictoria istarum semper hñt exponi p disiūctiuas de p̄tibus contradicentibus.

¶ Postq̄3 auctor singlis d̄terminauit de ifinito. hic ɔsr

determinat de cōparatiuis ꝛ suplatiuis. Et rō ordinis est q̄ ifinitū iportat quēdā excessum finis p comparatōez ad finitum: sed excessus iportatur p compatiuum ꝛ superlatiuum, ergo patet ordo.

Primo sciēdū est: q̄ ꝯparatiuus ꝛ suplatiu⁹ pñt teneri dupl̄r. Uno mō ꝓprie. alio mō abusiue. Unde ꝯparatiu⁹ ꝛ suplatiu⁹ tenent̄ ꝓprie qñ id qđ ꝯparatur ꝛ illud cui cōparat̄ pticipāt ꝓprietatē in qua ꝯparantur: vt plato ē fortior ioāne. vel plato ē fortissim⁹ hoīm. ibi plato ꝛ iohānes pticipāt fortitudinez. s₃ tenent̄ īproprie qñ illud cui ꝯparat̄ nō pticipat ꝓpetatē s₃ quā fit cōpatio ꝛ hoc fit tribus modis. Primo mō qñ ponit̄ cōpatiuus aut suplatiuus loco positiui: vt dicēdo. iste ē senior: nō adtēdo respectu cui⁹ sit senior. li senior ponit̄ ibi p senex: ita q̄ ē sensus. iste ē senior. i. senex. Scdo mō qñ ponit̄ id qđ cōparat̄ cū forma iportante excessuz sine eo cui ꝯparat̄: vt dicēdo. nicholaus ē sanctissimus. aut saltē si ponat̄ id cui cōparatur: ꝛ illud nō pticipat formā cōparatiōis: vt de⁹ ē melior diabolo. ibi li melior tenet̄ abusiue. Tertio mō qñ cōparatiu⁹ ꝛ suplatiuus icludūt cū h̄ aduerbio minus positiuum oppositū suo ꝓprio positiuo: vt ibi fornicatio ē menor adulterio. sensus enim est. fornicatio ē min⁹ malum q̄z adulterium.

Secundo sciendū ē: q̄ in excessu cōparatiōis importato per comparatiuum ꝛ superlatiuum quatuor reqruntur. pmū ē excedēs seu id qđ ꝯparatur. Scđm ē excessuz seu id cui cōparatur. Tertiū ē id in q̄ ꝯparant̄ siue l q̄ fit ꝯparatio. Et q̄rtū ē excessus in eo in q̄ fit ꝯparatio: verbi gr̄a. ut hic. sor. ē fortissim⁹ hoīz. sortes ē excedēs seu id qđ cōparat̄. li hoīz ē excessum seu id cui cōparat̄ sortes. Et iste suplatiu⁹ fortissim⁹ q dicit fortitudinē: ꝛ excessus illi⁹ fortitudis ē id in q̄ fit ꝯparatio: q̄ꝛ sor. h₃ fortitudinē: ꝛ ēt h₃ eā in excessu respectu aliorū hoīum.

Tertio sciēdū ē: q̄ ꝓpō de ꝯparatiuo ꝓprie capto ꝛ non abusiue exponit̄ copulatiue p tres exponētes. Quarum pma affirmat positiuū de re excedēte. Scđa affirmat eūdē de re excessa. Et tertia affirmat excessum. i. formā fm quā fit cōparatio cū excessu iportatam seu designatam de re excedēte respectu rei excesse: vt ista. sortes ē albior asino: sic exponit̄. sor. ē albus. asinus ē albus: ꝛ sor. est magis albus q̄z asinus. Et h̄ ē itelligēdū si ille ꝯparatiuus albior teneatur affirmatiue. q̄ꝛ si teneat̄ negatiue d₃ exponi negando q̄litatem forme in excesso respectu excedentis: vt sor. est albus: asinus est albus: sed nō ē eque alb⁹ sicut sor. Potest etiam exponi ꝓpō de cōparatiuo affirmatiue sūpto grāmaticaliter sic sortes ē albior platone. i. sortes est magis alb⁹ q̄z plato. Unde valde obseruādum est in exponendo: q̄ terminus nō distributus in exposita non distribuatur in exponentibus.

Quarto sciendū ē q̄ termin⁹ significās rez excessam sequēs suplatiuū supponit distributiue: vt leo ē fortissim⁹ aīaliū. li aīaliū. distribuit̄. vñ ꝓpositio de suplatiuo pōt exponi affirmatiue ꝛ negatiue s₃ q̄ suplatiuus pōt teneri negatiue ꝛ affirmatiue: ꝛ qñ tenetur negatiue exponit̄ copulatiue per tres exponētes: quarum pma affirmat positiuū de re excedēte. ꝛ scđa eūdē de re excessa. ꝛ tertia negat vl̄r excessuz de re excessa p respectū ad rez excedētez: vt ista rosa ē pulcherrimus florū sic exponit̄ negatiue. Rosa est pulchra: oīs flos ē pulcher: ꝛ nullus flos est pulchrior rosa. ꝛ dicitur iste suplatiuus pulcherrimus hic teneri negatiue: nō q̄ supra ipsuz feratur negatio sicut si diceretur. non est pulcherrimus. S₃ dicit̄ teneri negatiue: eo q̄ excessus seu forma cōparatiōis negat̄ de re excessa respectu rei excedentis. Sed ꝓpō de suplatiuo affirmatiue tēto d₃ exponi copulatiue p tres exponētes: quarū pma affirmat positiuū de re excedente. ꝛ scđa eundē de re excessa. ꝛ tertia affirmat excessuz de re excedente p respectū ad rez excessam vl̄r acceptā. vt ista. rosa est pulcherrimus florū: sic expōitur affirmatiue. rosa est pulchra: ꝛ oīs flos ē pulcher: ꝛ rosa est pulchrior omni flore. Et d̄r superlatiuus hic teneri affirmatiue: q̄ꝛ forma fm quā fit cōparatio affirmat̄ de re excedēte p respectū ad rem excessaz. Et ista que dicta sunt debēt intelligi de ꝓpōibus de suplatiuo in qbus ponit̄ gtūs pluralis: q̄ꝛ si non ponat̄ gtūs pluralis tūc solū d₃ exponi p duas exponētes: ꝛ d₃ obmitti scđa exponēs: vt ista. sortes est fortissim⁹ homo: sic exponit̄. sortes est fortis homo: ꝛ nullus est fortior ipso. Et contradictorie tā ꝓpōnum de cōparatiuo q̄z de suplatiuo debēt exponi p disiunctiuas de partib⁹ cōtradicentibus.

Contra predicta arguit̄ primo sic cōparatiuus ꝛ superlatiuus non sunt dictiones cathegoreumatice: ergo non reddant propositionem exponibilem. tz consequentia p diffinitionē propositionis exponibilis in principio huius tractatus positā. ¶ Scđo sic. ista est de cōparatiuo. fornicatio est melior adulterio: ꝛ tñ non exponit̄ copulatiue per tres exponētes quarū prima affirmat positiuū de re excedente: ꝛ secunda eundē de re excessa: ꝛ tertia affirmat excessum de re excedente respectu rei excesse: q̄ꝛ tunc si exponeret̄ fornicatio est bona: adulterium est bonū ꝛ fornicatio est magis bona adulterio: qđ non pōt fieri: q̄ꝛ exponēs est bona ꝛ exponētes sunt false. ¶ Tertio sic. ista est de superlatiuo. leo est fortissimus leonum: ꝛ nō exponitur fm modum dictum in quarta regula. ergo ipsa nō est bene posita. ¶ Quarto sic ista est de superlatiuo affirmatiue sumpto: rosa est pulcherrimus florum. ergo male exponit̄ tanq̄z de suplatiuo negatiue sumpto. ¶ Quinto sic. ista est de suplatiuo. beatus nicolaus est sanctissimus: ꝛ non tñ pōt exponi aliquo modorum positorū in textu. ergo quarta regula est insufficiens. Minor ꝓbat̄ primo: q̄ꝛ nō pōt exponi p tres exponētes sicut in textu satis pōt ꝓpe ipi: nec pōt exponi affirmatiue p duas: q̄ꝛ nō sequit̄ nicolaus est sanctus ꝛ sanctior oībus aliorū: q̄ꝛ plures fuerūt eo sanctiores: nec etiam negatiue: q̄ꝛ nō sequitur nicolaus est sanctus ꝛ nullus est eo sanctior.

Ad argumenta Ad pmū istorū d̄r. q̄ cōparatiu⁹ ꝛ suplatiu⁹ equalēt sincathegoreumatibus rōne alicui⁹ ꝓprietatis ī eis inclusē. ¶ Ad scđm dicit̄. q̄ ille cōparatiu⁹ nō tenet̄ ibi ꝓprie: sed magis abusiue vt dem̄ ē in scđo notabili. modo de eo sic accepto non est hic ad ꝓpositū. vnde ista pōt sic exponi fornicatio est mala: adulteriū est malū. ꝛ fornicatio est minus mala q̄z adulterium. ¶ Ad tertiū d̄r. q̄ illa ē de suplatiuo abusiue capto de quo hic nō itēdit: q̄ꝛ cōparatiue ꝛ suplatiue de hoc mō nō cōcedunt̄ nec a grammatico nec a logico: q̄ꝛ nō sunt cōgrue. ¶ Ad q̄rtū d̄r. q̄ ipa pōt esse de superlatiuo affirmatiue sūpto ꝛ negatiue: q̄ꝛ si forma fm quam fit cōparatio affirmet̄ de re excedente respectu rei excesse tenet̄ affirmatiue sed si negetur de re excessa respectu rei excedētis tūc tenetur negatiue. ¶ Ad quintū dicit̄ q̄ ille superlatiuus nō tenet̄ ibi ꝓprie. sed magis abusiue iuxta fm modum dictum in pmo notabili: potest tamen ista ꝛ sibi similea sic exponi: nicolaus est sanctissimus. i. nicolaus est valde sanctus: sed quia nō requirit plures exponentes ad sui expositionem: ideo de illa Petrus hyspanus non facit mentionem.

¶ Sequit̄ de differt aliud ab de quibus tales dātur regule. Prima q̄ differt diuersum aliud ab conueniunt tm̄ enti: q̄ꝛ vt dicit̄. 10. meta. nec non ens enti: nec ens non enti idem vel diuersum est. Secunda regula est q̄ ablatiuus rectus ab istis dictionibus mediante a vel ab distribuit̄ si sit distribuibilis: l₃ nō primo ꝛ simpl̄r ꝛ nō hēat aliud impedimētum. Tertia regula est q̄ ꝓpō affir. de differt exponitur copulatiue per tres exponentes quarū prima affirmat hoc verbū ē d eo qđ differt

In secunda affirmatur idem de eo a quo differt. tertia negat vnum illorum de alio. vt hō differt ab asino. asinus est: ⁊ hō est: ⁊ hō non est asinus. Quarta regula: negatiua de differt debet exponi per vnā disiunctiuam de partibus cōtradicētib⁹. vt sortes non differt ab asino. i. sortes non est: vel asinus non est: vel sortes est asinus. Sequitur de hoc signo totus. Pro quo sciendum q̄ hoc signū potest capi tribus modis. vno modo vīr pro omni eo quod habet partes vñ cōponitur. Scđo modo capitur magis propriē pro illo quod ex omnib⁹ suis partibus est perfectum: sicut domus dī tota qñ est perfecta. ⁊ istis duobus modis capitur cathegoreumatice. Tertio modo capitur sincathegoreumatice prout icludit signum distributiuū: vt hic. totus sortes est albus: ⁊ sic nō dicit quale subiectū sit: sed qualiter se habeat in ordine ad predicatū. Scđo reddit propositionem exponibilem de qua dantur tales regule. Prima est. Totus distribuit terminum cui adiungitur pro qualibet parte integrali: vt totus sortes est albus. i. quelibet ps sor. est alba. Scđa est. propositio de toto exponitur p vnā cathegoricam transmutando in li scđm quālibet sui partem: vt totus sor. ē minor sor. idest sor. sm quālibet sui partez ē minor sor. Preterea notandū q̄ he dictiões quātūlibet quālibet non faciūt proprie ꝓpōnez exponibilez: sed faciunt ꝓprie distributionē non absolute: vt oīs qualibet sed contrahunt speciem ad aliquod genus determinatum: vt quantumlibet distribuit pro quantitate: ⁊ qualelibet pro qualitate: ⁊ valet consequentia in istis sicut dictum est.

Postq̄ȝ superius auctor determinauit de exponibilibus de cōparatiuo ⁊ superlatiuo. hic ꝯsiter determinat de exponibilibus de differt aliud ab ⁊ diuersuz: ⁊ finaliter de hoc signo totus. ⁊ primo de exponibilibus de differt, aliud ab ⁊ diuersuz q̄ȝ de tot⁹: q2 ista differt: aliud ab ⁊ diuersuz solum cōueniunt entibus: q2 vt dī decimo metaphy. nec ens non enti: nec non ens enti est idem vel diuersum. Totus vero potest attribui tam entibus q̄ȝ non entibus: ⁊ ideo patet ordo.

Primo sciēdū est. q̄ ad oēs ꝓpositiones de differt siue sint affirmatiue siue negatiue tria requiruntur. s. id q̄d differt: id a quo differt: ⁊ verbum denotās dr̄iaz inter illa: vt in ista hō differt ab asino. hō est q̄d differt: asinus est id a quo differt. ⁊ hoc verbum differt designat differētiam iter illa. vñ ꝓpositio affirmatiua de differt exponitur copulatiue p tres exponentes. in quarum pma affirmat̄ hoc verbum est de eo q̄d differt. in scđa affirmatur idem de eo a quo differt. ⁊ in tertia negatur id a quo differt ab eo q̄d differt: vt ista. hō differt ab asino sic exponit̄: hō est ⁊ asinus est. ⁊ hō nō est asinus. Sed negatiua exponit̄ p disiūctiuaz de partibus cōtradicētibus: vt ista sortes nō differt ab asino exponitur sic. sortes non est vel asius nō est vel sortes est asinus.

Secundo sciēdū ē q̄ hoc signū totus pōt capi dupliciter. Uno mō cathegoreumatice: ⁊ hoc dupl̄r. Uno mō vīr p omni illo quod hȝ partes. Alio mō magis stricte ⁊ ꝓprie p omni illo q̄d ex oib⁹ suis ptib⁹ ē pfcm: sic q̄ totū hoc mō cathegoreumatice sūptuz dē ē q̄d pfcm. Alio mō capit̄ sincathegoreumatice: put. s. icludit signū distributiuū: vt h. tot⁹ sor. ē alb⁹: ⁊ totuȝ hoc mō sūptū nō dicit q̄le sit subm: sȝ q̄li se habeat subiectum ad p̄dicatū. ⁊ hoc mō reddit ꝓpositionē exponibilem.

Tertio sciendū: q̄ hoc signū tot⁹ sincathegoreumatice tētū distribuit terminū cui adiungit̄: ⁊ non distribuit p partibus subiectiuis: sȝ solū pro partib⁹ integralibus ⁊ sic illa propositio in qua ponitur hoc signū totus est equiualenter vlis. Nam includit virtualiter vnam vlem: vt ista. totus sortes est albus: tantum valet sicut ista: quelibet pars sortis est alba.

Quarto sciēdū est: q̄ ꝓpō affirmatiua de h signo totus. exponit̄ p vnā cathegoricā transmutādo totū in hoc q̄. dicit̄ sm quālibet sui partē: vt ista totus sortes ē minor sorte. sic exponit̄. sortes sm quālibet sui partē ē minor sorte: vel sic. quelibet pars sortis est minor sorte. Et hoc ē intelligēdū dum hoc signū totus tenet̄ pure sincathegoreumatice q2 si teneat̄ partiz sincathegoreumatice ⁊ partim cathegoreumatice: vt equalet vni ipothetice copulatiue ista. tota aia intellectiua est in qualibet parte sue mãe: sic exponit̄. aīa intellectiua ē in q̄libet parte sue materie. ⁊ nihil ipsius est q̄d non sit in ea.

Contra predicta argit̄ primo sic. differt aliud ab ⁊ diuersuz ꝯueniunt nō entibus. g̃ textus supponit falsum. aīs pȝ q2 chimera est aliud ab aureo mōte: cū chimera habeat aliud eē in imaginatione q̄ȝ mons aureus: modo chimera ⁊ mons aureus sunt nō entia. Scđo sic. frustra fit per plura q̄d fieri pōt per pauciora. Sed ꝓpōnes affirmatiue de differt pñt exponi p cathegoricā affirmatiuā de mã remota: vt ista. hō differt ab asino. sufficienter sic exponit̄: hō non est asinus. g̃ ⁊c. Tertio sic. nulle sunt negatiue de differt. ergo frustra dat̄ hic modus exponendi eas: aīs pȝ. q2 maxime eēnt iste hō nō differt a rōnali. sortes non differt ab hoie: sȝ hoc nō. q2 ille sunt de eodē. q2 bñ seq̄t̄. sortes non differt ab hoie. g̃ sortes est idē cū hoie. Quarto sic. ma sortis nō est minor sorte: male exponit̄ p istā: q̄libȝ ps sortis ē minor sorte: q2 supposito q̄ exponibilis sit vera sicut ab oibus cōcedit̄ vera p falsaz exponeret̄. Quinto sic. q̄lelibet ⁊ quātūlibet reddūt ꝓpōnez exponibilem: ⁊ tñ de illis auctor nō facit mentionē. g̃ est diminutus. aīs pȝ: q2 ista est exponibilis. q̄libȝ q̄lelibȝ currit. exponitur. n. sic: q̄libet habens omnem qualitatem currit.

Ad argumenta. Ad pmū istoȝ dr̄. q̄ licet in nō entib⁹ adinuicē cōparatis repiatur idē ⁊ diuersuz sm imaginationez eo mō quo nō entia imaginari pñt. tñ in nō entib⁹ nō repit̄ idez ⁊ diuersum in cōparatiōe ad entia: q2 nō ens nō dicit̄ idē vel diuersuz enti nec ecōtra. Ad scđm dr̄. q̄ nō oēs affirmatiue de differt arguunt affirmationez de materia remota: ⁊ iō nō sufficienter pñt exponi p ipsam. Ad tertium dicitur q̄ lȝ oēs negatiue de differt sint virtualiter de eodez: nō tñ formaliter: sȝ sūt formaliter de differt: ⁊ ideo non debēt dici de eodē: sȝ de differt. Ad quartū dr̄. q̄ li tot⁹ distribuit p partibus integralib⁹: ⁊ nō p partibus essentialibus cuiusmodi ē materia sortis respectu sortis. Ad quītuz dr̄ q̄ hec signa qualelibet ⁊ quātūlibet non ꝓprie faciūt ꝓpositionez exponibilē: sed faciūt distributionem absolutā. sicut ista signa oīs ⁊ quelibet: sed ꝯhūt distributionē ad aliq̄d gen⁹ determinatum: vt quātūlibet distribuit p quātitate cōtinua: ⁊ tantū valet sicut hñs oēm quātitatē cōtinuā. ⁊ quelibet distribuit pro qualitate: et tantum valet sicut habens oēm qualitatē. Dicit̄ vltia q̄ auctor solū determinat de illis exponibilibus i q̄b⁹ eminebat maior difficultas i exponēdo. Et ideo lȝ multa alia sint reddētia ꝓpōnez exponibilē a pus enumeratis: q2 tñ ista de q̄b⁹ determinauit sūt magis difficilia ad exponēdū iō de ipsis solū determinauit: relinquēdo alia sincathegoreumata ꝓpositiōez exponibilem reddētia peritie legentis. hec de expositiōe dicta sufficiant.

¶ Textus alius vtilissimus paruorum logicalium: qui et Petri hispani dicitur: incipit: et primo de compositione in communi.

Beo quod res est vel non est oratio vera vel falsa dicitur: sed a dictionibus sincathegoreumaticis: vt tantum solus nisi preter et consimilibus causatur veritas vel falsitas in oratione. ergo dictiones sincathegoreumatice significant res aliquas: sed non significant res subiicibiles vel predicabiles. ergo significant res que sunt dispositiones subiicibilium vel predicabilium: quia nihil est in oratione verum vel falsum: nisi subiectum et predicatum et eorum dispositiones. Res enim dupliciter dicitur: quia est quedam res subiicibilis vel predicabilis vt homo vel equus vel currit. Et alio modo est res que est dispositio rei subiicibilis vel predicabilis. Sed dispositio rerum: siue res que est dispositio est duplex: quia est quedam dispositio eius quod est subiectum: vel eius quod est predicatum: vt albus niger bene male et consimilia. Et talis dispositio subiicitur cum subiecto et predicatur cum predicato: vt homo albus currit bene. Subiectum enim et id quod est subiectum differunt: sicut pater et id quod est pater: quia sicut pater dicitur ad filium et econuerso: ita subiectum dicitur ad predicatum et econuerso. Sunt enim ad aliquid siue relationes: sicut pater et filius. Alia autem est dispositio subiecti inquantum est subiectum vel predicati inquantum est predicatum: vt tantum solus necessario contingenter et sic de aliis. Et ille non subiiciuntur neque predicantur: quia sunt dispositiones ipsius subiecti in comparatione ad predicatum vel econuerso. Et tales dispositiones significantur per dictiones sincathegoreumaticas. Dicunt enim comparationes siue habitudines subiicibilis inquantum subiicibile: vel predicabilis inquantum predicabile. Et dicitur sincathegoreuma a sin quod est con et cathegorema quod est predicatum vel significatiuum quasi consignificatiuum.

Abito quod dictiones sincathegoreumatice significant dispositiones subiecti inquantum subiectum et predicati inquantum predicatum: sic cognita significatione earum in genere. Nunc dicendum est de significatione vniuscuiusque earum in specie: et primo de prioribus quia vt vult Aristoteles de prioribus prior est speculatio. Cum ergo in dictionibus sincathegoreumaticis per se intelligantur est de non: et non econuerso: ideo est et non sunt priora illis et ideo de his prius est dicendum. ¶ Sed videndum est quomodo est et non per se intelligantur in illis. Sciendum autem quod per se dicitur quatuor modis. Primo autem modo per se insunt quecunque cadunt in diffinitione rei siue predicentur siue non de diffinito. Quedam enim diffinientia predicantur de diffinito: vt animal rationale mortale de homine. Quedam vero non predicantur de diffinito: vt punctum non predicatur de linea: et cadit in diffinitione eius. Linea est longitudo sine latitudine cuius extremitates sunt duo puncta. Nec linea predicatur de triangulo et cadit in diffinitione eius. Est enim triangulus figura plana tribus rectis lineis contenta: habens angulum extrinsecum equipollentem tribus rectis sibi oppositis. Secundo autem modo per se insunt quecunque recipiunt sua subiecta in suis diffinitionibus: et hoc est quando propria passio siue per accidens predicatur de sua diffinitione: vt omne priuatum lumine a terre obiectu deficit siue eclipsatur. Hic enim deficere siue eclipsari est per accidens siue proprius passio et non predicatur de sua diffinitione. Similiter si propria passio predicatur de parte sue diffinitionis: vt numerus est par vel impar linea est recta vel curua: quia par diffinitur per numerum et rectum per lineam. Est enim par numerus diuisibilis in duo equalia. Rectum vero est linea cuius medium non exit ab extremis. Tertius autem modus est quando propria passio predicatur de proprio subiecto: vt rectum vel curuum de linea. par vel impar de numero: et habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. Subiectum enim et propria passio dupliciter comparantur: quia vno modo secundum quod subiectum est causa passionis et diffiniens passionem: sic pertinet ad secundum modum. Alio modo comparatur subiectum: et inquantum est subiectum: et propria passio inquantum est accidens eius: et sic pertinet ad tertium modum. Quartus autem modus est quando effectus qui est propria passio concluditur de subiecto per suam causam: et ille quartus modus semper est in habitudine premissarum ad conclusionem demonstratam: vt omne priuatum lumine a terre obiectu deficit. Luna est priuata lumine a terre obiectu: ergo luna deficit. ¶ Sciendum ergo quod est et non intelliguntur in dictionibus sincathegoreumaticis secundum primum modum eius quod est per se: quia intelliguntur in diffinitionibus siue descriptionibus earum. Solum enim sive tantum et non cum alio: et desinit quod est de cetero non erit: vel nunc vltimo est: et sic de aliis. et ideo est et non sunt priora sincathegoreumaticis dictionibus. Et est prius est quam non: quia affirmatio prior est negatione: sicut habitus prior est priuatione: et etiam negatio non habet esse nisi per affirmationem. vnde affirmatio dat esse ei. ergo prior est. Et etiam quia negatio non cognoscitur nisi per affirmationem et non econuerso. ergo prius est dicendum de affirmatione quam de negatione. ergo prius est dicendum de est quam de non. ¶ Nota ergo quod hoc verbum est consignificat compositionem: et etiam alia verba: sed hoc verbum est per prius consignificat cum natura sit prius aliis verbis et in eis intelligatur. Sed compositio non solum reperitur in verbo: sed etiam in rebus aliis. Et ideo prius dicendum est de compositione in communi et postea de specialibus compositionibus. ¶ Sciendum ergo quod compositio ad aliquid est. quia compositio est compositorum. compositio et composita sunt compositione composita: quare compositio in predicamento relationis erit. ¶ Diuiditur compositio igitur per duas partes compositionis. Alia est rerum. Alia modorum significandi. Compositio vero modorum significandi pertinet ad grammaticum secundum quod in nomine est compositio qualitatis cum substantia et in principio actus est vnitus cum substantia. Compositio autem rerum fit quinque modis: quia quedam est forme cum materia: vt anima cum corpore. Alia est accidentis cum subiecto. vt coloris cum corpore. Alia est potentiarum siue virtutum anime cum anima. Alia est partium integralium adinuicem cum suo toto: vt partium linee in linea ad punctum superficiei in superficie ad lineam. Alia differentiarum cum genere ad constitutionem speciei. ¶ Harum autem compositionum quedam sunt rerum quedam pertinent ad naturalem. Quedam vero ad mathematicum. Alie vero ad logicum. ¶ Item compositionis que est modorum significandi. Alia est compositio qualitatis cum substantia: et hec significatur per nomen sicut in hoc nomine homo. et in quolibet alio nomine. Alia est actus cum substantia: de qua postea dicetur. Sed prius dicetur de qualitate nominis. Omne ergo nomen significat substantiam cum qualitate. verbi gratia. homo vt ita dicam est res habens humanitatem et res est substantia eius humanitas autem sed quod significatur per hoc nomen homo est qualitas eius. et non solum quod significatur per hoc nomen humanitas quia hoc nomen humanitas est nomen aliud et diuersum ab hoc nomine homo. et vnum non est qualitas alterius neque econuerso. Sed qualitas vniuscuiusque per ipsum nomen significatur. Homo enim significat suam substantiam et suam qualitatem: et hec duo sunt vnita non vnum in certa quod vnum significatur in altero siue per alterum. ¶ Sed obiicitur circa qualitatem nominis: quia cum qualitas et substantia sint diuersa: et omne nomen significat substantiam cum qualitate. ergo omne nomen significat diuersa: et est sillogismus in primo prime: sed omnis dictio significans diuersa est equiuoca. ergo omne nomen est equiuocum quod est inconueniens: non ergo in nomine est compositio qualitatis cum substantia. Solutio. Quatuor contingit significare diuersa per dictionem eandem. Primo quando diuersa equaliter significantur per eandem dictionem: vt in hoc nomine canis. Secundo quando diuersa significantur secundum prius et posterius: vt in hoc nomine sanum. et ipse non significat diuersa secundum rem vnam et modos diuersos. et similiter ens. Tertio modo significantur plura per dictionem vnam quando vnum ex impositione est et reliquum transsumptiue. vt in hoc verbo ridere quod ex impositione significat ridere: et florere significat transsumptiue. et isti tres modi faciunt equiuocationem. Quar

to qñt nō significant diuersa p dictionē vnā: quādo vnuz
est ratio itelligēdi alteriꝰ: sine qđ vnū est ꝑncipiū intelligē
di alteꝝ qđ idem est: vt forma est rō siue principiū illius cu
ius est ⁊ cognoscendi illud vt figura triangularis oblonga
⁊ sic dispositio est ratio siue principiū intelligendi cultellū
⁊ cognoscendi ipsum. Et hoc mō nomē significat substan
tiam cum qualitate. Qualitas enīz nominis est rō siue ꝑn
cipiuz intelligendi ipsum nomē ⁊ suā substantiam: ⁊ qualī
tas significat̄ ꝑ nomen vt principiū intelligendi ipsuz. sub
stantia vero significat̄ ꝑ ipsum nomē. vt qđ itelligit̄ ꝑ ipsā
qualitatē. Et qꝛ vnū itelligit̄ ꝑ alteꝝ: ꝫ: iō nō sunt ibi diuer
se significatiões sed vna. Et ꝑꝑ hoc ille modus significan
di plura nō facit equocationeꝫ: sicut eñ video coloratum.
⁊ suā magnitudinē nō sunt due visiones sed vna: qꝛ color
est rō siue principiū intelligendi siue vidēdi magnitudinē
in qua est: ꝑpter hoc dictū ē vbi vnū ꝑpter alterum tm̄
vnū est. ¶ Item querit̄ vtrū ꝯpositio qualitatis cū substā
tia sit aliqd aut nō. Si non est aliqd. ergo in noie non est
cōpositio qualitatis cū suba. Si est aliqd ⁊ nō est substan
tia neqꝫ qualitas: ergo tertiū est ab istis. ergo ꝑ nomen si-
gnificant̄ tria. ergo oꝫ dici qꝛ non significat substātiā cuꝫ
qualitate ⁊ cōpositione earū qđ non est verum. Solutio.
Compositio qualitatis cū suba est aliqd. in noie non sunt
duo nisi ꝫ rē. s. suba ⁊ qlitas. tria vō ꝫ rōnē. s. suba ⁊ qli
tas. ꝯpositio earꝫ: qꝛ qualitas seipsa cōpōit̄ cū suba per icli
nationeꝫ quā habet ad subam. Ois enim forma ⁊ omnis
qualitas: ⁊ etiā oē accidens naturalē hꝫ inclinationeꝫ ad
illud in quo est: qꝛ nō habent esse actuale: siue esse in actu
nisi in eo i quo est. Unde de accidentibꝰ dicit Boetius: qꝛ
accidentis esse est inesse: hoc est. Accidēns esse est eē i alio
Similiter esse actuale ipsius forme est eē in materia. vnde
qualitas nois per inclinationem quā habet ad substantiā
nominis stat in rōne cōpositionis. Ipsa qualitas nois ꝫm
se est vnū cōpositoꝝ. Et ideo dicendū est qꝛ qualitas ꝫm se
⁊ qualitas iclinata ad substātiam sunt idē ꝫm rem: ⁊ sub-
stātia nois sit alterū extremū. propter hoc in noie nō sunt
nisi duo ꝫm rē. tria vero ꝫm rōnem: qꝛ alterꝰ rōnis ē qua
litas ꝫm se: ⁊ qualitas iclinata: ⁊ substātia est tertiū: ⁊ ideo
dixi. qꝛ in noie erant duo ꝫm rem: tria vero ꝫm rōnē. Un
de qꝛ grāmaticus loqtur de rebꝰ significatiuis per partes
orōnis: ideo dꝫ dicere: qꝛ nomē significat substantiam cuꝫ
qualitate: ⁊ nō debet dicere: qꝛ nomen significat substanti
am cuꝫ qualitate ⁊ cōpositiōem. ¶ Si aliqs quid sit com
positio querat. Dicendū est qꝛ iaꝫ patet ex predictis: qꝛ in
clinatio qualitatis ad substātiā: qꝛ iclinatio vniꝰ ad alteꝝ
nihil est nisi ꝑ illud: ergo est ⁊ ꝑ illud ad qđ est. ⁊ ideo ista
cōpositio q̄uis sit aliqd tamē nō est nisi ꝑ sua extrema.
Non enīz pōt esse res aliqua media iter qualitatem ⁊ sub
stantiā que cōponat vnū cum altero qꝛ sic ꝯtingeret abire
in infinituꝫ: oporteret etiam qꝛ ista res media eēt substātia
vel qualitas: ⁊ si eēt substātia oporteret ponere cōpositio
nem ipsiꝰ cum qualitate. Et sic esset vlterius querēdū de
ista cōpositione vtrū res eēt aliqua: ⁊ similiter si esset qua-
litas. ¶ Item querit̄ de cōpositione qualitatis cū suba in
noie: quare nō est duplex. s. vnita ⁊ vt distās sicut ē q̄dam
cōpositio actus vniti vt in participio: ⁊ alia vt distantis si
cut in verbo. ⁊ qꝛ videt̄ qꝛ aliqñ est qualitas substātie vni
ta: vt homo albꝰ. aliqñ vero distans: vt homo ē albus: qꝛ
homo ponit̄ in subiecto ⁊ albus ꝑdicatur. ergo dꝫ esse du
plex cōpositio qualitatis cū substātia. Et dicendū qꝛ com
positio actus cū substantia esse duplex ⁊ non compositio
qualitatis cū substātia: qꝛ actus sumitur duobꝰ modis.
Uno enīz modo sumit̄ actus ꝫm qꝛ hꝫ iclinationeꝫ ad sub
stantiaꝫ: ꝫm quā inclinationeꝫ dicit̄ de altero. Uerbuꝫ eñi
vt vult Aristoteles: est nota eoꝝ que de altero ꝑdicantur.
Alio aūt modo sumit̄ actus priuatus ista iclinatione: ⁊ sic
est vt in participio. Et qꝛ actus bis duobꝰ modis sumit̄:
iō est dupliciter actꝰ cū substātia: ⁊ vna ē i participio. Alia
aūt est in verbo que est compositio actus vt distātis: eo qꝛ

verbuꝫ ꝑ eā est dici de altero: vt ꝑdicatuꝫ de subiecto. Sꝫ
qꝛ predicta inclinatio nō pōt esse in qualitate: sed tm̄ i ac-
tu: eo qꝛ aia nō potest inclinari ad res vt cōiūgeret vnū de al
tero nisi mediante actu: ⁊ nō mediante qualitate. ideo q̄li
tas nō pōt significari vt distans: ꝫ semꝑ significat̄ vt vni-
ta: ⁊ iō nō pōt esse duplex cōpositio qualitatis cū substan-
tia: sed tm̄ vna: que est in quolibet noie. ¶ Ad illud quod
obicitur de hac orōne imperfecta: homo albus: ⁊ de hac
perfecta. homo est albus: qꝛ i vna ē qualitas vnita: ⁊ i alia
distans. Dicendū qꝛ obiectio nulla est: qꝛ loquimur de q̄li
tate vnita: que est eēntialis: ⁊ que est rō intelligendi illud
cuius est. s. substantiā: ⁊ sic hō habet in se suā substātiaꝫ et
suam qualitatem: ⁊ similiter albus hꝫ suam subam ⁊ suaꝫ
qualitatem ⁊ nō loquimur de qualitate accidētali de qua
ipsa obicit. Albus enim non dicit qualitatē eēntialem ho
minis: neqꝫ ē principiū intelligēdi hoiem simplr: sed ho-
minem talem: ⁊ ideo de qualitate accidētali vnita sino sub
iecto nihil est ad propositum. In alia vero oratione perfe
cta que est. homo est albus quamuis sit qualitas distans:
quia hec non est per inclinationem verbi ibi positi simili-
ter de illa nihil est ad propositum.

Jeto de cōpositione i cōi: cuiꝰ alia erat ꝯpositio
rerum: ⁊ alia compositio modoꝝ: ⁊ iterum cō
positio modoꝝ subdiuidebat̄: qꝛ alia erat ꝯpō
qualitatis cū suba. alia actus cū suba: cū habi-
tum sit de ꝯpositione qualitatis cū suba. Consequēter di-
cendum de cōpōne actus cū suba. Cōpositionis q̄ actꝰ cū
suba. Alia est actus vniti: vt in participio. Alia vō ē actus
distantis: vt in vbo. Quod autē in ꝑticipio sit ꝯpositio ac
tus vniti: ꝑꝫ primo ꝑ significationem participii: qꝛ ꝑticipi
um significat actioneꝫ vel passionē in suba vel subam sub
actione vel passione: ⁊ non significat tm̄ subam nec tm̄ ac
tionem vel passionem: q̄re actum vnituꝫ sube significat. er
go in ꝑticipio est compositio actus vniti cum substantia.
Patet ēt inductione: quia hoc participium legens signi
ficat actionem cum substantia infinita. Legens. n. est qui
legit: ꝫ q dicit substātiam īfinitam: qꝛ in eo itelligitur suba
infinita: ⁊ actus determinatꝰ. ⁊ hec duo sunt vnita. ergo le
gens hꝫ in se cōpositionē actus vniti cū suba: ⁊ sic de aliis
ꝑticipiis ꝫpālibus: ergo participiuꝫ hꝫ in se cōpositionem
ꝑdictam. Qđ aūt in verbo sit cōpositio actus vt distantis
pꝫ ꝑ hoc qꝛ actꝰ significatꝰ ꝑ verbū semꝑ significatur vt de
altero. Cuꝫ enim dico currit: opꝫ itelligere substātiam de-
terminatam de qua dicat̄ currit: ut ꝑdicatum de subiecto.
¶ Sed queritur cuꝫ sit inclinatio qualitatis ad subam et
sit iclinatio actus ad substātiā tā vniti q̄ꝫ distātis: qualiter
differunt ad se inuicem ille tres inclinationes. Et dicēduꝫ
qꝛ iclinatio qualitatis nois ad substantiam ē iclinatio per
fecti siue ꝑfectionis ad ꝑfectibile: qꝛ per ipam ꝑfectionem
ꝑficitur: quia substantia vel qualitas nois complet ⁊ perfi
cit substantiam nois. Unde iclinatio qualitatis ad substan
tiam est inclinatio ꝑ quaꝫ ꝑfectio vnitur ꝑfectibili. vt vnū
ex eis quod est nomen. Inclinatio vō ipsius actus ꝑticipii
ad substantiam est iclinatio per quam actus vnit̄ substātie
īfinite. ut sit in illa sicut in subiecto infinito. Inclinatio ac
tus distantis siue verbi est inclinatio per quā actus verbi
est de altero vt ꝑdicatū de subiecto. ⁊ sic ille inclinationes
sunt tres spē differentes. ¶ Si quis querat qualr differat cō
positio verbi a compositione nominis ⁊ a compositione que
ē in participio. Dicendum qꝛ differunt ille tres compositi
ones. sicut differunt inclinationes supradicte. ⁊ per se lo-
quendo non differunt ille tres compositiones per hoc qꝛ
compositio verbi est subiectum veritatis vł falsitatis. alie
vero non. quia ista differēcia est sumpta a posteriori. Pre
terea compositio verbi non est subiectum veritatis ⁊ falsi-
tatis simpliciter. sed quodammodo. quia hec est tm̄ in in
dicatiuo modo. ⁊ non in aliis modis in quibus est cōposi
tio. ¶ Itē querit̄ de cōpositione verbi. cum habeat com-
positionem subiectum cum predicato quantum ad indica-

tiuum modū: ⁊ ſuppoſitū cū appoſito q̄ꝫtuꝫ ad alios tres modos. quare poti⁹ importat̄ cōpoſitio ꝑ alterū extremorum q̄ꝫ ꝑ vtrū𝔮ꝫ: q꞉ cōpoſitio equaliter ſe hꝫ ad extrema. ergo cōpoſitio dꝫ ſignificari cū vtro𝔮ꝫ extremoꝝ. Jteꝫ a ſimili videt̄: q꞉ cōpoſitio qualitatis cū ſubſtātia ſignificatur cum vtro𝔮ꝫ extremoruꝫ in noīe ⁊ in participio. Cōpoſitio actus vniti cū ſubſtantia ſimiliter ſignificat̄ cuꝫ vtro𝔮ꝫ extremorum. ergo in verbo dꝫ eſſe ſimiliter. ¶ Jtem habito ꝙ iſta cōpoſitio ſignificetur cū altero extremoꝝ. Querat̄ quare potius ꝑ verbū ſignificat̄ ſiue cum verbo q̄ꝫ ꝑ nomen cū equaliter ſe habeat ad vtrū𝔮ꝫ extremorum. ¶ Et dicendū ad primū ꝙ cōpoſitio duplicē habet cōparationem: vnam. ſ. habet ad ſubm: ⁊ aliam ad obiectuꝫ: ſicut viſio cōparat̄ ad ſubm in quo eſt. ſ. ad ipſuꝫ videns. ⁊ cōparatur ad obm ſuū quod eſt res viſa ſiue coloratuꝫ. Similiter cōpoſitio comparat̄ ad ſubm ſuum qđ eſt cōponens: ⁊ cōparatur ad obm ſuū ſiue ad obiecta qđ eſt ipſuꝫ cōpoſitum: q꞉ recipiunt ſupra ſe cōpoſitionē ſicut viſibile viſionē. Dico ergo ꝙ cōpoſitio ſm cōparationē quā hꝫ ad obum ſiue ad obiecta equaliter ſe hꝫ ad vtrū𝔮ꝫ extremoꝝ: ſed ſꝫ cōparationē quā hꝫ ad ſubm qđ eſt cōponēs magis ſe habet ad vnū q̄ꝫ ad alterū: q꞉ cū ipſuꝫ cōponēs ſit anima: et anima nō poſſit cōponere niſi mediante actu. ideo magis ſe habet compoſitio ad actuꝫ q̄ꝫ ad reliquū extremorū: et cū actus ſignificet̄ per verbum ⁊ non ꝑ nomen: iđ magis debet cōpoſitio ſignificari per verbū q̄ꝫ ꝑ nomen. Et ſic patet ſolutio prime ⁊ tertie q̄ōnis. ¶ Ad ſcđm dōm: ꝙ nō eſt ſimile de nomīe ⁊ de participio ad verbū: q꞉ in verbo ē cōpoſitio diſtantiū: vt prius eſt dictum. ⁊ iđ cōpoſitio verbi non potuit ſignificari cū vtro𝔮ꝫ extremoꝝ: ſed in participio ⁊ nomine eſt cōpoſitio vnitoꝝ. ⁊ iđ in illis ſignificat̄ cōpoſitio cū vtro𝔮ꝫ extremoꝝ. Jn verbo aūt non potuit cōpoſitio ſignificari cū vtro𝔮ꝫ extremoꝝ. q꞉ cōpoſitio diſtantis eſt compoſitio per quam actus eſt de altero vt p̄dicatū de ſubo. ¶ Jtem queritur cū in verbo ſit cōpoſitio ⁊ iclinatio ipſius ad ſubam: vtruꝫ cōpoſitio natura precedat inclinationeꝫ: vel ecōuerſo iclinatio cōpoſitionē: q꞉ cuꝫ act⁹ nō hꝫ eſſe niſi a ſubiecto ⁊ in ſubiecto. eo ꝙ accidēs eſt ꝓpriū ſubſtātie ergo actus naturalē hꝫ inclinationeꝫ ad ſubſtantiā. ⁊ ſi nō vniat̄ ei tamē hꝫ naturaleꝫ iclinationeꝫ ad ſubam. ſed cōpoſitio actus cū ſubſtantia nō eſt niſi cū vniatur actus ſubſtātie. ergo iclinatio actus ad ſubam natura precedit cōpoſitionē actus cum ſubiecto. Et dicenduꝫ ꝙ actus duplíceꝫ hꝫ inclinationem ad ſubam. vna enꝫ earū prior eſt compoſitiōe. ⁊ alia natura poſterior. q꞉ cū omnis actus ſit accidens ⁊ non ecōuerſo: ipſi actui debet̄ quedā inclinatio inquantū ē accidens. cū omne accidens naturaliter inclinetur ad ſubm ſuū ⁊ hec inclinatio natura precedit compoſitionē. Alia aūt eſt inclinatio que debet̄ actui inquantū actus eſt non vt in ſubiecto. ſed de ſubiecto. prout anima inclinat ſe ad enunciandum vnū de altero. ⁊ hec inclinatio poſterior eſt cōpoſitione. Et ſic pꝫ ꝙ inclinatio vna antecedit cōpoſitioneꝫ. ⁊ alia ſeq̄tur eam ꝑ naturam. Hoc etiā pꝫ per operatiōes aīe. q꞉ cuꝫ aīa apprehendit rerum ſimilitudines prius cognoſcit res ſibiīuicē conuenire. ⁊ poſtea conſentit. deinde componit apud ſe. ⁊ poſtea enūciat vnū de altero. Cum ergo anima prius conſentiat q̄ꝫ componat ⁊c. prius videat cōuenientiā in quā conſentiat. ⁊ cōuenientia vnius rei ad alterū cauſet̄ ꝑ naturaleꝫ inclinationē vnius ad alteꝝ. iđ opꝫ ꝙ naturalis iclinatio actus inquantū eſt accidēs p̄cedat cōpoſitionē actus cuꝫ ſubſtantia. ⁊ iterū cū aīa apud ſe prius natura cōponat q̄ꝫ inclinet ſe ad enūciandū vnū de altero mediāte actu. ideo cōpoſitio actus cum ſubſtantia natura p̄cedit inclinationum actus ꝑ quam anima inclinat̄ vt actus ſit de ſuo ſubiecto. ⁊ ꝑ iſtam ſcđam inclinationem reperit̄ modus iverbo. ¶ Et vt hoc planius pateat nota ꝙ cū verbum debeat imponi ad ſignificandū. tūc aīa prius apprehendit actū de ſubſtantia. ⁊ poſtea afficitur ad enūciandū actum eundem de ſubſtantia. ⁊ ꝑ iſtum affectū inclinatur ad enūciandum actum ipſuꝫ. ⁊ ꝑ hanc inclinationē enūciabit iam actum de ſubſtantia. vnde poſt apprehenſionē actus de ſubſtantia prius ē natura affectus aīe reſpectu ipſius act⁹ vt ſit de ſubſtantia q̄ꝫ inclinatio ipſius anime ad enūciāduꝫ ⁊ ꝑ iſtam inclinationē idicat anima vl' imperat. ⁊ ſic de aliis. Jpſa aūt indicatio vel imperatio vel optatio ſūt modus vnde q̄ꝫuis iſta tria. ſ. affectus iclinatio ⁊ indicatio cauſaliter ordinent̄. tñ poſteriora ſunt ⁊ accidunt ipſi actui q ē vel eſſe dꝫ de ſubſtantia. ⁊ cauſa huius eſt ⁊ cā effectus q̄ꝫ inclinatio nō poſſunt eſſe niſi in reſpectu ad actum. ⁊ ipſe actus bene pōt eſſe ſine ipſis. iđ ſignū qđ iponebatur ad ſignificanduꝫ ipſuꝫ actum ꝓncipaliter dat itelligere ipſum actū. ⁊ poſtea tria dat intelligere quaſi accidētia ipſi actui. Et ideo dicimus ꝙ verbuꝫ ſignificat agere vel pati. ⁊ conſignificat affectus ⁊ iclinationes vel modos. ⁊ ſic patet ꝙ modus cauſat̄ ab inclinatione ſicut a cauſa ꝓxima efficiente. ⁊ inclinatio ab affectu. ⁊ omnia iſta tria cauſantur a cōpoſitione actus cum ſubſtantia ſicut a cā remota ⁊ finali cauſantur. eadeꝫ ab aīa ſicut ab efficiente remota vel vniuerſali. ¶ Nota. ꝙ hec diffinitio modorū. ſ. Modi ſunt inclinationes animi varios eius affectus demonſtrantes: eſt cauſalis. ſicut pꝫ ex predictis. Unde iclinatio animi nō predicatur de modis ſicut genus ſed cauſaliter. vnde inclinatio ſignificat affectū. ſicut effectus ſuam cām. ¶ Nota etiam ꝙ generalis cōpoſitio in verbo debet̄ ipſi agere vel pati generaliter ſūpto. Spālis aūt cōpoſitio ipſi agere vel pati ſpāliter ſumpto ⁊ cōtracto. ¶ Si qs obiciat ꝙ cum anima afficiat̄ ⁊ inclinetur ſignificato cuiuſlibet ptis. vt ipſum ſignificet ⁊ rep̄ſentet ꝑ ſuū ſignū. ergo q̄libet pars ořonis erit alicui⁹ modi. cū ꝓpter hoc modus accidat verbo. ¶ Dicēdum ꝙ iſta obiectio fit per p̄dicta male itellecta: ſiue ꝙ non intelligat ea q̄ p̄dicta ſunt qđ nō dixi ꝙ p̄dictus affect⁹ ⁊ inclinatio ⁊ modus in aīa reſpectu illi⁹ actus tm̄: ſed reſpectu illi⁹ actus: vt eſt de ſuba: ſine reſpectu ipſius act⁹ inquātū cōponitur cum ſuba nulla ē pars ipſius ořonis q̄ eſt de ſuba niſi verbum: q꞉ ī nulla intelligitur compoſitio ipſius cū ſubſtantia exterior niſi inverbo. ⁊ iđ modus ſolum accidit verbo ⁊ nulli alii parti ořonis ⁊ per iſtam ſcđam inclinationē reperit̄ modus in verbo. ¶ Jtē queritur qualiter intelligat̄ illa cōpoſitio quā dicit Ariſt. ꝙ iſta cōpoſitiōe ſine cōpoſitis nō ē intelligere. Et dicēdū ꝙ cōpoſitio cum ſubſtātia intelligit̄ ꝑ extrema: q꞉ act⁹ ſeipſo inheret ſuo ſubiecto ſicut quodlꝫ aliud accidēs ſeipſo inheret ſuo ſubiecto in quo eſt. ⁊ ꝑ qđ eſt: ⁊ non alio mediante: q꞉ ſic contingeret abire in infinitū: vt dictum eſt de qualitate nominis. vū cōpoſitio actus cū ſuba fit per inclinationem ipſi⁹ actus ad ſubam vt ad ſubiectuꝫ ſuuꝫ. Et q꞉ inclinatio ad alterum nō pōt itelligi niſi ꝑ illud quod iclinatur: ⁊ ad illud ꝑ qđ inclinat̄: iđ cōpoſitio actus ad ſubiectū ſuū quod ſignificat̄ ꝑ verbū nō pōt intelligi ſine extremis ⁊ iđ dicit Ariſto. ꝙ qđ ē conſignificat quādā cōpoſitionē quā ſine cōpoſitis nō pōt itelligere: cum ſolum habeat intelligi ꝑ illud qđ inclinat̄ ⁊ cui inclinatur: q꞉ inclinatio illa q̄ eſt ipſius ad ſubam remotis qđ inclinat̄: ⁊ cui inclinatur nihil eſt: ⁊ iđ ſine extremis nihil eſt cōpoſitio: q꞉ vnum quod𝔮ꝫ itelligitur ꝑ id qđ dat ei eſſe: ⁊ eſt extrema: vt deuū eſt. ¶ Nota ꝙ illa cōpoſitio ſm ſuā veritatē eſt in re: ⁊ eſt quoddā idiuiſibile: Jn verbo aūt eſt cōpoſitio vt in ſigno: ſicut ſanitas ſm ſuā veritatē eſt in aīali vt in ſubiecto. Jn vrina aūt eſt vt in ſigno. ¶ Nota ēt ꝙ cōpoſitio illa ꝑ iclinationē actus ad ſubam inquantū actus eſt ⁊ precedit alteram per quam eſt de alio: vt prius dictum eſt. ¶ Jtem q̄ritur vtrum compoſitio ſit ſimplex ens vel non. Et videt̄ ꝙ non. quia reperitur in rebus exiſtentibus: vt homo eſt animal. ⁊ in rebus non exiſtentibus: vt chimera eſt nō ens ergo repertur in eis per aliquod cōmune repertum i ipſis: q꞉ vt vult Ariſtoteles in fine priorum ꝙ ſi aliqua paſſio ſequitur aliqua diuerſa oportet ꝙ ſequitur ea ꝑ aliqđ

cōmune repertum in ipsis: sed nihil est cōmune enti ⁊ nō enti nisi ens quodāmodo. ergo cōpositio pmo sequit̄ ens quodāmodo. ergo ⁊ ipsa ē ens quodāmodo ⁊ nō est ens simplr̄. Et dicēdū ꝙ cōpositio ipoꝛtata p verbuꝫ eōiter se hꝫ ad cōpositionē nō entiū: vt chimera est nō ens. vnde pmo sequitur ens quodāmodo vt obm est: ⁊ ipsa in cōi ē ens quodāmodo ⁊ non simpliciter. ¶ Item querit̄ vtrū compositio verbi in cōi equaliter se hꝫ ad cōpositionē entium vt hō est aial: ⁊ ad cōpositionē nō entiū. vt chimera est nō ens: vel ipsa p prius dicat̄ de vna: ⁊ p posterius de alia. Et dicēduꝫ ꝙ cōpositio in cōi p prius cōuenit cōpositioni entium: ⁊ p posterius cōpositioni nō entiū. ¶ Itē videtur ꝙ cōpositio in cōi sit ens simplr̄ ⁊ nō quodāmodo: ⁊ sic cōuenit cōpositioni nō entiū: qꝛ videt̄ ꝙ extrema ponant̄ scḋm exigentiā cōpositionis. vt si cōpositio est ens simplr̄ ⁊ extrema. vn̄ videt̄ sequi: hō est aial ergo homo ⁊ aial est. Et si cōpositio ē ens quodāmodo ⁊ extrema: vnde nō sequtur: chimera est nō ens. ergo chimera ē vel non ē. ergo si cōpositio in cōi ē ens quodāmodo ⁊ nō simplr̄. ergo hec est vera: antixp̄s ē homo cū ibi ponat̄ homo quodāmodo: ⁊ hec sit vera: antixp̄s ē homo quodāmodo: ⁊ iste due cōuertunt̄ antixp̄s est hō: ⁊ antixp̄s ē hō quodāmodo: qḋ falsum ē. ergo primo ex quo sequtur. s. ꝙ cōpositio i cōi sit ens quodāmodo ⁊ nō simpliciter. Et dicēdū ꝙ cōpositio in cōi est ens quodāmodo ut prius dictū ē: ⁊ extrema eius sūt i cōi sunt entia. Sed cōpositio cōtracta ad illā partē eius qḋ ē cōpositio entiū ē ens simplr̄. vn̄ in hoc antixp̄s est hō cōtracta est ad compositionē entium: vnde ponit̄ ibi homo quodāmodo sed simplr̄. ⁊ ideo hec antixp̄s est homo: nō equipollet huic: antixp̄s est hō quodāmodo. ¶ Ad illud qḋ obiicit ꝙ extrema ponunt̄ scḋm exigentiā cōpositionis: dicenduꝫ ꝙ falsum ē: qꝛ eū extrema sint nō ꝓpter hoc sequitur ꝙ cōpositio sit: vt cū dico hō est antixp̄s extrema sunt nō tñ est cōpositio: ⁊ si cōpositio est non propter hoc sequitur ꝙ extrema sunt sicut sibi inuicem cōuenientia: vt chimera est non ens. Ista cōpositio est: non tamē extrema sūt sed hic sequit̄ extrema sūt sibiinuicē cōuenientia. ergo cōpositio eorum ē: ⁊ est locus a causa: ⁊ cōuerso sequtur compositio est. ergo extrema sunt sibi inuicē conuenientia: ⁊ ē locus ab effectu: qꝛ conuenientia extremoꝝ est causa compositionis ⁊ cōpositio est effectus cōuenientie extremoꝝ. ¶ Item videtur ꝙ cōpositio in cōi equaliter ꝑdicetur de cōpositione entiū: ⁊ de cōpositiōe non entiū: qꝛ ille due sūt simpliciter conuenientie homo est aial: ⁊ chimera non est ens. ergo veritas coꝝ similiter est ens. ergo subm veritatis in vtraqꝫ est ens simpliciter: sed subm veritatis est compositio. ergo cōpositio vtriusqꝫ simpliciter est ens sed in vna est cōpositio entiū: in altera nō entiū. ergo cōpositio nō entium simpliciter est ens. ergo compositio in communi nō magis se hꝫ ad vnā parteꝫ ꝙ̄ ad alterā. Et dicendum ꝙ compositio in cōi dr̄ scḋm prius ⁊ posterius de vtraqꝫ illarū cōpositionū vt prius dictū est: qꝛ per prius dicit de cōpositione entiū. ⁊ per posterius de cōpositione non entium. ¶ Ad aliud aūt qḋ obiicit ꝙ vtraqꝫ illaꝝ compositionuꝫ simpliciter est ens: dicendū ꝙ non sequtur: qꝛ veritas entiū est ens simpliciter. veritas autē nō entium non ē ens simpliciter sed quodāmodo qḋ pꝫ: qꝛ veritas entium ē p conuenientiā extremoꝝ que est causa cōpositionis in affirmatiua: vt homo est animal vel repugnātia extremoꝝ: est causa diuisionis in negatiue vera. vt homo nō est asinus. vnde veritas entiū est per cōuenientiā ad compositioneꝫ vel diuisionem. ⁊ etiam per hoc ꝙ extrema sunt simpliciter entia. sed veritas nō entium nō hꝫ nisi alteram causaꝝ istarum. s. conuenientiam extremoꝝ ad compositionē vel diuisionem nō hꝫ entitatem earundē: qꝛ extrema non sūt entia. immo sunt non entia. ⁊ ideo veritas non entium ē ens quodāmodo. veritas entium est ens simpliciter. ⁊ ideo cōpositio entium est ens simpliciter compositio autem non entium est ens quodammodo.

¶ De negatione in generali.

IAm secundum diuersitatē cōpositionū diuersificet̄ negatio: iō post cōponēꝫ dicēdū ē de negatione. ¶ Primo aūt sciendū ē ꝙ negatio dr̄ equiuoce: qꝛ vno modo dr̄ negatio oꝛo negatiua: ⁊ ē spēs enūciationis. Enūciationis aūt alia ē oꝛo affirmatiua: ⁊ alia negatiua: vt hō currit: hō nō currit. Et diffinitur sic. Negatio ē oꝛo negatiua alicui9 ab aliquo. Alio aūt mō dr̄ negatio signū ⁊ istr̄m negandi. Et hoc mō dr̄ tripliciter: qꝛ negatio vt ē istr̄m negādi: sumit̄ vno mō vt subā: vt in hoc noie negatio. alio aūt mō vt act9: vt act9 in verbo ⁊ in participio: vt nego gas. vel negās vel negatus. Ex his duob9 sumit̄ negatio vt cōcepta siue p modū cōceptus. Alio aūt mō sumit̄ negatio q̄ ē istr̄m negādi: vt exercita: ⁊ sic significat̄ p hanc particulā nō. ¶ Et nota ꝙ cōceptus ⁊ effec9 differūt i hoc: qꝛ cōceptus dr̄ esse illud qḋ est in aīa p similitudinē aliquā: vt cū cogito de colorib9 ⁊ de oībus similitudines eaꝝ recipio i aīa ⁊ nō res ipsas. Affectus siue exercit9 dr̄ eē id qḋ scḋm veritatē ē i aīa vel in corpore: cum laboro i egritudine. dolor ē i aīa mea scḋm vitatē afficiēs eā: ⁊ qñ curro cursus ē in corpe scḋm vitatē exercit9 ⁊ afficiēs ipsū corp9. ¶ Itē negatio vltimo mō sumpta ē duplex. qꝛ est q̄dam negatio q̄ est termini: vt noie infinito vel in verbo infinito. Alia ē oꝛonis: ⁊ hec remouet actū a substātia de qua ipse actus ꝑdicat̄ ⁊ pma addit̄ termino p cōpositionē scḋa vo per appositionē. ¶ Itē negatio q̄ est termini est duplex: qꝛ q̄dā est q̄ facit nomen infinitum siue priuatū. vt nō hō nō lapis. Et alia q̄ facit v̄bū infinitū siue priuatū vt nō currit nō laborat. ¶ Sed vr̄ ꝙ nec qualitas accidentalis neqꝫ actus possit ꝑdicari de subā: qꝛ sunt diuersa: ⁊ diuersa inquantum diuersa sunt sibi repugnantia. ergo vnū vere nō ꝑdicat̄ de altero. ergo fient hec ē falsa: sortes est albedo: ⁊ similiter hec. sortes est albus: ⁊ similiter sortes currit: sicut ⁊ hec sortes est cursus. Et dicendū ꝙ dupliciter cōtingit significare diuersa: qꝛ inquātū vnuꝫ opponit̄ alteri: vel ē diuersum ab eo: vt sortes albedo cursus: ⁊ sic vnum vere non ꝑdicat̄ de altero. Alio autē modo cōtingit significare diuersa prout vnū est de altero vt albus niger currit legit: ⁊ vr̄ q̄cunqꝫ significant̄ in cōcretione ad subiectū siue dicant̄ denominatiue: vt alb9 currit siue non denominatiue: vt studiosus cursor pugillator et consimilia put dicunt̄ a naturalibus potētus cursor ⁊ pugillator: ⁊ hoc mō vnum diuersum ꝑdicatur de altero. ¶ Itē cū triplex sit cōpositio. s. qualitatis ad substātiam ⁊ actus distantis a substantia eū substātia ⁊ act9 vniti substantie ⁊ cuilibet haꝝ cōpositionū sua opponatur negatio ergo erit triplex negatio. ergo male ponunt̄ due tm̄. Et dicendum sicut dictū est prius ꝙ negatio vt exercita siue afficiens est duplex in genere: sicut compositio est duplex in genere: quia est quedam termini: ⁊ alia orationis: vt dictū est. Sed negatio illa in specie dicitur quadrupliciter eo ꝙ negatio termini subdiuiditur: quia est quedaꝫ negatio termini que remouet qualitatem a substantia faciens nomē infinitum: vt non homo non equus: ⁊ est alia que actū vnitum remouet a substantia faciens participium: vt non currens: non legens. Tertia vero actum distantem a substantia exteriori remouet siue priuat a substantia vnita faciēs verbum infinitum: vt non currit non laborat. Quarta vero vt dictum est faciens orationem negatiuam: ⁊ sic negatio termini subdiuiditur per tres partes. ¶ Ad illud autē quod obiicit ꝙ triplex est cōpositio actus cum substantia ergo ex opposito erit triplex negatio. Dicendum ꝙ insufficienter diuidit: quia relinquit compositionem actus distantis a substantia exteriorum cum substantia intra: ⁊ sic sunt quattuor oppositiones. vnde ex opposito erunt quattuor negationes. Quā autē quattuor sint cōpositiones pꝫ: qꝛ est quedam qualitatis cum substātia: vt in quolibet no-

mine:ꝛ negatio ei opposita facit nomē īfinitū vt nō homo ꝛ alia act⁹ vniti substātie cū substātia:vt in participio ꝛ negatio ei opposita facit ꝑticipiū infinitū:vt nō currēs. Tertia vero cōpositio act⁹ est distantis a substātia exteriori cū eadē substantia exteriori:vt sortes currit. ꝛ negatio ei opposita fa⁊ꝛtorationē negatiuā:vt sor. nō currit. Quarta vero act⁹ distantis a substantia exteriori cū substātia intra:ꝛ negatio ei opposita facit verbū infinitum:vt nō currit: nō laborat. ꝛ sic insufficienter ondebat cōpositiones istas in specie:ꝛ etiā negationes ei oppositas. ¶ Nota ꝙ verbuȝ duplici substantie comparat̄.s.sube exteriori que reddit ei suppositū:vt sor. currit:ꝛ substantie exteriori q̄ infinite itelligitur i ipso:q: est ideȝ qđ res currens ꝛ currēs est ille act⁹ res vero est substantia interius intellecta.

Jsto de negatione in genere:ꝯñr dicendū est de vnaquaqȝ ꝑdictar negationū i specie. Et ꝑmo de negatione nominis īfiniti cū sit prior aliis.

Circa quam ꝑmo querit̄ vtr nomen infinitum de quolibet qđ est ꝛ quod non est predicetur. Et videt̄ ꝙ nō:q: vt est in scđo perihermeniar:ad affirmationem in q̄ ꝑdicatur nomē infinitū sequit̄ negatio in qua ꝑdicatur nomen infinituȝ ꝛ nō ecōuerso:vt ois homo est nō iustus. ḡ nullus hō est iustus:ꝛ nō ecōuerso. ergo affirmatio in qua ponit̄ nomen infinitū ponit aliqd:q: si nihil poneret:tunc cōuerteretur cū negatione. ergo nomē infinitū solū ꝑdicatur de ente. ergo nō quodlibȝ qđ est ꝛ quod nō est. ¶ Ad idem cū oīs hō est non iustus hic ponit̄ ens qđ affirmatur esse:nec cōpositio negat̄ per negationē ipsius termini infiniti sequētē. ergo nomen infinitū ꝑdicatur solū de ente. ergo nō de quolibet. ꝛc. Sed ꝯ homini opponit̄ aliqd sȝ ꝑuationē:ꝛ aliqd s̄m negationē:vt mortuū opponit̄ homini priuatiue:ꝛ non homo negatiue:sed priuatio plus participat de ente q̄ȝ negatio. ergo mortuū participat de ente ꝙ nō hō:sed mortuū ꝑdicatur de nō ente. ḡ multo fortius non hō. ergo terminus infinitus non solū ꝑdicatur de ente:sed etiam de non ente. ¶ Ad idem Boetius docet conuertere vlēm affirmatiuam infinitando terminos:vt omnis homo ē ens. ergo omne nō ens est nō homo. ergo nō homo predicatur de nō ente. ergo nō solū de ente sȝ etiaȝ de non ente. Item vt est in scđo thopicor. Qđ si ad hoīeȝ sequtur aīal. ergo ꝑ cōsequētiā ecōnerso:ad non aīal sequtur nō homo:sed bene sequtur si est hō est ens. ergo sequit̄ per cōsequentiā ecōtrario si nō ē ens est nō homo. ergo nomē infinitum nō solū predicatur de ente sed etiā de non ente. Item in hoīe est duplex cōpositio. Est eniȝ quedā cōpositio forme cum materia:homo eniȝ ꝛ vnumqđqȝ aliud a ꝑmo constat ex materia ꝛ forma vel vere vel ꝓportionabiliter:ꝛ ē alia cōpositio in hoīe q̄ est dfiaȝ cum suo genere vl' suo superiori. siue sint dfie specifice. vt in spēb⁹ oīb⁹ ꝛ generib⁹ subalternis:siue sint differētie nō specifice. sicut sūt dfie que s̄m rōnē finis vel eā alicui⁹ alius adueniūt enti ꝑ quas generalissima differunt a se. Cuȝ eniȝ generalissima cōicent in ente:ȝ s̄m prius ꝛ posterius oȝ ꝑ quod aliqđ differat. vt pȝ:q: suba est ens ꝑ se. quātitas vero ē ens mensuratiuum substātie. qualitas vero ē informatiuuȝ vl' qualificatiuum substantie. relatio vō ē ens cōparatiuum substantie. actio vero est ens mediuȝ ꝑ qđ siue s̄m qđ vnū agit in aliud:ꝛ sic de aliis. Unde hec differētia per se ē differentia substantie ꝛ mensuratiuam substantie. ē dfia q̄ntitatis. ꝛ sic de aliis. ꝛ sic per istas differētias que nō sūt specifice generalissima dfut iter se. Formatur argumētum sic In hoīe est duplex cōpositio. s. forme cum materia ꝛ differentia cum primo predicabili vt cum ente. sed cuilibet cōpositioni sua opponitur negatio. ergo duplici cōpositioni existente in homine duplex opponit̄ negatio. ergo negatio in hoc termino nō homo est duplex. q: vel remouebit compositionem que est differentiar cum ente. ꝛ sic relinquitur ens. quia enim dicitur ens per se corporeȝ animatum sensibile rationabile mortale sed aggregatio istarum differentiar remouetur ꝑ vna vel pro pluribus. non dico ꝙ vnaquaqȝ earū remoueat̄. sed earum aggregatio q̄ pōt remoueri. ꝑ vna vel pro pluribus siue pro omnibus. sic relinquitur ens. q: si vna sola remoueatur iam nō sunt ibi oēs. vel si plures vel si oēs. semꝑ earuȝ aggregatio remouetur. ꝛ ita nō hō ponit ens. ꝛ predicat̄ solum de ente. ꝛ sic nō hō dr̄ termin⁹ priuat⁹. Si autē negatio ista negat compositionē forme cum materia. tunc nihil ponit in actu. sȝ tñ ponit ens in potētia vel in oppositione:ꝛ sic nō hō est termin⁹ negatiuus:ꝛ nō hō ꝑdicat̄ de ente ꝛ de nō ente:ꝛ sic nomē infinitū est duplex:qđ cōcedimus. ¶ Dicenduȝ ergo ꝙ nomē dupliciter pōt infinitari:vt ostēsum est. vno modo s̄m priuationē:ꝛ sic nō hō ponit ens remouēdo aggregationē differētiȝ a primo predicabili ꝛ sic homo ꝛ nō homo opponunt̄ vt priuatio ꝛ habit⁹ ꝛ ꝑdicatur soluȝ de ente. Alio aūt modo potest infinitari nomen s̄m negationem:ꝛ sic nō homo nihil ponit ꝛ est terminus negatiuus:ꝛ sic non homo de quolibet ente aliud ab hoīe predicatur ꝛ de nō ente:ꝛ sic homo ꝛ nō homo opponunt̄ vt affirmatio vel negatio:ꝛ ꝑdicantur de quolibet quod ē ꝛ quod ñ est:ita ꝙ hoc vel illud sicut quelibet ꝯdictio. Et nota ꝙ ille modus duplex infinitandi terminum est solū i terminis specialibus:quia termini generales vt ens ꝛ aliqd vno solo modo infinitantur sed s̄m negationē:q: in eis nō est duplex cōpositio sicut in specialibus. vñ nō ens ꝛ nō aliquid solum ꝑdicant̄ de eo qđ non ē. nullus eniȝ termin⁹ infinitus pōt predicari de eo cui⁹ forma remouet̄ ꝑ ipsum. vnde nō hō non pōt predicari de homine:nec ens de nō ente ꝛ nullū oppositor pōt de sibi opposito ꝑdicari. ¶ Ad illud aūt qđ obiicit ꝙ ad affirmationē in qua ꝑdicatur nomen infinitū sequit̄ negatio in qua ꝑdicat̄ nomē infinituȝ ꝛ nō econuerso:ꝛ sic nomē infinitū ponit ens. ꝯcēdum sicut dictū est prius q: nomē infinitū duplex est ꝓpter hoc quod vel infinitū est s̄m negationē:ꝛ sic nihil ponit vel ē infinituȝ s̄m ꝑuationē. ꝛ sic ponit ens siue sit substantiale: vt homo animal:siue accidentale vt album nigrū rectū par vel impar. vnde simplex terminus accidētalis s̄m priuationem sicut relinquit subiectum accidentis in esse ꝛ sic ista: hō est non iustus. ꝛ ꝯsimiles ponunt ens:sic ad ipsam sequit̄ negatio de predicato finito ꝛ non econuerso:vt hō est non iustus. ergo hō nō est iustus:ꝛ non econuerso. Et hoc determinat Aristo. in ꝑmo. ꝛ secūdo perihermeniarum dicēdo ꝙ sic consequunt̄ sibi inuicem sicut dictū est in prioribus. Hoc etiā dicit Aristo. in fine primi priorum ꝙ ad ꝑuatiuam orationē affirmatiuā sequit̄ negatiua finita ꝛ nō econuerso:vt hoc est inequale. ergo nō equale ꝛ nō econuerso:ꝛ hoc est albū. ꝛ nō econuerso. Si aūt predicat̄ terminus accidentalis infinitus s̄m negationeȝ sic nihil ponit:vt dictum est:ꝛ sic conuertit̄ cū negatiua finita: vt oīs hō est non iustus:ergo nullus hō est iustus:ꝛ ecōuerso. Et similiter dicit in secūdo principio secūdi perihermeniaruȝ paulo post. Qđ ad negationē finitā sequit̄ affirmatiua infinita. vt nullus homo ē iust⁹. ergo oīs homo ē non iust⁹ q: non posset eē nisi conuerterent̄ illo secūdo modo. s. s̄m ꝙ est nomen infinitum s̄m negationē. Et similiter intellige de termino īfinito substantiali:vt nō hō sicut de accidētali:vt non iustuȝ. ¶ Ad illud āt qđ postea obiicit ꝙ ista: hō est non iust⁹. ponit ens:cū affirmat̄ esse ꝛ nō remouetur cōpositio affirmatiua:ꝛ nō negat̄ ꝑ negationē sequentem. Dicendū ꝙ argumentū peccat tripliciter. Primo modo s̄m equocationē hui⁹ nominis nō iustū qđ vno modo ponit ens:ꝛ alio modo nō:vt dictū ē pri⁹. Et alio mō peccat s̄m ꝯñs siue s̄m quid ꝛ simpliciter:q: vt sequit̄ affirmatur esse aut ipsa cōpositio. ergo ē:q: affirmatio ē et taȝ de ente q̄ȝ de nō ente. ergo i plus ē affirmatio q̄ȝ esse s̄m negationem:ergo est consequēs. vnde ꝙ non iustus ē nomē infinitum s̄m negationem. non sequitur homo est non iustus. ergo homo est. Preterea est ibi fallacia s̄m qđ ꝛ simpliciter:quia sit ibi cōpositio affirmatiua:non tamen po-

nitur eius simpliciter: sed diminutum per determinationē sequentem: vnde sicut non sequitur: est opinabile ergo est: q̄zuis sit ibi compositio affirmatiua: ita non sequitur: est non mixtus ergo est cum diminuatur esse per determinationem nihil ponentē fm q̄ nō iustus est terminus negatiuus. ¶ Sciendū autē q̄ nullus terminus pōt infinitari nisi sit subiicibile vel predicabile. Et ideo signa vl'ia vel particularia non possunt infinitari: q2 sunt dispōnes subiecti in q̄ntū subm: ⁊ ita respiciunt predicatū. Et ideo dicit Aristo. q̄ hec negatio, nō. non est nisi addēda huic signo oīs q2 non significatur vle: sed q̄n vniuersaliter.

Dicto de negatione speciali nominis faciente infinitari: consequenter dicendū est de speciali negatione verbi infinitāte verbū: q2 sicut nomen est nā prius verbo infinito. ¶ Primū enī queritur de verbo infinito vtrum predicat' de quolibet qd est ⁊ qd nō est. Et videtur q̄ sic: q2 vt vult Aristo. verbū infinitū simplr ē in quolibet qd est ⁊ qd non est. ergo de oī qd est predicatur: ⁊ quod nō est. ¶ Sed cōtra negatio que est in verbo infinito relinquit compōnez affirmatiuā remouēdo actū a subā de qua predicatur actus. vñ sensus huius: cesar non currit: fm q̄ non currit est verbū infinitum est. iste cesar non est currens. sed compositio affirmatiua ponit ens: q2 pōit subiectū inesse. ergo verbum infinitū ponit ens. ergo solū predicatur de ente. Et fm dictū quorundā est q̄ verbum infinitum extra orationē manet infinitū: sed fit semper oratio qñ ponitur in oratiōe. qm̄ negatio est vna pars ⁊ verbū alia. Sz hoc nihil est: q2 mouentur: eo q̄ non sciunt distinguere in hac oratione cesar nō currit. ⁊ in consilibus fm q̄ sunt propōnes negatiue ⁊ fm q̄ sunt de verbo infinito. Vñ dicendum q̄ verbū infinitū predicat' de quolibet quod est ⁊ quod nō est: ⁊ manet infinitum extra orationē ⁊ in oratione. ⁊ hec ppō cesar nō currit ⁊ consiles fm q̄ sunt orationes negatiue nihil ponūt: ⁊ cōpō negatur in eis nihil relinquēdo in eis fm autē q̄ in eis ponitur verbum infinitū cōpō remanet affirmatiua. vñ isto mō. s. fm q̄ est in eis verbū infinitū: adhuc duplices sunt. q2 verbum infinitum pōt infinitari fm negationē: ⁊ sic nihil ponit: vel pōt infinitari fm priuationē ⁊ sic nisi ponit subm in esse: ⁊ sic ponit ens. ¶ Ad illud autē qd obiicit q̄ cōpositio affirmatiua ponit ens. q2 pōit subm inesse. Dicendū q̄ vtrūqz ē falsum. qm̄ cōpositio equaliter se hz ad cōpositionē entiū ⁊ ad cōpositionē nō entiū vñ ponit ens ipsa cōpō neqz ponit subm suū inesse. ⁊ ita virtute cōpōnis affirmatiue inquātū ē affirmatiua nihil ponunt. sed virtute pdicati aliqñ ponit' subm iesse: vt qñ pdicatū ē ens simplr. ⁊ aliqñ nō ponit' subz iesse vt qñ pdicatum ē ens diminutū vel quodāmō: ⁊ iō seqt'. lapis est hō. ergo lapis est ⁊ nō seqtur lapis est opinabile. ergo lapis ē. vñ est sensus huius cesar nō currit fm q̄ nō currit est verbum infinitū ē. ille cesar est nō currens. ⁊ sic itellige de pticipio sicut de verbo. vñ ille due cesar nō currit: ⁊ cesar est nō currēs nihil ponit fm q̄ verbū ⁊ pticipiū sunt termini negatiui. sz fm q̄ sunt termini priuatiui sic ponūt. q2 ponūt subz iesse. ⁊ hoc virtute pdicati ⁊ nō virtute compōnis: vt dictū ē. De negatiōe infinitāte participium satis pz ex pdictis. ⁊ iō relinquitur.

Terminatis de negationibus terminorum dicendū est de negatiōe orationis simplr nā pcedit cōpositū. vñ nomē ⁊ verbū nā sunt priora oratione. vñ negatio nois vel vbi nā pcedit negationē orationis. ¶ Primo queritur vtrū negatio orationis faciat cōtradictionē. Et vr q̄ nō: q2 ad hoc q̄ negatio cōtradicat oz q̄ remoueat cōpositionē: sz nō pōt remouere cōpōnē q2 cōpositio ē subz negatiōis. ⁊ nullū accñs remouet suū subm ergo nō pōt facere cōdictionē. ergo nō ptigit cōdicere. Itē ad idē Quicqd ē creatū aut ē suba aut accñs. ergo negatio cum sit creata aut ē suba aut accñs. sz nō ē suba. ergo ē accñs. ergo ē in subo aliq: sz nō ē nisi in cōpōne. ergo nō remouet eā. ergo nō ptigit cōdicere. Itē cū ptigit cōdicere: q2 hoc ē pricipiū pricipiorū scietis. ergo remouet cōpōnē: sed cōpō ē cā negatiōis. ergo remouet modū. ergo nulla negatio est alicuius modi. ergo nec indicatiui p locum a genere. ergo nulla est vera vel falsa. Sola enim indicatiua est in qua est verum vel falsum. Solutio. Sicut hoc nomen homo duplicez habet significationem. s. generalem vt significat substantiam cum qualitate: ⁊ specialem: vt significet hanc substantiam que ē homo. Et sic i verbo est duplex significatio. s. generalis ⁊ specialis. Generale significare ē agere vel pati. Spāle vt significare istū actum vel istam passionem. vt legere vel legi. vel percutere vel percuti. Generalis autem compositio cōiter se habet in quantum est de se ad omnia componibilia. Cum enim dicimus q̄ verbum consignificat compositionem vt diximus hanc compositionem vel illam sed compositionem in genere. ⁊ hec est compositio generalis. Specialis autem cōpositio cum per extrema compositionis ⁊ negatio remouet specialem compositionem: ⁊ hoc sufficit ad contradictionem: ⁊ relinquit generalem rōnez eius accid' ⁊ modus vnde contingit ad hoc contradicere. ¶ Item solet dici q̄ due negationes equipollent vni affirmationi. Et queritur econuerso: cur due affirmationes non equipolleant modo quod videtur: q2 sicut negatio remouet affirmationem: sic econuerso affirmatio negationem. Et dicendum q̄ negatio apta nata est remouere qcquid recipit: q2 negatio est actus destruēs suū obm. vñ obiectum negationis qdcunqz fuerit remouet' p negationez: qm̄ negatio aliqñ ē obiectum negatiōis. aliqñ negatio negat': vt non sortes non currit. et ideo negatio remouetur p negationez: ⁊ ideo ex cōñti ponitur affirmatio: q2 remota negatione ponitur affirmatio co q̄ necesse est semper esse affirmationem vel negationem. Et ideo due negationes equipollent vni affirmationi. Affirmatio autē non est apta nata destruere suū subiectū: sz ponit ipsum potius ⁊ conseruat. ⁊ iō est res cū res affirmatiua q̄ est obiectum affirmationis non remouet' p affirmationē ⁊ ob hoc due affirmationes non possūt eqpollere negationi. ¶ Ad illud autē qd obiicit. q2 affirmatio remouet negationem: sic econuerso. Dicendum q̄ due cōparationes sūt in affirmatione. ⁊ due in negatione diuersimode comparate. Vna. s. est cōparatio affirmationis ad illud qd affirmat. Alia vero habet ad illud cui opponitur. ⁊ ille due cōparationes affirmationes non sunt respectu eiusdem sed respectu diuersorum. Vbi gratia. hec affirmatio. sor. currit: affirmat sortem currere: ⁊ apponitur ei qd est non sor. currere ⁊ iō rōne oppōnis non potest destruere suū obiectum. Sz due cōparationes in negatione sunt respectu eiusdē: q2 negatio semp negat aliqd sicut affirmatio affirmat: ⁊ semp negatio opponit' alicui: sz non nisi ei qd negat: ⁊ iō negatio rōe sue oppōnis semp destruit suū obm qd negabat: sz affirmatio non opponit' ei qd affirmat: vt dictū est: ⁊ iō affirmatio nō destruit qd affirmat: ⁊ sic nō est silr de affirmatione ad negationem: ⁊ de negatiōe ad affirmationem: vt pz iam p hoc q̄ negatio opponit' affirmationi ⁊ negat eā: affirmatio opponitur negationi ⁊ affirmat eam: sed aliud vt dictum est. ¶ Item dicit Aristo. in scdo topicorum. Quod si aliquid non ē susceptibile contrariorum neqz alterius. ergo qd non potest negari non potest affirmari. sed ista sor. nō currit nō potest affirmari cum sit negatiua. ergo non potest addi ei altera negatio vt p eam negef. ergo due negationes nō eqpollent affirmationi. ¶ Ad hoc dicūt qdam q̄ negatio quodāmodo ē affirmatio: quoniam negatio habet in se de ente siue de affirmatione. vnde participat naturam affirmatiōis: ⁊ ideo pōt negari p negationem: ⁊ ita hoc oppōnit sor. nō currit. pōt ei addi altera negatio sic. non sor. non currit: ⁊ ita due negationes eqpollent affirmationi. Sed ego credo q̄ melius dicitur q̄ q̄zuis accidentium negatiua non possunt reflecti supra se agendo in se: sed in suum obiectum cum accidentia causata a rōne possunt reflecti supra se agendo sicut ratio supra se cognoscendo in se ⁊ indicando de se. vnde negatio q̄ est actus siue accñs creatum a rōne potest reflecti simpliciter supra negationem siue supra negatam agendo in ipsam: ⁊ iō

negatio potest negari q̃zuis nõ põt affirmari. Et ɔsideratio Aristo. oꝫ itelligi de accñtibus nãe sue de q̃itus negando: vt albũ nigrũ calidũ frigidũ ⁊ cõsimilia. Itez ille due: sortes currit: ⁊ nõ sortes nõ currit: eqpollẽt sibinuicẽ: ⁊ q̃ dicunt huic sortes nõ currit. ¶ Sꝫ cõtradicit Ari. ꝙ vnũ vni opponit. ergo due oppositiões nõ cõtradicũt vni. Dicendũ ꝙ dupli fit cõtradictio. s. prio ⁊ ex cõsequenti vñ in his est pma cõtradictio: sortes currit: sor. nõ currit. cõtradicit ex cõsequenti huic sortes nõ currit: q: inquãtũ equipollent. cõuertitur cũ ista. s. sortes currit. vñ intellige ꝙ i cõtradictiõe pria semper altera est negatio: ⁊ alia affirmatio. vñ dicit Aristo. ꝙ cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio opposita: sed in cõtradictione que est ex cõsequenti negatio põt cõtradicere negãdi. ¶ Itẽ nota ꝙ negatio preposita vel postposita termino singulari idem significat: vt sortes nõ currit: ⁊ nõ sortes currit: sꝫ nõ est similiter in terminis cõibus. cũqꝫ hec indefinita: hõ currit. hec aũt vniuersalis negatiua: nõ homo currit. Neqꝫ est cõtrariũ qđ dicit Aristo. ꝙ trãsposita noia ⁊ verba idẽ significãt: qr intelligit de alíis dictiõibus: qn intelligit de dictione q̃ est subiicibilis vel predicabilis: vt hõ animal: vel que est dispositio ipsius subiicibilis vel p̃dicabilis absolute: ⁊ nõ intelligit: de dictiõe que est dispositio vnius ad alteꝝ: vt sunt negationes ⁊ signa vniuersalia. n. negat vnũ ab altero: ⁊ signũ vniuersale disponit subm in respectu ad predicatuꝫ. ¶ Itẽ querit de hoc sophismate: nullo hoie currẽte tu es asinus. ꝓbatio hec ẽ falsa: aliquo hoie currẽte tu es asin⁹ ergo eius cõtradictoria ẽ vera: hec. s. nõ aliquo hoie currẽte tu es asinus: sed nõ aliquo ⁊ nullo eqpollẽt sicut non aliqs ⁊ nullus. g̃ ẽ vera. nullo currẽte tu es asin⁹. ¶ Sꝫ q̃ nullo hoie currẽte tu es asin⁹. g̃ dũ null⁹ hõ: vl' si null⁹ hõ vel q: null⁹ hõ currit: tu es asin⁹: qđ falsũ ẽ. ¶ Sol. pria est falsa. s. hec: nullo hoie currẽte tu es asin⁹: qr ista p quã ꝓbat eã peccat sꝫ diuisionẽ ⁊ ɔpõnẽ: hec. s. nõ aliquo homie currẽte tu es asin⁹: eo ꝙ negatio põt negare tm̃ pticipiũ: ⁊ sic ẽ diuisa ⁊ falsa. vel põt negare pticipiũ in cõparatiõe ad verbũ sequẽs: ⁊ sic ẽ ɔposita ⁊ vã: isto mõ eqpollet p̃me. s. huic: nullo hoie currẽte tu es asin⁹ sꝫ hec ẽ falsa nullo hoie ⁊c. q: negatio q̃ est in cõparatione huius signi nullo modo potest fieri vltra participiuꝫ per hanc regulam. Quotienscunqꝫ negatio ⁊ distributio includunt in termino vno: ad nihil potest vnum fieri sine reliquo: sed distributio non fertur vltra participiũ. ergo neqꝫ negatio. ⁊ ita hec est falsa: nullo hoie currente ⁊c. quare ⁊ sua equipollens illo modo que ei equipollet. ⁊ vtraqꝫ affirmatiua est hec. s. non aliquo hoie currente ⁊c. ⁊ nullo homie currente ⁊c. sm ꝙ equipollent. Et per hoc etiam patet ꝙ neutra contradicit affirmatiue. ¶ Item queritur de hoc sophismate. Nihil est nihil. Probatio: eius ɔtradictoria ẽ falsa: h. s. aliqd ẽ nihil. g̃ pria vera. ¶ Cõtra: nihil ẽ nihil g̃ nihil nulla suba ẽ: ⁊ est locus a genere siue a toto in q̃ztitate: vt nihil est. g̃ nihil nulla suba est: sꝫ cõclusio est falsa hec. s. nihil nulla suba ẽ: qr equipollet huic: q̃libꝫ est aliqua suba: qđ falsum ẽ. g̃ pria ex qua seqꝫ ẽ falsa. ¶ Sol. Prima ẽ vera. s. nihil est nihil: q: eqpollet huic: q̃libꝫ ẽ aliqd. p illã regulã. Quotienscunqꝫ duo signa vlia nature ponunt in eadẽ orõne: ita ꝙ vnũ in subo ⁊ reliquuꝫ in predicato primũ equipollet suo cõtrario. scđꝫ suo cõtradictorio. Itẽ iprobatio peccat sꝫ cõiter loquẽdo: q: sicut hic est ɔñs cõiter loquẽdo: q̃libꝫ est aliquid. g̃ quodlibet est aliqua sustãtia. Silr hic est ɔñs: nihil nihil est. g̃ nihil nulla substãtia est. ¶ Ad illud quod obiicit quod videtur locus a genere siue a toto in q̃ztitate. ¶ Dicẽdũ ꝙ nõ ẽ verum: vnde est ibi locus sm ɔñs: sicut hic: nullus homo est nullũ aial. g̃ nullus homo est nullũ risibile: q: in ista: ois homo est nullũ aial: aial remouet a subiecto ⁊c. apponatur alia negatiua p h signũ nullus. remouet p̃dicatũ negatum a subiecto sic: nullus homo est nullũ aial: sed remouere p̃dicatũ negatuꝫ est ponere ex ɔñti affirmatiuꝫ in eodem. g̃ ista: nullus hõ ẽ nullũ aial equipollꝫ huic: ois hõ est aliquod aial. ⁊ silr ista. nullus homo est nulluꝫ risibile equipollet huic: ois homo est aliquod risibile. hic aũt ponunt ɔñs animal est. g̃ risibile est: sicut hic: aial currit. ergo homo currit: g̃ hic: ois homo ẽ animal. g̃ ois homo ẽ risibile: ⁊ siliter in suis equipollentibus: nullus homo est nullũ animal. g̃ nullus homo est nullũ risibile: ⁊ similiter est in proposito. nihil nihil ẽ. g̃ nihil nulla substantia est. ¶ Itẽ videtur ꝙ nulla cõclusio iprobatiõis sit vera: qm hec est vera. nulla substantia est nihil: quod patet per predictam regulam: quia equipollet huic: omnis substantia ẽ aliquid. ⁊ etiaꝫ quia sua cõuersa est falsa. hec. s. aliqua substantia est nihil. g̃ hec est vera: nulla substantia est nihil. ergo sua conuersa est vera: hec. s. nihil est nulla substantia. Et dicendum ꝙ non recte conuertit illam: nulla substantia est nihil: qr debet ponere signum subiecti supra totũ p̃dicatũ ⁊ reducere ad subm sic: nulla substantia est nihil. g̃ nullũ ens nihil est substantia: sed vtraqꝫ est vera. ⁊ sic non probat conclusionẽ improbationis. ¶ Item ꝙ conclusio improbationis sit falsa probatur dupli: quia vno modo per predictam regulam. ⁊ alio modo quia eius contradictoria est vera: hec. s. aliquid nulla suba. vt albedo ⁊ quodlibet aliud accidens ⁊c.

¶ De dictionibus exclusiuis.

Dicto de negatione ⁊ de affirmatione. Cõsequenter dicendũ ẽ de dictionibus exclusiuis. vt tm̃ solus. Circa quas primo queritur propter quid dicatur dictio exclusiua. Et quid significet dictio exclusiua. Secundo quot ⁊ que sũt cause exclusionis. ⁊ que exiguntur ad esse exclusiõis. Tertio quot sunt partes siue species exclusionis. Quarto queritur descendendo ad quandam causam exclusionis. s. ad id quod excluditur. ⁊ que sunt ea que debẽt excludi. Quintũ ⁊ vltimũ est differentia dictionũ tm̃ solus in suis exclusionibus. ¶ Primũ ergo querit propter qd dictio dicat exclusiua. Et dicũt quidam ꝙ dictio dicit exclusiua. quia significat exclusionem. ¶ Sed cõtra nulla dictio significat actũ quem exercet. vt ille terminus homo non significat suppositionem quam exercet supponendo pro hoc vl' pro illo. ⁊ sic de aliis. ergo nulla dictio significat actũ quẽ exercet. ⁊ est inductio. ⁊ est loc⁹ a partib⁹ sufficienter enumeratis. sed tantũ ⁊ solus exercẽt exclusionem. ergo non significãt eam. ¶ Item exclusio intelligitur dupliciter. s. vt concepta: ⁊ vt exercita. sicut cursus significat vt concept⁹ per hoc nomen cursus. ⁊ per hoc verbum curro ris. Aliter aũt significat cursus vt exercit⁹. vt cum aliquis exercet ipsum currendo. Similiter exclusio intelligitur. vt concepta sicut per hoc nomen exclusionis. ⁊ per hoc verbum excludo dis. Aliter aũt itelligit vt exercita. vt p ipsas dictiones solus ⁊ tantũ. ergo si solus ⁊ tantũ significãt exclusionem. aut significant hoc modo aut illo. sed si significent eam vt conceptam. ergo ille dictiones exceptio. nis. ⁊ exclusio nis. excludo. dis. erũt dictiões exclusiue qđ falsũ ẽ. g̃ nõ significãt eã vt conceptã. neqꝫ significãt eã vt exercitã. quia sicut se habet est dictio in cõmuni ad actuꝫ suum cõmunem quẽ exercet. q ẽ significare. sic dictio spãlis ad actũ suũ spãleꝫ. sed dictio in cõi nõ significat actum suum cõem. Dictio. n. nõ significat significare sꝫ exercet ipꝫ g̃ dictio spãlis nõ significat actũ suũ ꝓpriũ. sꝫ exercet ipsũ. g̃ dictio solus nõ significat exclusionem. sed exercet eam. g̃ dictiões exclusiue nõ significant exclusionẽ vt exercitaꝫ neqꝫ vt cõceptã vt ꝓbatũ est. ergo nullo modo significat exclusionẽ. Quod concedimus dicẽtes ꝙ dictiones exclusiue dicunt nõ qr significãt exclusionẽ. sed ꝙ exercent eaꝫ vt tm̃ ⁊ solus dicunt dictiões exclusiue ab exclusiõe exercita ⁊ nõ ab exclusiõe significata. sicut securis dicit incisiua ab incisione exercita ⁊ nõ ab exclusione significata. securis. n. nullo mõ significat incisionẽ: sꝫ significat securim sicut homo hoiem: ⁊ exercet incisionẽ siue ipsuꝫ scindere.

¶ Ad illud aūt qđ querit̃ qd significet dictio exclusiua: dicēdū q̄ significat idē qđ hec oro nō cū alio: siue priuatio nē associatiōis toti⁹ ad ptē. vt sol⁹ sor. currit. i. sortes currit et nihil aliud. vel sortes currit et nullus ali⁹ hō currit: et sic pars ponit̃: et totū remouet̃: q̄ ponit̃ sortes et remoue tur q̄libet ali⁹ homo: vel quodlibet aliud a sorte: et totum nō associat̃ parti sue. Et sic dictio exclusiua ꝑuat associa tiōes toti⁹ ad partē per suā significationē: et iō ꝺr signifi care ꝑuationē associatiōis toti⁹ ad partē. Sz ad istā priua tionē seq̄t̃ exclusio oīuꝫ aliaꝝ. sicut ꝓprius actus seq̄t̃ ad id per qđ exercet̃: et iō exclusio ip̄portat̃ ꝑ dictionē exclusi uā nō vt significata sꝫ vt exercita: et sic pꝫ primū.

Circa secundum

querit̃ i hūc modum associatio et ꝑuatio as sociatiōis opponunt̃ vt priuatio et habit⁹: sꝫ priuatio diffi nit̃ ꝑ habitū: q̄ cecitas ē ꝑuatio visus i oculo. et ꝑ hoc hꝫ esse. ḡ priuatio assotiatiōis erit per ea que est associatio: et per illā hēbit eē sꝫ ad associationē exigit̃ q̄ assotiet̃: et cui assotiet̃: et in quo associet̃. ḡ ad priuationem associationis exiguntur eadē tria qđ cōcedimus. Uñ dicenduꝫ q̄ ad ex clusionem que sequitur ad priuationē predictā quattuor exigunt̃. h. s. qđ excludit̃: et a quo excludit̃: et respectu cui⁹ excludit̃ et quartū est ipse actus excludendi: vt cuꝫ dicitur solus sortes currit: alii a sorte excludunt̃ vt a subo respe ctu cursus: et actus excludēdi importat̃ per hanc dictionē solus. Et he quattuor cause exigunt̃ ad exclusionē simplr̃ Ex predictis patet quedā regula que talis est. Ubicunqꝫ vere fit exclusio semper id respectu cuius fit exclusio. po nitur in eo a quo omnia excluduntur: vt tātū hō est risibi le. hic enīꝫ risibile respectu cui⁹ fit exceptio ponit̃ in hoīe a quo oīa alia excludunt̃. vnde seq̄t̃ tm̄ hō ē risibile. ḡ hō ē risibile. et tm̄ hō currit. ḡ hō currit. Ex predictis seq̄t̃ alia regula que talis ē. Oīs dictio exceptiua vera relinq̄t suaꝫ preiacētem verā: vt pꝫ ex p̄dictis exemplis: vt solus sortes currit. ḡ sor. currit. Propositio dicit̃ exclusiua in qua po nitur dictio exclusiua. vt tātū solus: vt solū sortes currit tā tum sortes currit. Preiacēs aūt dicit̃ ipsa ꝓpositio remo ta dictiōe exceptiua: vt hō currit: vel sortes currit. ¶ Se cundū predicta querit̃ de hoc sophismate: tātū vnum est. Probatio: vnū est et nihil ē aliud qđ non sit vnū. ergo tm̄ vnum ē. ¶ Contra multa sūt. ergo tātū vnū est. Item pro batio ꝑmee: q̄ vt vult Aristo. et Boeti⁹: vnumquodqꝫ sin gulariter ē: q̄ vnū est. ergo vnū tm̄ ē. Iteꝫ in eodem Boe tio. Unūqđqꝫ est iō q̄ vnuꝫ numero est: sed vnū numero est: vnum ergo vnūqđqꝫ vnum est. ergo tm̄ vnū est. Item ad idē pꝫ ꝑ quandā regulā que talis est. Quotienscunqꝫ vnū de altero cōuertibiliter predicat̃ si dictio exceptiua ve re adiūgit̃ vni et reliquo: vt tantū homo currit. ergo tantū risibile: et ecōuerso: sꝫ vnū cōuertit̃ cum ente. ḡ si dictio ex ceptiua vere adiungit̃ enti. ḡ et vni. sꝫ hec ē vera tātuꝫ ens ē. ḡ hec ē vera tm̄ vnuꝫ est. ¶ Sol. Pria duplex: q̄ hoc nomē vnuꝫ est equiuocuꝫ: eo q̄ est quedā vnitas q̄ est eēn tialis: vt illa ꝑ quā res existit in esse spāli siue in esse speci fico. et hec ē vnitas per formā cōpletiuā dantē eē rei sepa rando et distinguendo ipsā reꝫ ab oībus aliis in sua specie vt sortes nō soluꝫ est in spē hoīs ꝑ suā formā cōpletiuā sꝫ et ipse ꝑ ipsaꝫ pficit̃ in suo esse ꝓprio. et specificat̃ cum di stinguit̃ ab oībus aliis hoībus. et hec est vnitas essentia lis. Alia est vnitas accidētalis q̄ est principiuꝫ numeri: vñ sicut numer⁹ accidit reb⁹ q̄ numerant̃. silr̃ et vnitas ꝑ quā numerant̃. et q̄ est principiuꝫ numeri accidit eis. Quicqđ enim numerat̃ per hanc vnitatem numerat̃: q̄ nihil ali ud est numerus nisi aggregatio vnitatuꝫ. Numerus enīꝫ est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. vtraqꝫ istaruꝫ vni tatuꝫ ꝯuertit̃ cum ente. Sed differunt i hoc. q̄ prima est essentialis. et i hoc q̄ pria est secunda. vt accidēs in subo vnde secunda accidit prie: sic vnitas dicit̃ equiuoce. et silr̃ vnū. Dico ḡ q̄ si accipiatur vnitas essentialis siue vnum essentiale: sic prima est vera. Si aūt accipiat̃ accidentalis siue vnū accidentale sic prima est falsa: q̄ dictio exclusiua adiūcta parti numerali destruit totū vt duo tantū currunt ergo non tria. sic et tantū vnū non ergo duo: vel non ḡ mul ta. Alii dicunt q̄ prima est duplex. hec. s. tantū vnū est eo q̄ potest fieri exceptio rōne suppositi: et sic est vera. vel po test fieri exceptio rōne accidētis siue forme: et sic falsa: et tūc seq̄tur: tantū vnuꝫ est. non ergo multa sunt. sed primā solu tionē credo esse veriorē. ¶ Ad iprobationē vero dicendū q̄ procedit fm̄ q̄ vnū dicit vnitatem essentialeꝫ: q̄ quicqđ est per suuꝫ completiuū est: que dat ei esse: vt sortes est per suam formaꝫ cōpletiuam que est anima ipsi⁹: et specificat̃ et differt et dat ei essentialim. Et sic est de omnibus aliis. ¶ Ad improbationē dicendū q̄ accipit vnitatē accidenta lem que per sui aggregationē est principiū vnū: et hoc nō tenet improbatio. ¶ Ad duo argumēta sequentia dicen dum q̄ accipiunt vnum essentiale sicut improbatio acci dentale. ¶ Ad vltimū argumentum dicendum q̄ bene se quitur. tantuꝫ ens est. ergo tantum vnum est. accipiendo ens fm̄ vnitatem essentialem: sed non sequitur. tantū ens est. ergo tm̄ vnum est: q̄ accipit fm̄ vnitatē accidentalem q̄muis vnitas accidentalis conuertatur cuꝫ ente. quia vnū accidentale dicit discretionem siue rem discretam cum sit principium vnum. ens vero forme non dicit rem suam ꝑ moduꝫ substantie. et sic peccat fm̄ figuram dictionibus si cut hic. tantum homo currit. ergo tantuꝫ vnus homo cur rit. posito q̄ omnes homines currāt. et nihil aliud curraē hec est vera. tantum homo currit. hec autem est falsa. tan tum vnus homo currit. et est figura dictionis sicut dictuꝫ est. q̄ homo dicit rem suam per moduꝫ sube. sed vnus ad dit discretionem vnī super ipsum. Preterea ibi ē accidēs q̄ cuꝫ esse conueniat vni et multis: q̄muis dictio exceptiua vere adiungatur enti respectu esse. vt tm̄ ens est nō tm̄ pōt adiungi dicenti discretionē numeralē. vnum de hoc vno nō possuꝫ dicere tm̄ vnuꝫ ē. q̄ tunc excluderent̃ duo tria: et sic de aliis ascēdendo. vt vnuꝫ tm̄ vnuꝫ. nō ḡ duo neque tria. et sic de aliis. vñ eē est ibi res subta. et vnuꝫ est accidēs ei. et exclusio respectu esse assignat̃ cōuenire vtriqꝫ siue fie ri ab vtroqꝫ. ¶ Ad illud quod obicit̃ ꝑ regulā cōuertibi liuꝫ dicēduꝫ q̄ regula debꝫ intelligi remoto accidēte sicut alie oēs regule. q̄muis. n. regula sit siue maxima. Quicqđ enī predicat̃ de diffinitiōe et de diffinito. nō seq̄t̃. aīal ra tionale mortale est diffinitio. ergo hec ē diffinitio propter accidens quod impedit.

Circa tertium

queritur quot partes sunt ex clusiōis et solent esse due. q̄ ponit̃ duplex exclusio. Una est generalis et altera specialis. Generalis exclusio ponit̃ cōiter qñ excludit̃ diuersuꝫ ge nere. Spālis vo qñ excludit̃ diuersuꝫ spē. ¶ Sꝫ cōtra di uersū tripl̄r ꝺr diuersū gñe: diuersū spē: diuersū nūero. ḡ sic ꝯdō ꝺr gñalis: q̄ diuersa gñe excludūt̃: et spālis q̄ exclu dit̃ diuersū spē. ḡ dꝫ eē alia exclusio nūeralis ex eo q̄ ex cludit̃ diuersa nūero ḡ nō solū erūt due ꝑtes siue due spēs exclusiōis: sꝫ ēt erūt tres. ¶ Et dōꝫ q̄ nō sūt nisi due ꝑtes exclusiōis. s. gñalis et spālis: sꝫ nō ꝺr exceptio gñalis eo q̄ diuersa gñe excludunt̃ sꝫ q̄ ab aliquo subo excludūt̃ oīa q̄ cōicant cū eo i aliquo gñe siue i aliquo gñali. vt ad oīa q̄ sunt sicut i ente. Uñ hoc mō sensus huius ꝓpōnis: solus sortes currit ē talis. sor. currit et nihil vel nullū aliud ens. Itē spālis exclusio nō ꝺr eo q̄ diuersū spē excludatur. sꝫ ꝺr exclusio specialis. qñ ab aliquo subiecto excluduntur quecūqꝫ cōmunicāt cū eo i aliquo spāli: et hoc mō sensus hui⁹. sol⁹ sor. currit. ē talis. sor. currit. et null⁹ ali⁹ hō cur rit. vñ excludūt̃ alii ꝑticulares hoīes quicunqꝫ cōicant cuꝫ sor. in hoīe. Et silr̃ solus homo currit. i. hō et nulluꝫ ali ud aīal: q̄ aīalia oīa cōicant cuꝫ hoc in aīali. et hec est spe cialis exclusio. et similiter sensus hui⁹: solus hō currit sit ta lis. hō currit. et nihil aliud currit: tūc est exclusio genera lis. ¶ Ex p̄dictis patet q̄ idem numero non pōt exclu di: vel ea que cōicant in numero eodem: q̄ cum dicit̃ solus

hō currit:ita ponit ꝙ hō currit p regulā datā:que talis ē. Omnis exclusiua vā relinquit suā piacentem veram. ⁊ sic excluditur idem numero.tunc excluderetur uisibile vel aīal ratiouale mortale.⁊ sic esset sensus:solus currit: ⁊ nullus risibile vel nullū aīal rōnale mortale currit. ⁊ sic ponit hec ꝫ dictio:⁊ ob hoc nō poterit fieri exclusio numeralis. ¶ Ex predictis patet.ꝙ quecūqꝫ sunt diuersa genere: vł diuersa numero:vel diuersa specie cōicent i aliquo generali ad oīa vt in ente:aut in aliquo spāli sub ente communiter nō: possunt esse nisi due partes exclusionis.s.generalis ⁊ spālis. De spāli solet dari talis regula.Quotienscūqꝫ fit spālis exclusio non tꝫ argumentum ab iferiori ad supius cuꝫ dictione exclusiua:neqꝫ a supiori ad inferius.neqꝫ a pte p̄dicati neqꝫ a pte subiecti.ut solus sor.currit.ergo solus hō currit.⁊ similiter a pte predicati fit processus.vt sor.currit. ḡ solus mouetur.qꝛ semp ē ibi fallacia consequentis.⁊ pꝫ qꝛ non tenet huiusmōi argumentatio.qꝛ posito ꝙ solus sor. currat.⁊ quidā equus.tūc est hec vera.solus sortes currit faciendo spālem exclusionem.qꝛ sensus est.sortes currit et nullus alius hō.hec autē est falsa.solus hō currit faciendo specialem exclusionem.qꝛ sensus est.homo currit ⁊ nullū aliud animal quod falsum est cum equus currat.⁊ similiter a parte predicati qꝛ posito ꝙ solus sortes currit.⁊ plato moueat.sed non currat.tūc hec ē vera.solus sortes currit.hec ē falsa.solus sortes mouet.⁊ sic pꝫ ꝙ nullū est argumentum.Qꝛ vō ibi sit ꝯñs patet ꝙ premissa claudit i se vnāꝫ affirmatiuaꝫ ⁊ aliā negatiuā.ut solus sortes currit.i. sortes currit.⁊ nullus alius hō.⁊ solꝰ hō currit.i.hō ⁊ nullū aliud animal.⁊ propter negatiuas non tꝫ argumentum ab inferiori negato ad supius.⁊ ꝓpter affirmatiuas non tꝫ a supiori ad inferius. ¶ De generali exclusione talis solet dari regula.Quotiēscūqꝫ fit generalis exceptio bene tꝫ argumentum ab inferiori ad superius cum dictione exceptiua a parte subiecti.⁊ non a pte p̄dicati. vt solus sortes currit.ergo solus homo currit.qꝛ prima claudit in se istas duas.solus sortes currit:⁊ nihil aliud a sorte currit.⁊ propō illata claudit itra se istas,homo currit.⁊ nihil aliud ab homine currit.Sed rōne affirmationis bene sequitur.sortes currit.ergo homo currit.rōne negationis bene sequitur. nihil aliud a sorte currit.ergo nihil aliud ab homine currit.ergo bene sequitur a parte subiecti faciendo gn̄alem exclusiuaꝫ.vt solus sortes currit.ergo solus hō currit.

Circa quartum de quo querebatur circa dictiones exceptiuas erat descendendo ad vnam de quattuor causis exclusionis.s. ad id quod excluditur ista continet sub se septē alias: ¶ Prima est.verū dictio exceptiua adiuncta enti possit excludere aliud:vt tm̄ ens ⁊ nihil aliud.Similiter si adiūgat̄ istis terminis que conuertuntur cū ente:vt sunt isti:vnū:aliqd res. Secunda questio est magis descendendo.s.verū dictio exclusiua adiūcta vni generalissimo excludit aliud vt tm̄ substantia.non ergo quātitas vel econuerso. ¶ Tertia q̄stio est specialior omnibus aliis supradictis.s. verū dictio exceptiua adiūcta speciei vnius predicamenti possit excludere speciem alterius predicamenti:vt tm̄ homo: non ergo color vel albedo.Quarta questio est vtrum dictio exceptiua adiuncta alicui speciei vnius p̄dicamēti possit excluder ceteras spēs eiusdem predicamēti.vt tm̄ hō non ergo equꝰ: vel tm̄ color non ergo scientia. ⁊ in vnoquoqꝫ predicamēto:⁊ hec est spālior omnibus p̄dictis.⁊ istas quattuor questiones intellige in terminis substātialibus dicentibus qd sive predicantibus in quid:sicut species ⁊ genera vniuscuiusqꝫ predicamenti. ¶ Quinta questio est.vtrū dictio exceptiua adiūcta termino accidētali excludat alios terminos accidentales:vt tm̄ coloratū:ergo sonorum. ¶ Sexta questio est vtrum dictio exceptiua addita vni oppositorum excludat alterum in quolibet gñe oppositionis:vt tantuꝫ album:non ergo nigrum.⁊ tm̄ videns.non ergo cecū:⁊ sic ď aliis. ¶ Septima questio ē vtruꝫ dictio exceptiua addita toti excludat partē vel econuerso.⁊ vtrum addita minori numero excludat maiorem vel econuerso: vt tectum paries. non ergo domus:⁊ tantum duo:non ergo tria. ¶ Circa p̄mam obicitur ꝙ dictio exceptiua adiuncta enti vł suis cōuertibilibus nihil potest excludere : quia quod excluditur debet conuenire cum eo a quo fit exceptio in generali vel speciali. ¶ Sed nihil potest conuenire cum ente in aliquo generali vel speciali supra ens duplici de causa.scilicet : vel quia nihil aliud est ab ente.Uel quia nihil aliud est supra ens.ergo nihil potest excludi ab ente.ergo dictio exceptiua adiūcta enti.nihil potest excludere. ¶ Item ad idem.dictio exceptiua non potest excludere nisi quod ē extra terminū cui adiungitur:vt tm̄ homo:non ergo asinꝰ quia asinus extra hōlem est.sed nihil est extra ens.ergo dictio exceptiua adiuncta.enti nihil potest excludere. ¶ Itē ad idem.nihil excluditur nisi idē:vel diuersum quo ad naturalē suppōnem:vt tantum hō non ergo asinꝰ.vel quo ad quādam accidentalem.vt quo ad eaꝫ q̄ fit p aliquod restringens tantum ex eadem pte.vt tm̄ hō albus: nō ergo niger. ex hac pꝫ ꝙ ab aliquo termino non restricto p aliqd ex eadem pte:sed simplr̄ sumpto non potest excludi nisi quo ad naturalem suppōnē:sed ab ente simpliciter nihil est diuersum quo ad naturalem suppōnē.ergo ab ente simpliciter sumpto predicta restrictione non restricta siue coartata nō potest excludi.ergo dictio exceptiua adiūcta enti nihil pōt excludere. ¶ Item ad idem.Quicquid est ens.est qcqd est ens.ergo cōuertibilia sunt ens ⁊ esse.sed nihil est dictum: tātū ens est nec aliquid excluditur.ergo nihil est dictum tātum ens est nec aliquid excluditur. ¶ Solutio: exceptiua dictio adiuncta enti excludit aliquid qꝛ excludit oīa q̄ ad naturalem suppōnem eorū q̄ sunt diuersa ab ente:⁊ in naturali suppositione eorum que conuertuntur cum ente:qꝛ naturalis suppositio non solum est de ente.sed etiaꝫ de nō ente.Naturaliter.n.supponuntur p terminum tā entia q̄ꝫ non entia.vnde exclusio non solum est de ente:sed ēt de nō ente:vnde sequitur tantū ens.est ḡ nihil aliud ab ente est. ¶ Ad aliud qď obiicitur dōmꝙ conuertit ꝯñaꝫ.vñ peccat fm ꝯñam qꝛ qcqd cōicat in aliquo generali: vel in aliquo speciali cum eo a quo fit exceptio debet excludi p dictionē exceptiuā ⁊ non ecōuerso.non.n.opꝫ ꝙ illud qď excludit siue qcqd excluditur cōicet cuꝫ eo a quo fit exclusio in aliquo generali vel in aliquo speciali.qꝛ conuertit ꝯñam. sicut hic.Quicqd est hō est aīal ⁊ nō econuerso ꝙ qcqd sit animal ꝙ sit hō.Sicut enī aīal in pluribꝰ est q̄ꝫ hō: sic excludi in pluribus est q̄ꝫ in cōicantibus in spāli vel in generali cū eo a quo fit exclusio:qꝛ est in istis ⁊ non in cōicantibus.vnde non opꝫ ꝙ si aliquid excludatur ab ente ꝙ cōicet cum aliquo in aliquo generali vel speciali q̄ conuertit consequentiam. ¶ Ad secūdum dicendum ꝙ hec est duplex.dictio exceptiua non pōt excludere nisi quod est extra terminum:qꝛ esse extra terminum dupliciter est. quia vł q̄ ad essentiam sicut alia est essentia hominis:et alia equi.vł quo ad naturalem suppōnem:sicut equus non continetur in naturali suppōne hominis.nec econuerso.vnde dicit ꝙ quando fit exceptio generalis excluduntur ea que sunt extra terminum quo ad naturalem suppositionem tam entium q̄ꝫ non entium.Sed quando fit specialis exceptio excluduntur ea que sunt extra terminū q̄ ad naturalē suppōnē entiū cōicātiū cū illo a quo fit exceptio i aliq̄ spāli . Uñ lꝫ aliqū excludant ea q̄ sūt extra terminū quo ad essentiā .,vt tm̄ hō.n̄ ḡ asinꝰ.n̄ excludūt̄ iquātū sūt extra terminū q̄ ad nāles eēntias:sꝫ iqꝫtuꝫ sūt extra terminū q̄ ad nālē suppōnē:vñ dico ꝙ lꝫ q̄ ad eēntias nihil sit extra ens.qꝛ entia sīt sūt entium.inde quo ad nālem suppōnē aliqd ē extra ens ⁊ sic dictio exclusiua addita enti aliquid potest excludere. ¶ Ad tertium soluendū p interemptionem. qꝛ aliquid est extra naturalē suppōnem entis.vt dictum est.qꝛ nō supponuntur entia p terminum. ¶ Ad vltimum autem dicēduꝫ ꝙ non pōt fieri exclusio ab hoc actu esse.: qꝛ ille actus esse

cōp̄hendit sub se eē aliu; actu: sicut ꝯñs cōp̄hēdit sub se q̄libet aliud antecedens fa'ñ: ꝛ iō nullus ali⁹ act⁹ pōt excludi ab hoc actu esse. Sed ens non cōp̄hendit sub se oē aliud suppositu;. sed solum supposita sua ꝛ suarū partiu;: q̄ supposita nō essentium ipossibiliū esse non cōp̄hendit sub se vt vacuū ꝛ infinitū. ꝛ aliorū nō entiu;. ꝛ iō pñt excludi ab ente cū exclusio fiat ab eo quo ad nālē suppōnē. Q̄r autem ille actus eē cōp̄hendat eē aliū actum sub se: non quo ad subiectionē vel p̄dicationē: sed vt ita dica; quo ad successionem p;: q̄ oēs alii act⁹ an̄cedunt ad istū: vt si est ē: ꝛ si cogitat est. ꝛ sic de aliis.

Circa secūdum sic obiicit: cū dictio exceptiua excludat diuersum q̄ ad nālem suppōne;: ꝛ vnū generalissimū nō sit de suppositione alterius neq; ecōuerso: sed sunt diuersa quo ad naturalem suppōne;: ergo dictio exclusiua addita vni ḡnalissimo excludit alterū ꝛ ecōuerso. ¶ Item ad ide;. Dictio exclusiua excludit ea que sunt diuersa a subiecto: siue excludit diuersa subiecta: vt tm̄ grāmatica: non ergo musica: s; diuersa ḡnalissima nō p̄nt esse subiectum vnum: imo sunt diuersa subiecta: ergo dictio exclusiua adiūcta vni ḡnalissimo excludit alterū ꝛ ecōuerso. ¶ Sed contra. dictio exclusiua non pōt excludere qđ itelligitur in subiecto cui adiūgit. vt tm̄ albu; currit: nō ergo corp⁹ currit: vel tm̄ grāmatic⁹ disputat. non ergo homo disputat: q̄ album dat intelligere corpus ꝛ grāmatic⁹ dat itelligere hominē: sed quātitas dat itelligere subam. ergo dictio exceptiua adiūcta quātitati nō potest excludere subām: ergo dictio exceptiua adiūcta vni generalissimo non excludit alterum. ¶ Item ad idē. Ois exclusiua ponit suam p̄iacente; verā. ꝛ ideo sequitur. si tm̄ quātitas est quantitas est: ꝛ si quātitas ē suba est: quia alia a subiecto non sunt nisi in suba. ergo posita quātitate vel quolibet alio generalissimo necesse est ponere subām: ḡ a p̄mo. si tm̄ quantitas est suba est. ꝛ sic d' aliis generlaissimis ergo dictio exclusiua adiuncta vni non excludit alterum.

¶ Et dicendum q̄ dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo excludit alteru; vno modo. ꝛ alio modo non: ex eo q̄ generalissima alia a substātia habent duas cōparatōes Unam sm̄ abstractionem prout vnūquodq; ordinat sm̄ p̄dicamentalem lineam in sua ordinatione ad oēs spēs siue ad omnia indiuidua sub ipso existentia. ꝛ hoc modo pōt i quolibet predicamento fieri talis figura sicut illa que est i suba que dicitur arbor porphirii. Aliam aūt habent cum cōparationem sm̄ cōcretionem ad subam in qua sunt: ꝛ sic sumuntur omnia per modum accidentis: s; sm̄ comparatione; p̄mā sumunt p modum essentie siue per modum eius qui est quid. vñ sm̄ primam comparationem dictio exclusiua adiūcta vni generalissimo excludit alia generalissima: ꝛ sic concedo nisi q̄ faciunt subiectum vnū: qđ in paucis accidit. vt tm̄ substātia est colorata. Hic enim excludit supficies: q̄ superficies ꝛ substantia faciūt vnū subiectū coloris. vnde nisi diuersa p̄dicata faciant subiectū vnū: semper dictio exclusiua adiūcta vni generalissimo excludit alteru; sm̄ hanc comparationem. sed sm̄ cōparationē quā habēt sm̄ concretionem: sic dictio exclusiua adiūcta vni nō excludit alterū. vnde cū dicit: tm̄ agens currit: non sequitur. grāmatic⁹ non currit: vel music⁹. vel tricubitu;: vel bicubitu;: vel homo q̄ sortes hō est: ꝛ bicubitus: vel tricubit⁹: vl' grāmaticus. music⁹ ꝛ agens. Unde dicendum ergo breuiter si generalissima sumantur in concretione: dictio exclusiua adiūcta vni generalissimo non excludit alterū. S; si sumant i abstractiōe: tūc dictio exclusiua adiūcta vni excludit alterū nisi faciāt subiectum. ¶ Ad alia duo argumenta p̄mo dicendum est. q̄ bene tenent si sumantur in abstractione: q si faciūt subiectum vnum. ¶ Ad tertium argumentum dicēdum: q̄ vnum intelligitur in altero dupliciter: q̄ vno modo intelligitur vnum essentialiter: vt animal in homine: et tale non excluditur. vnde sequitur. tm̄ homo currit. non ergo animal currit. Alio aūt mō itelligit vnum in altero per dependētiā accn̄tis ad subm̄. vñ i omni accn̄te icludit subiectū: ꝛ hoc d̄r: q̄ accn̄s ꝯcretū dat intelligere subm̄: vt album dat itelligere corp⁹. ꝛ ēt accidēs in abstractiōe dat itelligere subiectū. Color enim nō pōt eē nisi in corpe. vnde siue accipiant colorē in cōcretione sic ꝛ p̄prie dicit coloratum siue in abstractione semp intelligit corpus: ꝛ sic de aliis nouē p̄dicamētis: q̄ intelligunt abstracta: vt quātitas; qualitas: ꝛ sic de aliis. siue ꝯcreta: vt quantum: tale sp dat intelligere substantiam. dico ergo q̄ id qđ itelligit in accidente cōcreto nō excludit. vñ nō sequit. tm̄ albū currit. nō ergo corp⁹: vel tm̄ hō currit nō ergo aial. Sed illud qđ intelligit in accidente abstracto bene excludit per dictiones exclusiuas: vt tm̄ quātitas: nō ergo suba. ꝛ hoc dico nisi illa duo faciūt vnū subiectū alicui⁹ accidētis: sicut dictū ē prius. Sicut ꝛ superficies eius faciūt vnū subiectum albedinis vel coloris. ¶ Ad quartū dicēdum: q̄ re vera ois propositio exclusiua ponit sua; p̄iacētem veram: sed i hac p̄positione tm̄ quātitas ē: duo sunt. s. hec dictio tm̄: q̄ est dictio exclusiua: ꝛ illud cui adiūgit. s. quātitas. Dico ergo q̄ dictio exclusiua excludit substātiā: sed q̄ntitas ponit ea; ꝛ iō p̄pō tm̄ quantitas est: ponit ꝯdictione;: q̄ ponit sub; esse ꝛ nō eē. Ponit etiā suba; rōne quātitatis: ꝛ remonet eam rōne exclusionis que additur quantitati.

Circa tertium obiicit sic. cū d̄r tm̄ hō est albus: ex hoc sequr. q̄ supficies hois nō est alba. ergo dictio exclusiua addita vni rōne spēi vnius p̄dicamēti nō excludit spēm alteri⁹ p̄dicamēti. ¶ Sed cōtra magis differūt ea q̄ sunt in diuersis generibus q̄z ea q̄ sūt in eodem genere: siue ea q̄ sunt sub eadē specie: q̄ plurib⁹ differētiis differūt. sed dictio exclusiua addita vni indiuiduo excludit aliud indiuiduū qđ ē sub eadem specie. vt tm̄ sortes. nō ergo plato. ergo magis excludit ea q̄ sunt diuersorū gener̄. q̄ magis differūt. ergo dictio exclusiua addita p̄dicamento vni⁹ spēi excludit spēs alteri⁹ p̄dicamēti. ¶ Et dicēdu; q̄ in genere quinq; sunt ea q̄ debent excludi. Unū est diuersum subm̄: vt tm̄ sortes currit. excludit plato ꝛ alii particulares hoies: q̄ non p̄nt facere subm̄ vnum sed diuersum. Scđm est diuersum loco. vt tm̄ hic nō ergo ibi. Tertium est diuersu; tpe: vt tm̄ in hoc tēpore. ergo nō in illo. Quartū est oppositu; ex parte p̄dicamenti: vt tm̄ sortes est alb⁹. ergo non ē niger nec medio colore coloratus. Quintū ē accn̄s siue diuersum accn̄s a pte p̄dicati: similiter positum dum ita sit q̄ vnum nō insit per alter̄: ꝛ iō non sequit: tm̄ sortes ē grāmaticus nō ergo musicus. tm̄ legit. nō ergo disputat. nō ergo currit. ꝛ nō seqt: tm̄ sortes est colorat⁹. non ergo quātus. q̄ colorat⁹ iest sorti per hoc qđ est quātus. nō sequitur. tm̄ currit. non ergo monet eo q̄ vnum inest in altero siue intelligit p alter̄ sm̄ cōcretionē. Et in oibus his quinq; modis excludit diuersū p dictionē exclusiuā. ¶ Et in his p; solō primi argumenti. q̄ hō ꝛ supficies eius subm̄ vnum est coloris ꝛ non diuersum vñ nō concluditur supficies per hanc dictionē. tm̄ cum dicitur tm̄ sortes ē alb⁹. ita dictio exclusiua adiuncta speciei vni⁹ p̄dicamenti excludit alias. dum nō faciunt subiectum. vñ vnum nō insit p alter̄. vt dictum est. Patet etiam solutio alterius argumēti. q̄ dictio exclusiua excludit diuersum siue differens aliquo p̄dictor̄ modorum tantū.

¶ Ex p̄dictis p; solutio q̄rte questionis que erat. vtrum dictio exclusiua adiuncta speciei vnius p̄dicamenti excludit species alias eiusdem. q̄ omnes alie species eiusdē generis excludunt nisi in vna cōparant ad aliam nō solum vt species disparata. sed etiam vt terminus eiusdē. ꝛ iō nō sequit: tm̄ superficies est. ergo linea nō est. q̄ linea est terminus superficiei ꝛ superficies corporis. vñ bene seqtur tm̄ homo non ergo asinus. quia iste species solummodo comparantur sibi inuicem vt disparate. ¶ Ex predictis patet quinta questio que erat vtrum dictio exclusiua adiuncta termino accidentali excludat terminos accidentales alios. quia dictio exclusiua. vt dictum est prius ha-

bet excludere omne accidens diuersum sine despatuz dum ita sit ꝙ vnū nō tulit ꝑ alterū vel faciūt subiectū vnū. vnde sequit̄: tm̄ sortē esse grāmaticum: nō ergo esse musicuz. sed non sequit̄: tm̄ sortē esse coloratum: nō ergo esse quātū: q₂ coloratum inest sorti: eo ꝙ est quātum neq₃ sequit̄: tm̄ album esse nō ergo corpus: q₂ ita faciūt subiectū vnū. Circa sextā questionē obicit̄: q₂ dictio exclusiua adiūcta vni oppositoꝝ excludit alterū in quolibet gn̄e oppositionis: quia duo opposita nō pn̄t facere subiectū vnū: sed diuersa. sed quotienscūq₃ aliqua nō faciūt vnū sed diuersa: oportz ꝙ vnū excludat̄ ab altero per dictionē exclusiuā: ergo dictio exclusiua adiūcta vni oppositorū hʒ excludere reliquū. Qđ ꝯcedimꝰ sicut i ꝯrus: vt tm̄ albꝰ currit: nō ergo niger. Secūdum ꝓdicta querit̄ de hoc sophismate: tm̄ verū opponitur falso. ¶ Probatio. Verū opponit̄ falso ⁊ nihil aliud q̄₃ verū opponit̄ falso ergo tm̄ verū opponit̄ falso. Contra. tm̄ verū opponit̄ falso ergo tm̄ verū ⁊ falsuz opponuntur. qđ falsum ē: q₂ albū ⁊ nigrum opponūt̄: ⁊ calidum et frigidum. ¶ Solutio. Dicedū ē ꝙ ꝓma ē simplr̄ va. ⁊ īprobatio peccat s̄m ꝯn̄s ab iferiori ad superius affirmato cum dictiōe exclusiua: q₂ opponi verū falso in minꝰ ē q̄₃ opponi: sicut oppositio veri ⁊ falsi in minus est q̄₃ oppositio cum hec sint spēs: illa vero genꝰ. ⁊ sic cū dicit tm̄ verū opponit̄ falso: ergo tm̄ verū ⁊ falsum opponit̄ peccat s̄₃ ꝯn̄s ¶ Item dubitatur de relatiue oppositis: q₂ ex hac tm̄ pater est: sequit̄ ergo filius ē. vn̄ si tm̄ pater ē pr̄ ē. q₂ ois exclusiua ponit suā ꝑiacentē: vt si pr̄ ē filius est a relatiue oppositus. ergo a ꝑrio. si tm̄ pr̄ est: filius ē ergo dictio exclusiua adiuncta vni relatiue oppositoꝝ siue correlatiuoꝝ non excludit reliquū. Et dicendū ꝙ dictio exclusiua adiuncta vni correlatiuoꝝ excludit reliquū. sed in ista: tm̄ pr̄ est: ponit cōdictionē. q₂ dictio exclusiua excludit q̄cqđ non facit subiectū vnū s̄m dūsa cū pr̄ ⁊ filius faciāt subā diuersa. ⁊ vt vnū ꝙ nihil est dictuz pater filius est. sed q₂ pater ⁊ filius referunt̄ ad se inuicē. ⁊ iō dictio exclusiua adiuncta patri excludit filiuz ⁊ ecōuerso. vnde in ista. tm̄ pater ē excludit filius rōne dictiōis exclusiue. sed pater ponit̄ rōne ꝑiacentis. sed pater est per hoc ꝙ est ad filiuz. ⁊ ita rōne ꝑiacentis. ⁊ rōne exclusiōis nō soluz remouet̄ filius sed etiam pater. q₂ filius est ꝑ hoc qđ est pater ⁊ sic tantū pater est. ponit duplicē cōtradictionē. q₂ ponit filiuz eē ⁊ nō esse ⁊ patrē esse ⁊ nō esse. ¶ Circa ꝓdicta q̄rit̄ de hoc sophismate. Si tm̄ pater est. nō tm̄ pr̄ est. ¶ Probatio. Si tm̄ pr̄ ē. pater est. ⁊ si pater est. filꝰ est. ⁊ si filꝰ aliud a pr̄e ē: nō tm̄ pater est. ¶ Cōtra. ibi significat̄ oppositum sequi ad suū oppositū. ergo locutio est falsa ⁊ ipossis. ¶ Ad hoc soluunt quidā. ꝙ pater tripl̄r significat. sicut album vno mō noiat id qđ est albū. ⁊ h̄ mō albū pōt eē nigrū s̄m ꝙ hec est vera: subiectū albedinis pōt esse albū. Alio modo albū dicit cōpositionē ex subiecto ⁊ accidente: vt albū currit. i. res habens albedinem currit. Alio modo album negat ipsum accidens. vnde cū dr̄: albus contingit eidem vni ⁊ eidem inesse ⁊ non inesse. Similiter pater dicit vno modo subiectum paternitatis. vt pater generat filium: id quod est pr̄. Alio mō dicit compositū ex subiecto ⁊ accidente: vt pater currit. i. hō vel aial habēs paternitatē currit. Et his duobꝰ modis excludit̄ vnū correlatiuorū ꝑ dictionē exclusiuā adiūctā alteri. Alio mō: pater noiat ipsaz relationem que est paternitas: vt cum dicitur pater est in genere relationis: ⁊ hoc modo non excluditur vnum correlatiuorum ab alio quia sic vnum ponit alium ⁊ econuerso. sed hoc nihil est quia cum dictio exclusiua excludit quecūq₃ nō faciūt subm̄ vnū sed diuersa ⁊ pater ⁊ filꝰ nō possunt facere vnū sed diuersa. sed diuersa s̄m ꝙ sunt i genere relatiōis. neq₃ ab aliquo neq₃ alio mō opꝫ ꝙ dictio exclusiua adiuncta patri excludat filiuz ⁊ ecōuerso. Quod cōcedimꝰ. ¶ Solutio recta. est dicēdum ꝙ si hec. tm̄ pr̄ est. nō tm̄ pr̄ est simpliciter est vera. sed s̄m sunꝫ antecedēs est impossibile hec. s. tm̄ pater est. hec dictio tantum remouet esse ad subiectuz. vel accidēs a patre. ⁊ ita remouet filiuz: ⁊ est ibi hoc relatiuū pater qđ ponit filiū. ⁊ ita ex vna parte remouet filium. s. a parte conclusionis. ex alia parte ponit ipsum. s. a parte sui correlatiui. ¶ Ad īprobationez autē soluēdū ꝑ interemptionē. qđ nō sequit̄ in oppositis ad oppositum sed sequit̄ vna pars ꝯdictionis ad antecedens: qđ cōcludit inter se vtrāq₃ partē ꝯdictionis: ⁊ sic sequit̄ pars ad totuz sicut hic: sortes currit ⁊ nō currit. ergo sortes currit. Locus a toto ⁊ intelligit̄. Cōtradictio enim integrat̄ ex suis partibꝰ sicut domus ex suis partibꝰ. vnde posita ꝯdictione necesse est ex ea sequi tam de affirmatione q̄₃ de negatione: ꝑ locū a toto integrali. ¶ Itē querit̄ de hoc sophismate. Possibile ē sortez videre tm̄ oēm hominē non videntem se. ¶ Probatio possibile ē sortē videre tm̄ oēm hominē cecum. sed omnis hō cecus est. s. hō non videns se. ergo possibile est sortem videre tm̄ oēm homines non videntē se. ¶ Cōtra. si possibile ē ponat̄ ꝙ si i actu sortes videt tm̄ hoiem non videntē. tunc sortes aut videt se aut non videt se. si non videt se. ergo est homo nō videns se. ⁊ videbat quemlibet talem. ergo videt se si videt se. ergo est homo videns se. sed nullum talez videbat: ergo non videt se: quia tm̄ videbat non videntem se. ergo videt se ⁊ non videt se. ¶ Solutio. ꝓma est ipossibilis hec scilicet Possibile est sortem videre tm̄ omnem hominem nō videntē se. ⁊ illa similiter. sortes videt tm̄ oēm hoiem non videntē se: quia vtraq₃ hʒ in se ꝯdictionē: vt iam patebit. Probatio peccat s̄m ꝯn̄s procedendo ab inferiori ad superius cum distributione. ⁊ etiam cum dictiōe exclusiua: vt omnis hō. ergo oē animal. ⁊ tm̄ omnis hō. ergo tm̄ omne animal. q₂ homo non videns se in pluribus est q̄₃ homo cecus. vnde sequitur in conuersum vt si homo est cecꝰ est hō non videns se. ⁊ non econuerso. q₂ homo dormiens est homo non videns se. nec tamen est cecus ⁊ etiā vigilās habēs oculos clausos. est homo non videns. se. Qđ ista sortes videt tm̄ oēm hoiem nō videntem se habet contradictionem. patet. q₂ equipollet illis duabꝰ. s. sortes videt oēm hoiem nō videntē se. ⁊ nō videt aliquē non videntez se ⁊ iste due sunt exponentes illius. Sed ex illa. sortes non videt aliquem hominem videntem se. sequitur. ergo sortes non videt se videntem se. ⁊ est locus a genere siue a toto i modo sicut hec. sortes nō videt aliquē hoiem albuz. ergo non videt se albū. sed si sortes nō videt se videntez se. ergo sortes non videt se. q₂ cōuertūtur. cum eaꝝ affirmationes cōuertant̄. vnde si sortes videt se videntem se. ergo videt se ⁊ ecōuerso. Sed quotienscunq₃ affirmatiōes sibi inuicem cōuertunt̄ necesse est negationes sibi inuicem cōuerti. vt si homo ⁊ risibile conuertunt̄. ⁊ vt homo ⁊ non risibile conuertunt̄. ⁊ iō sequit̄ necessario. si sortes non videt se videntem se. sequit̄ ergo sortes nō videt se per locum a cōuertibili. ergo a ꝑmo. Si sortes non videt aliquē hominem videntē se. ergo nō videt se. ⁊ hec est altera pars ꝯdictionis ⁊ hoc mō sortes videt oēm hoiem nō videntē se. ⁊ ipse nō videt se. ergo videt se. ⁊ sic videt se. ⁊ non videt se. hec aūt ꝯdictio. ⁊ sequit̄ ex duabꝰ exponētibꝰ ꝑme ⁊ ille due exponentes ꝑme intelligunt̄ in prima. ⁊ ꝯdictio intelligit̄ in ꝑma. ⁊ sic in prima. ⁊ sic claudit intra se cōtradictionem.

¶ Item illud vniuersale ostenditur alia ratione. quia sequitur si sortes non videt aliquem videntez se. ergo sortes videt nullum videntem se. q₂ non aliquem ⁊ nullum equipollent sicut non aliquis ⁊ nullus. ergo nullus homo videns se videtur a sorte conuertendo actiuam in passiuam. ergo sortes non videt se. quia si sortes videret se iam aliqs homo vidēs se videretur a sorte. ⁊ dicebant ꝙ nullus homo ergo a primo si sortes non videt se. ⁊ sic habetur altera pars contradictionis. ex qua est altera exposita. sequit̄ reliqua pars cōtradictionis sicut prius. quare prima habet i se ꝯdictionē qđ cōcedimꝰ. ¶ Itez ꝓbatio ꝙ prima ē vera hec. s. sortes videt tm̄ oēm hoiem nō videntem se. Ponatur ꝙ virgilius sortes ⁊ plato sunt homies nō videntes

fe tñ. ⁊ hoĩes alii uident se. ⁊ ponatur cum hoc q̃ sortes
videat tñ illos tres. tũc hec: ois hõ nõ videt se: cõuertitur
cum his tribus singularib⁹. virgili⁹ nõ videt se: sortes nõ
videt se. plato nõ videt se: ⁊ iste tres insimul sũpte ꝯuertũ
tur cũ illa: quia sequitur: ois hõ nõ vidẽs se legit: ergo hic
⁊ iste legit ⁊ ecõuerso: sꝫ sortes videt tm̃ illos tres. ergo sor
tes videt tñ omnẽ hoĩem nõ videntẽ se: ꝑ locũ a cõuerti
bili: q: ab vno cõuertibili ad alterũ sequit cũ dictione exclu
siua. vt tm̃ risibile: ergo tñ hõ. ergo hec est vera: sortes vi
det tñ oẽm hoĩez nõ vidẽtẽ se. ¶ Itẽ ad idez. ꝑosito q̃
sint tres hoĩes ceci: ⁊ alii videãt se: tũc ille due ꝯuertuntur
ois hõ cecus: ⁊ ois hõ nõ vidẽs se: sed possibile est sortem
videre tñ oẽm hoĩem cecũ: ergo possibile est sortez videre
tñ omnẽ hominẽ nõ videntẽ se: ergo ꝑma est possibilis.
Solutio. Dico q̃ ꝑma est falsa ⁊ ipossibilis: sicut pri⁹ di
ctum est. q: ponit ꝯdictionez: vt prius patuit duplici rõne.
¶ Ad primã autẽ positionẽ dicendũ q̃ ponit duo incom
possibilia: ⁊ concedo q̃ vtrũqꝫ eorꝫ sit possibile ſm se. Am
bo simul sunt ipossibilia: q: hoc est possibile q̃ sint iiij isti
tres homines nõ videntes se: ⁊ aliquid illi ſm se est possi
bile. s. q̃ sortes videat tm̃ istos tres sed ambo insimul sũt
ipossibilia: quo ꝯtepꝫ cũ ponit q̃ illi tm̃ tres sunt nõ vidẽtes
se. ⁊ hic ponit q̃ sortes videat se cũ non sit de numero illo
rum. ⁊ quãdo ponit q̃ sortes videat tm̃ illos tres in hoc
ponit q̃ sortes non videat se q̃ nõ sit de illis: ita ponit q̃
sortes videat se ⁊ nõ videat. ⁊ ita illa duo simul sũpta po
nũt ꝯdictionẽ: ⁊ ideo sunt incõpossibilia. ¶ Ad aliud aũt
dicendũ q̃ hec est vera ſm se. ꝑossibile est sortem videre
tñ omnẽ hominẽ cecũ: sed nõ est possibile: posito q̃ hõ ce
cus cõuertatur cũ homine nõ vidente se: q: si sortes videt
omnem hoĩem cecũ tunc non videt. si hõ cecus ꝯuertat
cũ hoĩe nõ vidẽte se: tunc sortes videt se: q̃ nõ sit cecus: ⁊ a
quocũqꝫ remouet vnum cõuertibiliũ ⁊ reliquũ: ⁊ sic po
nit contrarium in hac scđa rõne q̃ sortes videat se: ⁊ q̃ nõ
videat se: ⁊ sic nõ est verum sed ꝑ prima ẽ impossibilis cum
ipsa sequat exponibile ipossibile. ¶ Septima q̃stio ẽ vtrũ
dictio exclusiua adiuncta parti integrali excludat totum vel
ecõuerso: ⁊ adiuncta minori numero excludat maiorem
vel ecõuerso: ⁊ videt q̃ adiuncta toti integrali possit exclu
dere partẽ: q: sequit: domus valet tãtũ centum libras nõ
ergo paries. ergo adiuncta toti excludit partẽ ⁊ ecõuerso:
vt si tantũ paries est albus: nõ ergo domus. ¶ Sed cõtra
propositio exclusiua semper ponit suã ꝑiacẽtem esse veraz
vt tantum domus est colorata. ergo dom⁹ est colorata: sed
si domus est colorata: ergo paries est coloratus: quia posi
to toto integrali ponitur quelibet eius pars. ergo a primo
Si tñ dom⁹ est colorata: paries ẽ colorat⁹: ergo dictio ex
clusiua adiuncta toti nõ excludit partez. Et dicẽdum ẽ q̃
tria genera accidentium reperiũtur in toto itegrali ⁊ i sua
parte. q: quedã accidẽtia sunt que tñ conueniũt toti inte
grali vt cõposito ex partib⁹ integralibus: ⁊ habere partes
oẽs ſm quãtitatez: ⁊ ꝓpter hec aia nõ est pars integralis
hominis: sed essentialis: ⁊ valere centum libras cõuenit to
ti ⁊ non parti. Alia sunt accidẽtia que cõueniunt tm̃ parti
⁊ non toti: vt esse minus vel sequi ex toto integrali. vel par
tib⁹ vel cõiungi alii quãtũ ad faciendum maius ſm quã
titatẽ. Tertio autẽ modo sunt accidentia que indifferen
ter cõueniunt toti ⁊ parti. vt album. nigrum. calidũ: ⁊ fri
gidum. humidum. siccum ⁊ cõsimilia. ⁊ in primo genere ac
cidentium dictio exclusiua adiuncta toti integrali excludit
partem. vt domus valet centum libras. nõ ergo paries. et
in aliis duob⁹ generib⁹ accidẽtium dictio exclusiua parti
adiuncta semper excludit totum ⁊ nõ ecõuerso. ¶ Itẽ que
ritur de hoc sophismate. A solo sorte differt qcqd non est
sortes vel pars sortis. ¶ Probatio. A sorte differt qcqd
non est sortes vel pars sortis. ⁊ non ab alio q̃ a sorte dif
fert qcqd nõ est sortes vel pars sortis. ergo a solo sorte dif
fert ⁊c. ¶ Cõtra. A solo sorte differt qcqd nõ est sortes vel
pars sortis. sed plato non est sortes vel pars ei⁹. ergo pla
to differt a solo sorte. quod est falsum. ¶ Solutio. ꝑri
ma est falsa ⁊ altera ꝓbantiũ est falsa. hec. s. non ab alio q̃
a sorte differt quicqd non est sortes vl pars sortis. q: sua cõ
tradictoria est vera: hec. s. ab alio a sorte differt quicqd nõ
est sortes vel pars sortis. Et si querat aliquis a quo alio:
dicendum est q̃ nulla est questio: q: iste terminus alius nõ
tenetur determinate pro vno: sed cõiter pro pluribus. sicut
hec. posito q̃ ois hõ videat ꝓpriũ equũ: tunc hec est vera:
ois homo videt equũ: nec tñ est querere quẽ equũ videat:
q: ille accusatiuus equũ nõ tenet ꝓ vno determinante sed
communiter pro pluribus. ¶ Item videtur q̃ dictio exclu
siua adiuncta toti vniuersali possit excludere partẽ eius: si
ue addita maiori numero possit excludere minorem: q: oẽs
numeri sunt spẽ differẽtes: vt binarius: ternari⁹: quaterna
rius: ⁊ sic de aliis: quia sunt diuerse species ex opposito cõ
diuidentes numerum: qui est genus omniũ specialium nu
merorũ: ergo dictio exclusiua adiuncta vni speciei nume
ri excludit omnes alias. ergo si dictio exclusiua addat ma
iori numero excludit quẽlibet minorẽ: q: addita quinario
excludit quãlibet aliã spẽm: ergo quãlibet minorẽ spẽm.
¶ Sed cõtra. Quilibet numerus maior põit semper suas
partes: ⁊ ideo dixit Aristo. q̃ si duo sunt vnum est: ergo mi
nor numerus itelligitur semꝑ in maiori: sed dictio exclusi
ua non remouet q̃ intelligit in sua preiacente. ergo dictio
exclusiua addita maiori numero non excludit minorẽ. So
lutio. Numerus sumit duobus modis: sicut ⁊ quodlibet
aliud totum. q: vno mõ sumitur numerus rõne sue totali
tatis siue ratione sue aggregationis: ⁊ sic dictio exclusiua
addita maiori numero excludit quemlibet minorem: vt tm̃
decem sunt paria: non ergo octo sunt paria: nec quinqꝫ: nec
quattuor: ⁊ excludit omnes superiores: vt si tm̃ decem sũt
paria. non ergo duodecim sunt paria ⁊ simili modo de aliis
ascendendo. Alio autem modo sumitur non ratione sue to
talitatis siue totius siue aggregationis: sed ratione eorꝫ ex
quib⁹ constat siue ex qbus sit. ⁊ sic dictio exclusiua adiun
cta maiori numero nõ excludit minorẽ imo pot⁹ ponit. vñ
sequitur tm̃ decẽ currunt. nõ ergo octo currunt. vel sex imo
potius oppositum sequit. q: si tm̃ decẽ currunt sequitur
q̃ octo currant. ⁊ etiã decem sex currant. ⁊ sic patet q̃ di
ctio exclusiua addita maiori numero vno mõ excludit mi
norem: ⁊ alio mõ non. Sed addita minori numero sem
per excludit maiorem. Unde de parte integrali ⁊ de parte
in q̃titate. ⁊ de parte i loco. ⁊ de parte in tẽpore. ⁊ de par
te numerali talis dat regula. Quotienscunqꝫ dictio exclu
siua additur parti semꝑ excludit suum totum. excepto to
to vli. ⁊ toto in mõ. ¶ Ad argumenta ꝑdicta facilis est so
lutio. q: primum argumẽtum accipit species rõne sue tota
litatis siue rõne sue aggregatiõis. ⁊ sic dictio exclusiua ad
dita vni speciei numeri excludit oẽs alias. Secundum aũt
argumentum accipit species numeri ratione eorum ex qb⁹
est numerus. ¶ Circa predicta q̃rit de hoc sophismate.
Solis trib⁹ sola duo sunt pauciora. ꝑrobatio. Trib⁹ so
la duo sunt pauciora. ⁊ non aliis q̃ tribus sola duo sunt
pauciora. ergo prima vera. ¶ Cõtra. solis trib⁹ sola duo
sunt pauciora. ergo solis trib⁹ duo sunt pauciora. ⁊ non
aliis. s. quattuor vel qnqꝫ: qđ est falsum. Solũ. ꝑma ẽ du
plex: q: põt exponi ꝑ exclusionem existentem in obliquo ⁊
sic est vera. vel põt exponi ꝑ exclusionem existentẽ in recti
tudine. ⁊ iprobat. ⁊ tũc altera de exponentib⁹ est falsa hec
. s. solis trib⁹ duo sũt pauciora cuz duo sũt pauciora oib⁹
aliis numeris ascẽdẽdo. ⁊ ita nõ solũ duo sunt pauciora ⁊
Uñ solet dari talis regula. Quotiẽscũqꝫ duo sincathego
reumatica ponunt in eadẽ locutiõe seipsa attingentia du
plex ẽ locutio. eo q: vnuz pt eẽ determinatio alteri⁹ vl ecõ
uerso. ⁊ hoc est qđ solebant dicere antiqui q̃ vnũ potest
icludere alterꝫ. vel includi ab eo. vel excludere alterũ vel
excludi ab eo. ¶ Et nota q̃ in numeris ẽ duplex ascẽsus
q: numer⁹ est causaꝫ. ⁊ alius est quantitatis siue argmen
ti quantitatis in q̃titate. vnde loquendo de ascensu cau

farum omnes minores numeri sunt supiores maioribus: q2 oēs minores sunt cāe maiorū numerorū. vnđ quāto minor est numerus tāto ē supior: q2 inquātū ē por ē cā: ⁊ ois cā superior ē por: ⁊ iō supremū ꝑncipiū in numeris est vnitas: ⁊ sic de maioribus numeris loquendo de ascēsu e cause semꝑ ē ascendere a maioribus numeris ad minores quodlibet: ⁊ vltimo ad vnitatem ecōuerso aūt ē descēdere. Sed loquendo de ascēsu quātitatis: siue de ascēsu augmēti quātitatis tūc maiores numeri sunt supiores: ⁊ minores inferiores: cū sit maior quātitas i numeris maioribus q̄z i minorib⁹ hoc mō ē ascēsus a minori numero ad maiores: ecōuerso autē ē descēsus: ⁊ sic ascēsus ⁊ descensus sunt dupliciter in ordine minorum.

Is habitis habētur sex questiōes que fiebāt circa quartā q̄stionē que erat descēdēdo ad vnam exclusionis. s. que erat in ea que debet excludi.

Cōsequēter queritur de quīta q̄stiōe que fiebat i principio huius tractatus de dīa harū dictionū solus ⁊ tm̄ qualiter differunt in suis exclusionibus. Et dicēdum q̄ hec dictio solus excludit semꝑ ab aliquo casuali siue ponatur in subiecto siue i predicato: vt solus sortes currit. i. sortes currit ⁊ nullus alius. In predicato autē vt ego do solum tibi denarium. idest do tibi denariū ⁊ nullam aliam rem. Sed hec dictio tantum excludit ab aliquo casuali: vt tm̄ sortes currit: vel tm̄ album currit: vel tantū legens currit. i. sortes currit: ⁊ nullus alius currit: ⁊ sic de aliis. Aliquando autem excludit ab aliquo actu reliquos actus: vt cum dicitur sortes tantum legit ⁊ nihil aliud facit. ¶ Sꝫ contra. hec dictio tantum est aduerbium: ergo semꝑ excludit ab actu: q2 aduerbium semper natum ē determinare verbum ⁊ semper ferri ad ipm. Et dicendum q̄ sicut duplex ē dispositio substantie: q2 vna est dispositio sube fm se ⁊ absolute: vt albus niger ⁊ consimilia. Est autem alia dispositio sube mediāte actu: vt cum dicitur: ille incedit superbus hec dictio supb⁹ in hac ōrone dicit supbiā que subest per actū. Silr duplex dispositio est act⁹. q2 quedā est dispositio actus fm se ⁊ absolute. vt bene ⁊ male ⁊ velociter. et talis dispositio actus semꝑ determinat actū absolute. et nō mediante substātia. vt bene legit. velociter currit. Alia est dispositio actus mediante substātia. vt tantū tm̄modo solus solūmodo. ⁊ tales dispositiones actus aliquādo determināt actum absolute. aliqñ mediante substātia: ⁊ iō quādo hec dictio tm̄ determinat actum absolute tunc excludit ab aliquo ipso actu alios actus. quādo vero determinat actus mediāte substātia tunc excludit ab aliquo ipso casuali. vt patuit in exēplis supradictis. ¶ Item queritur de hoc sophismate. Solus sortes excluditur. posito q̄ solus excludat ab aliquo subiecto respectu alicui⁹ pdicati. ⁊ nullus alius excludatur. ¶ Probatio prime: sortes excluditur ⁊ nullus ali⁹ a sorte excluditur. g̃ solus sortes excludit. ¶ Contra. hec est ꝓpositio exclusiua in qua excludunt omnes alii a sorte. non ergo solus sortes excluditur. ¶ Solutio. prima est simpliciter vera. ⁊ propositio peccat fm qd ⁊ simpliciter. q2 q̄uis pma sit exclusiua simpliciter tamen sua exclusio fit respectu huius actus excludi. Sed quod excludit ab exclusiōe non excluditur: sicut qđ priuatur a priuatiōe non priuat: quia priuare priuationē: hoc non est priuare sed potius dare habitū. vt priuare cecitatē non est priuare sed dare visū: ⁊ sic priuari a priuatione non est priuari: ⁊ excludi ab exclusione non est excludi. ¶ Itē videt q̄ solus dꝫ restringere terminū cui adiūgit. ¶ Probatio p quādā regulā pri⁹ datā. Oē adiectiuū nō diminuēs nec habēs nōm ampliādi adiunctū ex eadē parte termino cōi restringit terminū cui adiungit sꝫ hec dictio solus est talis: ergo terminū restringit cui adiungit. Et dicendū q̄ regula dꝫ intelligi de adiectiuis specialibus: vt sunt alb⁹ niger ⁊ ꝯsimilia. ⁊ nō de adiectiuis generalib⁹. q2 adiectiua generalia nō restringūt: eo q̄ restrigens dꝫ eē minus cōe: sed solus est adiungibile reb⁹ oiū generū: ⁊ iō nō pōt restringere. Uel dicēdū ē q̄ q̄dā sūt adiectiua q̄ iponunt ab aliq̄ qualitate spāli: vt alb⁹ ab albedine: niger a nigredine: ⁊ talia restringūt: q2 qualitates a qbus sumunt sūt spāles. Alia aūt sūt adiectiua q̄ imponuntur a suba oblique sūpta: vt solus. Solus enim est nō cum alio. vñ in eo itelligit ille ablatiuus alio. significās substātiam diuersam in obliquitate. ⁊ talia non restringūt. Itē posito q̄ solus sortes sciat hoc enūciabile equū eē aial: et ipse etiā cū platone ⁊ cū aliis multis sciat alia multa enūciabilia. querit de hoc sophismate. Solus sortes scit aliquod enūciabile: quod non ois alius a platone ignorat. ¶ Probatio. Sortes scit aliqđ enūciabile: qđ ali⁹ a platone ignorat: q2 scit equū eē animal: ⁊ hoc enūciabile ali⁹ a platone ignorat ergo vel ois ali⁹. Si ois ali⁹. ergo solus sortes scit aliqđ enunciabile: qđ ois ali⁹ a platone ignorat ergo sortes scit aliqđ enunciabile: qđ ipse ignorat: quod ē falsum. Si nō ois ali⁹. ergo sor. scit aliqđ enūciabile: qđ nō ois ali⁹ a platone ignorat ⁊ hec ē prima. ¶ Cōtra ali⁹ a sorte scit aliqđ enūciabile: qđ non ois alius a platone ignorat: sicut vnū dici cōiter scitū. nō ergo solus sortes scit ⁊c. ¶ Solutio. pma ē vera simpliciter: ⁊ iste due. Ali⁹ a sorte scit aliqđ enūciabile: qđ nō ois ali⁹ a platone ignorat ⁊ nō alius a sorte scit aliqđ enūciabile: qđ nō ois alius a platone ignorat. cōtradicūt vno mō ⁊ alio mō non: quia hoc qđ dico aliqđ enūciabile supponit indefinite per iplicationes sequentes. que pōt restringere p diuersis cū ponat i eo hoc relatiuū diuersitatis. s. alius indefinite sumpt⁹. Unde in pma hoc qđ dico. Aliqđ enūciabile supponit solū pro hoc enunciabili. s. equū esse aial. ⁊ hoc relatiuū alius p sorte solo vnde concedo q̄ solus sortes scit aliquod enunciabile: ⁊ nullus alius a sorte. Cum aūt dixit in probatione. Alius a sorte scit ⁊c. tūc hoc qđ dico aliqđ enunciabile nō supponit pro eodē enūciabili. sed pro alio. vnde cōtradicunt si p eodem supponerent tūc contradicerent.

¶ De exceptiuis dictionibus.

Dicto de exclusiuis: sequit de exceptiuis, vt pter pterq̄z ⁊ nisi. Et pmo qđ significet dictio exceptiua. Scđo ppt qđ dicat dictio exceptiua. Tertio q̄ ⁊ quot sunt cāe q̄ exigūtur ad exceptionē. Quarto quā habitudinē siue cōparationē denotet dictio exceptiua. Quito cū excipiat sp̄ ptē multitudinis a qua multitudine debeat excipere. Sexto vtrum ꝓpositio exceptiua sit vl̄is vel singularis. Septimo qūo sumunt sub ea siue quomodo sit sub sillogismo. Octano ⁊ vltio q̄rit de ꝯstructiōe ipsius.

Circa primum nota q̄ hec dictio pter non significat exceptionē sicut qdam dixit neq̄z vt cōceptā neq̄z vt exercitā. Qđ pbat eisdē rōnib⁹ qb⁹ ondebat prius q̄ hec dictio solus nō significat. neq̄z vt cōceptā. neq̄z vt exercitā. ¶ Item ostenditur p hoc q̄ nento mō significat exceptionē hec dictio pter: q2 nulla ꝓpō significat affectū vel exercitū: sed tm̄ significat habitudinem causalem ad actū. ergo dictio pter nō significat exceptionem. vt affectū vel vt exercitū. Et non significat eam vt cōceptū. pꝫ sicut prius de dictionibus exclusiuis. ⁊ sic hec dictio pter nullo mō significat exceptionem. Quod concedimus dicentes q̄ hec dictio pter significat instantiam in parte. siue totū non est hoc. ⁊ iō dicitur dictio instantiua. ¶ Sed tūc obiicitur q̄ cū instantia sit ꝓpositio ꝓpositioni ꝯria vt est in fine secūdi priorum. hec autē est vl̄is aut particularis. ergo cōtingit instātiam fieri nō solū in parte. sed etiam in toto. ergo sicut habemus dictionem instantiuam in parte sicut preter. ita debemus habere dictionem instantiuam in toto. Quod con edim⁹ dicentes q̄ dictiones exceptiue vt preter ⁊ consimiles. serunt in parte dictiōes exceptiue: vt tm̄ solus ⁊ consimiles ferunt instantiam in toto q̄ iste removent partem a toto: vt omnis homo pter sortem currit. ille vero econtrario re

mouent totū a parte: vt tm̄ sortes ꝛ nullus alius hō: ꝛ sic pꝫ p̄mū. Secundū vō pꝫ solutio pꝑ dicta: q: hec dictio p̄ter ꝛ ꝯsilēs dicuntur exceptiue: nō ab exceptiōe significata vt obiectū ē ſꝫ ab exceptiōe exercita sicut solus ꝛ tm̄ dicū tur exclusiue ab exclusione nō significata sed exercita.

Circa tertium

querit᷑ que ꝛ quot sunt cause q̄ exiguntur ad exceptionem. Uidet᷑ q᷑ sunt tria. q: non pōt fieri exceptio nisi aliqd exce piatur ab aliquo: ꝛ respectu alicui᷒: vt cū ois hō p̄ter sor tem currit. sortes ē exceptio: ꝛ hec distributio ois hō est il lud a quo excipit᷑: ꝛ iste actus q ē currere. ē illud respectu cuius excipitur: ergo ista necessaria sunt ad exceptionem. Et dicendum q᷑ quinqꝫ exigunt᷑ ad exceptionē. Unū ē exci piens ꝛ hec ē aīa: ꝛ alterū ē instrumētū excipiendi: ꝛ hec ē dictio exceptiua: vt p̄ter ꝛ ꝯsimiles: ꝛ ēt exigunt᷑ illa tria de q bus obiiciebat᷑. s. qđ excipit᷑: ꝛ a quo excipit᷑ ꝛ respectu cu ius excipitur. Unde p̄dicta tria de qb᷒ obiiciebatur exigū tur sed nō sufficiūt ad exceptionē: quare p̄dicta quinqꝫ cō currere ēt ad hoc q᷑ fiat exceptio. ¶ Sed obiicit᷑ q᷑ hec di ctio p̄ter nō semꝑ tenetur diminutiue sicut qdam dicūt q: hec est vera. Decē p̄ter vnum sunt nouē: sed ex denario nō pōt fieri nouenarius nisi ꝑ diminutionē denarii numeri: ergo opꝫ q᷑ hec dictio p̄ter. teneatur ibi diminutiue: ꝛ sic hec dictio equiuocatur ad exceptionē ꝛ ad diminutionē. ¶ Sed cōtra. Ois pars ē semꝑ in suo toto ſm habitudi nem ꝑ qđ est pars vt si in actu est pars: ꝛ ſm actū in suo to to: ꝛ in habitu est pars ꝛ ſm habitū est in toto: ergo pars ſm q᷑ est pars nō pōt esse extra suū totū. ergo si ponat᷑ ex tra totū: tūc non erit extra se ſm se: sed respectu alicui᷒ ter tii: sed sicut vnitas ē pars denarii: ita est pars decē: ergo vnuꝫ nō potest excipi a decem vt respectu alicuius tertii: ergo cum dicitur decē p̄ter vnuꝫ sunt nouē. ibi est qđ ex cipit᷑: q: vnuꝫ. ꝛ a quo excipitur q: decē ꝛ respectu cuius q: respectu hui᷒. s. esse nouē ꝛ cuꝫ excipiens qđ excipit q: intellectus: ꝛ instrumentū ꝑ qđ excipit: q: dictio exceptiua ergo ibi sunt p̄dicte quinqꝫ cause que sufficiunt ad exceptio nem: ergo tenetur ibi exceptiue: ergo semper tenetur exce ptiue: quod concedimus.

Circa quartum

querit᷑ i hūc modū. Cum vbicūqꝫ ē exceptio excipi atur aliquid ab aliquo qđ fert istātiā ſm partē ei a quo ex cipit᷑. Necesse est ergo q᷑ illud qđ excidit᷑ sit pꝫ ei᷒ a quo ex cipit᷑: ꝛ ēt nō sit ſm actum in eo a quo excipitur. Sed cum pꝫ subiectiua ꝛ pars in mō nō ferāt instātiā cōtra suū to tuꝫ: q: nō sūt actualiter in suo toto. ideo neutra harūꝫ par tium pōt excipi a suo toto ergo opꝫ q᷑ dictio exceptiua di cat habitudinē partis actualis existētis in suo toto ad suū totuꝫ: ꝛ ideo oēs iste orōnes sunt incōgrue. hō p̄ter sortez currit. plato p̄ter sortez currit: q: exceptiua nō est actuali ter pars ei᷒ a quo fit exceptio ꝛ ita dictio exceptiua nō re perit habitudinē ad quā actualiter ordinat᷑. ¶ Itē. nul la pars ē instātiua ꝯ suū totū nisi ꝑ sui negationem ꝯdi cat ei ſꝫ pars subiectiua ꝑ sui negationē nō ꝯdicit toti: q: sorte nō existente adhuc hō ē: ꝛ silr̄ de parte i modo: ꝗ reli quit᷑ q᷑ partes aliorum generū oium ꝯdicunt suo toti ꝑ ne gationē. sed iste sunt in suo toto actualiter: vt pꝫ in toto in tegrali: ꝛ in toto in q̄ntitate: ergo hec dictio p̄ter dicit ha bitudinē ptis actualiter existētis i suo toto ad suum totuꝫ. ¶ Itē nulla pars fert instantiā suo toti: nisi sequat᷑ ad ip sum: sed nulla pars sequit᷑ suum totum nisi actualr̄ sit i ip so: ꝗ hec dictio p̄ter. dicit cōparationē partis actualr̄ exi stētis in toto ad suum totum: qđ cōcedim᷒. ¶ Ex his pa tent plures regule. Prima talis ē. Opꝫ exceptum ſm na tu᷑ā actualr̄ ꝯtineri i eo a quo fit exceptio: ꝛ remoueri ab ipso respectu p̄dicati vel alicui᷒ tertii: vt hic: ois hō preter sortē currit. Sc̄da regula talis ē. Quotiēscunqꝫ tot excipi untur quot supponuntur locutio ē impropria ꝛ falsa: vt ois hō p̄ter oēm hoiez currit: cuꝫ enī exceptio nō stet in rō ne partis nō reperit dictio exceptiua cōparationē quā exi git: ꝛ sic est ibi iproprietas. Et cum p̄dicatum ponat᷑ in quo libet: ꝛ remoueat᷑ a quolibet opꝫ epsaꝫ eē falsaꝫ. Tertia re gula talis ē. Cōtra ꝑpōnē totā falsā nō ē dare instātiā: vt ois hō p̄ter oēꝫ hoiez ē lapis. ꝑpō autē tota falsa ē: q̄ est cōtraria vere: vt vult Arist. in sc̄do p̄orum. vt ois hō est asi nus: hec est cōtraria vere. t. hꝫ falsitatem pro qualibet sui parte. vñ a tali nō pōt fieri exceptio: q: oporteret accipere quālibet partē: ꝛ sic oia exciperent᷑ quecunqꝫ supposita es sent: que est cōtra sc̄dam regulā. ¶ Sc̄dm p̄dicta querit᷑ de hoc sophismate. Oē aīal preter hoiez est irrōnale. ꝑpo tio hec est falsa: omne aīal est irrōnale: ꝛ nō est instantia ni si in hoīe: ergo facta exceptione pro illo erit vera: ergo hec est vera: omne aīal preter hominē est irrōnale. Cōtra. Om ne aīal p̄ter hoiez est irrōnale: ergo omne aīal preter hunc hominē est irrōnale qđ falsum ē. ¶ Solutio. prima vera ꝛ probatio bene tenet. sed iprobatio peccat ſm figurā di ctionis a simplici ad personalē. q: iste accusatiu᷒ hoiem positus post dictionem exceptiuā hꝫ simplicem suppositi onem cum sit terminus cōis: cum dicit. omne aīal preter hominē est irrōnale. sed cūꝫ dicit. ergo oē aīal preter hūc hoiem ē irrationale. sed cum dicit. ergo omne aīal preter hūc hominē. Iste accusatiuꝫ p̄ter hunc hoiem hꝫ perso nalem suppositionē. ꝛ sic est in figura dictiōis. Item ē cō sequens ab īferiori ad superius cum distributiōe sicut hic ois hō. ergo oē aīal. q: in hac propositione. oē aīal preter hoiem est irrōnale. ista distributio oē aīal cōprehendit i se oē aliud aīal ab hoīe. Sed cūꝫ dr̄. omne aīal p̄ter hūc ho minē. Ista distributio oē aīal cōprehendit in se omne aliud aīal ab vno homine: ꝛ ita cōprehendit oia aīalia que prius cōprehendebat. ꝛ ēt oēs hoies alios ab isto homine. ꝛ sic argumētat᷑ suppositio sicut hic. oē aīal aliud ab homine ergo oē aīal aliud ab illo homine. ¶ Idē autē iudicium de hoc sophismate. oē aīal p̄ter sanum est egrum. ois quā titas p̄ter cōtinuam est discreta. omne corpus preter aīa tum ē inaīatum. omne p̄ter verum est falsum.

Circa quintum

querit᷑ a qua multitudine dꝫ excipere dictio excepti ua: q: nō excipit indifferenter a q̄cunqꝫ multitudine. Ni hil. n. ē dictum. hoies p̄ter sortē currūt. ꝗ nō excipit a mul titudine que ē in noīe pluralis numeri. ꝛ ēt nihil ē dictuꝫ turba p̄ter sortem currit. ꝗ non excipit a multitudine col lectiui. Et dicēdum ē q᷑ duplex ē multitudo. q: q̄dā ē mul titudo q̄ ē modus intelligendi. ꝛ hec ē in noīe pluralis nu meri. Omnia. n. accidentia partium orōnis sūt modi itel ligendi. ꝛ ab hac multitudine q̄ ē modus itelligēdi nō ex cipit dictio exceptiua. Alia autē ē multitudo q̄ non ē mo dus intelligendi. sed ē multitudo rei. ꝛ iterū hec ē duplex q: q̄dā ē potentialis. ꝛ hec ē in quolꝫ vl̄i. q: q̄lꝫlibet vl̄e in potētia hꝫ in se sua indiuidua. ꝛ iterum ab ista q̄ ē multi tudo potētialis nō excipit dictio exceptiua. ꝛ iō nihil ē di ctum. hō p̄ter sortem currit. Alia ē multitudo rei q̄ ē mul titudo actualis. ꝛ hec est in toto in quantitate. qm̄ vniuer sale qđ sumit᷑ vl̄r cōtinet sub se plura iduidua. vt ois hō vel omne aīal. Talis autē multitudo ē i toto itegrali. ꝛ in alius totis habētib᷒ naturā hoꝝ. Et ab hac multitudine excipit dictio exceptiua que est multitudo actualis ꝑ tres rationes q: hāc exigit. Quod sic probatur. Confirmat so lutionem per rationes sillogisticas hic in duas. In sc̄da ꝓ bat inducendo. s. ibi. Quod autem dico. Dictum ē enim in predictis q᷑ dictio exceptiua semꝑ excipit partem actua liter existentem in suo toto: ergo cum oporteat partē aliqꝫ vel aliquas relinqui in ipso toto. q: non possunt tot exci pi quot supponuntur. oportet tunc. q᷑ illa alia pars vel il le alie partes actualiter sint in suo toto. ergo dictio exce ptiua semper excipit a multitudine partium actualiter exi stentium in suo toto. vel partes in quas diuiditur totum. ¶ Item oēs partes in quas diuiditur totum ita se habēt id totuꝫ. q᷑ si vna est actualiter ꝛ oēs alie. ꝛ si vna est po tentialiter ꝛ oēs alie. vt pꝫ inductione in toto vl̄i. ꝛ in to

to integrali: ⁊ in quolibet alio toto: sed dictio exceptiua na ta est excipere partes in quas diuidit totū: sed excipit par tem actualiter existētē in toto: ergo oꝫ ibi alīā partē vel ali as partes actualiter existere: ergo dictio exceptiua excipit multitudinē partiū actualiter existētiū in suo toto. ¶ Itē dictio exceptiua in actu excipit: ergo in actu inuenit qđ ex cipit a toto sed nō inuenire in actu nisi in toto esset actua liter. ergo dictio exceptiua quod excipit actualiter est in to to: sed nihil actualiter est in toto nisi pars actualis: ergo dictio exceptiua semper excipit partem actualiter existen tem in toto: ⁊ idez est quod prius. Ad autē dictio excepti ua excipiat a quolibet toto habente in se multitudinē ac tualez pꝫ inductiōe in quolibet toto ⁊ primo pꝫ in toto in quātitate: vt ois hō p̄ter sortē currit hoc est a toto in quā titate excipit pars ei⁹. Et etiā in hoc sophismate. Om nis hō p̄ter sortē excipit. posito q̄ oēs alii a sorte excipiā tur respectu alicui⁹ p̄dicati ⁊ sortes nō. Probatio prime hec est falsa: ois hō excipit ⁊ non ē instātia nisi in sorte: g̃ facta exceptiōe pro illo erit vera: ergo hec ē vera: ois ho mo p̄ter sortē excipit. ¶ Cōtra. In hac ꝓpōne dictio ex ceptiua adiungit sorti ergo excipit ipsuz respectu p̄dicati ergo sortes excipit: ergo prima est falsa. Solutio prima est vera simpliciter: ⁊ improbatio peccat sm qd ⁊ simpliciter: qꝛ excipere ab exceptiōe nō est excipere simpliciter ſꝫ sm quid sicut priuari a priuatione nō est priuari simpliciter sed sm quid imo potius ē dare habitū: vt priuare a cecitate ē da re visuz: ergo excipi ab exceptione nō est excipi simpliciter sed sm qd. Et iō lꝫ sortes excipiat ab hoc p̄dicato excipi sicut est in prima nō tñ excipit: ⁊ ideo ē ibi qd ⁊ simplici ter: ⁊ sic pꝫ q̄ exceptio fit a toto in quātitate. Patet etiaz q̄d fit a toto integrali: vt tota dom⁹ p̄ter parietē ē alba: et totus sortes p̄ter pedē pōt cōtineri ab archa: posito q̄ sor tes possit intrare archā: ita q̄ archa nō possit recipere pe deꝫ cuz ea. Probatio prime: hec est falsa. Tot⁹ sortes pōt cōtineri ab archa: ⁊ nō est instātia: nisi de pede sortis. ergo facta exceptiōe p illo erit vera. ergo hec ē vera. tot⁹ sortes p̄ter pedē pōt cōtineri ab archa. ¶ Cōtra. pes sortis pōt ab archa cōtineri. nō ergo tot⁹ sortes preter pedē pōt cōti neri ab archa. ergo pma falsa. ¶ Solutio prima est vera simpliciter: ⁊ improbatio peccat sm accidens. qꝛ duplici de cā pars excipit a toto respectu p̄dicati: Aliqñ excipitur ps a toto respectu p̄dicati. eo q̄ pars sm se non vere subicit suo predicato. vt hic. oē aial p̄ter hominē ē irratiōale. hō excipitur a suo toto. q̄d nō vere subicit irrōnali. hec eniꝫ ē falsa. hō ē irrōnale. Aliqñ aūt ps excipit a suo toto. eo q̄ q̄uis recipiat p̄dicatū sm se. nō tñ recipit ꝓut est i suo toto. ⁊ sic pes bene pōt locari sm se in archa. ſꝫ ꝓut ē vni ta suo toti. siue cū suo toto nō pōt locari i archa. Vñ cū di cit improbādo. pes sortis pōt cōtineri ab archa. nō ergo to tus sortes p̄ter pedē pōt cōtineri ab archa. peccat sm acci dens. qꝛ q̄uis pes possit cōtineri ab archa sm se. nō tñ ꝓ ut ē in toto. Sicut hic. cognosco choriscū. nō ergo ignoro venientē. lꝫ eni cognosco choriscū sm se. ignoro tñ ipsuz. vt est veniens. ⁊ sic ē ibi accidēs. ¶ Itez. q̄ a toto i loco par tis pōt fieri exceptio. vt pluit vbiqꝫ p̄terq̄ꝫ hic. Et etiam a toto in tpe vt currit semꝑ p̄terq̄ꝫ heri. ⁊ sic pꝫ q̄ dictio ex ceptiua excipit semꝑ a toto habēte in se multitudinē actu alem. Patet etiā hic in toto numerali pars. vt decē p̄ter vnū currūt. ⁊ ēt in hoc sophismate. Decē p̄ter qnqꝫ sunt qnqꝫ: quod sic pbatur hec est falsa. Decē sunt qnqꝫ ⁊ non est instantia nisi ꝓ qnqꝫ ergo facta exceptione ꝓ qnqꝫ erit vera: ergo hec ē vera. Decē p̄ter qnqꝫ sūt qnqꝫ. ¶ Con tra. decē p̄ter qnqꝫ sunt qnqꝫ ergo qnqꝫ nō sunt qnqꝫ: qꝛ predicatum semꝑ remouet ab excepto. ¶ Solutio. pma est simpliciter vera: ⁊ probatio peccat sm accidēs: qꝛ sicut pars duob⁹ modis causat falsitatem in ōrone. Vno enim modo. qꝛ predicatū nō cōuenit parti sm se. ⁊ sic hec ē fal sa. ois hō currit sorte nō currēte. Alio mō causat falsitatez pars in ōrone: qꝛ licet p̄dicatum cōueniat parti sm se. nō tñ cōuenit ei ꝓut est in toto. ⁊ sic hec est falsa: totus sortes pōt locari in archa. cū pars sortis nō possit esse i ea cū sor te. ⁊ sic falsitas causat ꝑ partē. ⁊ differētem. siue hoc mō siue illo. Quare indifferēter ꝯtigit excipe ptē a toto. Aliqñ hoc mō. aliqñ alio mō. ⁊ sic causat falsitas in ōrone per partē: ita ꝑ eūdē modū fit exceptio circa partē. Dicendū est ergo breuiter q̄ pria simpl'r est vera. ⁊ improbatio pec cat sm accidēs q̄ esse qnqꝫ p̄dicat de qnqꝫ sm se vt quin que sunt qnqꝫ. ſꝫ nō predicat de qnqꝫ sm q̄ qnqꝫ sūt sub forma toti⁹. ⁊ ita peccat sm accidēs. sicut patuit prio de ſꝫ sophismate. Totus sortes p̄ter pedē pōt ꝯtineri ab archa ¶ Ad illud aūt obicit q̄ p̄dicatū semꝑ remouet ab exce pto. Dicēdū q̄ nō ē verū: qꝛ qñ falsitas in ōrone causat ꝑ partē. eo q̄ p̄dicatū nō cōuenit parti. tūc predicatū remo uetur ab excepto. ſꝫ qñ causat falsitas in ōrone: eo q̄ lꝫ p̄ dicatū cōueniat parti sm se. nō tñ conuenit ei vt est in suo toto. tūc nō cōtingit p̄dicatū remoueri ab excepto. ⁊ sic est i proposito. vñ nō seqt. Decē p̄ter qnqꝫ sūt qnqꝫ. g̃ qnqꝫ non sunt quinqꝫ.

Circa sextum

sic obicit. Propositio vl'is est q̄ omni aut nulli inesse significat. vt est in primo prior sed ꝓpō exceptiua nō significat inesse omni aut nulli. quia potest in aliquo vel in aliquibus. g̃ ꝓpositio exceptiua nō est vniuersalis. ¶ Itē ad idem solet dari talis regula. Di ctio exceptiua vult inuenire distributionez mobilem ⁊ red dere eā imobilem. g̃ cuz dicit. ois homo p̄ter sortem cur rit. hec distributio. ois homo p̄ter sortem currit. est imobi lis. g̃ nō circunstat in rōne vl'is cū cōtingat fieri motum sub qualibet vl'i. ⁊ pꝫ q̄ nō est i idefinita. neqꝫ particula ris. ergo est singularis. Et dicendū q̄ ꝓpō vl'is est duplex qꝛ quedā est completa ⁊ alia incōpleta. Completa est illa i qua subiectū pro qualibet sui parte recipit p̄dicatum. vt omnis hō albus currit. Hic enim homo albus subicitur cursui ꝓ quolibet hoie albo. Incōpleta est illa in qua sub iectuꝫ nō pro qualibet sui parte: sed pro qbusdā subicit p̄ dicato. ⁊ sic ois exceptiua est vniuersalis. vt ois hō preter sortem currit. primo autem modo nulla exceptiua est vni uersalis. ¶ Ad primū autem argumentū dicendū: qđ obi icit de ꝓpōne vl'i cōpleta ⁊ ꝑfecta.

¶ Scdi aūt argumēti solutio patebit i septia q̄ōne.

Circa septimum

sic obicit cū sic dr ois hō p̄ter sortē currit. sed plato est hō. g̃ plato p̄ter sor. currit. Nulla est talis illatio neqꝫ sic potest fieri sillo̾s. g̃ non est sill'o̾s ꝓpositio exceptiua ¶ Item ad idem. Cum omnis propositio exceptiua sit immobilis per regulā precedentez. g̃ non debet fieri sum ptio sub ea. ergo nō est sillogismus. Et dicendum q̄ ꝓpo sitio exceptiua non est sillogism⁹. sic ois homo preter sor tem currit. plato est hō g̃ nō plato currit. quia ista deter minatio preter sortē nō oꝫ sumi ad mediū. neqꝫ i ꝯclusiōe eo q̄ est determiatio subiecti in cōparatione ad p̄dicatuꝫ ⁊ nulla talis determinatio sumit ad mediū neqꝫ in cōclu siōe: ſꝫ solū oꝫ sumi determinatio eius q̄d est subm. q̄ hec est absoluta. Alia aūt est respectiua. Dispositio respectiua attingit totū. i. p̄dicatuꝫ ⁊ subiectuꝫ. ⁊ nō oꝫ fieri sumptio sub toto idest sub vtroqꝫ termino ſꝫ subo. ¶ Ad aliud āt dicendū q̄ ꝓpositio exceptiua est mobilis. quia est sillo gismus sicut dictum est assumendo oēs partes alias ab ex cepto. vnde p̄dictā regulam dicimus esse falsaz. vel solum esse intelligendā quātū ad exceptionem. hoc est q̄ nulla pars pōt assumi cū excepto. vnde non sequit. ois hō p̄ter sortē currit. ergo plato p̄ter sortez currit. ergo virgilius p̄ ter sortez currit: ⁊ sic de aliis. ¶ Scdm predicta q̄rit de ſꝫ sophismate Sortes bis vidit omnez hominez preter plato nē: posito q̄ sortes viderit vna vice oēꝫ hominē ⁊ alia vice omnez hoiem preter platonez. Probatio p̄me: hec falsa: Sortes bis vidit omnē hoiem: ⁊ nō est instantia nisi in pla tone. ergo facta exceptione ꝓ illo est vera. ergo hec est ve ra. Sortes bis vidit omnē hominez preter platonez. ergo

bis nõ vidit platonẽ: ergo vna vice ⁊ alia vice nõ vidit platonẽ: qḋ falsum est. Solutio. prima duplex: eo q̄ hec dictio bis põt determinare hoc verbũ videre put transit supra sequentem accusatiuum cũ sua determinatione facta p exceptionẽ: ⁊ tũc est sensus. Sortes vidit omnẽ hoiez p̄ter platonem ⁊ hoc bis. ⁊ tunc sequit̄ q̄ nulla vice vidit platonez ⁊ sic e. falsa. ⁊ sic hec dictio. p̄ter excipit ab hoc qḋ ẽ videre omnẽ hoiem: ⁊ sic prius aduenit hec dictio p̄ter. in orõne. Alio aũt mõ hec dictio bis. põt determiare tm̃ hoc qḋ est videre omnem hoiem: tũc hec dictio p̄ter. excipit ab eo qḋ est bis videre oẽm hoiem: ⁊ sic est vera: quia nõ bis vidit platonem: ⁊ sic hec dictio bis. primo intelligitur aduenire ti orationi q̄z hec dictio preter. ¶ Ex predictis patent plures regule: quarum prima talis est. Cuiuslibet exceptiue vere sua preiacens est falsa. Preiacens autem exceptiue ẽ illa a qua remouetur falsitas p dictionem exceptiuam. vnde hec. omne animal est irrationale: est preiacẽs falsa huius exceptiue vere: oẽ aial preter hoiem est irratiõale. Alia autem est regula talis. Si aliqua ppõ ẽ vera sine exceptione erit falsa cum exceptione apposita. ¶ Item queritur de hoc sophis. Quilibz viginti p̄ter decẽ sũt decẽ. Probatio: ista viginti p̄ter decẽ sũt decẽ: illa viginti p̄ter decẽ sũt decẽ ⁊ sic de aliis: g̃ prima vera. ¶ Contra. prima est tota falsa: ergo nõ potest verificari per exceptionem. Per hanc regulã. contra totaz falsaz non est dare instãtiam. Solutio. prima est simplex falsa. Probatio autẽ peccat fm̃ accidens sicut in hoc sophismate. Omne coloratum preter vnum currit. Probatio. oẽ albũ p̄ter vnũ currit. oẽ nigrũ preter vnuz currit omne nigrum preter vnum currit. omne medio colore coloratum preter vnũ currit. ¶ Contra. prima tota est falsa: ergo non põt verificari p dictionem exceptiuã. Patet autem ars pbatiõis: cũ q̄libet premissarũ non habeat instantiam nisi in vno: ⁊ cõclusio habeat istãtias in tribus .s. in vno albo: ⁊ in vno nigro: ⁊ tertio qḋ est medio colore coloratum. ¶ Circa octauũ obiicitur: q̄ hec dictio p̄ter. non cõstruatur cum actõ casu: q: cõparatio iportata p hanc dictionem preter. ẽ ipsius actus vel respectu act⁹: ergo determinat actum: sz actio hz significari p uerbum. ergo hec dictio preter. determinat terminũ. Sz soluz aduerbiuz determiat verbũ ex opposito diuise: ergo ẽ aduerbiũ: ergo n̄ ẽ prepõ neq3 verbuz: cũ sint ptes orõnis diuerse ab aduerbio: ergo non cõstruitur cũ actõ. Et dicenduz q̄ preter nõ est aduerbium. sed ẽ prepõ: q: aduerbia determinãt verbũ rõne actus in se: vel rõne alicuius cõparationis debite ipsi actui: cum aduerbium sit vt uerbi adiectiui: sz ppões n̄ dicunt cõparationẽ actus: imo dicunt cõparationẽ subie obliquẽ significate ad actum vel respectu actus: ⁊ sic differũt prepões ⁊ aduerbia. vnde non sequit̄ q̄ si dicat cõparationem aliquã respecta actus q̄ iõ sit aduerbiũ. imo potius sequitur q̄ non sit aduerbiuz. ¶ Item cũ dicit̄: iste currit ibi: hoc aduerbium ibi dicit determinationẽ: sz eadẽ determinatio significatur in hac orõne: iste currit in illo loco: ergo ista prepõ in. dicit eandez cõparationẽ cũ hoc aduerbio ibi: ergo est aduerbiuz: cum dicat eandem cõparationẽ. ⁊ sil' de aliis prepõnibus: vt transiuit illac. i. p illaz ptẽ ⁊ mouet̄ sursuz. i. ad locũ supiorẽ. currit velociter. i. cũ velocitate: ⁊ factum est celitus. i. a celo: ⁊ diuinitus. i. a deo. g̃ idẽ significãt iste prepões cũ aduerbiis. ⁊ similiter de aliis prepõnibus: g̃ prepões nõ differũt ab aduerbiis ergo hec dictio preter. est aduerbiũ: sz nullũ aduerbiũ cõstruit̄ cũ actõ casu: g̃ nõ cõstruit̄ cũ actõ. Et dicendũ q̄ hoc aduerbiuz velociter dicit velocitatẽ vt determinationẽ actus: cũ dico. currit velociter: sz si dicã currit cũ velocitate: hec prepõ cuz. nõ dicit velocitatẽ in determinationẽ act⁹. sz dicit cõparationẽ vni⁹ ad alteruz: vt velocitatis ad actuz. Silr hoc aduerbiuz ibi. dicit locuz vt determinatõez act⁹ sz hec prepõ in. nõ dicit locuz vt determinationez act⁹: sz dicit cõparationẽ ipsi⁹ loci ad actuz: qui sit i eo: ⁊ sic de aliis vñ prepões nõ significãt idẽ cũ aduerbiis. vñ h prepositio p̄ter. nõ est aduerbiũ sed p̄positio. ¶ Itẽ hec dictio p̄ter. remouet vbũ perso. nale ab excepto. sz verbũ alicuius psone nõ remouet̄ nisi a nõiatio. g̃ hec dictio p̄ter cõstruitur cũ nõiatio. Et dicẽdũ q̄ dupl'r remouet̄ vbũ personale ab aliquo casuali. q: vno mõ remouet̄. eo q̄ negat̄ cõpositio vni⁹ ad alterũ. ⁊ sic remouet̄ semp verbum psonale a nõiatio. vt ego non curro. tu nõ curris. ille nõ disputat. ⁊ silr in ipsonali. Alio aũt mõ remouet̄ vbũ psonale ab aliquo casuali ppter h q̄ illũ casuale extrahit̄ ab aliq̄ recipiẽte in se actũ illuz. ⁊ sic semp remouet̄ act⁹ ab excepto per hãc dictionez p̄ter. Sz hoc ẽ valde ex cõñte. q: primo hec dictio p̄ter extrahit parte a toto. vt ois hõ p̄ter sortẽ currit. Secõ. actus ponit̄ in toto a quo fit exceptio. vt ois hõ p̄ter sortẽ currit. Tertio autẽ mõ. q: actus ponit̄ a toto nõ repiebat partẽ que prius erat remota a toto respectu ipsius actus. ideo cõsequebat̄ remotio actus a parte excepta. sicut prius vidisti plumã venientez. primo remouisti librũ a fenestra. secũdo cecidit pluma sup fenestrã. tertio sequit̄ q̄ nõ sit recepta in libro vel q̄ nõ cecidit sup librũ. ¶ Sciendũ autẽ. q̄ q̄cũq3 dicta sunt de hac dictiõe p̄ter. oia debẽt intelligi de hac dictiõe p̄terq̄z. ⁊ de hac dictõe nisi. i. q̄ ẽ dictio exceptiua: excepto hoc q̄ hec dictio preter. excipit in accusatiuo casu semp. vt dictũ est. sed preterq̄z ⁊ nisi excipiunt in eodẽ casu in quo est totum a quo fit exceptio. vt nullus homo currit preterq̄z sortes. vl' nisi sortes. nullius hominis misereor preterq̄z sortis. vel nisi sortis. nulli hõmini loquor preterq̄z sorti. vel nisi sorti. nullum hominẽ video preterq̄z sortem. vel nisi sortem. a nullo homine diditci preterq̄z a sorte. vel nisi a sorte. De dictionibus exceptiuis dicta sufficiant.

¶ De dictiõib⁹ cõsecutiuis. Et primo de cõiunctiõe Si.

Icto de dictõib⁹ exceptiuis. Dicendũ ẽ de dictiõib⁹ cõsecutiuis. Et primo de hac dictione si. De qua primo q̄ritur quid significet. Secũdo quot sunt species cõsecutiõis siue cõsecutiue. Tertio vtrũ in cõditionali cõtingit fieri descẽsum sub añte. vel sub cõñte. Quarto qualiter sumatur cõtradictio cõditionalis ppõnis. Quinto vtrũ impossibile ãtecedat ad quodlibet. siue ex impossibili sequit̄ quodlz.

Circa primũ sic obiicit̄. q̄ hec dictio si. non significat subam. q: substãtia dr̃ q̄tuor modis. Vno. n. modo substantia dr̃ materia. vt materia sortis vel ignis vel aliorum elemẽtoꝝ. Alio aũt modo substantia dicit̄ forma vt forma sortis ⁊ aliaꝝ rerum naturaz. Tertio mõ substantia dicitur compositũ ex his scilicet ex materia ⁊ forma: vt sortes ⁊ alia indiuidua. Quarto aũt modo substantia dicitur essentia dicens quid. siue predicabilis de pluribus in quid: vt homo est animal: ⁊ consimilia. sed hec dictio si. nullo predictoꝝ modorum significat substantiã. ergo hec dictio si. non significat substantiam: quod cõcedimus. ¶ Item q̄dam dicũt q̄ hec dictio si. significat causalitatem. Alii vero dicũt antecessionem. Alii dicũt consecutionem. Et videt̄ q̄ significat causalitatem: quia dicit̄ coniũctio causalis: ⁊ non nisi a consignificatione cause vel causalitatis. ergo hec dictio si significat causalitatem. ¶ Item videtur q̄ magis significat antecessionẽ q̄z cõsecutionem: quia magis se tenet cũ antecedente q̄z cũ consequente a parte rei cuius signũ est: q: si. semper adiũgitur antecedenti ⁊ non consequenti: vt animal est si homo est. sed semper antecessio est forma antecedentis: ⁊ consecutio consequentis. ergo magis se tenet cũ antecedente q̄z cum consequente. ergo si hec dictio si. significat alterum istoꝝ magis significat antecessionem q̄z consecutionem. ¶ Itẽ ad idem. Causa dicitur dupliciter: quia quedam est causa que est causa rei quo ad esse: ⁊ hec est causa essendi: vt corpus ⁊ anima sunt causa hominis quo ad esse: ⁊ lucens super terrã est causa diei quo ad esse. Alia autem causa est q̄ est causa cõsequendi: ⁊ sic in qualibet conditionali añs est

causa 9titus: ⁊ nō essendi sed 9sidi: ⁊ i quolibet argumēto premisse sunt cause cōclusionis. ⁊ sic causa ē duplex. s. causa essendi ⁊ causa consequendi sed vtraqȝ istorū modorū causa inquantū est causa est antecedens ⁊ causatū in quid ē causatū ad 9ns. Sed hec dictio si. significat cāȝ vel causalitatē. ergo significat antecedentem ⁊ non causationem. ¶ Itē videtur ꝙ significat consecutionē ꝑ diffinitionem datā a Prisc. de coniūctione. Coniunctio est pars orōnis indeclinabilis cōiunctiua aliaꝝ partiū orōnis vim vel ordinē demonstrans. Et Prisc. exponit sic. Vim significant ille cōiunctiones que significant res aliquas simul esse: vt pius ⁊ fortis fuit eneas. Ordinē significat coniūctio qn̄ do significat consecutionē aliquarū reꝝ: vt si ambulat mouetur: sed hec coniunctio si. ⁊ 9similes significant ordinem ꝗ significant 9sītias reꝝ siue consecutiones ergo nō antecessionē. Et dicendū est ꝙ hec dictio si. significat causalitatem siue antecessionē: ⁊ hoc non est significare plura: sed vnū: qꝛ vnum in altero siue per alterū: qꝛ per hoc ꝙ significant causalitatē significant antecessionē: qꝛ sicut in omni causa intelligitur antecedens nā: cum omnis causa prior sit nā suo effectu: ita in oī causalitate intelligit antecessio. Vñ hec dictio si. significat causalitatē s̄m ꝙ in ea intelligitur antecessio. Et sic significat causalitatē in antecessione siue ꝑ antecessionē. vñ non significat duo sed vnū: qd̄ concedimus. ¶ Argumēta aūt qb⁹ ostdit ꝙ significat cāsitatē siue antecessionē concedimus sicut dictū ē ꝙ significat vnū in alteꝝ siue per alteꝝ. ¶ Ad argumēta aūt pbans ꝙ hec dictio si. significat cōsecutionē. Dicendū ꝙ nō significat cōsecutiue vt diximus: sed ad antecessionē sequit cōsecutio. Et nota ꝙ vnum sequi ad alterum dicitur multipliciter: quia quedā sequunt eo ꝙ sunt essentialiter predicabilia: vt diffinitio generis ⁊ differentia ad spēm. Alia autem sequunt s̄m ꝙ sunt partes integrales: vt paries ad domū ⁊ cetere partes eius. Alia sequunt que sunt partes essentiales reꝝ: q̄uis non sint partes integrales: vt corpus humanū ⁊ anima intellectiua ad hominē. Et dicunt partes integrales: quaꝝ quelibet hȝ quantitatē. Et ideo corpus ⁊ anima non sunt partes integrales: qꝛ lȝ corpus habeat q̄ntitatē. tñ aīa nō hȝ q̄ntitatē: sed sunt partes essentiales aīalis viuētis: qꝛ aīa reperit in hoībus vt intellectiua in brutis aīalibus vt sensitiua tm̄: ⁊ terre nascentib⁹ vt vegetatiua tm̄. Alia cōsequunt qꝛ sunt subiecta ꝓpria accidentiū vel econuerso. qꝛ sunt ꝓpria accidentia subiectorū: ⁊ sic sequitur linea ad rectū vel curuum. ⁊ sic numerus ad par vel impar: ⁊ corpus elemētarū ad colorē tanq̄ ad accidētia ꝓpria: vel econuerso rectū ⁊ curuum ad lineā: ⁊ par vel impar ad numeꝝ: ⁊ color ad corpus elemētarum sicut accidētia ꝓpria ad ꝓpria subiecta. sȝ nullo ꝓdictorum modoꝝ 9sītia sequitur ad antecessionem. Alia autē sequūtur ad se inuicem relatiue vt pater ⁊ filius. dñs ⁊ seruus ⁊ hoc modo consecutio sequitur ad antecessionem. Sicut enim antecedens ⁊ consequens sunt ad aliquid vniuersaliter antecessio ⁊ consecutio ad seinuicem dicuntur. vnde hec dictio si. significat solum antecessionem. quia omnis antecessio consecutionis est antecessio. ideo ad significationem huius dictionis si. sequitur consecutio relatiue.

Circa secundum

querit quot sunt species consecutiōis. quia cum vnum relatiuum exigatur ad cognitionem alterius oȝ cognoscere cōsecutionē: ⁊ modus siue species consecutionis ad hoc vult ꝙ antecessio cognoscatur. Et dicendū ꝙ consecutionis due sunt diuisiones. s. excedentes ⁊ excesse. Vna quidē diuisio est ista. Consecutionis alia est rerū simul existentium. vt si homo est animal est alia rerum existentium s̄m prius ⁊ posterius. Nam aliquando sequitur qd̄ est prius. ⁊ aliqñ qd̄ est posterius. ⁊ qd̄ pri⁹ dr̄ aliquando vel temporis. vt si adiscit ignorat. prius enim est ignorare. ⁊ postea sequit adiscere. ⁊ sequitur qd̄ est posterius. ⁊ in eodem tempore. qꝛ quando adiscit ignorat. non enim adiscim⁹ nisi qd̄ ignoramus. Aliqñ autē seqt prius in diuersitate temporis. ⁊ hoc dupl'r. Vno enim modo sequit prius in preterito. vt si fumus est ignis fuit. ⁊ si panis est farina ⁊ aqua fuerunt. ⁊ hoc accidit maxime in causis nō permanentib⁹. ⁊ in causis tempore. ⁊ nā antecedētib⁹ suū effectum. Alio autem mō prius sequitur in tempore futuro. vt purgatio ⁊ sania que finaliter ordināt ad sanitatem sunt. ergo sanitas finaliter erit. Sanitas enim cā finalis ē predictoꝝ. Cā enim finalis semꝑ natura prior est suo effectu. Aliqñ autem tempore posterior est predictis. ꝗ pȝ ꝙ prius aliqñ seqtur in presenti. aliquando in preterito. aliquādo in futuro. Hec aūt diuersitas cōsecutionis accidit ex eo ꝙ cā tripliciter cōparatur ad suū effectū. Aliqñ enim cā est simul tpe cum suo effectu: q̄uis nō natura. vt sol lucens suꝑ terrā cū die. Aliqñ autem cā precedit tpe ⁊ natura suū effectū. vt ignis fumū. ⁊ racemi vinū. Aliqñ aūt cā antecedit natura suū effectum. ⁊ est posterior tpe. ⁊ hoc maxime solet accidere. Aliqñ in cā finali. Et sic patet diuisio prime consecutionis. Alia est simul existentium. Alia non simul existentium. ¶ Secunda vero diuisio consecutionis est ista. Consecutionis alia est simplex. alia composita siue s̄m oppositiones. vt dictum est in tractatu de fallacijs consequentis. He autem diuisiones cōparant ad seinuicem. vt excedentia ⁊ excessa. qꝛ vtrunqȝ membrū prime diuisionis reperitur in simplici consequentia. ⁊ in cōposita. ⁊ vtrunqȝ membrum secunde diuisionis repert in eis que simul consequunt. ⁊ in eis que cōsequunt s̄m prius ⁊ posterius: vt si panis ⁊ farina fuit. ⁊ si vinum est racemi fuerunt. ⁊ consequunt s̄m prius ⁊ posterius. ⁊ est ibi simpliciter consequentia. ⁊ in eodē. Etiam pōt formari consequentia cōposita. vt si vinum est racemi fuerunt. ergo si racemi non fuerunt non est vinum. Similiter autem ⁊ in his terminis qui simul consequunt. Et ideo dicuntur ille diuisiones excedentes ⁊ excesse. qꝛ s̄m ꝙ vtrunqȝ membrum prime diuisionis repert in vtroqȝ scōe. ⁊ sic est excedens diuisio prima. ⁊ secunda est excessa. Secundū aūt ꝙ vnum membrū secunde diuisiōis repert in vtroqȝ ꝓme. Similiter secunda est excedens. ⁊ prīa ē excessa. Et ꝙ dico de vno mēbro diuisionis. similiter intelligat de reliquo. ¶ Secundū ꝓdicta q̄rit de hoc sophismate. Si nullū tēpus ē aliqd̄ tp̄s ē. Probatio. Si nullū tp̄us ē dies nō est. ⁊ si dies nō est. nox est. ⁊ si nox est aliqd̄ tp̄s est. ꝗ a primo si nullū tp̄us est aliqd̄ tp̄us est. ¶ Cōtra. ibi significatur oppositum. ergo locutio est īpossibilis. ¶ Solutio prima simplex oppositum sequi ad falsa. Et dicunt qdaȝ ꝙ in prīa cōditionali ꝓbationis est locus a toto in q̄ntitate. In secunda vero cōditionali est locus a 9iūs imediatis. In tertia vero ē loc⁹ a parte vel specie subiectiua. ⁊ sic variat habitudo īferendi. ⁊ ita īpedit loc⁹ a primo ad vltimum. ⁊ ponunt ibi sophisma accidentis propter variationem medii. ¶ Sed hoc destruitur propter has maximas. Quicqd̄ seqtur ad 9ns seqt ad añtecedens. ergo si vltimum consequens qd̄ est aliqd̄ tempus esse sequit ad antecedentia intermedia ⁊ antecedētia itermedia sequunt ad primū añs qd̄ est nullū tp̄s esse. tunc opȝ ꝙ vltimum cōsequens quod est aliqd̄ tp̄s esse sequat ad nullū tp̄s esse. qd̄ ē ꝓmū antecedens. ⁊ sic necesse est primā eē verā. si habitudines probationis sunt necessarie. ergo a destructione 9ntis. si prima non est necessaria habitudines probatiōis nō erūt necessarie. Alia autem maxima est ista. Quicquid antecedit ad antecedens antecedit ad consequens. ergo si primū antecedens antecedit ad antecedentia intermedia antecedunt ad vltimū 9ns. ꝗ primū antecedēs antecedit ad vltimū 9ns. ergo si habitudines ꝓbationis sunt necessarie ꝓma est vera. Necȝ īpedit locus a primo ad vltimū ꝓpter diuersas habitudines. ergo si prima nō est vera. habitudines ꝓbatiōis iermedie nō sunt necessarie. ¶ Item ad idem. Si sortes est animal rationale mortale. sortes est homo. a diffinitione: ⁊ si sortes est homo. sortes est animal. a

spẽ: ⁊ si sortes ẽ aial: sortes nõ est lapis: ab oppositis. ergo a primo: si sortes est aial rõnale mortale: sortes nõ est lapis sed hec bene sequit̃ ⁊ sunt ibi diuerse habitudines locales ergo ꝓpter diuersitatẽ habitudinũ localiũ nõ ĩpeditur ꝓcessus a ꝑmo ad vltimũ. Itẽ ad idẽ in sill'o cathegorico nõ exigit̃ ꝙ eadẽ sit habitudo medij ad maiorẽ extremitatẽ ⁊ minorẽ: vt nulla virtus est vitiũ: ois iusticia est virtus. g̃ nulla iusticia est vitiũ. In hoc sill'o cõparatio medii ad maiorem extremitatẽ est habitudo ꝯtrariorũ: minoris vero extremitatis ad mediũ est habitudo speciei ad genus. Harum aũt localiũ habitudinum vna facit locũ intrinsecũ. g̃ si inter oẽs locos maxime differunt intrinseci ⁊ extrinseci: ⁊ iste non ĩpediunt sillm cathegoricũ. ergo ita eodẽ multo min⁹ impediunt hypotheticũ: ⁊ si ille nõ ĩpedirũt nec alie habitudines q̃ magis cõueniunt: ⁊ sic a ꝑmo ad vltimũ nõ ĩpeditur processus ꝓpter diuersas habitudines locales: quod cõcedimus. Vñ dõm est ꝙ prima simpliciter ẽ falsa. ⁊ prima ꝯñtia tenet vno mõ ⁊ alio mõ non: q2 hec ꝓpositio: dies non est: que ẽ primũ ꝯñs est duplex eo ꝙ põt esse negatio in genere siue circa genus: qđ idez est: vel põt esse negatio simpliciter siue extra gen⁹. Si enim sit negatio in genere sic ponit subm suũ inesse: qđ est temp⁹ cõmuniter loquẽdo extẽso noĩe subiecti. ⁊ est sensus isti⁹: dies nõ est: id ẽ tẽpus est: sed illud nõ est dies: ⁊ ita non sequitur ex ꝑmo antecedẽs: q2 imediate cõtradicit ei: ⁊ si nõ seqtur: nullũ tempus est. ergo dies nõ est: nec ẽ ibi locus a toto in q̃ntitate: sed est argumẽtũ penit⁹ disperatũ: sicut hic. nullus homo currit. g̃ aliquis hõ currit. Similiter est in ꝓposito: nullũ tẽpus est. ergo aliqđ tẽpus est: sed illud nõ est dies. Sed si sit negatio simplr: tũc nihil ponit ista dies nõ est: ⁊ sic sequitur. nullũ tempus est. ergo dies nõ est. ⁊ sic est locus a toto in q̃ntitate. Similem autẽ distinctionez inuenit Aristo. in ꝑmo posteriorum huius qđ dico nõ par: q2 si non par negatio est in genere: ita ponit subiectũ suũ qđ est numerus. Unde non par ponit numerũ: sed ille non par ẽ par. si vero non par sit negatio simpliciter: ⁊ sic nihil ponit. Et sic pz ꝙ hec est duplex: dies nõ est: ⁊ ẽm ꝙ est negatio in genere nõ sequitur ex eo. Econuerso aũt dõm est de scđa cõditionali. s. de hac: si dies nõ est: nox nõ est: q2 ẽm ꝙ hec: dies nõ est: ẽ negatio in genere: ita sequtur ex ea noctez eẽ. Quare destructo vno ꝯtriorũ ĩmediatorũ non seqtur alterũ: nisi cũ constantia subiecti. Unde opz sic inferre: dies non est ⁊ ẽ tẽpus. ergo est nox. Si vero hec: dies nõ est: sit negatio simpliciter ita nõ seqtur ex ea noctem esse: neq2 hoc modo est ibi loc⁹ a contrariis. ¶ Itẽ queritur in quo sit tẽpus vt in subiecto: q2 cũ oia nouẽ genera ꝑdicamẽtorũ alia a substãtia sint accidentalia ergo nõ possunt esse nisi in subiecto: q2 nullũ accidens potest esse nisi in sbo. Ut. n. vult Boetius. Accidentis eẽ est inesse: sed tempus est accñs. q2 est quantitas. ergo est in subo. Et ideo querit̃ in quo sbo sit. Et dõm ꝙ tempus est in motu ꝑmi mobilis: siue in motu celi vt in subo. vel in primo mobili inq̃ztum est mobile vt in subo: q2 idez est dicere ꝙ sit in ꝑmo mobili inq̃ztum est mobile: siue in motu ꝑmi mobilis. eo ꝙ ipsius mobilis inq̃ztũ est mobile perfectio est motus: vt est in. 3. physicorũ. ¶ Item queritur cum nox ⁊ dies sint cõtraria imediata: ⁊ omnis contrarietas nata sit fieri circa aliquod subiectũ. ergo nox ⁊ dies erũt vicissim in subiecto aliquo: ⁊ ideo quero qđ est illud. Et dicẽdũ est ꝙ nox et dies sumitur dupliciter: q2 vno mõ dies dr̃ illuminatio aeris a latione siue ex latione solis in nostro hemisperio: ⁊ nox dicit̃ priuatio illius illuminationis aeris in nostro hemisperio. ⁊ hoc modo nox ⁊ dies sũt cõtraria imediata. ⁊ habent fieri vicissim circa aerez vt circa subiectum proprium: ⁊ circa lationem solis supra terram vt circa cãm efficientez: vnde sũt in aere vt in subiecto ⁊ est ibi q̃rtus modus essendi in. ⁊ sunt in latione solis supra terram. vt in causa efficiente. ⁊ est ibi sextus modus essendi in. Alio autem modo sumitur nox ⁊ dies. ẽm quem modum dies dicitur spacium temporis mensurantis lationem solis in nostro hemisperio vsq2 ad recessũ solis a nostro hemisperio. Et nox dicitur totum tẽpus necessariũ lationi solis in alio hemisperio. ⁊ sic nox ⁊ dies sunt partes tẽporis. sed magis proprie sumunt̃ nox ⁊ dies primo modo q̃z scđo modo. Hemisperiũ aũt est medietas illa celi q̃ appa et supra terram vndiq2 in circuitu. Et dicitur ab hemi quod est medium ⁊ spera spere. quasi dimidia spera.

¶ Item querit̃ vtrum tempus ꝑdicetur de die ⁊ de nocte ẽm ꝙ nox ⁊ dies sumunt̃ ꝑmo modo. Et dicẽdũ ꝙ ꝑdicatio est multis modis. Quedam enim est superioris de inferiori. ⁊ hec est essentialis ꝑdicatio. vt homo est animal. vel homo est rationale. Alia autẽ predicatio causalis. vt quãdo predicatur causa de effectu. vt sanitas ẽ adequatio humorum. ⁊ dies est sol lucens super terram. Alia est accidẽtis de subiecto. vt paries est albus. vel linea ẽ recta vel curua. Alia est subiecti de propria passione. vt par ẽ numer⁹ ⁊ est recta linea. ⁊ nullo istorum quattuor modorum tempus ꝑdicat̃ de nocte ⁊ de die primo modo sumptis. vnde ẽm has ꝑdicationes omnes hec est falsa. dies est tẽpus. ⁊ hec similiter. nox ẽ tempus. Alia autem predicatio est que est mensurantis siue mensure de mensurato. vt hoc vinum est quarta. hic predicatur mensura de mẽsurato. ⁊ linea ẽ quanta. ⁊ numerus est quãtus. ⁊ superficies est quanta. ⁊ sic de oib⁹ speciebus quantitatis. ꝑdicat̃ hoc mõ q̃ntitas vt mensura ⁊ nõ vt genus. q2 genus nõ põt predicari denominatiue de specie. ⁊ hoc modo ꝑdicatur temp⁹ de nocte ⁊ de die primo modo sumptis: vnde hoc mõ hec est vera. dies ẽ tempus. ⁊ predicatur mensura de mensurato remoto. quia tempus primo mensurat motum primi mobilis. ⁊ motus primi mobilis mensurat motum solis. vñ tẽpus ex consequenti mensurat motũ solis. ⁊ per motum solis vlterius mensurat noctẽ ⁊ diem. ¶ Item querit̃ quid sit tempus cum oẽ tempus constet ex priori ⁊ posteriori. sed prius ⁊ posterius debentur motui. ergo temp⁹ est motus. ⁊ est sillogismus in primo prime. cum ꝑmisse ĩtelligãtur vniuersaliter ⁊ transponit̃. ¶ Et dicendũ ꝙ temp⁹ ita diffinit̃ ab Aristotele. Tempus est numerus mot⁹ ẽm prius ⁊ posterius. nec tñ sequitur. ergo tẽpus est numerus: nec etiã sequitur. ergo tẽpus est discreta quantitas. q2 ratio numeri ommunit̃ per sibi adiunctũ. q2 numerare motũ ẽm prius ⁊ posterius. vel cõtinuare hoc est mensurare ipsum. Sed mensurare ẽm prius ⁊ posteri⁹ ponit cõtinuitatem ⁊ non discretionẽ. ꝓpter hoc ꝙ prius ⁊ posterius copulantur ad ipsum nunc. De tẽpore enim. non habemus nisi nunc quia quod preterit nõ est. de preterito nõ est nisi memoria de futuro ꝓuidentia. Ratio numeri ⁊c. videre tenebras. hoc nõ est videre simpliciter. sed est nihil videre. ⁊ scire te non scire nõ est scire simpliciter. vnde impediunt ille due illationes per quid ⁊ simpliciter. ¶ Ad argumentum aũt dicendũ ẽ ꝙ non est sillogismus in ꝑmo ꝑme. sed potius sillogismus cõtra ipsum ꝑmum ꝑme eo ꝙ medius equiuocatur. q2 prius ⁊ posterius dicunt̃ dupliciter. nam vno modo prius ⁊ posterius sunt partes ipsius motus: et de alio modo sunt partes temporis. ⁊ sic motus prim⁹ est cã tpis. ita vt prius ⁊ posterius in motu sunt cã prioris et posterioris in tpe. ⁊ sicut motus est subiectum tẽporis. ita prius ⁊ posterius in motu sunt subiectum prioris ⁊ posterioris in tẽpore. ¶ Et nota ꝙ tria sunt que sibi inuicez ꝓportionantur. s. spaciũ motus ⁊ tempus. Motus. n. adequatur spacio supra quod est. Et tp̃s adequatur motui vt subiecto suo. vt si imaginaris tres lineas equaliter extensas. ita ꝙ secunda supponat̃ prime. ⁊ tertia secũde. similr imagineris extensionẽ spacii. ⁊ motũ supra spaciũ. ⁊ tp̃s supra motum. Sz in hoc est differentia: quia extensio spacii est ꝑmanẽs. extensio vero motus ⁊ extensio tpis sũt successiue. nec partes aliquas habent simul. vt si imaginaris ciphum plenũ aqua. ⁊ si cum puncto acus protrahatur linea in sup̃ficie aq̃ ab vna extremitate ciphi vsq2 ad aliam. tunc de illa linea nõ est pars preterita. quia iam deleta est

neq₃ pars futura ē:q₂ neq₃ fit neq₃ facta est sed fiet:⁊ sic il la linea nihil est nisi illud in quo est punctioni act⁹. Similiter de motu ⁊ tēpore:q₂ qđ preterit de vtroq₃ iā₃ nō ē.qđ nōdum est fuirū est nōdum est s₃ erit:vñ de vtroq₃ nulla pars ē nec aliqd est de ipsis nisi īdiuisibile. vñ de tempore nihil est nisi nunc:qđ non est tempus:sed est indiuisibile in tempore:⁊ per hoc tēpus ē:⁊ de motu nihil est nisi mobile qđ infertur:quod nec est motus nec pars mot⁹:⁊ per hoc motus est. ¶ Itē₃ nota ꝙ in quātum motus ꝑ suā substantiam est cā temporis:⁊ per suam q̄ntitatē dat tempori q̄ntitatē₃:ita motus per prius est q̄ntitas.⁊ ꝑ motū temp⁹ est q̄ntitas vt est in q̄rto physicē ꝑme in capitulo de q̄ntitate:s₃ sm̄ ꝙ in tempore ꝑmo reperitur natura mēsurandi:⁊ ꝑ tēpus reperitur in motu:sic tempus per se est q̄ntitas:⁊ motus ē q̄ntitas ꝑ tempus:⁊ hoc mō motus est q̄ntitas ꝑ accñs. Et nota ꝙ cū dico tres hoīes vel quinq₃ duo dico: q₂ ꝑ hoc ꝙ dico hoīes dico substantias hoīum. per hoc autē ꝙ dico tres vel qnq₃ dico mēsuram eo₂:⁊ sic de omnib⁹ aliis numeralibus: ⁊ sic itellige ꝙ omnis numerus ⁊ omnis q̄ntitas est vno mō mēsura sm̄ ꝙ denotat aliquod sub₃:vt homines tres:⁊ equi quattuor:homo bicubitus:colūna bicubita.⁊ est res sm̄ ꝙ est genus aut res aliqua specialis dicens de suis inferiorib⁹. Silr̄ cum dico mouetur a mane vsq₃ ad vesper₂:duo dico:q₂ per hoc ꝙ dico mouetur dico motus:sed per hoc ꝙ dico a mane vsq₃ ad vesper₂ dico mensurā motus que tempus est. vnde quanta est extensio temporis a mane vsq₃ ad vesper₂ tantum intellige motum ⁊ extensionē eius.⁊ per extensionē tp̄is intelligo quanta ē extensio motus ⁊ sic temp⁹ est mensura motus. Et per hoc dicebatur prius in recta solutione sophismatis ꝙ hec negatio dies nō est prout est negatio in genere ponebat subiectum suū qđ est tempus extenso noīe subiecti:q₂ non solum appellat ibi subm̄ illud quod subiicitur accidenti. s₃ etiam illud qđ est mēsura alicuius accidentis vt diei:⁊ ita nomen subiecti extēditur ad subm̄ ⁊ ad mensurā.⁊ ob hoc dicebatur extenso noīe subiecti. ¶ Item querit de hoc sophismate. Si nulla ꝑpositio est vera aliqua ꝑpositio est vera. Probatio. Si nulla ꝑpositio est vera. ista ꝑpositio homo est non est vera. a toto in q̄ntitate:⁊ si ista ꝑpositio: homo est non est vera sua cōtradictoria est vera a cōtradictorie oppositis.⁊ si sua cōtradictoria est vera aliqua ꝑpositio est vera. a parte subiectiua. ergo a primo. si nulla ꝑpositio est vera:aliqua ꝑpositio est vera. ¶ Cōtra. ibi sequitur oppositum ad oppositū. ergo locutio est impossibilis. ¶ Solutio. Prima. s. hec si nulla ꝑpositio est vera aliqua ꝑpositio est vera:est vno modo vera:⁊ alio mō falsa.⁊ etiam ꝑma ꝯñtia tenet vno modo.⁊ alio modo non: eo ꝙ primū añs. s. si nulla ꝑpositio ē vera. est duplex quia vno modo est vere simplex.⁊ sic non sequitur. si nulla ꝑpositio est vera. ista ꝑpositio. homo est non est vera. neq₃ ē locus ibi a toto in quantitate. q₂ hoc modo primū antecedens. s. si nulla propositio est vera:neq₃ ponit hic antecedens quod est verū. neq₃ subm̄ eius quod est ꝑpositio sed ꝯñs eiusdē ꝯñtie ponit ꝑpositionē particularē₃ virtute demonstrationis cū dr̄. ista ꝑpositio. homo est nō est vera. tunc enim antecedēs remouet tā ꝑpositionē q̄₃ auctoritatem eius.⁊ ꝯñs ponit ꝑpositionē virtute demonstrationis sicut dictū est.⁊ sic ꝯñs cōtradicit antecedenti. sicut si diceretur si nulla ꝑpositio est. neq₃ veritas eius est. ista ꝑpositio est. homo est.⁊ veritas eius non est. Alio autem modo antecedēs. s. si nulla propositio est vera pōt esse negatio in genere.⁊ sic ponit omnem ꝑpositionem ⁊ remouet veritatem ab omni ꝑpositione.⁊ hoc mō ponit omnes ꝯ̄dictorias falsas esse simul.⁊ ex cōsequenti ponit omnes ꝯ̄dictorias esse veras simul. q₂ quādo vna cōtradictoria est falsa reliqua est vera. vnde si hoc modo hec ē falsa. illa mō est vera ⁊ si illa modo ē falsa. ista modo est vera vnde si vtraq₃ est modo falsa. vtraq₃ est modo vera.⁊ si ꝑmu₃ antecedēs ponit ⁊ remouet quamlibet contradictionem.⁊ ideo sm̄ ꝙ ꝑmum antecedens est negatio in genere. sic tenet bene prima contradictoria.⁊ omnes alie a primo ad vltimum ⁊ sic prima propositio est vera. s. hec si nulla ꝑpositio est vera. aliqua propositio est vera. ¶ Ad probationem autem soluendum hoc modo. s. sm̄ ꝙ primū antecedens est negatio in genere. Dicendum ꝙ non sequitur oppositum ad oppositum. sequitur vna pars contradictionis ad antecedēs quod excludit intra se quālibet contradictionem. ¶ Ite₃ queritur de hoc sophismate. Si tu es vbiq₃ tu non es vbiq₃. Probatio. Si tu es vbiq₃ tu es hic. a toto in loco. si tu es hic tu non es ibi. ab oppositis.⁊ si non es ibi. tu non es vbiq₃ a parte in loco destructiue. ergo a primo. si tu es vbiq₃ tu non es vbiq₃. ¶ Contra ibi sequitur oppositum ad oppositum. ergo locutio est impossibilis. ¶ Solutio. Dicunt quidam ꝙ prima est duplex eo ꝙ locus diuiditur dupliciter. s. ꝑprius ⁊ communis. Proprius autem loc⁹ est qui adequatur rei locate.⁊ circuit ⁊ continet rem vndiq₃.⁊ talis dicitur circunscriptiu⁹. ⁊ hoc modo sumendo locum impossibile est plura corpora esse in eodē loco. Cōmunis autem locus in quo sunt plures res dicitur. vt plures homines in eadem domo. vel elementa et elementata omnia intra celum. Unde dicunt ꝙ si in antecedente loc⁹ cōmuniter sumatur.⁊ in consequente locus sumatur respectiue. sic prima est vera. Si autem vtrobiq₃ sumat circunscriptiue. vel vtrobiq₃ cōmuniter. sic est falsa. ¶ Sed hec solutio nulla est. q₂ sumpto loco semp circūscriptiue. sic prima est vera. sed adhuc remanet sophisma.⁊ procedit probatio ⁊ improbatio sicut prius. ¶ Et propter hoc dicēdum est ꝙ prima simpliciter est vera. q₂ primū antecedens. s. si tu es vbiq₃ ex duplici parte ponit ꝯ̄dictionē₃ propter hoc ꝙ subiectum contradicit predicato.⁊ hec est vna contradictio:⁊ etiam ipsum ꝑdicatum ponit in se tot cōtradictiones quot sunt loca circūscriptiue. ¶ Qđ aūt subiectū cōtradicat predicato:patet q₂ hoc pronomen tu positum ī subiecto demonstrat rem singularem aptam natam eē in vno loco tm̄:⁊ ita non vbiq₃.⁊ predicatum ponit ꝙ vbiq₃ ⁊ sic est ibi vbiq₃ ⁊ non vbiq₃ inter subiectum ⁊ predicatū ⁊ hoc modo subiectum contradicit predicato. ¶ Quod predicatum in se plures cōtradictiones habeat patet: q₂ sicut impossibile est plura corpora simul esse in eodem loco circūscriptiue:ita īpossibile est idem corpus simul esse in diuersis locis circūscriptiue. vnde qđ est hic circūscriptiue non est ibi circūscriptiue:⁊ ꝙ nō est hic circūscriptiue est ibi circūscriptiue:⁊ de quolibet alio loco. vnde esse hic circūscriptiue. ⁊ econuerso.⁊ sic de oib⁹ aliis circūscriptis ⁊ sic esse vbiq₃ ponit tot contradictiones quot sunt loca partitiua circūscriptiua. Patet ergo ꝙ ꝑmum antecedens ex duplici parte ponit contradictionem.⁊ ideo ꝑ naturales cōuenientias ex eo sequitur contradictio:propter hoc dicendū est ꝙ ꝑma est vera. ¶ Ad probationem ē dicendum ꝙ non sequitur oppositum ad oppositum: sed sequitur vna pars contradictionis ad antecedens qđ excludit intra se vtrāq₃ partem contradictionis ⁊ plures alias.

Circa tertium querit in hūc modū. Sillogismo₂ alius est cathegoric⁹ alius conditionalis. Cathegoricus est qui est ex ꝑpositionibus cathegoricis. Conditionalis est qui est ex conditionalibus ꝑpositionibus. ergo propositio conditionalis ē sillogismalis. ergo necesse est descendere sub antecedente vel sub consequente. ¶ Et dicendum ꝙ in conditionali aliquando licet fieri descensum sub antecedente. aliquando sub cōsequente. Unde dantur plures regule. Quarum prima talis est. Si termini cōes ponantur in antecedente ⁊ cōsequente cōditionalis alicuius sine distributione: sub antecedente contingit fieri descensum cōsequente imobili ꝑmanente. vt si homo currit animal currit.⁊ si plato currit aial currit.⁊ sic de aliis. ¶ Secūda regula talis ē. Si termini cōes ponantur cum distributione sub antecedente. ⁊ ꝯñte:añs manet imobile:⁊ sub ꝯñte oꝫ descēsū fieri:vt si

oē aial currit. oīs homo currit: ergo si omne aial currit sortes currit plato cicero: τ sic de alijs. Tertia regula talis ē. Si aliqd sequitur ad aliud: destructo ꝯñte destruitur τ añs: τ ob hoc tenet argumētū ad ꝯñtis destructionē. vt si est hō est aial. ergo si nō ē aial nō est hō. Quarta regula talis est. Si aliqd ad aliud sequitur: posito añte ponitur ꝯñs. vt si homo est animal est. ergo animal est. τ ob hoc tenet argumentum a positione antecedentis. Quinta regula talis est. Quicqd antecedenti ad antecedēs antecedit ad ꝯsequēs vt si aial ē sba ē sꝫ si hō est aial ē. ergo si homo ē sba ē. Sexta regula talis est. Quicqd sequitur ad ꝯñs sequitur ad añs vt si homo est animal est: sed si animal est substantia est. ergo si homo est substantia est.

Circa quartum

queritur hoc mō ad quid feratur negatio. vt si sumatur ꝯdictoria alicuius ꝯditionalis: τ videtur ꝙ ad verbū ꝯñtis: qꝛ vt vult Boetius: añs cedit in determinatiōe ꝯñtis: τ ita verbum consequentis ponitur antecedens determinat ipsum sed quod in affirmatiua debet negari in negatiua. ergo negatio debꝫ ferri ad verbum ꝯñtis: vt sumatur ꝯdictoria ipsius cōditionalis. ¶ Sꝫ obiicitur in ꝯrium: qꝛ ꝯñs duo dicit. Cōsequens inq̄ꝫtum est ꝯñs: τ id qd est ꝯñs sic pr vno mō dr pater inq̄ꝫtū est pr: τ alio mō id qd est pr. sꝫ ꝯñs inq̄ꝫtū ꝯñs ad aliud ē: qꝛ ad ꝯñs τ ecōuerso. τ sic posito vno ponitur alterum: τ destructo vno destruitur reliquū' cū sit regula. ergo nō est maior rō quare negatio magis feratur ad ꝯñs q̄ꝫ ad añs. Silr nō hꝫ ferri negatio ad illud qd est ꝯñs: qꝛ licet hec est falsa: si sortes legit plato legit. Silr hec ē falsa si sortes legit plato nō legit. ergo nullo modo negatio debꝫ ferri ad ꝯñs. ergo nō ꝯtingit ꝯdicere in ꝯditionali. Et dōꝫ ꝙ cōsequēs tribus modis dr. Uno eni modo sumitur ꝯñs inq̄ꝫtū est ꝯñs: τ sic est ad aliud: τ sic ꝯuertitur cū añte: τ sic simul sunt vera ꝯñs τ añs sicut pater τ filiꝰ. τ hoc modo negatio nō refertur ad ꝯñs vt ꝯdicat cōditionali. Alio autē modo dr id qd' est ꝯñs ſm se τ absolute sumptum: τ neqꝫ hoc modo negatio fertur ad ꝯñs vt cōtradicit cōditionali. Unde sicut hec est falsa. si homo currit asinus currit. silr hec est falsa: si homo currit asinus nō currit: quare negatio non fertur ad ꝯñs ſm se sumptum. Tertio aūt modo sumitur id qd est ꝯñs ſm quod determinatur ꝑ añs: qꝛ i oi conditionali ꝯñs ponitur sub cōditione: vt homo mouetur si currit, τ animal est si homo est. τ hoc mō añs est determinatio ꝯñtis. τ isto tertio modo dꝫ negatio ferri ad ꝯñs: vt ꝯdicat ipsi cōditionali: τ isto tertio modo ꝓcedit ꝑmū argumentum. Duobus aūt modis alijs ꝓcedit argumentū factum in cōtrariū. Unde cōtradictoria huius: aial ē si homo est: erit ista. non aial est si homo est: τ est falsa: cū sua cōtradictoria sit vera. Et cōtradictoria huius: si homo currit asinus currit: est ista: non si homo currit asinus currit: τ est vera: cū sua contradictoria sit falsa: hec. s. si homo currit: asinus currit. Semper enī negatio dꝫ preponi toti cōditionali vt cōtradicat ei. Unde solet dari talis regula. Quotienscunqꝫ negatio ꝓponitur alicui ꝓpositioni tam cathegorice q̄ꝫ conditionali semper contradicit ei.

Circa quintum

queritur vtrū ex ipossibili sequatur quodlibet siue ipossibile antecedat ad quodlibet. Et videtur ꝙ sic: quia verū τ falsum sunt opposita cum sint contraria imediata: τ vnū contrariorum destruit alterum τ econuerso. ergo falsum destruit verum τ econuerso: τ cum impossibile sit falsum tunc impossibile destruit verum τ econuerso: sed ad ipossibile sequitur verum. ergo multo ad ipsum sequitur rā falsum q̄ꝫ impossibile. qꝛ quod minus videtur sequi ad ipsū. s. verum qd destruit ipsum. ergo multo fortius quodlibꝫ aliud. ergo ex impossibili sequitur. ¶ Item omne verum equaliter distat a quodlibet impossibili: qꝛ sunt equaliter sibi repugnātia. ergo qua ratione sequitur vnum verū ex impossibili quodlibet aliud verum: sed vnū verum sequitur ex impossibili: vt si homo est asinus homo est animal ergo quodlibet aliud verum sequitur ex impossibili. Itēꝫ probatio ꝙ ex hoc impossibili. sortes est homo: τ non est homo. sequitur quodlibet aliud impossibile: qꝛ si sortes ē homo τ non homo. ergo sor. est homo. τ est locus a toto integrali: qꝛ cōtradictio toti est ad vtrāqꝫ sui partem sed si sortes est homo sortes est homo vel asinus: τ est argumentum a parte subiectiua: quia totum disiunctum cōe est ad vtranqꝫ sui partes. ergo a ꝑmo: si sortes est homo τ nō est homo ergo sortes est homo vel asinus: sed non est homo: qꝛ sor. est homo τ nō homo: sortes non est homo. a toto integrali. ergo sortes est asinus: τ ex hoc impossibili: sortes ē hō τ non est homo sequitur sortem 'esse asinum. Et eodem modo potest ꝓbari ꝙ sequitur inde quodlibet aliud impossibile. τ ita ex impossibili sequitur quodlibet. ergo impossibile antecedit ad quodlibet. ¶ Si obiicitur in contrarium: qꝛ cū conclusio argumento vel argumētatione approbata ꝓpositio: τ omne argumentuꝫ est ratio inferendi ſm aliqua vel aliquas habitudines qꝛ argumentum est ratio rei dubie faciens fidem: siue credulitas τ fides non potest fieri de re dubia nisi per habitudinem vl' habitudines aliquas. Necesse est ergo ꝙ vbicūqꝫ cōcluditur aliquid ex altero vel sequitur aliqd ex altero ꝙ ibi sit habitudo aliqua vel habitudines alique. ꝓpter quā vel ꝓpter quas sequatur vnum ex altero: sed istius impossibilis hoiem esse asinum non sunt habitudines alique neqꝫ mediate neqꝫ imediate ad hoc ipossibile albedinē esse nigredinē: vel iustitiam esse iniustitiam. ergo ex hoc ipossibili hoiem esse asinum non sequuntur illa ipossibilia: non ergo ex ipossibili sequitur quodlibet. ¶ Item in cōi loco a primo ad vltimū semꝑ confirmantur cōsecutiōes itermedie per aliquos locos intrinsecos vel extrinsecos vel medios: sed multa sunt vera τ multa sūt impossibilia q̄ nō possunt cōfirmari ꝑ aliquas habitudines locales ad hoc ipossibile hoiem eē asinum. ergo ex hoc ipossibili nō sequitur quodlibet per locū a primo ad vltimū neqꝫ per aliquē aliū locū. ergo nō pōt esse ꝙ ex ipossibili sequatur quodlibet. Nō cōcedimus dicentes ꝙ ipossibile tria dat itelligere. vnum est ipsū ipossibile inq̄ꝫtum est ipossibile. alterū est cōpositio rerꝫ que non possunt sibi inuicē cōuenire: vt homo est asinus: vel diuisio rerū sibi necessario cōuenientium. vt hō nō est aial qꝛ ipsuꝫ ipossibile inquantū est ipossibile aliud ē q̄ꝫ ꝑdicta cōpositio vel diuisio ipossibilia: ꝓpter hoc ꝙ sicut veritas τ falsitas sunt circa cōpositionem τ diuisionem. sicut circa subiectū extenso noie subiecti ad subiectū τ ad signaꝫ rei. Similiter necessitas τ ipossibilitas sunt circa cōpositionē vel diuisionem. Patet ergo ꝙ aliud ē ipossibile inquantum ē ipossibile siue ipsa ipossibilitas. τ aliud ē cōpositio τ diuisio: circa quā est ipossibile. Tertiū aūt quod impossibile dat intelligere est res ipsa que componitur vel diuiditur. siue res ipse que cōponuntur vel diuiduntur. vt hō ſm se: vel asinus ſm se. cū dicatur homo est asinus: ideo ergo dicendum ꝙ ex impossibili quo ad duos ꝑmos modos nihil sequitur. vñ ex impossibili inquātū est ipossibile nihil sequitur. nec ex cōpositiōe vel diuisione. circa quā est ipossibilitas aliquid sequitur. τ ita nihil significant: qꝛ ipsum impossibile inquantū est ipossibile nihil est. τ ipsa cōpositio τ diuisio circa quā est ipossibilitas nihil est: τ ita nihil ponunt. Sed ex rebus que subiacent predicte compositioni vel diuisioni sequitur aliud. vt cum dicitur homo est asinus. quia illa res que est asinꝰ est species animalis. τ species semper ponit genus. ideo sequitur animal ex asino. Unde quando concludit sic. si homo est asinus. homo est animal. istud non est propter impossibile inquantū ē ipossibile. neqꝫ propter compositionem circa quam est impossibilitas. sed propter habitudinem speciei ad genus que ē asini ad animal: qui. s. asinus erat res subiacens illi compositioni. ¶ Dicendum est ergo breuiter ꝙ ex impossibili quo ad duos primos modos nihil sequitur. sed ex ipossibili quo ad istum tertium modum sequuntur triūmodo

illa vera: ⁊ illa possibilia cū habēt aliquā habitudinem: vt si homo est asinus homo est aīal: sequitur ver. isto tertio modo. ⁊ est locus a spē: ⁊ si homo est asinus homo est animal rudibile: seqtur ipossibile predicto tertio modo: et est locus a descripto. similiter itelligendū est de quolibet alio ipossibili. ⁊ ita patet ꝙ ex impossibili nō seqtur qδlz: ¶ Ad prima duo argumēta dōm ꝙ nō seqtur ver ex impossibili inq̄ztum est ipossibile: sicut dictū fuit pmo: sed sequitur ex rebus quaz cōpositio vel diuisio ē ipossibilis sicut dictum fuit pus. Et hoc modo q̄zuis ipossibile perimat ver ⁊ ecōuerso: tñ res q̄ subiacet compositioni vel diuisioni ipossibili nō perimit ver nec ecōuerso: sed potiꝰ ponit illud ⁊ etiā hoc modo vt oīa vera equaliter distantꝰ ab ipossibili. qi magis distant illa vera que nullā habēt habitudiē ad ipsū impossibile: ⁊ minus distant illa vera q̄ habent aliquā habitudinē vel aliquas habitudines cū rebꝰ subiacentibus compositioni vel diuisiōi ipossibili. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ bene tenet argumentum vsqz ad illationem ziguē sitā pmo ad vltimū dicēdo sic. ergo a prio si sor. est hō ⁊ nō ē hō: sortes est homo vel asinus: sed sequens illatio nō tenet: qz non interimit hāc sortes est homo: quaz opz interimere ad hoc ꝙ sequeret sortē esse asinū: cuz hoc sit ver: sortes est homo vel asinus: qz predicta cōtradictio .s. sortes est homo ⁊ nō homo equaliter interimit: ⁊ ponit hanc. s. sortes est homo: ⁊ ita nō magis interimit q̄z ponit eam: ⁊ pp hoc non interimit alteram partē disiunctiue. et ob hoc non ē locus a diuisione: ⁊ ideo nō seqtur argumentum. Argumenta vero pbantia ꝙ ex impossibili nō sequitur quodlibet cōcedimus. ⁊ pcedunt bene. ¶ Scōm predicta querit de hoc sophis. Si nihil ē aliquid est. Probatio. Si nihil est nihil est ver: ⁊ est locus a causa. qz res est causa veritatis orōnis vt est in pdictis: sed si nihil esse ē verum. hoc enūciabile nihil esse ē ver: ⁊ est a cōuertibili ⁊ a pon. Et si hoc enūciabile est ver aliquid est ver a parte subiectiua: ⁊ si aliqd est ver aliqd est: a conuertibili siue pari: quia esse ⁊ esse verum cōuertuntur in eis que sunt complexa. ergo a primo: si nihil est aliquid ē. ¶ Contra: ibi significatur sequi oppositū ad oppositū. ergo locutio ē impossibilis. ¶ Solutio. Quidā dicunt ꝙ prima simplr est falsa. ⁊ dicunt ꝙ prima ꝯñtia non tenet ppter hoc ꝙ prima propositio: nihil est. oīa remoueat: ⁊ sic non relinquit artes aliquas neqz scientias: neqz principia aliqua neqz maximas: neqz locos. neqz causas aliquas: neque effectus aliquos: ⁊ ideo non est ibi locus a causa: neqz aliquis alius ⁊ ideo non tenet ista consequentia: si nihil est nihil esse verū est. Sed hoc nihil est: quia posito ꝙ nihil sit de rebus creatis sicut erat ante rerum creationem: ⁊ ista distributio nihil est: non comprehendit sub se nisi res creatas: tunc ē vera nihil est: loquendo de rebus creatis. ⁊ hec nihil esse est verum: ⁊ vna non potest intelligi sine altera nec ecōuerso. ergo necessario vna sequitur ad alterā ⁊ econuerso ¶ Alii aūt dicunt ꝙ prima ponit ipossibile: ⁊ ex impossibili seqtur quodlibet. ⁊ ita ex pma sequitur aliquod eē sed hoc nihil est: quia ostensum est prius ꝙ ex impossibili nō sequitur quodlibet. Alii autem dicunt ꝙ prima interimit seipsam: ⁊ ideo ponit suum oppositum. s. aliquid esse: qz prima antecedens remouet omnes res nature ⁊ mōis ⁊ rationis. ⁊ sic remouet oēm sillogismum ⁊ omnem propositionem cū sint res rōnis: ⁊ sic remouet ⁊ perimit omnē ppositionem. ergo ⁊ seipsam: ⁊ ita interimit seipsam: ⁊ ita sequitur ex ea nihil esse: ⁊ aliquid esse. Sed hoc nihil ē: qz sumpta distributione pro rebus creatis sicut dictum fuit prius: tunc hec est vera: nihil est: loquendo de statu q erat ante rerum creationem. ergo neqz interimit se: neqz opponit suum oppositum. ¶ Adhuc autem obiciunt ꝙ antecedens prime conditionalis remouet res nature: ⁊ mōis ⁊ rationis: vnde remouet oēm sillogismum ⁊ oēm ppositionem. ergo remouet seipsam. ¶ Dicendum ꝙ non sequitur: immo est ibi quid ⁊ simpliciter: qz remouet oēm sillm ⁊ oēm ppositionem vt sunt res. sed ista propositio: nihil ē non sumitur vt res sed sumitur vt signū rei: vel sicut via in re. ⁊ sic nihil negat de se sed de rebus intellectis per ipsaz. Simile autē est hic posito ꝙ oēs ppositiones destruant ⁊ nulla remaneat tunc si aliquis dicat: nulla ppositio ē vera. verum dicit: ⁊ tamen ipse pfert propositionem hanc. s. nulla propositio est vera. neqz ex hoc sequitur ꝙ aliqua ppositio sit: qz hec propositio quam ipse profert. s. nulla ppositio est: non sumitur vt res: sed sumitur vt signum: ⁊ vt via ad omnes alias ppositiones. vnde esse istius non nisi per eē illarum ⁊ ideo non facit numerum in esse cum illis ⁊ non sequitur ꝙ aliqua propositio sit. Et pp̄ter hoc dicēdum est ꝙ prima est falsa: hec. s. si nihil est aliquid est ⁊ prima consequentia bene tenet. s. nihil est nihil esse est verū: quia ex impossibili aliquo bene sequitur aliquid aliud impossibile: dum habuerit habitudinem aliquam ad ipsum ⁊ est ibi locus ab effectu: quia veritas propositionis ponit veritatem dicti: sicut effectus ponit causam. ⁊ etiam secunda consequentia bene tenet: hec. s. si nihil esse est verū hoc enunciabile nihil esse est verum: sed tertia consequentia peccat sm quid ⁊ simpliciter: hec. s. hoc enunciabile est verum: aliquid est verum qz enunciabile non ponit aliquid esse simpliciter: sed iste terminus aliquid ponit ens simpliciter: ⁊ ideo incidit quid ⁊ simpliciter. Patet hoc etiaz aliter: quia cum dicit: si hoc enunciabile est verum. aliquid ē verum: per hoc pnomen hoc demonstrat hoc enunciabile nihil esse: quia nihil ponit in esse. sed omnia remouet. et per hoc cōsequens: aliquid est verum: ponit rem simpliciter esse: ⁊ sic ponit ens simpliciter esse: ⁊ non ponit ens simpliciter. vnde si aliquis recte inspexerit rectam conditionalem videbit ꝙ consequens eius contradicit antecedenti ipsius: ⁊ ideo aut nulla est apparentia: aut si est incidit quid ⁊ simpliciter. ¶ Item queritur de hoc sophismate. Sor. dicit verum si solus plato loquitur: posito ꝙ sortes dicat solum platonem loqui. Probatio prime sortes dicit solū platonem loqui: sed solum platonem loqui est verum si solus plato loquitur. ¶ Contra. si solus plato loquitur nō alius a platone loquitur: a diffinito vel a dēscripto: ⁊ si nullus alius a platone loquitur: sortes non loquitur. a toto in quantitate: ⁊ si sortes nō loquit. sortes non dicit verum. a genere: qz loqui superius est ad dicere verū ⁊ ad dicere falsum: ⁊ ad omnes locutiones speciales: non ergo dicit sortes verum si solus plato loquitur. ¶ Solutio. pma simpliciter est falsa: ⁊ probatio peccat sm accidens qz quamuis sortes dicat solum platonem loqui: ⁊ illud sit verum si solus plato loquitur: non tamen dicit verum si solus plato loquit. Sicut q̄zuis cognoscat eū qui est coopertus vt choriscus. non tñ cognoscit coopertum. sed est ibi sophisma accidentis. ⁊ similiter est in pposito. qz sicut coopertū accidit cooperto. similiter verū accidit ei quod est solū platonem loqui. vnde prima simpliciter est falsa. ⁊ ponit ꝯdicionē: qz ponit solū platonē loq ⁊ nō solū platonē loq. ⁊ sortes dicere est verum: ⁊ non dicere est ver. cuz alii a platone excludantur respectu huius actꝰ loqui. vnde probano non probat eum. ¶ Quidam tamen dicunt ꝙ sicut prima ponit contradictionem. similiter posito ꝙ ratio ponat cōtradictionem. vnde non est mirum si ex vna cōtradictione nature sequitur altera. Sed illi decepti sunt p quid et simpliciter. qz cum taceo et nihil dico interroganti qd dico. vere respondeo nihil dico. et ex hoc non sequitur. ergo dico aliquid: immo est quid et simpliciter. quia dictio mea nō sumitur vt res que significetur quod dicatur per seipsaz. sz sumitur vt signum aliarum rerum. vnde cum profero hoc .s. nihil dico. non profero illud vt rem de qua loquor. sed vt rem per quam loquor sicut per signum. sed signum sem per aliud est a signato et diuersum. ideo ista prolatio non continetur in suppositione huiꝰ quod dico aliquid vt nō est ibi restrictio. sicut solet dici in insolubilibus. Similiter est ꝙ solo platone loquente sortes potest hoc bene signifi-

ca: e z dicere solus plato loquitur: neqz ponit ista posita cōiunctione qꝛ dicto fortes simul vt signum aliarū dictionum: vnde facit numeꝝ cum alijs dictionibus: ꝛ non sequitur. ergo alius a platone loquitur. ¶ Item queritur ꝺ hoc sophismate. Si tu scis te esse lapidem: tu non scis te eē lapidem. Probatio. Si tu scis te esse lapidem, te esse lapidem est verum: quia nihil scitur nisi verum: sed si te esse lapidem est verum: tu es lapis. per locum a conuertibili: quia dictum conuertitur cum sua ꝑpositiōe: ꝛ si tu es lapis: tu nihil scis. ab oppositis. ꝛ si nihil scis. tu nō scis te esse lapidē. a toto in q̄ntitate. ḡ a primo. si tu scis te esse lapidem: tu non scis te eē lapidem. ¶ Contra ibi sequitur oppositum ad oppositū ergo locutio ē ipossibilis. ¶ Solutio. Prima ē simpliciter vera: qꝛ ꝯñs necessario sequitur ex añte ꝑ locales habitudines sicut probatio manifestat. Ad probationem aūt soluēdum ꝑ iteremptiones qꝛ non sequitur ibi oppositum ad oppositū. sed sequitur vna ꝑs contradictionis ad añs. qd̕ claudit itra se vtranqz. qꝛ hoc nisi tu scis te eē lapidez, rōe rei hui⁹ verbi scire ponit sciam in subo. sed rōne obi eiusdē verbi. qd̕. s. obm est te eē lapidē priuat sciam a subo. ꝛ ita ponit subm scire ꝛ nō scire. ꝛ eē lapidem ꝛ nō scire se eē lapidē ꝛ oēs istas ꝯdictiones hñt in se añs itegrāles ipsum. sicut totū integrale hꝫ in se suas ptes itegrales. vñ ex ꝑmo añte seqtur q̄libet istaꝝ ꝯdictionum ꝑ locales habitudines: ꝛ nō ꝑpter hoc qꝛ ex ipossibili sequit̄ q̄libet. sed sicut ex toto integrali sequit̄ quelibz eius ꝑs ꝑm ꝯñtiam naturalez. vel locales habitudines.

¶ De coniunctione. an.

Tem coniunctionum

sunt plures: qꝛ q̄dā sunt dubitatiue ꝛ iterrogatiue ꝑm priscia. vt ne an ꝛ vtrū. ꝛ hoc gen⁹ cōiunctionū cōprehēdit donat⁹ sub disiūctiuis Sꝫ omissis oibus alijs iterrogatiuis ꝛ dubitatiuis coniūctionibus de hac dictione ad p̄ns intendimus. ¶ Circa quam primo q̄ritur an sit dr̄ia iter interrogationē factam per nomen. ꝛ iterrogationē factam ꝑ aduerbiū. ꝛ interrogationē factam ꝑ cōiunctionem. ¶ Scdo: q̄ritur quid significet hec dictio an. ¶ Tertia qd̕ est qualr̄ differat hec cōiunctio an ab alijs cōiūctionib⁹ iterrogatiuis. vt ab his coniunctionib⁹ ne ꝛ vtrum. ¶ Quarta questio ē. cum habeat in se naturam disiūctionis iter q̄ habeat disiungere. ¶ Quinta qd̕ est. cum exerceat tres actus. qꝛ iportat disputationem ꝛ iterrogationē ꝛ dubitationē. vtrū equaliter se habeat ad oēs istos actus vel nō.

Circa primum

obicit̄. qꝛ qcqd est. aut ē sbstātia aut accñs. sꝫ dubitatio ē de re aliqua. ḡ est de sba vel de accñte. sꝫ ois interrogatio est de re dubitatiua. ḡ ois iterrogatio est de sba vel de accñte: sed ois interrogatio de sba fit ꝑ hec iterrogatiua quis qui qd̕ vel qd. q̄ sunt interrogatiua noia. Sed interrogatio de accidente fit. cū accñs significet̄ vel ꝑ noia q̄dam vel ꝑ aduerbia. vel tūc fiet ꝑ noia. vt q̄lis q̄ntus q̄t quotenus. vel ꝑ aduerbia. vt cur quare qñ vbi ꝛ cōsimilia. ḡ ois iterrogatio fit ꝑ nomē vel ꝑ aduerbiū. ḡ oꝫ qꝛ dictio iterrogatiua est nomē vel aduerbiū. ḡ nulla ꝯiunctio est dictio iterrogatiua. Et dicēduꝫ qꝛ q̄nqꝫ cōtingit dubitare de re significatiua ꝑ nomē. siue significet̄ ꝑ modū sbe siue per modū accñtis. ꝛ de hmōi re queratur ꝑ noia iterrogatiua. vt qs q̄ qd̕ vel qd qualis q̄ntus quotus quotenus. ꝑm diuersitatē sbe ꝛ eoꝝ q̄ accidūt substātie. Quādoque aūt dubitatur de actu ꝑsāli. ꝛ tunc querit̄ de ipso per hoc iterrogatiuum qd addito actu gñali vt qd agit sedet vel dormit vel disputat vel legit. ꝛ sic de alijs ꝛ de his duobus modis queritur ꝑ nomē de re dubitata. Q̄nqꝫ autez dubitam⁹ de his q̄ debent̄ actui. vt de cā actus vt cur legit. quare legit. vel de tpe in quo fuit act⁹. vt qñ cucurrit vel curret. vel de loco cōparando ad actū ꝑm qꝛ act⁹ sumitur in loco vel de loco vel ad locū vel ꝑ locū. vt vbi est. vbi fecit hic. vñ venit: quo vadit: qua vadit: qua transiuit. ꝛ de his queritur ꝑ aduerbia localia. Et sic pꝫ qꝛ de oib⁹ predictis q̄ debent̄ actui: q̄rit̄ ꝑ aduerbia. Q̄nqꝫ aūt dubitamus de iherētia vel ꝯpōne act⁹ cū sba: ꝛ tunc querit̄ ꝺ ipa iherētia vel ꝯpōne ꝑ ꝯiunctiones itertogatiuas: vt ꝑ has ꝯiunctiōes ne an vtrū: ꝛ iō iterrogatiua reꝝ dubitatiuarū sunt trib⁹ modis: qꝛ q̄dam sunt noia: ꝛ q̄dā aduerbia alie vero cōiunctiones. ꝛ hec dr̄ia sumpta ē a parte ipsaꝝ rerū dubitatiuarū q̄ sunt obā dubitationis. ¶ Ad argumētuꝫ dicēdū qꝛ ois dubitatio ē de suba vel de accñte extēdēdo accñs ad ipsū accñs ꝛ ad iherētiā hui⁹ accñtis cum sba vel ipsi⁹ actus cū suba: ꝛ tūc iterrogatio de accñte aliquādo fit ꝑ q̄dā noia iterrogatiua: vt qualis q̄ntus ꝛ cōsilia. Aliqñ ꝑ aduerbium aliqñ ꝑ cōiunctiones: ꝛ ita isufficiēter diuidit interrogationē accidentis in opposito.

Circa secunduꝫ

querit̄ qd significet dictio an. Et dr̄it q̄dam qꝛ significat disiunctionē cū electione. Sed qꝛ hec dictio an. non significet disiunctionē cū electione. z. qꝛ hec dictio an. nō significat electionē. Probo: qꝛ dictio iterrogatiua iportat iterrogationē: sꝫ ois iterrogatio causat̄ ex dubitatiōe ergo hec dictio an. iportat dubitationē: sed dubitatio est ꝯ electionē: qꝛ qui dubitat nescit eligere inter ea de q̄bus dubitat. ergo hec dictio an. non importat electionē. ¶ Itē ad idem. si hec dictio an. significat electionē: aut significat eā vt conceptam: aut vt affectā: sed nō significat ipsaꝫ vt cōceptam: qꝛ cū electio sit act⁹ aie. ꝛ nullus actus aie possit significari. vt cōcept⁹ nisi per nomē uel per uerbū vel participiū. ergo si hec dictio an. significat electionē ut cōceptā opꝫ qꝛ sit nomen vel verbū vel participium: qd falsum ē. Si aūt significat eā ꝑ modū affectus: sed ꝯ affectus aie nō significant̄ ꝑ modū affect⁹. nisi ꝑ aduerbia q̄dā ꝛ ꝑ interiectiōes. ꝛ ꝑ modos verboꝝ. ergo si hec dictio an. significat electionē ꝑ modū affect⁹. opꝫ qꝛ sit aduerbiū uel iteriectio uel accidat uerbo tanq̄ꝫ modus: qd ē ipossibile. ḡ ipossibile est qꝛ hec dictio an significet electionem ꝑ modū affect⁹ vel ꝑ modum. Qd̄ cōcedimus dicentes qꝛ hec dictio an. significat disiunctionem cū dubitatione in mō modo interrogandi ꝛ qꝛ quicunqꝫ iterrogat petit certificari inquantum iterrogat: io ad interrogationē sequit̄ petitio certitudinis de re dubitata. Et iō qꝛ hec dictio an. iterrogat disiungēdo iter aliq̄. ꝑp hoc ꝑ ipsā iportat̄ petitio alteri⁹ partis disiunctionis. Qd̄ autē hec dictio an. significet disiunctionē patet per hoc qꝛ est disiunctiua cōiunctio. Qd̄ autem importet dubitationem patet per hoc qꝛ est dictio interrogatiua: ꝛ vlterius ad interrogationem sequitur petitio alterius disiuncti. vt dictum est.

Circa tertium

querit̄ que sit dr̄ia hui⁹ dictionis an. ad alias cōiunctiōes interrogatiuas: que sunt an ne ꝛ vtrum: qꝛ si nulla ē dr̄ia. ergo vna eaꝝ sufficit. ḡ alie superfluunt. ¶ Et dicēdum qꝛ ille tres cōiunctiones: vtrum ne an. cōueniunt in hoc qꝛ interrogant de cōpositiōe act⁹ cum substātia. vt dictum est. Sed differunt in hoc qꝛ hec dictio ne. magis se tenet cum actu. Iste vero cōiunctiōes vtrum ꝛ an. magis se tenent a parte suppositi. Et dr̄nt ille due. s. vtꝝ ꝛ an. hoc mō: quia hec coniunctio vtꝝ nunq̄ꝫ geminat̄ sine disiunctiua cōiunctiōe. sed exigit secum cōiunctionez aliā disiunctiuā. vt vtꝝ sor. currat vel pla. Sed cōiunctio an. q̄nqꝫ geminatur sine altera ꝯiunctione: vt tu scis an sortes currat an plato. ꝛc. ¶ Ex hoc patet alia dr̄ia. s. qꝛ cōiunctio ne. nō pōt recipere supra se trāsitiōez alteri⁹ actus. ꝑp hoc qꝛ se tenet cū actu. Act⁹ āt nō trāsit supra alium actum: sꝫ supra aliqd casuale. vñ nihil ē dcū: tu vides currit ne sor. sꝫ tu vides sor. currere. Alie vero due recipiunt supra se trāsitionē actus. ꝑpter hoc qꝛ magis se tenent cum suba siue cum supposito. vt tu scis an sor. currat: et tu vides utrum plato legat. ¶ Tertia dr̄ia est qꝛ hec cōiunctio ne. semꝑ ē iterrogatiua. alie vo due aliqñ tenent̄ disiunctiue tm̄. vñ ego bñ scio

utrum sor. legat vel nō: ⁊ bene scio an legat an non legat.

Circa quartum

querit. cū hec ꝯiūctio an. sit ꝯiūctio disiūctiua inter q̄ habeat disiūgere. Et de hac talis dat regula. Quotienscūqz hec ꝯiūctio an. semel ponit disiūgit iter deā ꝯdictiōe opposita. Qn̄ vo bis ponit disiūgit iter dicta iuenta. Quod aūt pma ps regule sit va. Probō. qr in oi iterrogatione supponit aliqd cōe ad illud qd q̄rit: vt cum q̄rit qs dispu tat supponit hoiez in cōi disputare: ⁊ vult certificari d pti culari hoie q disputat: ⁊ silr i qualibet iterrogatiōe alia. g in oi iterrogatiōe supponit aliqd cōe vel vlē ad illō qd q̄rit. g i hac iterrogatione: tu scis an sor. cur. supponit cōe ad illā: sed nihil ē cōe ad pte ꝯdictionis nisi disiūctio. ergo supponit ibi disiūctio iter ptes ꝯdictiōis. sz non ē ibi aliqd p qd supponat ista disiūctio nisi p hāc ꝯiūctionē an. g hec dictio an. disiūgit iter ptes ꝯdictōis: sz hoc modo semel ponit. g an semel ponit iter dicta ꝯdictione opposita: qd ꝯcedim⁹. ¶ Sz ꝯ ois disiūctio ē ad min⁹ iter duo. vñ nihil ē deni sor. cur. vel qr deficit alter extremor. g nihil deni tu scis an sor. currat cū deficiat alter extremorum. ¶ Sol'. nō ē silr de hac ꝯiūctiōe an. qr hec dictio an. ē interrōgatia ⁊ disiūctiua. ⁊ iō rōne iterrogatiōis adiūcte disiūctiōi qn adiūgit vni pti ꝯdictiōis dat itelligere alteram q dubitat de vno oppositor dubitat ⁊ de reliq. Sz hec dictio vl' tm̄ ē disiūctiua ⁊ nō iterrogatia: ⁊ iō nō dat itelligere alter extremor. ¶ Itē obicit ꝯ secūdā ptē regule. qr multor nō ē dubitatio vna sz plures nisi illa multa opponit aliq̄ gñe oppōnis. sz cū dr tu scis an sor. curr. ⁊ an pla disputet: ista. s. sor. currere ⁊ pla. disputare nō opponūt aliq̄ gñe oppōnis. g eor nō ē dubitatio vna. g hec dictio an. nō disiūgit iter ea. g nō disiūgit iter deā iuenta qn bis ponit. ¶ Sz ꝯ. oē illō q̄rit per iterrogatiōez: ⁊ solū illud i rñsiōe data qd teriat. sz dato vtrolz pdcor enūciabiliū terminat. g idifferēter q̄rit hoc vel illud. g hec dictio disiūgit iter ea: qr solū disiūgit iter ea de qb⁹ q̄rit. sed hec sūt dicta iuēta. g qn bis ponit disiūgit iter deā iuēta. qd ꝯcedim⁹. ¶ Ad hoc qd obicit i ꝯriū dicēdū q dubitatio vna ⁊ iterrogatio vna ⁊ rñsio vna necessario sunt duplici ter: qr vnom ē rñsio vna simplr: vt qn q̄rit vnum de vno sm se ⁊ absolute: vt cum q̄rit currit ne sor. ⁊ rñdet sit vel nō alio āt mō ē rñsio vna nō simplr sz p supponē: vt cum q̄rit tur: cur. ne sor. vel pla. hic nō oz supponere q alter istor currat. ad hoc q det rñsio vna. ⁊ silr dubitatio vna. ⁊ iterrogatio vna sunt duplr. s. simplr. ⁊ p supponē. vt cuz q̄rit tu scis an sor. an pla. disputat: nō ē interrogatio vna. neqz dubitatio sm suppositionem vterqz illorum: sicut simpliciter respondens sciat de altero illorum.

Circa quintum

obicit qr hec dictio an. nō debeat exercere istos tres actus: q sunt distiguere. dubitare. ⁊ iterrogare. qr vni⁹ actus vnum ē istm̄ ppauz ecōuerso. g si hec dictio an. ē istm̄ iterrogādi nō erit istm̄ dubitādi vel disiungēdi. Et dōz q istm̄ idē sz sbaz. ⁊ sm rōnē nō pt eē istm̄ diuersor actuum sese nō ꝯsitū sz istz idē sz sbaz ⁊ diuersā acceptiones rōnē bñ pt eē actuū simplr diuersor. vñ sicut pulmo est sz tēperādi calorē cordis p respirationē. ⁊ hoc sz q est attractiu⁹ aeris. ⁊ ē istz loquēdi repcutiēdo aerē ad vocalem arteriā. ⁊ hoc ē expulsiu⁹ ⁊ repcussiu⁹ aeris. ⁊ illa sm alt. ul ē istz tēperādi calorē cordis. ⁊ sz alid istz loq̄ndi. sic hoc q dico an. sz q disiungit ꝯtinet sub spē disiunctiuar ꝯiunctionū. sz āt q p ipsā iterrogam⁹ ꝯtinet sub spē iterrogatiuar ꝯiunctiōz. sz vo q p ip̄z dubitam⁹ sub spē dubitatiuar: ⁊ sic sp ē eade ꝯiunctio sm sbam. dr̄ āt sz iō ps: ⁊ sm spēz. cū sit diuersar spēr sm q p ipsā exercemus istos tres act⁹ pdcōs. ¶ Et nota. q p pus ē disiunctiua ⁊ posteri⁹ iterrogatiua ⁊ dubitatiua: qr sp disiungit sz nō sp iterrogat vl' dubitat. Et nota q hec dictio an. petit alterā ptez determinate. Qd pbat sic: rñdēs. n. magis oz eē cert⁹ de qōne q̄z iterrogans: qr rñdēs oz certificare iterrogātez de qōne. sz iterrogās scit alterā ptē in gñe siue in cōi. g oz q rñdēs sciat alterā ptē i spāli ⁊ determiate. Qd ꝯcedim⁹. ¶ Sz ꝯ sicut ꝯtingit scire vlē. ignorādo pticulare: vt scio hoiez i vlī eē in hispania: tñ nullū pticulare scio ibi eē. Si militer ꝯtingit scire disiunctionē ignorando qualz ptes disiunctionis determinate. Probatio. Scio eē astra paria: vel iparia tñ nescio ptē hāc vel illā. g cum dico tu scis an sortes currat. an plato disputet: q oz q rñdēs sciat alterā ptē determinate. Et dōm q hoc vltimum argumētuz nō tenet. Si. n. hec dictio an. esset tm̄ disiūctiua bñ oporteret. Sz qr nō solū ē disiūctiua: sz ēt iterrogatiua iō nō tz qr qcunqz iterrogat petit certificari eo ipso qd iterrogat: ⁊ iō cum hec dictio an. sit iterrogatiua alteri⁹ disiunctor oz q iportat petitionē alteri⁹ disiunctor: ⁊ pp hui⁹ petitionē oz q rñdens sciat alteram partē deteriate: ⁊ iō argumētuz pdictum ipedit pp iterrogationē huius dictiōis. an. ¶ Itē q̄rit de hoc sophismate. Tu scis an ois hō sit sor. an. differat ab illo. Probō. Tu scis an sor. sit sor. an differat ab illo. tu scis an plato sit sor. an differat ab illo: ⁊ sic de aliis g pma vera. ¶ Contra. Tu scis an ois hō sit sortes an differat ab illo. g tu scis oēm hoiem esse sortez: vel oēz hominē differre a sorte quor vtrūqz ē falsum. hec est quedaz disiunctiua cuius vtraqz pars ē falsa. g tota ē falsa. Solō. Prima simplr ē falsa: ⁊ pbatio peccat sm ꝯñs ab isufficienti qr i hac ppositiōe. Tu scis an ois hō sit sor. an differat ab illo: ē duplex vlītas: qm̄ in vna pte disiunctionis est vna distributio ⁊ altera in alia. vnde sensus ē. Tu scis. an ois hō sit sortes. an ois hō differat a sorte: sz nō sumentur oēs singulares har duar distributionum i ipsa probatiōe qr pter oēs istas quas sumit dz sumere istas: tu scis an sortes sit sor. an ois hō differat a sorte. tu scis an plato sit sor. an ois hō differat a sorte: ⁊ hec disiunctiua ē falsa: qr vtraqz pars est falsa: ⁊ silr oēs alie q̄ reliquunt. ⁊ hoc mō dñt sumere oēs partes pme distributiōis scda distributione itegra permanēte. ⁊ ēt debent ecōuerso sumere oēs ptes scdē distributiōis: ita q pma distributio itegra pmaneat: vt tu scis an ois hō sit sortes an differat a sorte: ⁊ hec ē falsa. ⁊ tu scis an ois hō sit sor. an plato differat a sor. ⁊ sic de aliis. Alio aut mō debent sumere partes. s. accipiendo singulares vnius cum oībus singularib⁹ alterius: vt scis an plato sit sortes an differat a sorte: ⁊ sic de aliis. sed oīuz harum nulla accidit: ⁊ ita ꝓcedit ab insufficienti. vnde peccat sm ꝯñs. ¶ Itē posito q sortes vel plato mētiatur: sed tu nescis qs eoruz mentiatur: q̄rit de hoc sophismate. Tu scis an de mentiente sit falsum sortē eē illum. Probatio hec negatiua ē va: nō de mētiente est falsum sortē eē illum vtroqz casu cōtingēte. s. siue sortes mentiat siue plato: qr sorte mentiente hec est vera: nō de mentiente ē falsum sortem esse illuz. i. sortē esse mentientē. imo ē ver de sorte. Itē mentiente platone hec est vera: nō de mētiente est falsum sortez eē illum. i. sortē esse platone mentiente: qrlz sit falsū sortem esse platonez. nō tñ est falsum de platone: qr non ē enunciabile de eo. vnde nec ver neqz falsum est de eo: pp hoc q enunciabile dr esse sp de re subiecti siue de eo qd subicit: ⁊ non de eo qd pdicatur: vt hoiez esse lapidem: sz lapidem esse hoiem est enunciabile de lapide. ⁊ nō de homine. ⁊ sic pz q vtroqz casu cōtingente hec est vera nō de mentiente est falsum sortem esse illum: ⁊ hoc scis ēt ex hypothesi. qr plures casus nō pñt cōtingere. g tu scis hāc. s. non de mentiente ⁊c. ⁊ hec est altera pars pme disiunctiue. qr hec dictio an. semel posita disiungit inter ꝯdictione opposita. ergo hec est vera: tu scis an de mentiente sit falsum sortem esse illum an non de mentiente sit falsum sortē esse illum: qr huius disiunctiue altera pars est vera. Contra. Tu scis an de mentiente sit falsum sortē esse illū. ergo tu scis an de mentiente sit falsū illū esse sortez: ⁊ ē loc⁹ a cōuertibili: vt sortes est ille: ille est sortes sicut hic. si hō ē aial aial est homo. sed conclusio est dubia ⁊ non certa. qr sorte mentiēte hec negatiua est va. nō de mentiēte ē falsū illum

fortē esse .i. mētiētē esse fortē; s3 platone mentiētē falsa ē: q2 sensus est non de mentiētē est falsuz illuz esse sortem .i. platonem esse fortez. q2 h̄ ē falsuz de mēticnte: eo ꝙ platonem esse fortē falsuz est de platone. g̃ predicta negatiua ē dubia cum sit vera vno casu ꝯtingente ꝛ alia falsa: ꝛ tu scis gs casus debeat accidere siue cōtingere. g̃ ꝛ sua opposita est dubia q2 qui dubitat de vno oppositoꝝ necesse est ipm de reliquo dubitare. g̃ hec est falsa tu scis an de mentiētē sit falsum illum esse fortē. g̃ ꝛ prima est falsa ex q̃ sequtur. ❡ So. prima est simpliciter vera: hec .s. Tu scis an de mentiente sit fortē esse illū. ꝛ ꝓbatio bene t3: s3 primuz argumētum ı̄ probationis peccat sm sophisma accidētis: vt hic. Tu scis ꝙ de hoīe ē enūciabile hoīez eē subaz. g̃ tu scis ꝙ de homine est enunciabile subam esse hoiem: qđ falsum est: q2 verum est mentientem esse fortē. Si aūt plato mentiat de nō forte tūc hec est falsa scilicet de mentiente est falsuz ipm esse fortem: q2 q̄uis hoiem esse ꝛ subam esse hoiem cōuertunt non tñ quod subicit in vno subiicit in reliquo. Vñ vnuz est enunciabile de hoīe ꝛ non de suba: q2 homo subicitur in eo. alterum est enūciabile de sba ꝛ nō de hoīe: q2 sba subicitur in eo: sicut deū est enunciabile semper est de re subiecta siue quod subicitur in eo.

❡ De coniunctione vel.

Abito de hac coniunctiōe disiunctiua an ꝯūr dicēdū ē de hac coniunctione vel. ❡ Circa quā primo queritur qđ significet hec dictio vel. Secundo q̄rit vtꝝ suuz significatuz sit ens simplr̄ siue n̄. Tertio vtꝝ res hu9 dictiōis vel sit in genere relationis vl' non. Quarto qualiter dr̄t ab aliis cōiunctionibus disiunctiuis. Quinto vtꝝ disiūctio faciat tertiuz disiunctuz esse ꝑdicabile de pluribus.

Circa primum obiicit: q2 vt p3 p diffōnem cōiunctionis hec coniunctio vel. significat cōparationē que est sm prius ꝛ posterius aut sm sil'. sed non significat comparationem que est sm prius ꝛ posterius: q2 sic eēt di cto consecutiua. g̃ significat comparationem que est sm simul ergo significat res simul esse. ❡ Sed ꝯ dicit Boeti9 ꝙ hec sapit disiunctiua ꝯiunctio ꝙ ea inter que disiunctio simul esse non permittit ergo hec coniunctio vel nō poterit simul esse res. ergo non significant cōparationem que ē s3 simul. ❡ Item ad idem Priscianus diffinit disiunctiuaz coniunctionem dicens disiunctiue coniunctiōes sunt que q̄uis dictiones coniungant sensus tñ disiungunt: alteram q̄dem rem esse significant: ꝛ alteram non esse. s3 diffō superioris ꝯuenit cuilibet inferiori. g̃ o3 ꝙ hec diffō intelligat de hac dictione vel. ergo hec coniunctio non poterit res simul esse significare. g̃ non significat comparationem q̄ est sm simul. ❡ Et dicendum ꝙ hec ꝯiunctio vel. significat comparationem rerum simul existium disiungendo: ꝛ hec compatio est disiunctio ipsorum disiunctiuoꝝ se hñs ad vtrunq3 equaliter. q2 hec coniunctio vel. non magis se h3 ad vnum disiunctiuoꝝ q̄3 ad alterū q̄3tum de se est vt cū dicitur sortes ꝛ plato. ❡ Ad illud qđ obiit p Boetium dicēdum ꝙ vbi est disiūctio duo exigunt. s. ea q̄ disiūgātur: ꝛ illud respectu cui9 est disiunctio. vñ cū dr̄ sortes vel plato currit: sortes vel plato sūt disiūcta. ꝛ disiūgunt respcū hui9 act9 currit. vñ hec coniunctio vel. pōit ipa disiūcta sil' eē ꝛ illud respectu cuius est disiūctio non ponit sil' eē in eis. vñ sortes ꝛ pla. sil' ponūt sm se: nō tñ sil' ponunt sub cursu: ꝛ iō qđ dicit Boeti9 itelligendū est quo ad illđ respectu cui9 sit disiunctio. ❡ Ad illđ aūt qđ obiicit de diffōne ꝯiūctionis disiunctiue dicendū ꝙ sil' ē duob9 modis. Qñ vno mō est sil' sm pri9 ꝛ posteri9 in ꝯñdo. ꝛ sic omnes ꝯiunctiōes disiunctiue dicunt res sil' esse eo ꝙ nō ponunt vnuz tāq̄3 añs ꝛ reliquum tāq̄3 ꝯñs. Alio āt mō dr̄ sil' sm ꝑticipationem vni9 rei: vt si sortes ꝛ pla. ꝑticipent albedinem dr̄r esse sil' i participatiōe albedis: ꝛ hoc dixit Priscian9 ꝙ ꝯiunctiōes disiunctiue disiungunt sensum: ꝛ alteram q̄dem rem: ꝛ alteram vero non esse ostendunt.

Circa scđ3 obiicit: q2 qđ iportat p hāc ꝯiunctiones vel. reperit in ente. vt hō vel asin9. ꝛ ēt nō in ente vt chimera est vel hircoceru9. g̃ nō ē ens simplr̄. Itē ad idē. Quicqđ est simplr̄ aut est sba aut q̄3titas. ꝛ sic de aliis. S3 h̄ cōiunctio vel. nō significat sbam neq3 q̄3titatē: ꝛ sic de aliis. g̃ significatū ei9 ñ est ens simplr̄: s3 quodā modo. Qđ cōcedim9 dicentes ꝙ significat respectuz quēdam repertū tam in ente q̄3 in nō ente.

Circa tertiū obiicit ꝙ oēs relatiōes sunt in ad aliquid siue in ꝑdicamēto relatiōis. S3 hec dictio vel. nō dicit rē absolutā sed respectiuā: q2 nihil est dictuz: sortes currit. vel ꝑꝑ hoc ꝙ deficit alteꝝ extremoꝝ. g̃ dicit relationē ergo est in ad aliqđ siue in predicamēto relatiōis. ❡ Itē hec dictio vel qualiter se h3 q̄3tum est de se ad vtrunq3 extremoꝝ: sm cōparationē vnius ad alteꝝ. g̃ dicit relationē sm equiparantiā. ergo est in genere relationis. ❡ Sed obiicitur in cōtrariuz: q2 nulla cōparatio que est sm simul aut sm prius ꝛ posterius in aliquo predicamento: sed ois res cuiuslibet cōiunctionis est cōparatio que sm simul vel que sm prius ꝛ posterius. ergo nulla res alicuius cōiunctionis est in aliquo predicamēto: ꝛ est sillogismus in scđo prime. g̃ significatū huius dictiōis vl' nō est in aliquo gn̄e. Qđ cōcedimus. ❡ Ad primū autez qđ obiicit dicendū ꝙ cōparatio siue respect9 est duplex: quia quedā sunt cōparationes q̄ sunt res simplr̄ exñtes: vt pater ꝛ filius: duplū ꝛ dimidium: ꝛ tales ꝯparatiōes sunt in predicamēto relatiōis eo ꝙ sunt relatiōes. Alie sunt cōparationes que nō sunt simplr̄ exñtes eo ꝙ sunt tam existiuz q̄3 nō existiuz: ꝛ huiusmōi cōparationes nō sunt in gn̄e relatiōis: ꝛ tales sunt significatiōes cōiunctionuz disiunctiuaruz. vñ sequtr ꝙ q̄3uis hec dictio vel. dicat rē respectiuā q9 ꝑꝑ hoc sit in ad aliqđ siue in gn̄e relationis. ❡ Ad aliud dicendū ꝙ ꝯparatio. sm equalitatē ē duplex: q2 q̄dā ē q̄ est ab aīa dū aīa apprehēdit significata ꝯtiuz ꝯōnis: ꝛ talis ꝯparatio h3 equalitatē nō est i ad aliqđ: qđ nō est ens simplr̄. s3 quodāmodo cu3 sit ipsoꝝ significatoꝝ: ꝛ cōtingit significare tā ens q̄3 nō ens. g̃ cōparationes significatoꝝ ipsoꝝ nō pñt esse simplr̄ entia. g̃ nō sunt in genere relatiōis: ꝛ hmōi comparatiōes significant: ꝑ coniunctiones disiunctiuā. Alia est cōparatio sm equalitatē que solū sequit rem cōpletā ꝛ perfectā in esse. vt amicus vicinus similis equalis. ꝛ hmōi comparatio sm equalitatē est per equiparantiā ꝛ est species relatiōis. vnde est in genere relationis: q2 spēs est in genere.

Circa quartuz obiicit: q2 si iste cōiunctiones vel ve aut ne an vtrū nō superfluūt o3 eas differre ad se inuicē: aut si nō differunt o3 ꝙ alique eaꝝ superfluant: ꝛ ꝑpter hoc querit qualiter iste cōiunctiones ve. vel aut differant ab aliis cōiunctionibus disiunctiuis. ❡ Et dicenduz ꝙ ille cōiunctiones ve vel aut dr̄nt ab aliis tribus. s. an ne vtrū per hoc ꝙ ille tres possunt esse medium per quod vnus actus transit super aliuz actū: vt scis an sortes currat: ꝛ scis vtruz sor. currat putasne sortes currat. s3 ve vel ꝛ aut nō pñt esse medium quo vnus actus transeat super alium actuz. nihil enim est dictū scis vel sortes currat. ꝛ scis aut sortes currit. ꝛ scis ve sortes currit. vt actus sciendi intelligatur transire supra hoc. ꝙ dico sortē currere: sicut ex alia parte bene dicebatur: tu scis an sortes currat idest tu scis sortē currere vel non currere. Alia autem est differentia: quia ille tres sunt interrogatiue: sed ve vel ꝛ aut non sunt interrogatiue imo tm̄ disiunctiue. ❡ Itez hec coniūctio vel disiungit res que debent mouere intellectuz speculatiuuz: vel quālibet aliā virtutē cognoscitiuam non motā ab effectu vel appetitu: sed prout est cognoscitiua tm̄: sed hec coniunctio aut disiungit res motiuas practici intellectus vel ipsius affectus: vel etiā motiuas ipsius appetitus sensibilis. ❡ Item hec dictio ve. differt ab his duabus scilicet vel aut. quia hec coniunctio ve. est disiūctiua encletica: ille vero nō. s3 tm̄ disiunctiue sunt. En

clesis aūt ē iclinatio. vñ encleticū ē iclinatiuū: ⁊ sic iste tres dīnt īter se: ⁊ ab alijs trib⁹ interrogatiuis. ¶ Item hec dictio ne differt ab alijs duab⁹ an. ⁊ vtz. s. qꝛ ne. ē īterrogatiua encletica an ꝟo ⁊ vtrū. non sunt encletice. Enclesis autē in solis trib⁹ cōiunctiōibus reperit̄ que dr̄r encletice: vtq3. ne. ve. qꝛ attrahūt accētum pcedentis syllabe vel dictiōis ad vltimā syllabam: vt putasne: dixitue. amatq3. io sequit̄ sp̄ pmam dictionē illius clausule in qua ponunt̄: ⁊ ideo ponuntur a grāmaticis subiunctiue.

Circa quintum

querit̄. qꝛ termin⁹ disiunctiuus pdicat̄ de vtraq3 sui parte: vt sortes ē sor. vel plato: ⁊ plato ē sor. vel plato. ergo terminus disiunctiuus ē terminus cōis ad vtrūq3 disiunctorū: ġ pdicabilis de plurib⁹. ¶ Sz oñdit̄ i ɔ̄rium: qꝛ qcqd pdicat̄ de plurib⁹ ē genus. vel spēs. vel dr̄ia: vel ꝓpriū vel accñs. vel diffinitio. Sz terminus disiunctiuus nullus istoꝝ ē: qꝛ oīa ista sunt cōiter entia. terminus ꝟo disiunctiuus reperit̄ tam i ente q̄3 i nō ente. ġ terminus disiunctiuus nō ē predicabilis de pluribus. ¶ Solō. Cōitas pdicationis ē duobus modis: qꝛ vno mō ē qñ res vna pticipata n pluribus pdicatur de plurib⁹ vel subalt̄ vel accñalit̄ ⁊ tunc oꝫ q̄ sit vnū de qnq3 predicabilibus vl̄ diffō. Alio aūt mō cōitas predicationis ē qñ nō pdicent̄ res vna sz predicatur cōplexio pluriū reꝝ differēter ponēdo vnam ⁊ remouendo reliquā. ⁊ hoc mō terminus disiunctiuus ē predicabilis de plurib⁹. vt sor. vel plato: ⁊ sic de alijs: qꝛ hec dictio vel de nā sua ideterminate ponit vnum eꝝ disiūctoꝝ ⁊ remouet reliquū respectu alicui⁹ tertij: ⁊ sic ē disiūctiua ꝓ ꝓprie sumit̄ cū disiunctiue tenet̄. Minus ꝟo ꝓpe qñ tenet̄ subdisiunctiue: ⁊ dr̄ subdisiunctiue teneri: qñ vtraque pars disiunctiōis est ꝟa. ¶ Itē vr̄ q̄ terminus disiūctiu⁹ debeat eē aliqd̄ de qnq3 predicabilibus: qꝛ qcqd recipit supra se distributionē: est vnū de qnq3 predicabilibus. Sed terminus disiunctiuus recipit supra se distributionē. ergo terminus disiunctiuus ē vnum de qnq3 predicabilib⁹ maior pꝫ: qꝛ ōis ⁊ nullus ⁊ cōsilia significāt qñ vl̄r: sed nihil sumit̄ vl̄r nisi vl̄e: ġ tm̄ sunt dispōnes vl̄is: sz vl̄e diuiditur p qnq3 predicabilia: ġ qcqd recipit supra se distributionē ⁊c. ⁊ hec sunt maior: minor ꝟo pꝫ: qꝛ aliter nō eēt hec vera oē rōnale vel irrōnale est aīal ⁊ ecōuerso. ¶ Solutio. In termino disiunctiuo duo sunt vnum ē ipsa disiunctio: ⁊ aliud est ipsi termini qui disiungunt̄. vñ terminus disiūctus rōne disiūctiōis nunq̄3 pōt recipere distributionē: sz rōne terminoꝝ q disiungunt̄ aliqñ pōt aliqñ nō. qꝛ qñ termini disiuncti sūt singulares nō pñt recipere distributionē. nihil. n. est dictu3. oīs sortes vel oīs plato. Qñ autem termini q disiungunt̄ sunt vl̄es: tūc terminus disiunctus pōt recipere distributionē: vt oīs hō vel asinus est hō. Sed tūc oro ē duplex: eo q̄ pōt recipere distributionē supra se ꝓ altera parte tm̄. ⁊ sic est ꝟa: oīs hō vel asinus est hō. ⁊ ē sēsus oīs hō ē hō vel asinus ē hō: ⁊ sic est ꝓpō disiunctiua. Alio aūt mō pōt recipere supra se distributionem ꝓ vtraq3 pte simul: ⁊ sic est falsa hec. oīs hō vel asinus ē hō. ⁊ est cā. ⁊ ē sensus tam hō q̄3 asinus vl̄r est hō. Tertio aūt mō totum disiūctū pōt recipere supra se distributionem. s. pro nā cōi vtriusq3 disiunctiōis. ⁊ sic hec est vera. oē rōnale vel irrōnale. ⁊ sic pꝫ qualiter terminus disiunctiuus siue totū disiunctum pōt recipere supra se distributionē. ⁊ qualiter nō. pꝫ etiam q̄ i syllō quem facit maior est duplex ⁊ minor. ¶ Scd̄m predicta querit̄ de hoc sophismate. Quicqd ē vel non ē. est. ¶ Probatio. Hec est vera. qcq̄d ē. est. sz verum pōt distingui a quolibet alio ꝟo. ergo. ¶ Cōtra. qcquid est nō ē. est. sed cesar est vel nō est. ergo cesar ē. ¶ Solutio. pma ē duplex. eo q̄ pōt eē diuersa: ⁊ est sensus. qcqd ē. est. vel quicqd nō est. ē. sic est vera. qꝛ ꝓ altera parte. ⁊ sic est disiunctiua. vel pōt eē cōposita. ⁊ est sensus. qcqd est vel nō est. ē. i. tam oē illud qđ est. q̄3 oē illud qđ non ē. est. ⁊ sic est falsa. ⁊ hoc mō est cathegorica. vñ ē ibi sophisma cōpositionis. qꝛ composita est falsa. ¶ Item q̄ritur de hoc sophismate Oīs propō vel eius ɔ̄dictoria est uera. ¶ Probatio. Hec ꝓpositio. sortes currit vel eius ɔ̄dictoria est uera: ista ꝓpō. sortes disputat vel eius ɔ̄dictoria est vera. ⁊ sic de alijs. ergo oīs propositio vel eius ɔ̄dictoria est vera. ¶ Cōtra. Oīs ꝓpō vel eius ɔ̄dictoria ē vera. sed non oīs ꝓpositio est vera. ergo oīs eius ɔ̄dictoria est vera quod falsum est. ¶ Solutio. prima duplex. eo q̄ distributio pōt cadere supra ꝓpositionē sumptam absolute. ⁊ sic distribuit ipsum ꝓ qualibet ꝓpōne particulari. ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. qꝛ hec ē disiunctiua cuius vtraq3 pars ē falsa vl̄ distributio pōt cadere supra ꝓpōnē nō absolute sumptam sed cōparatā ad suā ɔ̄dictoriam. ⁊ hoc mō adhuc est duplex. qꝛ vno mō iste terminus disiunctiuus. oīs ꝓpō vl̄ ei⁹ ɔ̄dictoria pōt subiici pdicato pro vtraq3 parte vl̄r. sicut in his. Omne rōnale vel irrōnale est aīal ⁊ econuerso. Omne par vel impar est numerus vel econuerso. Omne rectum vel curuum est linea vel econuerso. ⁊ prima adhuc est falsa. qꝛ hoc modo sensus est omnis propositio vel eius contradictoria est vera. i. oēs ꝓpositiōes ⁊ earū ɔ̄dictorie sīt sunt vere. quod est impossibile. Alio autē mō iste termin⁹ disiunctiuus. oīs ꝓpositio vel eius cōtradictoria subiicit̄ huic predicato. s. esse veru3: non pro vtraq3 parte disiunctionis in simul ⁊ vniuersaliter: sed pro vtraq3 parte indeterminata: ita q̄ aliqñ sit veritas pro aliquib⁹ singularib⁹ vnius partis disiunctiōis aliqñ ꝓ aliquibus partibus alterius disiunctionis: ⁊ sic est vera: vt si sint sex propositiōes. s. deus est homo est lapis. sortes est asinus ⁊ cum istis earum cōtradictorie: tunc dicatur. Hec ꝓpositio deus est vl̄ eius cōtradictoria est vera hec ꝓpositio. s. hō est lapis: vl̄ eius ɔ̄dictoria ē vera: ⁊ sic de alijs tam affirmatiuis q̄3 negatiuis: vt quelibet illarū sex accipiat̄ tam affirmatiua q̄3 negatiua in disiunctione ad suā oppositā. Aliqñ ē ꝟitas ex vna parte disiunctionis: aliqñ ex altera: ⁊ sic ꝓbat: ⁊ sic distribuit̄ ꝓpositio pro oī affirmatiua i disiūctiōe ad suam negatiuam. ⁊ ꝓ oī negatiua i disiūctiōe ad suā affirmatiuam vñ tres sunt sensus i predicta ꝓpōne. sm̄ pmū est ibi sophisma diuisionis. ⁊ tūc est diuis⁹ ⁊ falsa. ⁊ tūc ē ꝓpositio disiunctiua. alijs duobus modis cathegorica: ⁊ pma cāz est falsa. secūda est vera. ¶ De coniunctiōe ⁊.

A precedētibus

dictum est de ɔiunctiōib⁹ disiunctiuis ⁊ iterrogatiuis. Nunc autem dicendum est de hac coniunctione ⁊. Circa quā primo q̄rit̄ qd significet. Scd̄o. vtrū res ex⁹sistens simpl̄r vel nō. Tertio vtrū res ex⁹sit in genere vel non. Quarto querit̄ cuiusmōi vnitas ferat̄ p hāc ɔiunctionem copulatiuā ⁊. Quīto cu3 habeat copulare diuersa q̄rit̄ q̄ sint ista diuersa. Sexto q̄rit̄ ꝓpter quid quando prepōitur geminatur.

Circa primum

queritur qd significet hec ɔiunctio ⁊ qꝛ hec ɔiunctio ⁊. dr̄ copulatiua ab actu copulādi quem exercet: sed nulla dictio significat actū quē exercet. sic nullū instr̄m significat actū suu3. ġ cū h̄ cōiūctio ⁊ exerceat copulationē vel actū copulandi: tunc hec cōiunctio ⁊. nō pōt significare copulationem. ¶ Itē ad idem: hec coniunctio ⁊. ē pars orōnis reperta ad copulandum ceteras partes oratiōis. sed dico q̄ ē pars orationis reperta ad copulandum alias partes. In h̄ attribuo ei duo: vnum q̄ est pars orōnis. aliđ est q̄ ex natura sua debet copulare ceteras partes. sed sua significatio debetur ei p hoc q̄ est pars oratiōis. copulatio ꝟo debetur ei rōne finis pdicti ad quem ē. ⁊ propter quem inuenta est q. s. finis est copulare partes alias. ġ significatio hui⁹ dictiōis ⁊. nō est copulatio. ġ significat ɔparationem qđ cōcedim⁹. ¶ Ad aliđ aūt qđ querit̄ dicendum q̄ hec dictio ⁊. significat cōparationē que ē sm̄ simul siue simultatē. ad istā simultatē seq̄t̄ copulatio: sicut ad hoc q̄ dico nō cū alio sequit̄ exclusio. vnde cu3 dico sortes ⁊ plato sūt albi: hec ɔiunctio ⁊. dicit simultatē ⁊ eoꝝ vnitatē i albedi-

ne.⁊ ideo copulat istos respectu albedinis. ¶ Et nota ꝙ
hec coniunctio et.nō dicit simul in tpe: quia si sic hec esset
falsa. Adam ⁊ noe fuerūt hoīes:qr nō fuerūt i codez tpe:qr
nec i tpe ade fuit noe:nec i tpe noe fuit adā:ergo nō dicit si
mul in tpe. ¶ Itē ad idē bñ dicit:currit heri ⁊ currit ho
die nunc vel mō:⁊ curret cras:sed cursus hesternꝰ ⁊ hodier
nus ⁊ crastinus non sunt in codē tpe:ergo hec ꝯiūctio ⁊.nō
dicit simul in tpe. Qd cōcedimus dicentes:ꝙ hec cōiūctio
⁊.pmo per se dicit simultatem pluriū subiectoꝝ i vno ac
cidente de pari q̄ꝫtum est de se:vel pluriū accidentiuꝫ i vno
subiecto:vt sortes ⁊ plato sūt albi:⁊ sortes sedet ⁊ disputat.

Circa secundum

⁊ circa tertium q̄rit ⁊ sol
uatur sicut prius de hac
coniunctione vel.

Circa quartum

vero obicit ꝙ oē totum hꝫ
in se aliquam vnitatē: ſꝫ oīſ
terminus copulatiuus:vt sor.⁊ plato ē qōdam totum:er
go hꝫ in se aliquā vnitatem.i pmo pme. ¶ Sꝫ dicit i ꝯri
um:ꝙ nō ē vnum gñe.neqꝫ vnū in spē:neqꝫ vnū in nume
ro vel diffinitione:neqꝫ vnū pprio:neqꝫ vnū accidente:ģ nō
habet in se aliquā vnitatē. Oēs aūt pmisse p se manifeste
sunt:⁊ iō supponuntur. Et dicendum ꝙ vnū dr multipl:
qr est qōdam vnū qd est ex mā ⁊ forma:vt hō ex corpe hu
mano qd ē eiꝰ mā:⁊ ex aīa itellectiua que est eiꝰ forma. Alio
autem mō est vnū ꝯtinuatōe:ut linea supficies: tps ⁊ qōli
bet continuum. Tertio mō est vnum insitu vel insertione.
vt i arbore ex ramo vnius arboris ex trūco alterius arbo
ris fit vnū p insertionem. Alio aūt mō ē vnuꝫ ꝯtiguatione
sicut sūt duo corpa q̄ cōiunguntur inter q̄ non est medium al
terius nature:sicut cōnectitur digitꝰ digito:qā nihil ē i me
dio. Aliter autem est vnum aggregatione:vt acceruus lapi
dum. Alio aūt mō est vnuꝫ colla vel colligatiōe:sicut ex car
ne ⁊ osse fit vnū p quoddā medium:qd nō ē oīno caro ne
qꝫ oīno os.sicut nerui ⁊ cartilagines. Dico aūt ꝙ hec con
iunctio et.facit vnitatē aggregatiōis ⁊ non aliam ex predi
ctis.vnde terminus copulatiuꝰ est vnū aggregatōe. ¶ Ad
istud aūt qd obicit in ꝯrium diuidēdo vnū p vnū gñe:⁊ p
vnū spē:dicēdum ꝙ vnum ibi nō dr vnū q̄ ad oēs suas si
gnificationes:ſꝫ tm̄ quo ad illas sm̄ quas sumuntur quat
tuor p̄dicata in thopicis ⁊ annexa eoruꝫ. Quattuor aūt p̄
dicata de quibus agit in thopicis sūt hec:diffō accñs ge
nus ppriū. Annexa autē eorū sunt alia p̄dicata reductiua
ad hec.vt idem gñe:reducit ad genꝰ ⁊ ēt dña reducunt ad
genꝰ. Cōparationes vō ad accñs:vt melior:vtilior: felici
or:vilior:⁊ sic de aliis reducuntur ad p̄dicata de accidente
Idē autē simplr ⁊ diuersum reducunt ad p̄dicata in diffi
nitione. ¶ Itē nota ꝙ lꝫ hec coniunctio ⁊.debeat copula
re diuersa:non tamē copulat q̄lbet diuersa: qr non pōt co
pulare adiectiuum substātiuo:nec ecōuerso:vt homo ⁊ al
bus currit.ppter hoc ꝙ de se dicit associationē aliquoruꝫ
de pari.vnde equalr respicit vtrūqꝫ extremoꝝ:⁊ iō per se ⁊
primo vel copulat duas subas vni actui:vel duo accñā vni
substātie:vt sortes ⁊ plato sunt albi.hō legit ⁊ disputat.

Circa quintum

querit.qr vr iā ex p̄dictis
ꝙ hec ꝯiunctio ⁊ nō pos
sit copulare q̄lꝫ diuersa.qr nō pōt copulare adiectiuuꝫ sub
stātiuo.vt priꝰ patuit.ģ nō copulat diuersa q̄lꝫ et pp hoc
q̄rit quā diuersitatē exigit hec cōiūctio ⁊. Et dōm ꝙ sicut
iam pꝫ ex p̄dictis ꝙ exigit diuersitatē subiectoꝝ de pari se
habentium.vel etiam actuū vel habitudinū.⁊ vlr dꝫ copu
lare diuersa de pari se habentia.vt sor.⁊ plato albus ⁊ ni
ger:ab illo ⁊ in illo:⁊ sic de aliis hitudinibus ⁊ accñtibus
⁊ substantiis. ¶ Sꝫ tūc queritur vtrum sufficiat ei diuersi
tas suppositorū cuꝫ vnitate significationis.ve hō ⁊ hō cur
rit.⁊ vr ꝙ sic: qr oē plurale geminat suum singulare in ter
minis cōibus:vt remoueant signa vlia ⁊ affirmatiua.nam
omnis nō geminat suū singulare:ſꝫ bñ dr hoies sunt.ergo
bene dicit hō ⁊ hō sūt.⁊ silr bene dicit hoies currūt: ergo
bene dr hō ⁊ hō currunt.⁊ sic de aliis. ¶ Itez ad idē dicit
Boetiꝰ in li.suo determinate:ꝙ talia sunt p̄dicata qualia
sbta:qd pbat:qr cū dr.hō ē iustus:deꝰ ē iustus:h nomen
iustꝰ predicat de hoīe iusticiā accñtalē. de deo aūt p̄dicat
diuinā essētiā ⁊ ꝯuerso:ꝗ pt dici:qr talia sūt sbta qualia
pmiserint p̄dicata:ſꝫ cū dr hō ⁊ hō currūt: p̄dicatū exigit
ꝙ ille terminꝰ infinite süptꝰ teneat p diuersis:ſꝫ si pro di
uersis teneat bñ dr.ģ recte dr:hō ⁊ hō currūt:qd cōcedi
mus. ¶ Sciēdū ꝙ ꝯiunctꝰ copulat diuersa supposita ⁊
diuersa significata de pari se hñtia:vt hō ⁊ equus currūt:
q̄ꝫ diuersa supposita cuꝫ vnitate significationis. vt homo
⁊ homo currūt.

Circa sextum

querit ꝙ ois copulatiua ꝯiun
ctio nisi sit encletica equalr se
hꝫ ad vtrūqꝫ extremoꝝ:ģ h ꝯiūctio ⁊.equalr se hꝫ ad vtrū
qꝫ extremoꝝ. Sꝫ qñ p̄ponit vni magis se hꝫ ad illd cui p
ponit q̄ꝫ ad illd cui nō p̄ponit.ģ nūq̄ꝫ dꝫ p̄poni: ſꝫ si nō
preponit nō geminat.ģ nūq̄ꝫ dꝫ gemiari. Et dicēduꝫ ꝙ h
ꝯiūctio ⁊.equalr respicit vtrūqꝫ extremoꝝ:⁊ iō qñ prepo
nit vni extremoꝝ:qr magis se hꝫ ad illd cui preponit:pp
dꝫ ꝙ preponat alteri vt equalr se hēat ad vtrūqꝫ extremo
rū.⁊ h est cā ꝑpter quā qñ preponit geminat. ¶ Scdꝫ p
dicta q̄rit de h sophismate.oē nō aial qd ⁊ sortes sūt duo
nō est sortes. ¶ Probatio. Hoc nō est aial quod ⁊ sortes
sunt nō est sortes:demonstrato ligno:illud nō aial qd sor
tes sunt duo nō est sortes demōstrato lapide:⁊ sic de aliis
ģ non est aial qd ⁊ sortes sunt duo nō est sortes. ¶ Cōra.
Oē non aial qd ⁊ sortes sūt duo non est sortes. ģ oē aliud
q̄ꝫ aial qd ⁊ sortes sunt duo non ē sortes: ⁊ est locus a con
uertibili:qr non aial ⁊ aliud q̄ꝫ aial eqpollent: ſꝫ sortes est
aliud q̄ꝫ aial qd ⁊ sortes sunt duo.ģ sortes nō est sortes: in
quarto prime. ¶ Sol. Prima simplr est vera : ⁊ pbatio
nō valet:neqꝫ est sillogismus quē facit.sed est paralogismꝰ
qr maior ⁊ minor sunt duplices:quia hec propō que erat
maior.s.oē aliud q̄ꝫ aial qd ⁊ sortes sunt duo non est sor
tes est duplex eo ꝙ hoc relatiuū qd pōt referre hūc termi
nū aliud vel hunc terminū aial. Si autē referat ad hunc
terminū aliud sic maior est vera:⁊ ē sensus:omne aliud ab
animali quod.s.aliud ab animali:⁊ sortes sunt duo :non
est sortes h est verū:qr nihil aliud ab aiali vt lapis ⁊ lignuꝫ
⁊ cetera inaiata oia:quoꝝ nullū est sortes. Si aūt referat
ad istū terminū aial:sic maior ē falsa:⁊ est sensus. Oē aliud
q̄ꝫ aial.quod.s.aial ⁊ sortes sunt duo nō est sortes.hec aūt
falsa est:qr sortes non facit numerū cum sorte.⁊ alia aialia
⁊ ista.sortes est aliud a quolibet aiali faciēte numeꝝ cum
sorte.⁊ sic sortes cōprehēdit in hac distributione oē aliud
q̄ꝫ animal:qd.s.aial ⁊c.sm ꝙ hoc relatiuum quod. refert
hūc terminū aial.vnde hoc mō maior dicit ꝙ sortes nō ē
sortes.⁊ ecōuerso dicēdū ē de minori. Et ve magis pateat fal
sitas minoris in sensu scdo.ponat ꝙ sortes sit ⁊ nullū aliud
aial sit nisi plato ⁊ vnꝰ equus tūc nullū aliud aial ē qd fa
ciat nūeꝝ cū sorte nisi plato ⁊ ille equꝰ ⁊ sortes aliud ē ab il
lis duobꝰ.⁊ sic h ē falsa:oē q̄ꝫ illa duo aialia q.s.aialia fa
ciūt nūeꝝ cū sorte nō ē sortes. ¶ Itē q̄rit de h sophisma
te. Oē enūciabile dr ab aliq̄:⁊ suū oppositū ē cōponibile
illi. Probatio. Hoc enūciabile sortē eē dr ab aliq̄.⁊ suū
oppositū ē cōponibile illi:qr dr ab h enunciabili equuꝫ
currere:⁊ suū oppositū.s.sortē nō eē cōponibilē illi qr pōt
stare cū eo. Simlr.n.pñt eē va hec duo enunciabilia.s.sor
tē nō eē ⁊ equū currere:illud enūciabile.s.hoiēz legere dr
ab aliq̄:⁊ suū oppositū ē cōponibile illi.⁊ sic de aliis.ergo
pma est va. ¶ Cōtra.hec est q̄dā ꝯposita cuius vtraqꝫ ps
ē falsa.ģ ipsa ē. ¶ Sol. Prima est falsa simplr ⁊ pbatio
peccat sꝫ figurā dictiōis a pluribus determinatis ad vnam
huiꝰ termini aliq̄. Et ēt est ibi accñs per quādā regulā in
distributōibꝰ habitā.qr q̄ꝫuis hec distributio: oē enuncia
bile sꝫ se ꝯuertibiliter sequat ad suas ptes singulares oēs
si sm ꝙ ptes stāt sub h predicato quod est differre ab ali
quo. Sic non sequitur ad illas :sed est ibi accidens.

¶ De coniunctione nisi.

Oquentes cōiter ponunt q͛ ⁊ hec dictio nisi. per se ⁊ ꝓprie tenet ꝯsecutiue ⁊ nō exceptiue. ¶ Et iō circa hāc dictionē nisi. p̄rio queraꝫ vtrum possit teneri exceptiue vel nō. ¶ Scdo queraꝫ vtruꝫ hec dictio nisi. ⁊ h ōro si nō. eqpollent adiunceꝫ: cuꝫ hec dictio cōponat ex si ⁊ nō. ¶ Tertio querit quot sūt gñā dictionuꝫ instantiuaꝝ: ⁊ qualiter differāt i gñe. ¶ Quarto q̄rit q̄re poti⁹ ex h aduerbio negādi nō. p ꝯpositioneꝫ fit dictio istātiua: q̄ ē exceptiua q̄ꝫ alia dictio istantiua alteri⁹ gñis. ¶ Quīto q̄rit quare h dictio nisi. ſꝫ q͛ h dictio consecutiua vult semꝑ adiūgi verbo subiunctiui modi.

Circa primū

obiicit q͛ aliqñ tenet exceptiue: q2 instātiua aliqñ fit i toto. vt sortes currit: nullus hō currit. Hec. n. ē istātia i toto ꝯ partē. Aliqñ fit instātia in tpe: vt cuꝫ dr: ōis hō currit. sortes nō currit: vel qdaꝫ hō nō currit. hic. n. fert instantia in pte ꝯ totuꝫ. Sed posito q͛ sortes currat ⁊ nihil aliud: tunc h est vera. nullus hō currit nisi sortes. ſꝫ nō ē ibi instantia extrahēdo vel remouēdo partē a toto: nisi ꝑ dictioneꝫ exceptiuam: ḡ hec dictio nisi. in predicta ōrōne tenet exceptiue. ¶ Iteꝫ ad ideꝫ cuꝫ dr. Nullus hō currit nisi iste asinus. hec ōro est iꝓpria: ſꝫ si hec dictio nisi. teneret cōsecutiue esset ꝓpria: ſꝫ esset falsa. ḡ hec dictio nisi. nō tenet ibi ꝯsecutiue: ſꝫ tenet cōsecutiue vel exceptiue: ergo tenet exceptiue. ¶ Itē ad ideꝫ ꝯña est duplex: q2 qdā est ꝯsecutiua simpliciter: vt si hō currit aial currit. Alia aūt est ꝯsequentia: vt nunc: vt si veneris mecū ibo ad ecclesiā: ſꝫ ex nulla eaꝝ licet inferre ꝯñs nec añs: q2 ex pria ꝯñtia non sequit. ergo homo currit qđ est añs: nec sequitur: ergo animal currit qđ est cōsequens: ⁊ ex secūda ꝯsequentia que est consequentia vt nunc. non sequitur: ergo venies mecū: qđ est antecedens: nec sequitur ibi ad ecclesiaꝫ qđ est consequens ergo ex nulla earuꝫ sequitur consequens nec antecedens. Sed cum dicitur. nullus homo currit nisi sortes: ex hac bene sequitur: ergo sor. currit hec dictio nisi. non tenetur ibi consecutiue: ⁊ tenetur consecutiue vel exceptiue. ergo tenetur exceptiue: qđ concedimus dicentes. q͛ aliquando tenetur exceptiue: vt i predictis ōrōnibus ⁊ cōsimilibus: ⁊ nō semper tenet cōsecutiue. ¶ Sꝫ ꝯ. hec dictio nisi. cōponitur ex si ⁊ nō: sed nec si nec nō sunt dictiōes exceptiue: neqꝫ habent naturam exceptionis: ergo hec dictio nisi. non habet naturā exceptionis cum compositum non habeat naturam exceptionis cum compositum non habeat naturā aliquā nisi a suis componentibus. ḡ h dictio nisi. non tenet exceptiue ſꝫ tenet exceptiue vel cōsecutiue ergo tenet consecutiue. ¶ Itē ad ideꝫ. Ōis dictio exceptiua dicit habitudinem partis ad totuꝫ: sed nulla cōiunctio dicit habitudinem partis ad totuꝫ. ergo nulla cōiunctio est dictio exceptiua in secūdo secūdē. ḡ h dictio nisi. non ē dictio exceptiua: ſꝫ est exceptiua vel executiua. ḡ est consecutiua. Et dicenduꝫ sicut predictuꝫ est q͛ h dictio nisi. aliqñ tenet consecutiue: aliqñ exceptiue. ¶ Ad illud aūt qđ obiicit i ꝯtrium dicenduꝫ q͛ sicut obiicit hec dictio nisi. cōponit ex si ⁊ non. ſꝫ h aduerbiuꝫ non. semper fert exceptionem ei cui adiūgit cuꝫ semper ꝯdicat ei: ⁊ sic est dictio instantiua: ⁊ fert istantiā aliqñ in parte: aliqñ in toto vt diximus pri⁹. ſꝫ per ꝯpositionē ꝯbit ad instantiā q̄ est i parte exhibendo parteꝫ a toto: ⁊ h sufficit ad dictioneꝫ exceptiuā: vt nullus hō nisi sor. currit. ⁊ iō hec dictio nisi. aliqñ tenetur exceptiue. aliqñ ꝯsecutiue. ⁊ sic pꝫ q͛ q̄uis h aduerbiū non. sit dictio exceptiua. hꝫ tñ naturā instātiuā q. s. natura instātiua ꝓpter ꝯpositioneꝫ extrahit ad instantiā dictionuꝫ exceptiuaꝝ vere in hac dictione nisi. ¶ Ad illud qđ obiicit in ꝯtrium dicenduꝫ q͛ non sillogiꝫat in secundo secūde: ſꝫ poti⁹ paralogiꝫat. q2 minor ꝓdicti paralogismi est duplex h. s. nulla coniunctio dicit habitudinem partis ad totuꝫ. q2 qdā sunt ꝯiunctiōes q̄ hñt in se naturaꝫ duplices sicut ille dictiōes q̄ sūt ꝯpoite ex ꝯiūctiōe ⁊ alii ꝑtib⁹ ōrōnis vt hec cōiunctio quapropter: que est cōposita ex hoc noie qua: ⁊ ex hac ꝓpositione propter. ⁊ sic intellect⁹ eius istituitur ex intellectib⁹ illarū dictionū. hec aūt cōiunctio nisi. cōposita est vt dictum est ex non ⁊ si. vñ hꝫ in se nam istātiuā que est ſm partem: ut deīn fuit ꝓus: ⁊ ꝓpter hoc dicit habitudinem vel cōpositionem partis ad totuꝫ: ⁊ sic hꝫ in se naturam duplicem. s. naturā instantiuam rōne aduerbii ex q̄ componitur ⁊ naturam aduersatiuam ratione coniunctionis. vnde dr cōiunctio aduersatiua.

Circa secundū

vo sicut pꝫ ex ꝓdictis hec dictio nisi. aliqñ tenet exceptiue aliqñ ꝯsecutiue: ⁊ hꝫ q͛ tenet ꝯsecutiue hec dictō nisi ⁊ h ōro si nō. equipollent: vt non currit nisi moueat. i. nō currit si non mouetur. Scdm aūt q͛ hec dictio nisi. tenet exceptiue. tunc significat aliud q̄ꝫ hec ōro si nō. ⁊ sic nō significat idem: cuꝫ tunc significet habitudinem ptis ad totū: ut si est hic: ē sicut est dictio exclusiua significat hoc non cū alio Sic ecōuerso dictio exceptiua significat totū non est hic.

Circa tertium

nota q͛ tria sunt gñā dictionū instantiuaꝝ: q2 qdam sunt exclusiue: ⁊ iste instant excludendo. alie sunt exceptiue: ⁊ iste īstant excipiendo. alie sunt ꝯdictorie ⁊ sunt ꝯdicentes: ⁊ per istas fit instantia cōtradicendo. Et nota q͛ in genere sic differunt: ⁊ exclusiue instant semꝑ in toto remouēdo ipsuꝫ a pte ut solus sor. exceptiue non instant sꝑ in pte extrahendo parteꝫ a toto: vt nullus hō nisi sortes. Cōtradictorie vo vel ꝯdicentes instant indifferēter. aliqñ in parte. aliqñ i toto remouendo aliqd a parte vel a toto. vt quidā hō currit: nullus homo currit: vel ōis homo currit. quidam homo non currit.

Circa quartuꝫ

obiicitur q͛ cū hec dictio nisi itelligat in qual3 dictōe istantiua vt in exclusiuis ⁊ exceptis dictiōibus ⁊ i ꝯdicentib⁹: ⁊ ita sit principium oium eaꝝ. ḡ sicut ꝑ ꝯpōnē ex ea fit dictio exceptiua: tunc sic ex eadē hꝫ fieri dictio instantiua alteri⁹ gñis vt exceptiua. ¶ Et dōm q͛ non est idē modus itelligendi hāc dictionē non i qual3 dictione istantiua. vñ non est vno mō ꝓncipiuꝫ oium dictionū instantiuaꝝ: q2 dr vna dictio ē principium alterius: q2 vno mō ꝑ ipositioneꝫ: alio autē mō ꝑ cōpōnē. vñ dico q͛ in dictionibus exclusiuis ꝑ impositionem eaꝝ intelligit negatio: q2 tm ⁊ sol⁹ ex sua impositione significant non cū alio ⁊ ille dictiones exceptiue ꝓter ꝓterq̄ꝫ sili hñt ex impositione negationē de intellectu suo. sed ille dictiones ꝯdicentes nullus nihil neuter: ⁊ etiā hec exceptiua nisi ꝑ ꝯpōnē hñt negationē d intellectu suo ⁊ sic pꝫ q͛ nō est idem modus intelligendi negationem i oībus dictionibus instantiuis. vñ nō opꝫ q͛ si in qbuldam ē p compositionem q͛ i aliis sit sili per cōpositionē. ¶ Iteꝫ queritur quare ex hoc aduerbio non. ⁊ ex hac cōiunctione si potius fit dictio exceptiua per ꝯpositionem q̄ꝫ exclusiua cum hoc aduerbium non. sit instantiuū: ⁊ instantia reperitur tā in exclusiuis q̄ꝫ in exceptiuis q̄uis differētei. ¶ Et dōm q͛ hoc aduerbium nō. negatiuū est: q2 negat ⁊ per ordinem ipsius ad hanc coniunctionem si itelligitur abiectiuatio. Unde in hac dictione nisi intelligitur negatio. ⁊ etiam aduersatio: ⁊ per hoc ē dictio exceptiua: q2 aduersat ꝓcedēti in aliqua pte ipsi⁹. ¶ Itē cū hec dictio nisi. sit semꝑ ꝯposita ex n̄ ⁊ si: ⁊ aliqñ sit exceptiua: aliqñ vo cōsecutiua: opꝫ ergo q͛ diuersimode fiat ꝯpositio huius dictionis nisi ex suis ꝯponētibus. Qꝫ cōcedim⁹ dicentes q͛ qñ h dictio nisi est cōsecutiua: cōsecutio cadit supra negationē: ⁊ cōsecutio est cōpletiua hui⁹ dictionis nisi. ⁊ tūc hec dictio nisi. ſm ꝯPriscianū ꝯtinetur sub cōiunctione ꝯtinuatiua. ⁊ ſm Donatū sub cāli: vt non currit nisi moueat. i. si non mouetur nō currit. Qñ aūt ē exceptiua: tunc negatio cadit supra consecutionem. ⁊ sic negatio trāsmutat cōpositionem i alterā speciē: q2 in dictōe exceptiua: ⁊ sic ſm diuersos modos cōpositionis hec dictio nisi. est alteri⁹ speciei. ¶ Si q̄rat vtrum istantia equaliter reponat in trib⁹ predictis generibus dictionū instantiuaꝝ. ¶ Dicendum q͛ nō. q2 ꝑus est

instans in dictionibꝰ instātiua ꝯdicētibus: q: ibi est marīme oppositio. cū ibi sit cōtradictio: ⁊ per posteriꝰ reperitur instātia in dictionibus exceptiuis: ⁊ tñ plus est de instātia in his ꝙ̄ī exclusiuis: ꝙuis exceptiue nō imediate ꝯdicāt suo toti: tamen sequitur cōtradictio. vt ois homo pter sor. currit. ex hoc sequitur ꝙ sor. nō currat. ⁊ vlterius sequit̃ ꝙ aliqs hō nō currat: q: si sor. nō currit. aliquis hō non currit. Et ē locus a pte subiectiua: sꝫ in dictionibꝰ exclusiuis illud qđ excludit̃ nō ꝯdicit ei a quo fit exclusio: vt solus sor. currit. i. sor. ⁊ nullus aliꝰ a sor. currit. Iste. n. due. sor. currit. ⁊ nullus aliꝰ a sor. currit: nō ꝯdicūt neqꝫ ex prīmo neqꝫ ex ꝯsñti: ⁊ iō minꝰ ē de istātia i dictiōibꝰ exclusiuis ⁊ plus i dictiōibꝰ exceptiuis: ⁊ maxīme i ꝯdictionibꝰ.

Circa quintum obicit̃ sic. Cōiunctio nata ē cōiūgere ceteras ptes ōrationis. ergo tam noia ꝙ̄ verba. ⁊ sic de alijs partibꝰ ⁊ cōsimilibus: ⁊ quoslibet terminos: ⁊ quoslibet nūeros: ⁊ partes quascūqꝫ. ⁊ quelibet tpa. ⁊ quoslibet modos. et sic de alijs partibus sub his accidentibus et sub alijs. ergo hec cōiunctio nisi ꝺm ꝙ est cōiūctio cōsecutiua determinat̃ tm̄ ad modū subiecti. et dicendū ꝙ hec negatio que ē i hac dictione nisi. non est negatio absoluta. sed respectiua ꝺm ꝙ hec dictio nisi. est dictio consecutiua. et huius causa ē: q: negatio et consecutio vnita includitur in intellectu huius dictionis nisi. et quia intellectus est in consecutione. ideo in consecutione est negatio que est vnita intellectui vno cōsecutione ipsa vt diximus: et ideo negatio non est ibi absoluta sed respectiua. Uñ cū negatio debeat determinare verbum: ideo negatio absoluta determinabit verbum absolutum. et negatio respectiua determinabit verbum respectiuum. et ideo quia inter omnes modos verborum solus modus subiunctiuus dicit rem suam in respectu siue in cōparatiōe ad aliud. ideo hec dictio nisi. ꝺm ꝙ est ꝯsecutiua debet adiungi vbo subiunctiui modi. ¶ Secūdū predicta queritur de hoc sophisma e. Nihil est verū nisi in hoc instanti. ¶ Probatio. Quicqd est veruꝫ: est verū in hoc instanti: ergo nihil est verum nisi in hoc instanti. ¶ Contra nihil est verum nisi in hoc instanti. ergo te esse asinum nō est verum nisi in hoc instāti. ergo te esse verum est veruꝫ in hoc instanti: ergo tu es asinus. Uel sic potest pbari. hec est falsa. Nihil est verū ⁊ nō est instans nisi p vero in hoc istāti: ergo facta exceptione p illo est vera: ergo hec est vera. nihil est verū nisi i hoc instanti. ¶ Solutio: pma duplex: eo ꝙ hec dictio nisi pōt teneri exceptiue vel cōsecutiue: ⁊ vtroqꝫ modo est vera supposito instanti cōiter ad ipsum instās siue ad ipsum nūc ⁊ ad tempus presens. Sꝫ tamē distiguēda est prima. q: aliter ⁊ aliter est respōdendum ad argumēta pbationis. ¶ Prius aūt videdū est vtriusqꝫ sensuꝫ prime antequꝫ respōdeamꝰ ad ipbationeꝫ. vñ sensus pme sꝫ ꝙ est exceptiua est talis. Nihil est verū nisi in hoc instanti. i. nihil est verum preter verum qđ est in hoc instāti: ⁊ hec hoc modo vera est. sumpto vero communiter ad verū qđ est in hoc instanti: ⁊ ad verum qđ est in tempore: sicut istās sumebatur cōmuniter ad instans ⁊ ad tempus. Si autē teneatur consecutiue pma. tunc est sensus. Nihil est verū nisi in hoc instanti. i. nihil est verum si non est verum in hoc instanti. ⁊ iterum hoc modo prima est vera. Habita ergo distinctione respondeo ad pbationem: dicendum ꝙ si prima ē exceptiua sic pmū argumētū pbatōis nō tꝫ. hec. s. Nihil est verum nisi in hoc instanti ḡ te esse asinum nō est verum nisi in hoc instanti. q: est ibi sophisma accidentis: sicut hic. Nullus homo preter sortem currit: ergo plato preter sortem non currit: q: h̄ modo pma ē cathegorica: ⁊ hec distributio nihil ꝯprehēdit sub se tam vera ꝙ̄ falsa: et tam cōpleta ꝙ̄ incompleta. Unde verum in hoc instanti excipit̃ ab illa distributione sic sumpta. Unde verum in hoc instāti est pars illius distributionis: sed non est pars huius qđ dico te esse asinum. Sortes erat pars huius distributionis. Nullus homo. sed non erat pars platonis. Si autem pma teneatur consecutiue: tunc primuꝫ argumētuꝫ pbationis bene tenet: hec. s. Nihil est veꝝ nisi sit verum in hoc instanti: ergo te esse asinuꝫ nō est verū nisi in hoc instanti: quia sensus est. Nihil est veruꝫ si non est verum in h̄ instāti: ergo te esse asinuꝫ non est verum si non est veruꝫ in hoc instanti. Sed illud argumentuꝫ qđ sequitur nō tenet: hec. s. te esse asinuꝫ non est veruꝫ nisi in hoc instāti: ergo te eē asinū est verū: q: sensus est. te esse asinū nō est verum si nō ē veꝝ in h̄ istāti: ergo te eē asinū est verum in hoc instanti. quia sic nulla est ibi apparētia. ⁊ argumentuꝫ ē penitus dispersatuꝫ. vel est quid ⁊ simpliciter ppter hoc ꝙ ex nulla conditionali licet inferre antecedens vel consequens. vt si homo currit. animal currit. ex hoc non sequit̃. ergo homo currit vel animal currit. Similiter non sequit̃. te esse asinuꝫ non est verum si non est verum in hoc instanti: ergo te esse asinuꝫ est veruꝫ in hoc instanti. quia ponit ibi antecedēs. ⁊ sic est ibi quid ⁊ simpliciter. Potest tamen dici ꝙ nulla est ibi apparētia. quia ex negato antecedente ⁊ ex negato ꝯsequēte infert antecedens affirmatuꝫ. vt si non est animal nō est hō. ergo est animal. in argumento autē nulla est apparētia. vt diximus. aut si est aliqua apparētia est ꝺm quid ⁊ simpliciter. ¶ Itē querit̃ de hoc sophismate. nullus hō legit parisiꝰ nisi ipse sit asinꝰ. Probatio hec ē falsa: aliqs hō legit parisiꝰ nisi ipse sit asinꝰ. ḡ sua ꝯdictoria est vera. hec. s. nō aliqs hō legit parisiꝰ nisi ipse sit asinꝰ sed nō aliqs ⁊ nullus eqpollent. ḡ pma est vera. ¶ Contra. nullus hō legit parisius nisi ipse sit asinꝰ ḡ a destructione ꝯñtis. si aliquis hō legit parisius ipse est asinꝰ. qđ falsum est. ergo pma est falsa. ¶ Solu. Prima est falsa simpli. ⁊ hoc ē duplex. non aliqs hō legit parisius nisi ipse sit asinꝰ eo ꝙ negatio pōt determinare verbuꝫ ꝯñtis ꝺm se ⁊ absolute qđ est legit. ⁊ sic est falsa. ⁊ sic equipollet pme. q: hoc mō nō aliquis ⁊ nullus eqpollēt. ⁊ ꝺm hūc sensum ista ppositio. nō aliquis hō legit parisius ⁊c. nō ꝯdicit huic aliquis hō legit parisius ⁊c. vtraqꝫ enī est falsa. vel negatio pōt determinare verbuꝫ ꝯñtis qđ est legit nō ꝺm se ⁊ absolute. sed in cōparatiōe ad aīs. ⁊ sic est vera ⁊ ꝯdicit huic. aliquis hō ⁊c. sed hoc mō nō equipollet pme. ¶ Itē queritur de hoc sophismate: nullus homo morit̃ nisi vnꝰ solus homo moriatur. Probatio: hec est falsa: aliquis homo moritur nisi vnus solus homo moriatur. ergo sua cōtradictoria est vera. s. non aliquis homo moritur ⁊c. Sed non aliquis ⁊ nullus equipollēt: ergo prima vera. ¶ Cōtra antecedens est possibile ⁊ consequens impossibile. ergo conditionalis est falsa. Quod autem antecedens sit possibile patet per hoc ꝙ habet duas causas veritatis vel plures quia vnum solum hominem mori est veruꝫ si duo moriantur ⁊ si plures moriantur ꝙ̄ duo: vel etiam si omnes moriantur: sed semper consequens est falsum. s. nullus homo moritur. Solutio est eadem que hic in precedēti sophismate.

¶ De coniunctione quin.

Numerus coniunctionum in specie ꝺm donatum ē quinarius: ꝺm priscianum vero multo plures sunt species coniunctionuꝫ inter quas numeramus species causalium tam a prisciano ꝙ̄ a donato. ⁊ species ratiōaliuꝫ quas priscianus appellat collectiuas siue rōnales: sed ꝺm donatum hec coniunctio quin continetur sub causalibus: ꝺm priscianum vero cōtinetur sub collectiuis vel rationalibus. hanc autem diuersitatem obmittimus ad presens cum pertineat ad grāmaticum. ¶ Unde prio intendimus querere circa hanc coniunctionem quin vtꝝ significet consecutiuam. ¶ Secūdo antē habito ꝙ significet consecutiuā queritur vtrum significet consecutiuam aliquā: an cōsecutiuā cōiter ad oēs cōsecutiuas. ¶ Tertio aūt querit̃ vtꝝ hec dictio qn sit cōposita ex his dictiōibus ꝙ ⁊ nō. ¶ Quarto aūt querit̃ vtrum equipolleat eis

siue conuertat cum eis. ¶ Quinto autem queritur quare hec dictio quin cōiungit semper verbo subiūctiui modi.

Circa primum

obiicit: q2 vt dicit Priscianus. Ois ꝯiunctio significat vim vel ordinē: ⁊ cōiūctiones significāt vim q̄n res aliqs significant simul esse: vt pius ⁊ fortis fuit eneas. Ordinem autem significant ꝯiunctiones q̄n ꝯsiam aliquarū rerum demonstrant: vt si ambulat mouetur. Sꝫ hec dictio qn. nō significat res aliquas simul esse. ergo significat consecutiuam aliquarum rerū: ergo hec cōiunctio qn significat consecutiuam. ¶ Item ad idem: hec est vera. Non est hō᷒ qn sit animal: ⁊ i hac ōrone significat ꝙ non pōt esse hō ita ꝙ non sit animal: ergo significat ꝙ hō nō potest esse sine animali: sed si hō nō potest esse sine animali: tunc animal ꝺ necessitate sequitur ad hoiem: ergo significat ibi ꝙ animal ꝺ necessitate sequitur ad hoiem. Sed hec coniunctio nō pōt ħ significare nisi sit dictio consecutiua: ⁊ sic significat consecutiuā: ergo hec dictio qn. significat cōsecutiuā. ¶ Itē ad idē dicit Pris. ꝙ collectiue cōiunctiones siue rōnales sunt que ꝑ illationem colligunt supradicta. ⁊ exēplificat ꝺ istis: sicut in qn. ⁊ ergo. igit de pluribus aliis: ergo hec cōiunctio qn est coniunctio illatiua: sed in omni illatione intelligitur consecutiua: ergo in hac coniunctiōe quin. intelligitur consecutiua. ¶ Sꝫ obiicitur in ꝯrium. cōiter recipiuntur iste propositiōes. iste non audit lectiōes qn dormiat: ille non comedit qn bibat ⁊ cōsiles. sꝫ ex eis vnuꝫ de necessitate nō sequit ad alterū. ergo hec dictio qn nō significat ꝯsecutionem illationis. Et dicēdum ꝙ hec dictio qn dicit ꝯsecutionem illationis. vñ hec dictio est cōsecutiua siue illatiua. ⁊ cōcedimus omnes argumētationes ad hec. ¶ Ad illud autem quod obiicit in ꝯrium ꝙ cōiter dicit eē vera hec. ille non audit lectiōes qn dormiat ⁊ ꝯsilēs. Dicendū ꝙ duplex est cōsecutiua. Una est cōsecutiua simplex vt si hō est: aial est. ¶ Alia autē est cōsecutiua vt nūc: vt si veneris ad me ibo tecuꝫ: ⁊ hoc sc̄do mō nō oꝫ ꝙ vnū ꝺ necessitate sequat ad alterū. ¶ Itē videt ꝙ non significet cōsecutionem: q2 est collectiua siue rōnalis ꝺm Pris. ergo significat illationē q̄ non significat cōsecutionē. Et dicēduꝫ ꝙ oē illatū in ꝗtū illatū seqtur: ⁊ oē iferēs añcedit. vñ i oī illatiōe itelligitur ꝯsecutio ⁊ añcessio. ⁊ ideo hec dictio qn. significat ꝯsecutionē ꝑ illationē siue in illationē: ⁊ ita significat vnū ꝑ alterū siue in altero: ⁊ iō hoc non est significare plura sed vnum. ¶ Item: cum hec dictio qn. sit illatiua. ⁊ in omni illatiōe ꝑ prius itelligat antecessio q̄ꝫ consecutio: q2 inferens causat ex se illationē ⁊ non econuerso. ergo hec dictio qn. ꝑ ꝑus significat antecessionē q̄ꝫ cōsecutionē. Est dicenduꝫ ꝙ hec dictio qn. ꝑ ꝑus significat cōsecutionē: antecessionē autē non significat nisi ex cōsequenti: ꝑpter hoc ꝙ cōsecutio non pōt esse sine antecessione. ¶ Ad illud aūt qꝺ obiicit: ꝙ in illatione ꝑ ꝑus est antecessio: ⁊ per posterius cōsecutio. Dicēdū ꝙ verūꝫ est: tū dictiones illatiue magis se habēt ad cōsecutionē q̄ꝫ ad ātecessionē: eo ꝙ illatio respicit cōsecutionē non obiectū siue vt terminū ad queꝫ: ⁊ respicit ꝑmissas: vt ex qb᷒ est: siue vt terminum a quo: ⁊ qa motus magis hꝫ rōnē ⁊ spēm a termio ad quē est: q̄ꝫ a termino a quo est: iō illatio eēntialis cōparatur ad illud qꝺ īfertur siue ad ipsaꝫ ꝯclusionem q̄ꝫ ad illud qꝺ īfert siue ad ipsas ꝑmissas: ꝑpter hoc ꝙ cōclusio est vt cōplemētū siue ꝑfectiuum illationis: et ꝑpter hoc dictio qn. cūm sit illatiua magis se hꝫ ad ꝯsecutionē quā ad antecessionē. ¶ Et nota ꝙ premisse quo ad cognitionē suā sunt cā efficiēs cognitionis ipsius cōclusionis. sꝫ ipse ꝑmisse quo ad suā substantiam sunt vno mō materialis causa substantie cōclusionis: ⁊ alio mō quo ad subam suaꝫ cā efficiēs substantie cōclusiōis. q2 eedeꝫ ꝑmisse quo ad extremitates suas sunt materia sb̄e cōclusionis. Decidit eni maior extremitas a premissis. ⁊ ēt minor vt ex eis fiat cōclusio tāquā ex mā sua. sꝫ ꝑmisse quo ad mediū ordinatū iter vtrāqꝫ extremitateꝫ sꝫ suam subam sunt causa efficiens substantie conclusionis ꝑpter hoc ꝙ mediū ē tota vtus ꝑmissaꝝ ꝑpter quā virtute educit substātia cōclusionis a nō esse in esse. ⁊ sic patet ꝙ premisse sunt vno mō materia cōclusionis: ⁊ duob᷒ modis sunt cā efficiens. ¶ Nota etiā ꝙ in sillogismis disperatis. vt ois hō est lapis: ⁊ ois capra est hō: ergo ois capra est lapis: ⁊ vlr in quolibet sillogismo ex falsis premisse nō sunt cā efficiens quo ad cognitionem: sed sunt causa quo ad substantiā: ⁊ etiaꝫ causa materialis vt dictum est.

Circa secūdum

obiicit: ꝙ cuꝫ hec dictio qn dicat cōparationeꝫ vni᷒ ad alterū: sꝫ in cōparatione vnius ad alteꝝ ē consecutio simplex tantū: ⁊ non composita: ergo hec dictio quin. solum dicit consecutiuā simplicem siue consecutiuam simpliciter ⁊ non compositam. Quod concedimus dicentes ꝙ cōsecutio ex ꝯsecutiuis. alia ē simplex: vt si homo est: animal est: sicut dictū fuit i fallacia ꝯsītis. Alia vero ē cōposita siue plures: vt illa que sunt sꝫ oppositiōes: sicut illa que est in illo fūt ecōtraria. Cū dicimus ꝙ hec dictio quin. nō significat cōiter cōsecutiuā ad cōsecutiuā simplicē ⁊ ad cōpositā sꝫ tm̄ significat illā q̄ est simplex. Huius aūt que ē simplex: alia est consecutiua siue consecutio simplex: vt dictū fuit prius: alia vero vt nō. vñ hec dictio quin. non significat consecutiuā cōiter ad oēs consecutiuas. sed tm̄ significat consecutiuā simplicē. ⁊ ideo aliquando vt nunc.

Circa tertium

obiicit. ꝙ si ħ dictio qn. ē cōposita ex hac dictiōe ꝙ. ⁊ ex ħ aduerbio nō. q̄ est cōposita ex nomie ⁊ aduerbio. q̄ dꝫ esse nomē vel aduerbiū cū ois dictio retineat significationē ex suis cōponentib᷒. Et dicēduꝫ ꝙ hec dictio qn ē simplex. sicut ego credo habēs de intellectu suo ꝯsecutionē cū negatiōe ex natura sue ipositiōis: q2 dr̄ cōiter ꝙ ē ꝯposita ex hac dictiōe qꝺ. ⁊ ex aduerbio nō: iō sustinēdo positioneꝫ illoꝝ respondendū est aliter. ¶ Uñ dicendū ꝙ hec dictio qn est coniunctio. ⁊ est cōposita ex hoc noie infinito qꝺ. ⁊ ex hoc aduerbio non. q2 cōiunctiones cōposite diuersas hñt cōpositiones. Quedā enim componunt ex aliis coniunctionibus. vt atqꝫ siquidē ⁊ cōsimiles. Alie vero componunt ex ꝓnoibus vt ideo. Alie vero ex noie ⁊ prepositione: vt quapropter. Alie vero ex plurib᷒ noib᷒ cū vna ꝑpositione vt q̄ꝫobreꝫ alie vō ex verbis. vt videlicet. s. alie aūt ex aduerbio electiuo. vt q̄ꝫq̄ꝫ. Alie vero ex aduerbio ⁊ verbo. vt q̄ꝫuis. Hoc ēt vꝫ per Priscianū q in maiori volumine in tractatu de coniunctione determinando de specie coniunctionis siue potestate dicit. Inueniunt nomina vel pronomina vel prepositiones vel aduerbia que loco causaliuꝫ accipiuntur coniunctionum. ¶ Ad illud auteꝫ qꝺ obiicit ꝙ dictio cōposita trahit significationem a suis cōponentibus. ergo quin est nomen vel aduerbiū. ¶ Dicēduꝫ ꝙ nō seqt ꝙ ꝑpter hoc sit nomē vel aduerbium ꝙ dictio composita multiplr̄ trahit significationē a suis cōponentib᷒. q2 aliqñ ex partialib᷒ itellectib᷒ cōponentium fit vnus intellectus ipositus in codē genere. vt magnanimus. oipotens. Aliqñ aūt cōponētia sunt diuersoꝝ generum. cōposituꝫ āt manet in genere alteri᷒ eoꝝ. vt quisqꝫ. Hic est. n. vnuꝫ cōposituꝫ ex noie ⁊ cōiunctiōe. Aliqñ aūt dictio cōposita est alterius generis q̄ꝫ vtrunqꝫ compositorum. vt quare ē aduerbiū cōposituꝫ ex duob᷒ noibus. ⁊ ħ est ꝑpter hoc ꝙ aliquādo alteꝝ compositum est completiuum significationis dictionis cōposite: ⁊ tunc compositum manet in codē genere cuꝫ suo cōpletiuo. vt magnanimus centimanus. Aliqñ vero itellect᷒ dictionis composite nō fit ex itellectib᷒ partialibus ponentiuꝫ. sed fit ex habitudinib᷒ aut ex cōparationib᷒ cōponētiuꝫ. vnde q2 isti duo ablatiui qua ⁊ re dāt habitudinē causalitatis. ꝑpea iste ablatiuus qua ē iterrogatiuuꝫ. iō ex his duabus comparatiōibus. s. ex interrogatiōe ⁊ causalitate constituitur vnus itellectus aduerbialis per cōparationes illoꝝ duoꝝ ablatiuoꝝ adiuuicē. ⁊ sic fit aduerbiuꝫ iterrogatiuum cāe qꝺ ē quare. ⁊ sic dictio ꝯposita trahit multipliciter signifi

cationē a suis componentibus: et ideo nō sequit q dictio composita semper sit eiusdē generis cum suis cōponentibus. Similiter dico q huic nomini qd aliquā accidit relatio. aliqñ interrogatio aliqñ infinitatio. vñ ex hoc q ē nomen infinitu et ex negatiōe cōstituitur vnus intellect° ordinatiuus vel coniunctiuus pluriū dictionū vel orationū et sic fit coniunctio. ¶ Itē ad idē. Nomē significat sbam coniunctio aūt dicit associationē que est sm simul: vel que est sm prius et posterius. Hec aūt associatio tā subiectorū q accidentiū: qm ois ei° qd significat siue sit ens siue nō ens: sed ex substantia nō pōt fieri respectus siue associatio predicta: ergo hec dictio quin est cōposita ex hoc noie infinito qd et ex hoc aduerbio nō. ¶ Solu. autē patet ex p dictis: q cōpositio huius dictionis quin. que ē ex hoc nomine infinito qd et ex hoc aduerbio nō. nō est rōne substātie significate p hoc nomē qd. sz est rōne cōparationis: vel rōne infinitatiōis: que accidit illi sbe sm q dictū fuit prius de hoc aduerbio quare. et de cōsimilib°: vt q̄obrē predie quottidie impotētialiter: impresentialiter et cōsimilia: et sic aliqñ fit cōpositio ex significatiōibus cōponentiū. Aliqñ aūt non fit ex significationibus compositionum: sed ex habitudinibus eorundem.

Circa quartum

obiicit q hoc nomē qd significat sbam infinitaz cū articulo substātiuo sm Pris. q qd apud nos idez est q os tis apud grecos. Sz os est articulus subiunctiu°: et tis est nomē infinitū: sz ois articulus significat relationē: nulla aūt cōiunctio significat relationē: ergo nulla cōiunctio hz naturā articu in scdo scdē. ergo ad hāc cōiunctionez quin. nō sequit q nō. ergo nō cōuertit: q añs semp pōit cōñs: et illa supponit semp naturā sue cōñtis. Et dicendū q qn. et q nō. cōuertunt: q anteced ns semp ponit cōñs qd hic est dictū. et nō e cōuerso. Cuius causa ē. q qn. dicit cōsequētiaz inter negatiōes siue vnius negatiue ad alteram negatiuaz: vt nō currit qn moueat. sed qd nō aliqñ adiungitur affirmatiuis: vt iste dicit tibi qd nō venias: qd nō pt facere qn. Nihil .n. est dictu z: iste dicit tibi qn venias. Aliqñ adiungit negatiuis: vt iste nō currit qd non moueat. et nō est hō qd nō sit aial. et hoc scdo mō qd nō. et qn. equipollēt et cōuertunt. vt hec. nō est hō qd non sit aial: ergo nō ē hoc qn sit aial. et ecōuerso. ¶ Ad aliud āt qd obiicit dicendū q relatio significata p articulū alia est et diuersa a relatiōe significata p noia: vel per pnoia relatiua. q relatio nois vel pnois vult q aliqd antecedēs pcedat: cuius fiat recordatio p relationē: vt sortes currit et ille disputat: et sic relatiuū nois vel pnois nūq̄ simul ordinant: cū suo antecedente: sed semper posteri° naturaliter ordinat. Relatio autē articuli est alterius generis: quia articulus vult adiungi supposito ponendo quandam discretionē circa suppositū sicut syllabice adiectiones eque ponunt quādā discretionē circa pronoia: vt tu met: te met. Sed i hac differunt: quia articulus non postponitur suppositis: sicut syllabica adiectio pnoi imo articul° ppōit suppositis: et ex articulo et supposito non fit dictio vna sicut ex illa parte vñ articulus simul sumitur cum supposito. Dico ergo q articulus nihil dicit de relatione nisi in hoc q simul sumitur cum supposito et significat discretionem quandam fieri circa ipsum: et quia discretio non est nec intelligitur sine eo cuius est discretio. ideo discretio suppositi ñ pt eē nec itelligi nisi p suppositū et iō articulus dicit relationem ad ipsum suppositum: et sic patet. quia alia est relatio articuli. et alia nominis vel pronominis. Quod autez articulus simul sumatur cum supposito patet in lingua materna in qua habemus articulos. quamuis non habeamus eos in latino. quia in ea semper articuli suppositis coniunguntur. et ideo relatio repoitata per articulum non ipedit cōpositionē huius coniunctionis qn. neqz cōuertibilitatē ei° cū hac oñe quod nō sicut diximus. ¶ Itē pbatio. q relatio articuli alia ē a relatiōe hui° nois qui put sumitu relatiue q hoc nomen qui sm q tenet infinite: vt qui tyrānum interficiet pmium accipiet: nō tenet relatiue neqz dicit relationem ad aliquod antecedens: sz adhuc hz dictu suo articulum: sz articulus dicebat relationem suppositi: ergo relatio articuli separat a relatiōe que est recordatio rei predicte: ergo relatio articuli alia est et diuersa a relatione nominis vel pnominis: quod concedimus.

Circa quintum

obiicitur et soluitur: sicut prius de hac dictiōe nisi. propter qd semper adiūgat verbo subiūctiui modi qm est dictio consecutiua. ¶ Item nota q hec cōiūctio qn. sicut hec oro qd. non put cōuertunt dicunt cōsecutionē vni° ad alteram negatiuaz ppter hoc q de intentione eius est q ponūt vnū vniuersalr in altero affirmatiue: et affirmatio vni° sequtur ad affirmationē alteri°: vt nō ē hō quin ergo quilibet homo est aial: vel si est homo est aial: vel non est domus qn sit paries: ergo si domus est: paries est. sz cū affirmatio sequtur ad affirmationē per cōsequentiam: econtrario negatio sequitur ad negationē. vñ si homo est aial: ergo non est hō si nō est animal: vel nō est hō quin sit aial. ergo ¶ Scdm predicta queritur de hoc sophismate. Tu non potes vē negare te non esse asinum. ¶ Probatio. te non esse asinum ē necessarium: sed tu non potes vē negare necessarium g tu nō potes vē negare te nō eē asinum. Contra. Tu nō potes vere negare te non eē asinū. g tu non potes vere negare q non sis asinus. g tu non potes vere negare qn sis asin°. g tu es asinus. ¶ Solutio. Prima ē duplex sm cōiter loquētes. Dicūt .n. q negare equocē est in hac oñe vnde v n° sensus est: tu nō potes vere negare. i. tu non potes vē negationē pferre siue negationē facere: qd idē est: te non esse asinū: et sic est falsa: q vere potes dicere hāc negationē: te non esse asinum. Alius sensus est. Tu non potes vere negare te non esse asinum. i. tu non potes vere negare huius negationē pferre: q negatio huius: te non esse asinum est hec. vt tu es asinus q̄ equipollet huic. Tu es asin°. h nō pōt vere dicere: et sic est vā. ¶ Sz solutio nulla est: q negare ē actus egrediēs ab hac potentia actiua q̄ est negatiuū: sz sicut potentia actiua duplicem hz cōparationem: vnam. s. ad illud a quo est vt ab agēte ad illud per qd vt ad ipm agēs. Aliam vero ad illud ad qd est vt ad ipm obiectum in qd trāsit: et silr actus illius potentie hz duas comparationes easdez et nō alias. ergo ad idē obiectum comparatur actus ad quod potentia actiua. ergo eius obiecti est hec potentia q̄ est negatiuū eiusdem obiecti est iste actus qui est negare. sed ita potentia q̄ est negatiuum semper est negatiuum alicuius et ab aliquo. ergo iste actus q est negare semper erit ipsius pdicati et a subiecto. ergo semper est eiusdem rōnis. ergo est equiuocū. ergo nihil dicūt. ¶ Item ad idem sicut ille act° q est videre non equiuocatur ad visionem albedinis et ad visionem nigredinis q̄uis opposita. Similiter negare non equiuocat ad negandum qdlibet predicatū siue fuerit prius affirmatum siue negatū: q siue fuerit tale siue tale semp remouetur a subiecto. ergo negare non equiuocat ad oñe negationem hanc. Tu non es asinus. in qua negat predicatū affirmatum. et ad differentie negationē hui°. Tu non es asinus. in qua remouetur predicatum negatum. ergo non tu non es asinus. ergo nihil dicunt. ¶ Item ad idem. Aristo. docet reperire multiplicitatē in casibus. vt si sanatiuum dicitur multipliciter de effectiuo et conseruatiuo et pparatiuo. ergo et sanare dicetur multipliciter de effectiuo cōseruatiuo et preparatiuo. et sic de aliis et econuerso. sed si sanare dicitur multipliciter et sanatiuum eodem modo multipliciter dicetur de eisdem. ergo si vnum casuum non dicitur multipliciter nec reliquū. A destructione cōsequentis sed negatio non dicatur multipliciter. g neqz negare a casibus. ¶ Item ad idez. si sumat oratio i secūdo sensu. sic adhuc remanet probatio et improbatio. g nō solnūt. Nos concedimus dicentes pdictaz solutionē nullā esse. Unde dicimus q prima

ſm amphibologiā: hec. ſ. tu nō potes vere negare ꝙ non ſis aſinus: eo ꝙ hoc v̄bum negare hꝫ cōſtructionem ſꝫ diuerſas habitudines cū hoc qḋ ſequitur. ſ. ꝙ nō ſis aſin⁹ ꝙ ħ qḋ dico ꝙ nō ſis aſin⁹ pōt eē obiectum ſupra quod trāſit hoc verbū negare: ⁊ eſt ſenſus. tu non potes vere negare ꝙ non ſis aſinus. i. tu non potes vere negare iſtud neceſſariū ꝙ non ſis aſin⁹: ⁊ ſic eſt vera. Alio aūt mō cōſtruit̄ cuꝫ hoc v̄bo negare: non rōne obiecti: ſed in rōne finis. ⁊ eſt ſenſus tu non potes vere negare ꝙ non ſis aſin⁹: ⁊ ſic eſt falſa: qꝛ ſiue neges te eſſe irrōnale ſiue neges te eſſe brutum: ex hoc non ſequitur ꝙ non ſis aſin⁹. ⁊ ſic eſt ibi amphibologia ex diuerſitate rōnis conſtruendi vnū cū altero. ❡ Sed ad illud argumentum qḋ ſequit̄. ſ. Tu non potes vere negare ꝙ non ſis aſinus ergo tu non potes vere negare qn̄ ſis aſinus. poteſt dici ꝙ non ſequitur: qꝛ ꝙ non ⁊ qn̄ nō conuertuntur vlr. vt dictum ē prius: niſi ſm ꝙ dicunt ꝯſecutionē ❡ Sꝫ ego dico hanc concluſionem. ſ. tu nō potes vere negare qn̄ ſis aſinus. eſſe duplicem: ſicut p̄mam p̄dictā: ⁊ eadem duplicitate. vn̄ ſm ꝙ qn̄ ⁊ ꝙ nō dicunt ꝯſiam ⁊ ꝯuertuntur in rōne finis ſic bene ſequitur. tu nō potes vere negare ꝙ non ſis aſinus: ergo qn̄ ſis aſinus: ergo tu es aſin⁹ ſed ille ſunt falſe ſicut dictum eſt: ⁊ ex falſis ſequitur falſum ⁊ non ſequitur ad p̄mam illo modo ſicut dictum eſt. Si autem fiat conſtructio in rōne obiecti: tūc vere ſunt ille due ſequentes cōcluſiones ſicut dictum eſt ſicut ⁊ prima. ❡ Sed vltimum argumentum non valet hoc. ſ. nō potes vere negare qn̄ ſis aſinus ergo tu es aſinus. ⁊ hoc modo nulla eſt habitudo ſicut neqꝫ hic. tu nō potes vere negare hominē eſſe aſinum: ergo homo eſt aſinus: immo potius ſequitur oppoſitum. ergo hō nō ē aſinus: ⁊ ſimiliter in ꝓpoſito: qꝛ hominem eſſe aſinum eſt obiectum actus ipſi⁹ negare. ſilr̄ qn̄ ſis aſinus eſt obiectum ipſius negare illo ſenſu. vnde dꝫ inferre oppoſitum eius quod īfert ſolutio. ergo tu nō es aſinus. ❡ Item ꝓbatio: ꝙ prima eſt falſa: qꝛ hec eſt v̄a: tu nō potes vere enūciare te eſſe aſinū: ergo tu nō potes vere negare te eſſe aſinum. a genere: quia vere enūciare cōe eſt ad vere negare ⁊ ad vere affirmare. Sed ſi tu non potes vere negare te eē aſinum: ergo vere potes negare eius oppoſitū. ſ. te eſſe aſinum: ergo hec eſt vera. tu potes vere negare te non eſſe aſinum. ergo ei⁹ ꝯdictoria eſt falſa hec. ſ. tu nō potes vere negare te non eſſe aſinum. ſꝫ hec ē prima: ergo hec falſa. ❡ Solutio. p̄ma eſt v̄a ſimplr̄: ⁊ rō ſua peccat in prima illatione: neqꝫ eſt ibi locus a gn̄e qꝛ q̄uis vere enūciare cōe ſit ad vere negare: ⁊ ad vere affirmare. tn̄ vere enunciare te eſſe aſinuꝫ nō eſt cōe: qꝛ te eſſe aſinum eſt affirmatiuū: eo ꝙ enunciare ꝯhitur ꝑ obiectum. vn̄ ſicut nullum eſt argumentum: tu non potes vere affirmare te eſſe aſinuꝫ: ergo tu non potes vere negare illud idem: neqꝫ ē ibi aliqua apparentia: qꝛ oppoſituꝫ deberes īferre. Silr̄ ī ꝓpoſito nullꝫ eſt argumentum neqꝫ aliqua apparentia inferēdo ſic. tu non potes vere enunciare te eſſe aſinuꝫ: ergo tu non potes vere negare te eē aſinū. Q̄ aūt enūciare ꝯhatur per obiectum ad affirmare: patet quia actus dupliciter ꝯhitur. Vno enim modo ꝑ differentias ſumptas a parte agētis. Alio autem mō ꝑ dr̄ias ſumptas a p̄te obiecti: vt ſentire viſu idē ē qḋ videre. ſentire auditu idē eſt qḋ audire. ⁊ ſentire guſtu idē eſt quod guſtare. ⁊ ſic de alijs. ergo ꝯhit̄ act⁹ ꝑ differentias ſumptas a p̄te agentis. A p̄te v̄o obiecti ꝯhitur ſic. Sentire colorātū idēꝫ eſt qḋ videre. ſentire v̄o ſonum idem eſt qḋ audire: ⁊ ſic de alijs. g̃ ꝯhit̄ a p̄te obi: ergo ois actus habēs obiectum dupliciter ꝯhitur. vt dcm̄ ē. g̃ enunciare duplr̄ ꝯhit̄. qꝛ enunciare affirmationē idē ē qḋ affirmare. ⁊ enunciare negationē idē ē qḋ negare: ⁊ ſic ille due differentie ſunt ſumpte a parte agētis. Itē enunciare hominem eſſe animal: idem eſt qḋ affirmare ipſum: ⁊ enunciare hominem non eſſe lapidem. idem eſt quod negare ipſum eſſe lapidem. ⁊ eſt illa contractio facta a parte obiecti. ❡ Item queritur de hoc ſophiſmate: in illo tempore. aliquid eſt verum quin ipſum ſit neceſſarium. ❡ Probatio In illo tp̄e deū eſſe verū ⁊ ipſuꝫ eſt neceſſariū. g̃ in quolibet tp̄e aliquid ē verū ⁊ ipſū eſt neceſſariū: ergo ī quolibet tp̄e te ſedere eſt verū ⁊ ipſum eſt neceſſarium qḋ falſuꝫ eſt. ❡ Solu. Prima ſimpliciter eſt falſa: quia ſenſus eſt. In illo tp̄e aliquid eſt verū ſi non neceſſariū: hec autē falſa: qꝛ ad an̄s nō ſequit̄ ꝯn̄s: eo ꝙ ad negationē ſpēi non ſequit̄ negatio generis: neceſſitas aūt eſt ſpēs veritatis. ❡ Probatio autē peccat ſm ꝯn̄s: qꝛ bene ſequitur in illo tempore deū eſſe verū quin ipſuꝫ ſit neceſſariuꝫ ⁊ ecōuerſo: ſi deum eſſe nō ē neceſſariuꝫ in illo tp̄e verū eſt. vn̄ vera eſt iſta ꝓbatio quā prio ſumit. ſ. hec. in illo tp̄e deū eſſe verū qn̄ ipſū ſit neceſſariū: qꝛ in deo veritas conuertit̄ cum ſua neceſſitate: ſed in alijs veritas ⁊ neceſſitas non conuertunt̄: ſꝫ veritas eſt in pluribus q̄ꝫ neceſſitas. vn̄ eſt incōueniens ab inferiori ad ſuperius negando: ſicut ħ. in nullo tp̄e eſt hō qn̄ ſit riſibile: ergo in nullo tp̄e eſt aial qn̄ ſit riſibile.

❡ De dictione quanto.

Miſſis dubitationibus que incidunt circa hanc dictionem quanto videnda eſt multiplicitas eius. ❡ Sciendū ergo ꝙ hec dictio quanto aliquando tenetur interrogatiue vt quanto perfeciſti hodie: cui rn̄det̄ multū vel parū ſꝫ cognitionē iſtaꝝ reꝝ. Aliqn̄ aūt tenet̄ relatiue: vt tanto perfeci hodie in hac lectione: quāto tu in eadē. Aliqn̄ aūt tenet̄ infinite: vt quanto voluerīt tanto ꝑficiam. ⁊ nullo iſtorū modorū tendimus hic de hac dictione quāto. Alio aūt modo hec dictio quāto dicit cauſā: vt quanto calor intenſior eſt tanto fortius calefacit. ❡ Nota ergo ꝙ hec dictio quāto. aliqn̄ dicit cām efficientē. vt ī p̄dicto exēplo. calor. n. ē cā efficiens calefaciēdi vt calor intenſior intenſius calefacit. Aliqn̄ aūt dicit cāꝫ materialem vt quanto corpus citius fit organicū tanto citius recipit animā. Aliqn̄ dicit cauſaꝫ formalē: vt quāto anima citius eſt infuſa tanto corpus organicū eſt perfectū. Aīa enim intellectiua infuſione fit: ⁊ in creando infunditur ⁊ infundēdo creatur. Aliquādo aūt dicit cauſaꝫ finalē: vt quāto premium maius eſt tanto labor facilius toleratur. ❡ Scḋm predicta queritur de hoc ſophiſmate. Quanto magis adiſcis tanto minus ſcis: poſito ꝙ tu adiſcas duo enunciabilia: vt hominē eſſe animal ⁊ aliquid eſſe ⁊ ſcias vnū vt hominē eſſe grāmaticum: inde ſic quanto illud qḋ tu adiſcis eſt maius eo qḋ tu ſcis. tanto illud quod tu ſcis eſt minus eo qḋ adiſcis. ergo quanto magis adiſcis tāto min⁹ ſcis. ❡ Contra. Quanto magis adiſcis tanto magis augmentatur ſcientia tua in te per locum a cauſa efficiente. Sed quanto magis augmētatur ſcientia ī te tanto magis ſcis. iterum a cauſa efficiente. ergo quanto magis adiſcis tanto magis ſcis nō ergo minus. ❡ Solutio. prīa ſimplr̄ ē falſa: qꝛ hec dictio quāto ſignificat in prima ꝙ magis adiſcere eſt cauſa efficiens ſciendi minus: qḋ eſt impoſſibile cū ſit cauſa proxima efficiens ſui oppoſita. ſ. ſciēdi magis: qꝛ eadem cauſa proxima non poteſt eſſe oppoſitoꝝ: q̄uis remota poſſit eſſe vt eſt in ſecūdo phyſicoꝝ: ſicut eſt nauta cauſa efficiens ſalutis nauis ⁊ euerſionis eius: ſed qꝛ nauta per ſui preſentiā eſt cauſa proxima ſalutis nauis: ⁊ per ſui abſentiam eſt cauſa proxima euerſionis: ⁊ improbatio bene tenet ſed probatio peccat ſm figurā dictionis ꝓcedendo ab vna ſpecie huius predicamenti: qḋ eſt relatio ad alterā ſpēm eiuſdē: qꝛ magis ⁊ minus dicunt relationes cauſatas a quantitatibus. magis vero ⁊ minus dicunt relationes cātas a qualitatib⁹. vn̄ ſicut figura dictionis fit mutādo modū qualitatis in modū q̄ntitatis vt quātū: vel quot in quale. vel econuerſo. ſilr̄ fit figura dictiōis ꝓcedēdo a relatione cāta a quātitate ad relationē cauſatā a qualitate vel econuerſo. ❡ Itē querit̄ de hoc ſophiſmate. Quāto aliqḋ ma⁹ ē. tāto mi⁹ vr̄. ❡ Probatio Quāto aliqḋ ma⁹ ē: tāto a remotiori vr̄: ſꝫ q̄to a remotiori vr̄ tāto min⁹ videt̄: ergo a primo. Q̄to aliqḋ maius eſt

tanto minus videt. ¶ Cōtra. ibi. significat eē causa p̄dicati, qđ ē cā ergo locutio ē īpossibilis. ¶ Solutio. prīa simpliciter est falsa: q2 esse maius nō ē cā ei⁹ qđ ē min⁹ videre: neq3 etiā ē cā ei⁹: qđ ē magis videri: q2 ad ipsū videre ⁊ ad ipsuz videri exigit visus tanq3 virtus: ⁊ exigit coloratū tanq3 obiectū: ⁊ exigit modus a parte subiecti: ⁊ exigitur medium: qđ est aer vel aqua. videm⁹ eni3 mediante aere ⁊ mediante aqua: ⁊ cū his exigitur etiā distantia debita: q̄ si minima fuerit distantia nō videbit visibile: vt si ponatur visibile supra visū sine supra oculum. Aut si etiam fuerit distantia maxima nō poterit res videri: ⁊ ideo necessario exigit distantia debita: ⁊ hec qnq3 aggregata sunt cā efficiens ei⁹: qđ est videre: ⁊ videri: q2 p virtutē visiuā3 supponimus organum siue instrumentum videndi. vnde magis nō est causa qđ est videre: neq3 ei⁹ qđ est videri. ¶ Ad p̄bationes autē solvēdū per interemptionem: q2 hec ē falsa. Quanto aliqđ maius est tanto e remotiori vr: vt ē in libro de visu: vnūqđq3 visoꝝ habet spacium quo facto non amplius videbitur. i. vnūqđq3 visibile est elongabile i tanta distantia vltra debitum in qua distantia si ponatur nō amplius videbitur. vnde hec est falsa. Quāto aliquid maius est: tanto a remotiori videtur.

¶ De dictione q̄3.

Plures autem dubitationes incidunt circa hāc dictionem quarum p̄ma est de distinctione ipsius. Sc̄da qualiter iportat cōparationes. Tertia q̄ sit comparatio ipsius ad nomen comparatiui gradus. Quarta que sit comparatio eius ad nominatiuū sequentem: vt sor. est fortior q̄3 plato. Quinta vero p̄pter qđ sequit nominatiuus qñ hec dictio q̄3. adiungit comparatiuo. Sexta questio ē. p̄pter qđ cōpratiuus aliqñ construit cū ablatiuo: aliqñ cū nominatiuo interposito q̄3.

Circa primum ergo nota q̄ hec dictio q̄3 aliquādo ē aduerbiū similitudinis: vt iste fecit hoc tanq3 prudens: ⁊ ta3 iste q̄3 ille currit. Aliquādo est aduerbiū comparandi: vt sortes est fortior q̄3 plato. Aliquando est aduerbium admirandi: vt q̄3 felix q̄3 preclara: ⁊ q̄3 bonus deus israel. ⁊ aliquando etiam indignādi. vt q̄3 turpe factum ⁊ q̄3 abhominabile scelus. Preter hec etiā est coniunctio electiua: que sic diffinitur a Pris. Cōiunctio electiua est quando diuersis p̄positis aliqđ ex eis nos eligere ostēdimus: vt diues esse mallez q̄3 pauper. diuite ⁊ paupere positis eligit se esse diuitē relinquēdo alterū. Et hic similiter. Bonū est cōfidere in domino q̄3 cōfidere in hoie: hec dictio q̄3 est cōiunctio electiua ⁊ sic patet multiplicitas huius dictionis q̄3.

Circa secundum nota: q̄ ad cōparationē qnq3 exigunt. Vnū ē q̄ cōparat. Aliud in quo est cōparat: siue in quo ē cōparatio. Tertiū āt ē excessus in eo in quo ē cōparatio. Quartū vero est illud cui cōparat. Quintū vero est respect⁹ medi⁹ inter cōparatiuū: ⁊ illud cui cōparat. verbi gra: cū dico sortes est fortior q̄3 plato: sortes est illud qđ cōparat: ⁊ fortior dicit fortitudinē in qua ē cōparatio: ⁊ etiā excessum illius fortitudinis: q2 sortes h3 fortitudinem: ⁊ etiā h3 eam in excessu respectu platonis. plato eni3 est illud cui cōparat. vnde hoc aduerbiū q̄3. nihil h3 de cōparatione nisi predictum respectū. ¶ Nota etiā: q̄ aliqñ in cōparatiōe sextus ponit: qđ est mensura ipsius excessus: ⁊ tūc cōparatiu⁹ gradus cōstruit cū duplici ablatiuo: vt sor. est maior platone vno pede: vel cōstruit cum vno ablatiuo ⁊ cum nominatiuo īterposita q̄3. vt sor. est maior q̄3 plato vno pede: ⁊ sic dixim⁹ q̄ sortes est excedens siue q̄ cōparat. ⁊ illud cōparatiuum maior dicit illud i quo excedit. siue in quo est cōparatio: ⁊ etiā excessum ipsius maioritatis ⁊ plato dicit qđ exceditur siue cui comparatur: ⁊ hoc aduerbium q̄3. dicit respectum medium. vt diximus inter excedens ⁊ illud qđ exceditur: siue illud cui comparatur. ⁊ ille ablatiuus vno pede dicit quātus est excessus maioritatis in forte respectu platonis. ⁊ ille dicit mensuram ips⁹ excessus. Quotienscunq3 volumus significare cōparationem siue mensurā excessus p̄dicta qnq3 sufficiunt: p3 ergo q̄ hoc aduerbiu3 q̄3 iportat cōparationē i h̄ q̄ dicit respectū mediū iter excessiu3 siue cōparatum: ⁊ illud qđ excedit a cōparatiuo vt diximus.

Circa tertium vo nota: q̄ h̄ aduerbiu3 q̄3. h3 rōnē cu3 nrō sequente in respectu ad cōparatiuū: q2 oē cōparatiuū dicit excessu3 respectu alicuius termini: siue respectu ei⁹ qđ excedit: ⁊ ntūs nō pōt esse terminus illius excessus: nisi mediāte hoc aduerbio q̄3.

Circa quartum nota: q̄ hoc aduerbiu3 q̄3. ē rō per quā rōne3 noīatiuus terminat respectu3 cōparatiui: q̄ noīatiu⁹ f̄m se non potuit termiare respectū cōpatiui. vñ noīatiu⁹ h3 rōnē termini p hoc aduerbiu3. vñ hoc aduerbiu3 q̄3. est rō inquātum noīatiu⁹ est termin⁹ cōparatiui ad ipsum noīatiuu3: vt rō eius. i. inq̄3tū terminat respectū cōparatiui.

Circa quintum nota: q̄ si substantia sumitur vt agens in noīatiuo: i obliq̄s aūt sumitur vt patiēs: q2 noīatiuus dicit modum agentis. obliqui vero dicunt modū patiētis. ⁊ q2 hec dictio q̄3. facit illud qđ excedit retorqueri ad aliu3 actu3. ⁊ alius act⁹ sp̄ ē in aliquo agēte siue ab aliquo qđ h3 modu3 agentis. mod⁹ aūt agentis est i noīatiuo vt dixim⁹. ⁊ iō qñ hoc aduerbiū q̄3 adiūgit cōparatiuo op3 q̄ sequat noīatiuus q cōparat ad actū aliū: vt sor. est fortior q̄3 plato.

Circa sextū nota q̄ illđ qđ excedit p cōparatiuū duob⁹ modis pōt significari. Quia vno mō inq̄3tū excedit solū. Alio āt mō inquātum exceditur ⁊ ordinatur ad alium actū. Si aūt sumatur solum inq̄3tū est res excessa ab ipso comparatiuo siue per ipsum comparatiuū: sic stat in rōne ei⁹ a quo remouetur excessus q significatur per cōparationem. Excessus enim est in ipso cōparatiuo respectu rei excesse. ⁊ non est in re excessa: sed aufertur ab ea: ⁊ sic res excessa stat in rōne ei⁹: vt a quo aliqđ aufertur: sed comparatio ista est reperta solum in ablatiuo ⁊ ideo quando significatur res excessa inquātū excessa solā. tūc oportet q̄ ponatur in ablatiuo: ⁊ ideo comparatiu⁹ isto modo semper construitur cum ablatiuo. Quādo aūt res excessa significat inquātū est excessa: ⁊ etiam īquātū comparatur ad alium actum. q2 comparatio ad alium actū: aduenit supra comparationem primam. scilicz inquātū est excessa: ideo comparatio ad aliū actu3 est quasi completiua prime comparationis ⁊ ideo ordinat rem excessa3 ad alium actum. ⁊ quia act⁹ vt dixim⁹ est ab aliquo qđ stat sub modo agentis. ⁊ ideo sequitur nominatiu⁹. ⁊ hoc modo comparatiu⁹ semper construit cū nominatiuo interposita q̄3: ⁊ sic patet propter qđ comparatiu⁹ aliqñ construit cū ablatiuo. aliqñ vero cū nominatiuo iterposita q̄3. ⁊ patet etiam qñ debet comparatum construi cū vno: ⁊ qñ cū altero: patet etiam q̄ comparatiu⁹ debet construi cum duplici ablatiuo vel cū vno: ⁊ cū nominatiuo iter posito q̄3.

¶ Secūdū predicta q̄rit de hoc sophismate. Impossibile est te scire plura q̄3 scis. Probatio. hec est impossibilis tu scis plura q̄3 scis. ergo ei⁹ dictu3 est impossibile. ergo h̄ est vera: impossibile est te scire plura q̄3 scis. ¶ Contra: tu potes addiscere plura q̄3 scis. ergo tu potes scire plura q̄3 scis. ergo hec est falsa: impossibile est te scire plura q̄3 scis. ¶ Sol. prima duplex. Quia sicut possibile dicit relationem. q2 omnis potentia ē eorum q̄ sunt ad aliqđ f̄m Aristo. Similiter impossibile dicit relationem: q2 impotentia p̄uat potentia3 ab aliquo ⁊ respectu alicui⁹ act⁹ sicut possibile ponit potentiam in aliquo ⁊ respectu alicuius: q2 respectu ipsius actus essentialis: vel respectu forme completiue. vel respectu actus accidentalis: vt respectu comparationis egredientis ab ipsa forma. quia agere est forme. Dico ergo quod prima est duplex eo quod hec dictio impossibile potest ponere relationem suam in te accusati-

uī casus: ⁊ sic pria est falsa. ⁊ ē sensus: tu uō potes scire plura q̄ȝ scis. Vel pōt ponere relationē suaȝ supra totū dcm: ⁊ sic pria ē vera: ⁊ ē sensus: te scire plura q̄ȝ scis ē ipossibile. qr tu nullo tpe scies plura q̄ȝ in eodē scies. ¶ Itē querit de hoc sophismate: ipossibile ē aliud q̄ȝ asinū genuisse te. Probō: hoiem esse asinuȝ ē ipossibile. ⁊ aliud q̄ȝ asinū genuisse te ē ipossibile. g̃ ipossibile ē aliud q̄ȝ asinū genuisse te. ¶ Cōtra: ipossibile est aliud q̄ȝ asinū genuisse te g̃ asinus genuit te. ¶ Sol. Pria duplex ē: eo q̄ hoc relatiuuȝ diuersitatis. s. aliud pōt referri ad terminuȝ asinuȝ ⁊ sic hoc relatiuuȝ aliud est accusatiui casus: ⁊ ē sensus impossibile est aliū ab asino genuisse te: ⁊ sic est falsa: vel hoc relatiuuȝ aliud pōt referre totuȝ dictuȝ. s. aliuȝ genuisse te ⁊ tunc hoc relatiuuȝ aliud ē nominatiui casus. ⁊ ē sensus ipossibile est aliud q̄ȝ asinuȝ genuisse te. i. aliud est ipossibile q̄ȝ hoc impossibile qđ est asinuȝ genuisse te: vt hoiem esse lapidē est ipossibile aliud ab illo impossibili. s. asinuȝ genuisse te: ⁊ sic est vera.

¶ De dictione quicquid.

Uia hec dictio qcqd. vno modo iportat distributionez quo ad h̄ q̄ ipsa ē determinataȝ in distributionib⁹: sed quo ad hoc q̄ importat in se cōsecutionem cum distributione: debet determinari de ipsa in sincathegoreumatibus. ¶ Circa hanc g̃ dictionem qcquid. Primo queritur quid significet. Scđo vtrum sit dictio equiuoca vel non. Tertio vtrum importat relationem vel non.

Circa primum nota q̄ quattuor sunt de intellectu huius dictionis qcquid: siue de sua significatione: vnū est distributio. alterȝ vero est mā distributionis sue: qr sicut hec dictio quilibet habet in se distributionez ⁊ rem distributaȝ per suā significationē: similiter quicqd. tertiaȝ aūt cōsecutio. quartuȝ vero est disiunctio: qr cum dr: quicquid currit mouetur. sensuȝ est: siue hic currat mouetur: siue illud. ⁊ sic ē ibi consecutiua ⁊ distributio ⁊ ita quattuor sunt de significatōe huius dictionis quicquid.

Circa secundum nota q̄ q̄ȝuis itelligant̄ diuersa in significatōe hui⁹ dictōis qcqđ: nō tñ ē equoca: qr significat suo tō si ue in re distributa: ⁊ mediāte ꝯsecutiōe disiunctionez. ⁊ ꝓpter h̄ sp reddit ei verbum qđ est aña: ⁊ aliud qđ est ꝯña vt quicquid currit mouetur.

Circa tertiū obiicitur quia sensus isti⁹. qcqd currit mouet̄. ē ille. Oē qđ currit mouet̄: sȝ h̄ ē relō. g̃ i pria ē relō g̃ h̄ dictio qcqd. iportat relōnē. Et dōȝ q̄ h̄ dictio qcqd. ñ iportat relōnē. nec ē dino relatiua: sȝ est nomē distributiuū ifinitū significās illđ qđ diximus: ⁊ cōponit̄ ꝑ gñationē huius dictionis quid ſm q̄ hoc nomen quid simplr̄ est infinitū: ⁊ non ſm q̄ est interrogatiuuȝ vel relatiuū. Argumentū autē peccat ſm accñs: qr nō opȝ q̄ si in vno cōuertibiliū intelligit̄ relatio q̄ in altero intelligat̄. verbi gratia. ille due conuertuntur homo asinus currit: ⁊ hō qui est albus currit: ⁊ tñ in vno intelligit̄ relō: in altero vero nō. ¶ Scđm vō ꝑdicta querit̄ur de h̄ sophis. Quicqd scivit de⁹ scit. Probō. De⁹ scivit oīa ⁊ nihil oblit⁹ est. g̃ qcqd deus scivit scit. ¶ Cōtra Quicqd de⁹ scivit scit. sȝ scivit te nasciturū. g̃ scit te esse nasciturū. g̃ tu es nasciturus. ¶ Sol. prima simplex est vera qr scia cāe ꝑme sp est eadē: neqȝ recipit i se trāsmutationē vñ dicit boetius oibus sciaȝ hȝ imutabilē. ⁊ tō de rebus corruptibilib⁹ sciam hȝ impermutabilē. Cui⁹ causa est. Oē cognoscens cognoscit ſm modū suū: ⁊ ſm virtutē sue cognitionis: ⁊ non ſm modū cogniti. vnde quia virtus cognoscitiua cāe ꝑme nō depēdet a reb⁹: sed dependet ab ipa tñ q̄ȝ a sua cā. cognitio āt nr̄a depēdet a reb⁹ cognitis ⁊ ꝑficit ab eis: iō ē q̄ nr̄a cognitio ⁊ scia ē ꝑmutabilis ſm reꝝ ꝑmutationē. Scia vō cāe ꝑme nō ē ꝑmutabilis ſm ꝑmutationē rerū. Improbō āt peccat ſm figurā dictionis ex cōmunicatione ꝑdicamenti: qr mutat̄ quid i q̄ñ. Hec āt distributio qcquid dicit qđ nasciturus: aut dicit q̄ñ ⁊ sic mutatur quid in q̄ñ assumendo nasciturum sub eo quod est qcqd. Est etiam sophisma accñtis qr quid ⁊ q̄ñ pñt accipi vno mō. in q̄ȝtū significant̄ ꝑ dictionē: id est ꝑ sermonez ⁊ sic petrū ē in eis ſm figurā dictionis ꝑꝑ principiū motiuum quod est in dictione. Alio āt mō pñt sumi quid ⁊ q̄ñ s. a parte rei siue modis significandi rem circūspectiuo sermone: ⁊ sic error in eis facit sophisma accñtis ꝑꝑ principium motiuum in re. vir. n. dico q̄ vbicūqȝ ē figura dictionis semꝑ est ibi sophisma accñtis. ⁊ nō econuerso. sed hoc est per cās diuersas. sicut tetigimus: qr modi rerum predicabilium sunt diuersi. ⁊ si accipiantur in q̄ȝtum per dictionem significantur: sic fit figura dictionis. Si autē illi modi accipiantur a parte rei siue vt sunt modi rerum circunscriptiuo sermone: sic fit accñs in eis: qr primo modo est principium motiuum in dictione. Secundo vero modo in re.

¶ De incipit ⁊ desinit.

Quibus dependet cognitio rei prior̄ sunt re: sed cognitio horū verborum icipit ⁊ desinit dependet a rebus ꝑmanentibus ⁊ successiuis: qr si hec verba adiungūtur rebus permanentibus ⁊ successiuis habēt ſm hec diuersas rationes: ⁊ ideo dicturi de his verbis incipit ⁊ desinit. Primo queremus que dr̄ia est successiuorum ⁊ permanentium. Scđo que sunt res horum verborum icipit ⁊ desinit cum rebus permanentibus ⁊ successiuis. Tertio vtrum motus incipiat vel desinat: ⁊ qualiter ⁊ quid sit motus. Quarto vtrum tempus incipiat vel desinat: ⁊ quid sit tēpus: ⁊ cui⁹ mensura: ⁊ in quo sit vt in subiecto. Quinto vtrum potentia icipiat vel desinat: ⁊ quot modis dicit̄ potentia. Sexto autē vtruȝ termini habeāt differentē suppositionem cum his verbis a parte post ⁊ cum aliis verbis.

Circa primum sic obiicitur cum successiua non habeant esse nisi a permanentibus. ergo nō habebunt rationem siue diffōnem nisi ab eis: quia a quo est esse ⁊ ratio. g̃ ratio successiuorum non differt a ratione permanentium: sed quoruȝ rationes non sunt differentes nec ipa sūt dr̄ia. g̃ successiua ⁊ ꝑmanētia ñ drūt. Et dōȝ vt tactū est q̄ reꝝ alie sunt permanentes alie successiue: ⁊ drūt a se inuicem multiplr̄. ¶ Prima dr̄ia est q̄ res permanētes drūr: quarum esse est totum simul: vt sunt homo lapis lignum aer terra. Res autem successiue drī: quarum esse nō est totum simul: sed est in successione: vt sunt tempus ⁊ motus. ¶ Secunda autem dr̄ia est q̄ partes ꝑmanentiū sīt sunt oēs vt ꝑtes hoīs lapidis ⁊ aeris: ⁊ nō est vna post alterā sȝ ꝑtes successiuoꝝ ñ sūt sil' oēs: sȝ ē vna post alterā successiue: vt ꝑtes mot⁹ ⁊ ꝑtes tpis: qr post vnā ꝑtē mot⁹ sequitur altera: ⁊ nō sūt due ꝑtes eiusdē mot⁹ simul: neqȝ due ꝑtes tpis sunt simul: sȝ vna ē post alterā successiue. ipossibile. n. ē plura tpa simul eē. ¶ Tertia vō dr̄ia ē q̄ ꝑmanētia priora nā sunt successiuis: ⁊ successiua nā sūt posteriora: cū sint cā successiuoꝝ. ¶ Quarta dr̄ia ē qr res ꝑmanētes sūt i se terminate q̄cunqȝ hñt terminos: sȝ res successiue nō hñt terminos in se vt mot⁹ qui terminatur ad res permanētes vt alteratio ad qualitatē. Augmētuȝ ⁊ diminutio ad q̄ȝtitatē: ⁊ sic de aliis. ¶ Quīta dr̄ia ē q̄ res ꝑmanentes sūt i suo pricipio ⁊ i suo fine. vt pȝ in sbā ⁊ in accñtibus ꝑmanentib⁹: vt i lapide. ⁊ i albedie ⁊ nigredie. Res vero incessiue dñ sūt: mot⁹ aūt in tpe in successiōe: mutatio vō subito ⁊ i istāti. res vō successiue neqȝ sūt in suo principio neqȝ i suo fine: vt postea patebit de motu.

Circa secunduȝ obiicit̄. qr cuȝ motus hēat rōnem a suis terminis quātis magis a termio ad quē q̄ȝ a termino a quo: quia motus fere omnes diffiniuntur ꝑ terminū ad quē nā: vt dealbatio est motus ad albedinē denigratio est mot⁹ ad nigredinē: augmentū vero est motus ad maiorē quātitatē. generatio vō ē motus ad sbam.

⁊ sic oēs motus diffiniunt͛ p͛ terminū finalem preter corruptionē q̄ diffinit͛ p terminū a quo: q: corruptio est mutatio a suba. g͛ ois motus h̄z rōnez a suis terminis q̄zuis magis a termino ad quē q̄z a termino a quo, ergo tūc incipit ⁊ desinit dicūt motū vel modum motus respectu termini a quo vel respectu termini ad quem. tūc opz q̄ si termini sūt specie differentes q: rōnes hoꝝ verboꝝ icipit ⁊ desinit sint specie differentes si talibus terminis adiungant͛. sed successiua ⁊ ꝑmanentia sūt spē dr̄ia ergo hoc verbū desinit si adiungit͛ ꝑmanentibus ⁊ successiuis habebit secā has rationes spē differentes: ⁊ silr̄ hoc verbū incipit. Ad cōcedimus dicentes q̄ rō huius verbi icipit cū rebus ꝑmanentibus est ista. s. est ⁊ ante nō fuit: vt icipit eē albus. est alb⁹ ⁊ ante hoc nō fuit alb⁹. Vñ hoc mō hoc verbū incipit dicit positionē p̄ntis cū priuatiōe preteriti: vel ēt sic incipit. Nūc p̄mo est. Cū rebus aūt successiuis exponitur sic: non primo ē vel sic: nō ē sed post hoc erit: vt incipit moueri nō mouet͛. sed post hoc mouebit͛. tunc priuat p̄sens ⁊ ponit futurū. Sed hoc verbū desinit in reb⁹ ꝑmanētib⁹ exponitur sic. Nūc vltimo est. vel sic ē. ⁊ de cetero nō erit vt desinit eē albus: nūc vltimo est alb⁹: sic ē albus: vt de cetero non erit albus: ⁊ sic ponit p̄sens ⁊ priuat futurū. Cū reb⁹ aūt successiuis expo nit͛ sic. Nunc vltimo fuit: vel sic: nō ē. sed ante hoc fuit. vt desinit currere. nō currit sed ante hoc cucurrit ⁊ sic priuat presens ⁊ ponit prete[ritu]m. ¶ Itē q̄rit͛ cuz diuersa tēpoꝛa itelligunt͛ per ista v̄ba icipit ⁊ desinit vtrū intelligātur ibi equalr̄: vel vnū per prius ⁊ alteꝝ per posterius. Et dicēs q̄ ista v̄ba incipit ⁊ desinit dn̄t iceptiōes ⁊ desinitiōes reꝝ s̄z iceptiōes nō sūt nisi in terminis reꝝ initialibus ⁊ finalib⁹: s̄z vltra terminum finalē nihil ē de re: neque ante terminū initialē est aliqd de re: eo q̄ tota res īfra suos terminos cōtinetur. īō ē q̄ cū hoc v̄bu3 desinit dicat terminu3 finalē rei per prius dat itelligere p̄ns ⁊ ꝯsequitur priuatio futuri eo q̄ vltra terminū finalē rei nihil est d̄ re: ⁊ loquoꝛ ī permanentibus. vñ hoc mō ista expositio. nunc vltimo ē rectioꝛ q̄z ista. est ⁊ de cetero nō erit. Cū successiuis aūt hec rectioꝛ, nūc vltimo fuit q̄z ista. nō est: s̄z ante fuit. vñ per prius ponit͛ ibi preteritū terminatum ad p̄ns et ꝯsequitur priuatio p̄ntis. Sed per hoc verbū icipit adiūctū ꝑmanentib⁹ p p̄us dat͛ itelligi p̄ns ⁊ cōsequitur priuatio preteriti. q: res ꝑmanētes sunt ī suo p̄ncipio. ⁊ an̄ ipsū nihil ē de his. vñ hoc mō rectius exponit͛ sic est q̄z sic ē: ⁊ ante h̄ non fuit. Sed cū successiuis p prius intelligit͛ positio futuri terminare ad p̄ns. ⁊ p posterius priuatio presentis ꝑpter hoc q̄ res successiue nō sūt in suo p̄ncipio s̄z post p̄ncipiū. ¶ Et nota q̄ hoc v̄bum incipit. nō ꝑpter hoc ē diuersoꝝ tpoꝝ. Ad tēpus d͛ dupl̄r. Vno eni3 mō. tēpus est mēsura p̄mi motus. vel mot⁹ primi mobilis. ⁊ ē spēs q̄ztitatis ꝯtinue: ⁊ sic ē tp̄s fm̄ veritatē tēporis. ⁊ tp̄s isto mō nō accidit verbo. ⁊ sic dant͛ itelligi diuersa tēpoꝛa per ista verba icipit ⁊ desinit. s̄z nō a parte ꝯsignificatiōis eoꝝ. s̄z a parte terminoꝝ suoꝝ significationū p̄ncipaliū, qui q̄dem sunt cāe quare est inceptio vel desinitio. Alio aūt mō tp̄s d͛ nō mensura primi motus, neq̄z tp̄s fm̄ veritatē tp̄is. s̄z d͛ motus tp̄is ⁊ hoc mō tp̄s accidit v̄bo. ⁊ sic icipit ⁊ desinit sūt p̄ntis tp̄is ⁊, sic itelligunt͛ in eis diuersa tp̄a a p̄te significatiōis p̄ncipalis. ⁊ itelligitur in eis vnū solum tp̄s a parte ꝯsignificatiōis. Et predicta distinctio tēporis ē silis distinctioni gn̄is. q̄ silr̄ genus d͛ dupl̄r. Vno eni mō genus d͛ fm̄ veritatē gn̄is. ⁊ hoc mō nō sūt duo gn̄a reperta ī reꝝ. s. masculinū ⁊ femininū. ⁊ hoc mō gen⁹ ē tm̄ ī aīalibus vt ī viris ⁊ feminis. Alio aūt mō gen⁹ d͛ modus generis. ⁊ sic reperit͛ gen⁹ ī reb⁹ insensibilib⁹. ⁊ d͛ lapis masculini gn̄is. ⁊ petra feminini vñ sicut gen⁹ d͛ vno mō veritas gn̄is. ⁊ alio mō modus gn̄is. Silr̄ tēpus d͛ vno mō veritas tēporis. ⁊ sic non accidit verbo.

Circa tertium obicit͛: q: vult Arist. q̄ si aliqs mouet͛ mouebit͛ ⁊ mouebat͛. s̄z si mouebit͛ sum⁹ in illo futuro. tūc veru3 est dicere: q̄m̄ mouet͛: g͛ iterum mouebit͛ ⁊ mouebatur: illud iterum futuri accipiatur: g͛ iterum mouet͛ in alio futuro: ⁊ verum erit dicere q̄m̄ mouet͛: ⁊ sic ꝯtingit moueri in infinitum: g͛ motus non p̄ōt desinere. Eodem aūt modo ꝓbatur q̄ nō p̄ōt incipere: q: si mouet͛ mouebitur ⁊ mouebatur sed si mouebatur sum⁹ in illo preterito: ⁊ iterum erit dicere in illo preterito q̄ mouetur: g͛ mouebat͛ prius in alio preterito: ⁊ si iterum illud preteritu3 accipiat͛. verum est in illo dicere q̄m̄ mouet͛ in alio priori preterito: ⁊ sic ꝯtingit abire ī infinitum a p̄te ante sicuti a parte p⁹. siue a parte preteriti sicuti a parte futuri: sed īpoīe est abire in infinitum: q: infinita nō p̄nt ꝑtransiri: g͛ īpoīe est q̄ motus icipiat: ⁊ sic motus nō p̄t incipere nec desinere. Et sicut obicit͛ de motu sic obici p̄ōt de cursu q̄ non possit incipere neq̄z desinere: q: sicut currit ⁊ curret: ⁊ inde vt prius. Eodem autem modo p̄ōt obici de quolibet alio successiuo q̄ non possit incipere neq̄z desinere. Et dicendu3 q̄ motui reꝝ inferioꝝ ⁊ cuilibet successiuo debetur p̄ncipiu3 ⁊ finis: vt p3 in motu alterationis: q̄ est ab vno termino in alterū: vt ab vna qualitate ꝯtraria in alterā vel in mediam. ⁊ augmentū ab vna q̄ztitate ad alterā: ⁊ motus fm̄ locum ab vno loco in alterum: ⁊ sic oēs motus iferiores icipiunt ⁊ desinunt. ¶ Ad illud autē q̄d obicit de īfinitatione motus. dr̄m q̄ īfinitum ꝑpe d͛ tripliciter. s. diuisione: vt linea d͛ īfinita diuisione ⁊ quodlibet ꝯtinuu3. oē eni3 ꝯtinuū diuisibile ē infinitum. Alio aūt mō d͛ īfinitu3 appositione: vt numerus. ois augmentabilis est in īfinitu[m]. Tertio autē mō d͛ īfinitu3 vtroq̄z mō vt motus tp̄s vtrūq̄z ē īfinitu3 diuisione cu3 sit continuum. ⁊ est īfinitu3 appōnis cu3 post vnum tp̄s sit aliud tempus: ⁊ post vnum tempus motum sit alius motus in infinitu3: ⁊ sic est īfinitas vtroq̄z mō. s. appōne ⁊ diuisione. Dicēdu3 breuiter: q̄ īfinitum isto tripleci mō est tm̄ in potentia ⁊ nō in actu: ⁊ h̄ p̄ōt ꝑtrāsiri eo q̄ īfinitu3 in potētia h̄ p̄ōt ꝑtrāsiri: īfinitu3 autē in actu nō p̄ōt. vñ q: obiectiones volebāt reducere potentiā ī īfinitu3 ad actu3 dicendo motu3. ideo sequebat͛ īfinitas. Q: autez itendit͛ reducere īfinitu3 diuisione in actu3: p3 q: cu3 d͛: si mouet͛ mouebitur: iā diuidit motu3 p ptes suas: ⁊ cu3 iteꝝ sumit p̄teritu3 ⁊ futurum dicens: q̄ si mouet͛ in illo: ergo mouebit͛ ⁊ mouebat͛: p3 q̄ adhuc diuidit ptes mot⁹ ⁊ sic potētiā diuisiōis īfinite nitit͛ reducere ī actū diuisiōis: vñ l3 mot⁹ sit īfinit⁹ reducēdo aptitudinē īfinite diuisiōis ī act⁹: n̄ p̄ p̄ h̄ sequitur q̄ motus sit sic infinitus simpl̄r: sed est ibi fallacia fm̄ q̄d ⁊ simpl̄r. ¶ Si querat͛ vbi debeat resistere obiectiōibus. Dicendum q̄ vltime illationi d3 resistere: q: h̄ probat q̄ ꝯtingit abire ī īfinitu3 a parte ante ⁊ a parte post diuidendo motu3 a parte principii siue a parte finis: sed ex hoc nō sequit͛: g͛ mot⁹ nō p̄ōt icipere neq̄z desinere: q: motus fm̄ se īfinitus est. diuisione autez īfinit⁹ est. vñ ois motus iferioꝛ icipit ⁊ desinit. ¶ Item obicit͛ q̄ mot⁹ primi mobilis siue celi est īfinit⁹: q: vna reuolutio nālr̄ celi est post aliā. sicut vnus hō ex alio hoīe nālr̄ gn̄at͛ ergo nō fuit p̄ma reuolutio celi. q: si fuisset prima. tunc illa nō fuisset post aliā. g͛ motus celi nō icepit. ergo fuit ab eterno. ergo ⁊ celu3 ab eterno. ergo plāta est ab eterno. q̄ est credentib⁹ ipius erroꝛ. Similiter autez videt͛ q̄ mot⁹ primi mobilis a parte post sit īfinit⁹. q: post vnā reuolutionez celi nālr̄ sequit͛ altera: ergo nō est sumere vltimā reuolutiōez celi g͛ mot⁹ celi est īfinit⁹ a parte post. ¶ Itez si obicit͛ q̄ gn̄atio hoīum sit īfinita a p̄te ante ⁊ a parte post, ⁊ plātaꝝ ⁊ alioꝝ gn̄abilium ⁊ corruptibiliu3. q: hoc est principiu3 ī nā hō ex hoīe gn̄at͛ ⁊ equ⁹ ex eq̄: leo ex leōe. plāta ex plāta g͛ nō est sumere primu3 hoīem. q: si sumat aliquez ille erit ex alio fm̄ viā nature. ⁊ ille alius ex alio prioꝛi. ⁊ sic ī īfinitum in hoībus ⁊ ceteris animalibus ⁊ plantis. Et dr̄m q̄ motus primus ⁊ generatio oium inferioꝛu3 vt animaliū ⁊ plantaru3 possunt sumi dupl̄r. q: vno mō fm̄ viā nature ⁊ fm̄ naturalia. ⁊ alio mō fm̄ ꝯparationez ad p̄mu3, quod ē supra naturā. vt ad cām primā ⁊ fm̄ pricipia nature nō est

reperire primā reuolutionē celi: neq₃ vltimā neq₃ ꝑmum hoīem vel primū aial vel ꝑmā plantā: qr natura nō potuit facere ꝑmū hoīem neq₃ ꝑmū leonē neq₃ primā plātā neq₃ primā reuolutionē. Sȝ mō secundo fuit reperire primū hominē ꝛ primā generationē i oib⁹ gñabilib⁹: qr primum qd est supra naturā vt causa prima ex sua sūma potētia potuit facere quodlibȝ ex nihilo: qd natura nō potuit. ¶ Itē eodē mō obiicitur ꝙ modus nō sit in suo principio neq₃ in suo fine. sicut obiiciebat ꝙ nō potuit incipere neq₃ desinere: qr si aliquis in principio motus mouet. ḡ mouebatur prius: nō ergo erat in ꝑncipio. ꝛ si aliquis mouet in fine. ḡ mouebat pri⁹ nō ḡ mot⁹ erat in fine. ḡ motus nō erat i pricipio. Qd cōcludim⁹. ¶ Habito ꝙ ois motus incipiat ꝛ nec in fine desinat: ꝛ qualiter incipiat: ꝛ desinat: qr motus inferiorū vere incipiūt ꝛ desinūnt per principia nature. Mot⁹ aūt inferiorū ꝛ ēt tota generatio continua inferiorū incipit ꝛ desinit per primū supra naturā. Sciendum ꝙ motus diffinitur sic. Motus est perfectio existis in potentia sm ꝙ huiusmodi. Qd patet sic: qr mobile ꝛ solū mobile est ꝛ in potentia passiua ad motū. sed ois potētia perficitur per suū actuū: vt potentia ad calefaciendū per calefieri: ꝛ potentia ad dealbandū per albedinē: ꝛ sic de aliis. ergo cum mobile dicat potentiam ad motum: ideo mobile inquantum mobile perfectio est mot⁹: ꝛ ideo perficitur mobile inquantum est mobile cum mouetur. visibile inquantum est visibile cum videtur: ꝛ augmentabile inquantum est augmentabile cum augmentatur. ꝛ alterabile inquantum est alterabile cum alteratur. ergo simpliciter mobile inquantum est mobile cum mouetur: sed cum mobile inquantum est mobile existat in potentia: vt dictum est: ergo motus est perfectio existis in potentia. sm ꝙ huiusmodi quod est ꝑfectio mobilis sm ꝙ existit in potentia inq̄ztū est mobile.

Circa quartum obiicitur qr vt innuit Aristo. i quarto phys. Sicut punctus continuat duas partes linee ꝛ est indiuisibile in lineam. Similiter nunc est indiuisibile in tpe ꝛ continuat duas partes temporis: vt tempus prius tempori posteriori. Et ideo dixit Aristo. ꝙ nūc est semper finis temporis precedentis ꝛ principium subsequentis: ergo impossibile est reperire primum nunc in tempore: quia quodcunq₃ nunc acceptatū semꝑ est finis vnius temporis ꝛ principium alterius. ergo ante illud nunc erit accipere aliud tempus prius: ꝛ ante tempus erit accipere aliud nunc: quod erit principium illius ꝛ finis iterū alterius temporis precedentis. ergo non est sumere primū tempus. ergo tempus nō incipit. ergo tempus est ab eterno. Et dicendum est sicut dictum est de motu circulari celi ꝛ de motu generationis: ꝙ tempus potest sumi sȝ duas comparationes. s. sm comparationem ad naturam: ꝛ sm comparationem ad causam primam. Si autem sumatur sm comparationem ad naturam: sic tempus non potest incipere: quia natura non potuit facere primum tempus vnū tempus sm viā nature ꝓcedit in infinitum a parte aū ꝛ a parte post. Si aūt sumatur tēpus per comparationē ad cāȝ primā sic incipit tēpus: qr icipit cū motu ꝛ cū mobili prio. Quid aūt sit tps de cuius mensura sit: qr est mēsura. s. ꝑmi mot⁹ siue mot⁹ ꝑmi mobilis: ꝛ in quo sit vt in sbo qr est in motu circulari celi ꝓprio dēm ē i tractatu hui⁹ dictiōis si.

Circa quintū querit vtrū potentia incipit vel nō. Et videt ꝙ nō incipit: qr si potentia incipit. ergo possibile incipit. ergo nō erat possibile anteq̄ȝ inciperet: si nō erāt res anteq̄ȝ inciperent esse. ergo modo ex non possibili factū est possibile: sed non possibile ꝛ īpossibile equipollēt cū conuertant. ergo ex īpossibili factū est possibile. qd vr inconueniēs. ḡ possibile nō icipit. ḡ nec potentia ipsius possibilis icipit. ¶ Sȝ cōtra hoc sic obiicitur: qr si possibile nō incepit, ergo fuit ab eterno ꝛ sic sequitur heresis: dicendo: ꝙ nō solus deus fuit ab eterno: sed etiam materia prima fuit ab eterno cum deo: quod est error: nō solū in fide catholica: sed etiā in scientia naturali: quia ponitur esse materia sine forma ꝛ sepata a passionibus. i. accidētibus. ḡ necesse ē possibile incepisse ꝛ potētiā ipsi⁹. ¶ Et dicēdū ē ꝙ duplex est potētia: qr est quedā potētia rerū creatarū que diuidit per potentiā actiuam creatam ꝛ per potentiam passiuam creatam: ꝛ ita incepit esse ꝛ vtraq₃ pars eius. Alia aūt est potentia increata: ꝛ hec est potētia cause prime siue primi agentis: ꝛ ista nō incipit esse. sed ē ab eterno: ꝛ sic potētia passiua icepit: ꝛ possibile incepit ꝛ potētia actiua rerū creatarū nō incepit. ¶ Ad illud antē qd obiicit ꝙ si possibile icepit. ḡ ex nō possibili fieri ē possibile. ḡ impossibile ē possibile: cū nō possibile ꝛ impossibile equipolleant. ¶ Dicendū ē ꝙ hoc nō est inconueniens vno modo: ꝛ alio modo sic: qr inconueniens ē ꝙ agēs aliquod naturale ex impossibili faciat possibile ī natura. Sed de agente qd est supra naturam vt causa prima non est inconueniens ꝙ ex impossibili faciat possibile in natura: qr natura non potuit facere aliqd ex nihilo: sed causa prima potuit. ꝛ ideo ex impossibile in natura potuit facere possibile prima causa. ¶ Itē nota ꝙ sicut dictum est ꝙ quedā est potentia increata: ꝛ hec est actiua simpliciter a se ꝛ nullo alio: ꝛ hec ē causa prima: vt diximus: quia nullo modo est mota neq₃ per se neq₃ per accidens sed mouet omnia creata. Alia est autem potentia creata que incepit esse vt diximus cum rebus creatis. Huius autem potentie alia est actiua que mota mouet. ꝛ hec est cuiuslibet agētis naturalis. Alia autem dicit potentia passiua: ꝛ hec potentia passiua est materia prima. ꝛ eoꝝ que consequuntur materiā primā. ¶ Itē potentia passiua sumitur tripl̄r: qr quedam est potentia finalis que est simpl̄r. ꝛ pōt habere actum finem simul. vt potentia que est i materia aeris ad hoc vt ex aere fiat ignis simpl'est perfecta qn ignis generatus est eadem ꝛ materia potentia que est in ligno ad hoc vt ex eo fiat archa simpliciter est perfecta quādo ex eo fcā est archa. Alia autē est potentia passiua que est perfectibilis sm partem semper ꝛ nunq̄ȝ sm totū vt potentia diuidēdi continuum infinitum in continuis particulares dictiones perficiunt partes illius potentie. qr quo ad hoc diuisum est cōtinuū in aliquam vel in aliquas partes: ꝛ sm hoc tm̄ finita est illa potentia: sed qr impossibile est oēs diuisiones cōtinui simul esse: ideo impossibile est illa perfici sm totū. Tertia aūt potentia passiua est quando non pōt fieri neq₃ sm totū: ꝛ hoc est in oculo ceco: ꝛ in animali mortuo: qr in oculo ceco manet materia in qua fuit visus: ꝛ in homine mortuo manet materia in qua fuit vita. ergo cum materia non possit esse sine potentia necesse est ꝙ ibi remaneat potentia: sed aliter q̄ȝ prius: quia prius poterat fieri: modo autem non potest: eo ꝙ a priuatione non est redire in habitū per naturā. ꝛ hec potentia passiua dicitur infinita. ¶ Itē posito ꝙ sortes sit albissimus hominum qui modo sunt ꝛ post hoc instans nascatur quidam albior eo. Queritur de hoc sophismate. sortes desinit esse albissimus hominū. Probatio. sortes est albissimus hominū: ꝛ de cetero non erit albissimus hominū. ergo desinit esse albissimus hominū. ¶ Contra. sortes desinit esse albissimus hominum ergo hominum qui sunt ꝛ hoīum qui non sunt: quorū vtrumq₃ est falsum. Et dicendum ꝙ prima est vera: ꝛ probatio bene tenet. sed improbatio non tenet: vt dicunt quidam eo ꝙ est ibi figura dictionis a simplici ad personalem: qr dicunt quidam ꝙ tenetur ille genitiuus hominū simpliciter in ꝑma: sed cū infert. ergo hoīuȝ q sunt vel hoīuȝ q nō sunt personalē hȝ suppositionē. Alii aūt dicūt ꝙ est ibi figura dictiōis ab ampliata suppositiōe ad restrictam. quia ille genitiuus hoīum in ꝑma tenet pro quolibet alio hoīe a sorte. sed cū dicit. ergo hoīum qui sunt vel hominum q non sunt. qr ille genitiuus hoīum restringitur ad existentes ex vna parte ꝛ ad non existentes ex alia parte per implicatiōes circa ipsaȝ factas. Vel dicendū ꝙ improbatio peccat sm accidēs. qr si definitio significatur respectu hominū simpliciter. non tamen respectu hominum qui sunt

vel respectu hoius qui non sunt. qr nõ ẽ necesse φ si aliqđ accidat alicui φ ꝑꝑ hoc accidat oĩbꝫ. ¶ Itẽ posito φ sortes sciat tm̃ tria enunciabilia necessario. ⁊ nunq̃ꝫ desinat ipse scire. ⁊ noiētur. a. b. ⁊. c. ⁊. d. sit quartũ enũciabile qđ sciat mõ sor. ⁊ de cetero nõ sciat ipsũ. Querit̃ de hoc sophismate. Sortes desinit scire qcqđ ipse scit. Probõ sortes scit quicqđ ipse scit. ⁊ de cetero nõ sciet qcqđ ipse scit. g̃ desinit scire qcqđ ipse scit. ¶ Cõtra. sortes desinit scire qcqđ ipse scit. sꝫ ipse scit a. ergo desinit scire a. Solutio. prima est falsa. ⁊ probatio non valet. qr altera probantiũ ẽ duplex. qr minor est duplex. eo φ negatio põt ꝑcedere distributionẽ. ⁊ sic est vera hec. s. de cetero nõ qcqđ ipse scit sciet. ⁊ ita facit distributionẽ teneri particulariter. ⁊ sic est vera. sed sic non sequit̃ cõclusio. vel negatio põt sequi distributionẽ sic. de cetero qcqđ scit nõ sciet. ⁊ sic est falsa. qr sensus est de cetero nõ coꝝ q̃ scit sciet. qđ falsũ est. ⁊ sic sequitur conclusio. Et nota φ cũ incipit ⁊ desinit cõiungit̃ multitudini. vel noi pluralis numeri. dꝫ exponi remouẽdo totã multitudinẽ. vel vnũquodqꝫ de multitudine. vt sortes scit qcqđ ipse sciet de cetero nullũ coꝝ sciet. Silr ⁊ hꝫ. sortes videt oẽm hoiem. posito φ sortes videat semper oẽm hoiem aliũ a platone. ⁊ modo videat platonẽ ⁊ de cetero non videbit eũ. ⁊ ꝓbatio ⁊ improbatio sint oio silr sicut in ꝑcedenti sophismate. ¶ Itẽ posito φ sor. sciat tria enunciabilia necessario ⁊ semper sciat ea. s. a. b. c. ⁊ cũ illis sciat hoc enunciabile. s. se nihil desinere scire. ⁊ post hoc instãs non sciat illud. Queritur de hoc sophismate: sortes desinit scire se nihil desinere scire. Probatio. sortes scit se nihil desinere scire. ⁊ de cetero nõ sciet se nihil desinere scire. ergo sortes desinit scire se nihil desinere scire. ¶ Contra. Sortes desinit scire se nihil desinere scire. ergo sortes scit se nihil desinere scire sed quicquid scitur est verũ. ergo sortẽ nihil desinere scire est verũ. g̃ nihil desinit scire locus sive a conuertibili. g̃ nõ desinit scire hoc enunciabile. s. se nihil desinere scire. ¶ Sol. Prima ẽ vera. ⁊ ꝓbatio bñ tꝫ. Sꝫ iprobatio peccat fm qđ ⁊ simplr in hoc argumento. nihil desinit scire. ergo non desinit scire hoc enunciabile se nihil desinere scire. qr sciẽdo hoc enunciabile non propter hoc augmentat̃ scia sua eo φ scire hoc enũciabile nihil aliud est nisi φ ipse sciat se scire alia tria enunciabilia de cetero non sciet se scire ea. sicut accidit qñ dormit. vnde sicut hõ non plura scit in habitu cũ vigilat q̃ꝫ dormit. Similiter non plura scit sciẽdo hoc enunciabile q̃ꝫ non sciendo ipsum. Cuiꝰ cã est φ hoc enũciabile põit reflexionẽ actus sciẽdi supra se cũ sciat illa tria. ⁊ sciat se scire ea. ⁊ ita sciat φ nullus coꝝ obliuiscat̃. ⁊ ꝓpter hꝫ scit se nihil desinere scire. sꝫ siue scia reflectat̃ supra se ⁊ hẽat actũ ipsũꝫ. siue nõ reflectat̃ nõ ꝑꝑ hꝫ augmentat̃ vel diminuit̃. sed modus est alius sicut cũ videt coloratũ. ⁊ videt se videre coloratũ. nõ ꝑꝑ hoc plura videt q̃ꝫ si videat coloratũ tm̃. ita φ nõ aduertat se videre. Vñ sicut hꝫ ẽ qđ ⁊ simplr nihil videt. g̃ nõ videt tenebras. eo φ lꝫ tenebre sint aliqđ: cũ nihil sunt in vidẽdo. Silr i ꝓposito. vt nihil dsinit scir̃. g̃ ñ desinit scir̃ hꝫ enũciabile. s. se nihil desiner̃ scir̃. ¶ Itẽ posito φ sortes sit in vltimo instãti vite sue. Querit̃ de hoc sophismate. Sortes desinit esse nõ desinendo esse. Probatio. sortes ẽ non desinendo esse. ⁊ de cetero nõ erit nõ desinẽdo eẽ. ergo sor. desinit. g̃ ꝑma est vera. sor. desinit esse non desinendo esse. ¶ Contra. sortes desinit eẽ non desinẽdo esse. g̃ sortes desinit esse dũ non desinit eẽ. vel si non desinit eẽ. vel qr non desinit esse. quoꝝ vtrunqꝫ est impossibile. Gerundiũ. n. ĩde. resoluit̃ ꝑ dũ. vel ꝑ si vel ꝑ qr. ¶ Sol. Prima est duplex eo φ hꝫ determinatio non desinendo eẽ. potest determinare hꝫ verbũ desinit. sic hꝫ falsa ẽ ⁊ opposita ponunt̃ circa idẽ. vñ sensus ẽ. desinit qr nõ desinit. vel dũ non desinit: vel si non desinit. ⁊ fm hꝫ ꝓbat. Si aũt determinat hꝫ verbũ eẽ sic ẽ vera. ⁊ ẽ sensus. Sortes desinit eẽ nisi desinẽdo eẽ. i. sortes desinit eẽ idesinẽs. vel eẽ sine desitiõe. vñ non desinit esse simplr. sꝫ eẽ tale. s. eẽ idesinẽs: vel sine desinitione qr vsqꝫ mõ habuit esse idesinẽs: vel eẽ sine desitiõe: ⁊ de cetero nõ habebit tale eẽ: imo habebit eẽ desinens ⁊ cũ desinitione. Et primo mõ ẽ cõposita ⁊ falsa: qr in sensu cõpositionis fallit. Secundo vero diuisa ⁊ vera: vnde est ibi sophisma compositionis.

Circa vltimum querit̃ vtrũ termini substãtiales ⁊ accñtales habẽt eandem suppositionem cũ his verbis incipit ⁊ desinit: ⁊ cum aliis verbis a parte post: vel diuersam. Et videtur φ diuersam: qr bene sequitur. sor. est homo: ⁊ de cetero non erit homo qui est. ergo desinit eẽ homo. Sed posito φ nullus sit color nisi albedo: ⁊ corrupta albedine statim erit nigredo: et non est nisi in sorte: ⁊ tũc nõ sequitur: sortes est coloratus: ⁊ de cetero nõ erit coloratus colore qui est. ergo desinit eẽ coloratus non ergo similẽ habent suppõnem termini substantiales ⁊ termini accidentales cum istis verbis incipit: ⁊ desinit. ¶ Item bene sequitur: sortes incipit eẽ homo. g̃ incipit esse animal. sed non sequitur incipit eẽ albus. ergo incipit esse coloratus. Quod concedimus dicentes: qr aliam habent suppositionem termini substantiales: ⁊ aliã accidentales cum verbis: cuius causa est: φ forme accidentales sunt transmutabiles circa idem. forme vero eẽntiales non: qr in accidentibus põt fieri transumptio ab vno ĩ aliud. in eẽntialibus vero non. ¶ Item bene sequitur. sortes est albus. ergo est coloratus: sed non sequitur: icipit eẽ albus: ergo incipit esse coloratus. g̃ termini accidentales non hñt eandem suppositionẽ cũ his verbis incipit ⁊ desinit ⁊ cũ aliis: qđ cõcedimus. Cuiꝰ cã est: qr in accñtalibus manente genere spẽs trãsmutatur circa idem: vt sorte manẽte color põt trãsmutari ab albedine in aliã spẽm coloris: sed in substantialibus ipossibile est. ¶ Item ex predictis pꝫ qr cũ dicit̃. sortes incipit esse coloratꝰ. iste terminus coloratꝰ non solum copulat pro colore q̃ est: sed etiã pro colore q̃ fuit. Et cum dr̃. sor. desinit esse coloratꝰ: iste terminus coloratus nõ solũ copulat pro colore q̃ est: sed ẽt ꝓ colore q̃ erit: ⁊ hoc est ex natura horũ verboꝝ incipit ⁊ desinit: qr non solũ ponunt albedinẽ in presenti: sed ẽt vnũ eorum priuat albedinem in preterito: ⁊ alterũ in futuro: sicut in ꝑdictis orationibus ⁊ in cõsimilibus. ¶ Sed ꝯ. forma minus cõis restringit ad pauciora q̃ꝫ forma magis cõis vt albus ad pauciora q̃ꝫ coloratũ: sed desinit est minus commune q̃ꝫ est: qr esse sequitur desinit. ⁊ nõ ecõuerso. ergo desinit restringit ad pauciora q̃ꝫ hoc verbũ est. sed hoc verbum ẽ restringit ad ea q̃ sunt. ergo hoc verbũ desinit restringit ad pauciora. ergo nõ faciet terminum copulare ꝓ colore q̃ est. ⁊ qui non est. ¶ Et dõm φ termini accñtales significantes ꝑmanentes cũ adiungantur istis verbis incipit ⁊ desinit. dicunt copulationẽ rei in ꝑsenti. ⁊ ideo copulant pro ꝑsentibus. Sed qr illa verba dicunt inceptiones eoꝝ. iõ dicunt terminũ initialẽ vel finalẽ. ⁊ ante terminum initiale nihil ẽ de re. ⁊ silr pꝰ terminũ finalẽ nihil est de re. iõ cõsequit̃ ad hoc verbũ desinit priuatio rei ꝑmanentis in futuro rõne termini finalis. Ad hoc verbũ incipit consequit̃ priuatio rei ꝑmanentis in ꝑterito rõne termini initialis. ¶ Dõm g̃ breuiter φ hec verba per suã significationem faciũt ꝑdictos terminos copulare pro ꝑsentibus. ⁊ copulatio pro preteritis vel futuro cõsequit̃ ad hec vba rõne terminoꝝ quos dicũt. ¶ Ex predictis aũt pꝫ siquis q̃rat. ꝓpter quid alia verba non ampliant terminos sicut ista. Causa enim est. quia ista dicunt terminos rerum vt dictũ est: alia autem verba non. Et hec eadem est causa. quare ista verba ponuntur sincathegorematica esse ⁊ non alia. ¶ Ad argumentum autem dicendum φ forma minꝰ cõmunis duplex est. Quia vno modo fit minus cõmune per differentiam aduenientem magis cõi. vt album per disgregatiuũ visus adueniens colorato. Alio autẽ modo forma minus cõmunis fit per priuationẽ aduenientem rei. ⁊ illa sunt illa verba incipit ⁊ desinit. Et ꝑmo modo forma minus cõmunis restringit ad pauciora. secundo autẽ modo

nō. vñ hoc adiectiuū alb⁹ restrigit ad pauciora q̄ʒ hoc adiectiuū colorat⁹: ⁊ hec vba icipit ⁊ desinit nō restrigūt ad pauciora.

¶ De necessario ⁊ contingenter.

Finito tractatu hoꝝ vboꝝ icipit ⁊ desinit ɔsir dōm ē de his dictōib⁹ necc̄rio ⁊ cōtingēter. ¶ Circa q̄s p̄mo q̄rit̄ qd sit necessariū ⁊ qd ɔtingēs. Scdo āt quot modis dicant: siue q̄ sunt dictōes eoꝝ. Tertio vtrū determinēt ɔpōnē vel nō: ⁊ q modi faciunt ꝓpōnem modalez. Quarto vtꝝ iste dictiones viʒ habeant ampliandi. Quinto autez querit̄ qñ ꝓpōnes d' cōtingenti ⁊ de necessario conuertantur.

Circa p̄mū ḡ sciendū ē. ꝙ necessariū diffinit̄ sic. Necessariuʒ ē ens nō potēs alr̄ se hr̄e. Et ꝓꝑ hoc pʒ ꝙ male dfit diffinientes sic. Necessariū est qd nō pōt neque potuit neqʒ poterit alr̄ se hr̄e: q: sic nihil esset neccāriū ꝑ se: nisi p̄ma cā: q: cause alie ceperunt esse. ⁊ ita exierunt a non esse in esse. ¶ Sciēdum aūt ꝙ contingens simplr̄ eq̄uoce dr̄: ⁊ iō nō pōt diffiniri: q: nullū equocū diffinitur.

Circa scdm sciēdū ꝙ neccāriū dr̄ duob⁹ modis sicut et necessitas. Qr ē q̄dā necessitas modi ⁊ alia reꝝ. Necessitas autez modi ⁊ non reꝝ significat̄ ꝑ hāc dictionem necessario: sed ⁊ ponat̄ sine necessitate rerum. vñ hec ꝓpositio: sortes necessario currit est de necessario: sed non est necessaria: imo ɔtingēs. Necessitas aūt reiuʒ significatur ꝑ ipsas res nō apposito mō necessitatis. vñ hec ꝓpositio est necessaria: hō est aial: ʒ non est de necessario cuʒ sit de inesse ⁊ nō sit modalis. ¶ Item necessitas reꝝ est duobus modis. Qr vna est necessitas intentionuʒ cōium logicaliuʒ: vt de quocunqʒ p̄dicat̄ diffinitio ⁊ diffinitum. De quocunqʒ predicat̄ spēs ⁊ genus q: spēs genus. diffō. diffinituʒ. totuʒ. pars. ⁊ ɔsimilia sunt itentiōes cōes dyalectice. Alia āt ē necessitas reꝝ ʒ reꝝ q̄ sunt itentiones. sed rerū spāliū quaꝝ sunt itentiōes: que. s. res spāles ɔsiderant̄ i aliqua scia spāli. ⁊ talis necessitas est hec. ois nūer⁹ ē par vel impar: ⁊ hoc ꝑtinet spāliter ad arithmeticam. ⁊ silr̄ hec. ois triangulus hʒ tres angulos equales duob⁹ rectis. ⁊ hec necessitas nō ꝑtinet nisi ad geometriam spāliter. Et quot modis dr̄ necessitas tot modis ⁊ eisdem dr̄ necessarium.

¶ Cōtingens autez primo duob⁹ modis dr̄: q: est qddaʒ ɔtingens qd opponit̄ necessario. Et istud ɔtingēs diffinimus sic. Cōtigens est qd pōt esse vel nō esse. Alio autē mō dr̄ ɔtigens qd predicat̄ de necessario: ⁊ de contingenti qd oppōit̄ necc̄io. vñ ē q̄si cōe ambobus. s. neccio ⁊ ɔtigēti qd oppōit̄ necc̄rio. vbi gr̄a. hoiez esse aial ē necc̄riū: ⁊ hoiem currere vel augeri vel canescere est ɔtingens qd opponitur necessario: ⁊ possum dicere ꝙ hominem esse animal est cōtingens. Contingit. n. hoiem esse aial qd est: ⁊ hominē currere est ɔtingēs: q: pōt esse: ⁊ sic ɔtingens p̄dicat̄ de necessario ⁊ de cōtingenti: qd necessario opponit̄. ¶ Item contingens qd opponitur necessario tribus modis dr̄. Quia est qddam ɔtingens qd dr̄ ɔtingens ad vtrūlibet: ⁊ illud equaliter se hʒ ad partem affirmatiuam ⁊ negatiuaʒ. Et diffinitur sic. Cōtingens ad vtrūlibet ē quod equaliter potest esse ⁊ nō esse sicut accidit in motib⁹ ⁊ in operationibus voluntariis. vñ de se tale ɔtingens non determinatur magis ad esse q̄ʒ ad non esse: ʒ ꝑ cām suam qñqʒ determinat̄ magis ad vnuʒ q̄ʒ ad alteꝝ. ¶ Item ɔtingens opponit̄ necessario. Alia pars est q̄ dr̄ ɔtingens nāe. Et diffinitur sic. Cōtigens nature est qd magis se hʒ ad esse q̄ʒ ad nō eē: vt hoiem canescere i senectute. Et illud ēt ɔtingens dr̄ ɔtingens in pluribus vel frequēter. Tertia vō pars ei⁹ ē ɔtingens in paucioribus vel raro. Et diffinitur sic. Cōtingens in paucioribus vel raro est qd minus se hʒ ad esse q̄ʒ ad nō esse. Exemplum autez. Aristo. est hoc: vt bonum i paucioribus vel raro: malum autez vt in plurib⁹ ⁊ frequenter ⁊ iō mali hoies sunt in plurib⁹: boni vō vt in paucioribus. ¶ Sciendum autez ꝙ predicte diffōnes necessarii contingentis sunt diffinitiōes vocis in significatiōes: non ſm ꝙ dictio equiuoca plura significat equaliter: sed ſʒ ꝙ dictio equiuoca plura significat ſm p̄us ⁊ posteri⁹. vt ens: aut bonum: aut medicabile: aut sanum: aut expediens.

Habito autem quot modis dr̄ necessariuʒ ⁊ ɔtingens ɔsir obiicitur ɔ tertiam q̄ōnē: q: habitudines reꝝ cāntur a reb⁹. vt hītudo gn̄is a gn̄e: ⁊ spēi a specie: ⁊ sic de aliis. ḡ habitudines rerum nō sunt nisi a rebus ḡ neqʒ necessitatem habent nisi a rebus. ḡ necessitas ꝑ prius est in rebus q̄ʒ in habitudinibus reꝝ. ḡ cum nulla compositio ꝓpositionis sit necessaria nisi ꝓꝑ necessariam habitudinem predicati ad subm. ḡ per prius erit necessitas in re que subiicitur: ⁊ in re que p̄dicatur. ⁊ per posterius in p̄dicatiōe. ergo hec dictio necessario per prius dʒ determinare subiectum vel predicatū ⁊ per posterius compositionē. ⁊ ita ꝓp̄ie ⁊ p̄mo nō debet determinare compositionez sed subiectum vel predicatuʒ. Et dicenduʒ ꝙ necessitas est duplex: q: est quedam substātiaruʒ: alia actuū. Quātus. n. neccitas accidit si causetur ni si a necessitate subē: vt necessitas primi motus nō cāntur nisi a necessitate motoris ⁊ mobilis: ⁊ tñ necessitas ipsi⁹ act⁹ siue motus: alia est a necessitate subē. Et sicut ē duplex necessitas: ita est duplex signum necessitatis. Quoddam. n. signum necessitatis est qd significat necessitatem vt dispositionez subē: vt hoc nomen necessari⁹ ria. riū. Alio aūt modo est signum necessitatis qd significat necessitatem vt dispositionem actus. vt hoc aduerbio necessario. Et ꝓꝑ hoc istud signum dʒ determinare cōpositionem ⁊ nō rem subiectam vel predicatam. ¶ Ad aliud aūt qd obiicit ꝙ nō est necessitas in cōpōne neqʒ in habitudine predicati ad subiectum: nisi ꝑ ipsuʒ predicatum ⁊ ipsuʒ subm: dicēdum ꝙ veruʒ est. Sed tñ alia est necessitas cōpositionis. q: hec necessitas est iherentia ipsius actus ad subm. Et alia est necessitas rei q̄ subiicit̄ vel predicatur. Et ideo sicut diuerse sunt necessitates: ita sunt diuersa signa dicentia dispōnes vnius ⁊ alterius. vt dictuʒ est. ⁊ sic ideo hec dictio necessarium determinat cōpōnem. ⁊ sic facit ꝓpositionem modalem. ¶ Item cum subiectum ⁊ predicatum sint partes p̄ncipales ꝓpositionis. ergo qua rōne dr̄ ꝓpositio modalis a dispositionibus predicati: eadē rōne dʒ dici ꝓpositio modalis a dispositionib⁹ subiecti. Et sic modi facientes ꝓpositiones modales erunt plures q̄ʒ illi sex quos determinat Arist. in scdo periermeniarum. ⁊ quos hñt pueri in modalibus suis. ¶ Et dicēdum ꝙ sicut subiectum ⁊ predicatū sumuntur duplr̄. Vno. n. mō sumitur subiectum inquātū est subiectum: ⁊ predicatum inq̄ʒtū est predicatuʒ. Et alio mō subm dicit illud qd est subm. ⁊ predicatum illud qd ē predicatum. Silr̄ duplex est dispositio subiecti ⁊ predicati. Quia quedam sunt dispōnes: eius qd subiicitur ⁊ eius qd predicatur. Alie autez sunt dispositiones q̄ sunt predicati inq̄ʒtum est predicatum. ⁊ subiecti inquantum ē subiectum. Et dispositiones q̄ sunt subiecti inquantum est subiectum. ⁊ predicati inquantum est predicatum denominat̄ ꝓpositionem. alie autem nō. Verbi gr̄a. Ois hō albus necessario currit velociter. illa determinatio albus est ei⁹ qd est subiectuʒ vt hominis ſm se: hec autez determinatio velociter est eius qd est predicatum: vt ipsius cursus ſm se: ⁊ neutra haruʒ denominat ꝓpositionem. vnde nihil est dictum. hec propositio velox vel alba. hec autem dispositio ois est subiecti inquantum est subiectum. ⁊ denominat ꝓpositionem: quia ab hac dispositiōe dr̄ propositio vniuersalis. Hec autem dispositio necessario est predicati inquātum est predicatum. vnde denominat propositionē: cuʒ ab ea dicatur ꝓpositio modalis. Et nota ꝙ dispositiōes subiecti inquantum est subiectum denominat ꝓpositionem a parte quantitatis. cum ab eis dicatur vlis. vel ꝑticularis. vel indefinita vel singularis. Dispōnes aūt predicati inquantum est predicatum denoiant ipsuʒ a parte qualitatis cum ab eis dicatur affirmatiua vel negatiua modalis vel

de inesse. Sic enim dr negatiua qr predicatum negatur de subo: ⁊ hoc predicatum negatum est pdicatum. Silr dr affirmatiua: quia affirmatur predicatum de subiecto. affirmatio enim ipsi predicati est sicut denegatio ⁊ sicut a modo determinante compōnē: ⁊ p cōpōnem determinantem predicatum dr ꝓpositio modalis. Silr a sola inherentia pdicati cum vbo dr ꝓpositio de inesse. ¶ Item sicut bene dr sortē currere est ꝯtingens: vel sortē currere est necesse. Similiter bn̄ dr sortē currere est bonū. sortē currere ē malum. ergo sicut iste premisse sunt modales: ita ⁊ due sequentes: ⁊ sic erunt plures modi modificantes ꝓpōnem. Et dicendum qꝫ cōtingens ⁊ necessariū ⁊ consimilia qn̄ sint in predicato denominant cōpositionem. cū dicant comparationem vnius ad alterum sed bonū ⁊ malū nō predicantur de eo qd̄ est sortem currere: nisi effectiue vel causaliter ⁊ nō pp hoc qꝫ disponant cōpositionem: qr cum sor. currit creatur in eo sanitas vel egritudo vel cōmodum vel incōmodum aliquod. Et ideo dr bonum vel malum de eo qd̄ est sor. currere effectiue vel causaliter.

Circa quartū qrītur vtrū ille dictiōes necessario ⁊ ꝯtingenter nām hēant ampliandi. Et vr qꝫ sic. qr cū dr hō necessario ē aīal vel hō pōt esse antixps: vtrobiqꝫ ampliant termini nō solum ad pn̄tia sꝫ et ad futura. ergo tam necessario qꝫ ꝯtingēter hn̄t nām ampliandi: qr cōtingenter ⁊ possibili eqpollent: qd̄ cōcedim⁹. Vtrūqꝫ. n. ampliat ad ea q̄ sunt ⁊ ad ea q̄ erunt. ¶ Item qrītur vtrū natura ampliandi sit in eis eadē vel diuersa. Et qꝫ eadē sit vr p hoc qd̄ dctm̄ ē: qꝫ vtrūqꝫ ampliat ad futura. ergo ē eadē. Et dicendū qꝫ nō ē nā ampliandi eadē in vtroqꝫ: qr ille dictiones ꝯtingens ⁊ ꝯtingenter nō hn̄t nāꝫ ampliandi nisi pp potētiā q̄ in eis itelligit̄. s. potentia ordinabilis est ad actū p quē pficitur: vt hō pōt legere: hō pōt eē antixps: qr potentia ad currēdū pficitur p ipsūꝫ currere: ⁊ potētia ad sedēdum p sedere: ⁊ sic de aliis. Et ille dictiōes necessarium necessario necesse nō dicūt potētiam vel possibilitatē: sꝫ ppetuitatem ipsius eē: qr ppetuitas ipsi⁹ esse se extēdit ad omne tps: ideo ille dictiōes ampliant nō solū ad pn̄tia: sed et ad futura. Et sic pꝫ qꝫ cōtingens ⁊ cōtingenter ampliant pp potentiam vel possibilitatē ordinatam ad aliquem actum sed ille dictiōes necessarium necessario ampliant pp ppetuitatem ipsius esse cōpleti ⁊ perfecti: qr ⁊ necessarium nō ē ps vel possibilitas si est simul est cum ipso esse. Et ideo dicit Aristo. in. 3. phys. qr in ppetuis non differt esse ⁊ posse.

Circa quintū qrītur qualr ꝯuertantur ꝓpōnes de necessario ⁊ de ꝯtingenti. Et dicēdū ē qꝫ ꝓpōnes de necessario ꝯuertunt̄ sicut ⁊ ille de inesse: qr vlis negatiua ⁊ particularis affirmatiua ꝯuertunt̄ simplr i vtrisqꝫ: vt nullus hō ē lapis: nullus lapis ē hō. qdāꝫ hō ē aīal: qdam aīal ē hō. Silr i istis de necessario: nullus hō necessario ē lapis: nullus lapis necessario ē hō: qdam hō necessario ē aīal: qdam aīal necessario est hō. vlis affirmatiua ꝯuertitur sm partē. i. ꝯuertitur i pticularē i vtrisqꝫ. Particularis vo negatiua nō ꝯuertitur i his de necessario. sicut nec i illis de inesse. hec. n. est va qdam aīal nō est hō: hec aūt ē falsa qdam hō nō est aīal. ⁊ iō nō ꝯuertitur: ⁊ eadē est cā in illis de necessario. ¶ Itē nota qꝫ nō oēs ꝓpōnes de ꝯtingenti silr ꝯuertunt̄ cum predictis. Oēs. n. ꝓpōnes affirmatiue de ꝯtingenti tam vles qꝫ pticulares silr ꝯuertunt̄. sꝫ negatiue nō silr ꝯuertunt̄. Vn̄ nota qꝫ negatiue de ꝯtingēti qd̄ dr necessario: ⁊ negatiue de illo ꝯtingenti qd̄ opponitur necessario simplr ꝯuertunt̄. vt nullum hoiem ꝯtingit esse equū: nullū equū ꝯtingit eē hoiem: iste. n. ꝓpōnes sunt de ꝯtingenti dicto de necessario. vn̄ dr ꝯtingere qr sunt necessarie. Item nullam ꝯtingit esse albā: ⁊ nullum albū cōtingit esse tunicam. ⁊ iste sunt de cōtingenti quod opponitur necessario. vn̄ dr ꝯtingere in eo qꝫ nō ex necessitate insunt Item ꝓpositiones de ꝯtingenti ad vtrūlꝫ ⁊ de ꝯtingēti nato sine vt in pluribꝰ ꝯuertuntur sm oppositas qlitates: sꝫ differenter: qr ꝓpōnes de ꝯtingenti ad vtrūlꝫ sunt de ꝯtingenti ifinito qd̄ idē est. ꝯuertunt̄ equalr ab affirmatiōe et negatiōe ⁊ ecōuerso: vt si nullus hoiē ꝯtingit currere. oēꝫ hoiem ꝯtingit currere ⁊ ecōuerso qd̄ est illud ꝯtingens eqꝫ liter se habeat ad esse ⁊ ad non esse. ergo sicut ꝯtingit esse ita contingit non esse. Propositiones vero de ꝯtingenti nato vt in pluribꝰ cōuertunt̄. i. eqpollent ei qd̄ nō est necesse esse vt ꝯtingit hoiem canescere. Et nota qꝫ oēs ꝓpōnes de ꝯtingenti ad vtrūlꝫ de ꝯtingenti nato sunt affirmatiue quod pꝫ p hoc qꝫ cōuertunt̄ sm oppositas qlitates. ⁊ hec ē cā quare ex eis nō lꝫ sillogizare i scd̄a figura qr ex affirmatiuis i scd̄a figura nihil seqt̄. ¶ His aūt hitis qrit̄ de hoc sophisi. Oīs hō necessario ē aīal. Probatio. hec ꝓpō ē necessaria. oīs hō ē aīal ergo modificata mō necessario erit necessaria vel va. ergo hec ē va. oīs hō necessario ē aīal. ¶ Cōtra Oīs hō necessario ē aīal. sor. ē hō. ergo sor. necessario ē aīal. i. 3. pme. sꝫ ꝯclusio ē falsa ergo alīqua pmissaꝝ est falsa: nō minor ergo maior. sꝫ hec ē prima. s. oīs hō necessario ē aīal. ergo pma ē falsa. ¶ Solō. Prima ē simplr va. ⁊ iprobatio peccat sꝫ accn̄s qꝫ sub terminis sumptis simpli nō sunt sumēdi termini vt nūc cum dispōne repugnāte: ⁊ dr termini simplr q hn̄t esse necessariū. Termini vo vt nunc dr qui aliquādo sūt. ⁊ aliqn̄ nō. ¶ Itē qrit̄ de hoc sophismate. Aīa antixpi necessario erit. Probatio. Aīa āntixpi necessario erit ¶ Cōtra aīa antixpi necessario erit. ergo aīaꝫ antixpi necessarium ē fore. ergo in quolꝫ futuro. ergo erit hodie: ⁊ et cras: qd̄ falsum est. ¶ Et dicēduꝫ qꝫ prima ē duplex eo qꝫ hec dictio necessario pōt determinare ꝯpōnēꝫ vel predicatū: si determinet ꝯpōnē sic modificat eā: ⁊ ampliat ipsam ad qdlibet futuꝝ. ⁊ sic ponit̄ aīa antixpi hodie esse ⁊ cras: ⁊ in quolibet alio futuro. Si aūt determinet predicatū: tūc sensus ē. aīa aūt xpi necessario erit. i. erit ens necessario. ⁊ sic nō determinat cōpōnem. nec pma est modalis: ⁊ sic pma va: qr qlꝫ aīa hūana ē ens necessario. ¶ Ad ꝓbationē aūt dicendum est qꝫ peccat sm qd ⁊ simplr: sicut. n. nō sequit̄. sor. qn̄ currit necessario curri: ergo sor. necessario currit: sꝫ ibi est qd ⁊ simplr. Silr in ꝓposito. aīa antixpi qn̄ erit necessario erit. ergo aīa antixpi necessario erit. vn̄ ibi est qd ⁊ simplr sm qꝫ ꝓpositio ē modalis. ¶ Item qrītur de hoc sophi. Si sor. necessario est mortalis. sor. ē imortalis. Probatio. Si sor. necessario est mortalis. sor. necessario ē aliqualis. si sor. necessario est aliqualis sor. necessario ē: ⁊ si sor. necessario ē. sor. ē imortalis. ergo a pmo si. sor. necessario ē mortalis. sor. est imortal. ¶ Cōtra significat̄ ibi seq oppositū. ergo locutio ē iposibilis ¶ Solō. prima ꝯditia ē duplex ex eo qꝫ aūs eius ē duplex. ⁊ illō. s. sor. necessario ē mortalis: qr hec dictio necessario pōt determinare ꝯpōnē vel predicatū. Si vo determinat cōpositiōem sensus ē: hec ꝓpositio ē necessaria. sor. ē mortalis. ⁊ hoc predicatū mortale ponit̄ sp de necessitate ibe rere sorti: vel esse in sorte: ⁊ silr ponit̄ sp de necessitate: ⁊ sic ponitur imortalis ⁊ mortalis: ⁊ sic ponunt̄ opposita in eodem. Si aūt hec dictio necessario determinet hoc pdicatū mortale. Adhuc ē duplex eo qꝫ hec dr̄ia mortale duplicēꝫ hꝫ cōparatiōeꝫ: vnam ad illud cuius est vel in quo ponit̄: vt ad sortē: ⁊ alia ad actum ad quē ordinat̄ siue respectu cuius dicit aptitudinem: vt ad istū actum qui est mori vnde hec dictio necessario pōt determinare dr̄iam in cōparatione ad subāꝫ in qua est. ⁊ est sensus. sor. necessario est mortalis. i. mortale de necessitate est in sor. ⁊ ponuntur opposita in eodem sicut prius. s. qꝫ sor. sit mortalis ⁊ imortalis. vn̄ his duobus modis propositio que est antecedens ē falsa ⁊ iposibilis. sed consequens est verum: nec sequitur oppositum ad oppositum. vt priꝰ dictū est in iprobatiōe: sed sequitur vna pars cōtradictiōis ad aūs qd̄ cōcludit intra se vtrāqꝫ. Et lꝫ pdicti duo sensus sequāt̄ ad seinuicem cōuersim cum diuisi sunt. qr aliud est qꝫ hec dictio necessario determinet compositionem: ⁊ aliud quod determinet predicatum. Si aūt hec dictio necessario determinet hanc dr̄iāꝫ mortale in cōpatiōe ad actū suū q ē mori tūc ē sensus. sor. necessario ē mortalis. i. sor. morit̄ de necessitate: ⁊ sic tunc ꝓpō q̄ est

añs est vã: ⁊ pria ꝯña ẽ falsa. ¶ Ad ꝓbationẽ aũt dicendũ ẽ ꝙ h mõ ꝙ peccat ꝫ qd ⁊ simplr h. si sor. necessario est mortalis: sor. necessario ẽ aliqualis: qꝛ nõ seqꝛ. sor. moritur de necessitate. ergo necessario ẽ aliqualis. imo seqꝛ poti⁹ oppositum: qꝛ si sor. moritur de necessitate: ergo nõ necessario est aliqualis: sicut nec seqꝛ: h ẽ hõ mortuus: ergo est hõ: imo potius sequitur oppositũ: ergo nõ est hõ. ¶ Item opposito ꝙ sint tres aie: ⁊ sint necessario iuste: ⁊ cras erit vna iniusta: qritur de h sophismate. Ois aia necessario ẽ iusta. ¶ Probatio. hec aia necessario est iusta pma scda tertia ⁊ nõ sũt plures: qꝛ illa q̃ erit nõdũ ẽ: ergo ois ẽ iusta. ¶ Cõtra. hec ꝓpositio cras erit falsa. s. ois aia ẽ iusta: ergo nunc modificata mõ necessitatis ẽ falsa. ¶ Sol. pma duplex ẽ eo ꝙ hec dictio necessario põt determinare cõpositionẽ vel ꝑdicatuz. Si vero determinet cõpositũ sic ponitur esse falsa: qꝛ tunc ampliat cõpositionez: ⁊ mediante cõpositione subiecti ⁊ ꝑdicati ad oẽ tẽpus: ⁊ sic ꝓ futuro tpe aia cõprehendit sub se aiam cõtinet iustã. Si autẽ determinet predicatũ ita ponitur esse vera: ⁊ tunc nõ est mobilis. ꝫ est de inesse. qꝛ compositio ñ determinatur ꝑ modũ aliquẽ. ⁊ est sensus. Ois aia necessario est iusta. i. ois aia est eius iusta necessario: ita ꝙ ista dictio necessario ponatur sup hoc ꝙ dr eius iusta ⁊ non supra hoc verbũ est. sm ꝙ stat in rõne ꝯpositionis. ¶ Itẽ tales solent dari regule hay dictionũ necessario cõtingit. Quotiẽscunqꝫ due determinationes cõpositionis ponũtur in eadez orone duplex est orõ: ⁊ ꝙ vna põt esse mãlis respectu alterius. vel ecõuerso: vt sor. nõ currit necessario vel sor. non currit cõtingenter. iste. n. ꝓpositiones sunt duplices. eo ꝙ negatio põt negare necessitatẽ vel contingẽtiã aut econuerso necessitas vel contingentia põt cadere super negationẽ. ¶ Itez alia regula est talis. Quotiẽscunque h dictio necessario ponitur in ꝑte alicuius ꝯditionalis duplex est orõ: vt si sor. cur. necessario mouetur: eo ꝙ põt dicere necessitatẽ ꝯsequendi: ⁊ est sensus. si sor. cur. necessario seqꝛ ꝙ mouetur: vel põt dicere necessitatẽ ꝓpositiõis que est contingens. ⁊ est sensus. Si sor. cur. hec ꝓpositio sor. mouetur est necessaria: qđ falsũ est. ¶ Alia regula talis est. Quotienscunqꝫ hec dictio necessario ponitur in ꝓpositione duay ꝯriay vel ꝯdictorie oppositay duplex est orõ eo ꝙ põt esse necessitas disiunctionis vel partiũ disiũctiuarũ: vt ois numerus necessario est par vel impar: ⁊ sor. necessario sedere est vey. vel falsũ: ⁊ sor. necessario erit vel non erit. ¶ Alia regula ẽ talis. Quotienscunqꝫ h verbuz cõtingit adiungitur terminis necitalib⁹ duplex est. eo ꝙ põt dicere contingentiã predicati ⁊ nõ sbi. Uel põt dicere cõtingentiã vtriusqꝫ. vt oẽ albũ contingit currere. si dicat cõtingentiã ꝑdicati tm̃. talis est sensus. Oẽ qđ ẽ albũ contingit currere. Si vero dicat cõtingentiã vtriusqꝫ talis ẽ sensus. Oẽ quod cõtingit esse albuz contingit currere ⁊ sic reduplicatur modus ad sbm. Et ideo distinguit Aristo. i primo prioy istam. Oẽ b. contingit esse a. quia vno mõ significat hec. oẽ quod est b. cõtingit esse a. Alio modo est sensus. omne qđ contingit esse b. cõtingit esse a.

¶ De reduplicatione.

Modus reduplicatiõis diuersificatur sm diuersitatem causarum. ideo cõmuniter dicitur ꝙ hec reduplicatio est i eo qđ habz diuersas distributiones sm diuersitatem causarum. ⁊ propter hoc circa eam primo queritur de distinctione ipsius sm diuersa genera causarum. ¶ Scdo querit vtrũ reduplicatio debeat poni ad subiectuz vel ad predicatũ in ꝓpositione. ¶ Tertio aũt queritur ad quid ponatur in syllogismo. videlicet vtrum ad maiorem extremitatem vel minorem: vel ad medium.

Circa primum sciendum sicut cõmuniter solet dici ꝙ hec reduplicatio. in eo ꝙ aliquando dicit causã efficientem. vt sor. ⁊ plato in eo ꝙ sunt albi sunt similes: qꝛ albedo in diuersis subiectis est cã efficiẽs similitu dinis eoy: ⁊ in eo ꝙ sol lucet super terram ẽ dies. ⁊ in eo ꝙ terra est obiectũ inter solẽ ⁊ lunam est eclypsis. Aliquãdo dicit cãm materialẽ: vt corpora rey aiatay in eo ꝙ est corpus organicũ est perfectibile ꝑ aiam. Aliqñ autez dicit cãm formalem. vt aia in eo ꝙ aia est ꝑfectio corporis organici physici potẽtia vitam hñtis ⁊ sor. in eo ꝙ albedo ẽ in ipso est albus. Aia enim forma ẽ corporis istalis potẽtia vitam habentis. ⁊ albedo forma ẽ albi. aliqñ aũt dicit cãm finalem. vt sanitas in eo ꝙ est sanitas finis medicine ⁊ oium que ordinantur ad ipsam: ⁊ virtus in eo ꝙ ponit necessitatem operatiõibus precedẽtibus finis est eay. ¶ Secundũ predicta qritur de hoc sophis. Aliqua in eo ꝙ ꝯueniunt differunt. ¶ Probatio. Aliqua in eo ꝙ ꝯueniunt sunt: ⁊ in eo ꝙ sunt. sunt multa. ⁊ in eo ꝙ sunt multa differunt. ergo a pmo. Aliqua i eo ꝙ ꝯueniunt differũt ꝯuenire ⁊ differre sunt opposita. ergo vnũ nõ ẽ cã alterius. ergo prima est falsa. qꝛ hec reduplicatio in eo ꝙ dicit ꝙ ꝯuenire ẽ cã eius qđ est differre. ¶ Solõ. prima falsa ẽ. ⁊ soluendũ est ad ꝓbationẽ ꝑ iterceptionẽ huius in eo ꝙ sunt. sũt multa. qđ falsum est. Qđ pꝫ. qꝛ sicut oẽs homines particulares in eo ꝙ sunt hoies ꝑticipant naturã vnam ⁊ reducuntur ad vnitatẽ spẽi. vñ dicit Porphiri⁹. ꝙ ꝑticipatione spẽi plures hoies sunt vnus hõ. Silr aliqua sunt oia in eo ꝙ sunt ⁊ ꝑticipant nãm entis: ⁊ reducuntur ad vnitatẽ entis et ita in eo ꝙ sunt nõ sequitur ꝙ sũt multa. sed poti⁹ sequitur ꝙ sint vnũ in eo ꝙ sũt. ¶ Siqs obiciat ꝙ ĩpoẽ est cõuenire nisi ea q̃ drũt: qꝛ ꝯueniẽtia est sm ꝙ multa ⁊ iter se drũt participãt nãm vnam eis cõez ergo necesse est ꝙ si cõueniunt ꝙ differant. ergo aliqua i eo ꝙ ꝯueniũt drũt. ¶ Dõm ꝙ sicut obiicit hec est vã si aliqua ꝯueniũt drũt: nec tñ ẽ pma vera. ꝙ ꝯueniũt nõ dicit cãm. sed hec dete minatio. in eo ꝙ dicit cãm. ⁊ ꝯueniẽtia nõ est cã drie. vt dem̃ ẽ. vñ sicut hec est vera. si sor. ẽ risibile est. tñ hec est falsa. sor. in eo ꝙ sor. est risibile: imo in eo ꝙ ẽ hõ. Silr hec ẽ vera: si aliqua ꝯueniunt differunt: tñ hec ẽ falsa: aliqua i eo ꝙ cõueniunt differunt. ¶ Itẽ querit de h sophis. Equoca in eo ꝙ equoca sunt vniuoca. Probatio. equoca in eo ꝙ equoca ꝑticipant nomen equoci: ⁊ rõnẽ ei⁹. Sꝫ quecũqꝫ ꝑticipant nomẽ ⁊ rõez alicui⁹ vniuocantur i eo. ergo equoca in eo ꝙ equoca vniuocãt i equiuoco. Sꝫ q̃cũqꝫ vniuocantur i aliq̃ sũt vniuoca. ergo equoca i eo ꝙ equoca sũt vniuoca. ¶ Contra. equiuoca ⁊ vniuoca sũt opposita. ꝫ nullũ oppositorũ ẽ cã alteri⁹. ergo hec ẽ falsa: equoca i eo ꝙ equoca sũt vniuoca: qꝛ determinatio i eo ꝙ significat ꝙ subz ẽ cã ꝑdicati qđ falsũ ẽ. ¶ Solõ. pma ẽ falsa simplr: ⁊ cõcedẽdo ꝙ equoca i eo ꝙ equoca vniuocantur i equoco: nec tñ ex h sequitur ꝙ sint vniuoca nec ꝙ vniuocentur in aliquo: qꝛ vniuocari i vniuoca nõ ẽ vniuocari simplr. ꝫ sm qd ⁊ iõ peccat probatio sm quid ⁊ simplr. Qđ aũt vniuocari i equiuoco non sit vniuocari simplr ꝫ sm qd patet: qꝛ q̃cũqꝫ vniuocantur ꝑticipãt nomẽ vnũ ⁊ rõnẽ vnã: ⁊ h ẽ vniuocari simplr sed q̃cunqꝫ vniuocantur i equiuoco participãt nomẽ vnũ sed ⁊ rationes diuersas: ⁊ ideo vniuocari in equiuoco non est vniuocari simplr: sed potius equocari sm quid.

Circa secundum nota ꝙ reduplicatio ẽ i ꝓpõne sm se ⁊ vt magis ꝓpe dicam in enunciatione dꝫ põi ad subm cũ subm sit cã predicati: vel hꝫ se i cãm ꝑdicati vt sor. in eo ꝙ est hõ ẽ risibile: ⁊ triãgulus in eo ꝙ triangul⁹ hꝫ tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: ⁊ aial in eo ꝙ hꝫ pulmonem respirat: ⁊ anim al in eo ꝙ hꝫ cor habet sanguinẽ.

Circa tertium nota ꝙ reduplicatio in syllogismo debet poni ad maiorem extremitatẽ ⁊ non ad minorem neqꝫ ad medium: vt omnis hõ est risibile in eo ꝙ ẽ homo. ꝫ sor. est homo ergo sor. ẽ risibile in eo ꝙ ẽ homo. Exemplum at Aristo. est h. Cuiuslibet boni est disciplina in eo ꝙ est bonum sed omnis iusticia est bonum. ergo cuiuslibet iusticia est disciplina in eo ꝙ est bonum in primo priore: ⁊ sic reduplicatio solum ponitur ad maiorem extremitatem: ⁊ non ad medium. Et subiungit cãm Aris. dicẽs. Nam bonuz in eo ꝙ bonuz predicare de iusticia ẽ falsuz:

⁊ est intellectus q; ꝑpter h̄ qd̄ ponit̄ idē eē cā sui ē falsū m: q; itellectus nō pōt apphēdere idē eē diuersuz i eētia ⁊ ꝑ us ⁊ posterius nō seipso:iō uō ē intelligibile: ⁊ oīa hec icō uenietia sequunt̄ ex hac ꝑpōne. iusticia ē bonū in eo ꝙ bonum vt reduplicet̄ ꝑdicatum ad seipsū:q; termini cōes ꝑdicantur rōne eētie:⁊ subiciunt̄ rōne sbē:vt hō ē hō. hō enim in ꝑdicato positus dicit eētiā:vt vult Arist. ⁊ in isto dicit sbam. eadē aūt sba pōt nō eē cā sumpsit: q; sic eēt in seipā eadē ⁊ diuersa:⁊ prior ⁊ posterior nā:q; eēt cā ⁊ effect9. Q; aūt termini9 dicēs gd. vt hō aial ⁊ siles ꝑdicent̄ rōe eētie:⁊ subiciant̄ rōne sbe:ꝑz per ordinatione ꝑdicabiles ꝑz rectam lineā:q; sm ꝙ hō ordinatur in linea predicamētali supra sor. ⁊ platonē:⁊ supra alia idiuidua sic noiat eētiaz ⁊ rōne illius ꝑdicat̄. s; ꝑz ꝙ hō ieruiat̄ ad idiuidua i qb9 ē: sic noiat sbaz:sicut hoc idiuiduū vagū qd̄ ē aliqs hō. ⁊ iō qñ hō subiicit̄ rōe alicui9 iferioris:tūc dr̄ subiici rōne sbe.

Esponsio seqt̄ iterrogationē: q; iterrogatio ē ꝑ ptio respōsionis:⁊ ē ab iterrogante vt a cā efficiente cognoscit̄ sicut per suā cām. ℂ Sciēdū ꝙ bene iterrogans qnqz d; facere. primo inuenire locū a quo siue ꝑ quē d; arguere. scdm aūt ē formare iterrogationes sicut ꝑpōnes sm locum prius reptū. tertiū ē ordinare eas ad seiuicem. quartū aūt opponere eas ad alterum vt ad rñdentem. quintum est vt rogat ipsum rñdentem dicere ipossibilia vñ si bñ vis ꝑponere d; te facere predicta qnqz:vel saltem ꝑora quattuor ex eis. Hec aūt qnqz determinat Arist. iii. 8. phys. qttuor qdem in ꝑncipio octaui. qntum aūt in. ca. de rñsione. ℂ Sequit̄ aūt videt̄ modos solutionis i genere. Solutionū ḡ alia est recta alia vero apparens. Sed apparēs qdem solō fit multis modis q; qdam ē ad iterrogationē:vt qñ opponens ipedit̄ ne peccat ad suam ꝯclusionem:qūis etiam vera ā habeat rōnē. Alia autem est solō ad tēpus: vt quādo solutio que datur ad ꝑpositum idiget maiori inquisitione ⁊ maiori tpe q̄z ipm ꝑpositum. Hec aūt que eget plus tpis q̄z ꝑpositū ē pessima oium solutionum. ⁊ vtraqz istarū dr̄ ad hoiem. Recta vero solutio ad ōronem. ⁊ diffinit̄ sic in scdo elēchorū: Recta quidem solutio est manifestatio falsi syllogismi:⁊ ꝑpter qd̄ est falsus. Spēs autē siue ꝑtes recte solutiōis sunt due: qa alia est ꝑ interemptionem. alia ꝑ distinctionem. Sic qdez ꝑ interemptionem est qñ interimit̄ aliqua ꝑmissaꝝ ꝑpter illius falsitatem. Sic aūt ꝑ distinctōem est. qñ māifestat̄ ꝙ cōclusio nō sequit̄ ex ꝑmissis ꝑpter fallaciam aliquā i dictione vel extra dictionem. vñ solutio ꝑ interemptionez debet̄ ōroni que ꝑcedit ex falsis. Solutio āt ꝑ distinctionē debet̄ ōroni peccanti sm aliquā fallaciā in dictione vel extra dictionē. ℂ Quotienscūqz ḡ vis ōronē aliquā soluere sicut i sophismatibus siue in aliis. Primo considera verū ꝯclō sit vera vel falsa:qm̄ si est falsa nō pōt ꝑbari nisi sophistice. ⁊ ad ꝑbationē soluēdā est ꝑ distinctionē que ꝑbat̄ per fallaciam:⁊ tunc ad ipsam ꝑbationem soluendū ē ꝑ iteremptionē iꝑrobatio aūt vera d; esse. Si aūt ꝯclusio ē vera tunc recta d; esse ꝑbatio. s; improbatio peccabit sm aliquā fallaciam ⁊ tunc soluēdū est ꝑ distinctionē:aut accipiat aliud falsum tunc soluēdum est ꝑ interemptionem.

Eterminatis de sincathegorematib9 ⁊ habitis eis que exigunt̄ ad oppositionē in genere:⁊ visis modis solōnū in cōi:ꝯsḡt sciēdū ē de distinctione syllogismoꝝ a parte ꝯclōnis. ℂ Sciēdū autem ꝙ syllogismorū alii sunt vl̄es. alii vero particulares. Uniuersales autē dicūt̄ q bñt cōclusionē vniuersalez sicut ꝑz in primo ⁊ scdo ⁊ sexto prime figure. Particulares. āt dicuntur q habēt cōclusionē ꝑticularem sicut ꝑz in reliqs syllogismis oium figurarum. ℂ Nota ēt ꝙ sylli vl̄es semper syllogizant̄ plures ꝯclusiōes. q; bñt ꝯclonē suam ꝑpaz ⁊ ēt cōcludūt ꝯuersaz sue ꝯclōnis:⁊ etiam cōcludūt ꝑticularem ꝑprie ꝯclōnis. Preter autē has tres cōclōnes syllogismi vl̄es negatiui concludūt qrtā cōclōnē:⁊ hec ē ꝑticularis ꝑpō cōuerse sue ꝑprie ꝯclōnis. vbi gr̄a. Secūd9 prie in fert suā ꝑpaz ꝯclonē:vt nullū aial ē lapis. ⁊ ꝯcludit ꝯuersaz sue ꝯclōnis sic ḡ nullus lapis ē hō. ⁊ ꝯcludit ꝑticularez sue ꝯclōnis sic:ḡ qdā hō nō ē lapis. ⁊ ꝯcludit ꝑticularē sue conuerse ꝑpe ꝯclōnis sic ḡ qdā lapis nō ē hō. ⁊ iste quattuor ꝯclōnes sequūt̄ ex duab9 ꝑmissis i ꝑdicto syllogismo positis. ⁊ sic oēs vl̄es negatiui quattuor bñt ꝯclōnes: s; vl̄es affirmatiui bñt tres. s. ꝑpriā ꝯclonē vl̄ez:⁊ suā ꝑticularez ⁊ suaz ꝯuersaz. ℂ Unū nota ꝙ qnt9 ꝑme cōtinet̄ sub primo q; nihil aliud ꝯcludit nisi ꝯuersaz ꝯclonis ꝑmi. ⁊ sext9 ꝑme ꝯtinet̄ sub scdo:q; nihil aliud ꝯcludit nisi ꝯuersaz ꝯclōnis scdi. Eodē mō septim9 ꝑme cōtinet̄ sub tertio. vñ intelligē ꝙ Aristo. nō separat qntū a ꝑmo: neqz sextū a scdo: neque septimā a tertio sicut Boeti9. vñ Aristo. in ꝑmo priorū vbi determinat gñatiouē syllogismoꝝ nullā facit mentionē de illis tribus. s. de qnto sexto ⁊ septimo:sed solā dicit in principio secūdi prioꝝ. ꝙ vl̄es syllogismi semp plura syllogizāt. i. plures bñt ꝯclōnes vt diximus ab illo loco ꝯtra eos boetius. ℂ Itē particularū syllogismoꝝ affirmatiui plures bñt ꝯclōnes:q; habēt suaz ꝑpriam conclusionē ⁊ cōuersaz eius:⁊ iō sicut diximus septimus modus. s. ꝑme cōtinet̄ sub tertio. sed particulares negatiui vnā habēt de quinque solam conclusionē: eo ꝙ particulares negatiui non conuertuntur.

Ila diuisiōe syllogismoꝝ a ꝑte ꝯclōnis quo ad qualitatē ⁊ q̄ztitatē in ꝑcedenti locutione: nom quo ad principia syllogismoꝝ q sunt modus ⁊ figura. Di diuisio syllogismoꝝ a ꝑte figurarū ⁊ modoꝝ habita fuit prius i tractatu syllogismoꝝ assignādo figuras ⁊ modos ꝑprios eorundē. ℂ Cōsequēter sciēdum ꝙ ois syllogismus ostēditur duob9 modis. Quia ostēditur cōuertendo ⁊ ducēdo ad impossibile: siue ꝑ syllogismū cōuersiuū:⁊ ꝑ syllogismū ducentem ad impossibile. ℂ Notandū aūt ꝙ eodē mō ordinant̄ termini ⁊ ꝑpositiones in syllogismo cōuersiuo ⁊ in syllogismo duceti ad impossibile. S; dr̄ut duobus modis. Prima dr̄ia est in h̄ ꝙ sillis ꝯuersiuus fit alio sillō ꝑus facto sumēdo oppositū ꝯclōnis cū altera ꝑmissaꝝ ad itermedū reliqz: s; aliqñ maiorē aliqñ miorē. vbi gr̄a. si accipiat̄ oppositū ꝯclōnis cū miori iterimit maiorē: vt oē aial ē sba. ois hō est aial. ḡ ois hō ē sba: oppositū ꝯclōnis ē h̄. Quidā hō nō ē sba. ex h̄ ḡ cū miori potes iterimere maiorē sillogizādo i qnto tertie sic. Quidā hō nō ē sba:⁊ h̄ ꝯclusio ꝯdicit maiori alterius silli. Si vero accipiat̄ idē oppositū ꝯclōnis cū maiori interimit miorē sillogizādo i quarto scde sic. oē aial ē sba. ḡ qdā hō nō ē sba. ḡ qdā hō nō ē aial: h̄ ꝯclō iterimit miorez ꝑmi sillogismi:⁊ sic sill9 ꝯuersiuus fit ali9 a sillō ꝑus fcō. S; sillogizādo ad ipolē nō ē necessariuz aliuz ꝑmo facere sillz. s; solū sūpta aliqua ꝑpōne falsa si ex ea ducat ad maius icōueniēs. qd̄ sit cognitū eē falsū. vñ sui oppositū erit manifeste verū. ⁊ ꝑ h̄ iterimit ꝑpōnez falsā quā ꝑus sumebat. tūc erit sill9 ad ipolē. vt si des ꝑpōnē hāc. s. ꝙ arbores nō bñt aiaz:⁊ ex h̄ ꝯcludēs ipolē magis manifestuz sic ḡ arbores nō nutriunt̄ neqz augmētant̄. s; h̄ est ipossibile arbores nō hr̄e aiaz. sic ē fact9 sill9 ad ipossibile. Secūda dr̄ia ē ꝙ sillogism9 ꝯuersiuus ē ad osidenduz illationē eē necessariā. sillogism9 āt ad ipossibile ē ad osidēduz ꝑpositū eē veꝝ. ℂ Sciēdā āt ꝙ qlibz sills figure ꝑt osidi quo ad suā illationē ꝑ sillogismū ꝯuersiuū vt dixim9. ⁊ ēt qlibz ꝯclō cuiuslibz sillogismi ꝑt osidi quo ad suā vitatē ꝑ sillz ad ipossibile. vt dictū ē. Si āt aliqs in istis voluerit eē peritus d; eū frequēter i hmōi sillogismis exercitari.

ℂ Expositio Versoris Doctoris parisiensis in sūmulas logice Petri hyspani cū textu eiusdem explicit. Impressa Venetus per Otinū de la luna Papiensez anno domini. M. CCCC. LXXXXIX. die. xxiiii. Mai.

Laus deo.

Tabula libri summarũ logice Petri hispani: in quo septem pincipales continentur tractatus cum Versoribus in eosdeȝ commentarios.

Finit Tabula.

Registrum.

a	f	l	q
¶ Versoris	explicat	⁊ amplius	causa ꝯsitia
¶ Textus	exercēdū	leue tendit	neqꝫ pars
reflexus	qualitatis	similitudo	illa verā
⁊ ponitur	cui sub	us incōtum	utrum sor.
b	g	m	r
et licet	correlatiuū	sufficiant	ul casus
Tertio	Sed cōtra	ē ꝓpnctus	reperit e
¶ Ad quātū	Sillogismus	positio	non vñ
materia	gura vero	to nulla sit	
c	h	n	
narum q̄ꝫ	lis gratia	appellatur	Finis.
positio	iorem loco	homo ad	
cunda	ticularem	¶ Ad .4.	
Secundo	¶ Ad	restringit tm̄	Laus deo
d	i	o	
Ratio est.	Et cōtinet	et sic de	
Ad argumēta	gatiue sic	vt pꝫ in	
dictam	¶ Postq̄ꝫ	bet res	
diuersimode	ficientia	omne	
e	k	p	
¶ Cū alteꝝ	vel expositio	¶ Textus	
lidis habitis	quoqꝫ causa	nuum modū	
accidētibus	Disputatio	mine ⁊	
quid.1.	do syllabā	negatio	